

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

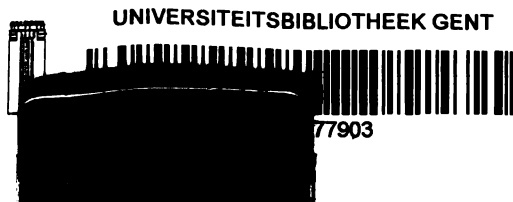
About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

Acc 13873/1

R. 34298

SICILIÆ
ET
MAGNÆ GRÆCIÆ
HISTORIA
EX
ANTIQUIS NUMISMATIBVS
ILLVSTRATA.

SERIES EORVM QUÆ IN HOC LIBRO CONTINENTVR.

SICILIAE numismata.

Magnæ Græciæ numismata.

Siciliæ & Magnæ Græciæ tabulæ Geographicae.

Historia urbium & populorum Siciliæ.

Historia urbium & populorum Magnæ Græciæ & Italiæ.

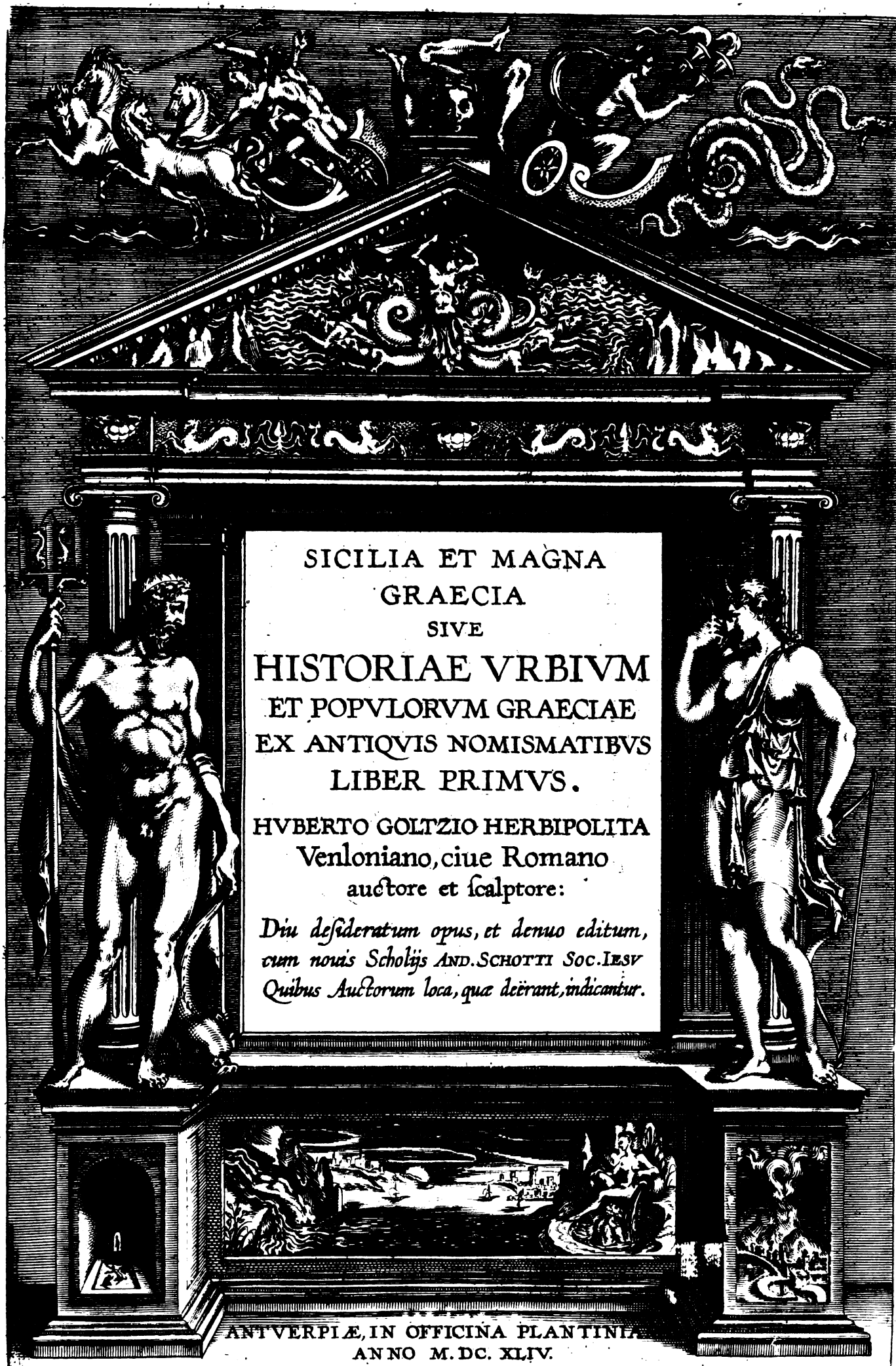
De coloniis Græcorum.

Inscriptiones quæ ad Colonias & urbes necessarîo pertinere videbantur, ex marmoribus antiquis fidelissimè, ut in iisdem segebantur, descriptæ.

Notarum & litterarum singularium aliorumque compendiosius scriptorum explicatio, unâ cum epithetorum Deorum Dearumque passim in numismatibus occurrentium Latina interpretatione.

Index rerum memorabilium, propriorumque nominum, quæ in ipse numismatibus spectantur & leguntur.

Index eorum, quæ in historia urbium & populorum Siciliæ & Magnæ Græciæ observatione digna continentur.

SICILIA ET MAGNA
GRAECIA
SIVE
HISTORIAE VRBIVM
ET POPVLORVM GRAECIAE
EX ANTIQVIS NOMISMATIBVS
LIBER PRIMVS.

HVBERTO GOLTZIO HERBIPOLITA
Venloniano, ciue Romano
auctore et scalptore:

*Diu desideratum opus, et denuo editum,
cum nouis Scholijs AND. SCHOTTI Soc. IESV
Quibus Auctorum loca, quae deerant, indicantur.*

ANTVERPIÆ, IN OFFICIŇA PLANTINÆ.
ANNO M. DC. XLIV.

ILLVST^{MO} ET EXCELL^{MO}
 PRINCIPI ET HEROI
P H I L I P P O
 PRINCIPI ET COMITI
A R E N B E R G I O,
 DVCI
A R S C H O T A N O,
 BARONI ZEVENBERGIO,
 EQVITI AVREI VELLERIS
 D. D.

ILLVSTRIS^{SIME} & EXCELL^{ENTIS}SIME
 PRINCEPS, Quæcumque homines agunt
 atque moliuntur, senio & fato obnoxia
 sunt: quædam etiam infeliciori sorte pro-
 ducta, priusquam consenescent, pereunt;
 & mox, quasi non fuissent, ignorantur.
 Hinc lacera, imperfecta, semiuiua Antiquitatis notitia est:
 & plura ingeniorum funera quàm monumenta. Vt verò
 tam magno malo remedium aliquod esset, indefessa & eru-
 dita nostri superiorisq; sæculi sudauit sollertia; & labo-
 rantem Græcorum atque Latinorum memoriam restituit.
 SICILIAM veterem MAGNAMQVE GRÆCIAM quis
 nosset hodie, nisi ad Numismatum reliquias itum fuisset?
 nisi ad libros reuocasset noua industria, quidquid Auro,
 ★ 3 Argento,

Argento, Æri vetus elegantia impresserat? Et nuper tamen tam laudabilis opera, etsi studiosissimè adhibita, propemodum intercidit. MARCVS LAVRINVS, vir Nobilis, inter alia Vetustatis opera, geminam hanc quoque HISTORIAM ingentibus sumptibus ante annos quinquaginta adornaauerat, Doctorum virorum ingenio quà vsus, quà adiutus; HVBERTVS GOLTZIUS Venlonianus typis suis elegantissimis in publicum produxerat; sed heu! quasi non victuram. Etenim pauca exemplaria, & in specimen velut deprompta, ostenderunt magis pulcherrimum opus, quàm dederunt; irritato hominum desiderio, non expleto. Atque hoc potiùs infelici editione actum est, vt quo thesauro res litteraria careret, fuerit indicatum. Itaque renasci debuit liber, vt vitalis esset; TVVS fieri, ne vmquam desineret: TVVS, sed iam quoque melior, maiorque. Nam & à nostra aliquid manu accessit, vt velut nouus videretur: & incomparabili industriâ atque eruditione Reuerendi Patris ANDRÆ SCHOTTI, SOC. IESV, factum est, vt absolutus perfectusque dici possit. Numismata ego auxi & correxi: ille Historiam totam interpollauit & recensuit; Auctorum loca in margine expressit; tamque sedulus & accuratus fuit, vt secundus velut Auctor dici mereatur. Ille Auctor, TV PATRONVS, PRINCEPS OPTIME: quem veteris SICILIÆ MAGNÆQUE GRÆCIÆ velut Genium Tutelarem constituimus; vt tui velut Reges, tuæ Vrbes, tui Populi sint hîc descripti. Tui & sic clari, qui velut in nocte tot hæcenus sæculorum iacuerunt. Orere MAGNE PRINCEPS, radios emitte, diem immitte: videre omnes incipient, quàm insignes Antiquitatis thesauri seruati sint, & in lucem postliminio reducti. Deinceps verò, quamdiu diuisa à Magnâ Græciâ Sicilia erit, quamdiu Scyllam & Charybdim fretum diuidet, TIBI debebitur, quidquid à nobis elaboratum est:

TIBI,

TIBI, quem Heroicæ Virtutis exemplum ætas nostra admiratur, dum auunculum tuum CAROLVM CROIIVM, cuius heres ex parte exstitisti, exprimere doctrina Antiquitatisque studio maximè videaris. Nouisti, alios corpore, alios animo ad laudem gloriamque niti; alios porro promouere ingenij viribus, quidquid manu moliuntur. Solo autem corpore quia nemo fortis fuit, verum robur mente quàm manu metiri alij malunt. Tua verò hæc in primis felicitas est, intelligere, & simul facere optima; relucere Virtutibus, quæ ne quidem corpore indigent: imò tua hæc felicitas est, robore corporis inter homines præstare. Tu pernobili oculo isto Musas respicis, & simul defendis, quæ se tuo patrocinio tutas aduersus barbariem sæculi arbitrantur, securas aduersus iniuriam omnem senij & fati. Tam benignâ naturâ tuâ motus, imò fretus, inscribere hunc Antiquitatis Thesaurum Nomi-
ni ARENBERGICO, hanc inquam SICILIAM MAGNAMQUE GRÆCIAM volui: in quibus nuper quoque Maiorum tuorum gloria resplenduit, numquam extinguenda. Cùm igitur aliena & diffita leges Regna, Maiores tuos inuenies; cùm Antiqua, etiam noua & immutata intueberis. Sed hoc Volumen, si non indignum fauore tuo habebitur, nouum semper erit, nulla sæcula timere poterit. Viuent LAVRINI sumptus, GOLTZII industria, denique & noster hic labor, quo benè de LAVRINO & GOLTZIO, benè de Antiquitate meriti sumus, conati certè benè mereri. Quidquid fecimus, tuo insigniuimus nomine, muniuimus tutelâ, illustrauimus famâ. Sic insignitum, munitum, illustratum, senij expers & fati erit. Vale, & viue. Antuerpiæ, Eidib. Martiis, M. DC. XVIII.

EXCELLENTIÆ TVÆ

Perpetuus Cliens

IACOBVS BLÆVS Antuerpianus.

IN FASTOS THESAURVMQVE

REI ANTIQVARIÆ

HVBERTI GOLTZII

MELCHIOR BARLÆVS ANTVERPIANVS.

*VI petit Italiam, videat quò mœnia Roma,
Et tantâ pulchrum quidquid in Urbe fuit:
Errat is, abscessit Latio sua gloria regno,
Pressat Julaos tetra ruina Lares:
Non vetus HVBERTAS illic, Capitolia lauri
Non cingunt, Tiberi nec famulantur aqua:
Antiqui species redijt miserabilis aui
Facta, quod Aenea tempore Roma fuit.
Iuppiter è nuda rursus sua fulmina rupe
Proijcit, admissio pulsus ab hoste quater.
Sacula Romuleo non defectura labori,
Ritè, sed haud illo fata dedere loco.
Romulea hîc Laurus, prisca HVBERTASQVE moneta,
Qua fuit à Pyrrhi tempore cusa Ducis.
Hîc alius Tiberis fluit, hîc presente licebit
Cum Ducibus Latij Caesaris ore frui.
Hîc quoque surrexit iam ter magis AVREA ROMA,
Nec cupit Italia regna videre sua.
Lataq; felici meritò nunc sorte, Ruinis
Omne meis Latium flebile viuat, ait:
Namq; aliò HVBERTVS reuocat me GOLTZIUS; & iam
FASTIS, THESAURO perlocuplete beat.*

FRAN-

FRANCISCI MODII BRVGENSIS
IN FRONTISPICIUM
HISTORIÆ SICILIÆ
ET
MAGNÆ GRÆCIÆ

AB HVBERTO GOLTZIO HERBIPOLITA VENLONIANO,
CIVE ROMANO, ANTIQVARIO CELEBERRIMO RESTITVTÆ.

*IL cui poterit longinqua abolere vetustas,
HVBERTI hubertas cūm volet ingenij:
Hæc ROMAM ROMÆ Romanis artibus olim
Reddidit, & LATIVM restituit LATIO:
Condentemq̃ue caput sædè inter nubila IVLVM
Lucidulum templis celi iterūm apposuit:
AVGVSTVMQVE PATREM PATRIÆ, quo læta triumphat
Pacis alumna fides, eruit è tenebris:
Nunc eadem, magè quod visu mirabile, terras
Coniungit, fluctus quas maris absciderant:
Et facit, vt rursūm, sicut multò antè solèbat,
Pars sit firma noua SICILIA ITALIÆ.
TRINACRIA en iterūm triquetra sub imagine forma
Propter aquas trino nixa genua residet.
Internisq̃ue ausus celum incestare quadrigis,
Raptam fert cupido PERSEPHONEN gremio
REX EREBI, frustra pugnantem & nomine cassum
Sapè appellantem in subsidium CEREREM.
Adspice, currentes SCEPTRO vt premat vsq̃ue IVGALES
Improbis, & parui temporis impatiens.
At parte ex alia mærens sua pignora MATER
Querit, & assiduis ora rigat lacrumis;
Flammiferasq̃ue Ætna quatiens de vertice PINVS,
Quis noctem potis est discutere & tenebras,
Tortilibus vehitur per inane DRACONIBVS, omnes
Explorans terrarum & pelagi latebras.
Nequicquam tamen; illis namque est abdita in oris
Nata, ubi nulla dies occidit aut oritur.*

Sed

Sed quæ est illa procul caribus succincta marinis
Femina, pube tenus corpore virgineo?
Quæ manibus mûlta vi abstracta à nâue GVBERNA
Affidue nubes vibrat in ærias.
Agnosco monstrum; Siculâ hæc est illa profundî
Phorci & Cratheidis filia pernicies.
Nauifragum SCYLACÆVM hoc est; quo sæpè carinas
Absumi solidas pagina anus loquitur.
Ab Virgo infelix! quòd eras formosa, nocebat:
Forma tibi Virgo causa perire fuit.
Diyo Anthedonio deformis v'sa fuisses:
Sicanis nullum crimen inesset aquis.
Et tu crudelis Circe, num nam hæc tibi Glaucus
Mandarât, succis credulus & numeris?
Infidum Solis genus; haud tetabere tali
Fraude diu, ponè pœna scelus sequitur.
Horret & eternum horrebit teque & tua Glaucus
Connubia, exosus artificem & facinus.
Semimarina canum ora propè allatrantia, CANCRVM
Serpere retrogradum & CENTIPEDES video,
MONSTRAQUE, equi facies quibus est formosa supernè,
Sed fœdè in pinnas desinit undifidas.
Inde adstat PELAGI RECTOR, cui dextra TRIDENTEM
Quo, cùm vult, Syrtes & scopulos aperit;
Leua tenet caudam DELPHINIS. quæ Dei in ore
Maiestas sedet, & quantus honos oculis!
Quæ porrò est propter quæ stat reuerentia Diuæ!
Qui decor in vultu, qui decor inque habitu!
Hæc nempe est bis cincta DIANA illa, illa DIANA,
Quam numquam vacuo pectore vidit Amor.
En neglectus ut ex humeris dependet amictus:
Sic neglecta tamen forma placere potest.
Leua ARCVM gerit auratum, plenamque sagittis
Suspensam dextro fert PHARETRAM ex humero.
Hæc patruo Sicula exæquat telluris amorem,
Atque illi paribus præsidet auspiciis.
Inferius sunt THERMÆ, quas, quæ respicit oras
Sicanias, princeps ora habet Hesperie:
Inque his indiscreta natantum turba salubrem
Admiratur aquam, & sordibus abluitur:
Æternumque eternis ÆTNA infesta fauillis
Vicinos circum terret & urit agros;

Oppidaque

Oppidaque ingenti sonitu quatit; igne perenni
 Torrens latè urbes, & pecora & populos.
 In medio ALPHÆVS pelago se immergit, & undas
 Sicani subter labitur Oceani
 Fonte ARETHUSA tuo donec se misceat: heic se
 Et desueta suum tollit ad astra caput;
 Dilecta que amnis fruitur complexibus, æstum
 Curarum releuans dulcibus alloquiis.
 O diuina animæ diuinæ semina GOLTZI,
 Diuinum ô laudati ingenij genium,
 Obruta diu tam multa, in lucida tela diei
 Proferre & Solis qui radios potis es!
 Te ROMA, atque urbi Romana urbs æmula BRUGÆ,
 Te ciui & VENLO gaudet & HERBIPOLIS:
 Tu quoque gaude ergo; tibi enim soli astra tuenti,
 Quod nulli à seris contigit exsequiis.
 Septem urbes certasse ferunt de patria Homeri;
 De patria lis est non minor orta tua:
 Quin maior; nam urbes illæ regio una fuere;
 Et quamuis septem, nil nisi Græcia erant.
 De te & stirpe tua bellum ingens cernitur, orbis
 Quà patet Eous, quà patet Hesperius.
 Ante omnes te iactat ouans se FLANDRIA alumnos;
 Clamat te esse suum fertilis AVSONIA;
 Terra uiris armisque potens GERMANIA primum
 Te reptasse suo deierat in gremio.
 Fure igitur magno dicêris maior Homero
 HVBERTE, & fies nobilis historiâ.

ELEN-

E L E N C H V S

VRBIVM, POPVLORVM ET REGVM, QVORVM NVMISMATA ET HISTORIÆ HOC LIBRO EXHIBENTVR.

Siciliæ.

Σ ΤΡΑΚΟΣΙΩΝ.
ΛΕΟΝΤΙΝΩΝ.
ΚΑΤΑΝΑΙΩΝ.
ΑΔΡΑΝΙΩΝ.
ΤΑΤΡΟΜΕΝΙΤΑΝ.
ΜΕΣΣΑΝΙΩΝ.
ΤΥΝΔΑΡΙΕΩΝ.
ΑΓΥΡΙΝΑΙΩΝ.
ΘΕΡΜΙΤΑΝ.
ΠΑΝΟΡΜΙΤΑΝ.
ΔΡΕΠΑΝΩΝ.
ΛΙΑΥΒΑΙΤΑΝ.
ΣΕΛΙΝΩΝΤΙΩΝ.
ΦΙΝΤΙΑΣ.
ΗΡΑΚΛΗΤΩΝ.
ΑΚΡΑΓΑΝΤΟΣ.
ΙΜΕΡΑΙΩΝ.
ΓΕΛΑΣ.
ΕΜΠΟΡΙΤΩΝ.
ΜΗΝΑΝΙΝΩΝ.
ΣΕΓΕΣΤΑΙΩΝ.

Regum Syracusanorum & Siciliæ.

ΤΕΛΟΝΟΣ ΣΥΡΑΚΟΣΙΟΥ.
ΙΕΡΩΝΟΣ.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΒΡΕΤΤΙΩΝ.
ΑΓΑΘΟΚΛΕΟΥΣ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΧΕΡΩΝΤΑΝ.
ΛΕΩΣ. ΙΠΠΩΝΙΕΩΝ.

ΙΕΡΩΝΥΜΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΡΗΓΙΝΩΝ.
ΣΕΦΤΡΙΕΩΝ.

Ciuitatum Magnæ Græciæ & Italiæ.

ΝΕΟΠΟΛΙΤΩΝ.
ΠΥΤΕΟΛΙΤΩΝ.
ΚΥΜΑΙΩΝ.
ΣΤΥΝΤΕΣΣΑΝΩΝ.

ΜΙΝΤΥΡΝΕΝΣΙΩΝ.
ΑΧΥΡΙΤΑΝΟΡΩΝ.
ΑΝΤΙΑΤΩΝ.
ΡΟΜΑΝΟΡΩΝ.
ΣΥΕΣΑΝΟΡΩΝ.

ΤΙΑΝΕΩΝ.
ΚΑΛΕΝΙΤΩΝ.
ΚΑΠΥΑΝΩΝ.
ΑΤΕΛΛΑΝΩΝ.
ΝΩΛΑΙΩΝ.
ΠΙΚΕΝΤΙΕΩΝ.

ΝΟΥΚΕΡΙΝΩΝ.
ΠΟΣΕΙΔΩΝΕΑΤΑΝ.
ΤΕΛΗΤΩΝ.

ΤΕΡΙΝΑΙΩΝ.
ΠΑΝΔΟΣΙΕΩΝ.

ΛΟΚΡΩΝ.
ΜΑΜΕΡΤΙΝΩΝ.
ΚΑΤΑΛΩΝΙΑΤΑΝ.
ΚΑΡΚΙΝΙΩΝ.
ΣΚΥΛΛΑΤΙΩΝ.
ΚΡΟΤΩΝΙΑΤΑΝ.
ΘΟΥΡΙΩΝ.
ΜΕΤΑΠΟΝΓΙΩΝ.
ΣΑΛΑΝΤΙΝΩΝ.
ΤΑΡΑΝΤΙΝΩΝ.
ΤΑΡΩΝΤΙΝΩΝ.
ΒΡΕΝΔΗΣΙΝΩΝ.
ΑΡΠΑΝΩΝ.

ΑΓΚΩΝΙΤΩΝ.
ΠΙΣΑΥΡΙΕΩΝ.
ΣΥΒΑΡΙΤΩΝ ^{τῶν 291}
ΘΟΥΡΙΩΝ ²⁹¹ ΚΟΠΙΑΤΑΝ.
ΒΑΛΕΝΤΙΑ ^{quæ} & ΙΠΠΩΝΙΩΝ.

ΦΑΛΕΙΩΝ.
ΚΟΣΩΝ.
ΑΝΤΙΠΟΛΙΤΩΝ.
ΜΑΣΣΑΛΙΗΤΩΝ.

ΣΥΡΑΚΟΣΙΩΝ

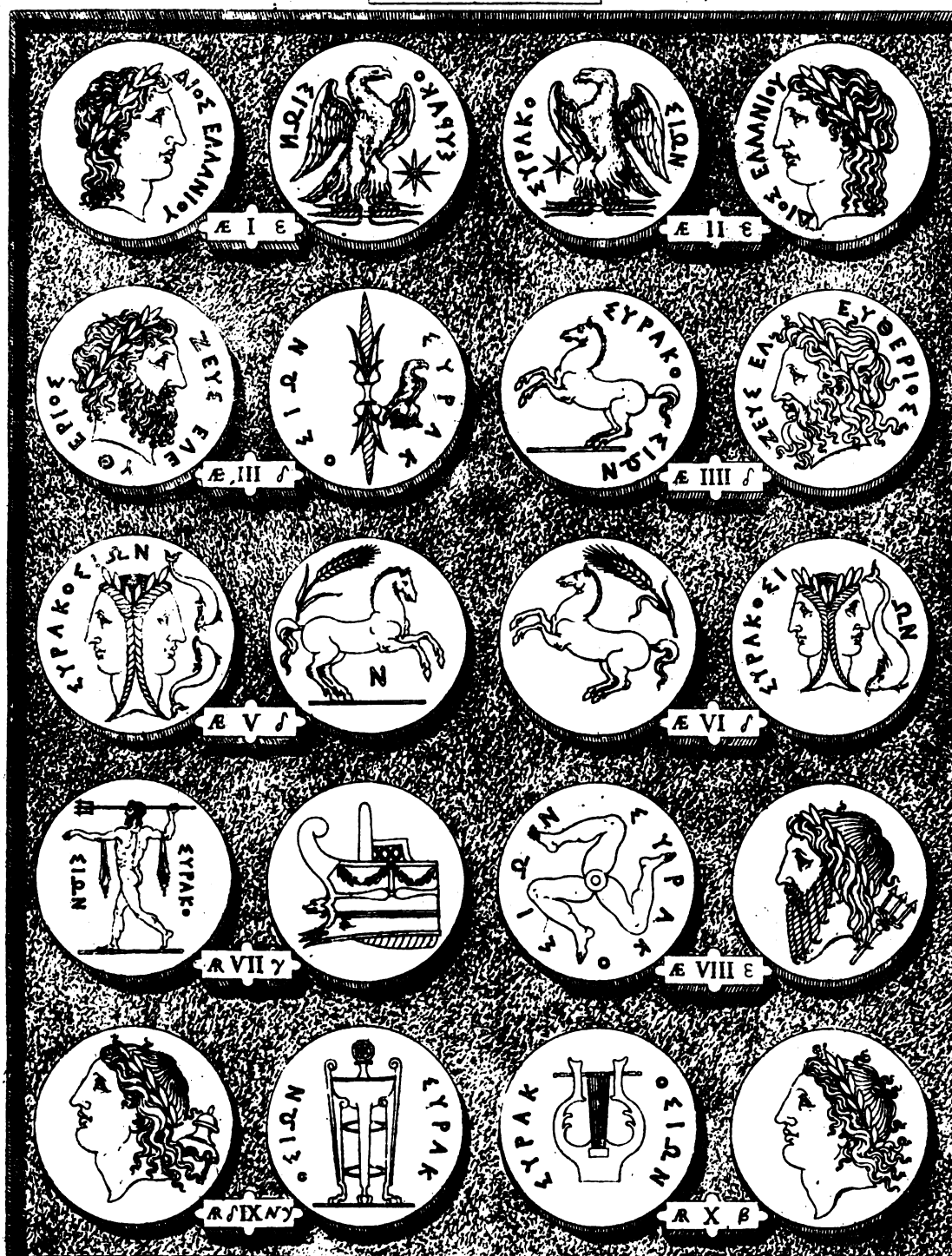
TABVLA PRIMA

ΣΥΡΑΚΟΣΙΩΝ

TABVL·SECVNDA

ΣΥΡΑΚΟΣΙΩΝ

TABVLA TERTIA

ΣΥΡΑΚΟΣΙΩΝ

ΤΑΒΛΑ. QVARTA

ΣΥΡΑΚΟΣΙΩΝ

TABVLA QVINTA

ΚΑΤΑΝΑΙΩΝ

Α Ι Ε

Α ΙΙ Ε

Α ΙΙΙ Ε

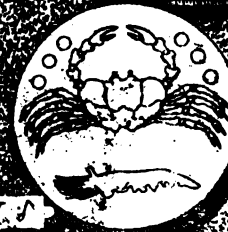
Α ΙΙΙ Ζ

ΑΔΡΑΝΙΩΝ

Α ΙV Ε

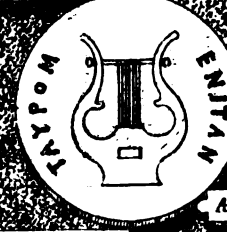
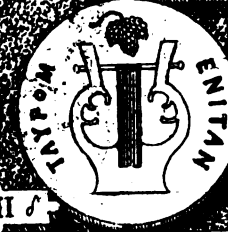
Α ΙV Ζ

ΤΑΥΡΟΜΕΝΙΤΑΝ

Α ΙV Ζ

Α ΙV Ζ

ΜΕΣΣΑΝΙΩΝ

Α ΙX Ι

Α ΙX Ι

TABVLA SEXTA

ΜΕΣΣΑΝΙΩΝ

Α Ι

Α ΙΙ

Α ΙΙΙ

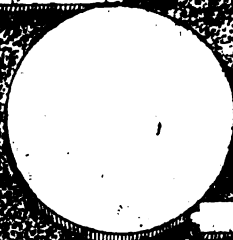
Α ΙΙΙ

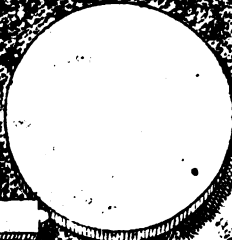
ΤΥΝΔΑΡΙΕΩΝ

Α Ι

Α Ι

ΑΕΥΡΗΝΑΙΩΝ

Α Ι

Α Ι

ΘΕΡΜΙΤΑΝ

Α Ι

Α Ι

TABVLA SEPTIMA

ΠΑΝΟΡΜΙΤΑΝ

Α Ι Υ

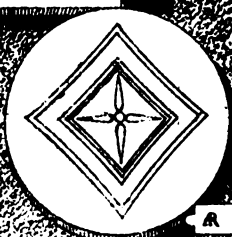
Α Ι Ι

ΔΡΕΠΑΝΩΝ

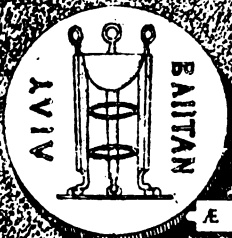
Α Ι Ι Υ

Α Ι Ι Ι

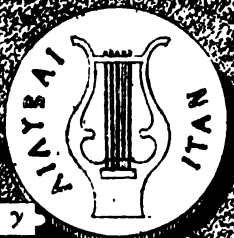
ΛΙΑΥΒΑΙΤΑΝ

Α V Ι

Α V Ι Υ

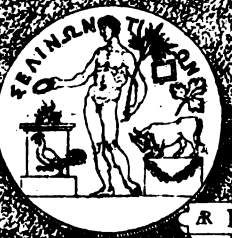
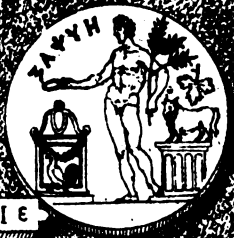
ΣΕΛΙΝΩΝΤΙΩΝ

Α V Ι Ι Ε

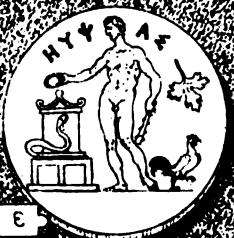
Α V Ι Ι Ι Ε

Α Ι Χ Ε

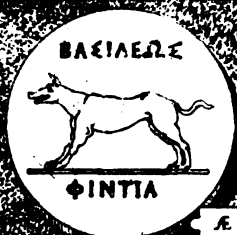

Α Ι Χ Ε

ΤΑΒΥΛΑ ΟCΤΑΥΑ

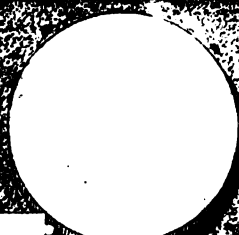
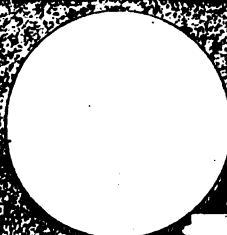
ΦΙΝΤΙΑΣ

Α Ι γ

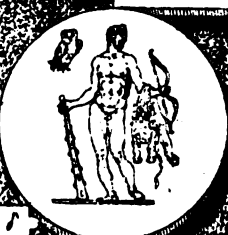
II

ΗΡΑΚΛΗΤΩΝ

Α III δ

Α III γ

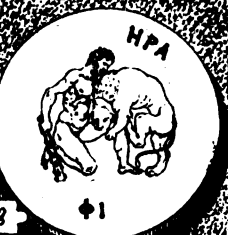
Α V δ

Α VI γ

Α VII β

Α VIII β

Α IX γ

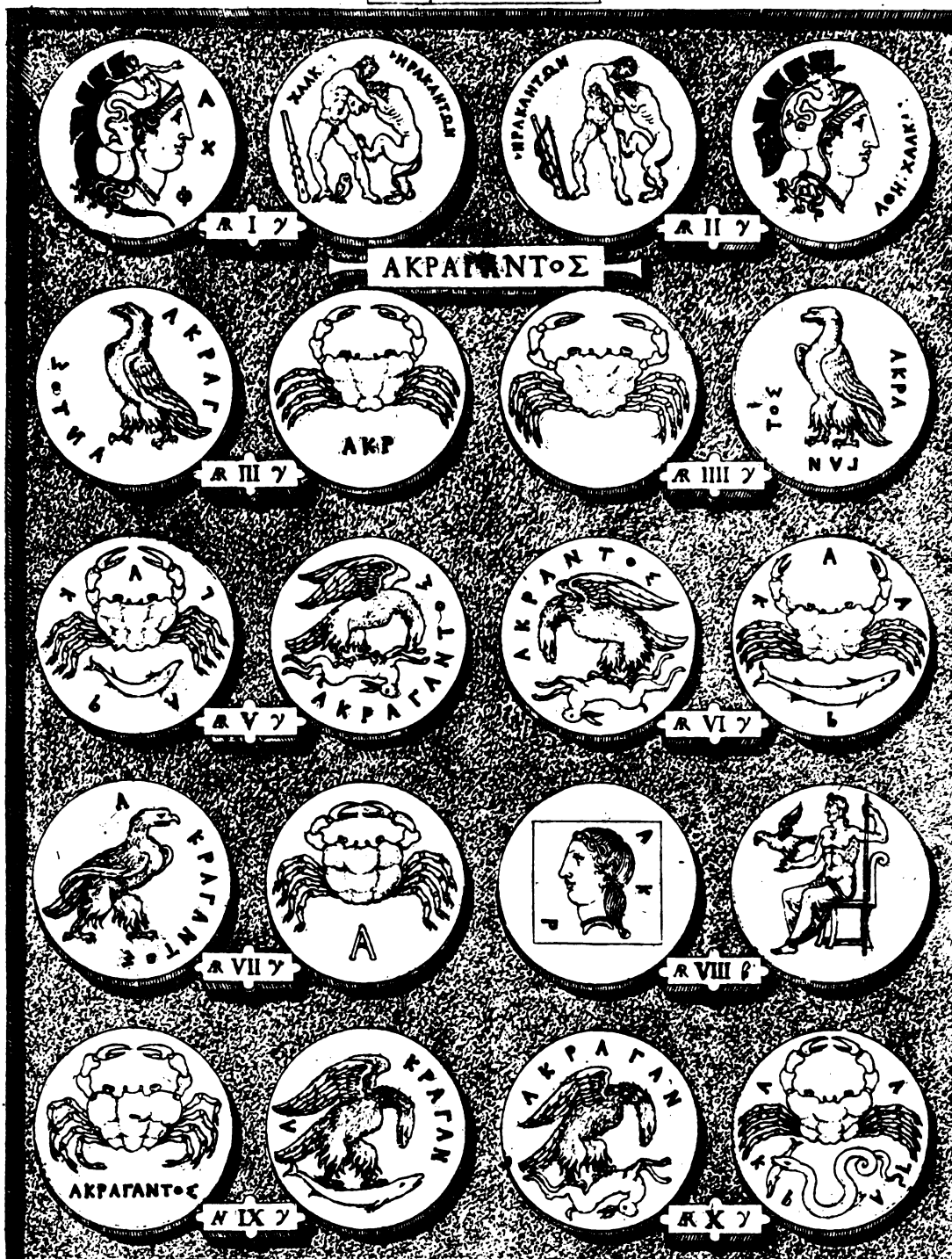

Α X γ

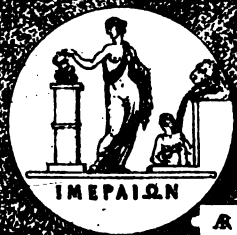
TABVLA NONA

ΗΡΑΚΛΕΩΝ

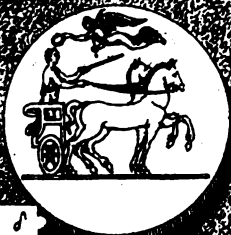

TABVL DECIMA

ΙΜΕΡΑΙΩΝ

Α Ι Δ

Α ΙΙ Δ

ΓΕΛΑΣ

Α ΙΙΙ γ

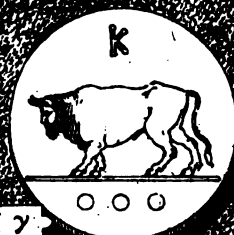
Α ΙΙΙ γ

Α V γ

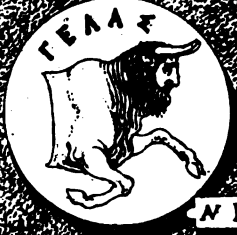
Α VI γ

Α VII Ε

Α VIII Ε

Α IX Ε

Α X γ

TABVLA XI

ΕΜΠΟΡΙΤΩΝ

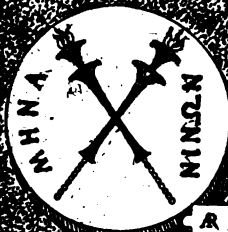
Α Ι γ

Α Ι β

ΜΗΝΑΝΙΝΩΝ

Α ΙΙ γ

Α ΙΙ β

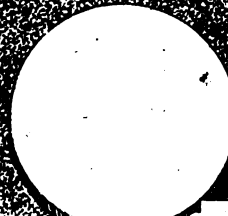
Α ΙΙ γ

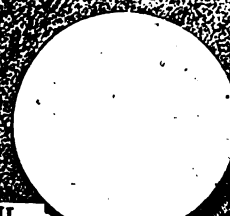
Α ΙΙ β

Α ΙΙ β

Α ΙΙ γ

ΣΕΓΕΣΤΑΙΩΝ

Α ΙΙ β

ΤΑΒΛΑ ΧΙΙ

ΓΕΛΩΝΟΣ

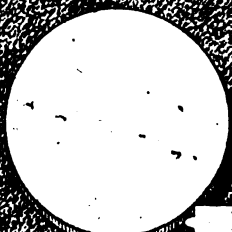
ΑΙΥ

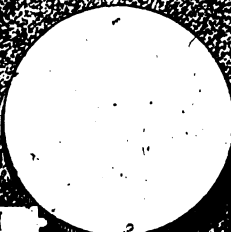
ΑΠΥ

ΑΙΙ

ΙΙΙ

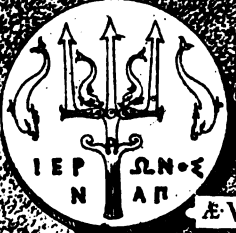
ΙΕΡΩΝΟΣ

ΕΥΕ

ΑΥΙ

ΕΥΙΙ

ΑΥΙΙ

ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ

ΕΙΧ

ΕΙΧ

ΤΑΒΛΑ ΧΙΙΙ

ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ

Α Ι Ε

Ν Η Υ

ΑΓΑΘΟΚΛΕΟΥΣ

Α Ι Ι Ε

Α Ι Ι Ι

Α Ν Υ

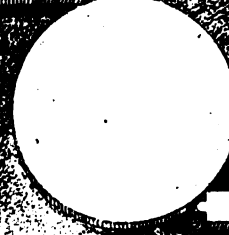
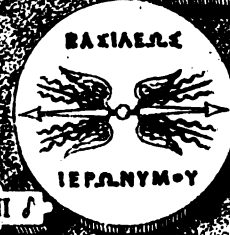
Α Ν Ι

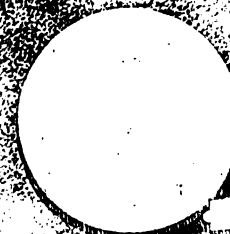
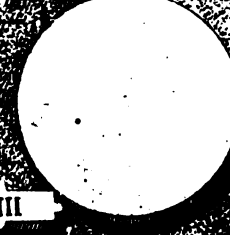
ΙΕΡΩΝΥΜΟΥ

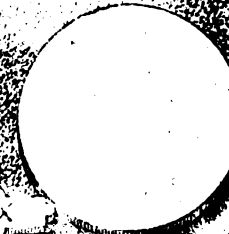
Α Ν Ι Ι

Ν Η Ι

Ι Α

TABULA XIII

NEOΠΟΛΙΤΩΝ

TABVLA XV

ΝΕΟΠΟΛΙΤΩΝ

Α Ι Δ

ΝΕΟΠΟΛΙΤΩΝ

ΝΕΟΠΟΛΙΤΗΣ

Α ΙΙ Υ

ΑΡΤ

ΑΡΤΕΜΙΣ

Α ΙΙΙ Υ

ΝΕΟΠΟΛΙΤΗΣ

Α ΙΙΙ Υ

ΑΡΤ

ΝΕΟΠΟΛΙΤΩΝ

Α ΙV Δ

ΝΕΟΠΟΛΙΤΗΣ

Α ΙV Δ

ΝΙΝΟ

ΠΥΤΕΟΛΙΤΩΝ

ΠΥΤΕΟΛΙΤΩΝ

Α ΙV Δ

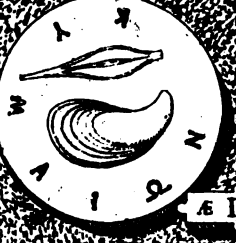
ΠΥΤΕΟΛΙΤΗΣ

Α ΙV Δ

ΠΥΤΕΟΛΙΤΗΣ

ΚΥΜΑΙΩΝ

ΚΥΜΑΙΩΝ

Α ΙΧ Υ

ΚΥΜΑΙΩΝ

Α ΙΧ Υ

TABVLA XVI

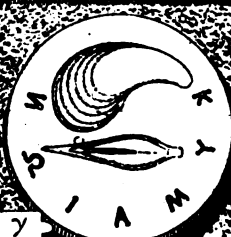
KYMAION

Α Ι γ

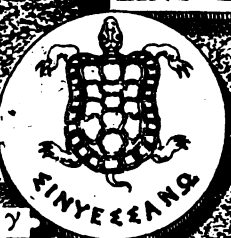
Α Ι Ι γ

ΣΙΝΥΕΣΣΑΝΩΝ

Α Ι Ι Ι γ

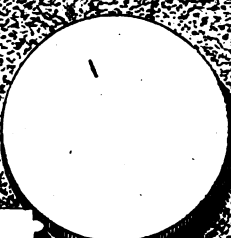
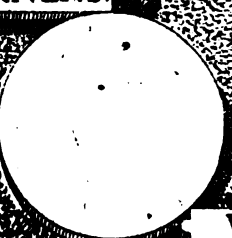
Α Ι Ι Ι γ

MINTVRNENS

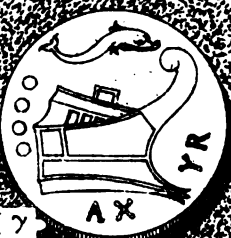
Α Ε V γ

AXYRITAN

Α Ε V Ι Ι γ

ANTIATVM

Α Ε Ι X γ

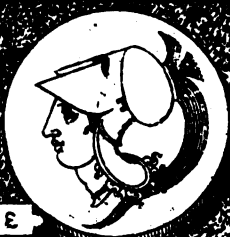

TABVLA XVII

ROMANORVM

A I E

A II E

A III S

A III S

A VI S

A VI S

SVESANORVM

A VII S

A VIII S

A IX S

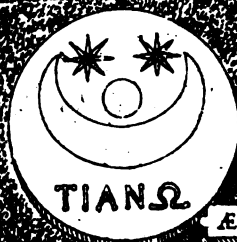

A X S

TABVLA XVIII

TIANEΩN

Æ I γ

Æ I δ

KALENITΩN

Æ III δ

Æ III δ

Æ VI δ

Æ VII δ

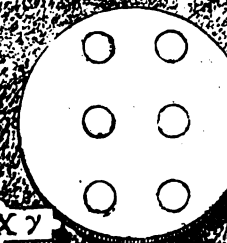
Æ VII δ

Æ VIII δ

Æ IX γ

Æ X γ

TABVLA XIX

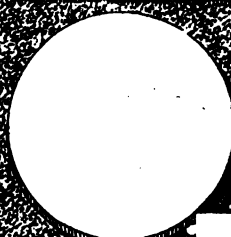
ΠΙΚΕΝΤΙΕΩΝ

Α' Ι γ

Β

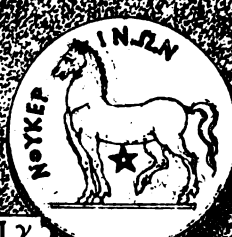
ΝΟΥΚΕΡΙΝΩΝ

Α' ΙΙ δ

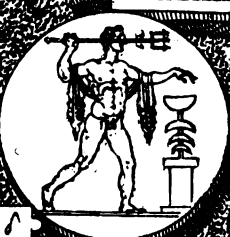
Α' ΙΙΙ γ

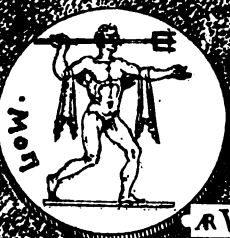
ΠΟΣΕΙΑΔΩΝΕΑΤΑΝ

Α' V δ

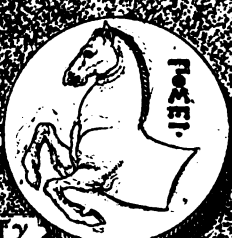
Α' VI δ

Α' VII δ

Α' VIII γ

Α' IX γ

Α' X δ

TABVLA XXI

YEAHTΩN

TABVLA XXII

ΥΕΛΗΤΩΝ

Α Ι γ

ΥΕΛΗΤΩΝ

ΥΕΛΗ

Ν Ι β

ΤΕΡΙΝΑΙΩΝ

Α Ι Ι α

Α Ι Ι β

ΤΕΡΙΝΑΙΩΝ

Α Ι γ

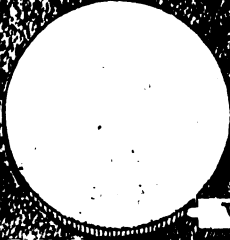
Α Ι δ

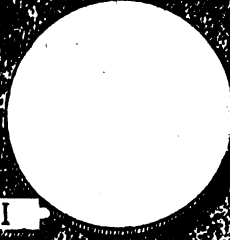
ΤΕΡΙΝΑΙΩΝ

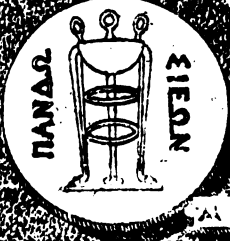
Α Ι ε

Α Ι ς

ΠΑΝΔΩΣΙΕΩΝ

Α Ι ζ

Α Ι η

ΠΑΝΔΩΣΙΕΩΝ

TABVLA XXIII

ΒΡΕΤΤΙΩΝ

TABVLA XXIII

ΒΡΕΤΤΙΩΝ

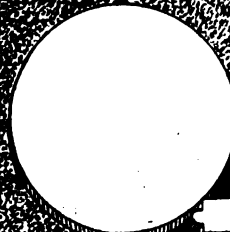
Α Ι Ε

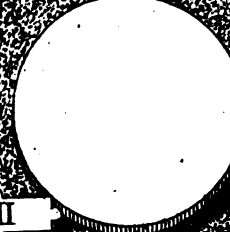
Α Ι Ι Ε

Α Ι Ι Ι Ε

Α Ι Ι Ι Ι Ε

ΑΧΕΡΩΝΤΑΝ

Α Ι Ι Ι Ι Ε

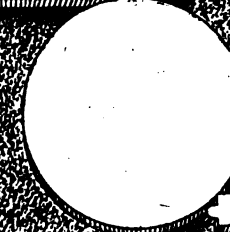
Α Ι Ι Ι Ι Ι Ε

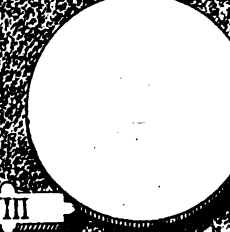
ΙΠΠΩΝΙΕΩΝ

Α Ι Ι Ι Ι Ι Ε

Α Ι Ι Ι Ι Ι Ι Ε

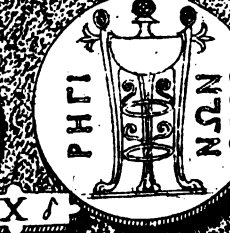
ΡΗΓΙΝΩΝ

Α Ι Ι Ι Ι Ι Ι Ε

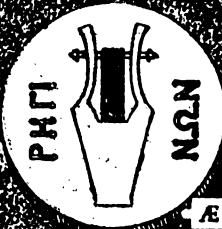

Α Ι Ι Ι Ι Ι Ι Ι Ε

TABVLA XXV

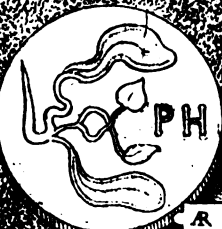
ΡΗΓΙΝΩΝ

ΕΙΥ

ΕΙΥ

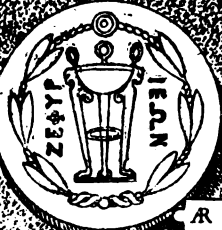
ΕΙΥ

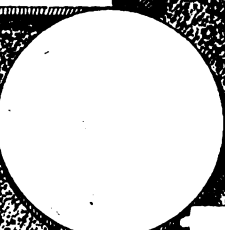
ΕΙΥ

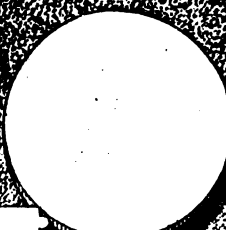
ΖΕΦΥΡΙΩΝ

ΕΙΥ

ΕΙΥ

ΛΟΚΡΩΝ

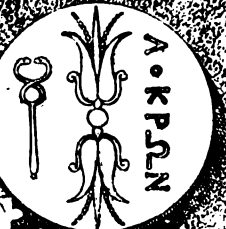
ΕΙΥ

ΕΙΥ

ΕΙΥ

ΕΙΥ

TABVLA XXVI

ΛΟΚΡΩΝ

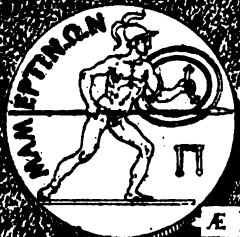
ΕΙ γ

ΕΙΙ γ

ΜΑΜΕΡΤΙΝΩΝ

ΕΙΙΙ ε

ΕΙΙΙ δ

ΕΙΙ δ

ΕΙΙΙ δ

ΕΙΙΙ δ

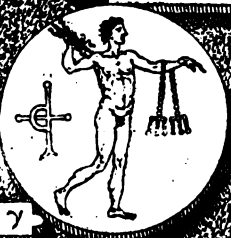
ΕΙΙΙ δ

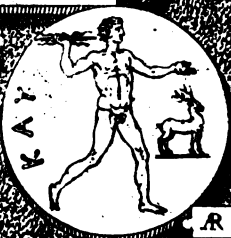
ΚΑΥΛΩΝΙΑΤΑΝ

ΕΙΙΙ γ

ΕΙΙΙ γ

TABVLA XXVII

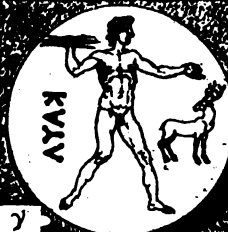
KAYΛΩNIATAN

Α Ι γ

Α Ι Ι γ

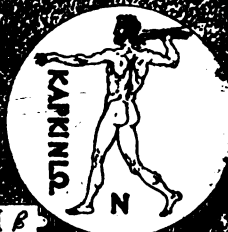
KAPKINIΩN

Α Ι Ι Ι

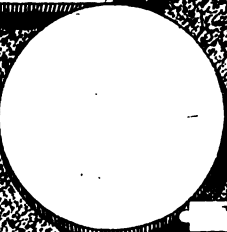
Α Ι Ι Ι Β

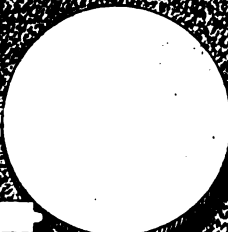
ΕΚΥΛΛΑΤΙΩN

Α V Ε

VI

ΚΡΟΤΩNIATAN

Α V Ι Ε

Α V Ι Ε

Α Ι Χ γ

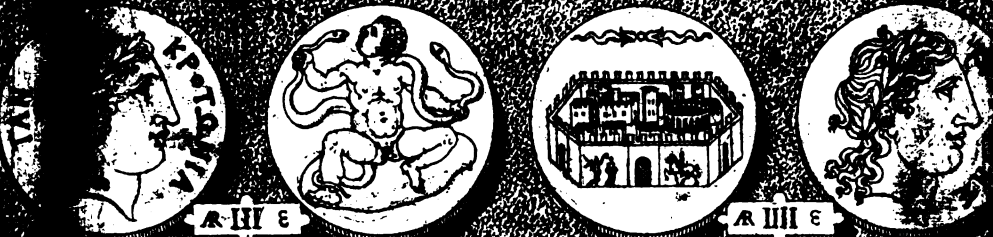

Α Χ Ε

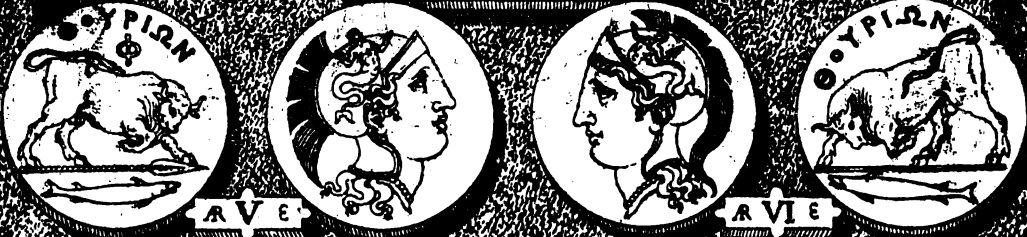

TABVLA XXVIII

ΚΡΟΤΩΝΙΑΤΑΝ

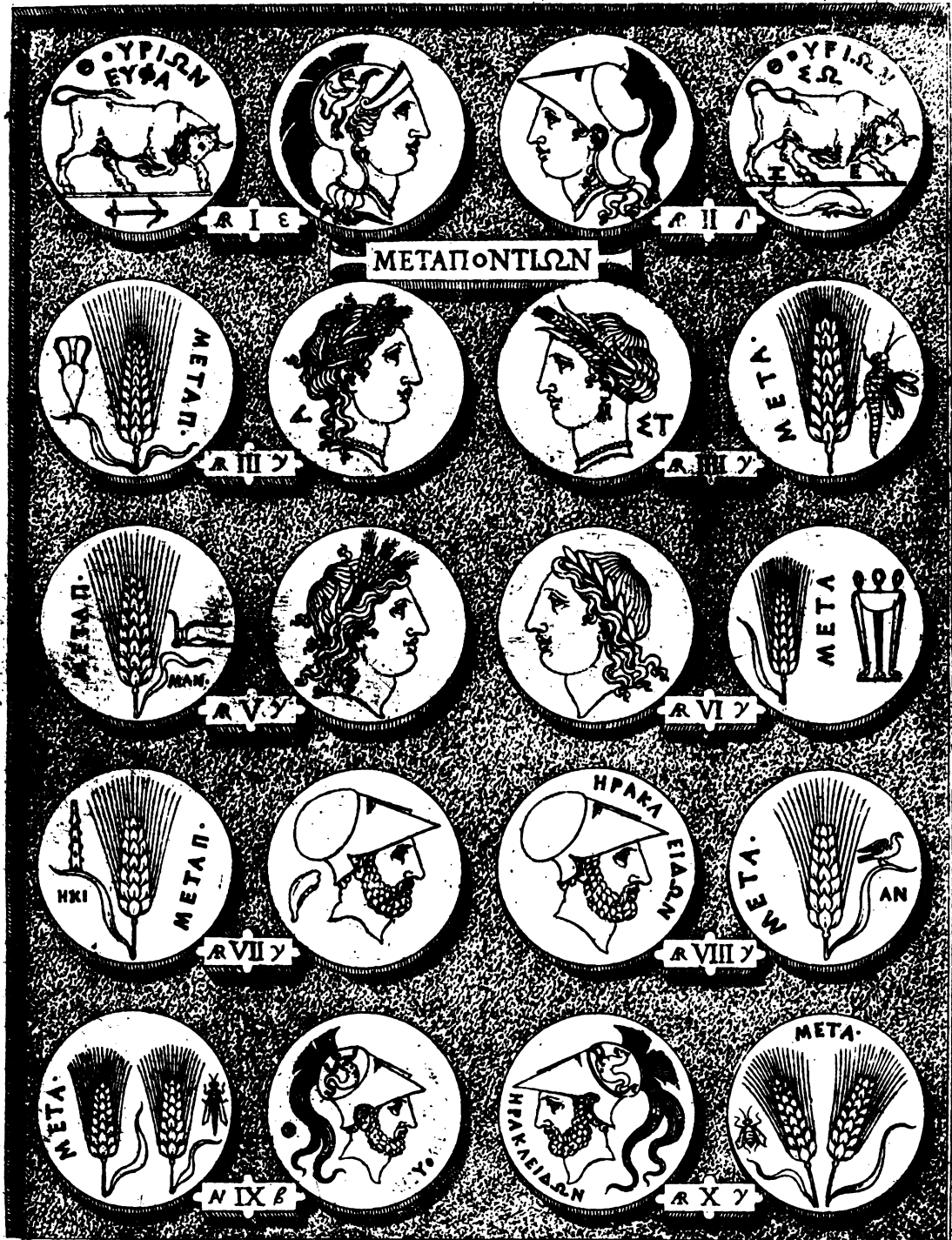

ΘΥΡΙΩΝ

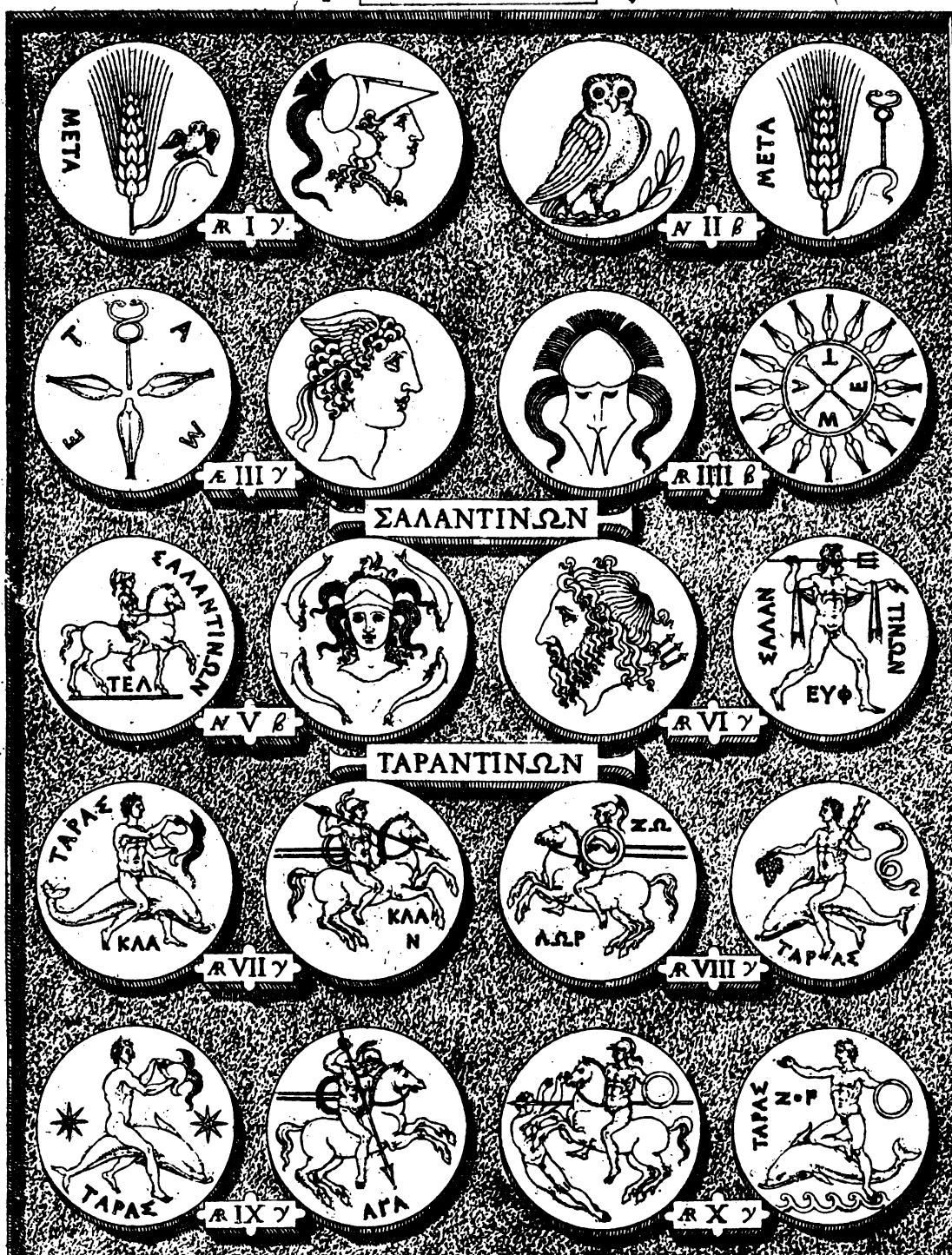
TABVLA XXIX

ΘΥΡΙΩΝ

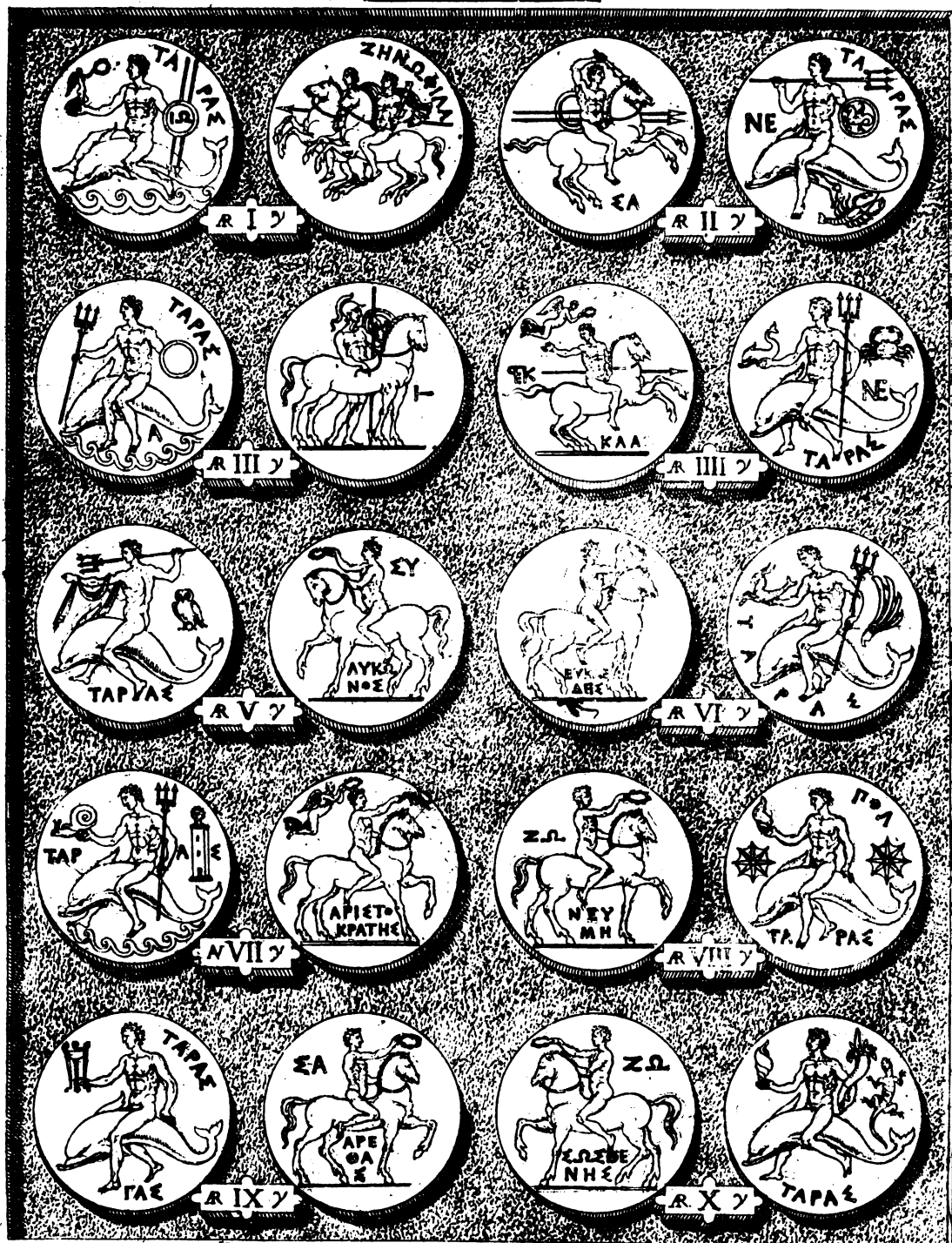
TABVLA XXX

METANTINON

TABVLA XXXI

TAPANTINΩN

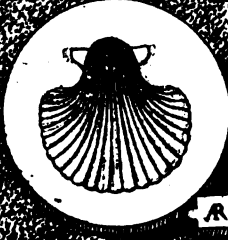

TABVLA XXXII

TAPANTINΩN

Α Ι γ

Α Ι γ

Α Ι Ι γ

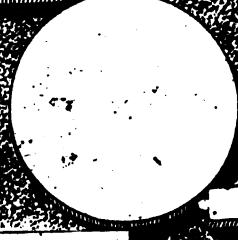
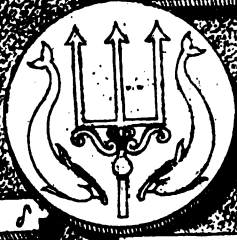
Α Ι Ι γ

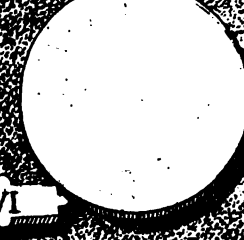
ΥΔΡΩΝΤΙΝΩΝ

Ε V δ

VI

ΒΡΕΝΔΗΣΙΝΩΝ

Ε V Ι δ

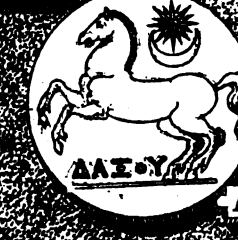
Ε V Ι Ι γ

ΑΡΠΑΝΩΝ

Α Ι X γ

Α X β

TABVLA XXXIII

ΑΡΠΑΝΩΝ

Ε Ι

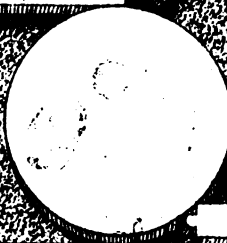
Ε ΙΙ

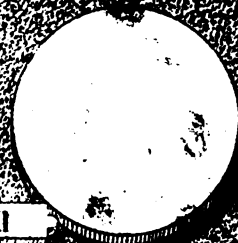
ΑΓΚΩΝΙΤΩΝ

Α ΙΙΙ

ΙΙΙ

ΠΙΣΑΥΡΙΩΝ

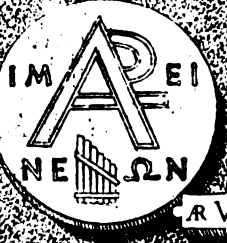
Ε ΙV

Α ΙV

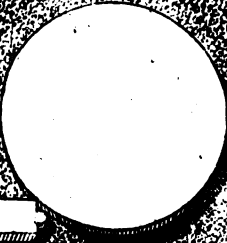
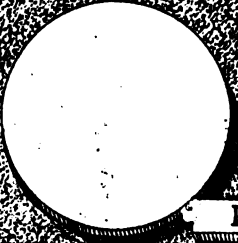
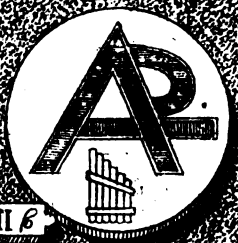
ΑΡΙΜΕΙΝΕΩΝ

Α ΙV

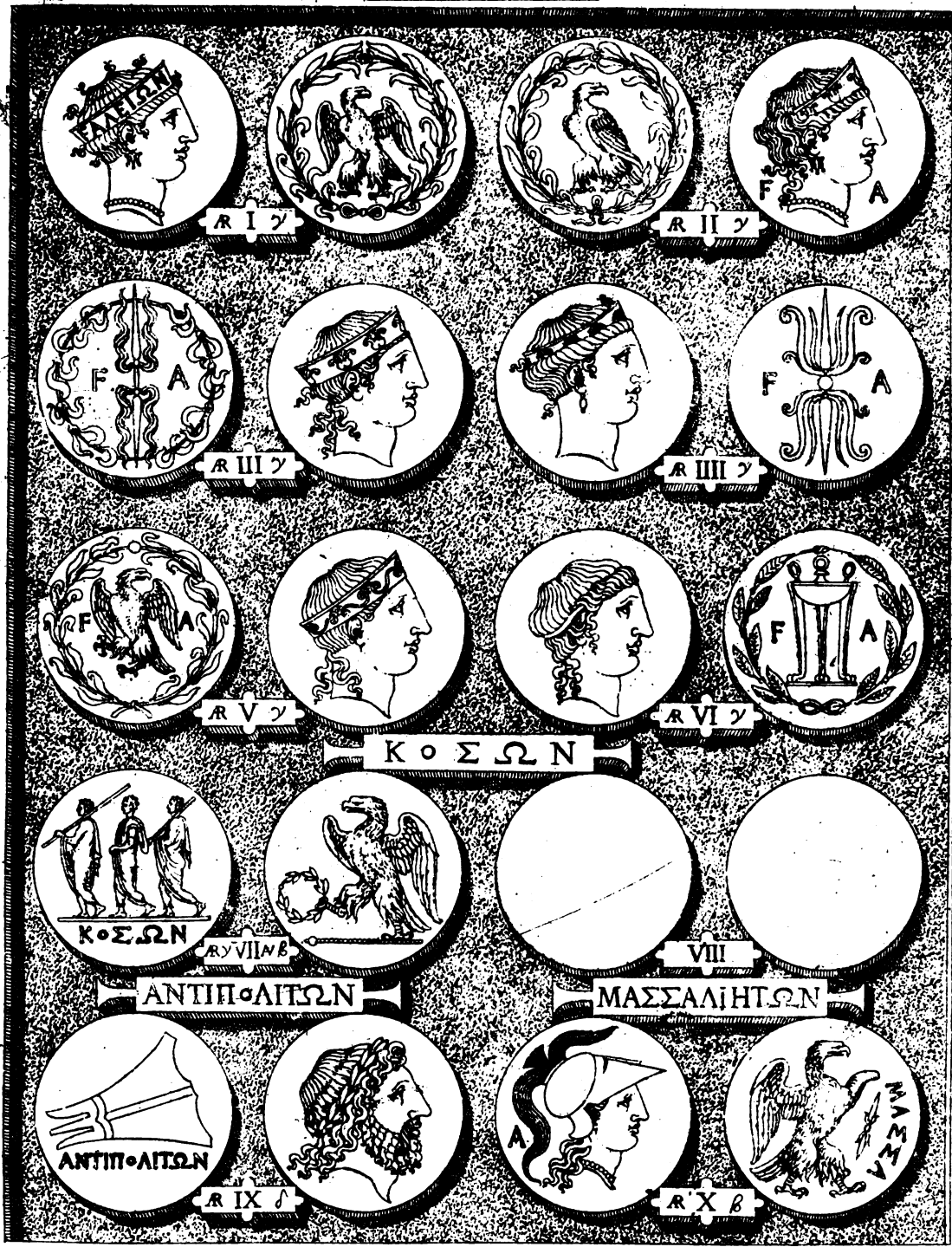
Α ΙV

ΙΧ

ΤΑΒΥΛΑ XXXIII

ΦΑΛΕΙΩΝ

TABVLA XXXVI

ΜΑΣΣΑΛΙΗΤΩΝ

TABVL XXXVII

LECTORI S.

NON tantum ut ordinem, quem in disponendis, ex lege Geographiæ, Siciliæ & Magnæ Græciæ numismatibus sequuti sumus, rectius, Lector, intelligeres; verum etiam in Historiæ nostræ lectione, modò oram maritimam legens, modò fluuios transmittens, inde porro nunc in hanc, nunc in aliam ciuitatem excurrēs, maiore cum voluptate versareris: earundem regionum Tabulas Geographicas numismatibus continuo subiecimus, in quibus Vrbes & Flumina, quorū numismata exhibemus, litteris maioribus descripsimus: opida verò, mōtes, flumina, promontoria, insulas, aliq; loca, quorum singillatim in Historia nostra meminimus, minoribus characteribus expressimus. Neque tamen ulterius in Italia, quàm, secundū mare Hadriaticum, Ariminum, secundum Tyrrhenum (quod etiam Etruscum appellamus) Cosam & Faliscos vsq; processimus. Minimè enim necessariū esse videbatur, duarum dumtaxat urbium Massiliæ & Antipolis gratia, quæ in nostris etiā numismatibus visuntur, Italiæ tabulam in Narbonensem vsque Galliam extendere. Illud etiam monendus es; nos in nostris tabulis eas vrbes, flumina, montes, alia loca, quæ idem nomen habent, semel tantū nominasse; neq; eadem nomina sepius repetere voluisse. Veluti, cum Ætna mons sit, & ei eodem nomine ciuitas adiaceat, vti etiam de Eryce monte & ciuitate possumus dicere; nec non de Eloro, quod & fluminis, & vrbis, & arcis nomen in Pachyno erat. Nos huiusmodi nomē semel posuisse contenti, iterum delineare abstinuimus. Quod etiā de Thusa ciuitate, flumine, & emporio, vti ex Vulturno flumine & opido, Trueto flumine & ciuitate, Ariminoque vrbe & fluuio, eiūque similibus intelligi volumus. Ceterum quia in Sybari vrbe, fluuioque Sybari contrarium fecimus, vtpote quorum nomina in Magnæ Græciæ tabula scorsim expresserimus, id eo consilio à nobis factum, vt facilius error animaduertetur, qui in Ptolemæi geographia obrepfit; vbi Thurium (quæ prius Sybaris dicta fuerat) inter Crotonem & Metapontum ponitur, quod & nos in numismatum ordine obseruauimus. In tabula tamen nostra Geographica, & in Sybaris, Thuriique descriptione Strabonem sequuti sumus, qui Thurium inter Sybarim Crathimq; amnes collocat. Et hæc quidem differentia inter duos tam probatos auctores, (simul & quia erant, qui dubitabant vtrum Thuriū in ipsis Sybaris ruinis, exstructum esset) me mouit, vt Sybaris numismata, extra ordinem in xxxv. Tabulam, reijcerem. Vale & faue benigne Lector.

F

MARE SICVLVM

MILLIARIA ITALICA M. P.

25 50 75 100

This is a detailed black and white map of ancient Greece, showing the Peloponnese, Aegean Sea, and surrounding islands. The map is labeled with numerous Greek place names and geographical features. A scale bar is visible on the left side, and a compass rose is located in the lower-left quadrant.

Geographical Features and Place Names:

- Topography:** The map shows the rugged terrain of the Peloponnese and the surrounding islands, with numerous mountains and valleys indicated by hachure marks.
- Coastal Features:** The map shows the coastline of the Peloponnese and the surrounding islands, with numerous bays and harbors indicated by wavy lines.
- Place Names:** The map is labeled with numerous Greek place names, including:
 - Attica:** Αθήναι (Athens), Πλάτωνα (Plato), Μετσοῦρος (Metsochori).
 - Boeotia:** Βοιωτία (Boeotia), Θήβαι (Thebes), Στάβριον (Stavros).
 - Argolis:** Ἀργεῖος (Argos), Ἰσθμίου (Isthmia), Τίρυνς (Tiryns).
 - Laconia:** Λακωνία (Laconia), Σπάρτα (Sparta), Μεσσηνία (Messenia).
 - Corinthia:** Κορίνθιος (Corinth), Κόρινθος (Corinth).
 - Other Islands:** Σάρος (Samos), Ισόλιον (Ios), Τήνος (Tinos), Νάξος (Naxos), Πάρος (Paros), Νήσος (Island), Κρήνη (Cretan), Κρήνη (Cretan), Κρήνη (Cretan).
- Scale Bar:** A scale bar is visible on the left side, showing distances in miles (0 to 100).
- Compass Rose:** A compass rose is located in the lower-left quadrant, showing the cardinal directions (North, South, East, West) and the intercardinal directions (Northeast, Southeast, Southwest, Northwest).

IN HISTORIAM VRBIUM ET POPV-
lorum Siciliae & Magnae Graciae ab Huberto Goltzio illu-
stratam, Gisseni Gerardij Medici Brugenfis,

AD PHILIPPVM HISPANIARVM ET VTRIVS-
QVE SICILIAE REGEM
EPIGRAMMA.

GOLTZIVS Hubertas ipsa est; deque hubere censu,
Huberis omnigenas fundit opes animi.
SICILIAM illustrat magnis conatibus, inde
Illustrat totam mox vagus ITALIAM.
Parthenopenque tuam celebrat REX MAGNE PHILIPPE:
Ergo tua merito vivere dignus ope.

FRANCISCI NANSII FRANCISC. F.
AD D. PHILIPPVM REGEM.

GOLTZIVS ingenio toto celeberrimus orbe,
Ecce etiam caelo est nobilis artifice.
GRAECIA testatur MAGNA, eius maior ab arte,
Notaque iam cunctis SICELIS ora plagis.
Fas igitur crescat per te REX MAXIME; cuius
Auspicijs crescunt maxima regna tua.

FRANCISCI MODI BRUGENSIS,
AD HVBERTVM GOLTZIVM.

Vtramque, aeternum mansuro condere in aere
Hellada; cuiusvis non erat artis opus.
Nam quis tot maria ac terras, tot flumina & vrbes,
Exiguis speret fingere posse notis?
Unicus hoc GOLTZI tu, qui potes omnia, posse
Diceris; & faciunt haec monumenta fidem.
Quae deberi igitur tali pro munere dicta est
Olim, solius, laus, ea iure tua est.
Verum ego pro nummis nummos malo, inquis; inani
Se nemo & natos pascere laude potest.
Credo equidem, REGI sed quin canis ergo PHILIPPO
Tale aliquid? forsan quod petis, ille dabit.

HISTORIAE

HISTORIAE VRBIVM ET POPVLORVM SICILIAE

- A** SICILIA, quæ olim tendi admodum ceruice passibus mille quingentis Italiae adhærebat, ab eadem terræmotu vel maris æstuosi violentia circa Rhegium (quo nomine Græci *abrupta* vocant) annulsa, Insulaq; facta, tribus in mare Mediterraneum promontorijs extenditur, quod trium femorum symbolo, quæ in numismatibus vno veluti vertice connectuntur, ab antiquitate expressum est. Ab ea situs specie Græcis quondã TRINACRIA, à tribus nimirum promontorijs dicta est: TRINACRIA. vti & ab Latinis à tribus, sed inæqualibus lateribus Triquetra appellata
- B** fuit. Vertex trianguli qui cõtra Cænim Calabriae promontoriũ in Boreã excurret, PELORVS dicitur: siue quod eo vocabulo, montis magnitudinem Græcia antiquitus significaret: aut vti multorum auctoritate confirmatum est, à Peloro navis Annibalis gubernatore. Annibal namque Romanos victores ex Petilia fugiens eo delatus, aut quod alij produnt, ex Africa profugus, per ea loca Suriam petens, quia procul intuenti cõtina videbantur littora, neque peruium esse pelagus; seseque gubernatoris perfidia proditum arbitratus, illũ interfecisse traditur: sed causa erroris sui cognita, & fidei testimonium mortuo statuiam posuisse, & promontorio *Pelori* nomen indidisse. Ceterum à Peloro, sinuoso quidem &
- C** concauo littore Ortum Austrumq; versus per CLX.M. passuum vsque in PACHYNVM alterum Siciliae promontorium à crasso caliginosoque PACHYNVS. aëre sic dictum, quod contra Peloponnesum extenditur, Insulae latus terminatur. Inde Sicilia in Austrum conuersa, secundum littora Africi maris per CLXXXIII.M. passuum sensim in tertium verticem extenditur, qui LILYBÆVM contra Africani promontorij quod Mercurij dicitur LILYBÆVM. angulum extendit. Hinc Siciliae littora secundum mare Tyrrhenum ab Austro in Septentrionem latere ceteris duobus longiore per CCLXXXI.M. passuum in Pelorum extenduntur: vt hac ratione totius insulae ambi-

A

tus

tus DCXXIIII. M. passuum includatur. Quibus curæ fuit celsitudo sua A
limitibus comprehensa terræ situi tractibusque maris comparare, Sici-
liam quarto Clima, parallelis decimo, & illi qui per Rhodum describi-
tur vndecimo: diem verò maximum horarum XIIII. s. putant. At Lily-
bæum ab Insulis Fortunatis, (quæ extremos eo sæculo terræ cognita
limites terminabant) XXXVII. temporibus secundum longitudinem ver-
sus Ortum; Ennam verò urbem, ut insulæ eiusdem umbilicum XXXIIX;
Messanam, ut in freto extremam, XXXIXs, mensurantur. Latitudinis
quidem siné ab Æquinoctio versus polum distantiam, Lilybæo XXXVI.
partes; Syracusis XXXVII. Messanæ XXXIIXs. attribuant: usque adeo ut hic
cæli tractus Siciliam definiat, aëre temperato, soloque fertili & omni B
prouentuum genere, frumenti, olei, vini, fel. cissimo sitam. A continen-
te commodo vndique interuallo, & commerciis opportuno distat: &
primum Euripo quidem breuissimo, ceterum ancipiti & vorticibus in-
ter se collisis, scopulorumque asperitate, & monstrosis Scyllæ, Charyb-
disque nominibus infami, ab Italia per mille quingentos passus, quasi
ab corpore suo diuellitur: vbi ab eadem longissimè, utpote ab Drepa-
nio ad Neapolim CCC. M. passuum seiungitur; à Sardinia versus Occasum
CCXXX. M. Passuum recedit. Ceterum ad meridiem mare inter Lilybæ-
um & Mercurij promontorium C. M. passuum patet; etiam si priscorum
auctoritas, (nisi forte librorum imperitia aut negligentia corrupta sint C
exemplaria) LXXX. M. passuum adicere videatur. Siciliam verò pri-
mo incoluisse velut indigenas, Cyclopes & Lestrygonas, genus homi-
num tum corporum proceritate horrendum, tum feritate & latrociniiis
infame, ab antiquitate proditum est. Priscorum traditionem etiam re-
centiorum experientia confirmat: qui cadauera immani proceritate ad
viginti cubitos intra proximum sæculum aut effossa, aut in specubus
deprehensa testimoniis etiam nuncupatis asseuerare non dubitent. Ex-
tinctis Cyclopibus Æolus regnum insulæ occupauit: post quæ singulæ
ciuitates in Tyrannorum imperia concessere, eorum namque nulla
vnquā terra feracior fuit. Siciliæ nomē TRINACRIA quod ab initio ab D
situs forma ipsi (vti diximus) attributum fuit, variasse semel atque ite-
rum obseruo. Nam quemadmodum mare mediterraneum variis vndi-
que nauigationibus ex Asia, Africa & Europa patebat: ita hæc Insula
quæ tribus promontoriis tres illas terræ tunc potissimum habitatae par-
tes prospectabat, varia ob fertilitatem, portuumque commoditatem ne-
gociatoribus commerciorum genera, paratam ad hæc nouis, qui subinde
appellebant, colonis sedem, colendi habitandique opportunitatem
olim præbuisse verisimile est. Hinc *Sicani* Tarraconensis Hispaniæ ad
Sicorim fluuium populi suis sedibus ab Ligyensibus expulsi, atque huc
appulsi

Hieronymus
Magius
Miscellan.
lib. I. cap. 4
& 5.

Lege Steph.
Vinandum
Pighium
Annalium
Rom. tomo
II Prefat.
libri. VII.

SICANIA.

A appulsi, insulæ nomen, præcipuè ea qua in Occidentem flectitur parte, Sicaniã fecerunt: quamvis non desint auctores, qui indigenas fuisse *Sicanos* tradere malint. Multis postea sæculis Siculi Ligurum genus (habitauerat ea vicatim inter flumen Tiberim, & montem Circæum) Aboriginum armis profligati, traiecto freto insulam inuasērunt: debellatisque Sicanis, partem quæ in meridiem & occasum extenditur occupantes, *Sicaniam* hæcenus dictam, mutato nomine quia armis plus poterant, **SICILIAM** ab se vocarūt. Mox & Troiani ab duce Elymo, Elymi cognominati, deleta Troia profugi iuxta Sicanorum fines confidentes, *Erycem* (ab Eryce Veneris & Butæ filio dictam) & *Segestam* aliasque

SICILIA.

B vrbes, quarum obscura nunc memoria est, condidēre. Cœperat antea quoque hæc insula Coloniarum frequentia celebrari: atque vt non longius abiero, Phænices qui nauigationis peritia & opum affluentia inter primos mortalium celebrantur, *Panormum*, *Motyam*, *Soloentem* annis propè trecentis ante illata Græcorum in eam insulam arma, condiderunt: sicuti alijs deinde atque alijs temporibus, ab Afris ad Pachynum altera *Motya*; à Cretensibus & Rhodijs *Gela* & *Minoa*; à Corinthiis *Syracusa*, *Messana*, quæ antea *Zancla*, ab Messeniis; *Leontium*, *Naxos* *Megara*. à Chalcidensibus conditæ sunt & colonis frequentatæ. Ceterum vt peculiaria singularum vrbiū & coloniarum fata & conuersiones ad

C singula, vt sese ex descriptione Geographica offerent, numismata prosequuturi sumus: ita etiam quomodo *Sicilia* Græcorum armis & Pyrrhi quoque regis, quum Romanos bello lacefferet, ambitione tentata fuerit, suo loco & ordine referemus. Pyrrhus autem spe sua frustratus, ita ad suos locutus fertur: *qualem nos ô amici Pœnis & Romanis palestram relinquimus?* Nec eum sefellit præsagium: siquidem quod is diuinatione sua præsenferat, id haud multò post ita euenisse constat. Id quomodo euenerit, & quanto cum discrimine inter Romanos Pœnosque per sexaginta annos de Sicilia imperio certatum sit deinceps referemus.

Insulam verò quondam variè ac diu ab tyrannis possessam, postremò partim Syracusani reges vetusto imperii iure, iam inde ab *Gelone* *Dionisii* filio, qui regnavit Olympiadis septuagesimæ secundæ anno secundo (Erat is annus ab Vrbe condita cclx.) tenebāt: partim *Carthaginenses* multis in Sicilia bellis ab Gelonis vsque temporibus gestis occupabant: his tertii postmodum *Mamertini* Sicilia ad ruinæ quasi cumulum accessēre. *Romani* itaque qui eius insulæ dominationem affectabant, maxima duo bella pro eius imperio gessere: vnum quo Pœnorum; alterum quo Syracusanorum regionem in potestatem suam redegerunt. Flagrabat iam pridem inter se odio Romanus & Pœnus: Romanū impulerat, quod Pœnus Tarētinos cōtra vetusti fœderis leges

Romanorum
cum Pœnis
bella.

contra classem suam auxilio iuisset : Pœnum quod Romanus cum Hierone Syracusanorum rege societatem iniisset. Quum itaque vterque occasione quo sese vlcisceretur, incuberet, Mamertini eandem peropportune præbuerunt. Campani namq; qui in Sicilia sub Agathocle meruerant intra Messanæ mœnia admissi, violata fide ciuitatē occupauerāt. Itaque quum supplicium sumtum de Campana legione, quæ idem in Rheginos ausa fuerat, per Genucium Consulem Romanum intellexissent, in simili crimine, parem pœnam veriti, quum super hæc etiā prælio ab Hierone Syracusanorum rege profligati fuissent, partim Pœnorū, partim Romanorum auxilium petierunt. Romani veriti ne Carthaginiēses ea oportunitate vsi totam *Siciliam* occuparent, Mamertinis statim ferendum auxilium decernunt. Ita Romanus varijs vtrinque acceptis & illatis claudibus, ancipiti Marte per annos viginti tres bellum contra Pœnos gessit, vicitq; tandē fortitudine & virtute. Victis Pœnis pacis leges imposuit. Ea victoria Sicilia, excepto Hieronis regno, omniū prima in Prouinciā, Olympiadis octauæ & Centesimæ anno quarto (qui erat ab v. c. quingentesimus nonus) redacta est: ita vt Prætor quotannis cum vno Quæstore in eandem mitteretur, primūque C. Flaminius eā sortitus est. Annis abhinc vigintiseptē, quū secundo bello Punico vexaretur Italia, Hierone fidissimo socio P. R. vita functo, Hieronymus eiusdē ex filio nepos rem Syracusanam ad Pœnos traducere conatus, paullo post à coniuratis Leontini occiditur. M. Marcellus in Siciliā Hieronymi morte tumultuantem, & ad Pœnorum amicitiam inclinatam missus, Syracusas à Romana societate abalienatas, omnemque eius impetum per trienniū ferē, Archimedis industria frustratas, tandē vi expugnat. Mox ab Marcelli successore M. Leuino Consule, qui belli reliquias sustulit, Pœnosque prorsus ex insula eiecit, hæc quoque pars in Prouinciæ formam redacta est. Atque ab eo tempore vtraque Prouincia, vetus nimirum, & ea qua Hieronis regnum fuerat Syracusæ, vni Prætori, & duobus Quæstoribus Lilybatano & Syracusano commissa est. Inde duobus rursus seruilibus bellis concussa est Sicilia: quorum alterum ab Cleone quodam Syro & Euno seruis conflātū, à P. Rupilio Consule anno v. c. d cxxxvi. confectum, & Prouincia tertium ex decem legatorum sententia constituta est. Alterum ab Athenione seruo commotum, à M'. Aquillio Consule anno v. c. d c l i i. oppressum: & Prouincia quartum ordinata est. Quum igitur quater in Sicilia bellatum sit, bis cum Pœnis, bis cum seruis, quatuor itidem victores, totidem eiusdem Prouinciæ confectores apud veteres celebrantur. Q. Catulus; M. Lævinus; P. Rupilius & M'. Aquilius: qui alij alijs temporibus Prouinciā constituentes leges de vetigalibus exigendis; & de iure dicundo dedere. nisi si quæ ciuitates fœderatæ,

BELLVM
PVNICVM.

SICILIA
Prima Ro.
Prouincia,
teste M. Tul-
lio 4. Verr.
BELLVM
PVNICVM
SECUNDVM.

SYRACVSÆ
CAPTAE,
Plutar. in
Marcello.

BELLA
SERVILIA
De quibus
Diod. Sicu-
lus copiose

- A. deratæ, aut immunes, aut liberæ ob fidē seruata relictæ fuerant. Con-
uentus quoque in Prouincia quattuor fuisse constitutos, in iisque Præ-
tores iuris dicendi causa versatos, utpote Syracusanum, Lilybætanum,
Panormitanum & Mamertinum constat. Atque quum Gn. Pompeio
primum M. Crasso Coss. Prætor C. Verres Quæstura perfunctus, suc-
cessisset in Siciliam C. Sacerdoti Prætori: & in ea non succedente, sibi
Arrio, per trienniū libidinosè, auarè, crudeliterque versatus esset, suc-
cedente tandem in eius locum L. Metello, repetundarum reus ab Si-
culis postulatus est, qui omnes præter Syracusanos & Mamertinos M.
Tullium Ciceronem illo tempore defensionibus amicorum florentem
B ad accusandum Verrem compulerunt: iam pridem illis necessitudine
co pulatum, quod Quæstor in Sicilia fuisset Prætor Sex. Peduceo, &
quod quum decederet, in illa oratione, quam Lilybæi habuit, multa Si-
culis de se benignè promississet. Accedit adhæc quod Verres Prouinciæ
Pop. Ro. *cellam penuariam; & plebis R. nutricem* tot rapinis exhaufe-
rat, tot iniuriis vexarat, ut Sestertium millies ex lege Cicero ab eo repe-
teret. Ceterū Verres Tullii artes lusus est, & Hortensius, qui eius patro-
cinium susceperat, quum interrogandos ipsi testes Cicero dedisset, ita
fatigatus est, ut nihil quod contra diseret, inueniret. Itaque Verres des-
perato patrocinio, clam in exsilium discessit, & absens quadringenti-
C es* Sestertium, quum octingenties ex lege deberet, repetundarum est
condemnatus. Atque hic quidem Siciliæ usque ad Cæsarem Dictato-
rem status fuit. Siculos inde ab Cæsare Latinitate, & post mortem Cæ-
saris à M. Antonio ciuitatis iure donatos queritur Verrina. 4 Cicero.
Quarum tamen legum neutram post obseruatam esse, tum multa alia
documento sunt, tum quod C. Plinius, qui Vespasianorum fuit æqualis,
Mamertinos solos ciues Romanos appellat, Centuripinos autem, Ne-
pinos & Segestanos Latinæ conditionis. Cæterum antequam singula-
rum urbium per partes descriptionem aggrediamur: operæ precium me
Lectori facturum putavi, & lucem aliquam præteritarum rerū memo-
ria aperturū: si prius veluti per ITINERARIUM obeamus primū Sicili-
am, secundum Littora & oram maritimam, inde eius mediterranea enu-
meremus: utrumque eo consilio facturi ut veteres urbium, fluminum
& promonteriorum nomenclaturas, recentibus si quæ existent, compa-
remus: adhæc intervalla & locorum distantias aliquot præcipui nomi-
nis urbibus & fluminum ostiis promontoriisq: adscribemus, ea ratione
ut si quæ intermedia loca à nobis interserantur, intelligendum sit ab vlti-
mo, quem adscripsimus, passuum numero, ad proximi numeri distan-
tiam mensurandum, intermedia nobis non satis explorata fuisse, atque
propterea numeris à nobis non esse distincta.

SICILIA
CONVEN
TVS IIII.

Cicero
SICILIA
Romanorū
cella penua-
ria. cic. AVer-
rina hoc est
62,50000
flore. Bra-
bant.

id est 2500000.
Brab. flor.

SICVL I
M. Antonio
ciuitate Ro-
donati.

SICILIAM

SICILIAM itaque, ut insulam ambit ab Occasu & Septentrione Tyrrhenum A
mare: à Meridie Africum: ab Ortu Hadriaticum : & tribus promontorijs in
Triangulum, uti memorauimus, definit. Ora uero maritima qua cingitur hanc
habet descriptionem.

ITINERA
RIVM SI-
CILIAE

A Peloro ad Lilybaeum promontorium numerantur

M. P. CCLXXXII.

Ab extremitate Pelori, ubi nunc Pharus ad Phalacrium promontorium nunc Rafi-
culmum

M. P. XII.

Inde Diueticum oppidulum; ostia fluminum, Malpertuti, Nucithij, Frundonis, Oliueti,
sequuntur.

Myla oppidum, nunc Mylazzo

M. P. XIIX.

Chersonesus, nunc promontorium Mylazzi, interpreti Apollonij, S. Basilij fluminis B
ostium & adicula.

Castri Regalis fluminis ostium & oppidulum.

Furnaris oppidulum; huius Tripis in edito & praerupto colle ad
imminet.

P. M. V.

Heliconis fluminis ostium Ptolemaeo, nunc Oliuerij.

Tyndarium, Τυνδαρεον, nunc L'otyndaro.

M. P. XIIX.

Paëta nouum oppidum.

M. P. V.

Promontorium Calauae, naufragijs infame

M. P. VI.

Brolus arx & promontorium.

M. P. VI.

Nasi fluminis ostium.

C

Promontorium Rolandi, colle in mare prominente.

M. P. XII.

& in eo Agathyrium urbs olim, nunc suis ruderibus obruta, Ptolemaeus, Strabo
Diodorus & Plinius.

Calata Ciceroni, Diodoro Calatina. Ptolemaeo Καλὰίτα urbs; nunc S. Marcus,
ut est coniectura.

Chyde fluminis ostium, nunc Rosmarini.

Aluntium urbs deleta.

Aquae dulces Diodoro

M. P. XII.

Alesa urbs, Ciceroni, Ptolemaeo, Straboni: nunc obruta, ad littus Caroniae iacet.

M. P. XII.

D

Caronia.

Thusa flumen, arx & frumenti Emporium

M. P. XIIX.

Monali fluminis ostium Ptolemaeo, nunc Pollinæ.

Malpertusi & Carbonis fluminis ostia.

Cephalædis urbs, Ciceroni, Straboni, Ptolemaeo, nunc Cifalu.

M. P. XIIX.

Rocella arx & flumen.

Himeræ fluminis ostium, Ptolemaeo, Plinio & alijs. nunc H. Magnus

Himera urbs ab Annibale deleta, Diodorus Siculus:

M. P. VI.

Brucatum oppidulum olim, nunc arx tantum.

Therma

- A *Therma Himeræ, & Balnea Himerenses Ciceroni, nunc Thermini.* M. P. XII.
Thermarium fluminis ostium, nunc Termini.
Trabia arx & aque.
Ohulis oppidum Ptolemæo, nunc non exstat.
Arx, portus, Emporium & ostium fluminis S. Michaelis.
Soloe urbs, nunc Solanto M. P. XII.
Mons Gerbinus & turris specula.
Orethi fluminis ostium Ptolemæo, Vibio, Polybio, nunc Eleutherij. Panormus urbs.
M. P. IX.
Peregrinus mons. *Mondellum arx.*
B *Motya urbs, & finus, nunc promontorium S. Galli.* M. P. IX.
Hyccaris oppidum, Laidis patria, nunc murus Carinis, M. P. IX.
cui insula puellarum vocata opponitur.
Elyma urbs vetusta, nunc Palamyta, ut est coniectura. M. P. XII.
Macella urbs Polybio, non exstat.
Parthenicus ager, Antonino, hodie nomen retinet.
Bathei fluminis, Βαθεος ostium, nunc lati.
Crimisij fluminis ostium, nunc S. Bartolomæi.
Segestanum Emporium, & ora Segestana, nunc Castrum ad mare, & frumenti Em-
porium. M. P. XII.
C *Cetaria, Ptolemæo Κηταρία, nunc Scapellus, turris & statio.*
AEgitharsus, Αἰγίθαρος, promontorium, nunc S. Viti. M. P. XVII.
Bonagie statio. Eryx mons & urbs, nunc Trapani d'el monte.
Drepanum, Δρέπανον, urbs & portus. M. P. XIIIX.
Acithij fluminis ostium, nunc Birgi.
Lilybæum promontorium & urbs, nunc Marsala. M. P. XIIIX.
A Lilybæo secundum oram Africi maris usque ad Pachynum promontorium, &
tractum Austrini lateris numerantur. M. P. CLXXXIII.
Sic,
Marsala fluminis ostium, qui Lilybæo Marsala nomen fecit. M. P. XII.
Sibylliana turris, & promontorium Fæderis.
D *Mazari fluminis ostium & stagnum, Diodoro & Ptolemæo.*
Mazâr d'emporium, Diodorus XIII. M. P. XII.
Arena fluminis ostium, & trium fontium promontorium.
Selinis fluminis ostium, siue Selinontis, nunc Madiunis.
Hypsæ fluminis ostium, nunc Bilicij.
Atys fluminis ostium Plinio, nunc Carabi siue Garbi.
Phintia urbs Ptolemæo, nunc rudetibus suis sepulta.
Thermæ urbs, nunc Sacca.
Sosij fluminis ostium, nunc Caltabellotæ.

Isburi

Isburi fluminis ostium, nunc Mayhafoli.

A

Lyci fluminis ostium Ptolemaeo & Plutarcho, nunc Platani.

Heraclea quae & Minoa: ad promontorium album prostrata iacet.

M. P. XX.

Siculiana, frumenti Emporium.

Agrigentinum Emporium.

M. P. XXV.

Agrage fluminis ostium, qui nomen Agrigento dedit.

Camicus urbs deleta & prostrata.

Mons clarus, arx noua.

Insula S. Nicolai.

Flumicelli fluminis ostium.

Gela urbs prostrata.

Alicata, sunt qui Achata malint

M. P. XIX

Gela fluvius Ptolemaeo Himeras, nunc ab aquarum salsedine Salsus.

B

Falconera arx.

Tharruba & Nymphria Saraceni nominis fluminum ostia.

Terranova oppidum, & fluminis ostium.

M. P. XIX.

Manumaze fluminis ostium.

Dirilli maximi fluminis ostium.

Ipori flumen, Ἰπὸρ, Hipparis Pindaro, Vibio Hipponis, nunc Camarinæ flumen.

Camarina urbs, nunc Camarana.

M. P. XX.

Oani fluminis ostium Pindaro, nunc Frascolari.

Caucane, Καυκία portus, Caucones Procopio, nunc Scalambri statio, & S. Crucis fluminis ostium.

C

Inyctas urbs, Herodoto: Inyctum Straboni & Stephano, Inyctum Pausania, nunc Longobardorum statio.

Hirmini flumini ostium Plinio, nunc Manli & Rhagusæ.

Motychani fluminis ostium Ptolemaeo, nunc Siclis.

Puzallus, arx & frumenti emporium, ex quo brevissimus in Melitam insulam transitus.

M. P. XX.

Insula gemina & exigua, à porris cognominata.

Odyssæa promontorium Ptolemaeo, nunc Marzæ.

Edissa portus Ciceroni, Marza finis & statio.

Motyon oppidum Pausania, non exstat.

Pachyni portus Ciceroni, nunc Longobardus.

D

Pachynus promontorium, nunc caput Passarum.

M. P. XX.

Tertium inde promontorium à Pachyno, Pelorus sequitur & orientale Siciliae latus; distat Pachynus à Peloro.

M. P. CLX. Sic

Elorina stagna.

Machara, urbs Ciceroni, nunc Citadella, ut est coniectura.

Naustathmus portus Plinio, Ptolemaeo Phœnicus, nunc Bindicaris, frumenti Emporium, arx, & eiusdem nominis insula.

Elori fluminis stagnantis ostium, nunc Abyssus.

Elorus

- A *Elorus urbs & castrum Plinio, nunc Sta in pace.*
Afinarij fl. ostium, nunc Falconaræ, Plutarchus, in Nicia, Thucydides.
Orini fluminis ostium, ὀρίνης, Erines Thucydidi, nunc Mirandæ.
Cacyparis fluminis ostium Thucydidi nunc Casibli.
Longum promontorium, Ptolemæo Μακρὸν ἄκρον, nunc Logimia statio.
Chersonesus Ptolemæo, Plemmyrium Thucydidi & Vergilio, nunc Massa Oli-
ueria.
Plemmyria exigua insula promontorio opposita, nunc S. Martiani.
Anapi fluminis & Cyanes ostium Ouidio & Plutarcho.
Arethusa fons. Syracuse urbs & portus M. P. XXIV.
 B *Trogilorum portus. Tapfus peninsula, nunc Magnifi.*
Bacena urbs Diodoro; Bigenis ager nunc appellatus.
Megara urbs quæ & Hybla, non exstat.
Limpetra urbs Diodoro, nunc deleta.
Alabi fluminis ostium Diodoro & Ptolemæo; nunc Cantari.
Milia fluminis ostium Thucydidi, Plinio, Plutarcho in Marcello, nunc Marcellinus
dictus.
Chersonesus Ptolemæo, nunc Augusta urbs & portus M. P. XIIX.
Taurus promontorium, nunc S. Crucis.
Pantagij fluminis ostium. Vergilio, Ouidio, Claudiano, nunc Porcari.
 C *Leontinum urbs.*
Murgentium Ciceroni & Straboni, Murgantia Liuius, deletum, nunc, ut est conie-
ctura, Leontinorum emporium.
Simæthi fluminis ostium, nunc S. Paulli.
Teria fluminis ostium, nunc Catanæ flumen & Iaretta.
Amenanus Straboni & Ouidio, Amenas Pindaro, nunc Iudicellus Catanam perla-
bitur.
Catana urbs nomen & situm retinet. M. P. XXX.
Ætnæ montis ramenta.
Portus Vlyssis, Homero, Vergilio, Plinio, nunc Ætnæis lapidibus obstructus.
Cyclopum scopuli tres Plinio, hodie Faragliuni.
 D *Acis, arx in scopulo undique prærupto.*
Xiphonium promontorium, à Xiphiorum piscium frequentia Straboni, nunc Caput
Molendini.
Acis fluminis ostium, nunc Fredi siue Frigidi.
Acefines Thucydidi, Onobale Appiano, nunc Cantaræ fluminis ostium.
Naxas urbs Diodoro, Plinio, Pausania, nunc arx Schifon.
Tauromenium urbs, nomine parum deflectit, Taormina. M. P. XXX.
Argenum promontorium, nunc S. Alexij.
Enisîs fluminis ostium, nunc Nisî.

B

Meßana

Messana urbs, nunc Messina olim Zancle

M. P. XXX. A

Charybdis in Euripo mare vortisofum. Scylla Calabria scopulus.

Pelorus promontorium

M. P. XII.

Obiimus itaque tria Siciliae latera, et litora, nominaque et veterum et recentium, quae obuia erant, adscripsimus, nunc etiam, ut ordo postulat, adiacentes ipsi in mari INSULAS, et à lateribus utcumque semotas, paucis recensebimus, inde ad Mediterranea reuertemur.

Insulae in Tyrrhenio mari Siciliae praetendantur, septem, aut, quod nonnulli malunt, octo, quae partim Hephæstiae, Graecis, Latinis Vulcaniae, quia Vulcano sacrae: partim ab AEolo AEoliae dictae sunt. quarum omnium maxima Lipara, à Liparo denominata est, et patet in ambitu.

M. P. XIIX.

B

1. Lipara insula et urbs, nunc Lipari, distat ab Sicilia litoribus

M. P. XX.

2. Hierabinc, siue Hephæstia, nunc Vulcania dicta, distat ab Sicilia hanc enatam anno V. C. DL. Plinius, Eutropius, Orosius, et Isidorus auctores

M. P. XVI.

3. sunt: et eam perpetuis lucere flammis scribunt. Obtenditur Hierae exigua insula Vulcanellus dicta, quae exiguo Euripo ab ea distat.

4. Didyme, gemella, ab geminis collibus dicta, nunc Salinis, ambitu hanc vini et fructuum feracissimam scribunt.

P. M. XII.

5. Icesia vel Thermisia, nunc Panaria, aut Lisca blanca, ut opinio est.

6. Strongyle, à rotunditate situs dicta, flamma, fumoque nobilis, in qua AEoli regiam fuisse fama tenet.

7. Ericodes siue Ericusa ab Ericetis dicta, nunc Ericudia.

C

8. Phenicodes à palmularum copia, nunc Phenicuria.

Osteodes, ab ossium copia dicta, eam nonnulli esse opinantur, quae nunc Vstica dicitur; quamvis Ptolemaeus Vsticam et Ostodem magno intervallo disiungat.

Euonymos insula, ut nonnulli censent, Liparae praetenditur, et orientior est Ptolemaeo, in hoc quidem parallelo

M. P. VII.

Ceteras, quae huic ordini adijci possent, suo loco descripsimus, quum de Lilybaeo et Drepano ageremus, nunc Mediterraneum indicem, aut Catalogum recensebimus. Ceterum quum tanta nominum et veterum et recentium confusio obrepserit, quae neque locorum, neque intervallorum distantia satis exactè metiri, neque ita seriei suae includi posset; ut lectoris expectationi hac in parte; nisi totam Siciliae Geographiam proponeremus, satisfaceret: nobis igitur consultum videbatur, quidquid est urbium, aut montium, aut particularium nomenclaturarum praeter ea, quae à nobis dicta sunt, reliquum: nunc ex ordine Alphabetico prosequi.

D

A. CILLA oppidum, cuius et Polybius et Livius meminerunt, non exstat, neque eius vestigia notari possunt.

A. C. R. A. E. Syracusanis condita, quod nonnulli Palaziolum, alij Clarimontem in agro Notensi esse malunt.

Adranum

- A Adranum in Aetna monte, à parte Austrina situm ab Adrano deo (ut satis memorauimus) dictum nunc Aterno aut Aderno.
 Aedonium haud procul à Teria oppidum in monte situm.
 Alcamum oppidum ab Alcamo Saracenorum duce, haud procul ab Crimisio flumine conditum.
 Alceum oppidum, & Alcei populi, in agro Rachalbutio, ultra Agrigentum habitasse putantur.
 Apollonia Diodoro, in agro Catanensi fuisse verisimile est, ex eius ruinis nonnulli opinantur Pollinam iuxta Cephaladen fuisse conditam.
 Aquillia, quae nunc Ochula deprauatè scribitur, in agro Catanensi, à M. Aquilio, dum fugitiuos bello prosequeretur, conditam volunt.
- B Assorum oppidum montanum est, haud procul ab Enna, vnde Assorini populi & Assorinus ager Ciceroni.
 BIDIS, siue Bideni, in agro Syracusano populi; auctores habeo, qui idem esse oppidum, quod Vizinium nunc in agro Neetino vocatur, opinentur.
 Bicarum oppidum agri Mazariensis.
 Bricatum castellum iuxta Thermas.
 Bruca frumenti emporium, in sinu Engj contra Augustam.
 Brontes oppidum sub Aetna monte ad occasum, ab vno fabrorum Vulcani, ut est opinio, cognominatum.
- C Buxemium oppidum in agro Notensi, inter Vizinium & Palatiolum vrbes.
 Bryra vicus est agri Messaniensis, Academia celebris.
 CACAMVS siue Cacabus oppidum Thermis vicinum.
 Cacyrum nunc Cassarum creditur, iuxta Anapum in agro Syracusano flumen.
 Camicum oppidum à Dedalo, haud procul ab Agrigento exstructum, & Minois clade ut memorauimus nobilitatum.
 Calata, siue Calatina, sunt qui Calacta (variat enim scriptura) malint nunc S. Marcum dici, in litore Tyrrheno credunt.
 Calatabellota, Calataxibetha. Saraceni nominis oppida, quorum illud ad Sossium flumen, istud ad Gelam; vtrumque in edito monte situm est.
- D Caputium Ptolemaeo, oppidum agri Deminij, nunc Capizzi dictum.
 Calmenæ Syracusanorum colonia, in agro Notensi, nunc, ut est opinio, Comisum dictum.
 Ceramium oppidum in agro Deminio, nunc voce parum deflexa Ceramio.
 Clarimons, in agro Notensi, olim Acræ.
 Centoripæ, olim ingens oppidum ad Teriam flumen, cuius nunc vix aliqua vestigia exstant; eius hic obiter meminimus, eam tamen suo loco descripsimus.
 DVMETHVS, Δύμηθ & Ptolemaeo decem ferè P. M. quam Centoripæ orientalius fuit. Errant, qui diuersorium & turrim Diuetum in agro Myleni cum Dumetho eandem putant.

ENGVVM duplex fuisse obseruo, unum maritimum ad Teriæ fluminis ostium; A
alterum mediterraneum, quod Ptolemaeus Leontino XXV. M. P. australius
ponit.

FERVLA oppidum in agro Syracusano, vulgo Fera dictum.

Francofontium oppidum in agro Leontino.

Francauilla vrbecula, inter Tauromenium & Randacium.

Furianus iuxta Caroniam fluius, ad litus Etrusci maris.

GALATEA oppidum ad ripas Chydæ, nunc Rosmarini fluminis, à lactis copia
dictum.

Gallianum oppidum, haud procul ab Argyra siue S. Philippi vrbe.

Gurlonga fluius iuxta Assorum in Teriam labitur.

Gurrida fluius in agro Randacio; qui ibidem sese condit, & in Catanensi agro
iterum emergit. B

Gypsum oppidum montanum iuxta Messanam.

HERBITA, Ptolemaeus ἑρβίτα scribes, olim ea fuisse vrbs creditur, quæ nunc in
agro Leontino Citadella vocatur, unde Herbitenses populi Ciceroni noti; ac-
cedit adhuc quod Ptolemaeus Erbitam sextante partis Menanino occidenta-
liorem; uncia particula Septemtrionaliorem ponat.

Herbessus, quod tenui spiritu ab alijs pronuntiatur Erbessus; quum de Agri-
gentinis agitur à nobis descripta. Erbessum Ptolemaeus in eodem parallelo cum
Assoro describit, sed Erbessum sextante partis, siue VI. M. P. orientaliorem C
collocat, eam nunc Pantalicam inter Leontinum & Syracusas dici autumant.
ex descriptione tamen Liuij & Polybij altera Erbessus erit, non longè à Sitera
vrbe & fontibus Lyci fluminis, nunc Grutta à specubus, quibus frumentum
condebant, dicta.

Hieracium oppidum, à litore Cephaledis XII. M. P. distat, quod opinantur non-
nulli olim Tirracum fuisse; unde populi Tirracienfes dicti sunt.

Hippon siue Vibon ab Gelone condita, nunc Biuona, ultra Lycum flumen
oppidum.

IETVM vel Ietas Silio, nunc Iatum oppidum agri Mazariensis.

Ispia vel Ispa in Pachyno vrbs erat, unde Ispicæ fundus, qui nunc corruptè D
Spaccafurnus vocatur.

Iuliana oppidum agri Mazariensis cis Atyn flumen.

LEGVM Ptolemaeus mediterraneum λήγον, & Thucydides nominant; nisi fallant
apud Ptolemæum numeri, VII. P. M. à Pintia in occidentem distabat. Thucy-
dides Legum agri Syracusani oppidum facit, & à Siculis conditum scribit.

Libriccum oppidulum est agri Paëtensis.

Lingua grossa vrbs ad Aetnæ Australem partem sita nomen; ita à barbara &
incondita ciuium pronuntiatione vocata.

Lycodia

- A** *Lycodia oppidum agri Neatini.*
Longium oppidum iuxta Calatam erat; à Lancea dictum.
MANIACIVM vrbs ad *Ætne* radices, à *Georgio Maniaco* conditum.
Maron mons iuxta Cephalaeden, qui Nebrodes; sub quo gemelli colles, qui Monticelli dicuntur, filius & feris luxuriant.
Massa agri Messanenſis oppidulum, in quinque vicos distinctum.
Mendula oppidulum in agro Neatino iuxta Palaciolum, haud procul ab æde D. Lucia, ubi pyramis & vestigia vrbis antiquæ adhuc exſtare ſcribuntur.
Militellum duplex fuiſſe obſeruo, in agro Nemorum unum; alterum in agro Neatino.
- B** *Milillæ in agro Notenſi, quod quidam Hyblam fuiſſe opinantur, nominisſque confuſionem ex melle Hyblæo eſſe factam.*
Miſiſtratum, vel Amaſtra, nunc Miſtretta, oppidum in agro Nemorenſi, diſtat à Caronia XIV.M.P.
Mottas in Sicilia tres fuiſſe obſeruo, unam in agro Nemorenſi haud procul ab Miſtretta, cognomento Feruni: alteram Camaſtrenſem cognomine, in iugis Taurominitanis; tertiam in edito colle in agro Catanenſi, cui nomen eſt à S. Anaſtaſia.
NASOS vel Neſus oppidum & flumen ad promontorium Rolandi; oppidum quidem in edito colle ſitum eſt: à Neſidia antiqua vrbe dictum, ut nonnulli putant. Naſum flumen opinantur eſſe, qui à Ptolemæo Timethus in ora Tyrrheni maris deſcribitur, & inter Brolum & Orlandum promontoria oſtium habet.
- C** *NEA* *Diodoro* Νῆατον *Ptolemæo*: *Ciceroni* NEAETINI *populi*; & *Plinio* NEENII, oppidum quod nunc Notum dicitur, haud procul ab *Aſinari* fluminis fontibus ſitum, clarum eſt origine *Deucetij* Siculorum regis, & quod ab hac vrbe late patens, ager Notenſis, uti mox explicabimus, dicatur.
Nicoſia oppidum mediterraneum, ingens & populolum, inter Spirlingam & Trainam.
PAPYRITVS fluuius, prope Stagnum eiſdem nominis mediam Panormum inſluit, à papyri copia nomen habet.
- D** *Partana, quaſi Spartana dicta creditur, agri Mazarienſis oppidum, haud procul ab Entella ſitum, & vino nobilitatum.*
Paternio in agro Catanenſi ad Ætne radices oppidum.
Perguſa lacus ſive Pergum, ab Enna quinque M. P. verſus meridiem diſtat, raptu Proſerpine nobilis, quem Claudianus carmine Heroico deſcripſit, lib. IV.
Petralias ab aſperitate ſitus dictas in Sicilia duas obſeruo, unam in iugo montis, quam Petram ab Ptolemæo vocatam autumant; alteram ad radices montis ſitam, mille paſſibus ab priore diſtantem. Habere fontem ſcribitur ex quo petroleum

sive Naphta colligatur, circa eius agrum fons est Gela fluminis. Utrumque A
situm est ad Nebrodis, *sive* Cratis montis ramenta.

Petra precia oppidum & arx in agro Notensi, cis Gelam.

Pharus turris ad Pelorum, & interius oppidulum.

Pittia & Pittienses populi, nunc Pittineum, haud procul VI. M. P. abest à
Tusa oppido.

Placia *sive* Plotium, agri Notensis oppidum.

Policium noui nominis oppidum, ad Madomam *sive* Nebrodem situm ingens &
opulentum, à Rogerio Siciliae Comite conditum, urbis positus utrinque fontem
Himeræ fluminis habet.

RANDACIVM oppidum ad latus Aetnae montis, olim ut est opinio Triracium B
dictum.

RACHALBVTVM Saracenici nominis oppidum frumentarium, in agro Nemo-
rensi.

RAGHVSA oppidum agri Notensis.

RACHALMVTVM in agro Mazariae.

Rocca oppidulum iuxta Mylas. Rocella iuxta Randacium.

Rocella castellum littorale, inter Cephaladen & Thermas, cum flumine eiusdem
nominis, qui apud Colisanum oppidum oritur.

Rometta oppidulum montanum in agro Messanenfi, natura & situ munitissi-
mum.

Rasicanzir, Rasicarambi, Rasichelbi, Rasiculnum promonteriorum nomina C
Saracenica sunt. Rasicanzir iuxta Syracusas, olim Plemmyrium.

Rasicarambi promontorium ad Caucone portum. Rasichelbi, post Cepha-
den, iuxta Pollinam promontorium & piratarum statio, & turris.

Rasiculnum esse Phalacrium, quod à Peloro XII. M. P. distat, iam diximus.

SALEMVS oppidum agri Mazariensis, in collibus situm, & aquis irriguum, &
frugiferarum arborum feracissimum.

Scaletta oppidum montanum agri Messanenfi. Spirlinga arx munitissima &
in edita rupe, à Nicofia III. M. P. distat.

Traiana & Traianopolis, sunt qui Troynam vocent, urbs mediterranea in D
edito colle in agro Nemorenfi sita; hanc quidam ab Vlpiano Traianopolim
vocari autumant.

Terillus fluvius, quem vulgò Dirillam vocant, oritur à duobus fontibus circa
Vizinium urbem in agro Notensi; & in mare Africum sese ad Terilla urbis
prostratae ruinas exonerat.

VCHRIA oppidum vallis Nemorenfi, ad Nasum flumen.

Vicaris oppidum vallis Mazariae: ut Viscaris Notensis agri.

Villafranca in agro Mazariae.

CETERVM

A CETERVM Ut olim Latini & Græci Siciliam tribus promontorijs; ita Saraceni, SICILIA
in tres re-
giones divi-
& qui post eos in Sicilia rerum potiti sunt Principes, eam in tres valles siue
agros distinxerunt: eosque fluminum ripis, aut maris litoribus circumscriptos
hac dimensione terminarunt.

Prima Vallis à Peloro initium ducens, supero inferoque litori alluebatur: & secundum VALLIS
NEMO-
RENSIS.
Tyrreni maris oram Hимера flumine; ad Hadriaticum verò fluuio Teria

includebatur. hanc Demini vallem vocant, de nominis ratione ut Arabici
& ignoti, certatur. Sunt qui à nemorum & saltuum colliumque, quibus hæc
pars horrescit, asperitate vallem Nemorensem aut Nemorum dici ma-

B
lunt. Totus enim hic tractus montosus & inequalis, præcipuè Aetna mon-
te ceteras duas despicit. frumenti frugumque cultum non recipit, aut pro-
uentui non respondet. Oleo, vino, omni fructuum genere luxuriat; præci-
puè mororum siluis, quarum folijs bombyces vermiculos alunt, ex quibus
sericum magna cum Mamertinorum utilitate, quotannis ultra trecentena
librarum millia colligunt. hanc regionem habere regie ditionis vrbes quat-
tuordecim scribunt; & totam parere Pratori siue Stratego Mamertino, hoc est,
Messanenfi.

Altera Siciliae Vallis nomen habet à Noto vrbe, olim Nea siue Neetum dicta, po- VALLIS
NOTEN-
SIS.
puli Næetini Ciceroni, nunc vallis ista Notensis vocatur. Huius initium à

C
Teria secundum litora Hadriatici maris; inde ultra Pachynum oram Africi
maris usque ad Gelæ fluminis ostia sequitur. In mediterranea verò secundum
ripas Teriæ fluminis, linea per Ennam usque ad Gelam ducta, citra eius fluuij
crepidinem includitur. Huius ager ceteris Siciliae partibus humilior; verum petro-
sus, abundat frumento, vino, pecore. Hæc pars olim nobilissimis urbibus fre-
quentata erat, Syracusis, Leontio, Catana, Nea, Menis, Centuripis, En-
na, Agyra, Assoro, alijsq, quas iam suo loco prosequuti sumus. Auctores no-
stro seculo æquales, in huius vallis regione regij imperij vrbes undecim ita recen-
sent: Catana, Notum, Enna, Calatagirone, Plotium, Calatafibetha,
Syracusæ Leontium, Mineum, Vizinium, Agyra.

D Tertia Vallis, siue Siciliae pars reliqua, nomen à Mazara emporio habens, Ma- VALLIS
MAZA-
RENSIS.
zarenfis vocatur. ea ultra Himeram flumen secundum mare Tyrrenum ver-
sus Lilybæum in occasum; à Lilybæo usque ad Mazaram emporium in Austrum
secundum litora extenditur; mox oram Africi maris sequuta in Orientem con-
uertitur, & vltioribus Gelæ ripis, eiusq, ostio includitur: Ita ut Hymera in su-
pero mari, Gela in infero mari terminetur. Ea Siciliae pars frumenti, segetis, vini,
mellis, olei præstantissimi, & pecorum armentorumq, copia luxuriat. Montes
habet editissimos, præcipes, steriles, nudos. Littorales vrbes: Soloën, Panor-
mum, Drepanum, Lilybæū, Mazaram, Thermas, Agrigentū, Leoca-
tam. Montes Nebrodem, Gerbinum litoralem, Peregrinum Panormo ab occasu;
Erycem

Erycem Drepano ab ortu imminentem. Cetera mediterranea loca & oppida, & que ijs gesta aut obseruata sunt posteritatis memoria & cognitione digna suo loco persequemur; idque partim Itinerario, partim Historia nostra, & generali SICILIÆ descriptione.

Nec in officio se me facturum confido, si in gratiam lectoris, hic ex Itinerario, quod Antonino adscribitur, maritimo, pauca quadam, quæ ad Siciliam pertinent, à mēdis, quæ in numerorum notis deprauata sunt, liberemus.

ITINERARIUM MARITIMUM

quod Antonino Pio, ut multorum est opinio, adscribendum est.

A Messana Tauromenio Stadia CCL.

M. P. XXXI.

A Tauromenio Catana. Stadia CCC.

Hic in numero Stadiorum mendum est, quum enim equali propemodum interuallo distet Catana ultra Tauromenium, quo Messana citra scribendum, Stadia. CCL.

M. P. XXXI.

A Catana Syracusis stadia DCCC. Hic numeri positi ad veram distantiam duplo maiores sunt, quàm iustum sit; vitium aut notarum inuersione, aut confusione commissum est, ut scriptum fuerit. CD. quas notas ignarus numeri designati aut dissoluerit, aut transpositione vitiosè auxerit. Sunt enim ex ratione Geographica, inter utramque stadia. CCCC.

M. P. LI.

A Syracusis Pachyno stadia CCCXX.

M. P. XL.

hic enim scribendum est pro eo, quod mendosum erat stadia

CCCC.

A Agrigento Lilybeo stadia CCL. Hic numerus admodum diminutus est; scribendum namque erat: stadia DCLVI.

M. P. LXXXII.

A Lilybeo ad insulam Maretimam, (ea olim Hieronesus vocabatur) stadia CCC.

M. P. XXXII.

A Maretima siue Hieroneso, traiectus ad Mercurij promontorium Africae stadia DCC.

M. P. LXXIIX.

Eandem diligentiam in ceteris, quæ de Sicilia in Itinerario illo enumerantur locis, præstare satis anxie conati sumus. sed deterrebat nomen, quæ obrepserat, barbaries, & quod unicum tantum exemplar haberemus, ita ut ab omni collatione excluderemur, adhuc notarum in numeris aut transpositio, aut deprauatio. Nunc & Itinerarij illius Antonini Augusti melior exstat Parisiensis editio Christophori Longolij, & Simleri Basiliensis: & optima in vbijs Coloniae Hieronymi Suritæ CæsarAugustani hominis doctissimi nuper exijt editio.

- ΣΥΡΑΚΟ-

Σ Υ Ρ Α Κ Ο Σ Ι Ω Ν.

S Y R A C V S A E

*Corinthiorum Colonia. Quattuor eius urbis
valles. Reges quot.*

QUAE ordo seriesque Historiae postulat, ut de Syracusis urbe non solum totius Siciliae princeps, sed & Metropoli atque inter Orbis urbes celeberrima dicamus; hoc prius exponendum erit, à quibus initijs & à quibus colonis frequentata in tantam pomerij amplitudinē creuerit, ut nō modo maxima, sed & pulcherrima, quattuor simul urbes, triplici muro, totidē arcibus, portubusq; duobus inclusas, ambitu triginta passuū millia, imperio autē totā quasi Siciliam amplecteretur. Ipsius Reipublicae status admodū inconstans fuit, & ad frequentē conuersionem cum magna ciuitatis perturbatione praecipuus. Ab initio namque sub legibus, & institutis Doricorum & vnius imperio adoleuit : post *Archia* mortem sub optimatum gubernatione aliquandiu floruit: donec ad statum popularem seditionibus, discordijs ciuilibus & factionibus semper irrequietum prolapsa iusto tandem Gelonis imperio recrearetur. Mox iniusta aliquot tyrannorum dominatione, audacia, & libidine vexati ciues, asserta tandem armis & legibus, libertate tyrannidē expulerunt. Sequuta deinde iterum est optimatum administratio, quorū prudentia, & fortitudine difficillimis temporibus respublica conseruata est, & affectata armis Atheniensium dominatio fortiter repulsa. Caterum quum plebs (vti ferē solet) post victoriam impotentius iterum insolesceret, factionibus & partium studijs, tum etiam petalismo † optimum quemque ciuitate eijceret, armisque Punicis ob discordiam intestinā lacefferetur, vsus ea occasione artibusque suis Dionysius, rempublicam inuadens, eandem annis duodequadraginta tenuit.

DEo sublato filius regnum paternum armis occupat. Huius potentiam Dio Syracusanus labefactauit; Timoleon Corinthius, restituta Syracusanis libertate, euertit. Nec hic status ultra vicesimum annum diuturnus fuit, dum namque vim externam discordijs iterum ciuilibus fessi depellere, sed frustra, conantur, domestica iterū dominatione per Agathoclem opprimuntur. cuius fortuna, ut frequenter variabat, ita Reipublicae statum percellibat, aut sedabat. Eo defuncto quū Pyrrhum Epirotarum regem Syracusani domestica clade perculsi, contra Pœnos sollicitassent, atque is Romanorum bello oppressus Syracusanos deserere cogeretur, Hieroni secundo ultro sese dediderunt, sub cuius imperio, &

SYRACUSANO -
RVM
Respublica.

† Hoc est, petalismo
cū folijs olea
quod etiam
testularum
sebas suffragijs. Vide
inf. pa. 23. a.

C

societate

focietate, amicitiaq; Populi Romani Syracusana Respublica multis ante malis fessâ nonnihil respirauit, donec Hierone mortuo Hieronymus eiusdem nepos, qui successerat in tyrannidem prolapsus, & ad Pœnorum amicitiam proeliuis, suorum insidiis opprimeretur. Quum etenim ab istius morte Respublica denuo factionibus laboraret, & Syracusani ad Pœnorum sese societatem inclinarent, vrbe tandem à M. Marcello expugnata, Romanorum deinde legibus & magistratui parere coacti sunt. atque hæc paucis de Reipublicæ istius conuersione hic præfari visum est, quò tot mutationum & turbarum causæ intelligerentur. Sequitur nunc vt de vrbis ipsius origine, & situ agamus; à tenuibus namque progressa initiis in magnam amplitudinem extensa est. Prima vrbis ^B pars peninsula erat, quæ à prima origine, à similitudine balnearum *Omothemon* dicebatur. eam AEtoli ex Ortygia profecti, mortalium primi incoluerunt, vocaruntq; Ortygiam, vel ab ipsorum patria, vel à Diana, quæ & ipsa *Ortygia* ab vna Cycladum cognominabatur: Diana namque hanc peninsulam antiquitas consecrauerat. Post hæc Siculi expulsis AEtolis, quum locum hunc construendæ vrbi peropportunum obseruassent, (aggere enim angusto veluticerviце quadam continenti adhærens, sexcentorum ferè passuum ambitu comprehendebatur) mœnia loco tutissimò, & quem pauci defendere possent, circumducere placuit. Portus verò duos inæquales habebat, maior orientem, minor occidentem respiciebat. Maior ad mare Ionium quingentos passus patebat: coarctabantur eius fauces tum Plemmyrio promontorio è regione vrbis sito, tum & insula *Plemmyria*, ita vt centum ferè passuum angustiis clauderentur: portus autem ipse in latitudinem duobus passuum millibus, in ambitu verò quinque patebat. in huius portus sinum *Anapus* fluuius ingenti & perpetuo alueo influebat, sinistra vinetis & oliuetis vestiebatur, dextera fonte *Arethusa* apud antiquitatem celeberrimo aluebatur. Fons enim ille mediis è saxis ac specu exundans, magnos in mare fluctus prouoluebat. Auctores tradunt *Alpheum* Arcadiæ fluuium iuxta Cyllenen Eleorum nauale in mare irrumpere, atque mare Ionium per quingenta passuum millia subtermere, & ex hoc fonte iterum erumpere atque id multis & verisimilibus argumentis affirmare cõtendunt. *Arethusa* verò aquas habuit crassas falsioresq; & proinde potui insuaues, plenissimas tamen piscium, quos, quòd Dianæ sacri essent: religio erat violare. atque hinc varia numismata cum *Arethusæ* capite piscibus circumdato inter Syracusana spectari credibile est. Prodit Di-
 Portus minor, qui Occidentem respiciebat, marmoreū vndiq; sinum fundumq; ^D

SYRACV-
SARVM
origo & si-
tus.

ORTYGiA

ARETHV-
SA FONS

ALPHAE-
VS FL.

Numismata
Syracusana.

- A fundumque quadratis ac prægradibus lapidibus magna arte substratum habebat. Is sinistra sui parte *Ortygiam*, dextera *Acradinam* respiciebat. ex utroque latere turres assurgebant, expugnatu perquam difficiles. Hac in regione duæ ædes sacræ erant, quarum vna *Dianæ* dicata, quam præcipue colebant ab initio huc translati Corinthij. Atque adeo totam *Syracusarum* urbem Dianæ sacram, eiusque sedem fuisse quidam monumentis testatum reliquerunt. Altera ædes ante Dianæ aduentum *Minervæ* sacra fuit, ad cuius verticem Minervæ scutum ex ære inauratum fulgebat: ita ut eminens à nauigantibus ex mari conspiceretur. Qui verò è portu Syracusano soluerant, quum primum illud amplius oculis
- B assequi non poterant, scyphum fictilem, quem à Deorum ara iuxta Iouis Olympij fanum extra muros sita, consulto acceperant, melle, thure, aromatibus, floribusque repletum in Neptuni & Minervæ honoré in mare effundebant, peractoque voto nauigationis eursum læti prosequiebantur. Atque ea pars urbis quæ antea, uti iam *Ortygia* nomē habebat, posteaquam exsuperate mari abrupto Isthmo insula est facta, *Nasos* græcè, latinis insula vocata est, & reliquis partibus *Acradine* præcipue angusto ponte adiuncta. Ad angustias utriusque portus postea arx Dionysij Senioris extructa; atque à Timoleonte, ut Tyrannorum sedē euerteret, iterum excisa fuit. Eadem in arce monetæ officina erat, & arcus marmoreus in honoré Timoleontis, cui hoc Epigramma inscriptum fuisse auctores aliquot prodiderunt TYRANNIDIS EVERSORI. In eiusdem arcis ruinis Hiero iunior regiā extruxit, qua deinceps Prætores Romani pro prætorio vti sunt.
- C Altera vrbs quod in summo vertice, qui insulam muniebat, sita esset *Acradina* vocabatur. Hæc post Corinthiorum, de quo paulò post dicturi sumus, aduentum ob populi frequentiam, quæ Insulæ angustis contineri non poterat, *Ortygiæ* accessit. In ea forum maximum, pulcherrimæ porticus, ornatissimum Prytanæum, tum & amplissima erat Curia & templum *Iouis Olympij* ab Hierone iuniore extructum, ceteræ urbis istius partes vna via lata ac perpetua, multisque aliis transversis diuisis; priuatis ædificiis continebantur. Erat in eodem templo Iouis Imperatoris simulachrum, quod Græci *Vrion* vocabant: vnum è tribus in Orbe terrarum Iouis Imperatoris signis vno in genere pulcherrimè factis. Sphæra quoque solis ænea, quæ cæli, siderumque conuersiones cum ventorum ratione explicabat, ea in parte urbis erecta erat. Hanc urbem ceteris munitiorem amplioremque, & veluti ex pluribus compositam fuisse urbibus auctores produnt, & ipse loci situs testatur. Mari enim ab Oriente & Meridie alluebatur, reliquæ partes firmissimis undique muris cingebantur. Versus Septentrionem in extrema urbis parte *Galeagra*, turris Trogilorum portui & portæ imminebat; qua Leontinos respiciebat

NASOS
Syracusarum
Pari.

ACRADINA.

† *Plut. in Periclis vi-* bat, regio erat *Hecatompedon* † *Plutarcho* vocata. Erant in ea & *Latu-* *sa. Caelius* mia, hæ erant fossæ subterraneæ varijs anfractibus excava- A
Rodig. lib. ad urbem exstruendam lapides petebantur, quibus postea reges & Ty-
26. cap. 6. ranni pro carcere vsi sunt. erat & specus ex viuo lapide, in qua *Echo*, non
lib. 2. c. 21. modò editæ claræque vocis, sed summissæ quoque, neque id natura, vt
Latumia alibi, sed arte certa, responsa referebat.
Syracusana.

TYCHE.

Tertia Syracusarum vrbs quòd in ea parte *Fortune* fanum antiquum
 fuisset, *Tyche* nominata est, in hac gymnasium amplissimū erat, & com-
 plures ædes sacræ colebaturq; ea pars vrbs, & habitabatur frequentissi-
 mè. Acradinæ ab Occidente cōnexa erat muro è quadratis maximisque
 lapidibus post *Thrasymbuli* eiectionem circumseptā. Sita erat in mole B
 paulatim accliuī, vndique præcisa, tota lapidosa atque aspera. In eius
 vertice locus eminens, vndique præruptus, atque vnico tantū aditu pa-
 tens, *Epipola* Græcis, quòd supra reliquas vrbs partes emerret, cogno-
 minatus est. in eius crepidine arx *Labdalus*, alijs *Hexapylon* dicta, ex qua-
 drato saxo miro artificio exstructa erat. Supra *Epipolas* ac *Labdalum*
 stadijs circiter duobus versus Occidentem tumulus erat vndiq; præru-
 ptus *Eurielus*, supra quem quattuor ferè passuum millibus arduus mons
 præcipiti iugo erat, cuius vertex *Lepas* appellabatur. Via verò *Leontina*
 ab *Epipolis* mille prope passibus locus erat, qui *Leon* dicebatur.

EPIPO-
LAE.

Hac in vrbe *Fortunæ* templum à *Timoleonte* post tyrannidem eie- C
 ctam magnificentissime exstructum fuerat, quumque propter situm a-
 quarum indiga esset, varijs aqueductibus excitatis, huic malo prouisum
 fuit, quorū tubos *Athenienses*, quum urbem obsiderent, vt potus inopia
Syracusanos ad deditionem compellerent, inciderunt. Ad *Agragianas*
 huius vrbs portas *Archimedis* † sepulchrum, atque aliorum complu-
 rium tumuli fuerunt; quibus vicinum fuit oppidulum suburbanum *Syca*
 appellatum.

† De quò à
 se reperto
 mirè glo-
 riatur *Ci-
 cero Tuscul.*
 v. Vide
Scheykij
Pramissa in
*Face Criti-
 ca.*
 NEAPO-
 LIS SY-
 RACVSA-
 NA.

Quarta vrbs, quia postrema ædificata fuerat, *Neapolis* appellata: hæc à
 Septemtrione *Tychen*, ab Oriente *Acradinā* habebat. In hac theatrum D
 erat ex viuo saxo maximum, omniumque in *Sicilia* pulcherrimum, nec
 longè à theatro *Amphitheatrum* singulari architecturæ magnificentia in-
 signe. Præterea duo templa egregia, *Cereris* vnum, alterum *Liberæ*, sig-
 numque *Apollinis*, qui *Temenites* vocabatur, pulcherrimum ac maxi-
 mum. Portæ item *Menetides*, quæ *Anapum* fluuium respiciebant, extra
 eas palus *Lyfimelia*, cuius vaporibus tota *Syracusarum* vrbs & præci-
 pue ea in parte cælum inficiebatur. Hinc ad fluuium *Anapum*, & *Olym-*
Cyane, fons picum vsque via erat magnis & quadratis saxis constrata. *Anapo* fluuiio
mirandus supra duo ferè millia passuum à portu maiore *Cyane* fons, tantæ profun-
Plinius lib. ditatis, vt eam nullo perpendiculo quis metiri posset, aquas suas com-
III. c. VIII. miscet.

A miscet. Fontem ea esse natura, ut crescente Luna, accrescat, decrescente, aquis minuatur, ab antiquitate proditum est, quod & nostro saeculo aequales confirmant. Eundem *Proserpinæ* sacrum fuisse observo, festoque dies magno virorum mulierumque conuentu ibidem celebratos. Ab Anapo occidentem versus exiguo in tumulo *Polychnia* erat, in qua velut loco idoneo & munito Athenienses olim, postea Romani ad obsidionis commoditatem castra ponere consueuerant. Eodem in tumulo templum erat *Iouis Olympij* celeberrimum, & oppidum Olympicum, nec procul illinc Acarnania oppidulum, inde Pachynum versus longum promontorium, ulterius ad sex millia passuum Cacyparis fluvij ostium sequitur. Mox *Erineus* siue *Orimus* fluvius (variant enim auctores) in mare sese exonerat, & Asinaris victoria contra Athenienses ad eius ripam à Syracusanis parta nobilis. nec aliter eius victoria festum diem vicesimum quintum Carni mensis (qui Latinorum Maio respondet) Syracusani quotannis celebrabant, quam Romani funestum illum, à clade Allienfi ad Alliam fluvium à Gallis Senonibus paulò post xv. Kal. Sextilibus accepta, ut nefastum exsecrati sunt. Recensuimus itaque ex nostra descriptione urbem non modò maximam, sed & pulcherrimam, eandem ut opibus, militia & Imperio, legibus & institutis olim clarissimam, ita etiam doctissimam, & compluribus in quolibet doctrinarum genere viris ornatissimam ex ordine prosequuturi sumus, auspicaturi ab primis colonis, ex iis, qui eandem condiderunt.

Carni mensis Syracus.

Allienfis clades Rom.

Agebatur annus Olympiadis vndecimæ secundus, quum *Archias* è gente Heraclidarum, Corinthi opum & potestatis licentia dominaretur. Is amoris impotentia in Actæonem Melissi filium adolescentem forma & pudicitia gratiosum exarserat. Eum spe ac pretio pellicere adortus, ubi omnia suæ libidini obsepta clausaque expiriretur, ad crudelem superbamque vim animum conuertit. Seruorum satellitio stipatus Melissi domum inuadit, filium eius Actæonem ad stuprum rapere conatur, obnititur pater, inter colluctantium manus Actæon violentia laceratus expirat. Hinc Melissus furore amens cruentum filij corpus ostentat populo, scelus *Archias*, pueri infelicem formam, patris necessitatem otibus deplorat. nequicquam tamen ob *Archias* potentiam quiritatus, occasionem Isthmicorum (qui in honore Neptuni frequentissimo totius Græciæ conuentu celebrabantur) ludorum expectat: ibi tum furoris impotentia victus ædem Neptuni conscendit: populo Corinthiorum, atque ipsi *Archias* diras imprecatus se præcipitat, exaudiit Neptunus, sequiturque graue tempus & annus urbi agrisque pestilens, nec hominibus magis, quam pecori exitiosus, & vulgabatur contagio morbus. Consultum de remedio Apollinis oraculum, respondit, numinis iram de insontis pueri

Archias Syracusarum tyrannus, & conditor.

Isthmici ludi Græcia.

nece esse expiandam. Mox Archias quum se tantæ calamitatis culpam sustinere, suorumque ciuium oculis signari videret, numinis quoque ultioni cedendum ratus, fugæ consilium concipit, colonos maximo numero ex Corinthiis, Dorienfibus, ac Teneo Corinthiorum ut externas secum quærerent sedes adscribit: ut ne quid inauguratò aggredierentur, cum placuisset de loco Apollinem consulere ita respòsum est:

*Trinacriam supra medio iacet insula ponto
Ortygiam dixere, ubi cana fluenta refundit
Alphæus pulchra sese immiscens Arethusa.*

Authores habeo qui referant, quum sub idem ferè tempus, Myscellus quidam genere Achiuus, qui Crotonem coloniam in Italiam deduxit, de vrbe condenda Apollinem consuleret, atque vterque, antequam oraculum proderetur, rogatus esset, opesne an salubritatem expeterent? *Archiam* opes, *Miscellum* incolumitatem petiisse, & vtrumque voti compotem esse factum: *Syracusas* enim opulentia, *Crotoniatas* corporis salubritate floruisse. Sequutus itaque Apollinis oraculum Archias colonorum frequentiam secum deducens *Ortygiam* tunc quidem Insulam, postea tenui isthmo continenti adiunctam appulit. Siculisque ibidem prælio victis & ad mediterranea profligatis, in condenda, munienda, ampliandaque vrbe Syracusarum totus incubuit, quam postquam per aliquot annos felici progressu optimis legibus atque institutis firmasset, duabus ex vxore filiabus *Ortygia* & *Syracusa* susceptis, à *Telepho*, cui adolescentulo stuprum intulerat, & à classis suæ Præfecto per fraudem interemtus est. Post Archiæ cædem vrbs maxima statim incrementa tam ex ipsius agri felicitate, quam portuum commoditate accepit: floruitque in optimatû statu plurimis ea respublica viris, & dignitate & belli gloria claris còspicua: usque adeo ut Syracusani ipsorum auspiciis populos finitimos suæ potestati subiicerent, plurimosque barbarorum seruitute oppressos in libertatem vindicarent. Quumque è quattuor illis vrbis Syracusanæ partibus sola *Ortygia* per id tempus incoleretur, affluente in dies, ut fit in Republica bene constituta, multitudine aliis atque aliis subinde partibus Pomerium auctum est: creuitque vel ab ipso statim initio vrbs eo potentia, ut intra breue tempus quattuor vrbes in Sicilia Syracusani condiderint, *Acras* videlicet niuosis in montibus ad Anapi fluuij fontes septuagesimo post conditas Syracusas anno; *Casmenas* in planicie nonagesimo, *Camarinam* ad littus meridionale centesimo decimo, *Ennam* quoque in mediterraneis insulæ ipsoque veluti vmbilico anno septuagesimo primo. Ab optimatum quem diximus statu, Syracusanorum respublica ad popularem, à populari ad plebeium conuersa est. Nam quum Tyndaridis vnus ex optimatibus opes,

SYRACUSAS
conditas

† imò ad
vniuersi
impérii. hoc est
Monarchiæ,
ut seq. pag.

A opes, & nimia popularitas affectata tyrannidis crimine, aut certe suspi-
 tione tenerentur, legem Optimates tulerunt, quam ab Oliuæ folio Peta- πτελισμός.
 listum vocarunt: hac eauebatur, vt eius, qui regnum affectasset, nomen
 Oliuæ folio inscriberetur, eidemque traderetur, atque hinc intelligeret
 exsilium sibi per quinquennium esse indictum. Ea lege multi deinceps
 Optimatum odio & inuidia expulsi sunt, ita vt is ordo eiusque auctori-
 tas multum imminueretur, & Reipublicæ statns tandem ad plebeium,
 inde ad vnius imperium, vti fieri solet, conuersus sit. Orta namque de
 Iouis Olympij sacerdotio, quod vnum ex annuis magistratibus apud
 Syracusanos fuit, contentione, quum quidam ex ordine patricio, qui
 B Gamori vocabantur, eum magistratum impotentius ambirent & per
 tumultum in ea contentione à plebe & seruis, qui Cyllirij vocabantur,
 coniuratione facta eiekti, in Casmenam urbem secessissent, Gelo Dino-
 menis filius, qui tunc apud Gelenses rerum potiebatur, à Gamoris in
 auxilium euocatus magna militum manu coacta, eos ab vrbe Casmena
 Syracusas reduxit plebe & seruis in potestatem redactis, quo beneficio
 ita vniuersos sibi demeruit, vt Syracusani se, fortunas suas, ipsamque adeo
 urbem Geloni ad se venienti haud inuiti permiserint, dediderintque.
 Atque ea ratione Gelo primus omnium regnum Syracusanum adeptus
 C est Olympiadis septuagesimæ secundæ anno secundo, quo tempore Da-
 maratam Theronis Agrigentinarum Tyranni filiam in vxorem duxit:
 Gelam verò Hieroni fratri possidendam reliquit. Quumque per annos
 septem legibus & institutis Syracusanorum rempublicam firmasset,
 opera quoque publica quamplurima exstruxisset, graui morbo corre-
 ptus, cum hæredem non haberet, Hieroni fratri à se natu maximo re-
 gnum Syracusarum consensu populi anno tertio Olympiadis septuage-
 simæ quintæ tradidit. Iniusta Hieronis potentia atque auaritia initio
 vexata est Respublica, eiusdemque tyrannide Thrasybulus & Polyzelus GELIO
PRIMVS
SYRACV-
SARVM
REX.
 fratres ipsius Syracusis celsere. Sed postquam is in grauem morbum in-
 cidisset, consuetudine * Simonidis, Pindari, & Bacchylidis Poëtarum HIERO
II. Syracu-
sarum rex.
 D admodum familiariter vsus, mores in melius mutauit. Frequenti enim * De trib.
huius Lyricis
poëtis vide
Fulvium
Vrsinum in
fragmentis.
 & assidua virorum illorum consuetudine rerum plurimarum cognitio-
 nem adeptus, postea à liberalitate & benignitate commendatus est, ani-
 mūque verè generosum & liberalē sumpsit, pietateque erga fratres vsus,
 frequentique victoria contra hostes potitus, quum vndecim annos &
 menses octo regnasset, fato functus Thrasybulum fratrem successorem
 habuit anno secundo Olympiadis septuagesimæ octauæ. Huius Thra-
 sybuli libidine, crudelitate & audacia vexati ciues, arma pro libertate
 sumpsere coactisque quindecim hominum millibus eam vrbs partem,
 quæ *Tycha* vocabatur, occupant. Thrasybulus autem Acradina &
 Naso

*Thrasylbulus
Syracusis
pellitur.*

*ALTERA
CONVER-
SIO Rei-
publicæ
Syracusana.*

*† Nō-
Doricæ Na-
fos, insula.*

*DUCETIVS Prin-
ceps siculo-
rum.*

*BELLUM
siculū cum
Ducetio.*

*Ducetius
regno exu-
tus exulat.*

Naso aliis duabus vrbis partibus communitis, Syracusanos frequentibus A
excursionibus laceſſebat. Syracuſani verò quo ſe à Thraſybuli tyrannide liberarent, auxilia ab Agrigentinis, Gelenſibus, Selinuntiiſ, & Him-
merenſibus petunt, quorum auxiliis adiuti aliquoties cum Thraſybulò manus, ſed dubio Marte, conſeruère, extremo tandem prælio victores Thraſybulū expellunt, qui Siciliā excedens deſperato reditu, reliquum
ætatis Locris priuatus tranſegit. Ab eo tempore Syracuſani per annos ſexaginta uſque ad Dionyſij tyrannidem libertate uſi, *Ioui Eleuſtherio* ſiue liberatori colofſeam ſtatuiam erigunt, decernuntque ne quis nouus homo, aut ex iis, qui à Gelone in ciuitatem ad decem millia adſcripti fuerant, honores caperet, qui dum ſe ab honorum communicatione con- B
tumelioſè excluſos vident, arma capiunt. Acradinam & † Inſulam ſiue Naſon munitiſſimas vrbis partes occupant, variis inde præliis bellum protrahitur, donec Syracuſani indigenæ magna & ingenti victoria contra inquilinos potiti, eoſdem vrbe eiicerent. Et quò ſeditionum faces, & libertatis publicæ inſidiatores vndique tollerentur, reliquæ quoque vrbes exemplum Syracuſanorum ſecutæ quoſcunque ab Hierone in ciuium numerum aſcitos in exilium cogunt, exules verò per Hieronis tyrannidem vrbe expulſos reuocant, atque eo potiſſimum factò Siciliam ad tranquillitatem & pacem componunt. Cæterum quia Siculi à Græcis ex maritimis vrbibus proſtigati mediterranea Siciliæ loca incol- C
lebant, hi & proprios reges & rempublicā habebant, & inter hos præcipui nominis principem *Ducetium* Neetinum opibus, & rerum geſtarum gloria nobilem. Is *Ennam* Græcorum urbem principe eius per dolum necato, occupat: inde in Agrigentinos excursionem facit, & Motyam vi capit. Qua re cognita Syracuſani eiufdem vires iam nimium inualeſcentes, repreſſuri, Bolconem cum exercitu contra Ducetium mittunt, quem prælio ſuperatum perduellionis reum agunt; Et ſanè hærebat in culpa Bolco, exercitum namque ſuum donis à Ducetio corruptus prodiderat, hinc capitis accerſitus damnatur, ſummiſſuſque alius pro Bolcone dux cum Ducetio congreſſus eundem proſtigatum in fugam cogit, D
veſtigiiſque fugientium non ſine magna ſtrage inſiſtit. Fractus ea clade Ducetius, atque à ſuis deſertus, capto à neceſſitate conſilio, noctu Syracuſas properat, ibi in foro ante aras proſtratus, mox ſupplex ad ſenatum accedens ſeipſum cum vniuerſa Siculorum regione in Syracuſanorum poteſtatem dedit. Populus rei nouitate permotus ad concionem vocatur, ibi variantibus ſententijs plebs de eo tanquam hoſte ſupplicium ſumendū decernit. Optimates verò & proceres Ducetio ſupplici & ludibrijs fortunæ proiecto parcendum cenſent. Sequitur procerum iudiciū populus, relegatuſque Corinthum Ducetius priuatus ibidem reliquum

- A reliquum vitæ peracturus. Hinc Agrigentini Syracusanis infensi, quòd communi hosti pepercissent, bellum ijdem mouent, hac occasione & reliquæ Græcaniæ originis in Sicilia ciuitates in factiones & partiū studia distractæ sunt, congressisq̃ue prælio inter se ad Himeram fluuium Syracusanis & Agrigentinis dubio aliquamdiu Marte certatum est, tandem Syracusanus victor Agrigentinos ad pacis leges compellit. Per id tempus turbatis Siciliæ rebus, Ducetius à Corintho reuersus postquam *Collatinam coloniam* condidisset, regnumq̃ue Siciliæ vtcunque recreasset, COLLATINA COLONIA. necdum composito tumultu, morbo correptus interijt. Mortuo Ducetio pace cum Agrigentinis facta, & foedere, quod cum Carthaginiensibus Gelo percusserat, inuiolato, Syracusæ facile principem locum in Sicilia tenebant. Atque ex iam Syracusanorū opes erant, ea imperij potestas, vt non solū Græcorum, sed & Siculorum vrbibus, excepta Trinacria, imperarent. TRINACRIA. TRINACIA Sicularum vrbium ea tempestate princeps, & quasi regia opere præsidioq̃ue munitissima, ciuibz quoque virtute, ingenio ac opulentia præstantissimis referta florebat, eam Syracusani, vt potentia suæ æmulam, & de Siculorum imperio vindicando cogitantem, aut in potestatem redigendam, aut penitus delendam decernunt, conscriptis itaque vndique copijs, habitoq̃ue delectu acerrimo in *Trinaciam* vim omnem & apparatus belli mouent, Trinacini strenuè pro aris & focis pugnaturi animos sumunt, Syracusanis occurrunt: vincuntur tamen, sed tanta etiā in victis pertinacia fuit, vt quem[†] quisque viuus pugnando locum cepisset, eum amissa vita corpore tegeret, senes etiam ne viui in hostium potestatem venirent, sibi manus intulerunt. † Sallustianum. Trinacinorum exercitu ad internecionem deleto, Syracusani urbem solo æquari iubent, plebem & reliquos omnes in vrbe captos ad seruitutem vendunt, prædam selectiorem Delphos ad Apollinem, vt tantæ victoriæ auctorem, mittunt. Posthæc pacata iam omni, vt videbatur, Sicilia, subito bellum inter *Syracusanos & Leontinos* exarsit. Syracusanorum partes vniuersæ Dorici nominis ciuitates excepta Camarina sequebantur, Leontinorum Chalcidicæ & Camarina. In Italia quoque Locri Syracusanis, Rhegini Leontinis studebant. Rhegini Leontinorum socij affinitatem prætexentes, Athenas legatos cum Gorgia oratore pro auxilijs mittunt, Syracusanorum superbiam accusantes, à quibus terramariq̃; arcerentur. Decernunt Athenienses auxiliū viginti triremiū duobus Lachete, & Charœade, idq̃; non tam necessitudinis affectu, quàm vt Peloponneses frumentari ex insula prohiberent, simul spe Siciliam in ditionem suam redigendi. Postquam Atheniensium duces Rhegium appulissent, dum adiunctis sibi sociorum copijs ad bellum se comparant, æstas transit. Interim Athenienses domi graui peste affliguntur. Qui
- D
verò

COLLATINA COLONIA.

TRINACRIA.

BELLUM TRINACINVM.

† Sallustianum.

BELLUM LEONTINVM.

ATHENIENSIVM in Siciliam aduentus.

verò in Sicilia erant Athenienses, ne ocio vires torpescerent, accitis do- A
mo socijs, AEolias insulas inuadunt, cumque vrbibus potiri nequirent,
perpopulatis insulis Rhegium reuertuntur. Aestate insequente Cha-
roeadas Atheniensium Dux à Syracusanis in prælio occiditur. Laches au-
tem, penes quem classis imperium erat, Mylas Messanenſium oppidum
cum duobus cohortibus in deditionem recipit, paullo post ipsam Messa-
nam occupat. Interea Athenienses à socijs persuasi maiori auxilio con-
tra Syracusanorum vires opus esse, Pythodorum in locum Lachetis
cum paucis nauibus submitunt: is Locros Syracusanorum socios teme-
rè aggressus prælio vincitur. Syracusani inter hæc Messanā recipiunt,
mox sociorum querelis incensi bellum contra Rheginos suscipiunt, B
sperantes ob infirmitatem classis Atheniensium se Rhegio facile poti-
turos, coactisq̃ue in vnum & suis, & sociorum viribus, classem triginta
nauium efficiunt, cum hac sexdecim Atheniensium, & octo Rhegino-
rum aggrediuntur. Sed victi, & in fugam versi castra repetunt, postridie
prælio redintegrato dubio Marte nec victi, nec victores discedūt. Messa-
nenses sub hæc Naxum Chalcidicam, (Atheniensium hæc socia erat)
oppugnantes, mille è suis interfectis, repelluntur. Messanensibus hac
clade fractis, Athenienses rati urbem facile se expugnatos, eandem
terra per socios, mari per se oppugnant. sed Messanenses inter hæc vrbe
egressi duce Demotele, cum Locrenſibus socijs Leontinos inuadunt, C
agunt, ferunt, cædunt, donec ab Atheniensibus auxilium socijs ferenti-
bus in urbem rursus compellerentur. Ita postquam diu mutuis in se cla-
dibus Siculi desæuiſſent, tandem in vnū congregati inter se reconcilian-
tur: Atheniensium verò classis domum reuertitur. sed duces ab infensa
ciuitate tanquam muneribus corrupti exilio multati sunt: angebantur
enim Athenienses spe sua frustrati, qua se Siciliam occasione bellorum
intestinatorum in suam potestatem redacturos impotentius sperauerant.
Conuenerat in ea reconciliatione inter Siculos vt Syracusani Leontinos
ciuitate donatos ciuium iure vti permetterent, Leontinumq̃ue urbem
municipium Syracusanum declararent. Ceterum quum Leontini æ- D
grè suis se sedibus expelli paterentur, nouum ob leges agrarias motum
excitarunt. Ei occasione Athenienses incumbentes Phæacem virum
strenuum ad concitandos Leontinos, cæterosq̃ue Syracusanorum socios
alienandos mittunt, vt tranquillum Reipublicæ statum iterum pertur-
baret. Is Camarinenses, & Agrigentinos in suam sententiam pertraxit.
Gelenſes autem & reliqui in fide persistunt, atque ea sociorum constan-
tia Phæacis industria, simul & Atheniensium ambitio elusa est. Exarsit
postea grauissimum & mutua clade partiumq̃ue studijs diuturnum in-
ter Syracusanos & Athenienses bellum. Causam tanti motus *Segeſtani &*
Seli-

Charoeadas
Dux A-
then.

FOEDVS
LEONTI-
NVM.

- A *Selinuntij* priuatis ex iniurijs ob quædam sponsalia, & agri limites depulatos præbuerunt. Segeltani victi à Selinuntijs Syracusanorum & Agrigentinorum auxilia, sed frustra, sollicitant. Mox & Pœnorū opes nequidquam implorant, quare cum Leontinis exulibus societatem coeunt & Athenienses ad bellum Selinuntijs & Syracusanis mouendum per legatos, promissa magna vi auri & suo auxilio ad Siciliam occupandā, adiunctis etiam Catanensium precibus inuitant. Ceterum cum in comitijs de bello contra Syracusanos suscipiendo ageretur, *Nicias* Nicias Niceratis F. Athen. Niceratis filius virtute & auctoritate præcipuus bellum dissuasit, quod eo bello vires Atheniensium vix contra Spartanos per proximos aliquot annos
- B pares attererentur exhaurirenturque: deterrebat adhuc quod Carthaginienses eo sæculo terra & mari potentissimi Syracusanorū opes, nedum totius Siciliæ vires inprosperè tentassent. Contra *Alcibiades*, vir, uti ingenij acerrimi, ita & facundiæ vehementissimæ populum diuersis rationibus ad bellum Syracusanum hortatur, fidei esse Atheniensium socios à seruitute afferere. Syracusanos quamuis alioqui potētissimos, Atheniensium tamen & sociorum, quos violauerant, viribus, & partium studijs impares fore. Classē itaque instruendam, & si copias in Siciliam pedestres mittant, eam facile cessuram. Accedebant adhuc legatorum, qui se ad mouendam commiserationem omni squaloris habitu deformaerant, preces & lacrymæ, nec parum valuit apud dominandi cupidos tot populorum idem precantium numerus. Classis igitur mittitur ingens centum triginta triremium, quinque millibus armatorum instructa: duces creati & simul missi *Nicias*, *Alcibiades* & *Lamachus*: tantisque viribus Sicilia repetitur, ut etiam ipsis, in quorum auxilium mittebantur, terrori essent. Breui post tempore reuocatur ad causam dicendam à ciuibz *Alcibiades*; *Nicias* verò & *Lamachus* duo prælia pedestria secunda faciunt: munitionibus deinde circumdatis, Syracusanos vrbi suę inclusos etiam maritimo commeatu intercludunt. Quibus rebus fracti Syracusani, auxiliū à Lacedæmonijs, vel ipso Alcibiade, qui Spartæ metu legum exulabat, suadente, simul & à Corinthijs petiuerunt, & impetrarunt.
- D Missus à Spartanis Gylippus rei militaris peritissimus, à Corinthijs verò, Python, cum auxiliaribus vterque copijs. Gylippus, audito genere belli, & inclinato iam statu, auxilijs partim in Græcia, partim in Sicilia conscriptis, oportuna bello loca occupat. duobus inde prælijs victus, tertio feliciter congressus, occiso Lamacho hostes in fugam cōpulit, simul socios obsidione liberauit. Ceterum quum Athenienses rem à bello terrestri in nauale transtulissent, Gylippus classē cum auxilijs accersit, Gylippus Lacedæmonius. quo cognito & ipsi Athenienses in locum amissi ducis *Demosthenem* & *Eurymedontem* cum supplemento copiarum mittunt. Peloponnesij

quoque communi ciuitatum decreto ingentia Syracusanis auxilia mi- A
 sere. ita ut quasi translato in Siciliam bello Peloponnesiaco summis ex utra-
 que parte viribus dimicaretur. Prima igitur congressione nauali Athe-
 nienſes victi, caſtrisq; exuti, omni publica ſimul ac priuata pecunia ſpo-
 liantur. Super hæc mala, quum & terreſtri prælio inferiores eſſent, cenſuit
 Demotheſes, ut dum res quamuis affectæ, nondum tamen perditæ eſ-
 ſent, maturè à Sicilia decederent; neque enim in bello malè auſpicato
 diutius perſeuerandum eſſe; domi grauiora bella ſuperſeſſe, in quæ quid-
 quid reliquum erat apparatus, reſeruandum. *Nicias* autem ſiue pudore
 rei malè geſtæ, ſeu metu ciuium ſuorum, vel impellente ſic fato, manere
 contendit. Ab aduerſa itaque prioris cladis procella, reuocatis ad B
 ſpem ſecundioris prælij animis, nauale certamen inſtauratur, ſed inſcitia
 ducum, qui inter maris anguſtias tutius cum hoſte ſe congreſſuros ſpera-
 bant, Syracuſanos aggreſſi, impeditique inter ſe Athenienſes facile vin-
 cuntur. *Eurymedon* dux in prima acie fortiffime dimicans cadit; tri-
 ginta, quibus præfuerat, naues flammis iniectis incendio conſumſit.
 Ipſe quoque *Demoſthenes* & *Nicias* eodem prælio victi exercitum ex-
 curſionem facere iubent, tutiorem itinere terreſtri fugam rati. Ab his
 relictas centum triginta naues *Gylippus* occupat, ipſis deinde fugienti-
 bus inſtans, partim capit, partim cædit. *Demoſthenes* amiſſo exercitu
 ferro ſe à captiuitate & morte voluntaria vindicat. *Nicias* autem, ne C
 Demotheſis quidem exemplo ut ſibi conſuleret edoctus, cladem ſuorum
 etiam captiuitatis dedecore auxit. Quidam tradunt Demotheſem &
 Niciam poſteaquam ſeſe deditiſſent, populi Syracuſani iuſſu ad ſuppli-
 cium raptos atque interfectos. Variant alij. Hermocrati enim concione
 nondum dimiſſa ad eos occidendos digreſſo carceris cuſtodem occur-
 riſſe, retuliſſeque Demotheſem ac Niciam in carcere ſibi ipſis manus
 intuliſſe, mox eorumdem cadauera ad ludibrium ante carcerem proiecta
 fuiſſe. Syracuſani ea victoria potiti mox popularem ſtatum pro Ariſto-
 cratia ſiue optimatum ſtatu arripiunt. Ita enim ferè comparatum eſt ut
 victoria libertatem, libertas licentiam pariat. iterum dum plebs belua D
 „ multorum capitum, rationis & ſanioris conſilij experts, libertate & rebus
 „ proſperis inſolentiùs vititur, ex nimia ruruſ in ſeruitutè incidat, ac tan-
 dem eos tyrannos admittere cogatur, quibus ſe ſuamque rempublicam
 inconfideratiùs crediderat. Quod & Syracuſanis poſtea accidit, dum ab
 hoc populari ſtatu iterum in Dionyſij tyrannidem reciderunt. Poſt
 hæc Syracuſani Selinuntiorum clade permoti, quam à Carthaginiſibus,
 qui Segeſtaniſ venerant auxilio, acceperant, Dioclem cum quatuor ſe-
 lectiſſimorum millibus contra Annibalem Giſconis filium, qui tunc
 Himeram urbem oppugnabat, in auxilium eius urbis mittunt. Verum
 Annibal

Thucydides
lib. VII.
extremo,
belli Pello-
ponneſ. de
hac cede
copioſius.

TERTIA
Reipublica
Syracuſana
conuerſo.

- A** Annibal Syracusanis magna clade affectis Himera † potitur. Hinc indig-
 gnati Syracusani *Hermocratem* Petalifmo vrbe expellunt. Is exul pro ea
 quæ tunc erat rerum ipsius fortuna quinque triremes ædificat, assumtis
 præterea exulibus Himereis reditum sibi in patriam conficere conatus,
 postquam se spe frustratū videt, mediterranea Siciliae petit, Selinuntem
 occupatam instaurat, Selinuntios per Siciliam dispersos reuocat, urbem
 ipsam communit, quumque aduenas vndiq; reciperet, breui ad sex mil-
 lium manum cogit. His copiis auctus Motyenses, Panormitanosque,
 qui Pænorum partes sequebantur, depopulatis eorum agris congregi-
 ausos prælio superat, socios tuetur, hostes vbique infestat. Intellecta Her-
 mocratis virtute, rebusque ab ipso in exilio gestis, Syracusanos pæniten-
 tia subit, quod virum egregium nihil commeritū eiecissent. Ipse autem
 per amicos de ciuium suorum pænitentia certior factus, quo magis sibi
 eos demereretur, ossa eorum, qui ad Himeram duce Diocle contra Car-
 thaginienses pugnantes conciderant, quam potuit diligentissimè colle-
 cta ornataque curribus imposita Syracusas remittit; quanquam ne sic
 quidem reditum impetrare potuit. Verebantur enim Syracusani ne vir
 ingentis animi atque audaciæ dominatum patriæ occuparet. Hermo-
 crates dum se non admitti videt, retrò ad Selinuntios abit, paullo post ab
 amicis clam reuocatus noctu Syracusas profectus Acradinam intrat,
 Recognita Syracusani in foro conglobati Hermocrate cum maxima so-
 ciorum parte interficiunt, reliquos verò conscios exilio damnant, pauci
 tamen aliquot amicorum operâ exitio subtrahiti, & inter eos Dionysius,
 qui postea tyrannidem occupauit. Syracusani interea inualescentem
 Carthaginiensium potentiam metuentes legatos Carthaginem mittunt
 de bello sibi illato conquerentes, postulantesque vt deinceps ab armis
 discedere vellent. respondet Carthaginienses ambigüe. Bellum interim
 summa vi parant, duces deligunt Annibalem Selinuntis Himeraq; ex-
 cidio illustrem, & Himilconem Hannonis filium, militem ex Hispania
 Africa, Italia mercede conducunt. quadraginta triremes in Siciliam ad
 explorandum insulæ aditum dimittunt. Verum Syracusani cum pari
 triremium numero occurrentes, graui prælio Carthaginienses superant,
 naues quindecim capiunt. Nihil ea clade deterriti Carthaginienses Sici-
 liā cum maiori atque instructiori classe, in qua præter triremes mille na-
 ues onerariæ fuere, repetunt. Agrigentum florentissimam Siciliae urbem
 obsidione cingunt. Syracusani veluti ad commune incendium restin-
 guendam militem vndique cogunt, accitis & sociorum auxiliis vniuer-
 sis copiis *Daphneum* præficiunt, ac statim in hostem ducere iubent. Hi-
 milco Carthaginiensium dux audito tanto hostium apparatu, quadra-
 ginta millia armatorum obuiam Syracusanis mittit. iam Himeram
 fluuium

† quam &
 enervit. ut
 refert
 Fazell.
 Decad. I.
 lib. 9.
 Hermocra-
 tes ostracif-
 mo pulsus
 Thucyd. lib.
 VIII.

HERMO-
 CRATIS
 CARDES

BELLUM
 cū Cartha-
 ginensibus.

Agrigentū
 Carthagini-
 ses obsident,
 & capiunt
 Daphneus
 Dux Syrac.

fluuium Syracusanus traiecerat, cū subito hostis apparet. nec quicquam A
 cunctati Syracusani hostem inuadunt: praelium cruentū, & anceps con-
 mittitur. sed vincit tandem Syracusanus, hostibusq; ad sex millia praelio
 interfectis, reliquum exercitum turpi fuga dispersum nō sine pari stra-
 ge insequitur. Daphnæus ubi & suos vndique dispersos in persequendo
 hoste nullo ordine ferri videt, veritus ne idem sibi quod Diocli ad Hi-
 meram acciderat, eueniret, receptui canit, collectisque suis, castra & ipse
 ad Agrigentum locat: concurrentibusque eò Agrigentinis, Carthagi-
 nensium castra vnā cum illis oppugnare aggreditur, sed quum se frustra
 ob insuperabilem castrorum munitionem laborare videret, incepto de-
 stitit: interceptisque vndiq; pabulatoribus Carthaginienes ad summas
 angustias & inopiam adducit. Hinc Himilco rebus propè desperatis per
 transfugam certior factus, Syracusanos mari commeatum, & subsidia
 Agrigentinis aduehere, quadraginta triremes clā milite implet, incau-
 tiusque nauigantibus improuisus occurrit, primo congressu octo naues
 longæ depressæ, reliquæ captæ, aut dissipatæ. Agrigentini ea clade acce-
 pta consternati commeatuque & externo milite destituti, tanquam re-
 bus deploratis, urbem fuga deserunt, deserta potitur hostis. Hinc diuul-
 gato Agrigenti excidio, ex tota passim Sicilia Syracusas migratur. Qui
 excidio supererant Agrigentini, apud commune sociorum concilium
 duces suos accusant, eorum perfidia patriam proditam; victoriam hosti-
 bus partam. Intererat concioni Dionysius Hermocratis filius; is, occa-
 sione accepta, duces apud populum vicissim accusat, illorum crudelita-
 te & auaritia rempublicam hostibus proditā, socios desertos, imperium
 Syracusanum ad vltimū prope exitium adductum vociferabatur; crean-
 dos esse alios, qui rempublicam collabentem & iam ruituram consilio
 & fortitudine confirmare possint, in priores duces tanquam proditores
 vltima esse statuenda. Dionysius hac oratione, plebe quæ vel per se du-
 cibis erat infensissima, quò volebat, impulsā, Prætor ab illis cum ali-
 quot aliis creatur. Mox plebem obsequio, milites munificentia sibi con-
 cilians, effecit vt ipse solus Imperator crearetur. quod ubi se assecutum
 videt, viamque sibi iam ad Tyrannidem esse factam, militum stipendia
 duplicauit, exules & obæratos quoquo modo sibi deuinxit: ac Pisistrati
 Atheniensium tyranni exemplo insidias sibi factas simulans, satellitium
 sexcentorum militum ad corporis custodiam à populo impetrauit. Hoc
 agmine, tum aliorum, quos præmiis sibi conciliauerat, stipatus, tyranni-
 dem occupat. Ita Syracusani postquam à Thrasylbuli eiectione per sex-
 aginta annos libertate potiti essent, in Dionysij tyrannidem recide-
 runt. Dionysius anno tertio Olympiadis nonagesimæ tertiæ; vrbis
 verò Romæ conditæ CCCXLVII. tyrannide ad hunc modum potitus,
 primum

Dionysius
 Syracusanus
 solus dux.

QUARTA
 Respublica
 Syracusana
 conuersio.

DIONY-
 SII Her-
 mocratis
 tyrannis
 annis 38.

- A primū praeipuos quosque Syracusanorum, qui eius se conciliis obiecerant, aut interficit, aut exilio multat. Hinc contra Carthaginienſes varia fortuna bellum gerit, deinde & Syracusanorū pro libertate pugnantium arma expertus, poſt varias tandem clades, tum acceptas, tum illatas, eos ſibi parere compulſit, rebusque tam domi, quā in reliqua Sicilia conſtitutis, armisq; in Italiam tranſlatis, Rheginos, Locrenſes, Cauloniatas; atque alios Italiae populos ſubegit, in quo tamen bello, praeſter omnium expectationem, clementiſſimē ſe geſſit. Poſtquam autem per annos duodequadraginta tyrannide potitus, ne à ſacris quidem manus abſtinens, etiam pretioſiſſima quaeque deorum dona è templis rapuiſſet, occupatam per ſcelus dominationem quaſi iuſtam ac legitimā, adamantinis, ut ipſe iactabat, vinculis colligatam hæreditatis loco, filio ſuo tradidit; qui luxu ac libidine diſſuens, eandem evertit. Genus mortis ab auctoribus variè traditur. Quidam inſidiis ſuorum interfectum produnt, alij veneno interceptum ſunt & qui ſubito gaudio enecatū ſcribant. Interea Hanno Carthaginiſis ea mortis occaſione uſus, præcipuam Siciliae partem occupat: quumque ingenti præda & rapinis ditatus, Carthaginē rediiſſet, affectatū regni condemnatus, corpore prius variis ſuppliciis lacerato mutilatoque, in crucem agitur. Dionyſio mortuo filius eius Dionyſius natus maximus, militum fide & opera uſus tyrannidem occupat, pacem cum Carthaginiſibus facit, mox in omnis libidinis genus, tum ſuperbiam & ſæuitiam proiectus, ciues etiam ſuos omni contumeliarum genere vexare non deſtitit, donec victa tot tantisq; iniuriis ac conuerſa in furorem ciuiū patientia, eoſdem ad arma pro libertate ſumenda, ad frangendam ſuperbiam ipſius dominationem percelleret. Primum itaque arctiſſima ipſum obſidione in Acradina premunt. Inde conantem erumpere, multa cæde cladeq; affectum vrbe tandem expellunt. Dionyſius Sicilia pulſus Locros calamitatis ſuæ etiam tum igraros, neq; ſiniſtri quicquā metuentes, occupat. quumque apud eoſdem per ſexennium ſupris, ebrietate, rapinis, turpique dominationis licentia & ſacrilegiis deſæuiſſet, per conſpirationem tandem Locrenſiū magna cum ignominia eiicitur: & à Syracuſanis id temporis per factiones, & partium ſtudia inter ſe diſſentientibus iterū admittitur. Ceterū poſtquam ciuiū in ſe animos officiis & humanitate tentafſet (tantus erat tyrannidis metus, & ex metu odium) totus in barbarū & crudelem dominum generauit: uſque adeo ut plurimi eius dominationem exoſi, relicta patria externas ſibi ſedes quærentes, iuxta Cumerum promontorium, in littore maris Hadriatici Anconem coloniam cōdiderint. Dion tamen qui virtute & eruditione inter familiares Dionyſij facile præſtabat, eundem ex affinitatis neceſſitudine ſapientiae præceptis, & Platonis

DIONYSII tyranni
mors.

Hanno
Carthagine
in crucem
actus.

DIONYSIUS
SECVNDVS
tyrannidem
occupat
annis XII.

ANCON
Syracusano-
rum co-
lonia.
DIO Sy-
racusanus.

contu-

contubernio in mentem meliorem inducere conabatur. Verum purpu- A
 rati postquam Dionem altius in regis animum penetrare, tum ipsum
 Dionysium Platonis consuetudine ad sapientiam proficere, se autem
 vtpote turpitudinis tyrannicæ mancipia vilescere vident, apud fa-
 ciles nimium & pronas ad deteriora Dionysij aures (quia virtutem
 & bonum alienum oderat) Dioni inuidiam mouere cœperunt; simul
 Philistum historicum ex Hadria, vbi iussu Dionysij senioris exulabat,
 reuocatum æmulum Dioni atque ipsi Platoni inducunt. Is postquam
 variis artibus in familiaritatem atq; animum tyranni se insinuasset, gra-
 tuem Dioni de litterarum cum Carthaginienſibus commercio suspicio-
 nem per calumniam mouit. Hinc Dionysius, vt erat ingenio ad suspi- B
 cionem atque inuidiã prono, *Dionem* fratremque ipsius *Megaclem* infidiis
 præoccupatos, ac cymbæ impositos, magna cum totius ciuitatis con-
 ſternatione, in Peloponnesum mittit, atque ibi exulare iubet. Plato ubi
 doctrinam suam Dionysij quoque auribus, iam alienatis grauem sensit,
 sponte Athenas reuertitur. Ceterum Dio posteaquam multorum ani-
 mos partim virtute, partim calamitatis suæ commiseratione sibi concil-
 iasset, patriæ liberandæ impetum sumit, & quum reditum per vim sibi
 aperire statuisset, consilium Eudemo & Timonidi sociis detegit. Con-
 scensis itaque nauibus ægrè per aduersas tempestates ad Minoam, quæ
 tunc Carthaginienſium imperio tenebatur, exſcensionē faciunt: quum- C
 que Paralium præsidij Carthaginienſium ibidem præfectus Dionem be-
 nignè excepisset, opportunè nunciatur Dionysium in ſocordiam & igna-
 tiam prolapsum, cum totis copiis iuxta Cauloniatas otari. Dio itaque
 oblata occasione feliciter vsurus mille militum citato agmine secum ra-
 pit, properanti vndique ex itinere à Gelenſibus, Camarinæis, Agrigen-
 tinis, ceterisque mediterraneis vrbibus auxilia, vt Syracusanos à tyran-
 nide liberarent ad viginti milliâ peditum, Dionis auspicia omnes sequi-
 ti sese coniungunt. Cum primùm Dio cum exercitu in agro Syracusano
 apparuiſſet, tota sese vrbs in eius amplexus, vt in libertatis aſſertorē, ob-
 uiam effudit. eundemque paullò poſt cum magna omnium ordinum D
 aggratulatione in Acradinam excipiunt. Dio accurata & ad tempus
 accommodata oratione, ciues ad ſeruitutem, in qua ab ignauo & volu-
 ptatibus enerui tyranno oppreſſi iacerent, excutiendam, capto nunc per
 eius abſentiam tempore, hortatus, Epipolas à Timocrate Dionysij præ-
 ſecto deſertas occupat: captiuos ibidem reſertos liberat; delatorum tur-
 bam Proſagogidas vocatos, quos Dionysius vbique, vt rumores publi-
 cos ac liberos ciuium inter ſe queſtus explorarent, cœtib; coronis-
 que colloquentium commiſcuerat, vt tyrannidis miniſtros; & abiectiſſima
 mancipia virgis caſos, pelle inſuper detracta, trucidari iubet. Mox to-
 ta vrbe

Plato apud
Dionysium
tyrannum

Philistus
historicus.

Dio Plato-
nis amicus
Dionisio
pulsio Syra-
cusas occu-
pat Xenopho-
nem in
exilium.

Dio à Sy-
racusanis
gratanter
accipitur.

- A** ta vrbe potitus, arcem, quæ in Insulæ angustijs valido præsidio instructa erat muro fortissimo, vt eruptionem & commeatum importandi potestatem arceret, vndique claudit. Dionysius interea apud Cauloniam de rebus à Dione gestis certior factus, cum octoginta nauium classe in Siciliam reuersus in arcem excipitur, inde pacis conditiones apud Dionem varia ad fallaciam arte vsus experitur, interim in Syracusanos spe pacis ociosos acerrimè erumpit. Dio autem fortiter & acriter tyranni impetum frangit; ceterum dum incautius procurrit dextro brachio saucius, Timonidem Leucadium sibi surrogat: ipse equo vectus per totâ vbiq̃ue aciem adparet, ac ciuiû suorum animos fiducia libertatis erectos vsque adeo accendit, vt depulsi vndique, qui eruperant, Dionysij satellites profligarentur, contrucidatisq̃; vsque ad octingentos, cetera turba in arcem sese recipere cogeretur. Interea Dionysius callidis consilijs, & adulterinis Hipparini Dionis filij litteris, quibus patrem affectati, si Dionysium expelleret, regni insimulare videbatur, sinistram Syracusanis de Dione suspicionem iniicere moliebatur, tantumq̃ue ea fraude profecit, vt Heraclides collega Dioni daretur, & classis maritimæ in Dionis contumeliâ præfectus designaretur. Ceterum Dio quamuis magnam ciuiû à se alienationem partiumq̃; studia inualescere ob eam Dionysij prauitatem animaduerneret, priuata tamen sese vliscendi occasione ob patriæ amorem neglecta cõtemptaq̃ue iniuria, cum populo & ipso Heraclide in gratiam redijt. Philistus interea classis Dionysianæ præfectus Syracusas appulit. ac dum Leontinos, qui à Dionysio defecerant, subita & inopinata vi intercipere conatur fortiter repulsus, ad naualem sese pugnam contra Heraclidem cõparat. cumq̃ue & Syracusani non mediocrem apparatus in procinctu haberent, cõcurritur. Philistus aliquamdiu victor, tandem Syracusanorum virtute superatus, vnâ cum triremi fugiens, vt sese à captiuitatis ludibrio vindicaret, manu sua vsus mortē sibi consciuisse proditur. Non desunt tamen qui tradant, posteaquâ Syracusani omni crudelitatis exemplo in eundem captiuum sæuissēnt, obtruncari cadauer vnco per Acradinam tractum ac insepultū in latrinas proiectum fuisse. Philistum vt acrem & diligentem virū antiquitas commendat; eundem vt tyrannidis satellitem vituperat. Dionysium namque seniore propinquitate contingebat, quumq̃ue familiaris & solutius cum matre tyranni, quàm regiam domum deceret, versatus, accusaretur, Dionysij crudelitatem metuens Hadriam in exilium concessit, atque ibi otium nactum duodecim *de Sicilia rebus* libros, tum & de rebus sua & superiori etiam ætate in Assyria, Aegypto, & Libya gestis aliquot volumina, vt Thucydide multo inferiorem, ita aliquanto iucundiorē conscripsisse testatū est: ab exilio à Dionysio iuniore purpuratorum suorum consilio

Philistus se
ipse necat.

PHILISTUS
TVS rerum
sua ætate in
Sicilia ge-
starum scri-
ptor: de quo
Diodor.
Siculus &
Photius, in
Bibliothecis
vterque
Diod. Sicul.
lib. XV. &
Suidas.

E

reuo-

DIONYSIUS è Sicilia fugit.

reuocatus , quod iam meminimus , ab eodem in dominationis societatem receptus, eiusdemque propugnator fuit, donec eo quem iam retulimus exitu tam calamitoso vitam finiret. Dionysius , ut erat in rebus aduersis animo proiectus, tanta suorum clade, tum & ipsius Philisti calamitate fractus, quum nulla ipsi à Dione spes pacis, nisi libertatem Syracusanis arce demolita redderet, & ciuibus statuendi de se potestatem permitteret, ostenderetur; rebus desperatis Apollocratem filium arci praesidio reliquit: ipse noctu, ut Heraclidis stationem euaderet, elapsus ad Locros profugit. Dionis autem probitas & æquitas apud ciues iam licentia corruptos, & factionum partiumque studiis flagrantem suspicionem & odium pro gratia pepererat, nonnullis ad Heraclidem propensioribus, aliis agrariam ex Gyarte tyrannorum agro legem ut viritim plebi diuideretur postulantibus, quorum postulatis ut iniquis cum Dion obsisteret, Heraclidem cum quattuor & viginti ex plebeiis, neglecto Dione, ut magistratum administrarent, creant. Dion ciuium suorum ingratitude exsecratus, una cum tribus millibus stipendiariis, quos secum à Peloponneso adduxerat, in Leontinos secessurus, bis à Syracusanorum incursum iter facit laessitus, postquam eosdem acerrime repulisset à Leontinis benigne exceptus, & omni officiorum genere affectus iure insuper hospitalitatis una cum militibus donatus est. Sub hac dum populus Syracusanus eiecto Dione tanquam de victo triumpharet, accusatoribusque ipsius honores & magistratus daret, ac licentiae dulcedine emollitus insoleceret, Nypsius cum magna classe missus à Dionysio ut in arce obsessos conmeatu & annona recrearet, ad Arethusam exscensionem facit. Syracusani in classem Nypsij irruunt, nauium alias profligant, alias deprimunt, capiunt quattuor. Ob eam victoriam ciuibus in lætitiā & conuiuia insolentius effusis, Nypsius ea usus oportunitate, captoque tempore Syracusanos vino somnoque sepultos noctu opprimit, forum occupat, stertentes trucidat, omnemque in victos crudelitatem exercens, urbem ipsam ferro & igne vastat. Populus tam inopinata clade consternatus trepidare, tumultuari, Dionis virtutem & opem implorare; Dio victus suorum precibus & lacrymis (ut erat natura clementissimus) citato agmine à Leontinis profectus, quum per Hecatonpedon irrupisset, Dionysianos ex Acradina expellit: quattuor millia ex ipsis trucidat: atque ita cladem quam Syracusanis prius intulerat, eisdem reponit. Nypsium cum reliquis copiis profligatum in arcem compellit. Incendia, quibus longè latèque ea urbis pars deflagrabat, per milites suos coerceri iubet, denique inducta praeteritorum obliuione, inimicitias & iniuriam populo & factionis Heraclidi quoque & cæteris in gratiam Reipublicae condonat: quo beneficio omnium simul suffragiis & acclamatione,

Dio, patria
Seruator: de
cuius vita
& laudib.
Corn. Nepos,
sive is As-
milus Pro-
bus est.

SERVA-

- A SERVATOR PATRIAE salutatus est. Cæterum quum plebs iterum insurgens agrum Gyartem viritim diuidendum ex plebiscito posceret; Dio auctoritate sua intercessit: at Heraclides, & alij aliquot populares, vt Dioni iterum odium ac inuidiam conflarent, diuersa factione agrum populo publicandum contendebant. Dio itaque per factiones iterum vrbe eiicitur. Heraclides autem expulso antea Dionysio, & nunc Dione eiecto veluti in Republica magistratu orbata, dum plebem per conuiuia & largitiones, atque omne genus licentiæ indulgentius haberet, dominationem occupare studebat, donec *Gæsyllus* Lacedæmonius, quem Spartani cum classe miserant, vt Syracusanorum libertatem contra ty-
- B rannos propugnaret, superuenisset. nam quum ille ad Dionis partes inclinaret, deterritus eiusdem potentia *Heraclides*, cum *Dione* in societatem & gratiam rediit. Hi tres simul duces copiis coniunctis *Apollocratem* arctissima obsidione arcis inclusum, tandem ad summam comeatuum inopiam redactum ad deditionem ea lege coegerunt, vt ipse liber quò vellet extra Siciliam cum sororibus, triremibus quindecim regia gaza onustis nauigare posset. *Apollocrates* itaque Locros versus ad patrem vela facit. Verum parta iterum libertate *Heraclides* priori adhuc in Dionem inuidia flagrans perniciem eidem & interitum moliri haud prius destitit, quàm ipse ciuium conspiratione & seditione oppressus occideretur. Eo mortuo Dio liberius iam imperio ac potestate vtens
- C dum Rempublicam frequenti tyrannorum dominatione, & turbulentis ciuium discordiis toties labefactatâ legibus & legitimo magistratu instaurare, & constituere conatur: tumultuosis *Callippi Atheniensis* concionibus, quibus imperitam plebē quò vellet impellebat, rursus in affectatæ tyrannidis suspicionem, ac nouum odium præcipitatus est, ac tandem eiusdē *Callippi* & *Lyconis* Syracusani coniuratione, anno quarto post restitutam ciuibz suis libertatem, annos tum natus quinquaginta quinque domi à suis oppressus confoditur. Cæso Dione *Callippus* mox tyrannidem veluti parricidij sui præmium iuuadit. qui dum in
- D Catanenses, quòd ipsius imperium detrectarent, mouet, Syracusani conspiratione facta, eiectoque *Callippi* præsidio à tyrannide se denuo liberant. *Callippus* autem Catana in potestatem redacta, cum & *Messanam* adortus aliqua ex parte occupasset, tentatis frustra Syracusanorum animis (apud quos *Hipparinus* Dionis filius iam in patris imperiū populi suffragiis successerat) destitutusque à suis & desertis, Rhegium traiecto freto occupat: ibi quum propter inopiam stipendia militibus persolvere non posset, à *Leptino* & *Polyspherchonte* per seditionem eodem quo Dionem pugione percusserat, confossus, Dionis innoxij manibus parentare visus est. *Hipparinus* quum per biennium ferè Rempublicam

GÆSYLLUS
SPARTANUS.

CALLIPPUS
ATHENIENSIS.

DOMITIUS DION
OCCIDITUR.

HIPPARINUS
DIONIS FILIUS.

NYSAEVS. administrasset, à Nisæo Dionysij fratre imperio deiicitur. Nisæus ad **A**
 hunc modum principatum adeptus, in luxum & libidinem effusus, dum
 populo licentiam & factionum studia indulget, tabescente malis inte-
DIONYSIUS restitutus.rioribus Republica, facile eadem Dionysij, qui iam decennium exulaue-
 rat, armis rursus occupata est. Ceterum quum Dionysius tot antea cla-
 dibus fractus, tum & ciuium in se tanquam vilissimum mancipiū con-
 tumeliis exasperatus, ciuitati grauior indies crudeliorq; immineret, op-
ICETAS Leontinorum tyrannus.timates exterique quorum vel corpora vel opes tyranno ad rapiendi &
 violandi libidinem obnoxia esse potuissent, ad Icetam Syracusanum (qui
 apud Leontinos imperium occupauerat) sese contulerunt, supplicantes;
 ut patriæ tot calamitatibus fessæ & in exitium præcipiti lumē animi in- **B**
 geniiq; sui ostenderet. Accedebat ad hæc quoque mala, quod Syracu-
 sani tot miseriis oppressi, nihil à sociis auxiliij sperare poterant. *Sicilia*
 enim per id tempus, partim tyrannorum domesticorum, partim Puni-
 corū imperio armisq; occupata pridem seruebat. Præterea Hanno Car-
 thaginiensis cum centū quinquaginta triremibus, & quinquaginta mil-
 libus peditum, ut urbem obsidione premeret, non longè à Syracusis ex-
 scensionem fecerat. Legatos itaque Syracusani ad Corinthios tum opi-
 bus & potentia florentes, veluti ad cognatos & propinquos mittunt,
 qui miseris & afflictis ciuibus auxilium tum contra tyrannum, tum ad-
 uersus Pœnorum violentiam iure necessitudinis peterent. Corinthij le- **C**
 gatione audita Syracusanos non esse deserendos decernunt, ducem belli
TIMOLEON Corinthius. Timoleonem, ut rei militaris peritia nobilem, ita & aliis bonis artibus
 instructum, qui supplicibus opem ferat, designat. Interea Icetes suæ
 libidini subseruiturus in speciem quidem pro ciuium libertate arma se
 sumpsisse simulans, reuera autem tyrannidem affectans, ut Dionysium
 facilius depelleret, societatem cum Carthaginiensibus clandestinam coi-
 nit. Obstabat tamen tam fraudulentis consiliis, quod intelligeret Timo-
 leonem vnicum tyrannidis hostem & euerforem, missum à Corinthiis
 ut Syracusas à calamitate & seruitute vindicaret, eumq; iam tum vela
 facere, & in Siciliam breui appulsurum. Quare ut fortunam interim **D**
 tentaret, vallo iuxta Olympicum excitato, castrisq; munitis, quod ma-
 gis id quod in animo haberet dissimularet, Dionysium terra mariq; ob-
 sidione premere cœpit. Ceterum quum firmissimis vndique præidiis
 munita strenuè aliquamdiu defenderetur: Icetas commeatu destitutus
 obsidionem soluere coactus, copias suas Leontinum versus deducit.
 Dionysius tanquam in profligatos irruens extremum agmen urgere,
 fugientes premere, & carpere. Icetes itaque cum à persequentibus laces-
 feretur, cōuersis signis, magno & acri prælio cum Dionysianis congres-
 sus vicit: tribusq; hostium millibus contrucidatis, reliquam aciem ir-
 ruptione

- A** ruptione dissipat, ac dum fugientiū tergis inhæret, vnà cum ipsis in urbem impetu facto irruit, feliciq̃ue & insperato successu Acradinam, Tycham, & Neapolim inuadit, tyrannum arci & insulæ inclusum munitionibus circumdat. Dum hæc ab Iceta Syracusis geruntur, Timoleon in Tauromenitano portu ab Andromacho Timæi historici patre vnà cum copiis, vt sese à nausea recrearent, & belli consilia conciperent, benignissimè exceptus, exscensionem facit. Annus tunc agebatur Olympiadis octauæ & centesimæ quartus, quæ Romæ Consulatum M. Fabius Dorso, Ser. Sulpitius Camerinus † inierant. Quum lux aliqua libertatis recuperandæ Syracusanis affulgere cœpit, tum quod intelligerent *Timoleonem* statim à suo in Siciliam aduentu Adranitas ab iniuria & violentia Icetæ, qui armis ipsorum libertatem impetebat, asseruisse. Tyndaritanos autem depulso ipsorū tyranno liberos esse iussisse, rursus Tauromenitanos auctore Andromacho cum ipso societatem iniisse: denique tota passim Sicilia bonos vndique ciues, in quibus, si iustum imperium fuisset, summa fides esse debuerat, nunc in tyrannorum exitium cum Timoleonte conspirasse. Ceterum vt Timoleon non solum ciuibz discordia ciuili fessis, sed & sub externa etiam dominatione laborantibus tempestiuè auxilium præstaret, copiis vndiq; tam à sociis quàm è suo milite coactis, incredibili celeritate etiam vt ipsos hostes falleret, Syracusas contendit, & Tycham nullo ferè labore occupat. Hunc tam felicem vel in primo conatu successum sequitur, vt ferè solet, omnium ordinum fauor. Mamercus namque Catanæ tyrannus qui opibus & militari prudentia florebat, Timoleontis virtutem admiratus, ipsius exercitum supplemento, stipendio, & comæatu iuuat. Interea & altera classis è Corintho cum decem militum millibus Timoleontis imperiū sequutura appellit. Dionysius autem tanto rerum successu exterritus, non ausus vltra dubiū Martis exercitū experiri, leges pacis à Timoleonte oblatas in hanc conditionē accepit, vt arce cum præsidio dedita, ipse cum eo quem haberet thesauro, Corinthum in perpetuum exilium secederet. Ita Timoleon quinquagesimo posteaquam in Siciliam appulerat die tantæ potentæ tyrānum omnibus antea formidabilē fregit. Arcem veluti tam superbæ dominationis propugnaculum, imposito quadringentorum præsidio in Corinthiorum potestate retinuit. Corinthij vbi Dionysium veluti miserabile & pudendum fortunæ mancipium non sine contumelia & ludibrio exceperant, Timoleonti, vt i victoriam prosequeretur, in supplementum duo millia peditum & ducentos equites in Siciliam transmittunt. Icetes interea, qui virtute Timoleontis è Tycha depulsus Acradinā & Neapolim tenebat, arcem, quæ Corinthiorum præsidio tenebatur, Carthaginensium opibus adiutus

Andromachus Timæi historici patris. Diod. Siculus lib. XVI.

† Anno v. C. CDVIII. Eubulo Archonte Diod. lib. XVI. cap. LXVII. TIMOLEONTIS Corinthij in Siciliam aduentus. De hoc Plutarchus in eius vita, & Corn. Nepos: Polyani lib. I. Strabonem.

MAMERCUS Catanæ tyrannus.

DIONYSIUS Corinthum relegatus. Vnde Plutarchus Dionysius Corinthij.

terra marique oppugnare aggreditur. Ceterum quum obsessis per Timoleonem commeatum ex Catana subuehi per exploratores didicisset, placuit Catanenses subita vi & ex improviso citato agmine, & coniunctis copijs opprimere. Interea Neo praesidij in arce praefectus de hostium protectione certior factus, in eorum, qui Acradinam tenebant, stationes irruens prostratis profligatisque defensoribus, eam quoque urbis partem in Corinthiorum potestate redegit, occupatamque & commeatu & armis instructam muro & praesidio muniuit. Ictes clade suorum intellecta, Catanam relinquere coactus Syracusas cum copijs & Carthaginienſium auxilijs reuertitur, quumque praeter Neapolim nulla urbis pars, quam armis tueri posset, eidem reliqua esset, eam quoque Timoleon magna vi & contentione, ac triplici agmine aggressus expugnat. Ictamque fuga elapsam vitae suae & fortunae apud Leontinos breui temporis spacio permisit. Ad hunc modum Timoleon tota Syracusarum urbe potitus, arcem† utpote tyrannidis propugnaculum, simul ut praeteritarum calamitatum obliuionem ciuibus induceret, praeterea magnifica & superba tyrannorum, praeter vnus Gelonis, sepulchra, in asserta ab ipso libertatis monumentum demoliri, & ipsorum ciuium oppressorum manibus funditus euertere iussit. Ceterum ut Syracusas tot fortunae semper variantis conuersionibus, ab frequenti continuaque tyrannorum crudelitate laceratas & ferè desertas recrearet, ciuium decem millibus, qui per Asiam & Graeciam ut suae libertati consulerent sparsi vagabantur vel agebant, reuocatis, ad haec conscriptis ex Italia sexaginta millibus colonorum, eosdem ad frequentandam urbem honestis conditionibus & legibus euocauit. Inde ad reliquas Siciliae ciuitates à tyrannide liberandas conuersus, Leptinem tyrannum ab Engio & Apollonia ciuibus libertate donatis expulit. & postquam virtute bellica alias complures à seruitute afferuisset, quum Rempublicam Syracusanam interiore quoque malo legum multitudine & factionum studijs laborare obseruaret, etiam ad corrigendos ciuitatis mores animum adiecit. Quamuis enim legum quamplurimas in maleficos ex delicto rectè à Diocle latas animaduerteter, frequenti tamen ordinum inter se dissensione, plerasque vel honores illicitos adipiscendi studio, vel bonos viros expellendi causa, per vim & inuidiam rogatas fuisse repperit. Leges igitur quae de rerum priuatarum iudicijs à Diocle olim conscriptae erant, eas ita ratas esse iussit. Ceterum Reipublicae statum in popularem conuertit, concilium è Senatoribus domesticum constituit: annuum adhuc magistratum qui populi suffragiis crearetur, à cuius nomine annis deinceps ut apud Athenienses ab Archonte, apud Romanos à Consulibus, ita & apud Syracusanos ab Amphipolo, nomina darentur. Atque ut is quoque magistratus religione aliqua

† Corn.
Nepos seu
Probus in
Timoleonte.

SYRACU-
SAE tyrannide libera-
ta.

Leges Timoleon corrigis, atque Remp. instaurat.

Magistratus seu Praetor Syracusis à famulatu dictus.

- A aliqua, & numinis maiestate honorem & auctoritatem tueretur, *Ἀμφιπολία Διὸς Ὀλυμπίε*, quasi dicas *Iouis Olympij famulatus* siue *ministerium* appellatus est. Primusq; eum magistratū cepit Callimenes: atque ab eo per annos trecentos eam dignitatē apud Syracusanos perdurasse, donec in Romanorum potestatem Respublica concederet, auctores tradunt. Quumq; in vrbe delitijs affluente etiam luxu & libidine laboraretur, *leges sumptuarias* instituit. Sanxit quoque ne mulieres auro ornarentur, neue vestes versicolores aut purpura prætexas ornatus gratia haberent, alioquin vt improbas & meretrices esse traducendas. Quod si vir aliquis eodem ornatu effeminaretur, eundem vt mollem & adulterum, aut alias impudicū legibus puniendum esse. Atque vt mulierum quoque pudicitiae consuleret, sanxit, si quæ post solis occasum in publico deprehenderetur, eandem pro prostituta habendam, aut tanquam adulteram legibus obnoxiam fore. Eodem iudicio teneri eam, quæ interdum non comitata curatore suo, aut pedissequa prodiret. Ad hunc modum vrbe, rebusq; urbanis constitutis, nunciatur Annibalem & Bomilcarem Carthaginensium duces cum septuaginta millium exercitu; classe ducentarum triremium & onerarijs nauibus mille, omni armorum genere & commeatu instructissimis, vt Siciliam & potissimum Syracusas in potestatem redigerent, ad Lilybæum exscensionem fecisse. Timoleon quo tantam belli molem sustinere posset, cum Iceta Leontinorum tyranno societate inita pacem facit, atque vt omnem molem in Carthaginensium sociorumq; agros transferret, coactis duodecim militum millibus Lilybæum versus mouere cœpit, dimissisq; cum Thrasio * homine factioso & improbo mille è militibus contumaciam Thrasij secutis, reliquos præteritarum contra Pœnos ipsosq; tyrannos victoriarum memoria confirmatos itinere instituto ad Crimisum ducit, atque ibi in colle satis edito, vnde Carthaginenses despicere posset, castra metatus substitit. Quumq; eò loci iumenta aliquot apium gestantia militibus occurrissent, idque pro ostento ab eisdem vt inauspicato & funesto suspiciosius acciperetur, quod sepulchra mortuorum apud Corinthios apio coronarentur: Timoleon suos ea re animo deiectiones cernens, verso in contrarium omine, tanquam dextro & felici, eosdem in spem mentemq; meliorem erigit; victoriæ præfagiū illud interpretatur quod in Isthmiis apud Corinthios victores corona ex apio donari solerent. Mox ipse, certatimq; postea omnes velut omen confirmaturi coronam ex apio contextam, tanquam certa victoriæ spe præcepta, capiti circundant, atq; ita coronati magno impetu in hostes, qui Crimisum superare cœperant, digressi, eosdem perturbatos profligant, & fuga dilapsos persequuntur. Interea reliquus Carthaginensium exercitus in citeriorem sese fluminis ripam

Ἀμφιπολία Διὸς Ὀλυμπίε, Diodorus lib. XVI. Biblioth. cap. 71.

Sumptuariae leges.

BEIIUM cum Carthaginensibus aliter. De quo in Timol. Plut. & Diodorus lib. XVI. Biblioth. Polyannus 1. stratag. Polybius lib. 2. & 11.

*T. Livius lib. 35. & 39. Pausanias in Arcadicis. * Diod. lib. XVI. Biblioth. cap. 79. 80.*

Κεχμιοῦ ἐστὶν. Diodoro lib. XVI. (ubi hæc pugna copiose, & à Plutarcho in Timoleonte, narratur)

& initio lib. XIX. Biblioth. Straboni, Stephano, & Suida.

APIO sepulchra Corinthii coronantur: & in Isthmiis ludis.

Vide Pindari Schol. Diodor. Sic. lib. XVI. c. 80. & 81.

ripam colligens, aciem in Græcos conuertit, eosdemque occurrentes ut **A**
 numero inferiores, ita dubio Marte aliquamdiu fatigare non destitit:
 quum imber procellosus subito coortus turbinum, grandinum, fulgu-
 rumque impetu terribilis, aduersa Pœnorum ora verberare; Græcos à
 tergo vi quoque sua impellere & incitare mox inflatus nimborum & tor-
 rentium multitudine Crimisus Pœnorum vestigia inundatione fallere,
 lubricitate percellere, ordines aciemque tot simul malis circumuentam
 dissoluere. hostes tanta cæli iniuria consternati, tum Græcorum alacri-
 tate & pertinacia perterriti vincuntur. fugientibus plus pugnae & certa-
 minis cum aquis, & inflati ex pluuiâ ultra crepidines fluminis vorticibus **B**
 fuit, quam ab hoste discriminis & periculi: quamuis enim victores eos
 undique vrgerent, calones tamē cæteri que, qui impedimentis præerant,
 militum officia fugiendo turbabant. Fuit ea Timoleontis victoria quum
 ob hostium quos deuicit multitudinem, tum ob suorum qui pugnaue-
 rant paucitatem illustris, spoliis quoque & prædæ magnitudine in-
 credibilis, quadrigæ enim ducentæ, mille thoraces precio atque artificio
 spectabiles, decem clypeorum millia, quorum multa in victoriæ monu-
 mentum Syracusis in templis Deorum consecrata & dedicata fuere, ca-
 pta sunt. Pœnorum decem millibus cæsis, quindecim millia in Corin-
 thiorum potestate venere. Auri præterea & argenti tum facti, tum signati
 maxima copia, militibus in virtutis & operæ fortiter nauatæ præmium **C**
 distributa est. Ipse autem Timoleon victor, liberata iam à Pœnorum
 feruitute Sicilia, Syracusas cum exercitu ingressus faustisque ciuium ac-
 clamationibus exceptus, primum de Thrasio seditionis, ut meminimus,
 auctore supplicium sumsit; illis verò qui ad mille usque Thrasij defectio-
 nem sequuti fuerant, uti extra Siciliam exsulatum irent imperauit: qui
 quum traiecto freto in agrum Bruttiorum irrupissent, ab iisdem truci-
 dati sunt. Icetas & Mamercus tantis Timoleontis successibus in-
 uidentes, eiusque potentiam veriti belli societatem & auxilia Carthagi-
 niensibus offerentes monent, ne priori clade deterriti animis obtorpe-
 cant: sed in spem meliorem erectos bellum reparare: posse nouo exerci- **D**
 tu priores offensiones castigari. Sin autem per desidia & ignauiam quie-
 ti ab armis deinceps abstineant, non solum Sicilia ipsis cedendum, sed
 & in ipsa Africa omnia mox Græcorum armis arsurâ, ipsamque imperij
 sedem Carthaginem in discrimen venturam. Carthaginenses persuasi
 nouas conscribunt copias, classem & apparatus naualem instruunt, iis
 omnibus *Gisco, Hannonis F.* *Gisconem* Hannonis filium ab exilio reuocatum præficiunt.
 Is quum in Siciliam appulisset, copias cum Iceta coniungit, consilia com-
 municat, Messanam oppugnatione capit, & trecentos Græcorum præ-
 sidiarios trucidat. Timoleon audita suorum clade, quum *Icetas, qui alijs Hicetas.* *Icetas* etiam
 Syracu-

- A Syracusanorum agros incursionibus infestasset: eundem traiecto freto, in Italia ferro ignique grassantem, ad Damyram Calabriae fluvium citato agmine assequutus, quum ancipiti aliquamdiu praelio nentro victoria inclinaret, ipse cum praetoria cohorte in Poenos inuectus, mille eo amplius in prelio caesis, reliqua aciem perturbat, ac tandem profligat. ipsum Icetam Leontinum versus fugientem persequitur, atque oppidi moenibus sese includentem arctissima obsidione pressum expugnat, ac viuum cum filio Eupolemo in potestatem redactum populiq; iudicio condemnatum (quia Areten Dionis uxorem Aristomachenque eius sororem impuberem viuas merferat: tum ipsi Timoleonti sacrificanti percussores immiserat) supplicio afficit. Mox & Mamercum Siciliae turbatorem aggressus, graui ad Symæthum flumen prelio fustum, copiisque nudatum ab insula expellit. Catanam sese victoris arbitrio permittentem libertati asseruit. Mamercus a suis desertus & a Lucanis ob fortunae mutationem contemptus, ab Hippono Pæno, qui Messanae praesidio praefectus erat, excipitur. Verum Timoleon subito accurrens, eos, ne elabi possent, arctissima obsidione pressos in potestatem redigit. Hipponem, dum fuga salutem quaerit, milites interceptum & in urbem retractum & male prius multatum, vna cum liberis trucidant. Mamercus rebus iam desperatis hac conditione sese Timoleonti dedit; ut ipso non accusante causam apud Syracusanos dicturus, ciuibus de se statuendi iudicium permitteret. Timoleon itaque conceptis verbis iurauit se non accusaturum Mamercum; ea lege Mamercus Syracusas in concionem producit; quumque orationem praemeditatam pronunciaturus esset, sibilis & aduerso populi clamore exploditur. Ceterum Timoleon Syracusanis auctor fuit, ut eum, qui multos circumscripserat, suis iam artibus circumuentum, supplicio afficerent: populi itaque iudicio condemnatus, tanquam praedo ac latro supplicio ex legibus affectus est. Carthaginenses tam secundis Timoleontis successibus obstupesci, verebantur ne, pacatis iam Siciliae rebus, in ipsorum agros & imperium totam belli vim conuerteret. pacem itaque per legatos petunt: quam Timoleon in has leges dedit: VT PŒNI urbibus Graecis, quas in Sicilia occupant, libertatem concederent: ut Lycus fluius (qui ad Heracleam urbem in Ionium mare ostio sese exonerat) imperij ipsorum in Sicilia terminus esset: ne tyrannos vel profugos reciperent, aut societate iuuarent; eos vero qui ex Carthaginensium provincia fortunas suas ad Graecorum urbes transferre vellent, ne impedirent. Facto cum Pœnis in hac capita foedere Timoleon reliquas Siciliae urbes dominatione oppressas, expulsis fractisque tyrannis liberare, infrequentes aut desertas nouis colonis frequentare instituit. Campanos itaque, qui Ennam aliquamdiu presserant, victos trucidari iussit;

Icetam cum
Eupolemo
F. supplicio
afficitur.

Mamercus
Catana ty-
rannus, pa-
nas quoque
dedit Diod.
lib. XVI. Po-
lyanus
lib. V. stra-
teg.

Hippo.

Pax cum
pœnis quib.
pactis ex
Diodoro lib.
XVI. cap. 83.

F

Ennen-

SICILIA
libertati
asserita, à
Timoleonte.
Apolloma-
des Aggri-
nensium
princeps.

Ciceronis
lib. II. offic.
& Corn.
Nepotis vir-
ba in Timo-
leonte, & in
Dione.

† Plutar-
chus &
Nepos seu
Probus in
Timol.

TIMO-
LEON
moritur.

Τιμολέων
οτιον,
Timoleon-
teum.

Ennensibus autem ut suis legibus vterentur permisit. Nicodemum A. Centorippinorum tyrannum libertatem suis dare coëgit, & eodem vi-
ctoriæ impetu vsus Apolloniaden quoque Agyræ dominum tyrannidē
exiit. Agrigentum & Gelam vrbes Punicis bellis deformatas aut
vastatas, nouis ex Græcia colonis, quos omni officiorum genere profe-
quutus est, frequentari iussit. Dionysio iam è Sicilia depulso, Iceta &
Mamerco legibus punito, quum ea esset Timoleontis potentia, ut vel
inuitis Siculis imperare potuisset, omniumque animos sibi ita demē-
ruisset, ut nemine recusante regnum facile obtineret, *Diligi se tamen quā-
metui maluit.* Quumprimū itaque potuit, imperium deposuit, & priua-
tus quod vitæ reliquum fuit, Syracusis egit. Quodque ceteri reges vix B
tandem iusto imperio obtinuerunt, hoc iste ciuium beneuolentiā asse-
quutus est: ita ut nihil Syracusis publicè gestum, actum, aut decretum
sit, de quo non prius Timoleontis sententiam requirerent. Iam natu
grandior † primū acie oculorum obtusiori vsus, postea omnino visu
orbatus est. Quam calamitatem ita moderatè tulit, ut neque eum quē-
rentem quisquam audierit: neque eam ob causam vel à publicarum vel
à priuatarum rerum cura abstinerit, tantæque modestiæ fuisse ab au-
ctoribus proditum est, ut quum suas laudes, etsi veras, prædicari, &
gloriosius efferri audiret, nihil aliud responderit, quā *se diis maximam
habere gratiam, quod quum Siciliae libertatem fato destinaissent, se potissimum du- C
tè ad eam asserendam uti voluissent.* Domi itaque suæ Αυτοματίας siue
fortuiti casus facellum, euitandæ arrogantiae gratia, utque sine Deorum
numine nihil rerum humanarum geri testaretur, exstruxit. Pro quibus
meritis quantum dilectus fuerit, non facile est æstimare, *Patris Patriæ*
cognomentum vniuersi repentino maximoque consensu eidem detule-
runt. Quumque annis octo post restitutā Siciliae libertatem felici in senio
peregisset, sensim morbo consumtus cum totius Siciliae luctu exspirauit.
Syracusani funere ipsius per planiciem demolitæ arcis, quasi per ipsa
tyrannidis euerse vestigia ducto, ducentis in sumtus funeris & sepultu-
ræ minis collatis magnificentissimè ipsum sepelierunt: addito hoc elo- D
gio: Placere populo Syracusano Timoleontem quotannis honoribus or-
nandum, quod barbaris bello deuictis, tyrannis depulsis, & maximis
Græciæ urbibus restitutis & frequētatis, omnibus auctor libertatis fuis-
set. Hinc constitutum fuit, ut sepulchrū ipsius in perpetuum certami-
nibus musicis & gymnics, exstructo in id gymnasio, quod *Timoleonteion*
vocarunt, quotannis celebraretur. Mortuo Timoleonte res Syracusa-
na in pace & otio per annos viginti in maximam sese amplitudinē
diffudit; donec propria magnitudine laborans, & discordijs iterum ci-
uilibus fessa, dum vim metuit externam, in domesticam seruitutem
ab

- A ab Agathocle oppressa prolaberetur. *Agathocles* sordido & humili genere, patre Carcino figulo ortus, ad regni maiestatem obrepfit, vir ut omni vitiorum genere infamis; ita manu strenuus; in concionibus militari facundia eminebat. Bis Syracusarum imperium occupare conatus, bis in exilium actus est. A Murgantinis apud quos exsulabat, odio Syracusanorum Primò Prætor, inde Dux creatus, Syracusas obsidere aggressus est; Amilcare Pœnorum Duce in societatem pertracto. Ceterum quum videret urbem validius propugnari, quam oppugnari, arte & dolo experiri instituit; Amilcari, qui gratia & auctoritate apud proceres Syracusanorum valebat, pacis arbitrium inter se & Syracusanos permittit: eundem magnis, sed vanis promissis implet. Amilcar occasione, qua sibi Agathoclem demereretur, ad potentiæ suæ incrementum utendum ratus, non tantum pacem ipsi impetrat, sed insuper Prætorem Syracusanum constituit. Agathocles autem, ut tyrannidem suam cruentis initijs auspicaretur, acceptis ab Amilcare quinque Pœnorum millibus, potentissimum quemque è proceribus trucidat; ne quid ipsius conatibus obsistere possent. Mox veluti Reipublicæ statum factionibus irrequietum ordinaturus, populum in Theatrum ad concionem conuocat; Senatum verò in Timoleonem indicit. Rebus ita ad insidiarum opportunitatem compositis, populum immixtis subito militibus obsidet; Senatum obtruncat. Peracta
- C Senatus cæde, statim & locupletissimos quosque & audacissimos è populo & plebe interficit: ita ut per biduum, tanquam in urbe capta, ferro, rapinis, & libidine in miseris ciues sæuaret: cælorum numerus supra decem, fuga elapsorum ad sex millia fuere. His rebus tanta crudelitate in urbe perpetratis, innumerisque rapinis ditatus militem legit; exercitumque instructus finitimas ciuitates nihil hostile metuentes ex improviso occupat: ipsos quoque Pœnorum socios permittente Amilcare foedis iniuriis vexat; qui tot malis miserisque, afflictati, legatos Carthaginem mittunt, qui Senatum de Agathoclis ut tyranni, de Amilcaris ut sociorum proditoris audacia, scelere atque superbia docerent. Senatus autem quanquam iustis in Amilcarem querelis incensus, quia tamen cum imperio erat, tacita de eodem capitis suffragia tulerunt, & sententias, priusquam recitarentur, in urnam coniectas obsignari iusserunt, donec alter Amilcar, qui Gisconis filius erat, è Sicilia reuocaretur. Sed tam callida in Amilcarem inaudita Pœnorum consilia, mors eiusdem præuenit. Ea res Agathocli belli occasionem aduersus Pœnos dedit. Prima igitur illi cum Amilcare Gisconis filio ad Ecnomum, quod Gelæ ciuitati vicinum erat præsidium, prælij congressio fuit: à quo victus, maiori mole bellum reparaturus, Syracusas contendit: sed eadem secundi certaminis fortuna quæ & prioris fuit. Quum itaque Pœni victores Syracusas obsidione cinxissent, Agathocles

AGATHOCLES Rex.
AVSONIVS
Epigr. VIII.
Fama est
filiis. ca-
nasse Aga-
thoclea re-
gem, &c.

Amilcar,
pœnorum
Dux.

BELLUM
Agathocle
cum Car-
thaginensibus.

thocles verò se nec viribus parem, neque ad obsidionē ferendam satis in- A
 structum, ad hæc à sociis, quos nimia crudelitate alienauerat, se desertum
 videret: statuit bellum in Africam transferre. Huius consilij non minus
 admirabile commentum, quàm silentium fuit, populo hoc solum pro-
 fessus se victoriæ viam inuenisse, durarent tantum in breuem obsidionis
 patientiam: vel si quibus præsens rerū status displiceret, permittere se iis
 liberā abeundi quò vellent potestaté. mille sexcenti discesserunt: cæteros
 postquam ad obsidionis necessitatem frumento & stipendio instruxisset,
 quinquaginta tantum talenta secum ad præsentem vsum confert: cetera
 ex hoste melius quàm à sociis paraturus. Seruos omnes, qui militaris
 ætatis essent, libertate donatos sacramento adegit, eosque cum reliquis B
 copiis naues conscendere iussit. Septimo igitur imperij sui anno, comiti-
 bus duobus iisque iam adultis filiis Archagatho & Heraclida, nemine
 militum, quò veheretur, conscio, cursum in Africam dirigit: postquam
 appulisset, ut spē fugæ omnibus adimeret, scirentque; aut vincendum aut
 strennuè moriendū; naues, consentiente exercitu, incēdit. Deinde quum
 omnia quacunq; ingrederetur, prosterneret ac vastaret, villas castellaq;
 incenderet, occurrit cum xxx. m. Pœnorū Hanno, dux Cathaginiensis:
 & Proelio commisso, duo millia Sicularum, Pœnorū autem tria, ut alij,
 sex millia vnà cum ipso Hannone cecidēre. Ceterum post Agathoclis è
 Sicilia discessum, quum Pœni segnius iam & negligentius in castris & C
 obsidione vagarentur, dum tumultuosius ad vrbs oppugnationē ferun-
 tur, Antander regis Agathoclis frater, eruptione facta, eos profligauit,
 & magna clade afflixit; ipso duce Amilcare capto & Syracusis occiso. In-
 terea Agathocles magno victoriæ successu vsus, nihil actū in Africa exi-
 stimans, si Syracusæ longiore obsidione premerentur (nam post occisum
 Amilcarem Gisconis filium, nouus eò à Pœnis exercitus fuerat missus)
 Siciliā repetere cōstituit. Posteaquā de rebus ab Agathocle feliciter ge-
 stis in Africa de ipsius in Siciliam reditu nunciatum esset, subita non so-
 lum illorum, qui secundis in rebus fortunā sequuntur, beneuolentia, sed
 & eorum, qui Pœnorum tyrannidem exosi arma pro libertate sumpse- D
 rant, animorū conuersio sequuta est. Agathocles autem in Siciliā reuer-
 sus, primū Xenodicum Agrigentinarum & partiū ducem superat; inde
 Pœnorū qui Syracusas obsidebant exercitum dilabentem & sensim ab
 Imperatore suo deficientem profligat: denique Pœnis è Sicilia expulsis;
 totius iusulæ imperiū occupat. In Africam deinde, ut belli reliquias per-
 sequeretur, reuersus, seditione militū excipitur, qua sedata aduersa Ar-
 chagati filij fortuna, & iniquo Marte fractus; exercitus sui & filij captiui
 mox hostis imperio trucidati desertor; Syracusas fuga defertur: ac pace
 cum Pœnis facta, ciuitates, quæ auctore Dimocrate exsulum duce ab eo
 defecerant,

Archaga-
 thos & He-
 raclides
 Agathoclis
 filij.

Pœni
 Sicilia
 puls.

Pax cum
 pœnis alie-
 ra.

- A defecerant, aut armis, aut pactione in potestatem redegit. Rebus verò in Sicilia pacatis, contra Bruttiorum feritatem à Lucanis sollicitatus, Italiae quoque possessionem affectare coepit: ceterum Bruttijs ob metum in potestatem coactis; rapinarum licentia usus, nihil sanctum aut sacrum habuit: quumque plurimis passim Deorum fanis sacrilegio violatis, Ephestiam quoque & Liparam, insulas Vulcano sacras, despoliasset, foedissimam naufragij cladem perpeffus, eam læso Vulcani numini acceptam ferebat. Hinc quò facinus expiaret, viuum sese in flammam præcipitasse, atque ita crematū à quibusdam memoriæ proditū est. Alij post quinctum supra nonagesimum ætatis annū, senio confectum, & ægritudine animi contabescens, naturæ concessisse affirmant.

Lipara ins.

AGATHOCLES moritur.

De huius filij Agathoclis reb. in Sicilia gestis in Eclogis Diodori Siculi à lib. XXI. Bibl. à Fulvio Ursino Gr. editis plura leges.

B Post Agathoclis excessum, quum Sicilia varijs rursum, motibus turbaretur, Pœni hoc sibi tempus opportunum ad insulæ totius imperium occupandum rati, magnis undique copiis Siciliam inuadunt: vrbibusque complurimis, è quibus Agathocle regnante exclusi aut armis eiectiones fuerant, magna vi & celeritate vel in potestatem redactis, vel pactionibus in deditiōem receptis; tota Insula, Messana & Syracusis exceptis, potiuntur. Ceterum quia Syracusani Pœnos totam belli molem in se conuersuros metuebant, placuit Pyrrhum Epirotarum regem, qui id temporis bellum cum Romanis in Italia pro Tarentinis & Sam-

PYRRHVS Epirotarum Rex.

Plut. in Pyrrho.

C nitibus gerebat, in auxilium vocare, vt auspiciis fortissimi Imperatoris hostis importunissimi impetū refrēnarent. Adiciebatur Legationis honori vinculū quoque necessitudinis & pietatis, quòd Pyrrhus ad tuendam filiorum suorum Heleni & Alexātri, quos ex Agathoclis filia† genuerat, possessionem, iusta sumpturus arma videretur. Pyrrhus vt erat elati & generosi animi, occasionem sibi qua Sicilia potiri posset oblatā gauisus, præmisso Cineā, (quem res plures eloquentiā, quā armis regem, confecisse prodit antiquitas) vt sibi dum exercitū cogit, ciuitatum hominumque studia conciliaret, ipse paullo post coactis undique copijs subsequutus, Carthaginiensium audaciam reprimat; maximam ciuitatum partem

† Lanassa diſſa, teste Diod. Siculo in Eclogis lib. XXII. cap. XI.

Helenus & Alexander Pyrrhi regis filij.

Cineas, Pyrrhi legatus disertus.

Diod. Siculus in Excerptis libri XXII. Bibl. c. 14. Blut.

D recipit; excursionēs hostium dispositis vbique præsidijs cohibet; denique Pœnos tota Insula eiicit. Erycem urbem & situ & Pœnorum præsidio munitissimam oppugnare adortus, scalis ad muros admotis, ipse omnium primus mœnia conscendisse, atque obuiis quibusque præcipitatis, aut loco deturbatis, urbē expugnasse traditur. Mamertinos, qui passim excursionibus insulam populabātur, multa clade affectos fractosque depulsis ipsorum præsidijs, reprimat; & Messanæ inclusos obsidet, strenua & fidei vbique maximè in præliis Hieronis opera usus. A tam prospero rerum successu, quū Syracusas venisset, Theonis & Soltrati Syracusanorum tunc facile principum suffragiis, rex Siciliae salutatus, Hele-

PYRRHVS Rex Siciliae salutatus.

no filio Siciliae regnum velut auitū; Alexandro autem Italiae imperium A
destinat. Posthac Pyrrhus in tam lato rerum cursu, vniuersa pænè Sici-
lia in potestatem redacta, subitò à fortuna hæcenus propitia destitutus,
ab eadem excidit. Legati namque à sociis Italicis missi, nunciebant Ro-
manorum armis amplius resisti non posse; nisi maturè subueniat, sese ad
deditionem coactū iri. Anxius itaque tam ambiguo periculo, incertusq;
quid ageret, vel quibus primū subueniret, quippe cum nouo exercitu
instabant rursus in Sicilia Pœni; quum animi dubius diu in vtrumque
deliberasset, hinc metuēs ne Siculi à rege suo deserti; illinc verò ne Italici
ab imperatore suo proditi deficerent; placuit tandem in tanto periculo-
rum æstu, totis viribus cum Pœnis in Sicilia decernere; profligatis Car-
thaginensibus victorem exercitum in Italiam transportare. Consertis B
itaque manibus quum prælio vicisset, dum quam primū suis in Italia
laborantibus subuenturus, magna cum festinatione in Italiam pro-
perat, pro victo fugere creditus, deficientibus ab eo passim sociis impe-
rium Siciliae tam citò amisit, quàm antea facile occuparat.

HIERO
prætor Syra-
cusanus.
Polybius lib.
1. cap. VIII.

Post Pyrrhi discessum quū Sicilia tum prioribus factionibus in partes
lacerata, tum nouis seditionibus, turbisq; domesticis denuo irrequieta;
insuper & à Pœnis vrgentibus infestaretur; Hiero Hieroclitæ, qui genus
suum ad Gelonem primū Syracusarum regem referebat, filius, matre ta-
men ancilla natus, anno ætatis suæ vicesimo Prætor Syracusarū creatur. C
Huic adolescenti formæ dignitas, corporis firmitudo, animi modestia, in
congressu comitas, in negotiis iustitiæ, fauorem & beneuolentiam om-
nium ordinum conciliauerant. Præagiū futuræ olim maiestatis primo
ipsius tirocinio aquila, quæ in clypeo; noctua, quæ in hasta confederant,
prospera aruspiciū interpretatione præbuere: quòd Aquila manu prom-
tum; noctua verò Mineræ sacra consilio cautum fore, prædicere vide-
rètur. Ita vt vel à prima vsque militia tot donis militaribus à Pyrrho or-
nato toties aduersus prouocatores etiā certamine singulari victori, nihil
prorsus regium deesse quàm regnū videretur. Hiero itaque Prætor crea-
tus statim haud mediocre ingenij consiliiq; specimen præbuit; quum D
stipendiarios per seditionem tumultuantes compescuisset. Atque vt ab
eisdē, vtpote ad quamuis fortunæ aut spei auram mobilibus, & venali-
bus, rempublicam purgaret; ceterisq; item illorum similibus seditio-
num materiam & faces exstingueret; stipendiarios contra Mamertinos,
gentem tunc quidem ferocissimam, & rapinarum licentia, & armorum
promptitudine exercitatum; educit: eosdemq; omni vndique præsidio
destitutos, veluti pecora hosti trucidandos obiicit. Ceterum quia
Mamertinorum mentio & antea incidit, & frequenter de se loquendi
occasionem præbebunt, quod Romanorum armis protecti, Pœnos è to-
ta Sicilia

MAMER-
TINI.

- A ta Sicilia exturbandi, Romanis eandem in prouinciæ formâ redigendi; occasionem præbuerint; operæpretium putauit, eorum in hac Insula originem paullo altius repetere. *Mamertini* itaque ex Campania oriundi, quum sub Agathocle stipendia in Africa meruissent, ab eodem in Siciliam reportati, à Messanenſibus ex Agathoclis commendatione benigne excepti fuerant. ij paullo poſt illecebris blanditiisq̃ue fortunatiſſimæ urbis illecti, fidem violant; ciues eiiciunt; fortunas eorū & agros occupant; urbem præſidiis muniunt. Ceterum quum excuſſionibus & latrociniiſ etiam proxima quæque infeſtarent & popularentur, quanquam à Pyrrho acriter reſſi, affluentibus tamen vndique perditis & facinoroſis,
- B ſimul & exſulibus, per iniuriam pulſis confirmati, ægrè amplius coerceri poterant. *Hiero* liberato à ſeditioſis exercitu, totis copiis in Mamertinos ea victoria exſultantes conuerſus; in agro Mylæo ad Longani fluminis ripam congregi auſos graui prælio, ducibus eorum captis fregit, & inſolentiam ipſorum reſſit; hinc victor cum incolumi exercitu Syracuſas reuerſus, omnium ſimul acclamationibus rex à Syracuſa-
HIERO II.
Rex Syra-
cuſarum.
- metuentes ne ſimile, quale in Campana antea legione, quæ Rhegiū vio-
C. Genacius
Clepsina
Cof. an. poſt
Ro. cond.
CDLXX-
VII.
Polybius
lib. I. c. VII.
- C ad Romanorum auxilia reſpiciebant. Interea dum Rōmānus, qui paullo antè in ſuam legionem eodem ſcelere contactam, tam ſeueram animaduersionem exercuiſſet, deliberat num Mamertinos fidei violatores armis protegeret, præſidium Carthaginienſiū à Meſſanenſibus admittitur. Romani metuentes ne Carthaginienſes ea opportunitate uſi, totam Siciliam occuparent, quàm præter Meſſanam & Syracuſas iam in poteſtate haberent, populi iuſſu Mamertinis opem ferendâ decernunt. Ap.
AP. CLAV-
DIVS,
caudex cuſ
cognomina-
tus.
Seneca lib.
de breuitate
vita, cap.
XIII.
- D Claudius primus omnium cum exercitu in Siciliam miſſus; anno ab urbe condita CDLXXIX. atque is quod primus Caudicem, hoc eſt nauem belli gerendi cauſſa conſcendiſſet, *Caudicis* cognomē inuenit. Mamertini intellecto Romanorum aduentu præfecto Pœnorum, quem in arcem receperunt, eiecto, Claudium recipiunt. Ea indignitate Pœni irritati, præfectum arcem prodidiſſe cauſſati, in crucem agunt; Meſſanam obſident, Hieronem quoque Syracuſarum regem in obſidionis ſocietatem euocant. Ap. Claudius Conſul nonnihil hoſtium multitudine conſternatus; primum pacis conditiones obtulit; eas quum Pœnus reieciſſet, ſeorſim Hieronem ex improuiſo inuadit, grauiq̃ue prælio fractū à Meſſana repulit: ac Syracuſas fuga petentem perſequutus, eas quoque obſidet. Atque tam parua habuit initia, primum quod cum Pœnis Romani
BELLVM
PŒNI-
CVM pri-
mum.
- bellum terra mariq̃ue per annos viginti quattuor geſſerunt, quibus va-
ria, &

*Causam
belli huius
late narrat
Polybius lib.
I. Zonaras
lib. 2. Epito-
me Liviana
lib. 16. L.
Florus lib. 2
cap. 2. alijq.*

*PAX Hiero-
nis cum
pop. Rom.*

*HIERO rex
moritur an-
no V. C.
DXXXVIII.*

*HIERO-
NYMVS
Rex, nepos
Hieronis. De
his T. Livius
lib. 23. &
24. Iustinus
lib. 29. Plut.
in Fabio &
Marcello.
Zonaras &
alij.*

ria, & sæpius alternante fortuna, tempestatū sæuitia & imperatorū at- A
dacia, magnis hinc inde cladibus vtraque pars conflictata; donec victor
tandem Romanus, adempta Carthaginensibus Sicilia iisdem pacis le-
ges imposuit. Hiero postquam magna cum prudentia secum repu-
tans obseruasset, virtute Romanorum Pyrrhum ab Italia armis propul-
satum, se cum exercitu profligatum, adhæc Punicas opes vsque adeo flo-
rentes ab eisdem ad belli Martisque aleam nec temere, nec sine viribus
laceffitas, suis quoque rebus iam tunc diffidens, pacem æquissimis con-
ditionibus cum Romanis sibi & Syracusanis per quinquaginta annos
salutarem & inuiolatam his legibus sanxit: *vt captiuos Romanos, qui in
ipsius aut populi Syracusani potestate essent, sine redemptione liberaret, centum B
argenti talenta æquis pensionibus penderet: socius amicusque Populi Romani ipse
vna cum populo Syracusano esset.* Eo fœdere Hiero iustè & sanctè vltus
florente Syracusanorum Republica, rem Romanam aliquoties tum à
Pœnis in Sicilia & Italia, tum in Macedonia ab aliis hostibus affectā be-
nignè & liberaliter commeatu, tpibus, atque armis iuuit, & recreauit.
Tandem rebus vndique quasi ex voto prosperrimè fluentibus con-
senescens, mortuo Gelone filio orbus, libertatem & Rempublicam
Syracusanis reddere decreuerat: ab ea tamen voluntate, Heracliz ac
Damaratzæ filiarum suarum precibus exoratus deflexit, & Hieronymum ex Gelone filio nepotem, tunc quidem annos natum quindecim; C
& quod imperio adhuc immaturus esset, tutoribus commendatum, hæ-
redem scripsit; adiecitque testamento, vt Populi Romani amicitiam co-
mitter semper & sanctè coleret, eamque constanter, vt ipse hætenus fe-
cerat, seruaret. Nec multò post quum annum nonagesimum viuendo su-
perasset, septuagesimum regnasset, morbo & ætate consumtus è viuis
excessit. Syracusani veluti in orba parentibus ciuitate in omnem luctus
formam effusi, regiū funus magna cura & pietate celebrauerunt. Post
hæc Hieronymus fausta auspicataque omniū, vti ominabantur ob Hiero-
nis merita, & in Syracusanos beneficia acclamatione rex à Syracusanis
salutatus, statim (vt erat imbecillis adhuc iudicij adolescens) ab Andro- D
nodoro & Xoilo tutorū præcipuis, (vt pote qui Hieronis filias in vxores
duxissent,) licentia & dominandi cupiditate corruptus, in tyrannum de-
generare coepit, ita vt cū purpura, diademate, fastuque regio, satellitibus
armatis, adhæc in quadrigis albis (vti antea & Dionysius tyrannide oc-
cupata fecerat) in publicū procederet; attonitis aspectu rei insolitæ om-
nium animis. Hiero namque, vti & filius eius Gelo, per septuaginta an-
nos summa comitate & modestia, nullis præsidiis stipati, priuato aut
nullo supra ciuilem modum habitu contenti, nihil vltra æqualitatem,
& iustum imperium affectasse videbantur. Ceterum Hieronymus insolentior

- A** lentior indies, & in omne facinus pronior, omni probrorum genere contaminatus, contemptiorne breui ciuibus suis, an magis inuisus fuerit incertum est: sequutaque mox omnium animorum alienatione, domesticis etiam insidijs, Theodoro conspirationis totius capite, oppressus fuerat, nisi coniuratio per indicium tempestiuè detecta ac delata fuisset. Sed postquā Hippocrates & Epicides fratres, materno quidem genere Pœni, & Carthagine nati, paterno autem Syracusis oriundi, ad regis gratiam obrepissent, eundem ad fœdus cum Annibale, qui tunc Italiā bello quatiebat, sancendum haud magno negotio impulerunt. Verūm Ap. AP. CLAVDII PRÆTORIS SICILIÆ.
- B** societate certior factus, Hieronymum amicitiae comiter cum Populo Romano ex Hieronis fœdere & testamento seruandæ per legatos admonuit. Sed Rex in legatos superbè & contumeliosè illudens, acerbo etiam ludibrio percunctatus, *Satin' saluæ res Romanis apud Cannas fuissent? Itatim fœdus quod cum Annibale conceperat, cum Senatu Carthaginensi, in hanc formulam sanxisse proditur; VTI Romanis per Pœnorum arma Sicilia expulsis, Himera fluuius, Syracusani & Carthaginensis in Sicilia imperij terminus esset: Pœni classē socijs naualibus, milite, commeatu, & apparatu nauali instructam contra Romanos primo quoque tempore in Siciliam mitterent.* Fœdus Hieronymi cum Carthaginensibus. Quibus perscriptis Hippocratem & Epicidem cū duobus armatorum
- C** millibus mittit, ut vrbes, quæ Romanorum præsidijs tenebantur, ad defectionem aut deditionem sollicitarent; ipse cum copijs, quæ ad quindécim milliā peditum, & mille equites erant, in Leontinos profectus, à HIERONYMVS OCCIDITUR. coniuratis & Indigemine regij corporis satellite, dum ab arce in forum degrederetur, viæ angustijs præpeditus, multis vulneribus confoditur. Theodorus è carcere liberatus vnā cum Sosi, qui capita coniurationis fuerant, ut nuncium cædis Andronodorumque imparatum præuertèrent, citatis equis Syracusas contendunt. Ceterū Andronodorus, qui famam facinoris præceperat, Insulam, arcem, atque horrea publica, ceteraque opportuna vrbis loca præsidijs firmauerat, ipsi obscura nocte per
- D** Hexapylon ingressi, cruentas cæsi regis exuias, ipsumque capitis insigne diadema palam omnibus ostentant, transuectique per Tychen, populum ad libertatem simul & ad arma vocant; & conuentum in Acradina indicunt. Miscetur vrbs magno statim & incerto tumultu, milites qui horrea præsidijs firmauerant, Theodoro & Sosi per nuncios significant, horrea publica frumentaque omnia in Senatus ac populi potestate esse. Ciues interea inermes spolia Gallorum Illyriorumque, quæ Hieroni à Populo Romano dono missa, in templo Iouis Olympij fixa erant, datrahunt; precati ut Deus propitius sacra præberet arma, pro patria, pro libertate, pro delubris ea induturis. Missis etiam ad Andronodorum
- G legatis

*Damarata
Andronodo-
ri coniux.*

*Epicles
Siculus.*

*Harmonia
uxor The-
mistij.*

*M. CLAV-
DIVS
Marcellus
in Siciliam
missus.*

legatis, vt Senatui sese populoque Syracusano, Insulam cum arce dedat, A
petunt. Flexit se ad ea mandata populi metu Andronodorus, etiam si à
Damarata vxore, regij vti sanguinis ita & fastus foemina reuocatus
fuiſſet, & patefactis Insulae portis, laudataque Hieronymi caede, clau-
es arcis & pecuniae regiae Populo Syracusano tradit. Conuersis itaque ad
laetiora, spe libertatis omnium animis, Andronodorum, cum Sosipatro
& Dinomene, caeterisque tyranni percussoribus, Praetores creant, & iam
respublica ad quietem & otium inclinata erat, nisi Hippocrates & Epi-
cides eandem turbulentis, seditiosisq; concionibus ad Pœnorum impe-
rium iterum pertrahere conati, tranquillitatem publicam mouissent,
perditisque plebem consilijs ad res nouas animassent. Accessit ad hoc B
quod Damarata irrequieti (vt diximus) & ambitiosi ingenij mulier, An-
dronodorum maritum praua magnaque spe impletum, communicatis
cum Themistio (cui Harmonia Damaratae neptis nupserat) consilijs, ad
atrocissimi facinoris audaciam impulisset. Conuenerat autem vt caesis
reliquis Praetoribus, bona eorum publicarentur, Insulam armis preoccu-
parent, solus Andronodorus rerum potiretur. *Ariston* Tragoediarum scri-
ptor concepti facinoris conscius erat: is salutem publicam priuata neces-
situdine potiore habens, indicium ad Praetores defert. Andronodo-
rus itaque & Themistius curiam ingressi, nihil tale metuentes, pugioni-
bus consciorum ex improviso confodiuntur: coortoque ob eorum ca- C
dem tumultu, Sosipater habita iussu Senatus ad populum concione, osten-
dit ex *Aristonis* indicio Andronodorum & Themistium tanquam liber-
tatis publicae insidiatores, turpissimaque Hieronymi tyranni mancipia,
atque ab vxoribus scelerati & irrequieti animi mulieribus per fastum
& ambitionem ad Rempublicam occupandam accensos, Senatui iure
caesos videri. Vixdum dicendi finem fecerat, Sosipater, quum populus
tanto scelere irritatus, *Damaratam*, *Harmoniam*, ceterasque regiae stirpis
foeminas omnes interneccione delendas decerneret, furorem plebis pra-
torum mandata sequuntur, immissisque percussoribus, in *Damaratam*,
Harmoniam & *Heracleam*, & in earum filias, crudeli fœdaque laniena D
saecutum est, quae multis vulneribus confecta, matres filiarum & vicis-
sim filiae matrum cruore respersae cum omnia sanguine suo repleſſent,
exanimis tandem corruerunt; atrox illa & saeva imbecilli sexus caedes,
primum plebi commiserationem, mox vulgi mobilitate Praetoribus
odium mouit, usque adeo vt plebiscito Hippocratem & Epiclem, egre-
gios haecenus tyrannidis fautores, in Andronodori & Themistij inter-
fectorum locum, magno cum Reipublicae detrimento, Praetores surroga-
rent. Interea M. Claudius Marcellus anno ab vrbe condita D. XXXIX.
Consul III, ad motum Siciliae compescendum cum imperio Proconsulari
missus,

- A** missus, per legatos ut Syracusani societatem amicitiamque Populo Romano comiter constanterque conseruarent, impetrauit; Hippocrate & Epicide callidis suis versutisque consilijs nequidquam obstantibus. Cumque haud multo post Hippocrates Leontinis cum quattuor millibus à Syracusanis in subsidium missus, in præsidium Romanum, quod Ap. Claudius deduxerat, impetum fecisset; questus de ea iniuria Marcellus, Hippocratem ut foederis violatorem dedi, aut ipsum cum Epicide tanquam pacis publicæ turbatores à Sicilia relegari postulat. Epicides intellectis legatorum postulatis, ad Hippocratem prouolat, collatisque cum eodem consilijs, Leontinos magna fraude & astutia, ut à Syracusanis deficiant, inducit. Syracusani iis intellectis Marcello respondent, Hippocratem & Epicidem ut transfugas, & qui ad Leontinos defecissent, amplius in ipsorum potestate non esse; bellique societatem & octo armorum millia, ut Leontinos iterum in ipsorum potestatem redigeret, offerunt. Marcellus accepta fide, citato agmine in Leontinos profectus, magno cum militum ardore, ut sese de violatis socijs vlciscerentur, primo impetu urbem capit. Hippocrates & Epicides sese in arcem recipiunt, inde noctu Herbesum fuga elapsi, atque à Syracusanis, qui Sosi, & Dionysio ducibus ad Marcellum mittebantur, recepti, efferatam Romanorum in Leontinos capta urbe crudelitatem & cædem promiscuam falsè culpantes
- C** vniuersum exercitum tumultu ac seditione miscent: fictisque literis & adulterinis, adhæc pudendis commentorum fabulis, à Romanorum fide & amicitia alienant: ita ut spretis ducibus suis, sub Hippocratis & Epicidis imperium transfirent. Hippocrates cum seditioso exercitu Syracusas iter conuertit; Marcello ut hosti portæ clauduntur; Epicides & Hippocrates cum seditiosis in Hexapylon recipiuntur; quantumuis Prætores Deos hominesque obtestarentur, ne patriam, ne libertatem publicam, Tyrannorum satellitibus proderent; sed obsurdescebant ad omnia auersi plebis animi, occupatoque Hexapulo, mox & Acradina, quò Prætores cum plerisque ciuibus confugerant, ab Hippocrate & Epicide primo impetu capitur: trucidantur Prætores, atque una quicumque fuga salutem regere non poterant. Proximo inde die seruos* ad pileum vocant; captiuos vinctosque liberant; inde turbulentis & mobilis ad omnia vulgi suffragijs, Hippocrates & Epicides Prætores creati: ita Syracusæ in antiquam seruitutem & tyrannidem rediguntur. Marcellus autem, postquam urbem cædibus fœdatam, & motibus discordem nunciatum esset, continuo legatos mittit, qui, si Syracusani Rem publicam saluam cuperent, si oppressi auxilium à Romanis peterent, ciues monerent, ut reditum expulsis aperirent, seditiosos dederent, Romanorumque potestati se permetteret, alioqui vniuersis malum minarentur. Legatis per Epicidis & Hippocratis

SYRACUSÆ capta.

* pro, ad libertatem.

MARCELLUS Syracusam obsider.

**ul. Achra-
dina vide
Polybium
lib. VIII.
§. 5. 6. 7. &
Plutar. in
Marcelli
vita.
ARCHI-
MEDES
Mathema-
ticus.
* machina-
tionibus, ait
Valer. Max.
lib. 8. cap. 7.
quas ma-
chinas ex
parte de-
scribit Po-
lybius lib.
VIII.
MEGARA
vitis euerfa.*

factionem repulsis, Marcellus terra mariq; Syracusas obsidere, ac bello **A**
vndique laceffere cœpit; terra quidem ab Hexapylo, mari autem ab* A-
cradina, qua orientem ac meridiem prospectat; maximo instructus appa-
ratu, ad hoc incredibili militū alacritate ac promptitudine adiutus, primo
impetu, primaque oppugnatione acerrima urbem capere poterat, nisi
eadem Archimedis solertissimi Mathematici ingenio & induitria varijs
propugnaculis admirandisque * machinis protecta fuisset: ita vt Mar-
cellus postquā omnes conatus suos ab Archimede tormentis, missilibus
catapultisque frangi videret, victum se Archimedis ingenio professus;
oppugnationem omitteret, urbemque quā potuit arctissima obsidione
cingeret. Præfectoque castris Ap. Claudio, ipse cum tertia copiarum **B**
parte profectus, Elorum ac Herbesum Punicarum partium vrbes armis,
aut per deditionem recepit. Inde Megaram vi captam, vt ceteris terro-
rem incuteret, à fundamentis prosterni iussit. Imilco interim Cartha-
ginienfium imperator, per Hippocratem de obsessorum angustia cer-
tior factus, aut liberandas obsidione Syracusas, aut Pœnis cum ignomi-
nia ab Siciliæ possessione discedendum; cum viginti peditum, tribus
equitum millibus, ac duodecim elephantis, omniq; apparatu bellico
ad Heracleam exscensione facta, primum Agrigentum recipit: hinc
alias quoque vrbes ad defectionem sollicitat. Syracusani quanquam
dura obsidione fatigati, noua tamen propter Pœnorum aduentum spe **C**
accensi, Plebiscito Epicidi curam vrbis mandant: Hippocratem autem
cum decem millibus peditum, & quingentis equitibus, primo quoque
tempore sese cum Imilcone coniungere iubent. Ceterum Marcellus in-
opinata celeritate Hippocratem profligat; exercitumque fuga ducis de-
sertum, cæsis octo peditum millibus, prosternit: mox victoria vsus, latè
per Siciliam arma circumtulit; plurimasque Siculorum vrbes, aut armis,
aut pactionibus, ad fidem Romanorum redire coëgit. Hinc ad Syracusa-
norum obsidionem redire constituit: quod nouam cum Ap. Claudio le-
gionem aduentare, imperiumque ipsi ex S.C. prorogatum nunciaretur.
Imilco autem Syracusanis auxilium laturus, coniunctis cum Hippocrate **D**
copijs ad Anapum fluuium cum exercitu consedit: Bomilcar vero à Car-
thaginienfium Senatu Syracusanis in subsidium missus, cum quinqu-
aginta quinque triremibus portum tenuit. Imilco posteaquam Syracusa-
nis satis pro necessitate consultū existimaret, motis inde castris Margan-
tiam versus in quam Romani magnam frumenti & comneatum vim
conuexerant, profectus, eandem interfecto per prodicionem Romano-
rum præsidio occupat. Ea fraude & defectionis impunitate aliorum
quoque ciuium varijs in vrbibus animi sollicitati, præsidio vel expulso,
vel ciuium conspiratione prodito, ad Pœnos inclinabant.

Ennen-

- A** Ennenses eadē perfidia contacti L. Pinario præsidij Romani Præfecto exitium moliebantur; quorū scelerata consilia quum Pinarius tempestiue deprehendisset, Ennenses præoccupati, & turbulentissimo quoque ex ipsis trucidato, funesto exitu, & Pinarij sæuitia fidem deinceps seruare coacti sunt. Hæc vsque adeo acerba & seuera Ennensium ultio, Siculos à Romanorum societate ad Punicam amicitiam conuertit. Marcellus interea conuecto vndique ex Leontinorum agro in sua castra frumento, hyeme iam ingruente, iuxta Leontem (distat Leon ab Hexapylo via Leontina v. m. passuū) hyberna cōmunit, & ne frustra ad Syracusas sedendo tempus in ocio tereret, oblata libertate Syracusanorum animos octoginta è ciuibus consciiis, ad deditionem sollicitare cœpit; sed indicio per Artalin Syracusanum facto, conscij ab Epicide ad suppliciū rapiuntur. Marcellus quum ea non successisset via, aliam ingreditur. Erat ipsi frequens cum Epicide ad portum Trogilorum prope Geleagram turrim colloquij occasio, dum de Damasippi Spartani à sua classe intercepti redemptione & pactione ageret. Inter colloquendum quidam è Marcelli contubernio, murum iuxta Galeagram sæpius & attentius contemplatus, quàm proximè oculis & coniectura assequi potuit, altitudinem muri metitus, obseruat vel mediocribus scalaris nec difficili ascensu superabilem. Id vbi Marcellus intellexit, quanquam occasione rei gerendæ lætatus, opportunitatem tamen & tempus idoneum captandum censuit; quod locus ille frequenti custodia septus esset: differt itaque negocium in proximū Dianæ festum, quo ciuibus epulis vinoque sepultis, nocte concubia, qua altior somnus ebrios ac curis solutos occupare solet, scalas proferri, ac mille expeditos ex omni numero delectos, summum cum silentio muros transcendere iubet. Milites imperatoris iussa sequuti, SYRACU-
SARVM
pars capit. recenti crapula sopitos trucidant: inde ad Hexapylon, quò eos cum maiori agmine Marcellus sequebatur, procurrunt; reuulsoque postico magno impetu contra defensores obnixi, Epipolas præsidiariis metu dilapsis occupant. Quumque ex Epipolis tanquam è fastigio reliquas vndique Syracusanæ vrbis partes Marcellus despiceret, fatalem suisque conuersionibus obnoxium, & vrbiū, & rerum humanarum interitum miseratus illacrymasse scribitur: & commiseratione commotus, iis qui Acradinam & Insulā præsidiis tenebāt, iusta pactione oblata ad deditionem sollicitasse. Ceterū quum eam legationem propter transfugas, qui si legati audirentur, sese ad extremū supplicium dedendos verebantur, irritam videret, Eurielum utcumque Philodemi præfecti artibus illudetur, summò studio occupat. Ceteras vrbis partes Tycham & Neapolim militibus prædæ donare coactus, ingenua corpora ab omni violentia & iniuria iussit esse libera. Mox Acradinam ternis castris circumfedit, &

quo obsessos ad deditionem cogeret, frequenti, continuaque munitio- **A**
 ne cinxit, diu tenuit ea obsidio. Hippocrates & Epicides commeatum
 inopia fatigati eruptione vndique facta à Marcello fortiter repulsi sunt.
 Sequuta deinde grauis per autumnū pestilentia, cū diuulgatus per con-
 tagionem morbus, obsessos æquè ac Romanos magna clade afflisset;
 adhuc Bomilcare, qui Syracusanis auxilio cū classe missus fuerat, à Ro-
 manis profligato, prædiciarij, qui Acradinam & Insulam propugnabant,
 ad extremam rerum inopiam & miseriam prolapsi, legatos ad Marcellum
 mittunt, qui veniam & condiciones pacis petant. Ceterum transfugæ
 iterum sibi à Marcello metuentes, sociata cum stipendiariis fortunarum
 necessitudine, publicæ tranquillitatis spem perturbabant, & quo scelere **B**
 etiam aliquo sese obligarent, promiscua cæde in obuios quosq; grassan-
 tes urbem diripiunt; & sex præfectos cū imperio, tres qui Acradinæ; re-
 liquos qui Insulæ præessent, è suis constituunt. Ex iis qui Acradinæ præ-
 erant quidam nomine Mericus genere Hispanus, Marcello fidem suam
 pactus, capto tempore Acradinam sese in eius potestatem traditurum re-
 cepit. Quumque haud multò post Merico ab Arethusa fonte ad ostium
 usque magni portus, urbis custodia & statio sorte obtigisset, Marcellum
 certiolem facit, nunc illud adesse tempus, quo fidem suam liberaret, &
 Romanos in Insulam admitteret. Marcellus itaque ut Syracusanorum
 animos ab insidiarum suspitione ad Acradinæ defensionem auerteret, **C**
 primo diluculo cum omnibus copiis tanta vndique vi Acradinam ag-
 greditur, ut non eos solum qui illam urbis partem tuebantur in se con-
 uerteret; sed ab Insula quoque per manipulos & cohortes (quod Marcellus
 ut eam partem prædiciis nudaret futurū sperauerat) ad defensionem
 Acradinæ procurrerent. In tanto rerum tumultu Syracusanis tam ani-
 mis quàm corporibus, aliò intentis, naues Romanæ armatos ad Arethu-
 sam exponunt, ij in Insulam à Merico, qui ipsorum agmini sese statim
 immiscuerat, excepti, eandem præsidio nudam, mox omnium fuga de-
 ferta armis occupant. Marcellus ut Insulam à suis teneri, nec aliud quam
 Acradinam, quæ resisteret, superesse ad victoriam cognouit, ne opes **D**
 regias, quæ in Insula seruabantur, fama tamen, quàm re maiores militum
 præda fierent, receptui cani iussit. Verum Syracusani, qui Acradinam tue-
 bantur, postquam omnia Romanorum armis occupata vident, Marcellum
 per legatos suam suorumque salutem, & libertatem pacti, deditionem
 faciunt. Ad hunc modum Marcellus tota iam vrbe, tertio quam obsi-
 deri cœperat anno potitus, Quæstorem cum præsidio in Insulam ad re-
 gias opes sumendas & in ærarium deferendas mittit; reliquam urbem,
 qua parte adhuc intacta erat, militibus diripiendam concessit. Testantur
 scriptores tantum Syracusis captis prædæ fuisse, quantum post quattuor
 & sex-

*Insula Sy-
racusarum
capta.*

*ACRADI-
NA capta.*

*Ann. Urbis
C. DXII.*

- A & sexaginta annos capta Carthagine repertum fuerit; adhuc Marcelli victoris animum nullo grauiore cruciatu, quam Archimedis casu percussum fuisse Liuius prodit; hoc enim singulari edicto ante oppugnationem cauerat, ne capta vrbe Archimedes vllō modo violaretur. Hunc
- † Cicero inter vrbis expugnationem, tanto studio, tantaque cura figuris quibusdam Mathematicis, quas in puluere descripserat, intentum fuisse tradit, vt non prius captam à Marcello patriam intelligeret, quam irruentem in se militem Romanum, & stricto ferro ceruici incumbentem sentiret. Marcellus sepulturæ eius curam habuit; propinquisque ipsius peruestigatis; nomen, memoriamque Archimedis honori ac præsidio
- B ipsis fuisse proditum est. Captis Syracusis veluti si in vnius vrbis expugnatione tota Sicilia fuisset debellata, omnium ferè ciuitatum legationes in Romanorum sese potestatem dedentes, ad Marcellum conueniunt. Legatis benignè auditis ciuitates in gratiā recepit, easque libertate donauit. Ceterum ne Syracusæ olim ad rebellionem respicere possent, vetuit ne ea pars, quæ Insula vocabatur, à quoquam Syracusano habitaretur: tum quòd eius loci situs natura munitus Romanorum vim & impetum frequenter fregisset, suosque ea parte urbem oppugnantes facili propugnatione Syracusani depulissent; tum quod tutissimus mari Ionio & commodissimus in eam nauibus receptus esset. Interèa Hannio
- C & Epicides Carthaginensium duces, ac Mutines Numida, qui in Hippocratis demortui locum successus fuerat, audita Syracusarum expugnatione, ne si omnia Romanis pro voto succederent, & animi eorum qui Punicæ adhuc factionis erant ad Romanos inclinarent; Copiis vndique coactis Romanorum agros excursionē & populationē vexant, agunt feruntque omnia; tandem castra ad Gelā flumen metati subsistunt. Marcellus vt sociorum iniuriam vlcisceretur profectus, quatuor M. P. ab eisdem confedit. Verum Mutines vir acris ingenij, superato flumine cum Numidarum equitatu, magno impetu in Romanorum aciem intectus, eandem perturbat, profligat, & in castra repellit. Ceterum quum trecenti Numidæ exorta seditione, à Mutine deficientes Heracleam versus iter haberent, ipse ad eos aut mitigandos, aut reuocandos profecturus, Hannonem & Epicidē monuit; ne se absente prælio cum Romanis decertarent; sed ij, spreto Mutinis consilio, superatoque Gela flumine, Marcello copiam pugnandi faciunt. Congressi itaque Carthaginenses ac magna clade superati, in proximas quasque vrbes fuga dilabuntur; Cæsa Pœnorū quinque millia, capta septem, & octo Elephantes: cum quibus Marcellus victor Syracusas regressus est. Engiates nihil ea Pœnorū clade exterriti, Niciam è ciuibz præcipuum, qui Romanorum amicitiam potius præoccupandam, quam vim experiendam salubriter consulebāt;

T. Liuius
lib. xxv. ab
v. c. Plus.
in Marcello
Val. Max.
lib. 8. cap. 7.
P. Orosius
lib. 4. c. 17.
† Lib. v. de
finibus &
vi. Verrin.
Sepulcrum
eius à se re-
pertum glo-
riatur M.
Tullius lib.
v. Tuscul.
SICILIA
in potesta-
tem pop.
Ro. accepta.

bat, vnà cum vxore expellunt. Marcellus ea contumelia & Engiatum A
 pertinacia irritatus, Engium magno impetu capit, ciuibz catenas iniici
 & eos ad supplicium rapi iussit. Verùm Nicias patriam suam miseratus,
 Engiatibus veniam lacrymis & precibus à Marcello impetrat. Con-
 fecto iam in Sicilia bello, Marcellus exitu æstatis è Sicilia decessurus,
 præter mœnia & tecta Syracusarum exhausta, & lacera deorum delubra
 ipsis Deorum signis, ornamentisq; suis despoliata nihil Syracusani s re-
 liquit. Quumq; ad urbem venisset, à C. Calpurnio Prætorè Senatus
 ei ad Bellonæ ædem datus est: vbi primùm de rebus à se gestis differuisset,
 questus leniter non tam suam quàm militum vicem, quòd Prouincia
 confecta exercitū sibi deportare non licuisset, postulauit, vt triumphans B
 urbem intrare liceret; triumphum tamen non impetrauit, sed vt ouans
 cum imperio introiret. Pridie igitur quàm urbem ingrederetur, trium-
 phauit in monte Albano; inde de Syracusanis ouans multam præ se præ-
 dam in urbem intulit. Perlata sunt in pompa cum simulacro captarum
 Syracusarum, catapultæ, balistæ, & reliqua belli instrumenta, præterea
 diurnæ pacis regięq; opulentię ornamenta, aurea argenteaq; vasa
 fabrefacta, vestis omnifariaq; suppellex preciosa; tum plurima nobilium
 artificum signa, & quædam perantiqua, quibus inter primas Græciæ vr-
 bes Syracusæ floruerāt: Punicæ quoque victoriæ insignia, octo elephan-
 tes ducti. Post Marcelli è Sicilia discessum classis Punica appellens C
 octo millia peditum, tria Numidarum equitum exposuit, ad eos Mur-
 gantini statim descuerunt; Murgantinorum defectionē Hyblæ & Ma-
 gella atque alia aliquot oppida ignobiliora insequuntur. Numidæ Mu-
 tine duce per totam Siciliam discurrentes, sociorum Po. Ro. agros ferro
 & flammis vastabant. Exercitus interea Romanus indignatus, tum
 quòd vnà cum Imperatore è prouincia deuecti non essent, tum quòd in
 oppidis hibernare vetarentur, segni fungebantur militia; nec eis tam ani-
 mus quàm auctor ad seditionem deerat. Ceterum M. Cornelius Præ-
 tor, sedatis nunc castigando, nunc consolando militum animis, ciuitates
 quæ defecerant, in deditionem redegit: ex his Murgantiam cum agro D
 circumiecto, Merico & Hispanis, qui ad Marcellum defecerant, ex S.C.
 attribuit. Marcellus inde Consul quartum cum M. Valerio Læui-
 no creatus, quum Idibus Martijs senatum haberet, professus est se nihil
 absente collega, neque de Republica, neque de Prouincijs acturum: Scire
 se frequentes Syracusanos prope urbem in villis obtreçtatorum suorum
 esse: quibus tantum abesse vt per se non liceat, palam Romæ crimina ab
 inimicis suis edita ac conficta vulgare, vt ni simularent, inuitos se absente
 collega de Consule dicturos, ipse eis extemplò senatum daturus fuerit.
 ceterum vbi collega venisset, non passurum quidquam prius agi quàm
 Syra-

MARCELLI
 LVX ouans
 de Syracusis.

Anno v. c.
 DXLIII.

- A** Syracusani in Senatū introducantur. Venit itaque paullo post circumfus
sus Syracusanorum multitudine Læuinus. Patres antequam legati audi-
rentur, decernunt, vt alteri Consulū bellum cum Annibale prouincia
esset, alter classem Siciliamque obtineret. Consulibus prouincias sortitis;
Sicilia & classis Marcello; Italia cum bello aduersus Annibalem Læuino
obuenit; quæ fors, velut iterum captis Syracusis, ita legatos exanimauit;
vt sordidati circumeuntes magna comploratione fletuque affirmarent;
se non modò patriam quisque suam, sed totam Siciliam relicturos, si eò
iterum cum imperio Marcellus rediisset. Marcellus verò vt liberam Sy-
racusanis in Senatu de se querelam permetteret, prouinciā cum Læuino
B collega permutauit. Postquam autem Legati, multa cū ad inuidiam
Cōsulis, tum ad miserationem Syracusanorū dixissent, Senatus decreuit,
quæ Marcellus in Sicilia tam bellum gerens, quàm postea victor egisset,
ea rata habenda esse; in reliquū rem Syracusanam Senatui curæ fore;
mandaturosque Consuli Læuino, quoad sine Reipublicæ detrimento fieri
posset, fortunis Syracusanorū consuleret. Legati recitato S.C. ad genua
Marcelli Consulis prouoluti obsecrabant, vt quæ ipsi deplorandæ ac le-
uandæ miseræ causā dixissent, eis condonaret, vtque se & urbem Syra-
cusas in fidem ac clientelā acciperet. Consul Syracusanos clementer ap-
pellatos, non solum venia donauit, sed & bono animo deinceps esse iussos
C dimisit. Ab eo tempore Syracusani à Marcellorum gente in clientelam
accepti, comiterque & benignè semper habiti; & in omnibus summo stu-
dio adiuti; *Marcellæ* diem festum in honorem patronorum instituerunt. *Marcelli*
Læuinus autem Consul magna iam anni parte circumita, postquam ve- *Sicilia pa-*
teribus nouisque socijs expectatus in Siciliam venisset, quod primum ac *troni.*
potissimum omnium iudicabat, belli reliquias sustulit; Pœnisque prorsus *Marcellæ*
ex Insula eiectis, debellauit. Inde rem Syracusanam adhuc inconditam, *festi dies.*
noua pace composuit; regnumque Syracusanum, quod antea Hieronis *Linus,*
fuerat, in prouinciæ formā redegit, statuitque vt conuentus totius Italiæ *Plus. & Val.*
Syracusis, & Quæstor vnus quotannis esset; adhæc vt ea quæ Hieronis *Max. lib. 4.*
regia hætenus fuerat, Prætoria in posterū domus foret; vtque vnus Præ- *c. 5. statua*
tor ambas prouincias, veterem, quæ Carthaginensium, & nouam Syra- *item tota*
cusas, quotannis fortiretur. Prouinciaque constituta, ex decem legatorum *Sicilia*
sententia, quum Siciliam æquè paci opportunū quàm bellis fidissimum *Marcello*
firmissimumque annonæ subsidiū iudicaretur; placuit omni cura Siculos *posita. Cic.*
tueri, & retinere: vt eodem iure essent, quo antea fuissent; eadem condi- *in Verr. sa-*
tione Po. Ro parerent, qua suis paruissent, præterea vt omnis ager Siciliæ *pius.*
ciuitatū decumanus esset; in decumis vendundis nec tempus, nec locum
commutarent: sed vt eodem anni tempore, eodē loco, quo prius, denique
vt lege Hieronica venderent. Floruit aliquamdiu sub his legibus res Sy-
racusana,

H

racusana, interim tamen Verris Prætoris furtis & rapinis per triennium A
ferè vexata, sicuti & à Pergamenione archipirata, qui profligata classe
Romana portū Syracusarum occupauerat, ad tempus afflicta. Ceterum
Pergamenione à Prætorè Metello terra marique profligato, iterum re-
creata est, donec Siculo tandem bello inter Sex. Pompeium & Cæsarem
Octavianū, anno ab vrbe condita DCCXVI. deformaretur. Cæsar tamen
victo fugatoque Pompeio, eam vrbis partem, quæ *Insula* vocabatur, missis
eò colonis instaurari & frequētari iussit, ceteras vrbis partes vt laxiores
& vastiores ob colonorum infrequentiam neglexit. Obseruo apud ido-
neos auctores Polidem Argium Syracusiorum regem fuisse; ceterum
quo tempore regnauerit non produnt, neque nos verisimilem coniectu- B
ram adferre potuimus, addunt ab eo vitem *Neam*, quæ & *Biblyna* vocaba-
tur, ex Italia Syracusas translata, vinumque quod ex eadem exprime-
batur, fuisse laudatissimum, Poliumque à Polide vocatum, atque idem
Byblinum fuisse dictum. Nomen vrbi fuisse factū *Syracufis*, quod sponte
sua ad eandem eo loci condendam protracti fuerint, id enim Græcum vo-
cabulum sonat, alijs à *Syraca* lacu, qui apud eam urbem esset *Syracufis* no-
men inditum magis verisimile videtur. Eiusdem vrbis tantas fuisse opes
traditur, vt Prouerbio per comparisonem, de opulentis diceretur, *ne de-*
cimam quidem Syracusanorum possidere: nec minùs voluptatum ac delicia-
rum nomine olim celebrata est. Syracusarum longitudinē, siue ab Iu- C
sulis fortunatis, distantiam produnt xxxix s. temporum, latitudine verò,
siue ab æquatore, spatio xxxvii. temporum, & quadrantis abesse.

Syrabo lib.
vi. Geogr.

POLIS
vrb.

SYRACU-
SAR unde
dicta.
Σύρακων
ἡ πόλις
Syrabo lib.
vi. Geogr.
Steph. in
Συρακυσίων
& Suidas.
Aliter pau-
lū in Vatic.
Prouerbij
Græci à
nobis editi
Cent. iv.
Ad. 20.
Adagium
quoque est
Syracusana,
& Sicula
mensa, Lu-
ciano, Atibi-
neo, ac Pla-
tone & A-
ristoph. Vide
Zenobium
Cent. v.
Adag. 94.

Λ Ε Ο Ν Τ Ι Ν Ω Ν.

LEONTINVM *Chalcidenfium Colonia.*

LEONTI-
NI origo.

NAXO
vrbs Sicilia
Steph.

LEONTINI vrbis originem, vt omnium totius Sicilia antiquis-
simæ, auctores à Læstrigonibus vsque repetunt: iisdemque vel
strate, vel armis vicinorum consumtis, urbem à Siculis cultam & D
deinceps frequentatā scribunt. Herculem quoque quum deuicto Eryce
per Leontinorum agrum iter faceret, à Siculis tunc eam incolentibus
comiter & benignè exceptum, atque hospitaliter cultum, atque hinc dis-
cedentem ipsis sui monumenta & insignia reliquisse tradunt. Ceterum
quinto, postquam Syracusæ à Corinthijs conditæ sunt, anno, siue vt
alij septimo, Chalcidenfes è Naxo, quam Græcarum in Sicilia vrbium
primam paludoso & cœnoso in agro condiderant, ob aëris inclemen-
tiam sedes mutare coacti, duce Theocle expulsis Siculis Leontinum
occuparunt. Naxij aram templumque Apollini Archagetæ in Naxo
condi-

- A condiderant: ad eam aram qui è Sicilia soluebant sacris operabantur; vt prosperum cursum haberent: de euentibus quoque deus Archagetes per fortes & oracula consulebatur. Eundem Apollinem etiam apud se in honore fuisse, Leontini numismatum suorum monumentis posteritati testatum reliquere: per eiusdem scilicet numinis cultum originem suam à Naxijs esse, & proinde se à Chalcidensibus ortos professi. Ceterum postquam Naxij Leontinos in potestatem redegerunt, Siculosque eiectiones in mediterranea propulsaissent, urbem muro & mœnibus cinxerunt: arcemque triangularem, quæ tria Siciliae promontoria suis angulis respiciebat, condiderunt, pomeriumque urbis ampliarunt. Quumque affluente indies incolarum frequentia ciuitas in nimiam multitudinem breui coaluisset, vt sese à superflua ciuium copia exonerarent, originis suæ memores, quod è Chalcide Eubœæ insulae metropoli oriundi essent, Eubœam ad latus Siciliae austro obuersum condiderunt. Urbs autem Leontinum ambitu suo tres colles totidemque valles complectebatur; verum non satis salubri aëris temperie, paludibus cincta erat: hinc canoso limbo & æstuoso cælo, humidis crassioribusque exhalationibus, capita incolarum grauedine, pectora, tussi & tæbe vexabat. Huc quidam pertinere arbitrati sunt, lacertæ animalculi amphibij effigiem, quæ in Leontinorum nummis spectatur. Eam tamen aëris infelicitatem facile compensabat agri fertilitas; omniumque prouentuum, segetum præcipue & leguminum centuplicata semente vbertas: quod ipsum quoque in nummis Leontinorum per grana capitibus Leonum circumsculpta expressum videri potest. Pabuli certe latioris tam fecundus ager fuisse creditur, vt pecora, ne aruina suffocarentur, à pastu arcenda essent. Hanc ob fertilitatem Leontini rei frumentariæ principes ab idoneis auctoribus appellati sunt: proditumque memoriæ Cererem Leontinos primum arare ac terram colere edocuisse, atque à Tellure extorsisse vt triticum, quod sponte proueniebat, centesimo ibidem grano luxuriaret. Urbi altus imminerebat collis, qui *Hieropolis* vocabatur. porta verò præcipua à scriptoribus *Hieropolis*. *Ieracea* celebratur. Lycum etiam fontem in eiusdem agro vsque adeo pestilentem fuisse proditum est, vt ex eodem bibentes subito, (sunt qui tertio die affirmant) enecarentur. Lacu etiam qui viginti millia passuum ambitu complectebatur, piscoso quidem ceterum exhalationibus graui, à Septemtrione præcingebatur. Hic ferè fuit urbis situs, hæc agri conditio. Floruit autem Leontinorum Respublica sub Oligarchia siue paucorum potestate; donec ad tyrannos (quod veteribus ferè in Sicilia ciuitatibus vsu venit) translata & à Panætio primum occupata, inde AEnesidemi dominatione fessa, seditionibus demum & armis ciuilibus agitaretur. Ceterum Leontini à Phalaride Agrigentini Ty-

APOLLO
Archagetes
in nummis
Leontin.

LEONTI-
NUM in
statu.

EUBOEA
Leontinorum
Colonia.
LEONTI-
NI sunt.

Nummi
LEONTI-
NI.
Agri LE-
ONTINI
fertilitas.

Hieropolis.

LYCVS
fons noxius.

Respublica
Leontinorum
statu.

Bacchus
hederæ co-
ronatus in
nummis.
BELLVM
cum Syra-
cusanis.
GORGIAS
Leontinus
orator.
PAX cum
Syracusanis.
Phœcia Bri-
cinnias arx.
ICETAS
Leontinorū
tyrannus.
Plutarchus
& Corn.
Nepos, seu
Probus, in
Timoleonte.
Diodorus
Sicul. lib.
XVI.

ranno bello victi, arma deponere coacti sunt: exarmatos, ne deinceps res
 nouas molirentur, conuiujs, comissationibus, vinoq; eneruauit. Bacchi
 autem studiosos fuisse, ipsorum nummi testantur; quibus Bacchum
χιασοκόμην siue *hedericomam*; ipsamque Bacchi coronam hederaceam
 exprimunt. Quumque à Syracusanorum potentia terra marique op-
 primerentur, Atheniensium ut cognatorum & gentilium (Chalciden-
 namque Athenarum coloni, ad quos Leontini genus suum, ut diximus,
 referebant) opem & auxilia per Gorgiam, ciuium suorum præcipuum
 eundemque oratorem nobilissimum, implorarunt. Is facundia & dicendi
 peritia adiutus apud populares Atheniensium, fœdus & societatem au-
 xiliumque suis impetrauit. Nec prius huic bello finis impositus, quam
 Siculi mutuis Atheniensium & Syracusanarum partium cladibus fessi;
 ipsique Leontini Atheniensium armis nequidquam protecti, Hermocra-
 tis Syracusani oratione, qua Pacis commoda, belli detrimenta, & clades
 cladibus accumulatas ostendebat, persuasi, pacem ijs legibus cum Syra-
 cusanis paciscuntur; ut Leontinis ciuitate donatis, ipsum Leontinum
 municipium Syracusanum esset. Ceterum quum Leontini temporis pro-
 gressu affluente vndique multitudine, plures, quam conuenerat, in ciui-
 tatem suam adscripsissent, & plebs agros viritim distribuendos armis &
 tumultibus contenderet; optimates ut eum motum sedarent, Syracusa-
 nos in auxilium vocant, & plebem vrbe atque agris eijciunt: Qua incer-
 tis passim sedibus vagante; optimates Syracusanorum sese clientes professi,
 domibus solo æquatis & desertis, Syracusas veluti ciues habitatum con-
 celsere. Atqui huius facti breui ipsos pœnituit: relictaque Syracusarum
 vrbe, locum quendam Leontinæ vrbis, Phœcia dictum, capiunt: deinde
 Bricinniam arcem agri Leontini munitissimam occupant: quumque
 plurimi è plebe extorres sese adiunxissent, facile se tutabantur, & vim ar-
 maque illata propulsabant. Athenienses interea, qui nondum Sicilia in
 potestatem redigendæ cogitationem ac spem deposuerant, hac opportu-
 nitate vsuri, Phæacem legatum cum aliquot nauibus mittunt, qui Leon-
 tinos oblatis auxiliis ad arma contra Syracusanos sumenda excitaret. sed
 ea Legatio frustra fuit, Leontinis pacem se cum Syracusanis constanter
 seruare velle respondentibus. Coaluit itaque ipsorum iterum in
 otio respublica: donec sub Dionysij Tyrannide Syracusanorum opti-
 mates seruitutis impatientes, ad Icetam, qui Syracusis oriundus Leonti-
 nos paullo antè dominatione sua occupauerat, dilapsi, eidem persuade-
 rent, ut pro libertate patriæ vnà cum ipsis arma contra Tyrannum ca-
 peret. Icetas, ut erat dominandi cupidus; Syracusarum quoque domina-
 tionem eiecto Dionysio se inuasurum confidens, quod cupiditati suæ sub-
 sidium aliquod arcanum quæreret, clam societatem cum Pœnis coit; ut
 commu-

- A** communibus opibus & copijs Tyrannū expellerent : subsidia verò quæ à Corinthiis duce Timoleonte Syracusanis decreta erant ; vt non necessaria (vtpote Syracusanis iam à suis vti videri volebat , in libertatem affertis) ne mitterentur per litteras petiit. Mox opportunitate oblata vsurus Syracusas obsidet: verum à commeatu destitutus , obsidionē soluere coactus est. Dionysiani Icetæ agmen dum progreditur à tergo laceessere & insultare; ipse verò conuersis ordinibus Dionysianos profligare, & fugientium vestigia vrgeret: victoriaq; potitus, Acradina, Neapoli & Tyche tribus Syracusarū partibus prospero successu occupatis, Dionysium in arcem fugatum terra marique obsidere aggreditur. Ceterum Timoleon haud multò post cum auxiliis superueniens , Icetam ex vrbe eiecit; ipsum verò Dionysium in exsilium ire coëgit. Ictes fatū Timoleonis, quod Tyrannis exitiosum videbat, veritus, fuga Leontinum petiit, & vrbis sese mœnibus inclusit. Timoleon autem huius quoque dominationem frangere cupiens, iusto cum exercitu in Leontinos mouet : ceterum quòd ea vrbs valido & copioso præsidio instructa , mœnibus insuper ac propugnaculis munitissimis defenderetur , obsidionem soluere coactus, vt totis se viribus contra Pœnos, qui iam Siciliam populabundi inuaserant, conuerteret, pacem cum Icetæ facit. Mox simulatque Pœnorum copias vnà cum ipsis ducibus ad * Crinysium amnem strauisset, Ictes & Mamercus Catanensium tyrannus, violato, quod cum Timoleonte inierant, foedere, sibi rebusque suis à Timoleonte metuentes, à Carthaginensibus, vti nouum in Siciliam exercitum mitterent, oblata societate obtinuerunt. Eam ulturus perfidiam Timoleon, in Icetam iam tunc in Calabria igne ferroque grassantem mouit ; prælioque congregi ausum ad Damyræ flumen superat ; fuga elapsum & Leontinum repentem persequitur; vrbeque expugnata, viuum vnà cum Eupolemo filio captum ex populi iudicio capitis supplicio afficit ; cadaver tamen sepulturae permittit. Vxorem verò ac filias Icetæ (cò quòd ipse Areten Dionis vxorem sororemque eius Aristomachen, ac filium infan-
tē viuos in mare demerferat) Syracusanorum iudicio & potestati, vt in easdē simile acerb-
bitatis exemplum statueretur , subiecit : atque eo ferè modo Leontini quoque Timoleontis opera à Tyrannide liberati. Ceterum variis deinde cladibus & grauissimis iniuriis ab Agathocle vexati fuere. Is enim vnà cum Murgantinis, apud quos exsulabat, urbem ex improviso adortus eam diripuit; quo dolore Leontini irritati paullò post ab eodem aduersis casibus fracto ad Amilcarem Pœnorum ducem defecerunt: missis interim & Xenodico Agrigentinarū duci auxiliis, quibus adiutus eorū, qui sub Agathocle magna cū licentia meruerant, rapiendi prædandi-
que libidinē coerceret. Agathocle defuncto, & ipsi à Pœnis laceßiti, vnà cum

Timoleon
Corinthius
Dux.

BELLVM
contra Dio-
nysium Sy-
racusanum.

* Crinysium
fl. vel Cri-
nysium.
vocat Diod.
lib. xix.
Biblioth.
vaticana
Straboni.
Suida &
Steph.

Plutar. in
Timoleon-
e : & sup.
pag. 41.

Leontini à
tyrannide
liberati.

Syracusanis ad Pyrrhi Epirotarum regis fidem & societate transferunt: A
 Pyrrho autem infectis rebus è Sicilia ad sociorum defensionem contra
 Romanos in Italiam reuerso, foedus cum Syracusanis & amicitiam san-
 xerunt: Mox bello Punico primo (quod Romanos & Pœnos variis cla-
 dibus per annos viginti quattuor exercuerat) postquã Pœni pacem cum
 Po. Ro. fecissent, hoc quoque legibus pacis adscriptum fuit; ne Pœni post-
 hac Hieroni regi socio Po. Ro. aut sociis eius, inter quos Leontini cen-
 sebantur, bellum, iniuriam aut vim inferrent. Felicia itaque Leontino-
 rum respublica sub Hieronis auspiciis ad prosperitatem incrementa ac-
 ceperat, donec Hieronymus Gelonis filius Syracusanorum Rex, qui
 neglectis Romanis ac prauis adulatorum consiliis corruptus rem Syra-
 cusanam ad Pœnos transferre studebat, in Leontinos cum quindecim
 peditum millibus & mille equitibus profectus, dum in arcem conten-
 deret, à coniuratis oppressus confoderetur. A cuius cæde quum tam apud
 Leontinos quam Syracusanos tumultuaretur, Marcellus Consul, vt cum
 motum opprimeret, dum per Leontinorum agros Syracusas petit, Leont-
 ini præsidium à Syracusanis petierunt. Syracusani itaque, non tam in
 Leontinorum subsidium, quam vt urbem suam à factiosa & irrequieta
 militum turba exonerarent, Hippocratem cum quatuor transfugarum,
 totidemq; mercenariorum millibus Leontinis misere, quæ res primùm
 grata Leontinis inde nisi Marcelli iustitia saluti fuisset, ipsis exitiosa fuisset. Hippocrates enim nouarum rerum cupidus, quum primùm Le-
 ontinum ingressus esset, finibus eorum qui cum Po. Ro. foedus aut ami-
 citiam coierant per excursiones vastatis, præsidium insuper ad agros so-
 ciorum tuendos à Romanis impositum trucidat. Hinc Marcellus per
 Legatos cum Syracusanis egit, vt Hippocrate amicitiae Romanæ viola-
 torem & pacis turbatorem Sicilia abire iuberent. Hippocrates interea
 Leontinos vanis promissis implet, atque ad defectionem impellit: Mar-
 cello verò responsum à Syracusanis per Legatos; quia neque Leontini
 neque Hippocrates amplius in ipsorum potestate essent, ipse de iisdem
 statueret: atque armis eos ad imperium cogeret: sese & militem & reli-
 quas copias in eam conditionem offerre, vt postquam Leontini armis
 ad imperata redacti essent, Syracusanorum vti antea fuerant, clientes es-
 sent. Placuit Marcello conditio, euocatoque collega Ap. Claudio Leon-
 tinum obsidione cingit: inde urbem summa vi à duabus simul partibus
 adortus, eandem magno militum ardore vsus, vt commilitonum iniu-
 riam & cædem vlciscerentur, primo impetu capit. Ceterum in capta vr-
 be grassari vetuit, nec quenquam ciuium violari permisit: transfugas ta-
 men, si quos nancisci potuit, virgis cæsos, in crucem egit: eiectoque Hip-
 pocrate præsidium Romanum Leontinis imposuit. Inde Syracusis intra
 triennium

*Leontinum
 à Marcello
 captum.*

- A triennium expugnatis, quum regnum Hieronis à Læuino Consule ex decem Legatorum sententia & consilio in prouinciæ formam redigeretur; ipsi quoque Leontini, vt nihil vnquam be.æ de Po. Ro. meriti vetigales facti; agerque ipsorum in præcipuum certissimumque plebi Romanæ annonæ subsidium decumanus iudicatus est. Urbis verò nomen nonnulli à populi frequentia deducunt: id enim paulisper deflexum *κατὰ λέως καὶ τείνειν* & conflatum vocabulū sonare videtur. Ipsa tamen Leontinorum numismata, in quibus plerumque tum leones, tum leonum rictus videre est, (incertum qua de causa) illud ab Herculis, de quibus diximus, insignibus repetamus, & genuina Græcanicæ deflexionis ratio à leone vocabuli originem traxisse testantur. Quod ad Leontij urbis in superficie totius terræ globosa situm pertinet, is xxxix. temporibus ab insulis fortunatis; xxxvii s. ab æquinoctiali difinitus est.

K A T A N A I Ω N.

CATANA *Chalcidensium è Naxo Colonia.*

- C**ATANA, Chalcidensium è Naxo profectorum vrbs Leontinorum agris vicina erat; quæ ea qua Euronotum respiciebat plaga mari Ionio obuersa, ceteris verò ad radices A Etnæ montis, cui subiecta erat, extenditur. Chalcidensium namq; pars altera nono postquā Naxum condiderant anno, sedes suas, quòd paludum ac fluminum ex A Etna erumpentium eluuiionibus, aer grauis & pestilens moueretur deferere coacta, hunc sibi locum eodem ferè tempore quo reliqua pars in Leontinos (vt meminimus) profecta erat, delegerunt; coloniamq; duce Euagrio deduxerunt. Variant tamen auctores; sunt enim qui Catano duce deductam, & ab hoc urbem *Catanam* dictā maliūt; alij verò Theoclem ducem & auctorem Colonix produnt. Hiero senior, Syracusanorum tyrannus, Catana vrbe expugnata, expulsisque ciuibus, colonorum decem millia partim ex megarensibus & Gelensibus partim ex Syracusanis, conscripta, distributo viritim agro ad hanc urbem incolendam deduxerat; Doricisque & Laconicis legibus & institutis exornauerat: & vt veluti nouæ vrbs conditor haberetur, abrogato *Catane* nomine, *AEtnam* eam deinceps appellari voluit: idque tanto studio, vt se quoque ciuem *AEtnæum* dici & salutari, imo & in Olympicis victor non Syracusanum se aut Gelensem (quanquam ex Gela oriundus esset) ceterum noua ambitione *AEtnæum* etiam per præconem pronunciari iusserit. Quumque idem Hiero originem suam à Lindiis Rhodi populis repeteret, ipsiq; Rhodo caput solis radiis cinctum pro insigni fuerit, verosimile est hinc & Catanensium nummos parte aduersa solis caput

CATANA
NAX origoAETNA
vrbs.

CHRO-
MIVS Ca-
tanaorum
præfatus

INVERSA

AMENAS
FL.

TERIAS
FL.

SYMAETHVS
FL.

PALICIS
dij.

XUTHIA
regio

caput, auersa autem Hieronis victoriam (ter enim vicit, semel quadrigis, A
bis celete) exprimere. Catanensibus Hiero Chromium, quem ob
singularem modestiam, probitatem ac fortitudinem diligebat, præfeca-
rat; qui & ipse in Pythiis victor, ut patria *AEtnæus* proclamatus est, Ca-
tanenses autem, quos Hiero patrijs sedibus expulerat, in Leontinorum
Rempublicam adscripsit. Fato deinde in hac vrbe functus, funere non
minori à ciuibus elatus est, atque si vrbs ipsius conditor fuisset. Mor-
te eius evulgata, Catanenses, quos in Leontinorum ciuitatem transcrip-
serat, patriæ amissæ desiderio æstuantes, arma sumunt, novos colonos
eiiciunt; tyranni tumultum euertunt, pristinumque vrbi suæ Catanae no-
men restitunt. Coloni Catana expulsi, incertis aliquamdiu sedibus B
vagati, *Inuessa* tandem ad *AEtnæ* montis radicem duodecim à Cata-
na M.P. condiderunt, *AEtnam*que & hanc veluti Hieronem eius con-
ditorem asserentes, appellarunt. Ipsius verò Catanae vrbs situs
ita sese habebat, ut *Amenas* fluuius pleno in eam alueo illaberetur, qui
ex radicibus *AEtnæ* montis, occulto tamen, nec hætenus satis perue-
stigato fonte profluit. Hic amnis obturatis fontium venis, totus ali-
quando per aliquot annos euanescebat: rursusque subito nonnunquam &
alternò postquam se condiderat anno, æstu erumpens, ex crasso ac graui
aëre pestilitatem vrbi aspirat: aut agrorum plana inducta sterilitate in-
tundat. Ager namque Catanensis amplissimam habebat planiciem, eamque C
frumenti feracissimam, quæ si quando *Amenæ* exundationibus stagna-
ret, totæ propemodum Siciliæ famem minabatur. Colles verò agri Ca-
tanensis igneo ex *AEtna* profluuiò, & cinere, quem subinde euomit, re-
persi, vini & segetum prouentu veluti lætamine stercoreati, luxuriabant.
Via autem Leontina octo M.P. à Catana, *Terias* fluuius in mare sese exo-
nerat, pisciumque copia & salubritate commendatur. Ultra *Teriam* qua-
tuor M.P. *Symæthus* amnis in agro Leontino celebris est, ad eius namque
fontes, ut Poëtæ produnt, Iupiter *Thaliam* nympham compressit: quæ
ex eodem gemellos peperit *Palicos* dictos: quorum numina Siculi regiæ
religiosè colebant, ac per oracula consulebant. Refertur res mira audi- D
tu, & vix fidem apud posteritatem inuentura, nisi auctoritate Aristote-
lis confirmata esset: quod si quando lis aliqua sacramento dirimenda
esset, is qui ad concepta verba iuraturus erat, eadem verba in tabulis à se
conscripta & obsignata, in fontem *Palicis* sacrum immittebat; quæ si
iustum foret quod iuraturus esset, fluitabant; sin dolus subesset statim
mergebantur, atque is qui peieraturus erat flammis, quæ è fonte prorum-
pebant, correptus, in cinerem soluebatur. alij hanc historiam paullo ali-
ter, sed ferè ad similem euentum prodiderunt. Ab ostio *Symæthi* flumi-
nis oram littoralem quæ ad Leontinos vsque pertinebat, *Xuthiam* olim
à Xutho

- A à Xutho AEoli filio, qui huic regioni dominabatur, dictā fuisse obferuo. *Catanam* verò ad ea litora, quibus Naxus petebatur, portum aliquando habuisse insignem. Sed postea AEtnæ profluuiò cineribus, pumicibus, vastissimisque saxis obstructum à scriptoribus proditum memoriae est. Tria in vrbe *Theatra* fuere; fuit & *Sacrarium Cereris*, in quo Deæ signum perantiquum in intimis penetralibus erat: ad quod viris aditus non patebat; sacraque per mulieres ac virgines conficiebantur. Adhæc *Gymnasium* honestissimarum ac liberalium artium & disciplinarum; quod Marcellus Syracusis captis erexerat. *Therma* quoque in eadem erant columnis & epistylis marmoreis ornatissimæ. Horologij vsum, primo bello Punico M. Valerium Messallam ex Catana Romam induxisse proditum est. Catanzos antiquitas ab equestri militia commendat; item & ab eruditione, ab opibus, & omnium rerum copia. Summus apud eos magistratus fuit, quem *Proagorum* vocabant. Celebrantur & duo fratres germani Catanenses ob insignem in parentes pietatem *Anapias* & *Amphionus*. nam quū AEtna flammis longè lateque grassaretur; alter patrem, iste matrē, quos senium retardabat, humeris exceptos per medios ignes, cedentibus etiā tam pio facto flammis extulerunt, grata ad posteritatem ea officij memoria fuit: loca namque piorum campū vocarunt: & fratribus defunctis solennes ludos, quos magna pompa maximoque totius Siciliæ conuentu quotannis deinceps celebrarent, dedicauerunt. Ceterum Catanzæi quamvis societatem contra Athenienses cum Syracusanis coiijissent: quorundam tamen calliditate persuasi, *Alcibiadem*, *Nicias* & *Lamachus* Græcorum duces excluso exercitu in urbem admiserant: quumque Alcibiades pro concione omnium oculos & animos in se conuertisset, milites perfractis prostratisque per vim portis in urbem irrumpentes, Catanenses ad deditionem & societatem cogunt. Catanam inde Athenienses belli sedem, nauiumque stationem & commercium horreum actutum perfugium habuerunt. Hinc ager Catanensis frequenti Syracusanorum populatione vexabatur: donec Nicias & Demosthenes Atheniensium duces à Gylippo Lacedæmonio ad Lepada collem profligati, Catana prohiberentur; nec multò post Catanzæi cum Syracusanis pacem facerent. Tandem quum Timoleon Syracusanorum libertatem contra Dionysium propugnaret, Mamercus Catanzæ Tyrannus, vir opibus & rerum pericia clarus, cum Timoleonte ad Dionysium opprimendum fœdus percussit, & stipendium militibus suis accepit. Ceterum simulatque repentina maximaque Timoleontis incrementa, suæ quoque dominationi exitiosa reuerere cœpit, violata pace Syracusana ad Icetam Leontinorum tyrannum. & Pœnorum duces defecit: quæ perfidia non diu inulta romanis fuit. Timoleon namque interfecto Iceta & restituitis

Sacrarium Cereris.

Plinius lib. 7. cap. 60.

Catanenses fratres duo in parentem p. al. Anapius. Strabo lib. v. i. Geogr. Aristot. de mundo: Stobæus serm. 76. Claudianus poeta, & Pausanias in Polygnoti victoria Valer. Max. lib. v. cap. 4. Res gesta à Catanensibus.

Mamercus Catanzæ tyrannus sup. pag. 37. c. Corn. Nepos; seu Probus in Timoleonte, & Plutar.

*Catanenses
libertatis
restituti.*

*Mamercus
supplicio
affectus à
Syracusanis
sup. p. 41. c.*

*Æmilius
Probus seu
Nepos in
Alcibiade.*

*Catanenses
vectigales
po. Ro.*

in libertatem Leontinis, totus sese in Mamercum conuertit: qui con- A
tractis vndique copiis, in agro qui inter Teriam & Symathum fluuios
medius est, cum Timoleonte dubio aliquandiu Marte congressus, fun-
ditur tandem fugaturq; . Cæſorum numerus tria millia Pœnorum, qui
à Giſcone miſſi fuerant, referebantur. Mamercus itaque à ſuis deſertus
in Italiam, vt Lucanos in Timoleontem concitaret, traiecit. Ceterum
Catanenſes interea poſtquam ſe Timoleonti dedidiſſent, ab eodem li-
bertati reſtituti ſunt, Mamercus nec à Lucanis receptus atque aliis vndi-
que auxiliis nudatis, rebus deploratis ad Hipponem (qui Meſſana à Pœ-
nis occupata Carthaginienſis ibidē præſidij præfectus erat) ſupplex pro-
fugit. Verum Timoleon expugnata Meſſana, Mamercum in poteſta- B
tem reductum, & Syracuſani populi iudicio condemnatum capitis ſup-
plicio affectus. A nonnullis memoriæ proditum eſt, etiam ante hæc tem-
pora Catanenſes à Syracuſanis grauiter preſſos Athenienſium auxilia
petiſſe & impetraſſe, atque iis initiis, graue illud & mutuis cladibus diu
anceps bellum, quod inter ſe Syracuſani & Athenienſes geſſerunt, ab iis-
dem commotum fuiſſe. Poſtea tamen ſiue quòd eos iam tædium belli
ceperat, ſiue quòd tantæ Syracuſanorum vires terrori eſſent, pacē cum
Syracuſanis feciſſe. Ceterum quum paullo poſt à Syracuſanis violata pa-
ce iterum laceſſerentur, Legatos denuò Athenas miſerunt, qui ſordidati,
capillo barbaque promiſſis atque omni ſqualoris habitu deformati, po- C
pulum ſupplices ad commiſerationem mouentes impetrarunt vt maxi-
ma decerneretur claiſis; & tres ſimul duces *Nicias, Alcibiades, & Lama-
chus*, crearentur: qui vt in Syracuſarum hiſtoria proſequuti ſumus, à Gy-
lippo partim ſuperati, partim caſi per biennium cupidiùs quàm felicius
bellum geſſerunt. Auctores habeo, qui Catanenſes à Dionyſio ſeniore
per Arceſilai vrbiſ præfecti proditiōem intempeſta nocte intra mœ-
nia admiſſo, magna clade vexatos, ciues in poteſtatē reductos, captiuos-
que Syracuſis ſub haſta venditos prodant. Catanenſibus autem, vt
ſupra retulimus, à Timoleonte libertate donatis, otium fuit: donec
Agathochlis iniuriis & ſeuitia laceſſiti, ad Pœnorum ſocietatem cum ce- D
teris Siciliæ vrbiſ transirent: mox & Mamertinorum, qui Meſſanam
occupauerāt, excuſſionibus vexati, ab Hierone ſecundo armis proteſti,
ſeſe eius poteſtati permiſerunt. Ceterum quum à M. Valerio Læuino
Conſule ex decem Legatorum ſententia, ea quoq; Siciliæ pars, quæ re-
gnum Hieronis fuerat, in prouinciæ formam redigeretur, obſeruo Cata-
nam quoque inter fœderatas ciuitates ea lege receptam, vt ager ipſorum
decumanus & vectigalis eſſet. Argumento eſt, quòd Q. Cæcilio Metel-
lo. T. Quinctio Flaminio Coſſ. quum Aetna vltra ſolitum flammas
& fauillas eructans tanta copia cinerum profluuium effudiſſet, vt Ca-
tanæ

- A tanæ ædium tecta feruidis cineribus adusta prægravataque corruerent; Vectigalia Catanensib. remissa. Senatus Populusque Ro. vt eam Catanensium cladem mitigaret, iisdem decem annorum vectigalia remiserit. Composita inde Republica, quamquā Verris Prætoris auaritia & rapiendi libidine interim vexata, otium tamen habuit: donec bello seruili à fugitiuorum manu turbata à M'. Aquillio ciuitatis status iterum componeretur. Bello inde Siculo, quod contra Sex. Pompeium Octavianus gessit, Pompeius Catanam adortus, militibus suis diripiendam præbuit. Ceterum quia ante profligatum Catanensium bello siculo status & conditio. bellum ad Cæsaris fidem Catanenses defecerant, & strennuā in proelio nauali, quo Pompeius ad Mylas à M. Agrippa auspicijs Augusti victus
- B est, operam nauauerant; & Cæsaris exercitum inopia, & cæli inclementia fractum benignè habuerant; Catana in amicitiam ab Augusto recepta, & libertate insuper donata est. Tandem victo eiectoque è Sicilia Pompeio, Augustus militarem eò Coloniam deduxit. Vrbe cōstituta & legibus acceptis Selurus quidam Siculus, vastitate corporis stolidè ferrox Aetnæ sese filium mentitus, copijs ex fugitiuorum & aratorum turba contractis, Catanensium & ceterarum ad Aetnam montem urbium agros vastare cœperat: sed is statim priusquam inualesceret, à Prætorè Siciliæ proelio fractus, quum viuus in potestatem venisset, ex Augusti mandato in arena feris obiectus, & ab iisdem discerptus traditur. Atque hæ-
- C tenus ea, quæ de Catanae situ, Republica, & statu ex antiquis monumentis colligere potuimus, cōpendio complexi sumus. Obseruo Charon- CHARON- DAS legi- slator Catanensis. dam, qui sapientia & legū prudentia apud idoneos auctores celebratur, ciuem Catanensem fuisse, & inter celeberrimos legislatores laudem magnam esse promeritum. Neque enim ciuibz solum suis, sed & ceteris, quæ circa Siciliam & Italiam erant, Chalcidensium ciuitatibus leges con- Hieronis leges. scripsit. Eundem ab ingratis ciuibz (caussa non traditur) pulsum Rheginis, inde ipsis etiam Atheniensibus leges scripsisse fertur. Catanensibus tamen siue Aetnæis suis etiam Hieronem leges æquissimas dedisse, præ-
- D fecto iis Dinomene filio, memoriæ præditum est; easque summa æquitate ad normam siue lancem Lycurgi legum examinasse; quod per Symbolum in numismatibus Catanensium, in quibus virgo stateram siue bilanicem manu librat, expressum fuisse haud improbabili coniectura credere licet. Huc fortasse etiam pertinet, quod Pindarus Hieronem, Aetnam, Pindarus Pythinicū d. & Nemeoni- cū d' Strabo lib. 6. Geog. Catana unde dicta. quæ Catana erat, ad leges Hyllidæ libræ constituisse canat. Rationem nominis *Catana* nonnulli ad Catanū Coloniam (vt diximus) conditorē referunt. Variant tamen alij, qui nominis originē ex vocibus τῆς καὶ ἁλῶ confusis sumunt; deducta ex situ vrbs vocabuli causa, eò quod Catana ab Aetna degredientibus in procliui planicie sita sit. Sunt & qui nomen eius inde factū opinentur, quòd Catana eo loci condita sit, vbi Theocles

ad Amenam flumen, quum condendæ vrbi sedem quæreret, nauem ap- A
pulisset: quasi *κατὰ νᾶν*, hoc est iuxta nauem esset condita, idq; si Doricè
pronuncies. Dores enim *van* pro *vauv* efferunt. Distabat vrbis situs secun-
dum globosam terræ superficiem ab insulis fortunatis xxxix s. tempori-
bus: ab AEquatore versus Arcticum xxxviii s.

A Δ P A N I Ω N.

A D R A N V M *Syracusanorum Colonia.*

ADRA-
NVM con-
ditum.

ADRA-
NVS Deus.

ADRA-
NVM Sy-
racusanorum
Colonia.

Icetas Ti-
moleonti
insidiatur.

Timoleon
Corinthius,
Dux.

D R A N V M mediterraneam Siciliae ciuitatem à Dionysio se-
niore, Olympiade nonagesima quinta, in honorem Adrani B
tutelaræ Siciliae numinis, cuius eo loci templum & oraculum
celeberrimū erat, ad AEtnæ montis radicem fuisse conditam
memoriæ proditum est. Exiguam quidem urbem, ceterum loci & luci
religione à Siculis frequentatam & cultam, & eiusdem nominis fluuio
celebratam fuisse obseruo. Templum insigne & oraculorum frequentia,
& numinis propitij facilitate clarum fuit. Canes Adrano deo mille nu-
mero sacri erant, forma & magnitudine Molossis pares vel maiores: ita
edocti vt interdum peregrinis & indigenis qui lucum templumque ingre-
derentur adularentur: noctu verò, ebrios aut à via aberrantes, veluti offi-
cij causa præeuntes domum deducerent: impios autem aut sacrilegos, C
aut qui furandi vel rapiendi studio vagabantur, ferocissimè dilaniarent.
Dionysium ex Syracusanis Colonis Adranum deduxisse, argumento esse
poterit, quod quum Icetas Leontinorum tyrannus, Dionysio bellum
mouisset, vt eum è regno eijceret, ceteris spe libertatis ad Ictam defici-
entibus, Adranij ob necessitudinem, quæ ipsis cum Syracusanis interce-
debat, quod clientes & Dionysij patris essent, eius societatem recusa-
runt. Qua contumelia, vt ipse interpretabatur, irritatus Icetas, tum
quod Corinthiorum amicitiam ambire ipso spreto dicebantur, delectis
quinque armatorum millibus, quum iam vrbe Syracusarum magna ex
parte potitus esset, in eos mouit. Saluti Adranitis fuit quod Timoleon D
à Corinthijs missus vt tyrannos è Sicilia expelleret, à Tauromenita-
nis benignè acceptus appulisse nunciabatur. Ad eum Adranij, quibus
Icetæ vires terrori erant, Legatos mittunt: Timoleon legatione benigni-
ter audita, & capto tempore mille trecentos secum milites in expedi-
tionem rapit. Aberat à Tauromenio Adranum xlii s. m. p. adhæc via
aspera & fragrosa, AEtnæ quoque cineribus squalescebat: Ceterum Ti-
moleon properandum sibi ratus, binis castris ad hostem peruenit: quem
postquam de via ex recenti itinere fessum, partim palantem, aut castra
metantem, partim & profundo ex defatigatione somno sepultū inuenit,
toto

- A** toto impetu in dispersos atque imparatos irruens ; non solum castris exiit, sed & trecentis trucidatis, sexcentis in captiuitatem abreptis, reliquos fuga dissipatos profligat. *Adranij* virtute Timoleontis primi omnium à seruitute liberati, eundem omni genere aggratulationis exceptum in urbem deducunt. Et huius tam lætæ victoriæ Adranij ab Adrano Deo suo tutelari prodigium tale sibi factum fuisse affirmabant. Adranum scilicet ostiis templi sponte patefactis teli, quod manu tenebat, cuspidem vibrasse: ipsum Dei signum sudore copioso maduisse. Quod ostentum sacerdotes non solum præsentis victoriæ, sed & secuturæ omen felicissimum Timoleonti interpretabantur. Timoleon religione commotus, ut quoque se Deum Adranum venerari ostenderet, eiusque numen sibi propitiaret, more gentis, eidem Deo sacris operabatur, quum dubi percussores ab Iceta immissi, pastorum habitu, ut custodes fallerent in lucum ingressi, eundem ad aras Dei obtruncare conantur. Factum numinis benignitate creditur, ut alter percussorum per errorem, pro Timoleonte Leontinum quendam patricidam, qui aris adstabat, & ex Timoleontis contubernio erat, cæderet, seque mox celeri inde fuga incolumis eriperet: Alter verò dum Timoleonti telum intentat captus, quia insidias eidem ab Iceta paratas & percussores immisos indicabat, vita donatur: alteri verò quia patricidam ultore, ut interpretabantur, Deo peremisset, venia tentati, sed non perpetrati facinoris concessa est. Timoleon tanto ereptus discrimini, & recenti insuper victoria, tanquam felicissimo ad res bene gerendas auspicio confirmatus: Tyndaritanis quoque societate sibi coniunctis, ex iisdem & Adranitis auxilia conscribit: & Syracusas versus exercitum mouet, primoque impetu Tycham capit.

Adranij seruitute liberati.

Plut. in Timoleonte aliter pauld.

- Ceterum quod ad situm aut rempublicam Adranitarum pertinet, nihil ulterius apud idoneos auctores (quantum nobis quidem compertum est) exstat: nisi id solum, quod eo tempore, quo Sicilia in Prouinciæ formam redacta fuit, Adranitæ stipendiarij facti sunt: quod arguit eos, aut in Punicis aut Siciliensibus bellis amicitiam Populi Ro. secutos non fuisse; aut inter alios septemdecim Siciliæ populos, ut acriores Po. Ro. hostes, ita etiam inclementius ab eodem tractatos. Supra Adranum urbem, Teriam flumen ex duobus alueis in unum confluere; adhuc frequentibus & maximis, qui in Adranitano agro erant, fontibus, ipsoque Adrano fluuio urbi cognomini augeri; adhuc anguillis omnium saluberrimis & laudatissimis abundare scriptores prodiderunt: quod forsitan etiam numismata Adranitarum, anguilla in iisdem expressa testari voluerunt. Verum quod eorum quæ etiamnum supersunt, Adraniorum numismatum Typi maximam cum Locrensiū numismatibus affinitatem habeant, ut urbs ipsa Adraniorum à Dionysio seniore condita fuerit,

Adranitæ stipendiarij pop. Rom.

Terias fl.

Numismata

Doris, uxor
Dionysij ty-
ranni, in-
uoris ma-
ter.

fuerit, Doris autem eiusdem Dionysij vxor, & mater iunioris, ex Locris A
oriunda erat: expendendum Lectori & cogitandum relinquimus, num
Adranitæ in Doridis gratiam, aut ex Dionysij conditoris imperio, vt se-
se Locrensiū clientes testarentur, in publicis numismatum monumen-
tis eisdem typis ac symbolis, quibus Locrenses, vbi fuerunt: quod & aliis
in Græcia ciuitatibus vsu-venisse suo loco aperiemus, & auctoritate con-
firmabimus. *Adranum* quantum ex Plutarcho & Diodoro colligimus
à Tauromenio CCCXL. stadiis distabat: quumq; in eodē parallelo, quin-
quaginta sex stadia vni AEquatoris tempori congruant: eius longitu-
dinem comparatione ad Tauromenium facta, conficiemus esse quadra-
ginta & secundum globosam terræ superficiem, eius latitudinem trigin- B
ta octo temporum definiemus.

Stephano
πύλαι
Aδρανίης
Aδρανίης
oppidum Si-
cilia & flu-
men.

T A Y P O M E N I T A N.

T A V R O M E N I V M *Naxiorum Colonia.*

A V R O M E N I V M ex ruinis Naxij vrbis (quæ Græcarū in
Sicilia antiquissima fuit, & à Dionysio seniore euerfa) itidē ex
ciuibus Naxiis duce Andromacho, viro vt opibus, ita & pru-
dentia claro, Timæi historici patre, conditū fuisse ad Taurum
AEtnæ montis ramentū Olympiade centesima quinta; C. Licinio Cal- C
uo, II. C. Sulpicio Petico II. Coss. anno ab vrbe cond. CCCXCII. apud au-
ctores idoneos memoriæ proditū est. Collis enim, qui vrbi condendē im-
minebat, *Taurus* à Tauri similitudine dicebatur: à fergo Alpes Taurome-
nitane perpetuo iugo ad AEtnam pertinebant: ipsa vrbs in monte præ-
rupto & aspero, mediis in rupibus, quæ partim in mare subiectum de-
cliues, partim in altissimum elatæ præcipitium eam vndique cingebant,
qua tamen subsolanum respiciebat interruptis, & intercisis scopulis in
vastam profunditatem dehiscens, loco & natura & situ munissimum
condita erat. Verum quia hæc vrbs ex euerfa Naxo originem duxisse,
ciuesque Naxij in ea quasi renati videbantur, *Naxi* nomine eandem pro- D
Tauromenio auctores nuncupare consueuerunt. Cæterum vt An-
dromachus Tauromenij conditor se quoque religionis antiquæ ratio-
nem habere testaretur, Apollinis Archagetæ signum secum à Naxo ex-
tulisse, templumq; ipsi apud Tauromenitanos (quod etiam numismata
ipforum & Symbolo & nomine testantur) extruxisse scribitur. Theo-
clem enim eodem quo Naxon condiderat anno, aram Apollini Archae-
getæ, cui & vota nuncuparent, & à quo oracula Naxij peterent, erexisse
veterum monumentis testatum est. Ager verò Tauromenita-
nus vini apud scriptores celebratissimi, & quod in triumphalibus cæ-
nis,

Taurome-
nium con-
ditum.
Androma-
chus, Timæi
historici pa-
ter.

Taurus, Si-
cilia mōs, vt
& Cilicia.
APOLLO
Archagetes.
Numisma-
ta.

Vinum Tau-
romenitanū

- A** nis, Pontificalibus alijsque solennibus epulis pro Mamertino supponi solebat, feracissimus erat. Colles, vitem & yuam, à generositate *Eugeneiam* vocatam producebant: quæ quoniam natiuo solo, utpote feruenti & calido gaudebat, aliò translata, nullo lætius quàm Albano in Italia proueniebat: cæteris verò agris vel acescebat, aut ab innata suauitate degenerabat. Hinc Tauromenitani in numismate suo yua Apollinis Citharæ apposita, eam yuæ generositatem, ut sibi propriam, asseruisse videntur. In mari verò quod littus Tauromenitanum alluit, nulli omnium laudatissimi & Romanorum delicijs exoptatissimi capiebantur. In eodem littore *Euripus* sæpius die ac nocte, quàm in Eubœa ille qui septies intra viginti quatuor horas, reciprocabat, & ea quæ à Charybdi vorticosis vndis inuoluta & demersa absorbebantur, eo loci reuomebantur: qua ratione *Coprian* à fimo eum locum à Græcis fuisse nuncupatum obseruo: A Tauromenio degressis, ad sinistram siue Austrum versus, secundum sinuosi littoris oram per duo M. P. Chersonesus nonnihil in mare promissus *Naxi* vetustissimæ vrbis ruinas ostendebat. Ceterum quia *Naxi* mentio sæpius incidet, & ex eadem paulò postquam condita fuit, plures coloniæ *Leontinum* nimirum & *Catana*, ut iam diximus, adhæc *Callipolis* propagatæ sint: nunc etiam *Tauromenium* ex eiusdem quasi ruinis enatum, operæ precium fuerit breui enumeratione eiusdem vrbis initia, situm, & interitus causam referre.

*Nummi
Tauromeni-
tani.*

*Naxos, fi-
nitima Tau-
romenio.*

*Colonia
Naxi.*

- C** *Theocles* itaque Atheniensis, quum procellis & vi tempestatum in Siciliam exscensionem facere coactus, insulæ fertilitatem, & cultorum solitudinem explorasset, Athenas repetit: ciuibus suis auctor fit, ut coloniam eò deducerent: sed quum non persuaderet, acceptis ex Eubœa magno numero Chalcidensibus, partim Ionibus, partim Doricis, & præcipuè Megarensibus iterum in Siciliam vela facit. Fuit is annus (nisi fallunt Chronologi) Olympiadis quintæ secundus; quum quarto eiusdem Olympiadis Syracusæ, ab Archia occuparentur: septimo antequam Romulus urbem conderet anno. *Theocles* statim ut in terram descendit, tribus ab
- D** *Acesinis* fluuij ostio passuum millibus, in flexu eius quam diximus chersonesi *Naxon* condidit: mox & Archagetæ Apollinis (cuius oraculo ad secundum nauigationis cursum prosperè usus fuerat) aram erexit. sequenti deinde tempore fanum quoque Veneris celeberrimum extra urbem Naxij construxerunt. Ager Naxius, quum campestri planicie ab *AEtna* monte decliuus longo tractu porrigeretur, frequenti *Acesinis* fluuij aliorumque torrentium è niuibus in *AEtna* sole solutis inundatione stagnabat, aut cæno & illuue aquis in alueum relapsis tectus grauem & pestilentem ciuibus aërem exhalabat. Hinc factum, ut quamuis ea ciuitas statim & ab exordio in magnam sese amplitudinem extendisset, præcipua

*Theocles,
Naxi con-
ditor.*

*Naxos con-
dita.*

pua tamen ac maior Naxiorum pars, ut aëris insalubritatem euitarent
 quinto, ut Polybius; septimo, ut Thucydides supputat anno, Theocle
 duce Leontinis pulsus urbem ipsorum & agros occuparent. Biennio in-
 de proximo, quum reliqua quoque ciuium pars *Naxon* ob aëris incle-
 mentiam atque insolentiam deferere cogeretur, Catanam quoque; vigin-
 ti octo è Naxo passuum millibus, duce Euagrio condiderunt. De *Calli-*
poli apud scriptores antiquos, excepto solum nomine, obscura admodum
 memoria est. Naxios inde Hieron senior, etsi eos in potestate haberet,
 quod tamen de eorum fide dubitaret; & ut dominationis suae subsidia
 vndique confirmaret, patria eiectiones in Leontinos transcripsisse; & Grae-
 cos Syracusanosque in eam colonos deduxisse scribitur. Hinc quum
 urbs iterum coaluisset, anno primo Olympiadis quartae & nonagesimae
 à Dionysio seniore, quia ab eodem ob tyrannidis metum desciuerat, *Pro-*
cle urbis praefecto muneribus & pollicitationibus corrupto, per proditi-
 onem capitur; in occupatam Tyrannus omni crudelitatis genere desce-
 ndit: ciues enim sub corona vendidit; fortunas ipsorum militibus suis di-
 ripiendas concessit; agros Siculis finitimis diuisit, inde urbem funditus
 euerit, ita ut vix ruinarum vestigia relinquerentur, iussit. *Andromachus*
 autem quotquot ex ciuibz dispersis colligere potuit, benignè habuit;
 & Tauromenium ex urbis euerse ruinis, ut iam praefati, & deinceps
 prosequuturi sumus, condere coepit. supra Naxum tribus passuum mil-
 libus Catanam versus, *Acefis* fluij, (qui plerisque *Asfnes* recentiori-
 bus quibusdam *Onobala*, dicebatur) ostium in mare sese exonerabat. Ul-
 tra paulò maiore interuallo *Acis* flumen in mare irrumpit; sic dictum,
 quod quasi telum arcu emissum cum maximo impetu & cursus rapidi-
 tate ferebatur. *Axis* enim Graecis *telum* significat Poëtarum carminibus
 hic fluius celebratur: & additur Fabula, quod quum Galathea *Acis* pueri
 forma capta esset, Polyphemum ob id amoris stimulis & Zelotypia in-
 censum, *Acum* puerum peremisse: Neptunum caesi adolescentis commi-
 seratione, eundem in fontem & fluium, qui nomen retineret, transfor-
 masset. Praeterea quum Polyphemum Vlysses oculo orbasset; ipsum in
 Vlysses fuga elapsum ex huius fluminis ripa saxa vibraffe produnt. Ab
 antiquitate obseruatū est, & recens adhuc experientia confirmat, etiam si
Acis octo ferè stadiis à mari, ex Aetna perpetuis ignibus flagrante erum-
 pat, aquam tamen habere omnium fluiorum frigidissimam. Ultra eius
 fluminis ostium versus orientem longa fronte in mare Ionium *Xipho-*
nium promontorium sese in metam fastigiat: cui tres in Trianguli for-
 mam scopuli Cyclopi nominati praetenduntur. Xiphonium pro-
 montoriū, à xiphiorum piscium copia, quibus hoc mare abundat, vo-
 catum nonnulli opinantur. *Xiphio* pisces à parte rostri superiore quam
 in

Callipolis V.

Naxos
euerfa.

Onobala fl.

Acis fluius
unde dictus.

Ouid. lib.
XIII. Me-
tamorph.
Fab. VIII.
ver. 890.

Ξιφόνιον,
Xiphonium
promonto-
rium.

Χιφίος,
piscis *Plin.*
lib. 32. c. XI.

A in *ensis* formam à capite exserit, nomen factum est. Is Thunno capitalis hostis & ipsum & sese nimio insectandi studio in piscatorum insidias precipitat. Mirum quoque quod de Xiphio ab antiquitate proditum etiam nunc experientia constare affirmant, si piscatores dum Xiphiis insidiantur, Græco utantur sermone, eisdem allici; sin barbaro, quocumq; eosdem veluti ominosa voce deterritos dilabi. Ceterum ut vnde digressi sumus

eo redeamus: sunt qui *Tauromenium* Zancleorum, eorum qui Hyblam incoluerant coloniam faciunt. eam controuersiam numismatum antiquorum auctoritas tollere potest; quæ Tauromenij originem proculdubio à

*Nummi
prisci.*

Naxij statim à condita vrbe, uti supra * diximus, ut tutelarem Deum venerabatur; eundem enim & Tauromenitani in nummis suis, ut originem suam à Naxijs, eius numinis tutelaris tanquam cultu & Symbolo testarentur, excuderunt. Tauromenitanis ex legibus institutis An-

* Sup. pag.
59. a. & 70.
d.

*Taurome-
nitana
reipub. sta-
tus.*

dromachi coalescentibus pax & otium aliquamdiu fuit: donec sub Agathoclis tyrannide crudeliter habitis, ab eodem deficerent: quod Optimates ipsorum, simul & Catanensium, quos sub specie colloquij usque ad sexcentos ad se euocarat, quia impotenti & crudelissimæ ipsius dominationi semper infesti fuissent, iugulari iusserat. Quumque præter Tauromenitanos reliquæ quoque Græcanicæ ciuitates eandem calamitatem

perpeßæ, conspiratione facta contra vim Agathoclis per Dinocratem exsulū ducem Pœnorum societatem impetrassent, hoc solis ferè Tauromenitanis impune fuit, quod Agathocles contra Pœnorum duces nunc in Sicilia, mox etiam in Africa grauissimo bello distractus, eos vlciscendi occasione prohiberetur. Ceterum quum M. Valerio Læuino Con-

*Anno v. c.
DXLIII.
Luius lib.
26. & 27.
Polyb. lib. x.
Plut. in
Marcello.*

*Tauromeni-
tani fæde-
rati Po. Ro.
Bellum ser-
uile an.*

*DCXVIII.
L. Florus
lib. III. c. 19
Diod. Sicul.
in Eclogis
lib. xx xiv.*

*Anno DC
XXI. cum
P. Popillio
Lanase.
Cicero in
Verrinis.*

sule, Sicilia quæ regnum Hieronis fuerat, in Prouinciæ formam redigetur, Tauromenitanos ut quietis studiosiores, nec pessimè de Po. Ro. meritos inter fœderatas ciuitates fuisse receptos obseruo: idque ea lege, ut ne decumæ eorum venirent; ne naues, nautas, sumtusque in nauarchos dare cogerentur. Seruili inde bello, quod ab Euno quodam Syro & Cleone

D seruili cum maximo totius Siciliæ motu, nec sine variis Po. Ro. cladibus conflatum fuerat, Tauromenitanos quoque graui calamitate affectos fuisse, memoriæ proditum est. Verum eo bello post triennium tandem auspicijs P. Rupilij Consulis confecto, prouinciaque iterum constituta, Tauromenitani, eadem lege qua prius, in amicitiam fidemque Po. Ro. recepti sunt. Postea quum Verres rapinis & flagitijs in Siciliæ administratione nobilitatus, contra fœdus, quod ipsis cum Po. Ro. erat, nautas & naues ijs imperaret, plurimaque contra ipsorum libertatem iniquissimè decerneret, statuam, quæ Verri in foro posita fuerat, euerterunt: Basin tamen manere voluerunt: quod grauius in Verrem consultum iudicarent,

K

si scirent

si scirent homines statuam eius à Tauromenitanis esse deiectam, quàm
 si nullam ipsi vnquam positam arbitrarentur. Grauem inde calamita-
 tem, quum Siciliam & Sardiniam Sex. Pompeius classibus teneret, &
 commercia impediret, ex improviso ab eodem occupata accepit. Sed
 postquam Cæsar Octavianus ex Leucopetra ad Tauromenitum appu-
 lisset, ciuesque de deditioe compellasset, iidem quamuis aliàs ad impe-
 rata prompti, à præfidiarijs tamen, qui numero & viribus præualebant,
 prohibiti, Cæsarem non admiserunt: qui quum ad Onabalæ fluminis
 ostium exscensionem fecisset, Apollini Archagetæ sacra fecisse scribitur:
 quumque Pompeius ex inopinato apparuisset, classem Cæsaris ad Euri-
 pum I auromenitanum occupatam depressit; nec multum abfuit quin
 & socios nauales, vnà cum reliquis Cæsaris copijs in terram expositos
 opprimeret. Saluti fuit, quòd Cornificius Cæsaris Legatus ab Agrippa
 cum exercitu missus Pompeianos in se conuerteret. Ostentum quoque
 Cæsari factum, postquā Archagetæ sacris operatus esset, traditur: piscem
 videlicet è mari profilientem sese ad pedes eius proiecisse; quibus ipsi
 maris imperium à Neptuno portendi augures interpretabantur. Cete-
 rum Tauromenitanis apud Cæsarem victorem fraudi non fuisse, quod à
 Pompeij præfidiarijs oppressi, neque deditioem imperatam fecissent,
 neque alioqui suppetias ipsi tulissent; argumento esse poterit, quòd pro-
 fligato Pompeio Coloniam eò cum iure ciuium Romanorū deduxerit:
 eolque benignè semper habuerit. *Timæum* Andromachi filium histori-
 cum, ciuem Tauromenitanum fuisse supra retulimus; hunc longè erudi-
 tissimum, & ipsa verborum compositione non impolitur, rerumque &
 sententiarum varietate copiosissimum *Epithumai* cognomine donatum
 fuisse obseruo: quòd laceffendo, insultandoque non Platoni, non A-
 ristoteli, non ipsi Thucydidi, neque alteri cuiquam, vel historico vel
 Philosopho (tanto carpendi studio tenebatur) parceret: interim sibi,
 quod in alijs reprehendebat, indulgeret. Scripsit *libros viginti de rebus in*
Sicilia & Italia gestis; quos adhuc superesse, etiam si non appareant, non-
 nulli testantur. Eum Agathocles Sicilia eiecit; quumque de viuo vl-
 cisci se *Timæus* non posset, mortuum omni † contumeliarum genere,
 nimia animi impotentia cæcus, scriptis suis, lacerasse traditur. *Tauro-*
menio nomen inde factum verisimile est. quòd Naxij patria expulsi ad
 collem Taurum aliquamdiu cum Andromacho mansionem fecissent,
 οὗτος μὲν εἰν πρὸς τὸν ταῦρον: Eius longitudinem Geographus xxxix s.
 latitudinem xxxviii. ferè temporibus definiuit.

Sueton. in
 Augusto
 cap. 96.

TAVRO-
 MENIVM
 Colonia ci-
 uium Rom.
 TIMÆVS
 historicus
 Siculus,
 Tauromeni-
 tanus. Vide
 Suidam.

† ut homo
 maledicus:
 Polybius
 lib. xii. &
 Asmil. Pro-
 bus, seu
 Corn. Nepos
 in Alcibia-
 de.

MEΣ-

MESSANA, *Messeniorum Colonia.*

- M**ESSANA, vrbis Siciliae, vt originem & situm, ita & nomen colonorum & ciuium varietate, subinde ab initio mutasse antiquitatis memoria proditum est. Quare operæ precium me facturum credidi, si maiores, nomina, & colonos vrbis paullo altius & à primis initijs breui enumeratione cōplecterer. A Peloro itaq; Austrum versus passuum XII. M. degressis, ad curuum litus, quod sinuoso flexu in Orientem sese aperit descenditur: ad eius concauam in interiore sinu oram
- B** Siculos urbem condidisse scribitur, quam à loci, instar falcis repandi, ^{ZANCLÆ urbs. Vnde sic dicta.} situ *Zanclam* (Ζανκλαν namque *falcem* Siculi vocabant) nuncuparunt. Alij nominis originem ad Saturnum, qui ibi falcem, quia patris sui Cæli virilia præsecuerat, abieciisset, referunt. Nonnulli verò *Zanclum* gigantem ibidem sepultum vrbis nomen fecisse affirmant. Variant alij, qui ab Orione Euphionis filio, nobili architecto vrbis originem repetunt; eamque à Zanclo, qui id temporis in Sicilia regnabat, dictam volunt. Quemadmodum autem *Zancla* conditores varij recensentur; ita & conditæ vrbis sæculum ex tradentium auctoritate incertum est. In eo tamen præcipui auctores conueniunt, quod eodem ferè tempore condita sit, quo diluuium sub
- C** Ogyge factum refertur; quum & Aegyptus sub Amenophi rege fame laboraret. Si igitur Chronologi non fallunt, condita fuerit Zancla ante Troiam captam annis quingentis & triginta; ante Romam conditam nongentis sexaginta quattuor. Ceterum quum Cumæi ex Eubœa profecti omnia late maria & latrocinij & piratica infestarent, Zanclam ob ^{ZANCLÆ à Cumæis occupata.} portus commoditatem, qui & tutum receptum, & situm ad insidiandum admodum opportunum propter incurritatem habebat, expulsis inde Siculis, occuparunt. Verum quum aduersus Siculorum vires, qui arma in ipsos mouerant, se haud satis firmos sentirent Cratæmene, Sanno & Periere Chalcidensi ducibus, ex Cumis patria sua & Chalcide Eubœæ
- D** inquilinos adsciuerunt, quorum copijs freti externam vim facile propulsarunt, & urbem mœnibus & propugnaculis munierunt. Zanclæi opibus & ciuium frequentia confirmati, alios iterum gentiles suos duce Anthinesto Chalcide, condendæ coloniae gratia, euocarunt: quibus quum & è Messenijs quamplurimi armis Lacedæmoniorum pulsi sese coniunxissent, ij Zanclæorum auxilio vsi, ^{RHEGIUM à Messenijs captum.} *Rhegium* (quod in Bruttij oppidum, sexaginta stadiorum interuallo, à Siculis conditum distabat) magno impetu terra marique adorti capiunt: eiectisque ciuibz ibidem sedem figunt: instituuntque ne aliundè quàm ex ijs, qui è Messeniorum stirpe cum ipsis è Peloponneso appulerant, Rheginorum princeps eligeretur.

MYLAS
& Himeram
condita.

ZANCLA
à Samijs
occupata.

Samiorum
perfidia.

retur, quorum primum nonnulli Alcidadidam, quartum ab eo Anaxi- A
lam Critinei filium, rebus gestis claros numerant. Zancłai ea Messe-
niorum necessitudine & potentia confirmati, sicuti fortuna ac populo,
ita & imperio maximo per ea tempora incremento aucti sunt: vsque
adco, vt primum Mylas, mox & Himeram vrbes ac colonias in ea Sici-
liæ ora, quæ Etruscum mare respicit, condiderint. Oenycinus inde Scy-
thes Zancłeorum Princeps, Samios Darij Persarum regis armis fractos
& incerta sedē vagantes, per Legatos ad coloniam condendam iuxta
Καλὴν ἀκτὴν, (loci nomen id in Sicilia, qua Tusculū mare prospicit, à lito-
ris commoditate dictum erat) inuitat. Samiis audita Legatione oblata
opportunitate, qua non solum à Medorum seruitute, sed & ab AEacis, B
qua premebantur, tyrannide liberarentur, vt placuit in Siciliam vela fa-
cere. Accidit fortē, vt eodem tempore Scythes urbem quandam Siculo-
rum copiis è Zancłaeductis oppugnaret. Anaxilas itaque Rheginorum
tyraunus, cui Zancłeorū potentia formidabilis erat, capto tēpore vten-
dum ratus, Samiorum animos (iam enim ad Locros Epizephyrios ap-
pulerant) à noua vrbe condenda alienat: ostendit paruo labore, nullo fe-
rē periculo, Zancłam ciuibz & præsidio nudatā ab ipsis occupari posse.
Hinc Samij Anaxilæ consilium sequuti, Zancłam ex inopinato inuadunt.
Zancłai vnā cum Scythe, vt suis suppetias ferrent, Hippocrate Gelæ ty-
ranno, cum quo fœdus & amicitiam coniunxerant, in auxilium euoca- C
to, Zancłam citato agmine contendunt. Ceterum Hippocrates fidem
(quia armis plus poterat) cum fortuna mutauit: Scythæ itaq; tanquam
urbis suæ desertori & Pythogeni fratri ipsius vincula iniici iussit: eosque
in oppidulum Inuessam relegauit. Zancłeorum verò exercitum, ea pa-
ctiōe Samiis prodidit; vt dimidium prædæ, eiusque quod ex manubiis
ac captiuis conficeretur, haberet; dimidium item eius quod in agris pro-
uentuum aut culturæ aut fundi esset. Ea Samiorum perfidia, Hippocra-
tis scelere, Anaxilæque artibus, Zancłai, dum vicinis suis bella mouent,
propriis sedibus eiekti sunt. Scythes fuga ex Inuessā elapsus, atque ad
Darium in Asiam profectus, ab eodem benignè habitus, & iustitiæ laude D
commendatus, reliquum ætatis ibi transegisse scribitur. Sed ea Samio-
rum perfidia non diu inulta mansit: decimo namque postquam Zan-
clæos expulerant anno, Anaxilas fœdere, quod cum illis pepigerat, vio-
lato; Messenios, qui, Era à Lacedæmoniis expugnata, nouas sibi terras &
sedes quærebant, (Sardiniam namque animo præceperant) accersit. hos
docet perpetuum sibi cum Samiis, qui Zancłā occuparant, bellum esse:
possidere illos vberem, ac luculentum agrum, & urbem valdē opportu-
no loco sitam: qua si Messeniorum opera adiutus potiri posset, illam se
quam primū Messeniis, vtpote sociis & necessariis, traditurum. Placuit
Messe-

- A Messenijs consilium & fœdus; Anaxilas itaque hospites & gentiles suos in Siciliam traducit, ac statim Zancleus ille nauali, Messenij verò terrestri proelio fuderunt. quumque ipsa vrbs terra marique hinc à Messenijs, illinc à Rheginis obsideretur, magna iam murorum parte deiecta; ita ut Zancleus urbem suam amplius defendi posse diffiderent, ad aras ac Deorum templa confugerunt. Imperauerat Anaxilas, ut supplices nulla religionis reuerentia trucidarentur; reliqui cum vxoribus & liberis sub coronâ venderentur. Ceterum Gorgus & Mantichus Messeniorum duces facinoris atrocitatem deprecantes, Anaxilam rogarunt, ne, quæ per summam iniuriâ ipsi à cognatis Spartanis passi fuissent, aduersus Samios & Græcos committere cogerentur: impunitas itaque ijs concessa, qui ad aras confugerant: ac fide vtrò citroque data & accepta, imperium cum victis communicatum est. Ceterum *Zanclem* Anaxilas funditus euerti iussit; aliamque nouam mille ab ea passibus distantem condidit, quam à sua sociorumque suorum patria *Messeniam*, aut, ut Dorica fert pronuntiatio, *Messaniam* appellauit. Mantichus Herculis templum in noua iam Colonia erexit; quod *Herculis Mantichi* fanum deinceps, sumpto à conditore nomine, vocatum est: non alia ratione quam *Iupiter* in Africa *Ammon*, & in Babylone *Belus* dictus; hic à Belo Aegypto Libys filio; ille ab Ammone pastore, qui templa Ioui dedicarunt. Conditam fuisse Messanam auctores prodidit Olympiade vndetricesima; quo tempore annis à condita Roma octogesimus nonus, Tullij verò Hostilij Romanorum regis octauus agebatur. Anaxilas, ut nouam urbem consilio & opibus iuaret, Micytho seruo Rheginorum rempublicam permisit, ipse cum Messanenibus comitate & summa erga omnes beneficentia usus, breui effecit, ut vndique sibi probitatis & virtutis commendationem summa cum laude colligeret. Postquam autem in Olympijs mulabus vicisset, epulo ob victoriam Græcis exhibito, Messanam reuersus nummum cum binis iunctis mulabus signari iussit, qui etiamnum hodie spectatur; pars eiusdem nummi altera *leporem* habet; additur causa, quod quum Sicilia prius lepores non gigneret, Anaxilas eos primus à se importatos nuntierit. Constituta inde optimis legibus república, urbem munimentis & propugnaculis instruxit; & ut necessitudine aliqua opes quoque sibi confirmaret, Cydippam Terilli Himerensium tyranni filiam vxorem duxit. Ea affinitas, nisi Gelonis Syracusani regis fortuna auertisset, exitiosa Anaxilæ futura erat. Nam quum Terillus socer eius à Therone Agri-
gentinorum tyranno magna vi ab Himera eiectus & imperio exutus esset; Anaxilas eius vliscendi gratia, cum Amilcare Carthaginiensium duce, viro impigro & militari prudentia claro, societatem & pactionem iniuit; ut coniunctis opibus Terillum restituerent, atque in eius rei fidem
- ZANCLÆ
ab Anaxilâ
capta.
Alijs Ana-
xilaus, Rhe-
ginorum
tyrannus.*
- MESSANA
ab eod. m. est
condita.*
- Herculis
Mantichi
fanum.*
- IUPITER
Ammon &
Belus.*
- Quando
condita
Messana:*
- Asandra fuit
primus au-
tor fuit, ut
mula iuga-
les rhedant
in Olympiis
traherent. Is
mos in cer-
tamina
Olympica
relatus, O-
lympiade
LXX. Pau-
san. in Elia-
cis priorib.
& Schol.
Pindari
Olymp.
eid. i.*
- K 3 filios,

filios, quos ex Cydippa duos procreauerat, Amilcari obfides dedit. Pœ- A
 ni itaque trecentorū millium, vt quidā tradunt, ex variis gentibus exer-
 citum duce Amilcare conscribunt; & Theronem Himeræ mœnibus sese
 includentem, profligatis qui eruperant, obsidione premunt. Theroni
 Gelon Syracusanorum rex, ex Demarata filia gener, cum quinquaginta
 equitum, peditum verò quinque millibus auxilio venit; Amilcarem sa-
 cris Neptuno operantem ex insidiis trucidat: classem Pœnorum iniecto
 igne comburit; eorumque exercitu iuxta Soloëntem deletō, Anaxilæ li-
 bertatem & filios restituit, & pacem cum eodē facit. Mortuo inde Ge-
 lone, quum Anaxilas Locros Epizephyrios funditus delere constituisset,
 Hiero qui Geloni fratri successerat, Anaxilam ab eo impetu minis B
 reuocasse traditur. Paullò post ipso quoque Anaxila vita functo, Hiero
 filios eius iam adultos ad se Syracusas accersit; eosdemque quā beni-
 gnissimè habitos donis insuper & muneribus ornat; societatem & ami-
 citiam cum iisdem coit: & quo fidem datam magis confirmaret, ostendit
 quantum Gelonis fratris sui virtuti deberent; qui patrem ipsorū, ipsosque
 à Pœnorum seruitute assertos, incolumes & liberos dimisisset. Mox iis-
 dem auctor fit, vt Messanam reuersi à Micytho, qui in administrationem
 tutelarem ex testamento pupillorum nomine successerat, imperij admi-
 nistrati rationē reposcerent. Fratres Hieronis consilium sequuti Messa-
 nam redeunt; abrogataque Micytho omni potestate regnum paternum ita C
 partiuntur, vt primogenitus *Messanam*; secundo loco natus *Rhegium* possi-
 deret. Ceterum quum iam suæ potestatis facti & per iuuenilē licentiam
 in libidinem & voluptates prolapsi, ciues etiam suos iniqua dominatio-
 ne vexare, & in optimum quemque insolentius sœuire cœpissent, conspira-
 tione facta à ciuibz suis eiectioni sunt; & Respublica Messanensium ab vnus
 dominatione liberata, quum Romæ S. P. POSTUMIUS ALBUS REGIL-
 LENSIS, Q. SERVILIUS PRISCUS iterum consulatū administraret, anno
 ab Vrbe cond. † CCXXCVII. Messanenses ea occasione libertatem adepti,
 magna opum accessione & commerciorum ob portus commoditatem
 frequentia, urbem suam auxerunt. Quumque eo bello quod Athenien- D
 ses contra Syracusanos Leontinorū causa gerebant Atheniensium classi,
 quæ ad ipsos appulerat, se dedere coacti fuissent, ab eorum iterum im-
 perio à Syracusanis liberati: mox quum & Leontinorū obsidione iterum
 premerentur, eruptione facta postquam Leontinos magna clade affecis-
 sent, ipsos quoque Athenienses, qui exscensione è nauibus facta vt Leonti-
 nis opem ferrent, accurrerant, magna vi profligarunt. Postea quū Athe-
 nenses spe occupandæ Siciliæ bellum denuo Syracusanis mouissent,
 Messanenses in fide Syracusanis data persistentes, Alcibiadem, qui miris
 artibus & blanditiis ipsos ad defectionē sollicitabat, excludunt. Quūque
 Alcibia-

Pindar. Py-
 thi. id. G. &
 Scholiast.

MESSANA
 tyrannide
 liberata.
 † Sic annum
 Urbis 287.
 & Fastis Ca-
 pitolinis
 correxi. &
 Consulibus
 Syracusanis.

- A Alcibiades nonnullos, ut urbem proderet, muneribus corrupisset; haud multo post indignatus, quod à ciuibus suis imperio priuatus ad causam dicendam Athenas reuocaretur; atque animi impotentia victus eisdem, cum quibus prius proditionem pactus fuerat, apud Syracusanos per iudicium detulit. Quibus interemptis, Syracusani Messanam firmiori frequentiori que deinceps praesidio munitam, contra Atheniensium assultus defendunt. Pax inde Messanensibus fuit, etiamsi ab utriusque Dionysij tyrannide interim oppressi seruierint; donec eo quoque bello, quod Timoleon pro asserenda à seruitute Sicilia contra Poenos gessit, à Giscone Carthaginensium duce, ciuibus per id tempus partim studio & factionibus inter se dissentientibus capta, in Hipponis tyrannidem prolaberetur. Ceterum quia Hippo trecentos, quos Timoleon in praesidium Messanensibus praefecerat, trucidari iusserat, & Icetam profugum receperat: eam ulturus iniuriam Timoleon contra Hipponem mouet; atque urbem terra marique arctissima obsidione cinctam acriter oppugnat. Hipponum fuga elabi conatur, à militibus interceptus & una cum filiis in urbem retractus trucidatur: ita Messanenses Timoleonis virtute in libertatem restituti, eadem usi sunt: donec Agathocle Syracusanorum tyranno, postquam aliquamdiu vires ipsius sustinuissent, tandem per pactationem in urbem recepto, optimatibusque ipsius mandato capite plexis
- C in eiusdem denique dominationem reciderent. Ceterum nulla grauior aut ciuibus magis exitiosa seruitus incubuit, quam ea, qua mortuo Agathocle à Mamertinis oppressi, despoliati ac demum ciuitate eiecti, mutato insuper nomine pro *Messanensibus Mamertini* dicti sunt. *Mamertini* namque, ut nonnulli produnt, ex Samnio patria pulsi quum circa Tauromenium aliquamdiu confedissent, Messanensibus auxilio profecti, eorum urbem eiectis ciuibus occupant. Alij (quorum auctoritatem consensus scriptorum confirmat) occupatae urbis causam, in hanc ferè sententiam referunt. Mamertinos fuisse Campanos, qui sub Agathocle rege in Africa stipendia fecerant: ij in Siciliam reuersi, Messanam nihil hostile metuentem, immò per amicitiam intra moenia admissi occupant: ciues partim vrbe eiiciunt, partim trucidant; vxores liberosque eorum, mox & fortunas agrosque sorte ducta inter se partiuntur. Eo scelere perpetrato pro *Messanensibus Mamertini* appellari coeperunt: urbemque deinceps non solum defendebant, sed eo audaciae progressi sunt, ut Catanensium & Tauromenitanorum agros infestis excursionibus depopularentur. Sub idem ferè tempus quum Pyrrhus in Italia pro Tarentinis contra Romanos bellum gereret, Rhegini terrore & hostis ferocia perculsi, praesidium à Po. Ro. petierant. Missa est cum Iubellio Praefecto legio Campana; ea foedissimum Mamertinorum facinus sequuta

HIPPO
Messane
tyrannidem
occupat.

AGATHO-
CLES Mess-
sana tyran-
nidem oc-
cupat.

MAMER-
TINI, unde
dicti.

MESSANA
à Mamerti-
nis occupa-
ta.

MESSA-
NENSES
Mamertini
cur appella-
ti.

*Pyrrhus
Rex.*

*MESSA-
NORVM
aduersus
Pyrrhum res
gestæ.*

*Item aduer-
sus Hiero-
nem Syra-
cusanum res
gestæ.*

quæta, urbē capta occasione inuadit: ciues partim trucidat, partim eiicit, A
fortunaſq; eorū inter ſe diſtribuit: cum Mamertinis deniq; & freto & ſce-
lere iuncti ſœdus percutiunt. quorū auxiliis freti Mamertini uſque adeo
inualeſcebant, ut pleriq; etiam Siciliae urbibus tributa imperarent, vici-
noſque laceſſerent; donec à *Pyrrho*, qui Syracuſarum & Siciliae rex de-
claratus erat, prælio victi, præſidiisq; ipſorum multis è locis deiectis,
Mamertinorum inſolentia refrænaretur. Verū poſtquam idem Pyr-
rhus breui poſt tempore Siciliae imperium tam citò amiſiſſet, quā faci-
le obtinuiſſet, dum in Italiam tranſmittit, Mamertini (decem millia fu-
iſſe putantur) quum ſigna conferre non auderent, Pyrrhi exercitum à
tergo carpere, & in loca iniqua ſubeuntē impetū factō, duobus elephan- B
tis plurimiſq; ex iis qui agmen poſterius claudebāt cæſis turbare; Pyr-
rhus autem cōuerſis in hoſtē ſignis, etiamſi vulnere tardaretur, prælium
inſtaurare: mox Mamertinus quidam robore corporis ferocior, vulne-
rato regi inſultans, eundem ad ſingulare certamen prouocat. Pyrrhus ira
& dolore excandescens tota vi & impetu in Barbarū inſurgens, eundem
magno ictu in duas partes diſſectum proſternit: hinc Mamertini Pyrrhi
vires ac robur admirati conterritiq; fuga dilabuntur. Mox quum poſt
Pyrrhi diſceſſum factionum partiumq; ſtudiis res Sicula ad Pœnos in-
clinare videretur, Mamertini occasione uſuri Syracuſanis (qui ſoli in to-
ta Sicilia cum Mamertinis Pœnorum imperium detrectabant) bellum C
mouent. Syracuſani ea neceſſitate coacti Hieronē Hieroclitæ filium vi-
ginti tunc annos natum, primò urbis præfectum, mox etiam Imperato-
rem creant. Is ut Syracuſas & exercitum à ſeditioſis militibus purgaret,
ſimulata in Mamertinos expeditione, caſtrisq; ad Centuripam (urbs
ea ſupra Catanam Aetnæis propinqua montibus ſita erat) poſitis, ad
Cyamoſori fluminis ripam aciem ex mercenario milite contra Mamer-
tinos inſtruit: hinc quaſi alio itinere hoſtem inuaſurus, Syracuſanos
equites peditēſq; ſecum deducit: quo ſtratagemate, quum militem con-
ductitium & nouarum ſemper rerum audidum Mamertiniſ trucidandum
obieciſſet, ipſe conuerſo agmine cum Syracuſanis proſectus in urbem D
incolumis reuertitur. Purgato ea ratione à ſeditionum materia exercitu,
habitoq; in ſupplementum copiarum nouo delectu, Mamertinos re-
centi victoria exſultantes, ad Longani fluminis ripas (labitur is per My-
læum agrum) aſſequutus, cæſis præcipuis ipſorum ducibus magna clade
afficit: atque hanc potiffimū ob victoriam Syracuſas reuerſus rex om-
nium ciuium acclamatione ſalutatur. Mamertini aduerſo prælio ab
Hierone fracti; quum & Rhegium à L. Genucio Conſule expugnatum
legionarios autem, qui fidem violauerant, Romæ virgis cæſos & ſecuri
percuſſos ſeuero admodum exemplo nunciaretur; ſibiq; ſimile ſup-
plicium

- A plicium metuerent, ad externa auxilia, sed variantibus sententiis respicere coeperunt: pars ad Carthaginiensium opes, nuncnulli, quibus sanior mens erat, ad Romanos inclinare. Romani intellectis per Legatos Mamertinorum postulatis, postquam diu deliberabundi facta utilis ad honestum comparatione dubitarent, an Mamertinis fidei violatoribus, Romani, qui seuerum ob eandem noxam in suos exemplum paullo ante statuissent, auxilium ferrent. consultique super ea Patres nihil decreuissent, placuit rem populi comitiis & suffragiis peragere, populus Mamertinis opem petentibus auxilium esse ferendum iussit. Mouebat potissimum, quod metuerent ne Carthaginienses, quorum praesidium iam
- B in arcem à Mamertinis receptum nunciabatur, Sicilia vniuersam, quam praeter Syracusas & Messanam iam tenebant, hac vti opportunitate occuparent. Bellum itaque Punicum, quod cum Pœnis viginti tribus deinceps annis Romanus pro Sicilia terra mariq; gessit, Ap. Claudio Consuli populi iussu ob hanc occasionem populi iussu mandatum est. cui quod primus caudicem, hoc est nauem belli in Siciliam gerendi causa cum exercitu conscenderit, Caudici cognomentum factum fuisse † monui. Mamertini de societate & auxilio Po. Ro. certiores facti arcis Praefectum, quem Pœni miserant, eiiciunt. In hunc Carthaginienses veluti proditorem, alioqui non tam facile loco munito cessurum seruili supplicio in crucem sublatum saeuierunt. Mox contractis vndique copiis, terra ab ea parte qua Austrum, qua Pelorum siue Septemtrionem respicit mari obsident. Hiero quoque vti Mamertinos, qui vniuersa iam Sicilia ob rapinas & partium studia graues erant, deleret, capta occasione societatem cum Pœnis coniungit; castraque ad Chalcidicum montem (distabat is ab vrbe duobus millibus pass.) metatus urbem arctissima obsidione cingit. Ap. Claudius interea Consul nocte silenti Pœnorum classem praeteruectus, *Messanam* cum exercitu appellit; omniumque gratulatione exceptus, postquam arctissima obsidione urbem premi, Mamertinos fame laborare intellexisset; dum se hostium copiis imparem metuit;
- D pacis condiciones proponit: eas quum hostis reiiceret, sumto ex necessitate consilio, Hieronem seorsim inuadit praelioque fractum à Messana repellit: Carthaginienses vt Hieronem profligatum acceperunt, obsidione soluta in vrbes quæ ipsorum imperio parebāt dilabuntur. Ap. Claudius interea fugientem Hieronis exercitū magna celeritate assequutus, & ad Syracusas vsque non sine magna strage persequutus, Hierone cum reliquiis copiarum intra urbem recepto, Syracusas etiam ipsas obsidione cingit. Proximo inde anno: M'. Valerius Maximus, & M' Otacilius Crassus Eoss. in Siciliam cum quatuor Legionibus traiciunt. xvi. millia peditum, mille ducenti equites, praeter ea quæ à socijs erant auxilia re-

BELLUM
PUNICUM
primi initium.

† Ex Soneca
sup. p. 47. c

MESSANA
à pœnis obsessa.

Anno v. c.
CDXC.
Vide Steph.
Vinandi Pi-
ghij Fastos
Coss.

L

cense-

FOEDVS
S. P. Q. R.
cum rege
Hierone.

cenfebantur. Pleræque itaque Siciliae ciuitates, quia vim & opes Romanorum metuebant, eiectis Pœnorum præfidiis ad Consules deficiunt. Ipso quoque Hierone iam rebus suis diffidente, Consules pacem cum ipso iis legibus faciunt, v^t captiuos, qui ciues socijue Romanis essent, sine pretio dimitteret: Argenti talenta centum penderet: Socius deinceps atque amicus Po. Ro. esset. Quam pacem Hieroni, Syracusanisque ac populo vicissim Ro. salutarem fuisse euentus docuit. Re itaque à consulibus in Sicilia fortiter ac feliciter gesta, Tauromenitani, Catanenses, & quinquaginta vrbes in fidem Po. Ro. acceptæ sunt: Valerium autem Consulem à Messana capta *Messalam* deinceps fuisse cognominatum à Latinis scriptoribus memoriæ proditum sst: Vicesimo inde anno vertente C. Lutatius Consul in Siciliā missus magnaq; celeritate vsus summam victoriæ imposuit: dum altero, quo hostem primum viderat die, classem Punicam commeatu grauem, proprioque apparatu & instrumento impeditam oppressisset, Pœnos ad pacis condiciones cogit.

Anno DXI.
post R. C.

MESSA-
NENSES
foederati
Po. Ro.

† De his
Diod. Sicu-
lus in Eclo-
gie libri
XXXIV.
ex Photio
et P. Patr.

M. Cicero
Verrina IV.
de signis.

Mamertinos siue Messanenses inter foederatas Po. Ro. ciuitates numerari obseruo, & immunitate donatos: præterquam quod naues nauarumque & sumptus in nauarchos eisdem imperarentur. Ceterum Messanenses eo Po. Ro. foedere felices, pace & opibus floruerunt: bellis quoque Seruilibus, quibus Sicilia vsque in perniciem ferè afflicta fuit, seruos suos, quod ipsis saluti fuit, in potestate habuerunt. Quumque bello ciuili, quod contra Mariū Sulla gessit, Messanenses Cn. Papirium Carbonem & Q. Valeriū Perpernam Marianarum partium duces proscriptos hospitio excepissent; Cn. Pompeius ad motū Siciliae componendū missus, in Messanenses, velut hostiū hospites ac fautores, seuerius consulturus erat, nisi deprecatione mitigatus, & foedere, quod ipsis cum Po. Ro. erat, obstrictus sententiam mutasset. Carbonem tamen & Q. Valerium ibidem deprehenso capitis supplicio affecit. Postea etiam sub iniqua C. Verris Prætura, qua Sicilia rapinis & furtis lacerasse traditur, in gratiam Heij primarij ciuis benignè habiti sunt. in eius Heij domo sacrarium fuisse celeberrimum eo sæculo tradit Cicero; in quo præter cetera quatuor signa pulcherrima visabantur: vnum *Cupidinis* marmoreum Praxitelis opus; alterum *Herculis* æneum egregiè à Myrone politum; reliqua duo signa non quidem magna, sed eximie & artis & venustatis erant; quæ virginali habitu ac vestitu; manibus sublati sacra quædam more virginum Atheniensium in canistris reposita super caput sustinebant, & *Canephore* vocabantur, Polycleti opera. Erant & tabulæ, quæ totius sacrarij religionem statuarum numerum ac nomina cum suis auctoribus recenserent. Conuentum quoque quotannis Messanæ à Prætoribus indigi solitum iuris dicendi causa, ab antiquitate proditum est.

Siculo

- A** Siculo inde bello, quod Cæsar Octavianus cum Sex. Pompeio mutuis magnisque cladibus, per annos complures gessit; Cæsar euotato tandem ex Africa ad auxilium cum duodecim legionibus Lepido; coniunctis cum ipso copiis, Messanam obsedit: Cæsare autem ad Pompeium bello persequendum digresso; Pompeio verò propter summas, quibus undique premebatur, angustias relicta Sicilia, Cephāleniam versus turpi fuga cursum tenente, Plemminius qui fugato Pompeio Messanam tenebat, Lepidum certis pactationibus intra Messanam receperat: Lepidus autem urbem tam suis quam Plemminij militibus ad prædam concesserat. Ceterum Cæsar intellecto Lepidum animo à se alienatum
- B** quod eo non tam collega, quam legato vteretur: atque hinc propriis commodis studentem pacta cum Pompeio occulta iniisse, postea reuersus Lepidum imperio & exercitu exutum, Circeiosque relegatum, Sicilia expulit: & postquam ciues Messanenses metu dilapsos summo studio undique collegisset, urbem ipsorum pridem inter fœderatas receptam, nunc insuper latij iure & ciuitate donauit. Ager Messanensium ab occasu montium iugis, continuisque collibus neque tritici, neque frumenti feracibus claudebatur; vinetis tamen abundabat, vinoque laudatissimo; quod apud priscos *Iotalinum*; postea *Mamertinum* dictum suaue ac robustum in publicis epulis & cœnis triumphalibus; Cæsar
- C** Dictator apposuisse scribitur. Quattuor enim vini genera ex maiorum institutis præbebantur; inter ea *Mamertinum* quartum obtinebat locum: ita ut *Falerum*, *Chium*, *Lesbium* & *Mamertinum* deinceps præbentur. Surgit inter eos colles mons celsissimus, qui Neptunius dicebatur: è cuius specula in Adriaticum usque mare atque Tyrrenum prospectus erat: vertex in altissimum hiatum, perpetuo ventorum flatu mirandum despiciebat. Dionysius quoque fluuius, ab auri ramentis, quæ alueo suo vehere creditur, Chrysorrhœas dictus, iisdem è collibus delabitur. Metallis hunc agrum diuitem fuisse argumento est, quod specus & caernæ in rupibus excisæ, in quibus auri argenti que fodinas
- D** prisca exercuerint, etiamnum visantur. In iisdem & alumen effoditur: ferrum item & marmor Porphyreticum. A Messana Pelorum usque per XII. M. P. Pompeium Magnum viam strauisse quæ ab ipso *Pompeia* dicta, uti & à Valerio Lilybæum usque Valeriam veterum monumentis proditum est. A Peloro Euripus siue fretum Messanense incipit, propter Scyllam & Charybdin, naufragiis infame. Scylla enim sublime saxum, Calabriae litoribus imminens, procul intuentibus in humanam superiore sui parte formam sensim veluti è mari emergere videtur: latentibus subter breuia acutis asperisque scopulis, naues cæco impetu allisas frangit: ij scopuli in caernosos anfractus dehiscunt, in

MESSA-
NENSES
latij iure &
Rom. ciui-
tate donati.

MAMER-
TINVM
vinum.

SCYLLA.

CHARYB-
DIS.

quos quum mare suo æstu violentum absorbetur aut respirat, tumultuan- A
do efficit, vt canes latrantes & lupi ululantes exaudiri videantur. Cha-
rybdis mare feruentissimum, immenso recessu profundum & vorticum
fauiticia vertiginosum est: distat à Scylla Messanæ imminens quindecim
millib. pass. Quum namque fretum Messanenſe Peloro & Cæny pro-
montorijs, tum gemino litore & sinuosis flexibus coarctetur, inde sensim
paulatimque pandentibus sese ad Austrum angustijs, ampliori spatio dif-
fundatur, accidit vt maris fluxus per continuatas vorticum circumgyra-
tiones in altissimam pyramidem deorsum fastigiatus, veluti in abruptam
abyssum dehiscat: mox quum impetu & vorticum collisorum fragore,
supina facie resilit mare, subito in vastum hiatum & immensam vora- B
ginem resorbeatur; vsque adeo vt vel maxima nauigia gurgitibus suis in
gyrum contortis secum rapiat, & violentia sua deprimat, eandemque aut
scopulis allisa aut absorpta ad Tauromenitanum Euripum eiiciat. Fretum
verò ipsum vbi angustissimum est in passus mille quingentos, vbi latissi-
mum in duodecim millia pass. patet: æstuumque reciprocationem
statis horis tanta velocitate simul & atrocitate patitur, vt æstibus alter-
natim modò in Etruscum, mox in Ionium mare versis, ventos etiam ac
nauigia suo cursu frustretur & sistat, vel secum auferat. Hinc *Scylla & Cha-*
rybdis in proueria concesserunt; & Poëtarum carminibus in monstra &
canes latrantes transformatae sunt. *Corallum* in freto Messanenſi lauda- C
tissimum gigni scribitur: fruticis id genus est, quod sub aquis herbescit;
vbi aërem senserit, in lapidem purpurei coloris oculis gratissimum du-
rescit. Capiuntur in eodem & *Xiphij* pisces omnium laudatissimi: ad-
hæc veteribus Græcis *Plotæ*, Latinis quod summis in aquis fluitent *Fluta*
dictæ, omnium saporissimi verno tempore; præterea Murenæ lautorum
mensis expetitæ, adeò obesæ, vt sagina sua in nimijs solis ardoribus
obtorpescentes, adusta eute sese neque mergere queant, & piscantium
manibus veluti offerre se in prædam videantur. Messanæ quidem longi-
tudinem Geographus xxxix s. temporibus, latitudinem xxxviii s.
mensurat. Ceterum quia *Mylas* Zancleorum coloniam fecimus, enu- D
meratione breui, quantum apud scriptores de iisdem exstat, complecte-
mur. eas ad Chersonesi, (quæ III. P. M. in mare Etruscum procutrebat)
ceruicem fuisse conditam, nomenque ipsi à Myla flumine (quod nigras
veheret aquas) factum; adhæc id oppidum postea Sex. Pompeio præci-
puam belli, quod contra Cæsarem Octavianum gessit, sedem fuisse ob-
seruo. Quumque ager frumenti, vini, oleique feracissimus sit, ibidem
Hom. Odyss. Solis boues fuisse pastos, Vlyssis somnium, & sacrilegium à socijs ipsius
commissum Poëtæ prodiderunt. Fabulæ originem hinc nonnulli repe-
runt; quod mare propè Mylas purgamenta fimo similia in litus exspuat.
auctores

Incidit in
Scyllam
adag.

Pisces.

MYLAS
Zancleorum
Colonia.

Hom. Odyss.

A auctores habeo, qui circa *Mylus* hieme fontes arefcere, æstate verò ita exundare prodant, vt etiam amnem conficiant. Phocylidem Poëtam, qui Theocriti Syracufani tempore fcripfit, *Mylus* oriundum veterum monumentis teftatum eft.

TYNDARAPIEON.

TYNDARIS *Laconum Colonia.*

TYNDARIN Lacônes condidiffe, eique nomen à Tyndaro TYNDARIS condita.
 Ledæ patre (ea mater Helenæ, deinde Castoris & Pollûcis fuit) feciffe à veteribus memoriæ proditum eft. Sita erat in colle edito: à mari præcipites & inacceffas rupes habebat: ceterum quum radices earum maris æftu vorticibusq; fenfim exefæ effent, fauientibusq; tempeftatibus vndarum insultus magna cum violentia in eafdem ingruerent, dimidia pars vrbs reuulfa, fubfidentibusque rupibus in pelagus fubitò prolapfa traditur. Eam urbem vt vetuftiffimam ac nobiliffimam, ita comiteatu fecundam & ciuium fortunis opulentam, bello quoque maritimo commendatam fuiſſe obferuo. Apud Tyndaritanos Mercurij fanum erat folemmbus facris frequens & celebre; & in eo Mercurij fimulacrum precio, artificio, ac pictura illuſtre: quod capta à Carthaginienfibus vrbe Carthaginem delatum à Scipione AEmiliano deleta Carthagine Tyndaritanis reſtitutum fuit, ac fuma ciuium aggratulatione fuis fedibus repositum. Tyndaritani eo potiffimùm Africani beneficio commoti, fœdus, quod cum Romanis percuſſerant, fideliter feruarunt. Medio in foro equeſtres M. Marcelli ftatuæ erant, magno artificio elaboratæ. Ceterum Tyndaritani improba C. Verris auaritate ob illud Mercurij fimulacrum vexati afflicti que ſunt: inter quos Proagoras nobili loco natus præcipuam iniuriam tulit: qui quum Meſſanæ ſignum illud à Verre deferre iuſſus, id ſibi inconſulto Senatu ſub capitali pœna non licere reſpondiſſet; virgis caſo, maleq; multato, Verres etiam capitis ſupplicium, ni illud quamprimùm referret, minatus eſt. quumque Proagoras neq; lacrymis aut ſui commiſeratione id à Senatu impetrare poſſet; neque ipſe ſua auctoritate ftatuam demoliri auderet; à Verris lictoribus veſtibus ſpoliatus atque iterum virgis caſus, vrente etiam brumâ per diem ac noctem ad Marcelli ftatuas ſub dio, in imbre, in frigore relinquitur; donec populi tandem commiſeratione, ſimulacro promiſſo, vix viuus inde abductus eſt. Quam ob ſauitiam Verres à Zoſippo & Iſmenia patriciis Tyndaritanis apud Senatum P. Q. Ro accusatus, Cicerone perorante Prætura ſe abdicare coactus eſt. Salutare Tyndaritanis fuit, quod ſemper in omnibus Punicis Siculiſq; bellis amicitiam Po. Ro. ſequuti,

L 3

TYNDARITANI
liberi, &
immunes.

DIANA
fascelus.

Nummus
Tyndaritanus.

VENUS
Hegemonis.

DIANA
ΑΥΓΟΑΕΖ
ΜΟΖ.

Helicon fl.

LIPARA
ins.

AGATHYRS
ΒΕΥ ΜΕΡΗΣ.

sequeuti, omniâ eidē sēper cum belli adiumenta, tum pacis ornâmentâ **A**
administraſſent. Eo verò bello quod Cæſar Octavianus contra Sex.
Pompeium geſſit, M. Agrippa deiecto Pompeij præſidio Tyndarin oc-
cupauit, eaq; pro belli fide uſus, Mylis receptis Pompeiū ad Naulochos
prælio nauali victum proſtigauit: quo bello confecto, Tyndaritani, quia
operam quoque ſuam Agrippæ in eiiciendo Pompeij præſidio præſtite-
rant, eiſque naues inſtructas, locios nauales, ſumtuſque in nauarchos ſup-
peditaſſent, à Cæſare victore libertatem & immunitatem impetrarunt.
Sunt qui memoriæ prodât, Oreſtem Tyndari ex Clytemneſtra filia ne-
potem, poſtquam in Taurica ſeſe à matricidio (matrem namq; ob adul-
terium cum AEgyſtho, ut patris Agamemnonis cædem & domesticam **B**
iniuriâ vlciſceretur, furore correptus occiderat) expiaſſet, occiſo Tho-
ante, Dianæ *Faſcelidis* ſimulacrum ſurripuiſſe: cognomen autem Dianæ,
inde factum eſſe; quod eius ſimulacrum, ut melius falleret Oreſtes, faſci-
bus circumdatis opertum abſtulifſet. Longa inde peregrinatione Ore-
ſtem ad Tyndaritanos, ut ad gentiles & neceſſarios appuliſſe. quod ideo
paulò latiùs à nobis relatum eſt, ut prudenti lectori cogitationem iudi-
ciumque relinqueremus de Tyndaritanorum numiſmate, quod ſolum
ad manus noſtras peruenit, in quo Dianæ caput aduerſa, auerſa parte Ve-
neris Hegemonis, quæ Cupidinem manu ducit, imago Myrtea circum-
ducta ſignata ſunt. Obſeruo etiam *Diana* cognomentum apud Lacônes **C**
Lygodeſmo fuiſſe; cuius hic igitur mentionem facio, quod Tyndaritani
Lacônium coloni ſint. Nomen autem illud ipſi à Lygo arbuſcula, ſiue vi-
tice factum fuiſſe; quod eius flagellis ob lentitudinem ad aram Dianæ,
ipſi ſe mutuo pueri exercebant, ut corpus ad patientiam & obedientiam
tolerando indurarent. A Tyndari in Septemtrionem digreſſis, oſtium
Heliconis fluminis ſeſe aperit: in occaſum verò editus mons erat, in quo
templum Iouis olim fuiſſe conditum ſcriptores nonnulli prodiderunt:
ab eo deſcendentibus *Timethi* fluminis oſtium occurrebat: à quo in oc-
caſum mille paſſibus *Lipara* inſula diſtabat. Secundum litus in Auſtrum
ad xxx.M.P. progreſſis *Agathyrfum* vrbs ad radices editiſſimi montis ſi- **D**
tuerat; quod Agathyrfus AEoli filius condiderat. Ea vrbs, Marcel-
lum & Læuinum Conſules Romanos comiter habuit, & omni ope ad-
iuuit. Ceterum quod ad Tyndaris ſitum ſecundum globolaſam terræ ſu-
perficiem pertinet; eum Geographus ſecundum longitudinem xxxviii
partibus cum quadrante; ſecundum latitudinem xxxvii. partibus
meſurat.

ΑΓΥ-

A Γ Υ Ρ Ι Ν Α Ι Ω Ν.

A G Y R I N A *Corinthiorum Colonia.*

- S**VBIECIMVS Tyndaridi Agyrinā, maritimæ ciuitatis mediter-
ranean: in eo non sequuti litoralem vt hætenus tractum, sed
ordinem potiùs Geographicum. Vtraque enim vrbs æqualiter
ab insulis fortunatis, horis duabus cum septunce in ortū vergebat: etiam si
à medio habitati orbis inæqualiter: A G Y R I N A namque Tyndaride
LX. M. P. Australior, exiguo quidem spacio citra *Ennam* (quam Siciliæ
vmbilicū esse opinabantur,) distabat. De Agyrinæ conditore, & primis
colonis, etiam si vetustissimā esse urbem satis constet, obscura tamen apud
scriptores memoria est. Sita erat in monte editissimo & asperissimo, ad
Aultrum Asorinis campis & collibus cingebatur: à septentrione agrum
lætissimum & feracissimum, qui *Chrysa* flumine irrigabatur, despiciebat:
colles verò frequentes admodū, siluis vestiti, venationibus, & aucupio;
ipsiusque Dianæ venatricis luco celebres erant. Fama tenet, *Herculem* ad-
huc viuum ab Agyrinensibus pro Deo cultum; templumque ei atque
Iolao ipsius ex Iphicle fratre nepoti, cultu ac donarijs magnificum fuisse
extructum; in quo vtriusque veluti Dijs Olympicis diem festum & so-
lemne frequenti totius Græciæ conuentu celebrabant. Iolai vt Herculis
patrui sui laborum socij & peregrinationum comitis fama apud scripto-
res nobilitata est. commendatur eius potissimum virtus, eo nomine,
quòd Sardiniam insulam domesticis malis oppressam liberauit; quòd
Sardos gentem vagam nullis legibus, nulla societate aut necessitudine
coniunctam, Atheniensibus & Thespiensibus sibi adiunctis & concor-
diam & agrorum culturam ciuilemque societatem, condita Olbia cete-
risque vrbibus, legibus, & institutis cōposuerit. atque ob ea merita Sardi
Iolao ad sepulchrum eius, vt numini tutelari, templum posuerunt; ac sese
ab eodem *Iolenses* nuncuparunt. *Herculem* præterea, vt Iolaum posteritati
commendaret, Agyrinenses cærimonias, ac solemnes ludos docuisse;
quibus eundem Heroem colerent, auctores prodiderunt. præcipuum
inter cærimonias fuisse obseruo, quod ingenui comas suas Iolao sacras
tamdiu alerent, quoad ætate legitima, & consulto per victimas Deo,
eas tondendi potestatem sibi factam obseruassent. Magna eius voti con-
cepti apud Agyrinæos religio erat; siquidem ij, qui negligentius comas
nutriebant, aut votum legitimo tempore non soluebant, statim ex ira
numinis linguæ vsu orbat obmutescabant; totoque corpore squalidi;
donec Iolao sese expiassent, contabescebant. Porta vrbis per quam ad
ludos solemnes egrediebantur, *Heraclea* in *Herculis* honorem vocata
erat. Ludi ex pugilum paribus & equestri certamine dabantur: Additur
fabulæ

ENNA
Sicilia um-
bilicus, vt
Delphi Pi-
thij orbis
erant me-
diū habiti.
AGYRINA
opidum.
Chrysa flu-
uius ab au-
ro sic dictus.

DIANA
dea vena-
trix.

IOLAVS
Herculem
habuit pa-
truum.

SARDI CUS
Iolenses
dicti.

Comamti-
oi nutrire.

fabula: quum Hercules per viam Agyrinensiū saxis stratam, armenta duceret, vestigia boum iisdem saxis veluti ceræ impressa fuisse relicta: atque eo prodigio commotos Agyrinenses Herculi, dum adhuc inter mortales ageret, haud aliter, quàm si iam inter Deos relatus esset, ipsiusque nepoti Iolao sacris operatos: quæ sacra magna cum religione ad posteritatē propagata sint. Agyrinensium opes & potentiam in magnā sese amplitudinem extendisse argumento est, quod Agyris, ipsorum sub Dionysio seniore tyrannus, postquā optimatibus trucidatis dominationem sibi confirmasset, oppida, arces, castellaq; vicina in potestatem redegerit; viginti ciuiū millia armare potuerit; pecunia, com meatu, omniq; instrumento bellico abundauerit. Ceterum cum idem Agyris à Magone Pœnorum duce in societatem sollicitaretur, ad Dionysium tyrannū flexit: ac fœdere cum eodem percusso, exercitū ipsius stipendio & com meatu recreauit. Magonem verò ob regionis & viarum imperitiam à com meatu interclusum, magna insuper clade oppressisset: ni Dionysius, dum Syracusani pugnae potestatem ipso recusante tumultuosius poscunt, militum suorum seditione perturbatus, pacem cum Pœno facere coactus fuisset.

AGYRIS
Agyrinensium tyrannus.

APOLLONIADIS
tyrannus.

Affectam deinceps Agyrinensium Rempublicam, sub Dionysio Iuniorē, multosq; ciuium in alias vrbes ob tyrannorū odium vel metum commigrasse; urbemq; ciuium infrequentia sub Apolloniadis dominatione per annos aliquot desertam fuisse obseruo. Verum Timoleon postquam deiecto Apolloniade, *Agyrinenses* libertati restituisset, miratus in tanta agrorum multitudine, in ea situs amœnitate ac soli fecunditate, vrbis amplissimæ ob bellorum motus & tyrannorum odium solitudinem, decem millia Græcorum partim è Corintho, partim è reliquis vrbibus, quæ cum Corinthijs aliquam Reipublicæ necessitudinem habebant, delegit; eosq; in Agyrinensium urbem colonos & ciues conscripsit: optimisq; legibus & institutis eam Rempublicam constituit. Ita Agyrinenses in pacis artibus diu floruerunt; Theatro interea omnium, excepto Syracusano, per totā Siciliam pulcherrimo à se exstructo. Inde post Agathoclis mortem Pœnorum armis denuò in seruitutē præcipitati, bello Punico secundo, eiecto Pœnorum præsidio, Romanum admiserunt; & Marcellum primò, inde Læuinum Consules auxilio, com meatu & hospitij iure coluerunt. Ita vt ne vel contra infimum etiam ciuiū Romanorum Agyrinenses postea vllò in officio defuisse, aut aliàs obfuisse testatū sit. Quibus meritis obtinuerunt, vt in constituēda Siciliae prouincia, eodem iure essent, quo antea fuissent: eadem conditione Pop. Romano parerent, qua suis antea paruissent. Illud tantum ipsis etiam assentientibus institutum, vt ager ipsorū decumanus esset, hoc est vt Agyrinenses decumam prouentuum sine pretio soluerent. Fuit itaque Agyrinensium deinceps respu-

Quinque
primi
AGYRI-
NENSIVM

- A** respublica, tum quinque primorum, tum aliorum magistratuū dignitate; adhuc ciuium locupletium, & summorum aratorum fide Populo Ro. commendatissima. Quinque primos autem in Prouinciarum ciuitatibus, ut Decem primos in Municipijs, ex ordine Decurionū delectos, iisdemque tributorum exactionem & ærarij curam fuisse commissam obseruo. Magistratum Agyrinensium magnam animi fortitudinem & constantiam fuisse, argumento est. quod quum Verris iniurijs & contumelijs premerentur, adhuc decumis contra fœdera æstimatis, iniquissimo eadem pretio soluere maximo cum aratorū detrimento cogerentur; tertium sexagies sese multari maluerint, quàm ad eius condiciones pactionesque quidquam concedere. Agyrinam à multis sæculis etiā suis ruderibus obrutam & sepultam, (INTEREUNT enim Vrbes, regna, & Respublicæ; mortalium omnia caduca & fragilia sunt, nisi historiæ beneficio posteritati monumēta sui relinquant) vix aliud vsque adeo ab interitu & obliuione vindicauerit, atq; id quod DIO DORI Historici patria fuerit. vixit ille sub Iulio Cæsare & sub Augusto. Cæsarem Dictatorem DEI aut DIVI cognomento suis in scriptis frequenter ob rerum gestarū magnitudinem afficit. Huius vrbis nomen variè apud auctores pròditum fuisse obseruo. Stephanus *Αγύρινα* & gentilicium *Αγυρινάϊ*; uti & numismata antiqua, etiamsi ex Dionysio *Αγίριον* laudet. *Agurium* etiam Ptolemæus nuncupat; & Cicero, *Agyrinensem populum* & *Agurium* urbem probat: quibus *Argyra* placet, & ab argento nomen deducunt, vitiosa scriptura deceptos esse, & Stephani ordo in vrbibus recensendis & numismatū auctoritas conuincit. *Agurium* Geographus ita definit, ut ab insulis fortunatis xxxviii. partibus cū quadrante; ab AEquatore xxxvii. absit. Quumque *Enna* secundum longitudinem habitati orbis vnus partis sextante in occasum tantum ab Agurio recederet, versus Septentrionem vncia superaret, operæ precium me facturum (etiā si nulla hactenus celeberrimæ vrbis numismata ad manus nostras peruenerint) putabam, si breui enumeratione vrbis situm, conditores, & incunabula Cereris, sedemque & raptum Proserpinæ in gratiam lectoris, antequam ad maritima loca redirem complecterer. ENNA itaque Syracusanorum colonia, anno postquam Archias Syracusarum potitus esset sexagesimo, duce Enno (vnde & nomen vrbi factum) deducta est. Vrbs ipsa loco præcelso atque edito condita; qui locus, quod in media insula situs est, vmbilicus Siciliæ nominatur. Quo in summo æquata agri planicies & aquæ perennes erant. Ea planicies omni ambitu circumcisa atq; diremta, vno tantum loco & prærupto vndique à singulis hominibus adiri poterat: aliundè verò aut à pluribus simul non poterat. circa eam planiciem lacus luci; erant plurimi; & lectissimi quoquo anni tempore flores, tam suauis odore flagrant;

Cic. epist. ad Sulpiciū: Cor. Tacitus in Annal. Pet. Faber lib. i. Seme- strium. DIO DORI Siculi Historici quæ patria existit. Vid. Suidam. In nummis.

Cic. in Ver- rinis.

ENNA condita. ex Syracusanorū Colonia. Huius epide nomen sepe in Actæ montis ob affinitatem degenera- uit.

M

vt

CERES
Ennensis
Dea.
* *Claudia-
nus poeta de
raptu Pro-
serpina.*

*Cicero Ver-
rina IV. de
signis.*

ENNA Ce-
veri sacra
semper est
habita.

*Nummi
Ennenses.*

ut etiam canum sagacitatem obtunderent. Insula verò Sicilia quamvis A
tota Cereri & Liberæ siue Proserpinæ consecrata erat, his præcipue tã-
men in locis Cererem ortam, fruges primùm repertas, & Proserpinam,
dum flores legeret, esse raptam * scriptorum consensu proditum est. Ete-
nim versus Aquilonem speluncam immensa altitudine depressam En-
nenses ostendebant, quâ Ditem patrem repente cum curru exstitisse, ab-
reptamque ex eo loco virginem secum asportasse, & subito non longè à
Syraculis sub terras penetrasse, fontemq; Cyanen eo in loco repente eru-
pisse credebant, vbi vsque ad Ciceronis etiam tempora Syracusani anni-
uersarios dies festos frequentissimo virorum mulierumque conuentu ce-
lebrabant: quòd his in locis certissima rerum dictarum vestigia ac propè B
Deorum incunabula reperirentur. Templum quidem *Cereri* magnifi-
centissimum apud Ennenses Gelo Syracusanorum Rex condidit. Erant
in eo duo Cereris signa vtrumque in templi penetralibus, ex marmore
vnum, alterum ex ære omniũ antiquissimum, & artificio singulari com-
mendatum. In ædis vestibulo alia duo signa erant; vnũ *Cereris*, cuius ma-
nu dextra pulcherrima victoriæ imago tenebatur; alterum *Triptolemi*.
Nec mirum tot in vnus Cereris templo eiusdem signa fuisse, cuius tanta
ibi esset religio, tamque assiduus & promiscuus cultus, ut Enna non
vrbs, sed tota Cereris fanum videretur: in qua non Ennenses solùm &
Siculi omnes, sed & extræ nationes, ac ipsi etiam Romani Cererem ha-
bitare arbitrabantur; ciuesque ipsi omnes non tam ciues, quàm Cereris C
sacerdotes & templi Antistites crederentur. Quin etiã exteri & barbari
tantam huic templo dignitatem ac reuerentiam tribuebant; ut quum fu-
gitiui ac Barbari urbem occupassent, ciuiumque fortunas hostiliter diri-
puissent, Cereris tamen templum auro gemmisque ornatissimũ ditissi-
mumque non solùm attingere, verùm etiam metu numinis ne aggredi
quidem ausi fuerint. Erat & ante Cereris templũ in aperto, ac loco pro-
patulo ædes Proserpinæ præclarissima atque pulcherrima. Numismata
autem antiqua Ennensium nonnulli sese vidisse testantur, in quibus ad-
uersa parte Ceres, auersa verò spica tritici signata sit. *Enna* autem quum D
præcipiti in loco staret, temporis processu cum montis visceribus in præ-
ceps quoque collapsa est. Ennæ longitudinem Geographus xxxviii.
partiũ cum particulæ vncia, latitudinem xxxvii. partium cum particu-
læ vnciola facit. Sed antequã à Mediterraneis ad litoralem oram redea-
mus, MENANINE mediterranea vrbs nos adhuc remoratur: in eius sita
locoque recensendo numismatum seriem non sumus sequuturi; sed or-
dinem Geographicum, neque hoc quisquam nobis vitio vertere debet,
quod huc reuocemus *Menaninos* ad rationem situs, non ad vltimam siue
xii. Siciliæ tabulam, quo loco Menaninos collocare coacti fuimus; quòd
Mena-

- A Menaninorum numismata vti postrema ferè, & opere tantum non ablo-
luto, ita etiam vetustate ita attrita, vt vix apices litterarum oculis conse-
qui potuerimus, ad manus nostras peruenerint.

M H N A N I N Ω N.

ENANINEN Siculorum urbem Ducetius Siculorum rex & ar-
temis & opibus potētissimus, patria Neetinus arduo colli super-
impositam condidisse, agrumque finitimū colonis eò deductis
viritim distribuisse, eo tempore, quo Romæ A. Postumius Re-

MENA-
NINE con-
dita.
Anno v.c.
CCXXCIX

- B gillensis, & SP. Furius Medullinus consules erant; ab auctoribus memo-
riæ proditū est. Fama tenet Cererem accensis ex AEtna facibus, quum
filiam à Plutone raptā quæreret, primū in huius vrbis agro apparuisse;
eique hanc ob causam *Ταδίσφα* siue *Tadifera* cognomen factū fuisse,
quod & Menaninorum numismata confirmant; in quorum auersa parte
binæ faces signatæ sunt. Hinc etiam *Menaninos* in Cereris sacris tæda de-
inceps fuisse vfos ex eadem ratione multi scripserunt. In agro Menanino
Symathus flumen quinque fontibus exortus, in Leontinorum primò
campos, inde ad Catanensium deflectens xxx. M. P. spacium emensus in
Ionium sese mare exonerat. celebratur huius fluminis origo ob Palicos
fratres, vti in Catanæ descriptione retulimus; & ob lacum Ephintiam
siue Phintiam qui *Palicis Dijs* sacer credebatur; & à Menanina duob. mil-
lib. pass. ad radicem collis cuiusdam distabat. Lacus ille non magni qui-
dem circuitus (centum enim passuum ambitū includebatur) sed alioqui
memorabilis. Is enim turbidas & tetri odoris aquas, sed stagnantes, circa
crepidinem habebat: in medio verò tres crateres, qui perpetuas aquarum
scaturigines ad decem ferè pedum altitudinem, non aliter quàm subiectis
ignibus feruentes, erūpentibus subinde inter aquæ feruores flammaram
globis eructabant: ipsæ tamen aquæ ad perpendiculum relabentes neque
intumescere, neque feruescente lacu, sed stagnante tantū residebant.
- D Huic lacui, quod Palicorū Deorum numen Siculi perpetuò adesse cre-
derent, diuinos honores deferrebant, ac crateres ipsos summa veneratione
colebant: templumque eo loci porticibus atque alijs sumptuosis operi-
bus conspicuum Dijs Palicis, erexerunt. Additur, quia stagni eius fun-
dus sulphuris & bituminis materia plenus sit, aspirationes vsque adeo
crassas & foetiditas exhalasse; vt aues etiam præteruolantes plerumque in-
terirent, & si aquas eius animalia ante Solis ortum hauissent, repentina
quasi suffocatione conciderent: Quumque illecta rei nouitate ac mira-
culis multitudo frequens ad istud templum conueniret; Ducetius in
colle, qui supra lacum assurgebat, urbem condidit; eamque *Palicam* à dijs

CERES
tadifera, in
Numisma-
tibus.

Συμάθου
fluminis,
eiusq. origo.

Palici Dijs
& crateres

vicinis nominauit: quam postquam muro satis firmo muniisset, colonis A
 agros finitimos diuisit. Ea vrbs etsi ybertate soli; & ciuium frequentia
 exiguo admodum tempore in iustæ ciuitatis amplitudinem coaluisset,
 paullo post tamen ab hostibus euerfa ac prostrata scribitur. Obseruatum
 quoque est, quum Sicilia ægro ob siccitatem prouentu laboraret, huc la-
 cum exaruisse; è crateribus præter ventorum furentium flatus, etiam pul-
 uerem densissimum eiaculari solitum. Sed, vt ad Menaninos redeamus,
 eos stipendiarios Pop. Ro. fuisse, & à Verris quoque auaritia vexatos in-
 uenio. Eius vrbs nomen apud scriptores variasse obseruo, Ptolomæus
 Μενάς multitudinis numero; Diodorus Μενάωνον, aut, vt apud ipsum
 variant exemplaria, Μέναιον habet. Cicero ciues eius *Menenios*; Plinius B
Menaninos edidit, quod etiam cum numismate signato conuenit. Eius vr-
 bis longitudinem Geographus xxxviii. partium cum deince; latitu-
 dinem xxxvii. partium cum quinqunce mensurat.

Θ Ε Ρ Μ Ι Τ Α Ν.

THERMAE HIMERENSES *Zanclæorum Colonia.*

HIMERA ab Annibale Pœno deleta, quos ciues belli cala-
 mitas reliquos fecerat; ij sese Thermis in eiusdem Himeræ C
 a gris collocarunt, vi. m. p. ab oppido antiquo. nouæ vrbi no-
 men à calidis, quibus ea litoralis ora abundat, aquis, *Thermis* factum est.
 Ceterum si Thermarum originem ab initio repetendam putabimus,
 opus erit vt *Himeræ*, quæ ad viii. p. m. à litore recedebat, situm fatumque
 breui prius enumeratione complectamur. *Himeram* itaque urbem ad si-
 nistram Himeræ fluminis ripam à Zanclæis, quibus sese Chalcidenses
 aliquot & Syracusani per factiones patria pulsi consociauerant, ducibus
 Euclide, Simo, & Sacone Olympiadis vndequadragessimæ anno primo
 conditam fuisset memoriæ proditum est. Hæc sola Græcarum urbium
 mare Hetruscum prospectat; nomen ab *Himera* flumine præterlabente, D
 uti & aliæ pleræque Siciliæ vrbes sortita. Mineruæ numen præcipue ab
 Himerensibus cultum fuisse obseruo: quumque eius Deæ iussu in gratiam
 Herculis aquæ calidæ è terræ visceribus erumpentes subito scaturissent;
 iisque membra à labore puluereque recreata Hercules fouendo molli-
 uisset, nomen aquæ Himeræ *Θεί τῆς ἰμέρου* hoc est, à fouendo fuisse
 factum. Non desunt auctores, qui Thermas omnes, quarum quidē origo
 naturalis est, Herculi in genere sacratas referant. Ceterum quod numis-
 mata antiqua Thermitanorum & Himeræorum nomina discretim refe-
 rant; ea nominis distinctio, priusquam scriptorum auctoritate satis
 confir-

Ther-
 mæ Hi-
 merenses
 condita.
 HIMERA
 à quibus
 condita; de
 cognomine
 flumio infra
 pag. 96.

Therma
 Herculi
 sacra.
 Numismata

- A confirmati essemus, & alios aliquot haud indoctos nobiscū eò opinionis induxerant; ut Himeræorū numismata, quæ huc pertinebant, in tractum oramque pœnæ obiectam Austrinam ante urbem & flumen Gelam (quæ & ipsa plurimis *Himera*, uti suo loco ostensuri sumus, nuncupatur) nominis & rationis similitudine inducti transposuerimus. In ijs namque Himeræorum numismatibus, Minerua Herculi balneanti sacris operatur; ab altera parte Ergoteles *Εργότιλος*, apparet. quæ ex historiarum consensu ad Himeram postea Thermas dictam pertinent. Huc itaque ea quæ ad Himerensium eo loco transpositorum numismata & historiam pertinent, ob prædictas rationes translaturi sumus. *Himera* à prima
- B statim origine felicia & magna incrementa accepit; legibusque & institutis optimis composita, auctoritatem & potentiam confirmavit: usque adeo ut quum Rhegini domesticis malis & factionibus gravissimè perturbati laborarent; eiectis Himerensium auxilio atque operâ factiosis, Rheginorum status ad tranquillitatem redierit. Ceterum quum Himerensium plerique ultionis studio & propagandæ ditionis causa Rempublicam inclinare molirentur, reuocati sunt ab eo consilio per Stefichori Poëtæ Apologum in hanc ferè sententiam festiuissimum: *Olim, inquit, equus latissimis in pascuis solus exsultabat & lasciuiebat; irrumpente deinde ceruo pabuli vastatore, equus ultionis studio exardescens; hominus consilio usus est: Is, si frenum, inquit, & me sessorem patieris, tum equidem te de cerui petulantia ulcisci potero. Accepisse equum eam conditionem, admisisse sessorem, & simul in seruitutem incidisse, dum nimio ultionis studio animi impotentiam sequitur.* Tam festiua & opportuna fabula ciues Himerenses ad saniora consilia reuocati, imperium Phalaridi abrogarunt: suamque aliquamdiu libertatem tutati. Postea ex nimijs opibus insolentiores facti; ac in libidinem & voluptates proiecti, adhæc partium studijs excitati, in *Cydippi* tandem tyrannidem prolapsi sunt. *Cydippo Terillus* successit. *Terillum* verò *Anaxilæ* Messanensium domini socerum, *Theron* Agrigentinarum princeps, occupata per vim *Himerâ* expulit. verum postquam *Terillo* *Anaxilas* sese coniunxisset, ac Pœnorum copias duce *Amilcare* cum trecentis armatorum millibus, ut *Theronem* *Himerâ* eijcerent, in societatem vocassent; *Thero* cum *Gelone* genero suo Syracusanorum rege foedus paciscitur; seseque *Himeræ* mœnibus includi patitur. Ceterum postquam eruptione facta hostem aggressus una atque item altera clade fractus fuisset, *Gelo* ipsi in subsidium properat; citatoque agmine accurrens *Theronis* cladem magna Pœnorum cæde ulciscitur: mox cæso ex insidijs *Amilcare* Pœnorum duce, aperto cum ceteris copijs *Marte* congressus, centum quinquaginta hostium millia trucidat; reliqui capti, partim in seruitutem venditi, partim in seruiles

HIMER-
RENSIVM
reipublica
status &
conuersio.

Hunc Apo-
logum r. se-
runt &
Aristot.
Rhetor. &
Horat. L. 1.
Epist. 10.
auctore Ste-
fichoro: de
quo poeta
Himeræo &
infra p. 95.

CYDIP-
PVS & Te-
rillus ty-
ranni.
HIMERÂ
à Theronē
occupata.

THRASY-
DARVS
Theronis F.
Himerensib.
præfatus.

Simonides
poeta Lyri-
cus, pacis
conciliator.

BELLVM
Himerensium
cum Pœnis.

HIMERA
à Pœnis ob-
fessa.

operas distributi sunt. Theron virtute Gelonis ea ratione ab obsidione **A**
liberatus. Himeræque dominatione iam potitus, ipse Agrigentum re-
uerfus Thrasydæum filium Himerensibus præfecit. Qui quum per su-
perbiam & dominandi impotentiam ciuium patientia abuteretur, Hi-
merenses ad Hieronem, qui Geloni fratri successerat, vt à Thrasydæi ty-
rannide liberarentur, respiciunt. Ceterum ea defectio ob fluxam Hiero-
nis fidem, Himerensibus propemodum exitio fuit. Hiero namque re-
gni sui opibus nec dum confirmatis, Polyzeli fratris sui minoris virtu-
tem, qua Syracusanorum animos sibi demeruerat, suspectam habens,
eiden exitium moliebatur. Verum Polyzelus impia fratris faude depre-
hensa, ad Theronem Agrigentinum generum suum fuga elapsus, ab eo **B**
dem armis quoque contra Hieronem protegatur. Himerenses hac
occasione vsuri, & vt sese de Thrasydæi iniuriis vlciscerentur, socie-
tatem Hieroni & deditionem offerunt. Interea Simonides Poëta Ly-
ricus inter Theronem & Hieronem iam affinitate iunctos (Hiero namq
Theronis sororem in vxorem receperat) pacem certis legibus facit. mox
Theron etiam Polyzelum fratri suo Hieroni conciliat. Hiero tot benefi-
ciis deuinctus, Theronem de Himerensium pactione sibi contra Thra-
sydæum oblata certiore facit: qui re exactissimè explorata, omnes eos
qui defectionis conscij fuerat, capi & trucidari iubet. Qua laniena quum
Respublica ciuibus exhausta esset, Theron Dores & quotquot Græca **C**
nicæ gentis & originis colligere poterat, colonos magno numero eò de-
duxit, in ciuitatem Himerensium adscripsit: sincerior inde Himerensium
fides in Syracusanos quàm Hieronis erga Himerenses fuit. Quum nam-
que Syracusani grauissima Thrasybuli (qui Hieroni & frater & succes-
sor erat) tyrannide opprimerentur, Himerensium potissimum auxilio
vsi, tyrannum decimo quàm regnare cœperat mense eiectum Locros in
exsilium abire coëgerunt. Floruit deinde vsque adeo opibus & potentia
Himerensium Respublica, vt quum Athenienses, qui Leontinis auxilio
venerant, impetum in Himeram urbem fecissent, eosdem propriis opi-
bus ab vrbe sua repulsos agris etiam & limitibus suis haud difficulter ex- **D**
pulerint. Ceterum Atheniensibus Syracusanorum potentia profliga-
tis, quum Segestani bello, quod contra Selinuntinos gerebant, opprssi,
Pœnos duce Annibale, Amilcaris à Gelone cæsi nepote, in societate vo-
cassent, Annibal expugnatis Selinuntis, vt patris sui Gisconis Manibus
parentaret, omni rapinarum & sæuitiæ genere capta in vrbe grassatus,
ferro flammaque eandem prostravit. Inde vt & Amilcarem auum vl-
cisceretur, Olympiade tertia & nonagesima, cum centum hominū mil-
libus in Himerenses mouit, urbemque omni tormentorum ac machi-
narum genere oppugnare adortus; mox quum actis cuniculis, magna
murorum

- A** murorum & urbis pars subsedisset, etiam in urbem irrumpere conatus est. Verum Himerenses, quibus ex desperatione animus creuerat, Pœno acriter repulso, mœnia collapsa instaurant. Interim & hoc obsessos in spem meliorem induxit, quod Diocles cum auxiliaribus Syracusanorum copiis adpareret. Hinc Himerenses, ne sese veluti imbelles feminas circumfederi paterentur, facta eruptione hostem palantem ac securius vapantem ita consternarunt, ut pauore metuque turbatum, ac proprio etiam terrore impeditum, pecorum in morem ad viginti Pœnorum millia prostrauerint: reliquis saluti fuit, quod Annibal, ut suos effusos vidit, subito cum quadraginta millibus in aciem descendens, ac suorum fugam sistens,
- B** Himerenses victoria exultantes acerrimo prælio, caesis ad tria millia, ceteris verò profligatis, magna cum clade in urbem reiiceret. Diocles postquam Himerensium vires fractas vidit; suas verò copias infirmiores quam ut Annibali victori sese obicere auderet, vasis conelamatis magna imbellique Himerensium multitudine, qui iam de patriæ salute desperabant, secum deducta, Syracusas reuertitur. Annibal arctè acriterque urbem nocte dieque corona oppugnare; nihil ciuium laboribus otij, nihil quietis fatigatis remittere: inde quum crebris arictum tormentorumque ictibus bona mœnium pars corruisset; magno ardentique impetu cum Pœnis in urbem irrumpens, obuios quosque trucidat. Tandem sanguine satiatus, à ciuium cæde per præconem abstinere iubet: fortunas tamē ciuium militi diripiendas concedit. Mox tria captiuorum millia ad eum locum ubi auus ipsius Amilcar à Gelone caesus fuerat ducta, ut Amilcaris quoque Manibus post octauū & quinquagesimū quam ille ceciderat annum parentaret, iugulari ad vnum omnes imperavit. Urbem, quæ ducentis & quinquaginta iam steterat annis, prosterni demoliri que, templa fanaque; detractis ornamentis spoliari iussit. Signa quoque ex ære plurima secum Carthaginem abstulit, quæ postea Carthagine à Scipione AEmiliano euerfa, Thermitanis Himerensium posteris restituta sunt. inter præcipua signa erat *Himera* ipsa cornucopiæ manibus tenens, oppidi & præterlabentis fluminis nomine, in formam muliebrem habitumque formata; quæ suis liniamentis, & figura ipsa intuentes mirè afficiebat. Statua quoque *Stesichori Poëtæ*, Himerensis, senilis, incuruaque cum libro in manu summa arte elaborata. Stesichorus enim Poëta inter nouem[†] Græciæ Lyricos censetur. Is quum ab infantia *Tifias* vocaretur, postea, quia cum citharæ cantu chorum primus coniunxisset, *Stesichorus* appellatus scribitur. Inter omina refertur, Lusciniam ex eius adhuc infantis ore cecinisse, lætissimo ad Poëticam amœnitatem augurio. Hic quum Phalaridis tyranni ut sæuissimi ita & immanissimi tempore viueret, eundem tamen frequenter carminum suorum illecebris à crudelitate auertit,
- & in

HIMERA
à Panis
euerfa.

STESICHORVS
poëta Lyri-
cus.
† Quorum
fragmenta
Iulius Vr-
sinus Roma
diligenter
colleget.
Antuerpia,
Plantiniana
typis enul-
gavit.

Theocritus
& Isocrates
in orat. 2. de
Inudibus
Helenæ.

& in sui amorem rapuit, ut Stesichoro vita functo diuinos honores A

Poëtæ tribuendos Himerensibus Tyrannus persuaserit; eiusque filias consolatoriis literis à luctu reuocauerit. Auctores habeo, qui prodant Stesichorum, quum contra Helenam, nescio quid acerbius per vituperationem scripssset; subito oculis orbatum, simulatque Palinodia siue diuerso argumento ea maledicta recantasset, visum recuperasse. Edidisse ipsum carmen Dorica dialecto xxvi. libris comprehensum, quod ex tribus partibus, *Strophe*, *Antistrophe* & *Epodo* constans *Epodicum* vocatum scribunt: annum verò agens quinctum & octogesimum Olympiade lvi. Catanæ vita defunctus, magnifico & splendido sepulcro primo extra urbem lapide à Catanensibus ornatus est: porta etiam B

Crison, cur-
sor Hime-
ræ fuit.
HIMERA
flumen.
Sup. pag. 92.

ipsa, quæ ad eius monumentum ducebat, *Stesichorea* appellata, *Crison* quoque Himeræus inter cursores prodigiôsæ velocitatis refertur. *Himera* verò flumen, cuius mentionem fecimus, ad occidentalem Nebrodis montis partem exortum, & aliquot fluuiolis auctum, perpetuo alueo à capite ad ostium usque xx. p. m. decurrens, in mare Thyrrhenum sese exonerabat. Proditum ab antiquitate est, Himeram flumen eodem fonte ortum, statim à capite Siciliam diuerso aluei tractu diuidere: eum qui in Septemtrionem & mare Tyrrhenum dulces; qui in Austrum & Libycum mare deflecteret, qui & *Gela* nuncupatur salvas vehere aquas. ita ex eodem fonte aquas naturam variare; ut quæ hîc ob C falsedinem potabiles non sint, illic suauitate & liquore suo palato gratas esse. Quod ad aquarum differentiam cum vtriusque fluminis alueo pertinet, conuenit in eo etiam nostri sæculi scriptoribus cum priscorum auctoritate; in eo variant, quod vtriusque flumen, etiam si eiusdem nominis non ex eodem tamen fonte deriuari, sed ex diuersis & ipso cæli tractu & magno interuallo distantibus affirmant. *Himera* enim siue *Gela* fluuij, qui in Austrum flectitur, fontes ad Nebrodis montis Austrinâ partem erumpere; eius aut *Himera* quæ ad Septemtrionem cursum suum flectit; ad occiduas eiusdem montis partes oriri. Haftenus de *Himera* vrbe, eiusque situ & fato dictum sit. Himerenses autem, qui post eam bel-

GELA FL.

THER-
MAE Hi-
merenses.

Thermita-
na signa.

li calamitatem reliqui fuerant, *Thermas* cognomento *Himerenses* eo quo descripsimus loco condiderunt: quumque Sicilia in prouinciæ formam redigeretur, quia semper in amicitia fideque perstitissent, Populus Ro. Thermitanis vrbes, agros legesque suas reddidit. P. etiam Rupilius quum Siciliam à bello fugitiuorum liberasset, eam Thermitanorum rationem habuit, ut de decem Legatorum sententia, & ex. S. C. Thermitanis suis inter se legibus agere & iudicia exercere permetteret. P. inde Africanus deleta Carthagine Thermitanis, ut Himerensium posteris, quidquid signorum recuperare potuit, restituit. Quibus receptis Thermitani se pa- trum

- A trum fortunam ac dignitatē recuperasse arbitrabantur. Ceterum quum Thermitani otio & longinqua pace frueretur, bello ciuili Mariano prope modū subuersi sunt. Nam quū ex Sthenij ciuis primarij cōsilio Marianas partes sequuti essent, ipsumq; Mariū calamitate fractum hospicio fouissent; L. Sulla victor, vt erat irarū impotēs, Cn. Pompeiū tum quidem crudelitatis suæ satellitem, in Siciliam ad delēdas Marianarū partium reliquias cum exercitu misit; qui Thermitanis excidiū & oppidi euerfionem minabatur. Hic Sthenius magni vir animi, & vitæ etiā propriæ ob patriæ ciuiumq; amorem prodigus, omnē in sese ciuium noxam recepit; professusq; se illum esse, qui ciues, qui amicos induxisset; inimicos verò
- B coegisset, vt Marianas partes sequerentur; petijt vt statuto de se capitali supplicio, reliquorum ciuiū culpam in se solo Pōpeius expiaret. Pompeius autē tanta in socios fide & in ciues suos pietate mitigatus, Thermitanis veniā dedit: Stheniū obsoluit, eiusq; deinceps hospitio liberaliter vsus est. Hic idem Sthenius, quum Verres Siciliam rapinis & cupiditate sua laceraret, salutē reipublicæ ciuiumq; suorum honori, contempto etiam vitæ fortunarumq; suarū periculo; consuluit, vsque adeo vt Verres apud Thermitanos nullum signum, nullum ornamentū, nihil ex sacro, nihil ex publico (vbi tamen complura erant præclara & à Verris libidine concupita) vnquam attingere potuerit. Verres ira & iracundia exardescens,
- C vt Sthenium vlcisceretur, eidem capitis periculū ex calumnia, qua ipsum litteras publicas corrupisse cauillabatur, struere conatus est: atqui vbi intellectū fuit id ipsum agere, vt postquā Sthenium sine vllō argumento ac sine teste damnasset, virgis exso suppliciū de eodē crudelissimè sumeret, Sthenius de amicorū hospitumq; sentētia Thermis Romā profugit. Absens tamen Pacilio etiā accusatore absente, à Verre condēnatur, & sesteritiū quingenties Veneri Erycinæ ex eius bonis sacrantur; re postea Romæ in Senatu acta, ex decreto Patrum, accedente etiam plebiscito, Sthenius à Verris crudelitate absolutus est. Ceterum bello quod Cæsar Octavianus cōtra Sex. Pomp. gessit, Thermitanos Cæsaris partes, atq; amicitia secutos, argumento est, quod Augustus coloniā Augustam Thermitanorum Himerensium deduxerit, vti Epigramma antiquum quod hodieq; apud Thermitanos legitur, testatur. Ambiguitate nominis & Plinij auctoritate abutuntur, qui ius illud coloniæ ad Thermas vrbē, quæ Agathoclis patria ad Libycum mare pertinebat, referunt. Thermas Himeras Geographus secundū longitudinē in partibus xxxvii. & partis vnius vncia, latitudinē xxxvii. & partis vnius triēte reponit. vltra Thermitanos Panormū versus ad i v. p. m. *Soloentum* vrbs antiquissima, quæq; originē suam ad Pœnos referebat, sita erat. quæ bellorū procellis, quibus vndiq; ac sæpe numero iactata, prostrata, propriis obruta ruderibus nunc sepulta iacet.

STHENIUS
Thermita-
nus.

M. Tull. Ci-
cero Verrina
iv. de signis.

THER-
MAE HI-
MEREN-
SES. Colo-
nia Augu-
sta C. Plin.
lib. 3. Nat.
Hist. c. 8.

SOLOEN-
TVM Gra-
cū Σολύς,
hodie emer-
sum.

N

ΠΑΝΟΡ-

PANORMITAN.

PANORMVS *Pœnorum Colonia.*

PANORMI Urbis originem vetustissimi quique scriptores à Phœnicibus repetunt: addunt historiam; quum primum Græci colonijs Siciliam frequentare cœpissent, Phœnices quoque siue Pœnos extrema inlulæ, quâ Carthaginem respiciebat, & in promontoria extendebatur, aut in portuum commoditatem sinuabatur, negotiandi cum Siculis gratia occupasse: quumque Græcorum plurimi eo quoque suis cum nauibus occasione commerciorum, quæ cum Pœnis exercebant, frequenter appulissent; coniuncta cum Græcis societate, sedes sibi simul ac Græcis ob breuem ex ijs locis in Carthaginem traiectum Motyam, Soloëntum, & Panormum tunc quidem Elymis propinquas condidisse. Urbis situs ita se habebat, ut una eius pars mari Tyrrheno allueretur; ceteræ tres agro viginti quinque plus minus Pass. m. patente, arboribus quidem nudo, ceterum arduis & asperis collibus incluso in Theatri formam cingerentur. Ager perenni fontium copia, soli ybertate, & felicissimo tritici prouentu; adhuc collibus olei vini que feracissimis celebratur. Nomen vrbi *Panormo* à tuta nauium statione factum; quod portum haberet, qui m. p. ad Septemtrionalia usque vrbs mœnia, quolibet etiam vento ad excipiendas naues opportuno patebat. Eius vrbs incrementa ab initio apud auctores, quorum quidem nobis videndi copia fuit, tenuia admodum exstant, creuit tamen in eam magnitudinem ut pomœrio aucto veteri vrbi nouam addere, quæ inde *Neapolis* dicta est, necesse fuerit.

PANOR-
MVS con-
dita.Vnde sit
dicta.NEAPO-
LIS Panor-
mitanorum.Anno v. c.
CDXCIV.Anno
DCXCVII.
post R. C.Anno Urbis
DII.

Panormum etsi ab Hermocrate Syracusano tentata fuerit, Pœnis tamen semper fidam fuisse argumeto est, quod primo bello Punico à L. Cornelio Scipione, & C. Aquillio Floro Cos. quum præsidio Pœnorum maxime teneretur, duobus à lateribus oppugnata, inde machinis ac vi tormentorum concussa prostrataque arce, ea vrbs pars, quæ Neapolis vocabatur, primo militum ardore capta, mox etiam veteris vrbs præsidium in potestatem Romanorum concesserit. *Panormus* posteaquam in Pop. Rom. potestatem redacta est, Romanorum deinceps armis semper contra Pœnos protecta fuit. Ceterum quum post deuictum & captum ex Africa M. Atiliam Regulum iterum Cos. & sæuissima aliquot naufragia Romani à mari abstinerent; Pœni ex ea occasione spem recuperandæ Siciliæ capientes, Asdrubalem cum exercitu in insulam mittunt: qui quum C. Furium Pacilum L. Cæcilij Metelli collegam cum media copiarum parte Romam

- V Romam reuersum ex transfugis didicisset, Panormum versus, vt Metellum opprimeret, mouit. Is, vt hosti confidentiam augeret, exercitum intra moenia continens, fossam in agro, qui ante Panormum patebat, eo consilio altissimam agit, vt quum Elephanti, qui potissimum Romanis terrori erant, (centum enim & viginti Pœni adduxerant) ad crepidinem fossæ à Pœnis acti accessissent, eosdem ex aduerso telis ferirent & lacefferent: si verò belluæ cum impetu sese molirentur, ipsi in fossam sese demitterent, & ex tuto ictibus peterent. Hostibus itaque *Eleutherum* flumen, quod Panormum à meridie præterlabebatur, transgressis Metellus hanc potissimum rationem in oppugnandis belluis sequutus, dum
- B & præfidiarij ex moenibus Elefantos iaculis sagittisque infestant, quum ultra aggerem ob fossæ altitudinem sese moliri non possent, vulnerum cruciatu in iram rabiemque acti, in suorum agmen sese conuertunt; magnoque impetu obuios quosque proterunt, atque aciem perturbant. Metellus turbatis signa ex obliquo infert; Pœnosque magna clade dissipatos prælio vincit: capta cæsaque feruntur viginti hostium millia. Asdrubal cum iis, qui fuga salutem quaesierant, Lilybæum euasit. Metellus autem Romam reuersus XIII. hostium duces, CXX. Elefantos in triumphum duxit. Bello adhuc Punico secundo Panormitanos tria auxiliariorum millia, ceteros verò, qui amicitiam fidemque Po. Ro. sequuti fuerant, mille tantum Marcello Consuli Syracusas obsidenti misisse obseruo. Quibus potissimum atque aliis in Po. Ro. moricis obtinuerunt, vt dum prouincia constitueretur, Panormitani sine fœdere immunes & libertate donati, hoc est à magistratus Romani iurisdictione soluti essent. Coloniam quoque eò militarem Augusti, vt opinor, temporibus, deductam, nonnulli tradunt. Mineruam cognomento *Coryphasiam* à Panormitanis fuisse cultam argumento fuerit, quod in auersa numismatum Panormitanorum facie in Siciliae siue Trinacriae typo inter tria femora Gorgonij siue Aegidis signum, cui & pinnae annexae sunt, aduersa verò galeatae Mineruæ caput adpareat. Ea inter Mineruas
- D priscorum monumentis celebratas quinta (totidem enim numerantur) à matre Coryphe *Coryphasia* appellata fuit: patremque Corypallantem virginitatem suam violare conatum interemisse dicitur: atque hinc ob celerem perpetrato parricidio fugam eius simulacro pinnas ac talaria fuisse affixa priscorum auctoritas confirmat. Panormi latitudinem & longitudinem Ptolomæus æquales describit, vtramque partium XXXVII. Haecenus itaque quantum ex antiquitatis monumentis colligere potuimus de *Panormo* dictum sit. Ceterum quum totus ille tractus inter Panormum & Drepanum, vrbibus antiquis, & rerum gestarum memoria celebretur, ora *Segestana* à priscis appellata, quæ *Motya*, *Hycaro*, *Elyma*

Romanorū
cum pœnib.
ad Panor-
mū pugna.
Livy Epito-
ma lib. XVI.
I. Florus
lib. II. c. 2.
Eleutherus
fl.

Anno V. C.
DXLI.
PANOR-
MITANI
immunitate
& libertate
donati.
PANOR-
MVS Ro.
Colonia
militaris.
MINER-
VA Cory-
phasia.
Nummi
Panormi-
tani.

MOTYA
à Panis
condita.

MOTYAE
tres.

HYCCARVS
vrbs.

Lais pa-
tria.

ELYMA
vrbs.

EGESTA
vrbs.

Elyma, *Segesta* urbibus, tum etiam *Eryce* & vrbe & monte habitata fuit; A
haud alienum fuerit, si paucis earum quoque urbium situm & fatum
prosequamur. Pœni quo tempore Panormum, eodem & *Motyam*
sinuoso in litore, quo Sicilia in Africam prominet xx. p. m. à Panor-
mo distantē condiderunt. ad hanc Annibal Gisconis filius (vt in Ther-
mitanorum historia memorauimus,) classem suam facta ad Lilybæum
exscensione, veluti in tutum receptum transmisit; vt Syracusanis à
belli consiliis auersis, Selinuntios & Himerenses, antequam à Syracu-
sanis defendi possent, opprimeret. Motyenses etiam magnā clade per-
turbauit Hermocrates Syracusanus. Tres in Sicilia *Motya* à veteribus
celebrantur: ea, cuius iam mentionem fecimus: altera secundum insulæ B
totius longitudinem ad Pachynū promontorium huic aduersa, ab Her-
cule condita, & à Motya muliere ob indicatos ei bouum ipsius fures sic
denominata; Tertia Agrigento vicina erat; & à Ducetio Siculorum rege
præsidio Agrigentinarum deiecto sic expugnata, nihil vt reliquū sit. Mo-
tyam à Pœnis conditam, ad III. ferè p. m. sequebatur *Hyccarus* oppidum
maritimum, quod à Sicanis exstructum Segestanis infestum erat: id à
Nicia Atheniensium duce, qui Segestanis contra Selinuntios auxilio
missus fuerat, expugnatum & direptum, in Segestanorum potestatem
venit. Laïs admodum puella, in Hyccaro à Nicia militibus capta tradi-
tur; inde Corinthi vendita scortum postea & forma & corporis quæstu C
nobilissimum. Ultra ad XII. m. p. in colle edito & aspero *Elyma* vrbs
ab Elymo; vti haud procul inde, nempe quinque. p. m. ab ostio Crimisij
fluminis, *Egesta* ab Egeste Troianis nomina habebant: tota que hæc ora
deinceps ab vrbe Egesta, *Egestana* fuit appellata. itidem Egestanum ad
Crimisij ostia siue Segestanum emporiū. Vtriusque urbis originem an-
tiquitas à Troianis reperit. Additur occasio: quū apud Laomedontem,
qui Iliensibus imperabat, purpuratorum quidam, vt qui res nouas moli-
retur, delatus esset, in eundē eiusdemq; virilis sexus stirpem Laomedon-
tis iussu scuitū fuisse: placuisse tamen imbellis sexus rationē haberi, &
clemētius cum mulieribus agi: ceterum quia neq; publicæ tranquillitati, D
neque suæ securitati satis consultum fore rex verebatur, si filias Troianis
ciuibz elocaret, mercatoribus easdem in peregrinam regionē transpor-
tandas tradidit. Cum his eadem in naui honesto loco natus adolescens
vehabatur; qui alterius virginis amore captus eandem in vxorem duxit:
quomq; ad oram Drepanitanam delati exscensionem ibidem fecissent,
à Sicanis ea loca incolentibus benignè excepti, incertis diu sedibus vaga-
bantur; ex ijs parentibus, iis in locis natus *Egestes* à matre *Egesta*, vt non-
nullorum fert opinio, sic nominatus iam adultior linguam & mores re-
gionis edoctus, post obitum parentum à Priamo rege reditū in veterem
patriam

- A** patriam impetrauit; quumq; diuturni illius belli quo pro Helena rependa Troianos Græci fatigauerant, ærumnas cum reliquis ciuibus tollerasset, tandem capta ab hostibus patria, vnà cum *Elymo*, regij sanguinis viro, fuga elapsus, tribus nauibus, quas Achilles saxi latetibus adherentes neglexerat, occupatis, iterum in Siciliam nauigauit: quumque post septennij tandem errores AENEAS quoque ad istas oras appulisset; *Egestes* eundem cum comitibus hospitio exceptum benignè habuit: conditisque *Elyma* & *Egesta* vrbibus paruo interuallo inter se distantibus, exercitus Troiani partē in hæc oppida colonos adscripsit; vt à maris vexatione & laboribus fracti tuto in loco quiesceret. Sunt qui scribant, detrimentum
- B** ibi classis esse acceptum, nauibus feminarum opera ob erroris tœdium incensis; hinc AENEAM coactum turbam, quam post amissas naues excipere non poterat, reliquisse. Quidam ad huius originis occasionē exprimendam referendum esse opinantur, numisma illud Segestanorum, quod exolecentibus ob antiquitatē litteris; tanquam incertis coniecturis assequi desperabamus, in eius tamen lectionē tandē perducti, vestigiaq; elementorum assequuti, tabula XII. vltimo loco expressimus: in quo duo Troiani sarcinas ex nauibus raptas colligere videntur. Obseruo etiā ab ijs, quibus Siciliæ antiquitates prodere curæ fuit, numisma describi, in quo ex aduersa parte caput humanum cum inscriptione ΣΕΓΕΣΤΑΝΩΝ; ex auersa volucris signata sit. qui nummus vt ad manus nostras non peruenit; ita de eodem iudicij ferre nihil possumus. Nec dubitandum sanè quin multa adhuc insignia numismata tota in Sicilia aut terræ visceribus contineantur, aut eruta ab antiquitatis studiosis conseruentur: quorum si fruendi nobis aliquando copiam fecerint, & ea lubenter publicaturi sumus; vt lectoris vtilitati consultum sit. nunc eorum tantum quæ nascisci potuimus notas & exemplaria bona & sincera fide expressimus, & candidè communicauimus: sed ad omissam descriptionem redeamus. Ex quas iam diximus sedes profugorum cum Egesto & Elymo fuerunt; appellatiq; sunt in vniuersum *Elymi*, quod huius propter genus regum
- D** maior esset dignitas. Aram quoque Veneris AENEADIS in gratiā matris apud Elymos AENEAM erexisse traditur. vti & Egestanos ipsi AENEAE templum ob beneficij memoriam veluti conseruatori suo extraxisse. in eo inter reliqua signa Dianæ ex ære simulacrum singulari artificio confectum in summa veneratione erat, ætate & habitu virginali. Pendebant ab eius humero sagittæ, sinistra arcum, dextra facem ardentem ferebat. quod signum Segesta à Carthaginensibus capta disiectaque, cum reliquis omnibus signis ornamentisque Carthaginem deportatum est. Postea à Scipione AEMILIANO diruta Carthagine Segestanis restitutum. *Egesta postea Segesta appellata.*

Troianorum
in Siciliam
aduentus.Virgil. AENEID. 5.
Vers. 660.Numisma
Segestanorum.

ELYMA

Sunt qui *Egesta* nomen, utpote egestatis vocabulo ominosum, à Romanis in *Segestam* ob segetum eo loci prouentum latiore omine conuersum opinentur. Ceterum sicuti de *Elyma* apud scriptores obscura admodum memoria exstat; ita *Segesta*, & *Segestana* ora, de qua deinceps dicturi sumus, celebrior est. Commendantur ob salubritatem aquæ *Segestanæ*; celebris est & fons *Herbesus*; mox *Crinisius* fluuius, & emporium *Segestanorum*, ad ostium eius fluminis situm. *Aquæ Segestana* è scaturiginibus suis calidæ profiliunt: quæ si sub dio refrigerentur, potabiles fiunt: calidæ verò ut sunt sulphureæ, ita varijs morbis medentur. *Herbesus* fons ingentem lacum eumque sulphureum facere, subitaque eruptione frequenter æstuare & feruere scribitur. Labitur per *Segestanum* agrum *Crinisius* fluuius, *Timoleontis* contra *Pœnos* victoria nobilitatus: hic quia à priscis uti & alij plerique fluuij, forma virili pingebatur, antiquis scriptoribus fabulandi occasionem præbuit. Longa est fabula, quam iccirco lectori ab auctoribus repetendam permittimus: *Egestam* enim à *Crinisio* in vrsæ figuram transformatam compressamque, & ex eâ *Egestem*, cuius originem & vitæ cursum paullo antè prosequuti sumus, natum fabulantur, *Segestanorum* agros ad *Lilybætanos* usque pertinuisse, & ab eis *Mazara* flumine; uti à *Selinontinorum* agro *Amphisbete* fuisse distinctos; ad hæc *Scamandrum* fluuium in *Segestanorum* agris, ad *Scamandri* fluminis in *Phrygia* forsan memoriam, ita à *Segestanis* dictum obseruo. Bellum *Segestani* cum *Lilybætanis* gesserunt ob agrorum fines, idque sub mortem *Hieronis* primi: sed mutua tandem clade ac prælijs fracti, pacem inter se componere coacti sunt. Pace cum *Lilybætanis* confecta, belli causæ inter *Segestanos* & *Selinontinos*, ob quædam sponsalia, tum & ob agrorum limites à *Selinontinis* perturbatos, octingentos ferè post *Troia* excidium annos oriuntur. *Selinontini* qui armis plus poterant, *Amphisbete* flumine superato, in agrum *Segestanum* excurrunt, eumque qua citeriore ripa præcingebatur occupant; inde cuncta late populationibus & terrore miscentes, agunt feruntque omnia. *Segestani* dum res suas per *Legatos* repetunt, illuduntur. placuit itaque armis illatam à *Selinontinis* iniuriam vlcisci. Verum *Segestani* victi, ad externa auxilia respexere. Quumque *Agrigentinorum* & *Syracusanorum* societatem frustra sollicitassent; quod utrisque cum *Selinontinis* foedus intercederet, populum inde *Atheniensem* magnis promissis implent; callidoque vti consilio auxilium impetrant. *Athenienses* namque, quum *Segestani* elatiùs atque confidentiùs opes suas & subsidia, quæ pollicebantur, commendassent, *Legatos* qui *Segestanorum* opes & potentiam propiùs inspicerent, miserant: eos *Segestani* in *Veneris* fanum deducunt; quidquid facti infectique auri argentiue aut etiam signati

Aquæ Segestana.

Herbesus fons.

Crinisius fluuius, in Tabulis per m. scribitur. Straboni, Stephano & Suida, Képsion. Plut. in Timoleonte & Diodoro lib. xix. Biblioth. initio Képsion. ut sup. in Syracusis notatum. Seruius in Virg. 5. ad Ensid.

BELLUM inter Segestanos & Selinontinos.

- A** signati erat, ad hæc Veneris donaria ac vasa sacra, omnia veluti ex ærario prolata Legatis cumulatim congesta ostentant: rogatoque in usum à vicinis cognatis, aut etiam confœderatis populis copioso auri argenti que instrumento, Legatos magnifico & splendido apparatu exceptos committer & amicè habuerunt: nec caruit successu dolus benè dissimulatus. Legati namque Athenas reuersi, omnia affatim ad belli sumptus necessaria à Segestanis sociis suppeditari posse referunt. Auxilia itaq; Athenienses Segestanis contra Selinontinos *Nicia, Alcibiade, ac Lamacho* ducibus decernunt. Leontinis, qui in eius belli cum Segestanis societatem venissent, libertatem promittunt: Selinontinis verò & Syracusanis confœderatis seruitutem minantur. *Nicias* simulatque ad oram Segestanam appulit, Hyccarum expugnatione captum Segestanis tradit: & ab iis ex fœdere triginta talenta in stipendium nauticum accipit. Ceterum quum neglectis Selinontinis, Athenienses cupidius quàm felicius rem contra Syracusanos gererent; ab eisdem in Sicilia deleti sunt. hinc Segestani deserti, suis quoque rebus metuentes, agros, quorum causa bellum susceperant, Selinontinis vltro cedunt: quumq; ij quidquid per vim possent, magna licentia sibi vsurparent; & plus agrorum quàm ex fœdere debebatur, eiectis aratoribus, occupassent, Segestani imploratis per Legatos Pœnorum auxiliis, urbem agrumque, quem ipsi à Selinontinorum iniuria liberare possent, Carthaginensibus dedunt. Placuit itaque duce Annibale Gisconis filio auxilium Segestanis contra Selinontinos mittere. Selinontini nihil eo Segestanorum cum Pœnis fœdere commoti, quamuis etiam præsidium Pœnorum ab ipsis receptum nunciaretur, contemtius longè quàm antea in Segestanorum agros irruptionem facere, sed magna clade repulsi domum reuertuntur. Interim Annibal exscensione ad Lilybæum facta, Selinontinos nequidquam Syracusanorum auxilia expectantes maximo imperu adortus, expugnata nono die Selinonte urbem ipsam funditus flamma ferroque euertit. Segestani autem deleta Selinonte in Pœnorum seruitutem prolapsi sunt: donec Timoleon, qui deiectis tota Sicilia tyrannis, Carthaginenses quoque magna clade fractos ad eas pacis condiciones coëgit, vt Græcanicæ in Sicilia ciuitates à Pœnorum dominatione liberæ essent, Segestanis libertatem restitueret. Ceterum Segesta quum opibus & potentia conualuisset, sub Agathocle, à cuius dominatione descinerat, magnam cladem accepit: ciuibz enim ferè vniuersis ad flumè Scamandrum interfectis, Agathocles fortunas ipsorū exsulibus & transfugis distribuit; agrosque Segestanorum eisdem vt colonis assignauit. urbem verò ipsam non vt antea *Segestam*, sed à iusta in ciues animaduersione *Dicæapolin* deinceps appellari voluit. Obseruo & AEmilium Censorinū (tempus non additur) seuissimam & imma-

*Nicias Athenien-
sium Dux.*

Annibal.

*DICÆA-
POLIS,
que antea
Segesta imp
dita.*

SEGESTANI libe-
ri, amici &
cognati po-
Ro.
Cic. Verr.
IV.

AEgithar-
sus promon-
torium.
ERYX,
vrbs, &
mons, de quo
Polybius
libro I. pre-
clard hac
omnia nar-
rat, & ma-
gnitudine
ait montem
hunc om-
nibus Sicilia
montibus,
excepta
AEtna, an-
tecellere.
Sernius ad
I. & 5.
AEneid.

ERYCI-
NA Venus.

& immanem dominationem in Segestanos exercuisse: nouorumque & A
inauditorum cruciatuum & tormentorū inuentoribus præmia propo-
fuisse. Sicilia verò in potestatem populi Ro. redacta, Segesta non solum
libertate donata; sed amicitia quoque & cognationis necessitudine, (quod
haud secus quàm Romani genus suum ad Ilienſes *Segestani* referrent)
cum Pop. Ro. coniuncta est: interim & ipsa Verris libidine, qui Dianæ
simulacrum (cuius iam mentionem fecimus) ijs eripere conabatur, non-
nihil turbata. *Segestam, Segestanum emporium, & Drepanum* Ptolemæus
sub eadem parallelo inclusit, sed meridianorum spacijs disiunxit: vsque-
adeo vt quum Segestam à Segestano Emporio triginta trib. Passuum M.
versus ortum summouerit; Drepanum Segesta occidentalius VIII. P. M. B
faciat. Ultra *Segestanum* emporium prominet in Africam *AEgitharsus*
promontorium. Huic oræ & Drepano mons *Eryx* antiquorum monu-
mentis celebratus imminet. monti nomen & vrbi in eo ab *Eryce Buthæ*
& *Veneris* filio in fabulas relatum est, qui historiæ fidem laudant; in hanc
ferè sententiam (vt rem in pauca conferamus) scribunt. *Buthen* regis
maioris Phrygiæ filium fuisse; eius patrem (nomen non traditur) à Pol-
luce ob tyrannidem in cæstuū certamine cæsum. *Buthen* ob patris odium
regno paterno expulsam fugatamque, ad oram Drepanitanam quum
nouas quæreret sedes appulisse. additur, *Lycastam* feminam, opibus &
forma, tantaque oris venustate commendatam, vt *Veneris* cognomine C
donaretur, id temporis ijs locis imperasse: eam *Buthæ* amore captam, ip-
sique foedere & matrimonio coniunctam *Erycem* peperisse, *Erycem*
Buthæ & *Veneris*, ob *Lycastæ* matris formositatem, filium vulgò fuisse
creditum: qui quum in regnū patris successisset, iuxta verticem montis,
qui Drepano imminebat, urbem condidisse; vrbiq; nomen & monti
de suo *Erycem* fecisse. Templū quoque ingens in eius verticis planicie
Veneri cognomento *Erycinæ* erexisse ac dedicasse. quod non solum ab
indigenis deinceps excultum, & donarijs amplissimis locupletatū fuit;
sed ipsius etiam *Dædali* artificis præstantissimi ingenio exornatum, & ab
AEneæ quum ad hanc insulæ oram appulisset, magna pietate cultum: D
denique Atheniensium & reliquorum Græcorum veneratione frequen-
tatum, omnium tamen amplissimè Romani Sicilia in potestatem redacta
signis argenteis, aureis, alijsque omnigenis preciosissimisque donarijs id
ditarunt: impositoque in eius tutelam ducentorum militum præsidio,
tributum quoque annuū tum in stipendium præsidiariorum, tum in re-
liquū templi vsum septemdecim Siciliæ urbibus imperarunt. Quumque
sub Tiberio Cæsare templum istud vnà cum *Eryce* colonia desertum
esset, Tiberij iussu ex ærario Po. Ro. restitutum fuit: qui eo promptius ac
lubentiùs eam instaurationem suscepit, quòd Segestani à Troianis, vt &
Romani,

- A** Romani, originem suam repeterent. Sollemnia Veneri apud *Erycinos* Erycina Venus. Vide Giraldum in Synonym. Deorum. *Αναγώνια* siue *Keducus* festa fuisse obseruo; eaque neque statō anni tempore, aut die; sed incerto; quem tamen ex Deæ in Africam quotannis profectio, & post nonum diem reditu ex columbarum auspicijs & volatu obseruabant. Quum enim columbæ maxima frequentia circa DEAE templum (cui ob fecunditatem consecrata erant) semper obuersari cernerentur, eadem si fortè ad tempus non apparerēt, Venerem profectam, ac volucres in ipsius comitatu simul discessisse credebant: donec nono inde die vna è columbis, veluti Deæ redeuntis prænuncia, cum alarum applausu ex toto grege præuolante, sequentibus mox gregatim reliquis, Veneri tanquàm reduci gratularentur: eumque diem epulis ac lætitiis publica celebrabant. Legimus & Romanos duo Veneri *Erycina* templa Romæ condidisse: vnum in Capitolio quod Q. Fabius Dictator dedicauerat; alterum extra portam Collinam; in quo Deæ signum à M. Marcello capta Segesta ex Sibyllæ Cumanæ oraculo Romam transportatum collocauerant. Est & Erycinæ Veneris apud Pausaniā in Arcadicis mentio. *Erycen* verò corporis robore ferocem, & opum licentia impotentius dominantem, Hercules, quem Eryx ad singulare cæstum certamen magna virium suarum confidentia frētus, prouocauerat, cum eodem cōgressus interemisse & in ea quam Eryx condiderat vrbe regio
- C** more sepeliisse proditur. Hinc republica legibus constituta sanxisse, ne alij deinceps ab Erycinis in principatum aut magistratum assumerentur, quam qui gentis Heraclidarum, aut ipsorum necessarij essent: qua lege *Erycini* postea Dorieum, quum eò loci exsensionem fecisset, quod is sese de Herculis stirpe oriundum ostenderet benignè exceperunt; & in condenda *Heraclia* auxilio fuerunt. In ipso monte, quā Lilybæum aspicit, Anchisen AENEÆ patrem sepultum fuisse memoriæ proditum est. *Erycem* autem urbem paullo infra montis verticem in planicie conditam fuisse diximus; aditu quidem longissimo ac difficillimo. Ceterum quum belli Punici primi anno decimo octauo Pœnorum præsidio defenderetur, L. Junius Pullus Consul, quia Lilybæi obsidio Romanos diu nulloque successu tenebat, atque ipse classem vi tempestatis & naufragio amisisset, anxius ac sollicitus dispicere cœpit, qua ratione cladem acceptam aliquo cum Pœnorum detrimento corrigeret: cogitare secum, Gallos esse mille & linguæ & scelerum necessitudine coniunctos, qui Pœnis stipendiarij *Erycem* fidei suæ commissam tenerent: eos, quia domi fidē violassent à gētilibus patria sua expulsos, Pœnos quoque, si præmia prodicionis proponerentur, parum fidos futuros; vt qui vitam venalem haberent. argumento esse, quod paulo antè ob non soluta stipendia Agrigenti seditionem mouissent. Consul itaque in hanc spem

O

incum-

ERYX à
Gallia pro-
dita, &
capta à
Romanis.

Æmil. Pro-
bus seu
Corn. Nepos
in Hamilca-
re.

ERYX à
Pœnis re-
cepta.

* Ægates
insula, Gra-
ecis ἄγες, a
Stephano,
& Plinio
lib. 3. cap. 8.
ex Mela lib.
3. c. 7. &
Aethusa,
dicta Plinio
lib. 2. c. 89.

incumbens, cum iisdē per interpretes de prodenda Eryce agit: Galli præ-
mio corrupti, postquam Veneris Erycinæ templum deprædati essent, ad
Consulē transfugientes Erycem deserunt. Consul occupata vrbe quam-
uis vel situ suo satis munitam perspiceret, quò tamen vndique eam à Pœ-
norum vi & impetu protegeret, cohortes aliquot in vertice, mox alias ad
radices montis, qua aditus à Drepano erat, præsidio collocavit. Interea
perlato Carthaginem de Eryce capta nuntio Senatus, vt rebus in præ-
seps euntibus aliquid subsidij ferrent, Amilcarem cognomento Barcam,
virum acrem & rei militaris prudentia nobilem, cum classe & exercitu
in Siciliā mittunt. Is exscensione non longē à Drepano facta, ostingentis
à Consulē exercitu passibus, in mōte prærupto & excelsō castrametatus,
magnis præclarisque rebus contra Romanos gestis, Erycem (quā mediā
inter verticem montis & Romanorum vtrunque præsidia fuisse osten-
dimus) per fraudem recepit. Quod facinus Romanum iuxta ac Pœnum
pari contentione & æmulatione ac gloriæ studio ad labores & periculo-
rum contemptum accendit. Romani enim, qui verticem tenebant, à Pœ-
nis, qui medio in loco erant, veluti interclusi, summo in discrimine versa-
bantur; nec minùs Carthaginienſes omni rerum inopia premebantur;
duobus Romanorum præsijs, altero supra verticem, altero à radicibus
montis obsessi; adhæc vnico dumtaxat coque admodum impedito ad
commeatus importandos aditu. Saluti Pœnis fuit Amilcaris vigilantia,
& inuicta in periculis animi fortitudo; & quòd Romanos frequenti ex-
cursione laceſſendo, suos subinde commeatu & supplemento recreabat.
Romanis autem gloriæ studium & militaris disciplinæ seueritas, tum eo-
rum qui Lilybæum obsidebant contra Amilcaris impetum constantia
& pertinacia animos faciebat. Ita obsessi inuicem, & obidentes summā
animorum vtrunque contentione, contemptis periculis & ad extrema in-
fracti per biennium durabant; donec Pœni prælio nauali ad * Ægates à
Lutatius Consule fracti, Amilcare ad conditiones pacis concedente ab
Eryce atque adeò ab vniuersa Sicilia præsidia deducere, & militares co-
pias in Africam transportare ex legibus pacis coacti sunt.

hic p. 107. Historia cladi in L. E. lora est lib. 2. cap. 2. & Lino lib. 22. Annal. ubi de clade Cannensi mentio fit (nam
Decius secunda Lini de l. bello Punico intercedit.) Comparem, inquit, cladem ad Ægates insulas Carthaginienſium
prælio nauali acceptam qua fracti Sicilia ac Sardinia cesserunt. Hinc veltigales ac stipendiarios fieri se possunt.

Δ P E Π Α Ν Ω Ν.

DREPANI
origo.

REPANVM Græcæ originis esse multorū opinionibus credi-
tum; nulla tamen, quam adferre possum, veterum auctoritate
testatum est. Situm erat à Lilybæo XVIII. P. M. in peninsulæ cu-
iusdam ceruice instar falcis repandæ: vnde & ipsi nomen Dre-
panum, Græci enim δρέπανον falcem vocant. Quibus vera fabularum inuo-
lucris

- A lucris inuolūere moris est, Saturnū postquā C. elo patri virilia præssecuisset, hoc loco falcem abieciſſe, & inde urbem ab eo euentu *Drepanum* cœpiſſe vocari (quod & de *Zancla*, quæ poſtea *Meffana* dicta eſt, ſupra annotauimus) fabulantur. Portū olim habuiſſe inſignem, AENEÆ & aliorum receptu nobilitatum antiquitas teſtatur. *Lycaste* Erycis matrem tanta formæ dignitate & venuſtate conſpicuam, vt non ſolū Veneris cognomen mereretur, ſed & pro ipſa Venere coleretur, huic vrbi olim imperaſſe traditur. Hinc verifiſimile eſt *Lycastæ* faciem, quæ magnā adhuc formæ venuſtatem & elegantiam oſtendet, in Drepanitanorum numiſmate ſignatam fuiſſe: niſi aliorum coniecturam ſequuti, faciem illam *Veneris* Numiſma Drepanorū. Venus AENEAS. T. Lucres. lib. 1. AENEADŪ GENITRIX, &c.
- B *AEneiadis*, cui, vt matri eò loci AENEAS aram erexerat, credere maluerimus. Mare Sardoum, quod Drepanum alluit, omni piſcium genere copioſiſſimum, præcipuè tamen locuſtis & leonibus marinis abundat; adhæc laudatiſſimo inter Drepanum & Heliam inſulam corallo, ad radices verò Erycis etiam argenti fodinas olim in agro Drepanitano fuiſſe memoriæ proditum eſt. Ceterū ea ora, qua poſt ceruicem, quam diximus, Lilybæum vſque per XVIII. P. M. incuruatur, Euripum habet; eiſque tres in mari Sardoo Inſulæ obiectæ ſunt, veterū ſcriptis & Romanorum Pœnorumque circa eas rebus geſtis præclaræ: *Phorbantia* frontem contra Drepanum ab eo XII. P. M. auulſa porrigit; *AEguſa* ſiue *AEgate* (variatur enim apud ſcriptores nomen) contra Lilybæum; Tertia *Hiera* ſiue *Hieronæſus* Latinis *sacra* dicta, longiùs in altum proiecta à Drepano XXX. P. M. diſtans, cum *AEguſa* & *Phorbantiæ* ſitu trianguli ferè verticem claudit. PHORBANTIA inſula. AEGATE inſ. Hæc thymo flagrans, melle apiario commendatur. *AEguſa* à lætiſſimis prouentibus, aquarum ſalubritate, & tutiſſima claſſium ſtatione celebratur. C. Lutatius Catulus Conſul Hannonem Pœnorum ducem, quum ille Amilcari com meatum & ſubſidium ex opportunitate allaturus, ad Hieroneſum triduo claſſem in ſtatione tenuiſſet, commiſſo ad *AEgatem* inſulam prælio nauali, nauibus quinquaginta partim fractis conuulſiſque, partim depreſſis, alijs ſeptuaginta vnâ cum decem Pœnorum millibus captis, reliquis in fugam verſis ſuperior, bello Punico primo, quod per XXIV. annos mutua magnaque clade pro Sicilia geſtum eſt, finem impoſuit. Circa Drepanum, quod ſemper à Pœnorum præſidio contra Romanorū impetum vſque ad pacificationē deſenſum fuit, res Romana temeritate P. Claudij Pulchri Conſulis grauiffimā cladem antea accepit: qui in conſultius nocte intempeſta cum Adherbale congreſſus, è centum viginti nauium claſſe, nonaginta tribus ab hoſte captis, vel depreſſis, ægrè cum triginta elapſus, turpi fuga ſalutem tutari potuit. Hanc tam inſignem cladem contemptæ religioni Po. Ro. acceptam tulit: P. Claudius enim conſul, cum pullarius auſpicanti obnūciaſſet, quod pulli cauea Anno v. c. D XI. L. Florus lib. 11. Hiſt. Rom. cap. 2. & ſup. 106 adnotata. ROMANORVM ad Drepanum clades. Anno Urbis DIV. L. Florus lib. 2. cap. 2. Polybius, Cic. Liuij Epiſt. lib. 19. Val. Max. & Eutropius. Appij præ-nomen pro Publ. eſt in principio l. xv. Nat. Hiſt. Plinij. emiſſi

† *Eiusque
forer Clau-
dia, p̄st, ob
dictum est
multata.
Luij Epit.
lib. xix.
Suetonius
Tiberio,
Agell. lib. x.
cap. 6.*

emissi neque tripudium solistimum facerent, neque esse vellent acerba
A illusione insultans; ut biberent in mari proijci iusserat. Hinc postquam
consulatu se abdicasset populi iudicio † condemnatus. Ceterum Luta-
tius postea Drepanum magno impetu, multoque militum labore terra
marique aggressus, ob Hannonem, qui tunc cum classe Pœnorum ad
Hieronesum, ut diximus, appulisse nunciabatur, ab eius oppugnatione
distractus est. victoq; tamen postea Hannone, & Hamilcare, qui pacem
cum Romanis fecerat, è Sicilia discedente Drepanum in Populi Ro. po-
testatem venit. *Athenionem* fugitiuorum in Sicilia ducem, qui fax alte-
ra bellorum seruiliū fuit, Drepani ortum fuisse à nonnullis scribitur:
B alij genere Cilicem, conditione seruū, dominū suū audaci scelere in-
teremisse produnt. Is quum maximas fugitiuorū copias, liberatis etiam
ex ergastulo seruis coegisset, regiū sibi nomen & regia insignia sumpsit;
vicos, castella, oppida diripienda suis dedit. In dominos & seruos etiam
qui ad ipsum non transfugerant, atrocius quam in transfugas sauire;
Prætorum exercitus profligare; castris Seruiliū, & Lucillum Prætores
exuere. Ceterum à M'. Aquilio Consule locis arētissimis quasi indagine
interclusus, & fame ob interceptos cōmeatus cum suis in rabiem actus,
quum ob suppliciorū metum sese dedere nollent, mutuis inter se ictibus
concurrentes confecti sunt. Ipse Athenion dux inter rixantiū & luctan-
tium manus à Romanis militibus discerptus traditur. A Drepano ver-
C sus Lilybæum litora optimo sale, & quod in æstuarijs à Sole concoqueret-
ur, abundabant: mare ipsum à Thunnorum piscatione commendatur.
Drepanum verò omnium totius insulæ urbium longissimè ab Italia & à
Neapoli, ccc. p. m. distare scribitur. eius longitudinem Ptolemæus
xxxvii. partibus, latitudinem xxxvi. s. mensurat. Sunt qui Erycem
nunc *Drepanum montanum*; ut alterum in Chersoneso situm *Drepanum, Cis-*
montanum, appellari confirment.

Λ Ι Λ Υ Β Α Ι Ι Τ Α Ν.

L I L Y B A E V M *Pœnorum Colonia.*

L I L Y B A E V M tertium Siciliæ promontorium & extremū quod
Africæ prætenditur, in occasum Brumalem vergit vrbs eodem
loci à Pœnis condita proditur. Huic aduersum Mercurij pro-
montorium, quod ab Africa haud longè supra Carthaginem
prominet, ab eodem cxxv. p. m. distare Polybius auctor est, etiam si
nonnulli hoc spatium ad cxxc. p. m. extendant, alij rursus ad c. p. m. con-
trahant, Lilybæum tribus pass. millibus, cæco admodum vado asperis-
que saxis vix ad quinque pedum altitudinem sub vnda delitescens
exten-

- A** extenditur. flexuoso inde litore & in brachij modū sinuato portū natura-
tutissimum & amplissimū habebat, ceterū per Itagna ad eius fauces,
difficilis admodum & impeditus nauibus ingressus, & non nisi à perito-
tentandus patebat. *Lilybaeum* urbem à Pœnis post Himeram & Selinon-
tem ab Annibale Gisconis filio deletam, conditā fuisse veterum auctori-
tate testatum est. Urbem Sibyllæ Cumanæ (quæ volumina de rebus arca-
nis & vaticiniorum plena Tarquinio prisco regi obtulisse legitur) hospi-
tio & sepulcro celebrem fuisse; iridem puteum in vrbe *Lilybaeum* nomine
idcirco commendatū, quod ij qui ex eius aqua bibissent, Pythico furore
afflati oracula ac responsa darent obseruo. nec dubium est quum eam ob-
causam *Lilybetani Apollinis* capite, Gryphoque Apollini sacro, & Tri-
pode Apollinis symbolo ac Lyra sua numismata signauerint. Hoc quo-
que ab antiquitate memorię proditum est, Lilybætanum quendam tam
acuta oculorum acie præditum fuisse, vt ex huius promontorij vertice,
classē, quæ è portu Carthaginensium soluebat, conspicatus, nauium
numerum, velorumque seriem renunciaret: & sunt qui hoc quoque sæ-
culo (quod credibilius est) ex promontorij huius specula Mercurij pro-
montorium sereno & liquido cælo aspici confirment. Qui si non fallunt,
argumento est Lilybæi verticis perpendiculum ad quinque millia pas-
suum à loci eiusdem planicie, vt ratio Sphærica docet, assurgere. Urbem
primo bello Punico, post Cæcilij Metelli victoriam, C. Atilius Regulus
Serranus, & Cn. Cornelius Blasio iterū Coss. duplici obsidione oppug-
naturi fossa & aggere, turribus inde & machinis bellicis clauferant: ean-
dem præter urbanam multitudinē Imilco Præfectus cum decem Pœno-
rum millibus defendebat: qui indefesso labore ac vigilantia incredibili
vbique accurrens dum laborantibus subsidium fert, mœnia conquassata
aut collapsa instaurat. hostium cuniculos actis in contrarium cuniculis
obstruit, Romanorū impetus & conatus infregit, eosque magna cum clade
repulit. Quumque ea obsidio diutius teneret, quo minus per proditorem,
quam quidam ex præfidiariis ordinum ductoribus cum Consulibus pa-
cti fuerant, oppidum in Romanorum potestatem veniret, Alexonis
Achiui indicio factum est. Lilybætani & si ea Alexonis fide à proditio-
nis discrimine liberati, ob arctam tamen, qua à Coss. premebantur, obsi-
dionem, fame & omniū rerū inopia laborabant. Quod suspicati Cartha-
ginenses, classē quinquaginta nauium cum comiteatu & decē militum
millibus duce Annibale Amilcaris filio Imilconi suisque in subsidium
mittunt. Is secundo ab Aëgusa vento vsus in ipsas Lilybætani portus
fauces suis omnibus ad prælium instructis delatus, dum Consules ino-
pinato hostium aduentu attoniti stupent, & vi tempestatis aduersæ su-
perati consiliis fluctuant, portū incolumis cum sua classe tenuit, & cum

LILYBA-
VM quādā
conditum.

Nummi Li-
lybetanorū.
Oculorum
acuta acies.
Plinius lib.
8. c. 20.
Strabo l. 6.
Aelian. va-
riar. l. 12.
c. 14.

Anno
CDXCVI.
post Ro.
cond.

LILY-
BAEVM
à Romanis
obsessum.

copiis omnibus Lilybæi exscensionem fecit. Imilco commeatium & A
supplementi accessione recreatus ac confidentior factus, quum per eru-
ptionem in Romanorum machinas ferro, igne, telis magno impetu in-
ueheretur, strennuè à Consulibus magna cum suorum clade in urbem
repulsus est. Annibal cum iis quas deduxerat nauibus, nocte intempe-
sta soluens, superatis Romanorum stationibus Drepanum versus, ut se,
cum Adherbale coniungeret, vela facit. Ceterum quum arctiore indies
obsidione premerentur Lilybætani ita ut ne nuncius quidem, qui soci-
os de ipsorum necessitate certiores faceret, elabi posset: & Carthaginien-
ses super ea re anxij deliberarent, Annibal Rhodius Senatui promittit,
se se cum vna naui, plenis velis vel sub oculis hostium exploraturum, quo B
statu res Lilybætanorum essent, cum dicto fides sequuta est: secundum
namque ab AEgusa ventum nactus, pleno die, contempta etiam Roma-
norum classe, fauces superat: & de statu Lilybætanorum edoctus, mul-
to etiamnum die per medias hostium naues elapsus ac Carthaginem re-
uersus, ad Senatum ea, quæ explorata haberet, retulit. Eius exemplum &
alij deinceps insequuti Romanorum conatus nauium celeritate elude-
bant. visum itaque Romanis coniectis & aggestis molibus fauces portus
obstruere: sed quum ne hoc quidem tum ob vastam Maris altitudinem
omnia deuorantem; tum ob reciprocos æstus, qui iniecta conuellebant,
procederet, opportunè accidit, ut nauem quandam Pœnorum celerri- C
mam indagine caperent; qua potiti & Rhodiam illam cum Annibale
eadem nauis agilitate intercipiunt: atque vtramque deinceps instrumento
& nâualibus sociis instructam circa fauces, ut Pœnos ab omni Lilybæ-
tanorum commercio prohiberent, disponunt. Creuit ex ea re obsessis
pariter & obsidentibus pertinacia, Lilybætanis præcipuè; quum subito
exorta ab Austro vis procellarum machinas turreſque Romanorum ali-
quas prostermit; ceteras ipsi Lilybætani eruptione facta, iniectis in eas fa-
cibus, igne consumunt aut corrumpunt. Ad hunc modum exarma-
ti à machinis & oppugnationis instrumento Consules; aggere & fossa
urbem quâ terra poterant cingentes, hostem sedendo frangere, & fa- D
me ad deditionem cogere constituunt. P. inde Claudius Pulcher cum
supplemento in Siciliam missus, cladem ferè reipublicæ perniciosam ad
Drepanum sua temeritate ab Annibale (ut in Drepanitanorū historia di-
ximus) accepit. Mox & Carthalo Annibalis Legatus clasſe Romanam,
quæ ad portum Lilybætanum in statione erat, ex improviso adortus;
erumpente simul ex vrbe Imilcone naues complures cum cepit, tum in-
cendit. Interea Iunius Consul cum magna iterum classe in Siciliam mis-
sus, quum in loca importuosa, ut se contra Carthalonis impetum prote-
geret, naues subduxisset, classem vniuersam fœdissimo naufragio afflixit:
qua

- A** qua tanta clade deiectus nihil magni postea, præter quam quod Erycem per prodicionem (vt memorauimus) interceperit, gessit; Amilcare Barca omnes Romanorum conatus per biennium frangente; continuisque infestationibus commeatuum commercia intercludente. Cum itaque quinquennium iam Romani à mari abstinuissent; decreuit Senatus nouam iterum classem instaurandam; & instar eius Rhodiar; quam antea captam scripsimus, ducentas quinquereemes ædificatas omni instrumento nautico instruunt: ipsæque C. Lutatium Consulem cum imperio præficiunt. Is aduersus Pœnos incunte vere missus, summam victoriæ suæ celeritate imposuit: Postero enim quàm in conspectum hostis venisset die,
- B** classem Punicam commeatibus reliquoque apparatu & instrumento grauem atque impeditam oppressit; Pœnosque ad pacis condiciones accipiendas coëgit: vectigalesque Po. Ro. & stipendiarios fecit. Lilybæum verò ipsum in potestatem Romanorum deditum est. Ceterum bello Punico secundo, dum Romani Hannibale trans Alpes in Italiâ degresso, rebus aduersus Hannibalē in Italiam gerendis distinerentur, Pœni instructa viginti quinqueremium & aliarum aliquot nauium classe, mare circa Siciliam denuò infestabant: rebusque nouis studentes circa Aegusam insulam cum triginta nauibus consistentes, Lilybæanos, cum quibus ipsis adhuc aliqua necessitudo erat, ad defectionem sollicitabant.
- C** quæ postquã Hiero secundus, qui per id tempus Messanæ Sempronium P. Scipionis collegam operiebatur, ex captiuis Pœnorum intellexisset, ad AEmilium Prætorem perscripsit: qui dispositis statim in speculis per omnem Siciliæ oram excubiis ac custodiis, Lilybæum simul ad omnem belli euentum communit: Hinc cum Pœni vigilum solertiam se fallere non posse viderent, necessarioque sibi ad manus veniendum esse, vbi illuxisset, in altum prouecti Romanorum nauibus liberum è portu exitum & pugnandi spacium concedunt. Romani itaque constituto rei summam prælio committere, quum animaduertent, Pœnos non tam vi quàm arte ac dolo rem gerere, ac suos eludere, nauiumque potius quàm virorum certamen inire, toto impetu in Carthaginienses inuecti; septem Pœnorum naues capiunt, ceteras profligant: milites & nautæ mille & septingenti intercepti, in his tres Carthaginiensium procures. Classis verò Romana incolumis, vna tantum naui perforata, in portum rediit. Dum hæc circa Lilybæum geruntur, Ti. Sempronius cum centum quinquaginta quinqueremium classe ab Hierone regio apparatu Messanæ excipitur; à Senatu in Siciliam missus, vt cum ea quam diximus classe bellum ex Italia in Africam transferret. Is intellecto quo in periculo res Lilybætanorum essent, nulla interposita mora vnà cum Hierone classequè regia Lilybæum profectus, cognita ibidem suorum victoria
- Pratore

Anno 1011.

LILY-
BAEVM
pop. Romano
deditum.Anno v. c.
DXXXV.
Coss. belli
secundi
Punici initio.

MELITA
insula, ho-
die Malta.

Prætor pro concione laudato, eodemque ad tuendam maritimam Si- A
ciliz oram cum Hierone relicto, ipse Melitam insulam, quæ à Cartha-
ginienfibus tenebatur, cursu petiit: Aduenienti Amilcar Gisconis filius
præsidij Præfectus cum duobus circiter militum millibus oppidum
cum insula tradit. Inde paucos post dies Lilybæum reuersus, captiuos,
præter eos, qui nobilitate præstabant, sub corona vendidit, ac tantum in
Lilybæo vndique apparatus congeffit, vt mox ipsam Cathaginem ob-
fessurus videretur. Sed litteris Senatus reuocatus, quod Hannibal su-
peratis iam Alpibus Italiam intrasset, vt sese quàm primùm cum Sci-
pione coniungeret, & Italiae rebus consulere, continuato nocte dieque
itinere quadragesimo post die ad Ariminum peruenit: Cetera Lilybæ- B
tanorum nobis incognita, vel iniuria temporum vel incuria hominum,
permanferunt: Lilybæum Geographus secundum longitudinē xxxvii.
secundum latitudinem xxxvi. partibus mensurat. vltra ad Lilybæum
ad Mare Libycum, *Mazaram* oppidum & emporium ad fluuium stag-
numq; eiusdem nominis situm, ab Hannibale Gisconis filio, dum in Se-
linontinos moueret, captum & Direptum fuisse Græci scriptores prodi-
derunt: *Entella*, quoque vrbs in mediterraneis, à Mazara xxv. p. m. in
vertice montis quatuor ferè Mill. p. patente, præcis vndique & præ-
ruptis in rupibus, & quæ vnicum tantum aditum eumque perangu-
stum habebat, sita erat. hanc ab Entello Troiano AENEÆ socio, qui cæ- C
stibus cum Darete contenderat, conditam ferunt. Eâ Timoleon potitus,
quum in ciues quattuordecim (qui ad partes Carthaginiensium Rem-
publicam inclinauerant) animaduertisset; ceteros libertate donauit.
Commendantur à priscis ob generositatem *Entellana vna* & agri vber-
tas; qui *Hypsæ* fluminis alueo irrigatus, fertilior redditur. Is fluuius tri-
bus ex fontibus ortus & multorum riuulorum alueis longo tractu au-
ctus, tandem amplissimus in Libycum mare sese exonerat: atque à Ma-
zara, quem diximus, fluuio vsque ad Atys fluuij, de quo mox scripturi
sumus, ostium, totus hic Insulæ tractus; *ora Selinontina* à Selinonte vrbe à
priscis dicta fuit. Quare ordo postulat vt ad Selinontinos progre- D
diamur.

MAZARA
oppidū Gr.
Mazara.
Polybius
lib. i.

ENTELLA
oppidum, a
quo condi-
tum.

HYPSE
fluvius.

Σ E.

Σ Ε Λ Ι Ν Ο Ν Τ Ι Ο Ν .

SELINVS *Megarensum Hyblaorum Colonia.*

ELINONTEM Megarenſes Hyblæi à mari Ionio, ſinuq; Megarico duce Pammilio ad Libycū mare profecti, cis ripas Selinontis fluminis, expulſis inde Pœnis, occupauerant. Ceterum quum *Selinontis* vrbis origo à Megarenſibus Siciliae repetenda ſit; neque vlla hæcenus de ijs ſcribendi opportunitas ſeſe obtulerit, operæ precium me facturum nec minùs gratum ſtudioſo Lectori fore arbitratus ſum, ſi tum, colonos & nomina *Megara* vrbis paucis expoſuerimus: vt Selinon-

B tios ſuis maioribus reſtituamus. Octauo itaque anno poſtquā Archias Siculorum gente eiecta Syracuſas obtinuerat, quum Lami è *Megara* Græciæ coloniam Megarenſiū in Siciliam deducturus appuliſſet, iuxta Pantagiam flumen, quod haud procul infrā Taurum promontorium in mare Ionium ſe exonerat, Protium oppidum condidit. Qui quum poſtea vnā cum Chalcidenſibus Leontinorū Rempubicam adminiſtraret, à Leontinis expulſus, Tapſum peninſulam media ferè inter Leontinos & Syracuſanos ora tenui ceruice in mare protēſam occupauit: & eiufdem nominis oppidū in ea condidit. Lami defuncto Megarenſes ab Hyblone Siculorum rege in *Hyblam* haud procul inde diſtante, & mari imminen-

Megara
Græcia con-
lonia, inſer
Syracuſas
& Catana.

PROTI-
LIVM op-
pidum.

C tem recepti, vrbe de patriæ ſuæ nomine *Megaram* dici voluerunt; quanquā uſus poſtea obtinuit, vt Hyblæ nomen inualeſceret, *Megara* obſcurius eſſet. Ea itaque vrbs à Siculis conditoribus *Hybla*, à colonis Megarenſibus, *Megara* dicta; poſtea confuſo ex utriſque nomine ciues *Hyblæi Megarenſes* cognominari cœperunt. Eſt & illud, vt confuſionem vitemus, obſeruandum, tres in Sicilia fuiſſe *Hyblas* à ſcriptoribus celebratas, ſitu, & nomine diſtinctas. Maiorem *Hyblam* in agro Catanenſi cognomento *Telliam*, haud procul à Centuripe vrbe iuxta Aetnam montem collocant: eiufque ciues ſine alia adiectione & ſimpliciter *Hyblæos* vocant. Minorem verò *Hyblam* cognomine *Neram* in agro Gelenſi reponunt. &

HYBLA
poſt non diu
Megara
appellata:
Triplex ea
fuit.

D Hippocratem Gelæ Tyrannum ibidem in prælio à Siculis interfectum ſcribunt: *Hybla* verò mediæ quæ ad mare Ionium ſita erat, ciues triplici nomine à priſcis cognominatos obſeruo. aut enim *Hyblæos* ab Hyblone conditore ſimpliciter: aut compoſitè ob cauſam iam à nobis explicatam *Hyblæos Megarenſes*; aut à Galeote Apollinis filio *Galeotas* fuiſſe vocatos. Huius *Hyblæ* ager, quia thymi & ſaliæti floribus abundabat, ad quos apes auidiſſimè conuolant, à mellis præſtantia laudatur. Hæc quoque *Hybla* (vitiōne ſcribentis pro *Galeotis*, an qua de cauſa incertum) Geratis cognomento apud Pauſaniam vocatur: Adhæc *Hyblæam* deam eiufque ſanum apud *Hyblæos*, ſumma in veneratione fuiſſe apud eundem tra-

HYBLA
tellia.
GALEO-
TAE vnde
dicti.
Hyblæa mel-
cur dictum
de quo v.
Mari. l. 13.
verſ. 105.

Pauſa-
nias Eliaco-
rum poſte-
rior. 6. folio
172. v. 24

P

ditur.

De quo &
Cicero lib. 1
de divinat.

MEGARA
à Gelone
diruta.

MEGARA
instaurata.

Theognidii
Siculi poeta
patria fuit
Megara
Attica; non
Sicilia, ut
Strabo

vult, natui
LXIX. O-
lympide sic
A. Scottus
observat.

poetic. lib.
2. cap. 9.

EPICHA-
RUM SICU-
LUS: de hoc
Horatius
lib. 2. epist. 1
vers. 58.

SELINVS
fluuius.

Apii herba
in nummis:
de qua &
sup.

Empedocles
Agrigenti-
nus cur di-
vinos conse-
cutus hono-
res

Numismata
Selinonti-
norum.

ditur. Memoratur apud Hyblaëos & Galeotarum sacerdotum Apollinis collegium; quod Galeoten Apollinis filiū pro numine tutelari colebat; & somniorum ostentorumque interpretatione; augurali quoque arte & aruspicina, præcellebat: quos Dionysius Syracusarum Tyrannus de futuris euentibus consulere solebat. Ceterum *Hybla*, siue promiscuo nomine *Megara*, postquam à Megarensibus habitata in magnā ciuium frequentiam anno demū centesimo propagata esset, nouaque ex Megara metropoli militum manum ciues acciuisent, Selinontem ad Libycum mare à Pœnis conditam, eiectis Pœnorum ciuibus inuadunt & occupant. De Megaræ fato, antequam ad Selinontis descriptionem progrediar hoc quoque adscribam; Gelonem Syracusanorum regem, ducentesimo & quadragesimo quinto postquam à Megarensibus frequentari cœperat anno Megaram, quia temerè bellū contra ipsum mouerat, dirui iussisse: optimates quosque, & qui partes ipsi aduersas sequuti non erant, in ciuitatem Syracusanam adscripsisse; plebeios & seditiosos in seruitutem vendidisse. Ceterum posteaquam ab ea clade recreata, & à Syracusanis obfitus & portus commoditatem post Gelonis mortem instaurata fuisset, à M. Marcello quum Romanorū societatem negasset, in terrorem reliquarum vrbiū capta ac direpta, funditusque bello Punico secundo eversa est. *Theognidem* Siculum Poëtam, & *Cyro* familiarem; itidem *Epicharmum* Comicum, ad cuius exemplar sese Plautus composuit, Megarenses fuisse obseruo. sed nunc ad Selinontinos redeamus.

Selinonti *Selinus* fluuius, qui haud procul ab eiusdem mœnibus præterlabebatur, nomen præbuit: fluuius à *selini*, quod Latinis apium est, copia, qua eius ripæ & agri luxuriabant, vocatum fuisse etiam Selinontinorū numismata, in quibus apij folium & herba signata sunt, testantur. Selinon quoque *palmosam* à palmarum siluestrium esui gratissimarum frequentia, quibus ager eius abundabat, à Poëtis cognominatam lego. Vrbi Stagnum siue æstuarium imminebat; quod æstate, quum pestilentem ob solis ardores aërem exhalaret, ciuitati perniciosissimum erat: quumque pestilientia ob eam causam grassando euulgaretur, Empedocles Agrigentinus sapientia clarus, ut Selinontinis remediū adferret; deriuata ex Selinonte & Hypsa fluminibus fossa, & vnico alueo ac maximo impetu vtriusque fluuij aquis in stagnum irrumpentibus, quum pigras prius ac limo torpescerent, salvas stagni aquas motu copiaque dulcium aquarum diluisset, ciuitatem suo ingenio & sumptibus ab ea lue liberauit. Quo beneficio meritis est ut Selinontini tanquam ciuium liberatori, alterique velut AEsculapio diuinos honores tribuerent. Hinc forsitan in Selinontinorū numismatibus sacra faciente aut Empedocle, aut Hercule Alexicaco, gallus & Parias serpens ad aras AEsculapij adsculpitur: adhuc

- A** adhæc num in altera numismatum parte in curribus Apollini sagittario Galeotes filius, aut Empedocles, aut deniq; Hercules latus claudat, liberam cuique coniecturâ & opinionem relinquo. Sunt qui numismata in agris Selinontinorû inuenta testentur, in quibus ex vna parte anguis vbera mulieris sugens, cum Græca inscriptione ΣΕΛΙΝΟΝΤΙΩΝ, ex altera canis imago, vt ipsis apparebat, signata erat. Verum quia nobis tale numisma videre non contigit, quod de eo pronunciare possimus; non habemus: sin ipsi, qui ea de hoc nummo eiusque signo prodiderunt, non allucinentur, symbolum illud Salutis fuit & sublata peste ob salubritatem ex remedio sequutam nummum signatum indicat. Selinontij
- B** Iouem quoque Olympicum venerabantur: nec domi solum Ioui Forensi templo extra mœnia constructo, sed & in *Alti* (oppidum id est palustre in Olympia) Iouem antequam ab Hannibale oppressi fuerunt, insigni thesauro ditarent. In eo templo & Liberi Patris signum, ore, pedibus, & manibus eburneis Pausanias fuisse scribit. *Selinus* verò vrbs nouis Pausan. in Helia. 2. ijsque Megarensibus colonis frequentata, maximis statim incrementis, progressibus usque adeo aucta est, vt Selinontini Heracleam à Pœnis, & SELINONTINO-
RVM res
gesta. Segestanis armis occupauerint. Dorieo atque alijs, præter vnum Euryleontem, Heracleensem ducibus, qui cum Dorieo in Siciliâ venerant, à Pœnis & Segestanis iam antea in prælio interfectis; Euryleon collectis,
- C** qui post Doriei cædem superfuerant, reliquijs, Heracleam eiectis inde Selinontijs recuperavit. Verum quum Heraclea sub Pythagoræ dominatione seruiret, Euryleon foedere cum Selinontinis facto, vrbi libertatem eiecto tyranno asseruit. Inde ipse occasione temporum vsus, Selinontinorû Rempublicam occupauit. Cuius iniusta dominatione vexati ciues; haud multò post impetu in Euryleontem facto, in *Iouis Forensis* templo, quò vitæ suæ consulturus confugerat, eundem confoderunt; simul ab vnius dominatione se liberarunt. Bellum inde Selinontini BELLUM
Selinonti-
norum cum
Segestanis. cum Segestanis ob agrorum fines, quos Amphibetes amnis distinguebat, & ob sponsalia quædam (vti in Segestanorû historia memorauimus)
- D** gesserunt: victoriaque potiti, quum Segestanis insolentiùs insultarent, ad imploranda Atheniensium subsidia eosdem impulerunt: Selinontini autem Syracusanorum societate & armis protecti, quum Atheniensibus in Sicilia deletis, Segestanos iterum rapinis deprædationibusque vexarent; Segestani ultionis auidi societatem cum Pœnis contra Selinontinos coeunt, & auxilium duce Hannibale Gisconis filio impetrant. Hannibal dux acer & irarum impotens, ipse per se Selinontinis perniciem iam pridem struebat, quod pater eius Gisco à Pœnis exilio eiectus, & Selinontinorum contumelijs in calamitate sua exagitat, ibidem interierat. Qui postquâ cum centum armatorum millibus ad Lilybæum promontorium

exscensionem fecisset, auxilia à Segestanis ex pacto promissa euocat: hinc **A**
 in Selinontinos mouet: Mazaram emporium quod ad eiusdem nominis
 fluuij ostium erat, deditione capit. inde bipertito agmine Selinontem pe-
 tit, & subita obsidione claudit. Accidit ea res Selinontinis præter opinio-
 nem: quòd ipsi soli Pœnos contra Gelonem ad Himeram urbem subsidio
 & cōmeatu iuuissent, & clade disiectos benignè & comiter habuissent:
 quare pro tanta fide & beneficentia gratiam exspectabant. Addebat ijs
 securitatem, quòd Græcarum urbium societate & armis subnixi; minùs
 sibi à Pœnorum vi metuerent. Inuasit itaque Hannibal Selinontinos ab
 omnibus ad obsidionem perferendam necessarijs imparatos. Selinon-
 tini tamen postquã se à Pœno vrgeri vident, animos tanto periculo pares **B**
 sumunt, constitutoque aut strennuè vincere aut fortiter mori. edicunt
 vt quibus robur & ætas vigeret, urbem acriter defenderet: quos ætas aut
 sexus imbecillitas excusaret, vt ij propugnatoribus tela, arma, sagittas, &
 cibaria, ne à propugnaculis dilabi cogerentur, subministrarent: & vt se
 sociorū quoque armis tuerentur; vbi tenebræ ingruissent, equis dispositis
 celerrimos quosque cum mandatis emittunt, qui opem à Syracusanis,
 Agrigentinis, & Gelsenibus labantibus ipsorum rebus peterent. atque ij
 benignè quidè à socijs auditi sunt & auxilia promissa. Ceterum dum A-
 grigentini & Gelsenès, Syracusanos tardius sese molientes vt se cum ipsis
 ad suppetias Selinontinis ferendas coniungerent, exspectant, Selinontini **C**
 interea iam nonum diem ab Hannibale, qui nihil ipsis ad respirandum
 spatij dabat, oppugnati, fessi fractique, Pœnisq; per collapsam murorum
 partem magno impetu irruentibus cedere coacti miserè contrucidantur:
 omniaque cædi promiscuæ, ita vt nulli etati aut sexui parceretur, miscen-
 tur. Mulieribus, quæ cum liberis impuberibus ad templa arasque Deo-
 rum confugerant, Hannibal non ob religionè, sed ne per desperationem
 prædam corrumperent, parci iussit. Sedecim Selinontinorum millia tru-
 cidata, quinque capta traduntur. Ceterum Selinontini qui ad duo mil-
 lia quingenti ante cladem vrbe cesserant, ab Agrigentinis benignissimè
 excepti & comiter habiti sunt. Vrbe autem iam capta missisque à Syra- **D**
 cusanis in auxilium quattuor millibus, Selinontini, qui Agrigenti erant,
 postquam serum auxilium venisse nunciaretur, Legatos ad Hannibalem
 mittunt, vt captiuos redimere liceret; & ne Deorum templa violarentur
 precaturos: ij superbum & crudele ab Hannibale responsum tulerunt;
 Selinontinos seruitutem quam Segestanis minabantur habere: Pœno-
 rum, quos olim, occupata per vim Selinonte, trucidassent, Manibus san-
 guine suo parentasse, Deos ipsos ob tanta facinora iratos vrbe cessisse,
 nihil iam in ijs quod profanari posset relictum. Selinontini mox alte-
 ram legationem per Empedionem ciuem suum, & Pœnis necessitudine
 officio-

SELINVS
 à Pœnis
 capta.

- A** officiorum coniunctissimum mittunt; supplicantes ne in urbem, quæ satis iam pœnarum dedisset, ad exitium sæuaret. Empedionem Hannibal benignè excepit; eius fortunas, quas per præconem antequam urbs expugnaretur saluas esse iusserat restituit; ut autem templis parceretur impetrari non potuit, urbem verò uti Selinontini, qui reliqui à clade supererant, instaurarent, modò Pœnorum tributarij esse vellent, concessum. Selinontinorum deinde oppidum Hermocrates Syracusanus patria ob factiones pulsus, & Dionysij senioris postea socer, quum reditum sibi ad Syracusas per vim aperire frustra conatus esset, instaurauit; atque iis, qui à clade superfuerant, vndique conuocatis additisque nouis insuper colonis, sex millia ciuium ad frequentandam urbem collegit. Succedente deinde bello Punico secundo Selinontini M. Marcello Syracusas obsidenti subsidia quæcunque potuere miserunt: hinc quum Sicilia in provinciam formam redigeretur, Colonia iure Italico deducta est. Id quoque addam, dum Selinon nobis eius rei memoriam suggerit; apio victores in Nemeis ludis coronari solitos; idque ab Hercule institutum: qui quum Leonem ibidem, sine telo, ferro, aut claua, sed manibus tantum confecisset, apio viridi sese coronauerit: atque hanc ob causam Selinon à Poëta Lyrico *herbam leonis* vocari. Ceterum qua ratione Timoleon ad Criniseum amnem Pœnos inuasurus, suos funesto apij omine, quod ab agsonibus ad iumenta substernenda ferebatur, consternatos, eodem in melius conuerso, quod apio quoque victores in Nemeis coronarentur ad victoriæ spem erexerit in Syracusanis rebus prosequuti sumus. Obseruo à Strabone, iuxta Orobias Eubææ insulæ Selinuntij Apollinis & oraculi eius mentionem fieri, cetera non prodi. quod etiam si non satis constet, an ad istos Selinontinos referendum sit an ad alios, hoc tamen loco ob nominis affinitatem addere placuit. *Selinontis* namque nomen varijs in locis & regionibus, multis fluminibus commune fuit. in Epheso præter Dianæ templum, amnis hoc nomine fluebat: per Aegiorum quoque agrum in Achaica regione *Selinus* labebatur. itidem in Elide per Eleam oram, quartus iuxta Cragum Pamphyliæ montem. Ceterum Selinontis in Sicilia ostio *Cossura* insula in mari Africo obiecta erat distabat eadem à Sicilia LXXV. P. M. Patebat ambitu suo XIX. M. P. Urbem habebat eiusdem nominis *De Cossurenfibus* bis à Coss. semel à Ser. Fulvio Nobiliore, iterumque à M. AEmilio Paulo collegis, & alternis diebus bello Punico primo naualem Triumphum esse actum Fasti Capitolini testantur. Geographus Ptolemæus Selinontis fluminis ostium sub longitudine xxxvii. partium & trientis; sub latitudine xx xvi. partium & quadrantis sese in mare Africum exonerare scribit.

SELINVS
instaurata.SELINVS
Colonia
P. R.Pindarus
Nem.COSSURA
insula.
Anno V. C.
CDXCIX.
Fulvius.
XIII. Kal.
Feb. AEmi-
lius XII.
Kal. Febr.

PHINTIA Σ.

A

EPHINTIAE vrbis origine, situ, & rebus gestis, siue temporis iniuria, siue scribentium incuria, siue propter ipsam perse loci obscuritatem, præter nominis memoriam vix aliud fere ad nostram cognitionem peruenit. Ptolemæus sub *Phintia*

PHINTIA
maritima.
Sossius, β.

nomine vrbium duarū meminit; vnius maritimæ, quam ad oram maris Libyci ultra Selinontem VIII. P. M. in orientē submouet: alterius in mediterraneis Siciliæ, eamque cum Gela vrbe, sub eadem parallelo, ceterum versus occidentē quindecim. P. M. distinguit: *Phintiam* verò maritimam ad *Sossij* fluminis ostia collocat; quumq; à Plinio eodem loco *Atys* ostium nisi fallant nostri sæculi scriptores, describatur; idem qui Ptolemæo *Atys* Plinio *Sossius* erit. distabitque à Gelæ siue Himeræ ostio versus occa-

PHINTIA
mediterranea.

sum. LX. P. M. *Phintia* maritimæ longitudinē Ptolemæus XXXVII. partium cum besse; latitudinem XXXVI. cum triente ponit. Idem *Phintia* mediterraneæ longitudinem XXXVIII. partium cum besse, latitudinem

PHINTIA
NI stipen-
diarj pop.
Ro.

XXXVI. s. adscribit. Addit Plinius *Phintianos* Populo Romano stipendarios fuisse. vtrosque ne sub eiusdem populi nomine, an alterum tantum complexus sit, nobis æquè incompertum est. Ceterum quod ad

Numisma
Phintia.

Phintia numisma pertinet, quia aduersa eius pars faciem regis exprimit, cuius nomen exolescentibus præ vetustate notis à nobis agnosci non po-

GELON,
Sicilia Rex:
de cuius
vita inf.
pluribus..

tuit, hanc *Gelonis* esse verisimile est: tum ob oris similitudinem, quam cum aliis nummis, qui faciem eius exprimunt, habet; tum etiam quod caput diademate laureato, vt & in ceteris *Gelonis* numismatibus, reuinctum sit. auersa numismatis pars cane signata est. Quod si nostra de *Ge-*

Pyrrhus Ge-
lonis fidus
canis.

lone coniectura non fallit, simili nec improbabili coniectura, *Pyrrhi*, qui *Gelonis* canis fuit, sagacitatem, vigilantiam, & fidem, eo nummo commendari credere licet: qui incredibili in *Gelonem* dominum suum, dum adhuc in viuis ageret, fidelitate usus, ne à mortuo quidem defecisse, sed in heri sui rogi saltu se coniecisse, vnaque cum ipso crematus traditur.

Gelonis
lupus.

Commendatur & à simili euentu maximorum regum, *Cyri*, *Darij*, *Lysimachi* & aliorum quorundam canum fides. Facit etiam *Canis* imago, vt lupi mentionem; eius inquam, qui *Gelonem* puerum adhuc prodigiose conseruasse traditur, faciamus. Lupum enim, quum *Gelo* prima *Mineræ* tirocinia positurus tabulam manu teneret, eandem ipsi eripuisse; *Gelonem* verò magno cum clamore lupi vestigia; vt tabulam eriperet, insequutum; & dum ceteri (centum enim eiusdem collegij pueri erant) in Gymnasio tumultuantur; ædes ruina collapsas vniuersos ipsius collegas vnà cum pueritiæ formatore oppressisse memoriæ proditum est. Hæc hucusque prosequuti sumus, vt studioso lectori liberam

coniectu-

A coniecturandi opinionem aperiremus: nunc de Selinontinis aquis; quæ ad hunc usque tractum pertinebant, paucis addemus; eas corpori humoribus pravis torpescenti salubres, quod sudorem calore suo prolicerent, & humorum contumaciam edomarent, efficaci remedio salutare fuisse scribitur. In agro quoque Phintiano *Lycus fluvius* oriebatur; qui quod pace, quam Timoleon cum Pœnis fecit, terminus utriusque provinciae ad occidentem esset, à scriptoribus celebratus est;

H P A K Λ H T Ω N.

HERACLEA *Lacedæmoniorum: eadem & MINOA prius dicta, Cretensium Colonia.*

- B **H**ERACLEAM ab *Herculis* nomine dictam, Dorieus Spartanus gentis Heraclidarum in ruinis MINOAE urbis cis ostium Lyci fluminis condidisse memoratur. Ceterum quia *Heracleam* confuso nomine MINOAM quoque dici observo, officiose nec præter ordinem me facturum puto, si paucis primum ea quæ de *Minoa* apud Scriptores extant recensuero; denique de *Heraclea*, quæ ab antiquitate produntur subiecero. *Minoam* igitur à Cretensibus conditam Græcorum Annales testantur: addunt causam & occasionem. Quum namque *Minos* MINOS Cretensium Rex. *Cretensium rex*, cuius ob iustitiam celebre nomen est, à Dædalo architecto prodicionis pœnas exacturus, eundem auxilio uxoris fuga elapsum, & à
- C Cocalo Sicaniae rege receptum intellexisset; Legationeque missa; qua fontem ad capitis supplicium reposebat, nihil profecisset; ipse cum validissima classe instructa, & maximis copiis undique coactis in Siciliam vela facit: ut quod amicitiam non poterat, armis Dædalum in potestatem redigeret. Exscensione itaque facta, fugitivum suum ad necem, nisi Cocalus bellum experiri mallet, reposcit. Dædalus artis peritia & publicis operibus Siculorum animos sibi demeruerat, & Cocalum privatis quoque officiis sibi devinxerat; supplicem itaque Cocalus conservare statuit. Ceterum quum *Minos* armis & opibus vrgeret, & Sicanorum exitio imminere videretur, eundem promissis mitigatum dolo, structisque per
- D filias suas insidiis (quæ Minoi ob gratiam & formam commendabantur) evertere placuit: quæ ad fraudem à patre instructæ, Minoem in Thermis sese reficientem, immissa per canalem feruentium aquarum copia suffocant; & quia nulla violentæ mortis indicia adparebant, subita sideratione oppressum extinctumque mentiuntur. Sublato Minoe & funere regio composito, Cretensibus iam duce & rege orbatis, Cocalus auctor fit, ut nova colonia Siciliam frequentarent. Cretenses igitur partim tædio navigationis; tum & quod nullius iam imperio regerentur, atque hinc factionibus laborare inciperent, regis consilium sequuti, ad Lyci fluminis, quæ in ortum ora maritima flectitur ostium, *Minoam* à desiderato MINOS condita, rege

HERACLEA à
quo conditaMINOS
Cretensium
Rex.Ovid. Metamorph. li.
8. vers.
CLXXX:
& seq.MINOS
condita,

*Dorieus
Lacedæmo-
nium.*

*HERA-
CLEA
condita.
Nummi
Heracleen-
ses.*

*HERA-
CLEA
uversa.*

*Pythagoras
tyrannus.*

rege Minoë nominatam urbem condunt, anno, si rectè putant Chrono-
logi, ante excidiū Troiæ quadragesimo. Minoa deinde euerſa (qua occa-
ſione aut cuius armis incertū) ex eiſdē ruinis Heraclea, nomine ab Her-
cule veluti originis auctore repetito, Doriei Lacedæmonij auſpiciis, qui
gentis Heraclidarum erat, erecta ſcribitur. *Dorieus* namque amicorum
conſilium ſequutus, quum intellexiſſet Erycinos, quos Hercules, Eryce,
cuius tyrannide premebantur, interemto, libertate & legibus donauerat,
ſanctione ab eodem Hercule obſtriſtos; qua nullum niſi qui è gente He-
raclidarū eſſet Regem admitterent: aut dominari paterentur; quumque
idem & Apollo conſultus oraculo reſpondiſſet; claſſem, quam vt Aſri-
cam repeteret inſtruxerat, Theſſalo, Celea, Euryleōte, Spartanis, & Chi-
lone Athenienſi fociis ſibi adiunctis in Siciliam vela facere iubet: excep-
tuſque ab Erycinis urbem Heracleam ab Hercule generis ſui auctore di-
ctam ex proſtrata Minoæ ruderibus condidit: argumentum etiam no-
minis ab origine repetiti numiſmata produnt: in iis namque Hercules
Leonem conficiens vario geſtu atque habitu conſpicitur. Ceterum cum
Heracleæ incrementum, & nouorum colonorum vndique affluentium
frequentia opesque urbibus Pœnorum metum & inuidiam mouiſſent;
Pœni, vt eius potentiam frangerent, inita cum Segeſtanis ſocietate, facta-
que in agros Heracleenſium excuſſione, agunt, feruntque omnia; inde
Heracleenſes cum iſſis congredi auſos, variis que præliis fractos, ducibus
eorum *Dorieo, Theſſalo, Celea, & Chilone* trucidatis, urbem præſidio nuda-
tam diripiunt, ac demum euertunt. Solus *Euryleon* cædem ſuorum po-
ſtea vlturus tantæ cladi ſuperfuit. Mox Selinontini urbem à ciuibus de-
ſertam armis occupantes, nouos eò colonos adſcripſerunt; & *Minoæ* ite-
rum nomine donarunt. *Euryleon* verò ciuibus, qui poſt captam He-
racleam belli que cladem reliqui erant, vndique collectis, magno impetu
urbem adortus recipit: ac nouis colonis ad imperium coactis priſtinum
urbi *Heracleæ* nomen reſtituit. Poſthæc quum Pythagoras eandem do-
minatione ſua occupafſet, *Euryleon* facta cum Selinontinis conſpira-
tione tyrannum eiicit; reſtitutaque Heracleenſibus libertate, ipſe Selin-
ontinorum tyrannidem inuadit, (vt in Selinontinis memorauimus)
Sed Selinontini Euryleontem impotentiùs ſeſe efferentem, facta ſeditio-
ne in templo Iouis Forenſis trucidant. Obſeruo & Gelonem Syra-
cuſanum, vt Doriei mortem vlciferetur, bellum Pœnis & Segeſtanis
mouiſſe, Spartanis vt gentilis ſui cædem vlciferentur, in ſocietatem vo-
catis: ceterum ab iis neglectum propriis auſpiciis rem fortiter & feliciter
contra vtroſque geſſiſſe; Poſt Gelonis mortem Heracleæ dominationem
à Dionyſio quoque Tyranno affectatam fuiſſe, inde in Pœnorum po-
teſtatem conceſſiſſe argumento eſt, quod Dio Syracuſanus bellum
Dionyſio

- A** Dionysio iuniori facturus, ad Minoam è Græcia appulerit; quæ id temporis Pœnorû præsidio Præfectoque Synalo tenebatur; atque ab eodem Synalo siue Paralo (variat enim apud auctores nomen) Dionem benignè exceptum: quodque amicitiae cum Dione & hospitij necessitudinem antea coluisset, tum quoque comœatu, opibus & consilio adiutum fuisse. Adhæc quum Amilcar Siciliâ pace, quam Agathocles turbauerat, composuisset, Heracleam inter Græcas ciuitates, quæ ditionis Carthaginensium fuerant, & deinceps futuræ essent, nuncupatam lego: postea tamen à Xenodico Agrigentinorû duce, qui Siciliae seruitutem eiecto Agathocle & Pœnis profligatis excutere conabatur, libertate donatam. Agathoclem deinde victo ad Agrigentum Xenodico, urbem magna vi adortum expugnasse; direptamque in seruitutem redigisse. Agathocle defuncto, ac Sicilia rursus Pœnorum armis turbata, verisimile est, eandem in Carthaginensium ditionem concessisse; quod Pœnorû classem atque copias bello Punico primo excepisse memoriæ proditum est. Circa Heracleotiam oram M. Atilius Regulus Amilcarem & Hannonem Carthaginensium duces nauali prælio vicit, profligatoque Hannone, Amilcarem intra Heracleæ mœnia à Regulo compulsum scribitur. Inde quum Carthalo Adherbalis, eius qui P. Claudium Pulchrum † nauali pugna deuicerat, Legatus Iunij Consulis Quæstorem magno impetû insectaretur;
- C** Quæstor metu & formidine consternatus, classem in proxima Heracleæ litora subduxit; atque ex anfractibus & rupibus, quæ longo in mare supercilio prominabant, sagittis ac fundarum iactibus, Carthalonis naues repulit. Obseruo tamen eo tempore quo Lilybæum exercitus Romanus obsideret, Romanis ab Heraclea comœatum fuisse subuectum. Bello inde Punico secundo, Himilco qui ad Pathyni promontorium classem diu tenuerat, ad Heracleam, siue vt Liuius prodit, ad Minoam, quinque & viginti millia peditum, & tria equitum, & duodecim Elephantos exposuit. Subacta deinde in prouinciam tota Sicilia, quo iure, aut quibus legibus in potestatem. Po. Rom. venerit, vt non satis apertè constat, ita
- D** istud veterum auctoritate confirmatum est, quum Heraclea ciuibz ob bellorum & tumultuum frequentiam exhausta esset, P. Rupilius Consul, post debellatos in Sicilia fugitiuos, ex Senatusconsulto coactis domum redire veteribus; & nouis ex Siciliae urbibus colonis in ciuitatem adscriptis, Coloniâ ibi constituisset; legesque Heracleensibus de cooperando Senatu, qua ætate, è qua gente, & quo censu legeretur dedisset; & ad seditionem euitandam statuisset ne nouorum colonorum numerus veteres excederet. Heracleam Ptolemæus Geographus longitudine xxxviii. & trientis, latitudine xxxvi. partium cum quincunce definit.

Anno v. c.
cdxcvii† An. v. c.
diiilAnno
dcxxii.
post a. c.

Q

AKPA

A K P A Γ A N T O Σ.

A G R I G E N T V M, *Gelenfium Colonia.*

G R I G E N T V M vrbs soli fœcunditate, & situs amœnitate, tum rerum gestarum memoriâ, & secundarû aduersarumque vicissitudine inter omnes Siciliae vrbes post Syracusas secûda, ab ora Libyci maris mille quingêtis passibus distabat, nomen

Vrbs, mons, & flumij nomen à Latinis

Agrigétum appellatum, & Agri-gentini incolæ vel Acragantini dicti.

AGRI-GENTVM à quibus conditum.

Strabo lib. VI. Geogr.

EMPO-RIVM Agrigentinum.

Aelianus lib. XII. Varia Historia cap. 29.

Platonis de Agrigentino dictum ait. Empedocli tribuit

Diog. Laërt. Diogeni Cy-nico de Megarenfibus

Tertull. in Apolog. & Hiero. epist. XI. ad Age-rochiam.

Strutenico Rhodio de Rhodij Plu-tarc. lib. de cupiditate

dimitiarum.

ab amne, quod eius mœnia præterlabebatur, sortita. *Αγραγας* verò vocabulum *ἐκ τῆς ἀγρῆς καὶ γᾶς* Dorica forma conflatû volunt: ob summam terræ agrique quem irrigabat fœcunditatem. *Agrigentum* condiderunt Gelenfes, postquam Gela ciuitas intra annos centum & octo in tantam amplitudinē creuisset, vt etiam magnitudine sua laboraret. placuit itaque quò se à ciuiû turba exonerarent, nouam deducere coloniam: creatisque in id Aristone & Pistillo Duumviris, anno post Syracusas ab Archia occupatas vltra centesimum quinquagesimo quarto, urbem ad Agrigentum flumen condere cœperunt: deductisque eò ex Gelenfibus ciuibz magnâ frequentiâ colonis, ciuitatis statum Doricis legibus, (vti Strabo tradit) Ionicis composuerunt. Vrbs ea à primis statim initijs maxima incrementa sumsit; Agri enim circumiecti fertilitate, vini oleique prouentu & annonæ copia luxuriabant; adhæc commerciorum cum Pœnis & Afris, qui tum ægris prouentibus laborabant, frequentia, tum opibus & potentia florebat. denique affluente vndique eò peregrinorum multitudine, quæ sedes sibi apud Agrigentinos quærebat & impetrabat, vrbs pomœrium vsqueadeò ampliatum produnt, vt decem millia passuum ambitu complecteretur: ciuium verò octingenta millia censerentur. mox in suburbio ædificijs secundum Agrigenti fluminis ripas cum iure ciuitatis exstructis, & per mille quingentos passus ad portum vsque maris continuatis, altera veluti Vrbs ad ostium fluminis condita est: quæ à commerciorum & mercatorû frequentia ac foro, * *Emporium Agrigentinum* appellabatur. Exstat facetum Empedoclis de ciuibz suis † *Apophthegma; Agrigentinos ædificare, vt semper victuros; geno indulgere, vt postridie morituros.* In tanta namque rerum affluentia, etiam luxu & voluptate eneruatos fuisse Athenæus prodit; ita vt tabernam meritoriam, in qua comessationibus & epulis in omne genus luxuriæ licebat indulgere, publicè exstruxerint; cui nomen *Triremus*, ex ridicula admodum occasione, factum fuerat; conuenerant namque in eam domum adolescentes aliquot patricij, qui quum poculorum concertatione, meroque largiore incaluisent, & vertigine ac sensu iudicijque impotentia furerent; in triremi sese maris iactationibus periclitari credētes debacchabantur; & quidquid vasorum & instrumenti domestici erat, veluti iacturam, vt nauim exonerarent facientes,

A facientes, è domo in publicum proijcere; votis reditum incolumem petere: quumque post biduum etiam magistratum & Senatus auctoritate obiurgati vix tandem ad mentem redissent, ob rei nouitatem, & foedissimum ebrietatis exemplum ædibus nomen *triremis* ab Agrigentinis datum fuisse scribitur. Refertur quoque in luxus ostentationem Agrigentinos lecythis, xistris argenteis; ac lecticis eburneis usos fuisse. Fluvium autem suum Agrigentini formam puerili depingebant; ei que diuinos honores deferabant; ac signum eiusdem ex ebore apud Delphos dedicauerant:

Publicis ædificijs atque octo, quorum memoria exstat Deorum templis; adhuc aquæductu Phæacio, item Theatro, & Gelonis portu siue piscina, Agrigentum magna opum ostentatione, & pari deorum veneratione excultum fuisse obseruo: oblata ad ea opera conficienda magna operarum commoditate ex captiuis Carthaginensibus, quos Gelo quum ad Himeram Pœnorum copias fudisset, ipsis ad seruitutem dono dederat. Tempia quæ diximus ad Doricam formam duodecim ex utraque parte columnis striatis, & canaliculis vndique excauatis subnixa erigebantur. quorum moles usque adeo insanæ, tantæque vastitatis erant, ut à Cyclopibus aggestæ, tum calce ita ferruminatæ, ut æternitatem toleraturæ viderentur. Primum itaque AEsculapij templum, quæ vrbs occidentem & Heracleam respiciebat: in eo signum Apollinis pulcherrimum visebatur, Myronis auctoris nomine argenteis characteribus ijsque minutissimis femori impresso inscriptum: quod simulacrum, quum à Carthaginensibus expugnato Agrigento ablatum fuisset, deleta postea Carthagine Scipio Aemilianus restituit.

Alterum ab AEsculapij fano trecentis passibus ad orientem situm erat, <sup>1. TEM-
PLVM</sup> *Ioui Olympio sacrum*: & omnium, quæ vnquam in Sicilia fuerunt, maximum. Eius namque latera secundum longitudinem CCC LX. pedes extendebantur: latitudo LX. altitudo quæ solo exstabat CXX. pedum fuisse scribitur. In porticu templi quæ orientem spectabat, gigantum conspiratio & pugna depicta erat, qua Iouem cælo pellere moliti sunt, pulchritudine & statuarum amplitudine admiranda. In porticu huic aduersa Troiæ excidium tanto artificio expressum erat, ut heroum corpora non tam sculpta quam viua crederentur. Tertium erat templum Herculi dictum propè forum & sola via à Iouis æde seiunctum: haud longè à moribus vrbs quæ mare respiciebant. In hoc erat Herculis simulacrum ex ære fusum, ita elaboratum, ac tanta arte perpolitum, ut pulchrius sibi nullum fuisse vnquam visum Cicero oculatus testis. affirmet: cui & ipsi quum Verres sacrilegas manus per seruos intentasset, à ciuibus qui Herculis simulacrum armis protegebant, repulsi & eiekti sunt. In eodem fano & tabula visebatur, in qua Zeuxis pictor Herculem infantem coram

Q²

Alcmena

4. TEM-
PLVM
concordia.

5. TEM-
PLVM IN-
nonis Luci-
na.

† Cicero
Proœmio in
libros de
inventione
Rhetorica.

6. PVDI-
CITIAE
sanum.

7. PRO-
SERPI-
NAE ades.
* à Pindaro.

8. TEM-
PLVM Ca-
storis &
Pollucis.

Aquaeductus
Pheacius.

THEA-
TRVM A-
grigentini.
PORTVS
Gelonis, sine
piscina.

Alcmena matre & patre Amphytrione parentibus, dracones strangu-
lantem magno artificio expresserat: quam auctor quum nullo precio
permutari pateretur, Agrigentinis dono dederat. Quartum erat
Concordia templum quod ab Herculis quingentis ferè passibus in ortum
distabat; id Lilybatani ab Agrigentinis victi ex fœdere suis sumptibus
erexerant, ut Epigrammate etiamnum superstiti testatum est. Quin-
tum erat *Iunoni Lucinae* sacrum; in quo tabula Iunonis simulacro &
Zeuxis artificio nobilitata spectabatur. Zeuxis namque etsi † absolu-
tissimè omnia pingendo exprimeret; dum tamen Iunonem pulchritu-
dine omnibus partibus exacta reddere studet, ex toto Agrigentinarum
virginum cœtu, quas nudas exhiberi petijt, quinque forma & venustate
præcipuas delegit; ex singulis deinde quod in quibusque maximè exi-
mium & præstantissimum erat, in effingenda Iunone expressit. atqui id
Iunonis templum Gellias (de cuius liberalitate postea latius agemus)
capto à Pœnis Agrigento, ut se ab hostium crudelitate & ludibrio tuere-
tur, igne iniecto ac se ipso in flammam præcipitato, combussit. Sextum
inde sanum *Pudicitiae* sacrum erat, omnium, excepto Iouis Olympij, ma-
ximum & celeberrimum. Septimum *Proserpinae* dedicatum ac magna
veneratione excultum: ita ut hinc Agrigentum * à Lyrico *Proserpine*
sedes vocetur. Dæ festa duo sollemnia erant: vnum *Anacalypteria*; quod
Proserpina à matre Cerere per triduum desiderata, subito apparuisset; C
Alterum *Theogamia*; quod post longa quærendi fastidia, tandem à ma-
tre reperta, in cœlum ad Iovem redux translata crederetur. Octa-
uum inde templum *Castori & Polluci* exstructum erat. Agrigentini enim
Castorem & Pollucem præ ceteris heroibus in Olympicis veneraban-
tur; iisdemque domi *Theogonia festa* instituerant. Hæc itaque octo erant
apud Agrigentinos templa.

Erant & *Aquaeductus* sumptuosæ admodum structuræ; quibus ex col-
libus ad quorum radices & latera vrbs condita erat, vicinisque fontibus
aquæ in urbem deducebantur. ijs construendis quum Phæax Agrigen-
tinus à Senatu Præfectus fuisset, hoc sua industria & fide promeritus est, D
ut ea aqua deinceps *Pheacia* ab ipso appellaretur. Theatrum quoque
in vrbe maximum & eminentissimum fuisse Iulius Frontinus testatum
reliquit. *Portus* quoque siue *piscina* ad occidentalem vrbs partem sum-
ptuosissimi operis effossa, Geloni regi ut amico & benemerito consecrata
erat. Ea ambitu septem stadia complectens atque in altitudinem trigin-
ta pedum depressa, omnium undique fontium & fluuiorum aquas ex-
cipiebat: omni piscium copia abundans & cynorum gregibus frequen-
tata, aspectu & aëris salubritate amœnissima.

Nunc ad reliqua, quæ extra urbem admiratione digna produntur,
expa-

- A** exspaciemur. A priscis lacus siue fons in agro Agrigentino describitur, in quo bitumen pingue, liquorisq; oleacei supernatet, cuius loco vnguenti in curandis armentorum hominumque morbis vsus erat. Fuit & alter fons dulcis & potabilis, cuius tamen aqua sensim in marmor candidissimum lapidesceret. Lacus etiam memoratur, cuius aqua saluginem resipiebat: in quo grauia solidaque fluitare traduntur. Ipse autem ager Agrigentinus culturæ impatiens, & cineribus torridus, quingentis ferè passibus in ambitu patebat, qui aquas cineri permixtas variis in locis eructabat, Eundem statâ conuersione ac singulis lustris tempestatem & nimbofas procellas magno cum cæli fragore ciere, agrique planiciem ad nouem ferè pedum altitudinem per idem tempus turgescere, & postquam magnâ luti cinerosi copiâ vomuerit subsidere à nostri sæculi scriptoribus testatum est. Salem quoque in agro Agrigentino fossilem & nunc vti & olim erui solitum, qui contraria à cetero sale ratione igni admotus iu liquorem soluitur; aquæ immersus arefcit & crepitat memoriæ proditum est. Laudatur Agrigentinus ager & ab equorum generositate qui ad Olympica certamina in eodem magna cum cura alebantur ac instituebantur: è quibus equis si qui victoriam è certaminibus reportassent, iis non solû tumulos, sed & pyramides exstruebant. Hoc quoque traditum, quum in Cappadocia generosa equorum soboles olim defecisset, consultum Apollinem respondisse, vt ex Agrigentino agro admisarios compararent: paruisse Capadoces, atque ab eo tempore equorum armenta apud eosdem nobilissima fuisse propagata. Celebratur Exaneti Agrigentini magnificentia, qui quum Olympiade secunda vltra nonagesimam victor reuerteretur, trecentis cum quadrigis, quibus omnibus equos albos iunxerat, magno cum Agrigentinorum applausu in urbem inuectus est. Commendatur & ciuium Agrigentinorum liberalitas & hospitalitas. Hinc Empedocles versibus suis fores Agrigentinorû omnibus probis semper patere testatus est. Primas tamen in eo officij genere laudis partes *Gellias* meritis est: is domum suam veluti publicæ liberalitatis officinâ, omnibus tam peregrinis quàm ciuibz aperiebat: inopibus priuatim alimenta, dotes virginibus, pauperibus subsidia, aduersa fortuna fractis solatia surrogabat. Idem seruos semper ad portas in statione habuisse, qui peregrinos in suam domum deducerent, traditur. Longum fuerit si singula eius viri in peregrinos & cines liberalitatis officia enumerare pergam: id in genere dixisse suffecerit; opes eius vniuersas omnium quasi communem ipso dispensatore possessionem fuisse.

Ceterum quum Agrigentinorû Respublica ciuium bonorû frequentia & opibus floreret, omnium prima in Phalaridis tyrannidem prolapsa scribitur: cuius originē, genus, vitamque (quia ita historiæ ordo postulat)

Q 3

paucis

*Fac quibus
alta canam
procul hinc
vide Adag.
Procul este
profani,
& Briffon.
in Formul.
li.*

*GELLIAS
perliberalis
in peregrinos
& hospites.*

*Diod. Siculus libri
XIII. Bibl.
cap. 83.*

*AGRI-
GENTVM
in tyrannidē
dem pro-
lapsum*

PHALA-
RIS Agri-
gentinor.
tyrannus.

paucis complexuri sumus. *Phalaris* itaque, patria Cretensis, vrbe Astyphalide, patre Leodamante natus, quum domi affectare dominationem accusaretur, inuidiæ cedens Agrigentum fortunas suas transtulit: quumque non opibus solum & potentia, sed litteris quoque & eruditione apud Agrigentinos gratiam & auctoritatem collegisset, omnium exterorum primus alienam rempublicam tyrannide inuasit; eo ferè tempore quo & Tarquinius Superbus Romanis dominabatur. Periclem vitiis & virtute æmulatus priscorum monumentis traditur: solerti ingenio; animo maximo; aperta fronte; adhæc studiorum liberalium amantissimus. Virtutis eius magna præclaraque documenta exstant. Inter ce-

Stesichorus
poeta.

tera Stesichorus Poëta Himerensis, quem perdere poterat, non solum conseruatus, sed & arctissima postea familiaritate cultus; pietate & beneficentia etiam in vxorem & posteritatem eiusdem propagata. Item & Cal-

Calla-
schrius.

læschrias, quem insidiarum in ipsum conuictum, Polycleti Philosophi & Medici deprecationibus condonauit. Charitonem quoque & Me-

* Angel.
Politian.
epist. 1. de
Phalaridis
epistolis.

lanippum, qui in eius caput coniurauerant, ob fidem qua mutuo sese ab exitio cum vitæ periculo conseruare laborabant, Agrigento pulsos exilio multasse contentus fuerat. Exstant eius Epistolæ (quas tamē plerique Luciano vindicare conantur.) vt argutiis suaves, ita & elegantia eloquentiæque artificio commendatæ: Inter vitia crudelitas præ ceteris notata est: voluptatem namque ex miserorum cruciatibus traxisse; gemitum quoque, ploratum, & eiulatum tormentis laceratorum, atque inter carnificum ac tortorum manus morientium exaudire pro deliciis habuisse; imò ne coctis quidem infantibus in cibum abstinuisse proditur.

Perilli bo-
aneus.
Ouid. in
Ibim.

Commendatur tamen quòd crudelissimi ad tormenta artificis ingenium ipsius inuentoris supplicio expertus simul & vltus fuerit. Bouem *Perillus* æneum magno artificio conflauerat: cui cum præter mugitum nihil deesse videretur, hunc quoque exprimi posse docuit; si rei & fontes boui inclusi subiecto igne sensim torrerentur. ita enim fore vt vox miserorum inter cruciatum cum gemitu instar mugitus è boue erumperet. *Phalaris* ingenium quidem *Perilli* admiratus: ad tam prodigiosam tamen carnificinam exhorruisse; ipsumque auctorem, vt suam tantæ crudelitatis officinam primus experiretur, subiecto statim igne boui inclusisse traditur.

Phalarica
teli genus.

Phalarica quoque *Phalaridis* inuentum creditur. Id telum erat concanum quod rebus ad flammam concipiendam idoneis infarctum, sicubi in hostes aut obsessos excussum adhæsisset, incendiū excitabat. Vrbes autem non paucas, præsertim si quæ vel situ vel præsidiiis munitæ, difficilem expugnationem præ se ferebant, vel longinquam obsidionem requirebant, non tam vi & armis, quàm dolo & astutia sine sanguine à *Phalaride* in potestatem redactas, memoriæ proditum est. Ceterum quum ab ami-

corum

- A corum præcipuis, magnorumque & prudentum virorum consilio, in his & à Zenone Eleate, ut tyrannidem abdicaret, liberè admonitus, non paruiſſet, Zeno quod verbis & ratione non poterat, re atque opere effecturus, nonnullos è patriciorum numero in Tyranni cædem ad coniurationem obstringit. Quæ res postquam per iudicium ad Phalaridem delata eſſet, Zeno tormentis subiectus ut conscios proderet nullis cruciatibus cogi potuit; contubernales tamen aliquot Tyranni & quos habebat fidissimos tyrannidis ministros accusavit. inde quum grauioribus longè quàm prius tormentis medio in foro circumſiſtente Agrigentiorum multitudine excarnificaretur: Agrigentinosq; interea tanquam vilia ſeruitutis mæcipia, & ocioſos publico in malo ſpectatores, propriæque libertatis immemores acrius increparet. Agrigentini in ſeditionem concitati duce & auctore Telemacho impetu in Phalaridem factò, eundem lapidibus ac ſaxis obrutū anno dominationis ſuę decimo ſexto, ſiue, ut Eusebius colligit, triceſimo confecerunt. Agrigentini à Phalaridis dominatione liberati per centū & quinquaginta ferè annos libertatem conſeruarunt: donec *Theron* A Enſidemi filius, Agrigentinus quidem, ſed qui genus à Thebanorum regibus repeteret, Rempublicam iterum occuparet. Verum is ſumma cum modestia ac pari cum iuſtitia & elementia per ſedecim annos dominatione uſus, Himerenſibus interim deſecto *Terillo*, ut ſupra memorauimus, in poteſtatē redactis, Pœnis adhæc Gelonis Syracuſanorum regis ac generi ſui auxiliis ac ſocietate è Sicilia expulſus, ſicuti viuus non mediocrè gloriā, ita & mortuus diuinos apud ciues ſuos honores aſſequutus eſt. *Theroni Thraſydaus* filius, veluti in paternam hæreditatem ſucceſſit. Ceterum quòd is etiam viuente adhuc patre tam Agrigentinos quàm Himerenſes, ut ſuo loco meminimus nullo non iniuriarū genere vexaſſet, à Syracuſanis prælio fractus, ab Agrigentinis expellitur. Inde apud Megarenſes ob facinora ab Hierone condemnatus, capitis ſupplicium ſubire coactus eſt. Exinde pace cum Syracuſanis facta breui admodum tempore ſub Optimatium ſtatu Agrigentinorum quieuit Reſpublica; *Ducetij* Siculorum regis armis perturbata. Is enim dum *Motyam*, quæ in agro Agrigentinorum ſita eorundem quoque præſidio tenebatur, obſideret, Agrigentinos congregatos prælio ſuperauit, ac *Motyam* expugnauit. Poſtea tamen *Ducetio* à Syracuſanis infelici pugna fracto atque à ſuis deſerto, Agrigentini *Motyam* magna vi aggreſſi trucidatis præſidiariis recipiunt. Inde ſocietatem cum Syracuſanis, ut *Ducetium* communem pacis publicæ perturbatorem coercerent, cocunt. *Ducetius* quum tantis ſe motibus imparem videret, poſtquàm ſupplex pacem à Syracuſanis impetraſſet, incolumis ab iſdem dimiſſus ac Corinthum in exilium ſecedere iuſſus eſt.

ZENO
ELEATE
Philosophus

Euseb. in
Chronico.
AGRI-
GENTINI
à tyrannide
liberati.
THERON
Agrigenti-
norū Rem-
publ. occu-
pat.

THRASY-
DAEVS fi-
lius eius
tyrannus.

DUCE-
TIVS Sicu-
lorum Rex.
Moya tri-
plex, ut ſup.
docui.
Vna ad Pa-
normum:
altera ad
Pachynum
promonto-
riū: & hac,

Id

Id Agrigentini permolestè tulerunt , *Ducetium* namque communem A
ac publicum ex fœdere hostem ipsis inconsultis non fuisse dimittend-
dum. Bello itaque tum ex ea occasione, tum ob mutuam vtriusque po-
puli inter se æmulationem inter Agrigentinos & Syracusanos exorto,
prælioque ad Himeram flumen commisso vincuntur Agrigentini. Victi
pacis leges à victoribus iniqua condicione accipere coacti, cum Phæace
Atheniensium Legato societatem contra Syracusanos ineunt. Ceterum
ea confœderatio, dum Athenienses pro Segestanis confederatis bellum
Syracusanis & Selinontiis mouent, calamitatis occasionem Agrigentinis
præbuit. Alcibiades namque eis in Atheniensium amicitia ac societate
securius acquiescentibus ac subitò impetu oppressis vrbis potestatem si- B
mul cum libertate ademit, inde quum profligatis ex Sicilia Atheniensi-
bus amicitiam cum Syracusanis iunxissent, quòd cum iisdem subsidia
Selinontiis contra Hannibalem misissent, Pœnorum in se arma conuer-
terunt: quorum copiis paullò ante Dionysij Senioris dominationem
oppressi, & à Dapheo ceterisque Syracusanorum ducibus pecunia cor-
ruptis deserti proditi que euertuntur: ita vt vix vllam vrbis faciem hostis
integram reliquerit. Posthæc Timoleon postquam Siciliam à tyrannis
purgasset, & Pœnos ultra Lycum flumè summouisset; nouis ex Elea co-
lonis deductis, vrbe & ciuibus Agrigentinis, qui dispersi erant, vndique
collectis, Megello & Pheristo Duumuiris, quinquagesimo postquã de- C
serta fuerat anno, Agrigentum iustaurauit frequentauitque. Inde Aga-
thocle apud Syracusanos regnante, quum à Pœnis denuo vexarentur re-
bus Carthaginiensium in Sicilia profligatis, non solum in libertatem se-
se asseruerunt; sed ceteris etiam vrbibus, vt seruitutem depellerent, auxi-
lia subministrarunt. Quin etiam dum Syracusanos ab Agathocle de-
sertos, ad hæc fame & obsidione pressos torpescere vident, capto tempo-
re ipsius quoque Sicilia regnum affectare ausi, conscriptis validis copiis
Xenodicum iis ducem præficiunt: qui vt lætis admodum auspiciis rem
tantam aggressus est, ita tristissimo eandem euenta clausit. Gelenses au-
tem omnes, qui graui Pœnorum præsidio vrgebantur, quum nocte per D
aliquot factiosos in urbem receptus esset, profligatis Carthaginiensibus
libertate donauit. Ennenses inde tam læta Xenodici initia sequuti, post-
quam legationem ad Agrigentinos misissent, suis legibus vti permissi
sunt. Ab his Xenodicus ad Erbesum iunctis sibi Ennesium copiis pro-
fectus est. id oppidum acri Pœnorum præsidio defendebatur; Ceterum
ciues postquam Agrigentinorum sese armis protectum iri vident; Pœ-
norum præfidiarios ex improviso adorti, contrucidatisque iisdem, post-
quam Xenodici se fidei permisissent, ab eodẽ libertati restituti sunt. Mox
& in Echetlam ab Agathoclis milite occupatam, & firmis admodum
propug-

*Alcibiades
Dux Athe-
niens.*

*AGRI-
GENTVM
euersum.
Timoleon,
Dux.*

*AGRI-
GENTVM
restitutum.*

*XENO-
DICVS
Agrigenti-
norũ Dux.*

- A** propugnaculis munitam mouet eandem obsessurus, simul & vicinos Neenitorum, Camarinæorumque agros, qui à præfidiarijs vastabantur, defensurus. expugnataque magnis viribus Echetla, Echetlæis libertatem, agris verò pacem restituit. Ceteras Siciliae vrbes iam ad spem libertatis ob prospera Agrigentinarum initia erectas fortuna deseruit: postquā enim Xenodicus eum Leptine & Demophilo Legatis, qui Agathoclis exercitum ducebant, congressus, desideratis aduersa pugna è suis mille quingentis, profligatus esset, tantilla clades ita Agrigentinorū animos fregit, vt Xenodicum domi, tanquam ipsius vitio malè pugnatum esset, calumnijs & contumelijs proscinderent: atque hinc discordiæ & factionum inter ciues initia existerent, alerenturque partium studia.
- B** Quæ postquam Agathocles intellexit, Leptinem cum exercitu in Agrigentinorū agrum mouere, ac agendo ferendoque omnia Xenodicum ad prælium elicere iubet. Agrigentini itaque postquam fumus ex villarum, agrorumque incendijs in oculos atque ora venit, Xenodicum iterum vt pauidum, vt cunctatorem & suorum proditorem increpatum ac probris oneratum ad pugnam extrudunt. Vbi ad manus ventum est, cum Agrigentinus luxu eneruatus & ad ducis sui monita contumax, segniter atque otiosè rem gerens, hostis impetum non sustineret, turpi fuga urbem repetit. Hinc ciues Xenodicum vt & istius cladis auctorem ad supplicium deposcunt. Saluti fuit, quòd is vitæ suæ & honori consulturus opportuno fugæ consilio Gelam se receperat. Agrigentini duplici iam clade accepta animis deiectiones pacem cum Agathocle fecerunt: post cuius mortem etiam in Pyrrhi amicitia recepti sunt. Ceterum quum Pyrrhus armis & potestate nimia efferacior, dominationem superbius exerceret, Agrigentini vnà cum ceteris, qui eiusdem iniurijs vexabantur, ciuitatibus, à Pyrrho ad Pœnorum societatem defecerunt. Ceterum bello Punico primo postquam Hiero pacem cum Po. Ro. fecisset, Pœni contractis copijs & conuecto vndique commeatu Agrigentum pro arce & belli sede muniunt. L. itaque Posthumio Megello & Q. Mamilio Vitulo Coss.
- D** priusquam vires Carthaginiensium in Sicilia confirmarentur, Agrigentum inuadere placuit: & cum Pœnis, si pugnandi copia facerent, de summa rei prælio decernere: sin verò mœnibus sese hostes tuerentur, urbem, si aliter non possent, saltem obsidione & fame ad deditionem cogere. Conuenire itaque legiones & auxilia iubent, magnoque cum exercitu contra Carthaginienses mouent: & castra vix mille ab vrbe passibus metantur. Hannibal præsidij intra urbem præfectus quinquaginta millibus hominum imperabat. Diu tenuit ea obsidio, non sine maximis tam Romanorum quàm Carthaginiensium obsessorum incommodis ac difficultatibus: dum hi duabus à partibus à Consulibus Ro. obsessi duplicique

*Agathocles
contra Agri-
gentinos.*

*Anno Urbis
CDXCI.
post Ro. cōd.
ROMA-
NORVM
ad Agrigen-
tum cum
Pœnis res
gesta.*

R

vallo

Hanno dux
Carthagi-
nienſis.

A G R I -
G E N T V M
à Romanis
captum.
Polybius
lib. I.

Liuius lib.
26.
ROMA-
NORVM
ad Agrigen-
tum cum
Pœnis res
geſta.

vallo à ſubſidijs & com meatibus intercluſi omnium ſerè rerum inopia A
ac fame premerentur. Romani verò parte altera primùm Hannibalis
& Carthaginiensium eruptionibus, non ſine ſuorum cæde laceſſiti ægrè
caſtra tuerentur: deinde poſt quintum quàm vrbs obſideri cœpta fuerat
menſem, ſubmiſſo à Senatu Carthaginienſi cum validis ſubſidijs & Ele-
phantis Hannone, intercepto què ab eodem per prodicionem Erbeſſo,
quo hætenus pro horreo com meatuum Ro. uſi fuerant, ipſi quoque a
duobus exercitibus incluſi non minore quàm obſeſſi com meatuum re-
rumque neceſſariarum inopia, adhæc graui etiam cælo peſtilitate labo-
rarent. vt niſi Hiero ſocius & amicus Po. Ro. ſubminiſtrato peropportu-
nè com meatu in tantis neceſſitatibus ſubueniſſet, obſidionem ſoluere B
coacti fuiſſent. Ita paribus vtrinque difficultatibus conſictati, protra-
cta què poſt Hannonis aduentum vſque ad bi-meſtre ſpatium obſidione,
non ſine crebris interea vltro citro què velitationibus & leuibz concur-
ſibus, redactis què inter hæc ad extremam penuriam Carthaginiensibus
obſeſſis, ita vt plurimi ex ipſis dum famem tolerare non poſſent, quoti-
die ad Romanos deficerent; Hanno tum crebris per noctem ignibus,
tum per exploratores de ſuorum deſperatione certior factus; ſummam
rei prælio commiſſurus in aciem deſcendit. Conſules viciffim Ro. cum
nec ipſi ſe à ſuis, quibus premebantur neceſſitatibus, aliter expedire poſ-
ſent, facta pugnandi poteſtate, ſuos quoque in aciem educunt. ac poſt- C
quam diu ancipiti Marte pugnatum eſſet, Romani tandem perrupta
prima hoſtium acie, Elephantis què crebris telorum ac verutorum ictibus
in furorem actis ac retro in ſuos conuerſis, ſigna vndique à fronte, à ter-
go, & à lateribus inferunt: cæſa què maxima Pœnorum parte reliquos in
fugam compellunt. Hinc Conſules toto in Agrigentum impetu conuerſi,
proſtratis portis urbem inuadunt, eam què militi diripiendam præbent.
Captum eſt Agrigentum octauo quàm obſideri cœperat meſe; belli Punici
primi anno tertio, varias inde aliquamdiu & acerbis fortunæ vices ex-
perta, iterum in poteſtatem Pœnorum veniſſe argumento eſt, quod Polybius
eam à Gallis Pœnorum præſidiarijs, quum ceteros qui Carthaginiensibus D
merebant, ob non ſoluta ſtipendia tumultuari audiſſent, direptâ & ſpo-
liatam ſcribit. Poſtea iterum à Romanis occupatâ vel hinc credere licet,
quod Liuius tradit, Agrigentum ab Imilcone Pœnorum duce interceptum,
eo tempore quo Marcellus Conſul Syracuſas obſideret. Poſtea Marcellus
Syracuſis per prodicionem potitus, rebus què in reliqua Sicilia compoſitis
ad conſiciendas quæ circa Agrigentum reſtabant belli reliquias proſectus
Hannonem & Epicidem Pœnos, prioris ad Agrigentum belli duces, oc-
culto Numidarum auxilium, qui ſub Mutine Carthaginiensibus mili-
tabant, ſtudio & fauore uſus, circa Himeram flumen aduerſo prælio non
ſine

- A** sine magna clade fractos, fuga inter Agrigentum compulsi. Post Marcelli autem à Sicilia profectioem, M. Valerius Lævinus Consul in Siciliam missus, Legiones in Agrigentinos eduxit: quumque Hanno æmulatione rerum à Mutinæ equitatus Numidici præfecto gestarum, quibus totam Siciliam suo nomine implerat, veritus ne illius gloria suæ famæ officeret, adempta Mutini per invidiam Præfectura, eandem filio suo contulisset, Mutinæ ea iniuria offensæ, missis ad Lævinum Consulem nuncijs, clandestinas cum eodem de tradendo Agrigento pactiones facit: Hinc Numidæ, qui Mutinis imperio parebant, portā, quæ ad mare ducit, occupantes, pulsos inde custodibus, Romanos per eandem in urbem
- B** admittunt: qui citato compositoque agmine transeuntes, antequam à Pœnis aut oppidanis perciperentur, valido cum clamore forum tenuerunt. Hannio eo tumultu perculsus, postquam è clamore urbem à Romanis occupatam intellexit, statim fugam arripit: ac per portam auersam cum Epicide & paucis aliquot emissus ad mare peruenit: atque ibi peropportunè paruum nactus nauigiū, relicta hostibus Sicilia (pro qua per sexaginta annos plus minùs certatum fuerat) in Africam cum comitibus traiecit. Reliqua Pœnorum Siculorumque multitudo, dum intercluso passim exitu, circa portas & muros oppidi fugam & exitum quærens tumultuatur, cæsa est. Lævinus Consul oppido recepto, præcipuos
- C** quosque & qui apud Agrigentinos capita rerum fuerant, virgis cæsos securi percussit: ceteris cum vniuersa præda diuenditis, pecuniam inde confectam Romam misit. Vulgata per Siciliam Agrigentinæ cladis fama, omnis repentè ad Romanos inclinavit: & si quæ restabant oppida, iisdem breui tempore aut vi & armis, aut metu & deditioe in Romanorum potestatem redactis & receptis, Pœnisque ex vniuersa Sicilia eiectionis debellatum est. Agrigentum de hostibus Pœnis captum leges à victore Lævino accepit, & postea vniuersa prouincia iam confecta, quum Siculi vniuersi suis quique sedibus restituti, pristinos agros pridem propter bellorum tumultus, ac motus desertos, colere, arare, ac
- D** ferere iuberentur. Quumque T. Manlius per id temporis prætor, Agrigentinos tot belli cladibus exhaustos atque urbem ipsam ciuium infrequentia propemodum desertam ad Senatum perscripsisset; Senatus consultum accepit, vt *de oppidis Siculorum colonos Agrigentum deduceret*. Hinc quum duo iam Agrigentinorum genera essent; vnum veterum, alterum colonorum. P. Scipionis legibus cautum est, NE *plures essent ex colonorum, quàm ex vetere Agrigentinorum numero*: Additum & de cooptando Senatu, NE *quis minor triginta annis natus; neque quis, qui turpem quæstum fecisset, legeretur*; itidem de censu eius, qui legendus esset, & ceteris rebus. Verres tamen Prætor, qui omnia iura pretio exæquabat; non modò

Anno V. C.
DXXXIII.

AGRI-
GENTVM
iterum à
Romanis
captum.

AGRI-
GENTI-
NORVM
Respublica
constituta.

Cicero Ver-
rin. & Af-
conius Pa-
dicum.

illa quæ ordinis ætatisque erant, permiscuit, sed & in his duobus nouo-
rum veterumque ciuium generibus delectum pecunia accepta pertur-
basse ab Agrigentinis postea accusatus est, Agrigenti & mediterranei
oppidi longitudinem xxxviii. s. partium, Latitudinem xxxvi. cum
basse Ptolemæus mensurat: Agrigentini verò vt Emporij longitudinem
triente vnus partis Orientaliorem; latitudinem quadrante partis Au-
straliorem ponit.

I M E P . A I Ω N .

HIMERA
fluius,
nam de vr-
be supra
egimus.

I M E R E N S E S non ex ordine neque situs ratione, sed no-
minis affinitate decepti, (vt in Thermitanorū historia latius
à nobis dictum est) Agrigentinis subiecimus: effecitque *Hime-
ra* fluuius pro *Gela* ab auctoribus etiā idoneis, Liuius nimirum
Diodoro, Plinio, Ptolemæoque atque aliis aliquot vsurpatus, vt hic *Hi-
merenses* pro *Thermitanis* sicuti natura & vocabuli ratione haud multum;
ita situ & loco plurimum discrepantes transposuerimus. *Himera* namque
Vrbs (vt memorauimus) ad Etrusci maris oram pertinebat; quare ab eo
loco quidquid hinc de *Himera* vrbe & flumine à nobis dici poterat, repe-
tendum est. Nunc *Thermas* urbem in Libyci maris ora haud longe ultra
Lycum flumen sitam, & ab Agrigento versus occasum x l. millibus di-
stantem descripturi sumus. De origine vrbs ex Diodoro obseruo, eam à
Carthaginiensibus priusquam insulā penitus explorassent, delecto for-
tissimo quoque; aut conditam aut occupatam: nomenque; vrbi *Thermis* ab
aquis calidis factum fuisse; geminas namque; *Thermas* in monte, cui vrbs
subest, habebat; aqueam vnā, sudatoriā alteram. *Dædalum* quoque an-
trum ex viua rupe ad *Thermarum* commoditatem excidisse scribitur; in
quo fumus ab igne vicino euaporabat: ita vt astantibus paullatim sudor
ex calore eiiceretur; corporaque aduentium affecta cum voluptate cu-
rarentur, morboque per sudorem nullā cum caloris percepti modestia
soluta. Sunt quibus curæ fuit ista exactius describere, & quia res memo-
riam meretur, eandē enumeratione complexuri sumus. Totum montis
ad cuius radices *Thermæ* sunt sitæ tractum, lutofo sulphure, sale, ignibus
& feruentibus aquis perpetuò scaturire produnt. Addunt eodē in mon-
te, (quod meritò inter naturæ miracula referendum est) exiguo quidem
interuallo sulphureas & calentes aquas ob loci vicinitatem *Selinontinas*
olim vocatas scaturire. In proximo alteram erumpere aquam, quæ hau-
sta aluum salubriter moueat; ita vt hinc ægrorum corpora multum le-
uentur. Tertiā frigidā limpidissimāque; siti extinguendæ aptissi-
mā. Quartā verò salis esse, ceterum tepidā; quæ vlcerum
vligines

Ther-
mae, vrbs.

- A vligines & cariosas lacunas admota sine molestia deficcer. Eandem, vbi refrigerata est, in attritu pumicis formā coalescere testantur. Additur, eandem aquam obuia quæque agglutinare, & in id genus lapidis indurare. Quod ad medicatas in balneis aquas pertinet; commune hoc habent huius oræ Thermæ cum Thermis Himerensibus. Ceterum ambiguitatem mouet, quod Plinius Thermas *Coloniae* cognomine donauerit, dum Libyci maris oram seriemque ultra Agrigentū versus Occidentem enumerat; neque cuius auspicijs, aut è quo populo deducta sit, referat. Mela item *Thermas* in eodem tractu recenset. Thermas autem Himerenses *Colonia* fuisse Ro. militares Inscriptiones antiquæ, quæ etiamnum in ipsa vrbe exstant (vt supra diximus) testantur. Verum non parum ad Thermarum nobilitatem facit, quod *Agathocles* Syracusanorum tyranni patria sit; quodque Carcinum Agathoclis patrem figulinam apud Himerenses exercuisse, urbemque ipsam figulorum frequentia cultam fuisse ab auctoribus memoriæ proditum sit. Diodorus etiam auctor est, Agathoclem, quum ad Himeram flumen haud longè à Gela vrbe, infelicitè contra Amilcarem Pœnum diebus canicularibus pugnasset, magnā insuper cladem esse passum, quod feruente circa meridiem sole, miles ipsius æstu, siti, sudoreque tabescens Himeræ fluminis aquam, quæ salissima erat, auidius hausisset: ita, vt rigentibus hinc præcordijs, & faucibus rescenscentibus, magnus militum numerus extingueretur: quod iccirco hîc subiunximus, vt tam ratione loci, quàm ex ipsius aquæ natura ostenderemus, *Himeram* pro *Gela* fluuio à Diodoro eo loco poni; ceterosque quos nuncupauimus auctores id sequutos esse. Himeram enim fluuium, qui in Etruscum mare exonerat, dulcem aquam & potui gratam habere suo loco ostendimus.

Thermas
MAE Co-
lonia.
Plinius lib.
3. Nat. Hist.
cap. 8.

Pompon.
Mela lib. 2.
cap. 7.

Agathoclis
tyranni pa-
tria Ther-
ma: eius
parens Car-
cinus.
Diodorus
Siculus lib.
xix. Bibl.
cap. 2. & 3.

Diodorus
Siculus
lib. xix.
cap. 2.

Γ Ε Λ Α Σ.

G E L A *Rhodiorum & Cretensium Colonia.*

- D **G**E L A E vrbis conditores fuisse è Rhodo Antiphemum, è Creta Entymū, quadagesimo quinto post Syracusarum initia anno, & colonos cōmunibus in eam auspicijs deduxisse Thucydides scriptum reliquit: ciues autem à Lyndo Rhodiorum oppido ac colonorum præcipuorum patria, primū Lyndios fuisse vocatos: qui postea affluente vndique ciuium frequentia, ab oppido *Gela* *Gelenses* appellati sunt. Vrbi autem à *Gela* fluuio præterlabente nomen factum, sicuti & *Himeræ*, *Selinunti*, *Agrigento*, atque alijs plerisque tum Siciliae, tum aliarum regionum urbibus. Sunt qui causam nominis, quo fluuius vocatur, ad priscum Opicorum & Siculorum vocabulum γέλα, quod πάρχυν

GELA
condita.

Gela fl.

R 3

Græcis;

GELA FL.
& urbs.

Numismata
Gelenſium
multa.
Dædali
Cretenſis
opera.

Pausan. in
beoticis.
Minotaurus
monstrum
quale.

GELA
reſtituta.
Timoleon.

PHALAR-
IIIVM.

ECNO-
MVM.

* Sup. pag.
126.

Græcis; Latinis *pruinam* ſignificat, referant: quòd fluius ille multā prui- A
nam progeneret. Aliis placet à Gelone Aetnæ & Hymari filio Gelam:
flumen eſſe dictum. Quibus originē vrbs vocabuli rationem comparare
placuit, ij à fortuito riſu (longa eſt fabula & ab auctoriſus petenda) op-
pidum *Gelam* fuiſſe dictum recenſent. Gelenſes originem ſuam etiam
ad Cretenſes referre argumento eſt Minotaurus in ipſorum numiſmate
ſignatus. Huc accedit, quòd *Minos* Cretenſium rex, vt Dædalum à Co-
calo Sicanorum rege repoſceret, circa hæc litora exercitum expoſuiſſe;
atque ipſi quoque Cretenſes, qui ulturi regis ſui mortem Cocali dolo
interfecti poſtea in Siciliam traiecerant, poſtquam Camicum urbem,
quam Dædalus Cocalo ædificauerat, fruſtra per quinquennium obſe- B
diſſent, obſidione ſoluta circa hanc oram ſedes ſibi poſuiſſe ſcribuntur.
Multa etiam Dædali opera ciuitati ornamento fuiſſe Pausanias teſtatur.
Minotaurum autem biforme monſtrum fuiſſe fabulantur, facie huma-
na, corpore taurino, vt in numiſmatibus adparet, ex Paſiphaë Minois
vixore & tauro natum: quod à Dædalo Labyrinthi ambagibus incluſum
humanis carnibus paſcebatur: poſtea à Theſeo Ariadnes opera atque
conſiliis adiuto interfectum: nota eſt fabula. Plurima etiam Dædali
opera ipſi oppido ornamento fuiſſe Pausanias teſtatur.

Gelam autem Doricis legibus inſtitutam tam magna ſtatim incre-
menta accepiſſe traditur, vt Agrigentum centeſimo ferè octauo quàm C
condita erat anno coloniam deduxerit. Ceterum quum Gela conti-
nuis bellorum procellis exhausta, ciuibſque deſtituta eſſet, Timoleon
euocatis ex Chio inſula colonis, duce Gorgo eam iterum frequentari
curauit. Signum autem Apollinis maximum & artificio ſingulari
ſpectabile extra mœnia poſitum à Gelenſibus colebatur. Ager Gelenſis
frumenti copia potiſſimum luxuriabat: quod & tritici grano in numiſ-
matis ſuis adſignato Gelenſes poſteritati teſtatum voluere. Proditum
quoque memoriæ eſt in agro Gelenſi ſtagnum fuiſſe, quod accedentes
tèrrimo odore abigeret: adhæc fontes ibidem duos, ex quorum altero
ſi ſterilis bibiſſet, fœcundam; ex altero verò ſi ſecunda bibiſſet, ſterilem D
fieri. Salem quoque Gelenſem tanti ſplendoris fuiſſe Plinius auctor eſt,
vt imagines veluti ſpeculum recipiat. Eum æſtate in lacu ad margines
tantum non toto ſtagno gigni: quod & in ipſo quoque *Gela* fluuio fieri
obſeruatum eſt. Eodem in agro duo propugnacula erant, *Phalarium* &
Ecnomum. Phalarium à Gela flumine duodecim ſtadiis. Ecnomus tantun-
dem à Phalario, fluuio interfluente diſtabat. *Phalarium* à Phalaride ex-
ſtructum ſcribitur: vt & *Ecnomum* ab eius ſæuitia appellatum: quod eò
loci Taurum æneum, quo flagitioſos igne ſuppoſito Phalaris excrucia-
bat, à Perillo fabricatum, vt * diximus, conſtabat. In agro itidem Gelenſi

Maſtorium

- A *Maclorium* oppidum Herodotus ponit. quod Gelsenium quidam per seditionem eieci incolebant. *Hyblam* verò minorem siue *Neram*, ut diximus; Thucydides; *Cacyrum* Ptolemæus. Quod ad Gelsenium Rempublicam pertinet; quum ea paucorum imperio administraretur, & ob id nouis subinde rebus obnoxia esset, à Cleandro Pataræo septem annis occupata est: eoq; post septennium à Sabylo Gelsi interfecto, Hippocrates eius Cleandri frater imperium suscepit. qui Callipolitanos, Naxios, Zancæos & Leontinos bello laceffiuit; eosdemque ferè omnes Gelone satellite suo, & AEnesidemo Pataico ducibus in potestatem redegit. Barbaros quoque plurimos suæ ditioni subiecit. Pugnavit & cum
- B Syracusanis, quos quum ad Elorum flumen magna strage fregisset; plurimosque è proceribus eorum cepisset, eosdem Corinthiorum & Corcyrazorum Legationibus concedens hac lege dimisit; ut Camarinā, quia deleta esset, desertam ei concederent; quam ubi à Syracusanis accepisset; deducta eò Gelsenium colonia, quibus arma, com meatum, atque agros diuisit, eandem continuò restituit: administrataque ad eum ferè modum per septennium Republica; dum contra Siculos ad Hyblam minorem confligit, in prælio cæsus est. Post Hippocratis mortem Gelo Dinomenis filius, qui genus suum ab Oecetore Rhodio repetebat, regnum inuasit. Huius tutelæ Hippocrates moribundus filios *Euclidem* & *Cleandrum* commiserat. Ceterum cum Gelsenses Hippocratis filios ut patris regni successores, recipere & admittere recusarent, Gelo Gelsibus prælio superatis, dominationem sibi asseruit. Postea quum plerique è Syracusanorum Patriciis vrbe per factiones à plebe & seruis eieci, in Casmenam urbem secessissent: Gelo in auxilium ab eis euocatus, coacta magna militum manu, Syracusanorumque plebe, & seruis subactis, patricos Syracusas reduxit. Quo beneficio, ita populum Syracusanum sibi demeruit; ut *Geloni* Syracusas intranti se vnà cum vrbe dederet: regemque eundem salutarerent, anno secundo Olympiadis septuagesimæ secundæ. *Gelo* occupato ad eum modum imperio, *Hieron* fratri suo *Gelæ* dominationem concessit: eundemque septimo deinceps anno in Syracusanorum regno successorem habuit. Hiero, postquam Thrasydæum Agrigentinarum tyrannum bellum sibi mouentem prælio vicisset, etiam imperio eundem exuit: Agrigentinis verò pacem & libertatem dedit. Ciues tamen suos sæuitia & dominandi libidine vexasse traditur: quumque eam ob causam inuisus & odiosus apud suos, multos vicissim metueret, Corycæos instituisse, qui exceptos in circulis cōfabulantiumque coronis de se sermones deferrent. Ter in Olympicis victoriā adeptus est: semel quadrigis, bis celete, quod & in Gelsenium numismatibus expressum cernitur. Ceterum quum post Hieronis mortem Sicilia varijs

MACTO-
RIVM.
HYBLA
minor.
CACY-
RVM.

CLEAN-
DER.
HIPPO-
CRATES,
eius frater.

CAMARIN-
A resti-
tuta.

GELON.

GELON Rex
à Syracusanis
salutatus.

HIERO
Geloni sub-
cedit.

Proverb.
Corycæus
auscultat:
Vide &
Suidam.

rijs

LAMPICHVS GELENSIVM TYRANNVS.

GELA à Timoleonte restituta.

Pag. 133. b. & 132. c. d. GELA fluvius, qui & NIMERA.

Apollodorus Comicus. Timagoras Philosophus. AEschylus Tragicus. Gela cœditi. CAMARINA urbs, Polybio. Straboni, & Stephano. Ea Latinis ferè per e. Camarina est. Maroni extremo libro 111. Aeneidos: Apparet Camarina procul. & Camerinae.

riis motibus turbaretur: Gelenses quoque cum Camarinæis bellum gesserunt: quod Syracusanorum auctoritate tandem sopitum est. Obseruo & Lampichi superbia, fastu, crudelitate, & violentia Gelenses diu aliquando fuisse oppressos: adhæc urbem à Pœnis post bellum Atheniensium miserè fœdeque vastatam ac depopulatam: & signum illud Apollinis in victoriæ monumentum Carthaginem translatum fuisse. Inde Gelenses Dioni, ut Dionysij tyrannidem euerteret, auxilia præbuerunt: hoc potissimum beneficio promeriti, ut vrbs eorum à Timoleonte novis postea colonis frequentaretur. Sub Agathocle quoque arma pro libertate cum ceteris sumere: sed pace per Amilcarè composita, Agathocles quum capta opportunitate Gelam ex improviso occupasset, quatuor civium millia contrucidavit: pecuniamque omnem tam sacram & publicam quam priuatam, indicto capitali supplicio si quis quidquam celasset, ad se deferri iussit. Hinc quum in Amilcarem, qui Ecnomum occuparat, movisset, ac Phalarium insedisset, positisque iuxta Gelam fluvium insidiis, Pœnos profligasset, Ecnomum quoque occupare conatus, sed ab occupatione depulsus, dum Phalarium versus fuga contendit, milites eius per dies caniculares fessi, à fuga atque æstu confecti, postquam salam, ac solis ardore exasperatam Gelæ aquam avidius hausissent; rigentibus, uti supra diximus, vitalibus, maxima longè pars miserabili mortis genere extincti sunt. Gelam enim fluvium siue *Himeram* (promiscuè enim à bonis auctoribus utroque nomine dici iam non semel ostendimus) è tribus oriri fontibus, quorum præcipuus ad Nebrodem montem erumpit: receptisque alveo suo multis undique fluviolis qui è salis lacubus aut ipsis salis fodinis derivantur, aquam salam vehere tradunt, vorticosoque admodum ac importuoso ostio in Africum mare dilabi. Nobilitata fuit hæc vrbs inter cetera *Apollodori* vetustissimi Comici, tum etià *Timagoræ* Philosophi atque auditoris Theophrasti; adhæc *AEschyli* quoque Tragicæ poëtæ sepulcris. *Himeræ* fluminis ostium sub longitudine xxxix. partium; latitudine verò triginta sex & trientis Ptolemæus reponit Gelam autem urbem sub eadem quidem longitudine verum sextante unius partis septemtrionaliorem facit. Ceterum quum Camarinam urbem triente tantum unius partis orientaliorem; vncia unius partis Australiorem Geographus statuatur, facit ut hoc loco quæ & de Camarina à nobis inter legendum observata sunt, paucis adscripturi simus. *Camarinam* itaque urbem ab *Oano* fluvio quingentis ferè passibus distantem Syracusani Dascone & Menecolo Duumviris, anno supra centesimum tricesimo quinto quam res Syracusana steterat, condiderunt. Huius urbis ut subita, etiam fragilia caducaque incrementa fuerunt: Nam quum Camarinæi rerum secundarum insolentia elati, in Syracusa-

- A Syracusanos originis suæ principes mouissent, ab iisdem prælio superati, funditusque euerſi sunt: atque ab ea tempeſtate variis ſemper & irrequietis belli motibus exagitati. Hippocrates verò Gelæ (vt ſupra memorauimus) tyrannus, qui pro Syracuſanorū aliquot procerum redemptione Camarinam acceperat, deducta mox colonia mœnia iterum erexit, & ciuium frequentia urbem coluit. Verum à Gelone Hippocratis ſucceſſore, quòd ab eodem violata fide defeciſſet, iterum euerſa eſt: & ciues in Syracuſanam ciuitatem translati: ab eodem tamen haud multò poſt inſtaurata, nouiſque colonis adſcriptis in priſtinum ſtatum reſtituta eſt: Pag. 135. A. CAMARINA reſtituta. CAMARINA euerſa & ſecundo reſtituta. Flagrante indè Bello Punico Primo, quòd Carthaginienſium
- B partes ſequeretur, à Romanis expugnata fuit. Vrbi ſuberat *palus*, priſcæ ætate *Hesperia*, poſtea verò *Camarina* appellata: ea, quamuis plurima vrbi commoda adferret, aërem tamen inſalubrem aſpirabat. Hinc conſultus Apollo an conduceret paludem, quæ vrbi exhalatione ſua grauis erat, exſiccare? reſponſum eſt (quod poſtea in Prouerbiū abiit) *Camarinam non eſſe mouendam*. CAMARINA palus. M. N. Virg. Sic Servius in III. AEn. Virgil. Ceterum Camarinæ, contempto oraculo, paludem deſiccantes, incolumitatem quidem, quam exſpectabant, naçti, ſpretæ religionis pœnas paullo poſt dederunt: Hoſtes namque per ſtagnum aquis exhaustum in urbem irruerunt, & occupatam diripuerunt. Haud procul ultra Camarinam *Neetus* & *Elorus* ſitæ erant: *Neetum* Siculi in
- C prærupto admodum tumulto ſaxoſoque VIII. millibus à mari haud procul ab Aſſinarij fluuij fontibus condiderunt. ex ea Ducetius Siculorum rex originem duxit: qui ciuibz Neetinis ex vertice montis in planiciem deductis urbem nouam, quæ *Nea* deinceps appellata eſt, condidit. NEETVS urbs. NEA urbs. Idem & aliis urbibus non paucis, vti Meneno, inter ceteras *Palica*, & *Collatia* Siciliam frequentaffe ſcribitur. *Elorum* verò urbem Ptolemæus triente tantum vnus partis Camarina orientaliorem; at vncia tantum partis aſtraliorem facit. ELORVS urbs, ac flumens. In Eloro Siciliae Caſtello piſcinam Caſaris fuiſſe, in qua piſces è manu hominis cibum capiebant, Plinius
- D tanta placiditate fluit, vt ſtagnare videatur. ceterum hiemalibus auctis aquis, in morem Nili agris ſuperfunditur & ſtagnat: vnde miram ſolo fœcunditatem adfert. In hoc quoque fluuiio cicurū mugilum magnam fuiſſe copiam antiqui ſcriptores teſtantur; qui inſclamati accedere, & capite extra aquas pauliſper exſerto è porrigentis manu placidiſſimè cibum capere conſueuerint. Nobilitatus eſt etiā hic fluuius victoria Chromij generi Gelonis, qui ſoceri auſpiciis uſus ad eius ripas Carthaginiennes fuderit: adhæc & felici Hippocratis Geliſi tyranni pugna, qua Syracuſanos iuxta eum memorabili prælio, vt memorauimus, ſuperauit. Huius agrum ob florū, quibus veſtitur, varietatem & loci amœnitatem

VIA ELO-
rina.INYCTOS
Cocali
regia.MOTYA
vrbs.Pausan. in
Eliacis prio-
ribus pag.
Gr. 174.
ver. 24.
APOLLO
Libyftinus.
Macrob.
lib. 1. Satur-
nal. c. XVII.PACHY-
NVS pro-
montorium.

ac planiciem semper virentem Ovidius *Eloriatempe* vocat. Ab vrbe A Eloro via plano lapide strata, quam *Elorinam* vocabant, Syracusas vsque pertingebat. Ceterum litora Africi maris à Camarina ad Pachynum obeuntibus *Caucona* portus occurrebat: inde ad *Inycton* urbem siue *Inyctum* (vtrumque enim scribitur) transitus erat. Eam Cocali Sicanorum regis sedem olim fuisse constat; Ceterum à quibus condita aut deleta sit, non satis certò traditum est. Hanc quoque balneorum excellentia celebrem fuisse obseruo. Sunt qui Minoem Cretensium regem in hac vrbe Cocali scelere suffocatum tradunt. Eandem quoque Scythæ Zancleorum regis ad ea exsilium nobilitauit. Vinum etiam *Inyctinum* quondam à generositate commendatum fuisse Strabo tradit. Excipit vltra progressos *Hirminij* fluminis, mox *Motychani* amnis ostium; Odyssæia promontoria; portus Edissa, inde *Motya* vrbs, quam ab Hercule conditam supra memorauimus. Eam Afros Pœnis permixtos tenuisse ex Pausania scripsimus; à Gnidiis tamen, qui ex Lycia regione huc appulerint, idem Pausanias conditam tradidit; Gnidios autem postea ab Elymis & Pœnis prælio victos, expulsosque in AEolias insulas profugisse. In hac vrbe *Apollinis Libyftini* templum fuisse olim frequentia hominum ac religione celeberrimum à Macrobio scribitur. *Motyenses* enim quum graui Libycorum obsidione premerentur, Apollinem inuocasse: nec multò post immissa hostibus peste, cunctisque ea contagione consumptis, Motyenses periculo liberatos Apollinem Libyftinum appellasse, temploque illi magnificè exstructo, summum ei cultum deinceps impendisse. A Motya digressis Pachyni portus sese quàm meridiem respicit aperiebat. inde Pachynus tertium Siciliæ promontoriū, quò Peloponnesum & Græciam prospectat, quadringentorum millium interuallo; à Mileto verò insula centum millium spacio desinuit, defficali & periculoso æquè ac formidabili nauigantibus mari; quod ex freto Messanensi ad Pachynum vsque concitatori cursu quàm ad alia huius oræ litora prouoluatur. Pachyni longitudinem quadraginta; latitudinem xxxvi. partibus & triente Ptolemæus definiuit.

E M Π O P I T Ω N.

EMPORIA
quattuor in
Sicilia.
Numismata
Emporita-
norum, etiam
in Dialogis
Antiq. Ant.
Augustini
cernuntur.

EMPORIA in Sicilia fuisse quattuor ab Urbibus, quarum commerciis frequentabantur, denominata, & ad fluuiorum ostia sita obseruo. Quòd tamen hætenus haud satis liquidò constet, ad quòd Emporium referenda ea, quæ ad manus nostras peruenere, Emporitanorum numismata, eadem cum iis, quorū characteres à nobis nulla diligentia agnoscere potuerant, seposuimus: nostro, vt spero, officio satisfacturi,

- A facturi, si quæ de singulis Emporiis comperta habemus, breui enumeratione subiecerimus: Interim hoc lectorem monendum putavi; *Emporium* illud, cuius hîc secundo loco numisma exhibemus, ab Afris in Sicilia ad oram litoralem conditum fuisse, ex Pegaso Africæ symbolo, haud improbabili coniectura videri posse. Alterum autem ex eodem Pegasi symbolo, crediderim ad Emporitanos, quos Polybius in Africa fertilitate & prouentuum copia celebres nominat, referri posse. *Emporitanos* etiam in Hispania esse non ignoramus, verum ad hunc locum; ut opinamur, non pertinent. Ne itaque extra Siciliam euagemur, *Emporium Segestanum* Africæ litoribus ad Crinisi fluminis ostium, ut suo loco meminimus, prætenditur: quod an à Pœnis conditum fuerit ut affirmare non ausim, ita magna commerciorum frequentia ab iis cultum fuisse constat, quorum etiam imperio tempore belli Punici primi paruisse ex Polybio colligitur. Alterum hinc *Emporium Selinontinorum* siue *Mazara*, à fluuij, cui immi net, ostio, ad Africi maris oram ultra Lilybæum erat: quod ut ex Diodoro scripsimus, ac Hannibale Gisconis filio dum in Selinontinos moueret, captum & direptum fuit. Tertium medio ferè inter Lilybæum & Pachynum promontoria spacio, *Agrigentinarum Emporium* nominatur: quod maximo totius Africæ commercio & mercatorum conuentu celeberrimum è nobis suo loco descriptum est. Quartum *Leontinorum* fuisse emporium ex Cicerone atque aliis constat. Quibus autem ex his quæ recensuimus quatuor Emporiis ea quæ expressimus numismata sint attribuenda, lectoris iudicio censendum permittimus. Et quanquam non ignoremus etiam *Emporium* absolutè inter vrbes Siciliæ à Stephano numerari; quia tamen neque quo loco steterit, neque aliud quidquam vnde certi aliquid colligere possimus adscribit; æquè nos, ut ceteros, quorum scripta nobis visa sunt, ambiguos reliquit.

Σ Ε Γ Ε Σ Τ Α Ι Ω Ν.

D S E G E S T A *Troianorum Colonia.*

N T S I ob characteres in numismate, quod tandem Segestanis adscripsimus, exolescentes nobis non satis liquidò adparebat, ΕΓΕΣΤΑΙΩΝ an ΣΕΓΕΣΤΑΙΩΝ, aut (quod nonnulli malunt) ΑΙΓΕΣΤΑΙΩΝ signatum fuisset; tamen certò confirmare possumus, ΣΕΓΕΣΤΑΝΩΝ non fuisse in eodem, quod nobis ad manum erat, expressum: ut ab aliis de tali numismate refertur, cuius mentionem in *Panormi* descriptione fecimus. Ut Troianus *Egestes*, (vel, ut alij scribunt *AEgestus*) urbem de suo nomine in agro

agro Panormitano condiderit, ibidem à nobis relatum est. hoc hîc ad- A
dendum duximus, apud probatos auctores urbem non *Egestam* sed *AE-*
gestam nominari; nuncupatione ab *AEgesto* Troiano deducta, quem ita
appellatum produnt; quod in filius inter capras editus, & enutritus
fuerit. *Seruius Grammaticus*, hæc fere de *AEgesti* origine tradit: Quum
Laomedon Troianorum rex *Apollini* & *Neptuno* promissam muro-
rum mercedem denegasset, *Neptunum* iratum Troianis agris *Cetum*
immisisse: Isque quum grauissimam Troianis cladem inferret, consul-
tum *Apollinem* respondisse, remedium calamitatis fore, si nobiles pucl-
læ monstro obiicerentur. Id quum fieret, *Hippotem* nobilem Troia-
num; veritum ne fors ea quoque ad *Segestam* filiam suam perueniret, B
eam naui impositam, ventis fluctibusque commisisse; tolerabilius esse
ratū, eam inter marinas vndas periclitari, quàm in præsentia sua à mon-
stro sæuissimo laniari. In *Siciliam* inde illam incolumem delatam, ibi
amore virginis *Crinisi* fluuium captum, eam in vrsi, vel canis forma
compressisse, & ex eo concubitu *AEgestum* (*Acestem* ipse vocat) natum.
Iam *Strabo* libro sexto *AEgestam* ab *Philoctetæ* comitibus conditam
prodit; quos *Philoctetes* vnà cum *AEgesto* Troiano in *Siciliam* mise-
rat. Et hoc quoque de *AEgestanis* memoratur, eos *AEneam* diuinis ho-
noribus coluisse; eosdemque etiam honores *Philippo Butacidi* Croto-
niatæ, ob insignem corporis formam ab iisdem habitos. Adhæc inuenio C
Latinos *AEgestam* in *Coloniam* deductos, cum *AEgestanos* se appel-
lari ignominiosum ducerent, quod sordidum & abiectum esset nomen;
Segestam urbem, se autem *Segestanos* appellasse. In numismate *Segesta-*
norum, aduersa parte *Hercules* sagittarius expressus est; quod ideo forsan
factum est; quod *Hercules* agrum *Segestanum* ab piratis & latronibus li-
berauerit. Auersæ partis interpretationem in *Panormi* descriptione re-
tulimus. Et hæc quidem de *SICILIAE VRBIBVS* quæ dicerem ha-
bebam: nunc de *REGIBVS* videndum. Fauete linguis.

AEGESTA
potius qua
EGESTA
aut enim
capra.

SEGESTA
Mater *AE-*
gesti.

AEGESTA
à quo con-
dita.

Nummus
Segestano-
vum expositus.

A
DE VITA REBUSQUE GESTIS
REGVM SICILIAE
HISTORIAE PARS II.
Γ Ε Λ Ω Ν Ο Σ.

GELO SYRACVSANORVM REX PRIMVS.

B **G**ELO Dinomenis filius principatum apud Syracusanos primus tenuit; quibus autem initijs, quibus progressibus successibusque usus eundem occupauerit, occupatum magna cum laude & patriiuium beneuolentia per septē annos administrauerit, postea explicabitur, Si prius de origine maioribusque ipsius quantum satis erit dixerimus. Gelonis itaque maiores ex Lyndo (quod erat Rhodiorum opidum) oriundi erant: hi cum Lyndij Gelam Coloniam deducturi in Siciliam proficiscerentur, tum quidem domi manserant; ceterum haud longo post tempore suos in Siciliam subsequuti, *Maetorium* opidum Gelae vicinū incoluerunt.

C Accidit autem ut Gelsenibus seditione laborantibus, quidam e ciuibz ab aduersa factione vrbe pulsi; ad Maetorianos tanquam consanguineos suos confugerent: quos *Telines* Deorum Inferum apud Maetorianos sacerdos humaniter acceptos, sola religione nullis armis fretus, in patriam reduxit: ex hoc Teline longa maiorum serie ortus OEcetor Dinomenem filium habuit: huic quatuor fuere filij, *Gelo*, *Hiero*, *Polyzelus* & *Thrasylbulus*: e quibus Gelo natus maximus, quum in Hippocratis, qui tum Gelsenium Tyrannide potiebatur, familiaritatem se insinuasset, breui ob virtutem Praefectus equitum ab Hippocrate creatus, eiusdem auspicijs Zancleas, Callipolitanos, Naxios, Leontinosque adortus, debellauit. ab his & Syracusanos aggressus, eosdem pugna ad Elorium flumiū prosperè commissa, victos oppressisset, nisi ad Corinthiorum & Corcyraeorum opes confugissent: quorum auxilijs subnixi Syracusani pacem cum Hippocrate ijs conditionibus composuerunt, ut tradita Camarina vrbe, liberi deinceps à bello essent. Hippocrates pace ijs conditionibus Syracusanis data, dum ad Hyblam minorem Siculis bellum infert, in proelio occiditur, *Euclide* & *Cleandro* liberis superstitibus. Hinc *Gelo* nomine tutorio Gelae Praefectus; postquam ciues rebellantes proelio vicisset, victoria elatus ipse Tyrannidem occupat; *Euclide* & *Cleandro* principatu exclusis. Post eam fraudem, quum quosdam patricij ordinis apud Syracusanos, qui Gamori

Hippocrates casus: eius liberi.

GELO tyrannidem apud Gelsenenses occupat.

Gelo &
Syracusanus
recepit.

Aliter Ca-
marina.

Doriei La-
cedæmonii.

vocabantur, à plebè & seruis, qui Cyllirij dicebātur, vrbe pulsos, ex Cas-
mena, vbi exsulabant, Syracusas reduxisset, Syracusanorum fauore in vr-
bem recipitur. Hoc modo Gelo Syracusis potitus, Olympiadis septuagesimi-
mæ secundæ anno secundo, vrbis verò Romæ conditæ CCLXII. relicto
fratri Hieroni Gelsenium Principatu totū se ad Syracusas ornandas am-
pliandasque contulit: ita vt breui easdem ad summum quasi potentia
fastigium euexerit. Nam deleta *Camarina* quæ defecerat, ciues eius in vr-
bem Syracusanam recepit: Gelsenium quoque dimidiam ferè partem eò
transcripsit: quin & Megarenses, postquam diuturna obsidione fatigati
se deditissent, procures & potentissimos quosq; ex eis, qui belli inferendi
auctores fuerant, vrbe Syracusana donauit: plebem, quæ à conspiratione
immunis erat, venundedit. Ad eundem modum & cum Eubœensibus,
qui defecerant egit; procures à plebe distinguens: idque eo consilio, quòd
sciret plebem ad seditiones procliuem sæpenumero vrbibus exitio esse:
atque ita Gelo vrbem Syracusanam ad maximā potentiam extulit; simul
præclari Principis domi forisque famam consequutus est. Et quamuis
ipse litterarum penitus expers esset, Græcorum tamen nemini tum hu-
manitate, tum belli pacisque artibus cedebat. Et sanè bellicæ virtutis
ipso statim Principatus initio egregiū specimen edidit: mortem namque
Doriei Lacedæmonij à Carthaginensibus & Segestanis interfecti vlturus,
quum auxilium ab Atheniensibus, & ipsis Lacedæmoniis postulasset,
neque obtinuisset, ipse hostem per se aggressus insignem victoriam reporta-
uit. Ad Gelonem itaque iam potentia & opibus florentem Athenien-
sium & Lacedæmoniorum Legati veniunt; auxiliū contra Xerxem, qui
iam in Græciam irruerat, petentes: quibus, postquam prius exprobraf-
set, quàm turpè ab ipsis in simili causa repulsam passus fuisset, auxilium
tamen ducentarum triremium, viginti millium peditum, & duū mil-
lium equitum; deinde & commeatum, qui vel omnibus Græcorum co-
pijs sufficeret, ea conditione obtulit, vt vel nauali vel terrestri exercitui
ipse præesset. Recusantibus conditionem Legatis, & Græciam, milite,
non ducibus indigere dicentibus, subridens Gelo: *Apud vos* (inquit) *o*
Græci, vti video, qui imperent, non qui pareant habetis: abite itaque quàm celerrimè
vestris renunciaturi, ver illis exaruisse, subindicans copias suas, quæ erant flo-
rentissimæ, illis defuturas. Abeuntibus cum hoc responso Legatis, Gelo
haud ignorans quantum sibi periculi immineret, si Xerxes Græcos sibi
subijceret; vbi cognouit eum transmissio Hellesponto Græciam intrasse,
Cadmus, Coum, virum spectatæ fidei & virtutis, cum tribus triremibus &
ingenti pecunia mittit, obseruaturum in quam partem victoria esset in-
clinatura: vti, si vinceret Xerxes, pecuniam illi, simul terram, & aquam,
eorum locorum, quibus ipse impetaret, traderet: si verò penes Græcos
victoria

- A** victoria staret; pecuniam ad se referret. Cadmus ubi Græcos victores, Xerxem victum Græcia excessisse videt, cum pecunia, & nauibus, quem admodum in mandatis habebat, ad Gelonem reuersus est. Sunt qui referant, Gelonem in animo habuisse Græcis succurrere, nisi turbatus Siciliae status ipsum impedisset. Terillus namq; Crimopi filius Himerensium Tyrannus à Therone Agrigentinorum Principe Himera pulsus, ad Anaxilam Rheginensium Tyrannum, qui filiam ipsius Cydippam in matrimonio habebat, confugerat. Is socerum regno pulsum indignatus, eam iniuriam vindicaturus, simul ut illum in Himerensium principatum restitueret, auxilium à Carthaginensibus petit: & quò faciliùs impetraret, Amilcari Carthaginensium duci filios duos obsides dat. Is contra-ctis Pœnorum, Phœnicum, Hispanorum, aliarumque gentium trecentis millibus, expeditionem in Siciliam parat. Theron autem postquam se tantis copijs tantoque apparatu peti intellexit, quibus se imparem haud ignorabat; à Gelone genero, (filiam enim ipsius * Damaratam Gelo in matrimonio habebat) auxilium petit: ut iunctis viribus tantæ procellæ faciliùs obsisterent. Interim Amilcar quum omnes undique copias Carthaginem coëgisset: inde cum ducentis longis nauibus ac trecentis onerarijs soluens, aliquot ex onerarijs tempestate amissis, Panormum appulit. Ibi recreatis à nausea militibus, refarcitisque nauibus, quas maris sauitia conuulserat, terrestri itinere Himeram petit; adnauigante secundum litus classe: positisque binis ad Himeram castris, alteris pro terrestri, alteris pro nauali exercitu, ipse cum delectis ad vrbes vsque muros succedens, agmen Himerensium quod eruperat, magna edita strage in urbem repulit. Ea clade accepta, ciuibsq; haud mediocri consternatione percussis, Theron qui vrbi præsidio erat, suis diffidens, Syracusas ad Gelonem mittit, qui cum de præsentis rerum statu edoceant; moneantque, ut quàm primùm rebus afflictis subsidio veniat. Gelo intellecta Himerensium desperatione, statim cum quinquaginta peditum, & † quinque equitum millibus auxilio properans, castrisque ad urbem quàm poterat proximè muros communis; mox immisso undique magno cum impetu in vagos & palantes equitatu, magnam hostium manum concidit: captaque ad decem millia in urbem misit. His tam prosperis rerum initijs magnam apud omnes auctoritatem adeptus Gelo; effecit ut Himerenses hostem, quem prius timuerant, ludibrio deinceps haberent. ita ut Theron portas quas prius metu hostium obstruxerat, quò maiorem hostis contentum ostenderet, aperiri iuberet. Post hæc intercepto ex itinere Amilcaris nuntio, per quem ille Selinuntiorum sociorum equites statò die ad se euocabat; intellectoque hostium consilio, lectissimam suorum equitum turmam pro Selinuntinis mittit. Hi noctu loca vicina circum-
- uecti,

ANAXI-
LAS Rhe-
ginensium
tyrannus. al.
Anaxilaus.

* Al. Dama-
rata. Dio-
doro Sicul.
lib. xi. Bibl.
cap. xxvi.
quibus in
edit. Laur.
Rodmani
vulgò duni-
ditur.
Diod. Sicul.
lib. xi. cap.
xxi.

GELONIS
ad Himera
res fortiter
prosperè
gesta.
† Equitum
plus quàm
sexcentis.
Diod. cap.
xxi.

uecti, sub diluculum ad castra Pœnorum peruenientes; pro socijs intra vallum recepti sunt: factoque statim in ipsum ducem impetu, Amilcarem sacris intentum ad ipsas aras obtruncant: ab hoc conuerso in reliquos ferro, raptum ex aris ignem, uti iussi erant, nauibus iniicientes, omnia late cæde atque incendio inuoluunt. Quod ubi Gelo intellexit è sublato ab exploratoribus, quos in proximis collibus disposuerat, quod conuenerat signo; ipse cum reliquis copijs instructis ad castra Pœnorum contendit: illi vicissim agmine raptim, uti tempus ferebat, composito obuiam progressi, postquam primum Gelonis impetum utcumque sustinuisserant, dum intentis in pugnam animis sunt, subito omnia flammis collucere vident; vulgatoque iam per totum exercitum castra capta, ipsum Amilcarem æsum, Pœni consternati illico in fugam vertuntur.

GELONIS
de Cartha-
ginensibus
Victoria.

Diod. lib.

XI. c. XXI.

& XXII.

Quo die

trecenti La-

cones duce

Leonida ad

Thermopy-

las exercitū

Xerxis exci-

pientes pe-

rierunt.

Ibidem cap.

XXIV.

Diod. Sic.

cap. XXV.

De Pœnis

manubia.

Instant fugientibus Syracusani, editaque late disperforum passim per campos fœda ac miserabili strage, centum quinquaginta Pœnorum millia cæsa sunt. Qui cædi superauerant, in locum munitum se recepere; sed, quod aqua destituerentur, tandem siti coacti & ipsi Gelonis se arbitrio permiscere. Nates interea, quæ incendium euaserant & cladem suorum viderant, dum quàm celerrimo poterant cursu Carthaginem petunt, oborta in mari tempestate omnes ferè periire: pauci scaphis excepti ac Carthaginem perlati, tantæ cladis nuncij, urbem luctu metuque imple- runt: ita ut Carthaginenses veriti ne Gelo à tanta ac recenti victoria ad ipsam Carthaginem oppugnandam se conuerteret, vigilias statim per muros disponerent. Gelo tam illustri victoria potitus; primum equites, qui Amilcarem opprefferant, deinde & reliquos, quorum fortia & egregia eo bello facta extiterant, dignis quosque præmijs prosequutus est. Hinc præstantissima ac lectissima quæque spoliolum in ornatum Temploꝝ cum ad Syracusanos, tum ad ipsos Himerenses transmittit: hostium ceteram prædam vnà cum captiuorum turba, in Centuriones ac milites, pro cuiusque dignitate ac merito, distribuit. Captiuorum pars maxima à ciuitatibus Siciliæ, quibus sorte obuenerant, ad opera publica & agros colendos deputati sunt. Posthæc Gelo dimissis socijs, Anaxila verò Rheginensium Tyranno venia donato, ac pace cum ipso facta, Syracusas reuertitur. Eò confluunt vndique Siculorum Legati, eorum potissimum, qui Carthaginensium partes fouerant, veniam detrectati ipsius imperij, motique in eum belli orantes; quibus cum facile ignouisset, mox & Carthaginensium legatio aduenit; quos quum humanissimè accepisset, pacem suppliciter petentibus, ijs conditionibus dedit;

Diodorus c.

XXVI. lib.

XI. Bibl.

ignouisset,

pacem suppliciter

petentibus, ijs

conditionibus dedit;

ut abstinerent deinceps Saturno liberos impuberes immolare; duo argenti talento-

rum millia penderent in sumptus eo bello ab ipso factos; naues * insuper duas in-

struere

in fuisse,

in quibus fœderis tabella consecrarentur: habet Diod. c. XXVI.

struere in pacis compositæ testimonium. Carthaginenses pace præter spem

- A spem tam facillè impetrata, conditiones alacriter suscipiunt: centum insuper auri talenta, Damaratæ Gelonis vxori, quæ potissimum illis eam pacem confecerat, vtrò muneri offerunt: vnde non multò post nummus procusus, qui † *Damaratæus* appellatus est. Hunc Siculi Pentecontalitron † *Al. Damarætus ius nummus.* hoc est, quinquaginta * librarum dixerunt. Ad hunc modum pace vbiq; firmata, Gelo Syracusanorum in se animos expleri volens, sine satellitio atq; inermis in concionem prodit. Vbi postquam vitæ suam beneficiaq; in Syracusanos ac Siculos accurata oratione recensuisset, ab vniuersa concione *Liberator Patriæ*; & Syracusanorum Siculorumq; *Rex* conflatatur. Ceterum Gelone nomen regium vt nimis inuidiosum renuente, *GELO liberator patriæ & Rex saluatus.*
- B vel hoc ipso vehementius in ipsius fauorem pertracti ciues, statuam Geloni eo, quo in concionem prodierat habitu, in templo Iunonis Syracusis posuerunt: adiecta inscriptione, qua factum eius tam egregium posteritati proderetur. Hinc Gelo ad pietatis ac religionis curam conuersus, *STATUA Geloni posita.* templâ Cereris & Proserpinæ è manubiis construxit: Tripodè quoque aureum sedecim talentorum, artificio insignem Apollini Delphos donum misit: Ioui quoque Olympio loricas linteas tres precio atque arte spectatissimas; tum & Iouis signum admirabili magnitudine conspicuum dono Elidem misit. Ad hæc & * in Enna templum Cereri exædificare cœperat; sed id, morte præpeditus, imperfectum reliquit. Syracusanos autem ne desidia marcescerent ad siluas cædendas, tum & ad agros colendos tamquam in expeditionem educere solebat: atque hac potissimum ratione agros prius steriles fertiles reddidit. Septem iam annos summæ rerum præfuerat, quum morbo correptus mortem instare sentiens, † Hieroni fratri natu maiori (quod hærede filio careret) regnum consensu populi tradidit: acerrimoq; edicto cavit, vt leges de funerum impensis latæ in se inuiolatæ seruarentur. Postquam autem diem clausisset extremum luctu maximo ab omnibus tam publicè, quàm priuatim haud secus ac Pater patriæ deploratus, in vxoris * agro (cui à nouem turribus nomen erat) conditus est: quo loco populus Syracusanus, in ipsius honorem insignis Mausoleum exstrui curauit: quod postea Carthaginenses, quum Syracusas obsiderent, euerterunt. Agathocles quoque inuidia ductus, ipsas etiam turres, quæ sepulcrum cingebant, solo æquauit. Ceterum neque hic priuata inuidia, neque illi publico odio efficere vnquam potuere, quin Gelonis nomen apud Siculos Syracusanosq; æternis† monumentis consecratum per omnem posteritatem celebraretur.

* Ducentis ab urbe Syrac. stadiis. Diod. Sic. cap. xxxviii.

† Historiarum, puta: ut hic disertè Diodorus prædicat, cap. xxviii. lib. xi. Biblioth. Dignum enim laude virum Musæ vetat mori.

HIERO DINOMENIS F. SYRACVSANORVM REX II.

HIERO
Geloni fra-
tri succedit.

MORTVO post annos septē in regno exactos Gelone, Hiero fra-
trum post illum natu maximus imperium excepit : qui pluri-
mum à fratris humanitate degenerans crudelitate & auaritia
infitis à natura vitiis suos afflixit : hinc se haud immeritò o-

Diod. Sicul.
lib. XI. Bibl.
c. XLVIII.
& LXVII.

mnibus inuisum suspicatus, quū Polyzelū fratrem, qui Damaratam The-
ronis Agrigentinorū Tyranni filiam, Gelonis viduam in vxorem duxe-
rat, maximo ab omnibus amore & studio coli videret; veritus ne ab illo
subnixo fauore ciuiū, regno aliquando priuaretur, pretextu auxilij Syba-
ritis ferendi, qui à Crotoniatis graui obsidione premebantur, Polyzelum
in Italiam cū exercitu mittit; sperans illum ab hostibus occisum iri. Sed
postquam hostibus à Polyzelo profligatis, contrā ac Hiero sperauerat
euenisset; nec aliud haberet, quò salutē fratris iustē impeteret, varias ex-
inde insidias eidem moliri non destitit. Eo intellecto Theron Polyzeli
socer, indignatus ad bellū Hieroni inferendum se comparat; quod tamen

Simonides,
poëta Lyri-
cus.

* Polyzelum
expeditionē
recusasse, ob
suspicionem
ne à Croto-
niatis in
conflictu
caderetur
ait Diod. c.
XLVIII.
Diod. Sic.
lib. XI. c. 48.

intercedente Simonide Poëta, ac desponsa Hieroni Theronis sorore so-
pitum est. Alij aliter tradunt; nempe * Polyzelum, quum se non tam ad
auxilium Sybaritis ferendum, quā vt ab hostibus interficeretur, mitti
suspicaretur, expeditionē recusasse; quumq; Hieronem ob eam tergiver-
sationem grauius indignatum videret, peiora veritū ad Theronē Agri-
gentinorum Tyrannū confugisse: Hieronē intellecta fratris ad Thero-
nem fuga, se ad illum insequendum, simul ad bellū Theroni inferendum
accinxisse: Himerēos audita fratrum dissensione, quum Thrasylidai The-
ronis filij Tyrannide premerentur; nec tamen illum apud patrem accu-
sare auderent; ad Hieronem Theronis inimicum confugisse; imperium
vrbis, simul belli aduersum Theronem societatem offerentes, si se Thra-
syldai Tyrannide liberare, & urbem in suam iutelā recipere vellet. Hie-
ronem accepta occasione, sperantem hoc modo se pristinam Theronis
beneuolentiam recuperaturum, Himeræorum consilia ipsi prodidisse: D

* Pindari
exstant in
Hieronis
laudem, in
Ολυμπιονί-
κῃς, Ode I.
& VI. Et in
Πυθιονίκῃς
non raro.

Theronem intellecta rei veritate primū se ac Polyzelum fratrem Hie-
roni reconciliaisse; deinde in defectores crudeliter animaduertisse. De-
functus ad hunc modum bello Hieron, quum in morbum grauissimum
incidisset, ocium à rebus gerendis, quod aduersa corporis valetudo con-
cedebat, in audiendis doctissimorum virorum sententiis impendit: hinc
iam firmior factus, quū assiduam vti prius in audiēdo * Pindaro, Simonide,
& Bacchylide grauissimis Poëtis operā daret, breui illorū consuetu-
dine alius efficitur: ita vt quos prius auaritia & crudelitate afflixerat, eos-
dem humanitate & munificētia sibi† conciliare studeret; ac cum fratribus

† Aelianus lib. IV. Varia Hist. cap. 15. & lib. IX. cap. 1. & XII. cap. 25.

summa

- A** summa deinceps concordia vixerit. Quum itaq; in summa iam tranquillitate regnaret, animum ad constituendam ornandamque Siciliam ad-
iiciens, Naxios & Catanæos, quod illis minus fideret, in Leontinorum
ciuitatem transcripsit. In Catanam autem quinque Peloponnesium &
totidem Syracusanorū millia colonos deduxit: vrbiq; Doricas Leges,
quæ erant præstantissimæ, dedit: eandemq; mutato nomine *Ætnam* ap-
pellauit: cuius non Tyrannus, sed conditor celebrari, seq; deinceps *Æt-*
neum ciuem appellari voluit. A Cumanis deinde, qui graui ab Etruscis
bello vexabantur, in auxiliū sollicitatus, classem illis subsidio mittit: quo
auctus Cumanus prius hosti impar, manū conferere ausus, Etruscis in-
B signi clade affectis, superior euasit: liberatisq; ad eum modum Cumanis,
classis Syracusana non sine magna Hieronis gloria domum reuertitur.
Consecutus hanc expeditionem Theronis Agrigentinarum Tyranni
obitus, res in Sicilia tranquillas turbauit. Thrasydæus namq; Theronis
filius patri in Tyrannide succedens, sæuitiam & libidinē, qua viuo etiam
patre occultè flagrauerat, iam veluti frenis remotis liberè in omnes exer-
cens, breui se omnibus inuisum exosumq; reddidit; adeo vt quū nemini
fideret, inter omnes veluti hostes circumspēctans & anxius versaretur.
Itaque siue instigātibus eum furiis, seu desperatione amentiaq; impulsus
bellum Hieroni mouet; & quū domestico odio vix par esset, etiam foris
C hostem in se concitat. Hiero intellecto Thrasidæi in se apparatu, vigin-
ti namque tam Himeræorū quàm Agrigentinarū millia in armis habe-
bat, coacto vndique è regno suo haud impari exercitu, Thrasydæo occur-
rit. Proeliū itaque inter hostes vti viribus, ita & virtute pares committi-
tur, Græcus vtrinq; miles, Græcæque ars æquabat pugnam: quū tandem
victus Syracusanorum pertinacia Agrigentinus terga vertit; desideratis
suorum quattuor millibus, victores ad duo millia amisere. *Thrasydæus*
desperatis rebus, Tyrannide sponte deserta ad Megarenses confugit: vbi
tandem præ animi dolore mortem ipse sibi consciuit. Agrigentini hoc
modo Tyrannide liberati, sub populari deinceps statu rempublicā admi-
D nistrauerunt; missisque ad Hieronem Legatis, pacem impetrarunt.

Sunt qui tanta nominis existimatione Hieronem floruisse referant;
vt Anaxilaum Rheginensium Tyrannum, ad perdendos delendosque
Locros Zephyrios incitatum, sola interminatione cohibuerit. Posthæc,
incertum qua de causa, infestissimum suorum odium Hiero incurrit:
hinc clandestinam in se conspirationem veritus, certos homines occultè
instituit sibi fidissimos, qui si quos alicubi è Syracusanis congregatos vi-
derent, illorum se cœtibus & circulis immiscentes eorundem sermones
& consilia, ad se referrent: metumque ciuib; hoc modo tantum incaf-
sit, vt non solum noui aliquid moliri, sed nec verbis animi sui sententiam

COLO-
NIAE ab
Hierone de-
ductæ.
Diodor.
ibidem cap.
XLIX.
CATANA
Ætna ap-
pellata.

Diodor.
cap. 11.

Diod. lib.
XI. Bibl.
cap. 1111.

HIERO-
NIS cura
Thrasydæo
Agrigenti-
no bellum.

proferre ausi nutibus gestibusq; quid vellent sibi inuicem significarent. **A**
 Quin etiam quosdam ex amicis, quos suspectos habebat, publicè in foro
 interfici iussit. Haud multo autem ante obitum suum tempore, Anaxilai
 Rheginensium Tyranni liberos ad se accersiri iussit: commemoratisque
 tam Gelonis fratris, quam suis tum in Anaxilaum patrem, tum in illos
 beneficijs, adolescentes admonuit, ut à Micytho tutore rationem regni
 administrati exposcentes, imperium ipsi capefferent. Domū itaque reuer-
 si, uti moniti erant, rationem à tutore exigunt. Quam postquā Micythus
 ea fide & integritate reddidisset, ut omnes circumstantes admiratio eā
 pereret: traditoque regno, Tegeam Arcadiæ sponte secessisset; adolescentes
 regni administrationem capeffentes, quum libidine & crudelitate ciues **B**

Sikto-
NIS in
Olympioni-
cie victoria:
Olympiade
lxxiii.
vicit xlii.
Id est, equi-
cellario. Pin-
darus, &
eius Scho-
liastes.
** qui unum*
annum
dumtaxat
regnavit
crudeliter.
Diodor. cap.
lxvii.
lxviii.
exsul apud
Locros pe-
rijt.
** Meminis*

vearent, Messana ac Rhegio per conspirationem pelluntur.
 Hiero palmas Olympicas plures adeptus est: semel enim quadrigis, bis
 celete vicit: & post alteram victoriam celete partam Syracusas regressus,
 inde *Catanam* (quam uti diximus *AEtnam* appellari iusserat) petijt: ubi
 ægritudine correptus, postquam vndecim annos & menses octo regna-
 set, vitam morte commutavit; voto prius Ioui ob victorias Olympicas
 facto: ac Thraſybulo * fratre (quamvis filium *Dinomenem* haberet) succes-
 sore designato ab *AEtnæ* omnibus tum diuinis, tum humanis honori-
 bus, non aliter ac Urbis conditor affectus, sepulcro insuper insigni ipsi
 publicè exstructo, honoratus est. Id postea *Catanæ*, qui ab Hierone in **C**
 Leontinos transcripti fuerant, à Syracusanis in patriam reducti disiece-
 runt, abolitoque *AEtnæ* nomine pristinum *Catana* nomen urbi restitue-
 runt. Mortuo patre Hierone *Dinomenes* filius, quæ ille Ioui Olympio* vo-
 uerat, eius nomine dedicauit; inscripto hoc Epigrammate:

Pausan. in
Eliacis po-
teriorib.

Iupiter Eleo redijt qui à pulvere victor
Quadrigaq; semel, iniuge bis & equo;

Vouerat hac Hieron: natus monumenta parentis
Dinomenes posuit clara Syracusij.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ

DIONYSIVS HERMOCRATIS F. SYRACUSANORVM TYRANNVS.

† Sic dicto
 à folijs oleæ,
 à πῖλλα,
 quibus suf-
 fragia Sy-
 racusæ tum
 paucis an-
 nis lata, ut
 xestulæ A-
 thenis: unde
 Ostracismus
 dictus: quo
 decem annis
 suspectos de
 potentia al-
 legabāt: hic

DYRACUSANI per annos fermè sexaginta à Thraſybuli cie-
 tione libertate potiti, dum ea impotenter nimis abutuntur; ac
 pro libidine quisque sua in Republica dominantes; contempto
 præfectorum imperio, ipsidemque in summa licentia insultantes opti-
 mum quemque ciuium Petalismo† expellunt, libertatē suam breui suis
 ipsi manibus euerterunt, ac tandem in * DIONYSII Tyrannidem recide-
 runt. Hic *Dionysius* patre *Hermocrate*, auo *Hermone* honestis ciuibus Sy-
 racusanis ortus fuerat: etsi sint qui plebeis parentibus * natum prodant.
 Varia huius Tyrannidē præfagia præcesserunt: inter cetera mater ipsius

verò quinquenne tantum exsilium irrogabatur. Pluribus differit *Diodorus Siculus lib. xi. Bibl. cap. lxxvi. De Ostracismo vero*
*Plut. in Themistocle, Alcibiade & Aristide: Suidas & Andocide; contra Alcibiadem. ‡ DIONYSII tyranni natales. * E scriba,*
& infima conditionis homine, urbis inter Græcæ ciuitates maxima dominatum consecutus. Diod. Sic. lib. xlii. c. lxxvi.

A pręgnans Satyriscum sibi inter quietem peperisse visa est. consultiq[ue] de somno aruspices responderunt, filium eam parituram, qui inter Gręcos potentissimus & clarissimus futurus esset. Mulier quoque Syracusana * Himera nomine, clarissimis orta natalibus, ante Tyrannidem ab illo occupatam, in somnis visa sibi cęlum conscendere, & ducem sibi datum, cum quo cęli regiones peruagaretur, ab quo ad Iouem introducta, sub pedibus eius iuuenem flauı coloris cathanis vinctum ferreis vidisse, ducemq[ue] suum, quisnam is esset, percunctata, responsum accepisse; dirum Sicilię atq[ue] Italię fatum esse, & vinculis aliquando solutum, multis vrbibus exitio futurum. Elapso inde aliquot annorum spatio, quum Dionysius iam Tyrannide potitus Syracusas ingrederetur; ac ciues honoris causa obuiam illi prodirent, Himera Dionysium intuita subito exclamauit; illum eundem esse iuuenem, cuius species sibi inter quietem ostensa esset. Dionysias re intellecta, mulierem interfici iussit. Hoc quoque ostenti loco, ac pro fausto omine ab Dionysio acceptum auctores produnt; quod equus ip[s]ius, quem cęno immersum reliquerat, exiliens, inhęrente iubę ip[s]ius ap[ud] examine, domini sui vestigia sequutus esset: atque hoc ip[s]o confirmatum, maiori ad inuadendam Tyrannidem animo processisse. Quibus autem artibus Pręturam primò, inde Tyrannidem occupauerit, paullo altius repetemus. Quum Carthaginenses Agrigento iam potiti essent, (vti in descriptione Syracusarum retulimus,) duces qui ei bello pręfuerant, magna apud populum inuidia laborabant; tamquam illorum perfidia res sociorum proditę essent. Id Dionysius animaduertens, simul occasionem arripens, duces apud concionem proditiõis accusat; quam ob accusationem, sicuti summum apud principes ciuitatis odium incurrit; ita plebs vicissim, tanquam suı studiosum haud mediocri fauore profecuta est. Hinc cum aliis aliquot Prętor creatus, Gelam cum exercitu mittitur, populum Gelensem cum Optimatibus dissidentem pacaturus: vbi Optimatibus aliquot supplicio affectis, & fortunis eorum in publicum redactis, plebem sibi plurimum deuinxit. Hinc plebeiõrum opera & studio, simul & militum, quos donis & spe maioris in posterum liberalitatis sibi conciliauerat, commendationibus effectum est, vt Syracusani eum vnicum Imperatorem contra hostes crearent. Imperium adeptus, edixit vt quisquis Syracusanorum arma ferre posset, secum ad Leontinos properarent. Tenebatur ea vrbs Syracusanorum pręsidio; confertaq[ue] erat colluie mortalium vndique eò confugientium: quam multitudinem ipse se facile in partes suas alleciturum sperabat. Vbi igitur iam ad Leontinos peruentum, & castra sub vrbe communita essent; noctu quàm potest tumultuosissime ad arma conclamat; insidiari sibi inimicos simulans. deinde quasi nec in

T 3

castris

Val. Max. l. 1. cap. viii. de somnijs Himeream facit, hoc est Himerecem. Refert idem Timæus, apud M. Ant. Muretum lib. xiv. Var. lect. c. 15. & Græc. apud Lambinũ Comm. in Probum cap. de Regibus. Vide & Paul. Leopardum lib. viii. E. mendat. c. 3. & simile in eodẽ Valerio lib. vi. memorabilium cap. 2. de Syracusana ad Dionysium dicto.

Diodorus Siculus lib. xiii. & to. to xiv. Bib. Item Corn. Nepos seu AEmilius Papius in Dionis vita, & cap. De Regibus.

DIONYSIUS PRÆTOR a Syracusanis creatus. id est, Gelos. Diod. lib. xiii. cap. xcii. xciii. Imperator & Dux belli creatus. Diodorus Siculus lib. xiii. cap. xciv. & xgv.

castris se satis tutum crederet, raptim in arcem Leontinorum confugit: **A**
ibiq; orta iam luce, Præfectos & præcipuos quosque è militibus ad se vo-
cat, postea conuocata & Leontinorū multitudine, obtestari cœpit, vt sex-
centorum militum satellitium sibi ad corporis custodiam concederetur,
quod postquam concessum fuisset, quotquot obæratos, aut scelere aliquo
pollutos nouerat, ad se vocat: coactaq; ad mille capita istiusmodi homi-
num manu, eandem armis instruit. Mox aduocata & mercenariorū con-
cione, humaniter illos allocutus, illorum quoque fauorem sibi conciliat.
Ordines inde militares pro suo arbitrio mutare aggressus, quorum fidem
suspectam habebat, ordine mouet, in illorum locum substitutis, quos sibi
fidissimos norat. *Dexippi* etiam Lacedæmonij virtutem ac fortitudinem **B**
suspectam habens, veritusque ne eo auctore Syracusani aliquando contra
se rebellarent, eundem in patriam remittit. Rebus itaq; suis ad hunc mo-
dum constitutis comparatisque, mercenariorum, qui Gelam præsidio te-
nebant, quos in partes suas traduxerat, simul exsulū facinosorumque ag-
mine stipatus, Syracusas profectus, annos tum natus vigintiquinque ty-
rannidem occupat: anno tertio Olympiadis nonagesimæ tertiæ, Urbis
verò Romæ *conditæ CCCXLVII. Prætoze seu archonte Athenis Callia-
de tyrannide potitus, quorū opera ad eam occupandam adiutus fuerat,
præmijs afficit; quos autem incremētis suis obstitisse compertū habebat,
aut interficit, aut in exsilium pellit. *Philistum* autem, qui postea historiam **C**
eius temporis scripsit, cuius fidem & operam in adipiscenda tyrannide
senferat, primū arcis præfecerat: sed eundem postea, quod cum matre
ipsius consueuisse rumor esset, exilio multauit. Posthæc, quò tyranni-
dem suam magis stabiliret; *Hermocratis*, eius qui Syracusanorum contra
Athenienses dux fuerat, filiam in vxorē ducit. *Tescham* autem sororem
suam *Polyxeno* † *Hermocratis* fratri in matrimonium dat. Firmataque
ita dominatione, expeditionem in Carthaginienses, qui tum Gelam ob-
sidebāt, edicit, verū tentato infelicitè apud Gelam cum Carthaginien-
sibus prælio, in tantam consternationem adductus est, vt Gelenes sta-
tim urbem deserere, ac Syracusas commigrare iuberet; Gelamque Car- **D**
thaginiensibus diripiendam relinqueret. Inde *Camarinā* profectus, *Ca-*
marinæos quoque idem facere compulit: Id equites Syracusani, qui in
eius exercitu erant, conspicati, indignatiq; victoriam & duarum insi-
gnium Siciliæ vrbiū occupationem tam facilè hosti concessam, occasio-
nem exinde, qua patriam liberare, & Tyrannū de medio tollere possent,
obseruabant: Sed postquam stipantibus arētissimè *Dionysiu* mercenarijs,
se nihil efficere posse vident, Syracusas profecti, custodes domus Tyran-
nicæ ex improviso occupantes, eosdem obtruncant: mox domū ipsam om-
nium preciosarum rerū copia confertam inuadentes diripiunt: Vxorem
autem

Diodor. lib.
XIII. cap.
XCIII. &
XCVI.

DIONY-
SIVS ty-
rannidem
occupat.
* Consules
nominat
Diodorus
lib. XIII.
Bibl. cap.
LXXX. L.

Furium &
Cn. Pompe-
ium: sed in
Fastis Capi-
tolinis Trib.
Milit. Con-
sulari potest.

P. & Cn.
Corn. Cossus
L. Valer. Po-
titus II
N. Fabius
Ambustus.

† Qui Her-
mocratis
uxoris fra-
ter erat: sic
Diodorus
lib. XIII.
cap. XCVI.

Diod. cap.
CXII. lib.
XIII.

- A autem Tyranni omni contumeliarum genere vexantes, effecere, ut ipsa sibi præ dolore manus inferret. Dionysius intellecto equitum discessu; id quod acciderat futurum suspicatus, delectis è toto exercitu quos sibi fidissimos sciebat, quàm potuit celerrimè Syracusas properat, portaque incensa primo diluculo inscijs aduersarijs urbem intrat. Equites ubi Dionysium Syracusas intrasse intellexere, conatus atque impetum ipsius repressuri occurrunt, sed equitibus mercenariorum, qui cum illo erant, multitudine oppressis, Dionysius totam peruagatus urbem, quoscumq; sparsim equitibus auxilium ferre videt, ferro cedit. Inde illorum quos sibi infensissimos norat domos & fortunas inuadens, interficit deprehensos, aut vrbe pellit. Recuperata hoc modo Tyrannide, pacem cum Carthaginensibus his conditionibus facit; ut *prisci Carthaginensium coloni & Sicani, sub Carthaginensium ditione manerent: Selinuntijs, Agrigentinis, & Himerais urbes suas incolere liceret, modo nullis mœnibus murerentur, & Carthaginensium vectigales essent. Sub iisdem conditionibus Gelsenæ & Camarinæi, comprehensi sunt. Leontinis autem Messanensibus, & ceteris Siculis, ut suis legibus institutisq; viverent, permissum est: Syracusani verò Dionysij imperio regerentur.* Pace in has condiciones facta, Carthaginenses domum discedunt, maximâ copiarum parte peste amissa. Dionysius autem pace domi forisq; parata, in locum vxoris amissæ, duas alias duxit, ex Locris vnâ, cui *Doridi* nomen erat; alteram Hipparini filiam, Dionis sororem nomine *Aristomachem*. Ex Doride filios tres sustulit; quorum natu maximus *Dionysius* patri in imperio successit; ex Aristomache filios duos *Nysæum* & *Hipparinum*, & filias totidem *Aretam* & *Sophrosynen* procreauit: è quibus *Sophrosynen* Dionysio filio; *Aretam* autem primùm Thæaridi fratri, deinde eo mortuo, Dioni in matrimonium dedit.

Equites Syracusani, in Dionysium insurgunt.

PAX cum Carthaginensibus. Diodorus c. CXIV. lib. XIII. Bibl.

DIONYSII coniugia & liberi. Vide Diod. lib. XIV. Bibl. cap. XLV. *AE* miliū, Probum seu Nepotem initio Dionis. *AE*lianum lib. XIII. Var. Hist. c. 10. sed Aristænetam vocat, quæ Aristomacha est. Diodorus Sic. lib. XIV. cap. VII. * *Herbesint* obfessi. SYRACUSANI in Dionysium insurgunt.

- B Cumq; firmata, ut iam diximus, cum Carthaginensibus pace, & aduersarijs domi oppressis, nihil sibi Dionysius ampliùs timendum putaret, exercitum in Siculos educit, nulla quidem ab illis iniuria lacestus, sed sola dominandi libidine impulsus. Ea in expeditione dum * *Herbesint* urbem obsidet, Syracusani qui in ipsius exercitu erant, rursus insurgunt; Præfectisq; qui seditionem comprimere studebant, interfectis, sese inuicem ad libertatem recuperandam cohortati, equites, qui ex superiore clade elapsi Aetnam confugerant, in societatem assumunt: & Dionysium deserto exercitu Syracusas confugientem, postquam per tempus aliquod in Insula arctissimè obsedissent, eò desperationis adegerunt, ut an Tyrannidem relinqueret, & ad Carthaginenses confugeret, diu incertus fuerit: sed amicorum † hortationibus confirmatus, qui nullum Tyrannidem præclarior sepulcrum esse inculcabant, eandem quoad vita su-peresset retinere constituit. Tandem postquam Campanorum equitum

† *Heloris* amicorum vnus dixit: *καλὸν εὐλαφίαν τυραννίδος.* Pulcrum sepulcrum ornatum esse Tyrannidè.

† Diod. Siculus lib. XIV. cap. VII. Isocrates in Archid. & simile Plut. in Apophth.

auxilia

auxilia, quæ præmiorum spe ad se exciuerat, cæsis qui obstabant Syracu- **A**
 fanis, ad ipsum in Insulam peruasissent; in nouam spem erectus, eruptione
 facta, Syracusanos, qui ipsum hætenus obsederant, prælio victos in
 fugam vertit. Ceterum ea victoria clementer usus, neminem fugientium
 interfici passus est. Ita recuperata iam secundò Tyrannide, animum
 rursus ad ampliandum imperium adiecit. Primum itaque exercitu
 contra *Ætnam* ducto Castellum, quo exsules Syracusani confugerant, **A**
 in deditionem recepit: dumque apud *Ætner* moratur, * *Limne-*
 stum eius urbis ciuem Tyrannidem patriæ inuadere hortatur: qui con-
 filium Dionysij sequutus, principatum quidem apud suos occupauit;
 ceterum Dionysium deinceps ab ingressu urbis prohibuit: hinc indigna- **B**
 tus Tyrannus *Limnestum* *Ætner* auxilio interfecit; urbem verò
 populari statu gubernandam reliquit. Ducto inde contra *Catanam*
 exercitu oppidoque per proditionem potitus, ciues sub corona vendi-
 dit. Similiter & *Naxo*, prodente urbem *Procle* Prætor, in potestatem
 redacta, *Naxios* quoque pari modo diuendit. *Leontinos* inde obse-
 dere aggressus, metuentes ne & ipsi eadem quæ *Naxij* & *Catanenses*
 paterentur, terrore ad deditionem compulsi; ac in fidem receptos patria
 relicta *Syracusas* transmigrare coëgit, agrumque eorum militibus suis
 diuisit. Rebus autem ad hunc modum prosperè fluentibus, bellum **C**
Carthaginensibus inferre statuit: sed quòd adhuc imparatus esset,
 rem ad tempus aliquod dissimulauit; totumque se ad eius belli appa-
 ratum conferens; urbem quoque *Syracusanam*, qua parte munimentis ca-
 rebat, muro & turribus communiuit. Hac in cogitatione versantem,
 rebusque ad bellum necessariis comparandis intentum, *Rhegini* bello
 adorti sunt; nam quum *Dionysium* vicinas trans fretum urbes in serui-
 tutem redegissem viderent; verebantur ne viribus auctus ipsorum quoque
 libertatem euerneret. Adiunctis itaque sibi *Syracusanorum* exsulis, in
Siciliam traiciunt: appulsi que *Messanam*, ducibus *Messanensium* per-
 suadent, vt societatem secum contra Tyrannum ineant: quos postquam
 haud difficulter in partes suas pertraxissent, eorum auxiliis aucti *Syra-* **D**
cusas versus proficiscuntur: sed quum orta in itinere inter milites seditione,
Messanenses domum reuerterentur; *Rhegini* à sociis deserti, quòd
 bello per se gerendo impares essent, & ipsi dimisso milite domum rede-
 runt. *Dionysius* qui ad hostes excipiendos, iam suos in armis habebat, ubi
 illos domum digressos cognouit; dilata in aliud tempus ultione, *Syracu-*
sas repetit. Vbi mox *Rheginorum* & *Messanensium* Legati affuerunt,
 pacem ab illo veniamque moti in illum belli orantes: qua facile concessa,
 quòd sibi aduersus *Carthaginenses* bellaturo amicos illos, quam iuimi-
 cos mallet; rursus ad bellum *Carthaginensibus* inferendum se comparat:
 conuo-

ÆTNA
recepta.
 * *Acimnestum*
Ennaum
tyrannum
vocat Dio-
dorus c. XIV.
libri XIV.
Bibliot.
CATANA,
Naxus &
Leontini in
potestatem
redacti, ex
Diodoro
lib. XIV.
cap. XIV.
XV. XVI.

Diod. Sicul.
cap. XIX.
lib. XIV.

Diod. cap.
XII. Bibl.
lib. 14.

- A conuocatisque vndique magna mercede opificibus artificibusque naues ducentas breui ædificauit, vetustas centum & decem refecit: armis quoque fabricandis incumbens, centum & triginta clypeorum & quatuor thoracum millia, telorum quoque innumerabilem prope multitudinem confecit. Quumque se iam omnibus rebus instructum videret, misso Carthaginem caduceatore, bellum indicit. Ad eam belli famam, omnes penè Græcorum in Sicilia vrbes ad Dionysium defecerunt: quorum auxilij, iam ad octoginta peditum, & tria equitum millia sub signis habebat. Cum his igitur copijs *Motyam* Phænicum coloniam terra marique adortus, Himilconem Pœnorum ducem auxilium obsessis ferentem repulit: & oppidanos sociorum auxilio destitutos, quamuis fortissimè resistentes, non sine magna tamen suorum iactura expugnat. Siculis autem in Pœnos ob præteritarum cladum memoriam atrocissimè sauientibus, Moryenses penè omnes concisi sunt; exceptis ijs, qui in templa confugerant: quos Dionysius vita donatos sub corona vendidit. Interim dum Dionysius *Motyam* expugnat, *AEgestani*, Dionysianorum qui ipsos obsidebant castra incendunt; quo incendio maxima militum pars periit: reliqui semiustulati vix euaserunt. Dionysius tamen nihil ea clade segnior redditus, Carthaginiensium ditionem cum exercitu peruagatus, Alycenses metu ad societatem secum ineundam compulit.
- C Carthaginienses interea intellecto rerum Sicularum statu, Himilconem Imperatorem cum regia potestate creant: militem ex Libya, Hispania, & Italia mercenarium conducunt: auxilia quoque à socijs accersunt: quibus vndique Carthaginem conuenientibus, peditum trecenta, equitum verò quatuor millia breui coëgerunt. Himilco postquam omnes copiae conuenissent, dato cuique nauium Præfecto † libello, quo cunctos Panormum petere iubebat; ipse eodem cum tota triremium classe breui incolumis peruectus est. *Leptines* Dionysij frater classis Præfectus onerarias Carthaginiensium in alto adortus, quinquaginta ex ijs vnà cum quinque militum millibus & curribus ducentis, depressit; reliquis fuga sibi consulentibus. Ceterum Himilco Panormum appulsus, expositis in terram copijs, *Motyam* aggressus recipit. Dionysius autem qui per id tempus *AEgestam* iterum obsidebat, intellecto Carthaginiensium aduentu simul & *Motyæ* expugnatione territus, Syracusas repetere statuit; Siculis vndique ex vrbibus suis eodem commigrare iussis; agrisque illorum passim, quæ ipsi iter erat, deuastatis. Hac tam subita Dionysij desperatione factum est, vt plurimi sociorum ab illo ad Carthaginienses deficerent. Himilco verò rebus ad votum succedentibus, *Messanam* petit; captaque ex itinere *Lipara* vrbe & insula, *Messanam* magna vi adortus expugnat: recreatisque ibi militibus, urbem funditus delet. Siculi

Diodorus
Sic. lib. XIV.
cap. 42. 43.
44.

BELLUM
à Dionysio
Carthaginiensibus
indictum.
Diodorus
lib. XIV. c.
XLVII.
& XLVIII.
MOTYA
capta.
Diodorus
Siculus cap.
LI. & LII.
LIII. LIV

Diodor. cap.
LV. lib. XIV.
Bibliot. &
LVI.

† Ne speculatori cuiquam quid certi perferri facilius esset. Diodor. XLVI.

MOTYA
ab Himilcone recepta. An qua Syracusis adiacet vbi qua Panormo proxima est

LIPARA
& Messana, capta.
Diodor.
cap. LVII.
LVIII. lib.
XIV. Bibl.

*Diodor. cap.
119.*

audita Messanenſium calamitate, omnes exceptis Aſſarinis, certatim ad Carthaginienſes deficiunt. Dionyſius tot ſimul cladibus attonitus, caſtella, quę in Leontinorum agro erant, communiuit: Campanos, qui Catanae habitabant, A Etnam commigrare iubet, rebusque pro præſenti neceſſitate compoſitis, cum triginta peditum & quattuor equitum millibus profectus, caſtra ſub Tauro colle locat. Occupauerant eum locum Siculi à Dionyſio patria pulſi, Pœnorum fauore freti, & in vrbis formam communierant. Hic dum Dionyſius moratur, nuncius affertur, diuiſas Carthaginienſium copias; partem duce Himilcone terreſtri itinere Catanam petere; partem duce Magone mari eò prouehi. Sperans itaque nauales copias ſe facile oppreſſurum, Leptinem fratrem cum vniuerſa

*Diodor. c.
LXI. LXIV.
Bibliot.*

claffe Magoni occurrere iubet. ſed Leptines à Pœnis prælio victus, maxima clade afficitur, amiſſis ad centum nauibus & viginti millibus militum.

Quo intellecto, Dionyſius percuſſus, ſimul veritus ne urbem præſidio vacuam hoſtis cum victrice claffe occuparet, Syracuſas proficiſcitur. Inde miſſis in Græciam & Italiam legatis, auxilium contra Carthaginienſes petit. Himilco autem poſtquam Dionyſium Syracuſas ſe recepiſſe cognouit, ipſe viciffim omnes tum pedefres tum nauales copias ad urbem

** Al. Achra-
dina.*

Syracuſanorum ducit; & occupatis * Acradinæ ſuburbij, tentorium ſibi in ipſo Iouis Olympij templo figit, reliquis quę in ſuburbij erant tem-

*Diodor. cap.
LXIII.
LXIV.*

*† Polyxenū
Dionyſij ſo-
ceram vocat
Diodori do-
ctus inter-
pres Rodma-
nus lib. XIV.
cap. LXIV.
& LXV. pro
affini.*

plis deſpoliatis. Inde agros Syracuſanos peruagatus, omnia latè incendio & vaſtitate complet. Polyxenus interim, † qui Dionyſij ſororem in ma-

trimonio habebat, triginta naues à ſocijs in auxilium miſſas adduxit; quibus *Pharacides* Lacedæmonius præerat. Dionyſius receptis auxilijs,

poſtquam cum omnibus quas habebat longis nauibus ad comneatus in urbem conuehendos enauigaffet, Syracuſani per eius abſentiam de-

tuenda vrbe ſolliciti, ſimul in omnem occaſionem intenti, conſpecta fortè nauis frumentaria Carthaginienſium, eductis ſubitò quas habebant

nauibus, impetum in eam faciunt, & è quadraginta Pœnorum triremibus, quę auxilio veniebant, depreſſis quattuor & captis viginti, profligant. Qua victoria exultantes de libertate cogitare cœperunt; idque

*† Eius bene
longa exſtat
oratio in
Diodori
Bibl. LXIV.
à c. LXVI.
uſque ad
LXXI.*

Theodori cuiuſdam ciuis Syracuſani † hortatu; qui indignum eſſe dictitans, populum victorem Tyranno toties victo parere; Syracuſanos ad libertatem recuperandam concitabat, ſed obſtitere mercenarij; vtpote

ſpe præmiorum Dionyſio addicti; ſimul & *Pharacides* Lacedæmonius, quò minus res effectum fortiretur: atque ita Syracuſani voto & exſpectatione fruſtrati ſunt. Carthaginienſium interea, qui urbem obſide-

bant, caſtra graui * peſtilentia infeſtari cœpta: qua occaſione uſus Dionyſius, Carthaginienſes terra marique inuadens eò deſperationis adegit;

vt Himilco Carthaginienſium dux noctu cum paucis Carthaginem aufugeret;

** De qua
luc. & cau-
ſa Diodorus
cap. LXXI.
& LXXII.*

- A aufugeret; vbi præ dolore animi mortem sibi postea manu propria consciuit. Exercitus autem Pœnorum duce destitutus partim in Syracusanorum & Dionysij potestatem deuenit, partim fuga per Siciliam alij alio dilapsi sunt. Dionysius pulsus Sicilia Carthaginiensibus, *Messanam*, quæ ab illis delera fuerat, instaurat. Inde *Tauromenium*, quod Siculi munierant, aggressus, fortiter ab oppidanis repulsus, maxima militum parte amissa, vix ipse viuus euasit. Mago interim Pœnorum in Sicilia dux socios comiter tractabat; tum eos, quos Dionysius diuexabat, in tutelam suam suscipiebat: hinc conciliatis sibi omnium animis, breui vires in tantum auxit, vt exercitum non contemnendum iam sub signis haberet.
- B Dueto itaque primùm in Messanenenses exercitu, agros eorum deuastauit: partaque non mediocri præda, Abacænos quoque Dionysij socios obsidere aggreditur: quo cognito Dionysius ad opem socijs ferendam excitus, cum exercitu in Carthaginienses profectus, occisis Pœnorum octingentis Magonem prælio superauit. Inde reuersus recreatisque militibus, contra Rheginos eum centum triremium classe soluit: & noctu Rhegium ex improuiso adortus, incensis portis etiam scalas muris admoit: Rheginis tamen fortiter propugnantibus, Dionysius irritò incepto desilire coactus est: Hæc eum tum conantem perlatus de ingenti Carthaginiensium apparatu nuncius in Siciliam reuocauit.
- C Carthaginienses enim reparatis viribus iam ad octoginta millia militum collegerant: eumque exercitum, duce Magone, in Siciliam miserant. Sed antequam res ad prælium deueniret, pax inter eos his conditionibus conuenit. VT quos quisque subegerat, hos sub sua ditione teneret: neutri alteros lacefferent: *Dionysio salus pacis legibus Tauromenium occupare liceret.* Pace composita, Dionysius Tauromenium rursus magna vi aggressus, oppido post diurnam oppugnationem potitus, Siculos, qui ibi sedes fixerant, eiecit: & coloniam ex mercenarijs suis eò deduxit. Deinde ne milites desidia torpescerent, coactis ad viginti peditum & tribus equitum millibus, in Italiam traiecit; Græcos, qui ibi iam olim confederant, subacturus. Græci intellecta Dionysij traiectione & concilio, Crotonem, quò commune gentis concilium indixerant, omnes conueniunt: constitutoque hostem communibus viribus propulsare, copias vndique quam possunt maximas cogunt: his Elorim Syracusanum exsulem præficiunt: & aduersus Dionysium, qui tum Cauloniam obsidebat, proficisci iubent. Dionysius cognito Græcorum aduentu, relicta Cauloniæ obsidione, quamprimùm suo cum exercitu occurrit: ac postero quàm discesserat die, primo diluculo in Græcos incompósito agmine iter facientes ipse improuissus instructa acie irruit: occisisque vnà cum duce fortissimis quibusque ex ipsis, reliquos in tumultum quendam refugientes obsedit:

Himilco se ipse necat.

CARTHAGINIENSIBUS Sicilia pulsus: MESSANA instaurata. Diodor. lib. XIV. cap. LXXVIII.

Diodor. cap. XCI.

Diodorus lib. XIV. c. XVI. & XVII. Pax inter Dionysium & Magonem.

DIONYSII contra Græcos in Italia res gesta. Diodorus lib. XIV. c. CIV. CV. CVI.

Idem Sicu-
lus Diodor.
lib. XIV.
Bibl. cap.
CVII.

CAULO-
NIA capta
& euerfa.
Diodorus
lib. XIV. c.
CVII. &
CIX.

* Et Hippo-
mum Diod.
cap. CVIII.

PHYTON
dux fortif-
simus, cru-
deliter cum
filio mari
submersus.
Diod. lib.
XIV. c. CIX.
& CXIII.

RHEGIUM
deditum.
Diod. cap.
CXII. lib.
XIV.

RHEGIUM
à Dionysio
captum
euerfitur.

obsedit : vbi eum aquis destituerentur, tandem siti ad deditionem co- A
ctos, præter omnium spem clementissimè habuit, & liberos sine vllò
redemptionis pretio dimisit. Victoria tam illustri potitus, in Rheginos
(quos implacabili ob negatas sibi nuptias odio prosequabatur) exercitum
ducit, illique, quod sociis destituti bello per se sustinendo impares essent,
coacti pacem cum Dionysio iniquissimis conditionibus fecere : traditis
videlicet sexaginta triremibus & trecentis talentis; & insuper loco obsi-
dum centum ex ciuium nobilissimis. Dionysius inde ad *Caulonia* ob-
sidionem reuersus, vrbe tandem per vim potitus, eam euerit, agrumque
Cauloniatem* Locrensibus donauit. Sed quia conceptum semel in Rhe-
ginos odium deponere non poterat; nouam rursus contra illos belli oc- B
casione[m] quærebat. Quotiescunque enim in Italiam traiceret (quod
ex composito & de industria citra necessitatem vel aliam occasione[m] sæ-
pius faciebat) semper commeatum à Rheginis petebat; vt ea ratione vr-
bem frumento exhauriret: donec illi, fraude intellecta, frumentum am-
plius præbere recusarent. Hinc se grauiter indignari simulans, obsides
confestim Rheginis reddit. deinde urbem terra marique obsessam acer-
rimè oppugnat, Illi contra, *Phytone* ciue suo, viro clarissimo, duce crea-
to, fortissimè resistentes omnem Dionysij conatum eludunt. Accidit
autem vt quodam in prælio Dionysius fortissimè pugnam ciens, lan-
cea circa pubem ictus penè concideret. Ceterum nihil eo periculo de- C
territus, arctiori indies obsidione urbem premebat; donec protracta in
vndecimum mensem obsidione, obsessi ad extremum inopiæ penuriæ-
que redacti, ita vt medimnus frumenti quinque minis intra Rhegium
veniret, equos reliquaque iumenta, deinde coria & pelles etiam scutis
detractas in alimentum verterent: Postremò urbem egressi herbas circa
morum nascentes, pecudum modo depascerentur. Dionysius tamen
in tanta Rheginorum calamitate nulla commiseratione commotus, quid-
quid circa urbem herbidi erat, succidi imperauit: vt herbe putrefactæ il-
lis ad cibum inutiles essent. Rhegini tot tantisque malis pressi urbem
Tyranno in potestatem dedunt: qui vt eam ingressus est, præter innu- D
mera eorum, qui fame perierant, sparsa passim per urbem cadauera, illos
quoque, qui etiamnum supererant, non tam viuentiū, quàm mortuorum
speciem referentes repperit: collectisque superstitibus tam languidis &
infirmis quàm validioribus, captiuorum plusquam sex millia congre-
gauit: è quibus omnes, qui se talento redimere poterant, incolumes di-
misit: qui verò eam summam persolvere non valebant, sub corona ven-
didit: urbemque ipsam à fundamentis euerit. Post eam victoriam
Syracusas regressus, quum pace vbique parta in ocio ac summa tran-
quillitate regnaret, animum ad scribenda poemata adiecit: accitosque
vndique

- A vndique Poëtarum celeberrimos scriptorum suorum correctores esse volebat: adulationibusque amicorum dementatus haud secus istiusmodi poematibus gloriabatur, ac si præclarum aliquid in bello gessisset. ^{DIONYSIVS poetices sinus.} ^{Diodorus Siculus lib. xiv. Bibl. cap. cx. & lib. xv. cap. vi. vii. & lxxiv. de eius Tragedia.}
- † *Philoxenum* Poëtam præstantissimum ob liberio rem carminum suorum censuram, in lapicidinas detrudi iussit. Is enim poema quoddam Dionysij emendare iussus, totum lituris deleuerat: deprecantibus tamen pro eo amicis, placatus Philoxenum liberauit, & rursus conuiuio adhibuit: ubi Dionysio poemata quædam sua recitante, & Philoxenum rogante quid de illis sentiret, nihil ille quidem respondit; sed vocatis Dionysij seruis, duci se in lapicidinas iussit: verum Dionysius tum neutiquam offensu
- B risu eam vrbanitatem excepit. Haud dissimilem ferè fortunam & Plato Philosophus, quem Dionysius in Siciliam accersierat, expertus est. Nam quum primò Tyrannus Philosophum magno in honore habuisset, post liberio re eius dicto offensus, etiam occidere constituerat, sed deprecantibus eius mortem amicis, Pollidi Lacedæmonio, ut illum in AEGINA venderet, tradidit. ubi Plato triginta minis ab Anicerio Philosopho Cyrenai
- C co redemptus & Athenas remissus est. Porro Dionysius, nihil de studio suo erga poemata remittens, cantores quoque in Olympiam ad scripta sua ibi decantanda misit; qui primò ob vocis præstantiam à Græcis magna admiratione auditi, postea poematum vanitate & vitijs intellectis, risu excepti, & demum explosi sunt. Quod ubi rescivit Dionysius, vehementi furore ob contempta carmina sua percitus, cum in alios non posset, in amicos bilem suam effudit; quorū præcipuos quosque aut occidit, aut in exsilium eiecit: inter quos *Leptines* frater ipsius, & *Philistus* * historicus fuere. Leptinem tamè non multò post ei reconciliatus reuocauit. † Postquam autem in crudelitatis ipsius mentionem incidimus, pauca quædam alia, quæ hoc in genere apud scriptores de illo leguntur, hic per occasionem referemus. *Mar(s)am* quendam quamvis sibi amicissimum non aliam ob causam interfecit, quàm quod ille in somnis sibi Dionysium iugulare visus erat: arbitratus ex diurna cogitatione tale insomnium illi inter quietem accidisse. *Leptines* quoque frater ipsius Siciliæ formam in terra descripturus, à stipatore qui fortè adstabat lanceam acceperat, & illam humi in puluere quod volebat descripsit, Quod ubi rescivit Dionysius, quod omnibus, præterquam stipatoribus suis, armorum usum severissimè interdixisset, fratrem quidem vehementissimè obiurgauit: stipatorem verò, qui lanceam præbuerat, occidit. Aliquando pila lusus, adolescentulo, quem in delicijs habebat, gladium & vestem custodiendam tradiderat: quod quidam ex eius familiaribus obseruans, non tam seriò quàm per iocum: *Huicne*, inquit, *vitam tuam committis*? Hoc audito quum arrisisset adolescentulus, Dionysius quamprimùm ambos interfici
- D iussit:

iussit : familiarem, quod viam occidendi se demonstrasset ; adolescentu- A
lum , quod dictum risu approbasset. *Polyxenum* quoque , qui sororem
ipsius *Tescham* in matrimonio habebat, quod illum sciret Tyrannidi in-
fensissimum, occidere decreuerat , sed ille præmonitus è Sicilia aufugit:
quod vbi Dionysio renunciatum est , accitam ad se sororem grauissimè
increpauit , quod conscia , mariti fugam sibi non indicasset : Cui illa ge-
nerosè admodum respondens : *Adeone*, inquit, *Dionysi*, tibi vilis & abiecti
animi mulier visa sum ; ut si viri mei fugam præscissem , eius nauigationis &
exsiliij comes non fuisset ? Tam egregium in muliere animum non tam Dio-
nysius, quàm ipsi Syracusani ita admirati sunt, vt post euersam Tyranni-
dem regali more eam coluerint ; & defunctæ sepulcrum publico sumptu B
exstuxerint. *Phytonem* quoque Rheginensium ducem , quod liberta-
tem ciuium fortiter contra se defendisset , sæuissimè ante excruciatum,
ac necato prius filio, in mare vtrumque proiecit. ac ne matri quidem suæ
parcens, eam quoque interfici imperauit. *Leptinem* etiam fratrem , cum
succurrere illi posset , veterum offensarum memor, in prælio ab hostibus
interfici passus est. Quum itaque ob crudelitatem omnes haud immeri-
tò infestissimos existimaret, tantam de omnibus mortalibus diffidentiam
induit : vt cubiculum , in quo somnum capiebat , in modum castrorum
fossa cingeret ponte ligneo superstrato , quem postquam cubiculum
dormiturus intrasset, post se attrahebat ; & fores cubiculi ipse intus di- C
ligentissimè obserabat: satellitibus ante fores excubias agentibus. Imò
ne vxores quidem , nisi deposito prius amictu, ad se admittebat : veritus
ne ferrum sub veste celarent. Quin & Dionysium filium, ne se viuo re-
gnum occuparet, domi sub custodibus adseruabat: nec quenquā pruden-
torem ad eius familiaritatem & consuetudinem admittebat. Tonsoni
quoque veritus collum suum committere, filias suas tondere docuit : sed
nec harum quidem, cum adultæ essent, manibus ferrum committere au-
sus, instituit vt candentium iuglandium putaminibus barbam capillum-
que sibi adurerent. Hinc *Damoclem* adulatorem, opulentiam ipsius, ma-
iestatem & ædium regiarum magnificentiam collaudantem , negan- D
temque quenquam illo vnquam fuisse beatiorem, egregio commento re-
darguit. Nam postquam hominem aureo in lectulo locari iussisset , peri-
stromatis ac stragulis pulcherrimis pretiosissimisque ; ornato ; deinde men-
sas auro argentoque onustas ante eum statuit ; pueros quoque formâ
præstantissimos ad eius nutum paratos adstare , tum epulas conquisi-
tissimas illi apponi, suffitusque adoleri imperauit : Aderant & cum canto-
ribus, instrumenta musica omne genus ; & quidquid ad luxum delicias-
que excogitari poterat : ita vt meritò vndique fortunatus sibi *Damocles*
videri posset. Hoc medio in apparatu Dionysius strictum fulgentemque
ensem,

TESCHAE
Dionysij so-
roris, Poly-
xeni uxoris
dictum e-
gregium: &
henos idcir-
co habitus.

PHYTON
dux Rhe-
ginensium
insigni con-
stantia Dio-
dorus lib.
xiv. c. cix.
& cxiii.
sup. p. 156. b.
Diodor. lib.
xv. c. xvii.
M. Tullius
Cicero l. v.
Tusc. quæst.

Ibidem
Tullius Tusc.
cul. v. & in
Dione Plut.

Cic. & Plut.
ibidem.

Damocles
seruus. Ci-
cero ibidem.
Horat. Oda
i. lib. iii.
Carmin.
Persius Sa-
ty. 4. v. 39.
An ne ma-
gis Siculi,
&c.

A ensem, tenui pilo equino super prandentis caput suspendi iussit; ita ut acies ferri vertici ipsius ad perpendiculū immineret. Id ubi animaduertit Damocles, illicò beatitudinis tantum antè à se laudatæ oblitus, non iam opes, aurum, argentum, aut reliquum apparatus intuebatur: sed mortis metu trepidus, Dionysio, ut abire sibi liceret, supplicabat; quòd amplius ita beatus esse nollet. Ostendit sanè hoc factò Dionysius, nihil esse beatum illis, quibus aliquis semper terror impendeat.

Nec minor fuit Dionysij in Deos impietas quàm in homines crudelitas & inclementia: cuius varia apud auctores leguntur exempla; è quibus vnum atque alterum hîc retulisse suffecerit. Locris quum Proserpinæ templum spoliasset, & classis eius secundo vento nauigaret; *Videtur* (inquit) *quàm prospera nauigatio à Dijs immortalibus detur sacrilegis.* Ioui quoque Olympio, qui apud Syracusanos erat, aureum detraxit amiculum ponderis talentorum octoginta quinque, quo Iupiter ab Hierone ex manubijs Punicis donatus & ornatus fuerat; ac pro aureo laneum dedit: cauillans aureum hieme frigidum; ætate graue esse: ad vtramq; anni tempestatem laneum esse aptius. Hæc obiter de Dionysij tum crudelitate, tum impietate dicta sint: nunc ad historiæ seriem à qua digressi sumus reuertamur. Post bellum itaque cum Rheginis gestum ærario tam publico quàm priuato sumptibus exhausto, instructa sexaginta triremium classe, tanquam illa contra prædones vsurus, in Etruriam profectus, templum Agyllense multis donarijs refertum & locuples spoliavit: ex qua rapina ad mille talenta confecit. Agyllenses quoque ipsos custodibus templi auxilio accurrentes, acie victos ad ipsam vsque urbem persequutus, præter maximam captiuorum turbam præda quoque ingenti potitus est, quàm Syracusas confestim reuersus diuendidit, atque ita repleto rursus ærario magnam mercenariorum multitudinem conduxit. Animaduertens vrbes Carthaginiensibus subiectas ad defectionem proclives esse, si quæ ex illis ad se deficiebant, humanissimè accipiebat: Carthaginienses autem intellecta Dionysij fraude, missa ad eum legatione vrbes suas repetunt. ni reddat, bellum indicunt. ita vtrinque ad arma recurritur. Carthaginienses Magone duce constituto ingentem cum illo exercitum in Siciliam mittunt. Dionysius verò Carthaginiensium apparatu minimè consternatus, instructo exercitu obuiam profectus, & castra ad Cabala (id loco nomen est) metatus, postea prælio congressus cæsis, cum Magone, decem hostium millibus & quinque millibus captis, superior euasit. Carthaginienses vicissim neutiquam ob eam cladem animo fracti, Magonis filio in locū patris occisi duce creato, Dionysium specie induciarum deceptum acri prælio aggressi, cæsis cum fratre eius Leptine quattuordecim Siculorum millibus, ipsoque Dionysio

DIONYSII in Deos impietas.

Cic. III. de Nat. Deorū.

Plura exempla IV. crudelitatis commemorat Polyenus lib. V. strategemati.

BELLUM inter Dionysium & Carthaginienses. Diodor. lib. XV. cap. XV. XVI. & XVII.

VIX

Diodorus
lib. xv. cap.
xxiii.

vix fuga propriam salutem tuente vicerunt; nulla tamē ob tam insignem A
victoriam superbia elati, missis ad Dionysium legatis, pacem cum illo fa-
ciunt, quā ille non longo pōst tempore violavit. Nam quū audisset peste
Carthagini grassante, res Carthaginiensium domi admodum afflictas; si-
mulque intestinis urbem seditionibus laborare, opportunitate ea usurus,
causatūque sociorum agros à Pœnorum militibus depopulatos, conscri-
ptis triginta peditum & tribus equitum millibus in Carthaginiensium di-
tionem irrupit. Primoque impetu Selinunte & Entella potitus etiam Li-
lybæū oppugnare adortus est; sed ubi urbem validiori præsidio munitam
esse vidit, quā ut facile capi posset, soluta obsidione recessit. Quumque
Carthaginiensium naualia incendio perijisse comperisset, ratus & omnem B
classē vnā perijisse, Carthaginienses contemptui habuit: at illi suppleta su-
bitò ducentarum triremium classe, centum triginta Dionysij triremes,
quæ in Erycinorum portu hiemantes in statione erant, inopinatò adorti
maximam partem aut corruerunt, aut ceperunt. Post quam cladem ac-
ceptā Dionysius factis cum Carthaginiensibus inducijs, Syracusas regres-
sus in morbum incidit: & Dionysio natorum maximo successore designa-
to, post annos duodequadraginta in Tyrannide exactos moritur. Cui fi-
lius DIONYSIVS in principatu succedens per xii. annos hunc tenuit.

DIONY-
SIVS mo-
ritur, anno
regni sui
xxviii.
cum natus
annos xv.
dominatum
occupasset.
Cicero v.
Tusc. Diod.
Sic. lib. xv.
c. lxxiii.
& lxxiv.
Olympiadu
ciii. an. i.
archonta
Nausigene.
Urbis cond.
in Diod. Si-
culo, ccc-
lxxv.
DIONY-
SIVS in-
rior Syra-
cusanorum
Rex.

Δ I O N Y Σ I O Y.
DIONYSIVS DIONYSII F. REX.

DEFUNCTO Dionysio Tyranno milites Dionysium filium natu
maximū virum luxu & ignavia perditum imperio præficiunt;
sequeuti tum supremā Dionysij patris voluntatem, tum ætatem
ipsius gubernando regno maturam: simul, firmiter fore regnum
existimantes si summa potestas penes vnum permaneret, quā si in plu-
riū dominationem diuideretur. Adeptus regnum Dionysius, ante omnia
subditos sibi conciliare aggressus, nexorū tria millia dimittit; tum vniuer-
sis qui ipsius regno parebant triennij immunitatem concedit. Deinde D
quū se cunctis comem & facilem præberet, omnium sibi animos initio
adiungebat. sed non diuturna fuit simulata virtus. Nam ubi primū satis
firmatas regni vires putavit, ad ingenium reuersus tum demum sese ape-
ruit. Tyrannidem à domo sua auspiciatus, primū cognatos, deinde &
fratres interficit: ita sublati regni æmulis in omnes promiscuē grassatus,
patrem crudelitate & auaritia breui superavit. Quumque Carthaginien-
sium armis peteretur, quasi bellum detestaretur, pacem cum illis cupidif-
simè composuit. Rem quoque contra Lucanos initio summa negligē-
tia gessit, tandem tamen prælijs aliquot victor, quum hostem pluribus
iam

Diodorus
Siculus lib.
xvi. cap. v.

- A iam cladibus fractum haud difficulter sibi subijcere posset, pacem cum illo facere maluit. Deinde cum infesto piratis mari Adriatico navigationem haud satis tutam intellexisset, ut huic incommodo occurreret, duas in Apulia vrbes ad reprimendas piratarum incursiones construxit. Hoc vnum laude dignum toto principatus sui tempore egit. Ita pace iam vbique parata & repressis latrocinij, totus in libidinem & luxuriam effusus, in nonagesimum nonnunquam perporans diem ebrius perseverauit, ita ut contracta ex nimia ebrietate oculorum valetudine, non solem, non puluerem pati posset, dumque ob eam oris deformitatem contemptui se esse putat sauitia grassatus, ut pater carcerem nexis,
- B ita hic urbem cadibus impleuit. Incitati ob eam sauitiam in Tyrannum Syracusani, in eum insurgunt: & in arce per tempus aliquod arctissime obsessum eo necessitatis adegerunt, ut rebus desperatis relictis Syracusis Locros confugeret. ubi à Locrensis nihil sibi ab illo metu-
- C Dum etenim grauissimo Leophronis Rheginensium Tyranni bello premerentur Locrenses, vouerant si victores forent se die Veneri festo virgines suas prostituturos: quo voto intermisso quum aduerso Marte bellum contra Lucanos gererent, Dionysius Locrenses in concionem vocatos hortatur, ut vxores filiasque quam possent ornatissimas in templum Veneris mittant: è quibus centum sorte ductæ voto publico fungantur, Religionisque gratia per vnum mensem in lupanari prostent, viris omnibus iuratis se nullam è prostitutis contaminaturos: addito insuper decreto ne qua virgo nuberet, priusquam illæ matris restitutæ essent, id consilium, quod nec virginum pudicitiae, nec honori
- D publico obesse videbatur, postquam totius Ciuitatis consensu approbatum esset, certatim feminæ cum filiabus, quam possunt ornatissimæ in templum Veneris conueniunt: quas Dionysius immisso statim milite vniuersas despoliat, ornamentaque illarum in suam prædam conuertit. Quarumdam viros de iniuria conqueri ausos interficit, locupletiorum verò vxores ad indicandas virorum pecunias tormentis adigit. His artibus regno per sexennium apud Locrenses potitus, conspiratione tandem ciuium vrbe pellitur. Pulsus à Locrensis Syracusas reuersus Tyrannidem ibidem recuperat: Locrenses verò arce, quam apud ipsos

DIONYSIUS Locros fugit.

DIONYSIUS Syracusas reuertitur.

X

filias

filias duas ibi relictas in potestatem suam redegerunt: quumque patri liberorum restitutionem suppliciter petenti, etiam Tarentinis preces suas interponentibus eosdem restituere recusarent; Dionysius ad vim conuersus, deuastatisque agris ipsorum, excidiumque insuper vrbi, ni sibi liberos redderent, minatus est, Locrenses ob deuastationem agrorum indignatione incensi, iram vindictamque in Dionysij liberos effuderunt, filiasque eius foedissime prius constupratas strangularunt, & quo sepulturae honore carerent, ossa illarum contusa in mare disperferunt. Dionysius tentata frustra Locrensi vrbe Syracusas re infecta reuertitur; primoque se humanum cunctis & clementem exhibuit. Sed breui ad ingenium reuersus, crudelitate, auaritia, ac libidine grauior indies ciuitati erat. Adeo vt Syracusanorum plurimi tædo praesentium relictæ patria in Italiam migrarent, urbemque *Anconem* iuxta Cumerium promontorium conderent. Dionysius autem quamuis se merito omnibus odiosum sciret, omnium tamen insidias potentia sua & copiis fretus contemnebat. Centum namque peditum & decem equitum millia in armis habebat: simul & comitum tantis copiis suffecturum: praeterea quingentas triremes instructissimas. Ad hæc certos homines nequissimos occultè alebat; qui urbem Syracusanam peruagantes, vbicunque aliquos inter se colloquentes videbant, se illis insinuabant: eorumque colloquia & sermones ad Dionysium deferrebant, ita vt metu illorum nemo ferè Syracusanorum verbis animi sui sententiam alteri aperire auderet.

ANCON
vrbs condi-
ta.

DION Sy-
racusanus
huius de
vita Plut. &
Probus, seu
Corn. Nepos
Diodorus
lib. XVI.
Bibl. c. VI.
* Plato in
Epist.

Plutar. in
Dione.
† Ad Adriæ,
Plut. Nam
Diodorus
Sic. lib. XV.
Thurijs ait
exulasse
Philistum.
‡ amicum
non magis
tyranno,
quàm ty-
rannidi, ait
Nepos, &
Plutarc. in
Dione.

Dionysium hoc modo Syracusis regnantem, *Dion* Hipparini filius, vir iustitia & temperantia insignis, qui Aretem sororem ipsius in matrimonio habebat, vt vitam vitiosam & corruptam emendaret; adhortari ausus, tantum assiduus cum precibus, tum admonitionibus effecit, vt Dionysius eius consilijs exhortationibusque animum aduertens, Platonem * præmijs precibusque è Græcia in Siciliam acciret; idque non auctore & suasore solùm Dione, sed fidem etiam suam ad maiorè Platonis securitatem interponente, quod Plato Dioni plurimùm fideret. Id ubi Dionis æmuli intellexere inuidia accensi, veriti que ne conuersus quandoque ad meliora Platonis opera Dionysius Tyrannidem deponeret. Itaque quum Philistum id temporis † in Italia exulantem, virum Tyrannidi ‡ amicissimum, maximè idoneum crederent, quem Platoni obiicerent, reditum illi apud Dionysium impetrarunt. Interim Plato Syracusas versus nauigationem instituit, cuius aduentu audito, Dionysius triremem regio more instructam illi obuiam misit: quumque excensionem fecisset * Plato, eundem Dionysius quadriga ornatissima, equis candidis iuncta, cuius ipse aurigam agebat, excepit deinde quasi numen aliquod

* PLATONIS in Siciliam alter aduentus. Nam ad priorem Dionysium etiam venisse supra relatum & per Pollidem etiam venundatum, ex Plutar. lib. De discrimine amici & assentatoris.

cælo

- A** celo delapsus Syracusas peruenisset, sacrificia celebrare, comis in omnes ac munificus esse. Receptoque inter intimos domesticorum Platonem, arctissimaque; atque assidua ipsius consuetudine usus, tantum breui eiusdem doctrina profecerat, ut Tyrannidem sponte deponere in animo haberet. Id animaduertens Philistus, simul & alij Dionis æmuli, mœrere, & metuentes ne Aristomaches filios, quorum Dio auunculus erat, in locum suum Dionysius sufficeret, Dionem palam conuitijs lacerare, Platonem ut Sophistam irridere, eius præsentiam regno perniciosam dicere; denique nihil omittere, quod Dionysium à Dionis amicitia auerterent. Tantum denique assiduis calumnijs effecerunt, ut Dionysius minus iam Dionis fides, ipsum quarto post Platonis aduentum mense in arcem vocatum, in-
- B** simulatumque, quasi secreta cum Carthaginensibus contra se consilia iniisset, nullam excusationem admittens, statim cum Megacle fratre nauigio impositum primo in Italiam, deinde in Peloponnesum per nantas exportari curauerit. Dionis exsilio per urbem vulgato, non minus per totam ciuitatem quam in regia ipsa, omnia lamentis luctuque; maxime muliebri personabant. Id ubi Dionysius intellexit, metu perterritus, cum plebem tum mulieres consolatus est; Dionem non exulare, sed peregrinari tantum, ne ipse quandoque animi ipsius elatione atque insolentia incensus, grauius aliquid in eum statuere cogeretur. Plato interea quum multis precibus apud Dionysium de Dionis reditu egisset, seque ab illo ludificari videret, sibi quoque metuens impetrato commatu Athenas reuertitur. Dionysius posthæc quum militum stipendia imminuere vellet, atque illi ob id indignatione incensi seditionem mouerent, territus maiora etiam quam antea stipendia dare coactus est. Suspiciatus autem milites Heraclide præfecto incitante, contra se tumultuari ausos, illum de medio tollere decreuerat; sed Heraclides per amicos de periculo suo certior factus, Corinthum profugit. Ceterum quum Dionysius rursus magno Platonis desiderio teneretur, per Archytam Tarentinum & Dionis amicos cognatosque, apud eum obtinuit, ut ille iam tertio Syracusas
- C** reuerteretur, quem postquam summa cum veneratione excepisset, haud multo post libertate ipsius offensus, eundem odisse cepit. Ita ut parum abfuerit, quin à mercenario Dionysij milite, iussu Tyranni conficeretur. Cuius periculi cum Plato amicos certiores reddidisset, illorum precibus à Dionysij seuitia ereptus, triremi in Græciam remittitur: ubi quum Dionem ludos Olympicos spectantem inuenisset, quæ sibi apud Dionysium accidissent, retulit: quo intellecto Dion, tum ob spem reditus sui elusam, tum ob ludificatum Platonem indignatus, ad communem vtriusque iniuriam vindicandam, Dionysiumque ipsum Tyrannide pellendum se comparat receptoque in societate Heraclide & triginta alijs Syracusanorum

Plat. lib.
Dion. &
Corn. Nepos
Diodor. lib.
xv. Bibl.

Dio in
exsilio
actus.

Plat. in
Dion. &
Æmil. Pro-
bus. Diod.
lib. xviii.
v. Diodor.
fugisse ap-
ud Megacle
fratre &
Heraclide

Trib. militum
in Pelopon-
neso.

Cic. lib. xv.
ad Attic.

Epist. x.

Quæ est
alia Dionis
legatio, &c.

PLATO
Athenas
revertitur.

PLATO in
Siciliam
reversus
tertio.

† Disputatio
exstat in

Plat. lib. de
discrimine
adulatoris,

ubi & Æs-
chinem So-
craticum

una adna-
uigasse in
Siciliam

refert.

PLATO in
Græciam

reversus.

DIONIS
in Dionysii
conspiratio.

rum exsulibus; octingentos ex Zacyntho milites mercede condidit: qui A
postquam Eumenide Cyprio & Timonide Leucadio ducebus ad ipsum
venissent, Dio militibus ac cetero apparatu duabus onerariis imposito,
relicto in Peloponneso Heraclide, ut maiores copias colligeret; Siciliam
petijt. Dionysius intellecto Dionis in se apparatu, Aretem uxorem ipsius
† inuicam Timocrati familiari suo collocat; filium autem intemperan-
tissimè * educari præcipit.

† Sic Plut.
in Dione, &
Nepos. Filiū
Aræzum
Timocrati no-
minat: Hip-
parinum
verò autē no-
mine Timo-
crates, Dionis
familiaris:
cui accedit
Plut. in Dio-
ne.
Prodigia.
* Vitiōsa
educatio fi-
lij vindi-
cta
loco. Exitū
mortemq;
max. spāta
pag. 167. d.
& ubi
in Cornelij
Nepotis seu
Probi Dio-
ne.
MINOA à
Dione & C.
pata. Diod.
lib. XVI. c. 9.
Olympiadis
CV. ann.
IV.

Syraculis interim prodigia mutationem status Reipublicæ in melius
euerfionemq; Tyrannidis, ut credebant, præsignificancia obseruata sunt.
Mare namque, quod Syraculas alluit; per diem integrū dulces & gratas
potui aquas habuit: sues quoque sine auribus editi. Dion interea deci- B
mo tertio postquam è Peloponneso discesserat die, ad Pachynum Siciliæ
promontorium appulsus, quum intellexisset Philistum cum octoginta
navium classe, in Iapygia stationem habere, veritus ne ex improviso ab
illo opprimeretur, meridionalē Siciliæ oram, quæ sub Carthaginiensium
ditione erat, petit: sed orta inter nauigandum tempestate, parum absuit
quin naus eius scopulis illisa perierit. Ceterum postquam ventorum
violentia remisisset, Agrigentum præteruectus, Minoam, quæ vrbs Car-
thaginiensium ditionis erat, appulit, eius vrbs Præfectus Paralus (quem
Dionysius alij vocant) Dionis summa beneuolentia iunctus erat, ignarus
tamen primo qui mortaliū aduecti essent, collecta multitudine urbana, C
Dionem cum suis à terra arcere nititur, sed disiecta haud magno cum la-
bore veterani militis virtute oppidanorum turba, Dionis milites, qui
fugientium vestigijs inhærebant, cum illis pariter irrumperes urbem
occupant: sed postquam duces se mutuò agnouissent, vrbs Paralo inui-
olata restituitur. Dio relicto apud Paralum impedimētis, simul & armis,
quæ quinque virorum millibus sufficerent; ut ea prima quaque opportu-
nitate ad se mitteret; Syraculas cum mille tantum militibus proficiscitur:
receptisq; ex itinere in belli societatem, Gelenfibus, Agrigentinis, &
Camarinæis Syraculanorū fines intrat, ubi confluente vndique ad ipsam
urbana simul ac rustica multitudine, arma, quæ secum aduexerat, illis di- D
stribuit, quæ quum non sufficerent, reliquos armis, quæcunque fors ob-
tulerat, instruit. Syraculani, intellecto Dionis aduentu, statim contra
Præfectos sibi à Dionysio impositos tumultuari incipiunt. Qui dum se-
ditioni obfistere conantur à militibus suis, qui passim ad suam quisque
patriam tuendam dilabebantur, deseruntur. Dio autem, qui iam ad Ana-
pum fluuium peruenerat, traiecto raptim ancre, Syraculas nemine se illi
opponente, cum exeritu floribus coronato ingreditur. Vbi à Syracu-
sanis non secus ac numen aliquod propiciū cælo demissum sacrificijs,
omniumque aggratulatione exceptus, vocato ad concionem populo,
Syracu-

siq; cum
Megacle
fratre Syra-
culus occu-
pat. Diod.
cap. x. lib.
xvi. Bibl.

- A Syracusanos ad libertatē fortiter tuendam hortatur. Mox Epipolas, ubi Dionysius vinctos asseruabat, aggressus capit & nexos liberat. inde arcem atque Insulam, quæ adhuc Dionysij præsidio tenebatur, ne quid obsessis importari posset, muro à terra interclusit. Dionysius, qui tū apud Cauloniam erat, audita Syracusarum occupatione, Philistum cum octoginta nauium classe eò properare iubet. Ipseq; septimo post occupatas à Dione Syracusas, die, eodē peruenit. Deinde missis priuatim ad Dionem nunciis animum ipsius promissis corrumpere tentauit: sed quum omnia insidiis suis sepra clausaq; apud illum essent, hac spe deiectus, missa ad Syracusanos Legatione postulauit, ut aliquos ad se mitterent, qui secum de pace agerēt. Quumq; illi honoratissimos ciuium quosq; ad illū misissent, Dionysius iis in carcerem coniectis, in Syracusanos spe pacis negligētius excubias agentes, improuisus erumpit; & superato quem Dion archi obiecerat muro, necatisq; qui restiterant, in urbē transcendit, verū Dione suis auxilio accurrente, Syracusanisq; fortiter pro patria propugnantibus, Dionysius amissis octingentis è suis in arcem reicitur: atque ita spe sua ubique frustratus, alios rursus Legatos, qui de pace cum Syracusanis agerent, mittit. Quos Dio, ut quibus à Dionysio artibus elusus fuerat, iisdem illum vicissim deluderet, variis excusationibus tempus terēs tam diu apud se detinuit, donec muri partem quæ ad arcem circūsepiendam adhuc decrat, absoluisset: absolutoq; iam muro vocatos ad se Dionysij Legatos, renunciare illi iussit, nullā esse aliam pacis viam, quā ut Tyrannide deposita priuatus viueret. Dionysius hac rāttone se delusum videns, Dionē variis apud Syracusanos calumniis traducere aggreditur; concitatoq; per sui studiosos in illum populo, tantū effecit, ut labefactata imminutaq; Dionis apud populum fide & benevolentia, Syracusani ipsum quotidie magis ac magis suspectum haberent.

Diodor. cap.
XI. XII.
XIII. lib.
XVI.

- Inter hæc Heraclides, quem à Dione in Peloponneso relictum diximus Syracusas cum viginti triremibus & armatis mille quingentis peruenit, quem mox populus ut communibus cum Dione auspiciis rempublicam tueretur, Præfectum classis creat. Quod Dio in sui contemptū factum esse questus, Heraclidē ad se vocatū increpuit: quod bello iam penē confecto non bene secū de gloria certaret. Philistus interim cum octoginta triremiū classe Rhegio profectus, quingentos equites in litus exponit: assumptoq; duum milliū peditatu, ad Leontinum, quod à Dionysio defecerat, recuperandū contendit, transcensiq; noctu mœnibus, atque oppidanis nihil hostile metuentibus, partem vrbis occupat, sed auctis Syracusanorum auxilio Leontinis, imperumq; in Philistum facientibus, Philistus fuga sibi consulere compellitur. Atque ita reiectus à Leontinis, instructa sexaginta triremiū classe, ad Syracusarū portum peruectus, Syracusanos

HERACLIDES
præf. classis.

Diodorus
lib. XVI. cap.
XVI.

*Philistus
prælio vi-
ctus & à
Syracusanis
dilaceratus.
Diod. cap.
XVII. &
XVIII. lib.
XVI. Bibl.*

*DIONY-
SIUS à Sici-
lia in Ita-
liam fuga.
Diod. cap.
XVII. &
XVIII.*

ad manus conferendas prouocabat. Illi autem duce Heraclide cum pari A
triremium numero, contra hostes in altum euehuntur. Pugnatum vtrin-
que summis viribus: videbanturque primò res Syracusanorum ob sin-
gularem Philisti fortitudinem deteriori conditione esse, donec cohortati
se mutuo Syracusani, ne vnus prælij infelicitate eripi sibi libertatem
paterentur, impetu acrius in hostem facto, disiecta q; Dionysiorum classe,
Philistum circumuentum interemere. Sunt qui tradant, eum viuū in Sy-
racusanorum manus peruenisse, excruciatumque variis prius tormentis,
tandem interfectum: corpus autē eius insepultū alitibus ferisq; relictum.
Dionysius quum aduerso hoc prælio vires suas affectas, amissoque fidis-
simo ac fortissimo duce, imparem se deinceps ad sustinendos Syracusa-
norum Dionisq; insultus intelligeret: missis ad Dionem ac populum
Syracusanum Legatis, Tyrannidem se depositurū promittit: atq; arcem
in populi potestatem dediturū, si sibi incolumi cum omnibus fortunis
in Italiam migrare concederetur. Reiecit conditiones populus elatus re-
bus prosperis, sperans Tyrannum inopia coactum viuum tandem in po-
testatem venturum: quamuis Dione, vt conditiones acciperentur, vche-
menter suadente. Dionysius intellecta Legatorum repulsa, populiq; Sy-
racusani pertinacia, noctu preciosissimis quibusque in naues impositis,
firmata præsidio arce, relictoque ibi filio Apollocrate, Syracusanorum sta-
tionarios nihil illis sentientibus præteruectus, in Italiam incolumis per-
uenit. Amoto post Dionysij fugam externo metu Syracusani inter se
dissidēre cœperunt. Quidam enim Heraclidem summæ rerū præficien-
dum contendebant, saniores retinendū in magistratu Dionem suadebāt.
Accessit ad hoc mali aliud priore grauius. Mercenarij enim ex Pelopon-
neso milites, virtute ac militari peritia præcipui, quū multa illis stipendia
deberentur, nec satis fieri ob æriarum inopiā posset, indignatione moti dis-
cedere statuerunt, adhortati prius Dionem, vt secum ad communes iniu-
rias vindicandas discederet. Abfuit primò Dio, postea tamen videns ar-
dere seditionibus urbem, periculumq; sibi, ni abiret, ex æmulatorum male-
uolentia imminere, militum consiliis acquieuit, ac simul cum illis ad
Leontinos iter instituit. Id vbi intellexere Syracusani, ira odioque in-
censi, abeuntes insequuntur, assequutiq; postremū agmen, quum im-
petum in illos fecissent, fortiter excepti, in fœdam fugam coniciuntur.
Dio tamen clementer in cives victoria vsus, plurimos, quos cum in ful-
ga, tum prælio occidere potuisset, seruauit. Ceterum Dionysius, qui
per id tempus in Italia agebat, intellectis suorum, qui in arce obsideban-
tur, angustijs, classem comitatu instructam, Nypsio Neapolitano du-
ce, subsidio laborantibus mittit. Illi verò quum famem aliquamdiu for-
tissime tolerassent, desperatis tandem auxilijs premente necessitate se
dedere

- A** dedere constitutum habebant; iamque ibant obsessorum aliqui ut arcem Syracusanis dederent, cum Nypsius una cum classe insperatus appellens obsessos ex summa inopia recreatos ad spem meliorem erexit, conuocatisque in concionem militibus, iisdemque collaudatis, præmia fortitudinis & constantiæ ipsorum, ex Dionysij liberalitate amplissima pollicetur. Interea dum Nypsius toto in concionem animo intentus est, Syracusani facta repente in eius classem impressione, cum in imparatos ipsi instructi incidissent, maximam nauium partem aut capiunt aut corrumpunt; reliquis vix fuga seruatis. Victoria potiti ad epulas ebrietatemque conuersi, contemptu victi à se hostis excubias segniter obeunt. Nypsius
- B** autem omnem proximæ cladis vindicandæ occasionem captans, conspecta hostium negligentia, noctu murum arci obiectum summo silentio transcendit: vigiles somno vinoque languentes obtruncat: inde in urbem peruadens obuios passim cædit: Syracusanis tum crapula, tum somnolentia ita granatis, ut vix certis passibus confisterent, nedum salutem tuerentur. Conuersus inde ad domorum direptionem Dionysij miles, feminas simul ac pueros auxilio destitutos, in seruitutem rapit. Syracusani ea nocte in summa desperatione exacta, adueniente demum die, ubi cæsorum multitudinem & totam penè urbem ab hostibus teneri conspexissent, Legatos ad Dionem, qui apud Leontinos erat, mittunt
- C** supplicatum ut deposita ira, suis ciuibus reconciliatus, auxilium patriæ excidio proximæ ferre vellet. Nec difficilem in condonando Dionem legati sunt experti. Nam ubi primùm urbis calamitatem intellexit, vehementer indoluit, & milites pro temporis angustia obiter cohortatus, Syracusanis auxilio contendit. Quumque ad Hexapyla peruenisset, feminarum puerorumque & senum fugientium turbam obuiam habuit: qui profusis lacrymis lamentisque miserabilibus, fortunam suam deplorabant. Eo spectaculo Dio ad commiserationem incensus, citato gradu in hostem fertur, nactosque illos præda incendioque occupatos, cæsis quatuor millibus, reliquos pauidos consternatosque in arcem compellit; Liberata hoc modo ab hoste patria, prima Dioni cura fuit, ut incendia passim per urbem grassantia restinguerentur. Murum deinde, qui arci obiectus fuerat, magna ex parte ab hostibus euersum reficit, inde arcem arctiori quàm ante obsidione premit; donec qui eam tuebatur Apollocrates inopia coactus se dederet, qui in Italiam ad patrem se recepit. Tam prosperam hæcenus Dionis fortunam magna in deterius commutatio consequitur: primaque in filio eius se vis fatalis exeruit; quem quum Dio à luxu ac vitæ intemperantia, in qua † à Dionysio educatus fuerat, seueriore disciplina atque auctoritate paterna ad virtutis studium
- D** casumque leges in Plutarcho, in vita Dionis, & Consolat. ad Apollonium Corn. Nepos seu Probus in Dione: sic post Tyranni Casaræ, liberos eorum quos regno expulerant, vel excacare, vel castrare soliti, aut denique attonfos canebis, ut carceri includere: apud Zonaram, & Cedrinum.

DIO Syracusanis reuocant.

SYRACUSANAE à Dionem liberata. Diodor. lib. XVI. c. 20.

ARC Syracusana Dionem dedita.

† Sup. p. 164. a. Hunc vero occisum

reuocare

† ἀνδρῶν
αἰγύς.
Plutar. in
Dione.

Corn. Nepos
sen AEmil.
Probus in
Dione, &
Plutar.

* Sic Plut.
& Diodorus
lib. XVI. c.
XLV. nomi-
nans. Calli-
craten verò
Corn. Nepos
quem fra-
trem illius
fuisse colla-
git ibidem
Dionys.
Lemb. ex
epi. Platonis
ad Dionem
propinquos.
AEmil.
Probus sen
Corn. Nepos
in Dione.

DIONIS
caedes.

CALLIP-
PVS Syra-
cusas, Ca-
tanam, &
Rhegium
occupat.

reuocare vellet, grauiſſimum ex filij morte vulnus accepit. Is enim non A
ferens vitæ mutationē, in caput ſe† è tecto præcipitem dederat. Ad hæc
recruduit rursus vetus inter ipſum atque Heraclidem diſcordia, quam
Dio non manſuetudine & lenitate, vti antea, reſtinguere conatus eſt: ſed
acerrimè in Heraclidem priùs inuectus, tanquã reipublicæ turbatorem
interfici mandauit: & exinde quaſi ſublato imperij æmulo, licentiùs ſe
gerere, & inimicorum ſuorum bona in milites diuidere cœpit. Vnde fa-
ctum eſt, vt quum propter ærarij inopiam ſtipendia militibus perſolue-
re non poſſet, eoſdē ſibi inſenſos haberet; & populus præter conceptum
naper poſt Heraclidem de medio ſublato, in Dionem odium, etiam
propter militum iram indignatione incenſus, ipſum quoque Dionem B
tanquam Tyrannum tollendum vociferaretur. Quæ poſtquam Dio in-
tellexiſſet dubius quorſum euafura eſſent, quum vulgi odium timeret;
Callippus * Athenienſis vir animi verſuti ſimul ac perfidi, Dionem adit,
oſtenditque eum, cum propter odium populi, tum & ob militum iram,
magno in periculo verſari; ſuadet itaque vt aliquem ſubornet, qui ſimu-
lata cum illo inimicitia aduerſariorū eius cætibus ſe ingerat, conſiliaque
illorum cognita ad ipſum referat. Placuit Dioni conſilium; ſuſcepitque
rogatu Dionis eas partes Callippus ipſe, armatusque Dionis impruden-
tia, ſocios ad eius cædem ſeriò conquirat: Aduerſarios conuenit, eoſdem-
que in Dionis odio confirmat; facinus igitur conceptum patraturus, iu- C
uenes aliquot Zacynthios, quos in Dionis cædem mercede conduxerat,
inermes (quo res minùs ſuſpicionis haberet) in domum ipſius intrare
iubet. Illi facilè admiſſi Dionem nihil tale timentem aggreſſi, primò
manibus ſuffocare nituntur. Quod vbi non ſucceſſit, gladium à coniura-
tis, qui foris ſtabant, petunt; quo per feneltram porrecto Dionem nemine
auxilium ferre auſo, trucidant, anno ætatis quinto & quinquageſimo;
poſtquam verò in Siciliam venerat, quarto. Morte Dionis diuulgata,
repentè omnes ex odio ad commiſerationem verſi, quem paullò antè
viti tyrannum necandum conclamauerant. nunc Liberatorem patriæ
agnoscunt. Callippus autem ſublato Dione, tyrannidem inuadens, ſtatim D
Areten vxorē Dionis grauidā, vnā cum Ariſtomacha ſore in carcerem
coniicit. Nec contentus Syracuſas occupaffe, Catanæ quoque dominatio-
nem affectans, exercitum eò verſus ducit. Quam dum auidiùs quàm cir-
cumſpectiùs oppugnat, Syracuſas interim amittit. Syracuſani namque eo
abſente pulſi, qui Callippi partes fouebant, libertatem recuperant: mox
& Dionis vxorem cum ſore è carcere liberant. Callippus verò Catana
in poteſtatem redacta in Meſſanenſes ſe vertit: ſed ſcædè inde repulſus,
maximam militum partem, in his & Dionis interfectores, amittit: Sici-
liam deinde cum exercitu peruagatus, quum à nemine reciperetur, tra-
iecto

A iecto freto Rhegium occupat: vbi à militibus suis, quum præ inopia stipendia illis perfoluere non posset, occisus, meritis Dioni poenas exde sua persoluit. Syracusani degultata tantummodo libertate, à † Nysæo Dionysij maioris filio, rursus in seruitutem rediguntur: Qui occupata mox Tyrannide, eademque, quàm diu daretur, fruiturus, (quasi eam haud fore diuturnam prælagiret) totum se vino atque epulis dedit. Dionysius interim traiecto ex Italia in Siciliam exercitu, Nysæum ocio ac luxu disfluentem, insuper & imparatum adortus facile expulit: atque ita Syracusis receptis in aduersam factionem crudelissimè sæuijt. Ingenium namque eius vel per se in crudelitatem pronum, exsilium, & quas hæcenus perpeffus fuerat calamitates, magis etiam efferauerant.

† Nysæus vocatur à Diodoro Sic. lib. XIV. Biblioth. CALLIPPE cades. DIONYSIVS Syracusæ & Tyrannidem recuperat.

B Pressi tot calamitatibus Syracusani, inopia meliorū, ad Icetem ciuem suum, qui occasione temporum vsus, Leontinorum Tyrannidem occupat, confugiunt: auxilium ad liberandam patriam ferret precantur. Icetes igitur non tam pietate ductus & amore patriæ, quàm spe occupandæ Tyrannidis, haud grauatè suam ad hoc operâ pollicitus conscripso quàm primùm exercitu, Dionysium intra Syracusas compulsum obsidet. Sed quum exercitus ipsius penuria commeatus laboraret, relicta obsidione Leontinum redire coactus est. Dionysius discessu Icetes conspecto, in abeuntem erumpit. Quod vbi & Icetes vidit, conuerso agmine

Diod. Sicul. lib. XVI. c. 69.

C irruentem in se fortiter excepit; Dionysiumque ex his tribus millibus in fugam vertit: atque ita acriter fugientium tergis institit, vt vnà cum Dionysianis erumpens, arce tantum atque Insula excepta, tota vrbe potiretur, ac statim successu tam insperato elatus, arcem muro circumseptam obsideret. Carthaginenses interea intellecto Siciliæ statu, exercitum validissimum duce Hannone in Siciliam mittunt; vtque Syracusas quàm primùm occupare conetur mandant. Quorum impetum veritus Icetes, foedus clàm cum Hannone percutit. Syracusani autem Icetem suspectum habentes, veriti que ne ipso prodente in Carthaginensium seruitutem redigerentur, ad Corinthiorū opes confugiunt, auxiliumque

ICETES al. Hicetas, Syracusæ occupat.

D vrbi quondam ab illis conditæ, quæ iam ad summum periculi ne in Barbarorum potestatem cogeretur peruenisset, supplices precantur. Corinthij, vt i viris fortibus & libertatis assertoribus dignū erat, opem pollicentur: & Timoleonem Timæneti filium virum libertatis amantiſſimum (vt qui ne fratri * quidem, ob occupatam Tyrannidem, pepercisset) ducem ad id deligunt: datiq; decem triremibus quamprimùm Syracusanis auxilio properare iubent. Timoleon celeri cursu Ionium mare emensus, triduo post captas ab Icete Syracusas Rhegium appulit: vbi dum militem à nauigatione fessum reficit, Carthaginensium legati eodem cum viginti triremibus appulsi, Timoleonem hortantur, vt dimisso milite,

* Timophanes, refert Diodor. de fratre Icete lib. XVI. cap. LXVI. & Probus in Timoleonte.

Y

cuius

Diodor. lib.
xvi. Bibl.
c. lxxvii.
& lxxix.

TIMOLE-
ONTIS in
Siciliam
aduentum.

* Martius
Catanae
tyrannus
hic vocatur
à Diodoro
lib. xvi.
Bibl. c. 70.

ARX Syra-
cusana à
Timoleonte
capta. Dio-
dor. l. xvi.
cap. 71.

STON-
SIVS Co-
rinthum
missus: ubi
ludum apes
vixisse exsul
fertur. Vide
Proverbia:

Dionysius Corinthi: Cic. 9. ad Attic. Quintil. lib. 8. Aelianus lib. vi. varia Historia cap. xlii. ex Theo. Pemp. Plutarchi lib. de
garrulitate Val. Max. lib. vi. cap. x. extrema.

cuius auxilio opus non esset, ipse se socium Icti adiungeret: aliter se non passuros ut in Siciliam trajiciat. Timoleon quum benignè illorum postulatis respondisset, Rheginis dolum ex composito adiuuantibus, interim dum à legatis in concionem venturus expectatur, in altum peruehitur, & Carthaginiensibus intellecta fraude frustra persequentibus, Tauromenium incolumis cum classe appulit. Vbi perquam humaniter ab Andromacho, eius urbis principe & conditore exceptus est.

Interea dum Timoleon apud Tauromenitanos moratur, Adranitis discordia inter se laborantibus, ab vna parte Timoleon, ab altera Ictes in auxilium vocatur. Timoleon acceptis secum quos habebat militibus, Adranum properat: quumque ex itinere intellexisset, Ictem cum quinque armatorum millibus, non longè ab Adrano, uti milites ab itinere recrearet, castrametatum, ipse cum mille tantum & ducentis in aduersarios corporibus curandis intentos impetum facit, caesisque trecentis, captis verò sexcentis, reliquos in fugam conijcit, castrisque simul & impedimentis potitur. Ea victoriae fama per Siciliam sparsa, incredibile quantum momenti Timoleontis partibus attulerit. Primi omnium Adranitæ victoriam illi gratulati, eum in urbem suam receperunt. Horum exemplum sequuntur & aliae non paucae Siciliae urbes, relicto Icte &

Carthaginiensibus, ad Timolcontem defecerunt. Mamercus * etiam Catanae Tyrannus, missis legatis fœdus cum Timoleonte percussit. Dionysius autem intellecto tam prospero Timoleontis successu, virtutem eius admiratus missis legatis arcem insulamque se in eius potestatem dedere paratum nunciat. Timoleon itaque ducibus Euclide & Telemacho, milites Corinthios quadringentos ad arcem à Dionysio recipiendam mittit. Corinthij, quamuis hostes arcem undique arctissime obsiderent, ipsi tamen elusis arcem intrarunt: omni que armorum ac telorum apparatu, simul & duobus militum millibus, qui sub Dionysio stipendiis merebant, potiuntur. Dionysius arce in Corinthiorum potestate relicta, fortunis suis in vnâ nauim impositis, quingentarum paullo antè nauium dominus, vnica cum nauicula ad Timoleontem enauigat: Quem ille, uti omnibus Græcis tanquam fortunæ variantis lumbum ostentui esset, statim Corinthum misit. Ita Dionysius, postquam annos decem ante Dionis aduentum, & duodecim post eius mortem regnasset, variam toto dominatus sui tempore fortunam expertus, Corinthum in exilium proficiscitur. Cuius usque adeo obscura deinceps vita fuit, ut violentane an naturali morte perierit incertum sit.

A G A.

A

ΑΓΑΘΟΚΛΕΥΣ.

AGATHOCLES CARCINI. F. SYRVCVSARVM REX.

A GATHOCLES Syracusanorum Tyrannus, qui magnitudini Dionysij successit, ad regni maiestatem ex sordida admodum illiberalique origine peruenit. Patre namque † figulo, cui Carcino nomen fuit, Therimis oppido Punicæ ditionis in ora maris Libyci natus fuerat: Carcinus enim patria Rheginus in exsilium expulsus, Thermas habitatum venerat: ubi ducta vxore, eaque grauidam iam facta, continuis perturbabatur insomnijs. Hinc anxius admodum, Carthaginensibus quibusdam Delphos ad consulendum Apollinem nauigantibus, priuatim & ipse in mandatis dedit, vt Deum de futuro partu consulerent. Illi Carcini mandatum diligenter exsequuti: responsum acceperunt, cum, *qui nasciturus esset, tam Carthaginensibus, quam* *vniversæ Siciliae, magnarum aliquando calamitatum auctorem fore.* Quod audiens pater iram Carthaginensium, sub quorū, vt dixi, imperio Thermae erant, metuens, infantem exponit; sed mater noctu occultè sublatum fratri Heraclidi educandum credidit: apud quem infans breui in egregiam corporis speciem supra ætatis maturitatem adoleuit. Accidit autem vt post tempus aliquod Carcinus ad familiare sacrificium ab Heraclide inuitaretur; ibi quum fortè Agathoclem cum pueris colludentem vidisset; egregiam eius formam admiratus in mentem illi venit quod filium exposuisset. Cuius recordatione ita indoluit, vt etiam lacrymis poenitentiam testaretur: quod postquam vxor conspexit, rem vt erat marito exposuit; quo ille plurimum gauisus, oraculi memor, simul metu Carthaginensium, vnà cum puero & vxore Syracusas commigrat; atque ibi à Timoleonte in ciuium numerum adscribitur: quumque & apud Syracusanos solito artificio vitam aliquanto tempore sustentasset, moritur tandem Carcinus. Agathocles verò patre orbatu, à Damate inter Syracusanos pōtentia & opibus præcipuo, ardentissimè ob insignem corporis formam adamari cœpit: cuius tandem libidini obsecutus, magnas ex tam infami & sordido lucro opes breui est adeptus. Quumque Damias ab Agrigētinis dux belli creatus esset, Agathocles in locum cuiusdam demortui Tribuni militum à Damate sufficitur. Quo in bello quum & manu strenuum & in periculis impavidum se præstitisset, haud vulgarem statim apud omnes existimationem consequutus est. Mortuo autem paullo post eam expeditionem Damate, Agathocles vxorem ipsius, quam adhuc marito viuo adulterauerat, duxit; plurimum eo matrimonio ex dote vxoris locupletatus. Posthæc cum Sosistrato duce

AGATHOCLES ortus & parentes. Diodorus Siculus Biblioth. libr. xix. cap. 2. & 3. de eius natalib. † Hinc etiam Rex usus est vasis Figulinis prius in memor fortuna vsus esset. Aulus Gellius.

AGATHOCLES triobunus militum creatus.

Y 2

tribunus

tribunus militum in auxilium Crotoniatarum contra Brutios profectus, **A**
ab eo per inuidiam Tribunatu motus, eundem apud populum Syra-
cusanum, tanquam Tyrannidi & rebus nouis studentem criminatur:
sed quum accusationem suam à populo contemni videret, indignatus
ad Brutios deficit, & vnà cum illis Syracusanos & Crotoniatis adori-
tur: sed praelio victus ad Tarentinos confugit, apud quos quum diu ob
fortitudinem magno in honore fuisset, affectata tandem tyrannidis su-
spectus expellitur. Pulsus collecta exsulum Syracusanorum passim per
Diodorus
lib. XIX. cap.
3. & 4. Italiam vagantium manu, in Heraclidem & Sosistratum, qui Rhegium
per id tempus obsidebant, se conuertit: eosdemque soluta obsidione Sy-
racusas cum ignominia repetere coëgit. Eiecto autem haud multò post **B**
Syraculis ab aduersa factione Sosistrato, Agathocles in patriam reuoca-
tus, vnà cum Syracusanis aduersus exsules & Carthaginienses, qui ex-
AGATHO-
CLES in
exsilium
actus. sulibus auxilium ferebant, bellum gerit. Quo bello ob singularem forti-
tudinem omnes in sui admirationem traxit. Delatus deinde quasi Ty-
rannidem affectaret, in exsilium eiectus ad Murgantinos confugit, à
quibus in odium Syracusanorum primò Prætor, mox dux creatus, Leon-
tinorum urbem adortus capit. Dueto inde Syracusas exercitu urbem
obsidet. Ceterum Amilcar Pœnorum dux à Syracusanis in auxilium
vocatus, deposito hostili odio, obsessis opem tulit: ita Syracusæ ab hoste
AGATHO-
CLES Sy-
racusas ob-
sidet. ciuili amore defensæ, à ciue hostiliter oppugnantur. Sed Agathocles, **C**
vbi Carthaginiensibus vrbi obsessæ auxilium ferentibus imparem se vi-
det: missis ad Amilcarem Legatis, petit vt pacis inter se ac Syracusanos
arbiter esse velit, societatemque si pacem eius ope impetrasset pollice-
tur. Accepit conditionem Amilcar, quo Agathoclem Carthaginiensi-
bus ex hoste amicum redderet. Allocutusque pro concione Syracusa-
nos eos ad ineundam cum Agathocle pacem hortatur; tantumque assi-
duè monendo effecit, vt illi non solum Agathocli reconciliarentur; sed &
AGATHO-
CLES præ-
tor à Syra-
cusanis
creatus. Prætozem insuper crearent. Obtenta auxilio Amilcaris pace, Agathocles
in verba Pœnorum iurat: & quò tutior deinceps esset ab inimicorum in-
sidijs, quinque Afrerum millia ab Amilcare auxilio accipit. Simulata **D**
deinde in Herbitenses expeditione, tanquam exsules eorum in patriam
reducturus, factiosissimos quosque & obæratos, & si quibus statum Op-
timatum odio esse sciebat, sibi adiungens, quasi eorum operâ hoc bello
Diod. lib.
XIX. 7. 8. vsurus, exercitum ex ijsdem conscribit. Vbi se satis vndique instructum
credidit, conuocatos in concionem milites alloquitur, atque in Optima-
tes concitat; illorum Tyrannide Urbem premi questus. Hortatur igitur
vt præteritarum iniuriarum pœnas illorum sanguine & cædibus sumant.
Urbe clausa ne quis elaberetur, passim per vias ac vicos vrbs miles mer-
cenarius cum plebe egena discurret: quemcumque ciuium potentiorum
obuium

D struit, arma telaque copiosè fabricanda curat : contracto mox mercenario milite Carthaginensium socios, permittente Amilcare, foedè iniurijs vexat . Hinc Messanensium arcem ex improviso aggressus occupat : pro cuius redemptione magnam † auri summam à Messanensibus pactus auro accepto non solū illos in reddenda arce illudit, sed & urbem ipsam, ciuibus nihil tale metuentibus, ex insidijs capere tentauit. Verū Messanensibus dolum præsistentibus fortiterque propugnantibus voto frustratus est: Mylas deinde oppidum adortus capit ; relictoque ibi præsidio Syracusas reuertitur. Ineunte autem æstatè rursus Messanenses inuadit ; ciuibus tamen vnà cum Syracusanorum exsulibus, qui odio ipsius

* *χλαμύδες*
vocat Dio-
dor. lib. xix.
c. 9.

AGATHO-
CLES sy-
rannidem
apud Syra-
cusar. os in-
vadit.

* Plutarch.
in Apophth.
Antonius
Epigr. VIII.
Fidilibus
fama est
cornasse Ad
gathoclea
Regem, &c.
Fortunam
reuerenter
habe, &c.
Messanenses
vexat. Dio-
dor. lib. XIX.
c. LXXV.
† tri-
tissima
saluta.
- Diod. ibid.

Messanenſibus ſe iunxerant, urbem fortiter defendentibus, oppugnationem relinquere coactus eſt. Carthaginienſes interea ſociorum querelis incenſi, qui ſe ab Amilcare proditos; ab Agathocle depopulatos conquerebantur; miſſis in Siciliam legatis Agathoclem arcem Meſſanenſibus reſtituere compellunt. Agrigentini quoque quum incrementa Agathoclis ſuſpecta haberent, intigantibus Syracuſanorum exſulibus, quorum pars maxima Soſiſtrato duce eò confugerant, bello Tyrannum impetere ſtatuunt, ſed quia propriis ducibus minùs fidebant, externum accire placuit. Spartam itaque proſecti exſulum præcipui, Acrotatum Cleomenis regis filium ad ſuſpiciendum Agrigentinorum imperium inducunt. Qui paucis cum nauibus Lacedæmone ſoluens, Tarentum appulit. Perſuaſiſque Tarentinis, ut ſocietatem ſecum contra Agathoclem inirent, triremes viginti ab illis in auxilium accepit. Atque hac cum claſſe Agrigentum perueniens, magna ciuium lætitia exceptus, plurimaque & ſplendida de ſe pollicitus, cunctos ſpe futurorum impleuit, ſed facta dictis haud quaquam reſponderunt. In luxuriam enim ſegniciemque prolapſus, ſuis pariter ac hoſtibus deſpectui erat. Volens itaque ſæuitia ſe à contemptu vindicare Soſiſtratum ad cenam vocatum inter epulas obruncat. Hac diuſ perfidia irritati Agrigentini, imperio illi abrogato, cum lapidibus obruere conabantur: ſed ille vulgi furorem metuens, noctu conſcenſa naui Spartam profugit: atque ita Agrigentini duce deſtituti pacè cum Agathocle, arbitro fœderis Amilcare, faciunt. Agathocles autem poſtquam intellexit, Amilcarem accuſantibus ſociis ob pacem ſecum factam damnatum à Carthaginienſibus, eodem bellum in ſe moliri: præuenire illos ſtatuens, conſcripto decem millium peditum, & trium millium equitum exercitu, in Meſſanenſes omnem belli tempeſtatem vertit. Cumque deſtaſtis eorum agris, ſi Syracuſanorum exſules expellerent, ſpem pacis illis feciſſet: Meſſanenſes voluntati ipſius obſequuti, pulſis exſulibus ipſum cum exercitu in urbem recipiunt. Agathocles collaudatis ciuium in ſe animis, primò benignè & humaniter illos habuit: poſt autem ad perfidiam ſuam reuerſus, vocatos ad ſe Meſſanenſium & Tauromenitanorum præcipuos, tanquam opera & conſilio ipſorum uſurus cunctos iugulari præcipit. Ad hunc modum in Meſſanenſes graſſatus, Agrigentum verſus caſtra mouet, ſperans ſe & hanc in poteſtatem redacturum. Verum ubi ſexaginta Carthaginienſium triremes eò appuliſſe cognouit, incepto deſtitit. Ceterum Carthaginienſium diſionem latè populando peruagatus, aliquot eorum oppidula partim vi, partim terrore in poteſtatem redegit. Quumque Dinocrates exſulum Syracuſanorum dux, ſocietate & viribus Carthaginienſium fretus, Galeriam urbem inopinatò adortus

Diodor. Si-
culus lib.
xix. c.
lxxx.
lxxxi.

Diodor. c.
lxxxi.

AGATHO-
CLES in-
tra Meſſa-
nam reſta-
uit. Diod.
cap. cxii.

Diodorus
lib. xix. cap.
cxiii.
cxiv.

- A adortus, prodentibus eam ciuibus occupasset, Agathocles re intellecta, exercitum duce Pasiphilo ad eius conatus reprimendos eò mittit. Pasiphilus collatis cum Dinocrate signis, Cæso Philonide vno ex ducibus, prælio superior, receptaq; haud magno cum labore * *Galeria*, in defecto-
res animaduertit. Agathocles ea victoria erectus, exercitum in Carthaginienses, qui † *Ecnomum* præruptum in agro Geleni tumulum castris occupauerant, ducit. Ceterum Carthaginiensibus pugnam detestantibus, cum hiems instaret, exercitum in hyberna Syracusas reduxit. Carthaginienses eo rerum successu intellecto, nouum contra Agathoclem exercitum duce Amilcare Gisconis filio mittunt. Sed is maxima
B copiarum parte naufragio amissa, ægrè cum reliquiis exercitus se data tempestate Siciliam tenuit. Agathocles nunciato hostium aduentu, Syracusis egressus, Gelam versus, in cuius agro Pœnos castrametatos intellexerat, copias ducit. Vbi ad hostes peruenit, castra ante Gelam communit, superuacuum ratus urbem per se satis firmam cum exercitu intrare. Ceterum postquam intellexisset plerasque è Gelenisibus clandestina cum hostibus de deditione consilia inire, assumtis secum fortissimis quibusque è suis, ac cum iisdem Gelam ingressus, quattuor ciuium millia iugulari imperauit: tum quidquid auri argentiq; intra urbem erat, edicto publico sub pœna capitis ad se deferri iubet: atque ita urbem
C despoliatam ac cædibus exhaustam præsidio munit. Post hæc cum copiis egressus, tumulum præruptum, cui Phalario nomen erat, castris insedit: hostibus ex aduerso Ecnomum tenentibus: ita vt castrorum frontes sibi inuicem responderent, medio inter vtraque castra fluuius, quem neutri transgredi audebant, oraculo deterriti, quod maximam ibi hominum stragem aliquando futuram præmonuerat. Agathocles tandem Carthaginiensium populationibus irritatus, prior pugne copiam facit: Martem vsque adeo fauentem primo congressu expertus, vt Carthaginienses in castra propria compulsos oppugnauerit: verum subito casus vt victos crexit, ita victores afflixit. Alter enim Carthaginiensium exercitus, inter ipsam pugnam superueniens, Syracusanos repente à tergo aggressus, in orbem pugnare coactos magna strage fudit. Plurimum insuper ad Syracusanorum calamitatem Himera fluuius contulit. Nam quum plurimi contracta ex æstu per dies caniculares ac defatigatione siti, aquam è flumine, quod salsum erat, ad sitim restinguendam auidius atque inconsultius haurirent, adesis salitudine vitalibus expirarunt. Agathocles amissis ea pugna septem suorum millibus † intra Gelam se recipit, vt hostem eius oppidi obsidione distineret, quò minus Syracusas rectà peteret: simul vt Syracusanis otium interea sese communiendi, frumentumq; ex agris in urbem comportandi suppetet.

* *Al. Galeria. Diodor. cap. 124.*

† *Ecnomus dictus collis, i. nescitis, exlex & sceleratus. Diod. ibid. c. 118. Diod. lib. XII. cap. CXV.*

Diodorus c. CXVIII. à Phalaride tyranno, qui taurum Perilli amittit ibi fertur habitasse.

† *Barbarorum vero quingentis, ad amplius. Diodor. cap. CXIX. & CXII.*

teret. Amileat primò Gelam obsidere conatus; vbi urbem eunctis ad A
 tolerandam obsidionem necessariis egregiè instructam cognouit; soluta
 obsidione bellum per agros Siculorum, qui Agathoclis partes seque-
 bantur circumtulit. Quumque illos qui se sponte dederent benignè
 acceptos tractaret humaniter; hac potissimum ratione consequutus
 est, vt Messanenſes, Tauromenitæ, Catanenſes, Camarinæi atque alij
 aliquot ab Agathoclis ſocietate ad eum deficerent. Agathocles ſocio-
 rum defectionibus vndique nudatus, Syracuſas ſe recipit: nequaquam
 tamen poſt tot clades animo fractus, bellum in Africam transferre ſta-
 tuit: & quod victorem vix aliquis auſurum putaffet, id victus aggredi-
 tur. Ceterum veritus ne ſi cui conſilium ſuum aperuiſſet, à pluribus B
 cognitum ad hoſtes emanaret; rem ſilentio diſſimulauit: id ſolum coram
 populo profeſſus, inueniſſe ſe victoriæ viam: animos illi tantum in bre-
 uem obſidionis moram firmarent, ſi cui præſens reipublicæ ſtatus diſpli-
 ceret, dare ſe illis abeundi poteſtatem. Quum mille & ſexcenti diſceſ-
 ſiſſent, ceteros ad obſidionis neceſſitatem frumento & ſtipendio in-
 ſtruit. Habito inde delectu, ſexaginta naues milite impleuit: quum-
 que Carthaginienſes valida cum claſſe portus exitum obſiderent; mili-
 tem aliquot diebus intra naues continuit: tandem iam penè de exitu diſ-
 fidenter fortuna inſperatò adiuuit. Conſpecta namque à Carthagi-
 nienſium ſtationariis onerariarum claſſis, quæ commeatum Syracuſa- C
 nis aduehebat, omnes relictæ ſtatione ad ſe intercipiendam auertit. Quo
 viſo Agathocles quanta maxima potuit celeritate fauces portus euadens
 curſum in Africam dirigit. Carthaginienſes conſpecta hoſtili claſſe,
 quæ in altum tendebat, rati illam onerariis ſuis auxilio venire, ſuam
 quoque ad pugnam inſtruunt; verum vbi Syracuſanos rectà preteruehi,
 & iam multum ſpaciij proceſſiſſe vident, progreſſos raptim perſequuntur.
 Interim onerariæ tutò Syracuſas peruectæ, urbem omniū rerum copia
 impleuerunt. Agathocles verò ſuperuenientis noctis beneficio ex o-
 culis hoſtium ereptus, poſtquam iam ſex diebus totidemque noctibus
 nauigaſſet; rurfus Carthaginienſium claſſem magna vi vt ſe aſſequeretur D
 contendenter eminuſ videt. Iam Africa in conſpectu erat, quum ma-
 gno vtrimque ſtudio certatur; illis hoſtem antequam litore potiretur aſſe-
 qui conantibus: his ſolam ſalutis ſpem in eo ſitam credentibus, ſi ho-
 ſtem præuenientes in terram euaderent. Inuehebantur iam in extre-
 mas Syracuſanorum Pœnorum anteſignani; quum illi magna conten-
 tione reiectis Pœnis (pauci enim aſſequuti manus conſeruerant) ad lo-
 cum, cui Latumiæ nomen eſt, claſſem appellunt: & in terram egreſſi ca-
 ſtra comuniunt: naueſque in terrâ ſubductas, ipſo hortante* Agathocle
 ac primam facem in prætoriam conijciente, exurant. Carthaginienſes
 nequic-

AGATHO-
 CLES bel-
 li in Afri-
 cam trans-
 fert. Diod.
 lib. xx.
 Biblioth. c.
 iv. v.

* AGATHO-
 CLES in
 Africam
 traiecit.
 Diod. c. vii.
 libri xx.
 Bibl. conſi-
 lium incen-
 ſe claſſis
 exponit.

- A nequicquam Agathoclis in Africam traiectum impedire conati postquam proprias ipsum naues exussisse viderunt, rati id desperatione factum, primò contemptui illum habebant. Verùm vbi eundem agros passim populari, & urbem Magnam expugnasse acceperunt, tanta Agathoclis audacia consternati, nuncios Carthaginem, vnà cum nauium exustarum ferramentis, qui rem significant, mittunt: sed iam perceperant etiam in maius (vt ferè fit) rerum modò memoratarum famam Carthaginenses ex his, qui cladem effugerant: ita vt deletum prorsus suorum in Sicilia exercitum existimantes, magno in timore essent. Verùm postquam exactius rem vti erat ex nunciis intellexissent, animis receptis
- B copias conscribunt: iisque Hannonem & Bomilcarem, mutuis pridem discordiis inter se dissidentes, duces præficiunt: rati id è republica fore, illosque ex mutua æmulatione rem melius gesturos: sed vanam eam spem fuisse euentus docuit. Bomilcar namque Tyrannidem affectans, quo facilius fractis aduersa pugnâ ciuium animis voto potiretur, victoriam hostibus prodere statuerat. Ceterum vbi eductis Carthagine copiis duces Carthaginensium in conspectum hostium venissent aciem instruunt; dextrum cornu Hanno cum sacra cohorte, in qua erant ciuium longè fortissimi; laeuum Bomilcar cum Afris auxiliariis tenebat: equitatus cum curribus ante aciem vt hostium ordines turbaret constiterat. Agathocles perspecta hostium acie, ipse quoque suos instruit, & in dextro cornu Archagathum filium cum mille quingentis auxiliariis locat; medios autem Syracusanos, qui tria millia erant, constituit: ipse cum delectis contra sacram* Carthaginensium cohortem consistit. Vbi ad manus ventum est, summa vtriusque vi concurritur; primoque impressione funditur Pœnorum equitatus. Hanno vbi contra quàm sperauerat hostem fortiter resistere, fusumque ab illis equitatum suum conspexit; cum sacra cohorte in medios hostes impetum facit; pugnam ipse ante alios fortissime ciens: sed dum se audacius in confertos ingerit, telorum multitudine obrutus cadit. Carthaginenses amisso duce fortissimo, quamquam animis fracti aliquando tamen adhuc resistere: donec Bomilcar cum integra ferè sua acie in fugam se dedit, suosque in dextro cornu fortissime pugnantes destituit: qui postquam se proditos desertosque à duce suo viderunt, fuga præcipiti ad castra feruntur: hærent fugientium tergibus Syracusani, & vnà cum fugientibus in castra irrumpunt: Pœni castris captis continuata per campos fuga disperguntur. Cecidere ea pugna è Carthaginensibus mille, vt alij prodiderunt, † tria millia: victores trecentos desiderauere. Agathocles tam insperata victoria potitus, ducto versus Tunetem exercitu urbem occupat. Adrumetum inde progressus, eum oppidum prima impressione capere non potuisset, obsidione cingit.

Diod. lib. xx. c. iix. & ix.

AGATHOCLIS in Africa contra Pœnos res gestas, prælium. Diod. lib. xx. Bibl. cap. x. xi. xii. * Sacra cohors Carthaginensium.

† amplius sex millia. Diodor. Lucr. Rodmani cap. xiii. lib. xx. Diodorus cap. xvii.

Z

Simili-

ADRU-
METVM
& Thapsus
ab Agathocle
capta.

Diod. lib.
xx. cap. xv.
& xvi.

Eurymnon
Aetolus.

Similiter & Carthaginienses relictos apud Tunetem Agathoclis milites in urbem compulso obsident. Id ubi Agathocli renunciatum est, parte copiarum Adrumeti relicta, collem vnde tam ab illis qui Tunetem obsidebant, quam ab Adrumetanis conspici poterat, cum paucis noctu occupat, ignesque quam latissime fieri imperat. Ita vno eodemque stratagemate Carthaginienses, qui Tunetem obsidebant; simul & Adrumetanos, qui ab ipsius exercitu obsidebantur, fefellit. Illi enim Agathoclem cum totis viribus ad soluendam obsidionem venire rati, relictis etiam impedimentis in fugam se coniiciunt: Adrumetani autem nouum esse exercitum putantes, qui Agathocli in auxilium veniret, urbem dedunt. Ad hunc modum Agathocles Adrumeto potitus, Thapsum quoque expugnat; vrbesque alias partim per vim capit, partim promissis ad societatem allicit. Fracti tot cladibus Carthaginienses, legatos in Siciliam ad Amilcarem mittunt; qui cum de praesenti rerum statu certior rem reddant, moneantque ut subsidium afflictæ tot calamitatibus patriæ quam primum mittat. Amilcar legatos ut acceptam cladem dissimulent hortatus, rumorem ipse in exercitu contrarium spargit: deletum videlicet in Africa cum ipso Agathocle Syracusanorum exercitum. Legatos deinde Syracusas mittit, ciuib; ut urbem dedant, suadet. si quam hactenus in Agathocle eiusque copiis spem habuissent, ut eam deponant, hortatur: deletum namque occidione cum illo vniuersum exercitum: naues omnes incensas idque ostensis exustarum nauium feramentis confirmant. Credidere id e plebe plurimi non intellecta fraude: magnoque ob eam calamitatem mœrore angebantur. Duces autem, quibus perspecta suspectaque erat Pœnorum calliditas, famam verbis eleuabant: & dum metuunt ne qua hinc in vrbe seditio oriretur, omnes, quos erga Tyrannidem minus affectos nouerant, ex vrbe emigrare compellunt: qui patria pulsi ad Amilcarem confugiunt. Ille exsulibus benignè exceptis, cum vniuersis copiis Syracusas contendit: præmissaque legatione Antandro fratri Agathoclis, reliquisque ducibus, si urbem dedant, impunitatem pollicetur. Coacto super ea re ducum ac primatum concilio, Antander, qui magnitudine animi à fratre plurimum degenerabat, urbem dedendam censebat. Contra Eurymnon Aetolus, qui Antandro fratri ab Agathocle consiliorum ac rerum gerendarum comes datus fuerat, expectandum censuit; donec quid de Agathocle factum esset certo sciri posset, in quam sententiam ab omnibus discessum est. Id postquam Amilcar cognouit, machinas omne genus ad urbem vi expugnandam comparat. Interim qui ab Agathocle ad victoriam nunciandam Syracusas missi fuerant; elusis hostibus, qui magna contentione illos insequiebantur, in portum Syracusanum euaserunt: Syracusanosque

A cusanosque nunciata victoria, resumptis animis in spem meliorem erexerunt. Amilcar postquam ob tam secundos in Africa successus Syracusanos ferocire, se autem contemptui esse vidit, ne tempus frustra tereret, exercitum ab vrbe deducit: & quinque militum millia in Africam Carthaginensibus auxilio mittit. Agathocles interea, Elymam Afrorum regem, qui à se ad Carthaginenses descuerat, proelio victum interficit: similiter & Carthaginenses, quod auxilijs ab Amilcare missis aucti essent, congredi ausos superat. Sub idem ferè tempus Amilcar, subactis cunctis ferè Siciliæ urbibus, rursus in Syracusanos mouet, † somnio, quo si-

Diod. cap. xvii. & xviii. lib. xx.

bi Syracusis cœnare visus fuerat, confirmatus. Syracusani intellecto Amilcarem aduersus se iter habere, noctu tria peditum millia & equites quingentos vrbe emittunt: eosdemque Euryclum tumultum vrbi vicinum præruptum vndique & præcipitem, ad transitum hostis impediendum occupare iubent. Vix occupant locum Syracusani, quum Amilcar consilium suum hostes latere existimans, ad urbem cum copijs mouet; vbi ad tumuli angustias peruenit, impediente semet in transitu multitudi-
tudine, clamor & tumultus in exercitu exoritur.

† *Quod vates, dum extra inspicit, postridie Syracusis conaturum prædixisset. Diod. lib. xx. c. xxi. & xxx. captus viuum ad introducitur.*

Syracusani intellecto è clamore hostium aduentu, notis sibi itineribus decurrentes; impetum vndique in hostes faciunt; plurimosque inopinata impressione turbatos in fugam auertunt. Pars tamen exhortante Amilcare, fortiter aliquamdiu Syracusanos in se irruentes sustinuerunt: sed postquam Amilcar ipse itinerum peritia ab hoste circumuentus captus est, tum demum omnes simul se in fugam coniiciunt: pluri-
mi in tenebris ex mutua ignorantia à proprio equitatu obtriti interierunt. Ita Syracusani tenebrarum beneficio, exigua cum manu centum vigintiquinque millia hostium, vt quidam scriptum reliquere, fuderunt.

Tanta victoria exultantes, Amilcarem victum secum in urbem adducunt: eumque cognatis eorum, qui in bello ceciderant, tradunt: qui varijs prius ludibrijs inde & tormentis vexatum excruciatumque tandem interfecerunt: caput eius in Africam Agathocli missum.

AMILCAR à Syracusanis captus capite truncatur.

Agrigentini, qui id tempestatis inter Siculas Græcorum vrbes, opibus potentiaque florebant; dum Syracusanorum Pœnorumque vires mutuis conflictationibus affectas vident; ea occasione ad Siculas vrbes in libertatem vindicandas vt constituant. Xenodicum igitur ducem creant: eumque validissimis cum copijs emittunt: Ille haud segniter imperio vsus, primò Gelam expulso Agathoclis præsidio in libertatem asserit. Ducto inde Herbitam exercitu, urbem vi expugnatam necatis præsidiarijs in populi potestate relinquit. Mox & in Leontinorum agro castrametatus, expugnato castello, ex quo Agathoclis præsidiarij decurrentes agros Leontinorum vastabant, illos quoque ab hac molestia liberatos in

AGRIGENTINI Duce Xenodico Siculas vrbes liberant. Ex Diod. lib. xx. Biblioth. cap. xxxi.

societatem accipit. Pari beneficio & Camarinæ affectos in partes suas traxit. Syracusani tam felici Agrigentinorum successu consternati, quum Carthaginiensibus mare infestū tenentibus, Agrigentinis verò à terra instantibus, fame insuper premerentur, necessitate adacti, instructis † triginta triremibus ad comneatus in urbem conuehendos enauigant. Verum à Carthaginiensium classe in alto conspecti, incursioneque ab illis facta, amissis decem triremibus, reliqui vix fuga periculum vitarunt. Agathocles postquam, qui Amilcaris caput adferebant, ad ipsum peruenissent, equo ad Pœnorum castra peruectus eminus quidem, sed vnde & illud conspici, & ipsius dicta audiri poterant, id illis ostendit. Pœni tanti viri morte & clade exercitus adeò consternati fuere vt nusquam ex vallo prodire auderent. Ceterum fortuna, quæ benigna hæctenus Agathocli affulserat, conuerti paullatim in deterius cœpit: parumque abfuit quin Agathocles à militibus tumultuantibus occideretur; idque ea occasione quam iam referemus. Erat inter duces Lyciscus vir bello egregius; hunc conuicia in Agathoclem patrem iacentem ægrè passus Archagathus, dum in tentorium se recipit, interfecerat: hoc facto incensi milites ad arma conuolant: Agathoclem, ni filium ad supplicium dedat, interfectores se minantur. Ille abiecto paludamento sordidatus in medium progressus, milites vt filij adolescentiæ ignoscant, precatur: militibus autem magis magisque tumultuantibus, Agathocles ensē stringit quasi manus sibi illaturus: quo viso milites ne id faciat conclamant: ignoscere se filio. Ille collaudata militum beneuolentia, imperatoriam vestem resumit; mox in Carthaginienses, qui audita seditione ad vallum progressi milites ad deficiendum pelliciebant, eruptionem facit, & pauentes multa cum cæde in castra compellit. Agathocles præter spem ab hoc periculo liberatus, relicto apud Tunicem Archagatho filio, delectis fortissimis quibusque ex toto exercitu; vestigijs Carthaginiensium, qui in Numidiam properabant vt defectores ad officium reducerent, insistit: eosque apud Numidas, qui Zuphones nominabantur, assequitur. Carthaginienses vbi hostem conspexere, in tumulto quodam vndique aspero & præcipiti, cuius radices flumine alluebantur, castra communiunt; hinc Numidarum equitatum, qui hostes iter facientes infestet, emittunt. Agathocles instructa acie, oppositisque aduersus Numidarum equites sagittarijs & funditoribus, ad Pœnorum castra contendit. Pœni ex aduerso relictis castris in prælium egressi Syracusanos in traiectu fluminis occupatos inuadunt; Syracusanis autem fortiter resistentibus, neutrisque primò congressu cedentibus, æquo die Marte pugnatum est: donec victus tandem Syracusanorum virtute Pœnus in fugam vertitur: fufos Syracusani insequuntur atque in castra confu-

† viginti
triem. ha-
bit Diodor.
cap. xxii.
& Cartha-
ginienfib.
triginta at-
tribuit.

Diod. cap.
xxiii. lib.
xx. Bibl. &
34.

Diodor. cap.
xxiii. lib.
xl.

A confugientes oppugnant. Numidarum interea equites, qui se hactenus spectatores pugnae praeberant, quum Agathoclem oppugnandis Pœnorum castris intentum, sua sine praesidio reliquisse viderent, Syracusanorum impedimenta diripiunt. Id postquam rescivit Agathocles, relictis Pœnis Numidas raptim persequutus, partem praeda recuperat, & quo milites, qui sua amiserant, solaretur, spolia hostium ipsis distribuit. Legatos inde ad Ophellam Cyrenarum regem, qui inter commilitones Alexandri Magni fuerat, & regnum sua sibi virtute pepererat, mittit, offerens illi, si Carthaginienses eius auxilio vicisset, se Africae imperio ipsi cessurum. quippe quod non cupiditate, sed necessitate ductus inuaserit.

B contentum se, si in Sicilia tranquillè regnare posset; Sin augendi imperij cupiditate teneretur, vicinam sibi Italiam esse, ubi virtutem suam experiri, quàm Africam tanto maris spatio à Sicilia disiunctam tentare, facilius sibi esset. His inflatus promissis Ophellas primùm societatem cum Agathocle iungit: tum peditum decem millia & equites sexcentos è regno suo cogit: quibus accessere extra ordinem auxiliariorum decem millia. Maximisq; itinerum difficultatibus diu multumq; fatigatus, ad Agathoclem tandem cum his, quas diximus, copiis pervenit. Agathocles Ophellae obuiam profectus, eundem humanissimè excepit; suppeditis abundè omnibus quaecunque afflictis aduerso itinere copiis necessaria erant; verùm nequitiam diuturna hæc benivolentia fuit. Agathocles namq; qui insidias Ophellae moliebatur, observato tempore, quo maxima eius militum pars lignatum aut pabulum se contulerat; accusare cum repentè uti proditorem apud exercitum cœpit: ita irritatis in eum omnium animis exercitum confestim contra Cyrenæos educit. Turbatus tam subita inopinataq; conversione Ophellas, cum frustra se defendere niteretur, in proelio cadit. Agathocles Ophellae milites, qui praelio superfuerant, promissis conciliatos suis copiis adiungit. Interea temporis dum proelium inter Agathoclem & Ophellam committitur, Bomilcar Pœnorum dux Tyrannidem apud suos inuadit: sed à Carthaginiensibus libertatem fortiter tuentibus captus, in crucem agitur. Agathocles verò auctus Ophellae copiis Uticam per vim expugnat: & eade promiscua vsque ad innoxiam ætatem, ne illis quidem qui ad templa arasq; confugerant parcens, defecit. Multis præterea cum maritimis tum mediterraneis oppidis potitus, rebus in Africa prosperè succedentibus anxius de Sicilia statu in eandem traicere statuit: & relicto in Africa Archagatho filio cum reliquis copiis, duo millium millia in naues imponit, atq; in Siciliam nauigat. * Xenodicus interim Agrigentinarum dux, qui compluribus Siciliae urbibus in libertatem assertis spem ceteris fecerat, fore ut tota brevi Sicilia libera-

AGATHO-
CLIS cum
Ophella Cy-
renarum
Rege socie-
tati. Mox
caditur.
Diodorus
Bibl. l. xx. c.
xli. xlii.
xliii.

BOMIL-
CAR regno
Carthagine
afflicto in
crucem
agitur. Diod.
c. xlii.
UTICA
ab Agathocle
capta. Diod. c. lvi.
c. lvi.

* Xenodicus
est in Dio-
doro lib. xx.
c. lvi.

AGATHO-
CLIS in
Siciliam
reductus, ge-
sta. Diod.
cap. LVII.

DINO-
CRATES
exulum Sy-
racusanor.
Dux. Diod.
c. LVIII.

ARCHA-
GATHI in
Africa res
gesta. Diod.
cap. 58.

Asphodelo-
des populi.
& Mafcha-
la, Diodoro
cap. LVIII.

† ut AEgy-
ptij canes
pro Djs ha-
buerunt.
Vide Diodo-
rum lib. XX.
Bibl. c. LIX.
* Diodorus
c. LX. lib.
XX. Bibl.
HANNO,
Dux Pœ-
norum.
Diodor. lib.
XX. c. LXI.

retur exercitum decem millium peditum & mille equitum contra Le-
ptinem & Demophilum Agathoclis præfectos educit. Leptines &
Demophilus cum octo millibus peditum & ducentis, equitibus verò
mille ducentis obuiam tendunt. Proelio commisso vincitur Xenodi-
cus, desideratis haud amplius mille quingentis è suis. Hac tantilla
clade Agrigentini perterriti à pulcherrimo liberandæ Siciliæ incepto
desistère. Agathocles qui iam in Siciliam appulerat; victoria suorum
erectus; Heracleam, quæ iugum excusserat, rursus ad officium reducit.
Inde Thermenenses, qui Pœnorum imperio parebant, in deditionem
accipit: Apolloniam vi expugnat: eodem modo & Cephalædio po-
tatur. Conatus præterea Centoripam occupare, à ciuibus magna
cum suorum eade reiicitur. Dinocrates interim exsulum imperator,
quum libertatem recuperare volentibus, se ducem fore profiteretur;
affluentibus vndique ad eum militibus, validas breui copias coegit: &
Agathoclem, quod hostibus impar esset, cedendo eludentem, vestigijs
eius insistens consecretatur. In Africam Archagathus post patris dis-
cessum, cupiens egregij aliquid per se præstare, Eumachum cum parte
exercitus ad vltiora Africæ subigenda dimittit. Is prospera fortuna
vltus, expugnata Tocas vrbe, Numidas finitimos imperata facere coë-
git: ducto inde ad Phellinas oppidum exercitu, idem deditione in pote-
statem accepit. vltius progressus Asphodelarum populum subegit:
mox & Mefchelam urbem, quæ à Græcis, qui Troiam expugnauerant,
originem repetebat, capit, atq; ita cum exercitu spoliis onusto ad Arch-
gathum reuertitur. Cognita viri virtute Archagathus, aliò rursus Eu-
machum cum copiis emittit: qui in Pithecusarum gentem (qui, quod
simias vice Deorum† venerabantur, id nominis à Græcis acceperunt) pro-
fectus primariam illorum urbem per vim expugnat, mox gentem vni-
uersam sponte in deditionem venientem in societatem accipit. Car-
thaginienſes * intellectis tam secundis Syracusanorum successibus, exer-
citus trifariam diuisum contra illos emittunt. Archagathus audito
hostium consilio, suum similiter exercitum in tres partes diuidit. E
quibus vnâ duce AEſchrione in mediterranea aduersus *Hammonem* Pœ-
norum ducem mittit: alteram maritima tueri iubet; reliquos ipse, reli-
cto Tuneti valido præsidio, ducit. Tribus igitur hinc inde exercitibus
per Africam vagantibus, arrectæ erant omnium mentes quæ in spem, quæ
in metum futurorum. Primus inter alios Hanno AEſchrionem sibi op-
positum per insidias adortus, quatuor militum millia cum ipso duce in-
terfecit. Alter Pœnorum dux *Himilco* Eumachum, qui exercitum prædâ
onustum trahebat, simulata fuga ad insidias pertractum cum omnibus
copiis cecidit. triginta tantum ex octo millibus ad Archagathum fuga
elapsis.

- A** elapsis. Accessit ad hanc calamitatem, quod omnes parè socij relictis Agathoclis partibus ad Pœnos transierant, Archagathus collectis iis, qui cladem euaserant, militibus, Tunetem se recipit: & misso in Siciliam nuncio, Agathoclem, quo in periculo res sit, edocet, oratque vt rebus afflictiis quàm primùm subsidio properet. Agathocles, vbi suorum cladem rescivit, septem & decem triremes milite complet: ac Leptine toti Siciliae præfecto, ipse omnibus ad nauigationem necessariis iam præparatis, tempus ad enauigandum idoneum exspectat: triginta Carthaginiensium triremibus eius egressum obsaruantibus. Inde noctu duodeviginti sociorum ex Etruria triremes, insciis Carthaginiensibus, ad Agathoclem venerunt: qua ille occasione lætatus, iubet socios, quam primùm ipse pugna cum Pœnis iniisset, illos à tergo inuadere, atque ita in altum euehitur: cumque insequerentur Carthaginienses, Agathocles conuersis repente proris hostes à fronte inuadit: instantibus à tergo (vti iusserat Agathocles) sociis, Carthaginienses ancipiti malo circumuenti in fugam vertuntur. cadit in prælio Pœnorum dux; idque sua manu ne viuus in hostis potestatem veniret. Ita fugatis Carthaginiensibus, liberum deinceps mare Syracusani ad com meatus in urbem conuehentos habuere Agathocles nauali victoria lætus, Leptinem ad deuastandos Agrigentinorum agros mittit: qui imperata strennuè exsequutus, quum ad urbis usque muros terrorem intulisset, * Xenodieum Agrigentinorum imperatorem ad manus secum conferendas prouocabat. Quo certamen detrectante ciues indignati, ignauiam illi exprobrabant. Hinc cum non tam spe victoriae, quàm pudore coactus copias in aciem eduxisset, amissis peditibus quingentis, & equitibus sexaginta prælio superatur. Quam ob cladem quum ciues sibi infensos eorumque oculis se notari videret, relicta vrbe Gelam profugit. Agathocles superatis terra mariq; hostibus conuocatis amicis & Syracusanorū optimatibus sacrificia celebrat: mox ad epulas & hilaritatē conuersus, cunctis in quemcumq; volebāt dicteria iaciendi liberā potestatem concedit: ita vt ne sibi quidē parci vellet. Sed **D** funestæ quàm plurimis hæ epulæ fuere: Nam dum vino animos faciente liberius in Tyranni vitam dicteriis ludunt, exitium subimet creant. Agathocles namque, nemine sinistri aliquid suspicante aut metuente omnes repente mercenario milite cinctos ad vnum interfecit. Hac ciuium laniena perpetrata rursus in Africam nauigat; quod vbi peruenit, cum summam omnium rerum in castris inopiam, tum ipsos milites frequentibus cladibus animo deiectos inuenit. Hinc cum in solo felici prælij euentu omnem sibi spem reliquam intelligeret, quàm primùm manus cum hoste conferere optabat. Id quum Carthaginienses minimè lateret, ne vel inuiti cum hominibus desperatis & qui in solis dextris spem haberent

Diodorus lib. xx. cap. lxxii.

** Al. Xenodocum Diodorus cap. lxxiii.*

Diodorus lib. xx. Bibl. cap. lxxiv.

AGATHOCLIS altera in Africam expeditione. Diodorus cap. lxxv.

berent dimicare cogerentur, in locum munitum, vbi vel pauci multos arcere potuissent, sese receperant. Agathocles itaque postquam nullam ab hoste pugnandi copiam fieri videret, sumpta ex desperatione audacia, castra Pœnorum oppugnare aggreditur. Ceterum milite frustra fatigato ac tribus de exercitu suo millibus amissis, loci potius iniquitate, quàm virtute hostium superatus. Nocte quæ hanc pugnam insequuta est vterque exercitus casu mirabili detrimentum accepit.

*E sacrificio
ortū in ca-
stris incen-
dium. Dio-
dor. lib. XX.
cap. LXVI.
& LXVII.*

Cum namque Carthaginienses captiuos ex more Saturno immolarent, flamma repenti inualefcens proximum aræ tabernaculum, mox & Prætorium corripuit: inde totis se passim castris (quod tentoria ex arundine confecta idoneum igni nutrimentum præbebant) incendium diffudit. Ingens igitur consternatio milites subito inuasit: plurimis ex his dum sua eripere & ignem restinguere conantur, flamma intercepit: alij autem, qui vt incendij violentiam effugerent ex castris proroperant, in discrimen priori maius prolapsis. Afri namque vsque ad quinque millia, qui sub Agathoclis auspicijs militauerant, vt ad Pœnos transfirent, veniebant: hos Pœnorum vigiles recta ad castra sua tendere conspicati, suspicatiq̃ue hostes esse, ad arma conclamant. quo facto consternati qui in castris erant, in fugam se subito effundunt: multique in tenebris pro hostibus à suis habiti cæduntur: nec ante paucioris aut fugæ finis fuit, quàm Carthaginem peruentum esset. Ciues fugam suorum è mœnibus conspicientes, portas fugientibus raptim aperiant: vixq̃ue orto demum die, quum neminem hostium consequi viderent, animos receperunt. Simili pænè modo & Agathoclis exercitus cladem sensit. Afri enim transfugæ, quos iam diximus, quum incendium ac tumultum in Pœnorum castris vidissent, non ausi vltius progredi, retro vnde venerant gradum retulère. Quos postquam Siculorum quidam conspexissent, hostem venire suis nunciant, hinc orto tumultu ad arma Syracusani discurrunt, ac nullo ordine ex castris prorumpentes, palatiq̃ue per tenebras incerti quos peterent, in suos arma vertunt: atque exorta demum luce errore intellecto in castra reuertuntur. Hac tam inani consternatione, Pœni quinque millia suorum, Siculi quatuor desiderarunt. Agathocles cognita Afrorum à se defectione, quum hac insuper clade vires suas affectas, seque imparem deinceps ad fortunam prælij cum Pœnis tentandam non ignoraret, Africam relinquere statuit: sed quia naues ad exercitum traijciendum deerant, consilium suum milites celauit: assumptoq̃ue clam noctu iuniore filio Heraclide (Archagathi enim ferociam suspectam habebat; verebaturq̃ue ne postquam in Siciliam peruenisset, res novas contra se moliretur) ad mare contendit. Non latuit eius fuga Archagathum: qui indignitate rei

*Diodor. cap.
LXVIII.*

*Diodor. lib.
XX. c. LXIX.*

- A rei commotus, quod solus inter infestos ad eandem à patre proderetur; militibus rem aperuit. illi re intellecta fugientem persequuti, comprehensum cum Heraclide filio in castra reduxerunt. Ceterum quum rumor in exercitu ortus esset, aduentare hostes, Panicus terror castra inuasit, omnesque incerti quem ducem sequerentur, armis raptim sumptis, extra vallum processerunt. ubi qui Agathoclem vinctum habebant, quum illum, uti erat, compeditum produxissent, moti ad miserationem eo spectaculo milites, liberari eum vinculis iusserunt. Ille statim ut liberatus fuit, nulla filiorum ratione habita, clam se proripuit: & conscensa cum paucis scapha in Siciliam nauigauit. Id ubi in castris cognitum, haud secus quam si ab hoste capti fuissent, omnes trepidauere: his salutem suam à Rege suo proditam, seque medijs in hostibus desertos conelamantes, qui ne cæsi quidem, in terra hostili insepulti relinquiendi fuerant: & interfectis prius Agathoclis filijs ad hostes deficiunt. Carthaginenses post Agathoclis fugam, omnibus quas ille occupauerat urbibus, partim vi, partim deditione potiuntur. Agathocles autem ubi in Siciliam peruenit, assumpta copiarum parte ad AEgestam urbem, sociam proficiscitur: & quod exhausto bellis superioribus ærario pecuniaria destitueretur, ditissimos quosque AEgestanorum, maximam fortunatum partem sibi tradere coëgit. Quod ubi plurimos indignè ferre atque hinc contra se tumultuari vidit, cunctos ciues defectionis insimulat: eductosque extra urbem inopes quidem ad vnum omnes iugulat: ditiores verò ad indicandam quæ ipsis reliqua erat pecuniam varijs tormentis prius exeruciatos, similiter interficit. Nec à feminarum quoque locupletum cruciatibus abstinens, quorundam calceanea forcipibus dilaniat, alijs vbera præcidit. denique nullum sauitiæ aut crudelitatis exemplum in miseros ciues prætermittit. Nec his satiat, pueros ac virgines AEgestanorum in Italiam missas vendidit: urbemque ipsam nomine pristino spoliata, pro AEgesta Dicopolim appellauit; eamque transfugis incolendam tradidit. Cognita deinde filiorum in Africa exde, Syracusas ad Antandrum fratrem mittit; iubetque, ut omnium qui in Africa sint necessarios, obruncet. Partit ille fratris mandato, ita crudeliter eius iussa exsequutus, ut non feminis, non senibus decrepitis, imò ne innoxie quidem ætati pepercerit, tantusque fuit occisorum numerus; ut quum necatorum corpora in mare proijcerentur, mare per dies aliquot exoritur sanguine purpurasceret. Quodque grauissimum erat, occisos, nec affinis, nec amicus sepelire, imò ne desistere quidem eam calamitatem audebat; veritus ne si aliquam eum interfectis necessitudinem habere deprehensus fuisset, vnà necaretur. Dum hæc Syraculis aguntur, Pasiphilus vnus ex Agathoclis præfectis,

Diodor. lib. xx. l. 6. l. c. lxx.

AGATHOCLIS ex Africa in Siciliam fugat. Injunctum lib. 17. Val. Maxim. lib. vii. cap. 4.

AEgestanos vexat & exhaust. Diod. cap. lxxii.

AEgesta Dicopolis ab Agathocle appellata. Ibidem cap. lxxiii. Eius filij in Africa capi diuina uisione. Diodor. cap. 71. & 73.

Diod. l. xx. præfectis, intellecta eius quàm in Africa acceperat calamitate, cum ex- A
 c. lxxviii. ercitu & ciuitatibus suæ fidei commissis ad Dinocratem exsulum ducem
 c. lxxx. deficit. Consternatus hac defectione Agathocles; missis ad Dinocra-
 tem legatis, offert se Tyrannidem depositurum, si Thermæ tantum &
 Cephalædium sibi cum agro suo relinquerentur. Reiecit tamen has
 conditiones Dinocrates: quumque identidem cum iisdem mandatis le-
 gati ad ipsum reuerterentur, rem in aliud semper tempus differendo
 extrahebat. Quod ubi vidit Agathocles, missis ad exsules Legatis, Di-
 nocratem accusat, per illum stare quo minùs illi libertate & patria
 potirentur. Inde pacem cum Carthaginiensibus his conditionibus
 facit; *VT ILLI cunctas vrbes quæ illorum ditionis ante hoc bellum fuissent,* B
reciperent: ipse vicissim pro earundem urbium redemptione, trecenta talenta, &
tritici ducenta millia medimnum à Pœnis acciperet. Ceterum quum ab
 exsilibus pacem nullis conditionibus impetrare posset, prælio cum
 iisdem congredi, quamquam copijs longè inferior, constituit. Peditum
 quinque millia in armis habebat; equites non plures octingentis: cum
 his copijs ad Gorgium, quo loco Dinocrates castra habebat, profectus;
 eundem ad prælium prouocauit. Nec detrectauit pugnam Dinocra-
 tes, contempta copiarum eius paucitate: & cum viginti quinque pedi-
 tum & tribus equitum millibus, in aciem ex aduerso processit. Pugna-
 tum vtrinq; acerrimè; his virtute, illis multitudine superantibus: tan- C
 dem Dinocratiani, postquam duo millia ex ipsorum acie ad Agatho-
 clem transfugissent, rati plures transisse, territi in fugam se coniiciunt.
 Agathocles inhibitis à persecutione militibus, legatos ad exsules mittit;
 hortatur vt relicta discordia, armisque depositis pacem secum faciant;
 & in patriam ad vxores & liberos reuertantur. His verbis decepti mul-
 ti exsulum relicto tumulo in quo tutò confederant, in plana ad Aga-
 thoclem descenderunt: quos quum ille armis priùs nudatos armatis
 cinxisset; omnes ad septem vsque millia interfecit. Hac exsulum cæde
 perpetrata, pacem cum Dinocrate facit; eumque parti copiarum præ-
 ficit: & inuolatam exinde amicitiam cum eodem vsque ad mortem D
 conseruauit. Dinocrates in amicitiam ab Agathocle receptus; socias
 omnes vrbes Tyranno prodidit: & Pasiphilum Gelæ comprehensum
 interfecit; Gelamque ipsam in Agathoclis potestatem redegit. Aga-
 thocles compositis Siciliæ tumultibus, cum classe in Corcyram insu-
 lam traiecit, eamque subactam cum Lanassa filia Pyrrhæ Epirotarum
 dotis nomine regi tradit. In Italiam inde contra Bruttios copias tran-
 ſiit, qui postquam fama atque opinione potentia eius territi, legatos
 pro pace ad eum misissent; ille tam diu legatos apud se detinuit, donec
 vniversum ex Sicilia exercitum traiecisset. Ceterum haud diu eam
 fraude

Exsulum
 Syracusanorum
 cædes.
 Diodor. c.
 lxxi.

Corcy-
 ra ab Aga-
 thocle sub-
 acta.
 Diod. l. lxxi.
 in Excerptis
 6.2.3.4.5.

- A fraude latus paucis post diebus gravissimo morbo correptus, in Siciliam redire coactus est. Accessit ad hoc mali & alia calamitas: bellum enim inter filium & nepotem ipsius ortum, regnum in duas partes distraxit; his filio, illis nepoti eius fauentibus; occiso tandem filio regnum nepos occupat. Agathocles itaque super inualescens morbi vim, tanto domestico vulnere afflictus, desperata salute Theogenam uxorem, & duos paruulos ex ea genitos ad se vocat; eosque statim cum uxore in nauim, in quam & preciosissimam omnem suppellectilem comportari fecerat, impositos in Aegyptum mittit; nec multo post coniugis liberorumque discessum, annos tum natus † nona-
- B ginta quinque; naturæ concessit. Habeo auctores qui interitum eius aliter referant: nempe illum, quum templum Vulcani apud Liparenses donarijs spoliasset, amissa per naufragium classe, ægrè cum paucis euasisse: suspicatumque Deorum ira id sibi euenisse, sponte se in ignem præcipitasse.

† Diod. lib. XXII. XII. annos vixisse LXXII ex Timoteo asserit, Regnasse vero annos duodeviginti. AGATHOCLES memoratur.

I E P Ω N o Σ.

. HIERO II. HIEROCLIS

F. SYRACUSARVM REX.

C

VARIIS post mortem Agathoclis belli cladibus Sicilia lacerata est: hinc Pœnis, inde Syracusanis Insulæ imperium ad se trahentibus. His tertij accessere Mamertini dubia inter utrosque fide nutantes. Syracusani crebris proelijs à Carthaginensibus superati, Pyrrhum Epiri regem, qui per id tempus cum Tarentinis aduersus Romanos bellum gerebat, in auxilium euocauere. Is statim ex Italia in Siciliam transgressus, Syracusanos Pœnorum obsidione liberauit. Erycem Carthaginensium ditionis oppidum, natura munitissimum per vim cepit: ac Pœnos tota pœne Sicilia expulit. Ceterum quum ob frequentes victorias superbia elatus grauior indies Siciliae immineret: Theonemque, qui tradendarum Syracusarum auctor fuerat, ex sola suspicione occidisset, ciuitates Siciliae certatim ab illo deficientes, partim Pœnis, partim Mamertinis sese adiungunt. Turbatis itaque sociorum defectionibus Pyrrhus, Sicilia decedere statuit: utque id honestius facere posset, litteras se accepisse simulauit, quibus à Tarentinis in auxilium aduocaretur. Amissa itaque æquè facile quàm eandem antea acquisierat, Sicilia, in Italiam reuertitur, & Mamertinos ex itinere se infestantes proelio su-

PYRRHI Regis in Siciliam aduentum.

A a 2

perat.

HIERO
Hieroclis F.
prator Sy-
racusanus.

perat. Post Pyrrhi ex Sicilia profectionem Hiero Prator creatur A
cuius hoc in magistratu tanta humanitas & moderatio fuit, ut consen-
su omnium primo dux aduersos Mamertinos, inde rex crearetur. Fu-
turæ in illo maiestatis eius educatio prænuncia fuit. Patre namque Hie-
rocle (qui originem suam à Gelone primo Syracusanorum rege repe-
rebat) & matre ancilla genitus, ne materni generis sordes notam tam
claræ familiæ inurerent, à patre expositus fuerat: sed paruulum & hu-
manæ opis indigentem, apes, congesto circa iacentem melle, per dies
aliquot aluisse traduntur. Quo de prodigio consultis aruspibus, ac-
ceptoque responso regnum filio portendi; pater infantem recolligit;
& in spem futuræ potentæ diligenter ali præcipit. Eidem in ludo inter B
æquales discenti, lupus tabellam, in turba puerorum repente conspe-
ctus eripuit. Adolescenti quoque prima bella ineunti, aquila in cly-
peo, noctua in hasta confedit: Quod ostentum consilio prouidum,
manu strennum, & regem quandoque futurum præsignificabat. Sæ-
pius singulari certamine congressus, semper victor discessit: à Pyrrho
etiam donis militaribus ob virtutem sæpius ornatus, forma quoque
corporis insignis; & vires insuper miraculo fuere. In colloquio faci-
lis, in negotio iustus, in imperio clemens erat: prorsusque nihil illi re-
gium præter regnum deesse videbatur. Hiero itaque ubi primùm C
imperator creatus est, quò opes suas firmaret, cum Leptine viro opi-
bus & potentia inter Syracusanos præcipuo, ducta in matrimonium
eius filia, affinitatem contrahit. Et quum videret veteranos Syracu-
sanorum milites ad seditionem & res nouandas admodum proclues,
quò Rempublicam ab hac molestia liberaret, expeditionem in Mamer-
tinos (qui Messanam partim eiectionis, partim necatis ciuibz occupaue-
rant) edicit: eductisque ex vrbe Syracusana copijs, ad Centuripam,
quo in loco hostes erant, castrametatur. Facta inde hosti pugnandi co-
pia, ac veteranis in prima acie collocatis, ipse à tergo cum Syracusanis
lento gradu subsequitur: idque eo consilio ut interuallo in medio reli-
cto veterani facilius ab hostibus circumuenirentur, nec aliter quàm spe- D
rauerat, euenit. Mamertini namque feroci impetu in aciei frontem
illari, postquam neminem loco cedere, sed obnixè contra ab illis resisti
viderunt; sinuata paulisper in medio acie, veteranos à tergo clauferunt,
& in orbem coactos telis vndique obruerunt. Hiero interim alio cum
Syracusanis itinere profectus, omnes incolumes in urbem reduxit. Et
quum videret Mamertinos stolidè hac victoria exultantes; Syracusa-
nos tanquam victos contemptui & ludibrio habere; eductis ex vrbe Sy-
racusanorum lectissimis quos ipse in militari disciplina exercuerat, ad
Longanum fluuium manus cum Mamertinis conferit; eosque post
grauissi-

MAMER-
TINI ab
Hierone de-
uicti.

- A grauiſſimam hinc inde cædem ſuperat : & præcipuos illorum duces in prælio capit. Qua victoria quum Mamertinorum inſolentiam retulſiſſet, Syracuſas reuerſus communi ciuium ſuffragio Rex ſalutatur; Olympiadis centeſimæ & vigeſimæ tertiæ anno ſecundo. Mamertini rebus ſuis afflictiſſis auxilium à Carthaginienſibus petiuere; atque arcem illorum fidei ſeruandam commiſſere. Ceterum haud multò poſt tempore quum Pœnorum potentiam & perfidiam ſuſpectam haberent, auxilium per legatos ſupplices à Romanis rogarunt : quod ubi ſe impetraſſe intellexere, Carthaginienſium præfectum dolo circumuentum vrbe ſimul & arce eiiciunt : urbemque in populi Romani poteſtatem dedunt.
- B Carthaginienſes præfecto præſidij, quod eius ignauia arcem amiſſam cauſarentur, in crucem ſublato, Meſſanam terra marique obſidione claudunt. Hiero autem ubi Carthaginienſes in Mamertinorum excidium animatos cognouit, occaſionem veniſſe ratus, qua gentem barbaram & indomitam, penitus delere, aut Sicilia eiicere poſſet, fœdus cum Carthaginienſibus percutit: ductoque ad Meſſanam urbem exercitu, ad Chalcidicum montem caſtrametatur. Interim Ap. Claudius Conſul Romanus eluſis Pœnorum nauibus, qui eius traiectum obſeruabant; Meſſanam noctu peruenit & miſſis poſtero die ad Hieronem pariter & ad Pœnos legatos, tentauit num æquis conditionibus pacẽ inter ipſos componere poſſet. Ceterum quum utroſque obſtinatiùs in ſententia perſiſtere, & auerſos à pace eorum animos conſpiceret, eductis & vrbe copiis, Hieronem ſeorſim inuadit : nec detrectauit ille certamen, pugnam utrinque acriter : ſed tandem ſuperior virtute militum Romanus, cæſa maxima regiarum copiarum parte, regem ipſum ad caſtra uſque fugientem inſectatus eſt. Hiero eo prælio Romanorum virtutem expertus, proxima nocte deſertis caſtris, Syracuſas plenus pauoris ac metus rediit. Ap. Claudius cognita regis fuga, fugientem inſequitur, deuasta- toque paſſim hoſtili quæ ſibi iter erat, agro, Syracuſas obſidione cingit. Romani cognitis proſperis ſuorum in Sicilia ſucceſſibus, nouos conſules M. Valerium & C. Otacilium, in Siciliam cum quatuor legionibus mittunt. Hiero autem ubi Romanorum vires in Sicilia inualeſcere, & fractos aduerſo prælio ſuorum animos vidit; miſſis ad Conſules legatis, pacem petit. Exhilarati eo nuncio Conſules, quod magni exiſtimarent Hieronem ex hoſte Populo Romano amicum reddere, pacem cum illo iſs conditionibus componunt : VT REX captiuos Romanos, quos in vinculis habebat, abſque pretio dimitteret : argenti talenta centum penderet. Firmata ad hunc modum cum Romanis pace, eandem Hiero per quinquaginta quibus regnauit annos inuiolatam conſeruauit, Romanisque tutiſſimum in rebus aduerſis ſubſidium, & amicus

HIERO
Rex ſalu-
tatur.

MESSANA
à Carthagi-
nienſibus ob-
ſeſſa.

SYRACU-
SAR à Ro-
manis ob-
ſeſſa.

PAX inter
Romanos &
Hieronem.

fidissimus fuit. Finito demum primo bello punico, cum Pœni Romanorum armis fracti, tota illis Sicilia cecidissent; & domi gravissimo mercenariorum bello, quo Respublica Carthaginiensium ad extrema pœnè devenit, premerentur; Hiero cum è re sua esse putaret, si Carthaginiensium potentia non penitus exscinderetur, ne Romani illorum metu in totum sublato immodestius se erga socios gererent, classem commeatu & armatis instructam, Carthaginiensibus subsidio misit. Ceterum cum pace per Siciliam parta, regni eius opes florerent ad ornandum Rempublicam Syracusanam conuersus, humanum se erga omnes & affabilem exhibuit, nihilque à priuatis habitu differens, sine vlllo satellite in publicum prodibat: controuersias ciuū magna cura, nec minori iustitia finiebat. Quumque artificiosis sumptuosisque nauium constructionibus haud mediocriter delectaretur; vnam præ ceteris construxit, cuius cum magnitudo, tum artificium cunctis miraculo fuit. Proditur in huius ædificatione insumpsisse materiam, quæ sexaginta triremibus suffectura fuerat, quæ à trecentis artificibus præter reliquam ministrorum & operarum turbam, duodecim demum mensium spatio absoluta est. Tantam nauigij molem frumento onustam, quod magnam in Aegypto annonæ caritatem esse intellexisset, Alexandriam Ptolomæo Regi transmisit. Tripodem inde aureum ex auro illaborato Apollini Delphis muneri misit. Auctores tradunt, Hieronem Pyrrho Epirotarū regi primum hospitio, deinde & affinitate iunctum fuisse: ac Gelonem Hieronis filium Nereida Pyrrhi filiam in vxorem duxisse. Ceterum quum post diu infidam inter Pœnos ac Romanos pacem, bellum rursus longè grauissimum inter eos exarsisset: quo Italia vniuersa per quindecim annorum spacium, ducē Hannibale crudelissimè à Pœnis lacerata, & vastata, & res Romana in extremum pœnè excidij periculum prolapsa est, fidelissimè se erga Romanos Hiero, vti deinceps prosequemur, gessit. Post prælium ad Trebiam commissum, Carthaginienses classem, cum ad deuiandam Italię oram; tum ad Siciliam inuadendam instruxerant. Verum tempestate inter nauigandum exorta, nauibus fluctuum & ventorum vi à se inuicem diuulsis, nouem ex illis Liparas, octo Vulcani insulam tenuere; tres æstus in fretū auertit. Has duodecim triremes ab Hierone, qui tum fortè Messanæ Sempronium Consulem operiebatur, immissæ nullo repugnante captas in Messanensium portum pertraxere. Cognitum ex captiuis, præter viginti nauium classem è qua ipsi essent, quæque ad depopulandam Italiæ oram, missa fuerat, quinque & triginta alias quinquereemes ad sollicitandos veteres socios Siciliā petere: Lilybei que occupandi præcipuam illis curam esse. Hæc statim vt cognita erant, Hiero AEmilio Prætori, cuius tum prouincia Sicilia erat, præscribit, monetque vt firmo præsidio

NAVIS ab
Hierone
adificata.

HIERO
Pyrrho affi-
nit.

T. Livij ver-
ba lib. XXI.
c. 88.
Anno Urbis
cond.
DXXXII.

- A præsidio Lilybæum tueatur, hanc namque urbem præcipue Pœnos petere. Id postquam AEmilo renunciatum est, intentiorem ubique custodiam adhiberi, & Lilybæum firmo præsidio muniri curauit. Prælio inde nauali ad Lilybæum inter Pœnos Romanosque commisso, superior Romanus fuit: captæ septem naues Punicæ, & in his milites mille septingenti. Necdum hoc cognitum Messanæ erat, quum Ti. Sempronius Consul Messanam venit: fretum intranti rex Hiero cum classe ornata obuiam processit: transgressusque è naui regia in Prætoriam aduentum Consuli cum incolumi exercitu gratulatur. statum inde insulæ & Carthaginensium conatus exponit: pollicitusque se quo animo bello priore
- B populum Romanum iuuenis adiuuisset, eo se senem adiuturum, frumentum in naues, vestimenta militibus & sociis naualibus gratis præbiturum; grande periculum Lilybæo, maritimisque ciuitatibus esse ostendit, & quibusdam res nouare volentibus, occasionem non defuturam. Sempronio itaque minime cunctandum visum est, quin mox Lilybæum peteretur: Consul igitur & Rex cum classe regia simul profecti; cum inter nauigandum pugnatum ad Lilybæum fusalque & captas hostium naues intellexissent, Consul Melitam insulam, Hiero Siciliam cum classe sua repetiit. Postea quum Hiero Romanos grauissimam rursus
- C cladem apud Thrasimenum fluuium accepisse cognouisset, classem cum commeatu & mille sagittariis simul & victoriam auream pondo trecentorum viginti Romanis in subsidium misit. Legati regij in Senatum introducti retulerunt, cladem exercitus[†] Romani Hieroni allatam, adeo cum affecisse; vt nulla regni sui clade magis indolere potuerit: itaque quanquam probè sciat rem Romanam admirabiliorem rebus aduersis quàm secundis esse: missa tamen à rege omnia; quibus à bonis fidelibusque sociis bella iuuari soleant: quæ ne abnuant magnopere se Patres conscriptos orare. Legatis actæ gratiæ, & à senatu responsum est, *virum bonum fidumque socium Hieronem esse*: atque vno tenore quo in amicitiam populi Romani peruenerat; fidem semper seruasse; ac rem Romanam in
- D omni tempore munificè ab illo adiutam. Ceterum quum post prælium ad Cannas commissum, rursus noua classis à Pœnis in Siciliam ad deuastandum Hieronis regnum missa esset; Senatus Romanus per T. Otacilium Prætorem[†] de regis periculo certior factus, quamuis affectissimis tum ob cladem Cannensem Reipublicæ viribus, classem tamen Hieroni subsidio misit. cui in se beneuolentiæ vt gratiam referret Hieron T. Otacilium proprætorem frumento & stipendio in sex menses iuuit. Gelonem *quoque filium, qui audita Romanorum ad Cannas clade, contempta patris senectute ad Pœnorum partes se contulerat: iamque

Linus lib.
xxi. c. 91.

HIERO-
NIS in pe-
pulū Roma-
num benefi-
centia.

T. Livius
lib. xxi.
ab v. c. 6,
79. 80.
Anno
DXXXIV.
post a. c.
† ad la-
cum Thra-
simenum:
ann. DXXX-
vi. post a.
c. Livius l.
xxii. Val.
Max. l. iij.
cap. 8.

† T. Otaci-
lius Crassus
Prætor an.
v. c. DXXX-
vi. in sequ.
an. Proprætor.
T. Livius
lib. xxiii.
c. xxiv.
Val. Maxi.
lib. vii. c.
vi. §. i.
Steph. Pi-
ghius An-
nal. Rom. to.
2. pag. 163.
* Livius l.
xxiii. c. 84.

HIERO-
NIS Regis
obitus.

† *Linus*
lib. XXIV.

cap. 13. Val.
Max. lib. 8.

cap. 13.
Lucian. in
Macrobij.

Ann. V. C.
DXXXVI.

T. Liv. lib.
XXIV. c. 11.

23. 14.

Phaenias
in Eliacis
poster. qui
Hieronimi
tyranni
non cum
Hieronis.
hominis
forte affini-
tate vide-
tur confun-
deret.

iamque vrbes aduersus Romanos armare coeperat; ne foedus eius temeritate violaretur, per insidias sustulisse creditur. Non multo post filij mortem, iam nonagenario† maior; anno regni quinquagesimo, Hieronymo ex Gelone filio nepote, quindecim annorum puero successore regni relicto moritur. Traditur ante mortem in animo habuisse Syracusas liberas relinquere; ne sub dominatu puerili, regnum bonis artibus firmatum euerteretur. Sed huic consilio obstitere filia, rata nomen quidem regium penes puerum fore; regni autem administrationem & imperium penes se virosque suos Andronodorum & Zoilum: hos enim tutorum primos Rex testamento dederat. Victus itaque assiduis filiarum precibus Hiero, inceptum mutauit. Tutores enim quindecim puero reliquit: quos precatus est moriens, ut fidem erga populum Romanum a se per annos quinquaginta cultam, inuiolatam conseruarent: puerumque suis potissimum vectigiis insistere assuefacerent. Hæc ubi mandasset exspirauit. Funus eius a ciuibus magna cura & pietate celebratum, suis pæne neglectui fuit. Populo quoque Romano memoria ipsius ita grata fuit, ut captis postmodum a Marcello Syracusis, nihil æquè Syracusanis ad meliores pacis condiciones a Senatu Romano impetrandas profuerit; quam Hieronis memoria ac fidei erga Pop. Rom. integritas. Hieronem solus omnium auctorum Paulanias insidiis Dinometis Syracusani occisum scribit: quod tamen verum non esse, vel hinc animaduerti potest, quod nulla eius rei mentio apud Latinos Scriptores extet: neque enim illi (Liquius præsertim) rem tanti monenti in Rege socio populi Romani prætermisuri fuisse videntur.

Ι Ε Ρ Ω.

I E P Ω N Y M o Y.

HIERONYMVS GELONIS

F. SYRACVSARVM REX.

MORTVO Hierone, tutores Hieronymum quindecim annorum puerum in concionem producunt: recitatum inde Hieronis testamentum; paucis, qui ad excitandos clamores in concione dispositi erant, id approbantibus: ceteris animo parum læto excipientibus; qui conspecta immatura Hieronymi ætate, verebantur ne animus iuuenilis regno per se gubernando impar ad deteriora inclinaret. Ceterum Andronodorus reliquis statim tutoribus remotis, Hieronymum iam iuuenem & regni potentem esse dictitans, ac proinde tutela, quæ sibi cum pluribus communis erat, deposita, cunctorum in se solum potentiam conuertit. vix vlli etiam bono moderatoque regi, in tanta ciuium erga Hieronem beneuolentia & charitate succedenti, facilis ad fauorem apud Syracusanos via futura erat. Verum *Hieronymus* quasi vitijs suis aui desiderium etiam magis excitare vellet; primo statim initio quantum ab eius humanitate differret, ostendit. Nam qui per tot annos Hieronem eiusque filium Gelonem, non veste aut alio quouis insigni à ceteris ciuibus differre vidissent; purpuram repente, diadema, & satellites armatos conspexere: quadrigisque albis, uti Dionysius Tyrannus antea solebat, *Hieronymum* è regia procedentem. Hunc tam superbum apparatus, habitumque consimiles sequebantur mores: contemptus omnium hominum, superbæ aures, contumeliosa dicta, aditus non modo alienis, sed & tutoribus difficilis. Hinc factum est ut multi tutorum metum supplicij morte aut voluntario exsilio præuerterent. Sunt & auctores qui referant, eum primò assentationibus Osis parasiti corruptum ad imitationem Dionysij Tyranni diadema & purpuram assumisse. Nec his contentus vnam ex ancillis, cui Pitho nomen erat, in matrimonium duxit: eamque diademate ac reliquo vestitu regio ornatam, Reginam salutari voluit. Crescente itaque indies fastu & superbia societatem Romanam abrumperè, seque ad Pœnorum partes conferre cogitabat: sed distrahebatur in diuersa animus trium potissimum contentionibus. Andronodorus enim & Zoilus eum ad Pœnorum societatem inclinare; Thraso verò his contrarius in Romanorum fide atque amicitia, retinere

Ex *Linio*
lib. XXIV.
cap. 14. 15.
16. usque ad
23. *Polybium*
in *Excerptis*
Legationum
initio.

HIERO-
NYMVS
Rex.

B b

cona-

Coniuratio
in Hierony-
mū detecta.

conabatur. Indicatur interim per Calonem quendam coniuratio in A
Hieronymi caput facta: *Calo* enim à prima pueritia Hieronymo inti-
mus fuerat. Is vnum tantummodo ex coniuratis Theodorum, à quo ad
facinoris societatem se sollicitatum fatebatur; indicare potuit: qui com-
prehensus statim, atque Andronodoro ad torturam traditus, de se haud
cunctanter fassus confcios celabat. Postremò quum omnibus, supra
quàm humana patientia tolerare posset, tormentis laniaretur, victum
se malis simulans, à confcijs ad innoxios indicium vertit, Thrasonem
eius consilij auctorem mentitus: nec enim aliter quàm tanto socio con-
fisos vnquam rem aggredi ausos fuisse. Nominat deinde & alios ex
Tyranni amicis, quorum nomina inter tormenta doloresque occurrere. B
Maximam indicio fidem Thrasonis nomen apud Hieronymum fecit.
Itaque extemplò ad supplicium traditur: additi pænè & alij iuxta inson-
tes. Coniuratorum nemo, dum torqueretur Theodorus, aut latebras
quæsiuit aut fugit; tantum illis fidei in Theodori constantia fuit, tanta-
que eius in confcijs celandis fortitudo. Thrasone itaque iam sublato,
qui solus semper obstiterat, quò minus Hieronymus Pœnis se adiunge-
ret, haud dubiè iam res ad Pœnos inclinabant. Missi statim ad Hanniba-
lem legati: ac remissi ab eo cum Hannibale nobili adolescente, & Hip-
pocrate & Epicide, qui Pœni materno genere, nati Carthagine, sed Syra-
cusis oriundi erant, auo scilicet exsule Syracusano. Per hos iuncta socie- C
tas inter Hannibalem & Hieronymum: nec inuito Hannibale cum Hier-
onymo manserunt. Ap. Claudius, cuius tum Prouincia Sicilia erat,
vbi hæc intellexisset, Legatos quamprimùm ad Hieronymum misit: qui
cum se ad renouandam societatem, quæ inter Romanos & eius auum
intercessisset, venisse dicerent, per ludibrium auditi sunt, pereunctante
per iocum Hieronymo; quis euentus prælii ad Cannas fuisset, vix cre-
denda enim Hannibalis Legatos referre, velle se quid veri sit intelligere:
vt inde maturè rebus suis consilium caperet. Romani contrà, cum seriò
Legati audirentur se fedituros dicentes; admonito potius quàm rogato
Hieronymo, ne fœdus cum Romanis ab auo Hierone percussum viola- D
re vellet, discedunt. Post Romanorum discessum, statim Legati à Hiero-
nymo Carthaginem missi, ad fœdus cum illis ex Hannibalis societate
ineundum. Pacto itaque inter eos conuenit, vt quum Pœni Romanos
Sicilia pepulissent (quod breui futurum sperabant) Himera amnis, qui
mediam fermè insulā diuidit, Punici Syracusaniq̃ue imperij limes esset.
Sed inflatus adulatorum assentionibus Hieronymus, qui cum non
Hieronis tantum, sed & Pyrrhi materni aui (natus enim ex Nereide Pyr-
rhi filia fuerat) meminisse iubeant: aliam rursus legationem Carthagi-
nem mittit, qua petebat, vt, deuictis Romanis Italiæ imperiū Pœnis; sibi
autem

- A** autem Sicilia vniuersa cederet. Concessum & hoc à Carthaginiensibus est: nihil recusantibus, quò illum à societate Romana auerterent. Ceterum post hæc omnia in eius exitium præcipitia fuere. nam postquam præmissis Hippocrate & Epicide cum duobus armatorum millibus ad tentandas Romani imperij vrbes, ipse cum reliquo exercitu, qui quindecim milliū erat, in Leontinos profectus esset: coniurati, qui omnes tum fortè militabant, ædes viæ angustæ imminentes, quæ Hieronymo ad forum eunti transeundum erat, occupauerant. Ibi quum reliqui instructi armatique transitum ipsius expectantes starent; vni ex satellitibus, cui Indigemini nomen erat, hæ partes datæ sunt; vt cum vicinus huius ædis
- B** ianux rex esset, per simulationem aliquam subsequenter à tergo turbam in angustiis moraretur. Vti conuenerat ab Indigemine factum est: tanquam astricto nodo laxaret pedem, turbam moratus tantum interualli fecit; vt in prætereuntem sine armatis regem impetus fieret: confoderturque prius aliquot vulneribus quàm succurri posset. Orto hinc clamore ac tumultu, in Indigeminem obstantem tela à satellitibus coniecta; ita tamen, vt duobus duntaxat vulneribus acceptis euaserit. Hic exitus Hieronymi post decimum quintum regni sui mensem fuit. Satellites
- C** cæde regis conspecta alij aliò diffugiunt: percussores verò partim in forum ad multitudinem parta iam libertate exultantem, partim Syracusas ad præueniendum Andronodorum properant. Sed iam perceperat Andronodorus rei gestæ famam, atque Insulam firmo statim præsidio munierat. Ceterum postquam multitudinis in recuperanda libertate consensum cognouit, non ausus obsistere, simulato se quoque libertati fauere, collaudatisque percussoribus, clauēs† insulæ in populi potestatem
- D** tradit: pro quo beneficio, Prætor cum Themistio (qui Harmoniam Gelonis filiam in matrimonio habebat) & aliis aliquot creatur, verum haud diu in fide permansit: instigante namque Damarata vxore, Hieronis filia, atque assumpto in societatem Themistio, Tyrannidem occupare tentauit. sed prodito per Aristonem (nam & huic rem omnem com-

HIERO-
NYMI
cæ-
des.

† post ora-
tionem ad
pop. habitā:
in Liniū
lib. XXIV,
c. 65. 66.
Liniū lib.
XXIV. cap.
73. 74. 75.

Postquam in vanum se preces effundere vidit, ut saltem puellis parcere-
tur orare institit, à qua ætate etiam hostes irati abstinere, neque Ty-
rannos vlciscendo, scelera quæ odissent ipsi imitarentur. Ceterum
cum nihil proficeret, Heracliam à penetralibus abstractam iugulant:
cædique matris etiam filiarum cædem addunt. Hic exitus Hieronymi
Tyrannorum ultimi cum tota familia fuit, quæ post eius interitum acta
fuit; & quomodo Syracusæ in Romanorum potestatem pervenerint, in
Syracusarum descriptione prosecuti sumus.

HISTO.

197

A HISTORIAE VRBIVM
ET POPVLORVM
MAGNAE GRAECIAE
ET ITALIAE.
PARS TERTIA.

B **E**QVIDEM, benigne lector, quum ea Græcorum Numismata, quorum populi sedes in Italia habuerunt, in ordinem aliquem digerere constituissem, putabam me haud omnino absurdè facturum, si quidquid urbium aut populorum pecuniam Græcorum elementis signasset, aut etiam Græcæ in Italia originis esset, sub MAGNAE GRAECIAE MAGNA GRAECIA nomine complecterer. Neque enim eam ad tam angustam nominis rationem, atque *Magna Græcia* à prisca inclusa fuit; coarctandam putauimus; sed eius vocis vsum, ob rei argumentum latissimè per totam Italiam diffusum, largius nobis esse vsurpandum: id quæ uti

C non sine æqui Lectoris vtilitate & commoditate, ita haudquaquæ contra nobilissimorum scriptorum auctoritatem; quando Strabo ipse non Italiae solum MAGNAM GRAECIAM inclusit, sed & in Siciliam vsque extensam Strabo lib. VI. fuisse prodidit. Ad hæc obseruo ITALIAM non vno tantum loco, sed varijs regionibus & urbibus à Græcis cultam & frequentatam fuisse. Adde, quod quemadmodum ITALIA, uti nunc, ita & olim nobilissima totius Europæ regio, non vniuersa ab initio *Italiae* nomine donabatur; sed hi tantum qui Isthmum inter Laum flumen, sinum Hipponiatem, siue Napitinum; ac Scyllaticum incolerent, *Itali* (qui iidem & *OEnotrij* olim) vocabantur. ita æquiores nobis fore Lectorem putauimus, si nunc

D MAGNAE quoque GRAECIAE nomine paullo largius ob causas prædictas vsuri sumus. Quare ut ITALIAE non vna† totius appellatio olim fuit; sic nec vnâ quoque communem omnium fuisse possessionem facillimè obseruari potest. nam *Hesperia*, *Ausonia*, *Saturnia*, & demum quæque, ut iam diximus, ITALIA partium tunc, non totius appellationes fuerunt: quas partes, ut in monumentis rerum gestarum traditum est, alij alias ab initio tenuerunt; *Siculi*, *Tyrrheni*, *Vmbri*, *Ligures*, *OEnotrij*, *Peucetij*, *Aborigines*, *Pelasgi*. Quorum alij iterum huius regionis indigenæ fuisse; alij aliunde, & ex Græcia plerique in hanc terram, omnium iam tum rerum copia affluentem, traiecisse scribuntur. Verum ut eorum quisque venerit, ut

† Sed varia nomina indita, ut obseruat Hadr. Iunius lib. 1. Animaduersor. cap. vlt.

B b 3 bella

bella pacemque cum finitimis fecerit, nobis hoc loco non est consilium scribere: id ubi opportunitatis ex numismatibus occasio sese offeret, non omitturi: nam uti eorum temporum non satis explorata memoria est, ita quæ de ijs antiqui prodiderunt, fabulis quàm historiis similiora videntur. Adde quòd parum consentanea, atque adeo pugnantia inter se sæpe tradant; ut vix probabile quidem, quod in tam discrepantibus rebus adferas, quidquam inuenias. Ceterum ex officio nobis facturi videbamur, si primum ITALIAM paucis, ut à natura; & à populorum iure distincta describeremus. Natura enim intra mare & Alpes eam in trianguli formam (si bono in primis auctori Polybio credimus) ut eius apex Massiliam quoque perstringat, inclusit. Verum & hoc addamus, *ITALIAM* à Populo Ro. propriè vocatam fuisse, quidquid ad superum mare Rubicone; ad inferum Arno fluminibus claudabatur: uti ex tradentium auctoritate constat. *Ligures, Gallos, Venetos, Carnos* ob eam causam, quòd in Prouinciæ formam inclusi erant, ab eo nomine excludebant. sed ipsum Polybium, qui Scipioni AEmiliano, & deletæ Carthagini æquali scripsit, audiamus. *Tota, inquit, Italia in trianguli speciem est formata: eius latus unum quod ad orientem solem spectat, Ionio, ac deinceps Hadriatico mari terminatur: alterum verò quod ad meridiem, Siculo, & Tyrrheno: ex quibus inter se coeuntibus, apex trianguli efficitur. In meridiem proiectum promontorium, quod Cocinthus appellatur, Ionium à Siculo mari distinguit: tertium verò latus quod Septemtrionem & mediterraneam regionem intuetur, deinceps Alpium crepidine circumscribitur: quæ à Massilia & ijs quæ supra Massiliam sunt locis initium ducit. & continenter usque ad intimum Hadria sinum extenditur.* Apud ipsam autem, de qua dixi, crepidinem Alpium (quam etiam quasi basem trianguli appellare licebit) à meridie ad septemtrionem subiecti sunt campi totius Italiæ ultimi, qui bonitate & magnitudine omnibus, qui in Europa sunt, antecellunt. Vniuersa verò ea linea, qua hi campi definiuntur, speciem trianguli format: cuius apex ab Alpium & Apennini montis concursu non longè à Sardonio mari supra Massiliam figuratur. Laterum autem unum à Septemtrione, ut supra dixi, *Alpes* sunt; quæ ad ducenta septuaginta quinque passuum millia porriguntur, alterum verò à meridie Apenninus, qui ad quadringenta quinquaginta. Basim autem totius figuræ litus Hadriatici sinus affingit: cuius magnitudo est à Sena oppido in intimum ferè sinum, ultra CCCXII. millia: adeò ut horum camporum ambitus, non multum à mille ducentis quinquaginta millibus passuum differat. Quocirca, si Italia terminos secundum naturam propagatos sequemur, hos Italiæ populos numerabimus: *Ligures, Gallos, Venetos, Carnos, Etruscos, Latinos, Campanos, Lucanos, Græcos, Apulos, Frentanos, Picentes, Umbros, Sabinos, Vestinos, Marfos, Marrucinos, Pelignos, & Samnites.* Quòd si ex iure

ITALIA.

POLY-
BIUS ex-
cellens scri-
ptor Histo-
ria.Polyb. lib. x.
Historia
paucis ini-
tio.Strabo prin-
cipio lib. vPlinius lib.
III. cap. v.Similis po-
tius aucto-
ris: ibid.

Plinius.

Triangularis
verò figuraSicilia est
propria: un-de Trinac-
ria dicta,& Trique-
ta.

A iure, quo Italiae populi cum Romanis vel foedere vel amicitia sociati; vel legibus quoque donati sunt, Italos distinguemus; futurum est, ut eos in tres tantum populos distributos fuisse obseruemus, in *Latinos, Italicos, & Prouinciam Galliam*. Atque ut ius illud omne à foedere manabat, erantque foedera alia aliis æquiora; ita non eadem omnes populi conditione sunt vsi: sed alij aliis, meliore vel deteriore. Quæ si per præmiorum gradus distinguantur, optima erat *ciuium Romanorum*, siue *Iuris Quiritium* conditio: aliquanto incommodior Latinorū: infra Latinos Italicorum: durissima verò Prouinciariū. *Latinitatis* siue *Latij iuris* præcipuæ partes erant ut ius suffragij Romæ non in tribu certa, sed ex magistratuum arbitrio haberent: quod summum erat, qui ius Latij habebat, is si apud Latinos magistratum, Quæsturam, aut AEdilitatem gessisset, *Ius ciuitatis Romanæ* assequebatur. Populi quoque qui *Ius Latij* habebant, suis à Prætoribus non à Romano magistratu administrabantur. atque hoc ius populi Latini fuit, vsq; ad annum ab vrbe condita DCXCIV. quo ex Lege Iulia ius ciuitatis vniuerso Latio datum est. *Italicum ius* neque suffragij lationem habebat; neque per Magistratus administrationem ciuitatem assequebatur. Ceterum Italici magistratus suis & legibus, non Prætori Romano, ut Prouinciæ, parebant.

IUS QUIRITIVM.

LATINIVS.

ITALICVM IVS.

Prouinciæ ius præcipuè in eo versabatur, quod iis leges domesticæ adimebatur & pro iis aliæ à Romanis dabantur regebanturq; à Prætore, qui ius de rebus priuatis dicebat, causas verò publicas cum concilio cognoscebat, & imperium cum belli gerendi potestate habebat. Hæc de iure populorum Italiae paucis hîc à nobis adscripta sunt, & per compendium ut quoties de iure *Latij, Italico aut Prouinciariū* in libris antiquorum occurreret, intelligi quid scriberetur possit. Ceterum ut Numismata nostra variè per Italiam eiusque regiones sparsa populos quos nuncupauimus contingant, operæ precium me facturum arbitratus sum, si ea occasione vsus paucis vniuersam *Italiam* per populos & limites suos (veluti si eam per Itinerarium obirem) distinctam, simul etiam agros eorum & vrbes, quantum ad rem propositam opus esset, complecterer; confidens eo consilio me tum priscorum monumentis magnam lucem, tum luculentum rebus nostris compendium esse allaturum. Atque à Latinis, quorum agris etiam Roma cis Tiberim imposita erat, exorfi, obseruamus duplex fuisse *Latium*; *vetus & nouum*.

PROVINCIARVM IVS.

LATIVM VETVS.

Vetus LATIVM ab occasu Tiberi & Etruscis: à Septentrione Aniene & Sabinis: Vfonte flumine & Volscis ab oriente; Tusco mari à meridie terminatur. atque in eo fuisse populos, *Albanos, Rutulos, Volscos, & AE-* quos, quos & *AEquicos* vocabant.

Volsci quidem ferè versus mare, citra & vltra Vfontem flumen oppi-

da XVIII. tenerunt: inter quæ præcipui nominis & maritima *Ancium*, & *Anxur* siue *Tarracina* & *Suessa Pometia*.

LATIVM
nouum.

LATIVM *nouum* ad Septemtrionem Anio, Sabini & Marfi; ad ortum Samnites & Campani; ad meridiem mare à Circeiis ad Lirim continebat: cuius populi Osci, Ausones, & Hernici.

Ausones propriè dicti fuerunt Aurunci inter Volscos & Campaniam siti: quorum oppida Minturnæ, Vescia & Ausonia fuerunt. è quibus *Minturnas* ad Lirim sitas Stephanus Samnitibus adscribit:

Latio *Campania* est adiuncta.

CAMPA-
NIA in tres
regiones di-
uisa.

Campaniam à Liri amne ad Vulturum; à Vulturno ad Sarnum; à Sarno ad Silarim antiqui produxerunt. Quare tres Campaniæ partes à veteribus institutæ; vna, quam Ausones, Aurunci, Sidicini, & Capuani tenuerunt: altera, quam Cumani & Opici: tertia, quam Nucerni.

I. Prima ad mare Sinuessæ (quæ & *Synope* antè dicebatur) & Vulturno oppidis frequentata erat, intus autem Gauro, Massico & Falerno montibus, campo Stellate, Sueffa Aurunca, Calibus, Cassino, Teiano Sidicino, Venafro, Calatia, Callicula, Trebula, Casilino, cum silua Gallinaria, & capite ipso regionis Capua:

II. Secunda ad mare Linternum oppidum cum fluuio; Cumas, quas Dionysius Halicarn. in Opicis collocat; Misenum, Baias, sinu Lucrinum & Auernum habebat: tum Puteolos, Neapolim & Heracleam, omnes in eo sinu, qui Crarer dicitur: intus verò Atellas, Abellam, Sueffulam, Aceras, Vesuuium montem, Nolam, & Pompeios:

III. Tertia ad mare oppida habuit, Stabias, Surrentum & Mineruæ promontorium: intus Salernum, Nuceriam, & Picentiam. Obseruo etiam agrum à Surrento ad Silarim flumen, Picentinis huc ex aduerso Adriatici litore traductis, fuisse per xxx. P. M. attributum.

LUCANIA

Lucani à Silari fluuio ad Laum vsque tenuerunt: ad mare quidem Præstum siue Possidoniam, Palinurum promontorium, Veliam, Buxentum, intus *Thebas Lucanas* interiisse Cato auctor est. & *Pandosiam* Theopompus apud Plinium. Ceterum Lucaniæ caput Petiliam fuisse obseruo; Lucaniam attingit ea regio quam Græci magna ex parte incoluerunt: Eadem in tres partes diuisa fuit, Bruttios, Messapios, & Salentinos.

BRUTTIJ.

Bruttij (vt suo loco dicemus) genus hominum agreste, & fugitium; expulsis Græcis occuparunt eam partem quæ quondam OEnotria & Italia dicta inter duos sinus Hipponiatem, in Tusco mari & Scyllaticum in Ionio erat: Isthmumque illum à Lao flumine ad Metapontum vsque tenuerunt: sicuti ex Antiochi auctoritate Strabo prodit.

Deinceps occurrit regio quæ Isthmo est inclusa à Tarento ad Brundisium, quam *Messapiam*, *Lapygiam*, *Calabriam*: & *Salentinam* variis nominibus appella-

A appellarunt: quanquam alij eandem in duas partes, Strabone attestante, distribuunt. Vnam in qua *Tarentum*, quam Calabriam & Messapiam; alteram in qua *Brundisium*, quam Salentinos, siue ultimam Iapygiam nominarunt.

Ceterum quod ad MAGNAM GRAECIAM attinet, eius limites nonnulli multò angustiores, Ptolemæum Pliniumque secuti, constituunt.

Ab Alece enim flumine in Rheginorum agro, quidquid agrorum aut opidorum à Locrorum sinu itidem Scyllatio usque ad Tarentum circa Ionij maris oram continebatur, *Magna Graeciae* solum adscribunt. Si vera est Antiochi sententia quam Strabo profert, Graecorum limites à

MAGNA
GRAE-
CIA.

Strabo lib.
VI. Geogr.

B Lai fluminis in sinu Hippomate ostio usque ad Alecem flumen secundum Tyrrheni maris oram multò longius Italiae spatium, quam secundum Ionij maris litora occuparunt. Sin etiam ex eadem ratione veros Bruttiorum fines assignauerimus, necessum est maritima eorum fuisse Tempfam, Terinam, Metaurum fluuium, Scyllaeum promontorium, Rhegium, Leucopetram, Herculeum promontorium, Alecem flumen Rheginorum agrum dirimens à Locrensi, Bruttium, & Zephyrium promontoria, & supra Locros cognomento Epizephyrios Mamertinum castrum: vnde Mamertini qui Messanam fraude occuparunt nomen fortiti sunt, ut nonnullorum est opinio. Item Caulloniam, Scyllatium, C Lacinium promontorium, Crotonem, Sybarim, Thurios; quorum opidum deducta Colonia *Copia* appellationem accepit: tum & Lagariam urbem, Acirim & Sirim flumina, ac postremo Metapontum, Intus verò Numistrum, Consentiam, Hipponem, Heracleam, quae & Siris vocata est; & ut Straboni placuit, Pandosiam. In altera huius regionis parte à Tarento Brundisium terrestri itinere xxxii. p.m. opida per continentem sunt à Tarento, Vria, Messapia, Alecium: in ora verò Galesus flumen, & Tarentum, Senonum Gallipolis, Iapygium siue Salentinum promontorium, in quo Leuca: mox, vnde breuissimus est in Graeciam traiectus, ab Hydrunte in ultimam Iapygiam secundum Adriatici maris oram Brundisium, vtrumque à Ptolemæo Calabriae iuxta mare Ionium adscriptum. Hydruntem Plinius à Brundisio quinquaginta m. p. distungit. Post Salentinos *Apuli* à Brundisio ad amnem Ficernum usque agros tenuerunt. Obseruo Apulorum duo fuisse genera: Vnum quos *Pencetios*, itidem Iapygas & Pediculos vocarunt; quorum oppida secundum mare, *Barium*, *Egnatia*, *Rhodis*: amnes Pactius, & ex Hirpinis montibus defluens Aufidus; mediterranea autem Venusia & Coelia.

APULIA
duplex.

Alterum Apulorum genus, quos *Daurios* & Messapygas cognominabant, in qua oppida secundum oram Salapia, Sipus, Apeneste, Garganus mons, Hyriū, inde Ficernus flumen. Mediterranea Teanum cognomen

Cc

mento

mento Apulum, Luceria Colonia, Arpi, Canusium oppida. Addit Strabo, eos qui sinum iuxta Garganum montem incolunt, *Apulos* proprie fuisse appellatos. A

FRENTANI.

Post flumen Fiternum quod Apuliam terminare diximus, sequebantur ad mare *Frentani*, usque ad Aternum flumen; à quo deinceps Picentes sunt: ita ut inter Apulos & Picentes nulli alij populi quàm Frentani fuerint interiecti. In ora flumen Trinium portuosum: oppida Istonium, Buca, Ortona, Aternus amnis. intus verò Anxanum & Larinum.

PICENTES.

Ultimi ut diximus Italiae, si à populorum iure distinguantur, circa Adriatici maris oram *Picentes* erant, qui ab Aterno amne ad Aesim maritima tenebant, in quibus opida maritima veterum scriptorum testimonio celebrata, Castrum, Cupra maritima, Truentum, Nomana, Ancona, intus Cupra montana, Firmum & Asculum vtrumque cognomento Picenum: Hadria colonia, & ager Prætutianus. Deducti ex his agris Picentes, in aduerso Tyrrheni maris litore inter Sarnum & Silarum flumina, ut suo loco meminimus, confederunt. Ceterum deinceps oram Italiae maritimam, eiusque fines & limites secundum situm paucis prosequemur. Ultra Aesim flumen Galli Senones usque ad Rubiconem habitarunt. Hanc regionem primùm Liburni coluerunt; eos expulerunt Siculi; Siculos Umbri; Umbros, ut ex Catone Plinius testatur, Etrusci. B

Plin. lib. III.
cap. XIII.

Post Senones ex transalpina Gallia profecti Tuscis exactis regionem occuparunt, & Senogalliae nomine ab iisdem appellata est: in qua haec opida praecipue floruerunt, Sena, Fanum Fortunae, Pisaurum, Ariminum. Sed postquam Romani & hanc partem deiectis aut debellatis Gallis in potestatem redegissent; placuit ut Italia, quae eò usque Aesi flumine interclusa fuerat, ad Rubiconem usque produceretur. Postea vero extincto omni Gallorum nomine, Umbriae propter affinitatem haec pars attributa est. quod ex Strabone, Valerio Maximo, atque aliis patet. C

Strab. lib. 6.
Val. Max. l.
2. cap. 6.

GALLIA
Togata siue
citerior.

Sequebatur ultra Rubiconem Gallia citerior, quae & *Togata* appellata est: quae quidquid montium camporumque & agrorum mari Ligustico flumine Arno ad mare inferum, Adriatico siue, Rubicone, & Formione fluuiis, ad superum mare terminabatur & conuexa prope Alpium crepidine inclusum erat, continebat. Mare hanc, ut diximus, à Meridie claudebat. Alpes à Massilia in orbem prope per vada Sabatia, Taurinos, Salassos, Rhätos, Comum, Brixiam, Veronam, Vicetiam, Opitergium, Aquileiam & Tergeste usque in sinum Adriaticum ductae, Septemtrionem & Occidentem claudebant. sinus ipse & hinc Rubicon, illinc Formio duo flumina Orientis partem definiebant. D

Ceterum quidquid agri ab occidente Athesi, ab Oriente Adriatico, à Septem-

A à Septentrione, vt ait Strabo, Natifone flumine; à Meridie Pado comprehensum est, id totum Venetorum fuit: eaque regio vniuersa *Venetia* est.

VENETIA

A Natifone vsque ad Formionem *Carni* erant; quorum opida *Aqui-* *CARNI.*
leia, *Concordia*, *Tergeste*.

Galliam vero Citeriorem Apenninus ferè mediam discriminabat; & flumen magnum Padus, qui ex montis Vesuli fonte in Alpibus ortus ex Apennino celebrati nominis octo, alia ex Alpibus vndecim recipit; pluribusque in sinum Adriaticum ostijs erumpit. *PADVS.*

Ligurum, vt ait *Dionysius, natio antiquissima & regio latissima fuit, partemque non modicam Galliae vltioris & Italiae insedit. Qui ei- tra Apenninum habitauerunt in Montanos & Maritimos distincti fuerunt. *LIGURES*
*Dionysius
Afer in pe-
riogesi.

Montani à Nicæa, vnde Apenninus attollitur, vsque ad fontes Macrae pertinuerunt; à Macra verò vsque ad Arnum Ligures Apuani.

Maritimi à Massilia vsque ad Pisas, vt Polybius ait, confederant. quæ ora opida habuit Herculis fanum, Lucum Feroniae, Lunam. & post Macrae fluminis ostium Genuam, vada Sabatia, Albingaunium, Albium; Monæci portum, Herculis portum & Italiae finem, Varum. Intus opida pauca, castella plurima: in iis Luca; quæ ante Etruscorum ait fuisse Li- *L. Linus*
lib. xli.
cap. 23.

C uius, & postea Ligurum.

Etrusci sequuntur post Ligures à Pisis oppido Romam vsque; qui quidquid agrorum inter Arnum & Tiberim flumen erat, insidebant. Etruriae verò opida circa maritimam oram celebrari obseruo, Alsium, Pyrgos, Tarquinius, Grauisca, Cosam, Volcas, Thelamonem promontorium, Populonium, Volaterras & Pisas. Interius populi erant, Veientes, Falerij siue Falisci, Capenates, Vulsinienfes alique multi apud veteres celebrati. *ETRUSCI.*

Haecenus itaque eos prosecuti sumus populos, qui Italiae oram insederant, ac siue Tuscum, siue Siculum, siue Ionicum, siue Adriaticum mare attingebant: reliquum est vt paucis, quantum ad nostrum pertinet institutum, eos, qui mediterranea tenebant, referamus.

Vmbros (vt inde exordiamus) Sempronius à frontibus Tiberis vsque ad Narem flumen perducit; secutus, vt opinor antiquorum temporum rationem. Strabo à mari ferè ab Arimino vsque ad Ocriculos, recentiore, postquam ager Gallicus (vt scripsimus) Vmbri est attributus, descriptionem fecit. Opida Nequinum (quod deducta colonia à Nare fluuio Narnia dictum fuit) Meuaniam *Propertij* Poëtae patriam. Nuceriam, aliaque aliquot non ignobilia Vmbri tenuerunt. *Propertij*
patria.

Sabini inter vmbros ab Occidente, & Latinos ab Oriente siti erant. *SABINI.*

& quidquid agrorum inter Narem & Anienem flumina contineretur, id totum Sabinorum fuisse, veteribus placuisse video.

Sequuntur inde populi quattuor, ut non admodum latis, ita nec satis certis finibus ab antiquitate conscripti.

VESTINI.

Vestini; ut opinor, Sabinis proximi Aternum flumen ab Oriente, ab Occidente Sabinos, à Septemtrione Picentes habebant.

MARRUCINI.

Cis Aternum Vestinos sequebantur *Marrucini* Frentanis subiecti.

PELIGNI.

Sub Marrucinis *Peligni*; quorum oppida Corfinium, & *Sulmo* Ouidij Poëtae patria.

Ouidij patria Sulmo.

MARSI.

Marsi supra se Vestinos à Septemtrione, ab occasu Sabinos, ab oriente Pelignos; à meridie lacum Fucinum & AEquos siue AEquiculos attingebant.

SAMNITES.

Restant Samnites populi, quorum regio *Samnium* appellata in longitudinem longè plus quàm in latitudinem patebat. Habuit à septemtrione Frentanos & Apulos; à meridie Campanos & Lucanos, ab occasu Aufones cum Pelignis; ab oriente itidem Apulos cum Lucanis. Populi in his claruerunt rerum gestarum memoria nobilitati; Pentri, Caraceni, & omnium ultimi Hirpini.

HIRPINI.

Hirpinorum vrbes Plinius recitat Beneuentum, Cosam, & Herculaneum.

Populorum itaq; sedes loca quæ suis limitibus utcumque ex antiquitate obseruare potuimus, bona fide adscripsimus. Ceterum ut nihil quod in hoc nostro argumenti genere desiderari, aut diligentia nostra præstari possit, omittamus; sequitur ut quemadmodum paucis ostendimus quo iure populi inter se secundum Italiam regiones discriminati erant; ita etiam ciuitatum iura inter se admodum diuersa fuisse doceamus.

Ciuitates itaq; Italiam eo iure inter se differebant, ut aut *Coloniae*, aut *Municipia Praefecturae*, aut *fœderata* oppida; *Fora*, aut *conciliabula* fuerint appellatae.

COLONIAE.

Vide Carolum Sigonium; Onuphrii à Panninium de

Colonis, & Anton. Augustinum in

Dialogis Antiquis.

COLONIAS vocabant Romani oppida, in quæ populus Romanus ciues suos ad incolendum deduxisset; idque sex potissimum de causis obseruatum fuisse priscorum auctoritate traditur. Vnam, ad vicinos populos coercendos; alteram, ad hostium incursiones reprimendas; tertiam, stirpis augendæ; quartam, plebis Urbanæ exhauriendæ; quintam seditionis sedandæ causa; Sextam, ut præmiis veteranos afficerent. Quaecumque autem de causa deducendæ erant Coloniae, lege Agraria opus erat, & Coloniae curatoribus: qui vel Triumviri, aut plures (nam lego agris diuidendis, aut Coloniae deducendæ etiam xx. viros simul datos fuisse) deductis sub vexillo in agros Colonis, aratro urbem & agrum tauro & vacca iunctis; auspicio primum facto, circumarabant, ac designabant, quod uti etiam in numismatibus tam consularibus quàm imperatoris olim à nobis in lucem datis frequenter videre licet; ita Ciceronis quoque,

Nummi in

Fastis Con-

sularib. &

in Iulio

Ces. & in

Augusto.

A quoque, Frontini, Varronis, & Græcorum auctoritate confirmatum est.

Ius vero Coloniarum duplex fuisse colligo. Vnum earum quæ ciuitate Romana; alterum, illarum quæ Latinitate aut iure Latij donatæ erant. Quæ ius ciuium habebant, iure Quiritium priuato tantum, non publico utebantur. Qui Latinitatis, ij iure Latij, quod iam exposuimus, fruebantur. Respublica Coloniarum in legibus & legum curatoribus posita erat: Legum curatores, aut Magistratus aut sacerdotes erant; hi diuinarum, illi humanarum leges à Colonia deducendæ curatoribus, quum primum conderentur, dabantur. Adhæc in coloniis consilium erat & Senatus & populi. Senatores in coloniis, vt & in municipiis, Decuriones vocabantur. In Decurione legendo, vt & in Senatore Romano, census, vt ex Plinio secundo constat, obseruabatur, atque ætas. Magistratus coloniarum præcipui erant aut Duumviri aut triuiri, aut iuuiri iuris dicundi (totidem namque inuenio) qui Consulibus vel Prætoribus Romanorum comparari poterant. Præterea Coloniae Censores, AEdiles, Quæstores habebant; & suos in Vrbe patronos. sic Bononia in Antoniorum clientela; <sup>Patroni ut-
bi Italia.</sup> Puteoli in Iuniorum patrocínio erant: Atque huiusmodi patronorum frequens tum in antiquis marmorum inscriptionibus atque aliis monumentis, tum priscorum scriptis haud infrequens mentio est.

MUNICIPIA opida erant iure ciuium Ro. donata. Nomen iis factum à muneribus capiendis. Munera enim Reipublicæ publica cum auctoritate curationes erant, Municipiorum duo genera fuerunt; Vnum quibus Ciuitas cum iure suffragiorum; alterum sine suffragio data erat. Illis dare Quiritibus honores & capere potestas fuerat; istis non erat: sed in legionibus vt ciues, non in auxiliis vt socij, adscribebantur. Respublica eorum si ordines quæramus Decuriones, Equites & plebè habebat: si consilium publicum, Senatum, & Populum: si magistratus & Sacerdotes; triuiri & iuuiri iuridicundo, Censores, AEdiles, Quæstores & Flamines Municipiorum obseruabimus, & qui ex Decurionum ordine legébantur, <sup>Decem-
primi.</sup> *Decemprimos*, qui tributorum exactioni præerant. Decurionum decreta, vt *Senatus-consulta* Romanorum veteribus etiam litteris celebrantur. Populi verò summum ius fuisse video in legibus ferendis, & magistratibus municipalibus creandis.

Sequitur vt de Præfecturis pauca quædam adferamus. ^{PRAEFECTVRAE} PRAEFECTVRAE vocabantur opida in quibus & ius dicebatur, & nundinae agebantur: & erat earundem Respublica quædam, ita tamen vt magistratus suos non haberent: sed Præfecti quotannis in eas mittebantur; qui ius dicerent: Præfectorum duo genera erant, vt & Præfecturarum: Vnum Quattuorvirorum aut sevirorum qui populi Ro. suffragio creabantur, & in Præfecturis ius dicebant. Alterum earum, quæ à præfectis administrabantur:

bantur: quos Prætor urbanus in quolibet loca legibus mittebat. Ius in Præfecturis priuatum ex edictis Præfectorum Romanorum constituebatur: publicum autem vniuersum à Senatu Romano petebatur: nempe census tributorum, vectigalium, & militiæ: usque adeo ut non meliori conditione essent Præfecturæ quàm Prouinciæ. Fuerunt tamen in Præfecturis Consilia publica, summusque ordo, qui *conuentus* vocabatur. Erat & equestris ordo & plebeius. Magistratus autem alij eò Roma mittebantur, qui ius dicturi essent; quos Præfectos appellabant. eosque à numero (ut iam diximus) Quattuorviros aut Seviros dicebant. Sunt tamen qui eisdem Sexprimos quoque vocatos opinantur. aliis placet Sexprimos in præfecturis Decemprimis Municipalibus respondisse. Verum magistratus ex Præfecturæ corpore creatos AEdilem & Quæstorem obseruo. Nam quod Liuius & Festus produnt Præfecturis fuisse magistratibus interdictum, eos non de quibuscumque loqui opinor, sed solum de iis, qui iuris dicendi potestatem haberent.

Sexprimi.

Ceterum opida quæ neque *Coloniæ*, neque *Municipia*, neque *Præfecturæ* erant, *Fœderata* vocabantur; quæ aliud ius nullum, quàm fœderis & societatis cum Po. Ro. habebant. Fœderata verò quæ in Italia fuerunt opida, aut *Latij* fœdere obstricta erant; ut Tibur & Præneste: aut *Italico*; ut Neapolis, Velia, & Heraclia; aut Gallico; ut Rauenna. Habebant ea opida & suam rempublicam, Leges, & magistratus. Hinc ciuibus Ro. in ciuitates fœderatas exsulatum ire, teste Polybio, permissum erat: tanquam in eas quæ Rempublicam suam propria in potestate haberent; neque Romanis obnoxiam. Obseruo in opidis fœderatis omnes ferè magistratus fuisse, qui Romæ erant, Dictatorem, Consulem, Prætorem, AEdilem, Quæstorem.

Fœderata opida.

Reliquum est de *Foris* & *conciliabulis*. FORVM hic accipimus pro loco in quo ius dicitur. Hinc notæ apud Ciceronem atque alios scriptores phræses, *forum agere*, & *forum indicere*; qua forma dicendi utebantur magistratus, quando locum iurisdicendi, qui *conuentus* appellabatur, designabant. Altera significatio Fori, locum nundinationis, aut in quo nundinæ agerentur, denotabat: quem Prætores quoque (Seruio teste) in prouinciis soliti erant indicere. Quod ius etiam ad priuata prædia aliquando translatum fuisse & Plinius Secundus & Suetonius in Claudio auctores sunt. Verum ea loca proprio vocabulo non Fora; sed distinctionis gratiâ CONCILIABULA fuisse dicta inuenio.

FORA. Conuentus CONCILIABULA

Ceterum hæc omnia ita sese in ITALIA habuisse ex Antiquitate constat quousque bello Italico siue sociali, anno ab vrbe condita DCLXIII. ea lege quam L. Iulius Cæsar Consul tulit, ciuitas populis Italicis data est. Atque ut nullis coloniis ante eam legem Iuliam ius suffragij patuit; sic post

- A post eam latam omnibus esse permissum constat : nisi si fortè pauca aliquot scelere aut calamitate id ius amisissent. Itidem & Præfecturis suffragij ius esse concessum ex Sullana Ciceronis orat. & Pædiani commentariis apertum est. Postquam autem Italia à Philippo & Perperna Censoribus in tribus triginta quinq; censa erat, causa facile patet, cur post legem Iuliam multa opida & *Municipiorum & coloniarum* nomine simul donata sint: multa itidem *Præfecturae & Municipia* appellata. Quia quatenus colonos haberent, *coloniae*; quatenus Præfectos, Præfecturae nomen tulerunt. Vt autè suffragij iure donata sunt, eatenus *Municipia* sunt nominata. Et quia ius suffragij vnà cum tribu obtinuerunt, factum est vt veteres scriptores sæpe *Tribuum* appellatione populos Italiae ciuitate donatos indicasse videantur: vti Suetonius in Testamento Augusti, & Martialis non semel: qui quum populum à tribubus distinguunt, *populi* nomine plebem Romanam intellexisse videntur; *Tribuum* verò Italiam.
- B

Illud addo, omnia quæ hætenus de Colonis ceterisque opidis dicta sunt, intelligenda esse de iis Colonis, quæ iussu Senatus deducta sunt; nam militares Coloniae à L. Sulla Dictatore primùm per vim deductæ sunt; qui vt veteranos præmiis emeritæ militiæ donaret, inimicorum suorum agros parta ciuili victoria, militibus, per quos vicerat, diuisit. Quod postea Cæsar Dictator, M. Antonius, M. Lepidus, & C. Cæsar Octavianus

COLO-
NIAE.
Militares.

- C quæ vniuersas vnà cum Tribunis & Centurionibus, & suis cuiusque ordinis manipulis fuisse deductas, bonus imprimis auctor Corn. Tacitus scriptum reliquit.

Libro 1. Annal.

NE O Π O Λ I T Ω N.

NEAPOLIS *Cumanorum Colonia.*

- D AMPANIAM, vt regionem totius Italiae à fecunditate & prouentuum felicitate commendatissimam, ita latissimè secundum Tyrrheni maris oram sese obliquantē aut insinuantem, aut interiùs cum fortissimis Italiae gentibus coniunctam, atque adeò plures sub se populos complectentem, veterum auctoritate celebratam fuisse obseruamus; idque tanto scribentium consensu, vt vel hinc nonnulli eam non modò Italiae, sed totius terrarum orbis pulcherrimam plagam appellare non dubitarint. Nihil enim mollius cælo Campano aut clementius; nam bis floribus vernat: nihil solo vberius; ita vt hinc certaminis siue contentionis inter Liberum & Cererem, imò & ipsam Palladem (propter olei Campani præcipuè autem Vena-

CAMPANIA.

Baiæ, fontibus tepentes.

CAPUA
urbs maxima.

Venafrani præstantiam) de regionis dominatu nata sit fabula: nihil mari A hospitalius. Hic illi nobiles portus, Caieta, Misenus, & tepentes fontibus Baiæ, Lucrinus, & Auernus. Hic amicti virium nobilissimarum gloria montes Gaurus, Falernus, Massicus, & pulcherrimus omnium Vesuvius. Urbes ad mare Sinuessa, Cumæ, Puteoli, Neapolis: intus Capua, quondam tertia inter duas maximas, potentissimasque Romam & Carthaginem antenumerata: præterea Atella, Sueffa Aurunca, Teanum Sidicinum, Cales siue Calenum, Nola, Nuceria, Picentia. Ceterum ut Campania in tres partes diuisa sit, & quibus terminata fluminibus iam ab initio in præfatione nostra diximus. illud addam, quantum equidem in Romanorum historia obseruare potui; à Sidicinis armis Samnitium oppressis, & ad B Capuanorum auxilia sese conferentibus, occasionem fuisse oblatam, qua Romani iusta pro Campanis, utpote sociis, arma induere coacti sunt. nam Capuani à Samnitibus acie fusi, ab iisdem, quia armis plus poterant, seruitutem metuentes, sc̃, urbem atque agros anno ab urbe condita CDX. in fidem populi Ro. dediderunt, atque is belli motus reliquam per partes traxit Campaniam; ut ius Italicum ex populi Ro. iussu accipere coacta fuerit.

Leborina terra.

Numismata.

Inuenio tres in Campania agros à veteribus celebratos: *Campum Stellatam, Falernum, & Leborinum*. sunt qui opinentur à Leborino agro vniuersam hanc regionem hoc sæculo *terram Leborinam*, siue, ut nunc Italia pronunciat, *Terram di Lauoro* nominatam. Ceterum ut iis quarum exhibemus in Campania numismata ciuitatibus ius Italicum primo obuenerit, inde etiam lege Iulia aut ciuitate Romana donatæ, aut suæ libertati permissæ sunt, singulis adscribemus. & paucis quoque (siquidem earum rerum memoria, quæ sanè vel incuria hominum vel iniuria temporum etiam à prisca sæculi scriptoribus ante Romanorum res gestas desideratur, exstat) quæ ipsarum ciuitatum origo; qui maiores, res publica, res gestæ, fortuna, incrementa aut interitus fuerint; singulis adiuti, Numismatum symbolis adscripturi; aut coniecturis verisimilibus proposituri sumus. Aggressurus itaque ciuitatum Campaniæ tam maritimarum quàm interiorum aliquot, quorum ad manus nostras numismata peruenierunt, historiam, exordium à *Neapolitanis* sumere placuit: non quidem quòd id ordo Geographiæ ita postulet: sed sicuti tradente Linio Neapolitani antiquissimis temporibus Græcorum in Italia primi foedere cum P. Ro. coniuncti fuere; quòd illi vno & perpetuo iuris & fidei tenore semper seruarunt: ita nunc *Neapolis* totius facilè regionis caput est nobilissimorum præclarissimorumque virorum, uti & olim cum a-lumna tum sedes celeberrima, Neapolitani primum absque controuersia in ordine locum mereri videbantur. NEAPOLIS itaque à Cumanis in

- A In sinu qui ob similitudinem situs *crater* dictus erat, condita est. Cumani verò è Chalcide Euboia originem trahunt; qui classe qua domo aduecti erant, plurimum in ora eius maris quod accolunt potuere; primò in insulas AEnariam & Pitheculam egressi, deinde in continentem sedes transferre ausi Cumas, (vt in Cumarum descriptione ostendemus) inde Palæpolim, haud procul ab eo loco vbi postea ad litus Neapolim, condiderunt. Hanc à prima origine Parthenopen fuisse dictam, ob Parthenopes, (quæ trium Sirenarum vna celebratur) sepulcrum ibidem dum vrbs conderetur inuentum, ab antiquitate memoriæ proditum est. Ceterum postquam Cumani qui Cumis remanserant vereri cœperunt, ne exhausti colonis, qui ob loci situm & agri fertilitatem magna frequentia Palæpolin sedes transfulerant, ipsi quoque tandem patriam deserere cogerentur; consilium vrbs nouæ demolientiæ capiunt: eaque magno impetu euerfa, quum pestis Cumanos adorta sæuisset, consultusq; Apollo respondisset, salutis ipsis futurum, si Palæpolin quam euertissent instaurarent; oraculum sequuti nouam urbem condidisse traduntur, quam Neapolim hinc vocarunt. Obtinuit tamen vsus apud rerum Romanarum scriptores, vt *Palæpolis* nomen & *Neapolis*; quòd duabus vrbibus haud procul distantibus idem populus esset, promiscuum fuerit: donec fœdere in populi Romani amicitiam recepta, obsoleto priore nomine, *Neapolis* tantum diceretur; nomenq; *Parthenopes* poetis * relinqueretur. A Græcis ex
- C Chalcide & aliquot Atheniensibus ab iuitio frequentatâ, legibusque & Græcis institutis coaluisse obseruo. Additur ab eisdem; quum antea Parthenope vocaretur, quasi nouam ab ipsis conditam urbem *Neapolin* fuisse dictam. Solinus tamen, ni mendum sit, eandem ab Augusto instauratam, & ab eo primùm tempore *Neapolin* vocari cœpisse scripsit: sed Solinum scriptorum & temporū auctoritas erroris coarguit; quum Lycophron Ptolemæo Philadelpho æqualis *Neapolis* mentionem faciat; itidem toties bello Punico secundo † Liuius, nec rarò aliquot in locis ipse etiam Cicero; potissimùm in Balbi & Archiæ defensionibus, vt cetera omittam. Gymnicum certamen & Musicum Quinquennale
- D Neapoli magna Græcarum vrbium frequentia, & contentū celeberrimo, idque singulo quoque lustro ex oraculo fuisse celebratum, veterum auctoritate testatum est. Hinc forsitan in Neapolitanorum numismatibus *Minotaurus* laureo sermo à victoria donandus toties apparet; & *Diana* in altera numismatum parte. Spectantur inter cætera duo postrema, in quibus, vti & in præcedentibus, *Minotaurus* à Victoria coronatur; quorum alteram partem facie Dei Hebónis à Neapolitanis pro Baccho culti, signatam opinor. Macrobius enim auctor est, & eiusdem auctoritatem etiam Iunij Aquilæ, quod exstat de eodem Deo Epigramma

Strabo l. v.
Geograph.

* Virgilium
in sine Georgicis.

Solinus Polyhistor
cap. viii.

† T. Liuius
lib. 21. 23.
& 35. &
Strabo lib.
v. Geogr.

Minotaurus
sepis in
Neapol.
nummis.

Hebon Deus
olim Neapolit.
Macrobius lib. 1.
Saturn. c.
xviii.

D d confirmat.

confirmat. videturque *Hebon* vocari vt *Hebe*: id est, à prima lanugine & molli teneraque ætate. Quamquam nec hæc quoque improbabilis coniectura videri possit, Neapolitanos huiusmodi numismatum suorum Symbolis originem suam ad *Theseum* maioremque suos *Athenienses*, quorum coloni *Chalcidenses* erant, voluisse referre. Induxit me in eam cogitationem idem *Macrobius* apud quem ex *Pherecyde* refertur, *Thesea* quum in Cretam ad *Minotaurum* duceretur, votum pro salute atque reditu suo, *Apollini* ἑλίων; καὶ Ἀρτέμιδι ἑλίας concepis-
Lib. I. Saturnal. cap. XVII.
A
B
C
D
Sueton. in Augusto cap. 98.
Suet. in Nerone c. 20.
PALÆPOLITANI.
Anno Ro. C. CDXXVI.
arte

- A arte aggressus, perpulit ut præfidiū noctu ab vrbe ad hostium agros populandos deduceret: atq; interea Charilaus in urbem à socijs exposito receptus est. Nolani ex vrbe Palæpoli Nolam se fuga recipiunt. Samnites autem exclusi, non externis modò sed & popularibus suis ludibrio fuere, spoliatiq; & egentes domū redire. Tandem eò summa rei Græcorum venit, ut *Neapolitan* fœdere Italico in amicitia populi Ro. recepti, leges suas, Rempublicā, & suos magistratus nequiquam Romanis obnoxios retinerent. Cuius rei documentū est quod Polybius prodidit, ciues Romanos qui exsilij causa solum vertebant; Neapolin * se ut in liberam ciuitatem contulisse. Adhæc quòd quum Romæ Cereris sacerdotes, quæ NEAPO-
LIS ciuitas
fœderata.
- B Græcæ originis & liberæ erant, ad sacra facienda legi debebant; aut Neapolitanas, aut Velienses, ut ex fœderatis ciuitatibus, fuisse delectas. Comiter inde à primo fœdere Neapolitanos pop. Romani societate conseruasse obseruo: usque adeo ut quum res Romana grauissimo Hannibalis proelio ad Trebiam & Trasimenum affecta laboraret, legatos miserint, qui quadraginta pateras aureas magni ponderis, in subsidium belli pop. Romano offerrent. Quibus quidē legatis gratiæ à Senatu pro cura & munificentiæ actæ sunt; vnica tantum patera, quæ minimi ponderis fuit, accepta. Rursus cum Romanus multiplici clade ad Cānas ferè ad internecionem fractus esset, Neapolitani fidem cum fortuna non mutarunt: Hannibalemque victricia signa circumferentem, & per agrum Campanum mare inferum petentem, ut occupata Neapoli urbem maritimam haberet: & licet turma equitum ipsorum cum Hegria præfecto ex insidijs circumuenta ac deleta, pacis tamen condiciones & societatis fœdus offerentem excluderunt. Flexerat inde Hannibal iter in Capuanos; à quibus receptus iterum Neapolitanorum animos partim spe, partim metu nequidquam tentauit. Neapolitani enim quum vim hostis metuerent; intelligerentque Hannibalem, ut maritimo oppido potiretur magna cupiditate teneri, quò cursus nauibus ex Africa tutus esset, M. Silanum cum præsidio acciuerant, ita ut non solum munitissima vrbis mœnia ob hoste conspecta,
- D haudquaquam prompta oppugnationi, sed & præsidium Romanum receptum, ab vrbe oppugnanda Poenū absterruerint. Quid deinceps Neapolitanis cum Romanis publicè negocij fuerit aut gesserint, obscura memoria est. Illud obseruo, Neapolin secessu Romanorum ad otium & voluptatem fuisse frequentatam: eamque suis legibus, republica, & libertate magna usos. cui rei argumento est; quòd Neapolitani, quum socijs & Latinis lege Iulia ciuitas data esset, iuris sui libertatem ciuitati, ut Cicero in oratione pro Balbo ostendit, anteposuerint. Nec ne mouet quòd Cicero Neapolin, quæ ciuitas fœderata erat, ut iam ostendimus, *Municipium* ibi vocet. respexit enim ad id tempus, quo ipse scribebat;
- D d 2 siquidem

Polyb. lib.
vi. Hist.
cap. xii.
* item Pra-
nesti, &
Tibur. Pol.
ibid.

liquidem tum Neapolis lege Iulia ciuitatē acceperat; qua ratione & Municipium cum iure suffragij erat. Ceterum Coloniam fuisse aliquando Neapolin, antiquis quidem marmorum Inscriptionibus, sed nullius scriptoris, quantum equidem obseruare potui, auctoritate testatum est. Inscriptiones enim disertè ORDINIS ET POPVLI ET PATRONI COLONIAE NEAPOLITANAE meminerunt; neque an ciuium Romanorum, an sociorum Latinorū, an denique militaris fuerit; ad hæc neque à quo, neque quando deducta sit, ostenditur. Verum Neapolin multis ab Augusto beneficijs affectam, & instauratam, & decreto ornatam fuisse, quo annua vicena millia Neapolitanis à fisco suo numerari iusserat, Plinius tradit. P. autem Virgilium Maronem Neapolin, vt commodissimum Musarum hospitium secessu suo frequentasse, nec longè ab ea circa *Pausilypum* duobus ab vrbe passuum millibus; vt Seruius meretur, sepultum fuisse, memoriæ proditum est: adhæc L. Papinium Statium qui Thebaida scripsit, *Neapoli* oriundum esse. Non longè à Neapoli *Pausilypus* mons & promontorium erat, amœnitate situs, fertilitate, & salubritate commendatus. Itidem perfosso monte cauerna, quam Seneca *Cryptam* * *Neapolitanam* vocat. hinc *Villa* Virgilij & Luculli, qui montem maiore impensa exciderat quàm villam extruxerat: ita vt etiam curruum com meatui peruius esset. Fuit & *Cæsaris piscina*, à Plinio & Columella ob salubritatem piscium & eorum viuacitatem commendata. Neapolis vero situm ab extremo occidente horam cum besse disiunxit Ptolomæus: ab AEquatore verò partibus quadraginta semis.

P. VIRGILIVS MARONEM
Virg. IV.
Georg. in extremo.
Stratius
Papinius
Neapolitanus.
PAUSILYPVS.
* Hodièque la Croix.

Plin. lib. IX.
Natur. Hist.
cap. 53. &
lib. X. c. 70.
Ptolem. in Geograph.

ΠΥΤΕΟΛΙΤΩΝ.

PUTEOLI *Cumanorum Colonia.*

DICÆARCHIA.
Pausanias
in Messeniis & Arcadibus.
Strabo lib. V. Geogr.
Plin. l. III. cap. 5.

Ex Macrobi.
lib. I. Satur.
cap. 17. sup.
pag. 210. n.
PUTEOLI.
Vnde sic dicit.
Strabo lib. V. Geogr.

PUTEOLOS antea quàm bello Italiam Hannibal laceraret, *Dicæarchiam* à iusto imperio, quo eius respublica florebat, dictam fuisse, & à Cumanis conditā, eorumq; fuisse emporium Strabo, Plinius, multiq; alij auctorū prodiderunt. Cumani vrbs suæ vt antiquissimæ originē è Græcia atque Euboia insula à Chalcidensibus; Chalcidenses ab Atheniensibus repetunt: quo & Puteolanorum numismata spectare credibile est. quæ Apollinis Οὐλίας (vt paullo antè memorauimus) faciem aduersa, Minotaurum auersa parte exprimunt. Ceterum quum Dicæarchia emporium, tempore belli eius quod Hannibal cum Romanis in Italia gerebat, frequentari coeptum esset, Q. Fabius ex Senatus auctoritate illud communijt; & præsidium ei imposuit: mutatoque nomine, *Puteoli* deinceps vocari incœpit: idque siue à puteorum, quibus

- A quibus ager eius abundabat, frequentia: siue, ut nonnullorum est opinio, à putore aquarum & aëris, sulphureo semper vapore grauis. Atqui quum Festus *Puteolos* inter ea Præfecturarum genera recenseat, in quas Præfecti irent à populo Romano creati, suspicari licet eam Præfecturæ nomine & iure tandiu administratam fuisse (annis videlicet vnde viginti donec P. Cornelio Scipione Africano II. Ti. Sempronio Longo Coss. Colonia ciuium Romanorum trecentorum hominum lege Acilia Tribunica eò deducta est: habuitque ea Colonia priuata quidem aliqua ciuitatis iura, ut & ceteræ Colonix, nulla tamen publica: ita ut nomine ciues Romani, re verò Coloni tantum essent Puteolani. Argumento est,
- B quòd Liuius prodat Colonos, qui Puteolos, Salernum, & Buxentum adscripti nomina dederant, quum ob id se pro ciuibus ferrent, Senatui iudicasse non esse ciues Romanos. Argumento etiam est, quòd P. Scipio Africanus & P. A. Elius Pætus * Censores, portoria rerum venalium Capuæ ac Puteolis fruenda locarunt. Festus enim Capuam sub eodem Præfecturæ genere cum Puteolis recenset. Addit Liuius ab iisdem Cenforibus colonos trecentos (is enim numerus à Senatu definitus erat) qui Puteolos deducerentur, fuisse adscriptos: eosque P. Scipione Africano II. & Ti. Sempronio Longo Coss. fuisse deductos. & exstat antiquum epigramma siue inscriptio, quæ ab Colonia deducta annos nonaginta recenset, N.
- C Fufidio & M. Pullio Duumuiris; quum Romæ Consulatum gererent P. Rutilius Rufus & Cn. Manlius Maximus, quæ numerorum ratio cum ipsis quoque Fastis congruit. A secundo namque Africani maioris Consulatu usque ad P. Rutilij Rufi & Cn. Manlij Consulatum, anni nonaginta in Fastis interesse numerantur. Itidem in antiquis Inscriptionibus etiam A. Ediliū Colonia Puteolanorum mentio fit: & Cicero Antonium accusat, Puteolanos idcirco infestantem, quòd C. Cassium & Brutos sibi patronos adoptassent. Ceterum quum illud factum constet postea quàm lege Iulia Puteolani ciuitatem adepti erant; verisimile est Puteolanos ab initio Præfecturæ legibus fuisse administratam, donec Colonia ciuium Romanorum fieret. Atqui post deuietum Antonium, Augustus Vrbe rebusque urbanis constitutis, quum Italiam $xxix$. coloniis frequentasset, Puteolos quoque militarem coloniam Augustam, uti Frontinus tradit, deduxit; in qua inter vno latere populo debebatur triginta pedum; agerque eius veteranis & Tribunis legionariis in iugeribus adscriptus erat. Addam & illud, exstare Puteolis templum, quod frontispicij inscriptio & titulus Augusto à L. Calpurnio L. F. positum & dedicatum testatur. Admonet autem Puteolorum situs ratio, ut prodigiosam Caligulae Cæsaris ex Suetonio ostentationem referamus: qui, ut notum & inauditum antea spectaculi genus ederet, medium quod inter

PUTEOLI
præfectura.

PUTEOLI
Colonia
ciuium Rom.
I. Lipsius ad
Tacit.
XIV. Anna-
lium n. 78.
Anno v. C.
DLIX.

* Ann. 13.
LIV. post
R. C. Inscr.
fuerunt
XLV.

Ann. Vrbe
DLIX.

† An. Vrbe
cond.
DCLVIII.
M. Cicero
Philip.
VIII.

PUTEOLI
Colonia
militaris.

Suet. Trans.
in Caligula
cap. 19.

Sueton.
ibidem.

Corn. Tacit.
lib. XIV.
Annal.
Ibidem.
I. Lipsius
Annot. 78.
Vitruvius
libri II.
Architect.
cap. 6.
* Plin. lib.
XXXV. Nat.
Hist. cap. V.

BAIANVS
SINVS.
BAIAR.

Virgil. VI.
AEn. v. 164.
189. 212. &
234. l. III.
AEn. v. 239.
Tacit. l. XV.
Anna. Stra-
bo lib. 17.
Seneca
epist. 78.
AVERNVS
& Lucrinus
lacus.
Strabo l. V.
Geog. Pau-
san. in Mes-
senia, in
extremo: &
Arcadici.

moles Puteolanas & Baias trium millium & sexcentorum fere passuum patebat interuallum, ponte coniunxerat, contractis vndique onerariis nauibus, & ordine duplici ad ancoras collocatis, superiectoque aggere terreno, ac directo in Appiæ viæ formam: per quem pontem ipse vltro citroque per biduum commeauit. eumque apparatus instituisse creditur ad æmulationem Xerxis, Persarum regis, qui non sine admiratione aliquanto angustiores Hellespontum contabulasse scribitur. Laudant tamen alij alias huius rei rationes, ad eludendam scilicet Thrasylli mathematici auctoritatem Caligulam hunc pontem excitasse, prædixerat enim Thrasyllus, *non magis Caligulam imperaturum, quam per Baianum firmum equis discursurum*. Tacitus autem scriptum reliquit, Neronem veteri Puteolorum opido ius coloniae & cognomentum à se dedisse. Meminerunt Puteolorum etiam Plinius & Vitruuius: hic ob puluerem Puteolanam qui cæmento Cumano admixtus in molibus ædificandis etiam ad omnem maris impetum inexpugnabilis sit; ille* ob purpurissum, quod vel Tyrio, tantopere à veteribus commendato, præstantius & nobilius censendum sit. Ceterum quia mare mediterraneum, quâ sese circum hæc litora insinuat, duos sinus faciat nobiles admodum, Puteolanum scilicet & Baianum; obiter & Baiarum ipsarum & sinus simul & vicinorum usque ad Cumas locorum mentionem facere visum est. A Puteolis itaque in Euroaustrum flexuoso sese littore incuruat *sinus Baianus*, eo quo supra diximus interuallo, à *Baiis* nobilissima olim vrbe sic dictus: locus tam à Romanis quàm à reliqua Italia vninersa ob medicatarum aquarum fontes maximo hominum concursu & frequentia celebratus. Vrbi ipsi nomen factum à Baio Vlyssis filio nonnulli prodiderunt. Ab eo ad quinque millia *Misenum* promontorium (à Miseno AEnæ quondam tubicine sic dictum) in mare prominet: atque eo loco Augustum classem contra belli subita instructam semper habuisse & Suetonius & Tacitus scribunt. Inter Puteolos & Baias, & quæ Baiis fere aduersæ sunt, Cumas, æqualibus proximè interuallis distabat *Auernus & Lucrinus lacus*, tanta omnium scriptorum commendatione celebrati. Obseruo quoque in hoc tractu *Phlegraeos* fuisse campos, ob perpetuos ignes ita dictos: & aquas in eo agro tam feruidas ex Pausaniæ testimonio fuisse, ut plumbeos per quos fluant tubulos dissoluant. Puteolorum longitudinem Ptolemæus partium **XXIX.** cum deinceps vnus partis, latitudinem quadraginta vnus mensurat.

K YMA-

K Y M A I Ω N.

C V M A E *Chalcidensium Colonia.*

- C** V M A S Chalcidensium Coloniam, vetustissimam omnium, quæ à Græcis in Italiam Siciliamque deductæ sint, fuisse inuenio. Primò hunc locum gens Opicorum incoluit: eiecta hæc ab Oscis est: Oscos deinde Chalcidenses; Chalcidenses vicissim Tusci expulere. Postremò quum in Romanorum potestatem *Cumæ* deuenissent, ab illis Colonia militaris facta est. Hanc primitus deduxisse
- B** Chalcidenses, ducibus Megasthene Chalcidensi & Hippocle Cumæo, traduntur. Conuenerat inter eos, ut de Colonia nomine sortiretur: quumque sors Hippocli Cumæo obuenerat, is nomen vrbi à patria sua imposuit, etsi sint qui nomen vrbi ἀπὸ τῶν κυμάτων, id est, à fluctibus, factum contendant. Amoenissimus hic totius Italiæ tractus est, & quasi naturæ certantis miraculum quoddam, variis passim lacubus fluminibusque distinctus. Vulturnus ad ortum, in meridiem Glanis fluentes, totum hoc spatium in peninsulæ formam amplectuntur: intus *Lucrinus lacus*, sinusque eiusdem nominis: tum *Acherusia palus* poëtarum fabulis celebrata; qui ibi descensum ad inferos patere scriplere: & repentes fontibus *Baia*, frequenti principum Romanorum secessu insignes. Inter hæc ipsa Cumæum vrbs ad mare, media inter Vulturnum amnem eiusdemque cum amne nominis urbem & Misenum promontorium; ingens murorū ambitu complexa spacium. in medio eius editus confurgit collis; in eo templum Apollinis à Dædalo (ut fama tenuit) conditum, quum iram Minois ex Creta fugiens, huc appulisset. Apparet vastus eodem in colle specus vbi Sibyllam Cumanam vaticinari quondam solitam antiquitas prodidit. Appulisse & huc deleto à Græcis Ilio AENEAM ferunt; factoque ut mos erat, sacrificio, duce Sibylla ad inferos descendisse. Habebat vrbs arcem insignem, & portum tutissimum; totumque hoc litus ostreis optimis abundabat. Ceterum quum Cumarum vrbs agri fecunditate & maritimis commerciis in magnam breui potentiam amplitudinemque excreuisset; inuidia huius felicitatis ducti populi finitimi, in vrbs excidium conspirant. Ab Etruscis itaque, Dauniis, Vmbriisque ad quingenta peditum & duodeviginti equitum millia armantur. Cum his copiis domo profecti, ad Glanin Vulturnumque amnes castra locant, Cumani vicissim diuisa in tres partes iuuentute, vnam ad vrbs præsidium, alteram ad tutandas naues reliquere: tertiam cum hostibus congressuri in aciem eduxere. sexcenti omnino equites erant, & quatuor millia peditum. Cum tam exiguis copiis tantam hostium multitudinem

C V M A E
Rom. Colo-
nia milita-
ris.C V M A E
unde distatLucrinus
lacus.
Acherusia
palus.
Vide L. Flo-
rum lib. I.
Hist. Ro. c.
16. de Sam-
nitico bello.SIBYLLA
cumana.
Virgil. VI.
Æneid:

BELLVM
Cumano-
rum cum
Etruscis.

Aristodemi
virtus

dinem aggredi ausi, vicere. Hærebant enim multitudine sua Etrusci, se- A
que mutuò angusto loco constipati conculcabant, obterebantque. Cu-
manis ex aduerso, ne circumuenirentur, locorum angustia salutis fuere.
Peditatu itaque Etrusco nulla re egregie gesta in fugam conuerso, pu-
gnam inde equitatus excepit; quum procella subito coorta, illataque cum
impetu in ora oculosque equitum Etruscorum, illos quoque re turbatos
in fugam auertit. Insignis maximè fuit Equitum Cumanorum eâ pugna
fortitudo; & inter eos *Aristodemi* Malaci virtus præcipue enituit. ducem
namque hostium præter alios non paucos primi nominis, singulari cer-
tamine congressus occidit. victores Cumani, facto Diis pro victoria sa-
crificio, sepultisque honorificè suis, qui pro patria pugnares ceciderant. B
In certamen deinde venerunt, cui potissimum ob rem fortissimè ante
alios gestam corona deberetur. Potior ciuium pars, & maximè plebs,
Aristodemo eum honorem deberi contendebat. Contra Optimates
penes quos tum summa rerum apud Cumanos erat) pro Hippomedonte
Magistro equitum nitebantur. Ad seditionem postremo res spectabat:
vnde veriti qui è ciuibus ætate prouectiores erant, ne res ad arma & cæ-
des prolaberetur, auctores fuere ut vtriusque corona decerneretur. Sopita
iis conditionibus discordia, *Aristodemus* deinceps plebis partes in Re-
publica sequutus est. Vnde Optimates consilia eius suspecta habentes,
veriti que ne auctus potentia res nouare tentaret; quò honesto aliquo C
prætextu ipsum de medio tollerent, Aricinis auxilium contra Etruscos,
Aruntemque Porßenæ filium, à quibus obsidebantur petentibus populo
persuadere, ut duo millia auxiliariorum ex egentissimis seditiosissimisque
de plebe conscripta, ductu *Aristodemi* Ariciam veluti ad certam inter-
necionem mitterentur. Sed secus atque illi sperauerant euenit.
Aristodemus enim re fortiter atque feliciter gesta, Arunte hostium
duce sua manu in singulari certamine cæso, atque Etruscis in fugam ver-
sis, atque ita Aricia graui obsidione liberata, quamplurimis magnificen-
tissimisque muneribus ab Aricinis donatus Cumas rediit, magna cum
ciuium gratulatione & promiscuæ multitudinis occursum: atque vti mul- D
to cum verborum honore ac faustis acclamationibus, ita non sine pari
Optimatum inuidia exceptus atque in urbem deductus est.

Ceterum conciliatis sibi iam antea dum ab Aricia Cumas nauigat,
cum verbis tum muneribus, eorum qui secum in ea expeditione fuerant
animis, adhuc adiuncto sibi priuatim comitate ac blandimentis, corru-
ptissimo quoque militum ac manu promptissimo, si fortè ad nouandum
Reipublicæ statum ipsorum opera vti constituisset: capta occasione, dum
coram frequenti Senatu de rebus à se ad Ariciam gestis verba facit, socij
facinoris & coniurati per confertam turbam irruimpentes, Præcipuos
quosque

- A** quosque Optimatum nihil tale expectantes interimunt. effractoque nocte insequenti carcere, tam eos qui rerum capitalium rei, quam qui ex Etruscis captiui in vinculis detinebantur, solutos ac libertate donatos, armis instruit: eorumque satellitio stipatus in publicum prodit, ac populo in concionem vocato, acri in Optimates oratione inuectus, eosdem meritis ob tot in se iniurias atque insidias exsoluisse poenas dicitur: reliquis ciuibus se libertatem reddere, ac constituisse pari cum ceteris conditione in patria tranquillè vitam exigere. Inde cum agris diuisis, tum remisso ære alieno, ac munificentia multitudinem vrbānam sibi conciliat. Ceterum quum tam ob agrorum diuisionem, quam æris alieni remissionem
- B** tenuioribus à potentioribus se metnere diceret, arma vniuersa tam publica quam priuata in templis Deorum deponi hortatur, & persuadet; inde repetenda si quando opus esset. Quibus statim per suos satellites occupatis, perferutatis insuper intimis domorum priuatarum penetralibus, si quid intus armorum occuleretur, quamplurimos è ciuibus præcipui nominis, maximè si quos sibi infensos atque aduersos credebat, interfici iussit: caussatus rebus nouis eos studere, armaque contra edictum apud ipsos fuisse deprehensa. Adhæc adiunctis priori satellitio nequissimis perditissimisque ciuibus, tum & seruis dominorum ex de pollutis, externum quoque militem ad duo millia mercedè conducit. Rebus suis ad
- C** hunc modum confirmatis, atque vniuersa ciuitate exarmata, liberè ac pro arbitrio Tyrannidem in quosuis exercere cœpit. Bona interfectorum inter scelèris ministros diuidit: filios eorundem omnes vrbe excedere iubet; poena capitis constituta ni pareant: coniuges dominorum interemptorum seruis nubere compellit: reliquam iuuentutem vrbānam interdito armorum usu atque exærcitatione, molliter & ad omnem luxum ad vigesimum vsque annum institui curat. Verum enimuero quum iam diu summa felicitate Tyrannidem tenuisset, & res suas in tuto esse putaret, in senectute ultores scelerum Deos atque homines sensit, ab ijs, quorum ipse parentes necauerat, quosque in exsilium eiecerat, in regia
- D** oppressus, atque vnà cum liberis ac necessarijs interfectus. Ita liberatis à Tyrannide Cumanis summa rei ad Optimates rediit. Ceterum haud diu Cumanis otium fuit: Etrusci enim inlto cum Pœnis fœdere, vix tum à Tyrannide respirantes aggrediuntur: terra Etruscus, mari Pœnus vrbem circumfedit. Cumani cum se vndique premi viderent, opem Hieronis senioris Syracusanorum Tyranni per Legatos supplices implorant. Haud vanæ fuere Legatorum preces. Classis enim statim ab Hierone in auxilium missa, animos Cumanis ad tentandam prælii fortunam fecit: magno animorum ardore vtrimque concurritur: & æquo diu Marte pugnatum erat, neutro inclinante victoria; cum tandem forti ac fideli
- E e Syra-

ARISTO-
DEMVS.
tyrannidem
apud Cu-
manos occu-
pat.

CUMANI
Aristodemum
tyrannidem
liberati.

BELLUM
cum Pœnis
& Etruscis.

CUMA-
NORVM
cum Cam-
panis bellis.

CUMA Æ
Campanis
capta, eg-
runt dem
Colonia
facta.
COLO-
NIA Æ
Cumanis
deducta.
CUMA-
NORVM
erga Roma-
nos fides.

Anno urb.
cond. D-
XXXVIII.
cum Q. Fa-
bio Veru-
casso III.
Cos lege Li-
nium lib.
XXIII. ab
V. C. 102.
103.

CUMA Æ
Panis ob-
fessa.

Syracusanorum opera, suis fugatisq; non sine magna clade hostibus Cu-
manis superior euasit. Florere inde rursus Cumanorum res auctis diu-
turna pace opibus coeperat; quum nouum illis cum Campanis socia ami-
caque prius gente bellum oritur. Causa belli in incerto est: hoc constat,
priores intulisse Campanos; ac Cumanos proelio superatos fugatosque
atque intra urbem compullos, terra marique circumfedis: ac tandem
post longam obsidionem ciuibz nequiequam resistentibus; urbe per
vim potitos, spoliataque & caedibus promiscuis exhaustam, colonis ex
suis in eam conscriptis incolendam dedisse. Ceterum Cumanorum, an-
tequam in Campanorum potestatem peruenirent; potentiam testantur
Coloniam ab illis deductam. Primum *Parthenope* ab illis condita, ab Sirena-
tum una, quae ibi sepulta erat, sic dicta. Eam quum postmodum Atheni-
enses, una cum Chalcidensibus occupassent; nomen eius in *Neapolim* mu-
tarunt. Tum *Dicaearchia* altera Cumanorum colonia; qua pro Emporio
vsi sunt; quae post *Puteoli* appellata est. Ceterum Campani cum Cumas
a se occupatas nouis colonis habitandas dedissent, etiam reliquias Cu-
manorum quae cladi superfuerant, in societatem urbis agrique recepe-
runt: & summa concordia Rempublicam administrantes, in vnum quasi
corpus coalescere. Hinc factum ut multa vetusti ritus argumenta apud
Cumanos perseverarent, Campanis nihil mutantibus. Egregia Cumanorum
erga Romanos fides bello Punico secundo enituit. Nam quum
vniuersa paene Campania a Romanis ad Pœnos atque Hannibalem de-
fecisset, initio ab Capua facto; Cumani ut idem facerent, nec promissis,
nec minis Campanorum adduci potuere. Campani itaque quod minis
promissisq; non poterant, dolo tentarunt, sed frustra. Cumani enim frau-
dem suspicati, dissimulato tamen se quidquam sibi a Campanis metuere;
postquam Sempronium Gracchum Consulem, qui id temporis ad Lin-
ternum castra habebat, de Campanorum consilio certiores fecissent,
eiusdem Consulis opera adiuti, non solum Campanorum insidias eua-
sere: sed dispositis in contrarium insidijs, ac noctu impressione in castra
Campanorum facta, incautos improuisosque aggressi, Campanorum ad
duo millia cecidere, captis una cum ipso duce Mario Alfio signis mili-
taribus triginta quattuor. Hannibal Campanorum sociorum clade in-
tellecta, precibus eorundem fatigatus, vastato late agro Cumano, castris-
que mille ab urbe passibus communitis, Cumas omni apparatu oppu-
gnare instituit. Verum Cumani cum proprijs viribus subnixi, tum &
Romanorum praesidio adiuti, disturbatis incensisque Pœnorum machi-
nis, facta subito una cum Graccho Consule duabus portis eruptione, fu-
sis fugatisque in castra usque Pœnorum stationibus, caesisque mille qua-
dringentis, Hannibalem obsidionem soluere cogunt. Cumanis finito
bello

Latinus ser-
mo.† ab alijs
Sociale,
Diod. Sicul.
Marficumf.
nominat l.
xxxvii.
Biblioth.C V M A -
NVS. ager
veteranis
diuisus.NVMIS-
MATA Cu-
manorum.* Lib. II.
serm. Satyr.
IV. v. 321.
Murice Ba-
iano melior
Lucrina Pê-
loris, &c.
† Plin. l. 35.
cap. 6.
PAGURVS,
piscis, ut sa-
pientia sym-
bolum, et
Prudentia.Oppian. lib.
I. de Piscat.
ver. 285.

- A bello Punico petentibus à Romanis permissum, vt publicè Latinè loque-
rentur; vtque præconibus eorum Latinæ vendendi ius esset. Cumanam
quoque rem per Præfectos à populo Romano missos administratâ fuisse
inuenio. Bello etiam Marfico, quod à multis *Italium* † appellatur, Cu-
mani Romanos summa fide iuuere: nihilque ab illis ommissum quod à
bonis & fidelibus socijs præstari posset. Post Iulij tamen Cæsaris cæ-
dem, quâ M. Antonius, C. Cæsar Octavianus (qui post Augustus appel-
latus est) & M. Lepidus Triumviri Reipublicæ constituendæ maximam
partem & fertilissimam Italiæ partem veteranis suis post bellum Philippense
in victoriæ præmiū assignarent; ager quoque Cumanus viritim in iuge-
ribus veteranis diuisus est, ipsaque vrbs *Cuma*, ciuibus vrbe agrisque; pulsus,
iussu Augusti Colonia facta est; nulla præteritorum in populum Ro. meri-
torum aut officiorum ratione habita. Celebratur naualis Cæsaris Augusti
cum Sex. Pompeio ad Cumas pugna; qua grauissimâ Augustus cladem
accepit; maxima nauium parte capta aut depressa. Ceterum vt de Cu-
manorum numismatibus ac symbolis in iisdem expressis aliquid subiun-
gamus; *Conchile* illud quod in primo, tertio, ac quarto spectatur, muricis
operculum esse existimo; ideo à Cumanis signatum, quod Murices ad
sinum Baianum laudatissimi; si quid Horatio * credimus, capiebantur:
aut certè quia purpurissimum è purpuris circa hæc litora collectum à †
C Plinio commendatur. In auersa parte *Paguri*, siue alius cuiusquam è can-
crorum marinorum genere caput cum prioribus pedibus sine chelis ap-
paret: *Pagurus* autem veteribus prudentiæ & sapientiæ symbolum fuit:
atque hac de causa è collo Ephesiæ Dianæ olim suspensus fuisse proditur:
& *Paguri* exsuijs Dianæ caput ob similem causam in Bruttiorum nu-
mismatibus esse ornatum suo loco referemus. *Paguro* autem *sapientia*
tribuitur, quia vere quum crustam exuerit, & aculeis, armisque suis spo-
liatum se senserit; lateat; viribusque suis diffusus nullos aggrediatur; do-
nec testam nouam eamque iam indurata recuperarit: *Prudentia* etiam
vtitur, in excutienda grauiore testa, si quid Oppiano credimus. Quum
enim tempus appetit, huc & illuc tanquam furijs incitatus fertur, ali-
menta persequens; vt ex pleniori victu facta ad corporis molem accessio-
ne, testa disrumpatur. Traditur quoque *Pagurum* Musicam amare, &
ea delectari: ipsumque præcipuè vim Lunæ sentire, qua crescente succu-
lentior fiat & melior: atque ob id Lunæ; ob Musicam verò Apollini sa-
crum haberi. Apparent in duobus postremis numismatibus capita Si-
byllæ Cumanæ, cuius ob vaticinia celebris admodum apud priscos me-
moriam est. Cumarum longitudinem Ptolemæus xxxix. partium cum
triente, latitudinem xli. s. ponit, & *Literum* Vrbem Scipionis Afri-
gani secessu notam, sextante partis quàm Cumas orientaliorem: quam

tamen alij ultra Cumās in occidentem transponunt. *Linternum* vero inter A
Præfecturas, quas Præfecti suffragijs à populo creati administrabant, à
Festo refertur. Coloniam ciuium Ro. eò deductam eodem anno, quo &
Puteolos, Liuius pròdit. Sex. Frontinus eam inter colonias militares ab
Vulturnus
fl.
Augusto deductas recenset. *Vulturnū* colonia ad Vulturni fluminis ostium
erat: eam Ptolemæus septunce quam Cumas orientaliorem, quincunce
australiorem facit. Ultra Vulturnū fluuium *Gaurus mons* ad ripam vsque
Liris orientalem pertinebat. Huius montis pars occidentalis *Gaurus*; ori-
entalis & iuga eiusdem *Massicus*; septemtrionis *Falernus* dicebatur. Falernus
ager eius montis ad Septemtrionem decliuitate porrigebatur. Vinum,
Falerno
vina.
quod summis collibus nascebatur, *Gauranum*; quod medijs, *Faustianum*: B
quod imis, *Falernum* vocabatur. Ultra Falernum agrum, Vescinus ager
erat, à Vescia Campanorum opido dictus; quod nomen in Annalibus
Vestina urbs
Liuii lib.
IX. c. 70. &
Colonia lib.
L. cap. 64.
T. Liuij frequentissime deprauatum est. *Vestini* enim Sabinis ad ortum
proximi erant; vt *Vescini* Capuanis & Sidicinis-

ΣΙΝΥΕΣΣΑΝΩΝ.

SINUES-
SA prius
Sinope di-
cta.
T. Liuius
lib. X. c. 64.
Strabo lib.
v. Geog.
SINΥESSAM, quæ antea Græcæ originis vrbs *Sinope* vocata
fuit, à sinu Setano, ad quem sita erat, dictam fuisse boni in pri-
mis auctores Liuius & Strabo prodiderunt. *Sinopes* quidem C
nominis nonnulli originem repetunt à Sinope Pontici maris
vrbe: verum qua occasione (an nominis similitudine decepti incertum)
non referunt.

Ceterū quod ad *Sinuessam* pertinet, eius coloniz deducendæ causam
An. v. c.
CDLVII.
Samnites præbuerunt, qui Ap. Claudio Cæco II. L. Volumnio II. Coss.
per Vescinos in Campaniam agrumque Falernum transcenderant, in-
gentemque prædam fecerant. Volumnius enim Consul Samnites præ-
da impeditos oppresserat, & Campaniæ agros ab hostili impetu libera-
SINUES-
SA Colonia.
tos populo Ro. affernerat. Placuit itaque vt duæ Coloniz circa Falernum
& Vescinum agrum; vna ad ostium Liris fluij, quæ *Minturnæ* dicta D
est, (de quibus paullo post acturi sumus) altera quam nunc describi-
mus in salu Vescino Falernum contingente agrum deducerentur. Tri-
Liuii l. X.
bunis pl. negotium datum erat, vt plebiscito P. Sempronius Prætor
Triumviros colonis in ea loca deducendis crearent: nec qui nomina da-
rent facile inueniebantur: quia in stationem se propè perpetuam infestæ
regionis, non in agros mitti-rebantur. Velleius eam proximo demum
Anno v. c.
CDLVIII.
anno, Q. Fabio Maximo Rulliano V. P. Decio Mure, qui se deuonit, IV.
Coss. quarto & vicesimo anno ante bellum cum Pyrrho rege gestum,
AQVAE
Sinuessam.
Sinuessam fuisse deductam & Samnitibus oppositam scribit. Ceterum bello

- A bello Punico secundo, quum Hannibal à Casilino ad aquas vsq; Sinuessanas populatum excurreret, agrosque ac villas Sinuessanorum vreret, ita vt omnia iam belli cladibus flagrarent, neutiquam is terror Sinuessanos à fide dimouere potuit. Calidas in agro Sinuessano aquas, easque hecticis & phthisicis saluberrimas Strabo & Plinius testantur. addit Plinius easdem feminis sterilitatem; viris insaniam abolere. Huius quoque rei causa Tacitus Claudium Cæsarem, paullo antequam desisset morari in terris, aduersa valetudine correptum, vt vires reficeret, cæli eius mollicia & salubritate aquarum, Sinuessam profectum scribit: forsan quoque in eam spem inductus, vt aquarum beneficio sese à stultitia, quæ notatur, liberaretur. Quod si rerum abditarum symbolis quidquam tribuendum sit, opinari licet hac de causa Pagurum, quem iam sapientia notam esse ostendimus, etiam in Sinuessanorum numismatibus expressum; vt in altera parte Testudinem lutariam salubritatis symbolum. Testudinem enim medicina periti hecticis in potu dant, tum ad refrigerandum, tum ad alendum: carnes verò cum hordeo coctas phthisicis viles scribunt: nisi vtrumque ad vrbs situm referre malimus; videlicet quod maritima sit Pagurum; quod ad saltum sita & aquis dulcibus abundet; testudinem, vt animal amphibium, signasse. Sinuessanos victoria aliqua nauali, cuius apud nos obscura memoria est, potitos argumenro esse possit Neptunus tridenti suo insignis curru triumphali, qui in altero nummo spectatur: aut certe eundem ipsis pro Deo tutelari cultum fuisse Sinuessanos etiam si maritimi essent, sacrosanctam tamen vacationem, quum hostes in Italia essent non habuisse, Senatus-consulto declaratum fuisse Liuius prodit. Obseruo quoque in libello Coloniarum Sinuessam inter Colonias militares in hæc verba recenseri: *Sinuessam muro ducta: iter populo non debetur: ager eius in iugeribus, limitibus intercisis, militibus est adsignatus.* Exstat & vetusta Inscriptio, quo mulsum & crustum & cæna Coloniis Sinuessanis. ex testamento L. Pappij Pollionis præbenda præscribuntur. Ptolemæus *Liris* fluij ostio particulæ vnus sextante orientaliorem, vna vero Septemtrionaliorem ponit. huic namque xxxiix. s. partium longitudinem; xli. partis cum triente latitudinem adscribit. *Liris* ostium longitudine xxxiix. partium cum triente; latitudinem xli. cum quadrante describit. Strabo, qui Augusti æqualis fuit, tradidit maritimam Latij oram vsque ad Sinuessam fuisse suo sæculo protensam; nec diuersa ab eo Plinius tradit. *Liris* quidem è Vestinorum agro & Apenninis collibus originem ducit, atque in mare Tyrrhenum ad Minturnas adfertur.

Aqua calida.

Strabo lib.

v. Geogr.

C. Plinius

lib. xxxi.

Nat. Hist.

cap. 2. & 3.

Corn. Tacitus

lib. xli.

Annal. &

lib. i. Hist.

de Tigellio

no, in aqua

Sinuessanis.

Sup. p. 219.

C. D.

Testudo lib.

re medica.

Liuius l. x.

ab v. c. cap.

64.

SIN VES-

SA Colonia

militaris.

Vide Voll.

Paterculi.

MINTURNENSIVM.

A

MINTURNAS
NAB Auso-
nes.

INTURNAS Ausonum fuisse urbem; Ausones autem Au-
runcos propriè dictos in Tzetis Cræca historia inuenio, in-
ter Volscos & Campaniam sitos. *Minturnas* tamen etiam Sa-
mnitiū fuisse prodit Stephanus. Has Liris interfuit: supra eas

Strab. lib. v.
LIRIS fl.

Fregelle, supra *Fregellas* Arpinum, supra Arpinum Sora, omnes ad Lirim
teste Strabone. Lirim prius *Glanicum* fuisse vocatum nonnulli scribunt.

MARICA
DEA.Seruius in
VII. AEn.

Virg. v. 47.

Horat.

lib. III. Oda

XVII.

MINTURNAS

NAB Colo-

nia.

* Ann.

CDLII.

post Ro.

cond.

MINTURNAS

NAB Colo-

nia milita-

ru.

Plutar. in

Mario Val.

Maximus

lib. I. c. 6.

lib. II. c. X.

lib. VIII.

cap. 2.

Appian. l. I.

Bel. Civil.

Ad huius ripas lucus erat & templum deæ *Maricæ* non longè à Mintur-
nis dicatum. *Marica* vxor Fauni fuit. eamque pro Dea litoris Mintur-
nensium fuisse cultam Seruius Honoratus testatur.

Coloniā Minturnas eodem anno esse deductam; quo & Cassinum

M. Valerio Maximo; P. Decio Mure Coss. * Liuius libro nono prodidit;

decimo tamen scribit, istud XVII. annis, aut (sicuti in Sinuessā memini-

mus ex Velleij auctoritate) XVIII. tardius factum fuisse. Minturnas

Coloniā militarem à C. Cæsare deductam Frontinus scribit. Cete-

rūm bello ciuili Mariano, quum Sulla armatus Mariū & eius factio-

nem vrbe expulisset, Equitesque Sullani ipsum persequerentur, vt vitæ

sux consuleret in Minturnensium paludibus se condidisse scribitur: at-

que inde equitum strepitu territus emergensque, deprehensus & Min-

turnas abreptus est. Minturnenses quod tanti viri dignitatem reue-

riti ipsum incolumem dimiserint, & officiis quoque fugientem profe-

cuti sint meritò laudantur. Quo autem modo *Minturnæ* cum aliis duo-

bus Ausonum oppidis, Ausonia & Vescia per prodicionem principum

aliquot iuuentutis in potestatem populi Ro. peruenerint, apud Liuium

videre est libro IX. ab v. c. (Portis enim per insidias occupatis eadē hora,

eodemque consilio tria oppida capta sunt: & quia ducibus absentibus im-

petus factus fuerat, promiscuis in ciues cædibus sæuitum est, deleta vni-

uersa ferè ad internecionem Ausonum gente. In Ausonum itaque

regionem cædibus exhaustam Latinorum gentem immissam, atque

inde *Latium nouum* fuisse appellatam verisimile est: quod accidisse opi-

nor inter bellum Tarentinum & Punicum primum. Ea fuit olim

gentis Ausonum celebritas, vt ab iisdem, teste Dionysio & Strabone, to-

ta Italia à Græcis *Ausonia* diceretur, & mare Ausonium, quod postea

Tyrrhenum. Porrigitur in mediterraneis campus *Pontinus*, quam

regionem antiquissimis & multis ante conditam urbem temporibus

Mutianus ter Consul, testante Plinio. XXIII. urbibus frequentatam pro-

didit. Ausonibus nomē fuisse factum ab *Ausone* Vlissis & Calypsus filio

Festus memoriæ proditum reliquit. Paludum *Pontinarum* frequens

etiam apud scriptores mentio est. Has duo flumina efficiebant: quorum

præci-

LATIVM
nouum.Dion. Ha-
lic. lib. I.

Antiq. Rom.

AVSONIA.

Pontinus

campus.

palus.

Plin. li. III.

c. V.

A præcipuum *Vfens*; erat; quod & *Vfentina* tribu nomen dedit; ut Fëstus & Lucretius testantur; & *Latianum* novum à veteri distinguebat. Obseruo à M. Cornelio Cethego Consule * eas paludes fuisse siccatas, & ad agriculturam diuisas.

Vfens fl.
& *Vfentina*
tribus.
* Ann. v. c.
D X C I I I

A X V R I T A N O R V M.

TARACINA, quæ Volscorum lingua AXVR dicebatur in Pontinis paludibus sita erat. *Axurus* nomen & numismata exprimunt; & Seruij * ratio cum eisdem congruit: Volscos videlicet *Iburem Axurium* coluisse, quasi dicas imberbē, & *ἄξυρον* hoc est; qui barbari non raderet; *ἄξυρον* namque *nouaculam* Seruius interpretatur. & cettē numismata Axuritanorum Iouem imberbem ostendunt; sicuti Minturnensium, barbātum & Latialem. Ceterum quod ad Volscos pertinet, ij ferē marē versus ultra & citra *Vfentem* opida *Axur* siue *Taracinam* (quam à situs asperitate *Trachiniam* fuisse dictam Strabo testatur) Antium & Sueffam Pometiā (ut cetera opida hīc omittamus) tenuerunt. Volscos primus, ut Dionysio Halicarn. placet, bello persecutus est Ancus Rex. at Lilius secus; qui Volscis à Superbo rege primum arma illata scribit. At commotus semel ab eodem Volscorum populus arma ad ducentos annos sumsit: neque quies fuit aut pax nisi per interval- la, & infida. A Emulatione enim inuidiaque in populum Romanum ita acriter flagrabant, inimicitiasq; & hostilitatem ea animorum pertinacia exercuerunt, ut præter Tarquinium Superbum regem tribus Dictatoribus & septem Consulibus Triumphis, & duobus Consulibus Ouationis materiam præbuerint. Axuritanos autem in populi Ro. potestatem à C. Valerio Potito & C. Seruilio Ahala, qui Tribuni militū cum Consulati potestate † erant, per expugnationem esse redactos obseruo: & opidum veterē fortuna opulentum militibus ad direptionem datum. Additur ob hanc potissimum victoriam Senatū decreuisse, ut stipendium miles de publico acciperet; cum ante id tempus de suo quisq; eo munere functus esset. Anno inde octogesimo L. Aemilio Mamercino iterum C. Plautio * Proculo Cosl. Axur siue Taracinam trecenti in coloniam missi sunt, & bina agri iugera acceperunt: neque postea, etiamsi maritimi Coloni essent, sacrosanctam vacationem tenuerunt.

TARACINA Axur.

† In Virgilij lib. VIII. A Enrid. ad v. 74. IVPITER Axur.

Strabo l. v.

Volscj. Dionysius l. antiq. Rom. & Lilius lib. I.

AXURITANI in potestatem pop. Rom. redacti. Anno CCCXLVII. post Ro. cōd.

* imo *Ufeso* Deciano, ann. v. c. CDXXIV. AXVR de- ducta Colo- nis.

AMYCLAE

Proverb. Amyclae si- lentio pe- rierunt.

fuisse

faïsse exitiosum scribitur. Taracinæ longitudinem Ptolemæus xxxvii. A partium cum dodrante ; Latitudinem quadraginta vnius partis cum quadrante posuit. Ultra Taracinam *Circeum* promontorium & *Circeij* vbs erat, inde *Antium*.

A N T I A T V M.

A N T I V M *Albanorum Colonia.*

ANTIUM
ab *Aleandis*
conditum.

FORTV-
NA *Ant-*
iatum.
Moratius
Oda 35. lib.
2. Carm.

BELLUM
inter *Ant-*
iatis &
Romanos.

ANTIUM Volscorum Metropolis, originis suæ auctores Al-
banos & Ascanium AENEÆ filium habuit. Sunt qui ad Tu-
scos primordia vrbs referant. Sita erat vrbs in rupe ardua,
amœno in mari prospectu, ceterum portu carens: donec Ne-
ro Imperator Colonia Veteranorum eò deducta, portum ornatissimum
ibi construendum curaret. Colebatur apud Antiates, summa cum reli-
gione, pro tutelari vrbs numine *Fortuna*. Huic Deæ templum intra Vr-
bem ædificatum erat vti ornatissimum & opulentissimum, ita & certa
oraculorū fide celebrē. Auxit admirationem prædicta C. Caligulae Cæ-
saris cædes, nominato etiam percussore, quæ mox insecuta est. Mos erat
iis, qui Deam consulerent, vt eius simulacrum promouerent; atque ita in-
ter mouendum responsum reddebat. Primum Antiatibus cum Ro-
manis bellum fuit anno ad Vrbe condita ducentesimo sexagesimo Sp.
Cassio Viscellino iter: & Postumo Cominio Aurunco Coss: animū facie-
bat Antiatibus ad Romanos bello laceffendum discordia secessusq; ple-
bis in Sacrum montem. Ad delendum itaque nomen Romanum cum
ceteris Volscis conspirant, atque agrum Romanum incursionibus po-
pulantur. Ceterum Romani conciliatis inter se plebe & patribus, ac
missis contra Antiates cum Postumo Consule legionibus, suis fugatis-
que Antiatibus, Longulo opido, in quod se ex fuga Antiates receperāt,
per deditionem potiuntur. Inde capiunt Coriolos, quò se maior Antia-
tum ac Volscorum multitudo receperat. Hac clade fracti pacem petiere
Antiates, Volsci que reliqui. Ceterum non diu eam seruarunt. Consilio
enim & instigatione Accij Tullii Volscorum principis, ductuque atque
opera Cn. Martij (qui à captis nuper sua potissimum virtute Coriolis, *Co-*
riolani nomen assecutus fuerat) occupatis in Latio & finibus agri Roma-
ni compluribus, tum Romanorum coloniis, tum sociorum opidis ad
ipsam usque vrbe Romam copias duxere: remissisq; atroci cum respon-
so non solum legatis Romanorum, sed & sacerdotibus, qui infulati &
supplices ad castra Coriolani pacem petentes venerāt, haud prius legio-
nes agro Romano abductæ sunt, quàm matronæ Romanæ vnà cum
coniuge

- A coniuge ac matre Martij Coriolani missæ eundem patriæ reconciliarent. Linus lib. 2. cap. 165. Plutar. in Coriolano.
 Posthæc occiso Antij per seditionem Martio Coriolano à multitudine populari, quam Accius Tullus motus invidia rerum ab ipso gestarum in Martium concitaret; ipsoque Accio haud multò post cum omni penè exercitu à Romanis cæso, Antiates & reliqui Volscorū non sine frequen-
 ribus ac magnis suorum cladibus, bellum cum Romanis traxere; factis subinde in agrum Romanum incursionibus; donec T. Quinctius Barba-
 rus * Consul admoto ad Antium exercitu quò Volscorum multitudo metu Romanorum sese receperat, urbem per dies aliquot obsessam in de-
 ditionem acciperet. Antio capto Romani ad Coloniam eò deducen-
 dam Triumviros creant, T. Quinctium, A. Verginium, & P. Furium; iussi nomina dare, qui agrum accipere vellent, adeò pauci dedere; ut ad explendum Colonorum numerum etiam Volsci adderentur. Verum
 enimvero cum colonos (quia minor pars ciuium Romanorum erat) vel per se parum fidos, ciues insuper & indignæ, qui post Antium deditum ad AEquos & aliò confugerant, in patriam reuersi, sollicitarent, & à Romanis abalienarent; factum est ut Antiates sæpius rebellarent, & imperium detrectarent. Hinc missis identidem à Romanis cum exercitu nunc Consulibus, nunc aliis Magistratibus, ad castigandam vindicandamque Antiatum perfidiam, capto sæpius tum ipso Antio, tum Satrico, quò se
 subinde Antiates recipiebant, pluribus triumphis, tam de se, quam de Volscis aliisque gentibus sociis & confederatis materiam præbuere. Noua posthæc Colonia ab Romanis Antium deducta est; Antiatibusque
 permillum, ut & ipsi si vellent, coloni adscriberentur: iisque ius ciuitatis Romanæ datum est: naues tamen ademptæ, interdictumque mari Antiatibus. Hic finis rebellandi Antiati populi fuit; mansitque eorum deinceps inconcussa erga Romanos fides. Bello ciuili Mariano ingentem calamitatem vrbs accepit, à Mario per vim capta; multaque crudelitate in ciues sæuitum. Natum Antij C. Caligulam Cæsarem testatur in eius vita Suetonius; dilexisseque eum hanc urbem præter reliquas; ita ut si
 diutius superuixisset, sedem imperij eò translaturus crederetur. Nero autem Cæsar † captus amœnitatē loci, Antiatibus immunitatem dedit, & Colonos eò ex militē Prætorio adscripsit; portumque ibi operis sumtuosissimi fecit. Xenagoras apud Dionysium Halicarn. auctor est, Vlyssis & Circes tres fuisse filios: *Romum* qui Romam; *Antium* qui Antium; *Ardeam*, qui Ardeam vrbes tres datis iisdem de sese nominibus condidissent. Antij longitudinem apud Ptol. xxxvi. partibus cum dodrante; latitudinē xli. partis cum triente scriptā obseruo. Hinc ad Tiberim vrbs
 OSTIA duobus & triginta millibus distabat; quam decimo sexto ab vrbe miliari in ora Tiberis Ancus Martius condidit, deductis in eam colonis.

* Consul primū fuit an. cccxcii. post R. C. et post sexies. T. Lucius lib. 11.

ANTIVM Colonia ita- rum à Ro- manis de- ducta.

Suet. in Calig. cap. viii.

† Quem Antij quo- que natum Sueton. cap. vi. ait: et cap. ix. et c. xv. An- tium vixisse.

OSTIA

HACTENVS oram Italiae maritimam inter Neapolin & Ostiam vrbes obuiimus: nunc aduerso Tiberis tractu progressi sedem Vrbis, terrae marisque olim principis, populorumque, qui Latium vetus antequam Roma conderetur incoluerunt, paucis enumeraturi sumus: ut constet & *Romanos* origine Graecos esse. Memoriae proditum est, primos omnium qui *Latium* eaque loca in quibus vrbs condita est incoluerunt, Siculos fuisse barbaros & indigenam gentem: eosque Aboriginum armis sedibus suis expulsos, in Sicaniam nauigasse, insulamque in potestatem redactam Siciliam à se nuncupasse. *Aborigines* verò Graecam fuisse gentem ex OEnotriis Graecis oriundā. XVII. enim ante Troiana bella aetatibus; aetatem autem Dionysius Halicarn. XXVII. annis* metitur, ut hic anni componatur, CDLX.) Arcades OEnotro & Peucetio ducibus ex Arcadia in Italiam commigrasse. OEnotrij qui à Graecis Aborigines dicebantur, primi omnium fuerunt, qui ex peregrina gente Latium tenuerunt; à montanis sedibus (ut eas colere Arcadibus mos fuit) *Aborigenes* dicti, si quid Dionysio credendum est. etsi sint qui Aborigines Italiae indigenas, quasi *sine origine* dicas, nuncupatos prodant. Nonnulli quasi *Aberrigines*, veluti erronei & incertis sedibus vagos nuncupatos malunt: nobis tamen Dionysij auctoritas præ ceteris placuit. Annis ante bellum Iliacum ferè centum, *Pelasgi* ex Thessalia pulsi in Italiam venientes, OEnotriis adiuncti & iure cognationis excepti, omnes communi nomine Aborigines appellati sunt. *Pelasgi* è Peloponneso & Argis oriundi, nomen à Pelasgo Iouis & Niobes filio eorum regè acceperant. Ceterum non admodum diuturna fuit Pelasgorum gentis pro-pago in Italia: quinquagesimo namque postquam appulerant anno, ob oracula neglecta multis magnisque calamitatibus oppressa defecit: eorumque vrbes habitatoribus desertæ, à Tyrrhenis postea occupatae sunt: quæ ratione factum est, ut saepius *Pelasgorum* & *Tyrrhenorum* nomina apud antiquissimos scriptores indistinctè accepta fuerint. Sexagesimus ante bellum Troianum annus agebatur, quum Fauno in Aboriginibus regnante, tertia Graecorum ex Peloponneso classis, ex Palantio vrbe Arcadiæ duce Euandro Mercurij & Themidis nymphæ (quæ & *Carmenta* dicebatur) filio, in Italiam nouas quæsitum sedes venit: qui à Fauno hospitallyter excepti, locoque iis & agris, ubi vrbs postea condita est, assignatis, condito prope Tiberim Carmentæ hortatu oppidulo montem munierunt, quem *Palantium* ab vrbe, ex qua oriundi erant, appellarunt, Postea corrupta voce *Palatium* nominatum. Quarta inde Arcadum classis. Hercule duce in hanc Italiae partem venit: hic Hispania domita in patriam

ABORI-
GINES lo-
ge Dionys.
Hal. lib. I.
& Aurelii
Victorem, de
Origine
pop. Rom.
* Aetas
ultra centum
annorum
spacium.

PELASGI:

EVAND-
ER.
FAVNVS
Rex.

- A patriam reuertebatur, Arcadum pars maior, aut senio aut longo labore confecta, aut alias ob causas missione impetrata in Italia remansit; quæ Capitolino colle (is tunc *Saturnius* dicebatur) munito, opiduloque condito ibidem consedit. Iis admixti erant plerique Troiani, qui sub Laomedonte bello Iliaco priore ab eodem Hercule captiui facti fuerant. Atque hi rempublicam suam separatim aliquandiu administrabant: ceterum haud multo post, victum, leges ac sacra cum Aboriginibus communicantes, sicuti Arcades, & prius Pelasgi fecerant, vno omnes nomine *Aborigines* appellati sunt. Præerat Aboriginibus quum Hercules in Italiam descenderet, Faunus è Marte, vti credebatur, genitus, Arcadibus verò Euander. Verum postquam Hercules Cacus, qui Arcadum agros latrociniiis infestabat, confecisset; diuinos ab Euandro honores ex Carmentæ oraculo consequutus est: hæsitque eius sacrificij ius, & Græcanico ritu curatio, apud duas nobilissimas eius sæculi gentes *Potitiam* & *Pinariam*; idque ex Herculis instituto, ita tamen vt Potitij inter collegas Pinariis potiores essent. Post Herculis ab Italia digressum annus agebatur quintus & quinquagesimus; quintus verò & tricesimus ex quo Latinus non Fauni, vt opinabatur, sed Herculis filius (à quo Aborigines omnes paullò ante Troiæ euerfionem Latini sunt vocati) apud Aborigines regnum administrabat, quum Aeneas euerfa patria in Laurentem agrum non longè à Tiberi appulit, fœdereque cum rege Latino percusso, filiam ipsius nomine Lauiniam, regni heredem in vxorem accepit. E cuius polteritate, idque stirpe decima sexta, *Romulus* & *Remus* gemini, vrbis Romæ conditores prognati sunt. Hos, vti scriptores prodiderunt, primum editos Amulius Rex, qui fratrem suum Numitorem (è cuius filia Ilia à Marte, vti credebatur, in somno compressa, gemelli prognati fuerant) regno per vim deiecerat; in Tiberim mergendos proici iusserat. Verum vi fluminis ad Palantij montis radices eiekti, à lupa (si quid antiquitati creditur) aliquamdiu enutriti sunt; donec à Faustulo pastore regio colligerentur. Hoc quoque ab Dionysio traditur, Arcades Victoriæ fanum in Palantini montis vertice extruxisse; Victoriæ autem, vti est in fabulis Arcadum, Palantis ex Lytaone nati filiam fuisse: & honores, quos tunc habebat apud homines, Minerua iubente consequutam; quod cum hac dea simul educata fuerit. Quin & Neptuno Hippios siue Equestri Festum instituisse, quod *Hippocratia* Arcadibus, Latinis *Consualia* dicebatur. Atque hæc paullò altius de prima Vrbis origine à nobis repetita sunt, vt aliqua veterum auctoritate, eorum numismatum rationem, quæ Romanorum inscriptionem præferunt & profitentur, fulciremus. Ceterum diu admodum nos torfit quid de hisdem constitueremus, vsque adeo vt eadem tanquam adulterina ex

SATVR-
NIVS mons.
Lege-Orig-
inem gentis
Romana in
aurel. Vi-
rore: &
Onuphrij
Rom.

FAVNVS
Rex

Scriptor de
Vitis illu-
stribus Ap-
pio Claudib.
Cato c. 38.

LATINVS
Rex.

VICTOR-
RIA

HIPPO-
CRATIA
Festa, quæ &
Consualia
dicta, quasi
Equestria.
Numismata
Rom.

ordine numismatum mouenda nonnunquam statueremus; potissimum A
quòd ea Græco artificio peritissimè etiam argento cælata videremus:
quum constet Romanos rudi ære vsque ad Seruij Tullij tempora vsos:
inde nota pecudum, vnde pecunia dicta sit, signatum fuisse. Argentum
verò annis demùm quinque ante bellum Punicum primum signatum
Plinius* testatur; Notas autem argenti bigas atque quadrigas fuisse: vñ-
de Bigati Quadrigatique dicti: quemadmodum æris ex vna parte Ianus
Geminus, ex altera prora siue rostrum navis: ita vt ea, quæ hic repræsen-
tamus, numismata neutriquam Romana videri possint: Quare cum diu
quid hîc statuendum esset animo fluctuaremus, hæc tandè nobis haud
improbabilis visa est coniectura, eadem olim ab aliquo Antiquitatis pe- B
ritiore, non minus ingeniose quàm artificiose excogitata & procusa, vt
originem quam Romani à Græcis ducere vel credebantur, vel videri vo-
lebant, iisdem exprimeret. Non desunt qui prodant, Urbem ipsam ab
initio *Valentiam* à Latinis dictam fuisse; Euandrum autem postea Græcè
Romam nominasse. Arcadum namque dux Euander, vt meminimus, ex
Arcadia profugus, litteras Græcas Latinis dedit: quanquam alij id *Car-*
menta matri Euandri attribuunt: eamque ob hoc beneficium inter Deas
& fatidicas esse relata. Neque aliena ab historia aut prorsus absurda
fuerit coniectura, auctorem horum numismatum vt Hippocratia Arca-
diæ Festa, siue Consualia Romanis dicta symbolo aliquo repræsentaret, C
equi caput & equum expressisse: Itidem & Mineruam galeatam siue Pal-
ladem parte aduersa, Victoriâ verò auersa signasse; vt victoriæ Pallantis
filix, quæ vti supra memorauimus Mineræ iussu colebatur, rationem
haberet. *Herculem* quoque Græcum (cui ex ipsius instituto sacris opera-
bantur) aduersa parte cum claua & exuviis leonæ expressit; vt auersa *Ro-*
mulum & *Remum* gemellos ab ubere lupæ pendentes. Hactenus itaque
rationem coniecturæ nostræ cum historia congruentem composuimus.
Quod si cui propiora his aut certiora assequi contigerit, vt ea quoque co-
dè candore impartiri dignetur, rogamus. Ceterùm quod ad Urbis ab
Æquatore distantiam, siue latitudinem pertinet, eandem duabus vnciis D
quàm Ptolomæus collegit, aut etiam Gnomonica ratio ex Triangulo-
rum doctrina patiatur, in inorem artificum observatio hoc nostro sæculo
deprehendit. nos è Latio in Campaniam Suesani, quorum numismata
proximè sequuntur, reuocant.

*Pecunia à
pecore dicta
Plin. lib. 33.
cap. 3.
* C. Plin.
lib. xxxiii.
Nat. Hist.
cap. lli. ubi
leg. est ita:
Argentum
signatum
est anno Vr-
bis CD-
LXXXIV.
Q. Ogulnio,
C. Fabio
Cos.*

*ROMA
Valentia
prius dicta.
Solinus c. 1.
Polyhist.*

SVESA-

SVESA ad Massicum Campaniæ montem sita erat; de cuius origine, ut nihil satis certi ab Antiquitate (quantum enim perscrutari potui) memoriæ proditum est; ita frequens eiusdem in Historijs & à prima ferè Urbis origine mentio est; eiusq; cognomina va-

ria. Suesam namq; Pometiam Superbū regem Volscis per vim eripuisse; atque, ut Urbis tuac opulentiam intelligas, ex diuendita praeda xl. talenta auri argentiq; confecisse, Liuius auctor est. Iterum Ap. Claudio Pulchro & P. Seruilio Isaurico Coss. Volsci subitis Romanorum armis victoriæque perculsi, primū obsides trecentos à Cora & Pometia traderunt; mox ad arma conuersi & prælio victi Pometiam opidum amiserunt; cuius praeda milites ab inopia recreati sunt. Pometiani direpti dispersatiq; ut quidam scripserunt, sese Suesam habitatum contulerunt; quorum accessione *Suesam* cognomento *Pometiam* vocatam credunt.

Atqui istorum opinionem Liuius à tempore coarguit, qui Suesæ illud cognominis tribuit Superbo regnante. Ceterum C. Sulpicio Longo, P. Aelio Pæto Coss. quum inter Sidicinos & Auruncos bellum esset exortum, Aurunciq; à T. Manlio Torquato * Consule in deditionem accepti nihil deinde mouissent, auxilium à Romanis petierunt. Sed prius-

quā Consules ab vrbe (Senatus enim Auruncos defendi iusserat) exercitum educerent, Aurunci opidum suum metu deseruere; profugiq; cum coniugibus ac liberis Suesam bellis prioribus detrita munierunt: quæ deinceps *Suesæ Aurunca* ab Auruncis appellata est. Auruncorum verò opidum quod deseruerant, à Sidicinis deletum. Coloniam Latinā L. Papi-
rio Cursore V. C. Iunio Bubulco iter:† Coss. *Suesam Auruncam* esse dedu-
ctā Liuius memoriæ prodidit: id tamen Velleius Paterculus biennio ferè tardius factum testatur. Lege Sempronia fuisse deductam, iterq; populo non deberi Iulius Frontinus tradidit. Obseruo Suesam inter duodecim Colonias, quæ bello Punico secundo imperium populi Romani abnue-

rint, & tributum militemq; vnde darent se habere negauerint, recenseri: quibus tamen sexto post anno per s. c. imperatum est; ut quantum quæque earum coloniarum militum plurimum dedisset populo Romano ex quo hostis in Italia esset, eius summæ numerum peditum duplicatū daret, & equites centenos videnos; si qua cum numerum equitū explere non posset, pro equite vno tres pedites liceret dare. Exstat etiamnum antiqua Inscriptio quæ in colonia Suesæ ordinem Decurionum & Augustalium & plebem memorat: quod argumento esse nonnulli existimant, Suesam quoque Coloniam sub Augusto militarem fuisse: quod tamen apud nullum, quos equidem videre potui, scriptorum satis certò confirmatur.

Ff 3

TIA.

SVESA.

SVESA

Pometia.

Anno

Vrb. cond.

DCLXXIV.

Lib. 1. An-

nal. c. 180.

Anno Vrbis

CDXVI.

Liuius lib.

VIII. c. 42.

AVRVN-

CI.

*Opinor an.

CDVI. post

Ro. cond.

† An. v.

CDXL. c.

SVESA

AVRVNCA

Colonia La-

tina.

T. Liuius

lib. IX. c. 81.

SVESA

Colonia mi-

litaris.

T I A N E Ō N.

A

TIANVM
SIDICI-
NVM. Ali-
de THEA-
NVM vel
Teanum.

SIDICINI Suesanos sequuntur, quos Strabo è gente Oſcorum fuiſſe putat: horum præcipui nominis vrbs erat *Tianum* cognomento *Sidicinum*, dignitate præſtans, & quæ ſecundâ poſt Capuam magnitudinē tenebat, in via Appia ſita. Ceterum vt &

SIDICI-
NI.
An. v. c.
CDX. Liui.
lib. VII. c.
74.

iſtius vrbs fatum & origo nobis ignota ſunt; ita quæ de Sidicinis à nobis obſeruari potuerunt, paucis rēpetemus. *Sidicini* itaq; A. Cornelio Coſſo, M. Valerio Coruo III. Coſſ. armis Samnitium oppreſſi, quum ad Capuanos ſe contuliſſent, bellum excitarunt, quod à Po. Ro. cum Samnitibus pro Capuanis geſtum eſt. Capuani namque ab ijs in agro Sidicino fuſi,

Ann. Vrbs
CDXIII.
Liuius lib.
VIII. ſect.
43. & 48.

ſe agros vrberumque in fidem populi Ro. dederant. Ceterum biennio poſt quum Samnites icto cum Romanis fœdere Sidicinis arma intuliſſent, Sidicini quod à Senatu repulſi eſſent, ad Latinos, qui tum bellum populo Ro. parabant, ſe contulerunt. Verum enimvero à T. Manlio

An. CDXIX.
qui ſimul
Conſulatum
geſſere an.
CDXXXII.
hæc eſt
XIII. poſt
anno.

Torquato tertium Conſule victi fugatiq; vnâ cum Latinis Sidicini, eidem Conſuli triumphii materiam præbuere. Poſtea & alio prælio vnâ cum Auſonibus, qui arma cum Sidicinis coniunxerant à Romanis ſuperati, cum T. Veturius Caluinus & Sp. Poſtumiſ Albinus Conſules de-

TIANVM
municipiū.

populatis Sidicinatorum finibus, exercitum ad ipſa opidi mœnia admouiſſent, miſſo anno inſequenti nouo aduerſum ipſos exercitu, tandem cum Latinis & tota Campania in poteſtatem populi Romani venerunt. Obſeruo Campanis poſt hæc ferè tempora ciuitatem ſine ſuffragij latione datam; quo tempore ſuſpicari licet & *Tianum Sidicinum* municipij iure donatum: nam etiamſi auctores (quantum equidem obſeruare potui) de

TIANVM
Colonia
militaria.

tempore non prodiderunt, conſtat tamen diu ante legem Iuliam Tianenſes ciuitate donatos, ac iure municipali uſos. Argumento eſt, quod C. Gracchus in ea oratione, quâ de Legibus promulgatis habuit, *Tianum Sidicinum* inter municipia refert; conquerens Tianenſes tanquam ciues Romanos, à Magiſtratibus Romanis verberatos. *Tianum* verò *Sidicinum* inter militares Colonias ab Auguſto deductam, Frontinus teſta-

Alterum
TEANVM
Apulum.
Plin. lib. III.
cap. XI.

tur; & iter paſſuum LXXXV. populo deberi; agrumque eius limitibus metris assignatum fuiſſe. Ceterum ne quem illud quoque fallat; duplex *Tianum* Italiam habuiſſe auctores prodiderunt; vnum, cuius nunc mentionem fecimus, cognomento *Sidicinum*; alterum *Teanum Apulo-*

* Anno
CDXXXV.
cum M. Fos-
to Flacci-
natore.
T. Liuius lib. IX. ſect. 58. † Diodor. lib. XIX. Biblioth.

rum, quod in mediterraneis Dauniorum Apulorum à Ptolemæo recenſetur & à Plinio: ijque *Teanenſes*, nec longè ab ijs in ortum diſtantes *Canuſini* populationibus feſſi, obſidibus L. Plautio Vennonii Conſuli * da-

tis, in deditiōem Po. Ro. venerunt, vt Liuius prodiit. Diodorus Siculus † regionem omnem Dauniorum Apulorum populationibus vexatam & Canu-

- A & Canusinos in fidem acceptos scribit. Nec de Tianensium utrorumque rebus quidquā aliud scriptum inuenimus. Ceterum quod ad numismata pertinet, primò quidem *Apollo* capite radiante, auersa parte *Luna* falcata gibberaque, & cornibus singulas complexa stellas globū sinu excipit. Altero, *Mars* galeatus & gallus Martis ales exprimitur; cui supra cristā granum tritici, fertilitatis ex agricultura symbolum, est adpictum; quod potissimum effecit, ut Tianensibus Sidicinis istud numisma adscriberemus, quia Sidicinus ager frumenti præstantia, sicuti Apulorum olearū cultu commendatur. Quod ad stellas utrobique & varijs inde numismatibus adpictas pertinet, nonnulli eò referendum putant, quòd *Magna Grecia* prius *Hesperia* dicta sit: *Hesperum* itaq; siue Vesperuginem, (quā Venerem non sine ratione quidam opinati sunt) his nummis exprimi. Verum Ptolemæus. cui curæ fuit orbis habitati situm ab occasu in ortū, & decussatione ab AEquatore in Septemtrionē includere, *Suesam Aruncam* de qua iam diximus, longitudine xxxix. partium cum besse; latitudinem xli. partiū cum quincunce describit: *Tianum autem Sidicinum* triente partis Orientalius, quincunce septemtrionalius collocat: sed *Teanum Apulorum* duabus partibus cum besse versus ortum à Sidicino disiungit; ceterum in eodem parallelo cum Suesa, & quincunce, quā Sidicinū, Australius disponit. qua ratione *Tianum Sidicinū* & *Teanum Apulorum* secundum globosam terræ superficiem in ea latitudine passuū cxx. m. à se distarent.
- Ceterum quia *viæ Appiæ* meminimus, & eiusdem frequens admodum in progressu incidet mentio, officiosè me facturum in studiosi Lectoris gratiam opinatus sum, si paucis eandem hoc loci descripsero. *Via* itaque *Appia* omnium maxima ac celeberrima, quā Statius Papinius haud immeritò *reginam viarum* appellat; ab Vrbe ac porta Capena initium sumebat; ab Appio Claudio Censore, ut Frontinus † ait, Capuam vsque munita. Tacitus tamen, & is qui de viris Illustribus * scripsit, Brundisium vsque stratam prodiderunt. Quare sunt, qui à Iulio Cæsare, cui eius Viæ cura fuerat commissa, Brundisium vsque à Capua munitam tradant. Ea fuit latitudine, ut plaustra duo ex aduerso inuicem occurrentia liberè exciperet, longitudine vero passuum cccxxx. m. Sunt qui propter flexus atq; ambages xx. m. adijciant. Certè Angusti temporibus, si Horatio credimus; si Straboni, Tiberij, Brundisium vsque pertinuit. & Drusus Scribonius Libo coniurationis aduersus Tiberium reus, ut Tacitus † auctor est, aliquando Mathematicos consuluit, an habiturus esset opes, quibus viam Appiam Brundisium vsque operiret. Hanc nouissimè, quod Dio testatur, Traianus restituit, desiccatisque paludibus, excisis collibus, aggeratis vallibus, ac pontibus exstructis permeabilem fecit. Fuit in hac haud procul ab vrbe * *Templum Martis*, Centum columnis

Nummi
Tianensium
inscripti.

HESPERUS
stellæ.

VIA APPIA:
T. Livius l. ix. scilicet. 83.
† Lib. de A. quæst. vii. R.
Cor. Tacitus lib. II. Ann.
* sine is
Corn. Nepos est, seu Aurelius Victor. c. 34.
Diod. Sicul. lib. xx. Bibl. cap. 36.
Horat. Oda 4. Epod. 6. lib. i. Sat. 5. v. 7. & l. i. Epist. 6. v. 25. & Epist. 18. v. 20.
Strabo lib. v. & vi. Geog.

† Lib. II. Annalium, & ibi Lipsius Annot. 75. Xiphil. in Traiano. * TEMPLUM MARTIS.

sufful-

* Cicero
orat. pro
T. Annio
Milone.
VIA LA-
TINA.

suffultum, & à Sulla in AEdilitate consecratum. Fuit & bonæ Dæe sa-
crarium, ad quod Clodius & M. Papirius interfecti fuere. Itidem tres
Tabernæ, lucus Egeriæ, quem Camœnis Numa sacrauerat. * Sepulcrâ
quoque magnorum virorum Calatinorum, Scipionum, Seruiliorum,
Metellorum, atque aliorum. Ceterum *Via Latina* Appiæ ad Casinû con-
iungebatur, xix. à Capua stadijs, hanc poëtæ modò *Latiam*, modò *Auso-*
niam vocant. vt illam ab auctoris nomine *Appiam*, à gente verò *Claudiam*, &
ab Imperatore, qui restituit, *Traianam*.

K A Λ E N I T O N.

CALES *Thracum Colonia.*

CALES
Thracum
Colonia.
* Silius Ita-
licus lib.
VIII. &
Steph. Pt-
ghius in
Fastis ad
an. v. c.
CDXIX.
† Calenum
vinum, Pli-
nio, Strab.
Horatio, &
Martiali.
* Anno Vr-
bis cond.
CDXVII.
T. Lini. lib.
VIII. scilicet.
45 & 46.
* Ann.
CDXVIII.
Lini. ibid.

CALLENITON, qui huius vrbs originem memoriæ prodidère,
principia eius ab Thracibus, & Calai Boreæ & Orithyæ filio
repetunt. Sita erat vrbs inter Tianum Sidicinû & Casilinum.
Ager eius vino generosissimo; quod *Calenum*† vocatum fuit, fe-
cundus erat. Erat & fons in agro Caleno, qui vini modo temulentos, si
qui ex eo potarent, reddebat. Ceterum Caleni, quum Romani Sidicinis
bellum intulissent, veriti ne ipsi deuictis in se Romanus arma verteret, ad-
iunctis sibi Ausonibus; (quorum ipsi primariam urbem incolebant) Sidi-
cinis se contra Romanos iungere. Aduersus eos Romani L. Papirium
Crassum & Kæsonem Duilliû Consules * misere; qui cum Calenis Sidi-
cinisque congressi vno haud memorabili prælio utrosque vicerunt. In se-
quenti anno * M. Valerius Corvus Consul IV. exercitu victore à Consu-
libus accepto, ad Cales, vnde bellû ortum erat, profectus, cum hostes ab
superioris pugnæ memoria pauidos primo impetu & clamore fudisset,
mœnia ipsa oppugnare aggressus, capto opido, impositoque præsidio, at-
que exercitu ingenti cum præda Romam reducto, triumphum *de Calenis*
egit. Senatus inde ad demulcendam plebem Coloniam Cales deducen-
dam decreuit. duo millia & quingenti ciuium ad hoc conscripti. Trium-
virique Coloniam deducendæ atque agro diuidendo creati, Kæso Duillius,
T. Quinctius Capitolinus, M. Fabius Ambustus. Bello Punico secundo,
quo Hannibalis ductu Pœnorum armis vastata per quindecim annos
Italia est, Caleni sincera admodum fide, rem Romanam sustentarunt;
captaque Capua, quæ à Romanis ad Pœnos defecerat, Senatores Campa-
ni in vincula coniecti, ac Cales tanquam in tutissimam custodiam missi
sunt. Verum haud multò post, cum mutata fide ipsi quoque Caleni de-
trectato imperio arma ac militem se dare posse negarent, Consules ob
eam detrectationem increpatos, verecundia magis quam beneuolentia
in

CALES
Colonia de-
ducta.
Lini. ibid.
scilicet. 49.

Lini. lib.
X. Annal.
scilicet. 60.

- A in officio continuerunt. Post Cæsaris inde Dictatoris eadem cum Triumviri Reip. constituendæ promiscuè in quoslibet sæuirent, *P. Sittius Calenus* opum amplitudine, & singulari in ciues suos munificentia clarus, in album proscriptorum relatus, ab iisdem ciuibus suis à seruorum & militum sæuitia seruatus, postea deprecantibus pro eo per legatos Calenis, in patria à Triumviris exulare permissus est. Inuenio etiam Cæsarem Augustum Colonis agrum *Calenum* limitibus Romanis assignasse, cum prius Cræcanicis assignatus fuisset. Urbem quoque municipali iure donatam fuisse constat. sed quo id tempore acciderit, incertum est. Taciti * *Annalibus* traditum est, Cæsarem tempore, Quæstorem Calibus fuisse, qui
- B populi Romæ pecuniam ex Campania ceterisque Italix eius tractus regionibus curaret, et si sint qui *callibus* apud Tacitum scribi malint. non satis exacto, ut arbitror, iudicio; prætexentes illam apud Suetonium † *de Callibus* prouinciam C. Iulio Cæsari Consuli sorticndā cum M. Bibulo decretam. Ceterum quod ad eius urbis longitudinem pertinet, Ptolemæus eam xxxix. partibus cum besse, latitudinem xli. s. describit.

Dio Cassius lib. xliii. in iustio. Appianus Bell. Civil. l. i. v.

* *Lib. i. v. Annal. i. Lipsius annot. 75. & Livius lib. xxv. sed copiose doct. Reg. Steph. Pighius Annal. Rom. in Iustis ad an. cdlix. & cdxxviii. † Suet. in Iulio Cæs. cap. 19.*

ΚΑΠΥΑΝΩΝ.

CAPVA Troianorum Colonia.

- C **A**MBIGITUR de huius urbis origine apud vetustos scriptores, à Tuscis conditam Liuius & Velleius produnt: Virgilius autem, & Silius clarissimi poetarum, simul & Dionysius Halicarnassæus fidelissimus Antiquitatum Italix auctor, à Troianis primordia urbis repetunt: Qui Tuscos eius urbis auctores scribunt, prius *Vulturnum* fuisse appellatam, ab amne qui mediam diuidit urbem, tradunt. Ceterum mutasse nomen Samnites, cæsis nocturno scelere Etruscis, qui eam incolebant; vocasseque *Capuam*, siue à campestri planicie; siue à duce suo Capy. Eorum tamen qui ad Troianos principia urbis referunt, opinionem confirmat ænea tabula in monumento Capys
- D (vti credebatur) inuenta, ac litteris Græcis in hanc sententiam inscripta: *Quando ossa Capys detecta essent, fore ut Iulo prognatus manu consanguineorum necaretur, eiusque cædes magnis mox Italix cladibus vindicaretur.* Miraculo ea res fuit, postquam occiso Cæsare Dictatore, qui generis sui principia ab Iulo repetebat, scripto euentus respondit. Capua itaque olim inter maximas orbis totius vrbes *Romam, & Carthaginem*, tertia; à mari in Septentrionem ad duodecimum lapidem distabat; eamque mediam interluebat Vulturinus amnis. Hæc plurimis cum publicis tum priuatis operibus insignis, præcipuum inter omnia, templum Iouis Capitolini ostentabat, situm alto in tumulo, atque arce munitissima cinctum,

CAPVA Troianorum Colonia.

Cicero in Rulliana ad Quirites.

G g

ad

*Campanus
ager fecun-
dus.*

*Agri Cam-
pani felici-
tas.
L. Florus
lib. i. c. xvi.*

ad similitudinem eius quod Romæ factum fuerat. Imminebant vrbi *Tifata* colles, vnde urbem totamque Campaniæ planiciem subiicere oculis licebat. Nulla non modò in Italia, sed ne in toto quidem terra-
rum orbe plaga est, quam non excedat felicitate *Campania*. Nihil cælo
clementius. Bis etenim floribus vernat. Nihil solo fecundius: ideo Pal-
ladis cum Cerere & Libero certamen dicitur. Vino Falerno quod fert
Campania non aliud prestantius: nihil oleo Venafrano celebrius: supe-
rante denique etiam spem agricolarum frugum prouentu.

*Res à Ca-
puanis ge-
sta.*

*T. Livius
lib. iv. sect.
189.*

Terminatur Campania ab occasu Liri flumine & Latio nouo: ab
ortu Sarnum habet limitem: Samnites Septemtrioni prætenduntur: clau-
ditur Etrusco seu infero mari à meridie. Rerum à Campanis siue Ca-
puanis gestarum altum apud vetustos scriptores per sæcula aliquot silen-
tium est: donec anno ab vrbe condita trecentesimo & tricesimo Samni-
tēs Capuam bello adorti, cum plurimis Capuanos præliis fudissent, tan-
dem ab iisdem per pactionem in societatem vrbis agrique recepti sunt.
Inde per occasionem diei festi ciues nouitij capto tempore vetustos som-
no atque epulis grauatos aggressi vniuersis ad internecionē cæsis, urbem
cum coniugibus liberisque occisorum occupant. Post triennium ab
occupata Capua, Cumanis arma intulerunt: eosque fusos & fugatos, at-
que intra mœnia compulso obse: & cum aliquantisper tenuisset
obsidio, vrbs tandem per vim expugnatur: interfectisque aut in seruitu-
tem abductis ciuibus, Campani Colonis ex suis ciuibus eò missis, urbem
Cumas incolendam dedere. Elapso inde septuaginta trium annorum
spatio, nouum Campanis bellum aduersus consanguineos suos Samni-
tes exoritur. Samnites enim, quum Sidicinis, quia viribus plis po-
terant, arma iniusta intulissent, Sidicini necessitate coacti ad Campano-
rum opem confugerant: Ceterum Campani luxu deliciisque defluen-
tes ab induratis armorum vsu Samnitibus in Sidicino agro superati, to-
tam belli molem à Sidicinis in semet auerterunt. Samnites namque
omissis Sidicinis, ipsam belli arcem Capuam petentes (vnde victoria æ-
què facilis & prædæ gloriæ que plis esset) imminentes vrbi *Tifata* col-
les firmo cum præsidio occupant. inde quum quadrato agmine in plani-
ciem quæ inter colles & Capuam interiacet descendissent, rursus acie con-
cursus est: & victoria penes Samnitē fuit. Fracti hoc prælio Cam-
pani, accisis rebus suis, Romam legatos ad implorandam opem mittunt.
Ceterum cum primò non impetrarent, negantibus Romanis arma se
aduersus Samnites socios contra foedus esse laturus; legatos tamen ad
deprecandum vt Samnites à bello desistant vnà cum Campanis missu-
ros. Princeps legationis, vrante discessum è patria in mandatis habebat,
urbem Capuam populumque Campanum, atque diuina humanaque
omnia

*Res inter
Capuanos
& Samnites
gesta.*

- A omniâ in potestatem Po. Ro. dedit. Qua re moti Patres, cum è maiestate nominis Romani videretur, non deferi deditos, legatos misere, qui à dedititiis populi Ro. abstinere Samnitum iuberent; recusantibus bellum minarentur. Quibus cum ferociter à Samnitibus responsum esset, negantibus se à bello destituros, bellum Samniti per feciales indictum est. Consul itaque Valerius ad tutandos ab hostium Samnitium incursione Campanorum agros missus est: qui commisso felici euentu prælio, Samnitibus non sine magna cæde fuis fugatisque, castris insuper hostilibus potitus est. Quò postquam omnis se Campanorû multitudo cum vxoribus liberisq; effudisset, gratulati populo Romano felicem
- B victoriam, eo se primum die renatos conclamabant: ac milites seruatores appellantes officiis ac obsequio certatim eosdem sibi demereri studebât. Inde Campanis petentibus præsidium, à Senatu Romano ad arcendas Samnitium incursiones, Capuam in hyberna missum. Verum minimè salubris disciplinæ militari Capua, corruptos luxu licentiaq; milites à patriæ memoria auertit: inibanturque consilia eodem scelere adimendæ Campanis Capuæ, quo illi prius antiquis cultoribus eandem ademissent. Ceterum C. Marcius Rutilus Consul anni insequentis, cui Campania prouincia sorte obuenerat, militarem impetum consilio frustratus, spargit rumorem, sequenti anno præsidia iisdem in opidis hybernatura. Hac arte elusos milites ex Campania in Samnium educit. Liberati ad hunc
- C modum populi Romani beneficio, & armis, à graui Samnitiû bello Campani, ingrâtissimos se erga liberatores suos ostendêre; ac societatem cum Latinis aduersus Romanos iunxêre. Exasperati tanta ingratitude
- D Romani, eductis vrbe legionibus, ante Capuam, quò omnis Campanorum Latinorumque exercitus conuenerat; castra locant. Copiis ab utraque parte in aciem eductis, maxima longe Campanorum Latinorumque strages insequuta est. Postquam pugnam Campani se suaque in populi Romani potestatem dedidêre; agroque in perfidiæ pœnam multati sunt. Is Falernus erat: in quem statim Coloni ex plebe Romana missi terna singuli iugera acceperunt. Equitibus verò Campanis, qui mille & sexcenti fuêre, quod cum populo Campano non rebellassent ciuitas data est. Vectigal quoque iisdem populus Campanus; nummos denarios quadringenos quotannis in singulos pendere iussus est. Egrogia dehinc Campanorum in Romanos hospitalitas fuit, eos nempe qui Caudino fœdere à Samnitibus spoliati, & nudi sub iugum missi fuerant: nec secus ac si victor exercitus urbem ingressus esset, à magistratu populoque Capuano obuiam processum est: protinusque Consulibus insignia honoris (nam & hi nudi cum reliquis sub iugum missi fuerant) militibus verò arma, equos, & vestem, benignè præbuerunt: ac proficiscentes

CAMPANÆ
Romanor.
Armis à
Samnitibus
liberati.

CAMPANORVM
cum Latinis
contra Rom.
societas.

CAMPANÆ
à Rom. agro
multati.

CAMPANORVM
in Ro. Hospitalitas.
L. ius lib.
ix. à principio de Caudina clade
à T. Veturio
& Sp. Postumio accepta
an. C DXXX.
II. L. Florus
lib. I. Hist.
Rom. c. 10.

CAMPA-
NORVM
in Ro. perf-
dia.
Anno v. c.
cdlxxii.

inde ad finem vsque agri Campani nobilissimi Campanorum deduxere. A
Verum eam in Romanos benignitatem noua rursus post quadriennium
perfidia foedarunt. Ceterum oppressa est Romanorum prouidentia
conspiratio, qua principes Capuanorum à Romanis deficere, & rem ad
Samnites trahere decreuerant. Bello inde inter Romanos & Taren-
tinos orto, cum Tarentinorum partes Lucani, Bruttij, & Samnites se-
querentur; & accessisset insuper auxilio Tarentinis Pyrrhus Epirota-
rum Rex; soli penè omnium Campani se toto hoc bello fidissimos præ-
stitere; stetitque tum eorum potissimum opibus subnixa res Romana.

CAMPA-
NORVM
in iude erga
Romanos
inconstitia.
† Ad Can-
nas clades
pop. Rom.
anno v. c.
dxxxvii.

Linus lib.
xii. Flo-
rus lib. ii.
c. vi.
Anno vrbs
dxi. Li-
nus lib.
xxvi.

Ceterum Campani eam tum in Romanos fidem, bello Punico secundo,
alia denuò perfidia violarunt. Nam cum ad Trebiam, Thrasimenum, B
& Cannas pro Romanis stetissent; post prælium Cannense† non solum
ad Pœnos defecere, sed & ciues Romanos, qui intra Capuam tum erant,
balneis inclusos suffocarunt; & Hannibalem intra mœnia accepere, au-
ctore eius defectionis *Pacuuus Calauio*, homine nobili & populari, qui quo
anno malè ad Thrasimenum pugnatum erat, summum apud Capua-
nos magistratum gerebat. Post biennium inde Ap. Claudio Pulchro
III. Q. Fuluius Flaccus Coss. Romani, ad vindicandam Campanorum de-
fectionem, Consules cum exercitu in Samnium ac Campaniam misere;

CAPVA à
Ro. capta.

ac post varios hinc inde cum præliorum, tum alios vario Marte atque
successu bellorum euentus, ipsa vrbs *Capua* diuturna arctissimaque ob- C
sidione pressa, ita vt duplici vallo ac fossa circumducta, nulli nisi sum-
ma cum difficultate ac periculo exitus aut ingressus pateret; intus Han-
none cum aliis Pœnorum ducibus ac præfidiariis, foris verò Hannibale
rem Capuanam nequicquam defendentibus ac iuuantibus, tandem ad
extremum famis & inopiæ redacta, in summa auxilij atque commea-
tuum desperatione, per deditionem in populi Ro. potestatem venit. Mox
dispositis tam per mœnia quàm tota passim vrbe eustodiis, ac portis
clausis ne quis elabi posset, primum arma Capuanis adempta; Punicum
inde præsidium comprehensum: Senatores in castra Romanorum
adducti, ac vinculis iniectis pars Cales, pars Tiantim Sidicinum D
in custodiam missi, postea à Fuluius Consule virgis cæsi ac securi per-
cussi sunt. Ex reliqua nobilitate trecenti in carcerem conditi; alij
verò per vrbes Latini nominis in custodiam distributi; multitudo verò
promiscua venundata: ipsa vrbs Capua habitari tantum permessa est,
non etiam muniri: relicta duntaxat libertinorum atque opificum tur-
ba: sine iure ciuitatis, aut villo neque plebis neque Senatus consilio aut
alio magistratu: ceterum vt ad iura iis reddenda Præfectus x vrbe Roma
quotannis mitteretur. Ager verò Campanus ac tecta publica vniuer-
sa populi Ro. facta sunt. Hic exitus fuit defectionis Campanæ. Capua
itaque

- A itaque deinceps per Præfectum Roma missum administrata fuit. Ingens populo Romano vectigal ex fructibus agri Campani accessit: Vnde bello Marfico cum tota pænè Italia arma in Romanos sumpsisset, ex hoc potissimum prouentu exercitus suos aluerunt. Plurimi Romanorum ad demerendum plebis fauorem, agrum Campanum populo diuidere conati sunt: quibus semper Senatus summa vi obstitit. Primus qui hoc tentaret *C. Sempronius Gracchus* fuit: quo inter medios rerum conatus occiso, impedita res est. Iterum *M. Brutus* eadem, sed frustra, perferre conatus est. Tertius idem aggressus Tribunus plebis *P. Seruius Rullus*: huic se *M. Cicero*, qui tum fortè Consul erat, obiecit; & eum insigni oratione populum edocuisse, quantum inde detrimenti Respublica caperet, si is ager, qui in arctissimis Reipublicæ temporibus subsidio fuisset, in multos diuideretur; obtinuit ne lex ea perferretur. Quartus eam rem in primo consulatu suo Cæsar Dictator aggressus, suffragante Pompeio Magno, Bibulo verò collega, qui solus obsistebat, armis ex foro pulso, legem pertulit; ut ager Campanus ijs ciuibus, qui trium liberorum parentes essent, diuideretur. Ad viginti millia huiusmodi ciuium erant. creati vigintiviri agrum viritim diuiserunt. Ius ciuitatis Capuæ restitutum anno centesimo & quinquagesimo secundo, postquam ab Romanis ob defectionem ad Pœnos in Præfecturæ formam redacta erat: Post Iulij inde Cæsaris cædem cum intestinis bellis laniaretur Italia, & maxima eius pars, eiectis prioribus colonis militi veterano à Triumviris in præmium diuturnæ militiæ ac victoriarum decreta & assignata esset, hi quoque coloni, qui paullo antè lege Iulia Capuam deducti fuerant, sedibus suis pulsi, & in eorum locum veterani inducti sunt: & Capua Colonia muro ducta est. Ceterum quod ad Capuæ longitudinem pertinet, eandem Geographus x l. partium; ut latitudinem x l i. cum sextante describit.
- Numismata Capuanorum, quæ quidem ad manus nostras peruenerunt agri fertilitatem per aristam tritici granis turgentem exprimunt; aduersa verò parte Mercurium petaso & talaribus instructum. Altero Apollinis cortinam & Minotauri caput cum ceruice signarunt. Minotauro (quod hîc admonendum puto) Opicorum vrbes ferè omnes, quarum exstant numismata, pecuniam signasse obseruo; Neapolitanos videlicet, quos inter Opicos refert Stephānus; itidem Puteolanos, Suefanos, Calenos & Capuanos; quos & inter Opicos recenseri non video. ita ecquid causæ sit, cur & illi Minotauro signarint, nescio. certè Atellani & Nolani, de quibus ex serie numismatum iam scripturi sumus, inter Opicos censentur; ijdemque uti & ceteri plerique, Minotaurum in nummis suis signarunt. Ceterum quia ager Capuanus Atellanos contingebat, *Atellam* nunc ordine adscribemus.

Cic. tres sunt in Rullum orationes Consulares.

Ager Campanus ciuibus Ro. diuisus.

Ius ciuitatis Capuanis restitutum.

CAPVA Colonia militaris.

OPICI Minotauri in nummis.

A T E Λ Λ A N Ω N.

A

ATELLA.

TELLAM Oſcorum fuiſſe urbem nonnulli opinantur; Stéphanus tamen ex Polybio probat Opicorum; quod & numismata ob cauſſas iam à nobis expoſitas teſtari videntur. Opicos & Cumanos mediam intra Vulturum & Silarim Campa-

T. Liuius
lib. vii. An-
nal. initio.

ATELLA-
NAE fa-
bula.

Diomed.

lib. i. Gram-
mat.

Ex Liuiio p.

i. libri vii.

niam tenuiſſe ex veterum lectione patet. *Atellas* Po. Ro. ob fabulas, in ludis antiquitus fuiſſe notas ex Liuij teſtimonio conſtat. Atellanas enim fabulas eſſe Latinas, argumentis & dictis iocularibus ſimiles Satyricis fabulis Græcis Diomedes & Donatus prodiderunt, nec aliter T. Liuius;

Iuuentus inquit *hiſtrionibus fabularum acture relicto*, ipſa inter ſe antiquo more *ridicula intexta verſibus iactitare coepit*, quæ *Exodia* poſtea appellata, conſertaque *fabulis potiſſimum Atellanis ſunt*: Quod genus ab *Oſcis* acceptum tenuit *iuentus*, nec ab *hiſtrionibus* pollui paſſa eſt. eo inſtitutum manet; ut actores *Atellanarum* nec tribu moueantur, & ſtipendia tanquam expertes artis ludicræ faciant. Ceterum

Ann. v. c.

cdxix.

ſtorumque

cdxxxii.

ATELLA

municipiū.

Liui. lib.

xxii. de

Cannenſi

clade: &

xxiii.

quum Velleius Paterc. T. Veturio Caluino Sp. Poſtumo Regilleni Coſſ. Campanis ſine ſuffragij latione ciuitatem datam fuiſſe prodiderit, ſuſpisor eodem tempore *Atellam* municipij iure fuiſſe donatam: quandoquidem *Atella* inter municipia à Feſto refertur. Accedit ad hæc Liuij auctoritas, qui inde colligit *Cannenſem* cladem omnium fuiſſe maximam, quod qui ſociorum ad eam diem firmi ſteterant, tum labare coeperint; nulla proſectò alia de re, quàm quod de imperio Romano deſperabant: *Defecere autem hi populi* (inquit) *Atellani, Calatini atque alij*. Idem

Liuius lib.

xxvi. ſect.

112.

auctor paullò poſt ſubiungit *Atellam*, *Calatiam*que poſt *Capuam* in poteſtatem redactam deditione receptas; atque ibidem quoque, vti in *Capuanos* factum fuerat, in eos, qui capita rerum fuerant, animaduerſum fuiſſe. Ceterum poſtea Senatusconſulto *Atellani* & *Calatini*, præter eos, qui ex ijs aut ipſi aut parentes eorum apud hoſtes eſſent, libertate donati ſunt, ita tamen vt nemo eorum ciuis Rom. aut Latini nominis eſſet. Ex quibus opinari poſſumus *Atellam* ab eo tempore Præfecturæ

ATELLA

præfectura.

formula fuiſſe adminiſtratam: Præfectumque *Atellanis* populi ſuffragijs creatum. Verum & illud obſervatione dignum eſt, quum *Nuceria* à *Pœnis* deleta eſſet, *Nucerinos* *Atellam* traductos, *Atellanos* autem *Calatiam* tranſlatos, *Calatiam* verò *Veteranos* à Cæſare Dictatore

ATELLA

Colonia mi-

litaria.

Cicero lib.

xv. Famil.

& Verr. v.

fuiſſe deductos ex *Paterculi* & *Ciceronis* auctoritate liquet. *Atellam* autem ab *Auguſto* militarem coloniam muro fuiſſe deductam *Frontinus* ſcribit. *Atellam* *Ptolemæus* orientaliorem quàm *Capuam* ſextante partis, vñcia *Auſtraliorem* depingit.

N Ω

A

N O L A I O N

N O L A Chalcidensium Colonia.

Q V V M diuersæ auctorum, de huius vrbis conditoribus ex-
stent opiniones, id quod à pluribus traderetur sequuti No-
lam Chalcidensium coloniam scripsimus. Eam sitam fuisse
in campestri planicie traditur: septam quoque fuisse fossis

NOLA
Chalciden-
sium Colo-
nia.

B & mœnibus firmissimis; intercurrentibus frequenter turribus: vt, quod
situs & natura denegabant; arte atque opere suppleretur. De huius
urbis incrementis legibus atque institutis altum apud scriptores silen-
tium est. Romanorum autem arma Nolanos in se prouocasse inuenio;
quum auxilia Palæpolitans contra Romanos misissent. Hæc ad duo
millia armatorum erant: ea multitudo quum Palæpolitans; quibus
auxilio missa fuerat, quàm hosti grauior esset; Palæpolitans con-
spiratione & Romanorum armis vrbe pellitur; & Nolam trepida fuga
petit. Romani ad vliscendum illatum sibi bellum; C. Pœtelium Viso-

Dicitur.

C Nolana Samnites; infestissimi id temporis Romano nomini hostes;
simul & agrestis Nolanorum multitudo. Dictator vrbis situ circum-
specto, quò facillior ad mœnia aditus esset; ædificia omnia muris cir-
cumiecta incendit: nec multo post per vim vrbe potitur. Mansit inde
inconcussa vsque ad bellum Punicum secundum Nolanorum erga Ro-

XLVII.
Anno
CCCCXL.
post Ro. cōd.
T. Livius
lib. ix. sect.
80.
NOLA à
Romanis
capta.

manos fides. Eo tempore quum Hannibal recepta in societatem Ca-
pua, exercitum in agrum Nolanum duxisset; militem à populationi-
bus arcebat: quia voluntariam deditionem sperabat: nihil hostile præ-
termissurus si ea spes fefellisset. Senatus & primores ciuitatis in fide
Romana præstabant: plebs nouarum rerum auida ad Hannibalem in-
clinabat: quò agrorum populationem atque obsidionem metue-

D rent. Itaque Senatores metu, ne si aperte contra niterentur, resisti
multitudini concitata non posset: (neque enim auctores rerum nouarum
deerant) vt quò mali dilationem inuenirent, placere sibi societatem
Punicam simulant: sumptoque spacio, quò de conditionibus, quibus
in foedus amicitiamque nouam transirent, deliberare possent; legatos
propriè ad M. Claudium Marcellum Prætorem Romanum; qui tum
Cannusij cum exercitu erat, mittunt, docentque quanto in periculo
sit Nolana res, defecturam plebem ad Pœnos: nec vltius resisti abs-
que præsidio Romano posse. Marcellus collaudata Nolanorum fide,

Res inter
NOLA-
NOS Ro-
manos &
Pœnos gestas
Ex Livio
lib. xxv.
à sect. 9.
L. Florus
lib. II. Hist.
cap. 6.

confestim

T. Livius l.
xxiii.
sect. 41. 42.
& delnceps.

confestim à Cannusio Calatiam petiit: atque inde Vulturno amnè tra-
iecto per agrum Satriculanū Trebianumque supra Sueffulam per mon-
tes Nolam peruenit. Hannibal verò postquam Marcellum aduenisse
comperit, agro Nolano excessit. Nolam itaque Marcellus non tam sui
fiducia præsidij, quàm voluntate principum tenebat: conciliato sibi in-
terim comitate & muneribus L. Bantio, iuvene acri ac nobili; quem
præcipuum defectionis auctorem metuebat: quod Hannibal eundem
aliquando post prælium seminecem inter stragem corporum repertum,
curatumque ac benignè cultum cum donis domum dimisisset. Memor
eius beneficij Bantius rem Nolanam prodere Hannibali conatus fuerat.
Postea quum iterum Hannibal infesto cum exercitu ad Nolam redisset;
& plebs Nolana rursus ad defectionem spectaret; Marcellus sub aduen-
tum Pœnorum, ne qua Nolanis occasio nouandi res esset, è castris intra
Nolam se recepit. instrui inde vtrimque exercitus ad pugnam cœpit, Ro-
manorum pro portis, Pœnorum ante vallum suum; præliaque hinc par-
ua inter urbem & castra committebantur; nunc his nunc illis fauente
Fortuna. Conuenerat interim per nocturna inter plebem & Pœnos
colloquia, ut quum legiones Romanorum ad pugnam portis egressæ es-
sent, impedimenta eorum Nolani diriperent: clausis deinde portis mu-
ros occuparent; Pœnosque pro Romanis in urbem admitterent. Hæc
ut è Senatoribus intellexit Marcellus, priusquam aliquis intestinus ori-
retur motus prælio decernere statuit. exercitum itaque ad tres portas,
quæ hosti obuersæ erant, tripartitò instruit: Nolanisque portas ac muros
adire vetitis, præsidium apud impedimenta relictum. Ita instructi intra
portas stabant. Hannibali sub signis (quod per dies aliquot fecerat) in
acie stanti, primò admiratione mouit, quod nec exercitus Romanus si-
gna portis effertet: nec ullus armatus in muris appareret. ratus inde pro-
dita colloquia, partem militum in castra remittit; iussos properè omnem
apparatum ad oppugnandam urbem in primam aciem afferre: haud dif-
fidens si cunctantibus instaret, plebem tumultum aliquem in vrbe mo-
turam. Vix successerat ad muros acies, quum patefacta repente porta
quæ media erat, Marcellus signa canere clamoremque tolli; ac pedites
primùm, deinde equites quanto maximo possent impetu hostem inua-
dere iubet. Iam multum consternationis in mediam aciem intulerant
Romani, cū duabus circa portis P. Valerius Flaccus, & C. Aurelius Cot-
ta legati in cornua hostium erupere. Traditur eo prælio duo millia &
trecentos hostium caesos: Romanos vnum, nec plures amisisse. Ingens
eius pugnae gloria fuit; quod eo primùm die Hannibalem vinci posse
patuit. Hannibal adempta spe Nolæ potiundæ retrò exercitum abdu-
xit. Marcellus autem clausis repente portis, custodibusque dispositis,
ne quis

- A** nè quis elaboretur, quæstione de iis, qui in colloquio hostium fuissent, in foro habita, supra septuaginta prodicionis damnatos securi percussit, bonaque eorum in publicum redegit: legiones inde ab vrbe abduxit. Ceterum quum post Marcelli discessum plebs iterum defectionem ad Pœnos moliretur, consiliaque de eade principum iniret; de iis certior redditus Marcellus Nolam cum exereitu rediit. Eò & Hannibal, querelis Samnitium, quorum ager à Marcello per excursiones è Nola vastabatur, excitus venit. Accessit & Hanno alter Pœnorum dux è Bruttiiis, eum supplemento quod recens Carthagine aduenerat. Marcellus ubi primum Hannibalem aduentare intellexit, copias intrâ mœnia tenuit;
- B** Senatoribus Nolanorum per muros inambulare, & omnia, quæ apud hostes fierent, circa explorare iussis: Dux interim hostium Hanno, quum ad murum successisset, impetrato, permissu Marcelli, cum M. Herennio Basso & Herio Petreio Nolanis colloquio, postquam per interpretem, Hannibalis fortunam virtutemque simul humanitatem & eiusdem in captiuos Italicos clementiam prolixè verbis extulisset; Romanorum contra crudelitatem, & superbiam simul etiam aduersa prœliorum ad Cannas & alibi exprobrasset: si Marcellum cum præsidio Romano, & urbem in fidem Hannibalis tradidissent, neminem alium, quàm ipsos, legem, qua in amicitiam Punicam venirent Nolani, dicturum pollicetur.
- C** Ad quæ quum ab Herennio Basso responsum esset, multos iam annos amicitiam inter populum Romanum & Nolanos esse, cuius neutros ad eam diem pœniteat: communia itaque consociataque Nolanis omnia usque ad vltimum fore cum iis, qui ipsis auxilio venissent. Hannibal hoc demum colloquio, omni spe Nola per prodicionem potiundæ ablata, urbem corona circumdedit, ut simul ab omni parte muros aggredereetur. Quem ut successisse muris Marcellus vidit, instructa intra urbem acie cum magno tumultu erupit. Plurimis primo impetu cæsis, ingens exarsisset prœlium, ni imber magna cum procella effusus, incerta fortuna pugnam diremisset: Romani itaque in urbem; Pœni in castra rediêre. Imber per noctem & sequentem diem continuatus, quamuis auidos certaminis munimentis se tenere coëgit. Tertio die Hannibal copias prædatum in agrum Nolanum miserat. quod ut vidit Marcellus, ex templo suos in aciem eduxit: nec Hannibal detrectauit certamen. Eo itaque spacio, quod mille ferè passibus inter urbem & castra Punica patebat, concurritur. Clamor ab vtraque parte sublatus, plerosque ex cohortibus, quæ in agros prædatum exierant, ad pugnam reuocauit; & Nolani aciem Romanam auxerunt. Prœlium diu anceps erat; dum summa vtrinq; vi duces suos hortarentur, & milites pari ardore pugnam capefferent. Donec tandem apud Pœnos nihil ducis exhortatio pro-

H h

fuit ad

Linus lib.
xxiii.
Annal. scilicet.
46.

Linus lib.
xxiii.
scilicet. 126.

Linus lib. XXIII. scilicet. 133. fuit ad confirmandos militum animos, quin, Romanorum vim atque impetum minimè sustinentes trepida omnes fuga ad castra ferrentur: quæ oppugnare volentes milites Marcellus cohibuit, Cæsi eo die è Pœnis ad mille; capri mille sexcenti; signa militaria vnde viginti, Romanorum minus mille interfecti: is finis Hannibali ad Nolam tentandam fuit.

NOLA Romanorum Colonia.

NOLA Municipiū.

Epit. Livi lib. LXXIII. & de Sulla. LXXIX.

Ptolemæus Geographus

Nolam Coloniam fuisse deductam ante bellum Punicum, ex eo videri potest, quòd Livi inter octodecim Colonias, quæ sua omnia in Romanorum potestate esse dixerunt, summaque fide auxilia Romanis præbuerunt, etiam *Nolanos* annumeret: incertum tamen nobis est, quo tempore Colonia facta sit: *Municipium* quoque *Nolam* fuisse ex antiquis marum Inscriptionibus patet. Inuenio iterum à Vespasiano Cæsare coloniam eò deductam, & *Nolam* coloniam Augustam appellatam fuisse. obseruo quoque à veteribus *Nolam* inter Opicorum vrbes relatam. Festus *Municipium* sui iuris fuisse testatur. inde lege Sempronia & Liua Coloniam esse factam opinor. nam in Epitome Livi, quum L. Cæsar bello Marfisco malè aduersus Samnites pugnasset, *Nolam* Coloniam in Samnitium potestatem cum L. Postumio Prætor venisse, scriptum est. Ceterum Ptolemæus, nisi scripturæ vitium sit, eam inter Picentinorum mediterranea numerat, sub longitudine partium quadraginta cum quadrante, latitudine quadraginta partiū cum dextante. *Nolanos* Picentini, si aliorum auctoritatem sequamur, excipiunt vltimam tertiamque partem Inter Sarnum & Silarum incolentes. Ceterum quia ipsorum origo à Picentibus populis, qui aduersam his Adriatici maris oram, ab Aternò amne ad AEsim, vt diximus tenebant, dependeat; ordine me facturum existimaui, si de *Picentibus*, inde de Picentinis Campanis, Picentiam, vt Strabo refert, colonis, summatim quædam hîc adscripsero.

ΠΙΚΕΝΤΙΕΩΝ.

PICENTIS.

Lib. III.

Nat. Hist.

cap. XIII.

Cur Ver (a) crū voveri

soleat Strabo lib. V.

Geog. Alex. ab Alex. l. 3.

c. 22. Pet.

Vit. lib. 35.

Var. l. 6.

22. & Livi etiam lib. 24.

Numismata Pic.

PICENTES itaque quondam vberimæ fuere multitudinis, ita vt CCCLX. M. Picentium in populi Ro. potestatem venisse Plinius auctor sit; idemque eos à Sabinis, voto Vere sacro, oriundos scribat. Sunt qui ipsis à Pico ductore (cui nomen à pico Martio aut in auguriis præcipua & arborum cauatrice fuerit) appellationem esse factam referant; & *Picentinos* ad nominis è pico rationem, & ad Martem originum sitarū principia referre voluisse opinentur; quòd Martem sedentem cum clypeo Argolico atque hasta, suis in numismatibus expresserint. Inuenio apud Strabonem *Picentes* agtum habitasse à montibus ad mare in longitudinem quàm latitudinem ampliorem: latitudinem

* Strabo lib. V. Geog.

- A dinem autem à montibus ad mare interuallis fuisse disparibus; longit-
 dinem verò centum millium passuum. Fœdus autem cum Picentibus FOEDVS Romanorũ cum Picen- tibus: T. Lilius lib. x. sect. 30
 anno ab vrbe condita CCCCLIV. T. Manlio Torquato, M. Fulvio Patino
 Coss. quũ fama Gallici tumultus terrorem præbisset, esse percussus Li-
 uius testatur: & paullo post ipsorum indicio populo Ro. significatũ Sam-
 nitium res ad arma spectare; seseque ab eisdem sollicitatos: atque hinc
 Picentibus ob fidem dubijs in rebus seruata, gratias fuisse actas idem
 Lilius prodit. Mansisse illos in hoc fœdere triginta annos, suspicari inde
 licet, quod Q. Ogulnio Gallo, C. Fabio Pictore, Coss. Picentes bellũ, quia Anno v. c. CDXXCIV.
 arma cum Tarentinis sociauerant, commouerint: & proximis inde Coss.
 B de eisdem triumphatum esse tabulæ Capitolinæ referant, siquidem cum
 P. Sempronius Sophus Censul signum pugnae proposuisset, aciesque Ann. seq. CDXXCV. Paul. Oro- sius lib. 1v. cap. 4.
 vtrimque in procinctu starent, terra horrendo fragore, vti Orosius pro-
 dit, contremuit; ita vt vtrimque armati pauore abstupescerent. Ceterum,
 posteaquam Sempronius ædem Dæ Telluri vouisset: terræ motus seda-
 tus, hostisque, etsi difficillimo prælio, superatus à Floro † scribitur: & As-
 culum Picenum, gentis vniuersę caput, loco natura munitissimo sitũ, mu-
 roq; inclusum & montibus vix vlli exercitui penetralibus, expugnatum.
 Picentibus victis pacem datã constat: verum quibus conditionibus non
 liquet. Agris autem multatos inde colligi haud difficulter potest, quod
 C. C. Flamininus Trib. pl. vt exstat in Catone Ciceronis, de agro Piceno
 viritim diuidendo reuulerit: qui forsan ager ille fuit, vnde dimoti Picentes
 isti feruntur, qui à Romanis in Campaniam inter Sarnum & Silarum,
 vt iam satis exposuimus, traducti fuerant; ac *Picentini*, vt Strabo auctor
 est, & iam antè meminimus appellati sunt. nam & ab eodem scribitur,
 aliquot ex ijs Picentibus, qui Hadriam opidum tenebant, à Romanis in
 hæc loca traductos omnia vsque ad Silarum antiquæ Campaniæ finem,
 infedis. Vnde etiam Plinius tradidit, à Surrento ad Silarum amnem PICEN- TINI. Plin. l. III.
 xxx. m. p. agrum Picentinum fuisse, intus opidum *Salernum*, & *Picentiam*, PICEN- TIA opidũ.
 atque à Picentia opido gentiliciũ *Πικεντίσις* deductum, vnde *Πικεντίσιων*;
 D eadem analogia, qua à *Πανδοσία* *Πανδοσίους*, vnde *Πανδοσίων* numis-
 mata exprimunt, ratio inflexionis Græcæ confirmat. Idem Plinius
 adscribit, Picentini agrum templo *Iunonis Arginæ* ab Iasone condi-
 to celebrem fuisse: cuius rei significandæ causã in Nucerinorum nu-
 mismate (*Nuceriam* enim Picentini fuisse Prolemæus testatur) *Iuno-*
nis Arginæ caput; quemadmodum in Crotoniatarum *Iunonis Reginæ*
Laciniæque, signatum obseruare possumus. Verum Picentinos bello
 Hannibalis à Romanis defecisse, fidemque cum fortuna mutasse, argu-
 mento est, quod Strabo non Bruttios solum, sed & Picentinos ac Lu-
 canos à populo Rom. depresso tradit. Ceterum Picentini & Lu- Lib. v. Geog.

App. lib. I.

PICEN-
TIA tyr-
rhenorum.

canorum in Bello sociali video Appianum in historia de bellis ciuilibus meminisse. Adiciam & illud, *Picentiam*, Stephano auctore, Tyrrhenorum urbem vocari: neque id temere aut inscienter; quum teste Dionysio Halicarn. Italiae praecipua pars, quae secundum inferi maris litora, oramque in meridiem porrigebatur, promiscuo nomine *Tyrrhenia* vocetur: & Tyrrhenos idem Dionysius Crotoniatis vicinos scribat, dissimilitudine tamen linguae differre. Idem Stephanus testatur, eandem *Picentiam* à Phlegonte *Picentum* vocari.

N O Y K E P I N Ō N.

NŪCERIA.

VCERIA ultra Sarnum flumen quatuor passuum milibus sita erat; eademque à mari nouem millibus distabat: atque ab hac urbe agrum inter Sarnum & Silarum olim *Nucerinum* appellatum, ut populos qui hunc agrum incolerent *Nucerinosex* veterum monumentis constat. Huius urbis origo vel initia nulla antiquitatis memoria, quae quidem exstat, nobis prodita sunt: Bello Hannibalis tantis opibus pollebat, ut eandem Poenorum dux aliquamdiu frustra circumfuderit: ita ut neque vi, neque sollicitatis nunc plebis, nunc principum animis, ad imperium cogere potuerit; sed fame demum in deditionem acceperit; pactus, ut inermes cum singulis abirent vestimentis. Postea, quum in omnes Italicos, praeter Romanos, mitis videri vellet; praemia honoresque iis, qui remansissent ac militare secum vellent, proposuit: nec tamen ea spes Nucerinorum quemquam tenuit: sed dilapsi omnes, quocunque hospitia aut fortuitus animi impetus tulit, per Campaniae urbes Nolam maximè & Neapolim. Ex his quum triginta ferme Senatores, ac forte primus quisque Capuam petiissent, exclusi inde, quod portas Hannibali clausissent, Cumas se contulerunt. Nuceria militi ad praedam data, urbs direpta, atque incensa est. Postea quum apud Q. Fulvium Flaccum Proconsulem Nucerini quaererentur, non esse ubi deleta Nuceriâ habitarent, Nucerini Atellam, quia id maluerunt, traducti sunt; Atellatis Calatiam, sicuti memorauimus, migrare iussis. Ceterum ut nihil memoriae apud scriptores reliquum sit, à quo *Nuceria* post eam cladem instaurata fuerit, frequens tamen eiusdem apud Appianum de Bellis ciuilibus mentio est. & bello Spartacino eam grauissimè affectam Florus prodit. Addit Appianus, *Nuceriam*, ex duodeciginti coloniis vnâ fuisse, quae Triumvirorum Reipublicae constituendae legibus ac decreto militibus sunt attributa. Frontinus quoque scribit, *Nuceriam* coloniam muro ductam, iussuque imperatoris Augusti deductam fuisse. Adhuc iter populo ex pedem deberi, agrumque eius limitibus Iulianis

NŪCERIA
ab Hanni-
bale capta.
Linus lib.
XXIII. sect.
40. 41.

NŪCERIA
deleta.

T. Liv. libro
XXVII.
sect. 7.

L. Florus
lib. 3. Hist.
cap. 20.
NŪCERIA
Colonia mi-
litaris.

- A Iulianis lege Augustana militibus assignatum. Nec ignoramus duplicem in Italia recenseri *Nuceriam*; namque & in Vmbris apud scriptores nominari *Nuceriam*; eamque vel antefecundi belli Punici tempora coloniam fuisse argumento est, quod Liuius illos *Nucerinos* inter duodeviginti colonorum populos recenscat, qui difficillimis Reipublicæ temporibus fidem populo Ro. magna constantia conseruarunt; eosque *Nucerinos* apud Plinium cognomine *Fauonienses* vocatos fuisse inuenio. Liuius eisdem cum *Firmanis* & *Hadrianis*, qui in Piceno erant, coniungit: ut hinc suspicari prouum sit (nisi quæ antiquorum obstat auctoritas) Campaniæ *Nuceriam*, quæ Picentinorum ex veterum testimonio scribitur, ab his *Nucerinis*, quum in eum deducti essent locum, conditam fuisse. Vtriusque *Nuceriæ* ut *Coloniæ* Ptolemæus meminit: atque Vmbrorum occidentaliorem, quàm Picentinorum, quatuor partibus cum besse collocat; ceterum parte vna cum besse australiorem: quare Picentinorum *Nuceriam* sub latitudine XL. s. partium, Latitudine XL. partium cum besse. ex qua definitione secundum terreni globi superficiem, (si numeri apud Ptolemæum non fallunt) *Nuceria* Vmbrorum à Picentinorum *Nuceriâ* in occasum æstium CCXXI. M. P. distabit. Hactenus itaque Campaniæ oram agrumque obuiimus; nunc ordo postulat ut in *LUCANIAM*, & è mediterraneis ad Tusci maris oram deflectamus. Picentinorum vrbes *Surrentum* & *Salernum* celebrantur: inde ultra Silari fluminis ostium *Lucania* sese vsque ad *Laum* fluuium aperit; cuius opida, *Pæstum*, Græcè *Posidonia*, & sinus *Pæstanius*, Straboni *Posidoniates*; item *Vela* quod *Hyela* olim; promontorium *Palinurum* & flumen *Melphes*; tum *Buxentum* opidum, & *Laus* amnis Bruttiorum initium: mediterranei populi, quorum apud veteres nomina celebrantur, *Grumentini*, *Potentini*, *Volcentani*, *Numistrani*: præterea opidum *Pandusia*, OEnotriorum quondam regia; quam tamen Strabo in Bruttiorum finibus ponit; & de *Silaro* mirum refert, quod virgulta in eundem proiecta non mutato colore neque formâ lapidescant. Pater à *Silari* ostio ad *Laum* secundum maritimam oram LXV. M. pass. spacium. Tenuère *Lucaniam* Pelasgi, OEnotrij, Itali, Mergetes, Siculi, Græciæ maximæ populi; notissimè *Lucani* à Samnitibus oriundi, & à duce *Lucio* nominati; qui superatis bello *Posidoniatis* urbibus eorum potiti sunt. Hi quum aliquamdiu sub statu populari Rempublicam suam administrassent, postea bellis ingruentibus regem, magistratusque sibi delegerunt. Ceterum anno ab vrbe condita CCCXXVII. L. Papirio Mugillano & C. Pœtelio Visolo II. Coss. quum ad eam vsque diem nihil dum rei cum populo Ro. gessissent, varijs antea cladibus ab Alexandro Epirotarum rege vexati, in fidem Romanorum venerunt: virosque, & arma pollicentes,

H h 3

fœdere

NUCERIA
Umbrorum
Colonia
Rom.

Plin. lib.
III. Natur.
Hist. c. XIV.
& ibi Tac.
Dalscham-
pius.

LUCANIA

SILARVS

LUCANIA

T. Livius
lib. VIII.
Annal. scilicet.

70

EVCANIA
Ro. in fidem
& foedus
recepti.

Ann. Urbis
CDLV.
T. Liv. lib. 2.
c. 33-34.

FOEDVS
alterum
Ro. cum
Lucanis.

An. v. cond.
CDXXCI.

Strabo l. v.
Geogr. co-
piose.
Plin. l. III.
c. v. in ex-
tremo, &
lib. XVI. c.
XXXII. de
lucis Iunonis
Nuceria.

foedere in amicitiam accepti sunt. Quod quum eodem anno violassent, A
factum est, vt post octauum inde annum Apuliâ perdomitâ bello à Ro-
manis impetiti sint; & repentino Q. A. imilij Consulis aduentu *Nerulum*
opidum ipsorum vi captum. Post autem quum oratores Lucanorum
ad L. Corneliū Scipionem & Cn. Fuluium Centumalum Coss. questum
venissent, Samnites quia conditionibus ad societatem armorum ipsos
perlicere nequiuissent, infesto cum exercitu fines ipsorum ingressos,
eosdem peruastare, belloque ad bellum cogi; adderentque nunc ita ani-
motos esse Lucanos, vt omnia ferre ac pati tolerabilius ducant, quam vt
vnquam postea nomen Ro. violent; proinde orare Patres, vt Lucanos in
fidem acciperent; & Samnitium vim atque iniuriam ab se arcerent; de- B
creuit Senatus vt foedus cum populo Lucano iungeretur. In quo man-
fisse videntur donec anno ab vrbe condita CCCC LXIII. P. Cornelio Ru-
fino. M. Curio Dentato Coss. arma cum Samnitibus, Brutiis & Tarenti-
nis populi Romani per id tempus hostibus sociarent: ita vt amplissimam
triumphorum materiam pluribus per octo Consules praeliis victi præ-
buerint. Debellatum esse cum Lucanis à L. Papirio Cursore & Sp. Car-
uilio Maximo Coss. qui de iisdem ambo triumpharunt, vt est in Fastis
Capitolinis, & *Lucanis* eorumque sociis pacem eodem tempore esse da-
tam crediderim. foederis tamen conditiones vnâ cum rebus eorum ge-
stis apud Liuium ceterosque scriptores interciderunt. Hactenus de Luca- C
nis in genere: sequitur vt maritimam Lucaniæ oram per partes obeamus.
Strabo auctor est in Lucanis ultra Silarum amnem *Iunonis Arguæ* tem-
plum ab Iasone ædificatum fuisse; quod Plinius cis eundem fluuium in
Picentinis constituit.

ΠΟΣΙΔΩΝΕΑΤΩΝ,

POSIDONIA.
PAESTVM.
Strabo lib. v.
Geog. initio.

B Silari ostio quinquaginta stadiis distabat vrbs quæ Posi-
DONIA Græcis, *Pæstum* latinis dicebatur; à Dorienſibus, si So-
lino; à Sybaritis, si Straboni credimus, condita. Hæc intimo D
in sinu sita, ipsi sinui nomen Pæstano, quem Græci *Posidonia-*
ten vocant; fecit. Strabo tradit Romanos ex Hadria Picentes colonos in
Posidoniaten sinum deduxisse. Sicuti enim Sybaritæ prius à Lucanis, ita
Lucanos postea à Romanis Posidonia expulsos fuisse. Idem Strabo insa-
lubritatem aeris culpat, ob amnem Silarum in paludes diffusum. Agrum
Pæstanum poetæ & rei rusticæ scriptores ob rosarum præstantiam, quæ
flagrantissimum spirent odorem; rosariaque quotannis bifera, commen-
dant. Urbis verò originem aut nomen numismata ad Ποσειδῶνα quem
Latini *Neptunum* vocant referre videntur; qui omnibus in nummis
tridente

A tridente suo emicat; & auersis aliquot partibus raturum, qui Neptuno immolabatur, sicuti & VIII. nummo equum, qui Neptuno sacer erat, signarunt. Athenæus prodit Poseidoniatas festum quoddam Græcorum more celebrasse, in quo lacrymantes ab inuicem discederent. Ceterum quum Alexander Epirota, Magni Alexandri auunculus, à Tarentinis in Italiam accitus excursionem à Pæsto faceret, collatisque cum Samnitibus & Lucanis in agro Pæstano signis, prælio vicisset, pacem cum Romanis fecit. Verum C. Fabio Dursone, C. Claudio Canina Coss. *Posidoniam siue Pæstum* coloniam fuisse deductam Velleius, & Epitome Liuij testatur. Fidem iade *Pæstano* populo Ro. constanter seruasse argumento est, quod legati à Pæsto pateras aureas in summa Reipublicæ difficultate Senatui in subsidium obtulerint; quemadmodum & Neapolitani; adhæc quod Pæstani inter eos populos à Liuiio recensentur, qui laudem constantiæ & fidei ad omnem posteritatem mereantur.

Athenæus lib. XIV. de symp. cap. 7.

POSIDONIA Romanorum Colonia.

Inuenio celebrari Parmenidem Poseidoniaten, ut qui stadio vicerit Olympiadis septuagesimæ octauæ anno primo. Pæsti longitudinem Ptolemæus XL. partium cum sextante, ut latitudinem quadraginta partium numerat. Ultra Pæstum promontoria sunt; primum *Poseidonium*, inde *Athenæum* siue Mineræ, cui Sirenum insulæ opponuntur. AENEAS verò cum sociis Troianisè Sicilia per mare Tyrrhenum nauigans; primùm in Italiam appulit ad portum Palinurum; qui ab vno gubernatorum AENEÆ ibidem defuncto nomen sortitus est; deinde insulam tenuere Troiani, cui *Leucasia* nomen indiderunt, à Leucasia AENEÆ neptè circa hæc loca mortua. E regione Palinuri *OEnotriæ* insulæ, quibus *VELIA*, de qua nunc dicturi sumus opposita erat.

Y E Λ H T Ω N.

VELIA Phocensium Colonia.

DISTABAT à Pæsto in ortum *Hyela* siue *Velia*, si Straboni credimus, viginti quinque passuum millibus. Hanc à Phocensibus fuisse conditam veterum auctoritate testatū est. Quum namque Cyrus Cræsum Lydorum regem vicisset, maritimis Ionæ & AEoliæ regionibus Harpagum ducem præfecerat: cuius tyrannidem quum Phocenses metuerent; atque is ad urbem obsidendam exercitum adduceret; noctu qui elabi poterant conscensis cum familia nauibus nouas sibi sedes quæsituri, tandem in Corsicam appulerunt: inde, uti Herodotus narrat, Rhegium confugerunt: urbemque in OEnotriæ agro condiderunt, quam *Hyelam* nuncuparunt. Nominis eausam ab *Elea* eius loci fonte plerique deducunt; alij à fluuio eiusdem nominis per agrum

HYELA à Phocensibus condita.

Herod. lib. 1. sect. 167.

agrum Eleatem labente. Sunt tamen qui *Eliam* Græco vocabulo à palu- A
stri loco vocatam malint; Dionysij Halicarnassei auctoritatem & Anal-
ogiam sequuti: Dionysius enim de agri parte circa sacrum lacum ab Abo-
riginibus concessa Pelasgis, qui eò ex oraculo sedes quæsituri aduenerant,
in hanc sententiam scribit: *pleraq; erant palustria, dicta nunc iuxta proprietatem*
antiquæ linguae VELIA. solebant enim prisca illi Græci nominibus à vocali

† *Dictū hoc*
Digamma
Æolicum
vide Dial.
Antiquit.
Ant. Augu-
stini.

incipientibus præponere & scriptum vno charactere; is erat similis r du-
plici, ad rectam lineam duabus obliquis † additis, sic, *Feλένη, Φαῦαξ,*
Φοῖνξ, Φανήρ & multa similia: ita ut *Velia* pro *Elia* dictū ex eadem ratio-
ne opinari liceat. Conditam fuisse Eliam circa Tarquinij Prisci Regis
Ro. Quincti tempora argumento est, quod pars reliqua Phocensiū cum B
eodem societatem coiuisse scribatur; & Phrutio, Peranoq; ducibus classe
in Galliam Narbonensem profectos, Massiliam, ut suo loco latius prose-
cuturi sumus, condidisse. Vnde rectè scripsit in Virgilium Honoratus *
Veliam tempore AENEÆ non fuisse conditam: etiamsi † poëta cecinerit.

* *Servius*
in Virg. lib.
v. 1. AEn. ad
v. 359. Ni-
gens crude-
lis Leuca-
norum.
† *Virgil.*
AEn. vi.
v. 366.
PHILI-
STION.

— *Portusq; require Velinos*; Respexisse enim ad id nomen, quod
eidem loco postea à Phocensibus factum est. Portus enim hoc in sinu
fuisse multos & nauium stationes tutissimas, ceterum exiguas & paruas,
constat. Condendæ Velix auctorem fuisse Philistionem, aut certè
strenuum aliquem & laudatum Velientium ducem fuisse, quidam hinc
opinati sunt, quod ipsius nomen in Mineræ galea cum triumpho ex- C
stat: alijsq; in numismatibus eiusdem nominis *ἀρετῆς χάρις* appareant.

Numismata

Palladem ab Eleatibus cultam fuisse omnibus, quæ hic proposuimus,
numismatibus testatum est; in quibus ipsius Palladis caput galeatum
signatur; ipsaq; galea varijs ornata symbolis, pegaso, grypho, sphinge,
aut alio aliquo, uti in ipsis numismatibus videre est. Strabo auctor est
hanc urbem optimo Reipublicæ statu quondam administratam, opibus
& potentia floruisse; multaq; bella cum Pæstanis & Lucanis gessisse:
quibus etsi numero inferiores, virtute tamen & armis pares erant. Ce-
terum ut rerum à *Velientibus* cum vicinis gestarum memoria interciderit, D
ita neque qua occasione, aut quo fœdere cum populo Ro. societatem coi-

Strabo l. vi.
Geog. initio.

ELEATES.

uerint constat. *Eleates* namque, quos nonnulli *Veletes* quoque scribunt,
in Liguria populi, de quibus ter triumphatum fuisse in Capitolinis
Fastis testatum est, nihil ad istos pertinent. Obseruo apud Liuium
Quinctio à socijs Rheginisq; & à *Velia* & *Pæsto* debitas ex fœdere na-
ues esse datas; quod argumento esse potest, *Veliam* populo Ro. fœdera-
tam fuisse: Coloniam namque Municipium, aut Præfecturam fuisse
non constat. Brutum quum post Cæsaris eadem in Græciam traiectu-
rus esset, è *Velia* soluisse Cicero in Philippicis testatur. Zenonem Pytha-
goricum * & Stoicū Eleatem fuisse, & tum Parmenidem Philosophum

Cic. Philipp.
1. & Epist.
Famil. lib.
vii. & ad
Brut. Epist.
* *Strabo*
principio
l. vi. Geogr.

Strabo

- A Strabo testatur; *Veliamque* ipsorum nomine apud exteros posterorūq; fama celebratam. * *Velia* longitudinem Ptolemæus XL partium cum triente; latitudinem XXXIX. partium cum dodrante numerat. Ultra *Veliam* *Buxentum* opidum & Colonia erat: hinc *Lai* fluminis ostiū *Lucaniæ* terminus. Ceterum *Lucaniam* ea regio attingit, quam Græci infederunt: ea in tres partes diuisa est, in *Bruttios*, *Messapios*, & *Sallentinos*. *Bruttij* expulsis Græcis eam partem occuparunt, quæ quondam *OEnotriæ* nomen tulit, à *Lao* flumine vsque ad *Metapontū* opidum. sicut Strabo † ex *Antiochi* sententia tradit. nam ab antiquis *OEnotros* & *Italos* solos vocatos ait, qui *Isthmum* habitarent; *Isthmum* autem esse quidquid agrorum inter duos sinus includeretur; *Hipponiatem* videlicet siue *Napitinum* à mari *Tyrrheno*, & *Scyllaticum* à *Siculo*. *Bruttios* narrat *Diodorus* siculus M. *Popillio Lænatæ*, Cn. *Mânlio Capitolino* Coss. primum in his regionibus apparuisse, homines agrestes & *Lucanorum* fugitiuos; atque propterea domestica eorū lingua *Bruttios* appellatos: occupasse autem eos *Terinam*, *Hipponem*, *Thurios*, aliaque opida complura; ac *Reipublicæ* genus ab aliis separatū instituisse. Quod si veros *Bruttiorum* fines assignauimus, verè profecto etiam traditū est, *maritima* eorum fuisse, *Tempſam* *Coloniam*, *Terinam*, *Rhegium*, *Alecem* flumen *Rheginorum* agrum à *Locrensi* dirimens; *Locros*, *Caulonem*, *Scyllacium*, *Lacinium*, *Sybarin* Sen *Thurios*, *Acirim*, & *Sirim* flumina; postremam verò *Metapontum*. Interiora autem *Numistrum*, *Consentiam*, *Hipponem*, *Heracleam*, quæ & † *Siris* vocata, & vti placet *Straboni*, *Pondosiam*. Ceterum vt ad numismatum ordinem redeamus, *Terinam* quæ prima in ora *maritimæ* *Bruttiorum* sese offert; prosequamur.

T E P I N A I Ω N.

TERINA *Crotoneatarum* Colonia.

- B ERINAM igitur *Crotoniatarum* fuisse *Coloniam*, sinumque ab eadem *Terinum* esse vocatum *Plinius* & *Ouidius* scribunt. hanc à *Bruttiis* captam ostendimus. Postea etiā fœdere cum populo *Ro.* coniunctā fuisse argumento est, quod *Strabo* scribat *Terinam* ab *Hannibale*; quia eandem tueri non poterat, direptam; soloque æquatā; quo tempore ille se penitus intra *Bruttios* receperat. nec plura de eadem vrbe apud *Scriptores* exstare inuenimus. Quod ad numismata pertinet, ea ferè omnia *victoriam* sedentem expriment. *Trinacrie* quoque siue *Siciliæ* symbolum in iisdem, vt & in *Veliensium* nummis exstat. Nam cum constet *Siculos* circum hæc litora plurima armis

I i gessisse

* In *Velien-*
sium numis
leonem si-
guari solē-
tum, vt &
in *Massilien-*
sium notat
Pet. *Victo-*
rius lib.
xxxv. Var.
leſ. cap. 23.
BUXEN-
TVM Colo-
nia.
BRVTII.
† *Strabo* lib.
vi. post
principium.
OENO-
TRI. Itali.
Ann. CCC-
XCIV. post
Ro. cond.
Diodorus
siculus lib.
xvi. ſeſ. 15.
ad *Olymp.*
cvi. &
vrb. cond.
cccxc-
iv.
C. *Plinius*
lib. III. cap.
xi.
† *Plin.* lib.
III. c. xi. &
apud *Atheni-*
anum l. xii.
Timæus &
Euſtrophus.

TERINA.
Terinus si-
nus ingens,
Plinio lib.
III. cap. x.
& cap. v.
extremo.
Strabo in-
ſio lib. vi.
Geogr.

Numismata.

^a Eleates,
sive Velut
etiam in
nummis
Leonem cu-
derunt. Pe.
Victorius
sup.
T E M P S A.
Strabo ibid.
Plin. l. III.
c. v. extre-
mo.

Anno P. R.
cond. DLIX.
Plin. lib.
XIV. c. VII.
ubi hodie
Telme-
cum edi-
video. Stra-
bo ibid. ex
Hom. Odys.
ar. ver. 184.

gessisse; credibile est eosdem tam Eleates* quam Terinenſes ac alios eius tractus populos in poteſtatem redegiſſe; iſſque ad tempus ſaltem impe- raſſe: atque hinc Trinacriæ ſymbolum in numiſmatibus harū gentium atque urbium expreſſum. Nec abſurdum fuerit credere Siculos ſœdere aut amicitia cum his Italiæ populis iunctos fuiſſe; atque hinc fortè Tri- nacriæ ſymbolum in nummis ipſorum ſpectari. *Tempſa* de qua iam dixi- mus, Terinæ ad modum vicina fuit: hanc *Temefam* quoque dictam fuiſſe Strabo & Plinius auctores ſunt. *Auſonium* ædificium fuerat, quod poſtea A Etoli Thoantis ſocij occuparant: atque ij à Brutiis eiectioni ſunt Temp- ſanum tandem agrum Romani de Brutiis ceperunt; coloniamque ci- uium Ro. P. Cornelio Scipione II. Ti. Sempronio Longo Coſſ. eò de- duxerunt Commendat vina *Temefina* Plinius, traditque & Strabo fuiſſe & alteram *Temefam* in Cypro celebrem, vtramque metallis & ærefodi- nis commendatam.

Π Α Ν Δ Ω Σ Ι Ε Ω Ν

PANDO-
SIA.

ALEXAN-
DER Epiri
Rex à Lu-
cand caſus.
Ex Livijs
lib. VIII.
ſc. 69. 70.
71. 72.
Strabo initio
l. VI. Geogr.

E Q V I T V R in numiſmatibus PANDOSIA quam mediterraneam urbē Strabo in Brutiis, alij in Lucanis collocant. Hanc OEnotriorum fuiſſe regiam, & ad Acherontem fluuiū ſitam inuenio. Ab iſſdem Apollinem pro tutelari Deo cultum fuiſſe, & radia- tum Apollinis caput & cortina ſiue tripus in numiſmatibus probare vi- dentur. Ad hanc Alexandrum Epiri Regem ab exſule Lucano in tran- ſitu Acherontis fluuij interfectum ſortes Iouis Dodonæi euentu affirmāſ- ſe auctores teſtantur. Accito enim à Tarentiniſ in Italiam à conſulto numine reſponſum fuerat, vti Acheruſiam aquā Pandosiamque urbem caueret: ibi fatiſ eius terminum dari; eoque ocyus tranſmiſit in Italiam: vt quā maximè procul abeſſet ab urbe Pandosia in Epeiro, & Ache- ronte amne, quem ex Moloſſide fluentem in Stagna inferna ſinus Theſ- protius excipit. Addit Strabo *Pandosiam* ſitu loci & natura validam fuiſſe urbem; & Apollinis oraculo *Triuerticem* fuiſſe cognominatam: Alexan- droque conſulenti in hanc ſententiam ab oraculo reſponſum fuiſſe.

Pandosia perdes populum quandoque Triuertex.

PANDO-
SIA ſede-
rata Roma-
nis.
T. Livijs
lib. XXIX.
ſc. 104.
Anno DX-
LXX. poſt
R. C.

Cuius reſponſi ſententia vt in vtramque partem ambigua eſt; ita Ale- xander eandem ſibi victoriam polliceri; hoſtibus perniciem minari in- terpretatus eſt. *Pandosiam* urbem in numero ſœderatarum fuiſſe; atque cum Brutijs in populi Ro. poteſtatem veniſſe, ex eo videri poteſt, quod Livijs prodat, quum à Conſule P. Sempronio Tuditano *Petulia* in Brut- tijs deuicta eſſet, *Conſentiam* & *Pandosiam* & ignobiles alias ciuitates, ſpon- te in deditiōem veniſſe. Cetera huius urbis geſta actaque ad noſtram cognitionem non peruenerunt.

A X E-

A X E P Ω N T A N.

x Liuij de Alexandro Epirota historia colligi potest, Ache-
 rusium amnem siue *Acherontem*, ex monte edito in quo *Pandusia*
 sita erat, fontes suos habuisse, & valles trium collium alueo
 suo irrigasse, seseque in intimo sinus Hipponiatis exonerasse,

ACHE-
 RON fl.
 T. Liuius
 lib. VIII.
 Annal. sed.
 70. 71. 72.
 73.

ad initium Isthmi eius, quem *OEnotri* & *Itali* soli vocati olim incoluerunt

Populos verò qui circa Acherontem flumen habitabant, *Acherontinos*

fuisse appellatos Plinius & Strabo meminerunt. nec quidquam aliud

apud Scriptores de *Acherontinis* memoria dignum obseruare potui, quàm

quod Procopius in hoc ferè tractu *Acherontidis* castelli meminerit; &

Pontificum libri *Acherontinum* Præsulem nominent. AEquè obscura no-

bis est duorum, quæ hîc expressimus, numismatum ratio; in quorum vno

Iupiter aduersa parte exprimitur, vti auersa eques Nicias hasta prostra-

tum pugilem aut hostem premens; forsan in equestri alicuius victoriæ

symbolum: altero deorum aliqua effigies expressa est, Acherontinis for-

san tutelaris; à cuius auersa parte capra procumbit; quæ vt Iunoni *Sospita*

siue (quod nomen numismata etiam Antonini Pij produnt) *Sispita*, sacra

apud Romanos erat; ita & *Minerva*, quia oliuam lambendo sterilem fa-

ACHE-
 RONTIN.
 Plin. III. c.
 v. fine.
 Strabo lib. v.
 sed iuxta
 Baiaz. &
 VIII. Geog.

Nummi A-
 cherontini.

Fulvius Vr-
 sinus Rom.
 lib. De fa-
 milijs in
 Cornificia
 gente ex
 Ouid. 24.
 Fast. & Si-
 lio l. XIII.
 bell. Pun.
 Rode caper
 vitem, &c.
 Ouid. l. Fa-
 stor. Expli-
 cat. Aug.
 Polit. c. 26.
 Miscell.
 † Plin. lib.
 VIII. c. 50.
 Iustinus
 lib. VII.
 initio.

c ceret, capra immolabatur: ea ratione qua caper Baccho; quod morsus

vtriusque tam arbutis, quàm vinetis exitialis esset. Exemplum solertiæ

huic animali à Plinio † attributum, à Mutiano obseruatum, adscribam:

Capris inquit, duabus sibi ex diuerso in prætenui & longo ponte obuiis, quum angu-

stia non paterentur vt sese circum agerent; neque longitudo in tanta exilitate recipro-

cationem admitteret, torrente rapido minaciter subterfluente, alteram decubuisse; at-

que ita alteram proculcata supergressam. Capras etiam à Macedonia & Epiri

regibus in honore habitas fuisse Iustinus prodit: eò quòd Caranus pri-

mus Macedonia regū, à quo ceteri vsque ad Alexandrum Epiri regem

genus ducebant, gregem caprarum veluti ducem oraculo sibi destinatum

b sequutus, Edyffam regni sui sedem occupauerat; quam mutato nomine

AEgeam ob beneficii memoriam nominauerit. At *Acherontini* forsan ob

Alexandrum Epiri regem suo in agro cæsum, quia is genus à Carano

ducebat, capræ symbolo nummos suos notare voluerint: Verum in tam

obscura de rebus Acherontinorum memoria, aliis liberam vnde conie-

cturas sumerent, diuinandi materiam præposuisse contenti, de *Bruttijs*

quæ restant prosequamur.

B P E T T I O N .

Strabo lib.
VI. initio.
Diod. l. XVI.
Bibl. sec. 15.
BRETTOS
urbs : &
gens unde
dicta.

Iustinus lib.
XXIII. &
principio.
Confers
Diod. Sicu-
lum l. XVI.
Bibl. sec.
XV.

Lucanorum
ac Sparta-
norum libe-
ros educan-
di mos.

BRUTTIA.

* Sup. in
Pandora
ex Lamiis,
Strabone.

AGATHO-
CLES.

Agathocles
tyranni in-
teritus.

BRUTTIORVM tractum à Lao flumine ad Metapontum
pertinuisse; Bruttios Lucanorum fuisse fugitiuos supra ex Stra-
bone & Diodoro ostendimus. Alij aliam nominis & originis
causam referunt. Stephanus enim Bretton Tyrrenorum
fuisse urbem, à Bretto Herculis ex Baletia filio conditam scribit; regio-
nemque ab ea Brettiam, vti & linguam, fuisse appellatam: additque ex
Antiocho Italiam olim Bruttiam, inde OEnotriam vocatam. Iustinus
autem nominis & originis rationem aliùs ab historia in hanc ferè sen-
tentiam repetit: LUCANOS olim iisdem legibus liberos suos, quibus & Spar-
tani, instituisse. Quippe ab initio pubertatis in filiis inter pastores sine ministerio
seruuli, sine veste quam induerent vel incubarent, habuisse; ut à primis annis duri-
tie parcimoniaque, sine ullo urbis usu assuescerent. Cibus ijs præda venatica; potus,
mellis & lactis & fontium liquor erat: sic ad labores bellicos inducuntur. Horum
ex numero quinquaginta primum conuenisse, ex agris finitimorum prædari solitos;
confluente deinde multitudine, quum præda sollicitati & illecti plures facti essent,
infestas regiones reddidisse: itaque fatigatum querelis Lucanorum Dionysium Sicilia
tyrannum sexcentos Afros ad compescendos eos misisse; quorum castellum proditum
sibi per Bruttiam mulierem expugnasse, ibique ciuitatem, concurrentibus ad famam
nouæ urbis Pastoribus, statuisset: BRUTTIOSQUE se ex mulieris nomine vocasse.
Primum illis cum Lucanis, originis suæ auctoribus, bellum fuit: tantaque feritas ani-
morum erat; ut nec gentis suæ auctoribus parcerent. Quæ victoria erecti, quum
pacem aquo iure fecissent, ceteros finitimos armis subegerunt; tantaque breui opes
sunt consecuti, ut multas Græci nominis ciuitates Italia expellerent; & formido-
losi etiam Regibus essent. Denique quum Alexander Epirotarum Rex, sicuti me-
minimus*, in auxilium Græcarum ciuitatum magno cum exercitu in Italiam ve-
nisset, cum omnibus copijs ab his deletus est. Ferocia itaque illorum tanto fe-
licitatis successu accensa; diu finitimis terrori fuit. Ad postremum Agathocles
in auxilium vocatus, spe ampliandi regni, è Sicilia in Italiam traiecit. Prin-
cipio aduentus eius opinione consternati BRUTTII; legatos ad eum societatem
amicitiamque petitam miserunt: quos Agathocles ad cœnam inuitatos, ne exer-
citum traieci viderent, die ijs in posterum constituta, consensu natiuis fru-
stratus est. Sed fraudis haud letus euentus fuit; siquidem eundem in Siciliam
reuertere vis morbi coëgit; quo toto corpore comprehensus per omnes nervos arti-
culosque humore pestifero grassante, extinctus est. Sunt & qui aliam ad-
huc nominis causam referant; eamque à bruti ratione deducant at-
que hinc genti ob mentis ingenijque stuporem ac stolidam corporis
ferociam

- A ferociam *Bruttiis* nomen esse factum comminiscantur. Sed nobis vel ^{Indigenarum sermonem} Stephani vel Iustini hac in re auctoritas præferenda videtur; quæ & hi-^{BRUTTIIS} storia, & numismatum testimonio confirmatur. Nam si ad rationem & ^{serui fugitivi de Hi.} Stephano allatam respiciamus, *Hercules* vnde generis sui originem per ^{Diodorus Siculus lib. XVI. scd. 15.} Bretton eius filium repetant, vt in septimo Bruttiorum numismate apparebit, sicuti & quinto, is qui galeatus cum hasta & clypeo tanquam pugnam sciens spectatur, forsan ipse *Brettos* *Herculis* filius fuerit. Sin animi vigorem & fortitudinem in rebus gerendis expressam considerare lubebit, ceteris in numismatibus *Martem* ac *Mineruam* gealeatos, tum *Victoriam*, trophæa ac bigas videre licebit: *Iouem* præterea, *Iunonem*, *Apol-*
- B *linem*, *Dianam*, aquilas, variaque alia virtutis & fortitudinis symbola non sine artificio expressa. Aquilæ & Ioui nonnumquam iisdem in numismatibus, copiæ cornu, fertilitatis symbolum, est adiectum. Commendatur enim ab antiquitate Bruttiorum ager ex vini, olei, frugisque prouentu. Expressa est & tertio numismate *Iuno Regina*, cum cicada: forsan quod in agro Rhegino, qui & ipse Bruttiorum erat, ob Iunonis, quam multa religione & cum silentio *Bruttij* colebant, reuerentiam filere cicadæ crederentur & obmutescere, quæ ultra flumen in Locris canoræ essent. Ceterum vt ea quæ *Bruttij* cum ceteris Græciæ in Italia populis gesserunt, à nemine ad posteritatis memoriam satis exactè prodita sunt, ita & ea quæ cum Romanis gesserunt, æquè nobis incerta sunt. Illud ex Fastorum tabulis constat, triumphasse de Bruttiis C. Fabricium Luscinum Consulem anno CCCCLXXV. Proximo inde anno C. Iunium Brutum Bubulcum; mox Q. Fabium Maximum Gurgitem: Vlti-^{De BRUTTIIS triumphantium series.} triennio post C. Claudium Caninam; sequenti inde anno Sp. Caruilium Maximum & L. Papirium Cursorem; ita vt hac ratione intra sexennium sex Consules sex de Bruttiis triumphos egerint. Gestarum cum iis rerum memoriam apud Liuium intercidisse ex XII. XIII. & XIII. librorum epitomis colligere licet. Bruttijs *Hipponem*, de quo mox plura dicturi sumus, esse ademptum Strabo; vt *Crotonem* Liuius prodit. In numerum foederatorum *Bruttios* esse referendos existimarim; quod Sulpi-^{BRUTTIIS foederati cum Romanis. Liuius lib. XXXV. scd. 37. sed ibi Regini & Tarentini lego. non Bruttij: ut qui hi ab illis diuersi non sunt.} cius apud Liuium Minioni Antiochi regis legato ita respondeat; Ex quo *Bruttij* in nostram potestatem venerunt, vno & perpetuo tenore iuris semper usurpato nec vnquam intermisso, quæ ex foedere debent, exegimus. *Bruttij* tamen à Romanis ad Hannibalem defecerunt; fidemque Hannibali datam eonstanter seruauerunt; donec senescente bello Punico, & Scipione in Africa debellante, victoria ad Romanos inclinasset. *Bruttij* itaque tamquam socij Pœnorum arma contra Romanos sumserunt; & *Crotonem* Græcam urbem circumsederunt, opulentam quondam armis virisque, (vt in *Crotoniatarum* rebus prosequuturi sumus;)

verum id temporis multis magnisque cladibus ita affectam, ut omnis ætatis minus viginti millia ciuium superessent: itaque vrbe defensoribus orbata facile potiti sunt: arx tantum retenta; in quam inter tumultum captæ vrbis quidam è media cæde effugere. Diu tenuit arcis obsidio, donec persuasi à Locris, qui ad Bruttios transferant, Crotoniatæ, cum omni multitudine Locros abierunt: Inde Volones duce Sempronio, si hostis caput retulissent libertate promissa, eum xvii. M. Bruttiorum congressi, eos strennuè pugnando vicerunt: cœperuntque exinde Consules *Bruttios* (quia Hannibal in eorum ferè agro sese continebat, aut sese cum agmine conuertebat) quotannis ut provinciam aliquam fortiri: ita ut in Bruttijs multo cum sanguine frequentissimè cum Hannibale signa collata sint: Bruttiorum tamen fide Tarentum à Q. Fabio Maximo Verrucosso receptum est: & Vibius Pactiusque fratres longè nobilissimi gentis Bruttiorum pacem à Romanis petentes veniæ spem obtinuerunt. Tandem ad Cn. Seruiliam Geminum Consulem Bruttiorum vrbes, multiq̃ue ignobiles populi, quum bellum Punicum senescere cernerent, defecerunt, iamque vniuersus Bruttiorum populus ad fidem Romanorum redisset, nisi metus ex Hannibale eosdem in officio continuisset. Ceterum Hannibale ab Italia depulso, quia Bruttij aduersis Romanorum rebus ad Hannibalem defecissent; *Bruttios* ignominie causa non milites scribebant, neque pro socijs habebant: sed magistratibus in provincias euntibus præire, apparere, & præministrare seruorum vice iusserunt. Quod verò lictores è Bruttijs legèrentur, *Bruttianos* pro lictoribus à Scriptoribus usurpari obseruo: ita Cato dixit, quemdam à *Bruttianis*, hoc est, à lictoribus *verberatum*. Hactenus de *Bruttijs* in genere; nunc reliquarum in ijs vrbium historiam & numismata aggrediamur: *Acherontinorum*, quia ordo ita postulabat, iam ante scripsimus; sequuntur *Hipponiensium*.

*Linus lib.
xxvii.
sect. 46.*

*Ann. v. c.
dxxxvi.*

*Festus Pompeius de
verb. signif.*

I P P O N I E O N.

HIPPON *Locrorum Colonia.*

HIPPON.

HIPPO-
NIATES
fons.

HIPPONEM Locrorum fuisse Coloniam Strabo prodit; atque ab eadem sinum maris Tyrrheni, qui ab Acherontis fluuij ostio vsque ad Scyllaum promontorium sese insinuat, *Hipponiaten* fuisse dictum: is antea etiam *Napitinus*; & à Thucydide & Plinio, si Hermolao credimus, *Terinus* à Terina vrbe, de qua suo loco scripsimus, cognominatus fuerat. Ad Hipponiensium agrum Proserpinam è Sicilia ad legendos flores venisse, veterum auctoritate

- A ritate ut Strabo refert credebatur : quoniā Hippon in valle amœnissima situs magnā florū copia exhuberabat. Hinc sunt qui in eo, quod vnicum Hipponensium ad manus nostras peruenit, numismate, Proserpinæ effigiem signatam opinentur; cui ab aduersa parte copiae cornu fertilitatis signum, & Caduceum sint adsignata, tamquam Proserpinæ aduentus ipsis & pacis & fertilitatis causam attulerit. Obseruo quoque hanc urbem ab Agathocle aliquando captam fuisse; & emporium ab eodem, ut ea commercii frequentaretur, ad litus fuisse institutum. Ex hac urbe Bruttij prius Græcos; Bruttios postea Romani expulerunt. Ceterum C. Lutatio Catulo, A. Postumio Albino Coss. quo anno cum Pœnis in Sicilia primū debellatum est, Hipponem, ut Velleius auctor est, Colonia deducta fuit, quæ deinceps Vibo Valentia appellata sit. Nam quod Livius prodit, colonos ex S. C. plebei que scito post quinquagesimum inde annum eō deductos, de coloniae instauratione intelligendum erit: Mille, inquit, & septingenti pedites ierunt, trecenti equites: Triumviri deduxerunt Q. Nævius, M. Minucius, M. Furius Crassipes: quinadena iugera agri data in singulos pedites sunt, duplum equitibus. Sinus *Vibonensis* corallo laudatissimo abundat & Thunnorum piscatura: totoque ad Scyllæum littore pumicibus, quos perpetuo incendio Volcani insula eructat & in aduersam maris oram undæ expellunt. *Valentia* longitudinem Ptolemæus XL. partium cum quadrante, ut latitudinem XXXVIII. partium cum deinceps numerat. hinc ad fretum Siculum navi gatur, quo superato Rhegium Iulium, de quo ut numismatum ordinem sequamur, iam dicturi sumus.

PROSER-
PINA.
Refert Stra-
bo lib. VI.
Geogr. post
initium.
Numisma.

Anno post
R. Cond.
DXI.

VIBO VA-
LENTIA
Colonia.

P H I N O N.

RHEGIVM *Chalcidensium Colonia.*

- D RHEGIVM urbs potentiā & opibus quondam florentissima, originis suæ auctores Chalcidenses habuit: eos nempe qui sterilitate laborante patrio solo, Apollini ex voto decimati erant. Hi quum novas quærere sedes statuisent; consulto prius Apollinis oraculo Messeniorum exsules qui patria agrisque ab Lacedæmoniis ob violatas per temulentiam eorum virgines eiectiones, incertis per Græciam sedibus oberrabant, secum assumerunt: profectique in Italiam cum Messeniis circiter annum secundum Olympiadis vicessimæ octavæ, quum ad Rhegium promontorium appulissent, adiuvantibus Zancleis urbem hoc loco condiderunt.

Nomen urbi promontorioque inditum vetusti testantur Scriptores, à Græco

RHEGIVM
conditum.
Strabo l. VI.
Geogr.

Iustinus

lib. 4. Virg. 3

Æn. v. 414.

ANAXI-

LAS Rhe-

ginorum

tyrannus.

Alijs ANA-

XILAVS.

RHEGI-

NORVM

cum Zan-

clæis res

gesta.

De Messa-

niæ urbis

ortu Diedo-

rus Sic. lib.

xv. sect. 66.

Numismata

Rheginen-

sium.

à Græco verbo *ρήγυνται* id est, à *dehiscendo*. Fuisse namque eam Italiæ A
 partem quondam tenui Isthmo Siciliæ annexam; diuulsamque inde ter-
 ramotus violentiâ vndarumque impetu, discedentibus terris peruium
 in medio iter mari præbuisse. Certè etiamnum ea est hoc in freto Italiæ
 Siciliæque vicinitas, & ita æqualis promontorium hinc inde altitudo,
 vt continentis speciem procul intuentibus exhibeat: quo magis autem
 accesseris, discedere disiungi que promontoria, quæ ante coniuncta vi-
 debantur, existimes. Ceterum *Rhegini* statim ab initio optimis legi-
 bus institutisque rempublicam suam firmarunt: eamque rebus domi ac
 foris clarissimè gestis ita auxerunt, vt plurimarum per Italiam colonia-
 rum auctores fuerint. Principes legitima electione vsque ad Anaxilæ B
 filios; qui vltimi ex hac stirpe imperarunt, ex gente Messeniorum crea-
 bantur. Eorum qui ante Anaxilam fuere res gestæ iniuria temporum
 interiêre. Anaxilas quartus ab Alcida mida, qui Messenios in Italiam de-
 duxerat, post Critenci patris mortem Tyrannide patriæ potitus, quum
 assiduum ipsi cum Samijs, qui Zanciam ex aduerso Rhegij sitam occu-
 pauerant, bellum intercederet, Samijque infestum piraticis incursionibus
 mare redderent; viresque eorum plurimis quotidie ex Græcia ad ipsos
 confluentibus augerentur, diffusus viribus suis legatos in Græciam ad
 Messenios cognatam gentem, qui iterum à Spartanis patria pulsus nouas
 sedes quærebat, misit: edocuitque assiduum sibi cum Zancleis vicinis C
 suis esse bellum; eosque possidere urbem opulentam, & situs commodi-
 tate præstantem: nec difficilem eius urbis occupationem fore; si ad mari-
 timas Rheginorum copias, Messenicus miles terra bellator egregius ac-
 cederet. Persuasi his verbis Messenij, quum in Siciliam venissent, Zan-
 clæos sibi occurrentes prælio vicere. Interim Anaxilas educta Rhegio
 classe, Zancleos mari aggressus, maximam navium partem, aut cepit,
 aut disiecit; reliquos fugientes ad ipsam vsque urbem insectatus est.
 Zancleos itaque mari Anaxilas, terrâ Messenij premebant: qui quum
 hostium impetum aliquamdiu fortissimè sustinuis-
 sent; victi tandem ho-
 stis pertinaciâ, quum haud dubiam sibi perniciem instare viderent; quod D
 multis locis strata ruinis mœnia aditum hosti præberent; supplices ad
 aras Deorum confugere. Imperauerat Messenij Anaxilas, vt supplices
 nulla religionis habita ratione trucidarentur; reliqui cum vxoribus &
 liberis sub coronâ venderentur: ceterum Messeniorum duces Gorgus
 & Manticlus deprecati facinoris atrocitatem, supplicibus veniam im-
 petrauerunt. Capta Zancle Messenij, urbem mutato nomine *Messaniam*
 appellauere: imperiumque ipsius Anaxilæ detulere: qui statim ad au-
 gendam nouæ urbis potentiam totum se contulit. Obseruo hunc Ana-
 xilam in Olympijs quadriga mularum vicisse; atque hinc nummum
 signasse,

- A signasse, qui Rheginis & Messanensibus communis fuerit; cuius vna pars leporem, altera quadrigas mularum exprimebat; quemadmodum in Messanensiū numismatibus videre licet. *Rheginensium* tamen numismata quæ ad manus nostras peruenere, nullam cum Messanensiū numismatibus similitudinem habent. In plerisque caput Apollinis, tum tripus & Cithara spectantur: id eò pertinere exultauimus, quod hæc Colonia ex Apollinis oraculo deducta sit; ciuesque eius Apollini sacri essent. Post Anaxilæ mortē cladem non mediocrem Rheginensium Respublica sensit. Bello namque inter Iapyges Tarentinosque orto, postquam Iapyges cum viginti millium exercitu, impressionem in Tarentinorum fines fecissent; territi tantis hostium copiis Tarentini, auxilium ab Rheginis petiere. *Micythus* itaque, quem spectatæ fidei seruum Anaxilas decedens duobus immaturæ adhuc ætatis filiis tutorem reliquerat, ac regnum tutorio nomine administrabat, habito ciuium delectu, tria millia militum auxilio misit: iis sociorum copiis acceptis Tarentini, hosti occurrunt: & quamquam numero præstarent Iapyges, æquauit tamen Rheginorum Tarentinorumque in pugnando virtus aliquamdiu certamen: donec cæsis magna ex parte Rheginis, fluctuare acies Tarentina cœpit: concitante inde se acrius in labantem aciem hoste, fuga præcipiti pars Rhegium, pars Tarentum petunt. Iapyges dum partitis copiis fugientes insequuntur, eorum, qui Rheginos insectabantur, tanta in persequendo pertinacia fuit, ut cæsis penè ad internecionem Rheginis parum abfuerit: quin vrbe etiam potiti sint, cum fugientibus in urbem irrupisse hostes, tradit Diodorus Siculus. Post triennium ab hac pugna elapsum conditam à Micytho urbem Teuxontam, coloniamque Rheginorum factam idem Diodorus auctor est. Ceterum postquam Micythus regni summa cum fide atque integritate à se administrati rationem omnibus approbantibus reddidisset; imperiumque Anaxilæ liberis restituisset, iuuenes regni paterni administrationem capeffentes, alter Messanæ, alter apud Rheginos summæ rerum præerant. Post Micythi discessum solutis metu & verecundiâ iuuenum animis, dum quidquid luberet, & liceret, corruptisque per licentiam nihil sancti, nihil iusti inesset: postquam regium in omnes fastum, crudelitatem promiscuam, in matronas ac virgines libidinem reliquamque morum insolentiam, Rhegini ac messanenses aliquamdiu pertulissent, tandem indignitate rei commoti, in Tyrannorum exitium conspirant: eosque superatos in exsilium eiiciunt. Ut autem ferè accidit iis urbibus, quæ ab regia potestate in popularem delabuntur, ut sese mutuo intestinis seditionibus lacerent atterantque: ita tum Rheginis euenit. Liberati namque regio dominatu, atque hinc insolita libertate fruētes in omnem præcipites licentiam, dum;

RHEGINORVM
contra Iapyges res
gestæ.
Diodorus
Siculus lib.
xi. Bibl.
Micythus
sect. 52.

Diod. l. xi.
Bibl. sect.
52.

TEUXONTA Rheginorum Colonia.

Diod. l. xi.
sect. 66.

RHEGINI
tyrannide
liberati.

K k

nemo

RHEGIUM
ab Himere-
sibus occu-
patum.

† Prou. Ve-
riora quam
quæ apud
Sagran ge-
sta. Strabo
lib. 6. Cicero
2. de Nat.
Deor.
RHEGI-
NORVM
cum Athe-
niensibus
contra Sy-
racusanos
res gesta.

RHEGI-
NORVM
aduersus
Dionysium
res gesta.

nemo alteri cedere vult, diuulsa per seditionem in duas partes ciuitate A
in suummet sanguinem suaque viscera ferrum conuerterunt. Ceterum
quum altera pars quæ viribus & potentia præualebat, infirmiore opibus
& armis imparem premeret, hæc veteranos ex *Himera* milites in
auxilium acciuit: qui pulsas ciuitate contra quos implorati fuerant, &
mox cæsis & iis quibus auxilio venerant, urbem cum coniugibus liberis
isque sociorum occupauere: inde prosperis aduersum finitimos expeditionibus
vsi, assiduis incrementis Rhegium auxere; nouisque institutis & legibus
ornauere. atque ita in tantam breui excreuit respublica Rheginorum
potentiâ, ut Locrensis Epizephyrii qui Crotoniensium bello premebantur,
quinque ciuium suorum millia auxilio mitterent: B
qui iuncti cum Locrensis, Crotoniatis memorabili ad Sagram amnem
prælio† superant. Exorto postmodum inter Syracusanos Leontinosque bello,
Rhegini utpote cognati Leontinorum, Locrenses Syracusanorum partes
sequebantur: cumque & ab Atheniensibus auxilium impetrassent Leontini;
missi ab Atheniensibus cum classe Laches & Cherædas, in freto se cum
Rheginis iungere; traicientesque in Siciliam, deuastato hostium agro
Messana per pactiorem potiti sunt. Syracusani vicissim accitis
Locrensis sociis Messanam profecti urbem proidentibus ciuibz recipiunt;
& traiecto mox freto (quia aberat Rheginorum classis in Siciliam cum
Atheniensibus profecta) agrum Rheginum C
ferro incendiisque deuastant. Verum quum Atheniensium classis ad-
iunctis sibi Rheginis in freto occurrisset, tumultuario prælio congressi,
æquo Marte diremti sunt. pace inde inter Syracusanos Leontinosque
facta, auxiliisque domum dimissis, quum rursus Athenienses à Catanen-
sibus ad ferendam opem implorati fuissent, tantis viribus Siciliam re-
petiente, ut ipsis etiam, in quorum auxilium veniebant, formidini essent:
preteriectique Italiam nec usquam præterquam à Thurinis accepti, classem
ante Rhegium in ancoris firmare; & Rheginos, qui incerti quid
Athenienses molirentur, portas clausissent, ad renouandam secum socie-
tatem inuitarunt: Rhegini intellectis Atheniensium postulatibus, relatu- D
ros se ad commune Italorum concilium responderunt. Nihil enim absque
illorum voluntate decreturos: forum tamen rerum venalium Athenien-
sibus præbitum; utque ibi hibernarent permissum. Eadem Rhegini
Syracusanis & eorum sociis præstiterunt: atque ita se medios inter utroque
neutris hostes, toto hoc bello gessere. Rheginis inde aliquamdiu otium
fuit: donec Dionysio seniore Syracusanorum Tyrannidem adepto ar-
mis eiusdem penè ad internecionem deleti sunt. Subegerat Dionysius
euerteratque Naxum & Catanam cognatas Rheginis vrbes: metuentes
itaque Rhegini, ne aucta potentia firmatisque regni opibus idem in se
moliretur,

- A moliretur, præuenire vltro, & priores arma inferentes Tyrannum laceſſere ſtatuunt. Florebat tum maximè res Rhegina auctis diuturnâ pace opibus: Syracuſanorum quoque exſules, quorum ingens numerus apud Rheginos verſabatur, non mediocrem partibus ipſorum acceſſionem fecerant. Spes etiam erat, haud quieturos Syracuſanos, vbi primùm implicatum bello Tyrannum vidiffent, quin defectione facta arma in eum conuerterent. Rhegini igitur traiccto freto Meſſanenſibus perſuadent, vt ſecum aduerſus Tyrannum arma iungant; coniunctisq; copiis Rhegini & Meſſanenſes Syracuſas ad debellandum Dionyſium proficiſcuntur. Sed orta in itinere inter eos diſcordia, vanum belli apparatus reddidit. Priores Meſſanenſes auctore Laomedonte, qui negabat Dionyſium, à quo nullam accepiſſent iniuriam, bello laceſſendum, quamquam reliquis ducibus fruſtra renitentibus, Meſſanam redièrunt: atque ita Rheginiâ ſociis deſtituti tolerando per ſe bello impares, ipſi quoque dimiſſis copiis domum reuertuntur. Legatis inde ad Dionyſium miſſis, pacem ab eo petièrunt; quâ Tyrannus diſſimulato in præſens odio facile conceſſit: bello namque aduerſus Carthaginienſes impeditus, amicos ſibi Rheginos quàm hoſtes malebat: ne dum ipſe arma Carthaginienſibus inferret, domi ab illis infeſtaretur. Liberatus autem bello Carthaginienſium, paceq; cum illis facta, in Rheginos arma vertit: educta-
C que Syracuſis centum triremium claſſe, Rhegium verſus enauigat. Quò cum multa adhuc nocte inopinantibus Rheginis appuliſſet, ignem portis ciuitatis ſtatim iniecit; ſimul & ſcalas muris admouit. Viſo incendio pauci primò Rheginorum ad reſtinguendū concurrere: mox & ipſe dux Eloris audito tumultu accurrit; conſpiciensq; ciues in extinguendo incendio occupatos, hortatur vt neglecto ignis periculo, in hoſtem, qui multis iam locis mœnia ſcandebat, arma conuerterent. Auctis itaque ducis ſui præſentia animis, omnes ad arcendum mœnibus hoſtem auertuntur: ſaxiſq; in ſubeuntibus denolutisq; fractisq; ſcalis ſcandentes deturbant. Dionyſius vbi contra acſperauerat Rheginos fortiter ſuis obſiſtere, multosq; ſuorum militum caſos & plures vulneratos vidit, receptui canit: depopulatoq; infeſtiſſimè agro Rhegino, in Siciliam reuertitur. Edocti tanto periculo Rhegini, reliquos Italiæ Græcos ad in-
D eundam ſecum contra Tyrannū ſocietatem legationibus fatigant: neque enim quieturum Dionyſium aiebant, quin quàm primùm Rheginos in ditionem redegerit, etiam proxima quæque in ſeruitutem redigere tentaret. communibus itaque viribus occurrendum, antequam proxima longinquaq; inuadat. Mouit hæc legatorum oratio Græcos, vt ad tuendam communem libertatem, ſœdus his conditionibus iniretur: vt quàm primùm aliqua Græcorum per Italiam vrbs incurſione aut

RHEGI-
NORVM
cum Græcis
Italicis ſe-
dant.

obsidione hostium premeretur; reliquæ statim ciuitates pro viribus suis
 opem ferrent: si qua ciuitas secus fecisset; eius præfecti morte plecteren-
 tur. Primo itaque Vere rursus in Rheginos fertur cum centum quin-
 quaginta triremium classe Dionysius. Stimulabat eum super antiquum
 in hanc urbem odiû recens contumelia ab Rheginis accepta: nam quum
 legatos ad eos misisset, qui patricij alicuius* filiam, in matrimonium sibi
 dari peterent; Rhegini publici lictoris filiam illi misere. Milite igitur in
 terram exposito, agrum Rheginum ingressus, quidquid priore popula-
 tione intactum reliquerat, peruastat. Vrbes fœderatæ intellecto Rhe-
 ginorum periculo uti conuenerat, sexaginta eis triremes auxilio misere:
 in has conspectas Dionysius cum quinquaginta delectis triremibus im-
 petum fecit: & fugientes usque ad litus infectatus, Rheginis sociis auxi-
 lium ferentibus, ad mille quingentos è suis desiderauit. Ceterum quum
 anno sequenti ad Cauloniam fœderatorum copias magno prælio fu-
 disset; destitutos sociorum præsidio Rheginos inuasit. Illi quam in
 tanto discrimine ab sociis, utpote victis, nullam exspectarent opem, mis-
 sis ad Tyrannum legatis pacem supplices precantur. Pax ijs condicio-
 nibus à Dionysio data; ut naues traderent; trecenta talenta in sumtus
 hoc bello factos persoluerent; centum insuper obsides darent. Nihil ab
 Rheginis recusatum; pecunia, nauesque traditæ, & dati obsides: iisque ac-
 ceptis, Dionysius ex agro Rhegino copias abduxit. Verum enimvero
 Dionysius, qui non aliam ob causam pacem cum Rheginis fecerat,
 quam ut eos sub hoc prætextu septuaginta triremium classe spoliaret,
 (tot enim ipsi traditæ ab Rheginis fuerant) eosque ita maritimo nudatos
 præsidio facilius per obsidionem famemque, sibi subiceret nouam rursus
 belli occasione in illos quærebat: sæpiusque in Italiâ eundo ac redeundo
 ægritudinem etiam interim simulans quo minus eius mora Rheginis su-
 specta esset, com meatum semper ab iis petebat, redditurum se prima oportu-
 nitate pollicitus: idque eo consilio, ut si dare abnuerent; iustam belli occasio-
 nem habere videretur: sin autem traderent; exhaustam com meatu urbem fa-
 cilius fame ad deditionem compelleret. Benigne primò omnia ab Rhegi-
 nis præbita: donec sæpius idem postulans Rheginis suspectus esse cœpit; ne-
 garuntque, se quid ulterius daturus. Occasio inde Dionysio iam dudum fœ-
 dus abrumpere gestienti, accepta, iisque restitutis statim obsidibus; ciuitatem
 terramque circumfider. Rhegini contra Phytone viro fortissimo duce
 creato, pro aris focisque; & pro libertate deuota morti corpora offerebant;
 nihil ab Dionysio ad occupandam per vim urbem; nihil contra ab opi-
 danis ad eam tuendam omissum: multi Sicularum in oppugnatione
 cæsi; nec ipse Dionysius à periculo immunis fuit, dum quodam die suos
 in oppugnatione urbis accerrimè hortantem quidam ex Rheginis hasta
 circa

* Diodorus
 Siculus lib.
 xiv. sect.
 107. 108.
 109.

Pax inter
 Rheginos &
 Dionysium.

Rheginos
 à Dionysio
 obsessum.
 Diodorus
 Sic. lib. xiv.
 sect. 109.

- A circa femur vulneravit: ita ut cunctis regis periculo territis, oppugnatio omitteretur; & Dionysius desperata urbis per vim expugnatione; fame eam subigere cogitaret. Rhegini quum in undecimum usque mensem pertulissent, eò iam inopia deueniant, ut absumentis omnibus alimentis, non equis, non canibus alijsque etiam dictu foedis abstinerent. Postremo & lora, detractasque scutis pelles, postquam feruida molliissent aqua, mandebant: egressique urbem, herbas radicesque sub muro nascentes pecudum modo depascebantur: quod ubi Dionysius intellexit quidquid circa urbem herbarum radicumque esset, euelli[†] & abijci iussit: ut corruptæ putrefactæque herbae usui inutiles essent. Ipsa iam morte gratiora mala Rhegini patiebantur: extrema itaque necessitate coacti, urbem Tyranno, cum libera in omnes quod vellet statuendi potestate, dedunt. Dionysius urbem ingressus, strata passim per vias cadauera eorum quos fames absorberat conspexit; luridaque & pallentia fame superstitum ora, umbrarum potius quam hominum speciem præ se ferentia; nulla tamen commiseratione in tanta Rheginorum calamitate motus, collectis omnibus qui ferro & fami superfuerant, Syracusas eos transmisit: omnesque qui se talento redimere poterant, incolumes dimisit: reliquos sub corona vendidit. *Phytonem* Rheginorum imperatorem viuum in potestatem redactum, filio eius in itinere in pelagus coniecto, ipsum quoque omnibus ante ludibrijs tormentisque, quæ pati corpus poterat, vexatum mari merfit. Euerit deinde Rhegium Dionysius; mansitque aliquamdiu urbs absque habitatore inculta desertaque; donec Dionysius Iunior euerfam à patre urbem restaurans, Phæbiam appellauit; ciuibusque, qui ex clade euerse urbis superfuerant, incolendam dedit. Ceterum pulso ab Syracusanis auxilio Dionis Dionysio, ipsoque Dione postea insidijs Calippi Atheniensis occiso, *Calippus* dum ad Catanam occupandam proficiscitur, Syracusas interim amisit: diuque posthæc cum ijs quas habebat copijs per Siciliam vagatus, quum nusquam reciperetur, traiecto freto Rhegium pulso Dionysij præsidio occupat. Vbi quum præ inopia stipendia militibus persolvere nequiret, ab Polyperchonte & Leptine, eodem quo ipse Dionem occiderat pugione interficitur. Post eius cadem Rhegini libertatem recuperarunt. Cumque Timoleonem à Corinthijs ad restituendam Syracusanis Siculisque vniuersis libertatem missum, non longè abesse intellexissent, missis ad eum legatis, ultro eius societatem amplexi sunt: venientemque cum decem triremibus intra portum recepere. Verum enimvero cum & Pœnorum legati cum viginti triremibus in fretum venissent, missi à Carthaginensibus ut Timoleonti persuaderent, ut dimisso milite Corinthio; lectis se partibus iungeret: sin autem id facere recusaret, à transitu freti eum arcerent; mandatis

Diod. Sic.
lib. XIV
sect. 112.

† imò à in-
mentis de-
pasci ac de-
tonari.
Diodor. Sic.

RHEGIUM
Dionysio
aeditum.

Diodor. Sic.
lib. IV.
sect. 113.

RHEGIUM
euersum.

RHEGIUM
in/restaurat.
Phæbia ap-
pellata est.

RHEGIUM
à Calippo
occupatum.

TIMO-
LEON à
Rheginis
receptus
Plutar. &
Corn. Nepos
in Timo-
leonte.

datis Carthaginiensium Timoleonti expositis, benignè in speciem au- **A**
 diti sunt: adiuuantibusque dolum Rheginis, Timoleon, dum legati Pœ-
 norum cum in concione expectant, clam ad portum profectus in altum
 enauigat; incolumisque Tauromenium appulit. Mortuo autem Ti-
 moleonte, discordia dissensioque inter Rheginos Syracusanosque orta,
 in apertum demum bellum prorupit. Profligatos Rheginos & in vr-
 bem compulso Syracusani circumfédere: quibus in hac necessitate con-
 stitutis inperatum affulsit auxilium. Agathocles enim, qui postea Syra-
 cusanorum Tyrannide potitus est; pulsus tum fortè in exsilium à popu-
 lo Syracusano Sostrati calumniis in eum irritato, vt priuatam calamita-
 tem publica clade vlcisceretur; collectis exsulibus Syracusanis, quorum **B**
 ingens per Italiam multitudo versabatur, in Syracusanos, qui Rhegium
 obsidebant, mouit: ijsque superatis profligatisque urbem obsidione libe-
 rauit. Tranquillæ posthæc Rheginis res vsque ad Pyrrhi in Italiam ad-
 uentum fuere: cuius arma simul & Carthaginiensium mari dominan-
 tium potentiam veriti; præsidium militare ab Romanis petiere. missa
 itaque à Romanis Legio cum Tribuno militum *D. Iubellio*, primùm in-
 tegra fide cum ciuibus urbem tutabantur: postea urbis opulentia corru-
 pti, ciuibus per summum scelus interfectis urbem cum coniugibus libe-
 risque interfectorum occupauere: fœdus inde & societate cum Mamer-
 tinis, qui pari scelere interfectis ciuibus Messanam inuaserant, iniuere, **C**
 multasque in Sicilia vrbes, vectigal Mamertinis pendere coegerunt. Ro-
 mani etli tam fœdam miserorū ciuium cædem grauissimè ferrent, impe-
 diti tamen graui Pyrrhi Tarentinorumque bello, vltionem in aliud tem-
 pus differre cogeabantur. Mortuo interim Iubellio duce, milites qui Rhe-
 gium occupauerant, M. Cæsium scribam in eius locum Imperatorem
 creauere. Interea superato fugatoque ex Italia Pyrrho, Populus Ro. C.
 Genucio Clepsinæ * Consuli vindictam in sceleratos milites mandauit.
 Profectus Rhegium Consul, vrbe post diuturnam obsidionem per vim
 potitus, redactos in potestate milites Romam misit: quos statim Senatus,
 reclamantibus frustra Tribunis plebis, securi in foro percuti imperauit: **D**
 & interfectorum mortem lugeri, corporaque sepultura mandari vetuit.
 Rheginis vrbs cum agro ex decreto Senatus restituta sunt; ciuesque im-
 munitate donati. Egregia dehinc bello Punico secundo, Rheginorum
 fides in Romanis fuit; tentati que sæpius Pœnorum armis ad finem vsque
 belli constantes in fide & amicitia Romanorum soli ferè eius regionis
 perstitere. Nouam deinde Rheginorum vrbs calamitatem, paullo antè
 bellum Marsicum sensit; maxima eius parte terræmotu prostrata. Bello
 quod Cæsar Octavianus contra Sex. Pompeium gessit, Rhegini Cæ-
 saris arma sequuti, ab eodem ex earum urbium numero exempti sunt, quæ
 post

AGATHO-
 CLES Rhe-
 ginos obsi-
 diens libe-
 rat.

Præsidium
 Ro. Rhe-
 gini rece-
 pitum.

RHEGI-
 NORVM
 fœdus cum
 Mamerti-
 nis.
 Polybius
 lib. I. c. VII.

* An. V. C.
 CDLXX-
 VII. iterūq;
 CDXXCIII.
 RHEGIUM
 à Genucio
 consule ca-
 pitum.

RHEGI-
 NORVM
 erga po. Ro.
 fides.
 T. Linius
 lib. XXIII.
 scilicet 83.
 Strabo lib.
 VI. Geog.
 RHEGINI
 bello ciuili
 Cæsaris
 partes se-
 cuti.

- A post bellum Philippenſe veteranis in victoriæ præmium assignatæ erant. Debellato postea Sex. Pompeio, Cæſar idem exhaustam deſertamque magna ex parte urbem conſpiciens, colonos in eam ex classiarijs ſuis tranſcripſit: eiſque incultas urbis partes incolendas tradidit. *Municipium* quoque fuiſſe *Rhegium*, antiquæ marmorum inſcriptiones teſtantur. Floruiſſe apud Rheginos viros inſignes non paucos traditur; quorum tamen abſumptis temporum iniuria auctori monumentis nomina quoque interciderunt: paucos tamen ex ijs, quorum memoria ſuper eſt, referemus. *Ibycus* Rheginus Sami apud Polycratem Tyrannum vixit; is primus Sambucam inuenit genus triangulæ citharæ. ſcripſit Dorica lingua
- B hiftoriam, libris ſeptem. Is in ſolitudine ab latronibus comprehenſus & iam occidendus, ſuperuolantes fortè grues conſpiciens, ſuæ cædis quandoque vltices fore dixit: atque ita interfectus eſt. Spectantibus inde fortè ludos in theatro latronibus, ruruſ grues ſuperuolauère, quos vnus e latronibus conſpicatus, aſſiſtenti ſocio in aurem dixit; *Ecce Ibyci vindices*; intellectum id fortè ab vno qui proximus adſtabat; reque ad magiſtratus delata, comprehenſi latrones, faſſique cædem, poenas dederunt. Fuit & alter *Ibycus* Poëta Comicus, vt A Elianus teſtatir. *Pythagoras* quoque Rheginis ſtatuarum ſculptor eximius, multis egregijs operibus claritatem adeptus eſt: præcipue inter eius opera celebrabatur teſte Plinio,
- C *Pancratiæ ſtatua* Delphis poſita.

Strabo lib.
VI. Geogr.
RHEGIUM
Colonia &
municipiū.

IBYCVS
Rheginus.
Prom. Ibyci
grues. &
Auſonius.

A Elian
lib.
ani.
ſi.
C. Plin. lib.
XXIII.
cap. 8.

Z E Φ Y P I E Ω N.

- V A M V I S Geographi plurā huius nominis promontoria, opida, & inſulas diuerſis in locis enumerarent; nos tamen affinitatem, quam hoc numiſma cum Locrenſium numiſmatibus habebat, ſequuti, idem eorum nummis præpoſuimus. Primum, quod Strabo Locrenſes Zephyritum promontorium, antequam in eum locum, ybi poſtmodū vrbs fuit, ſedes transferrent, incoluiſſe ſcribat. dein quod huius nummi, quem exhibemus; partis auerſæ ora vetuſtate attrita
- D inſcriptionem ΛΟΚΡΩΝ habere veriſimiliter potuerit. Euſtathius certè Dionyſij interpres eadem figura, qua Thraces Boream vocant *Iſmarum*, Zephyrum etiam ventum *Locrum* à Locrenſibus vocari, ipſosque Locrenſes nunc *Locros Epizephyrios*, modo *Zephyrios Locros* nominari tradit. Plinius, Strabo, Ptolemæus, alijque *Zephyrium* opidum, cuius numiſma cum hac inſcriptione ZEΦYPIΩN habemus ad promontorium Carambin in Ponto Euxino collocant, eiſdemque nominis urbem in Cilicia fuiſſe aſſeuerant. Quin & Plinius libro ſecundo *Zephyriam* inſulam, quæ ex aduerſo Halicarnaffi Carum regiæ iacuerit, quæque
- posterius

Strabo lib.
VI. Geogr.
ZEPHY-
RIUM pro-
montorium.

ZEPHY-
RVS.
ZEPHY-
RII LO-
CRI.

Cap.
LXXXIX.

Plin. l. III.
c. 5. & lib.
IV. c. 12.
Mela lib. II.
de sua Or-
bis.

posterius cum continenti iuncta fuerit, ibidem memorat : Zephyren quo- A
que insulam inter Sammonium Cretæ promontorium, & Carpathum
insulam, item Melon insulam prius Zephyram appellari consueuisse, prodit.
Pomponius Mela Zephyrium opidum agnoscit in Creta.

Λ ο Κ Ρ Ω Ν.

L O C R I *Locrensum Ozotarum Colonia.*

LOCRO-
RVM origo.
Strabo l. VI.
Geog.

LOCRI
EPIZE-
PHYRII.
TEM-
PLVM Pro-
serpina Lo-
cria.

Alex fl.

Cicada Lo-
creses vo-
cales.
Nummus.
Eunomi ci-
tharæ di-
statua.
Strabo lib.
VI. Geogr.

ZALEUCI
leges.

A R I A N T in tradenda huius vrbis origine auctores:
quidam à *Locris Opontijs* deductam tradunt: alij ab *Locris*
qui *Crisæum* habitabant sinum; in *Italiam Euanthæ* B
ductore profectos, incoluisse primò *Zephyrium* pro-
montorium; deinde post quadriennium opem ferenti-
bus *Syracusanis* eò urbem transtulisse, quo loco postea
permanit : *Locrosque Epizephyrios* appellatos produnt. Sita vrbis erat
in tumulo, cui *Esopis* nomen erat; vna sui parte mare, altera agros re-
spiciens; duabus arcibus portuque insigni ornata. Extra mœnia tem-
plum *Proserpinæ* erat, multis donarijs opulentum, vtpotè quod mira-
culis ac religione sanctum credebatur. Deæ effigies cum tæda in numis-
matibus inter cetera repræsentatur. Ager vrbis ob soli asperitatem cul-
tu difficilis. *Locrensum* fines ab *Rheginis* diuidebat *Alex* amnis per C
vallem profundam labens; insignis miraculo cicadarum, quæ cum in
Locrensum ripa admodum sint vocales & canoræ, in aduersa *Rhegi-*
nensium ripa obmutescunt: atque hinc *Locrenses* cicadæ symbolo in
numismatibus frequentius vsos apud quosdam inuenio: quorum tamen
nullum ad manus meas peruenit. Ostentabatur quoque apud *Locren-*
ses Eunomi citharædi statua, quæ cicadam citharæ insidentem habebat.
quòd in certamine, quod illi cum *Aristone Rhegino* de artis præstantia
fuerat, rupta chordarum vna, cicada fortè superuolans adstiterat, quæ
supplementum vocis faceret. Vnde victor hoc certamine *Eunomus*
hanc statuam in patria posuit. *Locrensum* rempublicam *Zaleucus* D
primis legibus institutisque firmavit. sanxit primò, *Vt capitale illi esset,*
qui merum quamuis ager absque medici consilio bibisset. Iuniores senioribus via
cedere, & venientibus assurgere voluit. Mulierem plusquam vna ancilla co-
mite prodire in publicum; vel noctu domo egredi vetuit. Viris annulorum o-
mnij, splendida vestis vsu interdixit. Decreuit etiam vt deprehensus in adulterio
vtroque oculo multaretur. Euenit fortè vt *Zalcuci* filius in adulterio de-
prehenderetur; omnibusque filio in gratiam patris crimen condonan-
tibus, *Zaleucus* ne primus ipse suamet instituta transgredi videretur,
occasionemque inde alijs dissoluendæ in posterum legis præberet; vti
beneficio

- A beneficio ciuium noluit: néue adolescentem omni luminum vsu orbaret, Cic. 2. de Legib. & 1. ad Attic. Epist. 7. Val. Max. lib. 6. cap. 5. Aelianus lib. 13. varia hist. c. 24. Io. Strobilus serm. 42. vnum sibi oculum, alterū filio erui iussit. ita nec oblitus paternæ in filium caritatis, simul legi à se latē satisfecit. His tam sanctis institutis, diu fleuit Locrensiū Respublica, laudemque præ ceteris tum virtute bellica, tum insigni in hospites benignitate Locrenses tulere. Primū illis bellum (quod equidem ex illorum, qui ad manus meas peruenire monumentis, deprehendere potui) cum Anaxila Rheginorū Tyranno fuit: à quo superati, penitus quoque deleti fuissent; nisi is nimis Hieronis Diomenis filij Syracusanorū Tyranni (ad cuius opes supplices Locrenses confugerant) deterritis, à Locrensibus vltius lacessendis destitisset. Bellauere inde cum Atheniensibus, qui arma Syracusanis intulerant: quo bello Athenienses leuibus sæpè prælijs fudere; & Messanam, quæ se in Atheniensium potestatem pactione dederat, per dolū receperunt: Leontinos aliosque Atheniensium socios eruptione facta prælio superarunt. Memorabile præ ceteris bellum fuit, quod contra Crotoniatis gessere; qui opibus & potentia inter Italiæ Græcos præpollebant: quo bello metuentes Crotoniatarum in agrum suum irruptiones, thesauros Proserpinæ (cuius, vti iam diximus, extra mœnia templum erat) in urbem transferre constituerant; vix manus admouerāt, cum audita ex Delubro vox vltius mouere vetuit; *Deam sua templa defensuram.* Religio inde Locrensibus incussa: quare circumducere muro templum, vt tutius ab hostium iniuriâ esset, coepere. Vix paululū in altitudinem murus excreuerat, quum subita ruina collapsus est. Quod vbi videre Locrenses muniendi curā abicere: Verum enimuero quum non ignorarent, se ad tolerandum per se bellum Crotoniatarum viribus impares, missis ad Lacedæmonios legatis supplices opem precantur: illi tam longinquam ab domo militiam aspernati auxilium à Castore & Polluce petere iubent: nec illi sociæ urbis consilium spreuere; profectique statim in proximum templum facto ritè sacrificio, quum perlitassent, haud secus quàm si Deos itineris comites habituri essent, puluinaria ijs in naui componunt; confecta que prosperè navigatione, solatia suis pro auxilijs reportant. Quumque & Crotoniata missis ad Apollinem Delp̄icum legatis responsum accepissent, *votis prius quàm armis vincendos hostes*: decimas omnium rerum Apollini sacrarunt. Locrenses cognito Dei responso & voto hostium, nonas ipsi vouere: tacitamque rem ne votis vincerentur, habuere. Acceptis inde à Rheginis decem millium auxilijs, conscriptisque suorum ciuitū decem millibus, in Crotonienses, qui castra ad Sagram Lucaniæ amnem posuerant, mouerunt. Vbi in conspectum mutuum copiæ venire; processumque vtrunque in aciem, Locrenses animaduersa hostium multitudine, qui ad centum triginta millia in armis habebant, desperata victoria in

destinatam mortē ruunt: id solum enitentes ut quā maximè cruentam A
 hosti victoriam relinquerent. Ceterū dum strennuè mori quærunt,
 felicius vicerunt. Traditū memoriæ est, quamdiu Locrenses pugna-
 uere, aquilam eorū aciem circumuoluisse; nec ante recessisse, quā vicissent.
 Apparuisse quoq; ferunt, binos iuuenes insigni forma, armatos pro Lo-
 crensis pugnantes, eisdemque repentē euauisse, postquam fusi hostes
 essent. Vnde *Castorem & Pollucem* fuisse creditum: Addidit huic opinioni
 fidem famæ velocitas; quia eodem quo pugnatū est die, victoria Athenis,
 Lacedæmone & Corinthi vulgata est. Locrenses in memoriam victoriæ,
 geminas Castori & Polluci aras ad Sagræ fluuij ripas erexerē: tum &
 nummū quoque signarunt, in quo Castoris & Pollucis capita exprimun- B
 tur. Strabo tradit ad Sagræ fluminis ripam eo loco quo Locrenses Cro-
 toniatas vicere, templum ab ipsis Castori & Polluci sumtuosissimū fuisse
 exædificatum, quod sua etiā nū ætate exstabat. Credi potest & aquilam
 in plerisque Locrensis nummis spectari, ob conspectam, uti diximus,
 supra aciem cum pugnaretur aquilam. Florentibus post hanc victoriā
 Locrensis rebus, Dionysius senior operæ pretium ducens, & proprijs
 rebus constabiliendis opportunum, societatem quoquo modo cum tam
 potenti populo inire, missis ad Locrenses legatis patricij alicuius filiam
 in matrimonium sibi dari petijt. Renuebant multi filias Tyranno in ma-
 trimonium tradere: sed vicit patriæ utilitas, & imminens ex Tyranno C
 periculum, si preces eius abnuissent. Post diutinā igitur consultationem,
Dorida Xenæti inter ciues opibus potentiaque principis filiam, vxorem
 illi dandam decernunt: eam in Siciliam venientem obuius Dionysius hu-
 maniter accepit; & in vxorem duxit. Insignis illius posthæc amor in Lo-
 crensis Rempubicā fuit; nec illos donis atque officijs, quoad superfuit,
 colere destitit. Vnde factum ut Locrensis vrbs ex Dionysij benignitate
 ac munificentia plurimum incrementi acciperet; agro Cauloniæ inter
 cetera Locrensis ditioni ab illo attributo. Mortuo autem patri Dio-
 nysius filius succedens, cum propter libidinem & crudelitatem Syracusa-
 nis intolerabilis esset, conspiratione facta eiectus ad Locrenses venit. A D
 quibus, utpote nihil sibi à Dionysio tam priuata quā publica necessitu-
 dine iuncto mali metuentibus, in urbem recipitur. Sed ille quasi iure po-
 tius dominationis, quā ciuium beneuolentia & in exsulem misericordia
 intra urbem receptus esset, arcem Locrensis inopinatō occupat: mox
 in omne flagitij & libidinis genus præceps, abductas à viris vxores con-
 stuprat; virgines per vim ablatas, postquam stuprasset, sponsis restituit.
 tum locupletissimis quibusque ciuium ciuitate pulsas vel interfectis,
 bona eorundem sibi vindicat. Nec his contentus vniuersos ferè calli-
 do commento circumuenit. Vouerant Locrenses quum grauissimo Lco-

Nummus
Locrensis
cum Dio-
scuri.

Dorida Lo-
censis Dio-
nyssij prioris
coniux.
LOCREN-
SIVM cum
Dionysio
factus &
affinitas.
Diodorus
Siculus lib.
xiv. scilicet.
45. 46.
DIONY-
SIUS iu-
nior à Lo-
censibus
receptus.
Diodorus
Sic. lib. xvi.
Biblioth.

- A Leophronis Rheginensium Tyranni bello premerentur; si victores forent, die Veneris testo se virgines suas prostituturos. Hoc voto neglecto, quum aduersa aliquoties fortuna rem cum Lucanis gessissent, Dionysius vocatis in concionem ciuibus, id eis ob iram Deorum evenire docuit quod votum persolvere neglexissent. Persuasus itaque Locrensisbus, ut uxores virginisque suas quam ornatissime sumtuosissimeq; cultas in templum Veneris mitterent; centumque ex iis sorte ducta voto publico functurae, salva tamen pudicitia, ac religionis tantum gratia ad templis vno in lupanari prostarent, immisso milite omnes suis ornamentis mundoque pretiosissimo spoliauit; Maritis etiam quarundam, qui de iniuria conqueri ausi fuerant, iugulatis: uti latius supra in ipsius Dionysij [†] historia memorauimus. Sexennium iam Locrenses insolentiam ac libidinem Dionysij pertulerant, cum profecto ad repetendum regnum Syracusanum Tyranno una cum filio maiore Apollocrate, ad recuperandam libertatem conspirant: occupataque arce filiae simul duae, filiusque Dionysij impubes capiuntur: quumque nec prece nec precio semel atque iterum rogando, imò ne Tarentinis quidem intercessoribus ut liberi sibi restituerentur impetrare posset, ira atq; indignitate percitus, atque ad vim conuersus Locrensi agros ferro ignique peruastat: Hinc Locrenses noua super antiquum odium iniuria propter agrorum vastationem accensam, iram vindictamque in Tyranni liberos effudere: filiasque eius omnibus super quam humana fert patientia tormentis prius excruciatas, foedaeque constupratas, strangulant: laceratisque inhumaniter corporibus, ossa etiam in mortariis contusa, ne quid ad sepulturam superesset, in mari disperferunt. Variante inde fortuna cum Brutiis Lucanisque infestis nomini Graeco gentibus bellauere; modo victores, mox victi: donec Romanorum crescente potentia eorum societatem amplecterentur. Ceterum iniqua illorum temporum conditio haud diuturnam Locrensisbus quietem concessit: orto namque inter Romanos Tarentinosque bello, cum Pyrrhus Epirotarum rex à Tarentinis in auxilium excitus in Italiam traiecisset, insensus Locrensisbus quod fidem erga Romanos constanter colerent, assiduis agrorum vastationibus aliisque belli claudibus vires eorum atterebat. Inde & Proserpinæ, quod diximus, templum spoliare ausus, pecuniaque in naues imposita terrestri ipse itinere proficiscebatur. Ceterum prouecta in altum classis, statim foedissima tempestate lacerata disiectaque est: & naues quæ sacram Dæ pecuniam vehabant in litus Locrensi eiectæ, qua clade deterritus Rex, pecuniam sacram vndique conquistam in thesauros Proserpinæ referri iussit. Luisse tamen postea sacrilegij poenam turpi ex Italia fuga, & infelici intra Argos [†] morte existimatur. Post Pyrrhi ex Italia discessum

[†] Iunioris p. 161. sup.

LOCRENSIS LIBERTATEM RECUPERANT.

LOCRENSIS ROMANORUM FEDERATI.

[†] nam lapidatus est tota ianu femina, peris Pyrrhus Corn. Nepos. de Regib. & scriptor de Viru illust. in Pyrrho.

Locrenſibus aliquamdiu otium fuit : donec bello inter Pœnos Romanosque orto, Pœni duce Hannibale tranſcendiſ Alpibus in Italiam irrupere: Romanosque ad Ticinum, Trebiam ac Traſimenum amnes, deinde maximo & ad Cannas prælio fudere. ita ut multæ Italiæ vrbes hæcenus Romanis fidiffimæ, rebus aduerſis Romanorum percuſſæ, ad Pœnos deficerent. Igitur Hanno vnus ex Pœnorum Præfectis, ducibus adiutoribusque Bruttijſ, qui primi à Romanis deſciuerant vſus, Græcas vrbes, quæ Romanam tuebantur ſocietatem, adortus, poſtquam Rhegium per dies aliquot nequicquam tentaffet; ducto in Locros exercitu, caſtra loco editiore locat; vnde tam ipſe à Locrenſibus conſpici, quàm vr-
bem ipſorum atque agros oculis ſubiicere poſſet. Ibi Bruttiorum cohortem ſubire muros & principes Locrenſium euocare ad colloquium iubet, qui Hannibalis amicitiam, ſi vr-
bem traderent, pollicerentur. Bruttijs primò fides habita non eſt: ſed poſtea quàm Pœnus in collibus apparuit, orta in vrbe diſſenſione, quidam ad Hannonem perſugientes, nuntiant reliquam quoque multitudinem haud difficulter in poteſtatem eſſe venturam. Conuocata itaque concione, dum leuiſſimus quiſque ad nouam ſocietatem inclinat; alij autem, quorum propinqui in hoſtium poteſtate erant, quaſi obſidibus datis animos Pœnis obnoxios haberent, reliqui quibus bonum publicum curæ erat, quod pauciores eſſent, nihil contra auderent, communi in ſpeciem conſenſu vr-
bis deditio facta eſt: L. Atilio Regulo præſidij Romani Præfecto nauibus clam datis prius diſmiſſo, ac Rhegium cum ſuis peruecto, atque ita Amilear & Pœni ea conditione intra vr-
bem admiſſi ſunt, ut fœdus æquis legibus fieret. Locrenſibus poſtea iuſſu Hannibalis pax data con-
ceſſumque ut liberi ſuis legibus inſtitutiſque fruere-
ntur; vrque vrbs cum portu in Locrenſium poteſtate eſſet. Additum & hoc in conditionibus fœderis, ut Pœnus Locrenſem, Locrenſis Pœnum bello & pace iu-
uaret. Poſtea quum & Croton in Pœnorum poteſtatem perueniſſet; Locrenſes permiſſu Hannibalis Crotoniatas cum vxoribus & liberis in vr-
bem acceperunt. Cognita Locrenſium defectione, quum Cincius classiſ Romanæ præfectus, vr-
bem operibus omni-
que genere tormentorum acriter quidem, ſed fruſtra oppugnaffet, ſoluta ſcilicet per aduentum Hannibalis obſidione, poſtea capta à Q. Pleminio Proprætore vna ex duabus arcibus, quæ in vrbe erant, opera & proditione fabrorum quorundam, qui in areæ habitare, opusque in eadem facere ſoliti, in numero captiuorum Locrenſium Rhegium ad Romanos adducti fuerant; P. Cornelius Scipio Conſul, qui in Sicilia Meſſanæ erat; poſtquam intellexit Hannibalem ipſum cum reliquo exercitu ſuis qui in alterâ arcem capta priore ſe receperant, ſubſidio properare; à Meſſana ſoluens in Locros venit: ſuiſque e nauibus poſitis vr-
bem ingreſſus eſt.

LOCRI
Pœni ſe
dedunt.

PAX inter
Locrenſes
& Pœnos.

Livius lib.
XXIX. ſect.
17. 18.

A est. Hannibal autem ubi Scipionem adesse sensit, accepta recenti suorum clade ducentis e suis à Scipione caesis; monitis his qui in arce erant ut sibi consulerent, castra movit: Pœni itaque qui arcem hæcenus tutati fuerant, igne tectis iniecto atque arce relicta, agmen suorum insequuti sunt: atque ita Scipio arce vacua simul etiam castris hostium desertis positus, statim Locrenses in concionem vocatos graviter ob defectionem increpavit: sumtoque de auctoribus supplicio, bona eorum alterius factionis principibus ob egregiam illorum in Romanos fidem donavit: publicè Locrensis nihil concessit; nec admittit: ceterum uti legatos super ea re Romam mitterent imperavit; eam habituri conditione, quam populus Ro. daturus esset: relictoq; ad præsidium urbis Plemínio Mesfanam unde venerat traiecit. Verum post Scipionis discessum, ea sunt sum ipsius Plemínij Præfecti, tum militum præfidiariorum incontinentia & crudelitas, ut, dum nullum iniuriarum, nullum libidinis exemplum in opidanos, liberos coniugesque ipsorum ab ipso duce aut militibus prætermittitur; Amilcarem & Pœnos avaritia & crudelitate longo intervallo superarent; violatis spoliatisque præter alia fana, etiam intactis hæcenus præterquã à solo Pyrrho Proserpinæ thesauris: sed sicuti Pyrrhus magno piaculo foedoque naufragio, ut supra retulimus, id sacrilegium luit: ita nec Romani idem impune tulerunt: actis veluti in furorem omnibus qui se ea templi violatione contaminarant; ita ut dux in ducem; miles in militem hostili rabie in mutuam sese perniciem armarent; orta primum propter poculum argenteum quod Plemínij miles ex opidani cuiusdam demo rapuerat, inter Plemínianos, atque aliorum Tribunorum milites contentione; postremò etiam aeri pugna & concertatione, ita ut animis infestissimis veluti hostes multo cum sanguine in se dimicarent. ne ipsis quidem ducibus, hinc Plemínio legato, illinc Sergio & Marieno Tribunis militum ab ea seditione liberis & intactis; dum suorum quisque causæ studet impotentius: & Plemínij Tribunos tamquam seditionis auctores & fautores virgis cædi iubet: Tribuni vero milites suos aduersus legatum in ultionem concitant. ita ut Plemínij naso auribusque mutilatus atque alias pessimè multatus tantum non pro exanimi relinquere. Hinc Scipio à Locrensis optimatibus in legatum à Mesfana accitus quamprimum aduenit: ac cognita causâ Plemínium absolutum Locris in præsidio relinquit; Tribunos fontes indicatos & in vincula coniectos ad causam dicendam Romam mittit: deinde in Siciliam reuertitur. Sed Plemínij dolore vulnere atque indignatione accensus, dum causam suam iniuriamque sibi illatam leuiter à Scipione æstimatam sibi persuadet, Tribunos ex itinere retractos omnibus prius tormentis laceratos demum interfici insepultosque abiici imperat: nec mi-

LOCRI à
Romanis
recepti.
Livius lib.
XXIX.

Livius lib.
XXIX. de
Bell. 24. 40.
50.

LOCREN-
SIVM re-
publica à
Romanis
constituta.
Livius lib.
XXIX.
señ. 56.

Pindarus
Olympion-
um Oda X.

Pausan. in
Arcadicis
pag. 183.

nore crudelitate in Locrensiū principes vsus est, quos Scipioni de se con- A
questos esse intellexerat. Locrenses cum Plemini scelera diutius perfer-
re non possent, decem legatos Romam misere, qui Senatum de omnibus
certiorem redderent. Hi habitu miserabili, sordibus squaloreque obsiti
prostratique ante Tribunal Consulium, cum adeundi Senatus, ærumnas-
que suas apud eundem deplorandi potestate à Consulibus impetrassent;
expositis proluxa ac flebili oratione Plemini scuitia, avaritia reliquisque
sceleribus, omnigenisque tum ipsi legati, cum Tribunorum, Centurio-
num ac militum in suam ciuitatem iniurijs ac contumelijs, & in ceteris
sacræ pecuniæ & Proserpinæ tēplo direptione, legati decem cum M. Pom-
ponio Prætor Siciliæ, ex decreto Senatus Locros missi sunt, qui Locren- B
siū Rempublicam ad Senatus arbitrium componerent; Pleminium a-
liosque fontes damnatos Romam mitterent. Profecti cum legatis duo
Tribuni plebis & AEdilis pecuniam duplicatam e damnatorum bonis
in thesauris Proserpinæ reposuerunt: & sacrum piaculare ex decreto Pon-
tificum fecerunt. Tum Prætor milites in concionem vocatos signa extra
urbem efferre iubet, gravi edicto comminatus, si quis miles in urbe re-
mansisset, aut secum quid extulisset quod suum non esset. Locrensis
permissum, ut quod suum quisque cognosceret, prehenderet: si quid non
compareret, repeteret. Conuocatis inde Locrensis, Senatum, Popu-
lumque Romanum ipsis libertatem legesque suas restituere dixit: atque C
ita Senatus Populiq; Ro. beneficio Locrenses ea calamitate liberati sunt.
Ceterum quis deinceps status Locrensiū fuerit; aut quomodo urbs ipso-
rum delata sit, nobis non conitat. Viros aliquot claros hanc urbem pro-
tulisse inuenio: & in primis Agesidamum Archestrati filium, in quem
hymnum Pindarus fecit, qui pugilatu pueros vicit. Euthymum quoque
Locrensem patre Asticlo natum, qui ob insignem fortitudinem Cæcini
annis filius exultimatus est. Victoria potitus Olympiade quarta & sep-
tuagesima: duabus deinceps insequentibus Olympiadibus, nempe quinta
& sexta supra septuagesimam palma donatus; quem quum Italiam rediis-
set cum spectro quodam congressum tradit Pausanias. Ceterum Liuius D
Locros modo in *Bruttis* recenset; Mox in *Magna Græcia* numerat. Ptole-
maus Zephyrium promontorium initium Magnæ Græciæ ponit; &
Locros, quibus cognomentum Zephyriis ab eodem promontorio, sex-
tante partis occidentiores. Locorum namque longitudinem XL. par-
tium cum deunce; latitudinem xxxviii. partium cum quincunce facit.
Locrus Zephyrius proximè subiecimus multorum auctoritatem sequuti
Mamertinos; quorum opidum Mamertium in bruttios fuisse nobile, nee
procul à Locris Strabo & Eustathius testantur.

MAMEP-

A

M A M E R T I N O N.

- M**AMERTINIS nomen à *Mamerte*, (ita enim Oſcorum lingua Martem * appellabant) factum fuiſſe inuenio, ſiue ob gentis illius in rebus gerendis fortitudinem, ſeu ob armorum peritiam, ſiue quòd originem ab eodem Deo repeterent. quod præter veterum auctoritatē numiſmata etiam ipſorum Mamertinorum teſtari videntur: in quibus Martis ſimulacrum vultu geſtuque vario ſæpius apparet, Mamertinos certè ſummo ſtudio Martem & armorum uſum excoluiſſe etiam priſcorum monumenta teſtantur. In ſexto numiſmate *Martis* caput, & lineamenti & nomine Græco expreſſum eſt: cui uti videtur, picæ arboris fructus à ceruice adſignatus eſt: ſilvā namque fuiſſe piciferam apud Mamertum, & picem Bruttiam ad vaſa vinaria picanda præcipuè commendatam veteres memoriæ prodiderunt. Hanc opinionem Plinius confirmat, qui *Piceam* nucamentum ſquammatim compactum ferre, quale ferè hîc exprimitur, ſcribit; panniculis quàm abietis minoribus gracilioribuſque, nucleos minimos eſſe ac nigros; atque propterea eam à Græcis *Phitrophoron* vocari. Ceterum ut Mamertinorum res geſtæ nulla memoria ad noſtram ætatem uſque propagatæ ſunt; ita eoſdem ſub Agathoclis in Africa auſpiciis multa fortiter & ſtrennuè geſſiſſe, ex Polybio ceteriſque auctoribus proditum memoriæ obſeruauimus: eoſque, quum vnà cum Agathocle in Siciliam reuerſi eſſent, Meſſanam in hiberna & præſidio vrbiſ contra Pœnos receptos, eandem præuo nouoque exemplo oppreſſis ciuibus occupaiſſe, ſibiſque ciuium fortunas & agros eiectis poſſeſſoribus vindicaſſe. Adhæc & contra Pyrrhum regem multa fortiter & cum gloria geſſerunt; donec grauiffima clade ab Hierone fracti, quidam ad Pœnorum, alij ad Romanorum partes inclinarent. Carthaginienſes auxilium miſerunt; quod ut à Mamertinis receptum fuiſſe Romæ nunciatum fuit, Romani metuentes ne Pœni ea opportunitate uſi totam Siciliam occuparent, Mamertinis opem petentibus ferendam eſſe decreuerunt: atque ea ratione primi belli Punici occaſio à Mamertinis (ut latius in rebus Meſſanenſium expoſuiſmus) orta & oblata fuit. atque iſta quidem paucis propoſuiſmus, ut prudenti lectori ex aminandum relinqueremus, num hæc quæ exhibemus, numiſmata ad Mamertinos Siculos an Bruttios potius pertinere arbitrabitur. Ceterum ultra Sagræ fluminis oſtia *Caulon* mons, aliàs *Aulon* dictus, ſeſe attollebat; in cuius vertice *Caulonia* ſiue *Aulonia* vrbs ſita erat: de qua iam ſcripturi ſumus.

MAMERTINI, ut hodie Poſſe Maiors pro Mays. Numiſmata Mamertinorum.

Plinius lib. XVI. Nat. Hiſt. c. 10. extremo.

MAMERTINI Meſſanam occupant. Polybius lib. I. Hiſtor. ſect. VIII.

K A Y.

K A Y Λ Ω N I A T A N.

A

CAVLONIA *Achiuorum Colonia.*CAVLO-
NIA condi-
ta.

Horat. l. II.
Oda 6. &
amicus Au-
lon fertilis
Baccho: &
Martial.
Epigr. XIII.
125. Nobilis
& Ianis &
Baccho fer-
tilis Aulon.

CAVLO-
NIA à Dio-
nyssio ob-
fessa.
Diodorus
Sic. l. XIV.
6. 107. 109.

CAVLO-
NIA Dio-
nyssio dedita
& euerfa.

CAVLO-
NIA resti-
tuta à
Dionysio in-
niore.

CAVLO-
NIA se-
cundo euer-
fa à campa-
ni.

CAVLONIAM ab Achæis duce Typhone AEginensi condi-
tam auctor est Pausanias libro sexto: eam non procul ab Sagra
fluuio abfuisse inuenio; & prius *Aulonim* siue *Valloniam* à fre-
quentia conuallium fuisse denominatam; nomen inde muta-
tum & *Cauloniam* ab *Caulone* monte, in quo sita erat, appellatam. Eum
montem vino fuisse fertilem testatur Horatius in odis. Ceterum quum
Gauloniatae inito cum Crotoniatis & Sybaritis foedere, Ioui Homorio B
templum publicè constituissent, vbi de summa rerum in commune con-
suli posset, leges quoque & instituta Achæorum, vt ex multis vnā rem-
publicam efficerent, acceperunt. Verum enimuero tam præclaro in-
cœpto fortuna defuit: frequentibus namque barbarorum incursionibus
qui summo studio Græcorum concordiam impediabant) & postremò
Dionysij senioris Syracusanorum Tyranni bello vexati, eam rem omit-
tere coacti sunt. Dionysius enim summa imperij cupiditate ardens, quasi
angustis Siciliæ terminis clauderetur, bellum Græcis Italiam incolenti-
bus inferens, *Cauloniam* obsidione cinxerat: id vbi ab reliquis Græcis in-
tellectum est, totis viribus ad commune incendium restinguendum ab C
his concurritur; delecta ad commune gentis concilium Crotone vrbe:
& conuenientibus eò fœderatorum copiis, exercitus in Dionysium, qui
Cauloniam per id tempus summa vi oppugnabat, educitur. Diony-
sius vbi hostium aduentum intellexit, relicta obsidione instructo agmine
occurrit. Græci qui nihil minus quam hostium Dionysij aduentum ex-
spectabant, quum ipsi disperso & disiecto passim agmine venientes in
Dionysianos paratos & ad pugnam instructos repente incidissent, pri-
mo incurfu funduntur: dux ipsorum Eloris cum paucis fortissimè pu-
gnans occubuit. Dionysius cum suis hostibus rursus *Cauloniam* cir-
cumfideret, *Cauloniatae* desperatis rebus se suaque in Tyranni potesta- D
tem dedunt. Is vrbe euerfa ciuibuscque Syracusas traductis, agrum Lo-
crensibus donauit. Ceterum Dionysius Iunior urbem à patre euerfam
restituit, nouisque ciuibus incolendam tradidit. Varia inde fortuna
vrbs iactata in Bruttiorum tandem ius ditionemque peruenit. Cete-
rum quum Bruttij Tarentinorum partes aduersus Romanos fouerent,
Campani (quorum potissimum auxiliis res Romana tum nitebatur)
Cauloniam quæ Bruttiorum erat; circumfessam & in potestatem reda-
ctam euerterunt. Eam rursus ab Romanis restitutam fuisse vel ex hoc
patet, quòd bello Punico secundo ad Pœnos Hannibalemque, vt omnis
penè

- A penè Græcorum ora, defecerit. Eam perfidiam ultimus Q. Fabius Maximus simul & ut à Tarento, quam oppugnare parabat, Pœnum distineret, præfectum præsidij quod à Valerio Læuino Consule aduersus incursiones Bruttiorum Rhegij locatum erat, cum octo millibus hominum, quos sub se habebat & Bruttiorum perfugis agrum Bruttiorum depopulari, inde Cauloniam oppugnare iubet. Direptis itaque fugatisque cultoribus agri, quum vrbs summa vi oppugnaretur, Hannibal, qui tum ad Cannusium erat, intellecto sociæ vrbs periculo Cauloniam ducit: sub cuius aduentum Cauloniæ oppugnatores, ne opprimerentur, in tumultum editiorem ceterum omnium rerum inopem, se recepere. quo
- B loco cum Hannibal vallo fossaque cinctos obsedisset, siti tandem ac fame ad deditionem coëgit. Cauloniata Hannibalis auxilio eo periculo liberati, post eius tandem ex Italia discessum, ab Romanis in perfidiæ ultionem ad internecionem deleti sunt: adeò uti Strabo testis sit sua ætate Cauloniæ præter ruinas nihil fuisse reliqui. Plinius quoque refert, Cauloniæ ruinas haud procul ab Locris etiam sua ætate superfuisse. Cauloniatarum quæcumque in manus nostras incidere numismata aduersa parte Iouis imberbis effigiem exprimunt; auersæ partes ceruum cum dictamo herba referunt. Cretenses iis potissimum insignibus in numismatibus vsos proditum memoriæ inuenio; ob Iouis in Creta educationem, vnde verisimile videri posset, Cretenses primo *Cauloniam* incoluisse; eosque demum ab Achæis fuisse expulsos.

Linum lib.
xxvii. c.
xiv. edit.
Gruter. &
xviii.

CAVLO-
NIATÆ à
Romanis
deleti.
Strabo lib.
vi. Geogr.
Plin. l. iii.
cap. 10.

K A P K I N I O N.

- A R C I N I O S Cauloniatis subieciimus non tam vlla veterum auctoritate instructi, quàm symbolorum, quæ in vtriusque gentis numismatibus exprimuntur, affinitate moniti: quo enim *Magne Græciæ* loco Carcinij fuerint, nobis adhuc incomper-
tum est. Aliquando in ea opinione fuimus, *Carcinios* Carcino promontorio populos vicinos fuisse. Ceterum quamuis Ptolemæum eius nominis auctorem nonnulli laudent; in Græcis tamen exemplaribus (quæ quidem ad manus nostras peruenerunt) illud deprehendere non potuimus. suspicati itaque sumus, ab aliquo qui deprauato Plinij codice vsus fuerit, in quo pro *Cocintho Carcinum* peperam irrepperit, (ut ex Polybij lectione Hermolaus conuincit) Carcini quoque nomen in Ptolemæo substitutum fuisse. Nam & Itinerarium quod sub Antonij nomine circumfertur à *Cocintho*, quod esse longissimum Italiæ promontorium aliqui existimant, viginti duo millia passuum numerat. Quia autem numismata aurea & argentea, quæ hîc repræsentauimus, manifestè *Carcinios* edunt; eos

CARCINII.

M m

aliquo

Plin. l. III.
cap. x.

CARA-
CINI.

aliquo locorum fuisse, etiam si nihil comperti habeamus, certum est: nisi A
alteram lectionem Plinij tenendam esse putabimus, quæ *Carcinium* opi-
dum Petiliæ vicinū facit: pro quo Hermolaus *Cacimum* ex Philisto repo-
nit: & ad eiusdem opinionem facere videtur, quod Cæcinus flumen (vn-
de opido vicino nomen factum fuisse verisimile sit) idem Plinius in Lo-
cris Italiæ fronte enumeret. fecimus itaque quod potuimus; in re enim
nobis incomperta aliorum opinionem proposuimus, ut qui ab antiquita-
tis copia instructiores essent, nobis quoq; hac in parte benignam confer-
re operā dignarentur. Neque enim ad hunc locum facere puto *Caracenos*,
quos Ptolemæus Pelignis vicinos constituit. Ceterum quia post Cocin-
thum promontorium sinus *Scyllati* in occasum sese insinuare incipit, ita B
ut hîc Italiæ totius Isthmum Hipponiati aduersum & quàm arctissimum
ut in Hipponio exposuimus; faciat; postulat ordo ut de *Scyllatio* opido in
intimo sinus recessu sito, unde sinus ille nomen accepit, scribamus.

Σ Κ Υ Λ Α Α Τ Ι Ω Ν.

SCYLLA-
TIVM Co-
lonia Athe-
nienſium.

C. Plin. lib.
III. c. x.

SCYLLA-
TIVM Co-
lonia Ro-
mana.
* An. v. c.
DCXXX.

CYLLATIVM itaque Athenienſium Coloniam fuiſſe, &
ab Athenienſibus, qui Mneſtheo comites fuere, conditū Stra-
bo refert, & Plinius teſtatur. Sinui nomen Scyllatio ob simili-
tudinem Scyllæ ſcopuli qui Charybdi aduerſus eſt, factum fuiſſe Seruius C
opinatur: nobis videtur vrbi nomen à conditoribus ex ipſorum conſenſu
fuiſſe impoſitum; à qua ſinui nomen *Scyllacio*, ut ab Hipponio Hipponia-
ti factum ſit. Ceterum quia hic inter duos ſinus, ceruix Italiæ anguſtiſ-
ſima vix xx. paſſuum millibus in ortum brumalem extenſa eſt, eam Dio-
nyſius maior eo loco intercifa, Italiæ auferre & Siciliæ adiacere voluiſ-
ſe Plinius ſcriptum reliquit: Aliis placet, Dionyſium, niſi eundem alia
curæ ab eo impetu reuocaſſent, in animo habuiſſe Iſthmum illum à reli-
qua Italia muro dirimere, prætexens ea ratione futurum, ut Lucanorum
Bruttiorumque excuſſiones arcerentur; re vera autem, ut ſaniores con-
iecturabant, ut eo conſilio Græcarum urbium commercia & neceſſitu- D
dines diſiungeret; earumque vires diſſociatas facilius perfringeret. Ce-
terum ut fatum fortunaque Scyllatiorum nobis vnà cum antiquitatis
ipſius memoria periit: ita & vnicū tantum quod hîc expreſſimus, Scyl-
latiorum numiſma in manus noſtras peruenit. Verum nec hoc ſatis
conſtat, quando & qua ratione in populi Ro. poteſtatem venerit. Apud
Velleium ſcriptum eſſe obſeruo; proximo poſt C. Caſſi Longini & C.
Sextij Caluini Conſulatum * anno Scyllacium, Tarentum. Carthagi-
nemque colonias deduſtas fuiſſe. Eodem namque anno multas à C. Sem-
pronio Graccho colonias deduſtas accepimns: ſiquidem ita in Liuij
Epitoma

- A** Epitoma † scriptum exstat. *C. Gracchus Tribunus pl. continuato in alterum annum tribunatu, legibus Agrariis effecit, ut complures coloniae in Italia deducerentur; & una in solo diruta Carthaginis, quod idem Triumvir creatus, coloniam deduxit.* Inuenio tamen in Plutarchi & Appiani historiis, Gracchum in secundo Plut. in Gracchi. Appian. lib. Bell. Civil. Tribunatu de duabus tantum coloniis deducendis, *Capua & Tarento tulisse: M. Liuium Drusum Gracchi collegam, ex S. C. legem de duodecim coloniarum deductione & tribus millibus in singulas adscribendis per-* Cic. Orat. in Rullum. tulisse. Cicero verò auctor est, Gracchos agrum Campanum attingere non fuisse ausos: quæ ideò adscripsimus, ut prudenti hac in re Lectori iudicium acueremus; ut expenderet, num *Scyllacium, Tarentum, & reliquæ*
- B** de quibus iam diximus coloniae, Gracchi an Drusi lege deductæ sint; quum ipse etiam Velleius ea de re ambiguum se esse profiteatur. *Scyllacij* situm, longitudine Ptolemæus quadraginta partium cum dodrante; latitudinem triginta octo cum dodrante ponit. *Scyllacij* autem sinus extremum promontorium, quod *Lacinium* vocatur, dodrante partis orientalius extendit. Erat in eo nobile *Iunonis Laciniae* templum, quod à *Cro-* LACINIVM promontorium. IUNONIS Lacinia templum. De quo Liuius lib. xxiv. sect. 8. tone sex passuum millibus (ut *Liuius* prodit) distabat: sanctum omnibus circa populis: lucus ibi olim frequenti silua & proceris arboribus, abietibus potissimum, septus; læta in medio pascua habuit, ubi pecus omneque *Dea* sacrum sine vlllo pastore aut custode pascebatur separatimque
- C** egressi cuiusvis generis greges noctu ad stabula reuertebantur; nunquam insidiis ferarum, non fraude hominum violati. Magni ex eo pecore fructus capiebantur; adeò ut columna ex iis, auro solida confecta, eodemque in templo sacrata fuerit. Fama est aram in vestibulo templi sub dio fuisse, cuius cinerem nullus vnquam mouerit ventus; quod *Plinius & Li-* Plin. lib. II. cap. CVII. Ibid. Liuius sect. 9. Nummi Crotoniatarum. *uius* memoriae prodiderunt. *Seruius* ex veterum auctoritate refert; *Lacinium* quendam, quem latrociniis agrum infestantem *Hercules* ibidem occiderit, hoc nominis promontorio fecisse; expiatoque loco templum *Iunoni* sub *Laciniae* cognomento erexisse dedicasseque: quod in *Crotoniatarum* numismatibus expressum videri potest: in quibus *Iunonis*
- D** caput aduersa auersa *Hercules* cum sympuuio sedens spectatur. Addit *Liuius*, *Hannibalem* propter *Iunonis Laciniae* templum aram condidisse, dedicasseque cum ingenti rerum ab se gestarum titulo *Punicis Græcis-* T. Liuius lib. XLII. initio. que litteris insculpto; detexisse hanc ædem *Q. Fuluium Flaccum Censorem*, ut iisdem tegulis (nam marmoreæ erant) *Fortunæ Equestris* ædem, quam bello *Cantabrico* vouerat, tegetet; ceterum *S. C.* prohibitum: tenuitque fama eundem post *Censuram* minus sui compotem fuisse, ob spoliatum *Iunonis* templum laqueoque sibi gulam fregisse, sed iam ad *Crotonem* transeamus.

K P O T O N I A T A N.

A

C R O T O N *Achaeorum Colonia.*C R O T O N
*Achaeorum
Colonia.*C R O T O N
*urbs condi-
ta.**Sup. p. 275.*

ROTON vrbs est salubritate cæli commendata, & victoribus in certaminibus Olympicis clara, ab Achæis duce Myscello ex Appollinis oraculo condita est. *Myscellus* enim locum vrbi condendæ idoneum quæsiturus in Italiam profectus, quum conspexisset Sybarim iam paullo antè conditam fertilitate agri locis vicinis antecellere, in Græciam reuersus est: Appollinemq; consuluit, num hanc vrbem occupare, aut Crotonem condere præstaret. Aderat eodem tempore Delphis & Archias Corinthius, Appollinem vti & Myscellus de Colonia deducenda consulturus. Quum igitur his Deus optionem proposuisset, vtrum mallent, eligerent; diuitias an sanitatem? sanitatem Myscellus, Archias diuitias elegit: & vterque voto suo potitus est. nam vt diuitiis opulentiaque Syracusæ quas Archias condidit; ita Croto salubritate aëris omnibus in ea regione vrbibus præstitit. Reuersus igitur in Italiam cum Archia Myscellus, Crotonem vrbem ad AEsarum Neæthumque amnes, adiuuante opus Archia, condidit: nomen vrbi auctores à Crotone heroe Herculis hospite, cuius eo loci sepulchrum exstabat, factum affirmant. Refertur à quibusdam Herculem ad hunc fortè locum cum bobus quos superato Geryone abegerat venisse; exceptumque hospitio à Crotone, quum eum per ignorantiam interemisset; diuulgasse vr-
bem quæ defuncti nomine vocaretur eo loci olim conditam iri. verisimilem hanc opinionem facit numismatum auctoritas; quæ Herculem claua & exuiis leonis armatum, nonnumquam & serpentes in cunis elidentis effigiem exprimunt. In plerisque & Iunonis caput spectatur: fortè ob
Iunonis Laciniæ templum, cuius celebris toto orbe fama erat, & sex tantum millibus passuum ab Crotone distabat; de quo supra à nobis dictum est. Condita autem vrbs est, Olympiadis decimæ septimæ anno tertio breuique salubritate aëris incolarumque frequentiam in tantum aucta est, vt principem facile locum inter vicinas vrbes obtineret: Olympi-
cis quoque victoriis præ ceteris nobilitata: adeò vt Prouerbio iactaretur, *Postremum Crotoniatarum Primum reliquorum Græcorum esse*. Traditur namque vno eodemque tempore, septem Crotoniatas palmam ex Olympiis retulisse. Portum habebat nauigantibus admodum opportunum; validis insuper munita mœnibus, quæ duodecim passuum milia ambitu suo complectebantur: mediam vrbem AEsarus amnis interluebat. Erat & arx arduas inter rupes sita, cuius pars vna mare, reliqua agros respiciebat. hæc prius naturali tantum situ vti videbatur
inexpu-

- A inexpugnabilis, postea & muro cincta est, quæ per auersas rupes à Dionysio per dolum capta fuerat. *Crotoniata* principio originis suæ, scedere cum Sybaritis, Metapontinisque inito, reliquos Græcos Italia pel-
lere statuerant: quumque in ea expeditione *Sirim* urbem cepissent, ac iu-
uenes quinquaginta Mineræ simulachrum amplexos, & sacerdotem,
Deæ sacris velatum ornamentis inter ipsas aras trucidassent; atque hinc
ex ira, uti credebatur, Deorum, peste intestinisque seditionibus labora-
rent; Crotoniata Delphos ad Apollinis oraculum consulendum ante Inf. p. 283.
alios profecti, responsum retulerunt, finem mali fore, si offensum Mi-
neræ numen, & interfectorum manes placassent. itaque quum statuas
- B iuuenibus iustæ magnitudinis, & imprimis Mineræ fabricare cœpif-
sent, Metapontini quoque cognito oraculo modica iuuenibus simula-
cra quamprimum posuerunt: Deam vero panificijs placarunt: ita se-
data est utroque pestis, cum alteri magnificentia, velocitate alteri BELLUM
inter Cro-
toniata &
Sybaritas.
certassent. Haud diuturna tamen Crotoniatis posthæc quies fuit; gra-
uissimo inter eos & *Sybaritas* bello exorto: cuius causa & origo variè ab
auctoribus refertur: ab his ob cæsos à Sybaritis Crotoniatarum legatos,
ab alijs ob receptos à Crotoniatis Sybaritarum exsules; idque in hunc
ferè modum. Quum florerent opibus & potentia Sybaritæ, superbia in-
solentiaque ob nimiam felicitatem elati; ad hæc adulationibus Telys
cuius primarij, qui per id tempus summum apud eos magistratum gere-
bat, corrupti, optimum quemque ciuium morte aut exilio multarunt:
qui expulsi fuerant, ad Crotoniatas confugientes supplices ad aras conse-
derant: eos cum missis legatis dedi sibi postulassent Sybaritæ, negarunt.
Crotoniata se supplices suos prodituros. Quod ubi ad Sybaritas rela-
tum est, bellum Crotoniatis indixerunt; conscriptoque ad trecento-
rum millium exercitu, copias in agrum hostilem eduxerunt: illi nihil
consternati hostilis exercitus multitudine, cum centum millibus arma-
torum, *Milone* pugile duce, obuiam procedunt. commisso prælio Milo-
nis præ ceteris virtus enituit. Multa de hoc viro scriptores memoriæ MILIO Cro-
toniatis.
De hoc Pet.
Faber in
Agonisticis,
& infra p.
281. A.
prodiderunt: fortitudinem illi corporis insignem, animi robur inuictum
fuisse: sexies in certamine Olympico victorem, eo potissimum die tam
hostes quàm ciues in sui admirationem conuertisse; quum ad imita-
tionem Herculis claua & leonis pelle armatus omnibus, qui secum ma-
nus contulissent, cæsis, oppositam sibi aciem perrupisset atque in fugam
vertisset. Stratagemate quoque usus eo prælio Crotoniatas ferunt; nam
quum non ignorarent Sybaritarum equos ad tibiarum modos saltationem
edoctos; frequentes secum tibicines in aciem eduxisse; quibus modulatio-
nem exorsis Sybaritarum equos excussis equitibus saltare cœpisse; con-
turbatamque suorum aciem hosti facile profligandam præbuisse. Fusis

M m 3

hostibus

hostibus quum Crotoniatæ neminem viuū capi vellent, tanta strages est A
edita, vt paucissimi ex tanto numero effugerent. insequuti inde fugientes
instructo exercitu Crotoniatæ, Sybarim post sexagesimum à pugna diem
in potestatem redactam; deriuato in eam fluuio locoque obruto euerte-
runt: solemni execratione in eos addita qui vnquam eam restaurare ten-
tarent. Post eam victoriam quum in delicias lasciuiamq; versi, neglectis
patrijs institutis, eos quos vicerant Sybaritas imitarentur: & certamen O-
lympicum constituto eodem tempore apud se certamine, in quo victori
pecunia præmiū esset, dissoluere tentarent: magna breui mutatio in de-
terius eos consequuta est. Indignati enim auxilium à Locrensisibus contra
se Sybaritis hostibus latum; bellum & his indixerunt: reductisque in aciem B
centum & triginta armatorum millibus, aduersus quindecim tantum
millia, quæ Locrenses etiam adiunctis Rheginorum auxilijs sub signis
habebant, commisso infelici ad *Sagram* Lucaniæ amnem prælio, à Lo-
crensibus non sine multa cæde superati sunt. Creditum est Castorem &
Pollucem pro Locrensisibus aduersus Crotoniatas equis albis insidentes
depugnasse: eorum potissimum auxilio victoriam esse partam: pugnantibus
Locrensisibus aquilam semper ipsorum aciem circumuolitasse; vti hæc in
Locrensiū historia latius prosequuti sumus. Afflixit plurimum huius
cladis calamitas res Crotoniatarum; ita vt multæ vrbis partes absque cul-
tore desertæ manerent: ademptisque sibi à Bruttijs Terina ipsorum colo- C
nia, alijsque insuper suæ ditionis opidis, ægrè admodum aduersus Brut-
tiorum insultus urbem suam tutari poterant: depositaque posthæc omni
armorum exercitationisque cura, degenerassent prorsus à maiorum
disciplina, ni Pythagoras Philosophus, qui tum fortè apud eos agebat,
labantes animos socordiamque & luxuriam amplectentes, ad virtutis
studium assiduis adhortationibus reduxisset: factumque inde est, vt mul-
ti postea præcipui nominis in Philosophia viri apud Crotonienses flo-
ruerint. Sunt qui tradant ex Græcis Italicis solos Crotoniatas auxilium
Græcis contra Xerxem tulisse; missa triremi instructissima, cui Phayl-
lum, qui ter Pythico certamine victor fuerat, præfecerant. Verum Cro- D
toniatas vix longo otio ex prioris belli clade respirare incipientes, Dio-
nysius senior Syracusanorum Tyrannus, bello premere aggressus est.
Ceterum Crotoniatæ inito cum reliquis in Italia Græcis fœdere, & rece-
ptis in urbem suam exsulibus Syracusanis, qui incertis passim per Italiam
sedibus vagabantur, commune sociorum concilium indicunt: conscri-
ptoque viginti quinque peditum & duorum millium equitum exerci-
tu *Elorim* exulem Syracusanum mutuis odijs Dionysio inuisum infen-
sumque his copijs præficiunt. Is statim vti imperium accepit, raptim
in Dionysium qui tum Cauloniam circumsidebat, profectus, socios
obsidione

SYBARIS
à Crotonia-
tis euerfa.
De Sybari-
tarum luxu
Athenaus
lib. XII.
Adag.
Sybaritica
mensa, &
calamitas.
Ælian. l. i.
Var. Hist.
cap. 19.

Prælium
inter LO-
CRENSES
& Croto-
nias.

Pythagoras
philos. Cro-
toniatas
docuit.

Diodorus
Siculus lib.
XI. Biblioth.
sect. 4. de
Locris.

CROTO-
NIATA-
RVM cum
Dionysio
res gesta.

- A obsidione liberaturus, dum ipse cum delectis agmen præcedit reliquis ex interuallo subsequenter impronitus in Dionysium, qui relicta obsidione cum instructo exercitu contra Crotoniatas veniebat, incidit: cuius inopinato aduentu oppressus, antequam reliqui auxilio ipsi accurrere possent, cum delectorum cohorte cæsus est. Dionysius facto mox in exercitum duce orbatum impetu, consternatos in fugam agit: quumque in tumulum aquarum indigum confugissent, siti coacti se dediderunt: quibus præter omnium expectationem absque ullo pretio dimissis, ad obsidionem Cauloniæ reuersus, eandem deditione in potestatem receptam evertit: ciuibisque Syracusas transmigrare iussis, agrum Lo-
- B crensis donauit. Rhegio inde per obsidionem potitus rursus in Crotoniatas arma vertit: urbemque arctissime circumfedit. Sed ciuibus pro aris & focis fortissime dimicantibus, irritum aliquamdiu labore tempus triuit, donec per dolum arce potitus, ciues terrore ad pacis conditiones accipiendas compulit. Post Dionysij mortem cum rursus in libertatem se asseruissent Crotoniatæ, Brutijs assiduo bello ipsos prementibus, auxilium Syracusanorum, qui post Dionysij Iunioris exsilium ac mortem Dionis iam in libertate agebant, supplices implorant. Nec difficiles ad ferendam opem Syracusanos nacti, auxiliares ab illis copias ducibus Antandro & Sosistrato accepere: quibus in urbem
- C acceptis, prælio cum Brutijs qui urbem circumfidebant congressi, iidemque profligatis obsidione liberati sunt. *Sosistratus* ex ducibus Syracusanorum vnus, inuidia incensus in Agathoclem, qui postea Tyrannidem inuasit, tum verò Tribunatum apud Syracusanos gerebat, eundem tribunatu mouit: hinc indignatus Agathocles, ad hostes deficiens, Crotonem per insidias capere conatus est: perfecissetque rem, ni illi præmoniti irritum eius inceptum reddidissent. ita parum abfuit quin ducum discordia Crotoniatæ in hostium potestatem peruenirent. Facta post hæc cum Brutijs pace, quum aliquamdiu quiescent, rursus exsulum suorum insidijs, qui ex Thurijs ubi exsulabant per noctem egressi durantibus adhuc tenebris urbem inuaserant, pænè oppressi sunt. Ceterum orta luce inspectaque hostium paucitate, ciues resumptis animis exsules inuaserunt, omnesque ad vnum interemere. Bello postea inter Tarentinos & Romanos orto, quum accersitus à Tarentinis in auxilium Pyrrhus in Italiam venisset, Crotoniatæ, qui partim Tarentinarum erant, assiduis eo bello cladibus ita exhausti fuere; vt dimidia sui parte vrbs habitatore nuda permaneret; ita coarctata, vt flutius, qui prius mediam perlabebatur urbem, iam extra muros procul ab ijs quæ habitabantur locis flueret: ciuiumque promiscuæ ætatis viginti millia capitum nec amplius censerentur. Verum enimverò respirare aliquantulum vrbs,
- sub

Diodorus Siculus lib.

xiv. Bibl.

c. 104. 105.

106. 107.

CROTON

à Brutijs

obsessa.

CROTON
à Brutijs
ierum ob-
fessa.
T. Livius
lib. XXIV.
initio.

Livius ibi-
dem 24. lib.

CROTO-
NIATAE
Locros tran-
sati.

Livius lib.
XXXIV.
scil. Lugdun.
108. in Græ-
ter. scil. 44.
Croton
CORTO-
NA appel-
lata.

sub Romanorum tutela cœperat: quū rursus novam bello Punico secun- A
do vastitatem sensit. Defecerat ad Pœnos Bruttius Lucanusque infidus
semper socius, & cum fortuna fidem mutare assuetus. graviter Romanum
laborabat imperium tot cladibus ad Trebiā, Thrasimenumque, deinde
ad Cannas affectum: vsurus ea occasione Bruttius, memor veteris recen-
tisque in Crotonienses simultatis, pactus prius cum Hannibale ut Croto
receptus Bruttiorum esset; quindecim millibus armatorum è sua iuven-
tute conscriptis, Crotonem circumfedit. Haud satis inter se conueniebant
Crotoniatæ, plebe rem ad Pœnos trahente; optimatibus in fide Romano-
rum permanendum esse contendentibus. Bruttij ea dissensione indicio
perfugæ cuiusdam intellecta, præterea Aristomachū inter plebeios prin- B
cipem vrbs tradendæ auctorem fore; denique in vasta vrbe disiectisque
latè mœnibus in plebeiorum atque optimatum stationes ac custodias di-
uisa, quacumque plebei custodiant facilem aditum fore, auctore ac duce
perfuga, urbem corona cingunt: receptique statim à plebe, omnia loca
arce tantum excepta occupant. Arcem in perfugium si quid tale acci-
disset, iam ante à se præparatam tenebant optimates, obsessi in eadem non
à Brutijs tantum sed & à plebe propria. Verum Bruttij quum arcem
suis viribus inexpugnabilem cernerent, Hannonis Pœnorum ducis opem
implorant. Is conditionibus rem componere, & Crotoniatis suadere co-
natus, ut ad frequentandam novis habitatoribus vrbs suæ vastitatem, C
Bruttiorum coloniam eò deduci paterentur; præter Aristomachum (qui
& ipse cum Optimatibus eò confugerat) neminem movit; cunctis mori-
turos se prius affirmantibus, quàm Brutijs immistos in alienos ritus le-
gesque, mox & linguam transiuros. Aristomachus quando nec solus
ad deditionem persuadere posset; nec ut prius vrbs, ita nunc arcis quo-
que prodendæ viam aut rationem sciret, ad Pœnos transfugit. Haud
multò post quum Locrensiū legati, permissu Hannonis arcem intraf-
sent, obsessis persuadent, ut Locros se traduci quàm extrema experiri
mallent: iamque ut hoc liceret ab Hannibale impetrauerant. Ita Croto-
niatæ ad mare deducti, relicta patria cum vxoribus liberisque Locros D
habitatū concessere. Mansit itaque aliquanto tempore sine habitatore va-
sta ac deserta vrbs; donec finito bello Punico ciues Crotoniatæ in patriam
rediēre. Romani quoque postea ad augendam vrbs frequentiam colo-
nos eò per Triumuiros Cn. Octaviū, L. AEmiliū Paullum, &
G. Platorium deduxerunt, urbemque mutato nomine *Cortonam* appella-
runt; quod nomen vrbi ad hæc vsque tempora permanfit. Ceterum an-
tequam à Crotoniatis discedamus, operæ pretium me facturum putavi, si
prius illustrium aliquot virorum quos hæc vrbs protulit, mentionem
facerem. Milo Diotimi filius Crotoniata fuit; qui sex in Olympia palmas
ex

- A ex lucta adeptus est; tantumque corporis robore excelluit, ut taurum* in humeros sublatum in theatrum intulerit. recto quoque, in quo Pythagoras Philosophus fortè differebat, ruinam minante, ipse tam diu id humeris sustinuerit donec omnibus periculo ereptis, ad ultimum seipsum quoque eximeret. Peruncto disco insistentem nemo, quantumvis viribus præualens, vestigio mouere poterat. Caput neruo quum cinxisset, compressis labijs contractoque anhelitu, quum sanguine intumuisset arteriæ, neruum rumpebat. Verùm fatalis huic virium suarum fiducia fuit. Nam quum fortè per densam siluam iter faceret; & quercum adactis cuneis hiantem conspexisset, insertis in hiatum manibus, totis viribus disrumpere enisus est: sed elapsis primo conatu cuneis, cocuntibusque in priorem compagem arboris lateribus, comprehensis manibus, Milo lupis (quæ frequens in agro Crotoniatarum fera est) prædæ fuit. *Democedes* quoque Medicus clarissimus huic tempori æqualis, Crotone Calliphonte patre natus, cum iracundum patris ingenium perferre non posset, clam aufugit, ac Samum profectus magnò in honore à Polycratē Samiorum Tyranno ob artis excellentiam habitus est. Ceterum Polycrate perfidia Orætis Sardori Satrapæ occiso, diu in vinculis Sardeis detentus; tandem ad Darium Persarum regem adductus, quum crux illius, quod fortè intorserat, sanasset, multis ab eo muneribus affectus ac in familiariū etiam numerum receptus est. Verùm ardens patriæ desiderio, intentissimis precibus apud Darium obtinuit, ut vnà cum Persis, qui ad Græciæ statum explorandum mittebantur, proficisci posset, reuersurum se pollicitus. Sed naui qua vehebatur Tarentum appulsa, Persæ à Tarentinis pro explorationibus detenti sunt. Interim Democedes clam aufugiens Crotonem venit: quò quum & Persæ liberi ab Tarentinis dimissi peruenissent, Democedemque per vim tamquam Darij seruum ut secum proficisceretur cogere voluissent; Crotoniatis eum ut ciuem sibi vindicantibus, repulsi ac discedentes Democedem Crotone relinquere coacti sunt: qui ducta in uxorem Milonis filia, reliquum ætatis in patria exegit. *Astylus* & ipse Crotoniata tres* in Olympia palmas cursu adeptus, quum nouissima palma Hieronis Syracusanorum Tyranni muneribus corruptus Syracusanum † se proclamari passus esset, indignati Crotoniata, perpetuum ei exsilium indixerunt, domumque eiusdem euerfam in publici carceris vltimū verterunt. *Ischomachus* quoque Crotoniata victor in stadio Olympiade sexagesima octaua proclamatus est. ‡ *Diognetus* similiter & *Glaucias* uterque Crotoniata hic quadragesima octaua, ille octaua & quinquagesima Olympiade palmam è stadio retulere. Crotonem Geographus in longitudine xli. s. latitudine xxxix. s. partibus collocat.

MILO
Crotoniata:
*Hinc Adagium: Taurum
tollet, qui
vultum su-
stulenti.

Ex Strabone
lib. vi.
Geogr.

DEMOCEDES
DES Cro-
toniata me-
dicus.

ASTY-
LV S Cro-
toniata patri-
negans à
suis punitur
quibus.

* Olympiade
73. 74. &
75.

Diod. Sic. l.
xi. initio
qui hinc Olym-
piadas
capit.

† Pausanias
lib. vi. pag.
190. Gr.

Qui & p.
186. & 196.

similia re-
fert.

‡ Iterum
Olymp. 69.
Pausan.

N n

ΣΥΒΑ-

Σ Υ Β Α Ρ Ι Τ Ω Ν.

SYBARIS *Achiuorum Colonia.*SYBARIS
condita.

YBARIS vrbs soli vbertate & ciuium luxuria mollitieque celebrata, ab Achiuis duce Ifeliceo condita est. Sita erat inter amnes Crathim & Sybaridem; quinquaginta in ambitu stadia complectens, loco admodū concauo: hinc sole in meridie existente ciues æstu intolerabili affligebantur: mane tamen & vesperi saluberrima

SYBARIS
& Crathis
flumina.

aura refouebantur. Equos qui ex Sybari fluuiio biberent, sternutamentis agitari, atque hinc ab eius potu greges arceri; aquamque eiusdem fluuij ab hominibus potam, fuscis & crispo capillo efficere traditur: e contra Crathis bibentibus ex eo armentis hominibusque albedinem inducit, plurimisque medetur morbis. Ager vrbs vsque ad miraculum omnium rerum fœcunditate exuberans vinum quoque ferebat præstantissimum,

Thurinum
vinum opt.

quod *Thurinum* postea ab Thurio vrbe vocatum fuit. Ceterum Sybaritæ breui eò potentia felicitatisque peruenerunt, vt quatuor populorū imperio potirentur; vrbibusque viginti quinque iura darent: trecenta ciuium millia, qui arma ferre possent, intra urbem censa fuerint. Verum enim-

SYBARI-
TARVM
delicia.

uerò in tanta rerum abundantia nimia quoque fortunæ indulgentia corrupti, totos se luxuriæ ignauiaque manciparunt: eò deliciarum progressi vt mechanicos omnes, qui cum strepitu artem exercebant, ciuitate eiecèrent: & ne quid esset quod somnum illis interromperet, interdixerint; ne quis gallum gallinaceum in vrbe aleret. & è diuerso quicumque nouum aliquod voluptatis genus inuenisset eos præmiis afficiebant. Equos etiam ad tiliarum modos in conuiuiis saltare edocuerunt: quæ

*Sup. p. 278.
a. & inf.
283. c.

res vt postea* referemus, illis exitio fuit. Hoc quoque traditur, Sybaritas quo Græcorum in Olympia conuentum dissoluerent, certame ludicrum eodem tempore quo in Olympiis Græci conueniebant etiam in sua vrbe instituisse; in quo victori in præmium ingens pecuniarum summa dabatur. Primum illis bellum inita cum Crotoniatis & Metapontinis armorum societate contra reliquos Italix Græcos fuit. in eo

Sup. pag.
279. a.

bello quū Sirim urbem de hostibus cepissent, quinquaginta iuuenes Minervæ simulacrum amplexos, & Deæ sacerdotem ante ipsas aras obtruncarant. inde quum urbem ipsorum ex Deorum, vti credebant, ira grauis pestilentia inuasisset: Apollo Delphicus de mali remedio consultus respondit, finem mali fore, cum violatum Deorum numen, & cælorum Manes placassent. Obsecuti itaque oraculo Sybaritæ, iuuenibus

Sup. p. 277.
b.

statuas ex ære posuerunt: Deos vero sacrificiis placarunt: vt supra retulimus

- A retulimus. Exarsit inde grauiſſimum inter ipſos & Crotoniatas bellum;
 de cuius origine ambigitur apud auctores; cum alij ob cæſos ab Sybari-
 tis Crotoniatarum legatos: alij ob exſules Sybaritarum, qui ad Cro-
 toniatas confugerant, nec repetentibus reddebantur, ortum eſſe tradant.
 Telys erat opibus & potentia inter Sybaritas præcipuus; ſed malis arti-
 bus, humiliter plebi adulando inferuendoque, magnas opes naſtus: is
 plebis fauore in multorum perniciem abuſus, criminando Optimates
 plebi ſuſpectos ac inuiſos fecerat; boniſque exutos in exſilium perpu-
 lerat. Hi omnibus fortunis ſpoliati Crotonem confugerant, ſupplices-
 que ad aras in foro conſtitutas ſe aduoluerant. Telys intellecta eorum
 fuga, per legatos eos ſibi dedi poſtulat: Verùm Crotoniatis, ſe ſuppli-
 ces ſuos prodituros negantibus, bellum Crotoniatis indicit: habitoque
 ciuium delectu cum trecentis armatorum millibus, ex quibus maxima
 pars equites erant, contra Crotoniatas mouet. Crotoniatæ intelle-
 cto hoſtium aduentu, duce Milone pugile cum centum armatorum
 millibus obuiam proſecti, vbi primùm manus conſeri cœptæ, tibicines
 quoſque in id frequentes ſecum adduxerant, modulationem incipere iuſſe-
 runt. equi Sybaritarum vt tibiarum ſonum audiuerant; excuſſis domi-
 nis tripudiare, ſicuti edocti erant, cœperunt: quidam etiam cum ſeſſori-
 bus ad Crotoniatarum aciem transfugerunt. Crotoniatæ itaque quum
 in turbatam ab equitatu Sybaritarum aciem, feroci cum impetu ſeſe in-
 tuliſſent, conſternatos in fugam auertunt: atque inſiſtentes fugientium
 veſtigiiſ Sybaritas cædunt, ſternuntque paſſim ita vt pauciſſimi ex
 tanto numero fugæ beneficio cædem euadentes intra Sybarim ſeſe reci-
 perent. Crotoniatæ fortiter victoria uſi, ducto ſtatim ad Sybarim ex-
 exercitu, urbem expugnant: deriuatoque in eam amne funditùs euer-
 tunt. Elapſis poſt eam calamitatem annis octo & quinquaginta, Theſſa-
 li aſſumptis ciuium qui cladi ſuperfuerant reliquijs, urbem reſtauratam
 incoluere: ſed prementibus eos aſſiduo bello Crotoniatis, cum ab agro-
 rum cultu prohiberentur; urbem poſt quinquennium deferunt. Itaque
 iam ſecundum patria eieſti Sybaritæ, legatos in Græciam auxilium ora-
 tum mittunt: offerentes ijs quorum ope in patriam reſtituerentur, ſe par-
 te agri ceſſuros. A Spartanis ad quos primùm legati peruenerant, nihil
 impetratum eſt: Verùm Athenienſes moti querelis Sybaritarum, Lam-
 pone & Xenocrityto ducibus, decem triremes auxilio Sybaritis miſere.
 Præcones quoque ab ijs per Peloponneſum miſſi; qui omnibus vnà in
 eam expeditionem proſecturis, urbem agrumque Sybaritarum com-
 munem fore edicerent. Hac ſpe cum multi conueniſſent, animos
 etiam fecit Apollinis oraculum. Conſultus namque de colonia dedu-
 cenda, reſponderat; quærendum eſſe locum, vbi aquam cum menſura
 N n 2 potarent

BELLUM
inter Syba-
ritas &
Crotoniatas.

SYBARIS
capta à Cro-
toniatis &
euerſa.

SYBARIS
reſtaurata.

THURIUM
conditum.

potarent homines, cibum absque mensura caperent. In Italiam itaque A
 nauigantes, & haud procul à Sybari fluuio ad terram appulsi; quum
 omnia passim scrutarentur, ad fontem peruenere, qui latices ex area
 fistula eiaculabatur, quam aecolæ *Medimnam* vocabant: hinc eum esse lo-
 cum quem prædixerat Apollo iudicantes; urbem ibidem condunt; *Thu-*
*rium*que ab fonte appellant. Longitudinem urbis in quaternas partes
 diuiserunt; primam *Heracleam* appellarunt; alteram *Aphrodisiam*; ter-
 tiam *Olympiada*; quartam *Dionysiada* vocari instituunt. Latitudinem
 verò in ternas partes distinxerunt: nominaque his imponunt, *Heroe*,
Thuria, & *Thurina*. Viarum interualla exstructis ædificijs exornarunt.
 Ceterum haud diu concordēs inter se ciues permansere. Nam quum B
 Sybaritæ vetusti regionis incolæ, summos quosque magistratus atque
 honores velut iure hereditario sibi vindicarent, onera autem contribu-
 tionesque abnuerent, eaque ab nouis tantum ciuibz persolui vellent:
 præterea exclusis nouorum ciuium vxoribus, vetustæ & suæ duntaxat
 originis mulieres ad sacra cærimoniasque Deorum eligerent; omni-
 que penitus administratione nouos ciues excluderent, irritati his iniurijs
 noui ciues aduersus vetustos insurgunt: eosque ad vnum omnes ob-
 truncant. Sed cum sublatis è medio Sybaritis latiore iam potirentur
 agro, quàm quem commodè colere possent; nouos ex Græcia colonos
 accersunt: agrumque cum ijs æqua sorte diuidunt. Inito inde cum C
 Crotoniatis fœdere; & forma Reipublicæ optimè constituta, cum opes
 ex agricultura plurimum auxissent; populum in decem tribus distinxê-
 re: quarum tres primas, quia ex Arcadia venerant, *Arcades* appellarunt:
 totidem alias *Beotiam*, *Amphyctionida* & *Dorida*: reliquas quatuor *Iadem*,
Athenaidem, *Euboidem* & *Nesotin*. Communi inde suffragio *Charondam*
 legislatorem creant, virum integritate vitæ & rerum cognitione insi-
 gnem. Hic inspectis quam diligentissimè diuersarum gentium legibus
 institutisque, optima quæque ex ijs selegit; multaue ab se inuenta
 illis adiecit. Inter cetera statuit, vt qui liberis suis nouercam superduxisset,
 omni publico munere prohiberetur. Deinde, vt is qui famam alicuius calumnijs D
 lesisset, myrica coronatus per urbem circumduceretur; spectaculo cunctis si-
 mul & exemplo ad præcauendum futurus. Infamibus quoque aut a-
 liquo insigni flagitio contaminatis, reliquorum commercio & consuetudine inter-
 dixit; ne eorum contagione etiam probi corrumpèrentur. Professori-
 bus litterarum præmia ex publico constituit. Qui in acie ordines aut stationem
 deseruisset, per urbem in veste muliebri circumduci, & per triduum in foro
 omnium oculis & ludibrio exponi voluit. Qui alicui oculum eruisset; aut aliquo
 membro mutilasset, pari pœna afficiendum sanxit. Interdixit insuper ne †
 quis cum gladio in concionem populi veniret: utque capitale effet qui fecus
 fecisset.

CHARON-
DAS Thu-
riorum Le-
gislator.

Taliois lex.
† Cic. 2. de
legib. Læ-
tius in Py-
thag. Arist.
2. Politic.
Stobæus
serm. XLII.
Val. Max. l.
VI. 6. fin.

- A fecisset. Ceterum euenit fortè, vt quum ipse ad subitam hostium incursionem, armatus vrbe exisset; mox audiens in vrbe plebem paucorum prauitate ad seditionem incitari, immemor se gladio cinctum in concionem properaret; vbi exprobrantibus æmulis suas ipsummet infirmare leges: *Immo sanctam*, inquit, *meo exemplo*: statimque inspectantibus omnibus gladio incubuit. Post Charondæ mortem discordia inter ciues de colonix nomine orta est: hinc Atheniensibus, inde Peloponnesijs, eam sibi auctoritatem vindicantibus: ea controuersia cum humano consilio sopiri non posset, missi qui Apollinem Delphis super hoc consulerent; responsum retulerunt, Appollinem Colonix auctorem scribendum: ita
- B sedata contentione ciuitas ad concordiam rediit. Primas tamen in hac colonia partes Athenienses sibi vindicasse videntur; eò quod Thurinorum numismata omnia *Palladis* caput galeatum (quod Atheniensium insigne erat) semper aduersa parte exprimant. Multis eos quoque bellis Atheniensium partes fouisse inuenio: summamque eorum erga Athenienses fidem fuisse eo bello, quod Athenienses cum Syracusanis gesserunt. Ceterum cum Lucani assidua agrorum vastatione, aliisque belli cladibus Thurinos premerent, Thurini, quia impares per se Lucanos erant; fœdus cum reliquis Italiæ Græcis inierunt: conscriptisque communi impensa quadraginta millibus peditum, & mille equitibus in agrum. Lucanum irrupere; lateque omnia ferro & flamma deuastarunt.
- C Lucani verò vt hostem securiorem redderent, metu simulato, Thurinos impunè per agros vagari patiuntur. Thurini itaque metum qui simulabatur, verum esse rati, dum absque ordine per agros passim palantur, Lucani in eos nihil tale timentes ex insidiis repente confurgunt: & priusquam militem ad signa reuocare possent, sternunt fugantque. Ita Thurini accisis rebus suis, pacem ab hoste petere coacti sunt. Inde quum quieuisent aliquamdiu, Bruttiorum iniuriis ad arma compelluntur; delectuque ciuium facto exercitum in Bruttios educunt; Corinthiis interim, qui in Siciliam ad Dionysij iunioris Tyrannidem euerendam proficiscebantur, urbem ipsorum custodientibus. Thurini postquam in agrum hostilem peruenissent, nemine sibi occurrente omnia late ferro flammaque populati, ingenti præda potiti domum regrediuntur. Corinthiosque multis affectos muneribus dimittunt. Eos deinde tranquilla pace perfruentes, noua ex inopinato calamitas afflixit.
- D *Cleonymus* enim Lacedæmoniorum rex cum classe ad agrum Thurinum appulsus, ciuibus nihil tale metuentibus urbem inuadit & occupat. Id postquam intellexere Romani, quorum opes & potentia id temporis late per Italiam patebant, exercitum ad eiiciendos Thurios Lacedæmonios mittunt; urbemque in potestatem suam redactam, ciuibus, qui à

*Nomismata
Thurinorum.*

*Bellum inter
THVRI-
NOS &
Lucanos.*

*THVRIUM
à Lacedæ-
monijs occu-
patum.
THVRIUM
à Romanis
receptum.
T. Livius l.
x. ab v. c.
initio.*

Lacedæmoniis pulsi fuerant, restituant. Vix respirantē ab ea calamitate urbem, rursus Lucani adoriuntur: multisque affectam cladibus in potestatem redigunt. Ceterum cum Thurini eo bello quod cum Pyrrho Tarentinisque gestum est, ad Romanos defecissent; Lucani accita Bruttiorum iuventute, habitoque acerrimo suorum delectu, cum ingenti armatorum agmine ad delendam urbem concurrunt. Romani e contra Fabricio Consule cum legionibus eò misso, summo studio socios tuentur. Verum cum Romani, quod ab hostibus multitudine vincerentur, manū conferere non auderent; iuuenis quidam specie supra humanam, primum eos ad pugnam capeffendam hortari cœpit: deinde ut tardiores animaduertit, arreptis repentē scalis, per mediam hostium aciem ad castra peruasit: **B** iisdemque admotis vallum conscendit. Inde ingenti voce viam ad victoriam factam esse clamitans, Romanos ad castra hostium capienda, & Lucanos Bruttiosque ad sua defendenda traxit: ubi quū dubio aliquamdiu euentu certatum esset, hostes impulsu vmbonis prostratos, capiendos iugulandosque Romanis tradidit. Cæsa eo die viginti millia ex Lucanis Bruttis; capta autem quinque millia cum duce vtriusque gentis Statio Statilio. Postero die, cum Consul inter eos, quorū strenua opera usus fuerat, vallarem coronam ei se seruare dixisset à quo castra hostium primum occupata fuerant, nemo inuentus est qui præmium peteret; creditum inde Martem fuisse; & in argumentum eius, galea duabus distincta pinnis inuenta est. **C** Thurini ab excidij periculo ab Romanis, uti iam diximus, liberati; accepti beneficii immemores, bello Punico secundo ad Pœnos defecerunt. Occasio defectionis fuit, quod Romani, obsides Thurinorum ob tentatam occultē fugam, securi percusserant, quorum cognati atque necessarij missis ad Hannonem Magonemque Pœnorum duces litteris, nunciant: si exercitum ad muros admouisset, urbem se in eius potestatem tradituros. Præerat Thurinis cum modico præsidio M. Atinius, quem proditores facile ad certamen temerē ineundū elici posse existimabant; non tam militum, quos paucos habebat, fiducia, quam iuventutis Thurinæ, quos de industria centuriatos ad tales casus armaverat. **D** Diuisis itaque inter se copiis duces, Pœni agrum Thurinum ingrediuntur: Hanno cum peditum agmine infestis signis ad ipsam urbem tendit: Mago cum equitatu propinquis collibus tectus, substitit. Atinius de peditum duntaxat agmine, per exploratores certior factus, in aciem copias suas educit, fraudis intestinæ, simul & hostilium insidiarum ignarus. Pedestre prælium segne fuit; paucis Romanis in prima acie pugnantibus; Thurinis autem expectantibus magis euentum, quam certamen adiuuantibus. & Pœnorum acies de industria pedem referebat, ut ad terga collis ab equite suo infessi hostem incautum pertraherent. Quò **ubi**

THURINI
à Romanis
ad Pœnos
defecerunt.
Linii lib.
xxv. Annal.
sect. 15. Gra-
terij edit.

- A vbi peruentum , coorti repente equites , inconditam Thurinorum turbam , nec satis fido animo vnde pugnabat stantem , in fugam ex-templò auerterunt. Romani , quamquam circumuentos hinc eques , inde pedes premeret , pugnam aliquamdiu extraxêre : postremò tamen & ipsi terga vertunt , atque urbem petunt. Ibi proditores conglobati , cum popularium suorum agmen patentibus portis recepissent , vbi & Romanos fusos ad urbem ferri viderunt , conclamant instare Pœnum ; permistosque Romanis hostes urbem intraturos , ni properè portas claudant. Ita exclusos Romanos Pœnis ad cædem tradidêre. Atinius tamen paucis receptus. Certatum inde sententiis , cum alij tuendam esse urbem ; alij cedendum fortunæ & urbem victoribus tradendam censerent. Tandem Atinio cum suis ad mare & naues deducto , Pœnos intra moenia recipiunt. Romani cum urbem post Hannibalis ex Italia fugam recepissent , coloniam Latinam per Triumuiros A. Manlium , P. A. Elium & L. Apustium eò deduxêre. Ambigitur de hac colonia apud auctores Strabo statim post bellum Tarentinum deductam tradit, *Copiasque vocatam* fuisse : Liuius autem post bellum Punicum ; nullamque de nominis mutatione mentionem facit. Grauiissimam inde vrbs calamitatem bello Spartacino sensit. Spartacus , † Crixus , & OEnomaus gladiatores , effracto Lentuli ludo , cum septuaginta aut amplius eiusdem fortunæ viris Capua eruperant ; seruisque ad vexillum vocatis , quum statim decem eo amplius hominum millia coisset ; primò Vesuium montem infederunt : inde cum maior indies afflueret multitudo , iam satis fidens viribus suis Spartacus , Thurium inuadit ; & vicinos vrbi montes cum maxima copiarum parte castris occupat. Missus contra eos cum legionibus M. Crassus fugitiuos agro Thurino expulit ; & fugientes assuetus Spartacum cum omnibus copijs deleuit. Sed quum fugitiuorum reliquæ quæ ibi permanserant , agrum Thurinum incursionibus vexarent , C. Octavius Augusti pater , cui ea prouincia extra sortem ab Senatu commissa fuerat , fugitiuos aggressus deleuit : Thurinosque ab ea calamitate liberauit : & filio infantitum recens nato (qui postea AUGUSTVS appellatus est , imperiumque post Casarem Dictatorem accepit) Thurino nomen indidit : cuius effigiem tali cognomine inscriptum , sese habuisse testatur Suetonius Tranquillus in eius vita. Bello inde Siculo cum ab Sex. Pompeio circumfiderentur , ab M. Agrippa fugato Pompeio liberati sunt.

POENI 2
Thurinis in
urbem re-
cepti.

THURIUM
Colonia La-
tina.

Liuius lib.

XXXIV.

lib. LII.

THURIUM
copia voca-
ta.

† En J. Flo-
ro lib. III.

Hist. Rom.
c. XX.

Anno V. C.
DCXXC.

De bello
seruili &

Diodorus
lib. XXXIV.

Biblioth.

THURIUM
Spartacus
occupat.

Suet. in Au-
gust. c. VII.

META.

ΜΕΤΑΠΟΝΤΙΩΝ.

ΜΕΤΑΡΟΝΤΥΣ *Pyliorum Colonia.*

META-
PONTVS
Pyliorum
Colonia.

*Apollo Ari-
stem, vñ le
Geraldum
& Deor.
cognom.*

*Plin. lib.
xiv. Nat.
Hist. cap. 1.*

*Sup. p. 277.
b. 283. a.*

*Numismata
Metaponti-
norum.*

VAMQVAM diuersæ exstent apud antiquos scriptores de huius vrbs origine opiniones; præcipua tamen fama obtinuit, Pylios & Nestorem conditores fuisse. Confirmant insuper de Pyliis opinionem annuæ inferiæ, quæ in Neleidarum memoriam apud Metapontinos celebrabantur. Habebat hæc vrbs theatrum insigne, & forum, in quo ara Apollini cognomento Aristeo erecta erat. B Eius cognominis originem ab Aristeo Proconesio manasse ferunt: Aristeam namque trecentis ac quadraginta annis postquam euauisset, apud Metapontinos apparuisse; mandasseque vti Apollini cognomento Aristeo ara & statua in foro erigeretur: iis mandatis editis rursus è conspectu mortalium sublatum. Missi à Metapontinis qui Apollinem Delphicum super hoc consulerent, responsum acceperunt, vt dicto audientes essent: eo facto feliciorem vrbs statum fore. Inuenio quoque apud Metapontinos templum Iunoni erectum, quod vitigineis columnis sustineretur: sicuti & in vrbe Populonia simulacrum Iouis è vite fuisse testatur C Plinius, idque multis æuis incorruptum mansisse. Celebre etiam fuit intra mœnia Mineruæ templum: cuius Deæ numen cum eo bello quod ipsi cum Sybaritis & Crotoniatis sociis aduersus Græcos Italicos gesserunt, cæde iuuenum & sacerdotis Metapontini violassent; & ob id ex ira Deorum, vti credebatur, pestilentia & sterilitate laborarent; oraculum Delphicum de mali remedio consuluerunt: id calamitatis finem futurum prædixit, si offensum Deæ numen, & cæsorum manes placasset: paruerunt oraculo Metapontini; & iuuenum interfectorum statuas in templo Mineruæ erexerunt; Deamque sacrificiis sibi propiciam reddiderunt: sedataque ad hunc modum pestilentia, cum agrum admodum fecundum possiderent; Apollini Delphico messem auream dono miserunt. atque eò D forsan haud absurdè referri poterit numisma illud, quod inter Metapontinorum quartum locum obtinet; in quo caput Apollinis ab vna parte Tripus cum spica ab altera expressa cernuntur. Fertilitatem autem agri Metapontini eadem testantur numismata; quorum ferè omnium partes auersæ spica triticea vel granis frumentaceis signantur: in quibusdam & Cereris caput spectatur. Quod autem ad numismata attinet, in quibus Palladis caput & Noctua signata sunt, ea ad templum Mineruæ, de quo iam egimus, spectare videntur: nisi ea in Atheniensium gratiam, quorum amicitiam Metapontini semper coluerunt, percussa credere malis.

- A malis. Trogus * testatur hoc in templo instrumenta fabrilia, quibus * *Apud Iu-
stinū l. xx.
initio.*
Epeus equum illum Ilio fatalem contruxisset etiam suo sæculo extitisse.
Ceterum cum Samnites Metapontū assiduis exhaustam attritamq; cla-
dibus euertissent; Sybaritæ veriti ne Tarentini eo loco occupato, graues *Strabo l. vi.
Geogr.*
sibi nimia vicinitate essent; colonos ex Achæis cognatis suis euocarunt;
iisq; locum vacuum incolendū dederunt. Ob hæc cum bellum assiduū
nouis ciuibus cum Tarentinis esset, & fortiter se Metapontini tuerentur;
victi tandem auxilio Cleonymi regis Spartanorū ab Tarentinis, ex eius-
dem Cleonymi imperio, ducetas virgines nobilissimas pulcherrimasque
obsidū loco dare coacti sunt. Partes quoque Alexandri Epirotarum re-
gis (qui auunculus Alexandri Magni fuit) sequuti, ossa eiusdem ab hosti-
bus cæsi redempta in Epirum ad sororem Olympiadē vxoremque Cleo-
patram transmiserunt. Post hæc cum Metapontus eo bello; quod cum
Pyrrho & Tarentinis ab Romanis gestū est; in Romanorum potesta-
tem peruenisset, ab iisdem bello Punico secundo ad Pœnos Hanniba-
lemque defecit, Mouebat Metapontinos ad defectionem super insitam
Græcorum ingeniis leuitatem, quod Romani obsides ipsorum, qui Romæ
adscriuabantur, fugam meditantes saxo deiecerant: dissimularunt tamen
quid in animo haberent Metapontini; donec Romanorum ad Cannas
clades & Tarentinorum ad Pœnos defectio, animos ipsis ad idem auden-
dum fecit. Adiuuit quoque eorum consilio, quod Romani præsidium
C Metapontinum ad arcem Tarentinam tuendam euocarunt: itaque post
præsidij discessum principes ciuitatis missi ad Hannibalem legatis, ad
Pœnos defecerunt. Ceterum quum Q. Fabius decepto per fraudem *T. Livius
lib. xxvii.
scd. Grut.
xviii.*
Hannibale, Tarentum recepisset; Hannibal, qui tum Metaponti erat,
vr fraudem fraude compensaret, duos Metapontinos cum litteris prin-
cipum eius ciuitatis Tarentum ad Fabium mittit, fidem ab Consule ac-
cepturos; impunita iis priora fore, si Metapontū ei cum Punico præsidio
prodidissent. Fabius vera esse ratus, quæ per fraudem afferebantur, diem
qua Metapontum accessurus esset constituit; litterasque ad principes
dedit, quæ ad Hannibalem delatæ sunt. Ille successu fraudis lætus, si
ne Fabius quidem dolo inuictus fuisset; haud procul à Metaponto insi-
dias ponit. Sed Fabio prius quàm Tarento egrederetur auspicanti,
aues semel atque iterum non addixerant: hostia quoque cæsa Dēos con-
sulti aruspex cauendum ab insidiis & fraude hostili prædixerat. Ita
quum ad diem constitutam non venisset, Metapontini vt cunctantem
hortarentur iterum ad Fabium missi, repenti comprehensi metū gra-
uioris questionis fraudem & insidias detegunt. Ita Hannibalis Meta-
pontinorumque fraus elusa est. Verum cum Hannibal Herdoneam, ad
quam Cn. Fuluius Proconsul statim cum exercitu habebat, nare in

fide comperisset; exercitu raptim educto, Fulvium cum toto exercitu A
paucis effugientibus oppressit. Herdoneam inde ingressus occisis prin-
cipibus ciuitatis, reliquam multitudinem ad habitandum Metopontum
traduxit. Qua autem fortuna vrbs deinceps v̄sa sit; & quomodo in rui-
nas abierit, incertum nobis est. Vrbis huius quanta fuerit potentia, te-
stantur clarissima amplissimaque donaria ab iis Ioui Olympico missa.
inter ea fuit simulacrum Iouis insigni specie, quod altera manu fulmen,
altera auem tenebat, capite vernis floribus ornato. Erat & alterum En-
dymionis signum totum ex ebore, veste aurata. Refertur & in laudi-
bus Metapontinorum, quod Pythagoram aliquamdiu ciuem habuerint, B
quodque is apud eosdem mortuus sit; denique quod mortui ipsius ma-
nes non secus atque numen venerati, ædes eiusdem in Templum ipsi di-
catum couerterint. Celebratur & *Hippasus* Metapontinus, philosophus
Pythagoricus. Obseruo hanc urbem bello Spartacino grauissimam cla-
dem accepisse, direptamque à fugitiuis; cetera eius fata nobis in obscuro
sunt Eustathius auctor † est, hanc prius *Sirim* fuisse vocatam, deinde *Me-*
† In Diony-
sium Astrū,
& in Ho-
meri Iliad.
γ. Κίρις, πρί-
δος Ιταλική.
tapontum à Metaponto Sisyphi filio. Ptolemæus Metapontum in sinu Ta-
rentino recenset sub longitudine partim quadraginta vnus cum deunce;
& longitudine xxxix. partium cum deunce.

Σ Α Λ Α Ν Τ Ι Ν Ω Ν.

C.

S A L E N T I N O R V M.

SALEN-
TINI po-
puli. In Ro-
mæ marmoribus
duplici LL.
SALLEN-
TINI.

IAPYX.

N O S T Metapontum Ptolemæus Tarentum ex ordine subiun-
git: ceterum quum Tarentum Salentinorum, de quibus iam
scripturi sumus, vrbs fuerit, congruum nobis videbatur *Salenti-*
nos Tarentinis præponere. A Tarento itaque ulterius progref-
sis occurrit Isthmo inclusa regio ad Brundisium vsque; quam *Iapygiam*,
Messapiam, *Calabriam* & *Salentinam* veteres variante eiusdem regionis no-
mine adpellarunt. Iapygiam ab Iapyge Dædali filio; Cretensium, qui D
hanc regionem aliquando incoluerunt, duce; itidemq; à Salentinis Cre-
tæ populis *Salentinam* fuisse dictam obseruo, alij à salo, hoc est mari id no-
minis deducunt. Quamquam alij hanc regionem in duas partes, vt Stra-
bo auctor est, distribuerunt; vnā in qua Tarentum, quam *Calabriam* &
Messapiam; alteram in qua *Brundisium*, quam *Salentinos* siue vltimam Iapy-
giam adpellarunt, Latitudo peninsulæ istius à Tarento Brundisium iti-
nere terrestri xxxii. m. passuum patebat; quod spatium Strabo passibus
non definitis includit; sed tantum esse distantiae, quantum expeditus
cursor

- A cursor diurno itinere cōficere posset; ceterum secundū oram maritimam à Tarento Brundisium vsque numerantur ducenta passuum millia; tota-
que peninsula fronte in ortum brumalem extenditur. Hanc tredecim o-
lim vrbibus claram fuisse Strabo testatur; quæ tamen ipsius sæculo in an-
gustos & tenues vicos abiissent. opida verò per continentem à Tarento
Vria, *Massapia*, *Aletium*; in ora verò Senonum *Gallipolis*, quam Græcè ori-
ginis fuisse Mela scribit, LXXI. passuum millibus à Tarento distabat. in-
de XXXII. P. M. promontorium quod *Acran lapygiam* vocant; ab eo *Basta*
opidum, & *Hydruntum* XIII. millibus ad discrimen Ionij & Adriatici
maris, quā breuissimus in Græciam transitus est; cum pontibus iactis pe-
detri via sternere Pyrrhus Epirotarum rex primū cogitavit, centum
millium pass. intervallo: (nisi apud Plinium mendosi sint numeri,) post
eum M. Varro, quum bello piratico classi Pompeianæ præesset; sed
vtrumque aliæ curæ impediuerunt. *Salentinorum* nomen in hac regio-
ne antiquissimum fuisse argumento est, quod Dionysius Halicarn. teste-
tur promontorium illud, quum AEnæ classis eam Italiæ oram obiret,
Salentinum tunc, postea lapygium fuisse appellatum. quòdque idem e-
tiam in numismatibus expressum sit. Idem Dionysius tradit, Troia-
nos cum ad illud promontorium vnà cum Aenea appulissent, exscen-
sionem ad Mineræ templum fecisse; quumque totam eam oram AE-
neas præternavigasset, in templo *Iunonis Lacinie* æream phialam donas-
se, cui nomen ipsius antiquis admodum litteris inscriptum erat. Testa-
tur & Strabo apud Salentinos Mineræ fanum fuisse locupletissimum;
& certè Mineræ caput galeatum cono & cristis insigne primum Salen-
tinorum numisma prodit; cuius auersa pars equestrem statuam exhibet:
quæ cuius sit incertum est: nisi Messapij. aut Peucetij (qui Oenotrio fra-
tre hæc regiones olim tenuit) eam esse opinari lubeat: aut tutelaræ ali-
cuius numinis nobis incogniti. Scribit Seruius AEneam iccirco ad hoc
Mineræ templum venisse, quod fama ferebat Palladium à Diomede
& Vlyssæ ex Illo raptum, hîc depositum fuisse, Salentinis autem Roma-
norum arma, quantum ex veterum Annalium monumentis colligo,
primū illata sunt M. Atilio Regulo, L. Iulio Libone † Coss. Zonaras
Calabriæ bellum indictum scribit; quòd crimini ipsis daretur; Pyrrhum
regem receptum; & sociorum Po. Ro. agros iniuste depopulatos. re au-
tem vera, quò Brundisium sibi adiungere cuperent, propter portus op-
portunitatem. Inde enim in Illuricum & Græciam sicuti breuissimus,
ita & facillimus traiectus erat; quòd eodem vento soluere & redire lice-
ret. Eutropius his item Coss. bellum cum Salentinis susceptum scribit;
captosque vnà cum vrbe sua Brundisinos: nec ab eodem Florus * dissen-
tit. Messapios quoque proximo anno victos ex Triumphorum serie

Plin. l. III.
Nat. Hist.
cap. XI.

Numisma.
Strabo l. VI.
Geog.

Seruius in
III. AEn.
ad vers. 544.
Palladis ar-
miferae

† Anno
CDXXCVL
post Ro.
cond.

* Lib. I. Hist.
Rom. c. XX.

Anno v. c.
cdxxc-
vii.

Cic. pro Ar-
chia poeta.
* Anno Urbis
MCMIII.
Obijt vero
septuagena-
rius an.
DCXXCIV.
teste Cic. in
Catone.
Nemo me
lacrumis
decorat, Cic.
Lib. i. Tusc.

manifestum est. Quattuor siquidem coff. de Salentinis triumpharunt; A
quod argumento est, hoc bellum biennio ferè gestum; nec Atilij Reguli
& Iulij Libonis armis edomitos fuisse, sed anno demum insequente, quo
D. Iunius Pera & N. Fabius Pictor de Salëtinis & Messapiis triumphum
egerunt, in deditionem fuisse receptos, nec de his aliud quidquam com-
perti habere potuimus. Cæterum Ptolemæus Iapygiæ siue Salentino-
rum promontorium, quò longissimè in maria excurrit Italia, sub longi-
tudine partium XLII cum triente; latitudinem XXXIIX partium cum
dodrante reponit. numerat & inter mediterraneas Salentinorum vrbes
Rhudiam Ennio poeta & ciue nobilitatam: hinc Cicero Ennium vocat
Rhudium hominem à maioribus suis in ciuitatem receptum. Hinc tamen B
Eusebius C. Mamilio Turrino, Q. Valerio Faltone* Coff. Tarenti natum
sed mortui ossa ex Ianiculo Rudiam fuisse translata refert. Ennij Epi-
taphium apud Ciceronem in Tusculanis descriptum est. Sequitur vt
nunc ordine de *Tarento*, *Hydrunte* & *Brundisio* agamus.

T A P A N T I N O N.

T A R E N T V M *Laconum Colonia.*

TAREN-
TVM per e
vocalem se-
cundam,
quod Græci
TAPAN-
TON &
Tarenton.

Colossus
Iouis.

Strabo l. vi.

TA R E N T V M magnæ Græciæ vrbs, vti quondam clarissima, &
ita & potentissima, sita erat in peninsula: quæ maximum qui-
dem ac pulcherrimum, ceterum qui maxima ex parte impor-
tuosus erat, sinum efficiebat. Iacebat depresso admodum loco,
stadia centum ambitu complectens: imminebat vrbi arx altiori loco ex-
structa, quæ vndiq; aut mari aut altissimis rupibus claudabatur. Stadium
habebat ornatissimum; & forum amplissimum, in quo erat *colossus Iouis* ex
ære fabrefactus, cuius secunda post Rhodium magnitudo celebrabatur.
Erat & *Herculis* templum, & in eo eiusdem simulacrum artificio insigne
Lysippi opus: quod postea Romani, Tarento per Fabium Maximum à
Pœnis recepto, in Capitolium transtulerunt. *Neptunum* pro diuo tute- D
lari colebant: atque à *Tarante* Neptuni filio nomen vrbi & fluuiio fa-
ctum auctores testantur; numismatum auctoritas, in quibus Tarantis
& nomen & imago apparent, confirmat. *Iupiter* quoque cognomen-
to *Καταβάρης* (à *fulminis iaculo*) statis ac solemnibus sacrificiis à Ta-
rentinis ea de causa colebatur; quòd Iupiter milites (qui capta Carbina-
rum vrbe, in ciues admodum crudeliter defæuierant; & pueros puellasque
in Deorum immortalium templis foedè stuprauerant) fulmine percussisset.
Manebat itaque consuetudo apud interfectorum posteros, vt positis pro
numero occisorum columnis, nullo eos luctu, nulla parentatione prole-

- A prosequerentur. Ager Tarentinus quamquam saxosus & asper in specie, admirandæ tamen fecunditatis erat; quique pecori gratissimum præbebat pabulum; arborum insuper multitudine & densitate amœnus, & vini præstantia nobilis. Originem vr̄bis, auctores primò à Creten̄sibus repetunt; eis nempe qui occiso Cocali insidiis in Sicilia Minoë, sine duce diu incertis sedibus vagi & palantes, huc tandem appulerint: locique commoditate allecti, opidum indito à Tarante Neptuni filio nomine condiderint. Ceterum quum breui eorum opes coaluissent, à Parthenijs duce Phalanto vr̄be & agro exuti sunt. Partheniorum origo talis fuit. Agebatur apud Eleos Olympias nona, quum Lacedæmonij, sive ob occisum à Messenijs Teleclum regem, seu ob stupratas virgines suas, (vtrumque enim refertur) bellum illis mouerunt. quumque incerta diu fortuna nunc victi, nunc victores rem cum illis gessissent; victos tandem magno prælio Messenios, & intra vr̄bem compulsos obsedere, iuramento prius factò non ante soluturos obsidionem quàm expugnassent. Verum enimverò quum ea opinione longius protraheretur, veriti ne hac pertinacia grauius sibi quàm Messenijs consulerent: (quippe illis quantum iuuentutis bello intercidat domi assidua fecunditate suppleri: sibi belli damna assidua, & fecunditatem domo absentibus nullam esse) iuuenes legunt, ex eo genere militum, qui ipsis in supplementum venerant: ijsque Spartam remissis promiscuos omnium feminarum concubitus permisere. Ex his nati ob notam materni pudoris, *Parthenij* sunt vocati. Lacedæmonij post vndeicesimum obsidionis annum, expugnata Ithome vr̄be Messenidis domum regressi, Parthenios tamquam adulterino partu progenitos, nequaquam pari cum alijs honore habebant. Parthenij ea iniuria accensi, in patriæ perniciem cum Helotibus seruis coniurant: conuenerat, vt quum Phalantus pileum capiti imponeret, caderentur passim Spartani; & vr̄bem ipsi occuparent. Ceterum prodito consilio, quum omnes ad rem patranda in foro conuenissent, præco in medium procedens, Phalantum pileum capiti imponere prohibuit.
- D Hinc illi proditos se videntes, partim fuga elabuntur; partim ad aras supplices confugiunt. Iussos benè sperare Spartani, sub custodia adseruant. Interim missus ad consulendum Apollinem Delphicum de Colonia. Phalantus responsum tale accepit:

Satyreum & pinguem populum tibi trado Tarenti

Incolere, & latè cadem per Iapygas ades

Oraculo intellecto proficiscuntur domo Parthenij, quumque in Italiam appulissent, Tarentinos sedibus suis eijciunt atque vr̄bem occupant. Quidam eandem historiam aliter referunt: Phalantum nempe ab Apolline responsum accepisse, *ubi sub æthra pluuiam animaduertisset, vr̄bis*

O o 3

& agri

Strabo lib. VI.

TARENTUM conditum.

Partheniorum origo Tarenti: ex Straboni lib. VI. Geograph.

Oracula duo Apollinis.

et agri hostilis compotem futurum. Quare, postquam domo profectus A
 cum socijs Parthenijs Barbaros sæpe prælio fudisset; nec tamen urbem
 aliquam expugnasset; desperare de rebus suis cœpit: quid enim deum
 aliud præmonuisse, quàm irritos ipsi conatus futuros? numquam enim
 sereno cælo (id Græcis *athra* significat) pluuiam sperandam. In hac
 anxietate constitutum dum vxor benignis verbis solatur; atque ille re-
 clinato in sinum ipsius capite iacet, obortis præ dolore lacrymis viri ca-
 put perfudit. Qui mox intellecta ex hoc casu oraculi ambiguitate, atque
 animo recepto (nam vxori *Æthra* nomen erat) ea nocte quæ hunc diem
 Phalantum sequebatur, *Tarentum* urbem capit. Vrbe potitus, quum assiduis in-
 clementis potentiam eius auxisset; ab ingratis ciuibus in exsilium pelli-
 tur; & Brundisium (quò veteres Tarentini sedibus suis paulò antè eie-
 cti concesserant) confugit: mitioresque in se hostes quàm ciues expertus
 benignè excipitur: exactoque apud eos quod reliquum vitæ fuit, iam
 morti vicinus illis persuadet, vt ossa sua conterant, contusaque in foro
 Tarentinorum occultè spargant: eos ita patriam recuperare posse, Apol-
 linis oraculo proditum esse. Illi arbitrati Phalantum in ultionem sui
 fata ciuium suorum prodidisse, consilio paruère: sed diuersa oraculi sen-
 tentia fuerat: Aeternitatem enim vrbis, non amissionem hoc pacto pro-
 miserat. Ita manibus hostium atque exulis ducis consilio, stabilita in
 æternum Parthenijs Tarentina possessio est; qui damnata sua in benè C
 meritum ingratitudine, memoriam Phalanti diuinis honoribus prose-
 quuti sunt. Primum Tarentinis bellum cum Messapijs fuit; qui sus-
 pecta vrbis incrementa habentes; priores iniuriam intulerunt; Heracleam-
 que Tarentinorum coloniam peruastato agro obsedere. Ex aduerso
 Tarentini, Iapygia & Peucetia regum societate confirmati, in aciem
 processere: Acre inde prælium cum mutua vtriusque partis pernici-
 e fuit: sed victores tandem Tarentini, Messapijs in fugam versis, magno-
 que hostium numero in fuga cæso, pacem victis suppliciter precanti-
 bus concedunt. Ex manubijs hostium ænea equorum & mulierum
 signa in victoriæ monumentum Apollini Delphico misere. Seditione D
 inde ac discordia inter victores orta, *Opis* Peucetiorum rex assumtis in so-
 cietatem Iapygibus, arma in Tarentinos vertit. illi intrepidè impetum
 hostium excipientes, occiso rege Peucetios ac Iapyges in fugam conij-
 ciunt; consecrataque prædæ decima, signa inde tria ex ære ad Apollinem
 Delphicum transmittenda fieri curant. primo signo *Opis* rex expressus
 erat, ea forma qua in pugna ceciderat: altero *Taras* Neptuni filius; tertio
Phalantus Colonix auctor: ponè eum effictus erat ex ære Delphinus:
 quòd fama esset eum naufragum apud Crissæum sinum in litus à del-
 phino euectum. atque eò quidam pertinere putarunt Delphinum illum
 qui

Phalantus
TAREN-
TUM capis.

TAREN-
TINO-
RUM cum
Messapijs
bellum.

OPIS Peu-
cetiorum Rex
à Tarentinis
caesus.

Nummi
Tarentino-
rum cum
Delphino.

- A qui virum nudum dorso vehens in omnibus ferè Tarentinorum nummis conspicitur. Haud diuturna Tarentinis posthæc quies fuit : lapyges namque irritati potius quàm fracti priori clade, habito acerrimo delectu ad viginti armatorum millia conficiunt. Tarentini hostium multitudine territi, auxilium à Rheginis petinere : acceptaque ab illis fortissimorum iuuenum manu, hostibus occurrunt. Ceterum aduersum Tarentinis proelium fuit, victoresque lapyges diuiso in duas partes exercitu fugientes insequuntur; tantaque celeritate qui Rheginos insecutabantur vsi sunt, vt vnà cum fugientibus in urbem irrumperent. Pace inde per aliquot annos vsi Tarentini, in tantum opibus & potentia
- B creuere, vt triginta peditum & tria equitum millia sub signis haberent: classem præterea maximam atque instructissimam, atque ita egregie aliquamdiu Rempubicâ suam administrare; Archyta Pythagorico ciue suo, legillatore creato: qui sexies aduersus hostes imperator designatus, & toties victor, multum ad patriæ felicitatem contulit. Post cuius mortem Tarentini in luxuriam & ignauiam prolapsi, vicinis contemptui esse cœpere. Quumque à Lucanis bello petiti essent, Archidamum Lacedæmoniorum regem multis precibus ad auxilium ferendum exciuerunt. sed is cum exercitu in Italiam profectus, à Lucanis cum omnibus copiis internecone deletus est: corpusque eius insepultum alitibus ferisque relictum. Excitauerunt tot clades torpentes luxuriâ Tarentinorum animos: imploratur itaque in auxilium Alexander Epeiri rex: nec difficilem ad preces regem Tarentini experti sunt. Is namque oraculo præmonitus, caueret Acherusiû amnem urbemque Pandosiam, cum locum ipsi fatalem fore; quò longius ab Epeiro abesset; maturius in Italiam copias traiecit. Sed (vti supra in Pandosia retulimus) in transitu Acherontis fluuij haud procul ab vrbe Pandosia, ab exfule Lucano ex insidijs confossus, interfectusque fidem oraculo adstruxit. Corpus regis fædè laceratum est: præciso namque medio, partem Cosentiam misere exules Lucani: pars ipsis ad ludibrium retenta est: postea cadaueris cremati ossa
- D à muliere quadam in Epirum ad propinquos regis remissa sunt. Post tam miserandam fortissimi regis cædem, pax à Tarentinis cum hoste facta. At quum Romanos *Palapolim* cognatam urbem ad deditionem coegisse Tarentini viderent; tum & vicinos suos Lucanos societatem cum illis inijsse; libertati suæ timere cœperunt. Enimuerò nihil iam sibi restare; quàm vt aut hostes, aut domini Romani habendi sint: postquam Lucanus & Apulus Romanam societatem amplexus; & vicinus illis Samnis Romanorum armis pænè oppressus sit. Itaque postquam Lucanos prius per fraudem à Romanorum societate auertissent, legatos ad L. Papirium consulem *Luceriam* Samnitium urbem per id tempus circumfidentem

TAREN-
TINO-
RVM contra
lapyges
bellum.

ARCHY-
TAS Taren-
tinorum le-
gillator.
Strabo l. vi.
Geogr.

Archida-
mus Laco-
num Rex.

Alexander
Epirota ca-
sus.

Linum lib.
VIII. scilicet.
XXVII.

L. L. lib. ix. sect. 1.
Grut. xiv.

sedentem misère; Romano Samnitiq̃ue denuntiantes, bellum omitterent; ^A
per utros stetit, quò minus ab armis abscederetur, in eos sese pro alteris pugna-

turos. Ea legatione Papirius audita, perinde ac dictis illorum motus, deliberaturum se cum collega simulat: accitoq̃ue eo atque omnibus ad prœlium præparatis, signa extra vallum efferri iussit, legatis interim Tarentinorum occurrentibus ac responsum flagitantibus, *Auctoribus* inquit, *ut videtis dijs ad rem gerendam proficiscimur*: nec alio responso eos dignatus est hæc altera Tarentinis in Romanos irarum causa: Ceterum quicquid aliquamdiu, donec anno ab vrbe condita CDLXXII. in

Florus lib. i.
2. xviii.

bellum manifestum prorupere, cuius origo hæc fuit. Imminet portui ad prospectum maris positum vrbis theatrum: ibi fortè ludos spectabant Tarentini, quum classis Romana litus legens ab illis conspicitur. Tarentini itaq̃ue relictis spectaculis, conscensisque nauibus classem inuadunt ac capiunt. Extemplò legati Roma ad res repetendas missi: quos cum Tarentini iniurijs affectos violare non dubitassent, bellum exortum, quod per sexennium mutuis magnisque cladibus gestum est,

L. L. lib. vii. Epist. l. xii.
xiii. & xxi.
E. Florus l. i.
c. xviii. de bello Tarentino.

Tarentini Pyrrhum Epeiri regem, quem ipsi prius in bello aduersus Corcyreos adiuuerant, in auxilium exciue. Is tanta vrsus celeritate in Italiam peruenit, vt famam etiam de se præuerteret: manumq̃ue prius cum Romanis conferret quàm venisse putaretur. Primum Pyrrho cum Romanis prœlium fuit, ad *Heracleam* Tarentinorum Coloniam, inter ^C
Sirim Acirimq̃ue amnes: vbi victor iam pænè Romanus insueta Elephantiorum specie territis equis virisque superatur. Post hanc pugnam Pyrrhus auctus auxiliariis Samnitum Lucanorumq̃ue copiis, vsq̃ue

*TAREN-
TINORVM
aduersus
Romanos res
gestæ.*

Anno v. c.
CDLXXV.

ad trecentesimum à Roma stadium progressus omnia incendio ruinisque impleuit. Quumq̃ue misso Romam *Cinea* oratore legato, pacis conditiones offerret: nec eas Senatus admitteret, desperans conditionibus rem componi posse, ad belli cogitationem animum conuertit: congressusq̃ue ad Asculum in Apulia cum C. Fabricio iterum, Q. AEmilioq̃ue Consulibus post ambiguam diu vtriusq̃ue partis fortunam, tandem superatur. A qua pugna Pyrrhus, accersentibus Syracusanis, in Siciliam transgressus, varia fortuna per biennium ferè integrum cum Carthaginensibus de Sicilia possessione dimicauit. Romani interim occasione eius absentiae vsi, Lucanos, Tarentinos, & Bruttios maxima pugna superarunt: multisq̃ue tum Lucanorum tum Bruttiorum vrbibus quâ vi quâ deditone potiti sunt. Id vbi Pyrrhus intellexit, in Italiam reuertitur: signaq̃ue cum Romanis in Lucania sub campis Aurusinis contulit: productisque in primam aciem elephantis, vnus ex his pullus graui ictu teli saucius vnâ cum matre auersus, atque incurrens, ordines turbauit; & certam Romano victoriam dedit. Vltimum hoc Pyrrhi cum

A cum Romanis prælum fuit; statimque desperatis rebus, sexto postquam venerat anno Italia discessit. Relictus à Pyrrho cum præsidio Tarenti Milo, quum offensam ciuium contraxisset, illi duce Nicone creato cum in arce obsederunt. Ille quum fortiter resisteret, & fudisset aliquoties obsessores, Tarentini desperata per se victoria, pars Romanum, alij Carthaginiensem in auxilium euocarunt. Milo quum mari à Pœnis, tetra à Romanis graueretur, desperatis rebus, Romanis se dedit, hoc modo Tarentum in potestatem Romanorum deuenit. Tarentinis inde aliquamdiu otium fuit, sub tutela Romanorum acquiescentibus: donec bello Punico secundo, quo Italia à Pœnis duce Hannibale foedè lacerata

TAREN-
TINI à
Romanis ad
Pœnos desi-
ciunt.

B & vastata est; relicta Romanorū societate ad Pœnos defecerunt. Dimissi enim ab Hannibale quinque nobiles Tarentini, partim ad Thrasimenum, partim ad Cannas capti, memores beneficiorum, maximam iuuentutis Tarentinæ partem ab Romana societate ad Pœnos auerterant. Adhæc & alius casus reliquorum Tarentinorum animos in Romanos concitauit: ac rursus occasio res nouare volentibus præbita. Obsides enim Tarentini, qui Romæ in atrio Libertatis adseruabantur, instigante Phileæ Tarentino, qui Romæ per speciem obeundæ legationis versabatur, corruptisque per eundem duobus è custodibus duce ac comite itineris eodem Phileæ, profugerant. Hi Taracinæ è fuga Romam retracti, prius spectante atque approbante populo virgis cæsi, postea è saxo deiectione sunt.

TAREN-
TINI à
Romanis ad
Pœnos desi-
ciunt.
Livius lib.
xxiv. scilicet.
xiii.

C Huius atrocitas poenæ Tarentinos tum publicè tum priuatim, ut quisque interemtus affinitate aut amicitia contingebat, in Romanos irritauit. Ex his tredecim Tarentini nobiles coniurarunt, quorum principes Nico & Philomenes erant. Hi priusquam maiora tentarent, colloqui cum Hannibale statuunt; noctu per speciem venandi vrbe egressi, & quum haud longè à Pœnorum castris abessent, ceteri se in sylua iuxta viam occuluerunt; Nico & Philomenes ad stationes usque progressi captique, vitro id petentes ad Hannibalem deducuntur. cui cum causam itineris sui aperuissent, collaudati oneratique promissis ac dimissi, iubentur ut in urbem reuersi, apud ciues suos simularent, prædandi se causa vrbe egressos & quò fidem facerent, pecora Carthaginensium pastum dimissa, in urbem agerent, permissum. Conspecta à Tarentinis iuuenum præda, quum idem iterum & sæpius auderent, minus admirationi fuit. Rursus inde conuenio Hannibale Nico & Philomenes pacti sunt, Tarentinos liberos leges, suaque omnia habituros; neque vllum vestigal Pœno pensuros; aut inuitos aliquod præsidium recepturos: Romanum præsidium in Carthaginensium potestate fore. Vbi hæc inter illos conuenerunt; tunc verò Philomenes per speciem venationis & prædationis consuetudinem noctu, (ob metum scilicet hostium ut videri volebant) egrediendi,

Liv. l. xxv.
scilicet. Græci.
7.8.

D bem reuersi, apud ciues suos simularent, prædandi se causa vrbe egressos & quò fidem facerent, pecora Carthaginensium pastum dimissa, in urbem agerent, permissum. Conspecta à Tarentinis iuuenum præda, quum idem iterum & sæpius auderent, minus admirationi fuit. Rursus inde conuenio Hannibale Nico & Philomenes pacti sunt, Tarentinos liberos leges, suaque omnia habituros; neque vllum vestigal Pœno pensuros; aut inuitos aliquod præsidium recepturos: Romanum præsidium in Carthaginensium potestate fore. Vbi hæc inter illos conuenerunt; tunc verò Philomenes per speciem venationis & prædationis consuetudinem noctu, (ob metum scilicet hostium ut videri volebant) egrediendi,

P p

redeun-

TAREN-
TUM ab
Hannibale
captum.
Livius lib.
xxv. scilicet.
viii.

redeundi que frequentiore facere; canesque & alius apparatus seque-
bantur: captumque ferè semper aliquid, aut ab hoste præparato oblatum
donabat aut Præfecto aut custodibus portarum. Vbi iam assidua con-
suetudine eò adducta res esset, ut quocunque noctis tempore sibilo de-
disset signum, porta aperiretur; Hannibal motis concubia nocte signis,
duce foris Philomene, intus verò Nicone suas partes agente, per eam
fraudem duabus portis intra Tarentum admissus est. Tumultu inde
orto qualis in capta vrbe solet; cæduntur passim Romani. Præfectus
præsidij Romani intellecto tumultu in arcem se recepit: eodem orta iam
luxe & reliqui Romanorum, qui eadem euaserant, confugere: Hannibal
autem conuocatos ad concionem Tarentinos benignè alloquitur, testa-
tus se quo animo in ciues Tarentinos, quos ad Thrasimenum & Can-
nas liberos dimiserat fuisset, eo deinceps & erga Rempublicam ipsorum
futurum. Inde signo dato hospitia Romanorum direpta sunt. Postri-
diè ad arcem, quò se Romani receperant, oppugnandam Hannibal se con-
uertit. quam postquam tam mari, quo in peninsulæ formam pars maior
circumluitur, quàm præaltis à terra rupibus cinctam videret, ab ipsa quo-
que vrbe vallo & muro ingenti septam, eoque inexpugnabilem esse, val-
lo & operibus ab vrbe intersepere instituit: quam dum & à terra & à ma-
ri arcta longaque obsidione frustra premit, accedente subinde Romanis
nouo præsidio, Hannibale verò vrbe relicta in hyberna digresso, ac Car-
thalone præfecto, cum Pœnorum Bruttiorumque præsidio ad vrbs tui-
tionem relicto, Romani Tarentinorum pertinaciam indignè ferentes;
Q. Fabium Maximum Consulem ad Tarentum recipiendum mittunt.
Is facto impigrè itinere, castrisque in ipsis faucibus portus Tarentini lo-
eatis, atque omnibus ad oppugnationem idoneis magna cura præparatis
quum Bruttiorum præsidij, quod ab Hannibale Tarenti relictum fuerat
præfectus mulierculam, cuius frater apud Fabium militabat, deperiret,
proditiōe eiusdem præfecti atque opera mulierculæ, & militis fratris
ipsius, simul etiam Bruttiiis præsidiariis adiuuantibus, Tarentum rece-
pit. Vrbe capta, Tarentini ad primum telorum coniectum in fugam se
dedere, per nota itinera, in suas aut amicorum domos dilapsi. Cæsi ex du-
cibus Nico & Democrates classis Tarentinæ præfectus, tum & Cartha-
lo Punici præsidij Præfectus: inde promiscuè armati atque inermes Pœni
pariter ac Tarentini, inter eos & Bruttiorum nonnulli: Philomenes alter
ducum, qui Tarenti ad Hannibalem prodèdi auctor fuerat, equo ipsius,
cum quo è pugna excesserat, vacuo per urbem errare conspecto, in pu-
teum se precipitasse creditus est, corpore ipsius nusquam inuento. A cæ-
de ad direptionem concursum: Triginta millia capitum seruilium capta
traduntur: argenti vis ingens, facti, signati que: auri vero (si credibile est)

TAREN-
TUM à
Q. Fabio
Maximo
receptum.
T. Livius
lib. xxvii.
scilicet. Gruer.
17. 18.

LXXXVII.

- A LXXXVII. millia * pondo: signa tabulæque innumeræ, inter quæ *Hercules* * Sunt coronas: 9256000. Linus lib. XXVII. Jo. XXVII. *simulacrum*, quod Romæ in Capitolio collocatum est. Fabius de Pœnis Tarentininiſque triumphauit. Veniam rebellionis Tarentini poſt diuturnam diſceptationem, deprecante pro illis Fabio Maximo, qui eos in Romanorum poteſtatem redegerat, à Senatu impetrarunt: reuocati quoque ex S.C. Tarentini qui patria ab Hannibale pulſi fuerant: iisque omnia quæ bello amiſerant reſtituta. Bis Coloniam Tarentum deductam fuiſſe obſeruo: ſemel eodem anno quo Scyllacium & Mineruium: ſed qui deduxerint, quot deducti fuerint non traditur. Iterum Coloniam militarem factam tradit Corn. Tacitus Nerone IIII. & Coſſo Cornelio Lentulo Coſſ. deductoſque infrequentes veteranos, vt promiſcuè collecti erant; nulla rei familiaris cura: proinde diſlapſos diſperſoſque ruſſus per Italiam nihil infrequentia vrbiſ ſubueniſſe. Vrbi vetuſtum nomen uſque ad hæc tempora permansiſt. Produxiſt hæc vrbs viros aliquot illuſtres, inter quos fuere *Ariſtoſenus* Muſicus Ariſtoteliſ familiaris: *Rhinton* Poëta Tragicus: *Iceus* medicus, cuius in Protagora mentionem facit Plato. *Apollodorus* medicus Tarentinus, cuius libro vigefimo mentionem facit Plinius: *Heraclydes* quoque Tarentinus Mechanicus præſtantiſſimus, qui primus Sambucam machinam ad urbium oppugnationem adinueniſt. Itidem & *Archyras* nobiliſſimus mechanicus. Denique & *Lyſis* Tarentinus, Philoſophus Pythagoricus, cuius meminit, in Pythagora vita Diogenes Laërtius. Diſtat Tarentum ab inſularum Fortunatarum meridiano duabus horis cum dextante, ab æquatore verſus Septentrionem quadraginta partibus. Sequitur ex ordine HYDRUNTVM.
- B
- C

TAREN-
TVM Co-
lonia de-
ducta.Tac. I. XIV.
Annal.
Anno V. C.
DCCC-
XIII.

Y Δ P Ω N T I N Ω N.

HYDRVS *Cretenſium Colonia.*

D

HYDRVNTI nuncupationem apud veteres variare obſeruo. Sunt enim qui *Hydrus*; ſunt qui *Hydruntum* pro eodem opido in Meſſapiis ſcribant, nomine Græcis & Latinis uſitato. Huius vrbiſ originem paucis, vt à maioribus ipſius per manus traditum erat, Paulus Diaconus rerum Longobardicarum libro ſecundo in hanc ferè ſententiam prædidiſt: Quum olim Creta ægrum prouentum ob ſiccitatem agrorum haberet, Cretenſes ſterilitate feſſos alias ſedes quaſiuiſſe; appuliſſeque ad *Hydruntem* necdum ædificatam; ceterum oraculo admonitos Cretenſes eam ſedem deſcriuiſſe; & in Suriam recurruiſſe. nec

HYDRUN-
TVM.HYDRUN-
TVM à
Cretenſibus
conditum.

Pp 2

quid-

Steph. vii.
πάλιν.

LEVCA.

Strab. l. vi.

Numisma
Hydruntinum.

Plinius lib.
III. Nat.
Hist. s. xi.

quidquam aliud de eius vrbs origine aut vocabuli *Hydruntis* ratione apud probatos auctores obseruare potui. Sunt qui tradant fluuij quoque & montis nomen esse *Hydruntem*, cui vrbs ipsa imminebat. *Iapygium* promontorium extremum in agro Salentino erat; in quo *Leuca* vrbs; & ab ea passuum ferè viginti millibus *Hydruntem* distare Strabo tradit: circa Leucam fontem fuisse foetidissimi halitus. Fabulis proditum est, reliquos Gigantes è vicina Campaniæ Phlegra, quum Hercules pulsos exagigaret, ad ea fugitasse loca; contractosque subiisse terram, & ex eorundem cruore talem effluxionem retinere fontem. Vocatos autem fuisse *Leuterinos*: eamque ob rem & litus illud *Leuterinum* fuisse appellatum *Hydruntinorum* vnum tantum ad manus nostras (quod exhibemus) numismata peruenit, quod aduersa parte Neptuni faciem; auersa eiusdem tridentem, circumpositis delphinis exhibet. Aliud de Hydrunto nihil apud priscos scriptores exstare meminimus; quod de iure eius aliquam mentionem faciat; vnde quia neque Coloniam neque municipium aut forum aut Præfecturam fuisse constat: verisimile est inter foederatas Populo Ro. ciuitates esse recensendum. Et quantum ex iis quæ supersunt monumentis colligi potest, quia in Messapiis *Hydruntum* erat; iidemque vnà cum Salentinis in populi Ro. potestatem venerint, suspicor & *Hydruntum* in foedus à populo Ro. acceptum. Obseruo Plinium scribere ab Hydrunte in Græciam breuissimum esse transitum; & Orico Epiri opido passuum quinquaginta mill. traiectu oppositam. Quamquam alij Apolloniæ, quæ Macedoniæ attribuitur, obiectam scribant. *Hydruntis* longitudinem Ptolemæus XLIII. partium numerat: latitudinem XXXIX. Ab Hydrunte verò, secundum maris Hadriatici oram quinquaginta pass. M. distabat, de quo iam scripturi sumus Brundisium; interque eam & *Hydruntum* *Lusipia* ad mare, & paullo interius *Aletium* erat.

B P E N Δ H Σ I N Ω N.

BRUNDISIVM à
Cretensibus
conditum.
Alij Brundisium, per
quintam
scribunt
vocalem.

BRUNDISIVM vrbem portus commoditate celebratam, conditam fuisse ab Cretensibus traditur, iis nempe qui capta ab Theseo Cnosso patria huc appulsi sedes fixerint. AEtoli post bellum Troianum, cum duce Diomede tempestate ad litus Brundisiū adacti; vrbem eiectis vetustis cultoribus occuparunt: AEtolos inde rursus Apuli expulerunt. Sed pulsi patria AEtoli quum per legatos Apollinis oraculum consulissent, responsum acceperunt, locum quem reperissent, perpetuò possessuros. Hoc oraculo confirmati, restitui sibi ab Apulis vrbe sub belli comminatione postularunt. Sed vbi Apulis oracu-

- A oraculum innotuit: legatos interfectos in vrbe sepeliunt; eo modo sedem ibi perpetuò habituros: atque ita defuncti responso oraculi, æternam sibi vrbis possessionem, vt credebant, stabilierunt. Sita erat vrbs in peninsula angusto isthmo continenti adnexa; quæ in sinum portuosum excurrebat. Portus Brundisius cunctis Italiæ portibus præstabat. Multi in hac ora portus includuntur; qui sinibus internis excepti nulla fluctuum agitatione aut vndarum violentia turbantur. Locus hic similitudinè caput ceruinum exprimit; vnde & nomen vrbi inditum tradunt: *Brundisium* namque Messapiorum lingua *caput cerui* significare. Ager Brundisius multarum rerum vbertate præstat; lanæ præsertim & mellis
- B præstantia laudatus. Brundisinorum respublica primò sub Regum potestate fuit: ijs bellum Phalantus Lacedæmonius intulit. Causa belli fuit, quod Brundisini expulsos sedibus à Parthenijs & Phalanto Tarentinos intra urbem receperant: eo bello quum inferiores Brundisini discessissent, agri parte à Parthenijs mulctati sunt. Ceterum quum Phalantus inuidia ciuium patria pulsus, Brundisium confugisset, Brundisini immemores cladium ab eo acceptarum ac viri fortunam miserati, Phalantum humaniter excipiunt. Verum nec hostium beneuolentia, nec ciuium ingratitudo, Phalanti animum à caritate patriæ auertere poterunt. Morti itaque proximus (vti supra in *Tarentinorum* historia retulimus) Tarentinis qui Brundisium confugerant suasit, vt ossa sua post mortem contunderent, contusaque in foro Tarentinorum occultè spargenda curarent: ita namque eos patriam recuperaturos Apollinem Delphicum vaticinasse. Illi rati eum offensum ciuibus suis, oraculum fatale prodidisse; consilium Phalanti sequuntur. Ceterum contraria eius oraculi sententia erat: perpetuitatem enim vrbis, non amissionem hoc pacto promiserat. Brundisinorum numismata affinitatem cum Tarentinorum habere videntur: quod & hæc, vt Tarentinorum, virum nudum delphino vectum exprimunt: siue is *Taras* fuerit Neptuni filius, Tarenti, vt supra à nobis dictum, conditor: siue ipse Phalantus, quem in naufragio aliquando à delphino exceptum, atque ita seruatum quidam tradidère. An autem ciues Tarentini, qui patria pulsi ab Brundisinis in urbem & Rempublicam suam recepti fuerant, hoc numismate originem suam ostendere voluerint; an verò id ad Phalantum referendum sit, lectori iudicandum relinquimus. Ceterum quum Brundisini bello Tarentino Pyrrhum Tarentinosque contra Romanos iuuisent, Romani victo Pyrrho & extra Italiam pulso, Salentinis, quorum caput Brundisium erat, duce M. Atilio Regulo Consule, bellum intulerunt; qui victis hostibus de Salentinis triumphauit. Nec tamen hoc anno edomiti sunt: sed N. Fabius Pictor & D. Iunius Pera, Consules

BRUNDI-
SINORVM
aduersus
Parthenios
bellum.

Sup. p. 294.
b.

Brundisina
numismata.

Taras, Ta-
renti condi-
tor.

Anno Urb.
cond. c. d.
xxcvi.

† An. v. c. anni † insequentis, Salentinos vniuersos simul & Brundisium in deditio- A
 CDXXC- nem acceperunt; atque ambo de Salentinis triumpharunt. Anno inde ter-
 VII. tio & vicesimo postquam in Romanorū potestatem *Brundisium* venerat,
 BRUNDI- Colonia ciuium Romanorum eò deducta est, * A. Manlio Torquato &
 SIVM in C. Sempronio Blæso II. Coss. Otium inde aliquamdiu Brundisinis fuit;
 potestatem Rom. reda- donec bellum ciuile inter Iulium Cæsarem & Pompeium Magnum ex-
 sum. DIX.
 * An. v. c. oritur. Pompeius enim, vt facilius in Græciam traiceret, Brundisium
 BRUNDI- cum viginti cohortibus profectus erat. eò & Cæsar cum legionibus sex
 SIVM Co- peruenit: atque ibi aliquamdiu maxima contentione inter Cæsarem &
 lonia ci- Pompeium certatum est: dum ille iactis qua fauces portus arctissimæ
 nium Rō- erant ab vtraque parte molibus & aggeribus aliisque operibus exitum B
 manorum. portus obstruere, Pompeianisque traiectum in Græciam impedire co-
 T. Linij natur: Pompeius verò contra instructis adornatisque magnis onerarijs,
 Epitoma quas in portu Brundisino inuenerat nauibus, opera Cæsaris disturbare,
 lib. xix. suosque quoquomodo in oppositam continentem traicere studet. Donec
 tandem Pompeius impetum & virtutem Cæsaris veritus, occultè in
 Græciam cum suis traiecit: paucis quo Cæsarem falleret, dum reliquus
 exercitus naues conscenderet, in muro quasi ad defensionem relictis.
 Brundisini, Pompeianorum militum iniurijs & ipsius Pompeij contu-
 meliis permoti, Cæsaris partibus fauebant: itaque cognito Pompeij de
 fuga concilio, rem Cæsari significarant: qui, ne quam rei gerendæ occa- C
 sionem omitteret, scalas parari, militesque se armare iubet. Ceterum
 quum Pompeius sub noctem soluisset, ij qui in muro tamquam custo-
 diæ causa collocati fuerant, signo quo conuenerat reuocati, nauibusque
 actuariis, quas Cæsar in id loco expedito reliquerat, excepti, Pompeium
 subsequuti sunt. Cæsariani autem applicatis ad muros scalis; urbem
 milite vacuam occupant: peruenientesque ad portum duas fortè cum
 militibus, quæ ad moles Cæsaris adhæserant, capiunt. Cæsar omnibus
 vndique nauibus militibusque Brundisium conuenire iussis constitutis
 in Italia rebus, quindecim millia legionariorum & quingentos equites
 in Græciam transiit: reliquos ibi cum M. Antonio, vt & eos prima D
 oportunitate transmitteret, reliquit. Sed quum Libo vnus ex Pompeij
 Præfectis cum quinquaginta nauibus ad impediendum Cæsarianorum
 transitum profectus, insulam portui Brundisino obiectam (*Safonem*
 vocant) occupasset; Brundisium quoque obsidere instituit. Ibi ali-
 quamdiu inter Antonium & Libonem certatum est; donec Libonia-
 nis ab Antonij equitibus qui vndique per litus dispositi erant aquatio-
 ne prohibitis, Libo obsidionem omisit: Antonius autem conspecto ma-
 ri à nauibus hostilibus vacuo cum reliquis copijs ad Cæsarem traiecit.
 Cum eam ciuilem belli tempestatem Brundisini euasissent; rursus in
 grauiore

*Cæsar lib.
 III. belli
 ciuili.*

A grauiiores calamitates post cædem Cæsaris inciderunt. Exorto namque inter Cæsarem Octavianum (qui postea *Augustus* appellatus est) & Brutum Cassiumque bello, Domitius Ahenobarbus qui partes Bruti & Cassij sequebatur, assiduus incursionibus agrum Brundisium vastauit: ita ut ne victis quidem pugna Philippica ab Cæsare Antonioque sociis desisteret, quin infestum incursionibus agrum Brundisium faceret. Accessit insuper, quod & Antonius postea cum Cæsare dissidens, accito in partes suas Ahenobarbo Brundisium venit. Quem ut Brundisini viderunt, memores cladum ab illo acceptarum porta clauserunt. Antonius se excludi indignatus, ceruicem qua vrbs continenti iungitur fossa muroque obsepsit. Sinum quoque ipsum & quas complectitur insulas crebris castellis insedit: urbemque oppugnare iam parabat: sed reconciliatis inter se amicorum opera Cæsare & Antonio Brundisii obsidione liberati sunt. Brundisium secundum longitudinem metitur Ptolemæus partibus quadraginta duabus & semis, latitudinem septemtrionalem partium triginta nouem cum besse. Inter Brundisium & Arpos vrbes celebrioris nominis ad mare adiacebant; *Rhodia* Ennio *Rhodia Ennij patria sup. p. 292. A.* alumno clara, *Egnatia*, *Barion*, olim *Iapyx*, *Canusium* ad Aufidum fluvium; *Salapia*, *Sipus*, *Apeneste*, & *Hyrium*, mons *Garganus* amnes *Cerbalus*, & *Frentus*.

A P I A N O N.

A R P I *Ætolorum Colonia.*

D E L E T A post decimum obsidionis annum à Græcis Troia, ARPI. quum duces victores ad sedes patrias remearent; Diomedes Ætolorum rex, Ægialeæ adulteræ vxoris conspiratione regno pulsus, cum iis quos ad Troiam secum habuerat militibus Italiam petit. Ibi gentes Monadorum & Dardorum, arma sibi inferre ausas, prælio victas extinxit, vrbesque ipsorum duas *Apinam* & *Tricam* funditus deleuit. In agro inde ab hostibus capto cum sedes figere statuisset, plures in eo vrbes & unum præcipui nominis *Argos Hippium* condidit: huius ARGOS Hippium. vrbis potentiam cum plurimum auxisset, ad Ætolorum regnum recipiendum reuocatus, moritur. Ceterum vrbes ab eo conditæ, per vicinorum Barbarorum commercia, in Barbaricos penè mores & ritus abierunt, ab iis *Argos Hippium*, primum corrupto vocabulo *Argyrrippa*; postmodum ARGYRIPPAM quæ & Arpi. autem *Arpos* appellatum est. Enimvero adeo huius vrbis potentia inualuit, ut finitimos populos à se *Arpanos* cognominauerint: & urbem *Salapiam* condiderint. Orto inde inter Romanos & Apulos bello, Arpani SALAPIA. quum

ARPANI
Romanis
dedisti.

* Cassij Atinij, in Li-
nio lego, lib.
XXIV.

T. Livius
lib. XXIV.
scilicet. XLV.
Gruter. &
deinceps.

ARPANI
Romanis
recepti.

Strab. l. VI.
Geog.

quum Apuli victi in Romanorum se potestatem dedidissent, eorum de- A
ditionem & Arpani, qui partem Apuliae tenebant, sequuti sunt. Mansit
itaque aliquamdiu inconcussa Arpanorum erga Romanos fides: donec
victis ingenti proelio ad Cannas ab Hannibale Romanis, proditione
* Cassij Atinij, qui gentis Arpanorum longè primus erat, in potestatem
Hannibalis traderentur. Ceterum Atinius postquam secus ac putaue-
rat rem Romanam reuirescere; contra labescere Hannibalis Pœno-
rumque potentiam cerneret, clam nocte cum trium tantum servorum
comitatu in castra Romana venit; promittens *si sibi ea res præmio foret,*
Arpos se Romanis proditurum. Quod postquam Fabius Consul ad con-
siliū retulisset; multi transfugam ut perfidum aspernabantur; necan- B
dumque ut proditorem & infidum censebant. Contra ea Consulis pa-
ter Fabius, Atinium in libera custodia usque ad finem belli seruandum
censuit: tum demum consultandum, utrum prima defectio pœnam; an
reditus præmium mereretur. Reliquis itaque Fabio assentientibus,
Atinius Cales in custodiam missus est. Fabius ad motis propius urbem
castris, *Arpos* oppugnare instituit. Situm inde urbis ex propinquo
contemplatus, qua parte tutissima erat, quia minus custodiebatur, op-
pugnare instituit: comparatisque omnibus haud impigrè, quæ ad ur-
bium oppugnationem usus essent, fortuna etiam insperata virtutem di-
ligentiamque Consulis adiuvit. Imber densissimus nocte media coor- C
tus præterquam quod custodes, vigilesque ab stationibus dilapsos fu-
gere in tecta coëgit; sonitu etiam largioris procellæ, strepitum portam
demolientium exaudiri prohibuit: ita ut Consul paullo ante lucem, non
sentientibus opidanis, per effractam portam in urbem irrumperet. Tum
demum exciti somno hostes sunt, imbre iam conquiescente. Præsi-
dium Punicum intra urbem quinque fere millium armatorum erat: &
ipsi Arpani tria hominum millia in armis habebant. Concursum pri-
mo in tenebris, angustisque, postea cum illuxisset colloquia inter Arpa-
nos, Romanosque fieri cœpta: Arpanisque se purgantibus, ac Prætor
Arpanorum à suis ad Consulem deducto, fideque inter signa aciesque D
data; Arpani repente arma pro Romanis in Pœnos conuertunt. Hi-
spani quoque, qui paullo minus mille Arpis erant, nihil ultra pacti, quam
ut sine fraude Punicum emitteretur præsidium, signa ad Romanos tran-
stulerunt. Ita *Arpi* sine clade vel calamitate ullius, præterquam unius
veteris proditoris & noui perfugæ, Romanis restituti. Ceterum quum
bello Italico, quod ab multis *Sociale* vel *Marsicum* vocatur, Arpani ite-
rum cum reliqua Apulia à Romanis defecissent; ab C. Cæcilio Metello
ingenti pugna victi: in deditionem venerunt. Quæ deinceps fortuna
urbis fuerit, & quomodo Strabonis ætate nihil præter ruinas ex ea super-
fuerit,

A fuerit, traditum memoriae non exstat. Tertium Arpanorum numisma ^{Numisma.} aprum quod AEtolorum fuit insignis exprimit, cuius dorso imminet venabulum, quo verisimile est Arpanos originem suam ab AEtolis posteritati testatam voluisse. Littus inter Anconam & Arpos accolebant vrbes *Buca, Istonium, Ortona, Cupra* maritima, *Firmum & Hadria*: vnde mari Hadriatico nomen, *Truentum* cum eiusdem nominis fluuio, *Potentia*, & *Nomana*. Iam amnes se hic in mare exonerabant *Tifernus, Sarus, Aternus, Fitermus, Vomanus, Bathinus, Apermus, Matrinus, Potentia, & Muscius*.

A Γ Κ Ω Ν Ι Τ Ω Ν.

B

A N C O N A, *Syracusanorum Colonia.*

C v m Dionysiorum patris & filij Tyrannide premeretur vrbs Syracusana, plurimi Syracusanorum, vel quibus crudelitas eorum odio erat; vel qui offensos metuebant, spontaneo exsilio patriam reliquerant. Ij in Italia ad Cumerum promontorium appulsi, cōsiderata loci opportunitate, urbem ibi inter duo promontoria condidēre; ita vt vrbs in ipso litoris circumflexu *cubiti formam referente* sita esset: vnde etiam nomen ei impositum. Græci namque eiusmodi curuitates *ανκωνας* vocant: quam opinionem confirmat & numismatum auctoritas, in quorum aduersa parte *cubitus* exprimitur. Iuxta Anconam pars oræ prominens ingentem ambitu portum complectebatur, qui obiectis vtrinque promontorijs præmuniebatur. Ceterum cum tempestatibus procellisque marinis obnoxius esset, obiectis à Cæsare Traiano molibus quæ maris impetum refringerent, tutior est redditus. Ager Anconitanus frugibus & vino (quod à palma fortè simul enata *Palmefium* vocabatur) fecundus erat. Inuenio quoque Anconitanos Venerem sanctissimè coluisse; atque huic Dææ ædem pulcherrimam intra urbem fuisse exstructam. Ancona quasi terminus erat intra Italicas **D** Gallicasque gentes. Quo autem tempore in potestatem Romanorum peruenerit non traditur: quantum verò coniectura assequi licet, bello id Picentino accidisse verisimile est: Ancona namque inter Picentinos censebatur. Picentini quum bello Italico siue sociali iterum contra Romanos rebellassent, rursus ad imperium armis redacti sunt. Anconam quoque à Iulio Cæsare captam cum in Pompeium Magnum moueret, tradit in familiaribus ad Tironem epistolis Cicero: & ipse Cæsar in commentarijs suis de bello ciuili. ^{ANCONA à Cæsare capta. Cic. l. xv. Epist. ad famil. Cæsar lib. I. belli Ciuil. ANCONA Colonia. C. Plin. lib. III. Nat. Hist. c. xlii.} Coloniam quoque Anconam deductam agrumque limitibus Græcanicis, militibus fuisse assignatum obseruo. Plinius scribit *Anconam* Camero promontorio oppositam

Qq

fuisse,

fuisse, in ipso flectentis sese oræ cubito. Anconæ longitudinem Ptolemæus prodidit triginta sex partium semis, latitudinem verò quadraginta trium partium cum besse. Inter Anconam & Pisaurum vrbs erat *Senogallia*; amnes *Æfis* & *Metaurus*.

Π Ι Σ Α Υ Ρ Ι Ω Ν.

PE huius vrbs origine, incrementis, rebusq; gestis altum apud auctores silentium est. Græcos tamen conditores fuisse ex numismatibus patet. Nomen vrbi à fluuio Isauro quo *Ariminum* versus alluebatur, factum inuenio: eamque haud procul ab Hadria vrbe sitam fuisse. Quo autem tempore *Pisaurum* in potestatem populi Romani peruenerit, non traditur. Coloniam eò deductam ciuium Romanorum, ijsque sena iugera in singulos assignata; Triumuiros item Q. Fabium Labeonem, M. Fuluium Flaccum & Q. Fuluium Nobiliorem deduxisse, libro tricesimo nono tradit Liuius. Fuit in eo Colonorum numero Actius Tragœdiarum scriptor, & ab eo fundus, qui ipsi circa urbem obuenerat, Actianus denominatus est. Velleius Paterculus prodit quadriennium postquam Bononia deducta erat, *Pisaurum* ac *Potentiam* deductam. *Pisaurum* ab Antonio Consule post cædem Cæsaris armis stipato iterum fuisse deductum, argumento est, quò Plutarchus testis idoneus in Antonij vita prodat, paullò ante prælium Actiacum *Pisaurum* opidum non longè ab Hadria, quò Antonius colonos adscripserat; terræ hiatu labefactatum fuisse. *Pisaurum* quoque publicis Populi Ro. beneficijs ornatum fuisse ex Liuiο constat: qui à Fulvio Flacco Consule viam ad Pisaurum vsque silice stratam; & templum Ioui in vrbe ab eodem fuisse exstructum prodit. Accusatur apud antiquos scriptores *Pisaurum* ob aëris corrupti, Augusto potissimum mense, graues & pestiferos halitus & euaporationes: vsque adeo vt ciuium paucissimi quinquaginta annorum ætatem ferant. adhæc quod æstuante Sirio quotannis infantes magna cum frequentia ob aëris putredinem efferebantur. Hinc Catullus ad Luuentium scribens, *Pisaurum* vt moribundam sedem vituperat. Hospites enim ibi, vt statuas inauratas, aëris inclementia statim pallefcere. *Pisaurum* Ptolemæus, assentientibus etiam antiquis scriptoribus, Gallis Senonibus ascribit: certè vltra Italiæ terminos, quos Romani suo imperio asseruerunt, situm fuisse inuenio. Ceterum quum hanc quoque regionem, quæ inter AEsim & Rubiconem erat, Romani imperio suo adiunxissent, extincto Senonum (qui Romanos grauissima frequenter clade urbemque incendio vastauerant) nomine eandem propter affini-

PISAV-
RVM opi-
dum.
PISAV-
RVM Colo-
nia.

Liuius lib.
xli. scilicet 27

Epigram.
LXXXII.
Nemone in
tanto po-
tuit, &c.
Præterquam
iste tuus
moribunda
à sede Pi-
sauri. Hos-
pes inaura-
ta pallidior
statua.

- A affinitatem Vmbriæ attributam fuisse facile crediderim: siquidem video ^{Strabo lib. V.} Strabonem Vmbriam AEsii & Rubiconis fluminibus, tum Ancone & Arimino opidis terminasse: atque in ea *Ariminum, Senam, Fanum & Metaurum*, quæ Senonum antea fuerant, numerasse. Valerius quoque Maximus tradit; Asdrubalem à Nerone & Salinatore in Vmbria cæsum; quos ad Senam & Metaurum pugnasse constat. Pulsos autem ex agris Senonis, & eò ciues Romanos esse translatos, multis mihi argumentis ac coniecturis persuasum est: primum quòd obseruo Catonem (ut scriptum est ^{Plin. l. III. Nat. Hist. cap. XV.} apud Plinium) memoriæ prodidisse, in hoc tractu *Senones* qui Romam incenderant, funditus interiisse: deinde, quòd colonias duas in eorum agro à Romanis collocatas video; *Senam* videlicet, pulsus statim Gallis, ut Polybius ait: & *Ariminum*, de quo iam dicturi sumus, anno CCCCLXXXV. P. Sempronio & Ap. Claudio Coss. Huc accedit, quod rogante C. Flaminio Tribuno pl. anno DXXI. latum est ad plebem, de agro Gallico cis Ariminum diuidendo. Pisauri longitudinem Ptolemæus XXV. partibus cum triente; latitudinem XLIII. cum dodrante definit.

A P I M E I N E Æ N.

- C V A B fuerit urbis *Arimini* origo, aut quo tempore & à quibus ^{ARIMINUM.} condita, non satis constat. Sunt qui ab Arcadibus conditam credant, iis qui in Latio olim cum Euandro colonias deduxerint; partemque aliquam Arcadium in oram Hadriaticam penetrasse, & Ariminum urbem; cui nomen ab Arimino fluuio fecerint, ^{ARIMINVS flum.} condidisse: argumento esse quod numismata Ariminensium Pana, peculiarem Arcadiæ Deum cum disparibus fistulis exprimunt. Quorum opinionem, ut infirmare nolo: ita nec oppugnare decreui: quum alij illud Panos symbolum ad agros in toto Ariminensium tractu compascuos & fertilissimos, & maximam gregum armentorumque in iisdem frequentiam referre malint. *Ariminum* namque in planicie amœnissima situm fuit: atque à meridie fructiferarum arborum siluis, magno cum fructuum & vini prouentu, ab oriente agris compascuis; ab occidente annonæ & frugum copia luxuriabat: à septentrione mari Hadriatico ablucebatur. Quænam verò huius urbis fortuna, quòdve fatum fuerit, antequam deletis in ea regione Gallis Senonibus in potestatem populi Ro. veniret, nobis in obscuro est. deductos eò colonos P. Sempronio Sopho, Ap. Claudio Coss. Paterculus & Epitome Liuiana testantur. Atque eam urbem siue coloniam Iuris Italici deinceps fuisse argumento est; quòd cis Rubiconem flumen, qui Italiæ terminus erat, primum occurrebat. Terminumque Prævinciæ Galliæ, ut meminimus, à mari supero Rubico; ab

Qq 2

infero

infero Arnus erant: quæ res effecit ut primis temporibus; quemadmodum *Pisa* pro Liguria; sic *Ariminū* pro Gallia communi sermone usurparetur: cuius rei auctorem habemus *Liuium*, qui libro, *xxviii*. ita scribit: *Urbana Prouincia Seruilio obtigit, Ariminum (ita Galliam appellabant) Sp. Lucretio. Rubiconem* verò fluuium, Italiae ad Galliam Togatam finem fuisse, testimonio est nobilissimum illud *Ciceronis* in *Antonium*. *An*, inquit, *faciat ut exercitū citra flumen Rubiconem, qui finis est Galliae, educeret?* *Cæsarem* autem intellexit, qui cum cohortes suas, ut ait *Suetonius*, ad *Rubiconem* prouinciæ suæ terminum consequutus esset, reputans secum quantum moliretur, conuersus ad proximos, *Etiam nunc inquit, regredi possumus; Quod si ponticulum transferimus, omnia armis agenda erunt.* Quod & *Lucanus* multis post annis carminibus suis est prosequutus: eandemque *Ariminum* primum opidum è *Gallia* in *Italiam* venientibus occurrisse videor satis disertè ostendisse: quum versibus suis per enumerationem colligat, quoties fortuna Romanos læcesseret, hæc semper hostibus ad bellum iter fuisse: ita *Ariminenses* *Senonum* motus expertos; inde *Cimbrorum* furores & impetum; antea etiam *Punica* duce *Hannibale* arma; uti post multos annos *Teutonum*; postremò & *Cæsaris* bella ciuilia mouentis. usque adeo ut eadem vrbs variis belli cladibus, & imperio Romano fatalibus semper lacessita fuerit; denique etiam in partem militarium *Coloniarum* venerit; quum *Trium viri* post victoriam *Philippensem* rerum potirentur: cuius rei non solum *Appianus* testis est; verum etiam antiqua id *Inscriptio* cōfirmat, quæ *Patronam Coloniae Arimini* memorat. *Arimini* *Senonum* vrbs longitudinem *Ptolemæus* trigintaquinque partium; latitudinem quadraginta trium cum dextante circumscribit.

Suet. in
Cæsare cap.
31. & 82.

Lucan. lib. 3.
belli. Phars.
sal. v. 225.
Hic ait, hic
pacem tem-
perataque
iura relin-
quo, &c.

ARIMI-
NUM. Co-
lonia mili-
tari.
Appian. A-
lexan. l. II.
Bell. Ciuil.

GALLIAE
Cisalpinæ
termini.

Apenninus
mons.

V Erum ab *Arimino* extremo *Galliae Togatae* termino ad vltiores in *Septemtrionem* & occasum *Galliae* terminos, qui citra vltaque *Alpes* secundum ius imperij *Romani* extendebantur, progrediamur. *GALLIAE* autem nomine hoc loco, ad *Romani* potius iuris consuetudinem, de qua post dicam, quam ad veritatis rationem aptè appello quidquid montium, camporumque mari *Ligustico*; fluminibus *Arno*, *Rubicone*, *Formione*, *Hadriatico sinu* & conuexa ipsa propè *Alpium* crepidine continetur. Mare enim à meridie est: *Alpes* à *Massilia* propè in orbem per vada *Sabatia*, *Taurinos*, *Salassos*, *Rhetos*, *Comum*, *Brixiam*, *Veronam*, *Vicetiam*, *Opitergium*, *Aquileiam* & *Tergeste* usque in sinum *Hadriaticum* ductæ, *Occidentis* & *Septemtrionis* partes tuentur, sinus ipse cum duobus, quæ dixi, fluminibus partem orientis definit. Hanc mediam ferè discriminat *Apenninus mons*, & flumen maximum *Padus Apenninus*, ab eodem ferè vnde *Alpes* initio exurgens, ad mare usque *Hadriaticum* & *Se-*

- A & Senam opidum porrigitur. Padus ex Alpino quodam in Vagiennorum Ligurum finibus *Vesuli* montis fonte erumpens, longo per medios campos tractu multis in sinum Hadriaticum ostijs sese exonerat. In eundem ex Apennino non minimi nominis flumina octo; ex Alpibus vero undecim influunt. Quoniā autem in multas nationes hæc quam descriptissimus regio distributa est; in Ligures, Gallos, Venetos & Carnos; de singulis quā breuissimè poterimus, ea quæ ab Antiquitate desumimus paucis complectemur. In agro Gallorum Cisalpinorum describendo Boiorum tantum, Insubrum & Cænomanorū meminero: quod reliquum, quantum ipse coniectura consequi possum, iam pridem ab his, ut Senones à Romanis, bello deleti fuissent. Hi verò ab ortu Solis Senonibus, teste Polybio, ab occasu Liguribus Cispadani ad Trebiam adhæserunt: meridie quidem Apennino; à Septemtrione Pado inclusi. Quod cum ita sit, apparet opida eorum fuisse ultra Rubiconem ad mare *Rauennam*, intus *Laesanam*, *Forum Liuij*, *Faurentiam*, *Forum Cornelij*, *Claternam*; *Bononiā*, *Mutnam*, *Campos Macros*, *Nuceriam*, *Khégium Lepidi*, *Parmam*, *Brixillum*, *Fidentiam*, & *Placentiam*: ultra eam est *Trebia*. Pulsis autem per varia tempora Gallis pleraque Romanos occupasse, declarant frequentes eorum Coloniae, *Bononia*, *Mutina*, *Parma*, *Placentia*, *Cremona*. Ostendit & nomen *Togatae Galliae*, (sic enim hæc regio postea est appellata) quod ab eo ductum videtur, quod ei Prouinciæ *toga Romanae* vsus concessus esset. Hoc autem nomen ea regio primum tulit, quam Senones tenuerant; Inde autem & Boiis, qui finitimi erant Senonibus exturbatis, idem nomen communicatum puto.

Plin. l. III.
c. xv. Nat.
Hist.

GALLIA
TOGATA.

- Sequitur ut paucis de *Liguribus* agamus. Inuenio itaque *Ligures*, qui cis Alpes habitabant in duas partes fuisse distractos; *Transapenninos* & *Cisapenninos*. *Transapennini* fines à meridie mare Ligusticum; à Septemtrione Apennini iugum ab Oriente primum *Macram* amnem; post impetu in Etruriam facto *Arnum*; ab occasu eiusdem Apennini & Alpinini congressum ad *Nicæam* habuerunt; Atque ex his alij *Montani*, alij *Maritimi* appellati. *Montani*, ut in veteribus rerum Italicarum Commentariis scriptum est, à *Nicæa* vnde Apenninus attollitur, vsque ad fontes *Macrae* pertinuerunt: à *Macra* autem vsque ad *Arni* fontem *Ligures Apuani*. *Maritimi* verò à *Massilia*, ut ait Polybius, vsque ad *Pisas*, quod primum opidum ex *Liguribus* in *Tuscos* eanti occurrit: quamquam illud etiam *Trogus* in *Liguribus*, ut ea ferebant tempora, collocarit. Ceterum à *Pisis* opido *Romam* vsque *Etruria* pertinebat, hoc est, uti ego ex Polybio auctore nulla in re contemnendo interpretor, inter *Arnum* *Tiberimque* flumina concluditur.

LIGURES

Polyb. l. III.
Hist. cap.
xxvii.
PISAE.
Apud Iustinum lib.
xliii.
Pol. lib. II.
cap. xxxix.

ETRURIA
qua &
Tyrrhenia.

COSA.

FALERII.
FALISCI.

ETRUS-
CORUM
concilium.

Livius lib.
I. ab v. c.

anno ec-
clesiæ
p. c.

ETRURIAM, quæ olim *Tyrrhenia* dicebatur, ab antiquis in tres partes distinctam inuenio, quarum vnam *Maritimam* appellarunt: alteram *Cisciminiam*, tertiam *Transciminiam*. Maritimæ opida à Tiberi ad Arnun progredientibus secundum oram maritimam obeuntibus; aut non longè ab eadem diuertentibus hæc occurrebant: *Phregene*, *Alfium*, *Cære*, *Pyrgi*, *Sabate* opidum cum lacu, *Castrum nouum*, *Tarquini*, *Graniscæ*, *Cosa*, de qua paullo post latius acturi sumus; itidem *Volce*, *Telamon* promontorium, *Labro*, *Populonia*, *Volaterræ*; & vnde initium sumimus, *Pisa*. *Cisciminia* omnem regionem cis Ciminium montem continet; quæ est inter Tiberim regionem maritimam, & iuga Ciminia; quo in spatio erant, *Veij*, & de quibus ex ordine prosequemur, *Falerij* siue *Falisci*, *Cappera*, *Nepes* & *Sutrium*, lacus *Ciminus* & *Vadimonis*. *Transciminia*, ut est in *Epitomis* rerum *Italicarum* antiquis, à iugis Ciminij ad *Pistorium* pertinuit, atque opida habuit *Ferentiam*, *Trosculum* nouem millia passuum citra *Volfinios*, teste *Plinio*, *Bleram*, *Cortonossam*, *Contenebram*, *Salpinates*, *Clusium*, *Rusellas*, *Senas*, *Fluentinos*, qui & *Arnienses* dicebantur, *Fasulas*, *Pistorium*, *Stellates*, *Arretium*, *Crotonam*, lacum *Trafimenum*, & *Perusiam*. Quemadmodum autem *Latinorum*, sic & *Etruscorum* commune quondam *Concilium* fuit ad *Fanum Volturnæ*: quo in loco duodecim *Etruriæ* per ea tempora principes populi de summa rerum consultare, ac de bello paceque statuere soliti sunt. Fuerunt autem uti accepimus hi, *Veientes*, *Carites*, *Falisci*, *Vulfinienses*, *Clusini*, *Perusini*, *Arretini*, *Rusellani*, *Volaterrani*, *Populonienses*, *Pisani* & *Fasulani*. Ut autem quique ex his proximi vrbi *Romæ* fuerunt, ita primi bello *Romano* tamquam continenti quodam incendio conflagrarunt. Proximi autem fuere *Veientes*, quorum agrum *Tiberis* à *Crustumino* & *Fidenate* (qui in *Sabinis* sunt, ut ait *Plinius*) diuidit, duodecim passuum millibus procul à *Roma*. Cum his ergo primum acie decertauit *Romulus*; cum pro *Fidenatibus* consanguineis suis arma cepissent; eosque proelio fusos, ea agri parte quæ *Tiberim* attingebat & *septempagi* dicebatur, ceterisque quæ sunt ad fluminis ostium locis, teste *Dionysio*, multauit. Eisdem deinde sæpius rebellantes reliqui ferè omnes, qui *Romulum* secuti sunt, *Reges* deuicerunt: è quibus *Ancum Martium* tradit *Livius*, filia *Mætia* *Veientibus* adempta, usque ad mare imperiū prolataste, atque *Ostiam* in ore *Tiberis* condidisse. Inde verò regnante *Prisco*, reliquam *Etruriam* belli *Romani* contagione arsisse in *Dionysij* historia scriptum inuenio, cum quinque *Etruriæ* populi arma cum *Latinis* iunxissent: eosque ad *Eretum* in agro *Sabinorum* proelio victos leges pacis accepisse. Postea *C. Iulio. Q. Fabio* *Coss.* *Veientibus* agrum *Ro. populantibus*, ne res reddentibus bellum est indictum: idque per octo annos continuos gestum, quo bello trecenti & sex *Fabij*, qui sibi hostem illum depoposce-

rant,

A rant, ad Cremeram amnem deleti sunt. Deinde L. Quinctio, Mam. AEmilo, L. Iulio Tribunis militum consulari potestate, Fidenates legatis Romanorum interfectis ad Lartem Tolumnium Veientium regem defecere; *Veientibusque* arma capientibus, *Falisci* de quibus ex ordine scribemus, sese adiunxerunt.

Anno v. c.
ccccv.

F A Λ E I Ω N.

FALISCI *Argiuorum Colonia.*

B.

GAMEMNONE Mycenarum & Argiuorum rege Clytemnestrae uxoris adulterae, & Aegypti adulteri insidiis caeso, cum Aegyptus regnum, quod per scelus inuaserat, Tyrannide & crudelitate premeret, Halesus Agamemnonis ex Briseide, uti quidam, uti alij ex Clytemnestra, filius, (alij aurigam ipsius fuisse tradunt) Aegypti sauitiam veritus assumpta voluntariorum & clientium ex Argis manu in Italiam profectus, cum ad Massicum montem condisset, postea ibi urbem condidit: ubique & genti a se nomen fecit. *Halescam* enim urbem, & *Haliscos* ab Haleso auctore & conditore prius dictos tradunt nonnulli; qui postea *Falisci* vocati sunt, aspirata in F. digamma

FALISCA
condita, &
unde du-
rum nom.

C.

AEolicum commutata, eadem ratione, qua Dionysius tradit priscos Græcos consuevisse nominibus a vocali incipientibus præponere digamma illud F. additus ad lineam rectam duabus obliquis: ita ut pro ἐλένη, δίκῃ, ἀναξ, ἀνὴρ proferrent, *Feλένη*, *Foικῃ*, *Fanaξ*, *Favnp*, & multa similia, cui suffragatur, quod & in numismatibus antiquis F A Λ E I Ω N non per Φ sed F digamma loco aspiratae præposito scriptum videmus. *Halesus* autem uti noui ciues originis suae admonerentur, templum Iunoni, Argiuo illi simile crexit, in quo iidem sacrorum ritus annui obseruarentur; essent sacrificiorum similes quoque apparatus, & cultrices templi sacrificulae, &

D.

puella innupta, quam *Canephoron* appellabant, sacrificium anspicari solita; præterea chori virginum, quæ in veste alba quam poterant splendidissime cultæ incedentes carmen patrium in laudem Deæ canebant: ac vias quacumque sacerdotes cum victimis reliquoque sacrificij apparatu incederent, vestibus floribusque sternerant. Capram autem in templum illud Iunonis inferre nefas erat. *Halesus* postquam urbem ab se conditam optimis legibus institutisque ornasset; auxilium *Turno* Rutulorum regi aduersus Aeneam & Troianos ferens, in proelio occubuit. Post eius mortem *Falisci* cum aliquamdiu libertate potiti fuissent, in ius tandem ditionemque Etruscorum; qui maximam Italiae partem olim armis domuerunt,

concef-

concessere; & inter duodecim Etruriæ populos deinceps annumerati sunt A
 Vrbi tamen gentique Faliscorum, suæ leges suæque instituta permansere.
 Duas præcipui nominis vrbes *Faliscis* fuisse quidam tradunt, modico
 à se intervallo distantes, quarum prior *Falisca* siue *Faliscum* à conditore,
 vti iam diximus, appellata fuerit: altera *Faleria* siue *Falerium* à Falerio
 Argiuo Halesi comite nomen sortita. Aliis placuit *Falerium* opidi no-
 men esse; gentem verò *Faliscos* dici. De *Falerio* addit Dionysius Halicarn.
 etiam suo sæculo quamuis à Romanis habitaretur, scintillas tamen Pe-
 lalgici generis seruasse; multa que moris Græcanici longissimo tempore
 apud Falerios perdurasse; vti armorum ornatus, hastas & clypeos Argo-
 licos: sacrorum quoque apparatus, ædes Deorum, expiationes, sacri- B
 ficia & multa similia. Ager Faliscorum quamuis multa sui parte as-
 per & montosus, lætissimis tamen pascuis abundabat; & lino admo-
 dum fœcundus erat. Perlabebatur Faliscorum regionem Clitumnus
 amnis, eo miraculo celebris quod eius aquæ potæ albedinem armentis
 inducerent. Nihil quod memoria dignum sit, à Faliscis ante annum ab
 vrbe condita CCCXVI. gestum: hoc demum anno societatem Lartii To-
 lumnij Veientium Regis, & Fidenatium sequuti, arma Romanis intule-
 runt. Aduersus quos Mam. Aemilius Dictator ab Romanis missus, in-
 genti eos prælio ad Nomentum cæso inter ceteros Veientium Rege su-
 perauit. Sequenti inde anno, Consules Romani agrum Faliscum ingres- C
 si, quum intra muros se contineret hostis, omnia latè depopulati, quod
 pestilentia Romæ sæuissimè grassaretur reuocati, pactis cum hoste indu-
 ciis legiones ex agro Falisco abduxere. Quieuere inde Falisci vsque ad
 annum ab vrbe condita CCCLI. quo anno inita cum Capenatibus socie-
 tatè, castra Romanorum, qui tum Veios circumsedebant, inuasere; ipsis
 simul Veientibus eruptionem facientibus: ita vt hinc Veientes, inde Fa-
 lisco prementibus conuersæ in aduersa Romanorum legiones, aliæ ad-
 uersus Faliscos & Capenates, aliæ aduersus Veientes erumpentes depu-
 gnarent. Sed dissensione M. Sergij & Verginij Tribunorum, qui priua-
 tis inter se odiis dissidebant, ac binis quæ Romani ad Veios habebant D
 castris, hic maioribus, ille minoribus præerant, factum est, vt dum Ser-
 gius, cuius castra hostes oppugnabant, opem ab inimico per arrogantiam
 petere dedignatur; Verginius verò pari pertinacia auxilium collegæ la-
 boranti vtrò submittere differt, Falisci interea, Capenates ac Veientes
 castris Romanorum paucis effugientibus potirentur. Quæ clades vbi
 Romæ accepta est, Sergio & Verginio propter mutuas discordias Magi-
 stratu abire iussis, alij in locum illorum creati ac Veios missi, *Faliscos Ca-
 penatesque* magna cum cæde castris eiiciunt. *Falisci* nouis statim co-
 piis conscriptis accitisque Capenatibus, cum rursus castra Romanorum
 aggrede-

An. CCC-
XVI. p. 18
R.C.

FALISCO-
RVM ad-
uersus Ro-
manos res
gestæ.

Linus lib.
IV. & V.
Annalium.

T. Linus
lib. V. sect.
XIX.

- A aggredierentur non sine strage repulsi, pluribusque inde aliis super alias cladibus fracti, auxilium à communi Etruriæ concilio ad Veientes oblatione Romanorum liberandos per legatos petere: Verum Etrusci cum prius Veientibus hoc negassent, se nunc quidem aduersus Romanos auxilia missuros responderunt: si qui tamen ex iuuentute sua voluntarii ad bellum ire velint, non prohibuituros. Eo cum responso regressis domum Legatis, ingens voluntariorum numerus ex Etruria ad Faliscos accessit: quorum accessione aucti Falisci, accitis Capenatibus, in Romanos mouerunt. His L. Titinius & Cn. Genucius Tribuni militum tum exercitu obuiam facti, dum fortius quam cautiùs pugnant, in insidias precipitantur. Genucius fortiter pugnans occubuit. Titinius collectis ex multa trepidatione militibus in editum tumulum eoasit. Ea clades Romam perlata, quum maiorem quam pro re terrorem fecisset, M. Furius Camillus Dictator dictus est. Is cum P. Cornelio Scipione Magistro equitum profectus, ac Faliscos in agro Nepefino cum Capenatibus adeptus, eosdem magna strage fudit; simul etiam castris exiit: inde & Veios cepit. Post biennium inde Romani Camillum Tribunum militum creatum rursus contra Faliscos misere: qui statim cum exercitu agrum Faliscum ingressus, castra haud procul ab vrbe Faleria posuit. Tenebant se prius mœnibus Falisci donec populationibus agrorum & villarum incendiis irritati urbem egressi in aperto castra locarent: ita tamen ut præ metu Romanorum haud longius quam mille passus ab vrbe progredierentur; loco quam castris ceperant aspero vndiq; & prærupto fidentes. Ceterum Camillus moris noctu castris dum Falisci castris suis egressi in Romanos castra in superiore tumultu munientes opus impedituri impetum faciunt, suis fugatisque, ac præter castra propria in urbem compulsis Faliscis, castra etiam illorum cepit. Circumfideri inde vrbs & munimentis claudi cœpta est, cumque leuib; interdum per eruptionis occasionem præliis tempus tereretur, neutro inclinante spe, maxime cum frumentum aliaque necessaria largiùs obsessis quam obsidentibus suppeterent; videbatur hæc obsessio non minùs diuturna, quam ad Veios fuisset, futura, ni casus insperatus Imperatori Romano fidei integritatisque opinionem & maturam simul victoriam peperisset. Quum moris esset apud Faliscos eodem liberorum præceptore ac pedagogo uti, Falerij sub vno ludimagistro pueri simul complures, & in his etiam principum liberi erudiebantur. Is cum in pace consueisset pueros suæ curæ commissos, ante urbem lusus exercitationisque causa præducere; & ne in bello quidem eum morem intermitteret, accidit, ut dum variatis sermonibus & lulis pueros solito longiùs à porta trahit, simul & intra hostium Romanorum stationes, deinde in castra, denique & in

T. Livius
lib. v. Annal.

Anno v. c.
CCCLVII.
quo Veij
capti.

T. Livius
lib. v. Annalium,
sect. 27.
Scriptor de
Viri illustr.
in Camillo
cap. 23. quæ
que ibi
olim ex
Alphio Auito
notabamus.

Rr

prætorium

prætorium perduceret: puerosque coram Camillo adducens addidit; Falerios se in potestatem Romanorum tradidisse; quando eos pueros, quorum parentes summam rerum in vrbe teneant, ipsi dederint. Sed Camillus tantam hominis perfidiam execratus, spretum increpatumque, manibus à tergo reuinctis; ac detractis vestibus denudatum; pueris tradidit: virgas quoque, quibus illi proditorem vrberantes in urbem agerent, dari iussit. Falerij tantam in hoste fidem ac iustitiam admirati deposito statim omni in Romanos odio, legatos ad Camillum, deinde permissu Camilli Romam ad Senatum mittunt; qui Falerios atque urbem ipsorum in fidem potestatemque Romanorum dederent. Atque ita Faliscis in fidem receptis, quo plebs Romana eo anno à tributi onere leuaretur, pecunia quanta in stipendium annuū militibus sufficeret, Faliscis imperata est: ac pace concessa, legiones ex agro Falisco abductæ sunt. Haud diu in fide perstitere Falisci; namq; C. Marcio Rutilo, & Cn Manlio iterum Coss. postquam occultè prius arma cum Tarquiniensibus sociassent; Romanis per faciales res repetentibus non reddiderunt: nihil tamen memorabile ab iis Consulibus contra Faliscos gestū: sed anno insequenti, quo M. Fabius Ambustus, & M. Popillius Lænas vterque Coss. iterum fuere, Fabio bellum contra Faliscos obuinit: qui cum Legionibus in Faliscos profectus, à Faliscis Tarquiniensibusque cum instructo exercitu occurrentibus prælio superatus est. Iniecerat terrorem turbaueratque insolita specie primo congressu Romanam aciem, quod sacerdotes Faliscorum agmen suum cum facibus ardentibus, anguibusque prælatis incessu furiali præcedebant. Sed postquam Consul, Legati, Tribuni que milites, puerorum more vana pauentes, irrisissent, increpassentque, pudor animos à priore trepidatione in ferociam conuertit; discussoque vano hostium apparatu ac facto in armatos impetu, funduntur, sternunturque Falisci cum Tarquiniensibus: tota denique acie in fugam compulsa etiam castris exutifunt. Hac clade irritati potius quam fracti animis Falisci, totam in Romanos concitant Etruriam; ingentibusque Etruscorum copiis aucti ad Salinas castrametantur. At C. Marcius Rutilus Dictator in hos profectus, ancipiti primum prælio certauit; sed acriore impressione facta, auersis in fugam hostibus castris etiā ipsorum poritus est. Ita Falisci accisis rebus suis, trepidi intra fines suos se receperunt: assidua inde agrorum vastatione coacti pacem supplices ab Romanis petierunt, impetraruntque. Eam pacem quam integra aliquamdiu fide coluissent, rursus L. Papirio Cursore, Sp. Caruilio Coss. arma cum Etruscis aduersus Romanos sociarunt. Contra eo missus Consul Sp. Caruilus, Faliscos multis cladibus fractos pacem denuò petere coëgit. Rebellasse inde iterum Faliscos post bellum Punicum secundum & cum

Anno post
R.C.CCC.
XCVI.

Anno Urbis
CCCXC.
VII.
Linius lib.
VII. Annal.
cap. 43.

Anno Urbis
cond. CCC.
XCVII.
Linius lib.
VII. c. 47.

PAX inter
Faliscos &
Romanos.
Anno V.C.
CDLX.

- A & cum iis duce A. Manlio Torquato Consule debellatum esse inuenio. Is namque ducto in agrum Faliscum exercitu, occurrentes sibi Faliscos proelio fudit: deuastatoque agro Falisco exercitum ad Faleriam urbem admouit, eamque per vim captam euertit. Totum inde nomen Faliscum sexto postquam venerat die in deditionem accepit. Manlium de Faliscis triumphasse Fasti Capitolini * testantur. Deductam ab Romanis in Faliscis *Coloniam Iunoniam Faliscam* inuenio; colonisque agros ab Triumiris assignatos: sed quo id tempore factum sit nobis ob scriptorum incuriam incertum est. Quia autem Falisci sub eodem parallelo cum *Cos*is maritima Etruriæ vrbe à Ptolemæo recensentur, eadem fecit parallelorum æqualitas, ut à Faliscis ad *Cosanos* maritimos Etruriæ populos transiremus.

Anno Urbis
cond. DIX.

FALE-
RIUM co-
ptum &
euersum.
* Urbis con-
dita, anno
DXII.
FALISCA
Colonia
Iunonia.

COSAR.

K O Σ Ω N.

- C** O S A M auctor est Plinius Vulsinien-
sis, qui inter duodecim principes Etruriæ populos recensentur, ædificasse. De *Vulsinien-*
sibus itaque, ut Cosanorum maioribus, pauca & explorata, ut accepimus, in medium adducturi sumus. Captis Veis L. Valerius Potito, M. Manlio Capitolino† Coss. nouum bellum cum Vulsinien-
e sibus exortum est: quo quum propter famem & pestilentiam exercitus Ro. duci nequiret; Vulsinienles ob id animis elati, Salpiniatibus adiunctis, agros Romanos ultro incurrauere. Itaque duobus inde populis bello indicto cum Vulsinienlibus pugnatum. Fusa primo concursu in fugam acie, octo armatorum millia ab equitibus Ro. interclusa, positis armis in deditionem venerunt. Vulsinienlibus bello fessis, ea conditione, ut res populo Ro. redderent, induciæ in viginti annos datæ sunt. Obseruo quoque à L. Postumio Megello* Consule, traductum in Etruriam exercitum principio Vulsinienlium agrum vastasse; deinde cum Vulsinienlibus ad tuendos fines egressis haud procul mœnibus ipsorum depugnasse: duo milia & ducentos Etruscorum cæsos; ceteros urbis propinquitate tutos fuisse. inde tres validissimas Etruriæ vrbes, *Vulsinios, Perusiam, Aretium* pacem petisse; & vestimenta frumentumque pro militibus cum Consule pactos, missis Romam oratoribus, inducias in quadraginta annos impetrasse. In fragmentis Tabularum Capitolinarum scriptum est, Ti. Coticuncanum de *Vulsinienlibus* & *Vulcentibus* triumphasse. Quod ideo hic adscripsi, quod Plinium prodidisse videam, *Cosam Vulcentium urbem* (quo loco aliis *Vulsinienlium* nomen substituere placuit) à Populo Ro. deductam. Paterculus etiā auctor est, *Cosam* & *Pæstum* C. Fabio Dursone, & C. Claudio Canina* Coss. vtramque ad mare Etruscum; illam in Etruria, istam in

COSAR.
C. Plin. lib.
III. Nat.
Hist. cap. V:
VULSI-
NIENSIS.
† An. V. C.
CCCLXI.

Linus l. 9.
§ 93.

† Cos. Ann.
post R. C.
CDXLVIII.
& CDLIX.
iterum &
III. CD-
LXII.
Linus l. IX.
& X. An-
nal.

Plin. l. III.
Nat. Hist.
cap. V.
COSA Ca-
lonia.
Pater. l. II.
* An. V. C.
CDXC.

Campania, vt suo loco memorauimus, deductam; Plutarch. quoq; tradit *A*
Narniam & Cosam à T. Quinctio Flaminio ante Consulatum deductas.
 Ceterum octogesimo ferè quàm deducta fuerat anno L. Furio Purpurco-
 ne, M. Claudio Marcello Coss. * Cosanis postulantibus vt sibi colonorum
 numerus augeretur, mille adscribi iussi sunt; dū ne quis post in eo numero
 esset, qui L. Cornelium, & Ti. Sempronium Coss. hostis fuisset. Est & illud
 obseruatione dignum, quod Liuius memoriæ prodidit, difficillimis Rei-
 publicæ & belli Punici tēporibus, recenseri *Cosanos* inter eos colonos, qui
 in fide manserunt. Nam quod idem Liuius prodit *Cossanos* ab Hannibale
 per fraudem interceptos; procul dubio de iis hoc intelligendum, quos
 inter *OEnotrios* Stephanus recenset. argumento est, quod idem † scribat, *B*
 Hannibalem post Cannensem cladem, à Statio pollicente se Cossam tra-
 diturum, in Hirpinos ea occasione euocatum fuisse. mox rem gestam
 paucis in hanc ferè sententiam profequitur. *Cossanum* fuisse nomine Tre-
 bium nobilem inter suos, sed factione familiæ quæ per gratiam Roma-
 norum potentior erat oppressum, rem ad Hannibalem inclinasse, quem
 Cannensi pugna ferocem cum exercitu aduenire nunciabat, & vulgi
 sermonibus spargebat: Cossanos itaque ob metum Hannibalis urbē
 excessisse; vacuam urbem sine certamine occupatam, & præsidium Puni-
 cum acceptum; *Cossam* cum aliis aliquot Samnitium urbibus, paullopōst
 à Q. Fabio Consule vi receptam fuisse. Idem Liuius quum sub Q. Fabio *C*
 Maximi filio, & Ti. Sempronio iterum Coss. prodigia quæ nunciata e-
 rant enarrat, inter cetera refert arma in *Iouis Vicilini* templo, quod in agro
 Cosano erat, contrepuisse. quod vt de *Cosanis Etruscis* intelligi possit, facit
 Cosanorum numisma quod hīc exhibemus; in eo namque ab auersa
 parte aquilla Iouis ales dextro pede contextam è lauro corollam, sinistro
 sceptrum premit; non ambiguo symbolo Iouis numen in ea colonia in
 veneratione fuisse. Numisma autem istud ad Coloniam referendum
 iecirco nonnulli opinantur, quod ab aduersa parte aut colonix alicuius
 magistratum; aut certè Cosam nouis colonis, vt ex Liuiο memorauimus,
 auctam fuisse Triumuirorum symbolo exprimi credant. Sunt qui de *D*
 colonia quidem cum præcedentibus eadem opinentur; sed quod in nu-
 mismate Tres viri ad iter accincti appareant, ad Cosanorum calamita-
 tem referant; qua ob soricum copiam sedes suas deferere coacti sint: vt à
 Volaterrano quoque memoriæ proditum est. eam tamen fabulam à Ru-
 tilio Numantio poëta (qui multis ante sæculis sub Honorio Augusto vr-
 bis Præfecturam gessit) irrisam fuisse obseruo; nec verisimiliorem haberi
 quam gruum cum Pygmæis pugnam multorum figmentis celebratam.
 Verum quod ad vrbis situm pertinet, ex Strabone (vti & ex Ptolemæi
 quoque Tabulis) obseruo, Cosas haud procul à mari Tyrreno extitisse
 in sinu

Plut. in
Quinctio.

* an. Urbis
DLVII.
Liuius lib.
XXVII. cap.
XLII.

Stephanus
de Urbibus.
† Liui. lib.
XXIII. initio
aliq. Comp.
sam ibi
legant.

Liuius lib.
XXIV. fol.
41.
Anno Urb.
DXXXVIII.

Liui. lib.
XXIII. c. 9.

Raph. Vola-
terrano
libro V.
Comment.
Urbanor.
Cl. Rutilius
Itinerarij
pag. 6. Et
desolatæ
mœnia for-
da Cosæ.
Ridiculum
cladis pu-
det, &c.

- A in sinu autem illo tumulum fuisse sublimem, in quo opidum à Vulsinien-
sibus siue Volcientibus exstructum fuerit: sub tumulo portum Herculis
fuisse, & lacum ex mari salsum: ad sinus ipsius oram Thunnos venan-
tium speculam exstitisse: Thunnum namque Piscem, non modò glan-
des, verum etiam purpuras, quarum magna circa has oras frequentia
erat, prosequi. *Cosam* plerique auctores numero singulari; quidam nu-
mero plurali *Cosas* proferunt. & sic numisma antiquum exprimit KO-
ΣΩΝ. Virgilius quoque scribit: *Quique urbem liquere Cosas*. Præterea a-
pud plerosque *Cossa* & *Cossani* cum fl. geminato legimus: alij per s. sim-
plex *Cosa* & *Cosani* scripsere, sicuti & numisma antiquum, cuius auctori-
tatem sequuti & nos ita scripsimus. Ultra *Cosam Populonia* erat, una
ex duodecim Etruriæ urbibus, quæ ad commune concilium ad Voltu-
ræ fanum, ut memorauimus, conuenire solebant. Vterius ad Arni &
AEfaris confluentem *Pisa* opidum, à Pisanis, qui è Peloponneso cum Ne-
store aduersus Ilium militarunt, conditum. Vltimum illud Etruriæ
opidum erat, & Liguribus proximum: atque hinc euenisse opinor quod
Liuius *Pisas* pro Liguriæ prouincia usurpauerit; quum ita scribat: *P. Por-*
cus Laca Prætor sortitus est Pisas, ut ab tergo Liguribus esset.

PISAN.
opidum.Linum lib.
XXIII.
sc. 29.

- C **L**igurum natio, ut auctor est Dionysius Halicarn. antiquissima, & re-
gio latissima fuit: quippe quæ ante Gallos Italiam infederit; nec so-
lùm Italiæ, sed etiam Galliæ vltioris partem non modicam obti-
nuerit, in qua Saluues Deceates, Oxybij & Vocontij Ligures habitarunt.
vnde autem in Italiam aut in Galliam venerint, idem pro incomperito
reliquit. Maritimos Ligures Polybius à Massilia ad Pisas usque extendit.
quamquam Pisas quoque Trogus in Liguribus collocarit. quæ ora opi-
da habuit Fanum Herculis, Lucum Feroniæ, Lunam, & post Macræ flu-
minis ostium, Erycis ac Veneris portum, Tigulliam, Genuam, Vada Sa-
batia. Albingaunum, Albium Intemelium, Herculis Monæci portum,
Nixam, & finem Italiæ Varum flumen. Ultra flumen à mari Galli-
co usque ad Druentiam Salluui gens Ligustica (ut memorauimus) ha-
bitarunt per stadia quingenta, siue millia passuum LXII. ut Strabo au-
ctor est. ultra Varum itaque inter *Salluos Tauroentium*, *Olbia*, & *Antipo-*
lis erant, Massiliensium, ut Strabo & Stephanus prodiderunt, coloniæ.
Addit Strabo Antipolin quæ in Narbonensi prouincia sita erat, inter
Italicas sua adhuc ætate vrbes annumeratam; Nixam Liguriæ Massi-
liensibus attributam; & quum super eo iure Massilienses Antipolitanis
litem in Senatu Romano mouissent, Antipolitanos iudicio à Massilien-
sium imperio fuisse liberatos. Antipolitanos unà cum Salluis in
R. 3 potestatem

LIGURIA.
De hâc
vrbis Fo-
liis; in ita
suorum An-
nalium Li-
guria seu
Genuensium.

SALLUSTI.

ANTIPO-
LIS.

† Anno
D C X X I.
post R. C.

potestatem populi Romani venisse opinor: quum namque Sallui & Vocontij, Massilienses bello & incursionibus vexarent, Massilienses qui ab origine (vt paullo post latius explicabimus) Romanorum socij fuerant & inter Salluos ad mare habitabant, opem & auxilium à Romanis petierunt & impetrarunt: missique ad bellum Allobrogicum (quod non solum contra Gallos Allobroges, sed & aduersus alios complures vicinos populos, & in his Salluos & Vocontios gestum est) C. Sextius Calvinus & Cn. Domitio Ahenobarbo Cos. de Salluiis & Vocontijs triumphauit vti apparet ex antiquo fragmento marmoreo Magistratum & triumphorum Romanorum. Atque hæc quæ potuimus breuitate perstrinximus, vt quæ deinceps de *Massilia* dicturi sumus, & de *Antipoli* & *Athenopoli*, ceterisque Massiliensium coloniis commodius intelligi possint.

A N T I Π ο Λ Ι Τ Ω Ν.

A N T I P O L I S *Massiliensium Colonia.*

ANTIPO-
LIS à Mas-
siliensibus
condita.

ANTIPOLIN à Massiliensibus ultra Varum flumen sicuti Tauroentium & Olbiam; cis Varum autem Nicæam contra Barbarorum insultus conditas fuisse Strabo testatur: quò nauigantiũ commercia, & mare à piratis libera essent, si ipsi loca montana vt & portus præcipuos in potestate haberent. Idem tradit Græcos Ligures omnes à principio Salluos appellasse; regionemq; eam Ligusticam quam Massilienses tenebant: Romanosque contra istos primum arma mouisse, eò quod ipsis transitum in Hispaniã intercluderet: latrocinij namque ipsorum omnia terrâ marique quàm latissimè infestabantur: opibusque vsque adeo accreuerunt: vt octogesimo demum anno iter publicum per ipsorum regionem exercitui Romano ad sesquimiliare pateret. Meminit Antipolis Tacitus in bello Vitelliano, vocatque Municipium Gallie Narbonensis: atque illud esse puto, quod iam ex Strabone meminimus; Antipolin contra Massiliensium disceptationem Italiae fuisse attributam. Ptolemæus Antipolin inter Deceates sub longitudine xxvii. latitudine quadraginta trium reponit. nunc de Massilia dicendum.

SALLVVI
Ligures.

ANTIPO-
LIS muni-
cipium.
Cov. Tacitus
lib. II. Hist.
initio.

ΜΑΣ-

M A Σ Σ A Λ I H T Ω N.

MASSILIA *Phocæorum Colonia.*

MASSILIAM omnium scriptorum etiam antiquissimorum monumentis celebratam, diximus situ suo perstringere eius trianguli verticem, quo Polybius Italiam tribus lateribus circumscribit: adhæc eodem auctore, maritimos Ligures à Massilia usque ad Pisas extendi; atque Alpes à Massilia propè in orbem ad Tergeste usque in sinum Adriaticum ductas, occidentis & Septemtrio-

MASSILIA.
LIA.
Plinius lib.
III. Nat.
Hist. cap. 4.
Strabo lib.
IV. instr.
Polybius
lib. III.
Hist.

B nis Gallix partes tueri, atque hæc quantum ad Massiliæ situm, quo Italiam Liguresque Gallos contingebant: superest ut de urbis ipsius origine & maioribus disseramus. Obseruo itaque *Massiliam* coloniam fuisse Phocæorum, videlicet eorum qui in Ionia fuerant. Phocæam, enim Athenienses unà cum Philogene in Ionia hand procul à Smyrna condiderant: nomenque urbi à phoca *vitulo marino*, qui dum fundamenta urbis iacerent ipsis apparuisset, fecerant. Massilia vero tali occasione & causa condita est. Cyrus Persarum rex quum Cræsum Lydorum regem opibus superbientem armis edomuisset, & in potestatem redactum regno spoliasset, maritimis Ionix & AEolix regionibus Harpagum ducem præfecerat:

MASSILIA Phocæorum Colonia.

C Is quum superbè admodum & ex libidine dominaretur, metum Phocensibus incussit: quos ut tumultuari accepit, tamquam urbem obsessurus propius ad Phocæam mouit. Phocenses verò, ut vim ab Harpago parari vident, noctu qui elabi poterant, consensu cum familia nauibus in Ephesum vela faciunt: idque ex omine quod fortè nauigationis eiusdem gubernatori exciderat, consulendam videlicet esse Dianam, quò cursum oraculo suo dirigendum Dea responderet: Dianam namque tota Ionia magna veneratione colebat. Nocte vero eadem quà Phocenses Ephesum appulsi fueraat, Aristarcha inter Ephesias matronas honestissima vidit Dianam in somno monentem, ut unà cum Phocensibus accepto

D secum quodam simulacro nauigaret. Italiam itaque ex Deæ oraculo petunt: pars in Lucania *Vellam* (ut suo loco profecuti sumus) siue *Hyelam* condidisse; ceteri regnante Tarquinio Prisco cum Romanis societatem coiuisse scribuntur. Inde eum tota classe Phrurio & Perano ducibus in Galliam Braccatam profecti, Massiliam Aristarchæ monitu ad Rhodani ostia iuxta Ligures condiderunt: loco rupibus & cauitibus aspero, cui portus in formam Theatri subiacebat: urbeque Mœnibus amplissimis cincta arcem extruxere; templumque in arce Apollini Delphico (quod *Delphi* in Phocide siti essent) uti & alterum Dianæ Ephesix splendidissimum, ob oraculi memoriam condiderunt. *Aristarcham,*

quam

pag. 247. d.

quam summo in honore Phocenses habebant, eiusdem Dianæ sacerdotem creatam fuisse memoriæ proditum est. Consentunt cum historiis numismata; *Apollinem* namque & *Dianam* à Massiliensibus cultos fuisse tam Apollinis quàm Dianæ capita & Tripodes Massiliensium numismatibus expressa abundè testantur. Accedit adhæc, quod à Pausania iō Phocaicis memoriæ proditum est, Massilienses Delphis in æde Minervæ Phronæ (*Provide* Latine diceret) æneum Apollinis signum dono posuisse; eisdemque Phocensium, quæ Ionix gens fuerat, colonos fuisse; partem eorum qui ex Phocæa Harpagum Medum effugissent: donum ideo Apollini æneum posuisse; quod, occupata quam tunc tenebant in Gallia regione, navali pugna Carthaginienses vicissent, illudque ex decima de Poenis superatis dedicasse. Addam & istud, quod numismatibus aliquid adferre poterit Massiliensium; Apollini proximum fuisse leonem æneum à Phocensibus, qui agrum Eleaten incolebant, obfidione quâ à Cassandro urgebantur, liberatis missum. Quum itaque Phocenses Ionix genus & originem ad Phocenses Græciæ referant, in suspicionem adducor hinc toties in Massiliensium numismatibus leonem apparere. Sunt qui noñ, quod inter Massiliensium spectatur, numismate, *Aristarche* sacerdotis Dianæ faciem exprimi credant: Tauri verò cornu petam, quem postremum numisma exhibet, colonix symbolum esse: pisciculum aut qui tauro imminet ideo additum, quod eo loci, uti Mela testatur, eiusmodi piscium genus effodiatur: aut quod maritima sit Colonia. Refert inter prodigia Liuius † quod alij naturæ loci attribuunt; in eo Gallix agro quâ aratrum inducebatur, sub existentibus glebis pisces emeruisse. atque ista quidè sunt quæ ad numismatū rationem ex historiis observare potuimus. Hactenus quæ ad originem urbis pertinent paucis enarrauimus; nunc ea quæ reipublicæ eiusdem statum auxerunt & conseruauerunt. Trogus Pompeius* qui sese historiæ veritatem, atque ab intiis & prima Rerum publicarum aut Regum dominatione scripturum proficitur) in hanc ferè sententiā narrat. *Phurium* † & *Peramum* classis Phocensium præfectos ad Segoregiorum Regem, nomine *Senanum*, in cuius finibus urbē condiderant, amicitiam petentes conuenisse. Fortè eo die rex totus erat in apparatu nuptiarum *Gypis* filix: quam more gentis inter epulas genero, qui præ ceteris placuisset, collocare parabat: itaque quum ad nuptias inuitati omnes processissent, inuitati sunt ad conuiuium & Græci quos nominauimus, hospites. Introducta deinde virgo cum iuberetur à patre aquam porrigere ei quem virum eligeret, omnibus omissis ad Græcos conuersa, aquam *Perano* porrigit: qui factus ex hospite gener, locum eondendæ urbis à focero accepit. Athenæus, diuersosnè auctores à Iustini Trogo sequutus, an suæ ætatis memoriam incertum, à Trogi narratione

Ædis Minervæ Provide.

Massil. nummi.

*Pompon. Mela l. II. in Gallia Narbonensi. † Liuius lib. XLII sub initium: adde, Strab. lib. IV. Seneca l. III. Natur. qu. cap. XVI. Plin. lib. 9. cap. 57. * Apud Iustinum lib. XLIII. † Alij Furium legunt.*

Athenæus lib. XIII. diuersosnè.

- A ratione variat, decimo tertio namq; libro hanc historiam euentu quidem eandem, nominibus tamen & tempore diuersam prodidit. *Namum* videlicet regem qui nuptias filiae, quam *Pettam* vocat, parabat, *Euxenum* Phocensem, qui eò fortè accesserat, ad conuiuiū euocasse. Nuptias more gentis ea conditione & pacto celebrari solitas, ut sponsa post cœnam ad conuiuias accedens phiala mista cuicumque ex praesentibus prociis praebiberet & phialam porrexisset, cum sibi maritum videri delegisse. *Pettam* itaque ingressam, siue casu siue consilio, phialam *Euxeno* obtulisse: atque ita patrem *Euxeno* filiam in vxorem collocasse; maritum mutato vxoris nomine eandem *Aristoxenam* appellasse; atque in eius rei memoriam gentem *Protiadarum* à *Proto Euxeni* & *Aristoxenæ* filio apud *Massilienses* multis postea sæculis celebrem fuisse. Ut autem inter conuiuiales *Athenæi*, & sobrios *Iustini* sermones nihil iudicii aut sententiæ interponamus, quum *Peranus* per *Glyptin* *Senani* Segoregiorum regis filiam vicinis etiam amicus factus esset, *Massilienses* cum *Gallis* & *Liguribus* res magnas gerere cœperunt; siue dum armis se aduersus vim externam tuentur, siue dum ultro eos à quibus petiti fuerant laceffunt: sicuti mortuo rege *Senano* contra filium eius *Commanum* accidit; qui quum *Massiliam* ex insidiis intercipere conaretur, septem *Ligurum* milia à *Massiliensibus* vnà cum rege cæsa sunt: institutumque (quia *Floralibus* dum ciuitas somno ac vino sepulta esset, *Commanus* eam inuadere tentauerat) ut festis postea diebus portas clauderent; vigilias agerent; stationes in muris haberent & peregrinos recognoscerent. Vicere etiam nautali prœlio, uti supra ex *Pausania* memorauimus, *Carthaginenses*. Ceterum *Massilia*, postquam à prima statim origine diu cum finitimis luctata esset, pace tandem cum iisdem parta, rerum gestarum fama, opum abundantia, colonorum frequentia, & armorum gloria, præcipuè autem populi *Ro.* societate & amicitia propugnata, florebat. Ciuitatem inde optimis legibus & Græca disciplina institutam & morum grauitate compositam, sexcenti ex optimatibus (qui ab honoribus, quos quoad viuerent, capiebant, *Τίμῃχοι* vocati sunt) suo consilio gubernabant. Fuitque eadem Respublica vel à prima origine & antequam *Massilia* conderetur, (cum *Tarquinio* namq; *Prisco*, ubi primum in *Italiam* appulissent *Phocenses*, antequam sedes fixissent, foedus percusserant) amicitia & foedere *Romanis* iuncta, uti iam ante comemorauimus; fidemq; & foedus semel percussum constanter seruauit, & magnâ cum comitate ac benignitate coluerunt: ita ut non desint auctores qui tradant, *Massilienses*, quum *Romani* arctissima obsidione à *Senonibus Gallis* in *Capitolio* obsessi libertatem auro appenso redimere cogerentur, aurum & argentum tam publicum quem priuatum ad conficiendum pondus contulisse: mo-

S f

stitiam-

MASSI-
LIEN-
SIV M. cum
gesta.Sup. pag.
320. b.MASSI-
LIEN-
SIV M. cum
Romanis
foedus &
amicitia.Roma à
Gallis ca-
pta.

stitutiámque ob captam urbem publico etiam luctu testatis. Pro quibus A
meritis, quum vicinorum sibi inuidiam propter opum & commercio-
rum abundantiam commouissent, Salluumque armis vexarentur, po-
puli Romani auspiciis & armis protecti sunt. Existere & noua populi-
Ro. in Massilienses beneficia, quum deuicto Aristonico Eumenis Asiae
regis ex pellice filio, Phocenses Aristonici partes sequuti, deprecatoribus
Massiliensibus à Senatu veniam obtinuerunt. nec fuit exiguum istud be-
neficium, quia Phocenses & tunc & antea, Antiochi bello arma contra
Romanos infesta tulerant. Adhæc bello ciuili inter Cæsarem & Pon-
peium, quum Domitium Pompeianum recepissent, Cæsarem exclusis-
sent, postea à C. Trebonio Cæsaris legato & D. Bruto nauali prælio victi B
iterum à Cæsare libertate donati sunt. Ceterum Reipublicæ optimè in-
stitutæ ratio nobilissimum quemque Romanorum eò tandem pellexit, ut
qui antea disciplinarum cupidi & ingenij excolendi causa Athenas se
conferre solebant, postea *Massiliam* sese reciperent; ita hic inter alios L.
Antonium, Iulij Antonij filium, literis operam dedisse, sicuti & Iulium
Agricolam, Taciti socerum, obseruo. Apud eosdem quoque T. *Annianus*
Milonem exsilij sedem elegisse Asconius Pædianus testatur; aliosque ali-
quot viros virtute & doctrina nobiles ibidem habitasse constat. Sucto-
nius quoque prodit Lucium M. Agrippæ filium ab Augusto adoptatum
dum ad Hispanicos exercitus proficisceretur, *Massibæ* mortuum esse. C
Massilienses inter alia præclara instituta sumptuariis etiam legibus luxu-
riæ modum imposuerant. Athenæus namque auctor est, Massilienses, ut
mulierum pudicitiae consultum esset, vetuisse ne qua mulier vinum
gustaret: atque ut pudicitiam dotem esse pulcherrimam confirmarent,
legibus cautum fuisse, ne dos maxima centum aureos, vestitus quin-
que, & totidem mundus muliebris excederet. Auctores habeo, qui
Massiliam conditam scribant anno urbis conditæ CLXX. quo anno etiam
Eclipsis Solis maxima circa initium Arietis, quam Thales Milesius mul-
tis ante annis futuram prædixerat, Olympiadis quadragesimæ octauæ
anno quarto obseruata fuit. Nomen urbi factum *Massalia*, si Stephano cre-
dimus inde putatur, quod quum Phocenses ad terram appulissent, guber-
nator navis piscatorem, quem Græci *ἀλιεύς* vocant fortè iuxta litus ober- D
rantem inelamaret, iubens illum rudentem è naui proiectum *μάσας* id
est alligare, *μάσας* enim lingua Aëolica est pro *ἀλίσσας*, quod est ligare,
dicitur, quasi velit dicere Stephanus gubernatorem piscatori dixisse
μάσας ἀλιεύς hoc est, *alliga piscator*, videlicet rudentem, atque hinc *Μασσαλία*
postea vocatam: sic enim Græci proferunt. Quum Massilienses agrum
incolerent frumenti non admodum feracem, vitem & oleum potissi-
mum coluerunt, & Gallos earum culturam & usum docuerant: atque
hinc

MASSI-
LIENSES
à Cæsare
libertate
donati.

Massilia
qui studijs
operam de-
dere.

T. Milo,
Massilia
exsulans.
Sueton. in
Augusto
cap. 65.

- A** hinc forsam in octauo Massiliensium numismate capiti Minervæ vna ab occipitio adsignata est. Eodem etiam quidam referunt, quod in quarto numismate, oleæ ramusculum expressum videmus. Addam è Plinio Massiliæ pateram Iouis ex vite fuisse ad multa sæcula incorruptam: quod orgumanto est Iouem etiam à Massiliensibus cultum fuisse; cuius caput septimo numismate ob eam causam expressum credere licet. Massilienses cum ciuium frequentia abundarent, non solum in Liguria Colonias deduxerunt, vti memorauimus, *Tauroencium*, *Antipolin*, *Agatham*, *Athenopolin*, *Olbian*, & *Niceam*; verum & in Celtiberia siue Hispania citeriore *Emporias* condiderunt: *Emporitani*, vt Strabo auctor est, Dianam Ephesiam eximia veneratione colebant, nempe originis suæ à Massiliensibus, vti in præcedentibus diximus, memomores. Habitaerunt ab initio *Emporitani* in quadam insula, quam suo tempore *Paliopolin* fuisse vocatam idem auctor testatur: sicuti *Diopolin* eam insulæ partem quam murus à *Palæopoli* intercludebat: quæ & antea ex indigenis inquilinos habuerat, qui etsi suam haberent rempublicam, communia tamè cum Græcis ad propugnationem mœnia incolebant: eaque duplicata erant, medio dirimente Muro: sed temporis progressu eodem iure ciuitatis cum Hispanis vsi sunt quod & in aliis multis euenisse scribit Strabo, Barbaris Græcanicisque legibus mixtim temperatis. Testatur & Litijs *Emporias* urbem à Phocensibus oriundam: Obseruo in Epitomis[†] Litijs scriptum esse à Q. Optimio Consule[†] Transalpinos Ligures, qui Massiliensium opida *Antipolin* & *Niceam* vastabant, edomitos. Ptolemæus *Massiliam* ab extremo Occidente horam vnā cum besse sitam esse prodidit; latitudinem verò habere quadraginta trium partium cum quinque scrupulis. Stephanus tradit gentilitia nomina esse, *Μασσαλιώτης*, *Μασσαλιήτης*, & *Μασσαλεύς*, Latini *Massilienses* scribunt, quum tamen nominis ratio exigat *Massalienses*, per primam non tertiam secundo loco vocalem: atque idem nomen ipsa numismata exprimant.

Numismata Massil.

Plin. lib. XIV. Nat. Hist. cap. 16.

MASSILIENSIVM Colonia.

Strabo lib. VI. Geogr.

EMPORIAN Massiliensium Colonia.

T. Litijs l. XXVI. c. 66. † Libri XLVII. Litijs. an. v. c. DCCIX.

C O L O N I I S

G R A E C O R V M.

VI. A Coloniarum frequentissima nostris in Com-
 mentariis mentio occurrit; ex quæ partim iure, par-
 tim origine à Romanorum coloniis diuersæ sunt,
 opera precium me in gratiam studiosi Lectoris fa-
 cturum confidebam, si Coloniarum à Romanis
 deducendarum sex potissimum causas fuisse (à
 Græcis & aliis gentibus quatuor tantum fuisse)
 paucis quantum ex vniuersa Antiquitatis memo-
 ria repetere potui, ostenderem. Cur itaque Romani cum morem semel à
 Romulo coeptum & vsurpatum numquam postea intermiserint, aut quo-
 tidie nouas colonias deducerent, aut veteres etiam renouarent, sex potis-
 simum causas reddi posse obseruaui. Vnam, ad priores populos coer-
 cendos; alteram, ad hostium incursiones reprimendas; tertiam, stirpis
 augendæ causa; quartam, plebis vrbanæ exhauriendæ; quintam sedi-
 tionis sedandæ; sextam, vt præmiis veteranos afficerent. Quæ omnia vt
 nobilissimis antiquorum monumentis perspicua sunt, ita mihi de iis vl-
 terius non esse laborandum opinor. Romuli namque vestigia ceteri Re-
 ges; exactisque Regibus Senatus Populusque, ac postremo Senatus po-
 pulique auctoritate & potestate iam infirmata Imperatores sunt sequu-
 ti. Ius autem coloniarum & rempublicam ipsarum singulis coloniis
 vt opportunum fuit adscripsimus, & qua quæque occasione, quo etiam
 tempore in Italia aliisque prouinciis deducta fuerat, quantum ex anti-
 quorum auctoritate nobis in promptu erat, enarrauimus. Ceterum vt
 comparatione nunc de Græcorum coloniis & aliarum gentium ista me-
 lius appareant paucis quoque nunc deducendarum ab ipsis coloniarum
 causas proponemus. Eas quatuor fuisse à nobis summa diligentia ob-
 seruatum est. Prima quum incolæ viribus hostium expulsi, sedes alias
 querere coacti sunt: vt Troiani post vrbs euerfionem in Latium se
 receperunt: phocenses tyrannide à præfecto regis Persarum afflicti in
 Celticam: vbi & *Mafsiliam* condiderunt. atque eius migrationis infi-
 nita sunt apud Pausaniam & Strabonem exempla. Alterum colonia-
 rum genus abundante multitudine deductum est; vel propter inopiam
 agro-

- A agrorum, aut cæli intemperiem. sic Miletus, si Seneca auctoritatem sequemur, cccccc. & lxxv. populos in diuersa effudit: Atheniensium in Asia turba fuit: Totum Italiae latus quod mari infero & Ionico alluitur maior Græcia dicta est. Tuscos Asia sibi vindicat; Tyrij Africam incoluerunt. in Hispaniam Pœni, Græci se in Galliam, in Græciam Galli se immiserunt; Pyrenæus Germanorum transitus non inhibuit. Nihil enim, ut ab omni antiquitatis memoria repeti potest, eodem ferè loco mansit quo genitum est. Assiduus humani generis discursus est; quotidie noua urbium fundamenta iaciuntur; noua gentium nomina prioribus extinctis aut in occasionem conuersis oriuntur. Tertium iii.
- B loniarum genus, imperij propagandi ac tuendi causa susceptum est; quo potissimum vsi sunt, ut nunc exposuimus, tum ut ciuitatem domestica seditione liberarent; tum etiam ut victos populos in fide & obsequio retinerent. atque hæc vna causa est, cur imperium illud tam longè lateque propagarint. sic Hispani nunc in Americam & Indiam Colonos deduxerunt. Postremum genus Coloniarum est in captiuis abducendis; ut quum primum decem tribus Hebræorum, deinde octogesimo post anno reliquæ in Chaldaeam abductæ sunt. Decem enim Tribus iudeorum per orbem dispersi. huc illuc dispersæ in Asia feruntur; Tribus Iuda & Benjamin reditum in patriam impetrarunt, quæ sexcentesimo post anno à Romanis in seruitutem rursus abductæ sunt, ac toto terrarum orbe ab ultimis Europæ ac Scythiæ oris; in Africam & Asiam vniuersam diffusæ, qui exemplo nobis esse possunt omnes populos Coloniarum multitudine confusos: quod hæc vna gens his quoque temporibus in Chaldaea, Parthia, India, Gallia, Græcia, Italia, Hispania, Germania, Africa, dispersa videatur. Quod Romani qui ab Oenoplia ad Danubium vsque, à Britannia in Persidem Colonias suas, arma, ac Legiones propagarunt? Ceterum ex his ferè intelligitur, omnes homines tum peragrationibus, tum etiam Coloniarum multitudine ac frequentia; tum denique bellis & seruitute iam pridem ita confusos, ut vix vlli de originis suæ antiquitate ac vetustate certis argumentis gloriari possint, Verum ut de Coloniais hoc loco disputationem non instituimus longiorem; ita quilibet, cui Antiquitatis cognitio & historiarum nostrarum de SICILIA & MAGNA GRAECIA ceterisque orbis, quas nunc quidem euulgamus, partibus lectio cordi erit; paucis ad ista latius indaganda & obseruanda ex hac nostra ratiocinatione viam sibi apertam, ut Lectoris vtilitati & voluptati consuleremus, experietur. Est & illud obseruatione dignum Græcorum Numismata ferè in coloniis nuncupandis ΝΕΩΚΟΡΩΝ vocem vsurpare diu quidem nos ea vox torisit; quousque ΝΕΩΚΟΡΩΝ.

ex antiquis Græcorum historiis à nobis deprehensum esset κόρον etiam *A* *hominum multitudinem* significare; ex quo per νεωκόρων intelligi *nouam Colo-*
niam fuisse iterum inductam veterib. colonis, infrequentia aut morte aut
 alio calamitatis genere ad numerum non respondentibus intelligendum
 esse crediderim. Argumento sit quod cum *Coloniam* semel atque iterum
 colonis exhaustam & nouis colonis ex historiis denno frequentatam le-
 gimus, numismata Δις καὶ τρίς νεωκόρων, exprimant;

INSCRI.

INSCRIPTIONES QVAE AD COLONIAS ET VRBES NECESSARIO

PERTINERE VIDEBANTVR,
EX MARMORIBVS ANTIQVIS FIDELISSIME,
VT IN IISDEM LEGEBANTVR,
DESCRIPTAE.

Neapoli.

S. P. Q. NEAPOLITANVS D. D.
L. BAEBIO L. F. GAL. COMINIO
PATRONO COLONIAE.

Ibidem.

ORDO ET POPVLVS NEAPOLITAN.

Ibidem.

GENIO COLONIAE NEAP.

Ibidem.

PATRON. COLONIAE NEAPOLITANAE.

Putcolis repertum, litteris in fine mutilis, nunc
Neapoli in domo Hadriani Guilielmi.

PRO SALVTE ET VICTORIA AVGVSTORVM DEO MAGNO
GENIO COLONIAE PVTEOLANORVM ET PATRIAE SVAE
Q. AVRELIVS HERMODION SEVIR AVGVSTALIS ET CVRATOR
EORVM
EXSTRVXIT ET DONVM DAT //////////////////////////////////

Ibidem.

AB COLONIA DEDVCTA ANNO XC.
M. FVFDIO N. F. M. PVLLIO DVO VIR
P. RVTILIO CN. MALLIO COS.
OPERVM LEX II.

Putcolis.

Puteolis.

AEDIL. COLON. PUTEOLANORVM.

Ibidem , in fronte templi maioris, quod antiquum est, quadratum, totum ex Pario marmore, opere Corinthiaco pulcherrimo.

././././ VRNIVS L.F. TEMPLVM AVGVSTO CVM ORNAMENTIS D.D.
Forſan L. CALPVRNIVS.

Cumæ.

PILVMNO SANCTISSIMO
GENIO MVNICIPI SACRVM
P. IVBENTIVS ACHARIVS II. VIR.

Sinuelfæ apud Petrinum.

L. PAPIVS L. F. TER.
POLLIO II. VIR.
L. PAPPIO L. F. FAL.
PATRI
MVLSVM ET CRVSTVM COLONIS
SINVESSANIS
ET CEDIANIS OMNIB, MVNVS
GLADIATORIVM CENAM COLONIS
SINVESSANIS ET PAPIENIS
MONVMENTVM
H-S EX TESTAMENTO
ARBITRATV
L. NOVERCINI L. F. PVB.
POLLIONIS SVPERIORIS
ET HEREDIS.

Taracina

Taracinæ quæ olim Anxur.

ROMÆ ET AVGVSTO CAESARI
DIVI F. COLONIA ANXVR.

Ibidem.

T. I. IVLIO. TI. F. STEL. PAETINO
BASSIANO PATRONO COLON.

Succisa, tabula marmorea.

C. TITIO CHRYSIMO AVG. LIB.
HVIC ORDO DECVRIONVM

QVOD PRO SALVTE ET INDVLGENTIA IMPERAT.
ANTONINI PII FELICIS AVG. ET VOLVNTATE PO-
PVLI MVNVS FAMILIAE GLADIATORIAE EX PE-
CVNIA SVA DIEM PRIVATVM SECVNDVM DIGNI-
TATEM COLONIAE EDIDERIT HONOREM BIS IL-
LIQVO QVIS OPTIMO EXEMPLO IN COLONIA SV-
ESSA HABVIT ET VT AQVAE DIGITVS IN DOMO
EIVS FLVERET COMMODISQVE PVBLICIS AC SI
DECVRIO FRVERETVR ET TITIO CHRYSIMO FI-
LIO EIVS OB MERITA PATRIS HONOREM DECVR-
RIONATVS GRATVITVM DECREVIT ORDO DECVR-
RIONVM ET AVGVSTALIVM ET PLEBS VNIVERSA.

Nola.

T. TETTIENVS T. F. FELIX. PATRON.
COL. NOLANAE

In alia tabula.

L. SICINIO L. F.

SEN. VALENTI.

PATRONO MVNICIP.

CVRAT. REIP. NOLANORVM.

S. P. Q. NOLANORVM

D. G. P. T. .1

T:

Ibidem.

Ibidem.

L. R. ANIO ACONTIO L. F. PVBL.

OPTATO VIR CLAR. COS. ORDIN.

CVRATORI REIP. NOLANORVM CVR. PEC. P. XV.

VIR SACRIS FACIVND. PATRONO R. P. III.

VIRO AD AGR. DIVIDEN. X. VIRO STILITIB.

IVDICANDIS STAT. EX AERE

S. P. Q. NOLAN. D. D.

Tegeani in Calabria:

VIAM FECIT A RHEGIO AD CAPVAM ET IN EA
PONTEIS MILIARIA TABELLARIOS VE POSEIVI
SVNT A RHEGIO AD CAPVAM MIL. CCLXXXV.
HINGCE AD COLUMELLAM MILIARIA CCX.
A BIBONA AD LOCROS MILIARIA XXXV. A FRETO
AD SCYLLAM MILIARIA LX. IDEM QVE FECIT
VT EX AGRO POPLICO ARATORIBVS
CEDERENT PASTORES.

Tabula marmorea olim reperta Hydrunti,
postea Neapolim translata.

ANNO DOMINI MDCCLXXXV. PAL. MAXIO

PATR. COL. CVR. R. P. II.

VIR MVNIF. PROC. AVG. VIAE OST.

ET CAMP. TRIB. MIL. LEG. XIII. GEM. PROC.

REG. CALABR. OMNIB. HONORIB.

CAPVAE FVNC. PATR. COL. LVPIENSIVM PATR.]

MVNICIPI HYDRENTINORVM VNIVERSVS.

ORDO MVNICIP. QV. REM PVBL. BENE

AC FIDELITER GESTAM HIC PRIMVS

ET SOLVS VICTORES CAMPANIAE PRAETIS

ET AESTIM. PARIA GLADIAT. EDIDIT.

L. D. D. D.

mobili

37

Brund

Brundisij.

Ibidem, pro foribus ædium Diomedis
Athenæi medici, in basi marmorea.

IMP. CAESAR
DIVI NERVAE
F. NERVA TRAIANVS
AVG. GERM. DACIC.
PONT. MAX. TR.
POT. XIII. IMP. VI. COS. V.
P. P.
VIAM A BENEVENTO
BRVNDISIVM PECVN.
SVA FECIT.

ΕΥΚΡΑΤΙΑΑC ΠΕΙCΙΑΑΜΟΥ
ΡΟΔΙΟΥ
ΦΙΛΟΚΟΟΥ ΕΠΙΚΟΥΡΕΙΟΥ
ΤΟΥ ΤΟΥΤΟΥ ΤΗΣ ΒΡΕΝΑΕΚΙΝΩΝ ΒΟΥΛΗΣ
ΕΙC ΤΑ ΦΗΝ ΨΗΦΙΖΑΜΕΝ ΗC
ΕΥΚΡΑΤΙΔΑΣ ΠΙCΙΔΑΜΙ F. ΡΗΟΔΙΟΥ
ΦΙΛΟCΟΦΟΥ ΕΠΙCΥΡΕΥC.
L. * P. D. D. D.

In basi statuae, olim reperta Anconæ, postea Romam translata.

*Forte. B.i.
Locus
Brundisij
datus de-
creto decu-
rionum.

C. SALLIO ARISTAENETO V. C.
SEPTEMVIRO EPVLON. SODALI
AVG. IVRID.
PER PICENVM ET APVLIAM CVRATORI
VIAR. AVREL.
ET CORNELIAE TRIVMPHALIS PR. K. TVTELAR.
Q. DESIGNATO ET EODEM ANNO
AD AEDILITATEM PROMOTO X. VIRO
STLITIBVS IVDICAND. ORATORI MAXIMO
DECVRIONES
ET PLEBS COLONIAE ANCONITANORVM
PROPTER HVMANITATEM
ABSTINENTIAM EFFICACIAM.

Auximi in Piceno x. ab Anconæ miliari.

L. ATTIO SEVERO
PRAEF. COH. I. AFR.
C. R. E Q. IVDICI SELECTO EX V. DEC.
PR. AVXIMI PAT. COL.
AEDILI. II. VIR. ANCONAE

T t 2

Anconæ

Anconæ in arcu Traiani.

IMP. CAESARI DIVI NERVAE F. NERVAE TRAIANO OPTIMO AVG.
GERMANIC. DACICO PONT. MAX. TR. POTXVIII. IMP. VIII.
COS. VI. P. P. PROVIDENTISSIMO PRINCIPI SENATVS P. Q. R.
QVOD ACCESSVM ITALIAE HOC ETIAM ADDITO EX PECVNIA SVA
PORTV TVTIOREM NAVIGANTIBVS REDDIDERIT.

Pisauri in Palatio Ducis Urbini, in basibus statuar.

HERCVLI	VICTORIAE
AVG.	AETERNAE
CONSORTI	AVRELIANI
D. N.	AVG. N.
AVRELIANI	RESPUBLIC. PIS.
INVICTI AVGVS.	CVRAM AGEN.
RESPVB. PIS.	C. IVLIO PRISCIANO
CVRA AGENTE	V. E. DVCEN. CVR. R. P.
C. IVLIO PRISCIANO V. C.	PISAVR. ET FAN. PP. M.
DVC. CVR. R. P. PIS. ET FAN. PIN.	

Idem.

ALBIAE C. F. BALBINAE
FLAMINICAE PISAVRI
ET
ARIMINI PATRONAE MVNICIPI
PITINATIVM PISAVRENSIVM
HVIC ANNO QVINQVENNAL. PETINI
PRISCI MARITI EIVS PLEBS VRBANA
OB MERITA EORVM //

Arimini.

PATRONO COL. AVG. ARIMIN.

NOTA

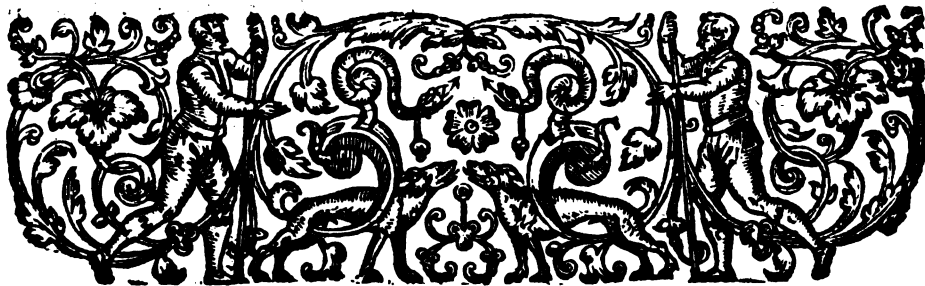
NOTARVM SINGVLARIVM, ET EORVM, QV AE
per nexus & comprehensiones litterarum sibi implexarum, vel alio-
qui paucioribus litteris per compendium scripta sunt, tam Græcorum
nominum, quàm cognominum explicatio, vnà cum Epithetorum
Deorum, Dearumque passim in numismatibus occurrentium, Latina
interpretatione.

A <i>Αρχαγίτα</i> . Tabula vi. Nummus viii.	ΔΡ Ta. xvi. Nu. vii. Forfan. <i>Δρύας</i> , &c.
A.X <i>Αθήνη Χαλκίσις</i> Θ. Minerva Chalcicea. Tab. x. Num. i. Tab. xxxvi. Nummus x.	ΕΠΗΚΕΤΑ .
A. vel AKP. <i>Ακράγυλ</i> Θ. Tab. x. Num. iii. vii. & viii.	ΕΠΙ Tab. vii. Nu. viii. Ta. xv. Num. x. Forfan, <i>Επιμειδης, Σωπάτρων, αυτ Επικράτης</i> , &c.
A. siue AT. Antiatum. Tab. xvi. Nummus ix. & x.	ΕΥ. siue ΕΥΘ.
A. In linea penultima Inscriptionis marmorea, quæ est Sueffæ, ignoratur.	ΕΥ Ζ. ΕΥΦ.
Α. ΑΓΑ	ant ΕΥΦΑ. Tab. xxxiii. Nu. iii. Ta. i. Nu. iv. & vi. Tab. xv. Nu. x. Ta. xxxi. Nu. vi Tab. xxx. Nu. i. For- fan <i>Ευαδρ</i> Θ., <i>Ευθιμίνης, Ευξινίδας, Ευφραν</i> , <i>Ευ- φάνωρ</i> , &c.
A. siue AN.	FA <i>Φαλείων</i> . Tab. xxxv. & xxxvi. Pluribus nummis.
A. T Tab. xiii. Num. iii. Tab. xvi. Num. x. Tab. xxxi. Num. ix. Tab. xxx. Num. iii. & viii.	ΖΕΥΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ Iupiter Liberator. Tab. iii. Nu. iii. & iv.
Tab. xxxii. Nu. iii. Hæc sunt prima elemen- ta nominum eorum qui magistratum aliquem gesserunt. Forfan, <i>Αγαμέμνων, Αγάτωρ, Ανδρο- κλίδης</i> , vel <i>Αν. Φάνης, Απωλλοφάνης, Τυφών</i> Θ., nomen & cognomen.	ΖΟΠ. & ΖΩ. Tab. xxxi. Nu. x. Ta. ibidem, Nu. viii. Ta. xxxii. Num. viii. & x. Forfan, <i>Ζώφωρ</i> Θ., <i>Ζω- σιφάδ</i> Θ., <i>Ζώσιγ</i> , vel <i>Ζώφωρ</i> Θ.
ΑΘΗ. ΧΑΛΚ. Minerva Chalcicea. Tab. x. Num. ii.	H. siue HXI. Tab. xiii. Nu. viii. Ta. xxx. Num. vii. Forfan. <i>Ητιοκλῆς, Ηχιών</i> , &c.
ΑΡΕΘ. Martis. Tab. xvi. Num. vi.	HRA <i>Ηγεμνάτων</i> Tab. ix. Nu. vii. & viii.
ARIM. Ariminorum. Tab. xxxiv. Num. viii.	Θ <i>Θουρίων</i> . Tab. xxix. Num. viii.
APT. <i>Αρτίμις</i> . Tab. xv. & xvi. pluribus nummis.	Θ ΘΕ. Tab. xv. Nu. iii. Ta. xxii. Nu. x. Ta. xvi. Nu. i. Forfan. <i>Θαλλῆς, Θελχίων</i> aut <i>Θεοκλῆς</i> , &c.
ΑΡΤΕΜΙΣ. Diana.	IE Tab. xxi. Nu. ii. Forfan, <i>Ιερον</i> .
ΑΡΧΑΓΕΤΑ. Apollo, Archagetes. Tab. vi. Nu. vii. & viii. Tab. xvi. Num. x. Tab. xxxi. num. ix.	ΙΣ Tab. xvi. Nu. v. Forfan. <i>Ισκάβας</i> <i>ἐπταχρονίδης</i> Θ. id est annus. XVII
BA <i>Βασίλειος</i> . Tab. xiii. Num. i.	ΙΣ ΙΩ. Tab. xv. Num. ii. Tab. xvi. Nu. v. Ta. xxxii. Nu. i. Forfan, <i>Ισμεν</i> Θ., <i>Ισκαράτης, Ιώφων</i> .
ΒΑΣΙΛΕΩΣ. Regis ibid. Tab. num. ix. & x. Tab. xiv. passim. Ta. ix. Nu. i.	K Tab. x. Num. v. & vi. Forfan, <i>Κάκωλ</i> Θ. Rex Sicaniz.
BRVN. Brundisiorum. Tab. xxxiii. Num. viii.	KAY. siue
Γ. ΓΑΣ.	ΑΥΑΥ. <i>Καυλωνιάτων</i> . Ta. xxvii. Nu. x. Ta. xxviii. Nu. ii.
ΓΑΑ Tab. xxix. Num. x. Tab. xxxvii. Num. ii. Tab. xxxii. Num. ix. Tab. xvi. Num. iii. Forfan <i>Γαυσιμαχ</i> Θ., <i>Γυτόκράτης, Γάσιπ</i> Θ., <i>Γλαύ- κ</i> Θ., &c.	KK'AA. & Tab. xvi. Nu. ii. Ta. xix.
Δ <i>Δρεπανών</i> . Tab. viii. Num. iv.	ΚΑΑΝ. Num. v. Ta. xx. Nu. iv. Tab. xxxi. Nu. vii. Ta. xxxii. Nu. iv. Forfan. <i>Καλίσμαχ</i> Θ., <i>Κλαδης</i> , <i>Κλειφίλ</i> Θ., <i>Κλυτώνυμ</i> Θ., <i>Κλαυ</i> Θ., &c.
Δ ΔΙ Tab. xv. Num. iv. Tab. xix. Num. iv. & vi. Tab. xx. Nu. ii. Tab. xxii. Nu. v. Tab. xxiii. Nu. ii. Forfan. <i>Δαμοκράτης, Δημόφωρ, Διοφά- νης, Δαμασίας, Δίγμων</i> Θ., <i>Δωρότι</i> Θ., &c.	XB Forfan nomen & cognomen, <i>Καλκιδάτης, Βίτων</i> Θ., Tab. xxiv. Nu. x.
ΔΙΟΣ ΕΛΛΑΝΙΟΥ. Iouis Græci.	KOPAE Virginis scilicet Proserpinæ & Mineræ.
Δ	KPO <i>Κροτωνιάτων</i> . Tab. xxix. Num. i. & ii.
K Forfan nomen & cognomen. <i>Κάκωλ</i> κλιδών Θ. Ta. xxvii. Nu. i.	XE Forfan nomen & cognomen. <i>Κλέων Πορφύριων</i> Θ. Ta. xxxii. Nu. iv.

NOTARVM ET LITT. SINGVL. EXPLICAT.

Æ	Λιαντίον. Tab.v. Num.x.	ΠΟΑ	Παυδ.αι. Κλεινόμεν. Πλαστίας Κλεισθρον, &c. Tab. xxxii. Nu. viii. Forfan, πολυμυθον.
Λ	Æ Tab. xiii. Nu. v. Ta. xv. Nu. i. Ta. xxxvii. Nu. iiii. Ta. xx. Nu. vii. Forfan, Λαοδάμου, Λιαντίου, Λιωνυχίδης, Δίχας, &c.	ΠΟΞ	siue ΜΟΗ, ΠΟΞΕΙ. vel ΠΟΜΕΙ. Ηοσιδανιάτου. Tab. xxi. pafsim.
ΔΟΚΡΩΝ ΝΕΩΚ.	Δόκρον νεώκρον. Id est Locrenfium nouis Colonis inductis frequentatorum, quasi dicas repopulatorum. Ta. xxvii. num. ii.	ΡΗ	siue ΡΗΓ Ρηγίων. Ta. xxv. pafsim.
ΛΥΣ. & ΛΩΡ.	Tab. xv. Num. viii. Ta. xxxi. Num. viii. Forfan, Λύσιππου, Λορέχου, &c.	Σ	Συρακυσίου. Tab. xiii. Num. x. Tab. xiv. Num. i. & ii.
Μ. ΜΑΝ.	Tab. xxi. Num. i. Tab. xxx. Num. v. Forfan. Μάντιλλου, &c.	Σ. ΣΑ	Tab. xix. Num. iiii. Ta. xx. Num. ix. Ta. xxxii. Num. ii. Forfan Σελιάδου, Σιμωνίδης, Σκίρου, aut Σαμαχιόρου
ΗΡ	Forfan Hercules, Μαργαρίτου. Tab. ix. Num. iv.	ΗΜ	Tab. ix. Num. vi. Forfan, Σπινθάρου, φίλου cognomen.
Μ. ΒΙΤ.	Forfan. nomen & Prænomen latinum, vti sic Marcus Biton. Ta. xxxiii. Num. x.	ΣΤ ΣΥ.	Ta. xxx. Num. iv. Ta. xxxii. Num. v. Forfan Στάφιλου, Σύνναδου.
ΜΕΤΑ & ΜΕΤΑΠ.	Μεταπορείων, Tab. xxx. & xxxi. Pluribus Num.	ΣΥΒΑ.	Συβαρίτων. Tab. xxxv. Num. i.
Υ	Ta. iv. Num. ii. Ta. xvi. Num. vi. Forfan.	ΣΥΡΑ.	Συρακυσίων. Tab. ix. & iiii. pafsim.
ΜΙΔ. Μ.	Μίδας, Μυρμιδον, aut Υμβόλιχου, &c.	ΣΩ	Forfan, Σωτίου. Ta. v. Num. i.
Ν	Forfan Νισαίου, Syracusanorum Tyrannus. Tab. iiii. Nu. v.	ΣΩ. ΣΩΕΕ.	Tab. xv. Nu. vii. Tab. xxx. Num. ii. Forfan. Σωκλίου, Σωξίνης, &c.
ΝΑΠ.	Tab. xiii. Nu. vii. ignoratur.	ΣΩΤΕΙΡΑ,	Scilicet Diana Seruatric. Tab. xiv. Nu. iv.
ΝΕ & ΝΕ	Tab. xxxii. Num. ii. & iv. Forfan Νέλιου, aut Νηφός, &c.	Τ	Tab. xxxii. Num. iiii. Forfan, τούφου, siue Αποδοφάτης τούφου.
ΝΕ. siue ΝΕΩΚ.	Νεωκρόν. vide supra, Δόκρον.	ΤΕΛ.	Ta. xxxi. Num. v. Forfan, Τελαμών.
ΝΚ	Ta. v. Nu. iiii. Forfan. Νικηκλής, &c.	ΥΠΑΛ.	Tab. xxi. Num. i. Forfan. Υπάλλου.
Ξ. ΞΒ	Ta. xv. Num. vi. Ta. xxix. Nu. ix. Ta. xvi. Num. viii. Forfan. Ξάντιππου. vel Ξυθου. aut Ξυνιδου, &c.	Φ & ΦΙ.	Φίλων. Ta. ix. Nu. vii. & viii. Tab. x. Nu. i. Φ. & ΦΙ. Φιλισίων. Tab. xxi. pafsim.
ΟΠΕ	Ta. xxxvii. Nu. iiii. Forfan Όπιου.	Φ	Tab. xv. Num. ix. Ta. xviii. Num. x. Ta. xix. Nu. viii. Tab. xxvii. Num. x. Tab. xxviii. Num. v. Forfan, Φάλαυτου, Φίρης, Φιλίας, Φορμίων, Φύλαου, &c.
Π	Ta. xv. Nu. v. Ta. xix. Nu. vii. Ta. xxxii. Nu. i. Ta. ixvii. Nu. iiii. v. vii. & viii. Forfan Πάμφιλου, Πάνδου, Πιλάγου, Πίνθιλου, Πίτταου, πυθοκλούς, Πρίστραχου, Πολυάντης, aut in Ta. xxxvii. Num. iiii. Nomen & cognomen forfan Περιδίνης όπιου.	Χ	Χάλλας. Tab. ix. Num. iiii. Tab. x. Num. i.
Α Ε Α		ΧΑΛΚΑΣ.	Minerua Chalcicea.
Κ		ΧΛΑ	
Λ	Tab. vi. Nu. ix. Ta. xxviii. Nu. i. Ta. xiii. Num. x. & ix. Forfan nomina & cognomina, Περίανθου, Αβριφάνου, Πολιμήτου, Δάμωνου.	ΧΛΗΔ.	
		ΧΩΔ.	Tab. xxxii. Nu. iv. Tab. xxxiv. Nu. i. Tab. vii. Nu. v. Forfan, Χλάμου, Χλαδός, Χαλότης, &c.
		ΥΟΦΟΔ.	Tab. xii. Num. ix. Forfan, Υοφοδίου, Υοφοδής aut Υοφοδίου, &c.
		ΩΛΠ.	Tab. v. Num. vii. Forfan, Ωδύππος, &c.
		∞	pro M. Mille.
		Ϟ	decenti millia.

Notarum characteres in Tab. vi. Num. iiii. & iv. Tab. vii. Num. vii. & viii. ignorantur.

INDEX

I N D E X. R E R V M M E M O R A B I L I V M E T P R O P R I O R V M N O M I N V M,

quæ in ipsis numismatibus cùm spectantur, tum leguntur, non
parum ad intellectum numismatum conferens.

- A** Κράγιον, Tabula x. pluribus nummis.
Acroteria navis. Tabula xxxij. Nummus 6
Tab. xxv. Nummus 4.
Αδραϊον, Tab. vij. Num. 5. & 6.
Ægis Palladis cum capite Medusæ, Tab.
iij. Num. 6.
Æquitas cum balance & cornucopiæ, Tab.
vj. Num. 3. & 4.
Æsculapij ara cum gallo gallinaceo. In Se-
linontinorū nummis, Tab. viij. Nu. 7. 8. 9. & 10.
Αρχαὶ καὶ Βασυλῆες, Tab. xiiij.
passim.
Agathoclis regis caput, Tab. xlij.
Num. 3.
Αρχωνίων, Tab. xxxiiij. Num. 3.
Αγυριών, Tab. vij. Num. 5.
Ala, Tab. xv. Num. 8. In Massiliensium nummis.
Tab. xxxvij. Num. 7.
Alphæi fluminis & Arethusæ fontis capita
coniuncta, (ut est coniectura) Tab. iij.
Num. 5. 6.
Anaxilæ Messanensium tyranni caput, qui
genus ad Herculem referebat (ut est opi-
nio) Tab. vj. Num. 10.
Anclabris siue mensa ministerijs diuinis di-
cata cum simpulo, Tab. iij. Num. 3.
Ancora, Tab. xxiij. Num. 10. Tab. xxx.
Num. 1.
Anguis siue serpens. In Adraniorum, Tab. vi.
Num. 6.
In Selinontinorum ad aram Æsculapij Tab.
viij. Num. 10.
Agrigentinarum, Tab. x. Num. x.
Bruttiorum, Tab. xxiiij. Num. 6.
Crotoniatum, Tab. xxix. Num. 3.
Tarentinorum, Tab. xxxi. Num. 8.
Faliscorum, Tab. xxxv. Num. 8.
Antiatum, Tab. xviij. Num. 9. & 10.
Αντιπολίταν, Tab. xxxvj. Num. 9.
Appollinis caput, In Syracusanorum nummis,
Tab. iij. Num. 9. & 10.
Ieoninorum, Tab. v. Num. 6.
Tauromenitanorum, Tab. vj. Num. 7. & 8.
Lilybæanorum, Tab. viij. Num. 6.
Gelsenium, Tab. xi. Num. 5.
Puteolanorum, Tab. xvj. Num. 7. & 8.
Romanorum & Suesanorum, Tab. xvij. Num.
6. 8. 9. 10.
Calenorum, Tab. xix. Num. 3. 4. 5. 6. 7. 8.
Nucerinorum, Tab. xxi. Num. 4.
Bruttiorum, Tab. xxv. Num. 1.
Reginorum, Tab. xxvi. Num. 1. 2. 4.
Mamertinorum, Tab. xxvij. Num. 5. 7. 8.
Crotoniatum, Tab. xxix. Num. 1. 3. 4.
Metapontinorum, Tab. xxx. Num. 6.
Anconitanorum, Tab. xxxiiij. Num. 3.
Faliscorum, Tab. xxxvj. Num. 6.
Massiliensium, Tab. xxxvij. Num. 9.
Appollinis & Dianæ capita, Tab. xxxv. Nu. 10.
Appollinis & Dianæ capita, (quæ radius in
antiquo numismate expolita erant) opinamur es-
se coniuncta, quia utriusque numen etiam in fabu-
larum (quibus Atellani floruerunt) actionibus
propiciam invocabatur.
In Atellanorum numis, Tab. xx. Num. 5.
Reginorum, Tab. xxv. Num. 9.
Appollo & Diana in bigis, In Selinontinorum
nummis, Tab. viij. Num. 7. 8. 9.
Aprorum capita sub claua Herculeæ, In An-
tiatum nummis, Tab. xvij. Num. 10.
Aquila fulmen pedibus præmens atque ali-
ter expressa,
In Syracusanorum, Tab. iii. Nu. 1. 2. 3.
In Agrigentinarum, Tab. x. Num. 3. 4. 7.
In Gelonis, Tab. xiii. Num. 3.
In Bruttiorum, Tab. xxiiij. Num. 1. 2. 3. 6. Tab.
xxv. Num. 2.
In Locrensiarum, Tab. xxvi. Num. 10.
In Mamertinorum, Tab. xxvij. Num. 6.
In Faliscorum, Cosanorum & Massiliensium,
Tab. xxxv. Nu. 7. 8. Tab. xxxvi. Nu. 1. 2. 5. 7. & 10.
Aquila lauream pede dextro tenens, Tab.
xxxvi. Num. 7.
Aquila, siue vultur, aut aliud auis rapacis &
carniuoræ genus, ardeam, leporem, piscem
discerpens, In Syracusanorum, Tab. ii. Num. 5.
In Adraniorum, Tab. vi. Num. 5. 6.
In Agrigentinarum, Tab. x. Num. 5. 9. 10.
In Zephyriorum & Locrensiarum, Tab. xxvi.
Num. 5. 7. 8. 9.
In Faliscorum, Tab. xxxv. Num. 9.
Ara coronata, In Selinontinorum nummis, Tab.
viii. Num. 8. 9.
Aratri forma, In Metapontinorum, Tab. xxx. Nu. 5.
Αρχαῖα, scilicet Apollo Archageses, Tab. vi.
Num. 7.

Αρ.

INDEX IN NUMISMATA.

- Ἀρεθῶς,** tab. xxvii. num. 6.
Ἀρεθῶς tab. xxxii. num. 9.
Arethuse nymphæ, postea in fontem sui nominis conuersæ caput, vrbis Syracusanæ symbolum, tab. i. num. 2. 3. 4. 6. & alibi passim in pluribus Syracusanorum numismatibus.
Ἀριμενίων, tab. xxiii. num. 7. 8.
Ἀριστοκράτης, tab. xxxij. num. 7.
Ἀρπῶν, tab. xxxiii. num. 9. 10. tab. xxxiii. num. 1. 2.
Ἀρτέμις, Diana, tab. xv. & vii. pluribus nummis Artemidis siue Dianæ caput, In omnibus Neapolitanorum nummis, tab. xv. & xvi.
Ἀτελλῶν, tab. xx. num. 5.
Ἀχεῶνταν, tab. xxv. num. 5. 6.
Achyritanorum, tab. xvii. num. 7. 8.
B.
Bacchi caput cum corona hederacea, Tab. v. num. 5.
Bigamulorum, quos primum ad certamina iunxisse Hieronem tradit Pausanias, tab. ii. num. 1. 2.
In Messanensium, tab. vii. num. 1. 2. 3.
In Gelenisum, tab. xi. num. 9.
Bigæ olympicæ, vel aliorum sacrorum certaminum, In Syracusanorum nummis, tab. i. num. 5. tab. ii. num. 1. 2. 9. 10.
In Messanensium, tab. vii. num. 12.
In Selinontinorum, tab. viij. num. 7. 8. 9.
In Himereisum, & Gelenisum, tabul. xi. nu. 1. 2. 9.
In Gelonis & Hieronis, tab. xiii. num. 1. 2. 6. 8.
In Calenorum, tab. xx. num. 2.
In Bruttiorum, tabul. xxv. nummis 1. 2. argumenta victoriam bigis obtenturum in istiusmodi certaminibus.
Bos, siue taurus cornupeta. in Syracusanorum, tab. v. num. 3. 4.
In Posidoniastum, tab. xxi. num. 5. 6. 9. 10.
In Thuriorum nummis omnibus, tab. xxix. & xxx.
Arpanorum, tab. xxxiiij. num. 2.
Sybaritarum, tab. xxxv. num. 1.
Massiliensium, tab. xxxvii. num. 9.
Bovis caput, tab. xxv. num. 3.
Βουδοχρίων, tab. xxxij. num. 7.
Βουδίσων, tab. xxxij. & xxv. pluribus nummis
Buccina marina siue concha turbinata in manu Tarantis, tab. xxxii. num. 8. 10. tab. xxxij. num. 1.
Buccina siue tuba, tab. xxiii. num. 6. tab. xxxv. num. 3.
Bufo siue rana, in Cumanorum nummis, tab. xvi. num. 10.
C.
Caduceus Mercurij, tab. xxiii. num. 6. 7.
tab. xxv. num. 7. tab. xxvi. num. 9. tab. xxxi. num. 2.
Καλειτῶν, tab. xix. passim. tab. xx. num. 2.
Caleno, ibidem.
Cammarus siue locusta marina, tab. i. num. 6. tab. xxxii. num. 2.
Cancer marinus, In Syracusanorum nummis, tab. ii. num. 5.
In Adraniorum, tab. vi. num. 5. 6.
In Agrigentinarum nummis ferè omnibus, tab. x.
In Cumanorum, tab. xvi. num. 9.
In Sinuessanorum, tab. xvii. num. 3.
In Bruttiorum, tab. xxv. num. 3.
In Tarentinorum, tab. xxxii. num. 4.
Canis siue lupus, in numis Phintia, tab. ix. num. 1.
Capra, tab. xxv. num. 6.
Capricornus in manu Tarantis, tab. xxxii. num. 6.
Κατωαίων, tab. xx. num. 3. 4.
Καρκινίαν, tab. xxviii. num. 3. 4.
Καταναίων, tab. vi. num. 1. 2.
Καυλωνιάταν, tab. xxvii. num. 9. 10. & tab. xxviii. num. 1. 2.
Caput humanum bifrons. sicut. & Iani, sed imberbe. Attellanorum, tab. xx. num. 5.
Castoris & Pollucis capita. tab. xxvii num. 1.
Cerberus canis infernalis triceps, quem Hercules ab infero traxit, & confecit. tab. xxxiii. num. 5.
Cereris caput cum corona spicea. In Syracusanorum nummis, tab. i. num. 1. 5. tab. ii. num. 2. 10. tab. v. num. 3. 4.
In Messanensium & Thermitanorum, tab. vii. num. 4. 9. 10.
In Panormitanorum, tab. viii. num. 1.
Emporitani, tab. xii. num. 1. 5. 6.
Hieronis, tab. xiii. num. 8.
Agathoclis, tab. xiiij. num. 5. 6.
Metapontinorum, tab. xxx. num. 3. 4. 5.
Arpanorum, tab. xxxiiij. num. 9. 10. argumenta fertilitatis frugum: vel civitates illas Cererem coluisse: aut in tutela Cereris fuisse.
Cereris velatæ caput. In Menaninorum nummis, tab. xii. num. 3.
Cereris vel Proserpinæ caput cum tæda vel fæce. tab. xxvi. num. 10.
Ceruus, in Agyrinensium nummis. tab. vii num. 8.
Hyelitarum, tab. xxii. num. 1. 2. Carloniatum, tab. xxvii. num. 9. 10. & tab. xxviii. num. 1. 2.
Chersydros serpens, qui potissimum circa fontes versabatur, expressus est. ut est quorundam opinio. tab. ii. Num. 2.
Κίμων, tab. i. num. 2.
Claua Herculeæ, virta siue tænia reuincta. tab. xxxv. num. 4.
Cochlea in manu Tarantis. tab. xxxii. num. 7.
Columba vel turtur, Metapontinorum, tab. xxx. num. 8.
Concha striata vel imbricata, siue pecten marinus

INDEX IN NUMISMATA.

- marinus, *In Adriaticorum*, tab. vi. num. 6.
Messaniorum, tab. vii. num. 3.
Gelsensum, tab. xi. num. 8.
Tarentinorum, tab. xxxiii. num. 1. 2.
Pisauriensium, tab. xxxiii. num. 6.
Κορίνθων, tab. xxxv. num. 2.
Κόρας, tab. xii. num. 7. tab. xiii. num. 5. 6.
 Cornucopiz, tab. xxiii. num. 1. 4.
In Hipponiatum, tab. xxv. num. 7. tab. xxvii. num. 1.
Sybaritarum, & Valentia, tab. xxxv. num. 2. 5.
 Cornucopiz geminum, vitra siue tzoia reuinctum, tab. xxxv. num. 5.
 Corona hederacea cum corymbis. tab. v. num. 8.
 Corona laurea, tab. vii. num. 3. tab. vii. num. 5. tab. xxiii. num. 3. tab. xxiii. num. 2. 3. 8. tab. xxvi. num. 5. tab. xxxv. num. 9. tab. xxxvi. num. 1. 2. 3. 5. 6. 7.
 Corona myrtea Veneri dicata, tab. vi. n. 4. tab. vii. num. 5. tab. xxxvii. num. 5.
 Corona oleagina in casside Palladis, tab. iiiii. num. 9. tab. xx. num. 7. 8. tab. xxii. num. 1. 6. tab. xxiii. num. 1. tab. xxix. num. 8. 10.
 Corona populnea Herculi dicata, tab. xxiii. num. 5.
 Corona spicea Cereri dicata, tab. ii. num. 3. & alijs passim locis, quibus Cereris caput expressum cernitur. vide Cereris caput.
Κόρων, tab. xxxvi. num. 7.
 Crater siue aliud vasis patuli & capacioris genus. tab. xxvii. num. 10.
Κροτωνιάται, tab. xxviii. num. 7. 9. tab. xxix. num. 3.
Κροτωνίης, tab. xxix. num. 4.
Κρότων, tab. xxviii. num. 8.
 Crotonis urbis figura & effigies, tab. xxix. num. 4.
 • Cubitus siue Ancon Græcè, *in Anconitanorum nummis*, tab. xxxiii. num. 1.
Κυμαίων, tab. xvi. num. 9. 10.
 tab. xvii. num. 1. 2.
 Cupido cum Venere arcum tenens, *In Tyn-dariensium nummis*, tab. vii. num. 5.
 Cybeles siue Matris Deum caput, *in Antia-norum nummis*, tab. xvii. num. 9.
Pandosium, tab. xxiii. num. 10.
 D.
 Damarata Theronis filia caput, *In Agrigen-tinorum nummis*, tab. x. num. 8. ut est coniectu-ra, unde Damarateus nummus dictus est, vide historiam Gelonis.
Δαφνίου, tab. xxxiii. num. 9. 10. tab. xxxiii. num. 1. 2.
 Delphi Diana atque Arethusa & aliorum numinum capita cingentes, atque aliter expressi, *In Syracusanorum nummis*, tab. 1.
 num. 1. 2. 3. 4. 5. 6. tab. ii. num. 1. 2. 4. 5. 6. 8. 9.
 tab. iii. num. 5. 6. tab. iii. num. 3. 4. 8. 10. tab. v. num. 2. 3. *in Casanen-sum*, tab. vi. num. 1.
In Messanen-sum & Thermitanorum, tab. vii. num. 2. 4. 9. 10.
In Agrigentinarum, tab. x. num. 5. 6.
In Emporitanorum, tab. xii. num. 1. 2. 6.
In Hieronis, tab. xiii. num. 7.
In Neapolitanorum, tab. xv. num. 1.
In Axuntianorum, tab. xvii. num. 7. 8.
In Picentinorum, circa Palladis caput, tab. xxi. num. 1.
In Hygelitarum, tab. xxii. num. 8.
in Thuriorum, tab. xxx. num. 2.
In Salentinorum, circa Palladis caput, & *in Tarentinorum*, tab. xxxi. num. 5. 7. 8. 9. 10. & *in omnibus Tarentinorum nummis*.
In Hydruntinorum & Brundisiorum, tab. xxxiii. num. 5. 7. 8.
In Pisauriensium, tab. xxxiii. num. 6.
 Argumento forsitan ciuitates illas maritimas esse, & frequentes circa ipsarum litora delphinos: vel Neptunum coluisse, cui Del-phinus sacer est.
 Diademate reuincta Gelonis, Hieronis, Dionysij, Agathoclis & Hieronymi regis capita, tab. xi. num. 6. tab. xiii. num. 1. 2. 3. 5. 6. 9. tab. xiii. num. 3. 7.
 Dianæ caput cum pharetra, tab. xiii. num. 4.
 Dianæ siue Artemidis caput, *In omnibus Nea-politanorum nummis*, tab. xv. & xvi.
 Diana *Ἐρεϊσα*, siue Seruatricis, tab. xiii. num. 4. tab. v. num. 1.
 Diana arcum tendens, cum cane venatico, tab. v. num. 2.
 Diana cornu manutenens, cum cane vena-tico & ceruo, à victoria coronata, tab. vii. num. 7. 8.
 Diana pectore tenus cum pharetra & arcu ad humeros, *in Cumananorum nummis*, tab. xvi. num. 10.
In Massiliensium, tab. xxxvii. num. 1. 2. 3. 4. 6.
 Dianæ pharetra & arcus, *in Syracusanorum*, tab. v. num. 2.
Agathoclis, tab. xiii. num. 4.
 Neapolitanorum, tab. xv. num. 6.
 Dictami herbe ramusculus, uti videtur ante ceruum, que herba & *Artemidium* dicitur ab *Artemide*, hoc est Diana, frequens in I-da Crete monte & per totam Cretam fe-runt ceruos, capras, & similes feras sagie-tis etiam venenatis confixas hanc herbā querere, inueniuntque & commansa herba sagittas sine noxa excidere, tab. xxviii. num. 1. 2.

INDEX IN NUMISMATA.

- Dionysij tyranni caput, tab. xiii. num. 9.
 Διονυσίου βασιλέως, tab. xiii. num. 9. 10.
 Διός, ἑλάνης, tab. iii. num. 1. 2.
 Ἀρετῶν, tab. viii. num. 3.
 E.
 Elephas, tab. xv. num. 4.
 Εμπορίαν, tab. xii. num. 1. 2.
 Επηχέτα, tab. ij. num. 10.
 Επί Σωπείρου, tab. vii. num. 8.
 Eques defultor, palmam dextra ferens, binos trahens equos, qui defultory (& celetes Cræcæ) dicebantur, quorum alteri infidebat, quo cursu defatigato mira agilitate in alterum defiliebat, & postea rursus illo defesso in priorem transiliebat atque ita alternatim de vno in alterum; Argumento victoriæ Celete in Olympicis aut alijs sacris certaminibus obtentæ. In Suesanorum nummis, tab. xviii. num. 8.
 Eques equo singulari decurrens, In Gelenfium nummis, tab. xi. num. 3. 4.
 Hieronis, tab. xiii. num. 5.
 Tarentinorum, tab. xxxi. num. 7. 8. 9. 10. & tab. xxxii. num. 2. 4. & alijs ferè omnibus.
 Item Argumento forsan victoriæ in Olympicis, vel alijs sacris certaminibus, equo singulari obtentæ.
 Equus, In Syracusanorum nummis, tab. iii. num. 4. 5. 6. tab. xii. num. 5. 6. 7.
 In Dionysij, tab. xiii. num. 1. 2.
 Romanorum, tab. xviii. num. 1. 2. 6.
 Nucerinorum & Posidoniatum, tab. xxi. num. 3. 4. 8.
 Acherontinorum, tab. xxv. num. 5.
 Mamertinorum, tab. xxvii. num. 8.
 In Tarentinorum omnibus fere nummis, tab. xxxi. & sequenti.
 Arpanorum, tab. xxxiii. num. 9. 10. tab. xxxiii. num. 2.
 Ergoteles in bigis, tab. xi. num. 1. 2.
 Εργκλίδης, tab. xxxii. num. 6.
 Εὐμερ, tab. i. num. 4.
 F.
 Falci, tab. xxxvi. num. 1.
 Figura eques, hasta armata pedite sub equo prostratum confodiens, tab. xxv. num. 5.
 Fistula Panos septem cannis disparibus compacta, tab. xxxii. num. 7. 8.
 Erumenti grana, fertilitatis argumento, In Leontinorum nummis, tab. v. num. 5. 6. 7. 8.
 Gelenfium, tab. xi. num. 8. tab. xiii. num. 1.
 Cumanorum, tab. xvi. num. 9. & tab. xvii. n. 1. 2.
 Tarentinorum, tab. xix. num. 2.
 Posidoniatum, tab. xxi. num. 10.
 Metapontinorum, tab. xxxi. num. 3. 4.
 Fulmen, In Syracusanorum, tab. ii. num. 10. tab. iii. num. 3.
 Messanienfium & Agrinensium, tab. vii. n. 3. 7.
 In Agathoclis & Hieronymi, tab. xiii. num. 4. 7.
 In Minturnensium et Axuritanorum, tab. xvii num. 5. 7. 8.
 In Bruttiorum, tab. xxiii. num. 5.
 In Locrenfium, tab. xxvi. num. 9.
 In Crotoniatarum, tab. xxix. num. 4.
 In Valentia & Faliscorum, tab. xxxv. num. 3. 9. 10. tab. xxxvi. num. 3. 4.
 G.
 Galcarum diuersæ formæ & ornamenta, tab. i. num. 1. 2. tab. iii. pluribus in nummis præcipue. num. 5. 7. 9. tab. v. num. 1. 2. tab. xi. omnibus Heracleensium nummis, præcipue, num. 3. 7. 8. & tab. x. n. 1. 2. tab. xii. num. 7. tab. xiii. num. 10. tab. xiiii. num. 2. tab. xviii. n. 1. 2. 3. 4. tab. xix. num. 2. 10. tab. xx. num. 1. 2. 7. 8. 9. 10. tab. xxi. num. 1. tab. xxii. omnibus Hyelitarum nummis, præcipue, num. 1. 2. 4. 7. 9. 10. tab. xxiii. num. 1. 10. tab. xxiii. num. 6. 8. 10. tab. xxix. num. 5. 6. 7. 8. 9. 10. tab. xxx. num. 1. 2. 7. 8. 9. 10. tab. xxxi. num. 1. 4. 5. 7. 9. 10. tab. xxxiii. num. 9. tab. xxxv. num. 1. 2. 6. tab. xxxvi. num. 10. tab. xxxvii. num. 8.
 Gallus gallinaceus, qui Æsculapio sacer erat, & eidem sacrificabatur, In nummis Selinontinorum ad aram Æsculapij, tab. viii. n. 7. 8. 9. 10.
 Tarentinorum & Calenorum, tab. xix. num. 2. 9. 10.
 Γέλας, tab. xi. num. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10.
 Gelonis regis caput, tab. xiii. num. 1. 2. 3.
 Γέλων & Σαρακοσί, tab. xiii. num. 1. 2. 3.
 Gryphus, In Lilybatanorum nummis, tab. xiii. n. 5.
 In Hyelitarum nummis in casside Palladis, tab. xxii. num. 3. 5. 10.
 Bruttiorum in galea Martis, tab. xxiii. n. 8. 10.
 Gryphus marinus posteriore parte in caudam tortuosam definens, In Hyelitarum nummis in casside Palladis, tab. ix. num. 4.
 Romanorum, tab. xviii. num. 4. in idem, tab. xix. num. 2. in galea Martis, tab. xx. num. 9. in casside Palladis.
 H.
 Hederacea corona Bacchus coronatus, tab. v. num. 5.
 Hederacea corona cum corymbis, tab. v. n. 8.
 Ηρακλείδων, tab. xxx. num. 8.
 Ηρακλίων, tab. ix. pluribus num. tab. x. num. 1. 2.
 Hercules in ans sedens angues duos manibus stringens & elidens, In Crotoniatarum nummis, tab. xxix. num. 3.
 Hercules imberbis, In Syracusanorum, tab. iii. num. 1.
 Messanensium, tab. vi. num. 9. 10.
 Romanorum, tab. xviii. num. 5.
 Hercules

INDEX IN NUMISMATA.

Hercules cum exuijs leonis in capite, clauis innitens, dextra capiti imposita quod quidem Herculis Philoginij simulacrum existimant, *tab. ix. num. 6.*
Hercules exuijs leonis substratis insidens, simpulum oris angustij vasculum, & quo liquor stillat, dextra tenens, *In Crotoniatarum nummis, tab. xxviii. num. 7. 8. 9. 10.*
Hercules leonem cauda apprehensum claua conficiens, *In Heracleensium nummis, tab. ix. num. 10.*
Hercules leonem elidens & suffocans, *In Syracusanorum nummis, tab. iiii. num. 3.*
Heracleensium, tab. ix. num. 7. 8. 9. tab. x. num. 1. 2.
Suesanorum, tab. xviii. num. 7.
Hercules genu nixus leonem elidens, *In Syracusanorum, tab. iiii. num. 3.*
Heracleensium, tab. ix. num. 7. 8.
Hercules Toxites siue sagittarius, exuijs leonis armatus, *In Segestanorum, tab. xii. num. 9.*
Hercules cum claua in dextra, archi & exuijs leonis in sinistra, *In Heracleensium nummis, tab. ix. num. 3. 4. 5.*
Hercules taurum cornu apprehensum claua conficiens, *In Selinontinorum nummis, tab. viii. num. 10.*
Hercules in fonte siue Thetmis Himerensibus sese abluens, *tab. xi. num. 1. 2.*
Hercules Aesculapio sacrificans, ramusculum oleaginum aut myrteum sinistra tenens, dextra patellam libatoriam, *In Selinontinorum nummis, tab. viii. num. 7. 8. 9. 10.*
Herculis caput, *In Antiatum nummis, tab. xvii. num. 10.*
Romanorum, tab. xviii. num. 5.
Pisauriensium, tab. xxxiii. num. 5.
Herculis caput cum exuijs leonis in capite, *tab. iiii. num. 1. 2.*
Messaniorum, tab. vi. num. 9.
Bruttiorum, tab. xxiii. num. 7.
Brundisiorum, tab. xxxiii. num. 7.
Valentia, tab. xxxv. num. 4.
Herculis caput populnea corona redimitu, *tab. xxxiii. num. 5.*
Herculis claua & arcus, *tab. iiii. num. 3. 5.*
In Messanensium, tab. vi. num. 9. 10.
In Heracleensium, tab. ix. num. 9. tab. x. num. 1. 2.
& alijs plerisque Heracleensium nummis.
In Segestanorum, tab. xii. num. 9.
In Antiatum, tab. xvii. num. 10.
In Suesanorum, tab. xviii. num. 5. 7.
In Crotoniatarum, tab. xxviii. num. 7. 8. 10.
In Tarentinorum, tab. xxxiii. num. 4.
Brundisiorum, tab. xxxiii. num. 8.
In Valentia, tab. xxxv. num. 4.
Herculis arma, claua, arcus, & pharetra, *tab. xxviii. num. 7. 8. 9. 10.*
Herma quadratus cum capite humano, *tab.*

xxxii. num. 7.
Hesperus inter sinuosa Lunae crescentis cornua *tab. xxxiii. num. 10.*
Hexagonum, siue figura sexangula ex duobus trigonis aequilateribus in se implicitis, *tab. xvii. num. 10.*
Hieronis regis caput, *tab. xi. num. 6. tab. xiii. num. 5. 6.*
Hieronymi regis caput, *tab. xiiii. num. 7.*
Hellas, Fluius Siciliae, *tab. viii. num. 10.*
I.
Ierow, *tab. xiii. num. 5. 6.*
Ierowum βασιλεως, *tab. xiiii. num. 7.*
Iouis caput, *In Agyrinensium nummis, tab. vii. num. 7. 8.*
Mamurnensium, tab. xvii. num. 5.
Calenorum, tab. xix. num. 7.
Bruttiorum, tab. xxii. num. 1. 2. 5.
Acherontinorum, tab. xxv. num. 5.
Locrensiarum, & Mamertinorum, tab. xxvi. num. 7. 8. & tab. xxvii. num. 2. 3. 4.
Arpanorum, tab. xxxiii. num. 1.
Hipponiatum, & Faliscorum, tab. xxxv. num. 3. 7. 8.
Antipolitanorum, tab. xxxvi. num. 9.
Massiliensium, tab. xxxvii. num. 7.
Iperaiw, *tab. xj. num. 1. 2.*
Iouis Eleutheri, siue Liberatoris caput, *tab. iii. num. 3. 4.*
Iouis Hammonis caput, *tab. vi. num. 3. 4.*
Iouis Hellanij, siue Graecanici imberbis caput, *tab. iiii. num. 1. 2.*
Iperaw, *tab. xxv. num. 7.*
Iunonis Laciniae caput, *in Crotoniatarum nummis, tab. xxviii. num. 7. 8. 10.*
Iunonis Gamelae, quae & Argiua cognominabatur, caput, *in Faliscorum nummis, tab. xxxvi. num. 1. 2. 3. 4. 5.*
Iunonis Velatae caput, siue Reginae cum sceptro, *tab. xxiii. num. 3.*
Iupiter Axur siue Axuritanus imberbis, *tab. xvii. num. 7. 8.*
Iupiter fulmen vibrans, *In Bruttiorum nummis, tab. xxiii. num. 4.*
In Cauleniatum & Caycinorum nummis, sed aliquando imberbis, alias barbatus, tab. xxvii. num. 9. 10. & tab. xxviii. num. 1. 2. 3. 4.
Iupiter in quadrigis & in bigis, *tab. xvii. num. 7. tab. xxv. num. 2.*
Iupiter sedens, aquilam dextra, hastam sinistra tenens, *In Agrigentinarum nummis, tab. x. num. 8.*
Reginorum, tab. xxv. num. 9.
Locrensiarum, tab. xxvii. num. 1.
Iupiter stans, sinistra hastam tenens, dextro pede capicellum premens, *tab. xxiii. num. 5.*

INDEX IN NUMISMATA.

L.

Lacerta, in *Leontinorum nummis*, tab. v. num. 10.
Tarentinorum, tab. xxxii. num. 10.
 Laureā corona, tab. vi. num. 3. tab. vii. num. 5. tab. xxiii. num. 3. tab. xxiii. num. 2. 3. 8. tab. xxvi. num. 5. tab. xxxv. num. 9. tab. xxxvi. num. 1. 2. 3. 5. 6. 7.
 Laurea coronati Gelo & Hiero reges Syracusanorum, tab. xviii. num. 2. 6.
 Laurea coronati Iupiter, Neptunus, Mars, Apollo siue Sol. atq; alij Dij, tab. iii. num. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 8. 9. 10. tab. v. num. 6. tab. vi. num. 1. 2. 3. 4. tab. vii. num. 7. 8. tab. viii. num. 6. tab. xvi. num. 5. 6. 7. 8. tab. xvii. num. 5. 7. 8. tab. xviii. num. 6. 8. 9. 10. tab. xix. num. 3. 4. 5. 6. 7. 8. tab. xxiii. num. 1. 2. 5. tab. xxvii. num. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. atque alijs pluribus locis.
 Lauri ramusculus, tab. xxvi. num. 10. tab. xxviii. num. 1. 2. quamquam quidam opinentur illos esse Dictami herba ramusculos. Vide in *Dictamnus*, tab. xix. num. 1.
 Leo, in *Leontinorum nummis* tab. v. num. 9. 10. *Messanenſium*, tab. vi. num. 9. 10. *In Heracleenſium Nummis* quem Hercules elidit & cōſicit, tab. ix. num. 7. 8. 9. 10. & tab. x. num. 1. 2. *Romanorum & Suseſanorum*, tab. xviii. num. 4. 7. *In Hyelitarum nummis* ferē omnibus, tab. xxii. num. 1. *Rheginorum*, tab. xvi. num. 2. *Massilienſium*, tab. xxxvii. num. 1. 2. 3. 4. 5. 6.
 Leo ceruum conficiens, *In Hyelitarum nummis*, tab. xxii. num. 1. 2.
 Leonis rictus siue fauces, *In Leontinorum nummis*, tab. v. num. 5. 6. 7. 8. *Rheginorum*, tab. xxvi. num. 3. 4. *Λιοντιων*, tab. v. num. 5. 6. 7. 8. 9. 10.
 Lepos, *In Adraniorum nummis* ab aquila discerpius, tab. vi. num. 5. 6. *In Messanenſium*, tab. vii. num. 1. 2. 3. *In Agrigentinarum* ab aquila discerpius, tab. x. num. 5. 6. 10. *Similiter & in Zephyriorum & Locrenſium*, tab. xxvi. num. 5. 7. 8. 9. & *in Faliscorum*, tab. xxxv. num. 9. 10. *Αλεβασιτρας*, tab. viii. num. 5. 6.
 Locusta siue cammara marina, tab. i. num. 6. tab. xxxii. num. 2.
 Locusta, cicata, trusca, aut similia infecta, *In Messanenſium nummis*, tab. vii. num. 2. *Neapolitanorum*, tab. xvi. num. 3. *Bruttiorum*, tab. xxiii. num. 3. *Metapontinorum*, tab. xxx. num. 4. num. 9. 10. *Λόκρων*, tab. xxvi. num. 7. 7. 9. 10. tab. xxvii. num. 1. 2.
 Linna in *Arpaſorum nummis*, tab. xxxiii. num. 10. *Massilienſium*, tab. xxxvii. num. 6. 8.
 Luna cum stella, tab. xxxiii. num. 10. & tab. xxxvii. num. 6.

Luna gibbosa singulis cornibus stellas singulas Hesperum & Luceferum concauo sinu Terræ globum excipit. *In Tianenſium nummis*, tab. xix. num. 1. vide *Historiam nostrā*.
 Luna siue Dianæ caput, tab. xxiii. num. 4. *Λύκων*, tab. xxxii. num. 5.
 Lupa cum Geminis Romulo & Remo, *In Romanorum nummis*, tab. xviii. num. 5. *In Bruttiorum*, tab. xxiii. num. 7.
 Lupus siue canis cum Gelon is capite, ob cōiecturas in *Historia expōſus*, tab. i. num. 1.
 Lycastæ, aut Veneris Erycinæ caput, cum ara Veneris Æneiadis, tab. viii. num. 3. 4.
 Lyra siue Testudo Apollinis, *In Syracusanorum* tab. iii. num. 10. *Tauromenitanorum*, tab. vi. num. 7. 8. *Lilybanorum*, tab. viii. num. 6. *Calenorum*, tab. xix. num. 3. 6. *Bruttiorum*, tab. xxiii. num. 2. 8. *Rheginorum*, tab. xxvi. num. 1. *Mamertinorum*, tab. xxvii. num. 5. *Brundisiorum*, tab. xxxiii. num. 7.
 M.

Malum Punicum, tab. xiii. num. 10. tab. xxi num. 10. *Μαμερτιων*, tab. xxvii. num. 3. 4. 5. 6.
 Martis caput galeatum, tab. xiii. num. 2. *In Tianenſium nummis*, tab. xix. num. 2. *Pandosianorum*, tab. xxiii. num. 10. *Bruttiorum*, tab. xxiii. num. 8. 10. *Metapontinorum*, tab. xxx. num. 9. 10.
 Martis galea comis ex pilis caudæ equinæ insignis, ornata gryphus, laureis, Nereidibus siue Tritonibus, & equis marinis, tab. xiii. num. 2. tab. xix. num. 2. tab. xxiii. num. 10. tab. xxiii. num. 8. 10. tab. xxx. num. 9. 10.
 Martis imberbis caput, *In Mamertinorum nummis*, tab. xxvii. num. 6.
 Mars imberbis & nudus, spolijs insidens capite in sinistram reclinato, *In Mamertinorum nummis*, tab. xxvii. num. 5.
 Mars imberbis & nudus stans hastam purā sinistram, parazonium dextra tenēs, *In Mamertinorum nummis*, tab. xxvii. num. 7.
 Mars imberbis & nudus stans hastam puram sinistram, equum dextra tenens, *In Mamertinorum nummis*, tab. xxvii. num. 8.
 Mars imberbis cum hasta & clypeo sedens, *In Picentinorum nummis*, tab. xx. num. 9. 10. tab. xxi. num. 1. *Mamertinorum*, tab. xxvii. num. 5.
 Mars propugnator clypeum, in alijs hastam protendēs, *In Messanenſium nummis*, tab. vii. num. 4. *Bruttiorum*, tab. xxiii. num. 5. *Mamertinorum*, tab. xxvii. num. 1. 4. 7. *Μαοσαλιτων*, tab. xxxvi. num. 10. tab. xxxvii. pluribus nummis.

Medu-

INDEX IN NUMISMATA.

Medusæ caput, tab. iiii. num. 6. *Panormitanorum*, tab. viii. num. 1.2.

Mercurii caput petasatum & alatum; *In Syracusanorum*, tab. xv. ii. num. 7.

Capuanorum, tab. xx. num. 3.

Scyllacientium, tab. xxviii. num. 5.

Metapontinorum, tab. xxxi. num. 3.

Μεσαίων, tab. vi. num. 9. 10. tab. vii. num. 1.2.3.4.

Μεταποντίων, tab. xxx. num. 1.2.3.4.

Μηναίων, tab. xii. num. 3.

Minerva Herculi balneati sacris operatur; tab. xi. num. 1.2.

Minotaurus facie humana virili barbata; cætera taurus, *In Gelenfium nummis omnibus* tab. xi.

Neapolitanorum & Puteolanorum, nummis omnibus, tab. xv. & xvi.

Syracusanorum, tab. xviii. num. 9. 10.

Calenorum, tab. xix. num. 5. 6. 7. 8.

Capuanorum, Atellanorum & Nolanorum, tab. xx. num. 4. 5. 7. 8.

Minturnensium, tab. xvii. num. 5.

Mulorum biga, quos primum ad certamina iunxisse Hieronem tradit Pausanias, tab. ij. num. 1.

In Messanenfium, tab. vii. num. 1.2.3.

In Gelenfium, tab. xi. num. 9.

Musca, locusta, siue cicada, *In Messanenfium nummis*, tab. vii. num. 1.

Neapolitanorum, tab. xvi. num. 3.

Bruttiorum, tab. xxiii. num. 3.

Metapontinorum, tab. xxx. num. 4. 9. 10.

Myrtea, corona, tab. vi. num. 4. tab. vii. num. 5.

Myrtea corona Veneri dicata, tab. xxxvii. num. 5.

Mytilus siue cōcha aut chama. *In Syracusanorum nummis*, tab. ii. num. 6. tab. v. num. 3.

In Cumanorum, tab. xvi. num. 9. tab. xvii. num. 1.2.

N.

Νεπολίτων, tab. xv. num. 2.3.5.6. & xvi. n. 15.

Νεπολίτης, tab. xv. & xvi. pluribus numis.

Neptuni caput, *In Syracusanorum nummis*, tab. iii. num. 8.

Dionysij, tab. xiii. num. 7.

Syracusanorum, tab. xvii. num. 4.

Salentinorum, tab. xxxi. num. 6.

Hydruntinorum, & Brundisiorum, tab. xxxiii. num. 5. 8.

Antipolitanorum, tab. xxxvi. num. 10. argumento martinas esse ciuitates, aut Neptunum coluisse.

Neptūnus in trigis, tab. xvii. num. 4.

Neptunus tridentem vibrans *In Syracusanorum nummis*, tab. iii. num. 7.

In Pasidoniatum, tab. xxii. num. 5. 6. 7. 9. 10.

In Salentinorum, tab. xxxi. num. 6.

Nereides siue Tritones monstra marina superiore parte homines, inferiore siue posteriore pisces & in tortuosas caudatum

spiras desinentia *In Syracusanorum nummis*, tab. iiii. num. 7.

In casside Palladis, idem in Heracleensium, tab. ix. num. 3. 5. 10. & tab. x. num. 1.2. similiter in *Thuriorum*, tab. xxix. num. 5. 6. & *Metapontinorum*, tab. xxx. num. 9.

Nicias, tab. xxv. num. 5.

Nixos, tab. xxiii. num. 4.

Naxos, tab. xxi. num. 3. 4.

Nymphæ Maricæ caput, ut est coniectura vide *Historiam de Minturnis*, cuius paludes circa *Terinam* desinebant: in *Terrenfium nummis*, tab. xxiii. num. 5. 6.

Nola, tab. xx. num. 7. 8.

Oleæ ramus, cui noctua insistit, tab. xxiii. num. 2.

Oleagina corona in casside Palladis, tab. iiii. num. 9. tab. xx. num. 7. 8. tab. xxii. num. 1. 6. tab. xxiii. num. 1. tab. xxix. num. 8. 10.

Ophalæ Lydorum reginæ & Herculis concubinæ caput, *In Crotoniatarum nummis*, tab. xxviii. num. 9. ut est coniectura, quia idem in *Chonitarum numismate* apparet apud quos opidum *Omphali* erat.

P.

P Agurus, sapientiæ symbolum, tab. xxv. n. 3. Palladis caput, *In Syracusanorum nummis*, tab. iiii. num. 5. 6. 7. 8. 9. 10. tab. v. num. 1.2.

Panormitanorum, tab. viii. num. 2. *Heracleensium*, omnibus nummis, tab. ix. & x. tab. xii. num. 7.

Dionysij, tab. xiii. num. 10.

Romanorum, tab. xviii. num. 1.2.3.4. tab. xix. num. 10.

Calenorum, Nolanorum, & Picentiorum, tab. xx. num. 1.2.7.8.9.10. & tab. xxi. num. 1.

Hyelitarum omnibus ferè nummis, tab. xxii. & xxiii.

Bruttiorum, tab. xxiii. num. 6.

Thuriorum, tab. xxix. n. 5. 6. 7. 8. 9. 10. tab. xxx. num. 1.2.

Metapontinorum & Salentinorum, tab. xxxi. num. 1.5.

Syracusanorum & Valentia, tab. xxxv. N. 1.2.6.

Massiliensium, tab. xxxvi. n. 10. tab. xxxvii. n. 8.

Palladis caput exuuiis cancri marini armatum, tab. xxv. num. 3.

Palladis ægis, cum capite Medusæ, iiii. num. 6.

Palladis galeæ comis ex pilis equinis insignita, ornata Nereidibus siue Tritonibus equis marinis, Griphis, Sphingibus, Pegasis, Noctuis, Delphinis, Oléaginis coronis Bigis varia ac diuersa forma, *In Syracusanorum nummis*, tab. iiii. num. 5. 6. 7. 8. 9. 10. tab. v. num. 1.2.

Panormitanorum, tab. viii. num. 2.

Heracleensium omnibus nummis eleganter admodum, tab. xii. num. 7.

Dionysij, tab. xiii. num. 10.

Romanorum, tab. xviii. num. 1.2. 3.4.

Vv 3

Calenō

INDEX IN NUMISMAT.

- Calenorum**, tab. xix. num. 10.
Nolanorum & Picentinorum, tab. xx. num. 2. 3. 7. 8. 9. 10. & tab. xxi. num. 1.
Hyelitarum nummis omnibus elegantissime, tab. xxii. & xxiii. **Bruttiorum**, tab. xxiii. num. 6.
Thuriarum omnibus nummis, tab. xxix. & xxx.
Merapontinorum ac Salentinorum, tab. xxxi. n. 1. 5.
Sybaritarum ac Hipponiatum, tab. xxxv. num. 1. 2. 6.
Massiliensium, tab. xxxvi. num. 10. & tab. xxxvii. num. 8.
Pallas clypeum prætendens, & hastam vibrans, tab. iiii. num. 1.
eadem Pallas alio gestu cum hasta & clypeo, **Bruttiorum**, tab. xxi. num. 7. 8.
Palma arbor cum litteris Punicis, tab. xii. num. 6. **In Dionysij nummis**, tab. xiii. num. 1.
Pandoræ turritæ caput, tab. xxiii. num. 10.
Πανδωρίων, tab. xxiii. num. 9. 10.
Πανωριών, tab. viii. num. 1. 2.
Papaveris fructus, tab. xiii. num. 8.
Pegasus equus alatus, **In Syracusanorum nummis**, tab. iiii. num. 4. 7. 8.
In Emporitanorum, tab. xii. num. 1. 2.
In Calenorum, tab. xx. num. 1.
Hyelitarum in casside Palladis, tab. xxii. num. 2.
Bruttiorum in casside Palladis, tab. xxiii. num. 6.
Thuriarum in casside Palladis, tab. xxix. num. 1.
In Salentinorum super cassidem Palladis, tab. xxx. num. 5.
Pentagōnum, siue salutis signum quinquangulum, tab. xvi. num. 6. tab. xxi. num. 4. tab. xxii. num. 5. tab. xxvii. num. 4. tab. xxxvii. num. 1.
Phalanthi Laconis (viri videtur) statua equestris variogestu atque habitu: qui Parthenijs è Sparta in Italiam adductis Tarentū occupavit, expulsis incolis, idemque auxit: & prisco nomine Tarentum appellavit. numeraturque Phalanthus octauus ab Hercule. Hinc forsā claua plerisque in numis ipsi tribuitur, tab. xxxi. xxxii. omnibus in nummis.
Phalanthi statua equestris cum laurea in dextra, tab. xxxii. num. 5. 6. 8. 9. 10.
Phalanthi statua equestris cum lauri ramusculo in dextra, cui Victoria superuolitans lauream capiti imponit, tab. xxxii. num. 7.
Phalanthus eques cum spiculo decurrens, cui etiam victoria superuolitans lauream capiti imponit, tab. xxxii. num. 4.
Phalanthus cum claua in sinistra, & alius cū spiculo, equites decurrentes, tab. xxxii. n. 1.
Phalanthus eques cum spiculis vel claua & clypeo decurrens, tab. xxxi. num. 7. 8. 9. tab. xxxii. 1. 2. 4.
Phalanthus eques cum clypeo & spiculo virum nudum & prostratum equo proculcans, tab. xxxi. num. 10.
Phalanthus stans, sinistra hastam & clypeū, dextra equum tenens, tab. xxxii. num. 3.
Phaetra & arcus Dianæ, **In Syracusanorum**, tab. v. num. 2.
Agathoclis, tab. xiii. num. 4. **Neapolitanorum**, tab. xv. num. 6.
Cumaniarum, tab. xvi. num. 10.
Massiliensium, tab. xxxvii. num. 1. 2. 3. 4. 6. Φίλις τον, tab. xxii. num. 9.
Φίλων, tab. ix. num. 6.
Φιντίας Βασίλειος, tab. ix. num. 1.
Πικαντίων, tab. xx. num. 9. 10.
Pinea siue picea nux, tab. ii. num. 6.
In Mamertinorum, tab. xxvii. num. 6.
Pisces,
In Syracusanorum nummis, tab. ii. num. 5.
In Catancensium, tab. vi. num. 2.
In Agrigentinarum, tab. x. num. 5. 6. 9.
In Suesanorum, tab. xvii. num. 3.
In Thuriarum, tab. xxix. num. 5. 6. 10.
In Massiliensium, tab. xxxvii. num. 9.
Polypus piscis, **In Syracusanorum nummis**, tab. ii. num. 7. 8.
In Tarentinorum, tab. xxxiii. num. 1. 2.
Ποσειδωνίαται, tab. xxi. num. passim.
Prora aut rostrum navis, **In Syracusanorum nummis**, tab. iiii. num. 7.
In Axuritanorum & Antiarum, tab. xvii. num. 8. 9.
In Scyllariensium, tab. xxviii. num. 9.
In Antipolitanorum, tab. xxxvi. num. 7.
Massiliensium, tab. xxxvii. num. 9.
Punicum malum, tab. xiii. num. 10. tab. xxi. n. 10.
Πιττολίτης, tab. xvi. num. 8.
Πυττολίτων, tab. xvi. num. 7.

Q.

Quadriga Olympicæ, vel aliorum sacrorum certaminum, **In Syracusanorum nummis**, tab. i. num. 1. 2. 3. 4. 6.
In Catancensium, tab. vi. num. 1. 2.
In Thermanorum, tab. vii. num. 9. 10.
Axuritanorum, tab. xvii. num. 7. **Argumento vitoriarum quadrigis obiectarum in istiusmodi certaminibus per aliquem è civibus illarum civitatu.**

R.

Rana siue Bufo, **In Cumaniarum nummis**, tab. xvi. num. 10.
Rhombi siue clypei Rhomboides, **In Drepanensium nummis**, tab. viii. num. 3. 4.
Roma sedens, cui altera figura stolata lauream capiti imponit, **In Locrensi nummis**, tab. xxvii. num. 2.
Ρόμα, tab. xxvii. num. 2.
Romanorum, tab. xviii. num. 1. 2. 3. 4. 5. 6.
Rosæ ramusculus, **In Posidoniatis nummis**, tab. xxi. num. 9.
Rostrum navis, vide Prora navis.

INDEX IN NUMISMATA.

S.

Σαλατίνων, tab. xxxi. num. 5. 6.
 Sceptrum, tab. xxii. num. 5. tab. xxiii. num. 3. &
 4. in manu Iouis.
 Σκολλατίων, tab. xxviii. num. 5.
 Σεγεςάων, tab. xii. num. 9.
 Selini herba folium in Selinontinorum nú-
 mis, à quo Selinus urbs dicta, tab. viii. num. 7.
 8. 9. 10.
 Σελινωντίων, tab. viii. num. 7. 8. 9. 10.
 Sibyllæ Cumanæ caput, tab. xvii. num. 1. 2.
 Simpulum oris angustū & arctioris vasculū
 siue vasculum sacrificijs aptum, quo vi-
 num aut alius liquor minutim & gutta-
 tim fundebatur, tab. xv. num. 3. 9. tab. xxii.
 num. 3. tab. xxviii. num. 7. 8. 9. 10. tab. xxx. num.
 3. tab. xxxiii. num. 9.
 Σινυεσάων, tab. xvii. num. 3. 4.
 Solis caput aduersum coma sparsa, & laurea
 coronatum, In Catanensium nummis, tab. vi.
 num. 1. 2.
 In Pandosianorum, tab. xxiii. num. 9.
 In Nucerinorum, tab. xxi. num. 3.
 Solis caput radiatum, In Ticanensium nummis,
 tab. xix. num. 1.
 Σοπάτρῳ, tab. vii. num. 7. 8.
 Σοδενῆς, tab. xxxii. num. 10.
 Sphinx monstrum alatum, superiote parte
 virgo, inferiore leo, In casside Palladis, tab.
 ix. num. 7.
 In Neapolitanorum, tab. xvi. num. 4.
 Hyelitarum, tab. xxii. num. 4. 7.
 Spica vnica, siue plures, In Syracusanorum nú-
 mis, tab. i. num. 3. tab. ii. num. 10. tab. iii. num. 5. 6.
 Panormitanorum, tab. viii. num. 2.
 In Dionysij, tab. xiii. num. 2.
 Calenorum, tab. xix. num. 8.
 Capuanorum, tab. xx. num. 3.
 In Hyelitarum, tab. xxiii. num. 1.
 In Brundisiorum, tab. xxxiii. num. 1.
 In Metapontinorum nummis fere omnibus, tab.
 xxx. & xxxi.
 Arpanorum, tab. xxxiii. num. 10. fertilitatis ar-
 gumento.
 Spicea corona Cereris dicta, tab. ii. num. 3. &
 alijs passim locis, quibus Cereris caput expressum
 cernitur, vide Cereris caput.
 Statua equestris, In Leontinorum nummis, tab.
 x. num. 7.
 Salentinorum, tab. xxxi. num. 9.
 Tarentinorum, tab. xxxii. num. 5. 6. 7. 8. 9. 10.
 Stella marina, In Syracusanorum nummis,
 tab. v. num. 2.
 Tarentinorum, tab. xxxii. num. 8.
 Stella, sex vel pluribus radijs micans, tab. xiii.
 num. 8. tab. xviii. num. 6. tab. xix. num. 1. 2. 10.
 tab. xx. num. 5. tab. xxvii. num. 1. tab. xxx. num.
 9. tab. xxxiii. num. 9. 10. tab. xxxv. num. 5. tab.

xxxvii. num. 4. 6.

Suesanorum, tab. xviii. num. 7. 8. 9. 10.

Συβαρίτων, tab. xxxv. num. 1.

Συραχοσίων, tab. i. ii. iii. iiii. omnibus nummis, tab.
 v. num. 1. 2. 3. 4.

T.

Tarantis, Neptunij filij, Tarenti auctoris & cō-
 ditoris caput, tab. xxxiii. num. 4.

Táρας, tab. xxxi. num. 7. 8. 9. 10.

tab. xxxii. omnibus nummis, tab. xxxiii. n. 1. 2. 3. 4.

Taras Neptuni filius, Tarenti auctor, & con-
 ditor Delphino vectus galeam manibus
 tenens, In Tarentinorum nummis, tab. xxx.
 num. 7. 9.

Taras, clauam & vuam manibus tenens, tab.
 xxx. num. 8. tab. xxxiii. num. 3.

Taras victoriam dextra, spiculum nunc vnū,
 nunc plura, vel cornucopiæ sinistra tenēs
 tab. xxxii. num. 1.

& in Brundisiorum, tab. xxxiii. num. 8.

Taras delphinum dextra, Lyram siue testu-
 dinem sinistra tenens, In Brundisiorum,
 tab. xxxiii. num. 7.

Taras, cum clypeo & tridenti, tab. xxx. num.
 10. tab. xxxi. num. 2. 3. 5.

Taras, cum clypeo & tridente & delphino
 vel capricorno, vel cochlea, vel polypo,
 tab. xxxii. num. 4. 6. 7. tab. xxxiii. num. 1. 2.

& in Pisauriensium, tab. xxxiii. num. 6.

Taras, cum buccina marina, siue concha tur-
 binata & cornucopiæ vel cum tripode,
 tab. xxxii. num. 9. 10.

Taras, in sella sedens pede dextro proræ na-
 uis imposito, humero sinistro hastili in-
 nixus, buccinam marinam siue concham
 turbinatam dextra tenens, tab. xxxiii. n. 1.

Taras, cum claua leonem elidens, tab. xxxiii.
 num. 4.

Taras vel Neptunus, ipse imberbis tridentē
 vibrans, In Posidoniatarum nummis, tab. xxi.
 num. 5. 6. 7. 9. 10.

Ταυρομενίται, tab. vi. num. 7. 8.

Taurus, siue bos cornupeta, vide Bos.

Tædæ siue faces Cereris, In Menaninorum
 nummis, tab. xii. num. 3. tab. xxvi. num. 10.

Τερινάων, tab. xxiii. num. 3. 4. 5. 6. 7.

Testudo, animal amphibium, tab. xvii.
 num. 3.

Testudo siue lyra Apollinis, vide lyra.

Θεμίται, tab. vii. num. 9. 10.

Thorax militaris, galea, & clypei, In Syracu-
 sanorum nummis, tab. i. num. 1. 2.

Θυρίων, tab. xxix. num. 5. 6. 7. 8. 9. 10. tab. xxx.
 num. 1. 2.

Τιανός, tab. xix. num. 1. 2.

Tria femora siue crura, Sicilia typus, quæ tria
 significant promontoria, Lilybæum, Pachynus
 & Pelorum, vnde Sicilia Trinacria dicta est
 In,

INDEX IN NUMISMATA

- In Syracusanorum nummis, tab. iii. num. 8. tab. iii. num. 7. 10.*
Panormitanorum, tab. viii. num. 1. 2.
Emporitanorum, tab. xii. num. 2. 5. 7. 9.
Gelonis, Dionysij & Agathoclis, tab. xiii. num. 2. 9. 10. tab. xiiii. num. 1. 2. 3. 5.
In Suesanorum, tab. xviii. num. 8.
In Hyelitarum, tab. xxii. num. 6.
Thermenium, tab. xxiii. num. 5.
**Trigæ Olympicæ, vel aliorum sacrorum certaminum, argumento victoriæ in istiusmodi certaminibus obtentæ, In Gelsenium nummis, tab. xi. num. 7. 8. 10.
In Calenorum, tab. xx. num. 1.
**Tridens Neptuni, tab. iiii. num. 8.
In Hieronis, tab. xiii. num. 7.
In Posidoniarum omnibus fere nummis, tab. xxi.
In Hyelitarum, tab. xxii. num. 8.
In Salentinorum, tab. xxxi. num. 6.
In Tarentinorum, tab. xxxii. num. 2. 3. 4. 5. 6. 7. tab. xxxiii. num. 1. 2.
Hydruntinorum, & Brundisiorum, tab. xxxiii. num. 5. 8.
Triptus Apollinis, siue Cortina, In Syracusanorum nummis, tab. iiii. num. 9.
in Messanenium, tab. vi. num. 10.
Lilybanorum, tab. viii. num. 5.
Neapolitanorum, tab. xv. num. 2.
Calenorum, tab. xix. num. 8.
Capuanorum, tab. xx. num. 4.
Pandosinorum, tab. xxiii. num. 9.
Rheginorum, tab. xxv. num. 9. 10.
Zephyriorum, tab. xxvi. num. 5.
Mamertinorum, tab. xxvii. num. 7.
Carcinorum & Crotoniatarum, tab. xxviii. num. 3. 8. & tab. xxix. num. 1. 2.
Metapontinorum, tab. xxx. num. 6.
Faliscorum, tab. xxxvi. num. 6.
Massiliensium, tab. xxxvii. num. 8.
Triton, Deus maripus, siue Neptunus, cum tridente, posteriore parte in piscem desinens, tab. i. num. 4. 6.
Tritones, siue Nereides monstra marina, superiorem parte homines, inferiorem siue posteriore pisces & in tortuosas caudas spiras desinentia. vide Nereides.
Trium-viri colonia Cosanz, ut est opinio, cetera ex Historia petantur, tab. xxxvi. num. 7.
Tuba, siue buccina, tab. xxiii. num. 6. tab. xxxv. num. 3.
Tunaphetion, tab. vii. num. 5.

V.

Valentia, tab. xxxv. num. 1. 2. 3. 4.
*Yδραγίται, tab. xxiii. num. 5.*****
- Υεληται, tab. xx. nummis omnibus, tab. xxiii. num. 1. 2.*
Venabulum, tab. xix. num. 5. tab. xxiii. num. 1.
Venator cum arcu & venabulo, tab. xv. num. 5. 7.
Veneris caput, tab. vii. num. 5. tab. xx. num. 6. tab. xxviii. num. 3. 4. tab. xxxiii. num. 3. tab. xxxv. num. 5.
Veneris caput corona myrtea redimitum, tab. xxxvii. num. 5.
Venus Hegemones cum Cupidine, In Tyn-dariensium nummis, tab. vii. num. 5.
victoriæ caput, In Termenium nummis, tab. xxiii. num. 3. 4. 7.
In Bruntiorum, tab. xxiii. num. 9. & tab. xxv. num. 2. 7.
Hipponiatum, tab. xxv. num. 7.
Victoria cum laurea & palma, In Dionysij nummis, tab. xiii. num. 9. 10.
Romanorum, tab. xviii. num. 3.
Victoria in quadrigis, trigis siue bigis, tab. i. num. 4. 6. tab. ii. num. 10. tab. iii. num. 2. Gelonis, tab. xiii. num. 1.
Calenorum, tab. xx. num. 1. 2.
Bruntiorum, tab. xxv. num. 1.
Victoria sedens, In Termenium nummis, tab. xxiii. num. 3. 4. 5. 6. 7.
Victoria trophæum constituens, tab. xiii. num. 3. 5. 6. tab. xiiii. num. 10.
Victoria volitans, siue in aëre suspensa lauream & palmam gestans, In Syracusanorum nummis, tab. i. num. 1. 2. 3. 4. 5. 6. tab. ii. num. 1. 2. 9.
In Catanensium, tab. vi. num. 1. 2.
In Messanenium, Agrigenium, & Thermitanorum, tab. vii. num. 1. 7. 8. 9. 10.
In Himerenium & Gelsenium, tab. xi. num. 1. 2. 8. 9.
In Dionysij, tab. xiii. num. 1.
In Neapolitanorum & Paecolanorum nummis omnibus, tab. xv. & xvi.
In Suesanorum, tab. xviii. num. 9.
Calenorum, tab. xix. num. 4. 5. 7.
In Hyelitarum, tab. xxii. num. 9.
In Thuriorum, tab. xxix. num. 7.
Tarentinorum, tab. xxxii. num. 7.
Vitis ramus, In Posidoniarum nummis, tab. xxi. num. 8.
Hyelitarum, tab. xxii. num. 3.
Vnde marinæ sub delphino, tab. xxxi. num. 10. tab. xxxii. num. 1. 3. 7.
- X.**
- Χάλας, tab. x. num. 1. 2.*
- Z.**
- Ζεφυρίων, tab. xxvi. num. 5.*
Ζεύς ελευθεριος, tab. iiii. num. 3. 4.

FINIS.

IN.

INDEX EORVM QVÆ IN HISTORIA

VRBIVM ET POPVLORVM SICILIÆ & MAGNÆ GRÆCIÆ obſervatione digna continentur.

*Numerus paginam notat littera ſubiecta a. b. c. d. ad oram denarij
intervalloſum designant.*

A.	
A Belli, Campaniæ opidum. Pag. 200. c.	
Aborigines Italiæ populi. 197. d. Græca gens. 226. b.	
Ex OEnotris oriundi. & vnde nominati ſint ibid.	
Acarania Siciliæ opidulum. 21. a.	
Accius Tullius, Voſcorum Princeps. 224. d.	
225.	
Acerre, Campaniæ opidum. 200. c.	
Acefines Siciliæ fluius. 9. d. 71. d.	
Acheron Italiæ fl. 250. c. 251. a.	
Acheron Epiri fl. 250. c.	
Acherontis fontes apud Pandosiam. ibid. a.	
Acherontidis caſtellum. 251. b.	
Acherontini Italiæ populi. 251. a.	
Acherontinorum numiſmata. ibidem.	
Acheruſia palus. 215. b.	
Archytas Tarentinus. 173. c.	
Aciris Italiæ Fluius. 221. c. 226. c.	
Acis puer à Galathea adamat. 72. c.	
à Poliphemo interfectus. ibid.	
Acis Siciliæ Fluius. 71. c.	
eius aqua frigidiffima. ibid. d.	
Acrapronitorium. 251. a.	
Acradina Syracuſarum, pars regio Hecatompedum. 19. c.	
maria alluebatur. 19. d. Capra. 34. d.	
Acradina curia, forum, Prytaneum, & tem- plum Iouis Olympij. 19. c.	
Acrotatus Cleomenis filius Spartanus. 174. b.	
Aſcon Meliſſi filius. 21. c.	
Actanus fundus apud Piſaurum. 306. b.	
Actius Tragediarum ſcriptor. ibid.	
Acrotati cum Tarentinis ſocietas. 174. b.	
Aganippe & ſanctia. ibid.	
ex Agrigento fuga. 171. c.	
Adherba Pænorum duces. 379. d.	
Adriani deſcriptio. 98. b.	
Dei prodigium. 69. a. numiſmata. ibidem. d.	
mulq. m. a.	
Adranij ſeruitute liberati. 69. a.	
Adrianæ ſtipendiarij po. Ro. 69. c.	
Adranum à Dionyſio ſeniore conditum. 68. b.	
Syracuſanorum colonia. ibid. c.	
Ab Timoleonte liberatum. 37. b. 68. d.	
Adranus Datus Siciliæ tutelaris, & eius oracu- lum. 98. b.	
Adranus Siciliæ fluius. ibid.	
Adrumetum & Thapſus ab Agathocle cap- ta. 178. a.	
ABacus Samiorum tyrannus. 76. b.	
Edes Dianæ. 19. a.	
altera, quæ & Minervæ ſacra erat. ibid.	
Agate Inſula. 207. b.	
Agæa Macedoniæ opidum. 251. d.	
Agæſta vrbs Siciliæ. 149. a.	
condita à Philoctete. 149. a.	
Dicaſpolis ab Agathocle appellata. 185. d.	
Agæſtani Dionyſianorum caſtra incen- dunt. 153. b.	
Agæſtanorum calamitates. 185. c.	
Agæſtus Troianus Crinij filius, qui & E- geſtes. 139. d. 140. a.	
Agæſta, Diomedis vxor adultera. 303. c.	
Agæſta ſive Agate Inſula. 107. b.	
Agæſta Inſula ſalubris. ibid. c.	
Agæſthus, adulter Clytemneſtræ, & inſidiarū in Agamemnonem conſortis. 311. b.	
Agætharſus promontorium. 103. b.	
P. Aelius Pætus Cenſor. 119. c.	
Cos. quando. 119. b.	
Æmilius Cenſorinus, Segæſtanorum tyran- nus. 103. d.	
M. Æmilius Paullus Cos. quando factus. 117. c.	
Æmilius Prætor. 111. c. 110. d.	
Ænaria Inſula. 109. a.	
Ænez in Italiam aduentus. 117. c.	
ad inferos deſcenſus. 215. c.	
Ænez templum apud Segæſtanos. 101. d.	
Æneas apud Cumæas fuit. 215.	

X x

Caput

INDEX IN HISTORIA M.

Apud Salentinos fuit. 291. b.		à Pœnis profligatus. 175. d.	
Quare Salentinos adierit. ibid. c.		intra Gelam se recepit. ibid.	
in templo Iunonis Lucinae æream phialam dedicavit. ibid.		Bellum in Africam transfert 176. b.	
Latiniæ Latini filiam ducit. 227. c.		quomodo Pœnos eluserit. ibid.	
Ænesidemus Hippocratis præfectus. 135. a.		in Africâ traiecit. ib. d. classe suâ exurit. ib.	
Æoliz insulæ. 138. b.		Magnâ Africæ opidum expugnat. 177. a.	
ab Atheniensibus vastantur. 26. a.		Tunetem capit. ibid. d.	
Æolus Siciliæ Rex. 2. c.		Hannonem Carthag. proelio superat. 44. b.	
Æquicollæ Lutorum populi. 204. a.		Seditione militum periclitatur. 180. c.	
Æquiculi siue Aequi populi. 204. a.		Heracleam, Thermas, Apolloniam & Cæ- phaledium capit. 182. b.	
Aclarus fluuius. 276. c.		In Syracusanos sevit. 183. d.	
Crotonem perluit. 277. a.		ab militibus suis capitur. 185. a.	
Æschryon, Archagathi præfectus, ab Hân- one victus. 182. d.		Bruttis arma infert. 252. d.	
Æsculapij Signum apud Agrigentinos. 123. b.		in morbum incidit. 187. a. Moritur. 187. b. 45. b.	
Æfis Italiæ Fl. 242. c. 306. a. 307. a.		Agathoclis in Syracusanos crudelitas. 173. a.	
Æthra, Græcis serenitatem significat. 264. a.		Callida simulatio. ibid. b.	
Æthra Phalanti vxor. ibid.		in Messanenses & Tauromenitanos crude- litas 174. d. & 73. b.	
Ætna mons. 63. b. Ætna vrbs. ibi. d.		in Gelenses crudelitas. 175. b.	
à Dionysio recepta. 152. a.		in Africam eius expeditio. 44. b.	
Ætnæ incendium. 66. d.		in Africa contra Pœnos res gestæ. 177. c.	
Ætoli primum Ortygiam incoluerunt. 18. b.		de Pœnis victoria. ibid.	
ab Apulis Brundisio pulsi. 300. d.		contra Elymû Afrorû regem victoria. 179. a.	
Afri ab Agathocle ad Pœnos transfugiunt. 184. b.		in Numidiam profectio. 180. c.	
Agamemnon Mycenarum Rex. 311. b.		de Pœnis victoria. ibid. d.	
Agamemnonis cædes. ibid.		cû Ophella Cyrenarû rege societas. 181. b.	
Agatha Massiliensium colonia. 323. a.		in Ophellam perfidia. ibid. c.	
Agathocles Syracusanorum Rex, patre figulo natus. 43. a. 171. a.		in Vticenses crudelitas. ibid. d.	
Prætor Mutgentium. ibid.		in Siciliam reditus. ibid. & 182. a.	
Prætor à Syracusanis factus, tyrannidem instaurat. ibid. b. & 173. c.		Navalis de Pœnis victoria. 183. b.	
Syracusas cadibus implet. ibid.		altera in Africam expeditio. ibid. d.	
Messanæ tyrannidem occupat. 79. b.		Clades accepta. 184. a.	
Gelonis sepulcrum diruit. 145. c.		ex Africa in Siciliam fuga. 44. d. 185. b.	
à patre expositus. 171. b.		Filij ab militibus interfecti. ibid.	
quomodo à patre recognitus sit. ibid. c.		in Agestanos perfidia & seuitia. ibid. pacē cum Carthaginensibus facit. 186. b. & ex- sulibus Syracusanis victoria. ibid. in exsul- ibus Syracusanos perfidia. ibid. c.	
corpus suum prostitit. ibid. d.		in Bruttios expeditio ibid. d. & 45. a.	
Tribonus militum creatus. ibid. (172. a.)		Vulcani fanum spoliat. 45. a.	
Damatis viduâ ducit. ibi. Tribunatu motus.		Agathyrus vrbs. 86. 88. d. Æoli filius. ibid.	
ad Bruttios defecit. ibid. & 179. c.		Anconitanus. 301. c.	
ad Tarentinos confugit. 172. a.		Ariminensis fertilis & siluolus. 307. c.	
Rheginos obsidione liberat. ibid. & 262. b.		Brundisius fecundus. 301. a.	
in patriam reuocatur. 172. b.		Campanus bis in anno vernat. 324. a.	
in exilium actus. ibid.		Campanus publicis pop. Romani. 327. a.	
Syracusas obsidet. ibid. c.		Ciuius Rom. diuisus. ibid. a.	
Prætor à Syracusanis creatus. ibid.		Palistorum asper & montosus. 313. b. com- pascuus. ibid. Tarentinus fecundus. 292. a.	
quibus artibus tyrannidem occupauerit.		Agellidamus Eubœensis pugil. 276. a.	
ibid. & 43. b.		Agragas fluuius. 122. a.	
non dissimulat obscuritatem generis. 173. c.		in puerili forma expressus. 123. a.	
Messanensium arcem capit. ibid. d.		Agragiana porta, in Cic. Tul. Quæst. li. v. 20. c.	
Myias capit. ibid.		Agariae leges à C. Graccho late. 377. a.	
ab Messanensibus repulsus. ibid.		Agri Campani vectigal. 337. a.	
iterum ab Messanensibus repulsus. 174. a.		Leontini fertilitas. 39. b. Vide. 470.	
arcem Messanensibus restituit. ibid.		Agrigentini descriptio. 121. a. Theatrum 123.	
bellum Carthaginensibus infert. ibid. c.			
intra Messanam receptus. ibid.			

INDEX IN HISTORIAM

templum eius Aesculapij.	ibid.b.	terminus Locrensiū & Rheginorū.	201.b.
Iouis Olympij. ibid.c.	Herculis .ibid.d.	Alexander Epirotarum Rex.	245.d. 252.c.
Concordiæ	124.a.	cum Romanis pacem fecit.	247.a.
Iunonis Lucinæ.	ibid.	in auxilium Tarentinorum venit.	295.c.
Castoris & Pollucis.	ibid.c.	insidiis Lucanorum cæsus. ibid. &	250.c.
Pudicitæ fanū. ibi.b.	Proserpinæ ædes, ibid.	Quale ei fuecat oraculum datum.	250.d.
Aquæ ductus Phæcius.	ibid.c.		295.c.
Portus Gelonis, siue piscina	ibid.d.	Alexandri Epirotarum regis corpus à Lu-	
Lacus bituminosus.	125.a.	canis ludibrio adfectum.	295.c.
Agrigentini à tyrannide liberati.	127.b.	in Epirum remissum.	ibid.
à Duceteo victi,	ibid.d.	Alexon Achæus, proditorum consilia detegit.	
pacem cum Syracusanis faciunt.	128.a.		105.d.
item cum Agathocle	129.c.	Alpes Tauromenitanæ.	70.c.
socij Atheniensium	128.a.	Alphæus, Arcadiæ fluvius.	18.c.
Pyrrhi regis socij,	129.c.	& Siciliæ fluvius.	ibid.
ad Pœnos deficiunt.	ibid.	Alpium longitudo.	198.c.
Verris avaritia vexati.	132.a.	& crepidines.	308.d.
Acrotarum ex Sparta accersunt.	174.b.	Alsum Etruriæ opidum.	203.c. 310.a.
duce Xenodico Siculas vrbes liberat.	179.d.	Alumen in Messanensi agro.	83.d.
Agrigentinarum incrementa.	122.b.	Alycæses deficiunt ad Dionysium tyrannū.	153.b.
Luxuria & ebrietas. ibid.d.	sal fossile. 125. b.	Amenas, Siciliæ fluvius.	64.b.
Principes securi percussī.	131.c.	Amenophus Aegypti Rex.	75.c.
Respublica constituta.	ibid.d.	Amilcar Pœnorum dux.	77.d. 143.a.
Agrigentinus ager generosos equos eduxit.		Siciliam inuadit.	78.a.
Agrigentū à Gelensibus cōditum. 122.a. 125.b.		Himeram obsidet. ibid. &	143.d.
in tyrannidem prolapsū.	125.d.	eius interitus.	78.a. & 143.d.
à Pœnis captum. 52.b. & euersum. 128.b.		Amilcar alter Pœnorum dux. 43.a. 61.d. 172.d.	
à Timoleonte restitutum.	ibid.c.	Pacem cum Agathocle facit.	ibid.c.
à Romanis obsessum, & captū. 129.d. 130.c.		à Carthaginensibus dānatus. 61.d. & 174.c.	
à Pœnis receptum.	ibid.d.	Syracusas frustra tentat.	179.a.
iterum à Romanis captum.	131.b.	Amilcaris in dissimulanda suorum clade cal-	
louis colonis auctum.	ibid.d.	lidas. 178.b. eius mors.	43.d.
M. Agrippa Thurinos obsidione Pompei libe-		Amilcar Gisconis filius Pœnorum dux. 133.b.	
rat.	288.a.		175.a.
Agrina opidum, quod & Agyrium, & Agyra.		Agathoclem proelio vincit.	43.d.
87.a. 89.b. vbi sita	87.a.	Ecnomum occupat.	136.b.
Corinthiorum colonia facta.	88.c.	Agathoclis ditionem vexat.	176.a.
Agrinæ descriptio.	87.a.	ab Syracusanis capt. 179.c. eius interitus. ibi.	
Iolai templum. ibid. Dianæ lucus. ibid.b.		Amilcar Gisconis filius Melitæ præfectus.	
Theatrum pulcherrimum.	88.d.		112.a.
Agrinenses Iolauum diuinis honoribus co-		Amilcar Barca Pœnorum dux. 106.c. & 111.a.	
luerunt. 87.c. à Timoleonte liberati. 88.c.		Amilcar Pœnus præsidij Locrensis Præfectus.	
à Pœnis oppressi	ibid.		268.c.
ad Romanos deficiunt.	ibid.	Amphipolus, annuus Syracusanorum magi-	
Suis legibus viuere permissi.	ibid.d.	stratus, ab Timoleonte institutus.	38.d.
Agrinensium pueri comas Iolao alebant.		Αμφίπολις ἀπὸ ὀλβυπίας,	39.a.
87. d. Ager decumanus.	88.d.	Ampictionida, tribus Thuriorum.	284.d.
Agyris, Agrinensium tyrannus.	ibid.a.	Amphisbetes, Siciliæ Fluvius.	115.c.
Albani Latinorum populi.	199.d.	Amulius Albanorum Rex.	227.c.
Albingaunum, Liguriæ opidum.	103.b.	Antyclæ Laconum colonia	223.d.
Albium Intemeliū opid. 203.b. 317.c. & 317.c.		quando deletæ.	ibid.
Alcibiades Atheniensium in Sicilia dux. 27.c.		ob silentium perierunt.	ibid.
arma Syracusanis in ferenda suadet. ibid.b.		Anapiz & Amphihomi fratrum in parentes	
proditorum consilia Messanensibus aperit.		pietas.	65.b.
Agrigentum capit. 128.a.	79.a.	Anapus Siciliæ Fluvius	20.d. 52.c. 164.d.
Alcidamidas Rheginorum princeps.	76.a.	Anaxanum Italiæ opidum.	202.a.
Aletium Salentinorum opidum.	201.c.	Anaxilæ victoriæ Olympicæ.	77.c.
Alex Italiæ fluvius. 264.c. 201.a. 291.a. 300.c.		filij eiiciuntur.	78.b. & c.
			filiorum

INDEX IN HISTORIAM.

filiorum insolentia.	ibid.c.	à Massiliensibus conditum.	318.c.
contra Samios bellum.	256.b.	Massiliensium colonia.	323.a.
filij ab Rheginis & Messanenſibus pulſi.	257.d.	Municipium, ibid.d.	
Anaxilas Critinci filius, Rheginorum tyrannus	76.a. 143.a. 256.b.	Massiliensium imperio liberatum.	317.d.
Locris Epizephyriis bellum infert.	78.a.	Saluum opidum, ibid.	
Messenſis in Italiam accerſit.	256.c.	Deceatibus à Ptolemæo attributum.	318.d.
Messenſe tyrannidē oblatam accipit. ibi.d.		Longitudo & latitudo, ibid.	
mulabus in Olympijs vicis, ibid.		L. Antonius, Iulij Antonij filius,	322.b.
Vide in Massanenſum Tabula 7. nomisma-		Apeneste Italiz opidum,	303.b.
mate.	1.2.3.	Apennini montis longitudo,	198.d. & 309.a.
Anchisis sepulchrum.	105.c.	Apenninus mons, 308.d.	
Ancon Syracusanorum colonia. 31.d.		Galliam Togatam diuidit,	203.a.
ab Syracusanis quando condita.	162.b.	Aper. Ætolorum symbolum,	305.a.
Ancona condita. 305.b. Colonia ibid.d.		in Arpanorum numismatibus,	ibid.
à Cæsare capta ibid.		Apernus Italiz fluuius,	305.a.
Cumero promontorio opposita.	306.a.	Aphrodisius, vicus Thuriorum,	284.b.
Anconæ situs. 305.c.		Apina, Italiz opidum,	303.d.
Veneris templum. ibid.d.		Apio coronabantur victores in Isthmijs, 39.d.	
longitudo & latitudo.	306.a.	Sepulchra coronabantur apud Corinthios	ibid.
Anconitani Venerem coluerunt.	305.d.	Apollinis de Agathocle vaticinium,	171.b.
Anconitanorum numismata cubitum ex-	305.c.	oraculum eius de Camarinæis. 137.b.	
primunt.	305.c.	Item de Pandosia, 205.c. & de Thurio colo-	
Anconitanum vinum.	ibidem.	nia deducenda.	284.a.
Andromachus Naxiorū princeps, Taurome-		Apollinis Aristei ara apud Metapontinos,	288.b.
nij conditor. 70.b. 72.b.		Apollinis Cumani templum ab Dædalo ex-	
Tinæi historici pater.	37.a.	structum.	215.c.
Andronodorus Hieronymi tutor. 48.d. 192.a.		Apollinis Delphici templum apud Massi-	
Prætor creatus. 50.a. 195.a.		lienses,	319.d.
arcem Syracusanis dedit. 50.a.		Apollo Archageta,	59.a. 70.d. 73.a.
tyrannidem inuadere conatur, ibi.b. 195.a.		Apollo Lybiſtinus,	138.b.
Eius vxor. 195.b.		Apollo deus ab Milchijs cultus,	210.a.
Cædes, 50.b. 195.b.		Apollo Pandosiorum Deus tutelaris,	250.c.
Anguillæ apud Adranum laudatissimæ, 69.d.		Apollo Temenites,	208.d.
Anio Italiz fluuius,	199.d. 293.d.	Apollo quam optionem Myſcello & Archiz	
Annibal, vide Hannibal.		propoluert,	276.b.
Annicerius Philosophus, Platonem redemit,	157.b.	Apollo auctor Thurinæ coloniz	285.b.
T. Annius Milo.	322.b.	Apollocrates Dionysii iunioris filius,	267.b.
Anthenopolis Massiliensium colonia,	318.b.	arci Syracusanæ à patre præfectus,	34.a.
Anthineſtus Chalcidenſis,	75.d.	Apollodorus Gelenſis. Poeta comicus.	136.c.
Antius Vlyſſis & Circes filius,	ibid.d.	Apollodorus Tarentinus Medicus,	299.c.
Antium Volſcorū metropolis.	224.a. eius ſi-	Apolloniades Agyrinenſium tyrannus,	88.b.
tus, & descriptio ibid.a.b. ab Albanis & Af-		à Timoleonte tyrannide exutus,	42.a.
canio conditum, ibid. à Romanis captum.		Apulia duplex,	21.c.
Colonia deducta.	225.a.	Apuli Italiz populi, 198.d.	
colonia iterum à Romanis deducta, ibid.c.		à Romanis victi, 304.a.	
Antiatum cum Romanis bellum,	224.c.	Ætolos Brundisio eiciunt,	300.d.
rebelliones, cladesq; bello Mariano, 225.b.c.		Ætolorum legatos interficiunt.	301.a.
Fortuna colebatur & Fortunæ oraculum		Apuli Daunij,	230.d.
Antij. 224.c.		Aquæ Segestanz, 102.a.	
Caligula Cæſar natus, 225.c.		Sinuessa,	221.d.
portus à Nerone conſtructus, ibid.		medicatz in agro Sinueſſano,	ibi.a.
Longitudo & latitudo.	ibid.d.	Aquileia opidum,	202.d. 308.d.
Antiates à Rōmanis victi, 224.c. immunitate		M. Aquilius Cos. bellum ſeruile ſecundum	
à Nerone donati,	225.d.	conſecit, 4.c.	
Antipolis Galliz Narbonenſis opidum. 317.d.		Athenionem vincit,	108.b.
		Ara Iunonis Laciniz, in quo cinis vento im-	
		mobilis	

INDEX IN HISTORIAM

- mobilis erat 275.c.
 Arcades ex Palantio in Italiam commigrant, 226.b.&d.
 Palantium ad Tiberim condunt, ibid.
 Herculis comites in Italia remanent. 227.a.
 Arcadum tres tribus apud Thurinos, 284.d.
 Archefilaus Catanz Præfectus, 66.d.
 Archagathi, Agathoclis filii, in Africa res gestæ, 182.b.
 Lyciscum interficit, 180.b.
 copias suas partitur, 182.d.
 à socijs deseritur, 183.a.
 occiditur. 44.d.
 Archagetæ Apollinis templum, 59.a. 70.d. 73.a.
 Archias Corinthius, Aæconem ad stuprum rapere conatur. 21.c.
 sponte in exilium proficiscitur, Apollinis oraculum consulit, diuitias ab Apolline optat, 22.a.
 Syracusas coloniam deducit, Siculos prælio vicit, ibidem b.
 à Telepho, cui stuprū intulerat, cæsus. ibi.c.
 diuitias pro sanitate elegit. 276.b.
 Myscellum in condenda Crotone adiunxit ibid.c.
 Archidamus, Lacedæmoniorum Rex à Lucanis cæsus, sepultura caruit, 295.b.
 Archimedes Mathematicus, 52.a.
 cædes. 55.a. sepulchrum, 20.c.
 Archytas Tarentinus mechanicus, 299.c.
 Pythagoricus Philosophus. Tarentinorum legislator, Tarentinorum Imperator quoties fuerit, sexies hostem vicit, 295.b.
 Arcus marmoreus in honorem Timoleontis erectus, 19.b.
 Ardea, Vlyssis & Circes filius. 225.d.
 Arethusa fons, 18.c.
 Arethusa pisces Dianæ sacri, ibid.d.
 Argentifodina apud Erycem, 107.b.
 Aricia ab Cumanis liberata, 216.c.
 Argos Hippium à Diomede conditum, 303.d.
 Argyrippa quæ & Arpis, ibid.
 Ariminenses Senonum motu experti. 308.b.
 Cimbrorum armis vexati, ibid.
 Ariminensium numismata Panos effigiem habent, 307.c. vetusta inscriptio, 308.c.
 Arimini longitudo & latitudo, 308.c.
 Ariminum Vmbria opidum, ab Arcadibus conditum putatur. ab fluuio nominatum, 307.c.
 Romanorum colonia, vbi iuris Italici. ibid.d.
 Romani pro Gallia accipiebant, 308.a.
 primum Italiae versus Galliam Togatam opidum, ibid.b.
 Colonia militaris. veteranis post bellum Philippense donatum, ibid.c.
 Ariminus fluuius, 307.c.
 Arista fertilitatis insigne in numismate Campanorum, 237.d.
 Aristarchia Ephesia matrona, cum Phocensibus adnauigat. 319.c.
 Aristarchia Dianæ apud Massilienses sacerdos, 320.a.
 Eius effigies in Massiliensium numismatibus ibid.b.
 Aristeus Proconensius, post trecentiesimum & quadragesimum annum reuixit, apud Metapontinos apparuit. iussit Metapontinis vt aram Apollini erigerent. 288.b.
 Aristo Gelenfis, 122.b.
 Aristodemi Malaci virtus; de Etruscis victoria 216.a.
 callida simulatio. 216.b.
 Optimatum insidijs peritur, ibidem.
 In subsidium Aricinorum missus.
 Aruntem Porſenæ filium, singulari certamine interficit, ibid.c.
 Quibus artibus tyrannidem Cumanorum occupauerit, ibid.d.
 Carcerem Cumanorum effringit. quomodo sibi plebem conciliauerit, 217.a.
 arma Cumanis adimit. Tyrannidem apud Cumanos occupat. ibid.b.
 interfectorum à se liberos in exilium expellit: ab exsulibus Cumanorum oppressus, ibid.c.
 Aristomache Dionysij uxor.
 Aristomachus Crotonis proditor, 280.b.
 ad Pœnos transfugit, ibid.c.
 Ariston Tragediarum scriptor, 50.b.
 Ariston Citharædus Rhæginus, 264.c.
 Aristonicus Eumenis filius, 322.a.
 Aristoxena prius Petra. 322.a.
 Aristoxenus Tarentinus Musicus, 299.b.
 Arnus Italiae fluu. 298.b. 202.d. 308. a. d. 310.a.
 eius fontes, 309.d.
 Arpani populi Italiae, 303.d.
 Romanis dediti, 304.a.
 à Romanis bello Marſico deficientes à Metello ad deditionem coacti, ibidem d.
 Arpanorum numismata, 305.a.
 Arpi Italiae opidum 202.a. 303.c.
 A Romanis receptum 304.c.
 in ruinas abierunt, ibid.d.
 Arpos à Q. Fabio captum, 304.b.
 Arretini Etruriae populi, 410.c.
 pacem à Romanis petunt, 315.d.
 Arretium Italiae opidum, 310.b.
 Attalis Syracusanus, 53.b.
 Arx Cumanorum, 215.c.
 Tarentina, 202.c.
 Massiliensium, 319.d.
 Syra-

INDEX IN HISTORIAM.

Syracusana ab Dionysio seniore condita.		Ausidus, Italiae fluvius.	303.b.
19.b.		Augusti in Neapolitanos munificentia.	212.a.
Dioni dedita.	167.c.	clades apud Cumas.	219.b.
à Timoleonte capta.	170.c.	Catanenses libertate donat.	67.b.
Crotoniatarum à Dionysio capta.	277.a.	Gymnica apud Neapolitanos spectavit.	
Asculum cognomine Picenum.	202.b.	210.b.	
à Sempronio captum.	243.b.	infans <i>Thaurinus</i> , cur cognominatus.	287.d.
Asdrubal Pœnorum dux.	98.d.	Aulon mons, qui & <i>Caulon</i> .	271.d.
Asphodelarum populus.	182.c.	Aurunci Italiae populi, Suefam restaurant,	
Affinarus Siciliae fluvius.	21.b.	229.b.	
Astylus Crotoniata athlet. ter in Olympia		Auruncorum opidum à Sidicinis deletum,	
cursum victor. exilio à Crotoniatis mul-		ibid.c.	
tatus & quare.	281.d.	Aurufini Lucaniae campi.	296.d.
Astyli domum in carceris usum Crotoniatae		Ausonia, olim Italia nominata.	197.d.
verterunt.	281.d.	Ausonia regio.	222.d.
Atander Agathoclis frater.	178.d.	Ausonia opidum Ausonum.	200.b. 222.c.
iussu Agathoclis in Syracusanos sevit.		Ausones vnde nomen habuerint.	222.d.
185.d.		Latinorum populi.	200.a.
Pœnos Syracusas obsidentes profligat.	44.c.	Aurunci dicti,	ibidem.
Atella Oscoreum vrbs. vel Opicorum, Muni-		Campaniae populi.	ibid.b.
cipium.	238.a.	Ausonium celebritas.	222.c.
à Romanis recepta.	ibid. c.	gens delera,	ibidem.
praefectura, ibid. Colonia militaris.	238.d.	Ausonium mare.	ibid.d.
Eius longitudo & latitudo.	239.a.	Auson Vlyssis & Circes filius.	222.d.
Atellanae fabulae apud Romanos.	238.b.	Axur à sirus asperitate <i>Trachinia</i> .	223.b.
Atellani ad Pœnos deficiunt.	238.c.	colonia quando deducta.	ibid.d.
Calatiam migrare iussi.	ibid.d.	Axuris descriptio.	223.a.
Atellanorum actores tribu non moueban-		opulentia.	ibid.c.
tur.	238.b.	longitudo & latitudo.	224.a.
Athenaeum promontorium.	247.b.	Axuriani in potestatem Pop. Rom. redacti.	
Athenais, tribus Thurinorum.	284.d.	223.c.	
Athenienses nauali proelio à Syracusanis su-			
perantur.	28.a.		
Leontinis auxilium ferunt.	60.a.		
Mnestheii comites Scyllatium condiderunt.			
274.c.			
auxilia Sybaritis ad recuperandam patriam			
mittunt.	283.d.		
primas partes apud Thurinos vendicarunt.			
285.b.			
Atheniensium in Siciliam aduentus.	25.d.		
legati ad Gelonem.	142.b.		
Athenio fugitiuorum Bello seruili dux.	4.c.		
108.a.			
regium nomen sumit: & Praetores Roma-			
norum superat.	ibid.b.		
Athenionis mors.	ibid.		
Athenopolis Massiliensium colonia.	323.a.		
M. Atilius Regulus.	98.d. 301.d.		
Pœnos superat.	121.b.		
bellum cum Salentinis gessit.	291.a.		
C. Atilius Regulus Cos.	109.c.		
M. Atilius Romanus praesidij Thurinensis			
praefectus.	286.d.		
à Pœnis fufus.	287.a.		
Athys Siciliae fluvius.	112.c.		
idem cum Sossio Fl.	118.a.		
Auernus lacus,	108.a. 214.c.		

INDEX IN HISTORIAM.

Leontinum.	25.c.	Brundisio curius in Illuricum & Græciam	
et iule Marianum.	222.b.	briuiissimus.	291.d.
Maritimum.	237.a. 304.d.	Brundisium à Cretenfibus conditum.	300.d.
Punicum primum quando.	47.d. 81.b.	Messapiorum lingua caput cerui.	301.a.
Punicum secundum.	4.a.b.	primo sub Regibus fuit.	ibid.b.
Rheginorum cum Syracusanis.	262.a.	in potestatem Rom. redactum.	302.a.
inter Segestanos & Selinontinos.	102.c.	colonia ciliium Romanorum. à Iulio Cæsa-	
Selinontinorum rursus cum Segestanis.	115.c.	re obsessum.	ibid.
Serulia bella.	4.c.	à Romanis captum.	252.d.
Sidicanorum cum Auruncis.	229.b.	Bruttia mulier.	252.c.
Leontinorum cum Syracusanis.	60.a.	Bruttiani lictores.	254.c.
Syracusanorum cum Carthaginiensibus		Bruttij populi.	249.a.
alterum.	38.b.	Græcos eiecerunt.	ibid.
inter Thurinos & Lucanos.	285.c.	Vnde se appellauerint.	252.c.
Trimacrinum.	35.b.	quasi bruti ob stoliditatem appellati.	ibid.d.
Belus Libys filius.	77.b.	Lucanorum fugitui.	ibid.a.
Bonaventum opidum.	204.b.	Lucanis arma intruserunt.	ibid.c. & 249.b.
M. Bibulus Cos. quando.	233.b.	quoties à Romanis victi.	253.c.
Blera opidum Italiz.	310.b.	federati cum Romanis, ab Romanis ad	
Bæotia, nomen tribus Thurinorum.	284.d.	Hannibalem defecerunt, Crotonem ob-	
Boiorum populus.	309.a.	sident.	ibid.d.
Bolæ Syracusanorum contra Ducetium dux,		Et occupant.	254.a.
24.c.		à Romanis perdomiti.	ibid.b.
capta ob prodicionem damnatur.	ibid.	ignominia ob defectione notati, seruorum	
Baiorum populus Gallia Cisalpina.	309.a.	vise magistratibus præbant.	ibid.c.
Bomilcar Carthaginiensium clasfis Præfe-		Bruttiis iuuantibus Tarentum captum.	ibid.b.
ctus.	54.a.	Bruttiorum opida.	249.b.
Tyrannidem affectat.	177.b.	limites. 352. a. opes.	ibid.c.
inter exercitus prodidit.	ibid.c.	eorum præfectus Tarentum Fabio prodit.	298.c.
Tyrannidem apud Carthaginienses inua-		Bruttiam promontorium.	201.b.
dit.	181.d.	M. Brutus agrum Campanum virum diuide-	
in crucem tandem actus.	ibid.	re voluit.	237.b.
Bona Deæ sacrum.	232.a.	Buca Italiae opidum.	202.a. 205.a.
Bonia in Antoniorum clientela.	205.b.	Buthes Phrygiæ regis filius, regno pulsus.	104.b.
colonia fuit Rom.	306.b. 309.b.	Buxentum Colonia.	249.a.
Bæta regio, à Brenio Herculis filio.	252.a.	Buxentum Italiae opidum.	209.d. 245.c.
Bætus vrbs.	ibid.		
Breus Herculis & Buletæ filius, ibidem.			
in numismatibus Bruttiorum.	253.a.		
Brigintias arx.	60.c.		
Briscus Halesi mater.	311.b.		
Brixia opidum.	262.d. 308.d.		
Brixillum opidum.	309.b.		
Brundisij situs.	301.a.		
Longitudo & latitudo.	ibid.b.		
Brundisini agri parte à Partheniis militum.			
301.b.			
Pyrrhum contra Romanos iutierat.	ibid.d.		
Cæleri portas aperienti.	302.b.		
Antonij obsidione liberati.	303.b.		
Phalantium benigne excipiunt.	294.b.		
à quo vicissim decipi.	301.b.		
Regum aduersus Parthenios bellum.	301.b.		
numismatum effinitas cū Tarentinis.	ibid.c.		
Brundisians portus ceruini capitis figuram			
exprimit.	301.a.		
Reges à Domitio Atrabarb. vastati.	303.a.		
-olus			
			Calabria

INDEX IN HISTORIAM.

Calabriz regio.	209.d.	Cauloniam evertunt.	273.a.
quādo bellum à Romanis indictum.	291.d.	Campanis equitibus ciuitas data.	235.d.
Calais Boreæ & Orithiz filius.	232.b.	Campanorum cum Latinis contra Rom. fo-	
Calatia opidum Italiz.	200.b.	cietas.	235.c.
Colonia militaris.	238.d.	in Romanos hospitalitas.	ibid.d.
Calatini à Romanis deficiunt, ab iisdem reci-		in Rom. perfidia.	236.a.
piuntur.	238.c.	eorum conspiratio à Romanis oppressa con-	
Coleni à Romanis victi.	233.c.	stansq. bello Tarentino fides.	ibid.
militem Romanis dare abnuerunt.	ibid.d.	in fide erga Romanos in constantia.	ibid.b.
agri fecunditas.	ibid.b.	Campanus ager publicatus.	237.a.
Longitudo & latitudo.	ibid.	Campus stellares.	200.b.
Calenorum in Romanos bello Punino fides.	232.d.	Canephoros puella innupta.	311.d.
in P. Sittium fides.	233.a.	Canes Adrano Deo facti.	68.b.
Calenum vinum.	232.b.	Canusini Romanis se dedunt.	231.a.
municipium.	233.a.	Canusium opidum.	202.a. 303.b.
Cales Thracum colonia.	232.b. vbi sita ibid.	Capenates Italiz populi.	203.c.
Ausonium caput.	ibid.c.	Capera Etruriz opidum.	310.b.
à M. Valerio Maximo expugnata.	ibid.	Capitolinus mons, prius Saturnius.	227.a.
Colonia deducta.	ibid.	Capra lambendo oliuam sterilem facit.	251.b.
Calles prouincia.	233.b.	Baccho immolabatur.	ibid.c.
Calicula opidum Italiz.	200.b.	in Iunonis templum nō inferebatur.	311.d.
C. Caligula Cæsar Antij natus.	235.c.	Capre symbolo Macedonū & Epirotarum	
Callimenes primus Amphipolus.	292.a.	reges rē.	ibid.
Calliphon Crotoniata Democædis Medici		morius vinctis exitialis.	ibid.
pater.	281.b.	Capua Trojanorum colonia, prius Volturnus	
Callipolis Naxiorum colonia.	71.b.	appellata, à Compestri planicie.	233.c.
Callippus Atheniensis.	268.b.	à Samnitibus occisis ciuibz occupata.	
tyrannidem Syracusis inuadit.	35.c. 168.c.	à Romanis capta.	234.b.
Catanam & Rhegium occupat.	35.d. 168.d.	sine Senatu aut consilio.	ibid.c.
	261.c.	Præfectura.	ibid.d.
Dionis uxorem in vincula coniecit.	168.d.	Ius ciuitatis recuperauit.	237.c.
ab Mætanensibus profligatur.	ibid.	Colonia militaris.	ibid.
eius cædes.	35.d. 169.a. 261.d.	Capuæ templum Iouis Capitolini, arx.	234.a.
Cato conspiratores Hieronymo prodit.	193.c.	presidium à Romanis nullum.	234.b.
C. Calpurnius Prætor.	56.a.	Longitudo & latitudo.	237.c.
Camarina vrbs Siciliz.	136.d. 241.c.	Capuani Cumanis bellum inferunt. Cumas	
ab Hippocrate restituta.	135.b.	occupant. Cumas coloniam deducunt.	
Syracusanorum colonia.	136.d.	pro Sidicinis in Samnitibus victi.	234.c.
à Syracusanis euerfa.	137.a.	à Romanis auxilium petunt.	ibid.d.
restituta, euerfa, & secundo restituta.	ibid.	se luæque Romanis dedunt.	234.a.
Camarina palus.	ibid.	à Romanis ad Latinos deficiunt.	ibid.c.
Gamarinenses Leontinorum socij.	259.c.	Hannibalem in urbem recipiunt.	post eam
Gamarinenses & Agrigentini deficiunt ad		dem Cannensem ad Pecos deficiunt.	ci-
Athenienses.	26.d.	ues Romanos in balneis suffocant.	236.b.
Garnicus vrbs, à Minoc obfessa.	134.a.	Sub corona venierunt.	ibid.b.
Campania Italiz regio.	297.d.	Capuanis arma adempta.	236.d.
in tres regiones diuisa.	200.a.	Capuanorum numismata.	237.d.
quibus finibus includatur.	234.b.	Capuanus Senatus seculi percussus.	236.d.
Campaniz fines. 200. populi.	ibid.	Capys Samnitum dux.	237.d.
stuberitas & fertilitas.	207.d.	Capuz.	237.d.
Campani Aetnum commigrant.	254.a.	Caraceni Samnites.	204.b.
à Romanis dediderunt.	208.b.	Carambis promontorium.	205.f.d.
ciuitate donati.	ibid.c.	Caranus Macedonum Rex.	238.d.
Cumas expugnant.	238.a.	Carbinarum vrbs à Tarentinis capta.	239.d.
Romanorum armis à Samnitibus liberati.	235.b.	Carcinium opidum Pegliæ viciniam.	237.a.
à Romanis agro mutati.	ibid.d.	Carcini Italiz populi.	237.d.
		Carciniorum numismata affinitatem cum	
		Caulo-	

INDEX IN HISTORIAM.

Castellatarum habent.	ibid.	Catanensium defectio.	63.c.
Carcinium opidum Perilia vicinū,	274.a.	Bella cum Syracusanis,	66.b.
pro Cæcino scriptum,	ibid.	bello Siculo status & conditio,	67.a.
Carcinus promontorium, pro Cocintho per-	273.d.	ad Amilcarem defectio.	176.a.
peram scriptum.	273.d.	Caucona portus,	138.a.
Carcinus figulus Agathoclis pater, 43.a.	133.b. 171.a.	Caulonia opidū Italiz, apud Sagram fluuium.	272.a.
Syraculas commigrat.	171.c.	prius Auloniam, à Dionysio obsessa.	ibid.c.
moritur,	ibid.	Dionysio dedita & euerſa.	156.a.
Carmenta Euandri mater,	226.d.	272.d. 279.b.	
Carni Italiz populi,	198.d. 203.a.	Restituta. 272. d. ſecundo euerſa à Campa-	273.a.
Carnus menſus, Maior Latinorum reſpondens	21.b.	nis,	ibid.
Carthaginienſes Agrigentum obſident, 19.d.		à Romanis oppugnata, ab Hannibale obſi-	ibid.
Agrigentum euertunt,	30.b.	dione liberata,	ibid.
Sicilia pulſi, 155. a.		Caulonia ager Locrenſibus à Dionysio dona-	266. c. 172.d.
Tunetum obſident.	178.a.	tus.	272.b.
ab Amilcare auxilium petunt,	ibid.b.	eius ruina,	ibid.
Carthaginienſium caſtra conflagrant.	184.b.	oppugnatores ab Hannibale ad deditionem	ibid.
Carthalo Pœnus Hannibalis legatus,	110.d.	coaſti.	ibid.
præſidij Tarentini præfectus,	298.c.	Caulonia rempublicam ad Achæorum ſi-	272.b.
Carthalonis cædes,	ibid.d.	mitudinem inſtituere conantur,	ibid.
Sp. Caruilius Faliscos perdomuit.	314.d.	Barbarorum armis vexati,	ibid.
Cassilinum Italiz opidum.	200.b.	à Romanis deleti,	273.b.
Cassinum opidum Italiz.	ibid.	Cauloniatarum fœdus cum Crotoniatis &	272.b.
Casmenz Siciliz opidum,	135.c. 141.d.	Sybaritis,	273.b.
Castor & Pollux in acie ad Sagram fluuium	266.a.	Numismata,	273.b.
apparuerunt,	ibid.b.	Caulon mons qui & Aulon,	271.d.
in Locrenſium numismatibus,	ibid.	vino fertilis.	272.b.
Castoris & Pollucis aræ & templum ad Sagrâ	ibid.	Centuripæ vrbs Siciliz.	80.c.
fluuium,	ibid.	Cerblus Italiz fluuius.	303.b.
Caſtrum nouū Etruriz opidum, 202. b. 310.a.		Cereris templum apud Ennâ Gelo extruxit.	90.b.
Catana à Catano nomen ſumſit,	63.c.	Ceræ Ennenſis templū in aperto erat. 90.c.	
vnde nomen habuerit,	68.a.	sacerdotes ex Neapolitanis lecti,	211.a.
Ætna appellata,	63.d. 146.d.	Cerēs apud Leontinos.	59.c.
ab Hierone primo expugnata, nouis colo-	63.c.	Cerēs tediſera apud Menaninos,	91.b.
nis ab Hierone aucta.	63.c.	Cetus Troianis agris immiſſus,	140.d.
Athenienſibus belli ſedes,	65.c.	Chalcidenſes coloni Athenienſium.	210.a.
ab Arceſilao prodita,	66.c.	à Tuſcis pulſi,	215.a.
Fœderata cum Romanis,	ibid.d.	Apollini ex voto decimati,	255.d.
à Sex. Pompeio direpta,	67.a.	Charilaus Palæpolitānus.	210.d.
Catanæ deſcriptio 63.b. origo ibi.c. ſitus, 67.d.		Charœadæ Athenienſis à Syracusanis occi-	26.a.
moritur Hiero ſenior, & ſepelitur,	64.a.	ſus.	67.c.
tria theatra. 65. a. thermæ.	ibid.	Charondas Catanenſis,	284.d.
Gymnaſium,	ibid.	Charondas Thuriorum legiſlator.	285.a.
Iacrarium Cereris	ibid.	Charondæ mirandus interitus,	84.a.
colonia militaris ab Auguſto deducta. 67.b.		Charybdis naufragijs infamis,	120.a.
numismata.	ibid.d.	Chilon Athenienſis,	137.d.
Catanenſes patriam recuperant.	64.a.	Chromius Gelonis gener,	64.a.
Hieronis tumulum euertunt.	ibid.b.	Catanæorum Præfectus,	87.b.
equeſtri militia celebres,	65.b.	Chryſa Siciliz fluuius,	264.c.
à Dionysio ſub hafta venditi,	66.b.	Cicadæ vocales in Locrenſi agro, mutæ in	310.a.
ab Agathocle vexati.	ibid.c.	Rhegino,	268.d.
exſules Leontinis adſcripti,	64.a.	Ciminus mons,	224.a.
cum Syracusanis pacem faciunt.	65.d.	Cincius claſſis Romanæ præfectus Locros ob-	310.a.
veſtigales po. Rom.	66.d.	ſider,	
dedunt ſe Romanis,	82. a.	Circum promontorium,	
Catanenſis ager vino & frumeto fertilis. 64.c.		Circiminia Etruriz regio.	

Y y

Clasſis

INDEX IN HISTORIAM.

Classis Atheniensium in Siciliam naufragat.	27.c.	Columna aurea in templo Iunonis Eacinae.	257.c.
Classius Atinius Arpanos Hannibali prodit, à		Commanus Senanij regis filius.	321.b.
Pœnis ad Romanos deficit.	304.a.	Comum, Gallia cisalpinæ opidum.	202.d. 308.d.
à Romanos in vincula coniectus.	ibid.b.	Conciliabula, idem quod fora.	206.d.
Claterna opidum.	309.b.	Concordia, opidum.	203.a.
M. Claudius Marcellus in Siciliam missus.	50.d.	Coniuratio in Hieronymum detecta.	193.c.
Nolanos in fide confirmat.	239.d.	Consualia, ludi in honorem Neptuni.	227.d.
in Nolanos defectionis auctores amima-		Contenebra, Etruriæ opidum.	320.b.
uertit.	241.a.	Copria, locus apud Tauromenium.	71.b.
Hannibalem à Nola reicit.	ibid.c.	Corallus in freto Messanensium.	84.c.
Ap. Claudij in Siciliam aduentus.	189.b.	Corfinium Italiæ opidum.	204.a.
Ap. Claudius caudex.	47.c. 81.b.	Corinthij pestilentia laborant.	21.d.
Prætor Siciliæ.	49.a.	Corinthij & Lacedæmonij Syracusanis auxi-	
Hieronem prælio superat.	81.d.	lia mittunt.	27.d.
Syracusas obsidet.	189.c.	Corinthij Timoleontem auxilio Syracusanis	
Ap. Claudius Pulcher, Cos.	229.a.	mittunt.	36.c.
P. Claudius Pulcher.	107.d. 110.d.	Classem Timoleonti mittunt.	37.c.
Claudius Cæsar, cur Sinuessam venerit.	221.a.	Cn. Cornelius Blasio Cos.	109.c.
Cleander Gela, Tyrannus.	135.a.	P. Cornelius Scipio Magister equitum.	313.b.
Hippocratis filius.	ibid.b. & 141.d.	Cornificius legatus.	74.b.
Cleon & Eunus seruorum duces.	4.c. 73.c.	Cortonofa, Etruriæ opidum.	310.b.
Cleonymus Spartanorum Rex Thurium oc-		Ti. Coruncanus de Vulturnensibus & Vulturnen-	
cupat.	286.a.	tibus triumphauit.	315.d.
Metapontinos superat.	289.b.	Cosa ad mare Etruscum Etruriæ & Vulturnen-	
Clitumnus Faliscorum fluius.	ibid.	tium opidum.	315.d.
Clitumni aquæ albedinem inducebant.	312.b.	Vulturnensium colonia.	ibid.a.d.
P. Clodius in Via Appia occisus.	232.a.	quomodo à quibusdam scribatur.	317.a.
Clusium Etruriæ opidum.	ibid.b.	eius situs.	ibid.
Clusini Etruriæ populi.	310.c.	Cosam mille coloni adscripti.	316.a.
Clytemnestra adultera Agamemnonis vxor,		Cofanorum in populum Romanum fides.	
maritum interficit.	311.b.	316.a.	
Cnossus, Cretæ opidum à Theseo captum.	300.d.	Cofani à foricibus patria pulsi.	316.d.
Cocalus Sicania Rex.	119.b.	Colla Oenotriæ opidum.	316.b.
Cocinthus promontorium.	273.d. 274.a.	ab Hannibale capta, à Q. Fabio recepta.	ibid.
Cœlus Saturni pater.	107.a.	Cossani metu Hannibalis urbem deseruerunt.	
Collatina colonia.	25.a.	ibidem.	
Collis in medio Cumarum.	215.c.	Collura insula.	117.c.
Colonia Axur deducta.	223.d.	Crœsus, Lydorum Rex à Cyro victus.	319.b.
Coloniæ quid fuerint.	204.c.	Cratemenes Chalcidensis.	75.c.
ob quas causas deduci solebant.	ibid.	Crathis Sybaritarum fluius.	282.b. eius aquæ
quo ritu deducebantur.	ibid.d.	albedinem bibentibus inducunt.	ibid.c.
patronos suos in vrbe habebant.	205.b.	Cremera Italiæ fluius.	311.a.
Curatores.	204.d.	Cremona colonia.	309.b.
Coloniæ Latinæ.	205.a.	Creta agrorum sterilitate laborat.	209.d.
Romanæ.	ibid.	Cretenses Tarentum condiderunt.	293.a.
Militares.	207.b.	Tarento à Parthenius pulsi.	ibid.
Coloniæ xii. lege Gracchana deductæ.	275.a.	Hydruntum condunt: Hydruntum oracu-	
Coloniæ ab Hierone deductæ.	146.d.	lo moniti deserunt.	299.d.
Coloniæ à Cumaniis deductæ.	218.b.	ab Ætolis Brundisio pulsi.	300.d.
Coloniæ Senatorum. Decuriones. Magi-		Crismisus Siciliæ fluius.	39.c.
stratus. Respublicæ.	205.a.	Crinifius, aliis dictus.	102.b.
Ædiles. Censores. Quæstores. Duum-uiri.	ibid.b.	Crinifius, Segestæ amore captus.	140.b.
Sex-uiri. Trium-uiri.	205.a.	Crison Himeræus.	95.b.
Coloniæ ius duplex.		Criteneus Anaxilæ pater.	256.b.
Colonia Romanis in agrum Falernum missis.	235.d.	Croton Achæorum colonia.	276.a.
		quando condita.	ibid.c. & d.
		à Crotone Heroë denominata.	ibid.c.
		Olympi.	

INDEX IN HISTORIAM.

- Olympicis victoriis celebris. *ibid.*d.
Validis muris munita. 277.a.
ob cladem bello Locrensi acceptam maxi-
ma ex parte habitatore vacua. 278.c.
multos Philosophos protulit. *ibid.*d.
à Dionysio capta. 279.b.
à Brutijs obfessa, ab Agathocle fraude ten-
tata. *ibid.*c.
quando Romanorum facta. 280.a.
à Brutijs iterum obfessa, & occupata.
ibid. b.
quamdiu deserta permanserit. *ibid.*d.
Croton Cortona appellata. 281.a.
Crotonæ aer salubris. 276.a.
Crotonem colonia Romanorum ciuium
deducta. 280.d.
Croton heros, Herculis hospes, per igno-
rantiam ab Hercule occisus. 276.c.
Crotoniæ Locros transmigrant. 268.c.
septem Crotoniæ eodem anno in Olym-
piis victores. 276.d.
reliquos Græcos Italia pellere conantur.
277.a.
Sirin opidum capiunt. in supplices sœuiunt.
ibid.
peste ob violatum Mineræ numen labo-
rant. *ibid.*b.
Mineræ quibus donis placarint. *ibid.*
ob quam causam bellum cum Sybaritis
contraxerint. *ibid.*c.
Sybaritis exsules suos tradere abnuunt.
ibid. d.
Sybarim deriuato in eam amnem euer-
tunt. 278.a.
in luxuriam prolapsi. *ibid.*
Olympicum certamen dissoluere conan-
tur. *ibid.* b.
Bruttiorum armis affligi. *ibid.*c.
Græcis auxilium contra Xerxem tulerunt.
ibid. d.
à Dionysio prælio victi. 279.a.
In libertatem se afferunt. *ibid.* b.
Syracusanorum auxilia implorant. *ibid.* c.
auxilio Syracusanorum obsidione Bruttio-
rum liberati. *ibid.* c.
exsulum suorum insidiis fere oppressi.
ibid. d.
exsules suos necant. *ibid.*
Bello Tarentino multis cladibus exhausti.
ibid.
arcem suam Pœnis dedunt. 280.c.
Locros translati. *ibid.* d.
Crotoniatarum cum Metapontinis & Sybari-
tis foedus. 277.a.
Bellum cum Sybaritis, *ibid.*
stratagema. *ibid.* d.
cum Locrensis prælium & clades.
278. b.
cum Græcis contra Dionysium foedus
ibid. d.
cum Dionysio res gestæ. 279.a.
cum Tarentinis contra Romanos societas.
ibid. d.
optimates capta vrbe in arcem confu-
giunt. 280.b.
Crotonis descriptio. 276.a.
aër quare salubris. *ibid.* b.
postremus, primus, Græcorum Prouer-
bium. *ibid.* d.
portus; *ibid.* Longitudo & latitudo. 282.a.
Cuma vnde nomen habuerit. 215.b.
à Campanis capta; eorundem colonia facta.
218. a.
à Pœnis obfessa. 218.d.
ab Græcho Cosi obsidione liberata. *ibid.*
per Præfectos Romanorum administrata.
219. a.
Cumæ descriptio: vetustissima Græcorum in
Italia colonia. 215.a.
Cumani origine Chalcidenses. 209.a.
ab Etruscis, Dauniis & vmbri bello petiti.
213. d.
Aristodemi tyrannide liberati. 217.d.
Cumani Latine loqui permillum. 218.d.
Cumani incrementa. 215.d.
de Etruscis, Vmbri & Dauniis victoria.
216. a.
discordia. *ibid.* b.
cum Etruscis & Pœnis bellum. 217.d.
de Pœnis & Etruscis victoria. 218.a.
erga Romanos fides. *ibid.* b.
in Campanos dolus. *ibid.* c.
numismata. 219.b.
Cumanos pestis ex Deorum ira innadit.
209. b.
Cumani ager veteranis ditissus. 219.b.
Cumani ager antenissimus. 215.b.
vrbis situs. *ibid.* c.
Longitudo & latitudo. *ibid.* d.
Cumis Apollinis templum. 215.c.
Cumerum promontorium. 305.b.
Cupidinis marmoreum signum. 82.d.
Cupra montana opidum. 202.b.
Cupra maritima opidum, *ibid.* & 305.a.
Cyamosorus Siciliæ Fluius. 80.c.
Cyane, fons Proserpine sacer. 21.a.
Cydippa, Terilli filia. 77.d. 143.a.
Cyclopes, Siciliæ indigenæ. 2.b.
Cydippus, Himerensium tyrannus. 93.c.
Cylliri plebei Syracusanorum. 23.b. 141.d.
Cyneas, Pyrrhi ad populum Romanum lega-
tus. 296.c.
Cyrus Persarum Rex Cræsum vicit. 319.b.
D.
Dædalus architectus. 219.c.
Yy 2 Damarata

INDEX IN HISTORIA M.

Damarata Hieronis iunioris filia.	48.b.	Diodorus Siculus Agrinensis.	89.b.
Andronodori vxor.	195.a.	Diognetas Crotoniata in Olympijs victor,	282.a.
Damarataz cædes.	50.c.195.b.	Diopolis Emporitanorum,	323.b.
Damarata Theronis filia,	78.a.143.a.	Dinocrates Syracusanus in exsilium pulsus,	173.a.
Damaratus nummus.	144.d.	Galeriam capit,	174.d.
Damas Syracusanus.	171.c.	Agathocli reconciliatur,	186.d.
Damasippus Spartanus.	53.b.	Dinocrates exsulum Syracusanorum dux,	45.a.182.b.
Damocles Dionysij adulator,	158.c.	Diomedes Aetolorum dux.	300.d.
Damyras Calabriae fluuius.	41.a.61.c.	Aetolorum Rex.	303.c.
Daphneus contra Carthaginienses à Syracusanis missus,	29.d.	regno ab vxore pulsus: Dardorum & Molitorum gentes deleuit.	ibid.
Dares Troianus,	112.c.	Diomedis in Italiam aduentus,	ibid.
Darius Persarum Rex.	76.d.	Eius mors,	ibid.d.
Dascon duum-vir,	136.d.	Dion Syracusanus Hipparini filius,	31.d.
Daunij in Cumanos mouent,	215.d.	Dionysij iunioris sororius,	162.c.
Deceates tiguriz populi,	317.e.	à Dionysio in exsilium cum fratre Megacle missus,	32.b.163.b.
Decem primi Municipiorum,	205.c.	Syracusas occupat,	32.c.164.d.
Decuriones coloniarum Municipiorum,	205.a. ibid.	quos Dionysius in carcerem coniecerat liberat.	32.d.
ex censu legebantur,	ibid.b.	in delatores capitali supplicio animaduertit,	ibid.
Suesanorum,	229.d.	arcem Syracusanam obsidet: Dionysianos profligat.	33.a.166.d.
Delphinus in Tarentinorum numismatibus & quare,	295.a.	Insulam Syracusarum partem circumfidet	165.a.
Democedes Crotoniata, medicus,	281.b.	Syracusas reuocatur.	167.b.
apud Polycratem Samiorum tyrannum vixit,	ibid.c.	Calippi fraude circumuentus,	168.b.
Darij crus curat. Milonis filiam duxit.	ibid.	ciuium inuidia concedens, Leontium proficiscitur.	34.b.
Democrates classis Tarentinae praefectus & eius interitus.	298.d.	à Leontinis benignè exceptus.	ibid.
Demophilus Agathoclis legatus,	129.b.	Mysium profligat & in arcem compellit,	ibid.d.
Xenodicum vincit,	182.a.	seruator patriae salutatur.	35.a.
Demosthenes Atheniensium dux,	28.a.	cum Heraclide aliisque inimicis in gratiam redit.	34.d.
à Syracusanis interfectus,	ibid.c.	à factiosa multitudine iterum eiicitur.	35.a.
Demoteles Messanensis Leontinos populatur	26.c.	Dionis in patriam amor.	33.b.
Dexippus Lacedaemonius Dionysio suspectus	150.a.	de accersendo Platone eius cõsiliu.	162.c.
Diana Fascelis, 86.b. <i>Αργεῖον</i> ibid.c.		in Dionysium conspiratio,	163.d.
Venatrix,	87.b.	in Siciliam aduentus.	164.b.
Dianæ ædes,	19.a.	aduersus Dionysium res gestæ,	ibid.c.
ædes altera quæ & Minervæ sacra erat, ibid.		è Syraculis profectio.	166.c.
Dianæ festum apud Syracusanos,	53.c.	eius filius è tecto semet præcipitat.	168.a.
simulachrum apud Segestanos,	104.a.	eius cædes,	35.c.168.c.
Diana Ephesia ab Emporitanis culta.	323.a.	Dionysij senioris Tyranni natales.	148.d.
Dianæ Ephesia templum apud Massilienses,	319.d.	tyrannidē quæ prælagia ante cesserint.	149.a.
Dicæarchia quæ & Puteolis,	212.c.	artes ad tyrannidem inuadendam,	ibid.d.
Quando Puteolis nominata sit,	ibid.	sacrilegia,	31.a.
Dicæarchia Cumanorum colonia & emporium,	ibid. & 218.b.	vxor à Syracusanis stuprata,	150.d.
Dicæarchia à iusto imperio,	212.c.	coniugia & liberi.	151.c.
Dicæpolis, quæ & Segesta.	103.d.	contra Græcos in Italia res gestæ.	155.d.
Didyme insula,	10.b.	crudelitas.	157.c.
Dinomenes Hieronis senioris filius.	148.b.	in catamitum suum sequitur.	ibid.d.
Catanæ præfectus.	67.d.	miseria.	158.c.
percussor Hieronymi.	50.a.		
Diocles Syracusanorum legislator,	28.d.30.d.		
Syracusanorum dux,	95.a.		

INDEX IN HISTORIAM.

in Damoclem commentum,	ibid.d.	Syraculis pulsus Locros confugit, 31.c.	
in Deos impietas.	159.a.	161.b.	
Clades apud Rhegium.	260.a.	à Locrensisbus receptus,	166.d.
ad Cauloniam victoria,	ibid.b.	qua arte Locrenses circumuenerit,	267.a.
periculum.	ibid.d.	sexennium apud Locreses tyrannidem ex-	
Dionysius senior Hermocratis filius, Syracu-		ercuit.	ibid.b.
sanorum tyrannus,	30.c.148.d.	à Locrensisbus eiectus,	ibid.
præfectos proditiōis insinuat: Prætor à		tyrannidem Syraculis recuperat.	31.c.
Syraculanis creatus,	149.c.	161.d.	
Imperator & dux belli creatus	ibid.d.	Locrensiū agros populatur,	162.a.
tyrannidem occupat.	150.b.	tyrannidem deponere cogitabat.	163.a.
Hermocratis filiam ducit,	ibid.c.	seditione militum periclitatur,	ibid.c.
Gamarinos Syraculas migrare compellit		Dionis coniugem alteri collocat,	164.a.
ibid.d.		Dionē affectat: tyrannidis insinuat.	33.b.
in defectionis auctores animaduertit,	151.a.	à Dione profligatus.	165.b.
Locrensiū affinitatem ambit,	266.c.	quibus conditionibus arcem dedere vo-	
Dorin uxorem ducit,	ibid.b.	luerit,	166.b.
Herbesum obsidet,	ibid.c.	è Sicilia fugit,	34.a.
à Syraculanis obsessus,	ibid.d.	Syraculas & tyrannidem iterum recuperat,	
Syraculanos prælio vincit.	152.a.	169.a.	
à Rheginis bello petitus.	ibid.c.	se Timoleonti dedit,	170.d.
contra Rheginos proficiscitur.	155.b.	Corinthum relegatus,	37.c.170.d.
Magonem Pœnum superat, ibid Tauro-		tertium tyrannidem recuperat,	36.a.
menium capit. 155.c. Cauloniaris bellum		Cauloniam restituit.	272.d.
infert,	272.c.	Dionysius fluuius, qui & Chysorrhœas.	83.c.
Fœderatorum copias apud Cauloniam su-		Domitius Ahenobarbus, Brundisiorum a-	
perat,	ibid.	gros vastat,	303.a.
Cauloniam obsidet,	155.d.	idem Salunos & Vocontios edomuit.	318.a.
pacem cum Rheginis facit,	156.a.	Dorida tribus Thurinorum.	284.d.
Rheginis bellum infert.	159.c.	Doriæti Heraclida Lacedæmonius,	105.c.
iterum Rheginos inuadit,	156.b. 260.a.	120.a.	
fœdus cum Rheginis initum frangit,	260.d.	à Pœnis cæsus,	115.b.
Iouem Olympium spoliatur,	159.b.	Doris Xeneti filia Dionysij senioris vxor,	70.a.
Agylense templum deprædatur	ibid.c.	266.c.	
Pœnos ad Cabala vincit,	ibid.	Drepæni descriptio & origo,	106.d.
Carthaginensium fines inuadit,	160.a.	portus.	107.
Isthmum Italix muro claudere voluit,		Drepænitæ mare piscosum,	107.b.
274.c.		Drepænitæ sal,	108.c.
arcem Crotonis fraude cepit,	277.a.	Duceſius princeps Siculorum,	24.c.
Crotoniatis bellum infert.	278.d.	Siculorum Rex.	127.d.
Pœtices studiosus.	157.a.	Ennam & Motyam expugnat,	24.c.127.d.
moritur,	160.b.	Syraculas supplex venit,	24.d.
Dionysij iunioris crudelitas,	31.b.c.	Menaninen condidit,	91.a.
ebrietates,	161.a.	Corinthum relegatur,	24.d.
facinora apud Locrenses.	ibid.b.	ex Corintho in Siciliam reuertitur,	25.a.
in Locrenses dolus,	ibid.c.	Collatinam coloniam deducit,	ibid.
filix stuprata,	162.a.	K. Duillius Cos.	232.c.
nauales & terrestres copiz,	ibid.b.	Duum-viri Coloniærum,	205.b.
Quomodo Platonem exceperit,	163.a.		
in Syracusanorum legatos perfidia.	165.b.	E.	
in Dionem calumniæ:	ibid.c.		
scelere apud Locrenses.	266.d.	Echetla à Xenodico expugnata,	119.a.
Dionysius iunior Syracusanorum Rex.	190.c.	Eclipsis solis,	322.c.
nexos dimittit,	160.d.	Ecnomus, castellum Gelævicinum,	43.d.
pacem cum Syraculanis facit,	ibid.	134.d.	
urbes in Apulia condit.	161.a.	Edyſſa, Macedoniæ opidum,	251.d.
oculorum valetudine laborat.	ibid.	Egēſta vrbs, quæ & Segēſta.	100.c.
à Syraculanis obsessus,	ibid.b.	101.d.	

INDEX IN HISTORIAM.

vnde nomen habuerit.	102.a.	Epicides Carthaginiensis.	49.a.
ab Carthaginiensibus euerfa.	101.d.	Pœnus. 193. d.	Prætor creatus. 50.d.
Egesta quæ & Segesta Hipposis filia à Criniffo compressa.	102.a. & 140.b.	Epipolæ, collis.	20.b.
Egestes Troianus Egestam condit.	100.a.	à Dione capta.	165.a.
101.a. 139.d. 140. a.b.		Equi ex Sybari bibentes sternutamentis vexantur.	282.c.
Egnatia Italiz opidum.	303.b.	Equites Syracusani in Dionysium insurgunt.	151. a.
Elea fluuius per agrum Eleatem labitur.	248.a.	Equus Neptuno sacer, in numismatibus Posidoniatum.	247.a.
Elea fons.	247.d.	Era Messenidis vrbs.	76.d.
Eleates Liguriz populi.	248.d.	Erbesfus ab Hannone capta.	130.a.
Elia, Græcis locum palustrem designat. ibid.		Eretum locus in agro Sabinorum.	310.d.
Eleutherus fluuius.	99.a.	Ergoteles victor in Olympiis.	93.a.
Eloris exsul Syracusanus fœderatorum dux.	279. a.	Ericodes insula.	10.c.
Grotoniatum dux.	155.d.	Erimnon Ætolus.	178.d.
Rheginorum dux.	259.c.	Erineus siue Orinius, Fl.	21.b.
eius interitus.	155.d. 272.d. 279. a.	Erycina Venus.	104.c.
Elorus Siciliz opidum.	137.c.	Eryx mons.	194.b.c.
ab Marcello captum.	51.b.	Eryx Siciliz opidum ab Pyrrho captum.	187.c.
Elorus fluuius.	137.c. 141.c.	à Romanis captum.	106.a.
Fluuius stagnans.	137.d.	à Pœnis receptum.	ibid.b.
Elyma vrbs Siciliz.	100.a. 101.a.	Eryx Veneris & Butæ filius.	3.a. 104.b.
Elymi Siciliz populi.	3.a. 101.c.	Erycis conditor.	104.c.
Elymus Troianus.	3.a. 101.a.	ab Hercule occisus.	105.b.
Elymus Afrorum Rex.	179.a.	Eryx Liguriæ portus.	317.c.
Empedion Selinontinus,	116.d.	Esopis tumulus.	624.b.
Empedocles Agrigentinus fuit.	114.c.	Etruria quæ & Tyrrhenia.	310.a.
à Selinontinis pro Deo habitus.	ibid.d.	in partes tres distincta.	ibid.
Emporia quatuor in Sicilia.	138.d.	Cisimonia, Trascimonia, Maritima.	ibid.
Emporias Massiliensium colonia.	323.b.	Etrusci Italiz populi.	198.d. 203.c.
Emporiensium numisma.	139.a.	olim maximam Italiz partem perdomuerunt.	311. d.
Emporiz à Phocensibus oriundi.	323.b.	ab Senonibus Gallis pulsi.	202.b.
Emporitani in Hispania.	ibid.	Bellum Romanis quando intulerint.	310.d.
insulam incoluerunt.	323.a.	Cumanos inuadunt,	215.d.
Selinontinorum.	ibid.b.	Faliscis auxilia denegant.	313.a.
ab Hannibale direptum.	ibid.	Etruscorum limites.	203.c.
Agrigentinum.	ibid. &	concilium.	310.b.
Leontinorum.	122.c.	Euagrius Naxius.	63.c.
Endimionis signum.	139.b.	Euander Mercuri & Themidis filius, Arcadum dux.	226.d.
Engium à Marcello expugnatum.	290.b.	Arcadum Rex.	227.b.
Bana Syracusanorum colonia.	56.a.	Herculi diuinos honores decernit.	ibid.
Cereri sacra.	89.d.	Græcas litteras Latinis dedit.	228.b.
Ennæ templum Cereris celeberrimum.	90.a.b.	Arcas in Latio colonias deduxit.	307.c.
Ennensium cædes.	90.c.	Euanthes Locrorum dux.	264.b.
Ennensium numisma.	53.a.	Eubœa, Leontinorum colonia.	59.b.
Ennius Poëta ciuitate Romana donatus.	292.a.	Eubois, tribus Therinorum.	284.d.
eius sepulchrum in Ianiculo.	ibid.	Euclides Chalcidensis,	92.d.
Ennus, Ennæ conditor.	89.d.	Corinthus.	190.c.
Entella, Siciliz opidum.	112.b.	Hippocratis filius.	135.b. 141.d.
ab Timoleonte captum.	ibid.c.	Eudemus & Timonides Dionis loci.	31.b.
à Dionysio captum.	160.a.	Eugenia vitis.	91.a.
Eius situs.	112.b.	Eumachus Archagathi præfectus.	282.d.
Entellus Troianus Entellæ conditor.	ibid.c.	Tocas opidum expugnat.	ibid.c.
Epei ferramenta in templo Mineræ apud Metapontinos.	289.a.	Pithecusarum gentem subigit.	ibid.
Ephestia insula, Vulcano sacra.	45.a.	eius clades & interitus.	283.a.
Ephintia, lacus pestilens.	91.c.d.	Eumenides	
Epicharmus Megarensis.	114.b.		

INDEX TITULI HISTORIARUM I

Eumenes Cyprius.	164.a.	à Camillo in agro Nepeano victi.	ibid.b.
Eunomus Citharædus cicadz opera victoriam adeptus.	264.c.	interdum à Camillo victi.	ibid.
Eunus Syrus, fugitiuorum dux.	73.c.	à Camillo obfessi.	ibid.c.
Eupolemus Ictis filius.	41.a.61.c.	permoti Camilli iustitia se dedunt.	314.a.
Eurielustumulus.	29.b.	cum Tarquinienfibus societatem ineunt.	ibid.b.
Eurycelus collis.	179.b.	à M. Fabio Ambusto Consule superantur.	ibidem.
Euryleon Selinontinorum tyrannus, à Selinontinis cæsus.	115.b.	bellum reparant.	ibid.c.
Eurymedon dux ab Athenienfibus in Siciliam missus.	27.d.	à Marcio Rutilo Dictatore profligati.	ibid.d.
occumbit.	28.b.	pacem impetrant.	ibid.
Euthimus Locrenfis ob fortitudinem Caci- ni amnis filius existimatus.	279.c.	iterum à Romanis deficiunt.	ibid.
cum spectro congressus.	ibid.d.	iterum à Romanis perdomiti.	ibid.
cum Olympicæ victoriæ.	ibid.c.	tertium à Romanis deficiunt.	315.a.
Euxenus Phocenfis.	321.a.	à Manlio Torquato victi.	ibid.
Exænetus Agrigentinus, & eius magnificen- tia.	125.c.	Faliscis stipendium imperatum.	314.a.
Exercitus Agathoclis Panico terrore corre- ptus.	184.c.	Faliscorum duæ præcipuæ vrbes.	312.a.
Exfulum Syracusanorum cædes.	186.d.	cum Capenatibus societas.	ibid.c.
F.		aduersus Romanos res gefit.	ibid.
Q. Fabius Maximus quomodo dolos Hanni- balis & Metapontinorum euaserit.	189.d.	de Romanis victoria.	313.a.
Tarentum obfidet.		mos in erudiendis liberis: pueri à præcepto- re Camillo traduntur.	ibid.d.
Tarentum proditione Brutiorum adiutus capit.	298.c.	rebellio.	314.b.
de Tarentinis triumphus.	299.a.	Longitudo & latitudo.	315.a.
N. Fabius Pictor Cos.	301.d.	Faliscus ager ab Romanis vastatur.	312.c.
de Salentinis & Messapiis triumphauit.	292.a.	Fanum Fortunæ, Vmbriæ opidum.	202.c. 307.a.
C. Fabius Pictor Cos.	243.a.	Fanum Herculis, Liguriæ opidum.	317.c.
Fabiæ ad Cremeram cædes.	311.a.	Fanum Volturnæ, Etruriæ opidum.	318.b.
C. Fabricius Pyrrhum vihicit.	296.c.	Fauentio opidum.	309.b.
Fafulæ, opidum Etruriæ.	310.b.	Faunus Rex Aboriginum, Arcades benignè excipit.	226.d.
Fafulani Etruriæ populi.	310.c.	Ferentia Etruriæ opidum.	310.b.
Faleria Faliscorum opidum.	312.a.	Fertilitas Siciliæ.	2.a.
Falerium Romanorum colonia.	ibid.	Fidentia opidum.	309.b.
scintillas Pelagici generis retinuit.	ibid.	Fidenates Sabinorum populi.	310.c.
captum & euerfum.	315.a.	ad Veientes deficiunt.	311.a.
Falerius Argiuius, Faleriæ conditor.	ibid.	Firmum opidum.	202.fi. 305.a.
Falernum vinum.	220.a. 234.a.	Firmani Italiæ populi.	245.a.
Falernus mons.	200.b. 208.a.	Firernus Italiæ Fluius.	202.a. 305.a.
Falernus ager Campanis ademptus.	208.b.	C. Flaminius primus Siciliæ Prætor.	4.b.
235. d.		Floralia Massiliensium.	321.b.
Falifca condita.	311.b.	Fluentium opidum.	310.b.
Falifcorum opidum.	312.a.	Fœderata opida.	206.b.
Colonia Iunonia.	315.a.	eisdem quos Romani magistratus habe- bant.	ibid.c.
Falifci Argiuorum colonia.	311.b.	Fœdus S.P.Q.R. cum rege Hierone.	82.a.
in Etrufcorum nomen concefferut.	ibid.d.	Hieronymi cum Carthaginienfibus.	49.b.
inter duodecim Etruriæ populos.	312.a.	Leontitium cum Syraculanis.	26.d.
quando primum cum Romanis bellaue- rint.	ibid.b.	Fons Cyane.	20.d.
cum Capenatibus Romanorum castra apud Veios expugnant.	ibid.c.	Fons Arethufa.	18.c.
à Romanis profligantur.	313.a.	Fons in agro Agrigentino & eius vires.	125.a.
		Fons in agro Caleno & eius vis mira.	232.b.
		Fons apud Leucam opidum, fortiffimi hali- tus.	309.a.
		Fora quid fuerint.	206.c.
		Formio fluius.	202.d. 308.d.
		Fortunæ fanum, opidum.	201.a.
		Forum Corneli, opidum.	309.b.
		Forum	

INDEX IN HISTORIAM.

Forum Liui, opidum,	ibid.	Damaratam Theronis filiam ducit,	ibid. c.
Etentani Italiae populi,	198.d. 202.a.	& 78.a. 143.a.	
Frentanorum limites,	ibid.	Hieron fratri Gelam urbem tradit,	23.c.
Frentus Italiae fluvius,	303.b.	Gelenfes Syraculas transfert,	142.a.
Fucinus lacus,	204.a.	Canlarinam, Megaram, & Euboeam evertit,	ibid.
N. Fufidius Duum-uir Purcolanorum.	213.b.	in Segestanos arma mouet.	142.b.
Fuluius Flaccus, viam Pisanum filio statuit.	306.c.	Græcis auxilia denegat,	ibid. c.
Ser. Fuluius Nobilior, Cos.	117.c.	Carthaginensibus pacem concedit.	144.d.
M. Fuluius Patinus,	Cos. 143.a.	Liberator patriæ & Rex salutatus,	145.a.
On. Fuluius Pro Cos. ab Hannibale cum exercitu casus.	298.a.	templa Cereri & Proserpinæ extrudit.	ibid. b.
Funus Hieronis iunioris,	192.b.	dona Apollini Delphico mittit.	ibid.
M. Furius Camillus Dictator contra Faliscos dictus.	313.b.	regium nomen alpernator.	ibid.
prodicionem Iudimagistri auersatur.	314.a.	Hieronem fratrem successorem designat,	ibid. b.
G.			
Gasydus Lacedæmonius,	35.a.	Litterarum expers.	142.b.
Galeæra turris,	19.d. 33.b.	à Lupo conseruatus.	118.c.
Galeotes Apollinis filius,	ibid. c.	eius ad Himeram res gestæ.	143.c.
Galeotæ sacerdotes Apollinis.	113.d.	De Carthaginensibus victoria.	144.a.
Galestia ab Dinacrate capta.	174.d. ab Palsphi-	in victos clementia.	ibid. c.
læ recepta,	175.a.	Sepulchrum.	ibid.
Galesus, Italiae fluvius,	201.c.	Gelo Hieronis iunioris filius Pyrrhi regis gener.	48.b. 90.c.
Gallia Togata.	309.b.	eius interitus,	192.a.
Gallia Togata, siue Citerioris limites.	202.d.	Gelon Aetnæ & Hymari filius,	134.a.
Gallia Citalpinæ termini,	308.d.	Genua Liguria urbs,	203.b.
Galli Italiae populi,	198.d. 309.a.	Cn. Genuij cades,	313.a.
Gallipolis Senonum opidum.	201.c.	L. Genucius Rhegium expugnat,	80.d.
Gallorum Senonum limites.	202.b.	Gigantes ab Hercule fugati terram subierunt.	300.a.
Gannori patricij Syracusanorum.	23.q. 141.d.	Gisco Pœnus, Hannonis filius, carthaginensium dux,	40.d.
& Cilliriis pulsi.	23.b.	Eius cades,	66.a.
Gastrus mons,	200.b. 208.a. 220.a.	Glanis Italiae fluvius,	215.b.
Gela à Rhodis condita, à Gela fluuio denominata,	133.d.	Glaucias Croioniatæ Olympijs victor	282.a.
induis colonis frequenterata, & restituta.	134.c.	Glyptis, Senani regis filia,	321.b.
à Timoleonte restituta	136.a.	Gorgias Leontinus orator,	25.d. 6.a.
Gela fluuius,	55. c. 96.c.	Gorgus Messeniorum dux,	77.a.
vnde dictus,	134.a.	Gorgus Chius,	134.c.
qui & Himera,	136.c.	Gracchus, agrum Campanum attingere non ausus,	275.b.
eius fontes.	136.c.	Græci Italiae populi,	198.d.
Gelenles à Creta oriundi.	134.a.	Lucaniae incolæ	235.d.
Gelenfium ager fecundus,	134.c.	Græcorum vetustus scribendi ritus.	331.c.
Gelenfium itagnum,	ibid.	Grauisca, Etruria opidum,	203.c. 310.a.
Bellum cum Camarinensibus	136.a.	Crumentini populi,	245.c.
Gelenfium cades ab Agathocle perpetrata.	ibid. &	Gyartès ager,	35.a.
ibid. &	175.b.	Gylippus Lacedæmonius,	65.c.
Gellias Agrigentinus,	125.c.	Athenienses vincit,	27.d.
eius liberatas,	ibid.	Gyptis Senani regis filia, Perani vxor,	320.d.
eius mors,	124.b.	H.	
Gelo Dinomenis filius, Hippocratis satelles,	135.a.	Hadria, opidum.	305.a.
Gelenfium tyrannus	23.b. 135.b. 141.a.d.	Hadriani populi.	245.a.
à Syracusanis receptus,	141.d.	Hadriaticus finus.	202.d. 308.d.
Rex à Syracusanis mutatus,	23.b. 135.c.		Halesus
Gamoros restituit,	23.b.		

INDEX IN HISTORIAM.

Halesus Agamemnonis filius, Faliscorum cō-		Helia insula,	107. b
ditor,	311. b.	Helicon, Siciliæ fluvius,	68. c.
templum Iunoni Argiæ extruxit,	ibid. c.	Helotes serui,	293. c.
ab Ænea occisus.	ibid. d.	Heraclea à Dorico condita,	119. a. 120. a.
Halifca vrbs, postmodum Falisca.	311. b.	euerfa,	120. b.
Halifci populi,	ibid. c.	ab Euryleonte restituta,	ibid. c.
in Etruscorum nomen concesserunt.	ibi. 9.	Pœnorum facta.	ibid. d.
Halicarnassus Carum regia,	263. d.	à Xenodico Agrigentino liberata	121. a.
Hānibal, Gisconis filius, Pœnorum dux, 94. d.		ab Agathocle capta.	ibid.
100. a. 115. c.		Romanorum quando facta,	121. c.
Himeram obsidet,	28. d.	Romanorum colonia.	ibid.
occupat,	29. a.	Heraclea porta Agyrinæ,	87. d.
Selinontem evertit,	103. c.	Heraclea, quæ & Sitis vocata, Bruttiorum opi-	
eius in Selinontinos crudelitas,	116. c.	dum,	294. c.
Hannibal Rhodius Pœnorum dux,	110. a.	Heraclea, Thuriorum vicus,	284. b.
à Romanis captus,	ibid. c.	Heraclea, Tarentinorum colonia, à Messapijs	
Hannibal & Bomilcar, Pœnorum duces,	39. a.	obsessa.	294. c.
Hannibal Pœnus, Agrigenti Præfectus,	129. d.	Heraclea, Italiæ opidum fœderatum,	206. b.
Hānibal Amilcaris filius, Pœnorū dux,	109. d.	Heraclea, Hieronis filia, Sosippi vxor,	48. b.
Italiam inuadit	111. b.	195. b.	
Cumas oppugnat	218. d.	Eius & filiarum cædes,	50. c. 195. b.
ad Nolam exercitum adducit,	239. c.	Heraclides Syracusanus in exiliū actus,	163. c.
agro Nolano excedit,	240. a.	cum Dione iterum in gratiam redit,	35. b.
iterum ad Nolam reuertitur.	ibid. b.	Dionis socius,	164. a.
ad Nolam à Marcello profligatus,	ibi. d.	Præfectus classis,	33. b. 165. c.
Tertium ad Nolam accedit,	241. a.	Iussu Dionis occisus,	35. b. 168. a.
Locrenses obsidione liberat,	268.	Heraclides Agathoclis filius,	44. d. 184. d.
Cauloniam obsidione liberat,	273. a.	à militibus captus,	185. a.
Aram apud Innonis Lacinia templum ex-		Heraclides Carcini frater,	171. b.
struxit,	275. d.	Heraclides Tarentinus, sambucam machinā	
Q. Fabium dolo per Metapontinos tentat,		inuenit,	299. b.
289. c.		Herbesus Siciliæ opidum, à Marcello captum	52. b.
Herdoneam capit & ciues Metapontum		Herbesus fons,	102. a.
transfert,	290. a.	Herbita ab Xenodico Agrigentino capta,	179. d.
Tarentum proditione quorundam adiutus		Herculaneum,	204. b.
capit,	298. a.	Hercules Alexicacus,	114. d.
Romanos intra Tarentum cædit,	ibid.	Manticlus.	77. b.
arcem Tarentinam frustratentat,	ibid. b.	Sagittarius,	140. c.
Hannibalis cum Marcello vnum, alterum &		Hercules Græcus,	228. c.
iterum apud Nolam prælium	240. d. 241. d.	Cacum latronem occidit,	227. b.
Hanno Pœnotum dux,	55. c. 107. c.	piratas punit,	140. c.
Siciliam inuadit.	31. b. 36. b.	Iunonis Lacinia templum crexit.	275. d.
à Romanis prælio victus,	130. c.	à Leontinis hospitaliter acceptus,	58. d.
Locros obsidet,	268. a.	Agyrinæ fuit.	88. a.
Æschrionem cum exercitu delet,	182. d.	ab Agyrinensibus cultus.	ibid.
in crucem agitur.	31. b.	Crotonis hospitio exceptus,	296. c.
Hanno & Bomilcar sibi mutuo infensi,	177. a.	Herculeum promontorium,	11. b.
Harmonia, Gelonis filia, Themistij vxor,	50. b.	Herculi diuini honores ab Euandro decreti.	
195. a.		227. b.	
Harmonia cædes.	50. c. 195. b.	Herculis in Italiam aduentus.	ibid. a.
Harpagus Cypri Præfectus,	247.	Herculis templum Tarenti,	102. c.
Harpagus Medus Ionæ Præfectus.	319. c.	simulacrum apud Tarentinos.	ibid.
Hebon deus, in numism. Neapol.	209. d.	simulacrum ex Tarento Romam translātū,	
vnde sic dictus.	210. a.	ibid. & 299. a.	
Hegrias Neapolitanus Præfectus & eius intro-		Herculis signum,	62. d.
ritus,	211. c.	à Verre ablatum,	123. d.
Helenus & Alexander, Pyrrhi ex Agathoclis		effigies quare in aëmine Grotoniæ aram	
filia liberi,	45. c.		

INDEX IN HISTORIAM.

adpareat, 276.c.		leges.67.c. nanis.190. b.	cum Pyrrho rege
Herculis fanum,opidum.	203.b.	hospitium ibid.c.	in populum Romanum
Herculis portus.	ibid.	beneficentia. 151. a.	in Ostacilium beni-
portus est apud Cosas.	317.a.	gnitas. ibid.d.	eius obitus. 48.c. 192.a.
Herculis Monæci portus.	ibid.	Hieronymus Gelonis filius, Syracusanorum	
Herdonea ab Hannibale capta, ciues Meta-		rex.	48.c. 62.a. 192.a.c. 193.a.
pontum translati.	290.a.	Pittho ancillam duxit & reginam appella-	
M. Herennius Nolanus.	241.a.	uit.	193. b.
Herius Petreius Nolanus.	ibid.b.	ab Romanis ad Pœnos deficit.	ibid.d.
Hermion Dionysij auus.	148.d.	ludibrio Romanorum legatos habet. 194.a.	
Hermocrates Dionysij pater.	ibid.	Leontium profectus.	ibid.c.
Hermocrates Syracusanus Petalifmo In ex-		eius superbia & crudelitas.	193.a.
lium eiectus.	29. a.	eius cades.	49.c. 194.d.
Selinontem instaurat.	ibid.	Hieropolis Leontini collis.	59.c.
Pœnorum socios incurfionibus vexat. ibid.		Himera à Zancleis condita.	76.a. 92.c.
caforum Syracusanorum ossa Syracusas		vbi sita. 132.b.	ab Himera flumine nomi-
mittit. ibid.b.	eius cades. ibid.	nata. 92. d.	ab Hannibale deleta. ibid.b.
Hernici Latinorum populi,	280.a.	à Pœnis obseffa. 93. d.	& expugnata. 95. b.
Herous vicus Thuriorum.	284. b.	tandē euerfa. ib. c.	à Therone occupata. 93. c.
Hesperia, olim Itatia nominata.	197. d.	Himera femina à Dionysio interfecta.	149. b.
Hesperus stella, in numismatibus Tienen-		ob eius somnium.	ibid. a.
sium.	231. b.	Himera fluuius, qui & Gela.	49. b. 92. c. 93. a.
Hiera insula.	10. b. 107.		96. b. 132. b.
Hieroclitus Hieronis iunioris pater.	188. b.	Himeræ signum, muliebri forma effictū.	95. c.
Hiero Dinomenis filius.	141. b.	Himerā noui coloni ab Therone deducti.	94. c.
Geloni fratri in tyrannide succedit.	78. b.	Himerenses ad Hieronē deficiunt.	94. a. 146. b.
135. c, 145. d.		Athenienses vincunt.	94. c.
Gelsenium princeps.	141. d.	Rhegium occupant.	258. A.
vnde originem duxerit.	93. d.	Himeren sium in Syracusanos beneficia.	94. c.
Ætneus ciuis appellari voluit.	ibid.	clades. 143. b.	cades. 94. b. 95. b.
Himerenses Theroni prodit.	146. c.	Numismata.	93. a.
Cumanis opem fert.	147. a.	Himilco Pœnorum dux.	29. c. 153. b.
auxilium Cumanis mittit.	217. d.	Syracusas obsidet.	154. b.
Thrasidæum prælio vincit.	147. e.	commeatum Agrigentinarum intercipit.	
Theronis sororem ducit.	146. a.	30. b.	
Hieronis cum Trasidæo Agrigentino bel-		Eumachum cum exercitu concidit.	182. b.
lum. 147. b.	potentia. ibid. c.	Hipparinus Dionis filius.	33. b.
in Olympicis victoriæ.	148. a.	patris imperium accipit.	35. d.
Palmæ Olympicæ.	135. d.	à Nisæo Dionysij fratre imperio spoliatus.	
eius mors.	148. a.	36. a.	
eius sepulcrum euerfum.	ibid.	Hippocles Cumæus.	215. b.
Hiero, iunior Hieroclitæ filius, Prætor Syracu-		Hippocrates Gelsenium Tyrannus.	76. c.
nus.	46. b. 80. c. 111. c. 188. a.	135. a. 141. c.	
à patre expositus.	ibid.	Zannclæos prodit.	76. c.
Leptinis gener.	ibid. c.	Hippocrates, Carthaginienfis, Prætor creatus,	
quomodo seditiosos opprefferit.	ibid.	49. a. 50. d. 193. d.	
à Mamertinis victus.	ibid.	profligatur.	52. c.
Mamertinos ad Longanum fluium supe-		Syracusanorum dux.	62. c.
rat.	47. b. 188. d.	Hippocraria, Latinis Consualia.	227. d.
Rex salutatus.	23. b. 47. b. 189. a.	Hippomedom, equitum Cumanorum magi-	
ab Romanis superatus.	ibid. c.	ster.	216. b.
pacem cum Romanis facit.	ibid. d.	Hippon Pœnis Messanæ tyrannidem occupat,	
Carthaginienfibus auxilia mittit.	190. a.	79. b.	
Tripodæ aureum Apollini dono misit. 190. a.		à militibus occisus.	41. b.
Romanis auxilia mittit.	191. b.	Hippon Italix opidum.	254. d.
Hieronis iuniori regnum quibus prodigiis		ab Agathocle captum.	255. a.
præsignificatum.	46. c. 188. a.	à Brutiis occupatum.	249. b.
Hieronis clementia. 190. a.	regia. 19. c.	Brutiis ademptum.	253. c.
		Colonia	

INDEX IN

Colonia Romanorum: <i>Vila valentia</i> appellatum.	255.b.
Hipponiatis sinus.	201.b. 249.b. 254.d.
ager floribus exuberabat.	255.a.
Hipponis descriptio.	254.d.
Hippotes Troianus.	140.a.
Hirminius fluuius.	138.b.
Hirpini Samnites.	204.b. 316.b.
Honores Timoleonti à Syracusanis decreti.	42.b.
Hyblæ tres in Sicilia.	113.b.
Hybla maior quæ & Tellia.	ibid. 3.
Hybla minor quæ & Nera.	ibid. & 135.a. 141.c.
Hybla media.	113.c.
Hybla Megara postea appellata.	ibid. b.
Hybla ad Pænos deficit.	56.c.
Hyblo Siculorum Rex.	113.b.
Hyccarus Siciliæ opidum.	100.b.
Hydrunti breuissimus in Græciam traiectus.	291. a. 300. c.
Hydrunti longitudo & latitudo.	ibid.
Hydruntinorum numisma.	ibid. b.
Hydruntum Salentinorum opidum.	291. a.
à Cretenfibus conditum.	399. d.
Orico Epiri opido aduersum.	300. c.
Pyrrhus Rex ponte Epiro iungere voluit.	291. b.
Hydrus fluuij & montis nomen.	300. a.
Hyela à Phocenfibus condita.	247. d.
Hyelitz Palladem coluerunt.	248. c.
Bellum cum pæstans & Lucanis gesserunt.	ibidem.
Hyelitarû siue Velienfium numismata.	248. c.
Hypsa Siciliæ fluuius.	112. c.
Hyrium Italiæ opidum.	303. b.
I.	
Iades, tribus Thurinorum.	284. d.
Iapyges à Tarentinis victi bellum instaurant.	295. a.
Tarentinos & Rheginos superant.	ibid.
Iapygia Regio.	200. d. 290. c.
prius Salentina.	291. b.
Iapygium siue Salentinum promontorium.	201. c. 292. a. 300. a.
Iapyx Dædali filius, Cretenfium dux.	290. d.
<i>Ibyci græues</i> , Proverbium.	263. a.
Ibycus Rheginus Historicus & Lyricus Poëta.	ibid. eius interitus. ibid.
Iccus Tarentinus, Medicus.	299. b.
Iccia insula.	10. b.
Icetas Syracusanus Leontinorum tyrannus.	36. a. 60. d. 169. b.
cum Carthaginienfibus contra Timoleon-tem conspirat.	36. c.
Dionysium iuniorem obsidet.	ibidem. d. & 169. b.
Neapolim, Acradinam, & Tycham vrbis Syracusanæ partes occupat.	37. a. 169. c.

HISTORIAM.

arcem Syracusanam oppugnat.	37. d.
Leontinum fugit.	38. b.
Carthaginienfes contra Timoleontem con- citat.	40. d.
à Timoleonte prælio superatus.	41. a.
capitali supplicio à Syracusanis adfectus.	ibid. b.
Icetus cum Hannone Pæno fœdus.	169. c.
eius filiz & vxor in mari demersæ.	61. c.
eius res gestæ contra Dionysium & Timo- leontem.	ibid. a. b.
Ilia, Numitoris filia, à Marte in somnis com- pressa.	227. c.
Imilcò Pænorum dux.	52. b. 109. c. 130. d.
Romanorum opera incendit.	110. a.
Indigemenes Hieronymi satelles.	49. c.
Hieronymi percussor.	194. d.
Insubres populi.	309. a.
Insula Syracusarum capta.	54. c.
Inuessa opidulum, <i>Æna</i> aliter appellatum.	64. b. 76. c.
Inyctos Cocali regia.	138. a.
vrbs vbi fuerit.	ibid.
Iolaus Iphicli filius, Herculis laborum socius,	87. b.
in Sardinia colonias deduxit.	87. c.
Iolenses Sardiniz populi.	ibid.
Iotalinum vinum.	83. b.
Iouis Forenfis templum.	115. a.
Capitolini templum Capuz.	234. a.
Homorij templum apud Cauloniam.	272. b.
Vicilini templum in agro Cosano.	316. b.
Olympij templum & fanum.	19. b. 21. a.
à Pænis spoliatum.	154. a.
Olympij sacerdotium.	23. a.
Olympij famulatus.	39. a.
Imperatoris simulachrum.	19. c.
Iouis simulachrum à Metapontinis Olym- piam missum.	190. a.
Iouis colossus apud Tarentinos.	292. c.
Isaurus Fluuius.	306. b.
Ischomachus Crotoniata in Olympiis victor	282. a.
Iseliceus Achæus Sybarim condidit.	282. b.
Ismenias Patricius Tyndaritanus.	85. d.
Istonium Italiæ opidum.	202. a. 305. a.
Italia quibus olim finibus inclusa.	197. c. 198. a. b.
vsque ad Rubiconem flumen producta.	202. c.
quibus olim nominibus appellata fuerit.	197. c.
olim Bruttia vocata.	252. a.
à Romanis in tres partes distincta.	199. a.
in tribus triginta quinque censa.	207. a.
Italiæ descriptio.	198. a.
populi.	197. d.
ciuitates quo iure distinctæ.	204. c.
Z z 2	
ceruix	

INDEX IN HISTORIA M.

ceruix angustissima inter Scyllaciū & Hip-	293. a.		
pōnium,	274. c.	Iuramentum,	ibid. b.
Itali olim OEnotrij vocati,	197. c.	Laches & Charœades, Atheniensium duces,	
Lucaniz incolæ,	245. d.	25. d.	
Itali suos magistratus habebant,	199. c.	Lacinius prado ab Hercule occisus,	275. d.
quandocis ciuitas data,	206. d.	Lacinium promontorium,	201. c. 275. b.
Italicum ius.	199. b.	Lacus Ciminus,	310. b.
Ithome Messenidis vrbs,	293. c.	salus apud Cosas.	317. a.
Itinerarium maritimum Siciliæ,	16. b.	Trasimenus.	310. b.
D. Iubellius, præsidij Rheginensis præfectus,	262. b.	Vadimonis,	310. b.
Iubellius legionis Campaniæ præfectus,	79. d.	Lafana opidum,	306. b.
Iulia lege Latinis ciuitas data.	199. b.	Lagaria opidum,	201. c.
Iulia Lex,	206. d.	Lai fluminis ostium,	201. b. 245. c. 249. a.
L. Iulius Cæsar Cos.	ibid.	Lamachus Atheniensis in Siciliæ dux,	27. c.
C. Iulius Cæsar Cos.	233. b.	Lamis Megarensis, Protij conditor,	113. a.
portum Brundisium obstruere conatur,	302. a.	Thapsum in peninsula condidit,	113. b.
L. Iulius Libo bello cum Salentinis gessit.	292. a.	Lampichus Gelenfium tyrannus,	136. a.
Iulius Agricola,	322. b.	Lampon Atheniensis,	283. d.
D. Iunius Pera Cos.	301. d.	Lanassa Agathoclis filia, Pyrrhi regis vxor,	186. d.
de Salentinis triumphauit,	292. a.	Laomedon Troianorum Rex,	100. c. 140. a.
L. Iunius Pullus Cos.	105. d.	Laomedon Messaniensis,	259. b.
classe naufragio amittit,	110. d.	Lartes Tolumnius, Veientium Rex,	311. a.
Iuno Regina in Bruttiorum numismatibus,	253. b.	312. b.	
Sospita Iuno	251. b.	eius cædes,	ibid.
Iunoni Laciniz pecus sacrum,	275. c.	Larium opidum,	202. a.
Eiusdem templum,	ibid. b.	Latij ius,	199. a.
à Q. Fulvio Flacco censore detectum, ibi. d.		veteris fines,	ibid. d.
ex S. C. reiectum,	ibid.	noui fines,	200. a.
Iunonis Argiuz templum in agro Picen-		Latini Italiæ populi,	198. d.
tino, 243. d. apud Faliscos,	311. c.	Latinorum populi,	199. d.
sacra pompa apud Faliscos,	ibid.	Latinus Herculis filius, Rex Aboriginum,	
Iunonis tabula pulcherrima Agrigeti, 124. a.		227. b.	
effigies in nummis Crotoniatarum,	276. d.	Latinus Aborigines Latinos de se vocat,	
simulacrum ex vite apud Populoniâ.	288. c.	227. b.	
Jupiter Ammon.	77. b.	Latium vetus.	199. d.
Azur vnde dictus,	223. b.	nouum,	200. a.
belus,	77. b.	Latumiz carceres subterranei,	20. a.
Eleutherius.	24. a.	Et locus in Africa,	176. d.
Karabârys à Tarentinis cultus,	292. d.	Lauinia, Latini filia, Ence vxor,	227. c.
à Massiliensibus cultus,	323. a.	Leborinus ager.	820. b.
Olympius à Salentinis cultus,	115. a.	Laureus ager.	ibid.
in Creta educatus,	273. c.	Leophron Rheginorum tyrannus.	161. c.
Cum aquila in Cosanorum numismatibus,	316. c.	Leo æneus à Phocensibus Delphos missus.	
Ius ciuitatis Campanis restitutum,	237. c.	320. b.	
L.		in Massiliensium numismatibus.	ibid.
Labro, Etruriz opidum,	310. a.	Leontina via,	20. b.
Labyrinthus Cretenfis,	134. b.	Leon locus in via Leontina.	ibid.
Lacedæmonij annos vndeiginti Ithomen		Leontini descriptio, 58. c. situs, 59. b. origo 58. d.	
obsederunt,	293. c.	ciuitate Syracusana donati.	26. c.
Syracusanis auxilia mittunt,	27. d.	Syracusas transmigrant.	60. c.
Lacedæmoniorum cum Messenijs bellum,		à tyrannide liberati.	61. d.
		ad Pœnos deficiunt. ibid. & ad Pyrrhum re-	
		gem deficiunt.	62. a.
		Hieronij iuniori paruere,	ibid.
		à Syracusanis subsidium petunt.	ibid. b.
		à Syracusanis deficiunt.	ibid. c.
		Romanorum vctigales facti,	63. a.
		Leontino.	

INDEX IN HISTORIAM.

Leontinorum defectio,	51.a.	Liris, Italiz fluius.	200.b.
pax cum Syracusanis,	60.g.	qui & Glanicus.	222.a.
Leontinum Marcellus expugnat.	51.b.	vnde oriatur,	221.d.
à Marcello captum,	62.d.	M. Liuius Drusus, Tribunus, pl.	275.a.
instauratum,	59.a.	Locrensis vrbs situs,	164.b.
vnde nomen habuerit,	63.a.	ager cultu difficilis,	ibid.
Lepas mons, 20.b.	65.c.	ager à Dionysio vastatur.	267.b.
Lepores quando primum in Sicilia,	77.c.	ager ab Pyrrho vastatur.	ibid.d.
Leptines tyrannus Dionysij frater.	38.c. 153.	Locrenses Epizephyrij Syracusanorum socij,	25.d.
Agathoclis legatus.	129.a.	cum Lucanis bellum gerunt,	161.c.
Agathoclis prefectus.	182.a.	Dionysij iunioris liberos necant,	162.a.
Agrigentinum agros populatur,	183.c.	297.b.	
Xenodicum profligat.	129.b. 183.c.	cicadæ symbolo vsi,	264.c.
à Pœnis victus.	154.b.	ab Anaxila victi, Hieronis auxilio liberan-	265.a.
eius interitus.	158.b.	tur,	ibid.b.
Lestrygonēs Siciliæ indigenæ,	2.b.	Messanam capiunt.	ibid.c.
Leuca Italiz opidum,	201.c. 300.a.	auxilium ab Lacedæmonijs petunt.	ibid.d.
Leucasia Æneæ neptis,	247.c.	qua arte hostes voto superarint.	ibid.
Leucasia insula Sirenarum vna.	ibid.	auxilia ab Rheginis accipiunt,	267.b.
Leucopetra promontorium;	201.b.	libertatem recuperant,	268.a.
Leuterini gigantes,	300.a.	à Pœnis obsessi.	defectionis auctores supplicio adfecti.
Leuterinum litus,	ibid.	libertate à Romanis donati.	270.c.
Lex talionis apud Thurinos;	285.a.	Locrensiū Epizephyriorū descriptio,	264.a.
Libo Sasonem insulam occupat,	302.d.	leges,	ibid.d.
Liburni à Siculis pulsi.	202.b.	cum Atheniensibus bellum.	265.b.
C. Licinius Caluus Cos.	70.c.	Bellum cum Crotoniatis;	ibid.
Liguria regio,	317.c.	cum crotoniatis ad Sagram prælium & vi-	266.a.
quibus terminis inclusa,	309.c.	ctoria,	ibid.c.
Ligures populi.	197.d. 198.d. 203.a. 309.a.	cum Dionysio foedus & affinitas	ibid.
populi Transapennini.	309.c.	eorum res à Dionysio auctæ.	267.a.
populi Cisapennini,	ibid.	Votum.	ibid.c.
Ligures Maritimi,	203.b. 309.d.	in Dionysij liberos sæuitia,	ibid.
Montani,	ibid.	Bella cum Lucanis & Brutijs.	268.d.
Apuani,	ibid.	arx Romanis prodita,	270.a.
omnes à Græcis Saluui appellati,	318.c.	ad populum Romanum legatio.	ibid.
à Romanis perdomiti.	ibid.	querela de Plemijinij sæuitia & auaritia,	ibid.b.
Ligurum natio antiquissima,	203.a.	respublica à Romanis constituta,	264.b.
Maritimorum limites	309.d.	Locri Epizephyrij.	76.b. 147.c. 201.b. 264.b.
Montanorum limites,	203.b.	Locri Locrensiū Ozolarum colonia.	264.a.
potentia,	318.c.	Zephyrium promontorium incoluerunt,	ibid.b.
Ligusticum mare.	202.d.	Pænis se dedunt.	268.c.
Lilybæum Siciliæ promontorium,	1.d.	à Romanis recepti.	269.a.
Lilybæum à Pœnis conditum,	109.a.	à Liuiio Brutijs adnumerati.	270.d.
à Romanis obsessum.	ibid.c.	Locri Opontij.	264.b.
pop. Rom. deditum.	111.b.	Locrorum origo.	ibid.a.
Lilybæi descriptio & situs,	108.d.	aduersus Crotoniatis res gestæ.	265.b.
puteus,	109.a.	Longitudo & latitudo.	270.d.
Lilybæani ab Alexone seruati,	ibid.d.	Locrus ventus, qui & Zephyrus.	263.d.
Eorum numismata.	ibid.b.	Longanus Siciliæ fluius.	80.d.
Limnestus Ætnæ tyrannus,	152.a.	Luca Etruriæ opidum.	203.c.
à Dionysio necatus,	ibid.b.	Lucania regio.	200.c. 245.c.
Linternum Italiz opidum.	200.b.	eius fines.	200.d.
Scipionis Africani secessu nobilitatū,	219.d.	Lucani Italiz populi,	198.d. 245.d.
Colonia Romanorum.	ibid.	à Samnitibus oriundī, à Lucio denominati.	245.d.
inter Præfecturas fuit,	220.a.		
Colonia militaris.	ibid.		
Lipara insula & vrbs,	10.a.		
Vulcanæ sacra	45.a. capta. 153.d.		

INDEX IN HISTORIAM.

popularem statum tenuerunt, & reges creaverunt,	ibid.	ad Icetam deficit.	65.d.
ab Alexandro Epirotarum rege vexati. ibi.	ibid.	prælio à Timoleonte victus,	66.a.
quando in populi Romani potestatem venerint.	ibid.	Capitali pœna à Syracusanis afficitur.	41.c.
à Romanis in fidem & fœdus recepti. 246.a.	ibid.	Mamers, Oſcorum lingua, Mars.	271.a.
à Romanis deficiunt. Samnitium ſocietate abnuunt,	ibid.	Mamertini ex Campania oriundi.	37.a. 79.c.
iterum in fidem à Romanis recepti. ibi.b.	ibid.	271. a.	
iterum à Romanis deficiunt.	ibid.	vnde nomen acceperint.	ibid.
oſto Conſulibus materiam triumphi præbuerunt,	ibid.	Meſſanenſes trucidant.	79.c.
quando à Romanis debellati.	ibid.	ab Hierone victi.	80.d. 271.a.
Sybaritas Poſidonia eiecerunt. ibid.d. ab Alexandro in agro Paſtano victi.	247.a.	à Romanis auxilium petunt.	81.a.
quomodo liberos educarint.	252.a.	Pœnorum præfectum eiiciunt.	ibid.b.
vicinos latrociniis infeſtabant,	ibid.b.	ad Carthaginienſium auxilia confugiunt.	189. a.
Luceria, Samnitum opidum,	295.d.	ad Romanos ſe vertunt.	ibid. 271.a.
Romanorum colonia.	202.a.	multa fortiter Agathoclis auſpiciis geſſerunt.	271.c.
Lucius, Lucanorum dux,	245.d.	Meſſanam occupant.	ibid.
Lucrinus lacus,	214.d.	Mamertinorum aduerſus Pyrrhum reſ geſtæ.	80. b.
Lucrinus ſinus.	200.b. 208.a. 215.b.	Mamertinum caſtrum.	201.b. vinum. 83.b.
Lucus Feroniz, Liguriæ opidum.	203.b. 317.c.	Q. Mamilius Vitulus, Cos.	129.c.
Ludi in Timeleontis honorem à Syracusanis inſtituti.	42.d.	T. Manlius Torquatus Prætor.	131.d.
Luna, Liguriæ opidum.	203.b. 317.c.	Sidicinos & Latinos ſuperat.	230.b.
Luna Brundiſina.	301.a.	M. Manlius Torquatus Falifcos perdomuit.	315. a.
Luna gibbera in Tianenſium numiſmatibus.	231.a.	Manticlus Meſſeniorum dux.	77.a.
Lupia Italiæ opidum,	309.c.	Marcellæ dies feſtus.	308.d.
C. Lutatius Cos.	82.b. 111.a.	Marcelli cum Carthaginienſibus prælium & victoria.	55.d.
C. Lutatius Catulus Drepanû oppugnat.	108.a.	Syracufas obſidet.	51.d.
Lycæſta ob inſignem formam Venus nominata.	104.c.	ouans de Syracuſis.	56.b.
Erycis mater,	107.a.	Cn. Marcius Coriolanus bellum patriæ infert.	224.d.
Drepano imperauit.	ibid.	Romam obſidet.	ibid.
Lyciſcus ab Archagatho occiſus,	180.b.	Patriæ reconciliatus.	225.a.
Lycophron Hiſtoricus,	209.c.	C. Marcius Rutilus Dictator.	314.d.
Lycus fluuius, terminus Syracuſanorû & Pœnorum.	41.d. 118.d.	qua arte Campanos à ſeditioſis militibus liberauit.	235.b.
Lycus fons,	59.d.	Marica Dea.	222.a. vxor Fauni.
Lyndij Gelam condunt,	141.b.	Marius Alſius dux Campanorum.	218.c.
Lyndus Rhodiorum opidum,	133.d. 141.a.	C. Marius Antium capit.	225.c.
Lysis Tarentinus Phyloſophus, Pythagoricus,	20.d. (299.c.)	in paludibus Minturnenſium latuit.	222.b.
Lyſimelia palus,		Marſi populi Italiæ.	204.a.
		Marſorum limites.	204.a.
		Marſicum bellum.	304.d.
		Marſyas à Dionyſio interfectus.	157.c.
		Mars in Picentum numiſmatibus.	242.d.
		in Mamertinorum numiſmatibus.	271.b.
		Martis templum centum columnis ſuffultum.	331.d.
		Maruncini Italiæ populi.	198.d. 204.a.
		Eorum limites.	ibid.
		Maſſicus mons.	200.b.
		Maſſilia Phocæorum colonia.	319.a.
		iuxta Rhodani oſtia condita.	ibid.d.
		quando condita.	322.c.
		vnde nomen habuerit.	ibid.d.
		à Cæſare Dictatore capta.	322.a.
		Eius	

M.

Macræ fluuius fontes,	203.b. 309.d.		
oſtium	317.c.		
Macri campi,	309.b.		
Maſtorium opidum,	141.b. 135.a.		
Magellæ ad Pœnos deficit,	56.c.		
Magiſtratus coloniarum,	205.a.		
Magna, Africæ opidum,	177.a.		
Magna Græcia,	201.a.		
Eius limites,	197.b. 201.a. 270.d.		
Mago Pœnorum dux,	88. b. 154.a. 286.d.		
Mamercus Catanz tyrannus.	37.c. 75.d. 170.b.		

INDEX IN HISTORIAM.

Eius situs.	319.a.	Messanz conuentus indici solitus.	82.d.
templum Apollinis Delphici.	ibid.d.	Messanenſes Athenienſes proſtigant.	78.d.
templum Dianæ Ephēſiæ.	ibid.	Dionyſis ſeruierunt.	79.a.
optimatum adminiſtratione floruit.	321.c.	Mamertini appellati.	ibid.d.
patera è vite.	323.a.	fœderati pop. Rom.	82.b.
Maſſilienſes Pœnos nauali prælio vicerunt.		Marianarum partium.	ibid.c.
320. a.		Latinitate & ciuitate donati.	83.b.
vicinorum armis petiti.	322.a.	Meffanienſis ager metallis diues.	ibid.c.
à Romanis liberati.	ibid.	Meffaniorum aduerſus Pyrrhum res geſtæ	
veniam Phocenſibus impetrant.	ibid.	80. a.	
Gallos agriculturam docuerunt.	ibid.d.	aduerſus Hieronem Syracuſanum res ge-	
Maſſilienſium numiſmata.	320.a. 323.a.	ſtæ.	ibid.c.
apud Delphos donaria.	320.a.	Meffanij Pelopponneſo pulſi.	76.d.
Coloniz.	323.a.	Zanclos ſuperant.	77.a.
Matienus Tribunus militum à Pleminio vir-		Meffeniorum exſules.	255.d.
gis cæſus.	269.c.	Meffapia regio.	200.d.
Matrinus fluuius.	305.a.	Et Salentinorum opidum.	201.c. 291.a.
Mazara Siciliæ opidum.	112.b.	Meffapij à Romanis victi de iſtriumpha-	
ab Hannibale captum.	ibid.	tum.	291.d.
Mazara fluuius.	102.b. 139.b.	Meffapygæ, Apuli ſiue Daunij.	201.d.
Medimna fons in agro Thurienſi.	284.a.	Metaponti Iunonis templum columnas ex	
Mediterraneum mare.	1.b.	vite habebat.	288.c.
Megara Siciliæ opidum Megarenſium colonia		Metapontini annuas inferias Neleidis mitte-	
113. b.		bant.	ibid.b.
à Gelone diruta.	114.a.	peſte laborant & quare.	ibid.c.
inſtaurata.	114.b.	meſſem auream Apollini dono miſerant.	
ab M. Marcello euerſa.	ibid. & 52.b.	ibid. d.	
Megaſthenes Chalcidenſis.	215.b.	à Cleonymo Spartanorum rege victi, 289.a.	
Megellus duum- vir.	128.c.	ducentas virgines obſides Cleonyma dede-	
Melita inſula, Romanis dedita.	112.a.	runt.	ibid.b.
Mellis Brundiſini præſtantia.	301.a.	Alexandri Epirotarum regis oſſa in patriâ	
Melos inſula, prius Zephyra.	262.a.	remiſerunt.	ibid.
Melphes fluuius.	245.c.	à Romanis ad Pœnos deficiunt.	ibid.
Menanine condita.	91.a.	eorum transfugæ, Metapontum ſc Fabio	
Menanini deſcriptio.	91.a.	prodituros promittunt.	ibid.c.
numiſmata.	ibid.b.	Metapontinorum theatrum.	288.b.
Mencolus duum- vir.	136.d.	cum Crotoniatis & Sybaritis fœdus.	ibid.c.
Menetides portæ.	20.d.	obſides à Romanis ſaxo deiecti.	289.b.
Mercurij promontorium.	2.b.	donaria in Olympiis.	290.a.
Eius ſimulacrū Tyndaritanis reſtitutū.	85.c.	Metapontum à Samnitibus euerſum.	289.a.
in numiſmatibus Copuanorum.	237.d.	Metapontus Pyliorum colonia.	288.a.
Mergetes Lucaniæ incolæ.	245.d.	Achæorum colonia facta.	289.a.
Mericus Hiſpanus, Syracuſarum inſulam		à Romanis capta.	ibid.b.
prodit.	54.b.	Metaurus fluuius.	201.b. 306.a.
Meffania à Meſſenijſ condita.	77.b.	Metellus, Siciliæ Prætor.	5.a.
prius Zancle.	256.d.	Menania, Propertij Poëtæ patria.	203.d.
tyrannide liberata.	78.c.	Micythus Rheginorum præfectus.	77.c.
à Leontinis obſeſſa.	ibid.d.	Anaxilæ filiorum tutor.	148.a. 257.b.
à Timolconte liberata.	79.b. 81.d.	tutela ſe abdicat.	ibid.c. & 78.b.
à Carthaginiēſibus obſeſſa.	81. c. 189. b.	Milo Diotimi filius Crotoniates, ciuium ſuo-	
capta & deleta.	153.d.	rum Imperator.	277.d.
inſtaurata.	155.a.	ſexies in Olympiis victor.	ibid.
Ad Amilcarem deficit.	176.a.	primus Sybaritas in fugam vertit.	ibid.
à Carthaginiēſibus iterum capta.	40.d.	athleta.	281.a.
à Timolconte expugnata,	66.a.	teſti ruinam humeris fulcit.	ibid.c.
à Mamertinis occupata.	79.c.	à Lupis laniatus.	ibid.b.
Lepido dedita.	83.a.	virium fiducia illi exitio fuit.	281.b.
ab Cæſare Auguſto obſeſſa.	ibid.	fortitudo.	ibid.a.
		Milo	

INDEX IN HISTORIAM.

Milo Tarenti Praefectus,	297.a.	Myscellus Crotonis conditor.	
Romanis se dedit,	ibid.	Apollinis Delphici oraculum consulit, ibi.	
à Pœnis & Romanis obsessus,	ibid.	sanitatem quam diuitias maluit,	ibid.b.
Militum Romanorum de occupanda capua consilium,	235.b.		
Minerua in Salentinorū numismatibus,	291.c.		
Minerua in numismatib. Romanorum,	228.c.		
Minerua scutum,	19.		
templum apud Metapontinos,	289.a.		
templum in Salentinis,	291.c.		
promontorium,	200.c.		
Minerua Phronæ ædes apud Delphos,	320. a.		
Minoa quando à Cretensibus condita,	119.b.d.		
à Dione occupata,	164.c.		
Minos Cretenſium Rex,	119.b. 134.a.		
per dolum necatus,	119.c.		
Minotaurus monstrum,	134.d.		
in numismatibus Capuanorum,	237.d.		
Minturnæ, Ausonum vrbs,	212.b.		
Samnitium	ibid.a.		
colonia militaris,	ibid.		
Romanorum colonia,	220.c.		
quando Romanorum facta,	222.c.		
Minturnensium in Marium benevolentia,	222.c.		
Misenum promontorium.	200.b. 214.c.		
Misenus portus,	208.a.		
Misenus Aeneæ tubicen,	214.c.		
Meneſtheus Athenienſis,	274.c.		
Monadorum & Dardorum populi à Diomede deleti,	303.c.		
Moneci portus,	203.b.		
Moneta officina,	19.b.		
Motya vrbs,	138.b.		
à Pœnis condita,	106.a.		
à Ducatio expugnata	ibid.b.		
ab Agrigentinis recepta,	127.d.		
ab Himilcone recepta,	153.d.		
Motya tres in Sicilia,	100.a.		
Morychanus fluuius	138.b.		
Mulli laudatissimi apud Tauromenium,	71.a.		
Municipia quid fuerint,	205.b.		
eosdem fere magistratus, quos Coloniz habebant. ibid.c.			
Municipiorum duo genera,	205.c.		
respublica,	ibid.		
Murgantia à Pœnis capta,	52.d.		
Murgantinorum ad Pœnos defectio,	56.c.		
Murice laudatissimi apud Cumas,	219.b.		
Murcius fluuius	305.a.		
Mutina colonia,	309.b.		
Mutines Numida,	55.c. 130.d.		
ad Romanos deficit,	131.a.		
Myra à Zancleis condita,	76.a.		
Zancleorum colonia,	134.d.		
Myra Siciliæ fluuius,	ibid.		
Myra opidū Laches Athenien. occupat.	26.a.		
Myrarum fontium miraculum,	85.a.		
		N.	
		Nanus Segoregiorum rex,	321.a.
		Napitinus siue Hipponiates sinus,	249.b.
		Nar, Etruriæ fluuius,	203.d.
		Narnia colonia, à Nare fluuiio dicta,	203.d.
			316.a.
		Nasos Syracusarum pars,	19.b.
		quæ antea Ortygia vocata,	ibid.
		Naxi ruinæ,	71.b.
		templum Veneris.	ibid.
		Naxij Leontinos agro pellunt.	72.a.
		in Leontinos transcripti.	ibid. & 146.d.
		aer ipsorum insalubris,	72.a.
		Naxus vrbs quando condita,	58.d. 71.c.d.
		euerſa à Dionysio.	72.b.
		Naxus Chalcidica capitur à Meſſanenſibus,	26.b.
		Nea vitis genus,	58.b.
		Nea Siciliæ vrbs,	137.c.
		Neæthus Italiæ fluuius,	276.c.
		Neapolis descriptio,	207.d.
		Campaniæ hodierno die caput,	208.d.
		Cumanorum colonia 209.a. 218.b. prius Parthenope, ibid. ciuitas, 206.b. 211. a. ab Hannibale frustra tentata, 211.c. ab Romanis ob voluptatem frequentata, ibid.d. lege Iulia ciuitatem acceperat, 212.a. colonia fuit, ibid. longitudo & latitudo, ibid.c.	
		Neapolim cur Cicero municipium vocarit,	211.d.
		Neapolitani primi ex Græcis Romanis foedere iuncti, 208.d. Gymnicum certamen in Augusti honorem instituerunt, 210.A. Ius Romani ciuitatis recusarunt, 211.d. beneficijs ab Augusto adfecti, 211.a.	
		Neapoli Gymnicum certamen celebrabatur, 209.d. Certamen musicum quinquennale, ibid.	
		Neapolitanorum numismata, 209.d. fides in populum Romanum,	211.b.
		Neapolis Syracusana,	20.c.
		Neapoli theatrum, ibid. amphitheatrum, ibid.d.	
		duo Cereris temple,	ibi.
		Neapolis Panormitanorum	98.c.
		Nebros mons,	96.b. 135.c.
		Neetus vrbs à Siculis condita.	137.b.
		Neleidarum moriam Metapontini colebant,	288.b.
		Neo Corinthiis arcis Syracusanæ præfectus,	
		Nepes Etruriæ opidum,	310.b. 138.a.
		Neptunius mons,	138.c.
		Neptunus in Sumessanorum numismatibus,	221.b.

in

INDEX IN HISTORIAM.

in Posidoniatarum numismatibus.	246.d.	Nucerinæ Picentinorum longitudo & latitudo.	
Neptunus Hippius.	227.d.	245. b.	
Nequinum opidum.	203.d.	Nucerini à Capuanis exclusi.	244.c.
Nereis Pyrrhi-regis filia Gelonis vxor.	190.c.	Atellam traducti.	ibid.d. & 238.d.
Nero Cæsar Neapoli in theatrum prodit.		Nucerinorum in Romanos fides.	244.c.
210. b.		Nucerinus ager.	ibid.
Antiatisbus immunitatem tribuit.	235.d.	Numidæ Zuphones.	180.d.
Colonos Tarentum deduxit.	299.b.	Numidæ Agathoclis castra diripiunt.	181.a.
Nesiotis tribus Thurinorum.	284.d.	Numistrani populi.	245.c.
Nestor Metaponti conditor.	288.a.	Numistrum opidum.	201.c.
Nicæa Liguriæ opidum.	317.d.	Numitor Albanorum Rex.	227.c.
Massiliensibus à Romanis attributa.	ibid.	Nimphius Palæpolitanus qua arte Samnites eluserit.	210.d.
Massiliensium colonia.	318.c. 323.a.	Nypsius classis Dionysianæ præfectus.	34.c.
Nicias Nicerati filius Atheniensium in Sicilia dux.	27.a.c.	166. d.	
Nicias & Lamachus Syracusanos duobus præliis victos obsident.	ib. d.	à Syracusanis victus.	167.a.
Nicias & Demosthenes duces Atheniensium à Syracusanis interfecti.	28.c.	ab Dione victus.	ibid.a.
Nicias Engiates.	55. d.	eius de Syracusanis victoria.	ibid.b.
Nicodemus Centuripinorum tyrannus ab Timolonte pulsus.	42.a.	Nysæus Syracusanorum tyrannus.	169.a.
Nicon Tarentinorum contra Milonem dux.		ab Dionysio pulsus.	ibid.
297.a.c. eius cædes.	298.d.	O	
Nisæus tyrannidem Syracusanorum inuadit.		C. Octavius Augusti pater Thurinum agrum à gladiatoribus liberat.	287.d.
36. a.		Odyssæa promontorium.	138.b.
Noctua in numismatibus Metapontinorum.		Oecetor Rhodius Dinomenis pater.	135. b.
288. d.		141. b.	
Nola Chalcidensium colonia.	239.a.	Oenotria regio.	249.a.
à Romanis capta.	ibid.c.	Oenotri qui fuerint.	ibid.
Romanorum colonia.	242.a.	olim Itali vocabantur.	197.c.
municipium, ibid. vrbs Opicorum.	ibid.b.	Oenotrij Italiæ populi.	ibid.d.
Nolæ descriptio.	239.a.	à Græcis Aborigines vocati.	226.b.
longitudo & latitudo.	242.b.	Lucaniæ incolæ.	246.d.
Nola colonia à Vespasiano Cæsare deducta.		Oenotrius Peucetij frater.	291.c.
ibidem.		Oenotrus Arcus.	226.b.
quando primum colonia à Ro. deducta.	ibid.	Oenycinus Scythes Zancleorum princeps.	
Nolana plebs Hannibalem aduocat.	240.b.	76. a.	
plebs prodere Pænis urbem conatur.	ibid.	Q. Ogulnius Gallus Cos.	243.a.
plebs iterum defectionem molitur.	241.a.	Olbia Saluum opidum.	317.d.
Nolani quando arma contra Romanos tulerint.	239.b.	Massiliensium colonia.	318.c. 323.a.
Palæpolitani contra Romanos auxilantur.	ibid.	Olbia Sardinia opidum.	87.c.
Palæpoli eiiciuntur.	ibid.	Olympicis victoriis Croton inclaruit.	276.d.
Senatus ars in eludenda plebe.	ibid.d.	Olympicum opidum.	21.a.
septuaginta securi percussæ.	241.a.	Olympius vicus Thuriorum.	284.b.
Nolanorum incerta bello Punico fides.	239.c.	Onobala Sicilia fluvius.	72.c.
Nomana opidum.	202.b. 305.a.	Ophellas Cyrenarum rex in prælio cadit.	181. c.
Nuceria Picentinorum.	243.d.	Opici populi.	237.d.
opidum ad Sarnum Fl.	244.b.	quem tractum Italiæ incoluerint.	238.a.
ab Hannibale capta, & deleta.	ibid.c.a.	Opicorum populi.	215.a.
Spartaco grauitè addicta.	ibid.d.	Opicorum vrbes Minotaurum in numis signarunt.	237.d.
Colonia militaris.	ibid.	Opis Peucetiorum rex à Tarentinis cæsus.	194. d.
Nucerinorum colonia.	245.a.	Opitergium opidum.	202.d. 308.d.
Nuceria duplex, ibid. Nuceria Vmbroarum colonia Ro. cognomine Fauoniensis.	ibid	Optimatum Cumanorum cædes.	316.d.
& 203.d. 309.		Oraculum Archia redditum.	22.a.
		Loçrensis datum.	269.c.
		Apollinis de Tarenti perpetuitate.	294.b.

INDEX IN HISTORIAM.

Phalanto ab Apolline datum,	293.d.	à Romanis obfessa.	210.d.
ab Apolline Ætolis Brundisij in colis datū	300.d.	quomodo in Romanorum potestatem de-	
		uenerit,	211.a.
à Diana Ephesia Phocenſibus datum,	319.c.	Palæpolis vrbs cognata Tarentinis,	295.d.
Orætes Perſa Sardorum Satrapa,	281.c.	Paleopolitani Samnitum ſocij,	210.c.
Oreſtes matricida, 86. a. Tyndari fuit,	ibid.b.	à præſidio ſuo vexati,	ibid.d.
Orinius Siciliæ fluuius,	21.b.	Palæpolitaniſ à Romanis bellum indictum	
Orion Eunopionis filius.	75.b.	ibid.c.	
Orobias Eubœæ inſulæ opidum,	117.b.	Palæpolitanoꝝ in Romanos iniuriæ,	ibid.
Ortona opidum,	202.a. 305.a.	ferocia,	ib. d.
Ortygia Cycladum vna,	18.b.	Palantium vrbs Arcadiæ,	226.d.
Ortygia Syracuſarum pars,	ibid.	Palantium Italiæ opidum, poſtea Palatium. ibi.	
Ortygia Archiæ filia,	22.c.	Palantius mons.	227.d.
Oſci Latinorum populi,	200.a.	Palica condita à Ducerio.	92.a.
Oſcorum populus,	215.a.	Palici Dij.	64.c.
Oſis Hieronymi adulator,	193.b.	Palicorum fons,	ibid.d.
Oſteodes inſula,	10.c.	Palinſurum promontorium,	200.d. 245.c.
Oſtia opidum ab Anco Martio conditum,	225.d.	Palladis caput Athenienſium inſigne,	285.c.
M'. Oracilius Craſſus. Cos.	81. d.	Pallas in Hyelitarum numiſmatibus. 248.c.	
T. Oracilius Prætor,	191.d.	Palmeſium vidum ab palma nominatum,	305.c.
Oribij Liguriæ populi,	317.c.	Pammilius Selinontis conditor,	112.d.
		Pan Arcadum ſymbolum in Ariminenſium	
		numiſmatibus	307.c.
		Pandofia Italiæ opidum, OEnotriorum regia	
			245.c.
Pachyni Portus,	138.c.	ad Acherontem fluuium,	250.c.
Pachynus Siciliæ promontorium,	3.c. 138.c.	Triuertex cognominata.	ibid.d.
Pacilius Sthenij accuſator,	97.c.	quò tempore Romanorum facta,	ibid.
Pacis inter Hieronymum & Pœnos conditio-	194.b.	cum Romanis fœderata.	ibid.
nes,		Pandofia Epiri opidum ad Acherontem flu-	
Pactius Bruttiorum princeps,	254.b.	uium.	ibid.c.
Padi fluminis oſtia,	203.a.	Panormi deſcriptio,	98.a.
Padus fl. ex Veſulo môte oritur,	203.a.	ager fontium frequentia celebris	ibid.b.
309.a.		Panormitani Pœnis ſemper fidi,	ibid.c.
In mare Hadriaticum ſe exonerat, vnde vi-	309.a. 203.a.	Romanis auxilia mittunt.	99.b.
ginti flumina recipit,		immunitate & libertate donati.	ibid.c.
Pæſtanæ roſæ,	246.d.	Panormus condita.	98.b.
Pæſtani pateras aureas dono Romam miſe-	247.b.	ab Romanis capta.	ibid.d.
runt		Romanorum colonia militaris.	99.c.
Pæſtanus ſinus, ſue Poſidoniates,	246.d.	Pantagia Siciliæ fluuius.	113.a.
ager ob florum fragrantiam celebris.	ibid.	Papinius Statiuſ poëta Neapoli oriūduſ,	212.b.
Pæſtum opidum Græciſ Poſidonia.	245.c.	Cn. Papiriuſ Carbo	82.c.
246.c.		colonia, 315. d.	
Paguro quare ſapientia tribuatur,	219.c.	M. Papiriuſ in via Appia occiſuſ,	232.a.
Pagurus in numiſmatibus Sinueſſanorum,		L. Papiriuſ Craſſuſ Cos.	ibid.c.
221. b.		Luceriam obſidet,	295.d.
219.b.		quomodo Tarentinorum legatos cluſerit,	
in Bruttiorum numiſmatib.	ibid.c.	296.a.	
prudentiæ ſymbolum,	ibid.	Paraliuſ Carthaginienſiſ,	32.c.
Diane Epheliæ ſacer, ibid. muſica delecta-	ibid. d.	Parma colonia,	309.b.
tur,		Parmenides Poſidoniates,	247.b.
cum luna creſcit, & decreſcit.	ibid.	Parthenij, vnde ſic nominati fuerint,	293.c.
Palæpolis Emporitanoꝝ,	323.b.	in patriæ perniciem coniurant,	ibid.
Palæpolis Cumanorum colonia,	209.a.	in vincula coniecti,	ibid.
à Cumanis deleta.	ibid.	Tarentinoſ ſedibus ſuiſ eiſciunt,	ibid. d.
ob quod Neapolis dicta.	ibid. b.	Partheſiorum origo,	ibi. a.
Palæpolis & Neapolis nomen Romanis pro-	209.b.	coniuratio prodita,	ibid.c.
miſcuum.		Parthenope Sirenarum vna, à qua Neapolis	
		Parthe-	

INDEX IN HISTORIAM.

Parthenope,	209.a.	tum sit.	293.d.
ab Atheniensibus & Chalcidensibus con-	ibid.c.	Phalantus Partheniorum dux:	293.c.
ditā.	ibid.a.	barbaros profligat,	294.a.
Parthenopes sepulchrum,	175.a.	Tarentum capit.	ibid.
Pasiphilus Dinocratem profligat.	186.a.	à suis in exsilium eiectus.	ibi.b.
Agathoclis præfectus ab eo deficit.	ibid.d.	Brundisium confugit.	ibid.
eius cædes.	212.b.	apud Brundisinos exfulat,	301.b.
Paulilypus promontorium.	41.d. 151.b.	post mortem à Tarentinis pro Deo cultus.	ibid.c.
Pax cum Pœnis,	44.d.	à Delphino in litus Crisseum euectus.	ibi.d.
Pax cum Pœnis altera,	48.a. 189.d.	Phalarica Phalaridis inuentum.	126.d.
Pax Hieronis cum pop. R.	155.b.	Phalaris Agrigentinarum tyrannus.	60.a. 95
Pax inter Dionysium & Magonem,	260.b.	d. 125. d. 126.a.	
inter Rheginos & Dionysium.	268.c.	Cretenfis origine fuit.	126.a.
inter Locrenses & Pœnos.	26.c.	eius vitia & virtutes	ibid.
inter Syracusanos & Leontinos,	314.d.	crudelitas,	ibid.c.
inter Faliscos & Romanos,	243.b.	stratagema,	ibid.d.
Pax Picentibus concessa,	275.c.	cædes.	127.b.
Pecus Iunoni Laciniæ sacrum insidijs	5.a.	Phalarium propugnaculum,	134.d.
non petebatur.	139.a.	Pharacides Lacedæmonius.	154.c.
Sex. Peduceus Siciliæ prætor,	197.d.	Phayllus Crotoniata ter in Bythionis vi-	
Pegasus, Africæ symbolum,	245.d.	tor,	278.d.
Pelasgi Italiæ populi,	226.c.	Phellinæ Numidiæ opidum.	182.c.
Lucaniæ incolæ,		Pheristus duumvir,	128.c.
Græci gens.		Phileas Tarentinus,	297.b.
Thessalia pulsi in Italiam commigrāt, ibi.		Philippus Butacides Crotoniata.	140.b.
ab OEnotrijs in partem agri admissi, ibid.		Philistion condendæ Velis auctor.	248.c.
ex Agris oriundi,		Velientium dux.	ibid.
Pelasgorum gens in Italia quando defecerit.		Philistus Historicus arcis Syracusanæ præfe-	
226.c.		ctus 32.a. 150.b.	
eorum sedes à Tyrrhenis occupatæ.	ibid.	Dionysianæ classis præfectus	33.c.
Pelasgus Iouis & Niobes filius,	ibid.	à Syracusanis profligatus,	166.a.
Peligni Italiæ populi,	198.d. 204.a.	ab exilio reuocatus.	162.d.
Pelorus naus Hannibalis gubernator,	11b.	Leontinum oppugnat.	165.d.
Pelorus Siciliæ promontorium.	1.b. 75.a.	eius genus, exsilium, in tyrannos fides,	33.d.
Pentri Samnites,	204.b.	interitus,	166.a.
Péranus classis Phocensium præfectus.	320.c.	manus sibi intulit,	33.c.
321.b.		Philodemus Eurieli Præfectus,	53.d.
Phocensium dux.	248.b. 319.d.	Philogenes Phocææ conditor,	319.b.
Pergamion Archipirata,	58.a.	Philomenes & Nico Tarētini Tarentum Poe-	
Perieres Chalcidensis.	75.c.	nis produnt,	297.c.
Perpenna Censor.	207.a.	Philomenis & Niconis pacta cum Hannibale,	
Periæ ad explorandum Græciæ statum à Da-	281.c.	ibid.d. eius interitus,	298.d.
rio missi,	310.b.	Philonides Dinocratis præfectus,	175.a.
Perusia Etruriæ opidum,	ibid.c.	Philoxenus poëta à Dionysio in latumias con-	
Perusini Etruriæ populi,	315.d.	iectus, 157.a. vide Dionysius.	
pacem à Romanis petunt.	300.d.	Phintia maritima,	118.a.
Petilia Lucaniæ caput,	321.a.	mediterranea,	ibid.
Petta Nani regis filia, Euxeniæ vxor.	197.d.	Phintia descriptio.	117.d.
Peucetij Italiæ populi,	226.b.	Phintiani stipendiarij po. Ro.	118.b.
Peucetius Arcadum dux,	291.c.	Phintianorum numismata.	ibid.d.
Peucetius OEnotrij frater,	225.a.	Phlegra Campaniæ campus,	200.a.
Phæcius aquæ ductus,	60.c.	Phlegrei campi,	214.d.
Phæax Atheniensis,	124.c.	Phocæa Atheniensium colonia,	319.b.
Phæax Agrigentinus,	10.c.	à Phoco dicta, ibid.	ibid.
Phænicodes insula,	294.b.	Phocæa locus in vrbe Leontina.	60.c.
Phalanti morientis in patriam pietas,	301.c.	Phocenses Ionie à Phocensibus Græciæ ori-	
pietas in ciues ingratos.		undi.	320.b.
Phalanto quale responsum ab Apolline da-			

INDEX IN HISTORIAM.

ob Harpagi metum aufugiunt.	247.d.319.c.	terramotu corruit,	ibid.
Hyelam in agro OEnotrio condunt.	247.d.	ab Romanis ornatum,	ibid.
cum Romanis societatem ineunt.	ibi.	ob aëris corruptelam culpatur,	ibid.
in Galliam Braccatam proficiscuntur.	ibid.d.	à Romanis Vmbriæ attributum,	307.a.
Massiliam condunt.	248.b.	Pisaurus, moribunda sedes appellata,	306.d.
Phocylides Mylaus.	85.a.	Piscina Cæsaris,	212.c.
Phœnices primi in Siciliam colonias deduxerunt,	3.a.	Pistillus Gelenfis,	122.b.
Phorbantia insula à Drepano auulsa,	107.b.	Pistorium, Etruriæ opidum.	316.b.
Phregenæ Etruriæ opidum.	310.a.	Pithecusa insula,	209.a.
Phrurius Phocensium dux.	248.b.319.d.	Pithecusarum in Africa populus,	182.c. Simias colit.
classis Phocensium præfectus.	320.c.	Pitho ancilla, Hieronymi Regis cōiunx,	293.b.
Phyton Rheginensium dux.	156.b.260.d.	Pix Bruttia,	271.b.
eius interitus,	158.a.262.b.	Placentia colonia,	309.b.
Phytonis filius in mare proiectus,	ibid.	Plato Philosophus,	157.
Piceæ fructus in Mamertinorum numismatibus,	271.b.	in Siciliam reuersus.	163.c.
Picentia opidum,	243.c.	Athenas reuertitur.	ibid.b.
Picentes Italiæ populi,	198.d.242.d.	in Græciam reuersus,	ibid.d.
ultimi Italicorum,	202.a.	Platonis in Siciliam aduentus,	32.a.162.d.
à Sabinis oriundi à Pico denominati,	242.d.	periculum,	163.d.
in sinum Posidoniatem deducti,	246.d.	Pleminianorum militum licentia & intestinum prælium.	269.c.
quamdiu fœdus inuiolatum seruauerint,	243.a.	Q. Pleminius proprætor.	268.d.
à Romanis victi,	ibid.b.	præsidij Locrensis præfectus, eius crudelitas & auaritia	269.b.
à Romanis in Agrum Campanum traducti & Picentini appellati,	ibid.c.	Proserpinæ templum depeculatur	ibid.
Picentia Tyrrhenorum, quæ & Picentum,	244.a.	à militibus suis male multatur,	ibid.c.
Et Picentini populi Picentum coloni,	242.c.	Tribunos militum securi percutit,	ibid.d.
ad Hannibalem deficiunt,	243.d.	in Locrensi principes sæuit.	270.a.
à Romanis ob defectionem multati,	ibid.	in vinculis Romam missus,	ibid.b.
Picentinarum defectio,	305.d.	Pleminius Messanæ præfectus.	83.a.
Picentum limites,	242.d.	Plemyria insula,	18.c.
cum Romanis fœdus.	243.a.	Plemyrium promontorium,	ibid.
cum Tarentinis societas,	ibid.	Plotæ pisces in freto Messanensi.	84.c.
Picus Martius aus in augurijs præcipua,	242.d.	Pœni Syracusas obsident,	44.a.
Pinaria gens Herculis sacris præerat,	227.b.	à Syracusanis victi,	154.c.
Pinarius Romanus,	53.a.	Syracusas obsidentes pestilentia laborant.	ibid.d.
Pindarus poëta.	23.c.	ex arce Messanensi eiiciuntur,	47.d.
Pisa ultimum Etruriæ opidum,	203.c.309.d.	præfectum arcis Messanensis	47.d.
Pisanorum colonia,	310.a.317.b.	in crucem agunt,	ibid.
pro Liguria prouincia scribebatur,	ibid.	totam ferè Siciliam subigunt,	45.b.
Romani pro Liguria accipiebant.	308.a.	Sicilia pulsi,	44.d.57.c.
Pisani Etruriæ populi.	310.c.	à Thurinis in urbem recepti.	287.b.
Pisauri descriptio	306.a.	C. Pœtelius Visolus Nolam occupat,	239.b.
Longitudo & latitudo,	307.b.	Polis Argiuius Syracusanorum rex.	58.b.
Pisaurum Senonum opidum, vltra Italiæ limites situm,	306.d.	Polis Lacædemonius Platonem vendit	157.b.
ab Isauro fluuijo denominatum,	306.b.	Polixenus Hermocratis frater,	150.b.
vbi situm fuerit,	ibid.	classis præfectus.	154.c.
colonia Romanorum.	ibid.	Polychnia, tumulus	21.ac.
colonia ab Antonio deducta,	ibid.c.	Polyphemus, Neptuni filius,	72.c.
		Polyzelus Dinomenis filius, Hieronis frater,	294.a.141.b.
		à fratre in Italiam missus,	146.a.
		Damaratam in vxorem ducit	ibid.
		Pometia Italiæ opidum.	229.a.
		Pompei, Italiæ opidum.	200.c.
		Pompei	

INDEX IN HISTORIAM.

Pompei ex Brundisio in Græciam fuga.	302.b.	tum	267.d.
Cn. Pompeius Messanensibus ignouit.	82.c.	thesauri à Romanis restituti.	270.b.
Pōs Puteolanus à Cæsare Caligula exstructus.		Protiadarum familia.	321.a.
214.a.		Protium Sicilia opidum.	113.a.
Pontinæ paludes.	222.d.	Protus Euxeni filius.	321.b.
quando exsiccatur.	223.a.	Prouinciæ à Prætore Romano regebantur.	
Pontinus campus.	222.c.	199.c.	
Populonia Etruriæ opidum.	288.c. 310.a.	Prouinciæ ius.	ibid.b.
ex duodecim Etruriæ urbibus.	317.b.	Q. Publius Philo, Cos.	210.c.
populoniensis Etruriæ populi.	310.c.	M. Pullus Duumvir Puteolanorum.	213.c.
Porphyreticum marmor, in Messanensi agro		Puteolani quamuis coloni essent non tamen	
83.d.		Romani erant.	213.a.
Portus Brundisius.	301.a.	Brutum & cassiū Patronos delegerunt.	213.c.
Portus Anconitanus procellis obnoxius.	305.c.	Puteolanis Nero ius coloniæ dedit.	214.b.
à Traiano Cæsare munitus.	ibid.	Puteolanorum Ædiles.	213.c.
Portus Massiliensis.	319.d.	Puteolanus puluis.	214.b.
ποσειδῶνα Latinis Neptunus.	246.d.	purpurisus ibid. sinus	ibid.
Posidonia opidum, Latinis Pæstum.	245.c.	Puteoli præfectura.	213.a.
in sinu Pæstano sita.	246.d.	colonia ciuium Ro.	ibid.
Romanorum colonia.	247.a.	colonia militaris.	ibid.d.
aër eius insalubris.	246.d.	portoria rerum venalium.	ibid.b.
nomen à Neptuno datum.	ibid.	aquæ feruidæ tubos plumbeos pertunden-	
Longitudo & latitudo.	247.b.	tes.	214.d.
Posidoniæ à Lucanis victi.	245.d.	Puteolis in Iuniorum clientela.	205.b.
Alexandri Epirotæ socij.	247.a.	quando frequentari cœpta.	210.d.
societatem Rom. constanter seruauerunt.		unde vocata	ibid.
ibid.b.		Longitudo & latitudo.	ibid.d.
Posidoniatarum festum.	ibid.a.	Pyrgos Etruriæ opidum.	203.c. 310.a.
Posidoniates siue Pæstani sinus.	246.c. 246.d.	pyrrhi Epirotarum regis in Italiam aduentus	
L. Postumius Megellus, Cos.	129.c.	296.b.	
Etruriam vastat.	315.c.	cum Romanis prælium & victoria.	ibid.
Sp. Postumius Regillensis Cos.	238.c.	tertium cum Romanis prælium & clades.	ibid.d.
Potentia opidum & colonia.	305.a. 306.b.		
Potentia fluuius.	305.a.	in Siciliam aduentus.	187.c.
Potentini Italiæ populi.	245.c.	è Sicilia profectio.	ibid.d.
Potitia gens Herculis sacris præerat.	217.b.	classis ob depeculatum Proserpinæ templū	
Præfectorum duo genera	205.d.	naufragio afflictæ.	267.d.
Præfecturæ quid fuerint.	ibid.	Pyrrhus in Italiam à Tarentinis reuocatur.	
propriis magistratus non habebant	ibid.	46.a.	
suffragij ius habebant.	207.a.	Pænos Prælio vincit.	ibid.b.
quos magistratus habuerint.	200.a.	victor Romanis pacem ultro offert.	296.c.
Præfecturarum duo genera erant.	205.d.	ad Asculum à Romanis victus.	ibid.
ius ab Senatu Ro. petebatur.	206.a.	in Siciliam traiecit.	ibid.d. 45.c.
Prænestæ opidum fœderatum.	206.b.	Erycem urbem expugnat	ibid.
Præsidium Ro. à Rheginis receptum.	262.b.	Messanam obsidet.	ibid.d.
Prætor Urbanus.	206.a.	rex Siciliæ saluatus.	ibid. & 187.c.
Præutianus ager.	202.b.	Agathoclis gener.	45.c. 186.d.
Priamus rex.	100.d.	ex Sicilia in Italiam reuertitur.	296.c.
Proagoras Tyndaritanus.	85.d.	Italia discedit.	297.a.
Proagorus magistratus.	65.b.	Pyrrhus Gelonis canis.	118.c.
Prodigia quæ Syracusis euenerunt.	164.a.	Pythagoras Heracleæ Tyrannus.	120.c.
quæ Hieroni iuniori euenerunt.	188.a.	Pythagoras Philosophus Crotoniates ad vir-	
Prælium inter Locræses & Crotoniatas.	278.b.	tutis studium hortatur.	278.c.
Prælium ad Sagram.	258.b.	Metaponti vixit & obiit.	290.b.
Professoribus litterarum præmia apud Thuri-		Pythagoras Rheginus sculptor.	263.b.
nos statuta.	285.a.	Pythodorus Atheniensis ab Locrensis vi-	
Proserpina in Hipponiæ agrum venit.	255.a.	Pythogenes Sanctæus.	76.c. (aus. 26.a)
Proserpinæ templum à Pyrrho rege spolia-		Pythion Carinthus.	27.d.

Q.

INDEX IN HISTORIAM.

Q.

Quæstor Colenus, 233.b.
 Quatuorviri magistratus, 205.d.
 T. Quinctius Barbatus Cos. 225.a.
 T. Quinctius Flaminius Cos. 66.d.
 Quinque primi Agyrinensium, 89.a.

R.

Ravenna fœderatum opidum. 206.b. 309.b.
 Reipublicæ Syracusanæ quarta conuersio, 3.d.
 conuersio altera, 24.a.
 Reipublicæ Leontinorum status, 59.d.
 Rheti populi, 202.d. 308.d.
 Rhegi descriptione, 225.d.
 Rhegini Syracusanorum socij. 225.d.
 à Iapygibus victi, 257.b.
 Tarentinis auxilium ferunt. ibid.
 tyrannide liberari. ibid.
 intestino odio dissident, 238.a.
 ab Himerensibus cæsi. ibid.
 Locrensis auxilia mittunt. ibid.
 Messanam occupant. ibid.b.
 Atheniensium societatem aspernâtur. ibi.c.
 Dionysium bello petunt, 259.a.
 cum Messanenibus societatem ineunt. ibi.
 à socijs deseruntur. ibid.b.
 Dionysium fortiter reijciunt. ibid.c.
 cum Dionysio pacem faciunt. 151.d. 260.b.
 quomodo à Dionysio delusi sint. ibi.c.
 à Dionysio sub corona venditi, 261.b.
 ab Agathocle obsidione liberati, 262.a.
 à Romano præsidio cæsi. ibid.b.
 bello civili Cæsaris partes sequuti. ibid.d.
 Rheginorum princeps ex Messeniorum stirpe 75.d. 256.b.
 cum Zancleis res gestæ. ibid.c.
 contra Iapyges res gestæ, 257.a.
 cum Atheniensibus contra Syracusanos res gestæ, 258.b.
 aduersus Dionysium res gestæ. ibid.d.
 cum Dionysio societas, 259.b.
 cum Græcis Italicis fœdus. ibid.d.
 in Dionysium contumelia. 260.a.
 urbe à Dionysio obsessa angustia, 261.a.
 cum Timoleonte societas. ibid.d.
 cum Syracusanis bellum, 262.a.
 Fœdus cum Mamertinis, ibi.b.
 erga Po. Ro. fides, ibid.d.
 Rhegium conditum, 255.d.
 unde nomen habuerit, 256.a.
 quondam Siciliæ annexum, ibid.
 à Sicilia terræmotu abruptum, ibid.
 ab Himerensibus occupatum, 258.a.
 à Messenijs captum, 75.d.
 à Dionysio oblectum, 260.d.
 Dionysio deditum. 256.c. 261.b.

à Dionysio euersum. ibid.c. & 156.d. 279.b.
 à Dionysio iuniore restitutum, 261.c.
 instauratum, & Phœbia appellatum. ibid.
 à Calippo occupatum, ibid.d.
 à Genucio Consule captum, 262.c.
 à Legione Campana occupatum, 80.a.
 terræmotu prostratum, ibid.d.
 colonia & municipium, 263.a.
 Rhegium Lepidi opidum, 309.c.
 Rhinton Tarentinus, poëta Tragicus, 299.b.
 Rhudia Salentinorum opidum, Ennii poëtæ patria, 292.a. 303.b.
 Roma, Valentia prius dicta, 228.b.
 Romæ urbis longitudo & latitudo, ibi.d.
 Romani Origine Græci fuerunt, 226.a.
 rudi ære pro numis ysi, 228.a.
 quando primum nummos argenteos signarint, ibid.
 quid in nummis signarint, ibid.
 Mamertinis opem ferunt, 47.c.
 Pœnos profligant, 111.c.
 eorum exsules se Neapolim recipiebant. 211.a.
 quomodo Campaniam occupauerint. 208.b.
 Capuanis auxilia denegant, 234.d.
 pro Campanis contra Samnites arma sumunt, 235.a.
 Lucanos Posidonia expulerunt, 246.d.
 Thurinis urbem suam restitunt, 286.a.
 in eos qui Rhegium occupant animaduertunt, 262.c.
 Romanorum cum Pœnis ad Panormum pugna, 99.a.
 ad Agrigentum cum Pœnis res gestæ, 129.d.
 130.d.
 ad Drepanum clades, 107.d.
 de Lucanis apud Thurium victoria, 280.b.
 Romanum agrum qui primum incoluerunt, 226.a.
 Romulus ex Æneæ posteritate. 217.c.
 Romulus & Remus Iliz & Martis filij, ibid.
 Ab Amulio in Tiberim abiecti. ibid.
 à lupa lactati, ibid.
 Romulus bellum Veientibus intulit, 310.d.
 Romus Vlyssis & Circes filius, 225.d.
 Rosa Pestanz 246.d.
 Rubicon fluius Romanis Italiæ terminus, 198.b. 307.d. 308.d.
 P. Rupilius Cos. bellum primum seruile confecit. 4.c.
 Rusellæ Etruriæ opidum, 310.b.
 Rusellani Etruriæ populi, ibid.c.
 Rutili Latinorum Populi, 199.d.
 Rutilius Numantius poëta, 316.d.
 Sabate Etruriæ opidum, 310.a.
 Sabatia Vada, 202.d.
 Sabinæ Italiæ populi, 198.d. 203.d.
 Sabinorum

INDEX IN HISTORIAM.

Sabinorum limites,	203.d.	Scyllatium colonia Atheniensium.	274. c.
Sabyllus Gelenfis,	135. a.	colonia Romana,	ibid. d.
C. Sacerdos Siciliae Prætor.	5. a.	Scythes Zancleorum princeps in Asiam pro-	
Sagra Lucaniae fl.	265. d. 278. b.	fectus,	76. e.
Salapia opidum,	303. b.	Seditio militum contra Agathoclem,	180. b.
Arpanorum colonia.	ibid. d.	Segesta Hippotis filia,	140. a.
Salassii populi,	202. d. 308. d.	mater Ægesti,	ibid. b.
Salentina regio, 200. d. quæ & Mesapia,		à Crinilio compressa.	ibid.
290. c.		Segestæ vrbs, quæ & Egesta,	101. c.
isthmo inclusa,	ibi.	Segestæ descriptio,	139. d.
in duas partes destincta,	ibid. d.	vnde dicta,	140. c.
Salentini Cretensium colonia, à falo hoc est		Latinorum colonia	ibid.
mari denominati,	ibid.	Segesta Dicæapolis appellata,	103. d.
in ortum brumalem protenduntur,	291. a.	ab M. Marcello capta,	105. b.
quater à Romanis victi, & toties de ijs triu-		Segestana ora,	99. d.
phatum,	292. a.	Segestani & Selinontini bellum inter Athe-	
Salentini, Cretæ populi,	290. d.	nienfes & Syracusanos excitant,	27. a.
Salentinis quando primum bellum ab Ro-		Segestani à Selinontijs victi.	ibid. 102. d.
manis indictum,	291. b.	à Timoleonte liberati,	103. d.
Salentinorum isthmi latitudo,	290. d.	liberi, amici, & cognati Pop. Rom.	104. a.
Salentinorum nomen vetustissimum.	291. b.	Pœnorum opem implorant,	27. a.
Salentinum promontorium,	201. c. 292. a.	per Catanenses legatos Athenienses auxi-	
eius longitudo & latitudo,	ibid.	lium implorant,	ibid. & 103. a.
Salernum Picentinorum opidum, 200. c. 243. c		Æneam coluerunt,	140. b.
245. c.		Philippum Butacidem coluerunt.	ibid.
Salpiniares Italiae populi,	310. b.	Segestanis auxilia à Pœnis missa,	303. b.
Vulfiniensium socij.	315. c.	Segestanorum numismata,	101. b. 140. c.
Saluui gens Ligustica,	317. c. d. 318. c.	cædes ab Agathocle facta,	103. d.
quando à Romanis perdomiti,	ibid. a.	Segestantum emporium,	100. c.
Sambuca, bellica machina.	299. c.	Segoregiorum ritus in elocandis filiabus	
Sammonium promontorium.	264. i.	320. d.	
Samnij limites,	204. b.	Selinontij Apollinis templum,	117. b.
Samnij mare infestum habent,	256. b.	Selinontini louem Olympium colebant,	
Samnites Italiae populi,	198. d. 204. b.	115. a.	
in Palæopolis præsidio,	211. a.	Pœnorum socij,	115. d.
Capuam per pacationem occupant,	234. b.	M. Marcello auxilia misere,	117. a.
Romanorum socij.	ibid. d.	ab Empedocle peste liberati.	114. c.
Samnitum in Capuanos perfidia,	ibid. b.	Selinontinis vrbs sua à Pœnis restituta,	
Sanno Chalcidensis,	75. c.	116. d.	
Sardinia insula,	76. d.	Selinontinæ aquæ,	118. d.
Sarnus fluuius,	200. b.	Selinontis nomen multis fluminibus com-	
Sarus fluuius,	305. a.	mune,	117. c.
Salon insula portui Brundisino obiecta,	302. d.	Selinontinorum thesaurus,	115. a.
Satricum opidum,	225. b.	res gestæ, ibid. virtus,	116. b.
Saturnia, olim Italia appellabatur,	197. d.	clades,	ibid. c.
Saturnium opidum ab Arcadibus conditum.		bellum cum Segestanis,	115. c.
227. a.		Selinos palmosa,	114. c.
Saturnius mons, qui postea Capitolinus,	ibid.	ab Hannibale obfessa,	115. d.
Saturnus Cæli patris virilia præsecuit,	107. a.	à Pœnis capta,	116. c.
Scamander Siciliae fluuius,	102. b.	ab Hermocrate instaurata,	117. a.
Scipio Africanus Censor, 213. c. Locros rece-		colonia P. R.	ibid. c.
pit. 269. a. tumultum qui Locris ortus erat		à Dionysio capta,	160. a.
compescit,	269. d.	Selurus Siculis fugitiuorum dux,	67. b.
Scylla naufragijs infamis,	83. d.	feris obiectus,	ibid.
Scyllæ scopulus Charybdi aduersus.	274. c.	Ti. Sempronius in auxilium Hieronis venit.	
Scyllæum promontorium,	201. b.	111. d.	
Scyllæticus sinus,	249. b. 274. b. c.	C. Sempronius Gracchus,	237. a.
Scyllatij longitudo & latitudo.	275. b.	Tribunus pleb.	275. a.
		P. Sem-	

INDEX IN HISTORIAM.

P. Sempronius Sophus, Cos.	234. b.	à Cæsare Dictatore Latinâ ciuitate donati.	
ædem Telluri vouit.	ibid.	5. b.	
Senæ, Etruriæ opidum.	310. b.	ab M. Antonio ciuitate Romana donati.	
Sena Vmbriæ opidum, Romanorum colonia.		ibidem.	
307. a.		Siculos Aborigines sedibus eiecerunt.	
Sena Senonum opidum.	202. c.	226. a.	
Senani regis nuptiæ.	320. d.	Sidicini Italiæ populi.	200. b.
Senanus Segoregiorum rex.	321. b.	ab Oscis oriundi.	230. a.
Senatores coloniarum.	205. a.	armis Samnitium oppressi.	ibid.
Senogallia regio.	202. c.	ad Capuanos confugiunt.	ibid. b. & 234. c.
Senones Galli Etruscos expulerunt.	ibid.	cum Latinis societatem iungunt.	ibid.
ab Romanis victi.	ibid. b.	cum Aufonibus contra Romanos societas.	
à Romanis deleti.	306. d.	ibid. c.	
Senonum Gallipolis.	291. a.	in pop. Rom. potestatem redacti.	ibid.
Septem pagi, ager Veientum.	310. c.	Sidicinus ager frumento fecundus.	231. a.
M. Sergius Tribunus militum.	212. c.	M. Silanus.	211. c.
P. Seruilius Isauricus, Cos.	229. a.	Silaris Italiæ fl.	200. b. d.
P. Seruilius Rullus.	237. b.	Silaris fluminis ostium.	245. c.
Setanus sinus.	220. b.	Silaris fluminis miraculum.	ibid.
Seueri magistratus.	205. d.	Silua Gallinaria.	200. b.
Sex-viri coloniarum.	ibid. b.	Silua picifera apud Mamertum.	271. b.
Sibylla Cumana.	109. a.	Silua Mæfia Veientibus adempta.	310. d.
in numismatibus Cumanorum.	219. d.	Simonides Poëta.	23. c. 94. b.
Sicania.	2. d.	Sinope Ponti opidum.	220. c.
Sicani Hispaniæ populi ab Ligyenſibus pulſi.		Sinope quæ & Sinueſſa.	ibid.
ibidem.		Sinueſſæ descriptio.	220. b.
Sicilia, olim Sicania appellata.	ibid.	Longitudo & latitudo.	221. c.
olim <i>Trinacria</i> , <i>Trinacia</i> , & <i>Triquetra</i> , appellata.	1. b.	Sinueſſa prius Sinope dicta.	220. c.
ab Italia auulſa.	1. a.	Colonia Romanorum.	ibid.
ab tyrannis oppressa.	2. c.	Colonia militaris.	221. c.
Libertati afferta.	42. a.	Samnitibus opposita.	220. d.
in potestatem pop. Rom. accepta.	54. b.	in vltima Latij ora.	221. d.
prima Romanorum prouincia.	4. a.	Sinueſſa quare colonia deducta.	220. c.
Romanorum cella penuraria.	5. a.	quo tempore colonia deducta.	ibid. d.
Pyrrhi regis armis afflicta.	3. b.	Sinueſſani ſacroſanctam vacationem habuerunt.	221. a.
Siciliæ aer temperatus.	2. a.	Sinueſſanorum in Romanos fides.	221. a.
fecunditas.	ibid.	Sipus Italiæ opidum.	303. b.
conuentus quattuor.	4. d.	Sirenum inſulæ.	247. b.
itinerarium. 5. d. itinerarû maritimum.	16. b.	Syris Italiæ fluuius.	201. c. 249. c. 296. c.
ager decumanus.	57. d.	Syris Italiæ opidum, poſtea Heraclea.	201. c.
vrbes ad Dionysium deficiunt.	153. a.	249. c.	
Sicoris, fluuius Siciliæ.	2. d.	P. Sittius Calenus à Trium-viris proſcriptus.	
Siculi in Sicaniam nauigant.	226. a.	233. a.	
Latij incolæ.	ibid.	à ciuibus ſuis protectus.	ibid.
Lucaniæ incolæ.	245. d.	in patria exſulauit.	ibid.
Italiæ populi.	197. d.	Solini de Neapoli error.	209. c.
Ligurum genus, Aboriginum armis Italia eiecti.	2. d.	Solis bouum pascua apud Mylas.	84. d.
Ætolos ex Ortygia eiecerunt.	18. b.	Soloëntum vrbs antiquiſſima.	78. a. 97. d.
ab Vmbriſpulſi.	202. b.	Sosipater percuffor Hieronymi regis.	50. a.
inuicem reconciliati.	26. c.	Sosis Syracusanus.	49. c.
Syracufas commigrant.	30. b.	Sosiſtratus exſul Syracusanus.	174. a.
ad Dionem deficiunt.	32. c.	eius cædes.	ibid. b.
Amilcarem vt proditorem apud Carthaginienses accusant.	43. c.	Soſtratus Syracusanus.	45. d.
ad Agathoclem à Pœniſ deficiunt.	44. c.	Soffius Siciliæ fluuius.	118. a.
C. Verris auaritia & crudelitate vexati.	4. d.	Spartacus gladiator, Thurium occupat.	287. c.
		Spæcus Sibyllæ apud Cumanos.	215. c.
		Spica fertilitatis ſymbolum in numismatibus	
		Meta.	

INDEX IN HISTORIAM.

Metapontinorum?	288.d.	exsules suos à Crotoniatis repetunt.	ibid.b.
Spolia Carthaginienſium.	40.b.	in Græciam legatos mittunt.	ibid.d.
Stabiaz, opidum Italiæ.	200.c.	optimos quoſque ſuorum eiciunt.	277.c.
Statius Statilius Lucanorum & Bruttiorum		Sybaritarum vinum.	22.c.
dux.	286.c.	Sybaritarum exsules Crotonem confu-	
Statua Geloni poſita.	145.a.	giunt.	277.c.
Stellates Italiæ populi.	310.b.	equi ad modos tibiz saltare edoſti.	278.a.
Stellates ager.	208.b.	282. d. strages.	ibid.
Stefichorus Poëta Lyricus.	93.b. 95. d.	ager fœcundus, 282. b. deliciz.	ibid. c.
eius palinodia.	96. a.	cum Crotoniatis & Metapontinis fœdus.	
eiusdem Poëmata.	ibid.	ibidem.	
eius ſepulchrum.	ibid. b.	bellum cum Crotoniatis.	283. a.
Stefichorus, prius Tifias.	95. d.	cum Crotoniatis prælium & clades.	ibid. b.
Sthenius Thermitanus.	97. a.	equi aciem ſuorum turbant.	ibid. c.
à Verre multatus.	ibid. b.	Syca opidulum Siciliæ.	20. c.
eius virtute Thermitani ab excidio libe-		Symachus Siciliæ Fluuius.	41. b. 64. c.
rati.	ibid. a.	eius fontes in agro Menanino.	91. b.
Strongyle inſula.	10. b.	Synalus Heracleæ Præfectus.	120. d. 164. b.
Sueſa, Campaniæ vrbs.	229. a.	Syracæ lacus.	58. b.
Sueſa Pomertia.	ibid.	Syracusa Archiz filia.	22. c.
à Tarquinio Superbo capta.	ibid.	Syracusa Corinthiorum colonia.	17. a.
iterum à Romanis capta.	ibid.	conditz.	22. b.
ab Auruncis reſtituta.	ibid. b.	à Dione tyrannide liberatz.	38. b. 167. c.
Sueſæ Pomertiæ opulentia.	229. a.	à Romanis obſeſſa.	189. c.
Sueſa Aurunca, colonia Latina.	ibid. c.	à Marcello capta.	40. b. 51. c.
Colonia lege Sempronia deducta.	ibid.	informa prouinciæ à Romanis redactæ.	57. c.
Colonia militaris.	ibid. d.	Syracufani primum Ortygiam incoluerunt.	
longitudo & latitudo.	231. b.	22. c.	
Sueſani bello Punico Romanis militem		Acraſ condiderunt.	ibid. d.
dare noluerunt.	229. c.	Caſmenas, Camarinam & Ennam condi-	
Sueſanorum Decuriones.	ibid. d.	derunt.	ibid.
Sueſſula Campaniæ opidum	200. c.	Optimates ſuos eiecerunt.	23. a.
L. Sulla Dictator.	207. b.	pulſos ab Hierone reſtituunt.	24. b.
Sulmo, Oſiidi patria.	204. a.	Per ſexaginta annos libertate uſi.	24. a.
C. Sulpicius Peticus Cos.	70. c.	ab Agrigentinis aliſque auxilium petunt.	
C. Sulpicius Longus Cos.	229. b.	ibidem.	
Surrentum Picentinorum opidum.	200. c. 245. c.	Ducetium prælio ſuperant.	ibid. d.
Sutrium Erruriæ opidum.	310. b.	Agrigentinos vincunt.	25. a.
Sybari cælum æſtuoſum.	282. b.	decimam prædæ Apollini mittunt.	ibid. c.
Sybaris deſcriptio.	ibid.	Meſſanam recipiunt.	16. b.
condita ab Achæis & quando.	ibid.	nauali prælio ab Rheginis & Athenienſi-	
eius ager fertilis. ibid. amplitudo. ibid. b.		bus vincuntur.	ibid.
Crotonæ vetuſtior.	276. b.	popularem ſtatum inſtituunt.	28. c.
à Crotoniatis euerſa.	278. a. 283. c.	in Hermocratis complices animaduertunt.	
reſtaurata. ibid. d. iterum deſerta. ibid.		29. c.	
Sybaris Sybaritarum fluuius.	282. b.	nauali prælio Carthaginienſes vincunt.	
homines fuſco capillo efficit.	ibid.	ibid. d.	
Sybaritz viginti vrbus imperarunt.	282. c.	Carthaginienſium caſtra fruſtra oppu-	
mechanicos artifices eiecerunt, ne ſtrepitu ſomnum rumpere.	ibid.	gnant.	39. a.
gallum gallinaceum in vrbe ali prohibe-		à Nypſio victi Dionem reuocant.	34. d.
runt.	ibid.	per legatos opem à Corinthiis petunt.	36. b.
præmio adſciebant deliciarum inuento-		in Dionyſium inſurgunt.	151. d.
res.	ibid.	clafſem Dionyſij proſtigant.	165. a.
Sirin opidum capiunt.	ibid. d.	Callippi tyrannidem excuriunt.	35. d.
peſte ob violatum Mineræ numen afflicti.		à Pyrrho rege auxilium petunt.	45. b.
283. a.		Prætores ſuos necant.	51. c.
Mineræ ſacrificiis placent.	ibid.	Marcellum apud Senatum Rom. accuſant.	
		57. a.	

Bbb

Syracu.

INDEX IN HISTORIAM.

Syracusarum respublica.	17.b.	à Romanis profligantur.	ibid.d.
reipublicæ conuersiones.	ibid.c.	Milonem præfectum suum obsident.	297.a.
contra Athenienses victoria.	21.b.	à Romanis ad Pœnos deficiunt.	ibid.b.
incrementa.	22.c.	veniam rebellionis à Romanis obtinent.	
respublica in Optimatum potestate fuit,		299.a.	
inde in populi, postremo plebis.	ibid.d.	ab Hannibale pulsi restituuntur.	ibid.
Petalismus.	23.a.	Tarentinorum stadium & forum.	292.c.
bellum contra inquilinos.	24.b.	cum Messapiis bellum, prælium, & victo-	
cum Agrigentinis bellum.	25.a.	ria.	294.c.
potentia, ibid.b.		apud Delphos donaria.	ibi d.
cum Carthaginien-		de Peucetiis victoria.	ibid.
sibus prælium & victoria.	30.a.	contra Iapyges bellum.	295.a.
diffensiones.	166.c.	potentia & quantum exercitum habuerint.	ibidem.
in Dionem ingratitude.	ibid.d.	Superba legatio ad Romanos Luceriam ob-	
in Dionem odium.	168.a.	sidentes.	296.a.
de Amilcare victoria.	179.b.	aduersus Romanos res gestæ.	ibid.c.
necessitates.	180.a.	obsides à Romanis necati.	297.b.
exsules Anconam condunt.	305.b.	tredecim nobiles ad urbem Pœnis traden-	
<i>Syracusarum decima</i> , Prouerbiū.	38.b.	dam coniurant.	ibid.c.
Syracusarum descriptio.	17.a.	Viri illustres.	299.b.
origo & situs.	18.a.	Tarentinum vinum.	293.a.
portus.	ibid.c.	Tarentinus ager saxosus & asper.	ibid.
vrbs Dianæ sacra.	19.a.	Tarentinus ager fœcundus.	ibid.
Syracusarum pars capta.	53.c.	<i>Tarentum</i> , Magnæ Græciæ vrbs, in peninsula	
		sita.	292.c.
		à Tarante Neptuni filio.	ibid.d.
		conditum.	293.a.
		Romanis deditum.	297.a.
		ab Hannibale captum.	298.a.
		à Q. Fabio Maximo receptum.	ibid.d.
		à Romanis direptum,	ibid.
		Quando primum & iterum colonia dedu-	
		cta.	299.b.
		Tarquini, Etruriæ opidum.	203.c. 310.a.
		Taurini, Galliarum Cisalpinarum populi.	202.d. 308.d.
		Tauromenitum Saluum opidum.	317.d.
		Massiliensium colonia.	318.c. 323.a.
		Tauromenitanæ reipub. status.	73.b.
		Tauromenitanæ dedunt se Romanis.	82.a.
		fœderati pop. Rom.	73.c.
		Tauromenitanorum ad Amilcarem defe-	
		ctio.	176.a.
		Tauromenitanus Euripus.	71.a.
		Tauromenium conditum.	70.b.
		eius descriptio.	ibid.
		à fugitiuis captum.	73.d.
		à Romanis receptum.	ibid.
		à Sex. Pompeio captum.	74.a.
		à Cæsare Octauiano captum.	ibid.
		Colonia ciuium Rom.	ibid.c.
		à Dionysio captum.	155.c.
		Taurus collis.	154.a.
		Taurus coloniarum symbolum.	320.c.
		<i>Tea</i> num cognomento Apulum.	201.d. 230.d.
		Teani Apuli longitudo & latitudo.	231.b.
		Teanenses in pop. Rom. potestatem redacti.	
		230.d.	

T.

Tabula ænea in in monumento Capys inden-	
ta.	223.a.
Taracina, quæ & Axur.	223.a.
Taracinæ longitudo & latitudo.	224.a.
Tarantis effigies in Tarentinorum numisma-	
tibus.	292.d.
Taras Neptuni filius.	292.d.
Taras Tarentinorum fluius.	ibid.
Taras in Brundisiorum numismatibus.	301.c.
Tarenti descriptio.	292.c.
Tarentina arx.	ibid.
Tarentini in Carbinatas captos crudeliter sæ-	
uierunt.	ibid.d.
miles suos fulmine per cussos nullo luctu	
prosequiebantur.	ibid.
Phalantium diuinis honoribus coluerunt.	
294.b.	
à Partheniis pulsi Brundisium confuge-	
runt.	ibid. & 301.c.
à Iapybis victi.	295.a.
in luxuriam prolapsi.	ibid.b.
à Lucanis bello petiti.	ibid.
Archidamum Lacedæmoniorum regem in	
Italiam accersunt.	ibid.
Alexandrum Epiri regem in Italiam accer-	
sunt.	ibid.c.
pacem cum Lucanis faciunt.	ibid.d.
à Lucanos societate Rocanæ auertunt.	ibid.
Romanam cæsarem deprædantur.	296.a.
Legatos Romanos violat.	ibid.b.
Pyrrhum Epiri regem contra Romanos	
accerant.	ibid.

Tegea

INDEX IN HISTORIAM.

Tegea Arcadiæ vrbs.	148.a.	Agathoclis patria.	ibid. & 133.b.
Telamon opidum & promontorium.	203.c.	Thermarum fontis miraculum,	133.a.
310. a.		Thermenfis ager sulphureus.	132.d.
Teleclus Lacedæmoniorum rex à Messeniis,		Thermitani Himerenses libertate à Romanis	
occisus.	293.b.	donati.	96.d.
Telemachus Agrigentinus.	127.b.	Marij partes sequuti.	97.a.
Telemachus Corinthius.	170.c.	Verris auaritia vexati.	ibid.b.
Telunes Deorum inferum sacerdos.	141.b.	Theron Ænesidemi filius, Agrigentinarum	
Telys Sybarita & eius potentia.	283.a.	tyrannus.	77.d. 127.b.
optimos quoque ciuium in exsilium eiecit.		eius in Himerenses crudelitas.	94.b.
ibid. b.		Theseus Atheniensis.	210.a.
ciues suos corrumpit.	277.c.	Thrasibulus Dinomenis filius.	141.b.
Temesa Cypri opidum.	250.b.	Thrasibulus & Polyzonus fratres Hieronis ab	
Temesium vinum.	ibid.	eo eieci,	23.c.
Templum Martis.	231.d.	Thrasibulus Tyrannus ab Syracusanis expel-	
Templum Proserpinæ Locris.	264.b.	litur. 23. d. apud Locrenses exsul moritur,	
Tempfa quæ & Temesa Bruttiorum opidum.		24.a.	
201. b. 249. b. 250. a.		Thrasius seditionem contra Timolcontem	
Ætolorum colonia.	250. a.	mouet,	39.c.
à Brutiis occupata.	ibid.	Thraso Hieronymi parasitus,	193.c.
Romanorum colonia.	ibid. b.	eius cædes,	ib. d. d.
Tergeste opidum.	202. d. 308. d.	Thrasydæus Theronis filius Himerensibus	
Terias Siciliæ fluuius.	64. c. 69. d.	præfectus,	94. a.
Terillus Crimopi filius Himerensium tyran-		Agrigentinarum tyrannus.	127. c.
nus Himeræ dominio exutus. 77. d. 143. a.		Hieron bellum infert.	147. a.
Terina Bruttiorum opidum.	201. b. 249. d.	eius interitus.	127. c.
à Brutiis occupata.	249. b.	Thrasyllus Mathematicus.	213. a.
fœderatum, opidum.	ibid. d.	Thunus piscis.	73. c. 108. c.
ab Hannibale euerfa.	ibid.	& Thunni piscis captura.	317. a.
Terinæ descriptio.	ibid. d.	Thuri à Brutiis occupati.	149. b.
Terinam Crotoniatis Bruttij ademerunt.		Thurinæ vrbs situs & vici,	248. b.
278. c.		Thurini Sybaritas vetustos cultores obrun-	
Terinensium numismata.	249. d.	cant.	ibid.
Terinus sinus.	ibid.	nouos ex Græcia colonos accersunt.	ibid.
Terræ motus horrendus.	243. b.	focietatem cum Crotoniatis ineunt.	ibid.
Tertia reipublicæ Syracusanæ conuersio.	28. c.	Atheniensium partes fouerunt,	285. c.
Teschæ Dionysij soror, Polixeno nupta.	150. c.	agrum Lucanum populantur.	ibid.
Teschæ ingenuum responsum.	158. a.	ex insidiis à Lucanis cæduntur.	ibid.
Testudo lutaria, salubritatis symbolum.	227. b.	agrum Bruttium populantur.	ibid. c.
hæticis in potu datur.	ibid.	Corinthiis ciuitatem custodiendam com-	
Teuxonta Rheginorum colonia.	257. c.	mittunt.	ibid.
Thales Milesius.	322. c.	à Lucanis ad Romanos deficiunt.	286. b.
Thebæ Lucanæ.	200. d.	à Romanis ad Pœnos deficiunt,	ibid. c.
Themistius Gelonis gener.	195. a.	Romanos vrbe exclusos Pœnis ad cædem	
eius cædes.	ibid. b. & 50. b.	Produnt.	287.
Theocles Atheniensis Naxi conditor.	71. c.	ab gladiatorum incursionibus liberati.	
Catanam coloniam deduxit.	63. c.	ibid. d.	
Theodorus Syracusanus.	154. d.	Thurinorum intestinæ seditiones.	284. b.
in Hieronymi necem conspirat.	49. a.	tribus decem, & leges.	ibid. d.
eius in tormentis constantia.	193. c.	discordiæ, Apollinis oraculo sopiuntur.	
Theogena Agathoclis vxor.	187. a.	285. a.	
Theogenes Poëta Megarensis.	114. b.	numismata Palladem exprimunt,	ibid. b.
Theo Syracusanus. 45. d.	eius cædes. 187. d.	cum Brutiis bellum.	ibid. d.
Thermæ Catanensium.	65. b.	obsides à Romanis necati.	286. d.
Thermæ Himerenses conditæ.	92. c.	ager à gladiatoribus vastatur.	287. d.
Colonia Augusta.	97. d.	Thurinum vinum.	282. c.
Colonia militaris.	133. a.	Thurium ab Atheniensibus conditum,	ibid. a.
Thermæ alteræ ad mare Lybicum.	97. d.	à Lacedæmonijs occupatum.	286. a.
		Bbb 2	ab Roma,

INDEX IN HISTORIAM.

• a Romanis receptum.	ibid.	Timolcontion locus, vbi senatus habebatur	243.b.
• à Lucanis captum.	ibid.	Timolconti percussores ab Iceta immissi.	69.b.
ab Romanis à Lucanorum obsidione liberatum.	ibid.b.	Timolcontis de Icete victoria.	170.a.
colonia Larina,	287.c.	eius modestia.	42.b.
Copiz vocata.	ibid.	Τίμολκτος Massiliensium,	321.
Spartacus occupavit.	ibid.	Timonides Leucadius,	33.a.164.c.
• à Pompeio obseffum, M. Agrippa liberatum.	288.a.	L.Titinius à Faliscis victus,	313.a.
Thurius vicus Thuriorum.	284.b.	Tocas Numidiz opidum,	182.c.
Tianenses lege Iulia ciuitate donati.	230.c.	Trachinia, quæ & Axur,	223.b.
Tianensium numismata.	231.a.	Trebia Italiz Fluius,	309.b.
Tiani Sidicini longitudo & latitudo.	ibid.b.	Trebius Cossanus patriam Hannibali prodiit.	316.b.
Tianum Sidicini caput,	230.a.	C.Trebonius, Cesaris Dictatoris legatus.	321.b.
municipium.	ibid.c.	Trebula Italiz opidum,	200.b.
colonia militaris,	ibid.d.	Trecenti & sex ex Fabiorum Veientibus cæsi	311.a.
Tiberis fluuius,	203.c.310.a.	Trestabernæ in via Appia,	232.a.
Tiberius Imp. Erycinæ Veneris templum restituit,	104.d.	Trica Apuliz opidum,	303.a.
Tibur opidum fœderatum.	206.b.	Trinacina opidum Siculorum,	25.b.
Tifatæ colles apud Capuam.	234.a.	• à Syracusanis eueritur.	ibid.c.
Tigullia Liguriz opidum,	317.c.	Trinacria, postea Sicilia,	1.b.
Timæus, Andromachi filius, historicus.	74.c.	Trinacriz symbolum quare in nummis	249.d.250.a.
ab Agathocle pulsus.	ibid.d.	Terinensium spectetur,	25.b.
Timethus fluuius Siciliz,	86.c.	Trinacriini à Syracusanis vincuntur,	202.a.
Timocrates Aretæ maritus,	164.a.	Trinius Italiz fluuius,	202.a.
Timoleon Corinthius.	17.d.19.c.36.c.	Tripus Apollinis, quare in numismatibus	257.a.
Timaneti filius.	169.d.	Rheginorum,	253.c.
• à Rheginis receptus.	261.d.	Triumphorum de Brutijs series,	243.b.
Quomodo Carthaginenses eluserit.	169.d.	Triumviri coloniz deducendæ,	204.d.205.b.
eius in Siciliam aduentus.	37.a.170.a.	232.d.	
Tychum & Neapolim vrbis Syracusanæ partes expugnat,	37.C.38.b.	Troiani, Herculis captiui,	227.a.
intra dies quinquaginta Dionysij tyrannidem euerit.	37.d.	Troianorum in Siciliam aduentus,	101.a.
Tyrannorum sepulchra præterquam Gelonis demolitur.	38.b.	Trogilorum portus & porta,	19.d.53.b.
novis colonis Syracusanorum numerum auget.	ibid.c.	Trosculum Etruriz opidum,	310.b.
Engium & Apolloniam pulso Leptine tyranno liberat.	ibid.	Truentum Picenorum opidum,	202.b.
republicam Syracusanorum componit,	ibid.d.	M.Tullius Cicero, Quæstor Siciliz,	5.a.
leges sumtuarias instituit.	39.a.	Tullus Hostilius, Romanorum rex,	77.c.
societatem cum Icetainit.	ibid.c.	Tunes, Africæ opidum ab Agathocle captum	177.
milites suos apio coronatos in aciem educit.	ibid.	Turnus Rutulorum rex.	311.d.
ad Crimisum flumen Carthaginenses superat,	ibid.d.	Tuscum mare.	200.jd.
victor in seditiosos animaduertit,	40.c.	Tyche & Neapolis vrbis Syracusanorum partes à Marcello captæ,	53.d.
Ennam ab Campanorum tyrannide liberat,	41.d.	Tyche gymnasium,	20.a.
Agrirentum & Gelam novis colonis auxit.	42.a.	Tyche Acradinæ coniuncta,	ibid.
oculis captus,	ibid.b.	Tyche arx Labdalus, quæ & Hexapylon.	ib.b.
Pater patriæ à Syracusanis appellatus,	ibid.c.	Tyche aquarum indiga.	ibid.c.
moritur.	ibid.	Tyches aquæductuum tubos Athenienses inciderunt,	ibid.
magnifico funere à Syracusanis elatus,	ib.d.	Tyndarides Syracusanus,	22.d.
		Tyndaris condita,	85.a.
		vrbs vetustissima,	ibid.b.
		ab M.Agrippa capta,	86.a.
		Tyndari Mercurij Fanum,	85.b.
		Tyndaritani liberi & immunes,	86.a.
		Verris	

INDEX IN HISTORIAM.

Verris auaritia vexati,	85.c.	Vescinus ager,	216.
Tyndaritanos Timoleon liberat,	27.b.	Vespasianus Cæsar Nolam Coloniam deduxit.	242.b.
Typhon Aeginensis Caulonia conditor,	272.a.	Vestini Italiz populi,	198.d.204.a.230.b.
Tyrrhenia regio,	244.a.	Vestinorum limites,	204.a.
Tyrrheni Italiz populi.	197.d.	Vesuvius mons,	200.c.208.a.
Tyrrheni & Pelasgi indistinctè apud historicos recensentur,	226.d.	T. Veturius Calvinus Cos.	230.b.
Tyrrheni maris insulæ,	10.a.	Vfens Italiz fluuius.	199.d.222.d.
V.			
Vada Sabatia Liguriz opidum,	203. b. 308. d.	Vfentiz tribus.	223.a.
317.c.		Viz Appiz descriptio,	231.c.
Vagienni Ligures,	309.a.	Via Appia à Traiano restituta,	ibid.d.
Valentia ab Euandro Roma appellata,	228.b.	Via Elorina,	138.a.
Valentiz longitudo & latitudo,	255.c.	Latina,	232.b.
M. Valerius Lævinus Cos.	56.d.73.c.131.a.	Leontina,	20.b.
M. Valerius Maximus, Cos.	81.d.	Pompeia,	83.d.
Q. Valerius Perperna,	82.c.	Valeria.	ibid.
Valerius Cos. à Messana capta <i>Messalla</i> nominatus,	82.a.	Vibius Bruttiorum princeps,	254.b.
M. Varro Pompeij Præfectus,	291.b.	Vibo Valentia colonia,	255.b.
Varus fluuius, Italiz finis,	203.b.	Vibonensis sinus corallo abundat,	ibid.
Vestigalia Catanensibus remissa,	67.a.	Vicetia opidum,	202.d.308.d.
Veientes Etruriz populi,	203.c.	Palantis filia,	227.d.
primi Etruscorum à Romanis subacti,	310.c.	Victoria in numismatibus Terinensium,	249.d.
quando primum cum Romanis bellaerunt,	310.d.	Victoriz fanum ab Arcadibus erectum,	227.d.
bellum cum Anco Martio gesserunt,	310.d.	Vigintumviri coloniz deducendæ,	204.
octennium cum Romanis bellaerunt.	311.a.	Villa Luculli apud Neapolim,	212. b.
Veientium agrum Tiberis à Romano distinguebat,	310.c.	Virgilij apud Neapolim,	ibid.
Veientes, qui & Eleates Liguriz populi,	248.d.	Vinum Falernum.	234.a.
ter triumphi materiam præbuerunt.	ibid.	Polium,	58.b.
Velia quæ & Hyela opidum.	245.c.	Tarentinum,	293.a.
quando condita,	247.d.248.a.	Tauromenitanum,	70.d.
locapalustria,	248.a.	P. Virgilij Maronis sepulcrum apud Neapolim,	212.b.
vrbs Romanis fœderata,	ibid.d. & 206.b.	Vlysses Polyphemum oculo orbavit,	72.b.
Veliz siue Hyelæ longitudo & latitudo,	149.a.	Vmbriæ limites,	205.d.
Velientium memoria intercidit.	248.d.	Vmbri Italiz populi,	197.d.198.d.
Venafrum oleum,	208.a.234.a.	ab Etruscis pulsi,	202.b.
Venafrum Campaniz opidum	200.b.	Vmbriorum contra Cumanos bellum,	215.d.
Veneri columbz sacra,	105.a.	Vocontij Liguriz populi,	315.c.
Veneris Erycinæ templum,	104.c.105. a.	quando à Romanis perdomiti,	318. a.
à Gallis spoliatum,	106.a.	Volaterræ Etruriz opidum.	203.C.310.a.
Veneris festum apud Erycinos,	105.a.	Volaterrani Italiz populi,	310.c.
Veneris Æneadis ara,	101.d.107.a.	Volcæ Etruriz opidum,	203.c.310.a.
Veneris portus,	317.c.	Volcentani Italiz populi,	245.c.
Venetia regio,	203.a.	Volsci Latinorum populi,	199.d.d.223.b.
Veneti Italiz populi,	198.d.309. a.	quot opida habuerint.	200.a.
Venetorum limites.	203.a.	ibid.c.	
Venus Erycina.	97.c.	Volscis quando Romani arma intulerint,	223.b.
Venus Hegemones,	86.b.	Volscorum pertinacia.	ibid.c.
Verona opidum,	202.d.308.d.	Fines,	200.a.
Verres Siciliz Prætor,	58.a.	Vomanus Italiz fluuius,	305.a.
Verris rapinis Siculi adstricti.	73.d.	Vria Salentinorum opidum,	201.c.291.a.
Vescia Ausonum opidum,	200.b.222.c.	Vtica ab Agathocle capta,	181. d.
		Vulcientes Etruriz populi,	315.d.
		Vulfinienses Etruriz populi,	203.c.310.c.
		agrum Romanum deuastant,	315.c.
		Bbb 3	Vulsi-

INDEX IN HISTORIAM.

INDEX IN HISTORIA M.			
Vulturniensibus induciæ concessæ, ibid.c.	Xuthus Æoli filius,		65.a.
Vulturniensium cum Romanis Bellum	Xythia regio,		64.d.
ibid.b.			
Vulturnus Campaniæ opidum. à Samnitibus		Z.	
Capua dicta,	233.c.	Zaleucus Locrensiū legislator,	264.d.
à Samnitibus capta.	ib.d.	sibi met oculum eruit, & quare,	265.a.
colonia Romanorum,	220.a.	Zancle vrbs, 75.b. quando condita,	ibi.c.
Vulturnus fluius.	200.b.21 5.b.33.c	à Cumanis occupata.	ibid.
Capuam interluebat.	233.d.	à Samijs occupata,	76.b.256.b.
		ab Anaxilla capta ; 77.a. & euerfa,	ibid.b.
		à Messenij Messana nominata,	ibid.d.
		Zanclei Rhegij exstructionem adiuuant,	
		255.d.	
		Zancclus gigas.	75.b.
X.		Zeno Eleates Philosophus,	127.a.248.d.
Xenocritus Atheniensis.	283.d.	à Phalaride tortus,	127.a.
Xenodocus Agrigentini dux,	61.d.	Zephyria insula,	263.d.
Heracleam liberat,	121.a.	Zephyre insula,	264.a.
Gelam capit,	211.c.179.d.	Zephyrij Locri,	8.63.d.
Ennenses liberat.	128.d.	Zephyrium promontorium,	201.b.263.c.
Erbesum liberat.	ibid.	Zephyrium Ponti opidum,	263.d.
Herbitam expugnat,	179.d.	Zephyrium Cretæ opidum,	264.a.
Leontinos societate sibi iungit,	ibid.	Zephyrus ventus,	263.d.
ab Agathoc. præfectis victus, 44.c.129.a.182.	129.b.	Zeusis pictor,	123.d.
sponte exsularum profectus,	183.c.	Zoilus, Hieronymi tutor,	48.d.192.a.
expatria profugit.	142.b.	Zosippus petricius Tyndaritanus,	85.d.
Xerxis in Græciam irruptio,	72.d.84.c		
Xiphij pisces in freto Messanensi,	9.c.72.d.		
Xiphonium promontorium,			

FINIS.

ERRATA ad marginem ab operis commissa, sic ante legendum corrige.

Fig. 10. c. lit. lege. Vide Iac. Schegkij Præmissa. 30. d. Hierocæris, adde F. 42. a. v. 5. Apollinades, vt in textu. 47. b. l. Ge-
 narius. 54. b. leg. accepta. 57. d. redactæ. 58. c. Athenæo ac Plat. 60. a. v. 4. leg. *xi or xipho* 64. a. Catanzorum. 67. d. lege
 Rihyonis. 74. d. maledicus, adde, erat, ait. v. pen. 78. c. v. 6. l. SP. pro Spurius. 48. d. Odyssæ: adde, Lib. xii. à v.
 312. 98. v. 42. fine lege M. Atilium: & in marg. scribe: cdxvii. 105. c. in ora scribe: Virg. III. Aen. v. 706. 106. d. v. 2. lege
 intercedit, non intercedit, 109. b. ocalorum acuta acies scribe in marg. Plinius lib. vii. cap. 21. *Ælianus*
 lib. xi. cap. 14. 122. d. v. 6. a. fine, leg. *Samonico*. 124. b. à Pindaro, adde: Pithyonicon 16. *Pyrocephalus* 126.
 134. b. leg. in Bæoticis. 148. d. corrige, ablegabant. 151. c. in ora post *Æmilium*, dele comma. 167. d. in fine lege
 Tyranni Cæsares. 168. c. leg. Dionys. Lamb. 170. d. v. penult. leg. ex Theopompo. 171. v. 2. leg. SYRAC. 181. d. in
 ora, Xenodocus. 185. a. in marg. Biblioth. 187. b. leg. ex Timæo. 191. b. in marg. dele, ab v. c. repone, c. 4 p. 79. 80.
 199. v. penult. monenti. leg. monenti. 198. c. auerso, lege, querno folio. 212. b. Stratius, leg. Statius. 225. b. in ora,
 lege T. Lilius. 229. c. An. v. c. cdxl. 251. c. Aug. leg. Ang. Politian. 252. b. confert, leg. Confer. 265. a. Scribe,
 Io. Stobæus. 272. b. leg. in marg. Martialis lib. xiii. Epigr. 125. 293. d. lege, per Lapygas edes.

S I C I L I A E
H I S T O R I A
P O S T E R I O R
S I V E E O R V M.

Quæ post pacem sub Augusto terra marique
partam vsque ad hoc sæculum gesta sunt,
compendiosa narratio:

H V B E R T O G O L T Z I O
H E R B I P O L I T A V E N L O N I A N O
C I V I R O M A N O
A V C T O R E.

HA I I I I I I 2

SERIES EORVM QVAE IN HAC
POSTERIORE SICILIAE HISTORIA
CONTINENTVR.

Siciliae historia posterior siue eorum, quae post pacem sub Augusto
terrâ marique partem usque ad hoc saeculum gesta sunt, compen-
diosa narratio.

Gothorum, Saracenorum, Nortmannorum, Sueuorum, Hispaniarumque
regum, qui vtriusque Siciliae regnum tenuerunt, Elenchus.

Siculorum qui Sapientia, Carminē, Eloquentia, alijsque artibus excel-
luerunt, Elenchus.

Index rerum memorabilium, propriorumque nominum quae in hac
posteriore Siciliae historia observatione digna continentur.

H V B E R T I G O L T Z I I

HERBIPOLITAE VENLONIANI

C I V I S R O M A N I

I N

HISTORIAM POSTERIOREM SICILIAE

P R A E F A T I O.

SICILIA, ut ab initio patria Lastrygonum & Cyclo-
pum fuerit; & post eos nutrix tyranno-
rum, nunquam domesticis armis servitutem fa-
tis excusserit; sed externis solum, libertatem to-
ta recuperaverit, quantum ex priscorum monu-
mentis, aut numismatum etiam subsidio repe-
tere potuimus, usque ad pacem sub Augusti
auspiciis terram marique partem; in priore historia nostra iam retulimus.
ad haec ut saepius, posteaquam in Provincia formam redacta erat, &
fugitiuis lacerata affectaque fuerit, ostendimus. Ordinis itaque & in-
stitutum nostri rationum nunc exigere videtur, ut brevi enumeratione quis
Romano imperio externis bellorum procellis ignaviaque Imperatorum
labefactato, perpetuus Sicilia ad hoc nostrum usque saeculum status
fuerit prosequamur. Primum igitur Gothorum armis per viginti
annos lacerata sub Saracenorum siue Arabum inde imperio ducen-
tis & triginta prope annis servavit; ab quorum iugo Nortmanno-
rum principum virtute liberata, sub iisdem centum triginta septem
annos exegit; porro exolescente Nortmannorum stirpe, Suevos se-
ptuaginta annis plus minus dominos habuit, donec tandem Conra-
dino Suevorum ultimo, per iniuriam iussu Caroli Andegaviensis
supplicio affecto, in Gallorum potestatem devenit, Pontifici quoque
Romano vectigalis facta. Huius vero Caroli praefectorum saeva
tyrannide, & promiscua in matronas virginesque libidine, Siculi post-
modum lacesiti, sumitis pro libertate armis, cruentissimam in Gallos
eade, nulli sexui, nulli aetati parcentes grassati sunt: & ipse Carolus
postremo

postremo per Petrum Aragonia regem, regno (quod Petrus ob Constantiam Manfredi olim regis filiam, in uxorem ductam, pertinere ad se asserbat) exutus est. hinc postremo ab Aragonia gente, successionem continua per ducentos propemodum annos, ab nouem eiusdem gentis & familia regibus, usque ad Ferdinandum Catholicum Castella regem in ea regnatum, donec Ferdinando Catholico Carolus Quintus ex filia nepos & Imperator Romanus, qui Rempublicam Christianam iam fatiscentem, virtute sua in meliorem spem erexit; & Carolo Philippus secundus, in ius regni, viuo adhuc patre successit. Usque adeo ut nisi fallant Chronologi tantum temporis ab Augusti imperio usque ad hoc seculum nostrum porro numeraturi simus; quantum ab eiusdem imperio ad primam Siculorum memoriam retrò colligi potest. totumq; hoc spatium propemodum tria millia centum viginti annorum comprehensurum est. Ceterum posteaquam & istam quoque partem per compendium tradiderimus, paucis etiam Gothorum, Nortmannorum, aliorumq; regum qui aut utrique Siciliae cis & ultra Pharum coniunctim aut Neapolis, & Siciliae regnis separatim praesuerunt, ELENCHVM historia nostra subiunximus: addidimus insuper illustrium virorum Elenchum, eorum inquam Siculorum, qui rerum gestarum gloria, vel sapientia, aut meritis in Rempublicam commendantur; quorumq; rationem, non offerente sese opportunitate haecenus habere non quiuimus.

SICILIAE

A SICILIAE HISTORIA

POSTERIOR SIVE EORVM,

QVAE POST PACEM SVB AVGVSTO

terrâ marique partam vsque ad hoc

saeculum gesta sunt, compendiosa narratio,

HVBERTO GOLTZIO

HERBIPOLITA VENLONIANO

CIVI ROMANO AVCTORE.

DE GOTHIS ET VANDALIS.

ROMANO iam imperio senescente & ad conuer-
sionem suam praecipiti, quum partim in Thracia
veluti à suo corpore auulsum; partim in Italia Im-
peratorum discordia affectum esset, omnium pere-
grinorum & barbarorum armis lacerari & conuel-
li coepit: ita Persae Asiam; Gothi & Hunni Thra-
ciam atque Pannonias; Westrogothi Hispanias;
Sueui Gallias; & Ostrogothi tandem Italiam, & de

qua nunc nobis dicendum est, Siciliam occuparunt. Ceterum Theodo-
sio Iuniore imperium Orientis administrante, Gensericus Vandalorum
rex Carthagine capta, Siciliam: & postmodum Anicio Maximo imperium
in Occidente tenente, urbem Romam anno post natiuitatem Christi
c c c c l v. inuasit. Successit Theodosio Caesari Valentinianus; sub quo
Flavius Aetius, imperatoris sui auspicijs Hunnorum res & Attilam re-
gem, Gothorum copijs adiutus, in Gallia grauiter afflixit. Aetio mox vel
æmulatione vel inuidia iussu Valentiniani interempto; & ipse à militibus
suis confossus perijsse scribitur. Augustulo deinde Orestis filio Occiden-
ti, & Zenone Orienti imperantibus, Odouacer Herulorum auxilio, Ita-
liae principatum, deiecto Augustulo, per sedecim annos tenuit. Zeno; vt
sibi Italiam assereret, Theoderico Gothorum regi auctor fit, vt contra
Odouacrum bellum moueat; quem is ad Aquileiam assequutus proelio
vincit; mox apud Rauennam sapientis acie profligatum; & Rauennae mœ-
nibus sese includentem, triennio obsessum ad deditionem compulit, oc-
cupataque Italia Theodericus Siciliam, quam praesidijs nudam videbat,
affectat eamque magna classe adortus, cum circumiacentibus passim in-

AN. d. Chr.
Ho. nato
CCCCI.
GENSE-
RICVS
Vandalorum
Rex Sicilia
occupat.
ATTILA
Hunnorum
Rex.
AN. CDE-
XXVI.
ODOVA-
CER Heru-
lorum Rex.
Italiam oc-
cupat.
AN. CDE-
CIII.
THEODE-
RICVS
Gothorum
Rex Sicilia
occupat.

Ann. DCL.
BELLISA-
RIVS Si-
ciliam re-
cuperat.

TOTILAS
Gothorum
Rex Sici-
liam deua-
stat.
Ann. DCLII.

DLIV.
NARSSES
Gothos in
Sicilia ex-
tinguit.

fulis suo imperio adiecit. atque ut Siciliam præsidio contra vim externam muniret; Panormi arcem sibi quoque erexit. Theodericus inde anno regni sui tricesimo septimo orbus moritur. post cuius mortem, quum Gothorum in Italia & Sicilia res, domestica seditione, & Theodahati regis ignavia, in deterius quotidie prolaberentur, insulam Bellisarius Iustiniani Caesaris sui auspiciis decimo octavo quàm à Theoderico occupata fuerat anno, Gothis inde expulsis Romano imperio restituit. Totilas tamen Gothorum rex Siciliae non diuturnam quietem permisit; & post aliquot ignobilia opida partim vi, partim deditione capta, Syracusas terra marique obsedit: sed affectis in Italia Gothorum rebus, Totilas omne copiarum robur ex Sicilia deduxit. mox Artabanes, Iustiniani praefectus qui cum classe post Liberium missus erat in Siciliam (quum Liberius tantum Syracusarum portum, inuitis hostibus intrasset, statimque nulla re memorabili gesta abiisset) postquam hostium vires vidit afflictiores, non Syracusas modo liberauit obsidione: sed Gothos etiam per partes adortus, qui opidatim, praesidij causa in tota insula dispersi erant, facile debellauit, & regnum Iustiniano restituit. tandem post Totilae interitum & varios bellorum motus reliquiae Gothorum à Narsete altero Iustiniani duce eorum rege Theia in proelio occiso, oppressae sunt; postquam à Theoderico Italia & Sicilia Gothorum imperio LXI. annis occupata fuerat. & Sicilia Graecorum auspiciis administrata est.

DE SARACENIS.

AN. I.
CHRA. N.
D. CXXV.

CHRYM.
TARS.
Apo-
stata.

D CXXXII.
SARACE-
NI Sicilia
depopulan-
turi

SARACENI qui nomen suum à Sara, Abrahami uxore repetebant, sedes in Arabia felici sibi delegerant: gens ea usque ad Heraclij imperium obscura; tunc quidem fines suos egressa cum Arabibus atque aliis, quae ipsis circumfusa erant, nationibus confusa in multitudinem infinitam excreuit. Anno namque salutis nostrae sexcentesimo & decimo quarto quum Heraclius Augustus superato Cosroe Persarum rege; Africam, Aegyptum, Suriam, Mesopotamiam, & quidquid fuerat à Persis occupatum Romano imperio recuperasset, sola Arabia in armis erat. Cuius motus magnam toti orbi incendium, belli & religionis saeuissimas faces accendit, & maximum malorum seminarium; quo magna mortalium, & orbis habitati pars ex veritatis luce in densas opinionum & errorum nebulas praecipitata est eius impietatis caput & fons Mahumethes fuit, dubium Arabs an Persa: utrumque enim traditur. Ceterum quum is anno Christi sexcentesimo & tricesimo secundo, mortuus & Mechæ sepultus esset: eiusque auspiciis Saraceni Asiam occupassent; Europam quoque inuadere ausi primo Rhodum peti-

- A petiuere, mox Colossam æneam Solis statuam LXX. cubitorum altitudine terræ motu primum euersam, deprædati sunt. inde A. Egæo mari latrocinii vexato & Cycladibus direptis, in Siciliam proeecti, litorales eiusdem oras primum populantur, mox ut neminem obsistere vident, in mediterranea excurrunt, ferro & igne multiplicique clade insulam affligunt. quæ cognita Constans Augustus, Olympiū Exarchum cum classe contra eos misit; qui tam atroci pugna prælioque nauali cum Saracenis congressus scribitur, ut propior victo quam victori hostibus tandem superatis, & insula liberata, paucis post diebus tantis laboribus fractus è viuis excesserit. Constans inde Augustus quum Romæ benignè admodum exceptus;
- B eandem opibus ac preciosissimis quibusque signis spoliasset, Neapolin primò inde in Siciliam transfretauit. substititque Syracusis quoad tributum quod Italiæ, Siciliæ, ceterisque insulis prouinciisque; ex libito, non ex veteri formula imperauerat coëgisset quod tanta acerbitate per sexennium exactum est, ut non solum multi fortunis, sed liberis etiam & vxoribus spoliati sint; qui à parentum aut maritorum obæeratorum amplexibus, ad seruitutem auellebantur. Sed Constans breui scelerum suorum ultionem expertus est, dum namque mollius & solutius inter suos versatur, feruenti balneo vaporeque ex Mezentij siue Magnentij (variatur enim apud scriptores nomen) insidijs suffocatus est. Hic Magnentius ordinum ductor sub Heraclio imperatore fuerat, & imperium scelere suo affectabat.
- C cuius Motus statim Theodorus Exarchus, vndique coacto milite oppressit. variatur in hac parte scriptorum auctoritas, sunt qui Constantinum ut patris mortem vlcisceretur, sibi que vindicaret armis imperium, cum classe in Siciliam venisse tradant: alijs placet; eum metu paterni casus domi mansisse, ita ut Saraceni comparata classe, Siciliam nouis motibus agitatam aggressi sint: Syracusas quæ nullo præsidio tenebantur subita vi adorti ceperint, & quia ibi tuto hære, nondum confirmatis opibus, non poterant, ob Italiæ & Africæ quæ iam ipsis bellum molebatur propinquitatem; omnia cæde promiscua prosternunt. Romanæ vrbs ornamenta, huc ut memorauimus à Constante congesta; omnemque Syracusanorum gazam in naues componunt, prædaque amplissima ditati A. Egyptum repetunt. Sunt tamen alij, qui scribant, quod propius ad veritatem accedere videtur; à Constantino cuncta, quæ pater Romanis ademerat, oppresso patris sui percussore Magnentio Constantinopolin transportata: Barbaros autem post Magnentij cædem insulam inuasisse. Ceterum ne ordinem seriemque rerum deinceps gestarum usque ad Siciliam à Saracenis occupatam abrumpamus, pauca de Orientis & mox Occidentis Imperatoribus adiiciemus. Constantino Iustinianus filius eius nominis secundus successit; sequuntur inde principes; ita
- ut se-

OLYMP-
PIVS Ex-
archus cum
classe in
Siciliam
missus.

DCL.

THEODO-
RVS Ex-
archus ita-
rum.

DCLIII.

SARACE-
NI Sici-
liam iterum
inuasunt.

bccxxx-
vii. vt sequens præcedenti exsilium aut excidium intentaret. Leone autem A
 Ifaurico imperâte Sicilia Sergij præfecti opera ab Imperatore descinit; sed
 ab eodem iterum mox in potestatem redacta est. Posthac quum Pipinus
 bcclii. Francorum Rex Stephani secundi Pontificis rogatu, Aistulphum Lon-
 gobardorum regem Romanis rebus infestum domuisset; & paullo post
 Carolus eius filius, cui rerum gestarum magnitudo Magni cognomentum
 peperit, Desiderium Aistulfi filium, Hadriano pontifice petente debella-
 tum captumque cum suis in Galliam misit. Mox quum Carolus Leonem
 tertium Romanorum Pontificem à populo & proceribus Romæ expul-
 sum, armis reduxisset; à Pontifice Imperator & Augustus salutatus est:
 atque ita Occidenti summa Imperij dignitas, quæ trecentis & triginta B
 annis in Thraciam translata fuerat, restituta est. Carolus pacem ab Irene
 imperatrice antè præscriptam cum Nicephoro eodem foedere, iisdemque
 legibus confirmat; ita diuiso imperio, vt Sicilia cum Calabria & Apulia
 bccc. Nicephoro: reliqua Italiae pars Carolo cederet. Per id tempus, (annus à
 Christo nato octingentesimus agebatur) Saraceni Aegypto, Africa, Suria
 & Hispania potiebantur, contra quos Carolus multa præclare gessit. post
 mortem Nicephori Sicilia Stauratio; inde Michaëli Curopalato; & eius
 bcccxi. filio Theophilacto; mox Leoni Armenio Michaëlique Balbo Constan-
 tinopolitanis imperatoribus paruit. eo imperante Saraceni qui Africam
 occupant, cum classe Siciliam inuadunt, & omnia ferunt aguntque; mox
 PANOR- & Panormum & aliquot opida per vim capiunt. Siculis ea clade oppres- C
 MVS à Sa- sis, Bonifacius Corsicae Comes cum Etruscorum auxilijs saluti fuit; is
 racenis ca- quum in Africam exercitum exposuisset inter Vticam & Carthaginem
 pra. Saracenis aggressus, magno proelio fudit, & ter acie congressos vicit &
 profligauit; ita vt Saraceni tot cladibus à Sicilia detracti, ad suorum auxi-
 lium relicta Panormo, ceterisque insulae locis in Africam reuocati sint.
 Liberata Bonifacij stratagemate & virtute Sicilia, Michaël Imperator in
 eam Praefectum cum magno militum praefidio Enphemium; cui legatum
 bvphe- Exarchum adiunxit, transmisit. Saraceni interea classem duce Sabba ex-
 mivs Sh- podiunt. contra quos Michaël classem, ductore Theophilo cum sexaginta D
 cilia, pra- Venetorum triremibus instruxit; concurritur nauali certamine ad Croto-
 fectus. nis litora; Theophilus captis aut depressis navibus, solus fuga euasit.
 Sabba victor in Dalmatia opidum Austense diripit; Venetorum naues à
 Suria venientes cum mercibus capit; Anconam direptam incendit: præ-
 daque ditatus in Africam reuertitur. Variant deinceps Siculorum An-
 nales in occasionis enarratione. qua Arabes siue Saraceni in Siciliam à
 Michaëlis Augusti Praefecto euocati, eandem cccx. ferme annis intole-
 randa seruitute opprefferunt. sunt qui Georgij Maniacis perfidiae hoc
 impudent, causam aut fabulam affingunt. cum rerum nouarum studio
 captum

- A caprum Siciliam quam ex Michaëlis imperio administrabat, decupasse pecuniam suo nomine & imaginē signasse. Michaël, ut scelus Georgij videretur, cum vxore sua fallax consilium & dolum communicati mortuum Imperatorem ex subito morbo euulgatur; Augustam, quasi ad secundas aspiraret nuptias, præferre cunctis Maniacem; hunc per legatos ad matrimoniū sollicitare: eundē hac occasione oblata accensum, tamen fraudem subesse veritum, filium insulæ cum arcanis mandatis præfecisse: mox ipsum ut in Palatium Constantinopoli perueherat, comprehensum & capitis supplicio perfidiæ poenas luisse filium intellecta patris calamitate, Siciliam, ut in mandatis habebat, Saracenorum regi in clientelam tradidisse. Ceterum ut in ea enarratione multa admodum infatigantur; quæ ut fabulosa labefactari possint, ita etiā à temporum ratione & euentuum ordine infirmantur. Maniacem namque Siciliæ præfuisse & sub Constantini Monomachi imperio multis post annis floruisse; & Saracenos magna Siciliæ parte expulisse veterum monumentis testatum est: propius verò est, quod Ioannes Cuiropalates Græcus auctor tradit; Euphemium Michaelis in Sicilia Præfectum, audaci scelere vestalem ad libidinem suam è loco sacro rapuisse: atque quum eius fratres germani de virginis incestu Euphemium apud Exarchum accusassent; ille & Euphemij potentiam & iram veritus querelas neglexit. Fratres ad Michaëlem profecti incestuosum criminabantur, decernit Imperator Exarcho ut Euphemium in potestatem redactum, naribus truncatis extremo supplicio afficiat, Euphemius ijs cognitis, cum militibus contra imperatorem conspirat. Exarchus vim metuens è Sicilia excedit, Euphemius Rex salutatur; & regnum sibi paucis admodum obstantibus vindicat, mox etiam, ne qua vis externa ipsum percellere possit, amicitia & foedus cum Saracenis, qui tunc Caruenum tenebant, & cum Abrahamo ipsorum rege coniungit. Abrahamus classē cum x l. m. in Siciliam, præfecto ijs Alcamo Itrenio viro mittit; is quum ad Mazaræ emporium appu-
EUPHEMIUS Sicilia Rex salutatus.
- lisset, classē, ut spem redditus suis præcideret, nisi virtute eum sibi aperirent, combussisse scribitur: & Selinontinos expugnasse, captiuos ut Siculis metum ineuteret, in ahenis coxisse. Mox Saracenis plurima deduntur opida; Alcamus ut & præsidio & loco sese contra vim hostiū muneret, in edito & prærupto monte Alcamum arcem & opidum condidit; atque quum illē à Siculis obsideretur, Abrahamus alium exercitum; cui Afed Benforat præfecit, in Siciliam misit; cuius opera & Alcamus obsidione liberatur; & ceteræ vrbes Saracenorum imperium accipiunt, Euphemius interea Syracusas, diademate & regio ornatu insignis, ingreditur; eundem fratres Vestalis quā diximus inter colloquendum impetu facto obtruncant, caputque palo præfixum, circumfertur, & ad Michaëlem
ABRAHAM Saracenorum Rex. ALCAMVS pref. SELINONTIS à Saracenis capta. ALCAMVS condita. AFED BENFORAT pref.
- B impera-

SARACENI Sicilia
venerunt.
DCCC-
XXIX.
MESSANA
à Saracenis
capta.

SICILIA
in quinque
praefectura
divisa

AN D-
CCCLII.

DCCC-
LVI.

DCCC-
LXVI.

AN D-
CCCLII.
Saraceni
praefectus.

SYRACU-
SA à Sa-
racenis ca-
pta.

imperatorem Constantinopolim transmittitur. Saraceni Sicilia, exceptis A
Syraculis & Tauromenio potiuntur. Messanam magno labore, & dimi-
diam tantū; ita ut Christiani altera urbis parte, suis legibus & iure agri-
que uterentur; ipsi reliquam incolerent, ad pacis condiciones coegerunt:
atque ut antea insula ab Heraclij tempore graecis litteris, ac gymnasiis,
templisque Graecanico ritu constructis ornata fuerat: ita deinceps Ma-
hometana impuritate profanata; multaque aedificia & fornices latericiae
Saracenicæ imperitiæ & ruditate erectæ sunt. Administrabatur provin-
cia per quinque Praefectos; quorum praecipuus Raxi dictus Messanae præ-
torium habebat; eiusque Praefectura ad Tauromenium usque secundum
Ionici maris, ad Tyndarida secundum Etrusci maris litora extendeba- B
tur. huic quatuor reliqui parebant: quorum vnus Catanae; alter Syracu-
lis; tertius Drepano; quartus Panormo praeerat. Sergius Pontifex Maxi-
mus ut Saracenos Sicilia depelleret Ludouicum secundum Imperato-
rem obtestatus, responsum accepit, eam belli provinciam Michaëli esse
relinquendam; Michaël, quum Theophilum filium misisset, is clade ac-
cepta, victus Constantinopolim rediit. Michaële inde patre defuncto
Theophilus imperium accepit; qui quum bis cum Saracenis in Asia in-
feliciter pugnasset, morbo extinctus est; cui Michael cum Theodora ma-
tre successit, isque ut imperio solus potiretur, Theodoram cœnobio in-
eluxit; Basiliumque Macedonem sibi in regni socium cooptauit qui, ut C
nulla fides regni sociis esse, & ius imperij causa violari solet; Michaellem
postquam cum Theodora matre annos XIV. & solus XI. imperasset, ob-
truncat. Basilius imperij successor cum Imperatore & cum Pontifice
Romano foedus percussit; classem praefecto Niceta instruxit: qui circa Pe-
loponnesum & Apuliam Saracenos aliquoties nautali proelio fregit. Sara-
ceni ut Syraculis potirentur classem, quæ agros papularetur mittunt, con-
tra quos Basilus, naues armamentis & nautico instrumento instructas
duce Hadriano in Sicilia navigare iussit. Interim dum Hadrianus in Pe-
loponneso cunctatur; Syraculani à Saracenis obsidione urgetur & aceri-
me oppugnantur; caditque; telo tormentario percussus Hocobus Saraceno- D
rum praefectus. crescit Syraculis ex ea Hocobi caede animus & pertinacia;
sed Saraceni & viribus & numero potiores magno impetu in urbem, perru-
ptis magna vi portis irruunt. mox etiā classe in portum subducta; urbs à Sara-
cenis diripitur; & ferro ignique vastatur. Sed adhuc Hadrianus apud Hie-
racium portum otio & voluptatibus indulgebat; intellectaque; siue per malos
(ut fertur) genios, siue quacumque alia ratione Syracularum clade Constanti-
nopolim confugit; eundem Basilus quia in officio cessarat, virgis caesum, in
exilium relegauit; iamque Sicilia Saraceni præter Tauromenium potiti; et-
iam Calabriam & Apuliam praedationibus vastant & Panormum sibi sedem
deligunt.

- A deligunt. Ceterum quū Basilus Stephanum quoque Mazentium cum classe contra Saracenos cum imperio misisset, ille Imperatoris sui mandata oblitus, inq; Venerem & voluptates solutus, reuocatur; succedit Nicephorus Phocas, qui Saracenos Italia expulit, & vrbes aliquot recepit; hostesque, vt se intra Siciliam continerent, coercuit. Tum quies Italiae successit vsque ad Constantinum Leonis filiū, & Basilij nepotem. Leone autem cognomento Porphyrogeneto regnante Saraceni magna vi Tauromenium aggressi, dura aliquamdiu obsidione circumfessum, maxima demum ciuiū cæde expugnarunt. Constantinus mortuo patre septennis vnā cum matre Zoe & Alexandro patruo Imperiū suscepit. & Saraceni
- B rursus Italiam populantur. Imperator etiam à Bulgaris vexatus, per Eustathium pacem cum Saracenis qui Siciliā occupauerant fecit, vectigalemq; se xx. m. aureis quotannis fore spondit. Interea Simeon Bulgarorum princeps & Fatlus Saracenorum in Africa Rex, contra Imperatorem res nouas moluntur; quorum legati iuxta Calabriam intercepti & ad Constantinum viii. Augustū missi sunt; is Bulgaros in carcerem condidit; Saracenos incolumes & muneribus etiā ornatos ad Fatlū transfmisit. Fatlus animi magnitudinem in hoste admiratus, eidem dimidium vectigalium remittit; & eius amicitia colit. Fatlo defuncto Bulehar Saracenus rex in Sicilia successit; is Græcos Calabria & Apulia eiecit; & magnam Græciam ad Garganum vsque montem in potestatem redegit. Constantinus tanto eius successu consternatus; per Ioannem Asieretum pacem cum Saraceno fecit. Sed quū foederis percussi tempus conuersum esset, Saraceni que Calabriam nouo bello affligerent; Constantinus classem cum Carbea & Morleone præfectis, & exercitum duce Mariano Argo iisdem opponit; Saraceni tanto apparatu consternati, & naufragio etiā perturbati, pacem iisdem quibus antea legibus cum Græcis componunt; atque ab eodem tempore res in Sicilia vsque ad Nicephorū Phocam quieuerunt. Phocas autem imperio potitus Manicellū Leonis fratris sui expellere filium cum classe in Siciliā misit; qui ætatis imperitia, & vitiis obrutus; à Saracenis in locis asperis & impeditis victus & profligatus est. Phoca interfecto Basilus successit, is præfecto Oreste cuncho classem contra Saracenos instruxit; sed quū is senio cōsumtus anno ætatis lxxii. antequā magni aliquid gereretur, fatis concessit; fratrem suum Constant. habuit successorē; cuius auspiciis Orestes quū bellum administraret, Saracenorū fraude per indutias deceptus, magna cum clade è Sicilia expulsus est. felicioribus inde auspiciis per Nicephorū Carentem, Romani Argyropoli (qui gener Constantini ex Zoe eius filia in imperiū socero subrogatus erat) legatū contra Saracenos in Græcia & circa Cyclades insulas pugnatum est, victoriam breuis æui admodum Argyropolis siue Ro-

manus (utroque enim nomine apud scriptores nuncupatum) uxoris suae
 fraude in balneo suffocatus; prosequi non potuit. Augusta Zoe Michaelē
 Paphlagonem sibi matrimonio iunxit; & eundem Augustū salutari
 fecit. atque quum Saraceni maximo cum belli apparatu iterum Græ-
 ciam & Thraciam inuasissent; magnaque clade etiam à ducibus Mi-
 chaelis nonnunquam repulsi essent; Michael Barbarorum magnos appa-
 ratus & potentiam veritus; per Georgium legatū ab Apollopcharo Sata-
 cenorum rege pacem petit; & impetrat; & in pacis fide Apollopcharus fi-
 lium suum sponte obsidem Michaeli Augusto misit; qui ab eodem inter
 aulae suae proceres cooptatus est; quibus Principum inter se officiis etiam
 Sicilia aliquamdiu ab externis & domesticis motibus quiescit, donec Sa-
 racenorum fratrum discordia & regni æmulatio, otium publicum inte-
 stinis bellis turbavit. Aphocaps namque Apollopcharum fratrem natū
 maiorem ex insidiis proelio superat; Michael Imperator id præcanti per
 legatos Apollopcharo Georgium Maniacem cum imperio in subsidium
 mittit. Georgius iste ob nobilitatem; patre namque Gudelio patricio
 natus erat, & militares artes clarus habebatur. Interim dum in itinere
 Georgius est, Apollopcharus euocato ex Africa subsidio Aphocapsē
 pugna profligat, & Siciliam recuperat; & ut tanti rerum motus compo-
 nerentur inter fratres, per amicorum fidem discordiis sopitis, pax sequuta
 est. Georgius autem ut intellexit Apollopcharum in cuius subsidium ve-
 niebat, cum fratre pacem fecisse, ex socii hostis eius efficitur; Italiæque
 Principum amicitiam ambire coepit. Florebant eo sæculo in Italia Nort-
 manni principes, ob rerum gestarum gloriam commendati Guilielmus
 Ferrobrachius; & Robertus Guiscardus, quos sibi foedere Maniaces, ut
 Saracenos facilius Sicilia expelleret, coniungit, copiisque collectis Nort-
 manni & Græci insulam inuadunt; Messanam quæ Barbaros ubi externa
 auxilia ostendebantur eiecerat; recipiunt: profligati Saraceni fuga Syracu-
 las petunt, Guilielmus hostiū ducem Arcadiū singulari pugna congrega-
 tum trucidat; & eius copias fundit; & Syracusæ eiecto Barbarorū præ-
 sidio recipiuntur. Apollopcharus cum fratre Aphocapse ut Siciliam tuer-
 rentur, contractis undique militibus, contra Maniacem victorem mo-
 nent; acieque vincuntur; ut nonnullis placet Maniaci virtute; quamvis
 sint qui Guilelmi in re militari peritiæ eam victoriā adscribere malint.
 Maniaces hoste profligato quum late victricia signa circumferret, & in
 vrbes intra breue temporis spatium expugnasse traditur. Prosperum
 usque adeo rerum successum Maniaci aut avaritia aut inuidia interrupisse
 creditur: nam quum neglectis (quorum virtute res bene gesta erat) Nort-
 mannis, prædam præfecturasque Græcis tantum & suæ gentis militibus
 non in commune ut conuenerat distribueret; auersio animorum & di-
 scordia

APOLLO-
 PHARVS
 Saracenorum
 in Sicilia
 Rex.

APHO-
 CAPS.

GEOR-
 GIVS MA-
 niaes in
 Siciliam
 missus.

MESSANA
 recepta.

SYRACU-
 SAR reco-
 pta.

- A scordia suborta est; & inter altercandum quum Arduinus, qui ordines apud Nortmannos Principes ducebat, liberius de iniuria conquestus; iurgiis & verberibus à Maniace violatus esset; alius ea in Guilielmi animum penetrauere; qui communicato defectionis consilio cum fratribus tempus & occasionem captabat. missusque cum suis & fratrum copiis ad hibernandum in Apulia eandem eiectionis Græcis occupat, & imperio suo adiungit, Maniacem cum magno exercitu contra se venientem, acie victum retrò in Siciliam fugere cogit. Saraceni interea ex Africa nouis copiis aucti, iuxta Trainam castris positos; à Maniace, altero quam Siciliam receperat anno, acie victi sunt; sed in prælio quinquaginta hostium millia cecidisse; ducem fuga vitæ suæ cōsuluisse scribitur. Maniacem quod is incolomis euasisset, Stephanū Augusti sororū classique præfectum, negligentiae criminatus, conuiciis & verberibus violauit. Stephanus litteris ad Ioannem Augusti fratrem, scriptis ut se vlisceretur, Maniacem proditoris insinulat; qua calumnia effecit, ut Maniaces à Michaële Augusto euocatus in carcere conderetur; & ipse cum Basilio eunuchō Sicilia præficeretur. qui per ignauia, à Saracenis superati & ex insula eiectionis sunt; iamque iterum Sicilia sub Barbarorum dominatione, excepta Messana seruiebat; quum hostes contra Messanam maximis undique copiis contractis mouerent & arctissima obsidione urbem premunt. Præerat urbi Catacalonus Armenius, rei militaris peritissimus. Is ut hosti securitatem augeret, metum simulans sese intra moenia cōtinuit; mox barbaros die festo & epulis & vino sepultos; subita eruptione trucidat; ceteros qui arma ceperant profligat; Apollopcharum ipsorum regem cum xxx m. cecidisse scribunt. Dum hæc in Sicilia geruntur Zoc Augusta post mortem mariti Maniacem ex carcere liberat, & in Italiam contra Nortmannos omnia populantem ducem cum copiis misit, qui ut provinciam armis pacauit; sic iterum domesticis odiis capitaliter petitus sibi & armis & virtute salutem quaesivit; Pardum namque Constantini Monomachi auspiciis contra se missum aggreditur, & acie superatum interficit. hinc Imperator à militibus salutat Epirum, nequidquam pacis condiciones offerente Constantino occupat. Ob quæ Imperator Stephanum Sebastophorum cum legionibus contra Maniacem mouere iubet; victus magna clade apud Ostrobium Epiri urbem Maniaces, confoditur. Interea dum diuersis orbis partibus ciuili bello impetium Orientis conuellitur; Saraceni, copiis ex Africa euocatis, Messanam diuturna obsidione fractam expugnant; inque urbem ferro flammaque sauiunt. Hactenus itaque Sicilia sub Orientis Imperatoribus, tot belli cladibus, misere affecta; modo Græcorum; modo Barbarorum armis obnoxia & prædis lacerata; tandem Nortmannorum auspiciis ab utrorumque crudelitate liberata est.

APOLLOPHARYS.
Rex in prælio occisus.
M. XLV.

M. XLIX.
MESSANA
à Saracenis
iterum capta.

DE NORTMANNIS.

AN. A
CHR. N.
M. LVIII.

M. LVIII.

M. LX.

MESSANA
isterum re-
cepta.

NORT-
MANNO-
RVM cum
Saracenis
praelium.
ET VIC-
TORIA.

ANNVS iam erat à Christo nato millesimus & quinquagesi-
mus septimus quum rebus in Sicilia, inde in Apulia prosperè
gestis; Saracenis subactis, Græcis ex Italia ob dominandi im-
potentiam depulsis; Robertus Guiscardus, & Rogerius fratres
Nortmanni rerum in Apulia & Calabria potirentur, atque quū Rogerij
virtus & olim in Sicilia rerum gestarum gloria omnium oculos animos-
que conuertisset, mouit etiam & trium Mamertinorum cogitationem,
vt patriæ tam dura Barbarorum seruitute oppressæ remedium aliquod
ex propinquo sperarent, factaque conspiratione & communicato cum
fidissimis consilio, ipsi ad Rogerium, qui tunc Mileti in Calabria erat, le-
gationem suscipiunt, benigneque audiri; Pontificis etiam Nicolai II. san-
ctione auxilium à Rogerio impetrant; qui fide data acceptaque eos in
spem mentemque meliorem erectos dimittit: copiasque ad expeditionem
quàm potest occultissime parat. legati ad suos reuersi, arcanis consiliis
omnia in Rogerij aduentum, vt conuenerat, præparant. Rogerius è Rhegio
cum xxvi. nauibus soluens, ad Messanæ litora centurias militum unde-
cim & ducentos equites quibus Gothifridum fratrem præfecit, exponit;
& ad mœnia ducere iubet: ipse cum classe portum subire coepit. Saraceni
subito & inopinato hostium impetu torpescunt, quum etiam armatos
in sese intra mœnia Mamertinos irruere; portasque vt auxilia admitterent
refringere viderent: vndique ancipiti malo circumuenti ad internecio-
nem trucidantur; non paucis saluti fuit Rogerij clementia, qui per præ-
conem ijs incolumitatem promittebat, qui CHRISTVM SERVATOREM,
è iurata Mahumetis impietate profiterentur. Messana ad eum modum
recepta, Rogerius fratrem suum Robertum natu maximum in Siciliam,
vt communibus auspiciis eam liberarent, euocasse scribitur. Nortmanni
fratres Messana præsidio munita, in mediterranea cum copijs mouent,
Romettam deditione capiunt, inde Centuripinos obsidione cingunt; sed
à præsidiarijs repulsi, quia nunciabatur Belcabutum Saracenum cum
xv. m. exercitu contra se mouere; sub Enna positis castris cōsederunt: mox
ex itinere cum Barbaris congressi, eisdem proelio, cæsis decem millibus,
profligant: inde diuisis copijs Robertus Ennam obsidet; Rogerius in A-
grigentinarum agros irrumpit, & omnia ferro flammisque populatus,
cum magno captiuorum numero, & pecorum præda ad fratrem reflexit.
qui quum frustra aliquoties Ennam tentasset, ambo Messanam in hyber-
na profecti, Robertus in Italiam traiecit. Oritur interea dissidiū ingens
inter Robertum & Rogerium: Rogerius enim mediam Calabriae partem,
quia

- A quia non dabatur, ut conuenerat, armis repetebat: mox acie congressi fratres, Rogerius victor, Hieracium deditioe accipit: Robertus Hieracium oblidet; atque à Basilio familiari intra mœnia receptus, parum absuit quin ciuium seditione oppressus & trucidatus sit; obtinuit, ut in magistratum potestate esset, quousque frater eius Rogerius de ipso statuisset. Rogerius clade fratris sui intellecta in commiserationem vertitur; & ad eius salutem properat; mutuūque amplexibus molliti fratres pacem faciunt. Rogerius pacatis in Italia rebus, in Siciliam reuersus dum Nicosiam haud procul ab Argyra situm opidum oppugnat, nuncium accipit Traianenses præsidio eius electo armā sumxisse. Itaque citatum agmen eō rapit ut Græcos in ipso conatu opprimeret. Ceterum quum hoc frustra esset quia Græci vr̄bis partem, quam occupauerant vallo & præfidiis munierant statim ab quinque Græcorum millibus à tergo circumsidetur, & omni com meatum commercio intercluditur. Rogerius ut armis omnia experiretur, in Græcos toto impetu & citatis equis inuectus magnam stragem edidit; ceterum equo ipsius ab hoste confosso prostratus; mox gladio in circumfusus iruens viam sibi ad suos aperuit; & inter hostiū caltra, & vr̄bis præsidium quatuor mensibus confedit. Græci quia Nortmannos angustia rei frumentariæ & iniquitate loci interclusos sedendo opprimi posse confidebant, in otium & negligentiam prolapsi, inque vinum epulasque proclives, Nortmannorum vigilantia & fortitudine præoccupati profligantur; Traianaque recepta, in Perinium defectionis auctorem laqueo animaduersum est; ceterorum qui ea coniuratione tenebantur fortunæ Nortmannis in prædam datæ sunt. Interea quum Saraceni nouis copiis aucti in Ennensem vsque agrum excurrissent; eos inter prædandum assequitur Robertus, & magna clade fusi profligatiq̄ue; triginta milium exercitum cogunt, & Ceramiū obsident. Fama tenet Rogerium exigua admodum manu, ingentem hostium multitudinem non sine manifesta numinis præsentia fuisse, generoso enim equo vectum ante prima signa equitem apparuisse cruce rubrā insignem, quem Diuum Georgium opinabantur; eumque primam hostium aciem ceteris panico metu consternatis perripisse; Nortmannosque ad pugnam præliūque acuisse scribitur. decem millia hostium eo prælio ceciderunt. & xx. M. Barbarorum qui ad prærupta & tuta sese loca ex fuga receperant, per obsidionem expugnata, cæsa, aut in seruitutem ventundata. Post eam cladem Barbaros numquam iustā amplius acie cum Rogerio congressos, velitationibus, insidiis, aut populationibus qua poterant agendo ferendoque latrocinatos obseruo. Octauo demum anno Rogerius fratrem suum Robertum in auxilium euocat; qui coactis vndique viribus Panormum intra paucos dies

SARACENI à Nortmannis intercepti.

M. LXXI. PANORMUS à Nortmannis recepta.

dies expugnatione à fratre adiutus cepit. Nortmanni victoria clementer A
vsi ciuitatem in gratiam recipiunt, ciuesque libertate donant; templa à
Saracenis profanata kustrari iubent; Nicodemum eius vrbis Pontificem
à Barbaris eiectum restituunt. quibus beneficiis omnium gratiam fauo-
remque collegerunt; & Rogerius ab Urbano II. Pontifice Maximo Co-
mes Siciliae appellatus est.

ROGE-
RIVS Sici-
lia Comes
appell.

M. LXXXV.
SYRACU-
SAE à
Nortmannis
recepta.

AGRI-
GENTVM
à Nortman-
nis recepta.

ENNA à
Nortmannis
recepta.

BUTHERA
à Nortman-
nis recepta.

NAET-
IVM à
Nortmannis
receptum.

MELITA à
Nortmannis
recepta.

ROGE-
RIVS Co-
mes mori-
tur.

AN. A
CHR. N.

M. CII.

SIMON Si-
cilia Comes
moriatur.

AN. A

CHR. N.

M. CX.

ROGE-
RIVS I.

utrinque
Siciliae Rex
appellatus.

Rogerus inde Messanam propugnaculis & publicis ædificiis ornat:
Sacerdotes prædiis ditatos, ad sacrorum curationes per ducentos fere an-
nos ob Barbarorum tyrannidem intermissas reuocat & restituit: Syracu-
las quadrimestri obsidione cinctas, Saracenisque frequenti pugna terra
marique profligatis deditioe capit. Sequenti deinde anno Agrigentum B
Rogerius occupat; captisque ibidem Chamuti, Saracenicæ præsidij apud
Ennenses Præfecti, vxore liberisque, eosdē benignè & humaniter habuit.
Inde cum equitibus Ennam profectus; Chamutum spe redimendæ vxor-
is, prolisque euocatum; equitatu circumdatum capit; vrbeq; in potesta-
tem ea calliditate redacta; Chamutum eiurata Mahumetica impuritate,
CHRISTO SERVATORI cum liberis & vxore initiatum; & libertate, a-
gris, prædiisque donatum, vt Miletī in securitate & otio reliquum vitæ
degeret, commigrare fecit. Iam Sicilia in potestatem redacta; & à serui-
tute Barbarorum liberata erat; præter Næetum & Butheram vrbes; quæ C
vi capi non posse videbantur. Ceterum quum Rogerius iustitia & li-
beralitate erga omnes vsus. Siculos multis sibi beneficiis demeruisset;
Buthera sponte tam benigni iustique victoris clementiā sequuta sese de-
didit. Næetini etiam qui nullis armis expugnari poterant, & Barbaro-
rum præsidio tenebantur, supplices quoque vnā cum Saracenis Rogerio
accidunt; seseque & suas fortunas eius voluntati permittunt, quos
ille comiter acceptos, & Christo initiatos, in gratiam recepit, iisque
Iornandum filium præfecit. Atque quum iam nihil quod in Sicilia
vinci posset, superesset: etiam ab aliis, qui adhuc Saracenorum domina-
tione præmebantur, seruitutem esse depellendam putauit. quare Melitam D
insulā; & mox Gaulon Melitæ vicinam, eiectis inde Barbaris sibi suisque
posteris per arma vectigales fecit. Traditur ipsum corpore firmo & pro-
cero: oris magna dignitate & egregia forma fuisse. adhæc in facundia,
militarique peritia, consilioque promptum & expeditum; benignum
præterea, comem & erga omnes liberalem fuisse; magnoque sui deside-
rio relicto, cum grata nominis sui ad posteritatē memoria excessisse filijs
solum Simone & Rogerio, quos Adelanda Hierosolymorum Regina
procreauerat superstitis. Simon patri successit, qui quum breui ad-
modum tempore supervixisset: Rogerium fratrem in Siciliae & Calabriae
Comitatu successorem habuit. Is ad maiora aspirans; quum etiam
patruelis

- A patruelis sui proles varijs casibus extincta esset; ex eorum morte etiam Apuliz principatu auctus, regium diadema affectat: & vtriusque Siciliz Rex; (iam enim Neapolis, Apuliz & Calabria regnum sub Siciliz nomine comprehensum erit.) siue regnorum cis & ultra Pharus Rex ab Innocentio secundo, Pontifice Maximo appellatus est: & Panormi insignia regia, coronamque accepit. Varia hic & maxima bella gessit. Quum in Africam arma transtulisset; rebus contra Arabes prosperè gestis; Tripoli, Aphrodisio, Siphacio, Capsióque opidis in potestatem redactis, Tunetanum regem ad pacis leges coegit. Inde in Suria contra Saracenos Ludouico Francorum regi adfuit; Græcia contra Emanuëlem Augustum & contra Venetos Emanuëli suppetias ferentes; arma tulit. in vtraque expeditione, terra marique victorem multa non solum præclare sed & fortiter etiam gessit. Domum inde reuersus Cephalædum, quod Barbari prostrauerant; instaurauit; ibi & CHRISTO SERVATORI amplissimum templum, in victoriæ suæ monumentum extruxit. Scribitur fuisse corpore pleno & procero, robustoque: vultu asperiore, voce obtusa; publicè seuerum; priuatim humanum & eorum barbaris terrori, suis amor, iustitiæque laude omnibus commendatus erat. moritur anno ætatis LIX. Guilielmo filio solum ex tribus, quos progenuerat, superstite. nam Rogerium Apuliz ducem; Alphonsum
- C Capuz Principem ambos adhuc florentis ætatis amiserat. de Rogerio Apuliz duce traditur, cum, ingenuæ puellæ & ex Comitum familia oriundæ forma captum, vsque adeo in amorem proiectum fuisse; vt à patre rege, quo salutem Rogerij, iam in desperationem prolabentis consultum esset, legitimas cum eadem impetrarit nuptias: exque eo coniugio Tancredum, qui Guilielmo bono successit; & Constantiam procreatos. Constantiam virginum Vestalium ordini auus Rogerius Panormi adscripsit: eamque postea legibus solutam Celestinus III. Pontifex Max. Henrico Sueuo Augusto vnâ cum Siciliz vtriusque regno collocauit. Sed hæc loco suo memorabimus. A Rogerij patris vt iustissimi ita & laudatissimi
- D Principis virtute Guilielmus filius, quem pater adhuc viuis successorem sibi cooptauerat, in tyrannum degenerasse traditur; Primoresque regni fide & probitate commendatos partim exilio afflixisse, partim necasse; si contra Maione quodam Barense, qui ob morum similitudinem in eius familiaritatem obrepserat, homine obscuro; & in auaritiam atque libidinem profuso, vt intimo & necessario vsum. qui proceribus ceteris, exitum apud credulas regis aures & suspicacem animum molitus; etiam vacuo ab amicis rege, eadem perfidia regnum affectabat. Deuinctoque sibi in consiliorum necessitudine Hugone Panormi Præfule, placuit euerso per calumniam Lorotelli Comite Roberto, qui potentia sua ipsorum conatus fracturus
- C
- metueba-

M. C. X. X. I. X.

ROGERIUS Rex
moritur.
M. C. L. I.HENRICUS
Sueuorum Rex
Siciliæ Rex.

metuebatur; regiae prolis tutelâ affectare; & sub eius prætextu eius regni A
 inuadere. Quorum praua consilia Roberti sagacitate & prudentia; etiam si
 multi procures ipsorum artibus & delationibus euerſi eſſent impedita sunt.
 Poſthæc diſſidio inter Maionem & Hugonem factionum iſtarum capita ob
 ambitionem oborto; Matthæus Bonellus, qui Maionis affinitatē, deſpon-
 ſata ſibi filia, variis actibus preſare videbatur, ob eam cauſam familiari-
 ter admiſſus, Maionem ex inſidiis incautum opprimit & fuga elabitur.
 Maionis cadaver omni ludibriorum genere à populo plebeque vexatum
 eſt. Rex ob eiſdem cædem ira incenſus, pacari nullis rationibus potuiſſet,
 niſi regia inſignia inter Maionis theſauros reperta, concepti ſcleris ar-
 gumenta fuiſſent. Bonellus in gratiâ regis, quia hoſtem & inſidiatorem
 regiae ſecuritatis, & publici otij perturbatorem, occiderat, recipitur. B
 Ceterum paullo poſt quum Bonelli potentiâ ut nimiam regi ad omnia, for-
 midoloſo ſuſpectam, factio Maionana reddidiſſet, ſcleris que inuidiâ de-
 torquendo molliſſent; Bonello Rex amicitiam & familiaritatem renun-
 ciauit. Is veritus ne noua factionum conſpiratione, & regis crudelitate
 otium publicum perturbaretur, vnâ cum optimatibus & proceribus pro
 libertate coniurat. placuit, regem in poteſtatem procerum eſſe redigen-
 dum; factionem Maioniam opprimendam & delendam; proles regias, &
 regni curam in agnatorum & gentilium tutelam, quoad regiam ipſe ad-
 miniſtrationem obire poſſent tradendos. Capto inde tempore coniurati,
 Gauaretto præſidij regij Tribuno muneribus corrupto, (neglectis etiam C
 Bonelli mandatis; qui nihil ante reditum ſuum & rebus bene compoſitis
 tentandū monuerat) veriti ſi cunctarentur ulterius, ne res iam cum mul-
 tis communicata per indicium ad regis aures penetraret, arcem occupât;
 regem captum in carcerem detrudunt; regias gazas, & inſtrumenta do-
 meſtica diripiunt; in muliebrem ſexum ſtupro & libidine graſſantur. De-
 hinc Regis primogenitum Rogerium, equo impoſitum & per urbem re-
 gia pompa deductum, regem fauſtis acclamationibus ſalutant. ſed popu-
 lo ut in Rogerij verba iuraret perſuaderi non potuit. atque quum poſt tri-
 dum ut conuenerat Bonellus non appareret, vulgus ut ſemper ad omnia D
 mobile, ad miſerationem ſeſcitur: Regem paucorum ſcelere oppreſſum,
 ad libertatem ut ipſis redderetur, commota ſeditione & magno cum fu-
 rore repoſcunt. In eo tumultu, Rogerius magnæ ſpei puer, quū caput è fe-
 neſtra incautiùs, ut proſpectaret, exſcriſſet, ſagitta circâ oculū percuſſus,
 paullo poſt exſpirauit. Vrgent inde Panormitani in regia obſeſſos con-
 iuratos & regem ſibi tradi petunt, alioquin ipſis extrema minantur. Rex
 ex fenestra ſuis, ſquallore & pedore ſordidus oſtentatur. Vicit inuidiam
 rei in indignitas: vertitque in commiſerationem regia maiestas eò miſe-
 riarum proiecta. quare violatores regis ad ſupplicium depoſcuntur.
 Rex

SVILIEL-
 MVS REG
 Sicilia ca-
 pum.

ROGER-
 IVS Gm-
 Helmi v.
 decifur.

- A** Rex libertati suae restitutus, eos, qui ipsum violauerant, capitaque cōiurationis fuerant, incolumes abire iussit: commotus inde tot simul aduersis rebus, & domesticis etiam insidiis affixus, animo mentēque concidit: regiamque vestem, siue dignitatis & maiestatis oblitus abiecit. Excitatus tamen inexpectato admodum motu, nunciabatur namque Bonellum cum coniuratis in proximo magnas copias habere; nouasque iterum res moliri: eo legationē misit, peruenētum, ecquid Bonellus ceterique milites suis auspiciis conscriberent? quid pararent? responsum à Bonello; ipsum supplices ad se confugientes excludere non potuisse postulare, ut leges quas Rogerius Comes tulerat, Rex reipublicae praeferret. ad ea Rex respondit, nihil metu à se vel minis impetrari posse; quod si ab armis discederetur, facilius ea, quae postulabant, impetraturos. Bonellus ubi primos conatus sefellisse videt, suorum consensu victus Panormum versus mouet, & castra tribus ab vrbe millibus metatus, confedit. Ibi quae aliquamdiu neglecta rei bene gerendae oportunitate frustra tempus trinit; quum ciues & comitatus inopia arctati, partium quoque studiis irrequieti, ad res novas spectarent, incertum quo consilio obsidione sponte soluit. Rex interea anxius, Bonellum magni spiritus virum, & caput factionum à pernicioso consilio reuocandum statuit. & per legatum amicitiam ipsi offert, cuius sedulitate effectum est, ut Bonellus cum rege venia ipsi rebellionis data, in gratiam rediret: ceteri, qui in eodem crimine fuerant, in exilium ut materia seditiois tolleretur abire iussi. Verum motus iste male compositus, ob superbiamne regis an auaritiam incertum, mox maiore cum tumultu diuersis in locis, iterum recrudit. ad haec exsulum armis, qui societatem cum Saracenis, passim adhuc insulam sub tributo incolentibus Siciliae status turbatus est. Eius sceleris inuidiam Bonellus nulla sua culpa, sed per calumniam sustinere apud regē coactus tumultuantibus nequidquam pro eius libertate ciuib; oculis orbat; & corporis quoque robore neruis per incisionē abruptis, solutus, carceris deinceps squalore contabuit. Rex inde in Buteram quae defecerat mouet, & in opidum per pacationē recipitur. Hinc quum contra Apulos rebellantes expeditionem rex sumisset, Gaytus Martinus Etinuchus, cui se absente regni negotia aliquot commiserat oblatam sibi fratris in eo (quem memorauimus) motu cæsi, occasionem vlciscendi, amplexus; promiscua in eos quibus infensus erat ex de Barbaricam crudelitatem exercuit; ita ut sub huius dominatione Sicilia nouam tyrannidē experiretur; donec commotus hominis fauria Siculi, eam in ordinem egerent. Rex demum pacatus in Italia rebus reuersus, Panormi publicis aedificiis, patrem suum Rogerium imitatus ornavit; deinde, quum in alui fluore prolapsus esset, moritur. Mortem eius multorum cum letitia excepta scribitur tum quod reip.

SICVIO-
RVM cōiura-
Guilielmi
coniuratio.

1171
1172
1173
1174

1175
1176
1177
1178
1179

GVILIELMVS
Rex
M. CLVII
1175

curam iniustis semper & rapacibus harpyis commisisset, tum quia iustos
 per calumniam opprimi aut perverti passus esset: tum quod avaritia in-
 explebili, argento, auroque, facto, rudi, signatove ciues suos per tyran-
 nidem spoliaisset; & corium ad mercium permutationem signari iussisset;
 usque adeo ut ob ea vitia etiam inuidioso nomine Malus cognominatus
 fuerit, Regis mortem Regina tam diu dissimulavit, quousque paratis o-
 mnibus, quae ad filij successionem necessaria erant, eadem fama & regem
 mortuum, & regnare Guilielmum eius filium euulgaret, Guilielmus
 itaque secundus annos undecim natus patri iustis persolutis succedit, qui
 ob virtutem Bonus appellatus est: & imperij potestatem cum matre
 Margareta, ut pater moriens iusserat, communicavit. Is statim & mo-
 rum comitate gratiaque, adhuc formae dignitate omnium oculos in se
 convertit: adhuc matris quoque eius in ciues benignitas & beneficia,
 omniū animos in spem mentemque meliorem erexit. Interea
 tamen domus regia factionibus, ambitione & avaritiā purpuratorum
 in partium studia diuellitur. Hisque malis intestinis labefactata est res
 publica, etiam si ab externis armis pace frueretur, atque tandem & re-
 gis lenitate, & Reginae prudentia tam graves regni motus in extremam
 calamitatem progressuri componuntur. Ceterum ut Guilielmus discor-
 dia purpuratorum suorum & partium studiis domi variis motibus im-
 peditus fuit; ita multis calamitate aut aduersis rebus fratres, armis, opi-
 bus, consilio prorexit. Alexandrum tertium Pontif. Rom. contra Frideri-
 ci Ahenobarbi Imperatoris potentiam armis defendit Andronicum, qui
 Orientis Imperium scelere occupauerat sua ope deiecto, & domi exilio,
 effecit ut Isaacius in eius locum Imperator crearetur. mox laborantibus
 in Syria Christianis & subsidio per com meatum, & missis copiis salutem
 fuit. Posthac reuocato a Graecia ab exilio, in spem regni Tancredus
 patruus suo, orbis e viuis excessit, anno aetatis suae xxxvii. Tancre-
 dus Panormi Siciliae regnum variis iterum motibus turbatum per Proce-
 rum electionem accepit. Ceterum quia is ius regni, quod sibi Pontifice
 cio iure deberi Pontifex Clemens III. ostendebat, occupauerat; & summi
 quoque Pontificis auctoritate contemta, armis Apuliam infestauerat;
 mortuo Clemente, Celestinus tertius ipsi amulum, qui eius contuma-
 ciam sedomaret Henricum suum Friderici Ahenobarbi Angusti filium
 imperatoremque opposuit; eidemque Henrico Constantiam Rogerij ut
 memorauimus, filiam, Tancredi sororem, quamuis virginittis perpetuam
 voto obstricta esset, legibus solutam, (ut ius utriusque regni veluti dotem
 suam armis sibi & posteris suis vindicaret,) in uxorem dedit, ea ta-
 men conditione ut Romano Pontifici tributum certum quotannis pon-
 deret, Mors inde Tancredi ex morbo, quincto quam regnauerat anno in
 ipso

EVILIEL-
 MVS II.
 utrinque
 Sicilia Rex.

TANCRE-
 DVS utri-
 usque Sici-
 liae Rex.
 M. CLXXX.
 vi.

ANNO
 D. M. CXX.
 ANNO
 D. M. CXX.

A ipso belli apparatu sequuta; omnia Henrico Casari prouisa ad regnum armis occupandum fecit. Aberat is interea temporis in Germania ut sibi copias conscriberet; quum Tancredus Rogerius filius eius nominis secundus in regnum succederet. Sed cognita Tancredi morte, coacto undique exercitu in Italiam mouit, & Neapolin frustra tentat; veritusque ne dum ad Neapolis obsidionem tempus sedendo extraheret & spes suas cunctatione corrumpere; quia vi non poterat, Rogerium dolo euertit; eundem namque spe pacis deceptum, & incautum in potestatem redigit; regnoque exutum & oculis orbatur; & ne qua spes regij sanguinis superesset, virilibus mutilatum in Germaniam relegasse & carceris squallore confecisse scribitur. in eius rei narratione auctores tamen variant; ij Rogerium quum in regni consortium a patre adhuc viuo exoptatus esset, desponsata ipsi Irene, Isaacij imperatoris filia, paullo post fato functum fuisse tradunt. Tancredum animi dolore & regni motibus anxium curis & angore contabuisse. ipsi filium nomine Guilielmum astu & artibus Sibyllæ matris suæ surrogatum, ad regnum obrepisse. Henticum proximo inde anno armis regno Neapolitano positum, Constantiam quoque uxorem, quæ a piratis intercepta in Tancredi potestatem venerat; recepisse. Sibyllam Tancredi viduam quæ cum Guilielmo iam rege, & tribus filiabus in arcem nulla vi expugnabilem sese condiderat; spe pacis & pactorum foedere ab Henrico circumuentam, cum tribus filiabus in Germaniam relegasse. Guilielmum prunis ardentibus oculorum usu orbatur. usque adeo ut isti hanc calamitatem Guilielmum; illi Rogerium subisse; & in huius an illius morte, Nortmannorum stirpem, quæ in Sicilia & Apulia principatum per centum triginta septem annos tenuerat extinctam esse scribant.

ROGERIUS II.
vtriusque
Siciliae Rex.

EVILIST.
MVS III.
vtriusque
Siciliae Rex.
M. CXCIV.

DE SVEVIS.

B ENRIGVM Svecum sextum eiusdem nominis Augustum tam tristibus inijs, extremaque clade Nortmannorum gente deleta, regni vtriusque auspiciâ inchoasse Sigulorum rerum scriptores memoria prodiderunt; tantæque crudelitatis vicem Henrici posteris quarta inde stirps in Conradino, ut suo loco memorabimus, ante sæculi vniuersæ conuersionem à Carolo Andegauensi repositam fuisse; addunt, Constantiam Augusti uxorem gravidam & partui vicinam Panormi extenso in publicum tabernaculo; (quia idcirco quod quinquagesimum iam superasset annum infecunda vulgo credebatur) ut in matronarum praesentia, & simulati partus, & suppositi suspicionem adimeret,

HENRICUS SVESIVS, AVGVSTVS
vtriusque
Siciliae Rex.
AN. A.
CHR. N.
M. CXCIV.

meret, filium Fridericum enixam esse. Ceterum Henricus in aliquot
 qui coniurationis in ipsius caput conuicti erant, animaduertit, & paullo
 post in crudelitatem quoque prolapsus in aliquot, qui Tancredi partium
 fuisse accusabantur, nulli parens ordini promiscue proscriptionibus, ferro,
 flammisque sauiisse, & rapinis quoque fiscum suum impleuisse ab ip-
 dem acensatur. Id tamen fatentur, ab eodem quantum humana cura
 prouideri potuit, Siciliae res ad tranquillitatem compositas esse. eundem
 uxoris dolo ut dolorem tam alta mente repositum, quem de nepote Ro-
 gerio an Guilielmo incertum, tot contumelijs lacerato conceperat, vlcis-
 ceretur veneno; alij morbo tradunt esse extinctum; moribundumque
 Fridericum qui tunc quinctum agebat annum, & Constantiam uxorem
 tutela Pontificis Romani & Philippi fratris sui commendasse. Ipsum
 statura quidem mediocri, corpore tenui & imbecillo; oris tamen ma-
 gnâ prae se tulisse dignitatem describunt: prudentem adhuc facundum
 & aucupio deditum fuisse; & hoc genus venationis primum ab ipsius
 patre Friderico Ahenobarbo in Italiam translatum testantur. Ceterum
 quum Philippus Friderici patruus & tutor, in Germania etiam tunc ci-
 uilibus bellis commota, abesset, Constantia virilis animi mulier interea
 regnum magnâ cura & summa cum iustitia administrabat, & Fridericus
 iam septennis Panormi ex more regum diadema, regumque ornatum
 summis, & faustis populi acclamationibus in regem inauguratur. eiusque
 mater paullo post moriens filium Innocentij tertij Pontificis Maximi
 clientelae commendat, Friderico decimumquinctum agenti annu Con-
 stantia Alfonsi Aragonum Regis filia Panormi habet. Philippus interea
 Augustus Friderici patruus, postquam in Germania frequenter Othonem
 Saxoniae ducem praelio fregisset, imperiumque factionibus irrequietum
 composuisset, nono quâ Imperator inauguratus erat anno in fidijs Otho-
 nis Palatini Comitis caesus est. Huic Ocho quartus Saxoniae dux in im-
 perium successit, qui Augustus ab Innocentio III. Pontif. Max. salutatus
 & Romae inauguratus, Campaniam, quae ditionis Friderici erat, Flami-
 niam, quae Pontifici parebat, armis inuasit: atque quum ad Innocentij
 intercessionem id vetantis non obediret, Pontifex ut Friderici causam
 & ipsius ditionis Pontificiae tueretur sacrosancta potestate vsus, eidem diris
 deuoto imperatoriam dignitatem abrogat; & Septemvirorum Senatui
 auctor fit, ut Fridericum Siciliae regem iam tunc vicesimum (si recte pu-
 tant Chronologi) agentem annum Caesarem crearent, qui Othonem ex-
 ceptum bello prosequerentur. Fridericus eodem tempore quo se Ca-
 sarem a Septemviratu designatum accepit, etiam filiolo recens nato cui
 nomen Henrico fecit, auctus animum ad tantum dignitatis fastigium
 suscipiendum, se suisque maioribus dignum fuisse, & dissuadentibus
 etiam

FRIDE-
RICVS
SVBVVS
vtriusque
Siciliae Rex.
MCCX-
IX.

FRIDE-
RICVS II.
AVGV-
STVS.
MCCXX.

- A** etiam amicis Romam profectus summo cum honore excipitur: inde Genuam, mox Papiam usque progressus, Alpibus superatis, Othonem, Philippi Francorum regis societate adiutus, proelio fractum in Saxoniam fugere coëgit. Victor inde Romam reuersus ab Honorio III. Pontifice Maximo Augustus salutatur & inauguratur: mox quū nunciaretur nonnullos Principes in Apulia res novas moliri; opida oppugnare; in Tuscia quoque arma moueri: coactis copijs eos qui arma sumferant in potestatem redactos aut supplicio punit, aut in exsilium agit. Interea Saraceni qui passim adhuc in Sicilia, vt memorauimus, degebant, à Friderico fiducia locorum, quæ incolebant, duce Mirabetto deficiunt: Eos Imperator magna vi aggressus superatos, ne quid deinceps moliri possent, ex ipsorum rupibus & arcibus detractos in potentia & plana transtulit; viginti millia quoque in Nuceriam Campaniæ opidum ex Saracenis colorum deduxit; quorū deinceps virtute & armis vsi Fridericus eiusque posterum multa præclara gesserunt. in Mirabettum defectionis auctorem laqueo animaduersum scribunt. Proficiscitur inde in Germaniam Fridericus & Henricum ex Constantia filium indicto Septemvirorum Herbipoli conuentu Cæsarem designari fecit, & ipsum sibi in collegam cooptauit. Interea odium Friderici in Pontificem Honorium quod multorum querelis & delationibus coaluerat, in manifestam similitatem erumpit;
- C** quod tamen Ioannis Hierosolymorū Regis, qui rebus in Suria à Sultano profligatis, opem ab Honorio rogaturus Romam venerat, intercessione emollitum est, & odijs in gratiam Reipublicæ depositis, Fridericus ducta in uxorem Iolanta; regis profligati, vnica filia prouinciā liberandæ Suria suscepit, sed expeditionem in proximum usque annum distulit. Nascitur interea ipsi ex Iolanta filius Conradus dictus; eaque paullo post animi curis ob mariti in se asperitatem confecta, vt nonnulli produnt, moritur. Fridericus primo vere contractis vndique copijs in Cyprum vela facit, inde in Suriam nauigans Sultatum ad eas pacis leges coëgit; vt Hierosolymorum regnum, vnā cum Palæstina restitueret; foedereque in decennium percusso sine sanguine bellum maximum confecit, & rem Christianam recreauit. Ipse verò Hierosolyma liberalibus ingressus in regem Hierosolymæ inauguratur: urbemque tot belli cladibus affectam instaurat, ædes sacras restituit & novas erigit; Nazarethum & Ioppen opida propugnaculis & præsidario milite munit; inde Raynaldum Equitum Magistrum Suria præfecit, & rebus compositis in Apuliam sua absentia factionibus irrequietam reuertitur; & cum Gregorio IX. Pontifice (ab quo quod expeditionem sacri belli varijs tergiversationibus eludere videbatur sacris illi interdictum fuerat) in gratiam redit. Friderico Italia absente, prauo nonnullorum consilio Henricus quem in Cæsarem patet coopta-

FRIDERICVS
Hierosoly-
morū Rex:
M. CC.
XXIX.

cooptauerat corruptus; ius imperij occupare conatus erat: quem Fridericus cum duobus filiis in potestatem redactum, in Calabriae opido Maturrano relegatum ibique inedia confectum; atque Conradum fratrem eius in locum à Septemviris surrogatum tradunt. Inde quum Fridericus Pontificis Maximi auspicijs, Romanos Viterbij quam circumfederant, obsidionem soluere coëgisset, nunciatur; Siciliam magnis motibus turbatam; caput seditionis & auctorem esse Martinum Balleonem, qui etiam Friderici vitam insidijs petiturus esset. Fridericus eò citatum agmen rapit, & Messanam facile recipit, Balleonem captū exuri, in ceteros alio supplicij genere animaduerti iubet. Syracusis quoq; & Nicosiae noxij puniti sunt. Centuripen urbem, quæ contumacius ab eo defecerat, magna vi expugnatam funditus evertendam decernit; & Augustam in Orientali Chersonnensi fronte de suo nomine condi fecit. Dehinc ex Sicilia Romam cum Conrado Cæsare designato profectus à Gregorio IX. benignè exceptus est. Ceterum Pontifex nimiam iam Friderici contumaciam expertus praesertim quum socias Mediolanensium ciuitates oppugnare coepisset, ad belli consilia conuersus, Venetos sibi fœdere iungit. Atque quum illi Apuliae oras classe infestarent, Fridericus magno impetu contra Pontificem insurgens, exdibus & populationibus obuia quæque vastat, & ad stipendiorum angustiam redactus coriacea moneta vsus, eandem auro argentoque; rebus suis iam prosperioribus permutauit. Inde Romam frustra tentat; Rauennam occupat, Beneuentum vi captum demolitur; Cassinense monasterium per legatos deprædat; armatisque copijs ad urbem denuò contendit: contra Gregorius comitia procerum Ecclesiasticorum Romæ ut communibus suffragijs Friderico imperium abroget, indicit. Ijs terra marique Fridericus insidiās facit; & per Entium filium suum Sardiniae regem plurimos Ecclesiae Purpuratos intercipit, quos in carcerem Amalphiae condidit. Scriptores tradunt Gregorium Pontificem usque adeo ubi eos interceptos cognouit, consternatū fuisse, ut præ animi angore & mœtore febris correptus, breui interierit. Gregorio Cælestinus IV. paucorum dierum Pontifex; & huic Innocentius IV. D succedit. is nequidquam tentata pace cum Friderico per intercessionem Balduini Imperatoris Constantinopolitani, in Gallia; aduerso Rhodano Lugdunum uentus, Senatum Ecclesiasticum indicit; eoque Fridericum citari per legatos primum, & inde per præcontem iubet; qui quum ad conditum diem non apparuisse renuntiaretur, ex Senatusconsulto, Pontificiae etiam censuræ obnoxius à sacris arcetur; & ab Imperatoria dignitate mouetur. Fridericus ira accensus Italiam bello quater, omnia incendijs ferroque vastare, Pontificiorum omnia agere, ferreque. Inde in Campaniam flectens Petrum Capuanum supremū Siciliae Cancellarium conspi-

- A conspirationis accusatum, oculorum usu orbari & in carcerem committi iussit, quem sibi, ne tantæ contumeliæ & fortunæ ludibrio superstes esset, mortem conscivisse scribitur. Tarenti interea Friderico hibernanti, nunciatur, Entium eius filium Bononiæ captum detineri. Evocatis itaque mox undique copiis ut eum liberaret, morbo impeditus & tardatus, Idibus Decembris, ætatis suæ LVII. moritur. corporis medicum staturam ei tribuunt; vultum lætum & apertum; linguarum Latinæ, Græcæ, Saracenicæ & Germanicæ magnam peritiam; in bonarum artium professores & Academiarum proventus augendos liberalitatem & benignitatem commendant; eumque Ptolæmæi de cæli Conversionibus opera in Latinum ex Barbarico sermone translata; aliosque & sapientiæ & medendi arte nobiles auctores Europæ primum ostendisse, adhuc magnis & dubiis in rebus consilio fuisse præsentis & expedito scribunt, omnesque sui sæculi Principes militari gloriâ vicisse. Tres habuit uxores, Primam nomine Constantiam Aragonicam gentis, & ex ea Henricum Cæsarem: is ex Leopoldi Austri filia Henricum, Fridericum & Conradinum procreavit. Alteram Ioannis Hierosolymorum regis filiam Iolantam; quæ ipsi Conradum Augustum; Conrado Margareta Austria Conradinum peperit. Terciam Elizabetham Angliæ Regis sororem, ex qua Iordanus in infantia extinctus; Henricus, cui pater Siciliam legauerat, in pueritia morbo consumptus nati sunt. Ex concubinis Manfredum, qui ab utriusque Siciliæ regno malis artibus parto deiectus est; Entium Sardinia; Henricum Corsicæ reges; & Fridericum Antiochiæ Ducem genuit. Mortuo non sine veneni suspitione Friderico Augusto, Conradus Cæsar à Germania ad capessendum utriusque Siciliæ regnum in Italiam profectus, à Manfrido Tarenti Principe, fratre spurio, quem pater moriens cum imperij potestate regnis, ne quid absente adhuc Conrado turbaret, præfecerat, excipitur; & Neapolin quæ ad Pontificem defecerat, & frustra à Manfrido tentata fuerat, octavo demum mense per cuniculos, aut quod alij tradunt, fame ad imperium coëgit, urbemque multa clade deformatam, militi etiam suo diripiendam dedit. Atque quum ubique compositis exiguo quidem spatio, octo videlicet mensibus, ultra biennium, regnasset, venenum ipsi dolo Manfredi per clysterem infusum esse & perisse, Conradino filio, quem heredem scripserat, solum superstitem tradunt. Ceterum quum regni Neapolitani Proceres & civitates absentem in Germania Conradinum negligenter, eiusque tutores, & præfectos odissent, etiam si præcipua pars Conradini auspicia sequeretur; & insuper Sicilia factionibus irrequieta mutaret, Manfredus capto iam tempore, consilijs & artibus non viribus utendum ratus, Neapolitanam & Siciliæ regnum deiecto Conradino occupaturum se confidit.

D

Placuit

Placuit itaque primum, praefecturam à Friderico moriente sibi commissam, ut Conradini adhuc in Germania absentis, imperium cum potestate administraret, exercere. moritur interea qui eius tam callidis consiliis obstruere poterat Innocentius III. Pontifex Maximus: & eo mortuo Pontificatus ad interregnum per biennium redijt; Manfredus occasione temporis usus, Pontificias copias ex improviso, eductis è Nuceria Saracenis adortus, oppressas armis exuit: & Manfredoniam urbem demolita Sipunte, nouam de suo nomine, & salubriore caelo sitam condidit. Post hæc quum Alexandri IV. Pontificis armis vrgeretur, ad artes suas conuersus, nuncios subornat, qui Conradinum esse fato functum mentirentur; ipse ut eorum verbis fidem adstrueret, funere regali pompa deducto, luctu quoque simulato, eam personam tam dextrè egisse scribitur; ut omnibus eam imposturâ deceptis, regio deinceps habitu sumto; regem se salutari & coronari fecerit. dehinc ut etiam necessitudine & affinitate opes suas confirmaret, quum filiam haberet nubilem nomine Constantiam, eam Petro, Iacobi Aragonum regis filio, qui post eadem Gallorum Siciliae regno potitus est, collocat: mox Siciliam ad noui regis imperium tumultuantem in potestatem redegit: & Messanae primum receptus, & Rex à populo salutatus, Panormum proficiscitur, & à regni Proceribus corona regia redimitur. Siciliaeque rebus ita compositis, auspicijs Urbani IV. Pontificis tanquam Ecclesiae hostis euertitur: qui missus ad Ludouicum Francorum regem Legato, eiusdem fratri, Carolo Andeugensium Duci, utriusque Siciliae regnum ex Pontificia auctoritate offert. Carolus suorum consilijs impulsus & opibus adiutus, omnia ad tantam expectationem moliri coepit. Interea & Manfredus magnum belli apparatus instruit. Carolus cum triginta triremibus è Massilia solueris; Ostiam appulit, inde aduerso Tiberi subuectus, Romæ benignè & comiter exceptus; Siciliae utriusque Rex, in æde Lateranensi à purpuratis Pontificis ceteris legibus inauguratur. Conuenerat enim ut Carolus eiusdemque posterum annum XL. M. aureorum tributum Pontifici Romæ penderent; ne ipse posterique eius externum aliquod imperium, siue oblatum illud esset, siue armis acquisitum caperent. mouit inde contra Manfredum Carolus, quem ad Beneuentum assequitur; & collatis utrinque signis diu & anceps Marte acriter pugnatur; Carolum primo quidem proelio solum fugatumque; altero, Manfredum ante primam aciem acerrimè pugnam cicerem, à suis desertum & proditum & ab equo vulnerato excussam, eceidisse; eiusque cadaver, quia viro sacris iuribus dictum erat, ad ludibrium proiectum, hostes in foueam pronolum mole lapidum obruisse scribunt. Auctores habeo, qui magnam ad Caroli victoriam momentū fuisse Ioannem Casertæ Comitem testentur: qui ut violatæ

MANFRI-
DVS utri-
usque Sici-
liae Rex.
MCCIV.

CAROLVS
utrinque
Siciliae Rex.
MCCLV.

MANFRI-
DVS Rex
in praelio
occisus.

MCC-
LXVI.

- A. violatæ à Manfrido vxoris suæ contumeliam vlcisceretur; ab eodẽ defecisse, & mediâ in pugna ad Carolum transisse traditur.

D E G A L L I S.

- Q**UARTA victoria Carolus Beneuentum deditione capit & Pontifici ut conuenerat restituit, eò quum vndique regni Neapolitani proceres intellecta Manfredi morte conuenissent, Carolum regem faustis acclamationibus salutant: mox & Siculi sese cum ceteris in eius potestatem dediderunt; Massanensesque omnium primi detractis Manfredi signis, Caroli signa proposuisse scribuntur. Restabat Nuceria, quæ ad omnia Caroli imperia contumax, maximo Saracenorum præsidio protegebatur, eam per pactionem qua Saracenos libere suis legibus uti permittebat, Carolus accepit, hic Manfredi vxorem, eiusque filium capit, quem oculis orbatum carceris squallore consumsit. Inde in Etruriam contra Gibellinos moturus, à quibus Conradinum Sueviæ Ducem in Italiam ut hereditaria regna armis repeteret, magnis promissis impletum vocari intellexerat; Saracenorum nouo motu, qui ad Conradinum res suas inclinare nunciabantur, ex itinere reuocatur.
- C** Conradinus interim multa Procerum frequentia stipatus, anno post patris sui excessum XIII. in Italiam degressus, in Campaniam mouit: Conradum ex Friderico spurio fratre nepotem, & Antiochiæ Principem ut suis auspiciis Siciliam in potestatem redigat cum copijs præmittit. Is quum haud longè à Thermis militem exposuisset, easdem paruo labore occupat; & inde Fulconem Caroli Proregem acie profligat; victoris imperium, Agrigentum, Augusta, Argyra, Leontium, Heraclea, Catana, aliaque non pauca Sicilia opida sequuntur. Fulco Messanam sese in tuto recepit. Et iam Sicilia iterum intestinis bellis per triennium omnique calamitatum & latrociniorum genere vexata, modo à Carolo, modo à Conradino partibus laceratur. Ceterum Conradinus Ligurum & Pisanorum classe adiutus, deiectis Gallorum præsidijs Messana, ceteraque Sicilia exceptis Panormo & Syracusis potitus est. In Neapolitano quidem regno Nuceria, & alia aliquot oppida Gallorum dominationem pertæsa ad Conradinum oblata occasione sponte deficiunt. Carolus ut imperium armis partum, armis tueretur, in Maros mouerat; eò Conradinus contractis vndique copijs occurrit. pugnatur acerrime, cadit ante primam Gallorum aciem Philippus Montfortius Equitum Gallorum Magister. Is quia regio paludamento insignis ante ceteros eminebat, Germani qui in propectu stabant falso regem qui cecidisset opinati, solutis ordinibus in hostem

hostem undique impetum faciunt. Carolus qui in omnem pugnae casum A expeditus in subsidijs cum Prætoris cohorte substiterat, intellecto Germanorum errore, in laxatos eorum ordines inuectus magnam stragem facit, fusosque profligat. Conradinus fuga elapsus, abiecto paludamento cum Friderico Austrio, tribus tantum comitatus quum Calorum habitum sumissent, triduum per saltus viarum ignari oberrat: & ad Asturam peruenit, unde cum piscatoria naucula delati decessisset indicio annuli, quem Conradinus piscatori ut panem ipsis emeret misso dederat, agniti; a Ioanne Frangipane Asturæ domino capti, in Caroli quoque potestatem venerunt: & Neapoli carceris squallore annum vnum macerati, violata etiam regiae dignitatis in Conradino maiestate, ambo publicè securi percussi sunt. Siciliæ præerat eo tempore cum proregia dignitate Conradus Caputius Antiochiæ Princeps, in quem captum, per Guidonem Montfortium iussu Caroli laqueo sanitum est. Carolus utroque regno ad eum modum potitus; in Siculos, quia non facile cesserant, acerbius & crudelius consuluit; tributumque ijs iniquissime imperavit, & exegit acerbissime. Inde Gallos reipublicæ, qui omni libidinum genere & dominatione graves erant præficere: ijsque & præfidiarijs omnem rapiendi & stuprandi licentiam indulgere: exsilia, vincula, proscriptiones, omniaque suppliciorum genera in omnem sexum crudelissime repræsentari. Ceterum quum ille etiam legatos, qui ad deprecandum venerant, in carcerem conderet; neque Pontificis quoque auctoritate mollitus civium iniurias ulcisceretur; patientia diutius læsa in furorem conuersa, paullo post ex leti occasione in Gallorum perniciem erupit. Duplex inde fama est, sume qui casu in Gallorum eadem concursum, sunt qui rem consilio procuratam scribant, nos utrisque causas & occasionem in pauca conferemus. Vetuerat Carolus ne quis civium Siculorum publicè cum telo aut armis esset. id milites exploraturi, omnium sinus pertentabant; tandemque eò licentiæ progressi sunt, ut etiam virginum honestarumque matronarum sinus sub eo prætextu lascivijs explorarent. Ex more recepto apud Panormitanos S. Spiritus ædem tertio Paschatis festo extra urbem utriusque sexus ciues magna frequentia adibant; hic Gallus quidam, Droectum vocant, quum in eo coetu cuiusdam matronæ sinus lascivijs quàm pudicitia pateretur scrutatus esset; irritatus ea contumelia maritus, stricto quo Droectus à tergo accinctus erat pugione eundem ingulat: clamore mox & tumultu, ut fit, ad eum casum oborto, impetus undique fit in Gallos, quorum ducenti extra portam cæsi, mox intra urbem ciues odium invidia conceptum tanto furore expleuerunt, ut promiscua cæde Gallos; nulli sexui, ordini, ætati parcentes, trucidarent. Panormitanorum exemplum ceteræ per Siciliam urbes sequuntur eisdem cædibus grassati sunt:

Quibus

M. CCLX.
VI.

CONRADINVS
vtriusque
Siciliae Rex
capituli sup-
plicio ad-
fectus.

SIEVIO-
RVM in
Gallos con-
iuratio.

M. CC.
XXXII.

- A Quibus consilio factum placet; ij ab eisdem causis occasionem repetunt, & incredibilem quoque Gallorum tyrannidem accusant; sed verisimilius in hanc ferè sententiam scribere videntur. Ioannem Prochyta Salernitanum, qui Manfrido regi medicus fuerat, referunt huius coniurationis caput fuisse, & personam suam prosperè egisse qui filiam à Gallo quodam viriatam anxie dolens, eam iniuriam aliquoties ad Carolum, ut legibus in stupratorem virginis ageretur detulerat; verum quum se etiam deludi sentiret, iam odij & iræ causas in Carolum transfert: & rationes quibus ipsum magna cum clade Gallorum euerteret, ex occasione temporum commodissimas non negligit, non ignorabat auersos à Carolo ob tyrannidem omnium Siculorum animos: Petro autem Arragoniæ regis ius regni vxoris suæ nomine deberi, atque ut hunc opibus etiam & armis iuuare ad ius suum prosequendum possit, Michaëlem Palæologum Orientis Imperatorem in quem Carolus magnum belli apparatus moliebatur, facile ut Caroli impetum à se auerteret, in societatem armorum cum Aragonio venturum censuit. Vbi hæc nonnullis cum quibus consilij sui rationes communicauit, placuerunt; Ioannes vtrò citròq; commeando, per litterarum commercia & amicorum fidem, intra biennium vsq; adeo profecit, ut Petus Arragoniæ rex vxoris suæ precibus; quæ soceri ipsius Manfredi, nepotumque suorum nefandam eadem oblata opportunitate piis armis vlciscendam hortabatur, victus & Palæologi antea adiutus, & Nicolai III. Pontificis Maximi auctoritate, qui Siculorum calamitatem miseratus erat, euocatus, prætextu belli quod in Africam sese apparare simulabat; classe in Siciliam copias suas exposuêrit. Interea temporis dum Aragonensis sese ad expeditionem parat, Ioannes Prochyta rationem comminiscitur, qua per eadem Gallorum Aragonensi faciliorem ad occupandam insulam aditum aperiret. Siculorum oculos vltione gratissima pasceret, eosque ad fidem Aragonensi præstandam scelere maximo obligaret. Placuit itaque tertius à Paschatis festo dies, ut quum primū circa vesperam ære campano signum daretur; Gallos omnes promiscuè (neq; habendum vllum sexus, ætatis, ordinis discrimen) esse confodiendos. additur Ioannem ut id quod moliebatur arte aliqua & dolo à suspitione auerteret, per Siculas vrbes oberrando furorem simulasse, ac canna auribus Gallorum ut magis falleret admotæ, ridicula aut ineptæ, contra Siculis eadem Gallorum futuram, diem, horam, signum, indicasse. Illuxit itaque vltimis Gallis in Sicilia dies & funestissimus A.D. III. Kal. Aprilis, Caroli regis anno decimo septimo, quum ad vnum omnes per totam insulam à ciuibz cuiusconque ordinis tantâ crudelitate trucidati sunt, ut etiam gratulæ eiussectarentur, eorumque fortis, ne quid Gallicæ stirpis in Sicilia superesset, satis illideretur, quarumque horarum spatio octo

millia Gallorum eâ clade peremta scribuntur. Interea dum Galli saeva
 libidinis & diu toleratae crudelitatis poenas luunt; Aragonensis circa
 Africae litora oberrabat, & Hipponensem agrum incendijs vastabat. de-
 inde ut Prochyte consilia successisse, & Siculos in ipsum oculos animum-
 que conuertisse intellexit, ad id cuius gratia cetera ficta, factaque erant,
 conuersus, vela suos in Siciliam facere iubet, & ad Drepanum copias ex-
 ponit. Carolus tum forte Neapoli erat, quum de eade suorum, & Sicilia
 ad res novas commota, adhuc tamen Messanenſes incertos quas partes
 potissimum sequerentur, nutare vno eodemque nuncio certior fit. Is co-
 pias quas in expeditionem contra Palæologum paratas habebat, in Sici-
 liam mittendas decernit; omnemque belli apparatus toto impetu in
 perductionis reos conuertendum; & nihil cunctandum, dum adhuc spes
 ex Messanae motibus superesset, itaque classem expediri, & milites terre-
 stri itinere Rhegium conuenire iubet. ceterum quum huic rei omnem
 curam impenderet nuncium accipit, Aragonium conuersa ex Africa ex-
 peditione in Sicilian classe Drepanum appulisse, eumque à Panormita-
 nis regem salutatum: Messanenſes ut omnium tardissime ita atrocissime,
 concepta ex rebus novis fiducia, in Gallorum caedem grassatos esse. Igi-
 tur quum cladem clade noua auctam; & se omnino Siciliae regno exutum
 vidit; animo menteque concidit; & ut erat irarum impotens, sceptrum,
 quod regio more manu tenebat mordicus innasit, diuque ita immotus ut
 quidam litterarum monumentis prodidit; consedit, sed postquam bilis
 deferbuerat classem XL triremium, (et si sint qui nauium numerum ocu-
 plo maiorem recenscant) conscendit; & iuxta Catanam XC peditum
 XXIV millia equitum exponit. Messanenſes interea quæ toleranda ob-
 ſidioni, & tuenda urbi vni esse possent, conuochere, urbem instaurare, &
 omnia magna cura apparare. Carolus admotis ad urbem copijs, Mes-
 senſes terrere, vexare, lacessere; eorum agros ferro, flammaque vastare;
 & Mylas occupare. Mamertini aut successibus aliquot Caroli conster-
 nati; aut bellorum perterriti, dum Carolo deditionem offerunt, si prae-
 ritorum obliuio fanciatur: superbo responso excepti, audiunt, Mamer-
 tins, quos iam vicisset (tumultuaria enim velitatione equites aliquot
 profligauerat aut ceperat) victoris arbitrium esse expectandum. acuit ea
 res Messanenſium animos: ita ut omnes Caroli impetus, virtute, ciuium
 consensu, magistratum sedulitate, armisque & constantia frangerent.
 At Carolus postquam vim procedere non videt, Alajum Leontinum
 urbis praefectum, muneribus, sed frustra apud animum tunc quidem
 nullo precio venalem, corrumpere tentat. mox ut contumaces fame fran-
 gere non valuisse, remque equitatu Messanenſes compectu arceat, & ut
 angustia rei frumentariae ad maximam inopiam prolaberentur, arctissima
 obsidione

MCC-
 LXXXII.

MESSA-
 NENSIVM
 in Gallos
 crudelitate.

MCC-
 LXXXII.

A obsidione eisdem clausit. Legatos itaque Mamertini ad Aragonium mittunt, qui eundem de Mamertinorum fide, constantia, & necessitate doceant, & auxilium rebus in præceps ruentibus exorent.

DE ARAGONIIS.

MESSANENSIVM legati Petrum Aragonium faustis acclamationibus Panormi Siciliæ regem salutatum, & inauguratum conveniunt. Is legatis benigne auditis, auxilia & compeatum expediri iubet; & Rogerium Lauriam classis suæ Præfectum, militari peritia clarum cum XL. triremibus præmittit; ijs mandatis instructum, ut vel Caroli classem profligaret, aut si id non posset, commercia compeatum ipsi impediret. Aragonius terrestri itinere citato agmine contra Carolū movens, quingentos, cum peritis & notis Centurionibus milites non intermisso itinere properare iubet; qui Messanensium labores & vigilias sustinerent; quoad ipse cum toto exercitu pugnam cum hoste conferere posset. Ceterum ut iusta se pro Siculis arma induisse doceret, Legatos ad Carolum mittit, qui cum e regno suo, quod sibi dotis & soceri nomine deberi asserbat, decedere, & Siculos a tyrannide, Mamertinos autē obsidione liberare iuberent, & advenienti pugnam expectandam denuntiarent. Carolus etsi ad Legatorum postulata ferocius respondisset, tamen rem ad deliberationem revocat, placuit itaque apparatū hostium territis, an rerum angustia coactis, incertum ē Siciliam in Calabriam exercitum in hiberna transportare. Vasis itaque conclamatis & ædibus aliquot sacris direptione profanatis, obsidionem solvit. Lauria Aragoniæ classis Præfectus, Gallos ad Pelorum assequutus, eos aliquot navibus captis aut depressis profligat. Petrus rex ex itinere Mylas deiecto Gallorum præsidio recipit; & a Messanensibus in eius adventum promiscua multitudine effusus VI. Nonis Octobris faustis omnium acclamationibus, parens, conservator, & Rex Siciliæ salutat, in vrbe tot belli cladibus deformata excipitur. Superuenit in tanta omnium lætitia & publica aggratulatione Iacobus Petri regis filius cum XXXV. triremium classe quam in portum Messanensem subduxit, atque ubi nuntiatum est Caroli triremes, ex præmonita clade ab instrumento nautico elatas ē Rhegiū Neapolim vela facere, Rogerius quantum temigiorum celeritate portum cursum extendens, eosdem assequutus profligat; & quadraginta triremes captas Messanam deducit. Petrus ex Messana Siciliam obiturus, ut insulā ad tranquillitatem & otium componeret, classi spurium saum Ialmum. Paridem cum imperio præfecit, eundemque paulo

PETRVS
ARAGONIVS
Siciliæ Rex
salutatus.

AN. A
CHR. N.
MCC-
LXXXII.

MCC-
LXXXII.

paullo post quia temerè & malè contra patris mandata cum hoste pug-
 nasset, in exilium expulit; & classis imperium Rogerio Lauria didit.
 mox fretum quoque traiciens in Italiam bellum transfert; & Rhegium
 nullo labore capit; Caroli equitatum ad Fanum Martini trucidat: Semi-
 nariam occupat. Fanta tenet Carolum missa legatione, cum Petro de
 de iniuria exposulasse, ut qui aliena iniuste & per vim inuaderet: Petro
 autem ius suum iustis armis prosequi respondente, Carolum eundem ad
 experiendum utri plus iuris Mars decerneret; Burdegala ad singulare
 certamen iis conditionibus, uti utrinque centum tantum equitibus sti-
 pati venirent prouocasse: eam pugnam nonnulli Pontificis edicto veti-
 tam; alij (vsque adeo eius saeculi scriptores variant, aut odio aut amore
 corrupti) Carolum; nonnulli Petrum ad condictum diem non apparuisse,
 prodiderunt. Petri interim in Hispania absentis imperium Iacobus eius
 filius in Sicilia gerebat; eiusque auspiciis Caroli classis ad Melitam insu-
 lam profligatur; & insula in Aragoniorum potestatem redigitur, Roge-
 rius quoque Lauria deuicta Gallorum classe, cum quadraginta triremi-
 bus Neapolitanam oram incendiis & populationibus eo consilio vasta-
 bat, ut Carolum Claudum Caroli regis filium ad vlciscendum sociorum
 iniurias in pugnam naualem irritaret; postquam adolescentem nec ad
 procerum iussa, neque patris monita obtemperantem, in certamen pro-
 perare videt: fuga simulata cum vsque ad Circeium promontorium pro-
 traxit; inde conuersis velis toto impetu in eundem inuectus superat; eius-
 que Praetoria quum per Paganum vrinatorem perterebrata vitium fecis-
 set & vndis irruumpentibus, depressionem navis omnes qui cum eo vhe-
 bantur, metuerent; qui in ea erant, sese una cum Carolo ceterisque Pro-
 ceribus Rogerio dederunt. Carolus cum ceteris in arce Mamertina
 custodiendus traditur; Rogerius cum x l i. quas ceperat triremibus
 in portum Messanensem, triumphantis more inuectus, classem suam
 subduxit. Carolus rex interea adiutus fratris sui Philippi opibus à Mas-
 filia soluens, & inter nauigandum filij clade intellecta, Neapolin tunc
 admodum nitentem appulit; classeque c l. nauium expedita, & con-
 tractis vndique copiis; filij eladem vlturus Rhegium obsidet; à quo Pon-
 tij Catelaunij, qui vrbis praesidio praefectus erat, virtute repulsus est.
 Oritur interim apud Messanenses sibi Gallos ad caedem deposedentium
 sedicio: magnoque furore populus ad arcem prouolat; & quum captiui
 non dederentur eos igne inlecto conburnt. Carolus tamen regis filius,
 qui in vltionem Conradini ad supplicium poscebatur, pietate Constanz
 reginae conseruatus; Cephalæ dum in custodiam mittitur, & inde in
 Hispaniam transuectus est. Ceterum quum Carolus eius pater paullo
 post apud Fogiam Calabriae opidum in febrem incidisset, moritur; &
 Roberto

MESSA-
 NENSIVM
 sedicio.

- A Roberto fratri suo Arrebatensium Comiti pro filio regni imperium ad-
ministrandum tradidit. In hoc rerum tumultu Rogerius classis Arago-
niae praefectus in Calabria & Apulia signa victoricia circumfert, & vigin-
ti duo opida ad imperium Aragonum coacta praesidiis, & propugnacu-
lis munivit. Dum haec in Italia geruntur, adversa Europae parte Philipe-
pus Galliarum rex, ut Petrum Aragonum ad sua defendenda distineret,
Hispaniae bellum movet; & Gerundam obsidione claudit, cui Petrus
cum exercitu ut obsidionem solueret occurrit, proelioque victus, paucis
post diebus ex vulnere quod in acie acceperat, anno aetatis suae quinquage-
simo quinto Barcinonae Illudus Noubris, filius quatuor, Alphonso, <sup>MCC-
LXXXVI.</sup>
B Jacobo, Friderico & Petro, duabus filiabus Isabellâ & Iolante superstiti-
bus moritur. testamento Alphonsum Aragonum, Jacobum Siciliae regem <sup>PETRVS
Rex ex vul-
nere mori-
tur.</sup>
scripserat, ea lege, ut si quid Alphonso orbo humanitatis accidisset, Jaco-
bus in Aragonense, Fridericus in Siciliae regnum succederet. Alphonso ita-
que sine liberis defuncto, Jacobus deserta Sicilia, Aragoniam occupavit,
& Fridericus Siciliam ex qua occasione gravissimi motus orituri sunt.
Jacobus itaque Aragonius peractis patri iuribus Panormi regio diade- <sup>JACOBUS
Sicilia Rex.</sup>
mate ornatus inauguratur, & prospero optimoque in posterum omine <sup>MCC-
LXXXVI.</sup>
rex salutatur. inde Messanam profectus Calcebrandum Catalauni cum
imperio contra Manfredum Claramontium qui Caroli copias ducebat in
C Calabriam mittit, qui quum Calcebrandum villarium, & Moranum opida rece-
pisset, ab eisdem iterum per ignaviam deiectus est, Claremontius quum ad
Jacobum transire desertis Caroli partibus pararet, fraude ad cenam a Mo-
rani domina inuitatus, circumvenitur, & non sine redemptione dimissus;
ad Aragonenses defecit. Interea classis Aragoniae maritima Galliae circa
Prouinciam depopulatur; & Bernardus Sarrianus & I. triremium prae-
fectus Capreas & Prochytae insulam capit, & Asturam expugnauit, fili-
umque Frangipanis eius, qui Conradinum ex fuga retractum Carolo
prodiderat, hasta trajicit, & opidum ferro flammâque prosternit. Nec
multo post Jacobus rex ab Alphonsio Aragoniae rege, fratre suo, Alaimum
D Leontinum, quem Petrus rex in Hispaniam cum duobus nepotibus ob
conspirationem contra regem, sub specie legationis, ne quid in Sicilia cli-
entium potentia freti turbarent, missum in carcerem condiderat, ad sup-
plicium repetit. Alphonfus Bertrando Jacobi legato cum ceteris tradi-
iussit qui ex Jacobi regis imperio quum ad Hieronensem insulam Drepano
ferè oppositam delati essent; Alaimus cum nepotibus Mineo & Mazari-
no culeis insuti, ut affectati regni poenas luerent, in mare praecipitantur.
Interea Galli capto tempore Augustam, quum ciuibus ad solenne Leon-
tinorum forum profectis, urbem sine praesidio esse per exploratores di-
cissent, subito impetu capiunt, mox & arcem nullo labore occupant.

E

Ad

Ad primum captae urbis nunciū rex cum expeditis copiis profectus Ca-
 taniā ut hostes expelleret venit: eō etiam cum classe Rogerius appulsi-
 inde Augustam nauigans milites exponit, & magnā vi multoq; tuorum
 & hostiū sanguine urbem recipit; arcem nullis armis expugnare potuit.
 Placuit itaque fame eandem in potestatem esse redigendam. confedit rex
 ad arcis obsidionem, & Rogerium magnā cum classe ad reprimendos &
 auertendos hostiū conatus, Calabriae & Neapolitana litora, insulas-
 que inferi maris infestare iubet. Rogerius iussa sequutus, quum omnia
 longē lateq; vastasset hostibus etiam quiescentibus, eis insultare, & ad
 pugnam lacessere. Ij instructa classe pugnandi copiam faciunt; acerrimē
 concurrunt; tandem Rogerius victor procerum precipuos ad dedition-
 nem cogit x. l. triremes capit, ceteras deprimit, aut inutiles facit. mox
 classem cum tribus captiuorum milibus signisque ab hoste captis, ad
 Iacobum regem misit, & cum Gallis biennij inducias fecit. Iacobus in-
 terea Gallos fame ad arcis deditionem coegit, & armis exustos vicia do-
 nauit. Deinde a Caietanis qui deditionem offerebant accersitus, clas-
 sem x. l. triremium litora Calabriae & Campaniae obire iubet, ipse expo-
 sito ad Rhegium exercitu, terrestri itinere ducit opida Seminariam, Si-
 nopolin, Babuliam quae defecerant ad imperium suum redire cogit. ad
 Vibonem Valentiam substat; urbem quae neque minis Rogerij neq; pre-
 cibus cesserat, per vim expugnat, & supplicibus veniam dat; quinque in-
 de opida recipit, & ex itinere cum Atrebatenſi aliquot velitationibus fe-
 liciter pugnat. Is enim extremum fere agmen Iacobi aut carpebat, aut
 in Frumentatōres cum impetu inuehebatur, & itinera quibus Iacobus
 duceret infestabat, atque quum ad Scyllam ut eam a comiteatu & praeſi-
 dio imparatū interciperet constitisset, rex inmissis in urbem aliquot co-
 hortibus, eum in Campaniam deflectere coegit. Iter deinde intermissam
 prosequutus ad Beluederium castra posuit; Rogerij Sangenesij perfidiam,
 qui datis etiam filiis obsidibus ad Gallum transferat, ulturus, ter oppu-
 gnatum opidum: ter praesidiariorū virtute defensum scribitur. Ceterum
 quia nunciis Caietanorū ut properaret urgebatur, Lauria castrorum &
 classis praefectus, extrema omnia tentaturus, Sangenesij filios duos cauea
 illigatos ut patrem ad commiserationem moueret, eo loci quem potissi-
 mum praesidiarij tormentis in Siculos inmissis petebant exposuit. atque
 quum nihil ab eo furore remitteretur, filij eius cum cauea precipitati &
 afflicti sunt, primogenitus statim expirauit, alter conualuit, & Iacobus ut
 vidit sibi propterandum Sangenesij Constantiam, quae armis frangi non
 poterat beneficentia remisso ipsi utroque filio, altero in tamulum sericis
 obuolutū composito, altero in columni, gratissimo parentibus dono expu-
 gnasse scribitur. Cōfensa deinde classe copiis ad Caieta litora expositis,
 Caietano-

VIBO VA-
 LENTIA
 supra.

- A Caietanorum promissa expectaturus confidit: & Auellinæ Comitē præsidij Præfectum acie profligat; fugatum usque adeo acriter insequitur, ut ei reditum ad urbem intercluderet. Inde Fundos usque & per Formianum agrum omnia belli cladibus vastat; & castra munito & edito in tumultu metatus, urbem obsidet. Atrebatensis ut Caietanis subsidio esset, cum exercitu quingentis vix passibus à castris Iacobi eo consilio confedit, ut si ille à fronte Caietam vrgeret; ipse à tergo hostem laceſſendo in se conuerteret, aut mutuo metudistineret. In hoc rerum statu legati ab Aragonum rege Alphonso, & Edoardo Angliæ rege, Pontificis quoque nomine missi superveniunt; qui pacem, aut si id non possent, inducias inter utrosque componerent. ex Legatorum sententia induciæ utrinque datæ sunt.
- B Iacobus inde in Siciliam cum classe reuertitur Alphon- MCC.
LXXXIX.
III. Kal.
Iun.
CAROLVS
II. à Pontif.
utrinque
Sicilia Rex
creatus.
sus, regis Franciæ & Pontificis auctoritate victus Carolum II. Andegauensis filium quem in potestate habebat, acceptis Lodouico, Roberto & Philippo eius filiis obsidibus, libertate donat. Etiam Nicolaus III. Pontifex Maximus Romæ benigniter exceptum Neapolis & Siëliæ regem creauit. Durantibus adhuc induciis, Alphonso Aragoniæ, Edoardus Angliæ reges, magno studio pacem inter Iacobum & Carolum componere sed nullo successu conantur. Iacobus rex elapso induciarum tempore classe quadraginta triremium in Calabriam traiecit; Hieraciū & alia aliquot opida expugnat; sed prosperum in rebus gerendis cursum nuncius interruptit, qui Alphonsum Aragoniæ regem, in apparatu nuptiarum, quibus Angliæ regis filiam ducturus erat, pectoris vitio correptum, intra triduum morte extinctum nunciabat: rogare regni proceres, ut ad hereditarium regnum primo quoque tempore accipiendum, M.C.C.XCI. properaret. Iacobus Fridericum fratrem, ut suis auspiciis Siciliæ cum IACOBVS
Aragonia,
& Sicilia
Rex. Proregla potestate & imperio præſſet in insula subsistere iussit. Ipse VI. Kal. Augusti è Drepano soluens XVII. Kal. Septembris Valentiam VI. Idus eiusdem mensis Barcinonem venit: atque quum sui regni prouincias obeundo legibus & institutis composuisset, rex Aragoniæ salutat & inauguratus est: & filiam Castellæ regis sibi despondit. Interea Sicilia sub Friderico Pro rege auspiciis Iacobi otio & pace fruebatur; ceterum ne classiarij sociique navales otio torpescerent, Rogerius classis præfectus cum viginti triremibus in Peloponnesum nauigat; & Maluſſiam opidum, indeque Chion insulam deprædatus, mox Methonensibus quoque male multatis magna cum præda domum reuersus; in Lucanos, qui Mamertinis infesti fuerant, monit. Carolus posteaquàm Iacobum in tantam rerum & fortunæ amplitudinem creuisse videt, rebus suis diffusus cum Bonifacium VIII. Pontificem Maximum fautorem haberet, eius intercessione pacem cum Iacobo iis conditionibus componere conatur;

vt Iacobus Siciliae regno cederet; sororemque Caroli Blancam in matrimonium duceret, repudiata Hispaniarum regis filia, cuius ante nuptias pactus erat, & Robertus Caroli filius Iolantam Iacobi sororem in coniugem acciperet. Ad ea Iacobus respondit, Siculos super ea re consulendos esse, & missa ultro citroque legatione, Pandulfus Fulco equestris ordinis vir, facta dicendi copia in hanc ferè sententiam libero ore locutus scribitur. Carolum semper dubiae fidei, foedera nulla consueturum; coniugij necessitudinem, quam offerret, in ipsius potestate non esse, fidem quam Iacobus rex sibi Castellae regis filiam desponderat, sine scelere dissolui non posse: Siculis cum Gallis capitale odium esse, quod sine alterius gentis interitu moliri aut nullis hominum consilijs extirpati posset. B illos vt ultionis materiam semper quæsituros; ita istos nunquam arma, quæ sumissent ad extremum usque spiritum posituros, supplicare se ne Siculos clientes & ciues suos, pro quorū libertate pia arma per XII. annos gens Aragonia induisset, Gallorum libidini, crudelitati, perfidia violandos & lacerandos obijceret. Iacobus legatos benignè auditos, & consolatione recreatos fide data dimisit. Nutantem paullo post eius animum Bonifacius Octauus Pontifex Maximus perculit, & partium Gallicarum fecit; eumque magnis promissis impletum, à fide quam dederat Castellae regis filiae absoluit; & ei Blancam Caroli sororem collocat; ac Iacobo Pontificiae auctoritati cedente Siciliae regnum Carolo imperat. C Quod vt in Sicilia euulgatum & exploratum est, omnes ad Fridericum proregem prouolant ei que vt ius suum, quo patris testamento in Siciliae regnum Iacobo fratri (vt memorauimus) succedere deberet, armis tueretur, suadent. mox conuentu procerum Catanæ indicto omnium suffragiis, & publica cum lætitia Fridericum regem Siciliae designant; in eius verba & fidem iurant; se nunquam Gallorum imperium accepturos, Fridericum usque ad extremum spiritum non deserturos conclamant. magno inde procerum comitatu Panormum deductum, regiis caerimoniis inauguratum, magno cœtu circumfusi regem salutant. Quum D in hoc rerum tumultu aliquam animorum inclinationem Calamandrius Caroli legatus speraret; Messanæ concionem habuit, qua, vt Carolum in regem acciperent persuadere conabatur: ad quæ verba (tantum in Gallos odium erat) procerum concursus fit, Calamandrius exploditur, ferociterque responsum est, Siculos delecto & creato sibi rege Friderico, pacè per arma quæsituros. hinc parum absuit quin legatus à populo saxi violaretur. Fridericus inde Siciliam obire; beneuolentiam procerum, ciuium, officio, beneficentia, comitate, & liberalitate demereri, omnia ad subita belli præfidiis firmare, & munitionibus instruere. Inde Messanam profectus maximo cum apparatu, & effusa ciuium aggratulatione excipitur. Dehinc

IACOBUS
Siciliae re-
gno se ab-
dicat.
MCCXC.

FRIDER-
ICUS
Siciliae Rex.
MCCXC-
VI.

- A Dehinc ut bellum à Sicilia distineret, in Calabriam trajcit; & Scyllaceum quod à Gallis tenebatur obsidet, insidet ea vrbs præruptis in rupibus & vtrinque fluuiio abluitur. Aragonij præsidij vbique ad ripam depositis ciues ab aquatione arcebant, & siti ad deditiorem cogunt. Tentatur deinde semel atque iterum, obsidione belloque Catanzarium, quod Petrus Rufus comes cum præsidio tutabatur, qui cum Rogerio quem sanguine contingebat, x l. dierum indutias ijs legibus pactus est, ut interea Caroli regis voluntatem consuleret, postquam nunciatum est eum desperatis Calabriae rebus Apuliam contra hostes muniendam suscepisse, Catanzarium deditiorem in Friderici, qui iam ad Crotonam signa promouerat, potestatem venit, inde ad Roccam cognomento imperialem à Caroli legatis frustra tentatam mouit; & eam fugatis hostibus ab obsidione liberat: Fanum Seuerini & Russanum ceteraque Calabriae opida, ad eius imperium certatim redeunt. Superuenit in tam lætis rerum inijs à Iacobo Aragonia rege nuncius, è Dominicanorum sodalitate Petrus cognomento Corbelles, qui mandata sua Friderico breuibus in hanc ferè sententiam exposuit: Iacobum Aragonia regem Ecclesiasticarum legionum imperatorem Pontificis Bonifacij VIII. auspicijs creatum, petere ipsius ad Aenariam insulam colloquium, ut Fridericus sedatis bellorum motibus pacem cum Carolo & Pontifice componeret; ni pareret, imperium se suum contra ipsum oblitum etiam necessitudinis fraternæ, magna cum seueritate prosequuturum. Fridericum nihil ea denunciatione fuisse commotum produnt; & lato alacrique vultu respondisse, se, si vis ingruat, contra fratris sui postulata tam iniqua ius suum pijs armis defensurum: mox ut ad subita belli sese apparatu omni instruerent, Velasum Alagonium cum imperio in Calabria, & copijs ut victoriam suam prosequeretur reliquisse: ipsum in Siciliam traiecisse; Rogerium in aduersa Italiae parte cum classe ad Hadriatici maris oram opidum Lecciam, & mox Hidruntum cepisse; dehinc difficili pugna haud procul à Brundisio Gallorum equitatum profligasse scribitur. Fridericus conuentu procerum
- D Plotij indicto, ad Senatum de fratris sui postulatis refert; certatur sententijs, Rogerius Friderico proficiscendum censet, & exiguo viæ compendio tantam belli impendentis procellam esse auertendam: alij manendum, & nihil temerè fratri, partiū studijs corrupto, aut fluctuanti credendum, eo die variantibus sententijs nihil decerni potuit, altero, Fridericus legato respondisse proditur, se, quum adhuc in proregia dignitate esset, fratri quidem iubenti parere debuisse; nunc quum suæ potestatis, & ex patris testamento, & procerum populi que suffragijs rex creatus esset, nullam se fratri iniqua postulanti reuerentiam debere. sin vis inferatur, fas esse ut se suosque & ius regni armis tueretur. Rogerium Lauriam qui alie-

niore animo in Fridericum esse coeperat & com meatum à rege ostēsis A
 Iacobi litteris petebat, non nisi datis vadibus sua negotia obire permisit:
 ceterum is vadimonio liberato fuga elapsus ad Iacobum transfugit. Io-
 lanta interim cum fratris sui classe Romam deducta Roberto Caroli filio
 ex foedere, præsente Iacobo nupsit. Ioannes Lauria Rogerij patruelis
 qui nouis Siciliam motibus turbabat, prælio profligatus; ad Rogerium
 fuga elapsus est; & Rogerius qui id temporis copijs à Carolo acceptis
 partes Friderici oppugnabat, opidis, quæ per Siciliam tenebat exutus est.
 Ceterum quum is Cantazarium in Calabris opidum oppugnaret, Velas-
 cus Alagonius cum CCC. equitibus eundem DCC. equitibus stipatum,
 vulnere afflictum, profligauit, & obsidionem soluit. Iacobus ut fratrem B
 suum ad libidinem & voluptatem hostium communium vexaret, & bel-
 lo infestaret, cum LXXX. triremium classe præfecto Rogerio Romam
 nauigat. Fridericus LXIV. triremibus instructus præfecto Conrado Au-
 ria Genuensi lustratis Calabria litoribus Aenariam ut fratris sui cursum
 interciperet; aut eius classem inuaderet petijt: ceterum à fratre præmo-
 nitus, consultius ipsum ad sua defendenda intra regnum se recepturum;
 ut eius vel iram molliret, an alia qua de causa incertum in Siciliam re-
 uersus est. Iacobus Neapoli communicatis cum Carolo, & Pontificis
 legato consilijs, cursum in Siciliam dirigi, Lauriaque consilium sequu-
 tus, ad Pactas exscensionem fieri iubet. Pactenses tanto apparatu territi C
 & ab omni re imparati sese dedunt. nutant & ceteræ vrbes, imperiumque
 Iacobi sequuntur Myla, Noara, Monsfortis, & alia aliquot præsidia, su-
 perato inde Pelori promontorio Syracusas versus Iacobus nauigat, eas-
 que mari & terra obsidendo claudit: & vallis Nætinæ agrum, longè
 lateque populationibus infestat. Vrbi Syracusanæ præerat Claremon-
 tius, eamque longa & difficili obsidione fatigatam, intestina etiam pro-
 ditione & fame vexatam, magna cum Syracusani populi constantia Fri-
 derico conseruauit. Iacobus ne sedendo tempus tereret Buxemium,
 Palatiolum, Xuthinum, Ferulam & Buccherium agri Syracusani opida
 per deditionem capit: Buccherium à Friderici legatis receptum est; & D
 iterum à Gallis acerrimè oppugnatum depulso hoste defensum, sed noctu
 quum vim difficilioris iterum oppugnationis metuerent, à ciuibz fuga
 delapsis desertum est. Fridericus ut ex propinquo suis subsidia ferret, &
 hostium excursions arceret: Catanam sibi belli sedem delegit. atque eo
 tempore Ioannes Barresius, qui exceptis ceterorum opidorum præse-
 cturis, Petrapreciæ, haud longè citra Gelam sitæ præerat vnà cum præsi-
 dijs ad Iacobum transiuit. Ceterum quum Galli nihil hostile metuentes
 Petram suis prædis receptaculum delegissent; & omnia eo ferrent age-
 rentque; Velascus Alagonius eos ex insidijs opprimit, & præcipui
 nominis

MYLAS
capta.

A nominis Centuriones carcere conditi, gregarium militem, dehis una catena revinctis, ad Fridericum ut de ijs statueret deduci iussit. Pactenses interea ad Friderici imperium redire conati, ab artis praesidio impediti, & Ioanne Lauria cum classe adnavigante oppressi sunt. Mamertini Ioannem Lauriam cum xxx. triremibus à Mylis redeuntem, adorti, pugna navalī fundunt & capiunt; vix duae triremes fuga elapse sunt; quae nuncium acceptae cladis deferrent. Iacobus aducta pugna fractus, & quod ultra xx. milium varijs belli cladibus cecidisse, & classem afflictam conquereretur, belli tedio captus, legati Pontificij auctoritatem & suorum consilium sequutus, qui fessis rebus otium & quietem aliquam esse dandam censebant, suos classem conscendere iubet. Peloroque superato classem ad Mylas subducit. Traditur hinc Iacobum Friderico legatum misisse qui pacem se Friderici rebus suo nomine factum sponderet, si captas ab ipso triremes una cum Ioanne Lauria ceterisque captivis sine precio redderet, ea legatio quia procerum consilia dissuadebant accepta non est. & de Ioanne Lauria, & Iacobo Rocca ut de perduellionis condemnatis securi supplicium sumtum. mox & Fridericus expeditam classem in fratrem movet, is subductis velis procellae & saevientis tempestatis iniurias tolerare, quam cum fratre concurrere maluit, & classis partem ad Aegolias insulas afflixit: cursuque in Italiam flexit. Engium etiam quod ad Gallorum partes transierat per Henricum Vigintimilium Friderici legatum aliquamdiu frustra obfessum, à rege cum copijs superveniente fame sitiue ad deditionem coactum est; mox & Petra per Claremontium oppugnata captaque, & sine armis sponte ad Friderici imperium, urbes quae defecerant, aut ab hostibus captae fuerant, venia omnibus data redierant. Nubant, fluctuabant adhuc incerta fide, Mylae, Noaria, Monsfortis, itidem Pactarum & Samperij arces, quā nunciatur, Iacobum nova classe instructum, magnum belli apparatus facere. addabatur ipsum, ut terrorem Siculis moueret, Robertum & Philippum Caroli filios classe sua exceptos in Sicilia possessionem armis deducere. venturum tantis copijs, ut fratrem hostibus restitutus à Sicilia deiceret, Siculos Gallis ad libidinem trucidandos obiceret. Fridericus nihil ea denunciatione perterritus classem xl. triremium expedire ut fratri occurreret, ipse praetoria vectus à Messana soluit, & ad Orlandi promontorium in hostilem classem inuectus, dum ferocius quam consultius pagnat gravissima clade oppressus, mente concidit, sed Hugonis Emporitani opera vi remorum impulsa praetoria, hostibus eripitur, & cum xii. triremibus, quae fuga sese subtraxerant, Messanam rex incolumis deuectus est. Vigintiduae triremes ab hoste captae, aut depresso sunt. desanijt in captivos proceres omni crudelitatis genere, ut mortem patruelis sui videretur

Rogerius

Rogerius Lauria; in gregarium militem, & socios nauales Gallus omnem A
 ultionis libidinem exercebat. Rex interea ad mentem rediit, & in ipem
 meliorem suos consolatione efficaci erexit; Messanæque rebus consilio
 & præsidio confirmatis, ad Ennam, ut ex insula rotius vmbilico vndique
 subsidia laborantibus submitteret, cum exercitu profectus est. Iacobus
 utcunque victoriâ poritus, quum se tantum detrimenti accepisse vide-
 ret, ut propius victum se quam victorem testaretur, animo concidit;
 conuocatoque procerum concilio, fidem iam se suam satis liberasse Pontifi-
 ci Bonifacio VIII. Carolo regi, eiusque filiis qui aderant, obtestatus, sibi
 in Hispaniam, ut res quoque regni sui commotas componeret, redeun-
 dum ostendit; & quia iam fratrem aduerso prælio, & Siciliam maxima
 clade concessisset, facile Siculos ipsorum armis, modò victoriâ uti scirent,
 cessuros adiecit. consilio inde dimisso classem suam ad profectionem in
 ancoris expeditam stare, & mandata sua expectare iussit: procerumquo
 aliquot captiuorum permutatione cum fratre suo Fridemio facta; reliquos
 itidem opida capta; Roberto Caroli filio, & Rogerio Lauria, iisdemque
 imperium quoque cum exercitu tradidit: ipso à Sicilia soluens Neapolim
 nauigat; atque à Carolo, qui se desertum queritabatur, alieniore animo
 exceptus, in Cateloniam reueritur. Robertus itaque Calabriae dux post
 Iacobi profectionem belli gerendi provinciam suscepit; & Randacium ad
 Aetnam situm opidum frustra tentat, aliquot tamen ignobiliora præsi- C
 dia ad Rogerium defeecerunt; Francovillani ad res nouas commoti ab
 Auria præfecto præoccupantur: & iam Rogerij copiarum angustia frumen-
 tationis dilabebantur, nisi Adranum tam facile cecidisset: ibi miles Roberti
 omni rerum copia recreatus ad Paternionem deducitur: præsidio præ-
 erat Manfredus Maletta FridERICI II. Augusti olim clientulus, & Iacobi
 ac FridERICI regum alumnus, is ad otium & libidinem proiectus, animo
 ignauo hostibus urbem, ne quam vim expectari cogeretur, dedit. Fla-
 gitiosum hoc exemplum Vizinenses sequuti sunt; in Claremontium vi
 expugnatum omni crudelitatis genere sauitum est. hinc Ardonium ad
 deditionem coactum; à Plotio hostis per Calcarandum & Palmerium D
 FridERICI legatos profligatus est. Robertus inde Catanam prodicione ca-
 pit. eadem perfidia & Næetum occupatur: & Næetinae vallis opida Buxa-
 mium; Palatiolum, Rhagusa. Carolus tanto filij successu lætus, Philippum
 quoque Tarenti Principem cum XL. triremibus & DCC. equitibus di-
 uersa insulae parte, ut Fridericum vndiq; bello distineret, in Siciliam mit-
 tit. Hic quum ad Drepani litora copias exposuisset, Mazarinae vallis agros,
 effuso in varias partes equitatu populatur: contra Philippum Fridericus
 ad Falconariam aciem castra metatus, in aciem descendit; eumque eque-
 stri prælio fufum capit: eiusque præcipui ordines Rogerius
 Sanse-

ROBERTUS
Dux Calabriae

ADRANUM
à Gallis cap-
tum.

CATANAM
à Gallis
capta.

PHILIPPUS
Tarenti Prin-
cipe.

- A** Sanseuerinus Sergius Segmolphius, alijque aliquot in potestatem venerunt; Petrus Saluacoxianus quum se dedisset; quia ad hostem aduersis circa Otlandum rebus transferat, nequidquam magna auri talenta promittens ab irato centurione Gilletto trucidatus est: cecidit etiam eo in proelio Florus equitum Philippi magister: paullo post & Brenna comes a Roberto ad intercipiendum Galliam arcem, cum valida equitum pedumque manu missus; calliditate & adulteratis Montaneti Sosæ litteris, in insidias prolapsus a Velasco fusus, & trucidatis eius copiis captus est. Rogerius Lauria Siculos interea procacius & temerarie exsultantes & XL. triremibus in eum inuectus proelio navali iuxta Neapolin superat.
- B** Ceterum quum hostium classis post eam victoriam maris commercia intercluderet, & frumentatio undique ab hoste interciperetur, Messanae fame laboratum est; & arctissime com meatus subuehi potuit; placuit itaque a plebeia & inermi turba Mamertinos exonerare, eos Fridericus deduxisse, comiter appellasse, & omni officiorum genere prosequutus esse scribitur. atque quum Nicolai Palicii virtute Mamertini ad omnia obsidionis incommoda fortiter & constanter obdurarent, Robertus eorum pertinacia victus, per Iolantam uxorem, Friderici sororem pactis indutijs, classem copiasque deduxit. Deinde quum Carolus Philippi regis Galliarum frater Roberti patruelis magnum ad Thermas in ore Africi maris exercitum exposuisset, & virtute Friderici acriter repulsus nihil armis proficeret: & Fridericum & Robertum petito colloquio ad pacis consilia flexit. capita foederis in hanc sententiam percussa fuisse obseruo. ut Fridericus Helionoram Caroli regis filiam, Roberti sororem, sibi uxorem duceret, Carolo Calabriae, Appuliae & Campaniae imperium & ius esset; Fridericus Siciliam quoad viueret libere possideret, opida capta utriusque regi, suis in regnis restituerentur, captiui sine precio liberarentur, transfugae exsultarent & bonis multarentur. Pace ijs legibus composita & seruata, Fridericus Helionoram, Messanae nuptijs celebratis mense Maio uxorem duxit, quæ ipsi filium nomine Petrum post biennium peperit. Sicilia inde sub Friderico bello & pace laudatissimo Principe duodecim annis lata in pace quieuit: eam bene compositam, & si mutuis Principum offensionibus aliquando sollicitam externi Principes perturbauerunt.
- D** Henricus Lucenbutgensis septimus eius nominis Imperator, ut a Pontifice inauguraretur, Romam venerat, quem Robertus de eodem sibi metuens, misso cum copiis Ioanne fratre suo Romam expulit. Is tot Roberti & olim & nunc quoque iniurijs contumeliisque vexatus cum imperij hostem esse decernit & proscribit adhuc ut aduersarium ipsi potentissimum & acerrimum opponeret, Friderico Siciliae regi foederis lege soluto, imperium cum belli gerendi potestate dedit.

MCCCII.
PAX inter
Aragonenses
& Gallos.

M.CCC.
XIV.
ROBERTUS
IVS Neapolitanus
Rex ab
Imper.
HENRICO
VII proscribitur.

F

Fridericus

Fridericus itaque Cæsaris auspicijs vsus, Robertum laceffit, Rhegium primo impetu capit: mox & quinque Calabria opida sese dedunt; ab eo victoria cursu litteris Henrici, ut copijs cum ipso coniunctis Robertum maiore vi aggredierentur, Caietam auocatur: sed quum inter nauigandum intelligeret Henricum veneno per fraudem in agro Senensi exspirasse, nuntio tam inauspicato consternatus, cursum in Siciliam reflexit. At Robertus vires quas in Henricum comparauerat in Fridericum conuertens in ora Segestana opidum quod castrum maritimum vocabatur, prodicione captum munit, & Drepanum obsidet; classes vtrunque ad pugnam naualem instructas tempestas antequam concurrerent diuellit & tacerat: premitur etiam omni rerum inopia Roberti milites: atque fessis verimque rebus de xiv. mensium indutijs paciscuntur; & Roberti exercitus nulla quasi re gesta in Calabriam deportatur: & quum is vario deinde apparatu diuersis in locis, Siciliam, aliquoties agros populando tentasset, semper cum clade suorum repulsus, insidijs & artibus potius quam armis hostilia gerebat. Fridericus interea ætatem suam vergere, & lata cum indole Petrum filium adulescere videns, eundem in regni societatem, ut prauas aliquot factionum spes demoliretur annum fere duodevicesimum agentem ex procerum suorum consilio cooptat, & regia potestate donatum Panormi inatigurari fecit, & eidem Elizabetham Bauariæ ducis filiam collocat, Robertus ut erat irrequieto animo, ita nullum spiritum satis tranquillum ducebat. & prosperis Friderici rebus vrebatur, omni consilio pertinaciaque, ut eundem euerteret grassatus Carolum filium multa procerum frequentia & centurionum, ordinumque ductoribus stipatum cum imperio & classe validissima, ut Panormum pereret emitit, & arcanis quoque mandatis de vrbis obsidione & expugnatione cum instruit. Præerat vrbis præsidio Clarimontinus isque ciuium, qui ad omnem obsidionis necessitatem fortiter tolerandam obdurnerant egregia virtute & constantia fretus, egregie tam tuebatur, equitatu interim late per insulam vagante obuia quæque vastata & direpta sunt. Ceterum quum Carolus multis simul locis per triduum urbem tota vi & omni oppugnationis genere, magna cum clade suorum repulsus, frustra oppugnasset, quia vi non poterat, fame tam capere decreuit. Panormitanis iam ad extremum inopiæ prolapsis saluti fuit, quod Carolus, patris sui litteris ab obsidione auocatus sit. Is igitur citatam inde agmen per Siciliam rapiens agros, villasque omni latrociniorum genere infestans, in Calabriam nauiganit. Roberto anniuersarium erat, aratores messis tempore quotannis aliqua in insule parte intrudere, prouentum, annonamque, nullo tamen cum rerum suarum successu, populationibus corrumpere, calamitatem inferre, cladem accipere; quoniamque per prodicionem Panormitana arce intercepta

PETRVS
II. Sicilia
Rex.
M. CCC.
XX.

- A ab eadem iterum magna vi eiectus est. Fridericus Interea à Ludouico Bauariæ duce (qui Cæsar designatus, bellum contra Fridericū Austriam æqualibus ferè suffragijs creatum, ciuile gerebat.) in auxilium vocatus, filium suum Petrum ducis Ludouici generum, cum lxx triremium classe in Italiam misit. qui Aenariæ insulæ & Caietanis agris igne, ferroque vastatis, Asturam quæ à priore clade utcumque respirauerat in vltionem Conradini ibidem, ut memorauimus, intercepti, vnâ cum arce funditus deleri iussit. & aliquot inde agris opidisque direptis quum Ludouicum Roma profectum, eumq; à belli suscepti consiliis auersum esse intelligeret, in Siciliâ cum classe reuersus est. Aetna mons proximo inde anno pridie Kal. Iulij grauissimo motu concussus, horrendo fragore cum ingenti terræ mole subsedit: & eructatis flammarum globis, & riuis igneis, Catanensium & Aetnanorū agros magnis cladibus oppressit; inde inducta per cælum caligine, offuscataque densis tenebris luce diurna, tantam cineris nigerrimiq; pulueris copiam depluit, ut non solum vicinæ, sed & longius positæ regiones cooperirentur, verum etiam flante vehementius Borea in Melitam vsque insulam ea cineris nubes deferretur. Obortæ deinceps inter duos præcipui nominis purpuratus simultatum causæ, Siciliam ne quidquam contra nitentibus regibus vigintiquatuor annis intestino aut externo bello, mutuoque partium exitio grauissimè affligerent. Partium capita duo comites Franciscus Vigintimilius Hieracij, alter Motuæ Ioannes Claremontius erant. Vigintimilius Constantiam Clarimontij sororem eius sterilitatem causatus, repudiauerat, & pellicem suam sibi matrimonio iunxerat: eam sororis contumeliam utcumque vellet, vlcisci tamen Clarimontius in Vigintimilium non potuit; obstabat eius apud Fridericum & gratia & auctoritas contulit, itaque se Clarimontius, ad Ludouicum tunc quidem (ut memorauimus) Italiam varijs belli cladibus infestantem; & regum gestarum commendatione etiam apud regem gratus, domum reuersus, vltionem callidè dissimulat, quousq; capto tempore Vigintimilium Panormi inuadit, & securum, incautumque aliquot vulneribus occupat. Rex Clarimontium; quia vetuerat ne qua vis fieret, ut publicæ pacis violatorem proscribit. Clarimontius ad Ludouicum recurrit, eumque Ludouicus frustra Friderico conciliare nititur; quare is animi dolore victus, ad Robertum transit; eiusque classi præfectus agrum Thermitanum & Mazariensem populationibus vètat, & ab Alicatæ vrbe oppugnatione depulsus, ad Ludouicum neglectis Roberti auspicijs dilapsus in gratiam receptus est. In hoc rerum tumultu Lophagites (quæ nunc Gerborum vocatur) insula à Friderici præfectis, qui tributa acerbius imperauerant, & crudelius etiam coegerant, ad Tuncetanum regem defecit: & Fridericus podagræ morbo fractus

M.CCC.
XXIX.AETNA
mons in-
cendium:M.CCC.
XXXIV.SICVLORVM
belli
ciuilis.FRIDE-
RICVS II.
Sicilia Rex
moritur.
M.CCC.
XXXV.

anno ætatis sexagesimo quinto, regni sui quadragesimo; ætinito fidere A
 ab occasu Brumali prælucente in agro Catanensi III. Idus Iulij moritur.
 Succedit ei in regni administrationem filius Petrus II. qui ipso quoque
 viuo, vt memorauimus, coronatus erat. Læta huius regni auspicia factio
 Vigintimilia & Clarimontia perturbant: Clarimontij proscripti &
 exulantis partes fouebant Palicij fratres; qui noui in regis animum ob-
 replebant; Damianus ad Cancellariam dignitatem, Matthæus ad quæ-
 sturam regiam admotus, in Vigintimilij exitiū conspirant, cumque omni
 studio euertere machinantur. Indicitur interea procerum conuentus; eò
 Vigintimilius per amicos de periculo admonitus ad regis edictum non
 apparuit: filium misit. quem ex Paliciorum consilio rex vnà cum ijs qui
 eum comitabantur proceribus, in carcerem conijci iussit, mox Ruffo
 Cephalædensi quæstioni subiecto, tormentisq; lacerato indicium extor-
 quent quo ille Vigintimilium, cum Antiocheno ob eam causam latitare
 indicat, quod in caput regis coniurassent; & ordinem causamque perfu-
 dia & mutua litterarum cōmmercia prodit. Vigintimilius & Antioche-
 nus vbi se per indicium regi proditos intelligunt, ad Robertū transeunt;
 illius defectionem viginti opida; istius octo sequuntur; & detractis Sicilia
 regis insignijs, Roberti reponunt. Rex & fuga & indicio conuictos pro-
 scribit, & hostes iudicatos armis prosequitur: opida haud difficili labore
 occupat. Vigintimilius dum fuga elabi conatur, ex præcipitio delapsus
 a militibus membratim discerpitur: Antiochenus fuga sibi salutem pe-
 perit & quum se in arcem Myltrettensem recepisset, abeundi cum for-
 tunis suis potestatem pactus, ad Robertum nauigat, quem magna spe &
 vanis promissis impletum eò percūlit, vt in Siciliam quinquaginta tri-
 remium classem instrueret. qui quum classi præfectus ad Rocellam ar-
 cem (reflectitur ea post Cephalædum in Brumalem occasum x. pass. mil-
 libus) copias exposuisset, Colissano, Gratterio, Brucato & Montangelico
 opidis, quia Vigintimilij ditionis fuerant potitus; supplementa & com-
 meatum ex Neapoli accipit & Thermas Himerenses arcta obsidione
 oppressas siti ad deditionem coëgit. Petrum namque regem ne Thermi-
 tanis subsidium ferret, motus ex Rogerio Passaneto repetundarum reo
 nouus auerterat: is enim vt rebus suis vitæque consuleret, Leontinorum
 arcem occupauerat. Ceterum Passaneto per pactionem in potestatem
 redacto, Velasum cum aliquot signis contra Gallos proficisci iussit:
 qui hoste per metum cedente, vrbes, quas occupauerat, partim armis,
 partim deditione recepit. Robertus Antiocheni iterum sequutus confi-
 lium Mylas vt frumentationem Messanensem intercluderet, per aliquot
 menses obsessas, fame ad deditionem coëgit, ipseque Antiochenus te-
 lo percussus in ea obsidione fato functus est. Petrus interea etiam
 magnam

- A magnam ad Liparâ temeritate Rolândi fratris sui spûij eladem, captis
 aut depressis xxii. triremibus acceperit. Ceterum domi Paliciorum fra-
 trum potentia iam omnibus nimia & inuidiosa, etiam Ioannem Randa-
 eis ducem, regis fratrem peruertere per inuidiam & calumniam molie-
 batur, nisi Ioannis innocentiam Petri fratris pietas & fides protexisset,
 quare quum Paliciani fratres ob eius secleris ultionem Panormi à popu-
 lo per seditionem ad supplicium deposcerentur, à regina conseruati, &
 Pisas in exsilium pulsi sunt, atque in hoc rerum tumultu Petrus anno
 ætatis suæ xxxvii. regni sui xvii. haud procul ab Enna vi. Idus Au-
 gusti expirauit. Cuius mors præmatura & filij Ludouici ætas (sexum
 enim tum fere agebat annum) ad regni curas immatura, Siciliam nouis
 ex partium studiis motibus anxie, perturbauit. quum namque prote-
 rum consensus Ludouicum regia corona Panormi donasset, & Ioannem
 patrum eius ex patris testamento tutorem & Siciliæ proregem decla-
 rassent, neque is aduersa valetudine Syracusis oppressus munia sua obire
 posset; Paliciorum exsulum factio, occasionem, qua ipsis redditum recu-
 perarent oblatam esse rati Fridericum Callarium Messanæ præfectum
 subito impetu trucidant; & prætorem magistratumque Paliciæ gentis
 aut factionis creant: atque ut proregis iam ad ultionem properantis im-
 petum in ipsorum exitium vergere vident, accitis è Neapoli in subsidium
 Gallis arcem in portus ostio, quæ à S. Seruatore nomen habet, commeatu
 & instrumento instructam occupant. eam prorex magna vi expugnat,
 & in factiosos laqueo animaduertit. Eodem tempore Robertus Neapo-
 litanorum rex Siciliæ hostis fato functus est, cui Ioanna ex filio Carolo
 neptis successit. Ea quum Andree Hungariæ regis filio nupisset, Sici-
 liæ regnum, contra Messanenses duce Gotofrido Seyllaetij comite, cum
 xl. triremium classe & m. equitibus misso, affectare & armis tentare cœ-
 pit. Sed Gotofridus Ioanne Siciliæ prorege eum dopiis in auxilium Mes-
 sanensium superueniente, quia pugnam conserere non audebat, obsidio-
 nem soluere & in Calabriam fugere cogitur. Andreas inter hæc auersa
 uxoris Ioannæ scelere laqueo strangulatur; & eadem Ludouico Tarenti
 principi qui ipsam adulterio corruptam in mariti necem impulsisse cre-
 debatur nubit. At Ludouicus Hungarus fratris Andree mortem vlti-
 rus, magnum contra Ludouicum & Ioannam exercitum ducit, qui sce-
 leris sibi conscijs & hostis apparatu consternati, regni curam Carolo Dyr-
 rachij duci committentes Narbonam profugerunt. Sicili Ioannæ metti
 & cura liberati, & temporum occasione vsi Mylas, mox & Liparâ de-
 ditione recipiunt, & Calabriæ oram prædationibus infestât: hinc quum
 circa Neapolin victricia signa circumferrent, Neapolitani & bellorum
 & turbarum pertæsi seditionem mouent, & Ioannam quæ iam pace cum

PETRVS
II. Rex mō-
rū.

LVD OV-
CVS Sicilia
Rex.
M. CCC.
XLII.

M. CCC.
XLII.

ROBER-
TVS Nea-
politano-
rum Rex mort-
uus.

ANDREAS
Neapolita-
norum Rex.

*Pax inter
Ludouicum
Regem &
Ioannam
Neapolitanam
Reginam.*

Ludouico Hungariæ rege facta, in regnum redierat, ad pacis consilia cogunt. Ceterum quia pax nullis adhuc legibus tam celeriter componi poterat, induræ septem mensium data sunt. Posthæc pacem his conditionibus factam obseruo, vt Ludouicus Sicilia regnū possideret, si qua vis vrgeret, Neopolitanis cum xv triremiū classe auxilio esset; lx. talenta Ecclesiæ Romanæ penderet Ioanna Lucouico eiusque posteris Sicilia regno cederet & Pōntificis Clementis vi. auctoritatem in pacis sanctione; & ab eodem Siculis veniam censuræ Ecclesiasticæ impetraret. Pace iis legibus composita, quum ab externo hoste otium esset, Sicilia pestilitate, factionibus, intestinis bellis, & agris populatione exustis aut ab aratoribus desertis; fame; tum quod inter præcipuæ calamitatis eius genera numerandum est, Ioannis proregis subita morte, opprimitur; cuius vita, siquid in humanis rebus virtus aut prudentia potest, vnicum tantis malis remedium opponebatur. Ioanni defuncto, Velascus Alagonius in proregia potestate successit. Ceterum Matthæus Palicius qui Pisis, vt memorauimus, exsulabat, eius fratre Damiano ibidem defuncto, reginæ Elizabethæ opera & fauore, & factionum auxilio in Siciliam rediit. Is restitutus in integrum, & Messanensium sibi animis conciliatis in Velasci, cui infensor erat & Catalaunorum exitium cum præcipuis aliquot proceribus præcipuè iis qui Clarimontanæ factionis erant, coniurat, & seditione Panormi, per complices suos excitata, Catalaunos passim obuios trucidat; ceteros non adparentes magno cum furore ad cædem deposcit; opida, arcesque, iis per totam insulam delectis eodem impetu occupat. Velascus vt se contra coniuratos tueretur, Catanam præsidio & com meatu vndique conuecto instruit; urbem propugnaculis, & contra omnem oppugnationis impetum vallo fossisque munit. Clarimontani contractis yndique suorum copiis in agro Catanensi castra metantur; eodem & regina cum Ludouico filio sese confert. Velascus eruptione facta acriter ad Catanæ muros cum hoste congressus, eundem magna clade fractum profligat. cadunt etiam ex Catalaunis aliquot proceres, & inter hos præcipui nominis Gulielmus Peralta comes. Clarimontani aduerso proelio fracti dilabuntur, & bellum per insulam intestinum spargunt, aluntque; mox & ciuitates partium furore contractæ, inter se mutuis vulneribus & latrociniis grassantur; agri vastantur; pastores eiiciuntur, armenta, gregesque abiguntur; adhuc nihil sacri vsquam inuiolatum mansit. Hinc secuta agrorum sterilitas, & in tantam omnium prouentuum penuriam Sicilia, quæ olim Pop.R. horreum vocabatur, prolapsa est, vt libera corpora sese cibi vel minimi gratia in seruitutem venderent, virgines in stuprum prostituerentur. Ludouicus adhuc puer interea sub Mathæi Palicij tutela Messanæ adolefcebat; sed quum Palicius sub tutelæ prætextu

- A textu tyrannidem affectare videretur, & pecunias magna cum invidia imperatas, acerbissime cogeret, omnibus iam exosus ab Henrico Rufo, qui Mamertinorum opera in urbem exceptus erat, ex latebris quibus se abdiderat protractus, Ludouico etiam inuito una cum uxore & filio primogenito per urbem vno iniecto raptatur, & trucidatur. Ludouicus posthac Henrici curæ & tutelæ commissus ab eo Catanam deductus, à Velasco, ceterisque Catalaunis & Catanensibus magna cum aggratulatione excipitur, eiusque accessu Alagoniorum opes confirmantur, & Clarimontij rebus suis in deterius vergentibus, se fortunamque suas Ludouico & Ioannæ Neapolitanorum regibus dederunt. MCCCLV. LVDOVICVS Rex Neapolia. LVDOVICVS Sicilia Rex moritur. MESSANA à Neapolitanis capta. ACIS opidum captum.
- Bus Sicilia, etiam grauiori maestitia duorum funerum Velasce Alagonij senio consumti, & Ludouici regis nondum pubertatis annos egressi percellitur. accedebat ad hæc quod Fridericus eius frater nondum XIII. annos natus impeditus procerum factione, neque regium insignie adsumere, neque quidquam cum imperio, neque auspicio gerere poterat, Messana à Neapolitanis occupata erat, Leontinum eorum præliis tenebatur, Syracusæ à factiosis sollicitate nutabant. & quod etiam constantissimos percellerat, Acis opidum grauissima obsidione elatum, quia nullis auxiliis defensum erat ab hoste expugnatum nunciabatur. Rebus usque adeo fractis & desperatis, lumen animi, ingenijque sui Artalius
- C Alagonius, Velasce primogenitus ostendit, qui hostes exigua cum manu adgressus, eos, expugnatis aliquot triremibus, ab Acitanæ arcis obsidione detraxit, & ab insula depulit, Siciliamque hostium armis oppressam, & domi seditionibus laceratam protexit, & Fridericum III. in regem inaugurari fecit. Transfugæ ubi res Ludouici & Ioannæ in Sicilia fractas vident, Friderico regi supplices accidunt, eiusque clementia, Artalisque consilio in gratiam recipiuntur, & inducta præteritorum obliuione partibus etiam inter se regis studio reconciliatis, regnum ab intestinis armis liberatum, & contra hostium insultus munitum est. Constantiam inde Petri Aragonum regis filiam ex Hispania deductam in uxorem Friderici M. CCC. LVII.
- rex accepit, ex qua ipsi filia Maria regni hæres futura nata est eaque vix bimula, à matre moriente Artalis Alagonij curæ & tutelæ commendata est. Ceterum Ludouico defuncto adhuc sub Ioannæ Imperio & præsidio Messana tenebatur, quæ ceteris per Artalum hostibus, Friderico restituta est, arcem verò Artalis quæ adhuc à Gallis tenebatur magna vi adortus expugnatit & iam Sicilia totum ab hostibus liberata, pax inter Fridericum, & Ioannam Neapolitanam (nam eius maritus paullo antè è vitis excesserat) Gregorij XI. Pontificis Maximi intercessione in eam sententiam componitur, ut Fridericus eiusque posteri Siciliæ insularumque vicinarum regnum possiderent, & regno Neapolitano Ecclesiæ quæ;

M. CCC.
LXV.M. CCC.
LXVIII.MARIA
Siciliae Re-
gina.MARIA
Regina
Siciliae.M. CCC.
LXXXVI.
MARTI-
NVS Siciliae
Rex.

Naque Romanæ beneficiarij, clientes & vectigales essent paci etiam ne-
 cessitudinis vinculum adnexum; Antoniaque Hadriæ ducis filia, Ioannæ
 neptis, Friderico regi desponsata est, nuptiæ Messanæ celebratæ sunt, &
 Fridericus, quum eousque itinera ab hostibus & perduellibus obsessa li-
 berum ipsi comitatum interclusissent, Panormum profectus & regio
 more diademate redimitur, & Antonia eius vxor, faustis acclamationi-
 bus; regina salutatur. Fridericus inde cum regina Messanam, vna trire-
 mi vectus, scelere Henrici Rufi excluditur, nec hoc temerario eius ausui
 satis fecit; regem qui se Rhegium cum triremi subduxerat, noctu insequi-
 tur, eumque in potestatem redigere conatus, frustratur, triremis namque
 remigum magno nixu impulsa, regem incolumem eripuit. ceterum regi-
 na ex pignore & consternatione animi in febrim incidit cuius vehemen-
 tia septimo inde die exspiravit. Atque quum Fridericus tertiam sibi
 vxorem, Bernabonis Mediolanensium reguli filiam despondisset, ante
 nuptiarum diem Messanæ anno regni sui vndecimo, ætatis xxiiii. men-
 se Iulio è viuis excessit. moriens Artalio Alagonio Mariam filiam (vt an-
 te eius mater testamento fecerat) cum proregia Siciliæ dignitate com-
 mendatit. post eius mortem quæ ipso viro sopita erant odia inter Ala-
 gonios & Clarimontios liberius recrude. Raimundus Montecatinus
 Clarimontianæ factionis noctu Catanam, profectus (aberat namq; Mes-
 sanæ ad vrbis eius statum componendum Artalis) arcemque furtim in-
 gressus, Mariam nihil tale suspicantem rapuit & ad arcem Augustæ tran-
 stulit. Artalis eius facinoris nuncio consternatus, cum delectorum mi-
 litum agmine Augustam, præsidium oppugnaturus, & Mariam liberatu-
 rus properat, & signiferos gregariosque ad celeritatem vrget. Sed Rai-
 mundus non ausus eius impetum exspectare, Mariam, triremi ad id a
 Manfrido Clarimontio Panormo missa exceptam, in Alicatæ arcem, in-
 de in Cateloniam transfudit, & ad Barcinonam exponit: eamque Marti-
 no, Martini ducis albimontis filio & Ioannis Aragoniæ regis nepoti col-
 locat, qui Siciliæ Rex in nuptiis facta acclamatione salutatus est. Obiit
 eo tempore Manfridus Clarimontius, cuius filius Andreas Panormi vr-
 bis præfecturam occupauit. Intet hæc Martini pater, cum filio Martino
 & Maria nuru in Siciliam vela facientes, Drepani benigne excepti & re-
 gum aggratulatione salutati, à Panormo per Andream exclusi sunt. E-
 nimvero Andreas paullo post in potestatem redactus, & securi percussus
 eius perfidiæ poenas luit, atque in eò gens Clarimontia, quæ tot factioni-
 bus Siciliæ viscera, tot cladibus rempublicâ ob vnius feminae contume-
 liam (vt suo loco exposuimus) lacerauerat, defecit. Vigintimilij, & Montec-
 catini in regum gratiam recepti sunt. Panormum inde ingressi Martinus
 pater & filius, & Maria nuru reges salutantur, & filius eius cum Maria
 nuru

- A nuru regni auspiciis inaugurantur, communibusque consiliis & opibus insulam intestinis bellis & seditionibus malè multatam & conuulsam pace componunt. Artalius qui Catanam armis sibi vendicaturus metuebatur, vrbe cessit & in Acin se suamque fortunas transtulit. Dum hæc in Sicilia geruntur, Ioannes Aragonū rex fato functus est, Iolanta vnica filia superstitē; Ioanni Martinus frater Albimontis dux ex patris testamento & procerū suffragiis in regnum Aragoniæ surrogatur. Auctores habeo, qui Martino filium nomine Fridericum ex Maria natum scribant; atque eum dum sextum ætatis suæ annum ageret cum æqualibus hastiludio concurrentem, cuspide circa frontem confixum, statim
- B exspirasse; matrem præ animi dolore deinceps contabuisse morboque VI. Kal. Iunij consumptam: & Martinum defuncta Maria, vxorem Blancam Nauarræ regis filiam duxisse. Inde quum pater eius Aragoniæ rex, qui Ioanni fratri præmortuo in ius regni successerat, inauguratus esset, & Sardinia eius imperium abnueret, Martinus eius filius, Siciliæ rex in Sardiniam cum classe & copijs profectus insulam armis in potestatem redegit; mox laboribus cæli eius inclementia, fatigatus paucis posteam victoriam diebus extinctus est. Prodidere quidam eius mortem adhuc immaturam, annum enim agebat tertium ultra tricesimum, magnum vbique luctum mouisse: obseruatum quoque ipsum infelici omine, (si quid omina prælagij habent) regem ante patrem fuisse creatū, quasi ante patrem vita defuncturus esset, cui vnicus heres, columen & posteritas gētis erat. Pater quinquagesimum secundū ingressus annum, ventre etiam ex intercute inflato, Margaretam spe propagandæ sobolis regiæ duxisse vxorē, & liberos ex ea non suscepisse scribitur. Atque quum fratri in regno Aragoniæ, filio in Siciliæ regno successisset, Blancam nurum suam, proregiæ dignitatis auctoritate in Sicilia donauit, & paullò post moriens, neminem testamento suo successorem designauit, illud tantum scripsit se procerum suffragiis commendare, vt eum si
- C bi regem surrogarent, qui gentis necessitudine ipsum quàm proximè contingat, & prudentiæ nomine commendatissimus sit. Post Martini itaque mortem varia in Aragonia & Sicilia de successionis iure certamina sunt oborta: affectabant enim regni hereditatem Iacobus comes Vrgellensis, ex Ioanne ipsius Martini patruo natus: & Alphonſus Gandiæ dux, parte ex altera Ludouicus puer Ludouici Francorum regis filius ex Iolanta, nepte Martini, & Ioanne Castellæ rege eius fratre ortus. Conuenit itaque, vt Iudices nouem seligerentur, qui super ea contentione iudicarent: ij posthabitis reliquis, & excluso etiam Friderico Martini innioris ex pellice filio competitore quarto, Ferdinandum Ioannis Castellæ regis secundò genitum & absentem,

MARTI-
NVS senior
Aragonie
Rex.

MCCCC.

MARIA
Regina moritur.

MCCCC-
IX.
MARTI-
NVS Sicilia
Rex moritur.

MARTI-
NVS Pater
Sicilie Rex.
MARTI-
NVS Pater
Sicilie, &
Aragonie
Rex moritur.
MCCCCX.

G

nec

nec ambientem, regem Aragoniæ declarant. erat is Martini ex Helio- A
nora sorore nepos. Huic Ferdinando cognomen iusto ob insignem
in nepotulum suum pietatem fuisse factum obseruo, memorabili ad
omnem posteritatis memoriam exemplo, quum namque Hentico
fratri defuncto cum omni procerum cœtu iusta persoluisset, omnium
suffragijs & acclamationibus rex Castellæ declaratus, tamen sublato
in humerum anniculo infante, defuncti fratris filio, ad cœtum vni-
uersum dixerit, Eccum regem vestrum: pluris pietatem iusticiamque
quàm regnum fecerit faciens, quo beneficio sibi & omnium animos
demeruit; & regni curam suscepit, & plures terrâ marique victorias
adeptus est. B

DE CASTELLANIS.

FERDI-
NANDVS
Aragonum
Rex an. à
Ch. 8.
M. cccc-
xii.

FERDINANDVS patre Ioanne Castellæ rege (vt memorauimus) natus, in Aragoniæ regem electus, & Cæsareæ Augustæ III. Nonas Septembr. coronatus, nec dum se regem Siciliae appellari voluit, obstabant intestinae adhuc eius insulae con-

tentiones, vt adhuc de rege futuro dubitaretur. Affectabat regium no-
men Bernardus Caprera insulae totius praefectus; huic spem faciebat, C
quod Aragonia per mortem Martini regis (vti diximus) intestinis bellis
laborabat, & quod ipse vniuersis Siculis imperaret. Blancam ob sexus
imbecillitatem, & quod viri obitu proregia dignitate exuta videbatur,
contemnebat. eius tamen coniugium, vt ea occasione ad regnum ob-
reperet, sperabat. Sed frangebat eius spem, quod ipse olidus senex,
turpiter & reginae florentis ætatis & venustissimæ matrimonium,
nulla neque gentis, neque morum, neque virtutis aut ætatis commen-
datione vel illecebris graciosus ambiret. Itaque quod per gratiam non
potuit, per vim tentare eamque; rapere statuit. Id Catanæ primùm ex in-
sidiis frustrâ conatus est, idem Syracusis per vim occupata vrbe, quum
tentasset repulsus est; tertio ipsam Panormi nihil tale metuentem ex
improviso & nocte rapuisset, nisi illa sese è strato proripiens, fuga ad tri-
remem quandam per tenebras elapsa fuisset. Eodem tempore quum à
Ferdinando rege legati appulissent, qui motus Siciliae componerent; ne-
que Caprera quidquam illorum auctoritati concederet, à Sanctio comite
captus & multo ludibrio malè multatus, in Hispaniam iussu Ferdinan-
di deportatur, & ab eo in gratiam recipitur. Sicilia in potestatem
redacta, tum demum se Ferdinandus quoque Siciliae regem nominari
passus

SICILIA
iterum ci-
uilibus bel-
lis lacerata.

FERDI-
NANDVS
Aragoniarum
Siciliae Rex.
M. cccc-
xii.

reconciliatus fratri libertatem restituit, regressusque in Siciliam, parata & instructa classe Africam petijt, & Lerothagiten insulam, quam nunc Gerborum vocant profligatis inde Barbaris recepit, interea Ludouigo Andegauensi defuncto, Renatus eius frater ab Ioanna regina in spem successionis adoptatur, nec multo post quum & regina decessisset, Alphonfus fratrem suum Siciliæ præficit. ipse ad Caietæ obsidionem nauigat, atque quum eam decimo mense obsedisset, navaliproelio cum Genuensibus congressus vincitur, & cum Ioanne Nauarrensi rege & Henrico fratre, multisque proceribus viuis in hostium potestatem venit. Capti ad Philippum Mariam Mediolanensium regulum, qui cum Genuensibus contra Alphonsum bellum gerebat, deducti, & ab eodem benignè & comiter habiti, & sine redemptione liberati sunt. Alphonfus ad regnum Neapolitanum redijt: Ioannes & Henricus in Hispaniam profecti sunt, vt militem conscriberent, & auxilia Alphonso submitterent. Alphonfus inde Caietam recepit, ac post Renati cuiusque uxoris Elizabethæ varios conatus & Eugenij IV. Pontif. Max. frustratam operam, Neapolin obsedit. hic dum inæantiùs quædam extra vallum Petrus eiusdem frater explorat, bomba da percussus interijt. Ceterum Alphonfus urbem quum diu tenuisset obsidio, immissis per aqueductum quendam militibus capit, Renatus fuga in arcem nouam elapsus est, sed desperatis rebus, acceptisque ex pacto decem aureorum millibus, arcem dedit & in Galliam se recepit. Alphonfus Neapolim arce, portu, fontibus, aquæ ductibus, visisque constratis adornauit, & terræ motibus concussam instaurauit. atque eundem annum ætatis ageret LXV. Iulio mense in arce Neapolitana excessit, anno postquam Neapolitano regno positus erat, xvi. Ferdinandum filium suum in regno Neapolis sibi successorem instituit. Is diu bellum gessit contra Ioannem Andegauensem prædicti Renati filium. Ferdinando successit Alphonfus iunior filius, qui à suis expulsus in Sicilia Messanz diem lapsus. Carolo tunc Octauo Francorum rege à partibus accito. Ceterum interea huius filius Ferdinandus Iunior, Ferdinandi Catholici Hispaniarum & Siciliæ regis vicinorum timentis aduersarium auxiliis adiutus, post varios magnosque Caroli conatus in regna per vim restitutus est. Huic absque liberis mortuo, Fridericus patruus successit, qui quum in suspicionem Regis Catholici indicio Lodouici Francorum regis venisset, ipsorum armis regno pulsus in Gallia exsulauit. Deinde Gallis post varios belli motus expulsis regnum in Ferdinandi regis potestatem redactum est. atque hæc breuibus de Ferdinando eiusque posteritate enumeranda hoc loco nobis fuisse putamus. Quod ad Alphonsum pertinet, is virtute sua omnibus sui sæculi principibus caliginem induxisse

ALPHON-
SUS Rex à
Genuensibus
captus.
M.CCCC.
XXXV.

NEAPO-
LIS ab Al-
phonso Rege
captus.
M.CCCC.
XXII.

M.CCCC.
LIII.

ALPHON-
SUS Rex
Neapolis ex-
sul moritur.

D

- A. induxisse proditur, coluit enim non solum bellica virtute illustres, sed & felicia sui sæculi ingenia: liberalitate hospitio, & beneficijs prosequutus est, commendatur prudentia, beneficentia, pietate, doctrina, clementia. huius præclare gesta sapienter & argute dicta, quasi non regis tantum, sed etiam præstantissimi Philosophia clarissimis auctoribus celebrata sunt. Staturâ fuit mediocri, colore sappalido, vultu læto, oculis, fulgentibus, naso aquilino, crinibus nigris, in dicendo tersus, brevis, ac vinctus, in respondendo falsus & argutus. Ipsi in regnis Aragoniæ & Siciliæ, Ioannes frater successit: ad quem & propter Blancam uxorem Navarra ditio peruenierat. Ioannes & viuo patre Ferdinando Siciliæ Prorex & Architalassius fuerat, ex Blanca filium genuit Carolum & Blancam uxorem, Henrici Navarra Principis ac Helionoram, virum fuisse elementia, liberalitate, ac pietate commendatum ingenio. Siculi habito apud Calatam Hieronis conuentu, legatos ad eum destinarunt Simonem Bononijum Panormi præfulem, Raymundum Moncatam Andranij comitem, Antonium Lunam Galatabelloræ comitem: qui in Hispaniam profecti in eius verba iurarent, & regiam potestatem ipsi deferrent. Post Blanca obitum Ioannes uxorem duxit Ioannam Friderici Castellæ Architalassij filiam, ex qua liberos procreauit Ferdinandum, & Ioannam Ferdinandi Neapolitanorum regis uxorem, Ioannam uxorem Navarra regno etiam Proregia potestate præfecit; quod inique ferens Carolus priuignus, ad quem maternæ iure id regnum perueniebat, Neapolim se contulit & inde in Siciliam profectus biennio ibidem hæsit, verum inde ne res novas per occasionem moliretur, à patre reuocatus, custodiæ traditur; sed mox procerum studio patri suo reconciliatus & liberatus, ter in patrem ac nouercam coniurauit, Barcinonensium opibus adiutus, ter veniam obtinuit: tandem infelix Princeps seu fehti correptus, seu, ut suspicio tenuit, per nouercam intoxicatus, Barcinonæ moritur, oborta erat & eodem fere tempore Messanz seditio. conspirauerant quidam ex plebe contra patricos, sed coniuratione quorundam indicio euulgata, abctores in vincula coniecti & iussu Bernardi Richisenij Proregis, nequidquam tumultuante furiosius plebe, laqueo enecati sunt, in Colam quendam Tabernum, quod arma coniuratorum domi celasset, crudeli supplicio laniatis candenti forcipe membris, animaduersum est. Ioannes interea rex multis coniuratorum bellis fatigatus Ferdinandum filium regem instituit: cui exacto deinde triennio Elizabetham Ioannis II. Castellæ regis filiam collocauit: quæ Henrico & Alphonso fratribus præmortuis succedens, Hispaniam vltiorem viro in dotem contulit, quam Ferdinandus eius (ut memorauimus) auus, ne iustitiam violaret, accipere etiam

IOANNES
Architalassius
Siciliæ Rex.
MCDLXXII

MCDLXXII

MCDLXXII

MCDLXXII

MCDLXXII

MCDLXXII

MCCLXXIV.
FERDI-
NANDVS
Catholicus
Castellae
Rex.

MCCLXXV.
FERDI-
NANDVS
II. Sicilia
Rex.

IOANNES
Rex mori-
tur.

FERDI-
NANDVS
Rex Gra-
natam pul-
si Saracenis
repperat.

MCCLXXV.

oblatam noderat. At Ferdinandus, priusquam Castellae regnum in possessionem sibi asserere poterat, diu bello fatigatus est ab Henrico sorore, qui aut eum ibidem dissolvere, aut sororem regno spoliare contendebat; sed tandem ei bello finem Henrici mors attulit. cuius obitu Ferdinandus Castellae rex salutatus est. Ceterum regina sibi potiore in eo regno potestatem vindicante, post varias altercationes convenit, ut paribus auspiciis regnarent, tamque regis quam reginae nomina in edictis, in signis militaribus, in imaginibus in numismatibus signarentur. Viuo adhuc patre in nuptiis Elizabethae inter faustas acclamationes etiam Siciliae rex Ferdinandus salutatus erat, atque Ioannem Cardonam qui suis auspiciis insulam cum Proregia dignitate administraret in Siciliam miserat. Is cum novas tributorum & vectigalium rationes excogitasset, easque imperare vellet, obstiterunt magna constantia Messanenles, ceterarum urbium legatis vel metu, aut per adulationem adfuerantibus neque quidquam imperati, quum ipsi etiam contumeliis affecti intercederent, potuit. Moritur interea Barcelona mensis Ianuario, senio laboribusque confectus Ioannes, expleto iam anno aetatis octuagesimo quinto: ei que in regno succedit Ferdinandus filius, qui benigne auditis Messanensium legatis, quos illi ad ipsam, ut eam de Cardonae tyrannide certiores redderent, miserant, Cardonam magistratu abdicavit, & in eius locum Gasparem spem suffecit. Inter haec tentatus bello Ferdinandus ab Alfonso Lusitanorum rege, Castellae ius sibi vindicante, quod Ioannam, quam duxerat erat, Henrici filiam, & ex Blanca sorore neprem suam esse falso persuasus esset. Inuasis etiam Nauarrae regni urbem Fontem Rabiam Ludouicus Francorum rex, quod inique ferret, Elizabetham fuisse Ferdinando collocatam, neque filij ipsius Caroli ullam rationem habitam. Ceterum Ferdinandus his bellis confectis, Hispaniam varijs motibus & latrocinij turbatam composuit. Mouit inde in Baticam, eamque Hispaniae vterioris partem, quae nunc Granata vocatur, quam Saraceni Arabesque per octingentos fere annos possederant: eiectis inde Barbaris decimo decimum anno in potestatem redegit. in ea expeditione ut multa sunt fortiter & cum magna gloria a Ferdinando rege gesta, ita non parvam eius victoriae partem Elizabethae reginae scriptores attribuant, inclaruit quoque eo bello Consalvus Cordubensis, qui postea ob rerum gestarum gloriam Magni cognomento donatus est. Malacam litoralem haud praenit a freto Herculeo urbem penultimo fere loco expugnatam tradone, ultimo omnium difficillime cessit Granata Barbarorum regia, quae construetis etiam ne exercitus deduci deberet hibornaculis diu oblecta est. nec nisi fame expugnari urbs potuit: qua cum admodum preme-

- A premierentur, Ferdinando se dediderunt: eiſque ob eam contra hoſtes
Chriſtiani nominis partam victoriam, Catholici eognomentum da-
tum eſt. Inde quum Barcinonæ degeret, à quodam obſcuro nominis
Hiſpano magnum periculum adiit, qui ſive inſania, ſive malo dæmone
impulſus, regem circa cernicem gladio percuffit: eoſque peremto re-
gnum ſibi pollicebatur. At rex ab eo discrimine recreatus, Iudæos, qui
Chriſtum, eiſque doctrinam per baptiſmum profiteri recuſabant, vn-
dique regnis ſuis expulit: & in eos qui in Iudaïſmum Chriſtiana reli-
gione eiurata, relapſi erant, per opinionum quæ ſitores ad id creatos
ignominia & cruciatibus ſæuiri iuſſit. Mox quum Turcæ bellum in
B Apuliam mouiſſent, & Hidruntum expugnaffent, Ferdinandus Ca-
tholicus, Ferdinando patrueli ſuo in auxilium ſeptuaginta triremes mi-
ſit, quibus Henricum Enriquem præfecerat. Interim dum ea claſ-
ſis Neapolin & inde Panormum petit; Turcæ intellecta Mahumedis
morte, opidum ex pactiōe Alphonſo Ferdinandi filio reddiderant, &
ſe ſubduxerant. Proximo inde anno peſtis oborta octodecim homi-
num milia Meſſanæ conſumſit. Ferdinando Catholico etiam æternam
& gratam poſteritatis memoriam peperit, pars incogniti antea orbis
per Chriſtophorum Columbum ipſius auſpiciis illuſtrata, & claſſis
orbi terrarum circumuecta. Circa idem ferè tempus moritur Ioannes
C vnicus Ferdinandi filius Salamancæ, ob cuius mortem per omnem Fer-
dinandi ditionem in omnes formas luctus itum eſt. Inter hæc Conſal-
uus Magnus cum claſſe ſexaginta triremium Cephalleniam inſulam
adgreſſus, eam deuictis Turcis expugnavit: victorſque inde reuerſus
Gallos, qui Appuliæ & Calabriæ quædam adhuc partes occupabant,
expulit, & Neapolitanum regnum in poteſtatem Caſtellanorum re-
gum redegit. Parta hac victoria, Ferdinandus virili carens prole ge-
nerum ſibi & tot regnorum ſucceſſorem delegit Philippum Au-
ſtrium principem florentis ætatis, & virtute commendatum, eidem-
que filiam ſuam Ioannam collocavit. ex quibus Carolus Quintus
D eius nominis Imperator, & eius in imperio ſucceſſor Ferdinandus
orti ſunt: qui maiorum ſuorum gloriam rebus geſtis illuſtrarunt; &
poſteritati virtute ſua & dignitatum faſtigio præluxerunt. nec obmit-
tendum quatuor filias, eaſque omnes reginas ex eiſdem parentibus
prognatas. Helionoram quæ Emanueli Portugalliæ, & inde Fran-
ciſco Franciæ regi collocata eſt; Mariam quæ Ludouico Hungariæ
regi; Elizabetham quæ Daniæ regi Chriſtierno & Catarina quæ
Ioanni Emanuelis filio nupſit. Interea dum Philippus cum Ioanna
uxore principatus ſui prouincias in Germaniâ inferiore & Belgica obi-
ret, Elizabetha eius ſocrus Methymnæ è viuis excedens, teſtamento
regnorum

MCDLXII.

HIDRUNTUM
TVM. A
Turcis ca-
ptum.

MCDLXX.

MCDXC-
VII.
FERDI-
NANDVS
Cathol.
Neapolita-
norum Rex.ELIZABETHA
Castella Re-
gina mori-
tur.

PHILIP-
PVS AN-
STRVS Hi-
SPANIARVM
Rex.

MDVI.

MDVII.
PHILIP-
PVS Hispa-
niarum Rex
mortuus.

MDVII.

MDIX.

MDX.
AN. CHR.
MDXI.
TRIPOLIS
Mauritania
urbs capta.

regnorum omnium curam Ferdinando marito suo commendauit. A
Ferdinandus peractis Elizabethæ iussis, conuentu procerum indicto,
eos in verba Ioannæ filiae iurare compulit. Post biennium inde ab Eli-
zabethæ morte, Philippus, ex Belgica in Hispaniam appulit & con-
sensu foceri, procerumque suffragiis vnà cum vxore in regna Legionis,
Castellæ, Granatæ inauguratur, & Carolus eius filius sextum tum a-
gens annum Castellæ princeps est designatus. Ferdinandus Hispaniæ
rebus Philippo commissis, in Italiam cum altera quam duxerat vxore
ad componendas Neapolitanorum & Siculorum res profectus est.
Tanta omniū rerum auspicia post quartum ferè mensem triste fi-
dus, cometam vocant, turbauit. prælucebat illud mense Augusto orien- B
tem solem, subsequebatur occidentem, & circa arcticum circulum con-
uertebatur. subsequuta mors Philippi regis portento tam atroci præ-
nunciata creditur. excessit ille quum quartum regnaret mensem Bur-
gis IV. Kal. Octobris, ætatis suæ anno XXIX. Ioanna regis morte con-
sternata regni curam Francisco Ximenio Hispaniæ Cardinali commi-
sit; patremque Ferdinandum qui in ordinandis Neapolitani regni pro-
uinciis occupatus erat; per litteras vt in Hispaniam morte Philippi re-
gis perturbatam, & ab imperij maiestate destitutam rediret, rogauit.
Is sexto demum quàm ex Hispania abierat mense, nondum composi-
tis Italiæ rebus, quum Ioannem Nucham Sicilia proregem magistra C
tu mouisset, ei que Ramundum Cardonium suffecisset, Neapoli disce-
dens, Consaluum Magnum qui virtute & magnitudine sua, regibus
formidini erat; secum in Hispaniam, affectati regni suspicione, aut cer-
tè Purpuratorum inuidia perculsus, deduxit. Inter nauigandum Sauo-
næ Ludouicum Franciæ regem multa cum comitate & mutua bene-
uolentiæ signis per triduum conuenit: Posthæc in Hispaniam reuer-
sus, eam per sexennium post generi sui mortem administrauit; misso-
que in Africam Petro Nauarro, per eum Oranum Mauretaniæ urbem
mox & Bugiam Numidiæ opidum expugnat; & Africæ litora infestat.
Eodem ferè tempore & Messana per mensem vnum grauissimis terræ D
motibus (vsque adeo vt maxima pars ciuium in tabernaculis extra vr-
bem, ruinam veriti degerent) concussa est: & Cardonio Proregi succes-
sor cum proregia potestate Hugo Montecatinus datus. Interea Na-
uarrus Catholici regis imperator Tripolin deiectis inde Mauris primo
impetu capit, urbemque diripit. tam prosperum victoriæ cursum, cla-
des imperatorum ambitione in Lotophagitz (nunc Gerborum vo-
cant) insula à nostris accepta interrupit. AEquali potestate impera-
tores à rege Catholico vt Gerborum insulam deiectis inde Mauris li-
berarent, Garzia Toletanus Albani ducis frater; & Petrus Nauarrus
creati

- A creati erant, his quum ob rerum gestarum gloriam, nihil Garzia nobilitati aut generi cedere vellet; alter imperare, alter obedire nollet; discordibus consiliis semet impediabant, mox etiā Garzias cum hoste irrudente congressus, & ab Nauarro desertus, trucidatur, & copiae, quae siti & aestu solis torrebantur, Maurorum vndique insultantium impetu deletae sunt. Nauarrus ob rem suo vitio malè gestam omni imperio à rege exutus, ad Gallorum regem defecit. Ceterum quum milites qui cum Nauarro Maurorum manus euaserant apud Panormum expositi essent, ijque fame, egestate, & stipendiorum inopiā fracti ad rapinas dilaberentur, ciuium in se arma concitarunt: & ex ijs primò impetu ad ducentos caesi sunt, latiusque sauitum fuisset, nisi Hugonis Proregis auctoritas plebis impetum sedasset. Sicilia inde varijs in locis tum ob adulteratae monetæ fraudem, tum ob vectigalia in cibum imperata, tum ob partium studia ad res novas spectabat; ceterum Proregis diligentia & procerum fauore is motus antequam vltius serperet sopitus potius quam oppressus est. Cum namque nunciatum esset Carolum Austrium Ferdinandi Catholici morte, in Siciliae regnum hereditate successisse, Siculorum nouæ seditiones eruperunt, initiumque turbarum inde ortum est; quod rege nouo, Hugo Montecatinus eius auspicijs proregiam potestatem, nisi noua auctoritate regis Prorex declaratus, administrare aut gerere non posset. Excesserat è viuis Ferdinandus Catholicus Madrigaleij in agro Guadalupiano, vitæ LXV. regnorum XLII. anno, VIII. Kal. Februarij. quod posteaquàm Panormi (vt memorauimus) nunciatum est, Panormitani grauissimam aduersus Hugonem, vt sese de eius libidine, auaritia, atque crudelitate vlciscerentur, eum potestate deijcerent, seditionem mouerunt. Hugo autem etiam si ipsi ex S. C. Panormi proregia potestas prorogata erat, tamen sibi suisque rebus metuens, vt plebem molliret, vectigalia remittit; nexos ob fiscum soluit. sed ea metu expressa beneficentia plebem non solum non mitigauit, verum etiam infensorem illi reddidit: eoque furoris prolapsa est, vt Hugonem veluti reipublicæ grauem per vim Panormo expellerent; quem Mamertini benignè exceperunt, & proregiâ potestate ipsi per senatus decretum prorogata omni honore & officiorum genere prosecuti sunt. Reliquæ verò Siciliae vrbes, Panormitanorum facinus sequutæ, ab eodem defecerunt. Interea & apud Messanenenses tumultuatum est, & plebeij à Patricijs honorum communicationem extorserunt, ita vt quatuor Patricijs magistratibus duo pari potestate è plebeis adlegerentur. Carolus dum in Sicilia eius regni auspicia ad eum quem diximus modum turbabantur, in Belgica erat, atque vt à Prorege de

MDXV.

CAROLVS
Austrius
vtriusque
Siciliae Rex.FERDI-
NANDVS
Regis Catholici
mors.
MDXVI.

H

earum

earum rerum statu certior factus est; Didacum Aquilam ut de seditione **A**
 inquireret, in Siciliam legatum misit. qui Procerum consilium sequutus,
 Hugonem ceterosque qui tumultuum auctores habebantur ad regem
 suum proficisci, & ad eius tribunal de ipsorum controuersia & turbarum
 causa referre iussit. Carolus quum de Hugonis & legatorum conten-
 tione cognouisset, Hectorem Pignatellum in Siciliam misit, ut motus in-
 sulae ex suo decreto componeret. Is Panormi benignè exceptus, procerum
 nonnullos Neapolin specie honoris (hoc enim in arcanis aulae mandatis
 habebat) ablegat; suspicionem ea res vulgo mouit, quasi illi ad suppli-
 cium Raimundo Cardonio proregi, non autem ad iudicium transmissi
 essent, qua occasione seditiosi nouas iterum res moliri coeperunt; usque **B**
 adeo ut ne eos quidem à furore reuocaret, quod venia & obliuio prae-
 ritorum per praconem promitteretur; mouebat enim quod in ea lege
 xx. dissimulato nomine exciperentur, in quos à Senatu iudicatos a-
 nimaduerneretur. quum itaque singuli, qui factionum principes fue-
 rant, suo capiti metuerent, Luca Squarcialupo duce magistratum Se-
 natumque Panormitanum ad eadem deposcunt; & Curia effracta è
 latebris extractum trucidant, curiamque & obuia quaeque diripiunt.
 tam funestum per alias insulae vrbes exemplum eodem ferè tempore
 perpetratum est. Pignatellas ad Mamertinos eo scelere non contactos
 fuga elapsus est. Guilielmus Vigintimilius Panormi praefectus, quum **C**
 simulato pauore & fauore coniuratis securitatem praeuisset, eos
 incautos cum Squarcialupo eade praecipitat, & per compita viarum
 praesidia, ut plebis conciliabula conuentusque distineret, opposuit:
 tormenta bellica, quibus populi audacia crescebat, in arcem conuehi
 iussit; atque eo facinore seditionem, quae per triennium & menses sex
 Siciliam varijs cladibus, & intestinis malis turbauerat oppressit. Ce-
 terum quum Carolus maiores ex Pignatelli litteris in Sicilia motus me-
 tueret, v. m. peditum; mille equites eidem in subsidium misit; quibus
 stipatus, proscriptione, aedium demolitione, laqueo, gladio, noxios, aut
 profugos senerissime puniuit: Carolus compositis Siciliae rebus, eos **D**
 qui capita coniurationis oppresserant premijs affecit, Pignatellum
 proregia potestate donauit; Hugonem classis suae praefectum consti-
 tuit, qui quum Algeriam Mauritaniae Caesariensis opidum obsideret,
 foedissima ex Septemtrione tempestas sub finem Augusti oborta,
 classem eius afflixit; & viginti naues aut lacerauit aut depressit, quinque
 militum millia varijs casibus perierunt. Hinc quum ille cursum in
 Ebnsum Hispaniae insulam flexisset, atque ibidem per aliquot dies
 supplemento copiarum & instrumento nautico classem instaurasset,
 Drepa-

- A Drepanum petiturus, à nouem Piratarum (Saraceni erant) triremibus inuaditur, atque è piratarum manibus, difficili admodum pugna, sagitta in ore percussus sclopeto in humero confixus, elapsus est. Saraceni piratae in Calabriam traiecerunt, Rhegiumque magno cum impetu occuparunt, & turbam puerorum femininique promiscui sexus ab arcis praesidio, ne simul admitteretur hostis exclusam, ad seruitutem rapuerunt. At Hugo classis regiae praefectus Lilybæo soluens Loto-phagiten insulam petiit, eamque magna vi expugnatam regi Hispaniarum vectigalem fecit. Ab ea victoria reuersus, proregia potestate in regno Neapolitano donatus est. Interea Carolus Hispaniarum rex
- B Maximiliano Imperatori Septemvirorum suffragiis non iis quidem obnoxiiis, sed liberis, & à principe Senatus Saxoniae Duce in suum locum surrogatus, successit, censuerat ille è republica futurum, si Carolum principem magnae indolis, florentis ætatis, & potentia maximum, Austriæque genti, ex qua tot iam reipublicæ salutare Augustos creauerant, connexum, Cæsarem renunciarent. Septemviri, sequuti eius auctoritatem Carolum in Hispania absentem Cæsarem Augustum decernunt. Referebatur inter prospera eius dici omina, quod pridie Natalis sui Carolus, & eodem ætatis suæ anno, quo Augustus Consulatum acceperat, Cæsar salutatus esset; nec auspiciis id improspertis
- C praesenserunt, vterque enim pridie quam vicesimum expleret annum, summos in republica honores suscepit, & res maximas, pace belloque gessit. Ceterum Caroli Quincti vitam & res gestas victoriarumque tropæa per habitati orbis partes erecta tantique principis virtutes tam arcto compendio non adstringemus, sed ea tantum quæ ad Siciliam & Neapolin, vt locus postulat, pertinent, summaria enumeratione complexuri sumus; cui nonnumquam vt obuia erunt veluti per Chronologiam præcipua quæque à Carolo Cæsare, aut auspicijs ipsius fortiter & feliciter gesta, interferemus. Siciliae rebus per Pignatellum Proregem (vt memorauimus) compositis, Fridericus, Vincentius, & Cæsar fratres, cognomento Imperatorij (Imperatoria familia inter nobilissimas Panormitanorum recensebatur) Romæ tum exfulantes, Siciliam in Francisci Gallorum regis potestatem redigere conati sunt; adiuti in eo opera Antonij Columnæ, qui Francisci auspicijs bellum in Insubria gerebat, pertraxerunt quoque in partes suas, Fridericum Patellium Cameratae comitem, ob ademptam sibi Mortuam, Cæsari inensum. Ceterum coniuratione quorundam indicio detecta. Imperatorij fratres, Camerataeque comes Fridericus & aliquot alij eodem scelere contracti, varijs supplicijs temeritatis & per-

CAROLVS
V. Impera-
tor Cæsar
Augustus.

Ann. M.D.
XIX.
Vide inf.
pag. 54. a.

M. D. XXXI.

fidia sua pangs lacerant. Sub id tempus respublica Christiana gra-
uissimum à Solymanno Turcarum principe detrimentum accepit, A
quum superiore anno Albam Regalem Hungaria urbem cepisset, eam-
que prouinciam longè lateque vastasset; nunc autem Rhodum, post-
quam terra marique eam sextum mensem oppugnauerat, in potesta-
tem redigisset. Magnus Rhodiorm Equitum magister, qui belli dru-
tinitatem & omnes obsidionis difficultates magna constantia pertu-
lerat, desperatis ad extremum rebus salutem sibi suisque pactus vr-
bem Turcis dederat; ecquid enim aliud spei supererat quam se ob
Principum Christianorum discordiam, factiones, & intestina bella de-
sertum videret? Is Messanam pridie Kal. Maias publicam modestiam
pallatis & velis & signis testatus, cum triremibus quatuor appulit, co-
mitterque à ciuibus, & benigne habitus est. Laborabant ea fere tem-
pestate Messanenses, graui & exitioso pestilentialis morbo, cuius seuitiâ
multa hominum milia Messanz aliisque in vrribus consumta sunt.
Eodem fere tempore Franciscus Galliarum rex, cum ingentibus Gal-
lorum Heluetiorumque copiis, Poeninis, Cottiisque Alpibus supera-
tis, in Taurinos descendit: & deinde Mediolano Insubrum metropoli
capta Papiam, (in quam se Antonius Lena dux Caesarianus cum pe-
dite Germanico receperat) nequidquam dissuadentibus multis belli
peritis ducibus vallo fossaque cinctam circumfedit. Inter hæc Bor-
bonius aliique Caesariani duces qui iam ad octo milia Germanorum
peditum contraxerant in regem copias duxerunt, inque eius etiam mu-
ro munita castra irruerunt & Gallorum aciem, quæ intra vallum in-
structa stabat, in fugam auerterunt; rex ipse prolabente equo prostra-
tus, se in Caroli Lanoij Proregis Neapolitani potestatem dedit. octo
milia Gallorum militum & octo proceres cecidisse; præterque re-
gem Franciæ etiam regem Nauaræ in Caesarianorum potestatem ve-
nisse. Momerantiumque & omnem fere Gallicam, quæ proelio inter-
fuerat, nobilitatem captam proditur. Caesarianorum e gregariis septin-
genti, nullus qui cum impendio esset, desiderati sunt: tantulo impendio
Caesari ingens victoria stetit, qua Papiæ obsidionem soluit, Mediola-
num e Gallorum potestate eripuit; Italia seruitutis formidinem incu-
sit, commendatur in eo proelio Marchionis Guastij virtus & animi præ-
sentia; Marchionis Pileatii in re militari summa peritia; ducis Bor-
bonij constans etiam in extremo discrimine fides, Lanoij Proregis erga
milites & benignitas & beneficentia, nec fraudandus laude sua Anto-
nius Lena, quissimam virtute Gallorum insuleus; intra Papiæ mœnia
obsessus repressit, Papiamque & præsidiarum militem incolumem vi-
xit.

FRANCIS-
CVS Gallo-
rum Rex
captus.
M DXXV.
Descripsit
Latine hanc
pugnâ Hadr.
Barlandus,
Belga, Pau-
lus Iouius,
& Galea-
cius Capel-
la: alijs.

- A que in in Casarianorum aduentum praestitit. Parta victoria, Casariani duces Franciae regem, cum sexdecim trirēmum classe in Hispaniam miserunt: ei Caesar omnem honorem à suis deferri passus est; ceterum in colloquium non admisit. ob quam rem commotus rex in gratiam aegritudinem incidit, & finiturus morte miseras suas predebatur: ni Caesar perhumaniter eum consolatus, spem ei maiora libertatis fecisset. Nec multo post Caesaris sorore Eleonora, Emanuelis Portugalliae regis vidua, in coniugem ducta, obsidibusque quoad pacta praestarentur datis filiis in libertatem restitutus est. Caesar posteaquam regem liberum dimiserat, uxorem duxit Isabellam Ioannis Lusitaniae regis sororem. nuptiae magno cum apparatu Hispali mense Martio celebratae sunt. Posthac quum Pontifex cum Caesaris hostibus permotus (ut quidam scriptis suis prodiderunt) Casarianorum ducum, qui Franciscum Sforziam Mediolani regulum, iniusto bello petebant, licentia foedus iniisset: in hunc Casariani duces, ut eum ab reliquorum foedere diuellerent, arma verterunt: imparatumque Pontificem adgressi, urbem Romanam ex improviso occupant, palatium diripiunt. Pontifex in eorum tumultu in arcem effugit, nec dubium erat, quin si persistissent in ancis obsidione Casariani, Pontifex in eorum potestatem, ob commotus inopiam deuenturus fuisset: ni Hugo Casariani exercitus Imperator, mercediarius maistratus motus, pace cum eo inita, exercitum abduxisset. Ceterum quum Pontifex pacem, utpote quam motu impulsus inierat, abrupisset, confederatus eius auspicijs in Campaniam & Neapolitanum regnum cum exercitu profecti, aliquot urbes per deductionem, Salernum per vim capiunt. Verum cum late rerum initia turbauit, quod socij ex pacto neque supplementa classis, neque stipendium, aut comineatum ex formula societatis militi submitterent: & quod Pontifex quem & belli radium, & sociorum infida & inconstans deliberatio frangebat; cum Casarianis neglecta aliorum societate octomensium inducias & persoluit in stipendiarijs Caesaris LX.M. Ducatorum ea conditione pacem fecit, ut utrimque bello capta deducis praesidijs restituerentur. Vegebat Pontificem ad pacem faciendam, praeter summum malum se oppressum querebatur, magnitudinem, imminens à Borbonio documentis, quomodo citum agerem in Eburum rapere? & nulla rerum difficultate deterreatum, urbem versus mouere non crebatur. Euboea quoque Prorege, eoque audito & in urbem recepto, iam à patre socuris, stipendiarios suos inepsulissime exaudoratos, missione donat. Borbonius ea occasione uisus, nihil intermisso iunere, ut & urbem & Pontificem ab omni re imparatum &

praesidijs nudatum praeciparet; quinto Nonas Maij castra in agro A
 Romano ponit, proxima inde aurora certus aut mori, aut vincere; eo
 enim furoris extrema necessitas temerarium impulerat nebula: rectus
 exercitum ad Leoninam urbem (pars ea urbis est) duobus ex locis
 subire iubet, ipse ut suis alacritatem acueret, ante principia emicat,
 murumque conscensurus, glande plumbea inguen traiectus, occumbit.
 Eius morte nihil oppugnatio intermissa esset (instabat enim & vrge-
 bat Philebertus Orangiae princeps castrorum praefectus) urbs magna
 vi militum expugnata, & omni rapinarum & calamitatis genere de-
 formata est. Pontifex, ut captam urbem vidit, cum tredecim purpu-
 ratis in arcem Angelicam sese recepit, & ab omni spe & auxilio desti-
 tutus pacem iniquissimis conditionibus accipere coactus est. Dehinc
 quum Lotrechus Gallici exercitus Imperator, multas in Insubrum
 agro vrbes (inter quas praecipue Papia & Alexandria erant) de Cas-
 sariis cepisset; Pontifex nullis promissis permoueri potuit, ut ad so-
 cietatem Gallicam rediret. Ceterum Lotrechus fortunam suam pro-
 sequutus, in Campaniam Neapolin petiturus mouit (peditum ad octo-
 ginta, equitum vigintimilia habebat) hoc exercitu quum omnes in
 itinere vrbes vel vi aut deditioe cepisset, pridie Kal. Maij castra in
 agro Neapolitano ponit, urbemque obsidet. Tenebatur Neapolis
 decem millium veteranorum partim e Germanis, partim ex Hispanis
 selectissimorum praesidio, Praefecti erant Hugo Moncatus (qui in
 proregiam potestatem, mortuo Caietae paucis ante diebus Lanoio,
 successerat) Princeps Orangiae exercitus Cassari Imperator; Marchio
 Gualti Alphonsus Daualus; alijque nobilissimi ordinum ductores.
 Positis castris Lotrechus suos ad concilium conuocat; certatur senten-
 tijs, an Neapolis vi & oppugnatione, an obsidione capienda esset?
 placuit eam sedendo in potestatem redigendam. deterrebat Lotre-
 chum ab oppugnatione veteranorum Cassaris, quam toties experti
 essent, virtus; & imperatorum in re militari peritia; adhuc verebatur,
 si quam vim intentaret, ne anticipi malo circumueniretur; immine-
 bat namque Gallorum ceruicibus, si a fronte obsessos vrgerent, Cas-
 sariarum a tergo praesidium, quod montem S. Martini insidebat. sin
 obsidione urbem premeret, facile cessuram ob rerum inopiam, inter-
 eluso per Philippum Dorian maris commercio, rebatur. Sed istud
 consilium quod constantissime Lotrechus complectebatur, exitio Gal-
 lis fuit. Ceterum quum Doria cum aliquot triremibus ad Salernita-
 nam sinum in anchoris stare nunciaretur; Prorex eius opprimendi
 impetum capit, triremes sex, mille sclopetarijs ex Hispanorum legione
 selectis-

- A selectissimis instruit, ipse cum præcipuis ordinum duætoribus Prætoriam confendit. Doria per exploratorem de hostium apparatu certior factus, & ipse in eorum occursum properat, magnoque impetu in aduersarios inuectus, eorū triremes expugnat, Prætoriam ipso in pugna cæso Prorege capit; triremis qua Marchio Vasti cum Ascanio Columna vehabatur, deterfis remis, & ab instrumento nautico mutila, quum & ignem concepisset, & socij nauales aut cæsi, aut vulneribus confecti essent, sese Dorix deditit. magna clades eo die ex temeritate Proregis accepta est; & res Neapolitana in magnum discrimen præcipitata; quum classe exuti à maris commercio interclusi essent, quare
- B vt annonæ consulerent, urbem ab inutili turba exonerarunt. & iam spes Lotrechio creuerat, quia & litteræ interceptæ erant quæ Cæsaris auxilium in extrema rerum inopia petebant; & pestilitatem in vrbe obsessa grassari nunciabant. nec minore omnium rerum difficultate in castris Gallorum laborabatur, & euulgato per exercitum morbo militum numerus & morte & fame diminuebatur. Sed his tam aduersis rebus, Lotrechij pertinacia expugnari non potuit, qui neque nouos in supplementum milites conscribebat, neque eorum consiliis qui meliora suadebant acquiescebat: quare operæ precium est ex hoc euentu obseruare, quanta cum pernicie multorum peccent ij, qui suo
- C consilio contenti, arrogantia quadam vt primas tenent, ita & consiliorum suorum prærogatiuas vrgeant. Lotrechius enim, etsi imperator longa rerum experientia confirmatus, maximaque apud suos in auctoritate esset; animo tamen elatiore & imperiosiore quàm ducem deceret erat; quæ res & ipsi & cunctis exitio fuit. Dum hæc apud Neapolim geruntur, Veneti diuersa parte Apuliam, secundum Hadriatici maris litora; capitis aliquot urbibus infestabant, Andreas Doria classem Genuæ subduxerat, ibidemque duces à Philippo (vt memorauimus) captos benigne exceperat; ipseque aut Marchionis Vasti consilio persuasus, aut animi dolore, quia se à Galliæ rege negligentius haberi angebatur, ad partes Cæsaris transijt. Neapoli omnium rerum inopia crescebat, vsque adeo vt toto mense Iulio nihil frumenti subuocatum, nullus panis usus esset, sed in Gallorum castris pestilens iam latissime sæuebat, & Lotrechius morbo oppressus, nulla imperatoris munia obire poterat, ad hæc miles præ stipendiorum inopia dilabebatur. obsessi cum equitatu erumpentes hostium commercium intercipiebant, & eo inopia Gallos redegeant, vt non minores ipsi difficultates quàm obsessi experirentur. Interea Lotrechius ex morbo hominum exijt, atque quam nemo iam in Gallorum castris cum imperio

imperio esset, quin morbo oppressus decumberet; placuit obsidionem noctu soluere & Aversam petere. Sed Caesariani de hostium fuga per exploratores edocti erant, itaque itinere praecipuo Gallos fundunt profligantque; Petrum Nauarrum & aliquot militum Tribunos capiunt. Marchio Salutarum diverso itinere cum magna copiarum parte Aversam interea incolumis peruenerat, quem Caesariani eodem impetu sequuti ad deditiorem cogunt, militesque exutos armis, dimittunt. Ita Neapolitano regno à Gallorum armis liberato; Genua quoque paullo post Andream Doria, cuius sui virtute, Gallorum imperio crebra, in libertatem vindicat, & in Caesaris clientelam sese tradit. Inter hæc ipse Caesar in Italiam venit, paceque cum Pontifice, Galliarum rege, & Venetis facta, & Francisco Sfortia in Mediolanensem principatum restituto, Bononia à Pontifice Clemente VII. coronatur. Inde Florentiam in Pontificis potestatem redigit, & rebus Italiae compositis in Germaniam profectus, Augustæ Septem-virorum comitis Ferdinandum fratrem suum, in regem Romanum cooptat. Mox Turcarum Imperatorem, qui superiori anno à Vienna quam expugnare tentauerat depulsus, Pannoniam vastauerat, cum magnis copiis in Austriam reuersum, contractis in vnum totius Germaniae viribus, militeque veterano ex Italia & Hispania accito deterritum eo apparatu, redire ad suos inglorium coegit. Inde in Italiam profectus, Bononia iterum cum Pontifice colloquium habuit, deductis militaribus praesidiis, Italiae vrbes multis belli incommodis afflictas recreauit. Interim Andreas Doria Coronea & Patras Peloponnesiacas vrbes expugnatione capit, Turcarum classis praefecto Himerale, quia viribus impar erat, naualis proelii aleam subterfugiente, Inter prodigia relatum est, quod per triennium citra Tropicum Cancræ ter crinita sidera apparuerint, quorum primum mense Iunio, alterum Iulio, tertium deinde Augusto mane Soli exorienti prae lucebat, occidentem sequebatur. Ariadenus Ahenobarbus classis Turcicae praefectus, qui in Himeralis locum successus erat, per fretum Mamerinum uectus Italiae maritimas oras infestauit, Templam Bruttiorum (quod nunc *Sancti Lucidij opidum* vocatur) Fundos, Formias & alia aliquot opida diripuit, agrisque ferro, igneque vastatis; flexo in Africam cursu *Galeam* arcem & *Tunetum* Mulcasse rege, qui ob crudelitatem & superbiam ciuium suorum odio laborabat, eiecto, per deditiorem cepit. Motus tam prosperis Ariadeni rebus Caesar, ut potentissimum hostem antequam inualesceret, à Siciliae & Italiae ceruicibus depelleret, magno apparatu classem quingentarum narium instruit,

MDXXIX.

FERDINANDVS
Romanorum
Rex.

MDXXX.

CAROLI
V. Caesaris in
Africam
expeditio.
MDXXIV.
GULETTA
capta.
TUNETUM
captum.

- A instruit, & in Africam nauigat, expugnataque magna vi *Guletta*, hostibus acie profligatis, & Ahenobarbo fugato *Tunetum* XII. Kal. Augusti capit. Muleasse deinde datis ipsi legibus in regnum restituito, *Gulettam*, ut Christianorum propugnaculum esset, præsidio muniuit. Capta sunt & Cæsaris auspicijs *Vrica*, *Hippo*, *Siphax*, & alia aliquot Africæ opida. Cæsar post deuictum hostem, conscensa classe in Siciliam nauigat, & Drepani descensione facta, terrestri itinere Panormum profectus, magno apparatu excipitur, tricesimo inde die per Siciliæ mediterranea digressus, Messanam VIII. Kal. Nouembris venit, ibique quum Ferdinandum Gonzagam Siciliæ Protegem creasset, freto tra-
- B iecto per Bruttios Neapolin petijt, & triumphali pompa in urbem inuectus, inde Romam profectus est. Proximus inde annus Aetnæ montis incendio Siciliæ calamitosus fuit. Messanæ quoque pomerium eodem anno auctum & vrbs mœnibus nouis & propugnaculis munita. Panormitani imperato in vinum & panem tributo mœnia vrbs instaurarunt, & munimentis instruxerunt. Andreas Doria cum centum quadraginta triremium classe contra Ahenobarbum nauigans ad Ambracium sinum hostem assequutus, infeliciter pugnans grauem cladem pertulit, fugaque in Corcyram delatus est. In litore Neapolitani sinus, inter Baias & Puteolos magno cum impetu ac fragore sulphureus ignis erumpens, saxa, pumices, ac puluerem eructauit; agrosque incendio popularus, feras in siluis & in mari pisces flammis consumpsit, & iuxta Baias montem ex eructatis molibus congeffit. Puteolani cinere torridi vrbe ob metum incendij deserta Neapolin confluxerunt. Balnea olim celebrata & languentibus salubria, tum cineribus obruta euanuerunt. Sequenti deinde anno cum sub Leone sidere cometes mense Maio appareret, & mense Aprili Sol totus in Sicilia defecisse videretur, creditum est ea prodigia Imperatricis mortem, quæ paullò post sequuta est, præsignificasse. Dehinc quum Cæsar alienissimo anni tempore mense Octobri (quo maria ob tempestuosa Virgiliarum sidera clauduntur) classe Algerium petisset, expositoque in terram milite urbem obsideret, fœdissima tempestas ex Septentrione ea nocte oborta, Cæsaris classem grauissima clade centum ferè & triginta triremibus depressis, ceteris concussis afflixit. Classarij, militesque qui in Africæ litora vi tempestatis impulsæ erant, ab Afris, Turcisque trucidati sunt. acerbissimum fuit quod onerarijs quæ commeatum vehebant, corruptis aut elisis famem & inediam metuebant. noctem tam fœdè exactam non mitior dies excepit, qui nimbo & densissima pluuia satiens, neque manendi sub dño locum, neque quietis spacium dabat.
- I & iam

M DXXXVII.

NEAPOLIS MONTES.

M DXXXIX.

& iam ad extremum inopiæ ventum erat, ita ut miles equorum & in- A
 montorum carne pasceretur. Cæsar in tam aduersis rebus animo obfir-
 mato, vultuq; fereno suos consolatione & subsidijs, quibus poterat, eri-
 gebat & confirmabat. Auctores habeo qui decem militum millia ea
 cladè consumpta scribant. Cæsar recollecto milite, qui ex clade superfue-
 rat, in Belgicam, quam Guilielmus Gelriæ, Cluiæq; regulus, auspicijs
 Francisci regis inquietam habuerat, profectus est; Guilielmumque ali-
 quot eius ditionis vrbibus captis, cedere Gelriæ principatu, & pacem
 petere coëgit. Sub idem ferè tempus maxima Siciliæ pars grauissimo
 terræ motu concussa est, & Ariadenus Ahenobarbus Turcicæ classis
 Præfectus, cum classe centum quinquaginta triremium, ad ferendas B
 Franciæ regi suppetias (nam fœdus tum inter Turcam & Francorum
 regem initum erat) venit: superatoque Messanæ freto, Rhegium ciuium
 metu desertum diripit & incendit: & deinde arce quoque per deditio-
 nem potitus, versus Massiliā cursum flectit, & in itinere Nicxam Mas-
 siliensium olim coloniam, excepta arce, occupat & depopulatur. Inde
 de regis Franciæ iniqua societate conquestus, versus ortū vela faciens,
 Neapolitanam oram, Ischiamq; insulam direptionibus vexat: Liparam
 urbem fortiter à ciuibus propugnaram, decimo die cum Liparensium
 grauissima clade expugnat. Capta sunt decem hominum millia, Lipara C
 direpta est & flammis consumpta. Culpam tantæ cladis Petrus Tole-
 tanus Prorex Neapolitanus sustinet, quod non satis maturè Liparen-
 sibus præsidium misisset. Cæsar Liparam paullo post instaurare iussit,
 nouosque eodém ex Hispanis colonos deduci. Ahenobarbus direpta
 Lipara, in Siciliam vela facit, Mylasque & Pactas variis cladibus af-
 flixit. Posthæc Messanæ, ex Turcicæ classis, quæ circa fretum in an-
 coris stabat, metu tumultuatum est, & vrbs præsidio, propugnaculis,
 & comineatu firmata. Ceterum quum Senes Turcicæ classis præfectus
 obseruasset tantum ad obsidionem ferendam apparatus, & præsidij ad
 propugnationem ferendam promittudinē, subductis velis per fretum
 Mamertinum superato Leucopetra promontorio cursum in Cephale-
 niam flexit. Messanæ adhuc patrum plebisque discordia vigeat; D
 sed publicis metus eam contentionem remisit, conuenitque ea condi-
 tione inter eos, ut publica decreta & acta nullam vim legis haberent,
 nisi à Senatu Iuratorum signarentur. Successit deinde Gonzagæ
 in prorogata dignitate, Ioannes Vega, qui Cæsaris nomine apud
 Pontificem Maximum legationeungebatur. Neapolitani contra Petri
 Toletani Proregis imperium grauissimos motus excitarunt, quod
 opinionum Quæstoris Magistratum (Inquisitionis vulgò vocant)
 indu-

- A^a inducere in regnum inuitis proceribus tentasset: eaque seditio non si-
ne grauissima vrbis Neapolitanae calamitate, tandem finem habuit.
Sub idem ferè tempus Cæsar Maximilianum Ferdinandi fratris pri-
mogenitum, data ei in matrimonium Maria filia, generum delegit,
eundemque Hispaniæ regnis proregia dignitate præfecit, vt absente
Philippo (cum enim ad se in Belgium euocabat) nihil ibi nouaretur:
euocauerat autem eo consilio filium Cæsar, vt se videret & præsentem
Belgiæ prouincijs inauguraretur: Principique suo ciues, proceresque
fidem ipsius auspicijs darent & acciperent. Eum namque pruden-
tissimus imperator earum prouinciarum, in quibus eductus & educatus
erat, genium esse facile obseruabat: vt principis sui præsentis maiestas
tem colerent & reuererentur, absentis tædio marcescerent. Messanen-
ses ne & ipsi in publica omnium aggratulatione inofficiosi haberen-
tur, principi felicem & auspiciatum in Italia aduentum Mediolani
XIII. M. Ducatorum munere boni prosperique ominis gratia con-
gratulati sunt. Latè interea longeque circum omnia Italiæ litore, quæ
in mediterraneum siue Tyrrhenum mare imminet, Dragutus præco-
latoriam classem raptabat: ipsamque adeò Genuensium oram mul-
tis cladibus vexarat: inde in Africam vela faciens Monasterium (ita
enim nonnulli urbem, quam Sarracenico vocabulo *Mahdian* vocant,
antiquitus nominatam prodiderunt) Solymanpi auspicijs eo consilio
occupat, vt inde frequenti excursione Siciliam vicinalque & circum-
positas Italiæ insulas infestaret. Ceterum Carolus Imperator totius
piratæ iniurijs vexatus, Vegæ Siciliæ Proregi, & Auriæ classis Præ-
fecto imperium dedit, vt Dragutum qua possent vi & apparatu de
maris commercio exturbarent. Prorex itaque & Auria in Africam
Cæsaris auspicijs traiciunt; Monasterium primò impetu capiunt &
diripiunt: Aphrodisium† opidum (quod nunc *Africa* vocatur) ma-
gno cum militum labore expugnant, Barbarisque electis nostrorum
præsidio muniunt. In ea expeditione, in qua multi fortissimi que vi-
ri desiderati sunt, obiit quoque Mulcasses Tuneti rex, quem Caro-
lus Augustus (vt meminimus) ante annos quatuordecim in regnum,
Ahenobarbo armis deiecto, restituerat: idemque paullo post Ame-
thi filij sui fraude regno exutus, Hispanorum auxilio recuperare
amissa conatus erat, sed victus acie, in filij potestatem viuis deuene-
rat, cuius iussu oculis orbatis, fuga tandem Panormum elapsus est,
ibidemque aliquot annis exsultat, quousque quinto demum anno
in hac expeditione (quæ partim, vt in regnum denuò restitueretur
suscepta erat) excideret. Dragutum fuga elapsum Auria ad Moni-

MDXLVIII.

Aduentus
PHILIPPI
Principis
in Italiam.

MDXLVIII

MDLII.

† Hanc A-
phrodisij ex-
peditionem
Latine con-
scripsit
Christoph.
Stella, Bar-
cinonensis.Mulcasses
Regis Tu-
neti casus.

* *Gomez,*
Hispanice.

Senes Bassa.

XXIII
III

Melita inf.

XXIII
III

XXIII
III

XXIII
III

Tripolis pro-
ditione ca-
pta.

XXIII
III

XXIII
III

XXIII
III

XXIII
III

XXIII
III

XXIII
III

XXIII
III

XXIII
III

XXIII
III

XXIII
III

XXIII
III

XXIII
III

XXIII
III

XXIII
III

XXIII
III

XXIII
III

XXIII
III

XXIII
III

XXIII
III

XXIII
III

gum insulam, quae veteribus *Leopagnia*, nunc *Gerborum* vocatur. A
 tunc, classe obsedit: sed is ex incremento maris elabendi occasionem
 caput, angustamque & vadusum aestuarium, tumefcentibus undis
 superans elusis obsessoribus evasit. Eodem tempore octo ex classe
 nostra triremes, iuxta *Lipudusam* insulam tempestatibus afflictae pe-
 rierunt. Classis inerta a Turcarum principe, ut res repetitam ve-
 niret, missa, Senes Bassa praefecto haud procul a Messana appulsa: is
 eum Vega ob Aphrodisium captum de violatis a Caesare inducia-
 rum, quas in triennium pactus erat, legibus conquestus, Aphrodi-
 sium sibi per injuriam ereptum reddi postulavit: ceterum quum a
 Vega nihil benigne responderetur, Senes, quum frustra Catanam
 sese tentatorem videret, in Augustam se conuertit, urbemque a cini-
 bus metu desertam incendit, arcemque imbecilli admodum praesi-
 dio munitam capit & diripit. Hinc Melitensium agris ferro, flama-
 maeque depopularis, urbem ipsam strenue propugnantibus Rhodijs
 equis per octiduum frustra oppugnauit, indeque repulsus, *Gan-*
lon sive *Gaudon* insulam (viriisque enim scripturam probatissimi
 auctores adprobant) nostro saeculo *Gozum* dictam, aggreditur. cete-
 rum viam, a lacritatemque propugnantium sese metuere simulans,
 inde digressus, in altum prouehitur: & ob pium discessum securos,
 nobis reversus, ex improviso opprimat, oppidumque diripit. Inde
 in Africam spectans Tripolim Rhodiorum octingentorum praesidio
 firmatam, quaeque iam quadragesimum annum Christianorum au-
 spicijs tenebatur, Galli cuiusdam prodicione occupat. Sequenti de-
 inde anno Solymanus Rustanum Bassam cum centum viginti trire-
 mibus classe Henrico Francorum rex scedere in subsidium mit-
 tit, ut Neapolin opera & artibus Salernitani principis (is a Caesare
 cum aliquot coniuratis ad Gallum defecerat) regis Henrici auspicio
 interceptet. Sed prodicionis & coniurationis consiliis per indicium
 Mormini cuiusdam patefactis, ea Turcarum expeditio, quamuis
 Andreas Atria amissis septem triremibus profligatus esset, vatum
 exitum habuit, domumque ingloria rediit. Eumvero Salernitanus
 cessante prima non ex voto cessissent, tamen Turcarum principem adiit,
 ut eiusdem classis reditum in Italiam sollicitaret. benignis auribus
 excepta sunt transugae, ut libera consilia, placuitque Dragutum praefectum
 circa proximi anni solstitium mittere. classis itaque octua-
 ginta triremium omni apparatu bellico & instrumento navali instrua-
 ta, Draguto ut imperatori, Salernitano ut legato creditur, qui Io-
 nis mari superato impetum in Locrensiem oras faciunt, easque de-
 populati

- A populi in Siciliam defleunt; ipsos ad Gelam fluvium sitam, ex improbo occupant & diripiunt; ab Sæta (ex olim *Flumina* fuit) Amodei præfecti ista gemmate repulsi sunt. Is enim ut fiduciam fili contra hostium vim & apparatus simularet; patere urbis portas iussit, omniaque compita tympanis clangoreque tubarum perstreperc: ipse cum oxigno, quem habebat, equitatu urbem egressus, per oliveta, quæ densissima eodem loco, quo hostes imminebant, colebantur; iniquo cursu flexuque viarum undique sese cum suis ostentabat. Turritæ, magis Amodeo adesse copias suspicati, omisso oppugnanda urbis consilio, & Sicilia solaverunt; & Italiam repentes depredati illa insula in Corsicam descensionem faciunt; Bonifacium arcem locum inaccessibilem & firmissimum suam, expugnant; & Gallorichum ditioni subiiciunt. Dum hæc circa Italiæ oras, insulaeque Tyrrehi maris à Draguto geruntur; Auria Caesaris præfectus, sexaginta triremium classe contra ipsum proventus, eius impetum fregit. Proximo inde anno quam Dragutus Herculis portum invasisset, opera & virescente Cosmæ Medices Florentinorum principis, qui Senogalliam (nunc *Sans*, aut vocabulo detruncato, aut alia ratione, nuncupant) loco tempore obsidebat; magna cum Turcarum clade ab Italia maritimis oris depulsus est. Reiectus ab Italia Dragutus, quum in Corsica aliquot urbes; & duas præcipuè nominis frustra tentasset; in Sardiniam classem suam hostili animo appellere conatus, à prædiciariis victorum calamitate præmonitis, magnis viribus repulsus est. Hactenus quis Neapolis & Siciliæ status sub Caroli Quincti Augusti auspiciis fuerit, compendio nos esse complexos arbitramur; nunc qua occasione viro patre in veriusque regni potestatem, Philippus filius raro: & memorabili tamen ad omnem posteritatem exemplo successerit; paucis perstringemus. Eduardus Brandenburgæ suorum in domestica seditione, aut arcavis aule sue perierit, illis quibus hæc cura sunt examinandum propono: Eduardo mortuo in Angliæ reginam Maria, iuvencis regni æmulis; præcerum suffragiis interrogata est. Hanc Caesar Philippo filio, qui post Germaniæ inferioris provinciarum inaugurationes in Hispaniam redierat, non amissa prioris coniuge calib; in uxorem collocavit. Ceterum ut ad dotale regnum, regiam quoque auctoritatem & publicam regni potestatem filio adingeret; eundem nuptiarum die per legatum suo nomine, Neapolis regem salutarium fuit. Erat is ætatis à Christo nato ultra millesimum quinquagesimum quartum; atque

PHILIPPVS
PVS Maria
Angliæ
Reginam
ducit.
MDLIV.

PHILIP-
PVS Nea-
polis Rex
salutatus.
MDLV.

PHILIP-
PVS Hispania,
Sicilia
& India
Rex.

ab eo tempore (quod hic quoque memorandum ob posteritatis A
memoriam est) initium regni Neapolitani acceptum in acta publica
referri coepit. Proximo inde anno ex Anglia Philippus Neapolita-
norum rex (paullo ante etiam à patre Cesare Mediolanensis Duca-
tus proventus auctus) in Flandriam trajicit & Bruxellis à patre
Cesare, Hispaniæ, Siciliæ & Indiæ regnis, cum omnium ordinum
aggratulatione inauguratur. Ceterum ut Siciliæ historiam usque in
hoc seculum, uti institimus, prosequamur, missus est in Siciliam
Fridericus Enriquezius Philippi designati à patre nomine Legatus,
ut fidem noui regis nomine daret & acciperet. Tam auspicata &
lata rerum in regno Neapolitano, & Siculo initia Paullus Quartus, B
Pontifex Max. turbauit, qui ad vindicandum Ecclesiæ Romanæ ius
regni Neapolitani, Philippo regi difficile & impeditum mouit bel-
lum. accessit ad ea incommoda, quod Henricus Galliarum rex Bel-
gicas Philippi prouincias, ut eum bello diuersis Europæ partibus
distineret, inuasisset, & Duacum Artesiæ validam urbem per insi-
dias, sed frustra tentasset. mox idem quoque Rex ut Pontificis par-
tes foueret, Ducem Guisianum cum copijs (xii. peditum, duodecimi-
um millia fuisse scribuntur) in Italiam misit: deditque ei in man-
datis, ut Mediolanum ex itinere tentaret, & Neapolin inuade-
ret. Philippus ut Pontificis conatum reprimeret Albanum ducem O
ipsi cum imperio & exercitu opposuit. Is ut Pontificios ad sua de-
fendenda distineret, Ostiam occupat. Neapolitani ut Gallorum mor-
tus frangerent, in belli sumtus regi Philippo vicies centena millia
aureorum contribuerunt. Interea Philippus ut Gallos pariter ad sua
ruenda conuerteret, Sabaudia ducem Belgicarum prouinciarum &
Germaniæ inferioris Proregem cum validissimis copijs in Veroman-
duos immitit. Is nec opinantibus Gallis Fanum Quintini arctâ
obsidione circumfedit; cuius obsessæ fama, regem Henricum ad
ferendam suis opem excitauit; missusque est ad soluendam ob-
sidionem cum valida Germanorum Gallorumque manu, Anna B
Mommersancius equitum Magister, quem domestica lingua *Conestabulum*
vocat. Sed istæ Gallorum copię ab Sabaudia duce fusæ,
fugatæque, ipseque Conestabilius viuis in nostrorum potestatem
vix cum filio redactus est; itidem Reyngranius Germanorum pe-
ditum ductor, alijque aliquot Galliarum proceres capti sunt. Sub fi-
nem vero Augusti Fanum Quintini aliquamdiu bellicis tormen-
tis verberatum magna vi expugnatur: classis regiæ Præfectus
de

(Anni-

- A (*Amuratum* vocant) *vinus* in potestatem venit : eodem victoriæ cursum Haynum opidum & rex Castellum nomine ad imperium coacti sunt. Galbannus rex Henricus tot simul elacibus fractus exercitum suum, quem Guisus ducebat ex Italia reducere coactus est : ipseque Pontifex, quum ab Albano premeretur, seseque à Gallis decedente Guisio desertum quereretur, pacem cum Philippo per Legatos fecit. Interea quum Ioannes Vega Sicilia Prorex malè à multis ob seueritatem & dominandi impotentiam audiret, multisque Siculorum querelis apud regem Philippum vrgeretur, coactus est ex Philippi imperio sese potestate abdicare : successoremque habuit Ioannem à Cerda Metymnensium ducem, principem modestissimum & clementissimum, & regis domum ex stirpe materna contingentem. Carolus Cæsar posteaquam sese regnorum omnium & prouinciarum suarum potestate filio sibi suscepto (vt iam memorauimus) abdicasset : classe una cum duabus sororibus, Eleonora Franciæ ; Maria Hungariæ reginæ in Hispaniam traiecit. atque vt sese priuatum etiam ad otium & tranquillitatem componeret ; missa ad septem viros Electores legatione fratrem suum Ferdinandum sibi in imperio suffici perijt, & ipsorum suffragijs impetrauit. Obseruatum est à nonnullis, eam legationem in VI. Kalendas Martias, hoc est Caroli Cæsaris natalem incidisse. Eum diem, vt ipsi ~~auspicatissimum~~ nonnulli ex rebus gestis colligunt. argumento esse quod Franciscum Gallorum regem suis auspicijs per Legatos ad Papiam in potestatem acceperit : quod anno ætatis suæ XXX. Bononiæ eodem die coronatus sit à Clemente Septimo, & imperij insignia acceperit. Ceterum hic annus Caroli Cæsaris & trium reginarum morte funestus fuit. Septimo enim quàm sese imperio abdicauerat mense IX. Kalendas Octobris, anno ætatis suæ LIX. extremum diem in Hispania clausisse traditur. aliquot ante mensibus Eleonora Franciæ regina, ~~multo post~~ Cæsaris mortem, eiusdem soror Maria Hungariæ regina ; vt & Maria Angliæ regina Cæsaris nurus è viuis excesserunt. Potitus est interea in Flandria non longè à Granelinga insigni victoria Philippus, fufis fugatisque Gallis, magnoque prælio per Egmondanum Comitem debellatis. Sequuta inde lætissima vtriusque partibus & auspiciatissima pax per connubia ; filiam namque suam Henricus Francorum rex Philippo Regi ; sororem verò Emanueli Philiberto collocauit ; ipseque adeò rex Henricus

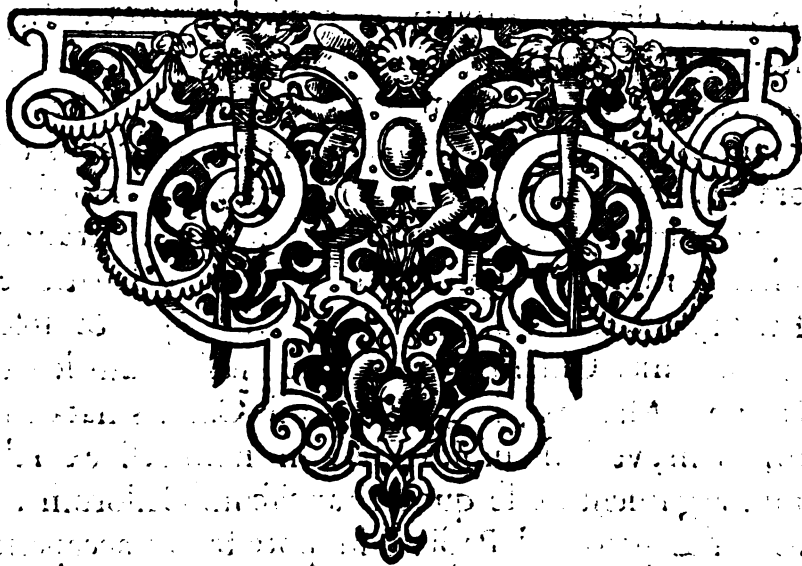
FERDINANDVS
Romanorū
Imperator.

CAROLVS
V. Imp. mo-
ritur.
MDLVIII.
Sup. pag. 46.
d.

PHILIPPVS
Reg.
Isabellam
Francor.
Regis filiam
ducit.
MDLIX.

morte

morte sua tantam omnium aggratulationem funestavit. Quae deinde sequuta sunt, & qui motus ob opinionum & factionum dissidia Galliam & ditiones Philippi perturbaverunt, ut ad huius historiae seriem regnorumque Neapolis & Siciliae necessitudinem non pertinentia, nunc latius prosequuti non sumus.

HVBER.

HYBERTI GOLTZII
 A GOTHORVM, SARACENORVM,
 NORTMANNORVM, SVEVORVM,
 HISPANIARVMQVE REGVM,
 QUI VTRIVSQUE SICILIAE REGNVN
 TENVERVNT, ELENCHVS.

B GOTHORVM IN ITALIA
 ET SICILIA REGES.

DOVACER Herulorū rex, Oreste Augustuli Imperatoris patre inter-
 fecto & tota Italia occupata, ab Romanis rex Italiae atque urbis Romae
 salutatus est: x. Kal. Septembris, an. ab urbe condita MCCXXVIII. Au-
 gustulo qui vix annum imperium in Occidente tenuerat, eius metu se
 abdicante. Is demum ab Theoderico Gothorum rege aliquot proeliis vi-
 ctus, & intra Rauennam per triennium obsessus; cum rerum inopia victus se dedisset,
 postquam per annos XVI. menses VI. & dies XIII. in Italia regnasset; iussu Theoderici
 occisus est: III. Nonas Martij, anno à Christo nato CCCXCIV. AN. A
 CHR. N. CCCCL. XXVI.

C THODERICVS AMALVS, Theodemiri filius, Valamiri nepos, primus
 Gothorum in Italia rex, victo & occiso Odouacre, & tota Italia in potestatem re-
 daeta, ab Romanis rex salutatur. Is successu fortunae usus, mox Siciliam, quam quasi
 praemium belli in medio positam videbat, inuasit, neque repugnante subegit.
 Inde contra Francorum regem, pro VVestrogthis cognatis suis arma sumit, caesisque
 triginta Francorum millibus, Vasconiam iis ereptam, Almarico VVestrogthorum
 regi restituit. Regnavit post Odouacris caedem annos XXXIII. menses V. & dies
 XXVIII. obiit IV. Nonas Septembris anno à Christo nato DXXVI. CCCC.
 XCIV.

ATHALARICVS AMALVS, Eucharici filius, Theoderici regis ex Amal-
 fuentha filia nepos, avo mortuo, sub tutela matris Amalsuenthae in regnis Siciliae &
 Italiae successit. Huius ingenium cum ab educatoribus corrumperetur, multi eorum,
 iussu Amalsuenthae reginae, interfecti sunt. Regnavit cum matre annos VII. menses X.
 dies XXVII. obiit III. Kal. Iulij, anno à Christo nato DXXXIV. DXXVI.

DAMALSVENTHA Regina, Theoderici regis filia Eucharici vidua, primum
 cum filio Athalarico octennium fere regnavit; sed eo fati sublato, cum imparem se tot
 regnis administrandis videret: Theodahatum consobrinum suum regni socium fecit.
 Multa de huius feminae virtutibus ab auctoribus produntur: summam eminuisse tum
 in vultu, tum in verbis eius maiestatem: virtute praeditis comem & humanam, delin-
 quentibus severam & rigidam fuisse; praeterea calluisse eam omnium fere gentium
 linguas, & Latinis, Graecisque litteris etiam ad miraculum eruditam fuisse. Theoda-
 hati scelere occisa est, dum eius rapacitati & avaritiae se opponit. DXXXIV.

THEODAHATVS AMALVS, tertius Gothorum in Italia & Sicilia rex EODEM
 primo cum Amalsuentha regina, eaque demum occisa solus regnavit. Nihil ab hoc AN.

K

memoria

memoria dignum gestum, nisi quod primis regni sui initijs, Francos Italiam inuadentes, præliis victos eiecit: & Græcos per præfectos suos Dalmatia expulit. Sed cum ob rapacitatem & auaritiam, scelusque in Amalsuentham reginam commissum, iniussus suis esset; & ab hostibus ob socordiam & negligentiam contemneretur: Bellisarius iussu Imperatoris Iustiniani arma Gothis intulit, Siciliæque regnum & Bruttios, urbemque Neapolim de Gothis cepit. Inter tot rerum turbas cum Theodahatus solita ignavia obtorpesceret, indignati Gothorum principes VVitigem virum manu promptum in regem elegerunt: eiusque imperio Theodahatus, postquam biennium & menses ferè IX. regnauerat, occisus est, mense Martio.

DXXXVII. VVITIGES vir bellica virtute insignis, ceterum genere obscurus; quartus Gothorum in Italia rex (nam Sicilia tum amissa erat) fuit. Hic ut regnum sibi confirmaret, post occisum Theodahatum, Matesuentham Theodorigi regis ex Amalsuentha filia neptem, inuitam & repugnantem in uxorem duxit. Cum Bellisario Iustiniani imperatoris præfecto, varia fortuna bellum gessit, eumque intra Romanæ urbis mœnia compulsus, integro anno & diebus nouem circumfedit. aduentu inde nouarum ex Græcia copiarum obsidionem soluere coactus: Mediolanum quod Græci occupauerant recepit. Inde ab Bellisario Rauennæ obsessus, quum fame victus se dedidisset, Constantinopolim captiuus, cum Gothorum principibus abductus est: anno regni sui IIII. quinto autem anno postquam Græci primum arma Gothis intulerant.

DXL. HILDOVALDVS VVitige in captiuitatem abducto, ab Gothis rex salutatur. Transpadanam tantum regionem tenebant. In tanta suorum necessitate Hildoualdus non dimisit animum: sed contractis in vnum Gothorum copijs, cum Vitali Iustiniani præfecto signa contulit: eumque prælio superatum interfecit & præbuerat de se spem, quod Gothorum regnum in integrum restitutus esset, ni insidijs eorum, quos Variaz insignis viri cæde offenderat, cum vnum tantum regnasset annum, occubisset.

DXLI. ARARICVS ROGVS, Hildoualdo, non melioribus quam ille regnauerat auspicijs, in regnum Italiæ successit. siquidem vix menses quinque tenuerat regnum, quum eorum insidijs qui Totilam regem creauerant, occubuit.

EOD. AN. TOTILAS BADVILLA ab Gothis rex ob virtutem creatus fuit. Cuius statim insigne specimen dedit, Græcorum ducibus duobus prælijs profligatis, & Apulia, Calabria, Lucaniaque in potestatem suam redacta. Urbem Romam proditione quorundam admissus, cepit, incensoque Capitolio, præcipuisque ædificijs & mœnium parte euerfa, fœdum in modum deformatam, reliquit. Restitutam inde ab Græcorum ducibus, cum iterum cepisset, in omnem sexum & ætatem ferro sæuijt. Siciliæ quoque arma intulit, perque totam insulam ferro, incendijsque grassatus, multis urbibus partim vi, partim deditione potitus, cum suos in Italia premi intellexisset, partem copiarum ibi præsidio relicta, Italiam repetijt. Hinc cum diu Græcorum arma exercuisset: dum Longobardis, qui in auxilium Narsetis Iustiniani præfecti veniebant, ad Brixellum occurrit, in prælio fortissimè pugna ciens, interfectus est, anno regni sui XI.

DLII. THEIAS octauus & vltimus in Italia Gothorum rex, quamquam attritæ admodum assiduis cladibus Gothorum vires essent; Narseti tamen aliquamdiu fortiter resistit. Ceterum quum eum Narsetes epud Nuceriam urbem castrametantem ad pugnam prouocasset, in prælium de summa rerum descensum est. dimicatum tanto ardore animorum à Gothis, ut ne cæso quidem Theia rege suo, antè pugnaudi finem fecerint quam Narsetes per preconem, veniam ijs, qui arma ponerent, daret. Hic finis Gothorum regni in Italia & adiacentibus Italiæ insulis, fuit: Gothique in Italarum nomen concefferunt. Theias non ultra annum Gothorum regno potitus est.

INTER-

A INTERREGNUM IN SICILIA FUIT,
nunc Saracenis, nunc Græcis, regnum insulæ
occupantibus. Saraceni ad extremum Siciliam, victis
Græcis, obtinuerunt.

BVLCHAR Saracenorum primus in Sicilia rex fuit: quum prius Saraceno- DCCCXLII
rum in Africa reges, per præfectos Siciliæ regnum administrare soliti essent. Is multa
bella contra Constantinopolitanos Imperatores gessit: Calabriamque & Apuliæ
partem eisdem ademit.

B APOLLOPHARVS secundus rex Saracenorum in Sicilia fuit. Huic cum MXXXV
primo dissensio & inde bellum cum fratre minore Aphocaple ortum esset; Græci eâ
occasione vsi, Siciliam inuaserunt, quibus dum obsistere Apollopcharus pace cum
fratre facta, conatur, & Messanam, quam Græci occupauerant circumfider, occidi-
tur. Post mortem eius, cum Saraceni nouo ex Africa supplemento aucti, Siciliam re-
cuperassent: iterum insulæ possessione, Nortmannorum principum virtute exuti
sunt; & Sicilia Nortmannorum facta.

NORTMANNORVM IN ITALIA ET SICILIA
COMITES, DVCES, ET REGES.

C TANCREDVM Altx Villæ in Nortmannia Comitem, quidam Guilielmi, alij
Roberti filium scribunt. Huic ex duabus vxoribus duodecim filij fuere; nempe ex
Moriella Sarnus, Gothifridus, Drogo, Tancredus, Malogerus, Alberedus, Gothi-
fridus secundus & Frumentinus: ex Frefenda autem secunda vxore, Guilielmus
Ferrobrachius, Robertus Guiscardus, Hunnifridus, & Rogerius Bossus. Igitur
Tancredus cum ad tam numerosam sobolem alendam, non sufficere Comitatus sui
opes non ignoraret, in Italiam cum liberis suis Sergio IIII. Pontifice Maximo, anno MIIII.
autem à Christo nato MIIII. migravit, Ibi aliquot annis diuersis sub principibus
stipendia quum meruisset, Guilielmumque Ferrobrachium testamento reliquis filiis
præfecisset, obiit.

D GVILIELMVS FERROBRACHIVS, cum Nortmanni nullis adhuc cer-
tis sedibus per Italiam vagarentur, Georgij Maniacis Constantinopolitani Impe-
ratoris præfecti signa cum alijs Italix principibus viris, contra Saracenos sequutus
est. Conuenerat inter eos, vt Sicilia capta (in eam namque expeditionem molie-
bantur) præda, & agri, vrbesque de hostibus captæ æqualiter diuiderentur. Sed cum
Maniaces (*Malochum* Blondus vocat) pacta non seruasset: Guilielmus indignitate rei MXXXVII.
accensus, Apuliam tum Græcis parentem inuasit, Maniacæque, qui auxilio suis accu-
rerat, acie, superato, tota Apulia & Calabria parte potitus; primus Nortmannorum
Apuliam sub Comitis titulo tenuit. Obijt anno à nato Christo MXXXIX.

DROGO Tancredi ex Moriella vxore filius, Guilielmo fratri in Comitatu MXXXIX.
Apuliæ successit: quamuis sint, qui excluso Guilielmo, ab Drogone initium Nort-
mannorum comitum sumant; eumque pulsis Apuliâ Græcis primum Nortmannorum
in ea fixisse sedes prodant. Drogo in principatus sui initio, ab Græcis proelio victus
& magnæ Apuliæ parte spoliatus est: sed mox reparatis copiis Græcos victoria exul-
tantes, adortus, superatos acie finibus suis eiecit. Inde cum iam per annos vndecim
comitatum Apuliæ tenuisset. Visonis Apuli coniuratione, interijt,

- ML.** **HVN N I F R I D V S** fratre Apulorum perfidia caſo, tertius Apuliæ Comes fuit. ^A
Huic ſtatim ab initio nihil antiquius fuit, quàm fratris ſui percuſſores bello perſe-
qui, quos tandem in poteſtatem redactos capitali ſupplicio adfecit: & poſtquam per
annos ſeptem rerum potitus eſſet, obiit.
- MLVII.** **G O T H I F R I D V S** Hunnifridi frater, quartus Nortmannorum, Comitatum
Apuliæ, tenuit, Is cum beneuentum Pontificiæ ditionis urbem inuaſiſſet Leonis IX.
Pontificis Maximi, arma in ſe prouocauit. Ab quo bello petitus eundem, Giſulphi
Salernitani Principis auxiliis adſutus, apud Ciuitam Apuliæ opidum prælio victum,
cepit. quem mox ob Pontificiæ dignitatis reuerentiam, in honore habitum, datis qui
proſequerentur dimiſit. Nec multo inde poſt tempore obiit, quum Apuliæ Comita-
tui per triennium præſuiſſet.
- MLX.** **B A G E L A R D V S**, Gothifrido in Apuliæ Comitatum ex teſtamento ſucceſſit. ^B
Eum nonnulli Hunnifridi, alij autem Gothifridi (quod vero ſimile magis eſt) filium
ſcripſere. non diu hic Apuliæ dominatum tenuit; nam vix menſibus ſeptem præſue-
rat, quum Ruberti Guilcardi patrui ſui armis eiectus eſt.
- EODEM AN.** **R O B E R T V S G V I S C A R D V S** ſextus Apuliæ Comes, Comitatum pulſo
nepote Bagelardo occupauit. Hic Calabriam & Lucaniam de Græcis cepit. Venetos
aliquot naualibus præliis vicit, Dyrrachium expugnauit; Romanos Gregorio VII.
Pontifici Max. rebelles, multis cladibus caſtigatos ad officium coëgit, quibus geſtis
ab Gregorio Pontifice Dux Calabriæ & Apuliæ Comes creatus eſt, eiſque iuramen-
tum vt Eccleſiæ Beneficiarius præſtitit. Viginti inde & quatuor annis Calabriæ &
Apuliæ quum præſuiſſet, obiit, Rogerio filiorum natu maximo herede ſcripto.
- MLXXX-
IIII.** **R O G E R I V S B O S S V S** Tancredi filiorum natu minimus, primò ab Roberto ^C
Guilcardo fratre, aliquot Apuliæ opidis præfectus fuit. Inde Roberti fratris auxilio
Siciliæ parte potitus: poſt eius demum mortem tota inſula pulſis Saracenis, in pote-
ſtatem ſuam redacta, ſe Siciliæ Comitem & Calabriæ ſcripſit. obiit menſe Februar.
anno decimoſexto, poſtquam primum Siciliæ comitatu, poſt Roberti fratris mortem
potitus fuerat.
- MCI.** **S I M O N** Rogerij filius primogenitus, ſecundus Siciliæ Comes fuit. Is multis
Apulorum ſeditionibus (nam & Apuliæ pars ipſi parebat) vexatus cùm vix annum
rerum potitus fuiſſet, abſque liberis vitâ exceſſit, Rogeriumque fratrem ſucceſſorem
habuit.
- MCII.** **R O G E R I V S I I.** Rogerij filius, tertius Siciliæ Comes, poſt Simonis fratris
primogeniti mortem fuit. Apuliæ inde & Calabriæ Ducatu, ex morte Guilhelmi ne-
potis ſui qui ſine liberis obierat, auctus; quum inſuper Neapolim, aliasque de Græ-
cis cepiſſet vrbes; ab Innocentio II. Pontifice Maximo, quem in prælio ab Guilhelmo ^D
filio ſuo captū libertati reſtituerat: vicesimoſeptimo Comitatus ſui anno, rex vtriuf-
que Siciliæ cis & vltra Pharum, creatus eſt. Poſthæc Saracenis in Africa bellum in-
tulit, Emanuelem ſecundum, Orientis Imperatorem, qui Chriſtianos Hieroſolymam
petentes multis incommodis adfecerat, vaſtatis Conſtātinopolitanæ vrbis ſuburbis,
compeſcuit. Inde in Siciliam regreſſus, vicesimoſecundo anno poſtquam primum rex
creatus fuerat obiit, XVI. Kal. Maij, anno à Chriſto nato MCL.
- MCL.** **G V I L I E L M V S** qui ob auaritiā & crudelitatem Malus vocatus eſt, cum
Rogerio patre biennium & menſes decem, & poſt eius mortem anno XVI. in vtraque
Sicilia regnauit. Viuo patre magnam de ſe ſpem ob diſciplinæ militaris peritiā præ-
buerat;

A buerat; quam nec in principatus sui initio fefellit: quum Apulos rebelles perdomuisset, & Saracenos multis cladibus afflixisset. sed mox apparuit simulatione virtutis, eum vitia sua texisse; nam domi reses factus, ob ignauiam hostibus contemptui, & ob scuitiam suis inuisus fuit. Vnde multis suorum rebellionibus vexatus, multis coniurationibus petitus, Guilielmo filio hærede relicto, diem extremum clausit. Obiit pridie Kal. Maij, anno à Christo nato MCLXVI.

B **GVILIELMVS II.** tertius vtriusque Siciliæ rex, patri in regno, non in moribus successit, siquidem quantum ille crudelitate & avaritia, tantum hic clementia & liberalitate excelluit; vnde Bonus diuerso à patre cognomine, cognominatus est. Nec huic tamen humanitas sua profuit, quominus seditionibus Siculorum & bellis intestinis inquietaretur. Cum Andronico Orientis Imperatore, qui Imperium per summam perfidiam cæso nepote legitimo herede, inuaserat: bellum gessit; Constantinopolitanisque auctor fuit, vt trucidato Andronico, Imperatorem Isaacium Commenum crearent, Christianis quoque, qui in Palestina Saracenorum armis premebantur, opem tulit. Obiit sine liberis, quum vtriusque Siciliæ regnum annis viginti administrasset.

TANCREDVS Rogerij primi Regis, ex filio Rogerio (is ante patrem obierat) ex Pellice filius: quum Guilielmus absque liberis discessisset, rex vtriusque Siciliæ creatus est. Sed Clemens III. Pontifex Maximus, quia regnum Ecclesiæ beneficiarum Tancredus absque eius permissu occupauerat, bellum ei mouit. Ceterum Clemente mortuo, Celestinus III. qui Clementi in Pontificatu successerat: bellum excepit, isque, quia per se impar Tancredo erat, Henricum VI. Imperatorem, data ei in matrimonium Constantia Rogerij primi regis filia, in Tancredum armauit. Huic se fortiter Tancredus obiecit, regnumque quamdiu vixit contra eiusdem insultus defendit. Obiit anno regni sui nono, & post Christum natum MXCIV.

C **ROGERIVS III.** Tancredi filius, vtriusque Siciliæ rex, hunc nonnulli ab patre in regni societatem assumptum, & pauld ante eius mortem fato cessisse, affirmant: sunt qui scribant eum patri in regnum successisse, & post octauum regni sui mensem, ab Henrico VI. imperatore captum, oculisque & virilibus priuatum, in carcere interisse.

D **GVILIELMVS III.** Sextus & vltimus ex Nortmannorum familia, vtriusque Siciliæ rex. qui Rogerium III. ante patrem obiisse tradunt; hunc dicunt post Tancredum patrem regem fuisse, & in eo Nortmannicam stirpem in Sicilia extinctam, quum ab Henrico VI. imperatore captus, & oculis virilibusque priuatus, in carcere obiisset. Annis à primo Guilielmo Ferrobrachio CLVII. & mensibus aliquot elapsis.

S V E V O R V M I N V T R A Q V E S I C I L I A R E G E S.

HENRICVS VI. Romanorum Imperator, Friderici imperatoris filius, victo & capto Guilielmo III. rege, regna vtriusque Siciliæ vt dotalia, nam Rogerij olim regis filiam in coniugio habebat, occupauit. Hunc Siculis ob crudelitatem, quam in Nortmannicam stirpem, & eius fautores exercuerat, odio fuisse scribunt, absque Constantia vxore veneno petitus, Frederico quinquenni puero herede relicto, interisse; anno, postquam Siciliæ regno potitus fuerat, quarto. Obiit Messanz pridie Kal. Septembr. anno à Christo nato MCXCIX.

K 3

FRIDE-

MCXVIII. **F R I D E R I C V S** Henrici VI. filius, quinquennis puer patri sub tutela matris Constantiæ succedit & iam septennis Panormi regio diademate insignitus est. Annum agens ætatis vicesimū, Innocentij III. Pontificis Maximi intercessione, ab Germanorum Septem-viris imperator, contra Othonem IIII. quem Pontifex, Pontificiæ ditionis agrum deuastantem, imperiali dignitate priuauerat; creatus est: eoque armis imperio pulso, Romæ, ab Honorio III. Pontifice Maximo, Augustus salutaris & inauguratus est. Hic multus contra Pontifices, multis contra Siculos rebelles, & Saracenos bellis gestis, Hierosolymæq; regno Saracenis adempto; anno ætatis suæ quinquagesimo septimo, Ferentini moritur. Idibus Decembris, anno à Christo nato **MCCL.**

MCCL. **C O N R A D V S** Imperator, Friderici I. imperatoris filius, patri in regno vtriusque Siciliæ successit. In Germania Conradus erat, quum Fridericus, è viuis excederet: itaque in regnum veniens id variis motibus turbatum offendit: Neapolinque ad Pontificem defecisse, quam urbem cum vi non posset, arte cepit, diripiendamque militi concessit. Veneno inde periit, Manfredi spurij fratris insidiis, cum annos III. menses V. & dies X. regnasset, Conradino filio, qui adhuc puer in Sueuia educabatur, herede relicto. Obijt Neapoli XI. Kal. Iunij, anno à Christo nato **MCC LIIII.**

MCCLV. **M A N F R I D V S** Friderici II. imperatoris ex pellice filius, Conrado fratre veneno sublato, post biennium ferè ab eius morte elapsum, regnum vtriusque Siciliæ, Conradino nepote suo legitimo herede excluso, inuasit. Sed Urbanus IIII. & post eum Clemens IIII. Pontifices Maximi; indignati ab Manfrido qui nothus erat, Siciliæ regna occupari, Carolum Andium ducem aduersarium ei excitârunt. Ab quo ad Beneuentum, Manfredus prælio victus, & occisus est, quum annos XI. regnasset.

C O N R A D I N V S Conradi imperatoris filius, quum occupatum ab Carolo Andegauensi vtriusque Siciliæ regnum, & Manfredum occisum intelligeret: cum exercitu in Italiam ad repetenda auita regna, decimoquarto post patris obitum anno venit. Ceterum victus à Carolo & ex fuga retractus; Neapoli in publico, cum aliquot aliis Principibus viris, securi percussus est, anno à nato Christo **MCCLXIX.**

GALLORVM IN VTRAQVE SICILIA R E G E S.

MCCXV. **C A R O L V S** Andegauensis Ludouici IX. Gallorum regis filius, ab Clemente IIII. Pontifice Maximo, rex vtriusque Siciliæ, contra Manfredum Pontificij nominis hostem creatus est: Manfridoque acie victo & occiso, vtrumque regnum rege orbatum, occupauit. Cum Conrado inde Sueuorum duce, qui ad repetenda regna hereditario iure sibi debita veniebat; prælio congressus victor fuit, & in Conradinum captum capitali supplicio, VII. Kal. Nouembris, anno à Christo nato **MCCLXIX.** animaduertit. Post hæc coniuratione Siculorum, & Petri Aragoniæ regis armis Siciliâ pulsus, Neapolis tantum regnum tenuit. Regnavit annos XIX. menses VI. dies XI. Obijt VII. Idus Ianuarij, anno à Christo nato **MCC LXXV.**

R E G E S

R E G E S S I C I L I Æ R E G E S N E A P O L I T A N I

V L T R A P H A R V M :

S I V E S I C I L I Æ C I S P H A R V M.

MCC
XXCII. PETRVS Iacobi Aragoniæ regis filius A
Aragonum rex, Sicilia regnum vt dotale.
(nam Manfredi olim regis filiam in coniu-
gio habebat) ab Carolo Andegauensi, qui
id Manfrido, & Conradino regibus occi-
sis, inuaserat, armis repetijt: Siculorumque
fauore adiutus occupauit. Ob quæ à Mar-
tino IIII. Pontifice Maximo; diris deuotus,
& ex Pontificia auctoritate, Aragoniæ
& Sicilia regnis priuatus est. Igitur Pe-
trus cum tueri regnum suum contra Phi-
lippi Gallorum regis insultus conatur:
commissio ad Gerundam urbem prælio
victus, paucis post diebus, ex vulnere,
quod in pugna acceperat interiijt: annis
quatuor elapsis ex quo primum Papormi
in Sicilia regem coronatus fuerat. Obijt
III. Idus Nonembris, anno à Christo na-
to MCCLXXXVI.

MCC
XXCVI. IACOBVS Petri Aragonum & Sicilia
regis secundo genitus, post patris sui mor-
tem rex à Siculis salutatus est. Hic cum
Gallorum res aliquot cladibus afflixisset:
Calabriamque illis parentem euastasset:
Alphonso Aragoniæ rege fratre primoge-
nito absq; liberis mortuo, ad id regnum ac-
cipiendum accersitus est. Posthæc cum Si-
ciliæ regno annos vndecim potitus esset,
Bonifacij octauæ Pontificis Maximi promif-
sis persuasus, id Carolo II. Neapolitanorum
regi restituere voluit. quod vbi Siculi co-
gnouere, eius Fratrem Fridericum, regem
communibus suffragijs crearunt.

MCC
XXCVI. FRIDERICVS Petri Aragoniæ regis D
tertio genitus, quum frater ipsius Iaco-
bus Aragoniæ rex, Sicilia regnum Carolo
II. se redditurum pactus esset; Siculorum
omnium propenso fauore, regium diade-
ma Panormi accepit. Multa hic bella pri-
mum cum fratre suo Iacobo Aragonum
rege, qui Sicilia regno, vt Gallis insu-
lam, vti promiserat, traderet; spoliare
ipsum conabatur: & inde cum Carolo II.
& Roberto eius filio Neapolitanis regibus,
gessit. Petrum quoque filium, vt res no-
uare volentibus materiam præriperet, re-
gijs

CAROLVS II. Caroli filius, ab Al- **MCC**
phonso Aragonia rege, apud quem diu in **XXCIX.**
vinculis fuerat, datis obsidum loco tribus fi-
lijs, quarto post patris mortem anno libera-
tus; ab Nicolao IV. Pontifice Maximo,
Romæ utriusque Sicilia regno inauguratus
est. III. Kal. Iunij, anno à nato Christo
MCCLXXXIX. Hic cum Iacobo & Friderico
Sicilia regibus, multa bella varia fortu-
na gessit. Regnavit annos XX. menses tres,
dies XXVIII. obiit Neapoli IIII. Nonas
May: qui an. à nato Christo MCCCIX. erat. MCCCIX

ROBERTVS Caroli II. Neapolitano-
rum regis filius, qui viuo patre Calabria
dux fuerat, post eius mortem regio diade-
mate ab Clemente V. Pontifice Maximo apud
Auenionem insignitus est. Ecclesia Vexilli-
fer creatus, Ferrariam Pontificis imperium
aspernantem, armis ad officium coëgit. Ab
Henrico inde Lucemburgensi Romanorum
Imperatore, quia Florentinos Imperatoriam
Maiestatem contemnentes, subsidio iuisset,
imperijs hostis declaratus; & Friderico Si-
cilia regi bellum aduersum eum gerendum,
commissum est. Sed Robertus Henrico Im-
peratore paullo post ex veneno moriente,
Friderici conatus facile repressit: & mox
Friderico quoque mortuo cum Petro II. Si-
cilia rege Friderici Filio, multa bella gessit.
Florentinis, qui ab Ioanne Boëmia rege,
bello premebantur, opem tulit: ipsedemq; pe-
tentibus Carolum filium dominum dedit, vt
Castrucij tyranni Lucensis, arma reprime-
ret. Is deinde Carolus cum patri subsidio
venisset ab Ludouico Bauaro Germanorum
Imperatore timenti bellum, in itinere mor-
bo correptus interiijt. Non euasit Robertus
Ioannis XXIII. Pontificis Maximi, anathe-
matis notam. nam quum fœdus inisset,
cum alijs Italia Principibus, contra Boë-
mia regem, cui fauebat Pontifex, ipse cum
alijs diris deuotus est. Paullo antequam è
vitijs excederet, Ioannam ex Carolo filio
neptem, Andrea Ludouici Hungaria regis
fratri, uxorem dedit, eosq; testamento suc-
cessores designauit. Obijt Neapoli XIV. Kal.
Februa-

giis insignibus decoratum, regni socium fecit. Obiit Catanæ III. Idus Iulij anno ætatis suæ quinto & sexagesimo, regni autem sui quadragesimo.

MCCC
XXXVI.

PETRVS II. cum patre Friderico annos quindecim, & post eius mortem solus sexennium regnavit. Friderici patris auspiciis multa fortiter contra Robertum Neapolitanorum regem gessit. Rex iam solus factus, aliquot Siciliæ proceres ab se deficientes, partim interfecit, partim Sicilia eiecit. Inter hæc Benedictus XII. Pontifex Maximus, Petro regi Siciliæque sacris interdixit: resque eius regni in deterius vergere cœperunt; nam Sicula classis à Roberto rege victa profligataque est & multæ Siculorum vrbes ad eum defecerunt, atque in hoc rerum tumultu Petrus rex, anno ætatis suæ tricesimo septimo, VI. Idus Augusti haud procul ab Enna, Ludouico filio infante herede relicto, fato cessit.

MCCC
XLIII.

LUDOVICVS Petri II. filius patre defuncto, quinque annos & menses septem natus, Panormi regium diadema procerum consensu accepit, ei que ob ætatem immaturam, tutor Ioannes Randacij Dux patruus eius datus. Verum multi Siculorum primores, regis sui pueritia ad res nouandas abusi. Siciliam grauissimis motibus conuulserunt: quibus dum obfistere Ioannes tutor regis conatur, peste correptus moritur. Huius morte seditiosis animi creuerunt, iamque plane contempto rege, per totum regnum cædibus & incendiis grassati sunt. Accessit insuper ad Siciliæ calamitatem sœuissima pestilentia, & valida fames, usque adeo ut multi inopia pressi liberos & uxores venum dederint. Inter hæc & Ludouicus rex, anno ætatis duodevicesimo regni vndecimo, nullis ex se relictis liberis moritur.

MCCC
LV.

FRI'DERIDVS III. Petri II. filius, cui, quod non satis constare mente credebatur simplex cognomentum fuit: post Ludouicum fratrem regnum Siciliæ variis turbatum motibus accepit. Messana enim Panormus & Leontinum, aliaque regni Siculi opida, Ioannæ II. Neapolitanorum regis aut Claromontanorum qui Ioannæ auspicia sequebantur, præsidii tenebantur.

Ceterum

A Februarij, anno regni tertio à nato Christo MCCCXLIII.

IOANNA Caroli Calabria ducis filia, Roberti regis neptis, cum marito Andrea auo in Neapolis regnum successit. Vi-

MCCC
XLIII.

rumque Andream per complices suos in arce Auerfana strangulauit: & Ludouico Principi Tarentino, Philippi Roberti fratris filio, iterum nupsit, intellectuque Ludouici Hungaria regis Andrea fratris aduentu, Ioanna & Ludouicus eius vim expectare non ausi, in Narbonensem Galliam profugerunt, regni cura Carolo patrueli suo Dyrrachij duci commissa: quem Ludouicus captum capitali supplicio adfecit, regnumque Neapolis in potestatem redactum præsidii quum firmasset, in Hungariam rediit. Nec multo post adnitente Clemente VI. Pontifice Maximo, pax Ioanna iis conditionibus ab Ludouico data est, ut Ioanna regina appellaretur; Ludouicus eius maritus principatus Tarentini titulo contentus esset. Verum Clemens accepta à Ioanna vrbe Auenione, Ludouicum Tarentinum regis ornavit insignibus. Urbanus inde VI. Pontifex Maximus Ioanna regina iniurijs laceßitus, Ludouicum Hungaria regem ad iterum bellum Ioanna inferendum sollicitauit. Inductus Pontificis auctoritate rex Ludouicus Carolum Dyrrachij ducem, eius Caroli, quem ipse supplicio adfecerat filium, (bellum tum eius auspicijs contra Venetos gerentem) in Ioannam mouere iussit. Itaque ingressus regnum Neapolitanorum Carolus, Ioanna exercitu varijs prælijs dissipato, Neapoli deditibus se ciuihus potitus, ipsam in arce Oui aliquamdiu circumsessam, fame ad deditiorem coegit: coniectamque in carcerem carnifici strangulandam tradidit, III. Idus Iunij, quum annos triginta octo & menses septem apud Neapolitanos rerum potita esset.

CAROLVS III. Caroli Dyrrachij ducis filius, Ioanna regina in carcere strangulata, Neapolis regnum occupauit & ab Urbano VI. Pontifice Maximo confirmatus est. Nec multo post ab eodem Pontifice quia eius nepotem Capua principatu donare abnuerat,

MCCC
LXXXI.

Ceterum Artalis Alagona Friderici regis auspiciis Claromontanos aggressus, eosdem Leontino capto, & Messanæ Ioannæ reginæ prædialijs pulsus, ad pacem petendam adegit. Ita Siciliæ rebus vtrumque ad tranquillitatem compositis. Fridericus rex anno ætatis vicesimo quarto, regni autem vndecimo, Maria vnica filia herede scripta, Messanæ mense Iulio hominem exiit.

MCCC-LXII. MARIA Friderici III. filia, patri sub Artali Alagonij tutela successit. rursusque factiones & bella inter Claromontios & Alagonios, quæ viuo Friderico quiescerant, recruderunt. Raimundus Montecatinus, qui Claromontanæ factionis erat, reginam Mariam absente Artali (qui eam Ioanni Galeacio Virtutum Comiti) desponderat ex arce Catanensi raptam in Hispaniam transevit: ibique eam Martino, Martini ducis Albimontis filio, & Ioannis Aragonum regis nepoti, collocavit.

MCCC-XXCVI. MARTINVS Martini, Albimontis ducis filius, regnum Siciliæ ex Mariæ reginæ coniugio adeptus. regnumque Claromontanis deletis, alijsque factionibus sublatis, pacavit. Mortua inde regina Maria coniuge XI. Kal. Iunii, anno à nato Christo millesimo & quadragesimo; ipse, quia sine liberis obierat in regnum successit. Ceterum quum in Sardiniam insulam, patri suo, qui tum Aragoniæ rex creatus erat, rebellem cum classe mouisset; insulam perdomita, anno ætatis tertio & tricesimo, regni autem vicesimo tertio, absque heredibus moritur.

MCCC-IX. MARTINVS Aragonum rex, filio sine herede extincto, quum regnum Siciliæ hereditario iure ad ipsum peruenisset: Siculorum suffragijs, rex Siciliæ salutatus est. Hic cum post decimum regni sui mensem, hominem exiisset: Siciliæ tandem regnum quum biennium ob intestinos motus sine rege fuisset, ad Ferdinandum cognomento Iustum, qui Aragonum rex electus erat, peruenit.

MCCC-XII. FERDINANDVS Ioannis Castellæ regis filius, cognomentum Iustus, qui Aragonum rex post mortem Martini, multis competitoribus superatus appellatus fuerat, sed

A abnuerat, ipsamque intra Nuceria mania circumfusa, Ecclesia hostis declaratus & regno Neapolitano abdicatus est. Inter ea Ludovicus Hungaria rex absque virili sobole discessit, ipseque Carolus per legatos euocatus ad regnum accipiendum, apud Albam regalem regium diadema accepit. Interijt inde insidijs Elizabetha regina Ludovici regis vidua, quæ Mariam filiam ab eo regno spoliata indignabatur, Obijt III. Kal. Martij quum annos quatuor menses octo, dies viginti sex regnasset, Ladislao, Ioannæque liberis superstitis, quos Neapoli apud Margaretam matrem reliquerat.

LADISLAVS Caroli III filius ad MCCC-nitente Bonifacio IX. Pontifice Max. Casē-XXCVI. ta regium diadema impubes adhuc accepit. Eiusdem quoque Pontificis auxilio adutus Ludovicum Andegauensem, qui maximam regni partem, post Caroli III. regis mortem occupauerat, expulit, regnumque recipit. Iamque regno Neapolis potitus, ab Hungaria principibus, populisque euocatus: Iadram urbem cepit, attoque nuncio Neapolitanos res novas moliri, Iadera Venetis vendita in regnum redijt, inque defectionis auctores precipue autem Sansfuerinos regulos seueriter animaduertit. Urbem Romam ter, semel ab ipsis Romanis contra Innocentiū VII. Pontificem Maximum accitus, his proprijs auspicijs occupauit, & magistratus pro suo arbitrio dedit & ademit. Ex Marsis agroque Piceno & Latia multa occupauit: ob qua ab Alexandro V. Pontifice Max. ut Ecclesia hostis regno priuatus, Ludovicus Andium dux rex in eius locum creatus est. Obijt Neapoli VIII. Idus Augusti, anno regni sui XXVIII. mense V. & diebus XI.

IOANNA II. Ladislai regis soror, MCCC-vidua Guilielmi ducis Austriae fratri absque XIIII. liberis mortuo in regnum successit. Cumque cuidam Pandulfello elegantis forma viro, usque ad infamiam nimis indulgeret, hortatu principum, Iacobo Marchie comitis ea conditione nupsit, ut principatu Tarentino contentus, regni titulo abstineret. Is tamen Ioanna matrimonio potitus, promissa

L non

sedatis tandem Siculorum seditionibus ab A
legatis Siculis rex Siciliae salutatus est. Ber-
nardum Capreram, qui seditionum & bel-
lorum civilium auctor fuerat, regnumque
affectauerat, in vinculis ad se adductum,
venia donauit. Obiit 1111. Nonas Aprileis
anno à Christo nato MCCCCXVI. quarto
anno postquam à Siculis Rex salutatus
fuerat.

*non seruauit, sed arce Noua per praefecti pro-
ditionem capta in Pandulfellum capitali sup-
plicio animaduertit. Sfortiam qui regina co-
pijs praerat in carcerem coniecit. Ceterum Ia-
cobus mox regina insidijs oppressus, conie-
tusque in carcerem, quum euassisset, in Gal-
liam redijt. Ioanna autem quum liberis ca-
reret Alphonsum Aragonum & Sicilia re-
gem & eo mox muliebri leuitate repudiato,
Ludouicum Andegauensem eoque sine libe-
ris mortuo, Renatum eius fratrem adoptauit.
Regnauit annos xx. Obijt Neapoli an. à nato
BMCCCCXXXIII.*

ALPHONSVS VTRIVSQ. SICILIAE REX.

MCCCC-
XVI. ALPHONSVS Ferdinandi filius, eidem in regnis Aragonum & Siciliae suc-
cessit. Huic ab rerum gestarum gloria, & intrepida constantia Magnanimi cogno-
mentum fuit. A Ioanna regina, ut eidem contra Ludouicum Andegauensem auxi-
lium ferret, in filium adoptatus, cum ingenti classe Neapolim venit. sed haud multò
post ab regina prauis quorundam consilijs seducta repudiatus, Neapolim & aliquot
regni Neapolitani opida occupauit ob quæ regina Ioanna abdicato Alphonso, Ludo-
uicum Andegauensem adoptauit in filium. Cum hoc Ludouico, & eo mortuo, cum
eius fratre Renato, Alphonsus diuturnum bellum gessit: tandemque pulso Renato
Neapolim, & inde totum regnum in potestatem suam redegit. Anno à Christo nato
millesimo & quadragesimo secundo. Alphonsus cum legitimis filiis careret. Ferdinan-
dum filium ex pellice natum Calabriae ducem in spem successionis declarauit. Dehinc
multis bellis cum Veneris, Gallis, aliisque hostibus gestis, anno ætatis sexagesimo, re-
gni Siciliae & Aragoniae quadragesimo secundo, Neapolitani autem decimo sexto, ho-
minem exiit. Aragoniae & Siciliae regnis Ioannem fratrem, Neapolitano autem Fer-
dinandum filium testamento praefecit.

REGES SICILIAE REGES NEAPOLITANI VLTRA PHARVM. SIVE SICILIAE CIS PHARVM

MCCCC-
XII. IOANNES Ferdinandi filius, Na-
uarræ rex; quum Alphonsus frater nullos
legitimos hæredes ex se reliquisset, eidem
in regno Aragonum & Siciliae successit.
Is viuo patre Siciliae Prorex fuerat. Vice-
simum agens annum, Blancam Caroli Na-
uarræ regis filiam, ex cuius dote Nauarræ
regnum adeptus est, duxit. Bellum gessit cum
Barcinonensibus qui auctore Carolo eius fi-
lio (quæ ex Blanca Nauarræ regis filia sustu-
lerat) ab eo defecerant, Carolumque inuito
patre regem Nauarræ facere conabantur.
tandem

C FERDINANDVS Alphonsi filius MCC-
illegitimus, post patris mortem ab Neapo- LIIX.
litanis communi consensu rex salutatus
est. Interea Tarenti, Roxaniæque principes
Ioannem Andegauensem Renati filium,
ad Ferdinandum regno spoliandum euoca-
runt. qui cum in Italiam venisset, multo-
rum accessione opibus confirmatus; Ferdi-
nandum apud Sarnum profligauit. Sed
Ferdinandus reparato exercitu, iterum cum
hostibus apud Troiam Apuliae urbem con-
gressus, superior fuit: & cuncta qua Ioan-
nes

tandem procerum interuentu pater filio reconciliatus est. Ludouici Gallorum regis exercitum, qui Perpenianum urbem circumsidebat, ingenti cum cæde profligauit, urbemque obsidione liberauit. Siculorum seditiones auctoribus supplicio adfectis oppressit. Obijt Barcinonæ Kal. Februarij, anno ætatis octuagesimo, regni vicesimo.

MCD-
LXXIIX. FERDINANDVS II. Cognomine

Catholicus, Ioannis regis filius, ex testamento patris, Aragonum, Sardinie & Sicilie rex. ducta in uxorem Elizabetha Henrici IV. Castellæ regis sorore, Castellæ quoque regnum adeptus est. Nam Henricus IV. vnicam tantum filiam & ipsam Elizabethæ nomine, reliquerat: quam Portugallie regis filio in uxorem dederat: sed post Henrici mortem quum constaret Elizabetham, quæ pro filia regis habebatur, ab matre suppositam fuisse (quia Henricus genitalibus debilis, nec idoneus ad procreationem fuerat) excluso Portugallie regis filio, regnum Ferdinandus occupauit. Sed quum regina potiore sibi partem in Castellæ regno vindicaret, post diutinam disceptationem, conuenit, ut paribus auspicijs regnarent. Bellum inde Ferdinandus suscepit, & ad pietatem simul, & ad gloriam maximum. Nam Bæticæ partem, quam vocant Granatam, adortus, eam Mauris; qui per annos octingentos id regnum tenuerant, post sextum annum, quàm cœptum bellum fuerat, pulsus, abolitaque Mahumetana superstitione, Christianæ religioni restituit: Unde *Catholicus* cognomentum meruit. Ferdinandum Neapolitanum regem (qui Gallorum armis regno exutus fuerat) auxiliis ad recuperandum regnum adiuuit. Inito inde fœdere cum Ludonico XII. Francorum rege, Alexandro VI. Pontifice Maximo adficiente, paciscitur; ut paribus auspicijs opibusque regnum Neapolis, eiecto Friderico qui in Ferdinandi II. locum successerat, occuparent. Huic itaque bello impar Fridericus (vir nihil minus quàm ad arma natus) ad Ludouicum regem in Franciam se contulit.

A nes occupauerat recepit contra Florentinos quoque & contra Xistum IIII. Pontificem Maximum ductu Alphonsi filij, ut Herculem Estensem Ferraria ducem, quem Pontifex laceſſebat, tueretur, bellum gessit. Hydruntum inde quod Turci occupauerant, recepit. Ceterum Ferdinandus cum suis nouis veterilibus vexaret. grauiſſimo procerum suorum bello petitus est; quos tamē mox victos, & in potestatem suam redactos securi percussit. Obijt VIII. Kal. Februarij, anno Christi M CCCCIIIIC. Regnauit annos XXXV menses VI. dies XXV.

B ALPHONSVS II. Ferdinandi filius, MCD-
qui viuo patre Calabria dux fuerat, multa-
que bella eius auspicijs fortiter gesserat, post mortem patris regni habenas accepit. Sed quum Carolum VIII. Gallorum regem cum ingentibus copiis ad occupandum Neapolitanum regnum venire intellexisset, suis diffusus, quibus se inuisum esse non ignorabat, regno se abdicauit, regiaque potestate in Ferdinandum filium translata, in Siciliam abiit, quum regno vix tredecim menses postitus esset.

C FERDINANDVS II. Alphonsi
filius, patre in Siciliam profecto, rex Neapolis communi omnium suffragio appellatus est. sed nec ipse Gallorum aduentum expectare ausus, in Aenariam insulam secessit: regnumque Carolus VIII. Galliarum rex nemine obſistente occupauit. Carolo inde in regnum suum redeunte, Ferdinandus auxiliis Ferdinandi Hispaniarum regis adiutus, regnum Neapolitanum recepit: pacatisque iam undique rebus, duodeuicesimo regni sui mense, nullis relictis liberis, excessit.

D FRIDERICVS Ferdinandi primi
filius, Ferdinandi II. patruus, nepote absque heredibus mortuo, Neapolitanum regnum accepit. Is Ludouici XII. Francorum & Ferdinandi Catholici Hispaniarum & Sicilia regis (qui Neapolitanum regnum inter se diuiserant) bello petitus: cum imparem se tanta moliceret, relicto regno, cui quinquennium præsuerat, in Galliam ad Ludouicum regem hostem suum profectus est: ibique in exſilio diem extremum clausit.

V T R I V S Q V E S I C I L I A E R E G E S

MDI. **F E R D I N A N D V S** itaque (vt iam diximus) vnà cum Ludouico XII. Gallorum rege, Neapolitano regno potitus, id aliquamdiu æquo iure cum eo tenuit, donec eorum culpa qui limites inter agros, qui cuique cederent, in confinio posuerunt; disceptatio primò inter vtriusque regis Præfectos, & postremò bellum ortum est; primo prælio Hispania à Gallis intra Baroli mœnia compulsa sunt. Exinde Gallorum negligentia (qui veluti pacato iam regno per otium fruebantur) Hispani instauratis opibus, Duce Gonfaluò belli fortunam tentant apud Cidoniolam, victisque Gallis Neapolim, totumque regnum Ferdinandi auspiciis in potestatem suam redegerunt. Igitur Ferdinandus quum regnū Neapolitanum armis edomuiſſet: etiam Africæ arma per Petrum B Nauarrum intulit, & Tripolin, & Oranum, aliasque vrbes de Mauris cepit. obiit anno ætatis sexagesimo quinto, regni quadragesimo secundo, Carolo ex Ioanna filia nepote, quia Philippus Austrius Ioannæ maritus ante obierat, herede scripto.

MDXVI. **C A R O L V S** Philippi Austriæ ducis filius, Ferdinandi ex Ioanna filia nepos, Ferdinando auo in regnis Hispaniarum & vtriusque Siciliæ, & Philippo patri in Germaniæ inferioris Prouinciis successit. Siculos & Hispanos initio regni sui tumultuantes, punitis seditionis auctoribus, compescuit. Decimonono ætatis suæ anno ab Germanorum Septem-viris absens imperator creatus est, & Bononiæ postmodum imperatorium diadema de Clementis VII. Pontificis Maximi manu accepit. Multis inde de diuersis hostibus partis trophæis, anno ætatis quinquagesimo sexto, se sponte imperio & omnibus regnis abdicauit. septimo inde quàm se abdicauerat mense 1x. Kal. Octobris, anno à Christo nato MDLVIII. obiit. C

MDL-VIII. **P H I L I P P V S** Caroli V. Imperatoris filius, tum per Mariæ vxoris dotem Anglorum rex, postquam pater se sponte abdicauerat, Hispaniarum, Indiarumque & vtriusque Siciliæ regna, Germaniæque Inferioris possessionem accepit.

H V B E R T I

A. HVBERTI GOLTZII
SICVLORVM QVI SAPIENTIA,
CARMINE, ELOQVENTIA, ALIISQVE
ARTIBVS EXCELLERVNT,

ELENCHVS.

QVVM Siciliæ situm, res gestas, & quæ ob vtilitatem lectoris cum voluptate coniunctam nobis enumeratione digna videbantur, vel ex priscorum auctoritate, vel ex posteritatis testimonio colligeremus; obseruauimus quoque Siculos ingenio vt acuto, ita etiam arguto fuisse, & hinc facundiæ artificiosæ, siue Oratoriæ artis Aristoteli, Bucolici carminis inuentores Diodoro censentur, & insuper exornatores eos Lyrici, Comici, Tragici poematis fuisse testatissimum est. adhuc Mechanicum ex Geometria vsus, Horologij descriptionem; machinarum bellicarum & Catapultæ inuentionem, illustrandæ picturæ causam, quæ Mathematici sunt beneficia mortalibus primùm ostendisse, quare quum & Ciceronis testimonio constet & antiquitatis auctoritate confirmatum sit, clarissimis eam sapientiæ, artibus, carmine, viris quondam fuisse ornatissimam, nostri candoris esse opinati sumus, hic Siculorum, qui lumen animi, ingeniiq; sui & suis æqualibus & posteritati quoque ostenderunt, nomina, patriam, studium, lucubrationes veluti per syllabam & Alphabeti seriem complecti.

PHILOSOPHI ET GEOMETRAE.

CARCHIMEDES Syracusanus, qui Hieronem II. si quid Plutarcho credimus, sanguine continebat & Philosophus & Geometra omnium sæculorum nobilissimus fuit: isque primus magna cum Reipublicæ vtilitate, Geometriam ad vsus mechanicum adiunxit. Hunc vnicum cæli ac siderum spectatorem Liuius; Cicero *diuini ingenij hominem* vocat. Ceterum Archimedis ingenium historici, philosophi, oratores, & poetæ magna laude extulerunt. Eius vitam apud antiquos Proclus Lycius, æqualibus nostris, Petrus Ramus descripsit Commentaria in eiudem ingenij, quæ quidem exstant, monumenta, & Eutocius Ascalonita conscripsit, nos eius interitum in Syracusarum descriptione retulimus, Archimedis sepulcrum Syraculanis Cicero *Questor*, ex Sphæra & Cylindro, quæ in eius monumento posita erant, ostendisse extra portas Segregianas, & ex eadem vrbe humilem homunculum se è puluere & radio excirasse gloriatur. Eiusdem quæ nunc exstant monumenta, paucis recensēbimus. Opusculum *de Circuli dimensione*: Alterum *de Sphæra & Cylindro*, tertium *de Isoperimetris, planis & solidis*; quartum *de Quadratura Parabola*, quintum *de monumentis æqualibus siue Aequiponderantibus*, Sextum *de Speculis comburentibus*. Septimum *de numero arena*. Plurima eaque acutissimi ingenij sui inuenta & Reipublicæ vtilia ad posteritatis memoriam litteris consecrauerat, quæ vel iniuria temporum, aut incuria hominum, consumpta dolemus. Ab eo quoque Lunæ & Solis, & quinque errantium stellarum motus in sphæra alligatos & vitream sphæram, in qua mira conuersione, & dissimili motus circulorum, siderumque lapsus sua sponte euntes redeuntesque cernebantur, excogitatum; Cicero testatur & Claudianus carmine describit.

ARISTOCLES Messanensis philosophus sectæ Peripateticæ, is eam sapientiæ partem, quæ *naturam rerum* inquit; decem libris; & totidem libris eam partem quæ *de moribus* agit complexus est. *Artem quoque dicendi* scriptis suis ornauit: Traditur,

L 3

eundem

Cic. Tusc. cul. v.

Scripta Archimedis exstant.

eundem ad lectoris iudicium proposuisse, idque facta ex priscorum auctoritate comparatione, *Homerusne an Plato doctior* fuerit? A

CHARONDAS Catanus Pythagoricus, & legum scriptor laudatissimus, hic Catanensibus; & ceteris qui Italiam aut Siciliam incolunt Chalcidentibus leges (ut latius *Catana* descriptione prosequuti sumus) scripsit.

DIO Syracusanus Platonis auditor fuit, frater Aristomachæ Dionysij primi uxoris. Expulit hic Dionysium II. Eius vitam & res præclare gestas, tum ex Syracusanum descriptione, tum ex Dionysij II. vita desumere licebit.

EMPEDOCLES Agrigentinus Pythagoricus, patre Methone; aut, quod aliis placet, Archionio natus: & pace & bello clarissimum sui sæculi decus fuisse ab antiquitate memoriæ proditum est. adhuc tanta animi magnitudine ut oblatum à ciuibus suis regnum recusauerit; pro regia potestate, magistratum triennalem mille virorum instituerit, ita ut in eum cuiuslibet ordinis viri adlegerentur. Sapientiæ an eloquentia? medicina an poetica maior fuerit incertum est. *de sapientia* Heroico versu scripsit, cuius fragmentum nonnulli Florentiæ, apud Medicos bonarum litterarum Mæcenates superesse, adfirmant. * Aristoteles quoque facta Homeri & Empedoclis comparatione; *Homerum* poetam, *Empedoclem* philosophum naturalem iudicauit. Eundem quoque Oratoris artis siue Eloquentiæ inuentorem, quam Gorgias istius discipulus scriptis tradiderit, idem auctor adfirmat. Medendi arte clarissimum fuisse argumento est, quod pestilentiam multis in locis ignium suffitu sedauerit, quod Selinuntios (ut suo loco memorauimus) à graui aëre per aquarum dulcium deriuationem liberauerit: quod quum futuras & agris calamitosas præsensisset ex iniuria cœli tempestates, easdem arte & industria, ut est apud Laërtium, auerterit. indeque nomen ab arcendis ventorum procellis *Colysanemos* habuerit. Empedoclem xliij. opera scripsisse, quæ Hieronymus philosophus se legisse testetur, eundem Diogenem auctorem nuncupare possum. In Olympis quoque celete fuisse victorem obseruo: ac floruisse eo tempore quo Xerxes Græciam bello vexabat; & Fabij cladem ad Cremeram acciperet. Pertinacissimè eum & inimicitias & simulates suscepisse & exercuisse Suidas & aliquot alij accusant. In eius mortis genere variant auctores. Quidam ipsum in Aetnam ardentem sese præcipitasse, ut Deus à posteritate credula haberetur * prodiderunt; Alij Methone naturali morbo extinctum. Sunt qui Megaræ in Sicilia ex dolore rupti cruris, anno ætatis suæ septuagesimo septimo mortuum scribant. C

* *Es selecta*
quadam à se
à Simplicio in
Aristot. De
Physica aus-
cultas. edidit
H. Stephanus.

Horatius
Sibi Aetnam
Deus im-
mortalis ha-
beret. Dum
cupit Empe-
docles, ar-
dentem fri-
gidus Aet-
nam insiluit.

EVCLIDES Gelenis Platonicus, & Geometriæ præstantissimus; alius fuit ab illo Megarensi, cuius Elementa exstant. Vixit (ut Heron Mechanicus testatur) tempore Ptolemæi primi; iunior Platone, sed Eratosthene & Archimede antiquior. multaque ab Eudoxo & Theæteto assumpta, demonstrauit. Scripsit & *Dialogos* aliquot. Quidam etiam auctores sunt, hunc à Ptolemæo, Num regia via ad *Geometriam* aliqua pateret percunctatum; respondisse, nullam esse nisi eam, quæ XIII. libris (quæ nunc Elementa *Euclidis* vocantur) demonstrata esset. D

ICETAS Syracusanus, quem nonnulli *Hicetam* vocant, affirmabat omnia ex harmonia & necessitate fieri: terramque suo & primo circulo conuerti.

MONYMV S Syracusanus, Cynicus, ac Diogenis Cynici filius, vir sanè elegantissimus & copiosissimus; qui multa in Philosophia scripsit: & contempta gloria veritatis studiosissimus fuit.

PHILO-

A **PHILOLAVS** Syracusanus (vt nonnulli contendunt) Crotoniata fuit, & Pythagoricus. Is Platonis tempore floruisse traditur. Dio namque ab eodem pecuniæ cupidissimo Pythagoræ IIII. liberos petente, Platone & Dionysio II. redimere XL. minis *vt nunc est pecunia precium CCCLX. coronatis*) redemit, ex quibus Plato opus illud, in quo Timæum Doricè loquentem inducit, composuisse & de natura mundi disseruisse scribitur.

PROBVS Lilybatanus, vt doctissimus ita eloquentissimus fuit, atque eius videnti caussa Porphyrius Lilybæum venit.

SYMMIAS Syracusanus, & Stilponis auditor; eius filiam famæ parum honestæ *an huius Onum cum Theocrito editum?* in uxorem duxit.

THEODORVS Syracusanus philosophus *de re militari* liberos edidit.

B **TIMAGORAS** Gelous Philosophus ac Theophrasti primùm, inde Stilponis auditor fuit,

O R A T O R E S.

ATHENAGORAS Syracusanus & sapientiæ & eloquentiæ nomime commendatur, & in patriam pietate.

BION Syracusanus, & Oratoriam facultatem locupletasse & scriptis ornasse traditur.

C **CAECILIVS** Calatianus, qui & *Archagathus* cognominabatur, natione & lingua Græcus, lege Iudæus fuit, in dicendi arte celeberrimus. Romæ Augusto imperante publicè Oratoriam professus est. Multa conscripsisse fertur, inter quæ nominantur *contra Phrygas* libri duo. *Elegantia Attica* secundum Alphabeti seriem, quæ apud Suidam etiam nunc leguntur. *Comparatio Demosthenis & AEschinis. comperatio Demosthenis & Ciceronis.* Item *de genere elocutionis decem Græcia oratorum.* Plura de hoc Dionysius Halicarnassensis, & Plutarchus in x. Græciæ Oratoribus.

CORAX Syracusius, sophista & orator celebris fuit. Hunc Aristoteles vnum ex primis Eloquentiæ inuentoribus facit. Hic ciuibus exacta dominatione suis legibus viuere incipientibus persuadere cœpit, vt libertatem vrbis tuerentur, eiusque ingenio cognito Syracusani filios, vt ipsorum pueritiam formaret, eius eruditioni permiserunt Oratoriam artem post Hieronis primi mortem publicè profiteri exorsus, primam orationis partem *Exordium*; mediam *Narrationem*; tertiam *Epilogum* vocauit.

D **CTESIAs** Syracusanus, qui & **TISIAs**, Coracis discipulus, argutus & acutus sophista & orator fuit; primusque Oratoriam artem, siquid Aristoteli credimus, edidit. artem & præcepta Eloquentiæ addidit, vt auctor Rhetoricorum ad Herennium testatur. *CTESIAs quem fortuna tenuitas emergere non sinebat, quum cum Corace paratus esset vt duplum mercedis si ipsi Oratoriam perdoceret, persolueret, atque ubi eam perdidicisset, promissa liberare nollet; eum Corax in ius vocauit, comparauit ille atque rogare instituit, ecquid esset ars Oratoria? respondente Corace, artem persuadendi esse. Captiosè subiecit, si persuasero tibi Corax; tamquam persuadens; nihil soluam, quia vici. Si non persuasero, non soluam, nam non persuadens artem me non docuisti; retorsit altero dilemmate Corax; Immo si tibi persuasero, CTesia, promissum capiam, vt victor: si autem non persuasero etiam solves mercedem, quia tanta te eruditione præstantem fecerim, vt persuadere non potuerim, Iudices utrinque captiosus admodum argutis oblectati, censuerunt, Mali corui (allusione nominis ad *χάραξ*) malum onum esse: Captiosum doctorem, sophisticum etiam habere discipli-*

discipulum. Gellius eadem lib vi ad *Protagoram & Erythrum* refert;

G O R G I A S Leoninus Philosophus & Orator nobilissimus Philolai filius, ut Aelianus; Charamantidæ, ut Pausanias & Philostratus auctores sunt. Empedoclis primum, inde Ctesæ discipulus fuit. Hunc tanta dicendi peritia eaque extemporalis præditum fuisse scribitur, ut de quacunque re in disceptationem, quæstionemque vocatus copiosissime se dicturum profiteretur, aususque fuerit in maxima circumstantium corona ex singulis poscere qua de re quilibet audientium audire vellet * In Oratoria atque sophistica arte usque adeo commendatum testantur, ut quotannis, non minoris quam centum minis (*sive, ut nunc est pecunia precium, nongentis coronatis*) doceret. Quid quid ornamentis habent poetæ Tragicæ, vestem nimirum, pulpitum, personas, heroum nuntios, quibus scena & proscenium commendatur, à Gorgia mutuati sunt. Huius vitam Philostratus latissime prosequitur; & nos quoque, quum de Leoninis ageremus, quæ huc repeti possunt, complexi sumus. Illud addam, hunc omnium mortalium primum & auream statuem * & solidam, quæ ipsius effigiem ad viuum exprimebat circiter LXX. Olympiadem in templo Apollinis sibi posuisse, quum ceteris non aurea, sed deaurata poneretur. Athenis tandem senio confectus anno ætatis octauo supra centesimum moritur: ad extremam usque senectutem corporis salubritate, animi mentisque vigore, nullo memorie detrimento usus. Interrogatus cur tam diu vivere voluerit? Respondit, nihil se habere quod senectutem * incusaret. Percunctatus quæ valetudinis constantiam tam diuturnam seruasset? Respondisse fertur, id sibi evenisse, *quia aliorum conuiuia sectatus non esset*. Morti vicinus, quum à somno vrgeretur lulisse dicitur; Iam me somnus incipit fratri (*morti*) tradere. Mortem namque somni fratrem Homerus effingit. Funus eius tanto Athenienses honore prosequuti sunt, ut quum Areopagitas funebribus iustis ænea statua donarent, sanxerint, ut ipsi aurea poneretur. Huius aliquot orationes in Bibliotheca D. Marci Florentiæ exstare & Fazellus & Lascaris testantur: exstantque una Palamedis Apologia & altera in Helenam C Oratio Græcè edita ab H. Stephano typographorum quondam *σεράφω*

† Cicero 1.
Tusculan.
& 2. de Finib.

* Cic. 3. de Orat.

M. Tull. Cicero in Catone maiore.
Mors somni serot.

† Virgilius quoque & alij poeta.

L Y S I A S Syracusanus Cephali filius, domi nobilis, Ctesæ & Gorgiæ discipulus, vnus ex decem Græciæ magnis oratoribus fuit. Plures conscripsit Epistolas: Artem quoque Eloquentiæ: Orationes ultra trecentas, ex quibus XXXIII. Græco Latine tantum supersunt. De quo in decem Græciæ Oratoribus Plutarchus in opusculis Moralibus & in Bibliotheca Photius Patriarcha C P.

P O L V S Agrigentinus Gorgiæ quoque discipulus, magnus Orator nec minor sophista, qui Græcorum & Barbarorum, qui ad Troianum bellum profecti fuerant, genus & maiores descripsisse proditur. Huius calliditatem Lucianus illudit, qui eum, quum laudem ex dicendi facultate affectaret, semper in magna hominum frequentia, quæ ad ludos publicos variis ex regionibus confluebat, orationes habuisse testatur. sed eiusdem ut clarissimi philosophi bonus in primis auctor Aristoteles meminit. D

T H A L E S Calatianus orator *successum Philosophorum & sectas sapientium* descripsit.

P O E T A E E T M V S I C I.

A C H A E V S Syracusanus, quem alij ACHIVVM nominant, decem Comædias conscripsit.

A N D R O N Y S Catanzus Musicus fuit; is (si Athenæo credimus) morem & modum

A dum saltandi ad tibiam, adhuc gesticulandi, ac rhythmos canendi industriam inuenit.

A POLLODORVS Gelenfis inter Comicos antiquissimos citatur.

ARCHIVVS Agrigentinus sexaginta Tragædiis conscriptis, gratam sui memoriam ad posteritatem transmisit.

GALLIMACHVS Syracusanus, Euphratis Syracusani ex filia nepos, *de insulis* carmine scripsit, & omnis generis versus composuit. Eiusdem libri plusquam octingenti tempore Ptolomæi Philadelphi existisse feruntur.

CHARMVS Syracusanus poëta, ad quodlibet, quod in conuiuiis apponebatur ferculum, ex tempore aliquod carmen edere solebat.

B CARCINVS Agrigentinus, *Tragedias* xvi. composuit. Vide Liliū Giraldum in *Historia Poëtarum*.

DINOLOCHVS Syracusanus, Epicharmi discipulus, creditur Dorica lingua xiv. comædias conscripsisse.

EMPEDOCLES Agrigentinus, Empedoclis Oratoris auus, aut vt nonnullis placere video oratoris nepos. Eum viginti quatuor *Tragedias* composuisse; eloquentia & philosophia clarissimum; militari peritia celebratum fuisse; adhuc Olympiade lxxi. vicisse à quibusdam memoriz proditum est.

C EPICHARMVS Megarensis; Siculus, aut, vt aliis placet, Syracusanus, Pythagoræ discipulus, & Comædiæ inuentor celebratur. is multò ante Chionidem & Magnetem antiquissimos Comicos floruit, & Græciæ triūm duplicium $z \approx$ ostendit, multasque Comædias edidit. Auctores habeo qui prodant, *Epicharmum* ab Hierone primò multatum, quòd lasciuiores, quàm aula regiz pudorem decebat, versiculos Reginz recitasset. Eum Plautus, si Horatio credimus, est imitatus. & hanc ipsi Cicero sententiam tribuit: *Mori nollem, sed mortem nihil aestimo*, Tusculana I.

EVDOXVS Syracusanus secundus ex tribus Agathoclis filius, multas *Comædias* scripsit, ex quibus victoriam octies adeptus est, ter in Urbano certamine, quinque Lenaica.

IBICVS Mamertinus (vel, vt aliis placet Rheginensis) è nouem Græciæ Lyricis vatribus vnus. Huius poëma vt lasciuum Cicero notat. plurima Dorica lingua & Lyrico metro cecinisse, & Sambucum musicum instrumentum Calabris ostendisse traditur. Quo mortis genere interierit in Rheginorum descriptione retulimus.

D METELLVS Agrigentinus Musicæ artis peritissimus. Hic Platonem Musices peritiā docuisse scribitur.

MOSCHVS Syracusanus, quem nonnulli MOSCHIONEM vocant, poëta & Grammaticus citatur; atque is multa in aliorum scripta comentatus; multa quoque & ipse versibus conscripsit: exstantque eius Eidyllia, falsò antea Theocrito adscripta.

ORPHEVS Camarinæ poëta Epicus fuit, & inter cetera *descensum ad inferos* carmine celebrasse proditur.

M

PHILE:

PHILEMONES tres fuisse obferuo, eoque omnes Syracufanos & Comicos A poëtas, Vnum Alexãdri Magni ætate floruiſſe, Comœdiarumque numerum vitæ ſuis annis exæquaſſe: Nonaginta ſiquidem annos vixiſſe, totidemque Comœdias compoſuiſſe; & ex vehementi riſu obuiſſe teſtatum eſt. Aliter **PHILEMON**, ſi Suidæ aucto- ritatem ſequi placebit, ætatem ſenium bene compos, vltra centefimum annum pro- duxit, huius ſomnium tale celebratur; quum nouem puellas è domo ſua non reuerſu- ras exire inter dormiendum vidiffet, præſenſiſſe ſibi à Muſis fatalem diem prænun- ciatum. Tertius **PHILEMON** huius filius, quatuor Comœdias in lucem edidit. Vide Giral- dum.

PHOCYLIDES Mylenſis (niſi *Mileſium*, quod nonnulli contendunt, fuiſſe malis) æqualis Theognidi, Philoſophus & poëta prudentiſſimus: carmina & Elegos quibus lectorem ad virtutis ſtudium magna ſententiarum aucto- ritate exhortatur, conſcripſit.

PHILOXENVS Syracuſanus vates Lyricus, quum Tragœdiam à Dionyſio conſcriptam, cenſoria grauitate totam litura induxiſſet, ab eodem in latomias con- iectus, fugaque paullo poſt elapſus Tarentum peruenit. Cùm verò à Dionyſio per li- teras magnis promiſſis plenas reuocaretur, Laconicòs nihil aliud quàm *ὄνκ*, reſcripſit B

PHOTINVS, ſiue, quod nomen ab aliis proditum eſt, **PHORMVS** Syra- cuſanus, poëta Comicus fuit, & Epicharmi in Comœdiarum, inuentione ſocius. Hic Geloni, cui familiaris erat, filios erudiendos ſuſcepit; primuſque talari veſte in publico uſus eſt, quam alij veteres in ſcena tantum geſtabant: & ſcenam puniceis pellibus ornauit.

SOPHANES, aut, vt quidam malunt, **SOSIPHANES** Syracuſanus fuit & Tragicus poëta, Euripidis æqualis, vnus è ſeptem Græciæ Tragicis celebratur. Mi- mos vitiles muliebres, itidem Tragœdias lxxij. compoſuit; in quibus palmam ſepties eſt adeptus. Itidem & alia tam ſtrieta quàm ſoluta oratione compoſuit. Platonem ſub quietem huius lectione ſomnum ſibi impetraſſe nonnulli teſtantur, quod alij ad **SOPHRONEM** accommodant, & pro **SOPHANE** *Sophronem* ſcribunt.

STESICHORI Himæzi poëtæ Lyrici vitam, quum de *Hymera & Catana* C Urbibus ageremus, aliqua ex parte memorauimus; nunc iſtud addam, habuiſſe ipſum fratrem Marinum Geometram, alterum verò Halianartem legum latorem; & filias doctiſſimas; eundem quum contra Helenam ſcripſiſſet, viſu orbatum, atque quum ea quæ odioſa erant, recantaſſet oculorum aciem recuperaiſſe.

THEOCRITVS Syracuſanus, *Bucolicorum* illuſtris vates patre Praxagora, ma- tre Philina natus, regnante apud Aegyptios Ptolemæo Lagi ſcripſit. Poëmata quæ in Eidylliis diſtribuit, Dorica lingua compoſuit, quorum proprietas moribus & verbis paſtoralibus potiſſimum congruit. *Bucolicorum* * genus apud Tyndaridem urbem quo tempore Oreſtes cum Iphigenia, Dianæ Paſcechidis (vt ſuo loco memorauimus) ſimulacrum ex Tauris reportauit: Alij, quod veriſimilius eſt, Syracuſis inuētum pro- dunt: Nam quum Syracuſani poſt varias ſeditionum procellas ad concordiam & tranquillitatem Dianæ operâ rediiſſent, Dorici paſtores hoc carminis genus concin- nentēs Dianam celebrabant. D

* De his Fuluius Verſi- nus Com- mentario ad Eclogas Vir- gilij. vt de hoc poëta ſuprà diſtum in *Thermis Hi- merenſibus*, pag. 95.

THEOGNIS Megarenſis poëta, & ſapientiſſimus & ſententiarum copiâ grauis. Vitæ namque præcepta Elegis breuibus, acutis, & argutis complexus eſt. Ele- giam quoque de iis qui in Syracuſarum expugnatione non cecidiſſent, compoſuiſſe & ad Cyrum, quem vnicè colebat, poema vt erudiſſimum, ita prudentiſſimum ſcripſiſſe Suidas aucto- r eſt, eumque floruiſſe Olympiade quinquageſima nona. Alij verò Siculum eſſe pernegant.

HISTO.

A

HISTORICI.

ANTI OCHVS Syracusanus, Xenophanis filius, Historiam à Cocalo Sicano-
rum Rege exorsus eam ad Xerxis vsque mortem, voluminibus nouem septingento-
rum annorum res gestas complexus, continuauit. Eundem Sicularum & Romana-
rum rerum historicum Pausanias nuncupat.

ARCHETVMVS Syracusanus Historicus fuit & Philosophus, quem septem
sapientum cum Cypselo Corinthiorum Tyranno colloquium descripsisse, Laertius
tradidit.

CALLIAS Syracusanus de rebus ab *Agathocle* gestis Commentaria conscripsit;
quorum fides suspecta est.

DEMETRIVS Calatianus, historiae scriptor vt celebris, ita & prudens nun-
cupatur; & idem de rebus sua aetate in Sicilia & Italia gestis libros viginti scripsisse
memoratur.

B D I O D O R V S Agrinæus qui cognomento celebriori *SICVLVS* vocatur, Histo-
ricus vt & clarissimus ita & diligentissimus, quadraginta libris res in toto ferè orbe
gestas descripsit, ex quibus adhuc supersunt xv. integri libri, & reliquorum Eclogæ,
seu Excerpta.

E V H E M E R V S Messanenensis fuit, Iouis & ceterorum, qui Dij putabantur, res
gestas collegit, historiamque contexuit ex titulis & inscriptionibus sacris, quæ in
antiquissimis templis habebantur; maximeque in Fano Iouis Triphiliij, in quo auream
columnam à Ioue positam fuisse scribit, cui, vt rerum à se gestarum monumenta es-
sent, *res à se gestas* inscribi iusserat. Eam *Euhemerij* historiam Ennium esse interpre-
tatum & sequentem Lactantius testatur. J De hoc Euhemerio historico Diodorus

C S I C U L U S libro vi. Biblioth. qui liber cum interciderit cum alijs eiusdem plurimis, ex
eo decerpta leges in Eusebio lib. ii. Euangelicæ Preparat.

LYCVS siue **LVPVS** Messanius, Buteras etiam cognomento vocatus, pluri-
ma volumina *de Sicilia & Africa* edidit.

PHILISTOS fuisse duos, vtrunque Syracusanum obseruo: alterum cogno-
mento *Naukratitatem*, qui plurima à Siculis gesta scripserit, & Dionysij affinis, in bel-
lo, quod iste cum Pœnis gerebat, ceciderit. Alterius, qui & idem Historicus fuit, vi-
tam & interitum in Syracusarum descriptione, & Dionysij secundi vita prosequuti
sumus.

THEMISTOGENES Syracusanus multa *de rebus Syracusanorum* gestis, iti-
dem *Cyri regis expeditionem* descripsit.

TIMAEVS Tauromenitanus, Andromachi filius quem Epitimæum à repre-
hendendi studio cognominarunt, *in Sicilia rebus & Italia gestis* libros octo composuit;
itidem de Historicorum erroribus in quos accerrime inuectus est, scripsit: cetera, quæ hic

D desiderantur, è Diodoro Siculo lib. xiii. Bibliothecæ, cap. xc. & suprâ, ex Tauro-
menitana descriptione peti possunt.

MEDICI.

ACRON Agrigentinus, Zenonis filius, Medicus celebris & Hippocratean-
tior; publicè Athenis medicinam, id temporis quo & Empedocles eloquentiam
professus est multaque Dorica lingua, vt Ionica dialecto Hippocrates, *de arte medendi*
scripsit.

APPVLEIVS CELSVS Centoripinus, à Scribonio Largo, vt Medicæ

M 2

artis

a rtis peritissim. commendatur. Memoriz proditur in pataia eius canes rabie exagitari A
& mortales mordicus inuadere solitos; eumque, vt illi malo remedium opponeret, an-
tidotum quotannis componere contra rabiosos canes, & suis ciuibus mittere consue-
uisse.

C R E O N Agrigentinus Medicinæ nomine etiam ab Empedocle commendatur,
Ab eodem medicorum factionem, qui se *Empiricos*, ab experiendi inconfluta auda-
cia vocabat, originem traxisse Plinius testatur.

H E R O D I C V S Leontinus Gorgiz frater, etiam ob medendi artem à veteribus
celebratur.

M E N E C R A T E S Syracusanus tanta medicinæ scientiam arrogantia exer- B
cuisse scribitur, vt quum comitali morbo correptos liberare magna cum admiratione
posset, Iouem se dici & haberi voluerit; ceterum dignum tanto fastu responsum tulit
Quum namque tali inscriptione vsus esset: *Menecrates Iupiter Agesilao Regi salutem;*
Rex contemtis quæ subiungebantur, facere rescriptit *Rex Agesilaus Menecrati υγιαινω*
hoc est, *sanitatem.*] ille regi *salutem*; Rex isti, vt furioso, *meliozem mentem* precatus
est.

P H I L I S T I O N Siculus (patriæ nomen non proditur) Medicinæ doctrina, &
ob discipulum *Edoxum Cnidium* inclaruit.

P H I L O N I D E S Ennensis, in Medicorum numero recensetur.

P O L I Y C L E T V S Messanensis, & medendi arte & sapientiæ nomine cele- C
bratur; Adhuc quodd Phalaridem Agrigentinorum Tyrannum ab incurabili mor-
bo, vt ex prima *Phalaridis* epistola constat, liberauerit.

*Hac vtriusque Sicilia Historia, nihil continet quod Catholicas aures possit offendere
imò cum magno reipublica fructu excudi poterit. Quod attestor*

Iacobus PameliuS S. Th. Licent. ordinariâ, Regiaque
auctoritate librorum Censor.

A D
 HVBERTVM.
 GOLTZIVM
 ANTIQVITATIS
 ILLVSTRATOREM

•CIVITATE
 ROMANA DONATVM;
 QVÆQVE OLIM CAVSSA CIVITATIS
 ROMANAE DONANDAE.

MELCHIOR BARLAEVS
 Antuerpiensis.

MAXIMA virtutis quondam reuerentia genti
 Ausonia fuit, hæc constaret acumine clari
 Ingenij, foret aut posita in præstantibus armis:
 Tantus amor laudum, famaq; arreæta cupido
 Mortales summis studijs accenderat omni
 Conatu Heroum meritis acquirere nomen.
 Ergo continua procedunt ordine pugna,
 Solâque captatur pretium dein gloria fusi
 Sanguinis, atque suis anima immoritura tropæis
 Exultat, facinus memorent modò tale nepotes:
 Atque alijs fuit, at multò felicior illa,

M 3

Cum

*Cura, per ingenij vires extendere famam,
Et mundi spatium illustres arctare per artes.*

*Ante alios verum populos pulcerrima ROMA
Celo, quæ licuit, Martis, studiisque Minerva
Affectavit iter, virtuteque cedere cuiquam
Difficilis, super hac, aliquod sua si foret extra
Mania ab externo facinus cum laude peractum,
Hoc proprium rerum, & sola sese ducere dignum,
Hinc, quod & alterutra instituit virtute notatos
Urbe sua donare viros, & civis honestis
Dignari titulis, & ius concedere regni:
Scilicet hinc est, quod peregrinis libera iactet
Se debere nihil, cumque in sua iura patentis
Traxerit orbis opes, dederitque insigne per artes
Omnigenas specimen, tamen asseruare superba
Virtutis sese, & solam incunabula dicit:
Forsan id exemplo, quo Delphus clara Leonti,
Aureus ut foret, & proprius decrevit, alumnus:
Noluit illa quidem iactare mapalia, Porci,
Tusculate, nec Marce, tam sacra fulmina lingua,
Arpinas vel ager Marij sibi vendicat arma,
Contendit sed Roma suos hos esse, quod huius
Fota sinu virtus, & disciplina cubarent.*

*Atque eadem ratio est, eadem quod te quoque GOLTZI
Quamvis lene Mosa tua te natalia flumen
Conspexisse ferat, gremio tamen optima mater
Explicito excipiat, proprium contendat alumnus
Esse suum, virtutis enim rationibus illa
Innixa, & solidis, tibi quod fortuna negavit,
Hoc meritis tribuit; nomen dat ferre superbum
Romani civis, tam ius concedit honorum
Omne tibi, & pleno suffragia ferre Senatu.
Nec mirum tali quod te dignatur honore,
Ars cum nulla tua similis nunc ullius extet:*

Vt

Vt non illa parens dici tua, tu potiore
 Illius esse parens ratione videre dici:
 Nec faciem solam, nec enim simulacra, sed urbem
 Antiquam imperijs modo, temporibusq; reductis,
 Longo damnatam iuri caliginis auro,
 Eruis, & solis veterum monumenta Latinis
 Cognita, nunc orbi das restaurata videre,
 Qu intuscumq; patet: populi virtutis amantes
 Intentiq; oculis, attentiq; auribus adstant:
 Nec sese in laudes aut lingua resolvere tantas
 Vlla audet, nec cuiusquam comprehendere mente
 Vlla valet ratio, totisq; atque omnibus haerent
 Sensibus attoniti tanta ad miracula, laudant
 Ingentesq; tuos animos, artemq; potentem
 Admirandi operis: tum plus debere fatetur
 ROMA tibi, quam Pompeia, socrusve Monarcha:
 Ille quidem domito vastam trahit orbe ruinam,
 At tu productis, quae non placabilis hostis
 Perq; domos ferro, Lyparaq; vagatus alumno,
 Et quae multotiens lana redeunte vetustas
 Proruit, amissam reparas cum nomine formam.

Vnde quod in ciuem modo te Latialis adoptat
 ROMA suum, nam olim claram quae sola colebat
 Virtutem, postquam in cineres vastante redacta est
 Barbarie, secum illam etiam cecidisse putavit.

Nunc verò, ut superas venit rediuvina sub auras,
 Si qua alibi virtus mortales emicat inter,
 Esse suam, generisve sui putat, inde, quod illa
 Te sibi tam clara causa virtutis adoptat:

Et quamquam HERBIPOLI ducis genus & tua VENLON
 Applaudenda Mosa dedit incunabula, BRVGIS
 Sit secura domus placida composita quiete,
 Alma tui tamen est aeternum ROMA theatrum
 Nominis, ampla in quo, spectandaq; gloria cunctis

Luxu-

*Luxuriat populis, quod nec debebis auito
 Aut generi, patrio-ve solo, virtutibus autem,
 Tam raris, HVBERTI tuis, & rebere nasci,
 Quam sit adoptari, tantò minus, inclyta quantum
 Fortune virtus praeſtat, quae quàm tibi maior
 Tanto maior erit merces operosa laborum.*

INDEX

INDEX
 A
 B
 C
 D
 E
 F
 G
 H
 I
 K
 L
 M
 N
 O
 P
 Q
 R
 S
 T
 V
 W
 X
 Y
 Z

INDEX RERVM MEMORABILIVM PRIORVMQVE NOMINVM QVÆ IN HAC POSTERIORE

Siciliæ historia obseruatione digna continentur.

A		
A braham Saracenorum rex,		66.b
Acis opidum captum,	9.c	12.b
Adelanda Rogerij primi coniunx,	40.c	ibid.
Adrianum à Gallis captum,	16.d	17.a
Aduentus Philippi principis in Italiam,	40.b	67.c
AEgyptus à Persis subacta,	67.b	
AEolia insula,	6.d	12.c
AEtna montis incendium	39.b	12.c
Africa à Persis subacta,	43.a	ibid.d
Agrigentum à Normannis receptum 16. b. a Conrado Ca-	6.d	13.f
putio captum.	27.c	23.a
Asphulphus Longobardorum rex à Pipino victus,	8.a	51.d
Alaimus Leoninus Messana prefectus. 30.d eius suppli-	33.d	6.d
cium.	60.a	74.e
Alba Regalis Hungaria urbs à Turcis capta,	70.c	40.c
Albanus Dux Pontifici Ro. conatus reprimis;		13.f
Alcami Saracenorum prefecti in captiuos Siculos crude-		66.a
litas,	9.d	
Alcamus prefectus à Siculis obfessus, 9. obsidione libera-	ibid.	Artabanes Iustiniani prefectus Syracusas obsidione liberat,
tur.	ibid.	6.b
Alcamus opidum conditum,	ibid.	Artales Alagonius Siciliam contra hostes protegit,
Alexander IV. Pontif. Max.	27.a	47.b
Alphonfus Capuz princeps,	18.b	Maria regina tutor, 48.b Sicilia Prorex,
Alphonfus Petri regis filius Aragonia rex. 33. b 25. a. eius		59.a
mors,	ibid.c	sponte Catana cedit,
Alphonfus Candie dux,	49.d	34.a
Alphonfus Ferdinandi regis filius,	51.e	Arx Augusta capta.
Aragonia & Sicilia rex,	ibid.	45.c
eius in Corsicam expeditio,	ibid.	63.a
ab Ioanna II. Neapolitanorum regina adoptatus.	ibid.	9.d
Abdicatus,	ibid.d	Asia ab Persis vastata,
A Genuensibus captus,	52.a	51.b
Neapolin operibus adornauit.	52.c	33.b
rex Neapolii exsul moritur,	49.b	ibid.
Alphonfus Lusitanorum rex.	54.b	Athalaricus Amalus Eucharici filius Gothorum rex, 73.b
Amalsuentha Gothorum regina Theoderici regis filia.		5.c
72. d 74. a		Artilla Hunnorum rex,
Amerthus Muleassii filius Patrem regno exiit,	67.d	35.a
Ammiralius Francia captus,	71.a	Augusta opidum in Orientali Cherijoni fronte conditum,
Amodius Sacca prefectus quomodo Turcas eluserit,	69.d	24.b
Ancona à Saracenis capta,	8.a	Augusta Sicilia urbs à Gallis capta,
Andreas Neapolitanorum rex, 35. b eius mors, ibid.		33.d
Andreas Clarimontius Manfredi filius, 48. d eius sup-		ab Aragonijs recepta,
plicium, ibid.		34.a
Andreas Doria classis Gallica prefectus, ad Carolum V.		à Turcis capta & incensa,
Imp. defecit, 64. c Draguti conatus frangit,	69.b	68.b
Andronicus Imp. Orientis,	20.c	Augustulus Occidentis Imp.
Anicius Maximus, Imp. Occidentis,	5.a	5.d
Anna Mommerancius captus,	70.d	Austense opidum à Saracenis direptum,
Antiochenus Comes, 44. b eius interitus, ibid. d		8.d
Antonia Hadria ducis filia Friderici, III. uxor,	38.a	
Antonia Regina mors,	39.b	B
Antonius Luna comes,	54.b	Abulium Italia opidum,
		34.b
		Baianus terremotus,
		65.b
		Baldunus Imp. Constantinopolitani,
		24.d
		Basilus Macedo Imp. Orientis,
		10.c
		Basilus iunior Imp. Orientis,
		11.d
		Belcabus Saracenus à Normannis victus,
		14.d
		Bellisarius Siciliam recuperat,
		6.a
		Beneuentum euersum,
		24.c
		à Carolo Andegauensi captum,
		27.a
		Bernardus Sarrianus classis Aragonia prefectus,
		33.c
		Bernardus Caprea Sicilia Prorex,
		50.e
		regnum adfectat, Blanca regina coniugium ambit, ibid.
		capitur, ibid. d.
		54.d
		Bernardus Richisemius Sicilia Prorex,
		Blanca

INDEX IN HISTOR.

Blanch Iacobi regis uxor,	36.b	Centuripa ab Friderico II. eueritur, 24.b	obsidio, 14. d
Blanca Martini iunioris uxor,	49.b	Cephalenia insula de Turcis capta,	55. d
Sicilia gubernatrix,	49.b	Chamutus Saracenus Luna praefectus,	16. b
Blanca regina periculum, quomodo Caprea infidias eua-	50. d	Christianam fidem amplectitur,	16. b
ferit,	50. d	Chios insula ab Aragonijs vastata,	35. d
Blanca Ioannis regis uxor,	54. a	Christophorus Columbus nouus Orbis inuentor,	55. b
Bonifacius Corsica Comes, eiusq. contra Saracenos res gesta,	8. c.	Circum promontorium,	32. c
Borbon. Caesariani exercitus dux, 60. c eius interitus, 62. a		Clarimontana factio,	44. a. 46. b
Bucata opidum,	44. c	Clarimontia familia interitus,	48. d.
Buccherium opidum,	38. c	Clarimontij ad Neapolitanos reges deficiunt,	47. a
Bulchar Saracenorum in Sicilia rex, 11. b eius contra		Clarimontium à Gallis captum,	43. c
Gracos res gesta, ibid.		Clemens III. Pontif. Maxim.	20. d
Buthera à Nortmannis recepta, 16. b	capta, 19. c	Clemens VI. Pont. Max.	46. a
Buxentium opidum,	38. c	Cola Tabutanus & eius supplicium,	54. d
à Gallis captum,	40. d	Cometa fidus,	56. b
		Cometes in leonis sidere,	65. c
C		Conradinus Conradi Imperatoris filius Friderici II. Imp.	
Celestinus III. Pont. Max. Henricum Imp. contra Tar-		nepos,	25. b
credum concitat,	20. d	Suenia dux,	26. b
Cesar imperatorius Panormitanus,	59. d	à Carolo Andegauensi profigatur,	27. d
Caesariani Gallos apud Neapolim profigant,	64. a	eius fuga, 28. a. captus, ibid.	
Caieta à Iacobo rege obfessa,	34. d	capitali supplicio adfectus, ibid.	
Caietani obsidione liberati,	35. a	Conradus Friderici II. filius Caesar creatus,	24. a
Caieta ab Alphonso rege capta,	52. b	utriusque Sicilia rex, 25. c	eius mors, ibid. d
Calamandrius Caroli II. Legatus,	36. d	Conradus Caputius Antiochia princeps, Siciliam inuadit,	
Calceyandus Catalaunius,	33. b	27. b. eius supplicium,	28. a
Campania vastata,	22. b	Conradus Austria Friderici praefectus,	38. b
Cantazarium ab Aragonijs captum,	37. a	Consalvus Cordubensis cognomento Magnus,	54. d
Caprea insula ab Aragonijs capta,	33. c	eius contra Turcas res gesta,	55. c
Capsum Africa opidum,	17. a	Gallos à Neapolitano regno expellit, ibid.	
Carbea praefectus classis,	11. c	Constans Orientis Imp. 7. a eius auaritia & interitus, ibi. c	
Carolus Magnus Imperator Occidentis salutat,	8. b	Constantia Rogerij II. filia, uirgo monialis, postea Henrici	
Eius cum Irene Orientis Imperatrice factus, ibid.		Imp. uxor,	17. c. 20. d
Carolus Andegauensis à Pontifice Rex utriusque Sicilia		filium in publico peperit,	21. d
creatus,	26. c	maritum veneno necat.	22. a
Manfredum proelio superat,	ibid.	Friderici mater, ibid.	
à Neapolitano & Siculis rex salutat,	27. a	Constantia Friderici II. uxor,	25. b
Eius in Siculos tyrannus,	28. b	Constantia Friderici III. uxor,	47. d.
Eius in Siciliam expeditio.	29. d	Constantia Manfredi filia, Petri Aragonum regis uxor, 26. b	
Petrum regem ad singulare certamen prouocat,	32. a	Constantinus Imp. Magnentium opprimit,	7. d
Eius mors, ibid.		Constantinus Monomachus Imp. Orientis,	9. b. 13. c
Carolus Claudus Caroli Andegauensis filius,	32. b	Constantinus Leonis filius Imp. Orientis, 11. a. pacem cum	
ab Aragonijs captus,	ibid. c	Saracenis facit, ibid. b	
à Constantia regina seruatus,	ibid. d	Corona à Christianis capta,	64. c
carcere liberatus,	35. a	Cosmus Medices, Florentinorum princeps,	69. b
à Pontifice Ro. utriusque Sicilia rex creatus,	ibid.	Cosmos Persarum rex ab Histrachio uictus,	6. d
Carolus Philippi Galliarum regis frater,	41. b	Crotone opidum,	37. b
Carolus Roberti regis filius,	42. c	Cyclades insula,	11. d
eius in Siciliam expeditio,	ibid.	à Saracenis vastata,	7. a
Carolus Dyrrachij dux,	45. c		
Carolus Ioannis Aragonia & Sicilia regis filius,	54. b	D	
eius interitus, ibid.		Damianus palicius,	44. a
Carolus Ludouici Francorum regis filius,	54. c	Desiderius Longobardorum rex à Carolo Magno uictus	
Carolus quintus Imp. Philippi regis filius,	55. d	& captus,	8. b
utriusque Sicilia rex quando Imp. Caesar Augustus crea-		Didacus Aquila Caroli V. Imp. Legatus,	58. a
tus est,	57. b	Dragutus pirata Italia litora populatur,	67. c
eius in Africam expeditio,	64. d	quomodo Christianos eluserit, 68. d iterum contra	
eius in Siciliam aduentus,	65. a	Christianos missus, ibid. c ab Italia depulsus,	69. d
eius aliora in Africam expeditio,	64. d	à Sardis reiectus, ibid.	
eius clades apud Argerium, ibid. c Imperatoriam di-		Drepanum Saracenorum praefectura,	10. b
gnitatem deponit, 71. b in Hispaniam nauigat, 71. b		Dreotus Gallus,	28. d
Moritur, ibid. c.		Drogo Taureddi filius Apulia Comes,	
Carnenum Africa urbs,	9. c	Duacum Artesia opidum à Gallis tentatum.	
Castar Spes Sicilia Prorex,	43. d	Dux Guesianus in Italia contra Neapolitanos missus, 70. b	
Castellum Villarium Calabria opidum,	33. c	E	
Catagobonus Armenius Messina Praefectus,	13. b	Edwardus Anglia rex,	25. a
Catana Saracenorum Praefectura, 10. b à Gallis capta, 40. d		Edoardus VI. Anglia rex, 69. c	eius mors, ibid. d
Catarina Philippi regis filia,	55. d	Egmondanus Comes Gallos profigat,	71. d
Catalaunorum caedes,	46. c. d	Elionora Friderici regis coniunx,	41. d
Celestinus III. Pont. Max.	17. c	Elionora Ferdinandi regis filia, Portugallia regis uxor,	
		51. b	

Elionora

POSTERIOREM.

Elionora Philippi regis filia, 55.d	Francisci Galliarum	Augustum opidum in Orientali Chersonesi fronte con-	
regis uxor,	61.a	dit,	24.b
moritur	71.d	à Pontifice excommunicatus, 24. d	eius proles & in
Elizabetha Friderici II. uxor,	25.b	doctos liberalitas, 25.a	eius mors, ibid.
Elizabetha Sicilia regina,	46.b	Fridericus Friderici II. Imp. & utriusque Sicilia regis ex	
Elizabetha Renati Andegauensis uxor,	52.b	filio nepos,	25.b
Elizabetha Ferdinandi Catholici regis uxor,	54.d	Antiochia dux, ibid.	
Hispaniarum regina, 54.a	55.d	Fridericus Austria dux,	28.a
Elizabetha Philippi regis filia,	56.a	eius supplicium, ibid.	
Emanuel Philibertus Sabaudia dux,	72.a	Fridericus Iacobi frater Sicilia Prorex,	35.d
Engium opidum ab Aragonis captum,	39.b	Sicilia rex, eius nominis II.	36.d
Enna à Nortmannis obfessa,	14.d	eius cum Iacobo fratre praelium nauale,	39.b
à Nortmannis recepta,	16.b	de Gallis victoria,	40.d
Entius Friderici II. filius Sardinia rex, 24.c.	25.a	eius contra Robertum regem res gesta,	42.b
Encharlicus Athalarici Gothorum regis pater,	73.c	moritur,	43.d
Eugenius IV. Pont. Max.	52.b	Fridericus Austrius Ludouici Imp. amicus,	43.a
Euphemius Sicilia Praefectus,	9.c	Fridericus Cellarius Messana praefectus,	45.b
Sicilia rex salutatus,	9.d	Fridericus III Sicilia rex, 47.b	eius mori,
eius factus cum Saracenis, ibid.		Fridericus Martini innioris filius, 49.a.	ex pellice natus,
eius cades,	ibid.	49.d	
Exarchus legatus,	9.c	Fridericus Ferdinandi regis filius rex Neapolit	42.d
		Fridericus Imperatorius Panormitanus,	59.d
F Annum Senerinum opidum,	37.b	Fridericus Patellius Camerata comes,	ibid.
Fannum Quintini à Philippo Rege daptum,	70.c	Fridericus Enriquerius Sicilia Prorex,	70.a.
Fatius Saracenorum in Africa rex,	11.d		
Ferdinandus Iustus Aragonum rex electus,	50.a	G Allia ab Suenis vastata,	5.c
Ferdinandus Ioannis Castella regis filius,	50.b	Galliani arx,	41.a
Aragonia & Sicilia rex, ibid. d		Gallorum cades,	29.a
eius in Batia res gesta,	51.a	Garzia Toletanus,	56.d
moritur, ibid. b		Gaulan insula,	16.d
Ferdinandus Alphonsi Regis spurius, Rex Neapolis,	52.c	à Turcis occupata,	68.b
Ferdinandus inuioi Alphonsi regis filius rex Neapolit, regno		Gaytus Martinus Eunuchus,	19.d
à Gallis pulsus, ibid.		eius crudelitas, ibid.	
restitutus, ibid.		Genfericus Vandalorum rex Siciliam occupat,	5.c
Ferdinandus Ioannis regis filius,	53.a	Genua à Gallis liberata,	64.a
rex à patre designatus,	54.a	Georgius Maniaces,	8.d
Ferdinandus Catholicus, Castella rex,	54.b	in Siciliam missus,	18.c
Sicilia rex, ibid.		eius cum Nortmannis factus, ibid.	
Granatam pulsus Saracenis recuperat, ibid. d		res in Sicilia gesta, ibid. & d	
eius periculum, ibid.		de Saracenis victoria, ibid.	
in Iudeos animaduertit,	55.a	in vincula comiectus,	13.b
Neapolitanorum rex,	55.c	Imperium adscendit, ibid.	
eius mori,	57.c	Vinculis liberatus, ibid.	
Ferdinandus Austrius Philippi regis filius,	54.c	in Italiam missus, ibid.	
Romanorum rex,	64.b	eius interitus, ibid. d	
Romanorum Imp.	71.d	eius filius Siciliam ad defectionem inducit,	ibid.
Ferdinandus Gonzaga Sicilia Prorex,	65.a	Georgius, Michaelis legatus,	12.c
Ferula opidum,	38.c	Gerunda, Hispania opidum,	33.a
Flaminia vastata,	22.c	Gibellina factio,	27.b
Flauius Aetius Hannos ex Gallia profligat, 5. c		eius	14.b
interitus, ibid. d		Gothifridus Rogerij frater	45.c
Florentia à Caesarianis capta,	64.b	Gothifridus Scyllaceij comes,	45.c
Flori equitum Gallorum Magistri interitus,	41.a	Granata urbs Hispania à Ferdinando rege expugnata,	45.c
Fogia Calabria opidum,	31.d	Gregorius IX. Pont. Max.	23.d
Formianus ager vastatur,	35.a	Gudelius Maniacu pater,	12.b
Franciscus Vigintimilius Hieracij Comes, 43.c	eius peri-	Guido Montfortius,	28.b
culum; 43.d	eius interitus,	Guilielmus Ferrebrachius & res ab eodem gesta,	12.c
Franciscus Ximenes, Hispania Prorex,	44.c	Apuliam occupat, ibid. d	Gracos profligat, ibid.
Franciscus Gallorum rex,	56.b	Guilielmus senior utriusque Sicilia rex,	17.c
eius in Italiam aduentus, ibid.	60.b	in tyrannum degenerat,	17.d
captus ibid. c		à Siculis captus, 18.c	liberatur
in libertatem restitutus, ibid. d		eius in comitatus clementia, ibid. b	contra Apules mo-
Franciscus Sfortia Mediolani dux,	61.b	net, 19.d.	moritur, ibid.
Fresenda Tancredi uxor,	74.c	quare Malus cognominatus,	20.a
Franciscus Suenus Henrici Imp. Filius, utriusque Sicilia	22.b	eius mors summa letitia celebrata, ibid.	
Rex,		Guilielmus inuioi utriusque Sicilia rex, quare Bonus co-	
Imp. Caesar Augustus creatus, & Fridericus secundus		gnominatus,	20.a
appellatus est, ibid. d		Suorum seditionibus vexatus, ibid. b	
Othonem profligat, ibid.		Alexandrum Pontificem protexit, ibid. c.	
Saracenos in Siciliam profligat,	23.b	Christianis Syria auxilio fuit, ibid.	
Hierosolymorum rex, 23.c	eius in Syria res gesta, ibid.	Guilielmus III. utriusque Sicilia rex,	21.b
eius cum Pontifice Romano bellum, 23.d			

INDEX IN HISTOR.

Guilielmus Peralta Comes, eius cades, ibid.	46. d.	Ioannes Hierosolymorum rex Friderici II. focer,	23. c.
Guilielmus Vigintimilius Panormi praefectus, coniu- ratos opprimis,	58. c.	Ioannes Frangipanes Astura dominus,	28. b.
Gulotta arx à Turcis capta,	64. d.	Ioannes Lauria Rogerij nepos, 38. a. à Mamerstinis captus, 39. a. eius supplicium, ibid.	
H		Ioannes Barelius, 38. d. eius ad Iacobum regem defectio, ibid.	
Adrianus Basilij Imp. praefectus, & eius ignavia,	10. a.	Ioannes Clarimontius Motuca comes, 43. c. ad Robertum regem desicit, ibid. d.	
à Basilio virgis casus, ibid.		Ioannes Randacij dux, 45. a. in factiosos animaduertit, ibid. b.	
Heñor Pignatellus Sicilia Prorex,	58. a.	Ioannes Ferdinandi regis filius, 51. a. Nauarra rex, 52. a. Aragonia & Sicilia rex, 54. a. moritur,	34. c.
Henricus Sueuus Imp. Constantiam uxorem ducit,	20. d.	Ioannis Andegauensis Renati filius,	52. c.
utrinque Sicilia rex, 21. d. eius cum Tancredo bellū,	21. a.	Ioannes Cardona Sicilia Prorex,	54. a.
in Italiam aduentus, in Rogerium regem crudelitas & perfidia, ibid. in coniuatos animaduertit,	21. c.	Ioannes Ferdinandi regis Catholici filius moritur,	55. b.
ab uxore veneno sublatus,	22. a.	Ioannes Nucha Sicilia Prorex,	56. c.
Henricus Friderici II. Imp. filius, 22. d. 25. b. Caesar de- signatus, 23. b. contra patrem rebellat, 23. d. inedia confectus,	24. a.	Ioannes Vega Sicilia Prorex,	66. d.
Henricus Friderici II. Imp. nepos,	25. b.	Ioannes Cerda Sicilia Prorex,	71. a.
Henricus Corsica rex, ibid. c.		Iolanta Friderici II. Imp. uxor,	23. c.
Henricus Vigintimilius Friderici legatus,	39. c.	eius mors, ibid.	
Henricus VII. Imp. veneno sublatus,	41. a.	Iolanta Petri regis filia,	33. b.
Henricus Rufus Ludouici regis tutor, 47. a. eius in regem saum perfidia,	48. a.	Iolanta Iacobi regis soror, Roberti Caroli II. filij uxor,	38. a.
Henricus Alphonsi regis frater captus, à fratre liberatur, 51. d.		Ioppe opidum,	23. d.
Henricus Ioannis II. Castelle regis filius,	54. d.	Iordanus Rogerij filius,	17. c.
Henricus II. Francorum rex Philippo regi bellū mouit,	70. b.	Iordanus Friderici II. filius,	25. b.
Heracius Imp. Persas superat,	6. d.	Irene Orientis Imperatrix,	8. b.
Herbipolis Franconia Orientalis urbs,	23. b.	Irene Rogerij regis uxor,	21. b.
Hieracium opidum à Rogerio captum, 15. a. ab Aragonijs captum,	35. b.	Isabella Petri regis filia,	33. b.
Hieronius insula,	33. d.	Isabella Caroli V. Imp. uxor,	61. a.
Hildoualdus Gothorum rex,	74. b.	Isacius Imp. Orientis,	20. c.
Himerales classis Turcica praefectus,	64. c.	Ischia insula à Turcis uastata,	66. b.
Hippo à Carolo V. Imp. capta,	65. a.	Italia ab Ostrogothis uastata, 5. c. ab Odouacro rege occupa- ta, ibid. d.	
Hispania ab VVestrogothis uastata,	5. c.	Iustinianus Constantini filius Orientis Imp.	7. d.
Hocobus Saracenorum praefectus,	10. d.	L	
Honorius III. Pont. Max. 12. c. eius cum Friderico diffi- dium,	23. b.	Adislaus Caroli III. filius rex Neapolie,	51. c. 81. b.
Hugo Panormi praesul,	17. d.	Leccia opidum Italia,	37. c.
Hugo Moncata Sicilia Prorex, 56. d. eius periculum,	57. b.	Leocata Sicilia opidum à Turcis occupatum,	69. a.
Classis Casariana praefectus, 59. a. eius cum piratis nauale praelium, ibid. Lotophagiten insulam expugnat, ibid. Pontificem Ro. quomodo liberauerit, 61. b. Nea- polis prorex, 62. d. eius interitus, ibid.		Leonis Italia urbs,	62. a.
Hunorum incursiones,	5. b.	Leo Isaacus Orientis Imp.	8. a.
Hydruntum à Turcis captum,	55. b.	Siciliam recepit, ibid.	
I		Leo Armenius Orientis Imp.	8. b.
Iacobus Petri regis filius, 31. d. Sicilia rex,	33. b.	Lipara insula recepta, 45. a. à Turcis capta,	66. b. c.
Aragonia rex, 35. c. Sicilia regno se abdicat,	36. b.	Hispanorum colonia, ibid.	
Siciliam inuadit, 38. b. eius classis naufragio adflicta, 39. d. de Friderico fratre uictoria, ibid. c. in Hispaniam reuertitur,	40. a.	Lopadusa insula,	68. a.
Iacobus comes Vrgellensis,	49. d.	Lotophagitis insula defectio, 43. b. ab Alphonso rege per- domita,	52. a.
Iaimus Paris Petri Aragonia regis nothus filius, eius exsilium,	31. a.	Lotrechus Gallici exercitus praefectus, eius mors, 63. d.	62. b.
Imperij Romani dimisso,	32. c.	Luca Squarcialupus seditiosus,	58. b.
Inducia inter Gallos & Aragonenses,	35. b.	Ludouicus II. Occidentis Imp.	10. b.
Innocentius III. Pont. Max.	22. d.	Ludouicus Caroli II. filius,	35. b.
Innocentius IV. Pont. Max. in Galliam confugit, eius mors,	24. d.	Ludouicus Bamarus Romanorum Imp.	43. a.
Ioanna Neapolitanorum regina, eius fuga, ibid.	26. a.	Ludouicus Tarenti princeps Ioanna adulter, 45. d. Ioannam ducit, 46. a.	
Ioanna II. Neapolie regina,	45. d.	Ludouicus Hungaria rex,	45. d.
Ioanna Ioannis regis uxor,	51. c.	Ludouicus Petri II. filius Sicilia rex,	45. a. b.
Ioanna Ioannis regis filia,	54. c.	moritur, 48. a.	
Ioanna Ferdinandi regis Catholici filia, Philippi Austri- uor,	ibid.	Ludouicus Rex Neapolie,	46. d.
	55. b.	Ludouicus Francorum regis filius,	49. d.
		Ludouicus Andegauensis,	51. d.
		Ludouicus Francorum rex,	54. c. 56. c.
		Magnentius ordinum ductor, à Theodoro oppressus,	7. b.
		imperium adfectat, ibid.	
		Mahumetes apostata,	6. d.
		Maio Barenfis regnum adfectat,	17. d.
		Maionana factio,	18. a.
		Maionis cum Hugone diffidium,	17. d.
		eius	

P O S T E R I O R E M.

<i>em cadet,</i>	18 a.	<i>Michael Theophilus filius Orientis Imp. à Basilio occisus</i>	8. b.
<i>Mulaca Hispani: urbs, à Ferdinando rege expugnata,</i>	54 d.	<i>Michael Paphlago Imp. Orientis pacem cum Saracenis</i>	12. a.
<i>Malnasia opidum,</i>	35 d.	<i>fucit,</i>	33. d.
<i>Mamertinorum ad Nortmannos legatio,</i>	14 a.	<i>Minemus Alaimi nepos,</i>	23. a. b.
<i>Manfredi filius oculis orbatus,</i>	27 b.	<i>Mirabettus Saracenorum dux in crucem sublatu,</i>	67. b.
<i>Manfredi Malcia ignavia,</i>	40 c.	<i>Monasterium Africa opidum à Draguto captum,</i>	25 d.
<i>Manfredonia urbs à Manfredi condita,</i>	26 a.	<i>à Christianis recipitur, ibid. c.</i>	
<i>Manfredum Tarenti princeps Friderici II. spurium,</i>	25 d.	<i>Montaneri Galliani praeceptus, 41. a. quomodo Gallos</i>	
<i>Pontificis copias deolo superat, 26 a. utriusque Sicilia rex,</i>		<i>oluserit, ibid.</i>	
<i>ibid.</i>		<i>Montangelicum opidum,</i>	44 c.
<i>quibus artibus regnum occupauerit, ibid. à Pontifice</i>		<i>Morani Domina,</i>	33. c.
<i>Urbano hostis ecclesia iudicatus, 26 d. Sicilia regnum</i>		<i>Moranum Calabria opidum,</i>	ibid.
<i>occupat, ibid. in praelio occisus, eius corpus ludibrio</i>		<i>Moriella Tancredi uxor,</i>	75 c.
<i>factatum,</i>	ibid. d.	<i>Morleo praefectus classis,</i>	11. c.
<i>Manfredus Clarimontius ad Iacobum regem deficit,</i>	33. b.	<i>Morminus conservatorum concilia prodit,</i>	68. c.
<i>Manfredus Clarimontius aliter, 48 c. eius obitus,</i>	ibid. d.	<i>Muleaffes Tuncet rex, 64 d.</i>	
<i>Manicellus cum classe in Siciliam missus,</i>	11. d.	<i>eius obitus,</i>	67 d.
<i>Marchio Guastij,</i>	60. d.	<i>Myle à Carolo Andegauensi capta, 30. c. à Petro rege</i>	
<i>eius captivitas,</i>	62. d.	<i>recepta, 31. c. capta 39 c. à Gallis capta, 44. d.</i>	
<i>Marchio Piscaria,</i>	60. d.	<i>recepta, 45. d.</i>	
<i>Marchio Salutarum captus,</i>	64 a.		
<i>Margareta Guilielmi Boni mater,</i>	20. b.		
<i>Margareta Austria Conradi Imp. uxor,</i>	25 b.		
<i>Margareta Martini senioris uxor,</i>	49. c.		
<i>Maria Friderici XII. filia, 47. d. Sicilia regina,</i>	48. b.		
<i>capta, ibid. Martino Albimontis ducis filio nabit, ibid.</i>			
<i>moritur, ibid.</i>			
<i>Maria Ferdinandi regis filia,</i>	51. b.		
<i>Maria Philippi regis filia, 55. d. moritur,</i>	71. d.		
<i>Maria Caroli V. Imp. filia,</i>	67 a.		
<i>Maria Anglia regina Philippi regis uxor,</i>	65 d.		
<i>moritur, 71. d.</i>			
<i>Martinus Ballo rebellium Siculorum dux,</i>	24. a.		
<i>eius supplicium, ibid.</i>			
<i>Martinus iunior Sicilia rex, 48. c. Sardos rebelles subigit,</i>			
<i>49. a. moritur, ibid.</i>			
<i>Martinus senior Aragonia rex, ibid. c. filio in regnum</i>			
<i>succedit, 49. c. uxorem senex ducit, ibid.</i>			
<i>moritur, ibid.</i>			
<i>Massilia ab Alphonso rege capta,</i>	51. d.		
<i>Matthaeus Manelles Batoni percussor, 18. a. in gratiam</i>			
<i>recipitur, ibid. in regem coniurat, ibid. iterum con-</i>			
<i>tra regem coniurat, 19. a. Panormum obsidet, ibid. b.</i>			
<i>cum rege in gratiam redit, ibid. eius supplicium,</i>			
<i>ibid.</i>			
<i>Matthaeus Palicius, 44. a. ab exilio renocatus,</i>	46. b.		
<i>eius & eius filij supplicium,</i>	47. a.		
<i>Materanum Calabriae opidum,</i>	24. a.		
<i>Maximilianus Ferdinandi Romanorum regis filius Hispan-</i>			
<i>iae Prorex,</i>	67. a.		
<i>Mazariunus Alaimi nepos,</i>	33 d.		
<i>Melita insula à Nortmannis recepta, 17. c. ab Aragonis</i>			
<i>capta, 32. b. à Turcis uasata,</i>	68. b.		
<i>Messana à Saracenis capta, 10 a. Saracenorum praefectura</i>			
<i>ibid. b. recepta, 12. c. à Saracenis obfessa,</i>	13. d.		
<i>à Saracenis iterum capta, ibid. d.</i>			
<i>iterum recepta,</i>	14. c.		
<i>à Friderico II. capta, 24. a.</i>			
<i>à Conrado Caputio capta, 27. d.</i>			
<i>à Carolo Andegauensi obfessa,</i>	30. c.		
<i>obsidione liberata, 31. c. à Neapolitanis capta, 47. b. ab</i>			
<i>Artali recepta, ibid. c.</i>			
<i>Messanae pomerium auctum,</i>	65. b.		
<i>Messinenses fame laborant,</i>	41 b.		
<i>Messanensium in Gallos crudelitas,</i>	30. b.		
<i>in defendenda patria strenuitas, ibid. d.</i>			
<i>seditio, 32. d. 53. c. 57. a. intestinum dissidium,</i>	68. b.		
<i>Mesopotamia, à Persis occupata,</i>	6. d.		
<i>Mezentius Constantem in balneo suffocat,</i>	7. b.		
<i>Michaelis Imp. in Maniacem dolus,</i>	8. a.		

Digitized by Google

[illegible]

POSTERIOREM.

<i>Sergius Pontifex, Maximus,</i>	10. b	<i>Theodosius iunior Imp. Orientis,</i>	5. a
<i>Sergius Segmolphius captus,</i>	41. a	<i>Theophilus Imp. Orientis,</i>	8. b
<i>Sibylla Tancredi uxor, 21. b in Germaniam cum filiabus</i>		<i>Theophilus praefectus classis,</i>	ibid. d
<i>relegata, ibid.</i>		<i>Theophilus Imp. Orientis, 10. b bis à Saracenis victus,</i>	
<i>Sicilia ab Narsete recepta, 6. b à Saracenis vastata, 6. b</i>		<i>ibid.</i>	
<i>7. c Constantis auaritia adflicta, ibid. d</i>		<i>Therma Sicilia opidum captum,</i>	27. c
<i>Sicilia in quinque praefecturas dimisa, 10. a iterum in Sa-</i>		<i>Therma Himerenses à Gallis capta,</i>	44. c
<i>racenorum seruitutem incidit, 13. a Saracenis à Nor-</i>		<i>Thracia ab Hannis vastata,</i>	5. c
<i>mannis adempta, 16. d intestinis bellis ciuilibus lacerata,</i>		<i>Totilas Gothorum rex Siciliam deuastat,</i>	6. a. 74. c
<i>21. 29 d fame laborat, 46. d terramotu concuti, ut 66. a</i>		<i>Traianensium defeccio,</i>	15. b
<i>Siculi Bonifacij virtute liberati, 8. d contra Fridericum II.</i>		<i>Tripolis Africa opidum, 17. a captum, 56. d à Turcis</i>	
<i>rebellant, 24.</i>		<i>captum,</i>	68. c
<i>Siculorum contra Guilielmum coniuratio, 19. a in Gallos</i>		<i>Tunetum à Turcis captum,</i>	64. d
<i>coniuratio, 28. d. bella ciuilia, 43. d. seditiones 57. b & d.</i>		<i>Turca Apuliam inuadunt,</i>	55. b
<i>Sidus crinitum,</i>	64. d	<i>Pannoniam vastant,</i>	64. d
<i>Simon Rogerij filius Sicilia comes,</i>	16. d		
<i>Simon Bolonius Panormi praesul,</i>	54. b	V	
<i>Simon bononius Panormi praesul,</i>	54. b		
<i>Simopolis Italiae opidum,</i>	34. b		
<i>Siphax Africa opidum, 17. a à Carolo V. Imp. captum, 65. a</i>			
<i>Stephanus Basilij Imp. contra Saracenos praefectus</i>	9. c		
<i>à Maniace violatus,</i>	13. a	<i>Veneti Apuliam vastant,</i>	63. c
<i>Syracusa à Totila Gothorum rege obfessa, 6. b à Saracenis</i>		<i>Vesperis Sicula,</i>	29. d
<i>capta, 7. a Saracenorum praefectura, 10. a à Saracenis</i>		<i>Vibo Valentia capta,</i>	34. c
<i>capta, 10. c à Nortmannis recepta,</i>	12. c. 16. a	<i>Vienna obsidione Turcarum liberata,</i>	64. b
<i>Syria à Persis occupata,</i>	6. d	<i>Vigintimilia factio,</i>	44. a
		<i>Vincentius Imperatorius Panormitanus,</i>	59. d
T		<i>Viterbum opidum,</i>	24. a
		<i>Vixinium Gallis deditum,</i>	40. c
<i>Tancredus Rogerij filius, 17. c ab exsilio reuocatus, 20. c</i>		<i>Vrbannus II. Pontif. Maxim.</i>	8. a
<i>utrinque Sicilia rex, ibid.</i>	10. d	<i>Vrbannus IV. Pont. Max.</i>	26. c
<i>Tauromenium à Saracenis captum,</i>	64. d	<i>Vtica à Carolo V. Imp. capta,</i>	65. a
<i>Tempa à Turcis capta,</i>	56. d	<i>VVestrogothi Pannoniam & Hispaniam vastant,</i>	5. c
<i>Terramotus Messanensis,</i>	65. a	<i>VVittiges Gothorum rex,</i>	74. a
<i>Terramotus Neapolis,</i>	6. b. 74. d		
<i>Theias Gothorum rex,</i>	6. a. 73. d. 74. a	X	
<i>Theodahatus Gothorum rex,</i>			
<i>Theodericus Gothorum rex Odouacrum profligat, Italiam</i>	5. d	<i>Xuthium opidum Sicilia,</i>	38. d
<i>& Siciliam occupat,</i>		Z	
<i>Theodora Imperatrix, 10. b à filio caenobio inclusa, ibid.</i>			
<i>Theodorus Exarchus iterum,</i>	7. c	<i>Zeno Imperator Orientis,</i>	5. d
		<i>Zoe Orientis Imperatrix,</i>	13. c

FINIS.

